SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 02.03.2015

Pöytäkirjan kansilehti 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus 3

2 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen §:ien 24-30 osalta 4

3 § Pöytäkirjan tarkastaminen 5

4 § Eron myöntäminen Arja Walleniukselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen 6

5 § Eron myöntäminen Johannes Hirvaskoskelle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen 8

6 § Eron myöntäminen Riikka Åstrandille tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen 10

7 § Eron myöntäminen Sakari Rokkaselle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen 12

8 § Merja Oravan luottamustehtävien päättyminen sekä kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen ja Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen täydennysvaalien toimittaminen 14

9 § Eron myöntäminen Sara Pekoselle ympäristölautakunnan jäsenen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä sekä täydennysvaalien toimittaminen 17

10 § Eron myöntäminen Marjo Jaspalle Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen 19

11 § Uuden varavaltuutetun nimeäminen 21

12 § Vuoden 2015 talousarvion määrärahamuutokset konserni- ja asukaspalvelujen käyttötalouteen sekä määrärahan siirto julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmästä osakkeiden ja osuuksien hankeryhmään 22

13 § Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa 24

- : Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa, KH 9.2.2015 26

- : Voimassa oleva, kaupunginvaltuustossa 16.12.2013 § 4 hyväksytty, Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -ohje 42

14 § Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen selvittäjien esitys Vantaan valtuustolle kuntajaon muuttamisesta 47

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta 52

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta (ruotsinkielinen) 56

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus 60

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus (ruotsinkielinen) 92

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, loppuraportti 124

- : Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen esitys, loppuraportti (ruotsinkielinen) 330

- : Asukkaiden huomautukset, Lausuntopyyntö kuntarakennelain (1698/2009) 4 luvun mukaisen erityisen kuntajakoselvityksen 536

- : Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten lausunto kuntajakoesityksestä. 542

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Rokkasen esitys 544

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 02.03.2015

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Kostilaisen esitys 547

15 § Lunastusluvan hakeminen ympäristöministeriöltä Keimolan kylässä sijaitsevan Marja-Vantaan osayleiskaavassa asuntotuotantoon ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen osoitetun noin 43,4 ha:n suuruisen alueen lunastamiselle Saras-nimisestä kiinteistöstä 550

- : Kohdekartta 1A 558

- : Kohdekartta 1B 559

- : Liite 2 - Taulukko 1 - asuntotuotannon tavoitteet 2012-2015 560

- : Liite 3 - Taulukko 2 - asuntotuotannon tavoitteet ensisijaisilla kohdealueilla 2012-2015 561

- : Liite 4 - Kartta 2 - Asumisen ensisijaiset kohdealueet 2012-2015 562

16 § Vantaan sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014 563

- : Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014 565

17 § Valtuustoaloitteet vuodelta 2014 577

- : Luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014 sekä vastaamatta jääneet vuodelta 2013 578

18 § Vastaus valtuutettu Juha Malmin ja usean muun (20) valtuutetun valtuustoaloitteeseen puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämiseksi vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille kaupunginvaltuuston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksiin 580

19 § Vastaus Jussi Saramon ja usean muun (22) valtuutetun aloitteeseen Vantaan Energian omistajaohjauksesta 582

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 19 585

20 § Vastaus Johannes Hirvaskosken ja usean muun (23) valtuutetun aloitteeseen Vantaan Energian ottamiseksi konserniohjaukseen mukaan 588

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 20 591

21 § Vastaus valtuutettu Kimmo Kiljusen ja usean muun (24) valtuutetun aloitteeseen riittävistä järjestötiloista Länsimäki-Rajakylän alueelle 594

22 § Vastaus Juha Malmin ja usean muun (21) valtuutetun valtuustoaloitteeseen kuntalaisten osallisuusmahdollisuuksien parantamisesta - kuntalaisten kyselyvartti 596

23 § Vastaus Anssi Auran ja usean muun (27) valtuustoaloitteeseen Tikkurilan yhteispalvelupisteen hyödyntämisestä 598

24 § Vastaus Sari Multalan ja usean muun (45) valtuutetun valtuustoaloitteeseen liikuntalinjakokeilusta Sotungin koulussa 600

25 § Vastaus Niilo Kärjen ja Ulla Sajaniemen sekä usean muun (13) valtuutetun valtuustoaloitteeseen lukioihin pääsyn alarajasta 603

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 25 606

26 § Vastaus Markku Weckmanin ja usean muun (31) valtuutetun aloitteeseen ryhtymisestä pikaisiin toimenpiteisiin Kiskotien rakentamiseksi 609

- : Kaavaote, Kiskotie 611

27 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja usean muun (16) valtuutetun aloitteeseen rakennushankkeiden laadun parantamiseksi 613

- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 27 616

28 § Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta 619

- : Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta KH 9.2.2015 622

- : Östersundom-toimikunnan lausuntopyyntö Östersundomin yhteisestä yleiskaavaluonnoksesta 624

- : Kaavakartta / liite 626

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 02.03.2015

- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi toiseen kappaleeseen 627
- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi lausunnon loppuun 630
29 § Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta 633
- : Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta KH 9.2.2015 635
- : Lausuntopyyntö Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta 638
- : Kaavakartta 640
- : Merkinnät ja määräykset / liite 641
30 § Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta 671
- : Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta 673
- : Lausuntopyyntö Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta 675
- : Lausuntopyynnön liite, yleiskaavan luonnos 677
- : Kaavakartta 684
31 § Lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta 685
- Lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta KV 2.3.2015 § 31 687
- : Lausuntopyyntö Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta 693
- : Kaavakartta 695
- : Merkinnät ja määräykset / liite 696
32 § Lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta 714
- : Vantaan lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta 715
- : Sipoon kunnan lausuntopyyntö Eriksnäsin korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta 716
33 § Rakennuskiellon määrääminen alueelle nro 90098R, Pirttiranta 718
- : Karttaliite päivitetty / rakennuskieltoalue 720
- : Kartta /rakennuskiellot 721
34 § Martinlaakson kehityskuva 014200, 17 Martinlaakso 722
- : Martinlaakson kehityskuva 014200 / osa 1 726
- : Martinlaakson kehityskuva 014200 / osa 2 771
- : Liite 3 / Työpajan palautteet / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR 824
- : Liite 4 / Mielipiteet ja lausunnot / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR 830
- : Liite 5 / Harava-kyselyn palautteet / Martinlaakson kehityskuva 014200 / JOR 837
35 § Asemakaavamuutos 002229, 61. Tikkurila / Orvokkitie 20 863
- : Asemakaavamuutosselostus / Asemakaavamuutos 002229, 61.Tikkurila / Orvokkitie 20 866
- : Asemakaavan muutos 002229 / Muistutus koonti 897
- : Kunnallistekniikan rakentamissopimus / asemakaavamuutos 002229 KOY Tikkurilan Kruunu, 20.1.2015 901
36 § Asemakaavamuutos 002217, 15 Myyrmäki / Louhelan Eräkuja 2 906
- : Asemakaavamuutosselostus / Asemakaavamuutos 002217, 15 Myyrmäki / Louhelan Eräkuja 2 909

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 02.03.2015

- : Muistutus Eräkuja / Liite 950

- : Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja esisopimus määräalan luovutuksesta / Asemakaavamuutos nro 002217 / Ermari Oy, 20.1.2015 951

37 § Asemakaavamuutos 002202, 68 Koivuhaka, Kuriirikuja 3 961

- : Asemakaavamuutosselostus 10.11.2014, 9.2.2015 tarkistettu / Asemakaavamuutos 002202, 68 Koivuhaka, Kuriirikuja 3 963

38 § Sirpa Kauppisen ja 24 muun valtuutetun aloite väistötilamahdollisuuksien kartoittamiseksi laajemmin 996

39 § Tarja Eklundin ja 28 muun valtuutetun aloite kaupunkilaisten yhdenvertaisten liikkumismahdollisuuksien turvaamiseksi 997

40 § Faysal Abdin ja 38 muun valtuutetun aloite Peijaksen sairaalan opasteista 998

41 § Kokouksen päättäminen 999

Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus 1000

Muutoksenhakuohje 2. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa 1002

Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa 1003

Muutoksenhakuohje 4. Valituskielto 1006

Kaupunginvaltuuston kokous

Aika 2.3.2015 klo 18.00–24.00
Paikka **Kaupungintalo, Tikkurila**

Osallistujat

Jäsenet	**Läsnä**	**Jäsenet**	**Läsnä**
Lindtman Antti, puheenjohtaja	x	Lehmuskallio Paula	x
Heinimäki Heikki, I varapuheenjohtaja	x	Leppänen Janne	x
Kostilainen Anniina, II varapuheenjohtaja	x	Letto Pirkko	-
Faysal Abdi	x	Malmi Juha	x
Ala-Kapee-Hakulinen Pirjo	x	Multala Sari	x
Ansalehto-Salmi Irja	x	Mäkinen Tapani	x
Aura Anssi	x	Mölsä Jukka	x
Auvinen Timo	x	Nieminen Johannes	-
Bruun Susanna	18.00–21.50	Niemi-Saari Mari	x
Eerola Antero	x	Niikko Mika	x
Eklund Tarja	x	Niinistö Jaakko	x
Hako Jukka	x	Norrena Vaula	x
Hirvaskoski Johannes	x	Norres Lasse	18.00–23.15
Huhta Jaana	x	Orlando Carita	-
Hurri Maija	x	Orpana Anitta	x
Härmälä Göran	x	Porthén Jari	x
Juurikkala Timo	x	Puha Seija	x
Jääskeläinen Jouko	x	Päivinen Tiina-Maaria	x
Jääskeläinen Pietari	18.00–19.00	Rannikko Ulla	18.00–21.50
Kaira Lauri	x	Rokkanen Sakari	x
Karén Timo	x	Rosbäck Heidi	x
Karlsson Patrik	x	Sainio Jari	x
Kassila Eva-Christina	x	Sajaniemi Ulla	x
Kaukola Ulla	x	Saramo Jussi	x
Kauppinen Sirpa	x	Sillanpää Minttu	-
Kiljunen Kimmo	x	Simonen Juha	x
Koivuniemi Petri	x	Sodhi Ranbir	x
Kortesalmi Marilla	18.00–21.05	Tenhunen Juha	x
Kyyrö Marja	x	Tyystjärvi Kati	x
Kähärä Sirkka-Liisa	x	Vahtera Pauli	x
Kärki Niilo	x	Wallenius Arja	x
Laakso Päivi	x	Weckman Markku	x
Laakso Sari	x	Virta Raija	18.00–22.15
		Åstrand Riikka	x
Varajäsenet			
Aittakallio Matti	21.50–24.00	Loikkanen Eva-Maria	21.50–24.00
Fjäder Tuire	19.00–24.00	Mäntynen Taisto	x
Herranen Jouni	x	Salminvuo Mia	x
Jääskeläinen Jari	x		

Kaupunginhallituksen jäsenet	**Läsnä**
Kokko Hannu	x
Kotila Pirkko	x
Niemelä Arja	x
Näätsaari Sinikka	18.00–20.30

Nuorisovaltuuston edustaja	
Vartiainen Viljami	18.00–21.00

Muut osallistujat	**Läsnä**
Nenonen Kari, kaupunginjohtaja	x
Lipponen Martti, apulaiskaupunginjohtaja	x
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja	x
Nikulainen Juha-Veikko, apulaiskaupunginjohtaja	x

Salminen Jukka T, apulaiskaupunginjohtaja	x
Nygren Heidi, apulaiskaupunginjohtajan vs.	x
Marjamaa Patrik, talousjohtaja	x
Rainio Päivi, viestintäpäällikkö	x
Kolju Niina, lakimies	x
Markkula-Heilamo Leea, yrityspalvelujohtaja	18.00–21.45
Linnamäki Anita, suhdetoimintasihteeri	18.00–18.40
Lyly Laura, hallintoasiantuntija	x
Björksten Jenni, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Antti Lindtman

Pöytäkirjanpitäjä Jenni Björksten

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 9.3.2015 klo 17.00, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa

Anitta Orpana Jari Porthén

Pykälät 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 28, 29, 30, 31, 32 ja 33 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 11.3.2015 klo 8.15–16.00, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kuulutus valtuuston kokouksesta on julkaistu kaupungin ilmoitustaululla, yhteispalvelupisteissä ja internetsivuilla 23.1.2015 ja jokaiselle valtuutetulle on lähetetty sähköpostitse henkilökohtainen kokouskutsu.

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 1

Esitys:
a) todetaan läsnä olevat valtuutetut ja
b) todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittely:
Puheenjohtaja totesi, että valtuutetut Pirkko Letto, Minttu Sillanpää, Carita Orlando ja Johannes Nieminen olivat pyytäneet vapautusta valtuuston tästä kokouksesta työ-, matkaesteen tai henkilökohtaisen syyn vuoksi. Puheenjohtaja totesi esteet laillisiksi.

Estyneiden tilalla valtuutettuina tässä kokouksessa olivat samassa järjestyksessä varavaltuutetut Taisto Mäntynen, Jari Jääskeläinen, Mia Salminvuo ja Jouni Herranen.

Puheenjohtaja totesi, että paikalla oli yhteensä 67 valtuutettua.

Päätös:
Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi, lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen aikana puheenjohtaja totesi seuraavat muutokset kaupunginvaltuuston kokoonpanossa:
- §:n 14 käsittelyn aikana klo 19.00 valtuutettu Pietari Jääskeläinen poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi ja varavaltuutettu Tuire Fjäder saapui hänen tilalleen, minkä jälkeen paikalla oli 67 valtuutettua.
- §:n 14 käsittelyn aikana klo 21.05 valtuutettu Marilla Kortesalmi poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.
- §:n 15 käsittelyn aikana klo 21.50 valtuutetut Susanna Bruun ja Ulla Rannikko poistuivat kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi ja heidän tilalleen saapuivat samassa järjestyksessä Matti Aittakallio ja Eva-Maria Loikkanen, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua.
- §:n 19 käsittelyn aikana klo 22.15 valtuutettu Raija Virta poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 65 valtuutettua.
- §:n 25 käsittelyn aikana klo 23.15 valtuutettu Lasse Norres poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 64 valtuutettua.

2 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen §:ien 24-30 osalta

Kaupunginvaltuusto valitsi 26.1.2015 § 2 kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan kokouksen pöytäkirjan tarkastus. Toinen pöytäkirjantarkastajista poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi §:n 24 käsittelyn aikana, eikä hänen tilalleen valittu uutta pöytäkirjantarkastajaa.

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 2

Esitys:
Päätetään
a) tarkastaa ja hyväksyä kaupunginvaltuuston 26.1.2015 pitämän kokouksen pöytäkirja nro 1/2015 §:ien 24–30 osalta, ja
b) pitää näin tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) tiistaina 3.3.2015 klo 8.15–16.00.

Päätös:
Päätettiin
a) tarkastaa ja hyväksyä kaupunginvaltuuston 26.1.2015 pitämän kokouksen pöytäkirja nro 1/2015 §:ien 24–30 osalta, ja
b) pitää näin tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) tiistaina 3.3.2015 klo 8.15–16.00.

3 § **Pöytäkirjan tarkastaminen**

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 3

Esitys:
Päätetään
a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 9.3.2015 klo 17.00, ja
c) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) keskiviikkona 11.3.2015 klo 8.15–16.00.

Päätös:
Päätettiin
a) valita Anitta Orpana ja Jari Porthén toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 9.3.2015 klo 17.00, ja
c) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) keskiviikkona 11.3.2015 klo 8.15–16.00.

4 § Eron myöntäminen Arja Walleniukselle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB

Arja Wallenius on 13.1.2015 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 28.1.2013 § 10 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Juha Malmi (puheenjohtaja)	Niilo Kärki
Jaana Huhta (varapuheenjohtaja)	Riikka Åstrand
Ulla Kaukola (kv 18.11.2013 § 6)	Tiina-Maaria Päivinen
Tarja Eklund	Christina Kassila
Jukka Hako	Kimmo Kiljunen
Faysal Abdi	Ranbir Sodhi
Petri Koivuniemi	Marilla Kortesalmi
Carita Orlando	Sakari Rokkanen
Juha Tenhunen	Timo Karén
Raija Virta	Janne Leppänen
Pauli Vahtera	Juha Simonen
Vaula Norrena	Anniina Kostilainen
Minttu Sillanpää	Kati Tyystjärvi
Arja Wallenius	Johannes Hirvaskoski

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) kuntaan tai kunnan määräämisvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö; eikä
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Arja Walleniukselle ero tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 4

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) myöntää Arja Walleniukselle ero tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimittaa tarkastuslautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:
Merkittiin, että valtuutettu Arja Wallenius poistui esteellisenä kokoushuoneesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Päätettiin
a) myöntää Arja Walleniukselle ero tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) valita Maija Hurri tarkastuslautakunnan jäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

5 § Eron myöntäminen Johannes Hirvaskoskelle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB

Johannes Hirvaskoski on 14.1.2015 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 28.1.2013 § 10 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Juha Malmi (puheenjohtaja)	Niilo Kärki
Jaana Huhta (varapuheenjohtaja)	Riikka Åstrand
Ulla Kaukola (kv 18.11.2013 § 6)	Tiina-Maaria Päivinen
Tarja Eklund	Christina Kassila
Jukka Hako	Kimmo Kiljunen
Faysal Abdi	Ranbir Sodhi
Petri Koivuniemi	Marilla Kortesalmi
Carita Orlando	Sakari Rokkanen
Juha Tenhunen	Timo Karén
Raija Virta	Janne Leppänen
Pauli Vahtera	Juha Simonen
Vaula Norrena	Anniina Kostilainen
Minttu Sillanpää	Kati Tyystjärvi
Arja Wallenius	Johannes Hirvaskoski

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) kuntaan tai kunnan määräämisvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö; eikä
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Johannes Hirvaskoskelle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsen Arja Walleniuksen henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 5

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) myöntää Johannes Hirvaskoskelle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimittaa tarkastuslautakunnan jäsen Arja Walleniuksen henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:
Merkittiin, että valtuutettu Johannes Hirvaskoski poistui esteellisenä kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Päätettiin
a) myöntää Johannes Hirvaskoskelle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) valita Arja Wallenius tarkastuslautakunnan jäsen Maija Hurrin henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

6 § **Eron myöntäminen Riikka Åstrandille tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen**

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB

Riikka Åstrand on 25.1.2015 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 28.1.2013 § 10 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Juha Malmi (puheenjohtaja)	Niilo Kärki
Jaana Huhta (varapuheenjohtaja)	Riikka Åstrand
Ulla Kaukola (kv 18.11.2013 § 6)	Tiina-Maaria Päivinen
Tarja Eklund	Christina Kassila
Jukka Hako	Kimmo Kiljunen
Faysal Abdi	Ranbir Sodhi
Petri Koivuniemi	Marilla Kortesalmi
Carita Orlando	Sakari Rokkanen
Juha Tenhunen	Timo Karén
Raija Virta	Janne Leppänen
Pauli Vahtera	Juha Simonen
Vaula Norrena	Anniina Kostilainen
Minttu Sillanpää	Kati Tyystjärvi
Arja Wallenius	Johannes Hirvaskoski

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) kuntaan tai kunnan määräämisvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö; eikä
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Riikka Åstrandille ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsen Jaana Huhdan henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Riikka Åstrand poistui osallisuusjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 6

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) myöntää Riikka Åstrandille ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimittaa tarkastuslautakunnan jäsen Jaana Huhdan henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Merkittiin, että valtuutettu Riikka Åstrand poistui esteellisenä kokoushuoneesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Päätettiin
a) myöntää Riikka Åstrandille ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) valita Sirpa Kauppinen tarkastuslautakunnan jäsen Jaana Huhdan henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

7 § **Eron myöntäminen Sakari Rokkaselle tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen**

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB

Sakari Rokkanen on 5.2.2015 pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä muiden luottamustehtävien vuoksi.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 28.1.2013 § 10 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Juha Malmi (puheenjohtaja)	Niilo Kärki
Jaana Huhta (varapuheenjohtaja)	Riikka Åstrand
Ulla Kaukola (kv 18.11.2013 § 6)	Tiina-Maaria Päivinen
Tarja Eklund	Christina Kassila
Jukka Hako	Kimmo Kiljunen
Faysal Abdi	Ranbir Sodhi
Petri Koivuniemi	Marilla Kortesalmi
Carita Orlando	Sakari Rokkanen
Juha Tenhunen	Timo Karén
Raija Virta	Janne Leppänen
Pauli Vahtera	Juha Simonen
Vaula Norrena	Anniina Kostilainen
Minttu Sillanpää	Kati Tyystjärvi
Arja Wallenius	Johannes Hirvaskoski

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) kuntaan tai kunnan määräämisvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö; eikä
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Sakari Rokkaselle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsen Carita Orlandon henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) myöntää Sakari Rokkaselle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimittaa tarkastuslautakunnan jäsen Carita Orlandon henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:

Merkittiin, että valtuutettu Sakari Rokkanen poistui esteellisenä kokoushuoneesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Päätettiin

a) myöntää Sakari Rokkaselle ero tarkastuslautakunnan varajäsenen tehtävästä, ja

b) valita Jari Porthén tarkastuslautakunnan jäsen Carita Orlandon henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

8 § **Merja Oravan luottamustehtävien päättyminen sekä kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen ja Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen täydennysvaalien toimittaminen**

159/00.00.01.00/2013
KN/JB

Merja Orava on 14.1.2015 päivätyllä kirjeellä ilmoittanut muuttavansa pois Vantaalta 1.2.2015 alkaen ja pyytänyt eroa kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen sekä Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävistä.

Kaupunginvaltuusto on 28.1.2013 § 15 valinnut kaupunkisuunnittelulautakuntaan toimikaudeksi 2013–2016 seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Sirkka-Liisa Kähärä (puheenjohtaja)	Merja Orava
Timo Karén (varapuheenjohtaja)	Markku Kuula
Tiina-Maaria Päivinen	Taru Pääkkönen
Risto Tamminen	Miika Huttunen
Matti Aittakallio	Osmo Kähkönen
Tarja Eklund	Pirjo Väänänen
Vesa Pajula	Reijo Päärni
Seija Puha	Riikka Homan
Marianne Sipilä	Anneli Karhunen
Göran Härmälä	Marit Juslin
Christian Leikkainen (kv 15.12.2014 § 3)	Jari Meri (kv 15.12.2014 § 3)
Marja Kyyrö	Leena Lauren
Johannes Nieminen	Olli Korkalainen
Minna Kuusela	Mervi Peltola
Mikko Mäkelä	Kimmo Jääskeläinen
Leena Romppainen	Pertti Oksman
Jasi Kuokkanen	Maija Vanhanen

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginvaltuusto on 28.1.2013 § 29 valinnut seuraavat henkilöt lautamiehiksi Vantaan käräjäoikeuteen toimikaudeksi 2013–2016:

Jukka-Pekka Loppukaarre
Pekka Saastamoinen
Merja Orava
Kalle Eklund
Hanna Koivula
Annukka Vuojolainen
Paula Hämäläinen
Jesse Piiroinen
Reijo Liimatainen
Varpu Peltonen
Kari Puusaari
Riitta Pajakari
Jani Pallaskivi
Maarit Lehtonen
Heljä Päivinen
Leena Peltoniemi
Erkki Saarinen
Sari Rinne
Kari Anttila
Erja Hilli
Mikko Ilmonen
Karoliina Juurinen
Riitta Karasjoki

Ali Koivuniemi
Mervi Luomaniemi
Ilkka Meriläinen
Auli Nevander
Ria Niittynen
Lasse Nikula
Hannu Puranen
Petra Pusa
Outi Tulosmaa
Juhani Vehkaoja
Jorma Venäläinen
Eeva Wetterstrand-Pihola
Ralf Asplund
Jan-Erik Eklöf (kv 20.5.2013 § 8)
Jari Ahtiainen
Jarmo Kiviniemi
Olli Korkalainen
Niilo Kärki
Ritva Laitinen
Petri Leinonen
Tapani Purho
Pirjo Vilenius
Timo Vuorinen
Juha Simonen
Sirpa Mikonranta
Ulla Pyyvaara
Kai Laaksonen
Liisa Huttunen
Taina Raitanen
Paavo Airaksinen
Anu Vihma
Kalle Kivimaa
Jukka-Pekka Rannisto
Sirpa Ahonen
Arja Saunamäki
Pasi Virtala
Tauno Ervasti
Jussi Vähäkangas
Mustafe Hagi Farah
Sirje Kanalanmäki
Marja-Vuokko Mäkinen ja
Paula Soralahti.

Käräjäoikeuslain 6 ja 7 §:n mukaan lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. (1.4.1999/459)

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 63 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai rangaistuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö. (13.5.2011/451)

Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Oikeusministeriö on muistuttanut, että lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää ja että lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton.

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) todettavaksi, että Merja Orava on paikkakunnalta poismuuton vuoksi menettänyt oikeuden toimia kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen ja Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävissä,
b) toimitettavaksi kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Sirkka-Liisa Kähärän henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja
c) toimitettavaksi Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 8

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) todeta, että Merja Orava on paikkakunnalta poismuuton vuoksi menettänyt oikeuden toimia kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen ja Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävissä,
b) toimittaa kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Sirkka-Liisa Kähärän henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja
c) toimittaa Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Päätettiin
a) todeta, että Merja Orava on paikkakunnalta poismuuton vuoksi menettänyt oikeuden toimia kaupunkisuunnittelulautakunnan varajäsenen ja Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävissä,
b) valita Irja Nieminen kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Sirkka-Liisa Kähärän henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja
c) valita Irja Nieminen Vantaan käräjäoikeuden lautamieheksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

9 § **Eron myöntäminen Sara Pekoselle ympäristölautakunnan jäsenen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä sekä täydennysvaalien toimittaminen**

161/00.00.01.00/2013
KN/JB

Sara Pekonen on 5.2.2015 saapuneella kirjeellä pyytänyt eroa ympäristölautakunnan jäsenen sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Kaupunginvaltuusto on 28.1.2013 § 17 nimennyt ympäristölautakuntaan toimikaudeksi 2013–2016 seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Markku Weckman, puheenjohtaja (kv 26.1.2015 § 8)	Jan Edelmann
Jukka Mölsä, varapuheenjohtaja	Mikko Merelä
Riitta Salasto	Maria Kasvinen
Suve Pääsukene	Soile Sillanmäki
Jukka Halonen	Väinö Pokki
Birgitta Herranen	Hannele Puusa-Ruohonen
Markku Kuula	Pekka Kaukonen
Ann-Mari Patshijew	Tuija Simi
Marja Parkkima	Ulla Länsiharju
Sami Haukka	Hannu Kärkkäinen
Hanna Valtanen	Pirjo Tuohimaa (kv 25.8.2014 § 5)
Juhis Ranta	Jarkko Pietikäinen
Sara Pekonen	Arto Bäckström
Pekka Silventoinen	Jorma Pentikäinen

Kaupunginvaltuusto on 28.1.2013 § 14 nimennyt sosiaali- ja terveyslautakuntaan toimikaudeksi 2013–2016 seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Mari Niemi-Saari (puheenjohtaja)	Irja Nieminen
Sakari Rokkanen (varapuheenjohtaja)	Helen Josefsson
Christina Kassila	Terhi Pokkinen
Eero Salo	Miikku Nieminen
Tarja Pesonen	Raija Heikkonen (kv 22.9.2014 § 4)
Juha Kähärä	Matti Laine
Sanna Karhunen	Jenni Chen
Harun Osmani	Jussi Lempiäinen
Sirpa Peura	Raimo Huvila
Stefan Åstrand	Pia Mikkonen
Tuire Fjäder	Sari Kuula
Teijo Kakko	Mika Niikko
Juha Malmi	Timo Oksanen
Heidi Rosbäck (kv 26.1.2015 § 5)	Minttu Räty
Joel Linnainmäki	Juhani Joutsenlahti
Antero Eerola	Sara Pekonen (kv 3.3.2014 § 8)
Martti Kiviranta	Markus Ylimaa

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Sara Pekoselle ero ympäristölautakunnan jäsenen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä,
b) toimitettavaksi ympäristölautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja

c) toimitettavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsen Antero Eerolan henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 9

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) myöntää Sara Pekoselle ero ympäristölautakunnan jäsenen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä,
b) toimittaa ympäristölautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja
c) toimittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsen Antero Eerolan henkilökohtaisen varajäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Päätettiin
a) myöntää Sara Pekoselle ero ympäristölautakunnan jäsenen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan varajäsenen tehtävistä,
b) valita Arto Bäckström ympäristölautakunnan jäseneksi ja Liisa Tilander hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016, ja
c) valita Ville Karinen sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsen Antero Eerolan henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

10 § **Eron myöntäminen Marjo Jaspalle Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen**

HA/206/00.00.01.00/2013
KN/JB

Marjo Jaspa on pyytänyt Nurmijärven kunnanvaltuustolta eroa Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävästä.

Kaupunginvaltuusto valitsi 26.8.2013 § 3 Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokuntaan toimikaudeksi 2013–2016 seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Nyberg Juha, Vantaa, puheenjohtaja	Suonperä Kaarina, Vantaa
Nordström Ralf, Vantaa, varapuheenjohtaja	Lindell Tuula, Vantaa
Järvimaa Taru, Hyvinkää	Liljavirta Riitta, Hyvinkää (kv 20.10.2014 § 3)
Lindholm Teuvo, Hyvinkää	Purola Karoliina, Hyvinkää
Perttu Helinä, Järvenpää	Huikko Jukka, Järvenpää
Taavitsainen Mikko, Järvenpää	Niskanen Juha, Järvenpää
Kauranen Erkki, Kerava	Ennevaara Anssi, Kerava
Makkonen Toni, Kerava	Nykänen Riikka, Kerava
Salonen Timo, Mäntsälä	Herttuainen Vesa, Mäntsälä
Pienimäki Santeri, Mäntsälä	Fagerlund Jari, Mäntsälä
Jaspa Marjo, Nurmijärvi	Nykyri Heikki, Nurmijärvi
Lappalainen Mira, Nurmijärvi	Maijala Jouni, Nurmijärvi
Palviainen Erja, Pornainen	Eloranta Olavi, Pornainen
Huhtaluoma Timo, Tuusula	Kovalainen Mirka, Tuusula
Lahdenperä Tuula, Tuusula	Kaasinen Pentti, Tuusula

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtosäännön 2 §:n mukaan Vantaan kaupunginvaltuusto valitsee johtokunnan jäsenet Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen kuntien asettamista edustajaehdokkaista. Johtokunnassa on 15 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen. Jäsenistä ja varajäsenistä Pornaisten kunta nimeää yhden ja muut kunnat kaksi jäsentä.

Jäseninä johtokunnassa voivat olla asianomaisten kuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt. Johtokuntaan voidaan valita myös sellainen henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ja lautakuntaan tai jonka kotikunta kunta ei ole.

Nurmijärven kunnanvaltuusto on 28.1.2015 § 10 käsitellyt asiaa ja esittänyt, että Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävään valitaan Seija Martelius.

Kuntalain 38 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää se toimielin, jonka valittava luottamushenkilö on.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Marjo Jaspalle ero Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) valittavaksi Nurmijärven kunnanvaltuuston edustajaehdokkaakseen nimeämä Seija Martelius Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 10

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään
a) myöntää Marjo Jaspalle ero Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) valita Nurmijärven kunnanvaltuuston edustajaehdokkaakseen nimeämä Seija Martelius Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan jäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2013–2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys:

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

11 § Uuden varavaltuutetun nimeäminen

VD/3829/00.00.01.00/2013
KN/JB

Jari Lahden poismenon johdosta nimetään uusi varavaltuutettu. Uuden varavaltuutetun nimeää keskusvaalilautakunta.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle todettavaksi, että Jari Lahden poismenon johdosta nimetään uusi varavaltuutettu.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 11

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään todeta, että Jari Lahden poismenon johdosta nimetään uusi varavaltuutettu.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

12 § **Vuoden 2015 talousarvion määrärahamuutokset konserni- ja asukaspalvelujen käyttötalouteen sekä määrärahan siirto julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmästä osakkeiden ja osuuksien hankeryhmään**

VD/674/02.01.00.00/2015
KN/PM/PO/PH

Konserni- ja asukaspalvelujen toimialan käyttötalous

Kuntalakia on muutettu (626/2013) 1.9.2013 lukien siten, että pääsääntöisesti kunnan hoitaessa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen tulee antaa tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Lakimuutos merkitsee, että kunnat joutuvat organisoimaan toimintojaan osakeyhtiö-, osuuskunta-, yhdistys- tai säätiömuotoiseksi tai ainakin tarkastelemaan, hoitavatko ne tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla.

Kaupunginhallitus on 1.12.2014 päättänyt mm. ostaa Vantaan Innovaatioinstituutti Oy:ltä koko Hyvinvointikeskus Vivamus Oy:n osakekannan kaupungin suoraan omistukseen. Kaupunginhallitus on samassa kokouksessa päättänyt, että Hyvinvointikeskus Vivamus Oy:n koolle kutsuttavassa ylimääräisessä yhtiökokouksessa päätetään merkitä yhtiön toteuttamassa osakeannissa liikkeeseen laskettavat 100 uutta osaketta hintaan 475 euroa osakkeelta sekä hyväksyä yhtiöjärjestysluonnos ja luonnos liikkeen luovutussopimuksesta, jolla sovitaan Helsingin seudun asioimistulkkikeskuksen toiminnan ja siirtyvään liiketoimintaan kuuluvan henkilöstön luovuttamisesta yhtiölle.

Helsingin seudun asioimistulkkikeskus yhtiöitettiin 1.1.2015 ja siten valtuuston 17.11.2014 hyväksymässä vuoden 2015 talousarviossa konserni- ja asukaspalvelujen toimialalle Helsingin seudun asumistulkkikeskuksen toimintaan varatut nettobudjetoidut määrärahat: tulot 4,683 milj. euroa, menot – 4,036 milj. euroa, netto 0,647 milj. euroa voidaan vähentää talousarviosta 2015 tarpeettomina.

Helsingin seudun asioimistulkkikeskuksen yhtiöittämisen jälkeen konserni- ja asukaspalveluiden toimialan (ilman liikelaitoksia) talousarvion sitovuustasot ovat:
- konsernipalvelut bruttoyksiköt tulot
- konsernipalvelut bruttoyksiköt menot
- työllisyyspalvelut netto

Tulkkikeskuksen yhtiöittämisen jälkeen uusi konserni- ja asukaspalveluiden talousarvio olisi siten:

	TA2015	Muutos	Uusi TA2015
Tulot	14 131	- 4 683	9 448
Menot	- 71 295	4 036	- 67 259
Netto	- 57 164	- 647	- 57 811

Määrärahan siirto julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmään kuuluvan Kehäradan 97 3 määrärahoista osakkeiden- ja osuuksien hankeryhmään 97

Kaupunginhallitus on 20.5.2013 päättänyt hyväksyä kauppakirjan Kiinteistö Oy Tikkurilan Linja-autoaseman (y-tunnus 2503263-1) koko osakekannan ostamisesta. Hankintaan on varattu määrärahat vuodelle 2015 Kehäradan investointiohjelmaan (julkinen käyttöomaisuus, ryhmä 93 7). Osakeosto tulee kuitenkin kirjata osakkeiden ja osuuksien hankeryhmään (osakkeet ja osuudet, ryhmä 97).

Siten vuoden 2015 talousarvion julkisen käyttöomaisuusinvestointien hankeryhmästä 93 7 / Kehärata tulee siirtää 6,8 miljoonaa euroa hankeryhmään 97 / Osakkeet ja osuudet.

Julkinen käyttöomaisuus 93 7 / kehärata

	TA2015	Muutos	Uusi TA2015
Menot	-17 870	6 800	-11 070

Osakkeet ja osuudet

	TA2015	Muutos	Uusi TA2015
Menot	- 1 000	- 6 800	-7 800

Tekninen lautakunta on käsitellyt määrärahamuutosta 20.1.2015 § 7

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle,
a) että vuoden 2015 konserni- ja asukaspalveluiden määrärahasta vähennetään tulkkikeskuksen sitovuustason toimintatuottojen osuus 4,683 milj. euroa sekä toimintakulujen osuus 4,036 milj. euroa ja
b) että vuoden 2015 talousarvion julkisen käyttöomaisuusinvestointien hankeryhmästä 93 7 / Kehärata siirretään 6,8 miljoonaa euroa hankeryhmään 97 / Osakkeet ja osuudet.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 12

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään, että
a) vuoden 2015 konserni- ja asukaspalveluiden määrärahasta vähennetään tulkkikeskuksen sitovuustason toimintatuottojen osuus 4,683 milj. euroa sekä toimintakulujen osuus 4,036 milj. euroa ja
b) vuoden 2015 talousarvion julkisen käyttöomaisuusinvestointien hankeryhmästä 93 7 / Kehärata siirretään 6,8 miljoonaa euroa hankeryhmään 97 / Osakkeet ja osuudet.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: talousjohtaja Patrik Marjamaa, puh. 050 310 6906
talousarviopäällikkö Pia Ojavuo, puh. 043 824 9254
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

13 § Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa

VD/1213/00.01.01.01/2015
KN/ML/PvN/HK/PH

Kuntalaki uudistui 1.1.2014 alkaen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta. Lain 13 § 3 a) kohdan mukaisesti valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Hallituksen esityksessä kuntalain muuttamisesta (HE 24/2012) todetaan sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan operatiivisena toimintana kuuluvan kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä tulee sisällyttää ensimmäisen kerran tilikaudelta 2014 laadittavaan toimintakertomukseen.

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.12.2013 § 4 Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet – ohjeen, joka astui voimaan 1.1.2014. Riskienhallinnan kehitystyötä on jatkettu ohjeen hyväksymisen jälkeen. **Kaupunginjohtaja** perusti 18.6.2014 viranhaltijapäätöksellään 50/2014 Riskienhallinnan ohjausryhmän suunnittelemaan, koordinoimaan ja kehittämään riskienhallintaa kaupunkikonsernin tasolla. Ohjausryhmä toimii kaupungin johtoryhmän valmisteluelimenä ja se on kokoontunut säännöllisesti syksystä 2014 lähtien. Ohjausryhmä on koordinoinut liitteenä oleva ”Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa” – ohjeen päivitystä vastaamaan kaupunkikonsernin riskienhallinnan nykytilaa.

Ohje riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteista Vantaan kaupunkikonsernissa selkeyttää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteitä, tavoitteita, organisointia, periaatteita, vastuita ja toimintatapoja. Tavoitteena on näin varmistaa, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintamalleja sovelletaan yhtenäisin perustein koko organisaatiossa. Asiakirjan määrittämiä periaatteita sovelletaan kaupunkikonsernin omassa toiminnassa sekä toiminnassa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä. Ohje täsmentää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan organisointia huomioiden muun muassa kaupunkiin perustetun ja syksyllä 2014 toimintansa käynnistäneen riskienhallinnan ohjausryhmän roolin ja tehtävät.

Riskienhallintaprosessi perustuu riskien tunnistamiseen ja niiden analysointiin, riskien merkittävyyden arviointiin (huomioiden toteutumisen todennäköisyys ja seurausten vakavuus) ja pyrkimykseen hallita merkittäviksi tunnistettuja riskejä määritetyillä toimenpiteillä. Riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen on jatkuvaa ja tapahtuu osana normaalia toimintaa organisaation kaikilla tasoilla. Toteutettavien toimenpiteiden mahdollisimman oikea kohdentuminen ja tarkoituksenmukainen laajuus pyritään varmistamaan sillä, että kaupunkitasoisesti kyetään määrittämään yhtenäisin perustein keskeisimmät kaupunkia ja kaupunkikonsernia uhkaavat riskit. Myös kuntalain uudistamista käsitellyt hallituksen esitys edellyttää analyysiä kuntaa ja kuntakonsernia uhkaavista keskeisimmistä riskeistä.
Riskien arviointi toteutetaan keväisin tuloskorttien ja toimintasuunnitelmien laadintatyön käynnistämisen yhteydessä. Samassa yhteydessä suunnitellaan ja määritetään keinot riskien hallitsemiseksi sekä vastuutetaan ja aikataulutetaan hallintatoimenpiteiden toteuttaminen. Syksyllä riskien arvioinnit tarkastetaan ja täydennetään. Syksyn riskikartoituksessa arvioidaan myös jo toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arvioinnilla tarkoitetaan arviota riskienhallintatoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta ja riittävyydestä.
Tulosalueet raportoivat tunnistamistaan ja arvioimistaan riskeistä toimialansa johdolle. Toimialan johto käsittelee ja arvioi sekä laatii näiden tietojen perusteella arvion toimialaan kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä. Riskeistä raportoidaan toisen osavuosikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Saadun ja analysoidun riskitiedon perusteella laaditaan kaupunkitasoinen riskiprofiili.

Riskienhallinnan viitekehys ja riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet on määritetty soveltaen riskienhallintaa käsittelevää ISO 31000 - standardia. ISO 31000 - standardi kuvaa periaatteet, joita noudattaen organisaatiot voivat kehittää ja yhdenmukaistaa riskienhallintaansa.

Riskienhallinnan periaatteilla tarkoitetaan yhtenäistä näkökulmaa ja riskienhallinnalle asetettua yhteistä tavoitetilaa, joiden kautta kaupunkikonserni pyrkii varmistamaan asetettujen tavoitteiden täyttymisen ja riskienhallinnan vaikuttavuuden sekä toiminnan kehittämisen. Periaatteita sovelletaan organisaation kaikilla tasoilla toteutettavassa riskienhallinnassa.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 34

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi liitteen mukainen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa – ohje. Ohje astuu voimaan 31.3.2015, jolloin se korvaa kaupunginvaltuuston 16.12.2013 § 4 hyväksymän ohjeen Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.
Käsittely:
Merkittiin, että Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet vantaan kaupunkikonsernissa kohtaan 6.3 sivulla 15, kolmannen kappaleen kolmannessa lauseessa sana ”arviointikertomuksessaan” muutetaan teknisenä korjauksena muotoon ” tarkastussäännön 7 §:ssä mainitussa raportoinnissaan”.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 13

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä liitteen mukainen Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa – ohje. Ohje astuu voimaan 31.3.2015, jolloin se korvaa kaupunginvaltuuston 16.12.2013 § 4 hyväksymän ohjeen Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa, KH 9.2.2015
- Voimassa oleva, kaupunginvaltuustossa 16.12.2013 § 4 hyväksytty, Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -ohje

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: rahoitusjohtaja Pirjo van Nues, puh. 09 839 22014,
etunimi.sukunimi@vantaa.fi
erikoissuunnittelija Heikki Kangas, puh. 050 312 3996,
heikki.t.kangas[at]vantaa.fi

Vantaa

3.2.2015

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo....1
1.Johdanto....2
2.Riskienhallinnan keskeiset käsitteet....3
3.Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut....4
4.Riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet....6
5.Riskienhallinnan toteuttaminen....7
5.1 Riskien luokittelu....9
5.2Riskienhallintaprosessi....10
5.3 Riskeistä raportointi ja viestintä....13
6.Valvonta....13
6.1 Sisäinen valvonta....14
6.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä....14
6.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä....15
7.Hyväksyminen, voimaantulo ja päivittäminen....16

1. Johdanto

Tässä asiakirjassa määritellään Vantaan kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan keskeiset käsitteet, tavoitteet, toimintaperiaatteet ja vastuut huomioiden kuntalain (365/1995) asettamat vaatimukset ja reunaehdot. Tällä asiakirjalla kumotaan kaupunginvaltuuston 16.12.2013 hyväksymä ohje Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Myöhemmin laadittava kaupunkikonsernin vakuutuspolitiikka sekä riskienhallinnan toteuttamista ohjaavat työohjeet tulevat täydentämään tämän asiakirjan sisältöä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaupunkikonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja kaupungin johtamisjärjestelmää. Sisäinen valvonta on ennen kaikkea kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Tällä asiakirjalla selkeytetään riskienhallinnan tavoitteita, organisointia, periaatteita, vastuita ja toimintatapoja. Näin varmistetaan, että riskienhallinnan toimintamallia sovelletaan yhtenäisin perustein koko organisaatiossa.

Tämän asiakirjan määrittämiä periaatteita sovelletaan kaupunkikonsernin omassa toiminnassa sekä toiminnassa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Riskienhallinnan viitekehys ja riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet on määritetty soveltaen riskienhallintaa käsittelevää ISO 31000 -standardia. ISO 31000 – standardi kuvaa periaatteet, joita noudattaen organisaatiot voivat kehittää ja yhdenmukaistaa riskienhallintaansa.

2. Riskienhallinnan keskeiset käsitteet

Riskienhallinnan käsitteistön tarkoituksena on varmistaa kaupunkikonsernin riskienhallinnan yhteinen kieli. Käsitteet on määritetty soveltaen ISO 31000 - standardia.

Riski
Riskit ovat epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Kaupunkikonsernissa riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voi olla riski. Riskin merkittävyyttä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden sekä mahdollisten seurausten vakavuuden kautta.

Riskienhallinta
Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuus sisältää myös menettelyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Riskienhallintaprosessi
Riskienhallintaprosessilla tarkoitetaan systemaattista toimintatapaa, jolla riskejä tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan.

Riskienhallinnan viitekehys
Riskienhallinnan viitekehyksellä tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka yhdessä mahdollistavat kaupunkikonsernin riskienhallinnan toteuttamisen, seurannan sekä kehittämisen. Viitekehys muodostuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteista ja periaatteista, asetetuista tavoitteista sekä riskienhallintaan sitoutumisesta. Viitekehykseen kuuluvat olennaisesti myös organisatoriset järjestelyt kuten suunnitelmat, vastuut, resurssit, prosessit ja toimintatavat.

Riskiprofiili
Riskiprofiililla tarkoitetaan kuvausta riskien joukosta. Riskiprofiililla voidaan esittää kaupunkikonsernin tai sen osan kuten esimerkiksi toimialan, riskikartoituksessa priorisoidut ja merkittävimmiksi arvioidut riskit.

Riskinsietokyky
Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka suuria poikkeamia kaupunkikonserni tai sen yksiköt voivat kestää. Riskinsietokyky määrittää sen, kuinka paljon riskiä voidaan ja halutaan pitää omalla vastuulla vaarantamatta asetettuja tavoitteita. Riskinsietokyvyn määrittäminen luo

perusteet riskien hallitsemiseksi toteutettavien toimenpiteiden suunnittelulle.

3. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaisesti hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen ja kehittäminen ovat jokaisen toimialan ja liikelaitoksen vastuulla olevia tehtäviä.

Vantaan kaupunginvaltuusto

Päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Vantaan kaupunginhallitus

Päättää hyvään johtamis- ja hallintotapaan liittyvistä periaatteista ja menettelytavoista sekä päättää riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvistä menettelytavoista kaupunginvaltuuston päättämien perusteiden mukaisesti. Kaupunginhallitus seuraa raportointia johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä sekä selonteon kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä.

Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat

Vastaavat alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja kehittämisestä kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Ne hyväksyvät alaisensa toiminnan hyvää johtamis- ja hallintotapaa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat arviointi- ja kehittämissuunnitelmat sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat raportoivat tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän tilasta ja kehitystarpeista.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat

Vastaavat kaupunki- toimiala- ja tulosaluetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupungin johtoryhmä toimii riskienhallinnan johtoryhmänä.

Kaupunkitasoisesta ohjeistuksesta vastaavat tulosaluejohtajat ja päälliköt

Vastaavat *kaupunkiorganisaation yhteisten toimintojen* hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien prosessien yhteensovittamisesta ja toimivuuden varmistamisesta yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa sekä vastaavat kaupunkitason ohjeistuksista oman vastuualueensa osalta.

Esimiehet / yksiköiden päälliköt

Vastaavat siitä, että johtamassaan organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksyttyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritelty ja että henkilöstöllä on ajantasaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten ja päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttelemättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Riskienhallinnan ohjausryhmä

Riskienhallinnan ohjausryhmä suunnittelee, koordinoi ja kehittää riskienhallintaa kaupunkikonsernin tasolla sekä toimii kaupungin johtoryhmän (riskienhallinnan johtoryhmä) valmisteluelimenä riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Kaupunginjohtajan päätöksellä asetetussa riskienhallinnan ohjausryhmässä on edustus kaikilta toimialoilta sekä riskienhallinnan kannalta muutoin tärkeistä toiminnoista. Riskienhallinnan ohjausryhmän tehtävänä on valvoa, että riskienhallinta toteutuu tehtyjen päätösten ja määritettyjen suuntaviivojen mukaisesti, tiedottaa organisaatiolle riskienhallinnasta ja turvallisuudesta sekä valmistella kaupungin riskienhallinnan toimintasuunnitelma johtoryhmän käsiteltäväksi. Ohjausryhmän jäsenet tukevat riskienhallinnan toteutumista sekä toimivat yhteyshenkilönä riskienhallintaan liittyvissä asioissa edustamallaan toimialalla / organisaatiossa. Riskienhallinnan ohjausryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa tai tarvittaessa käsittelemään vastuulleen kuuluvia asiakokonaisuuksia.

Henkilöstö

Henkilöstön rooli on keskeinen kaupunkikonsernin riskienhallinnassa. Henkilöstö sitoutuu toimimaan tavoitteiden ja annettujen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti sekä kehittämään toimintatapoja sekä ylläpitämään ja

kehittämään ammatillista osaamistaan. Henkilöstön tulee saattaa esimiehensä tietoisuuteen havaitsemiaan toimintaan kohdistuvia riskejä sekä riskienhallinnan kehittämismahdollisuuksia.

Konsernipalveluiden toimialan konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue

Tulosalueen vastuulla on ohjeistaa, kouluttaa ja tukea toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintakeinoja.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

4. Riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Hyvällä johtamis- ja hallintotavalla tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta ja tehokkuutta. Riskienhallinnan periaatteilla tarkoitetaan yhtenäistä näkökulmaa ja riskienhallinnalle asetettua yhteistä tavoitetilaa. Edellä mainittujen kautta kaupunkikonserni pyrkii varmistamaan asetettujen tavoitteiden täyttymisen ja riskienhallinnan vaikuttavuuden sekä toiminnan kehittämisen. Periaatteita tulee soveltaa riskienhallinnassa organisaation kaikilla tasoilla.

Vaikuttavuutta tavoittelevan riskienhallinnan periaatteet on kuvattu ISO 31000 -standardissa. Näistä keskeisimmät Vantaan kaupunkikonsernissa noudatettavat riskienhallinnan periaatteet ovat:

Riskienhallinta luo lisäarvoa

Riskienhallinta tukee tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan toiminnan tehokkuus ja hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutuminen, asukkaiden ja henkilöstön tyytyväisyys, terveys ja turvallisuus, toiminnan vaatimustenmukaisuus, kestävä kehitys sekä ohjelmien ja projektien onnistuminen.

Riskienhallinta on olennainen osa organisaation prosesseja

Riskienhallinta ei ole toiminnasta ja prosesseista erillään oleva toiminto. Riskienhallinta kuuluu kiinteästi johtamiseen ja esimiestyöhön ja on olennainen osa organisaation ydinprosesseja, strategista suunnittelua sekä vuosisuunnittelua ja toiminnan toteuttamista.

Riskienhallinta on osa päätöksentekoa
Riskienhallinnan tavoitteena on auttaa päätöksentekijöitä tekemään tietoisia valintoja, priorisoida toimintoja tärkeysjärjestykseen sekä auttaa tunnistamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Riskienhallinta on järjestelmällistä ja jäsenneltyä
Järjestelmällinen, oikea-aikainen ja jäsennelty lähestymistapa riskienhallintaan edistää tehokkuutta ja sen kautta saavutetaan yhdenmukaisia, vertailukelpoisia ja luotettavia tuloksia.

Riskienhallinta perustuu parhaaseen mahdolliseen tietoon
Riskienhallinnassa käytettävät tietolähteet perustuvat parhaaseen mahdolliseen käytettävissä olevaan tietoon kuten historiatietoon, kokemukseen, sidosryhmäpalautteeseen, havaintoihin, ennusteisiin ja asiantuntijoiden arvioihin.

Riskienhallinta on avointa ja kattavaa
Riskienhallinnan avoimuudella ja kattavuudella varmistetaan, että riskienhallinta on asianmukaista ja ajantasaista. Sidosryhmien ja organisaation eri tasoilla toimivien asiantuntijoiden mukaan ottaminen tarvittavassa laajuudessa edesauttaa riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta.

Riskienhallinta on dynaamista, toistuvaa ja muutokseen reagoivaa
Kaupunkikonsernin sisäisessä ja ulkoisessa toimintaympäristössä sekä toiminnassa, osaamisessa, tietämyksessä tapahtuu muutoksia. Muutos muuttaa myös kaupunkikonsernin riskikenttää. Toimintaan voi kohdistua kokonaan uusia riskejä, riskit voivat muuttua ja/tai poistua. Riskienhallinnalla nämä muutokset voidaan havaita ja ennakoida sekä niihin voidaan varautua tai reagoida.

5. Riskienhallinnan toteuttaminen

Riskienhallinnan tulee olla olennainen osa johtamista, sisällytetty organisaation toimintakulttuuriin ja käytäntöihin ja mukautettu organisaation toimintaprosesseihin sopivaksi. Riskienhallintaa sovelletaan kaikessa päätöksenteossa siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista.

ISO 31000 -standardissa on määritetty tehokkaan riskienhallinnan tärkeimmät lopputulokset. Tavoitteena on, että riskienhallinnan keinoin kaupunkikonsernilla ja siihen kuuluvilla on:
1) Ajantasainen, oikea ja kattava käsitys riskeistään, sekä
2) Riskit ovat määritetyn riskinsietokyvyn mukaisia

Riskinsietokyky

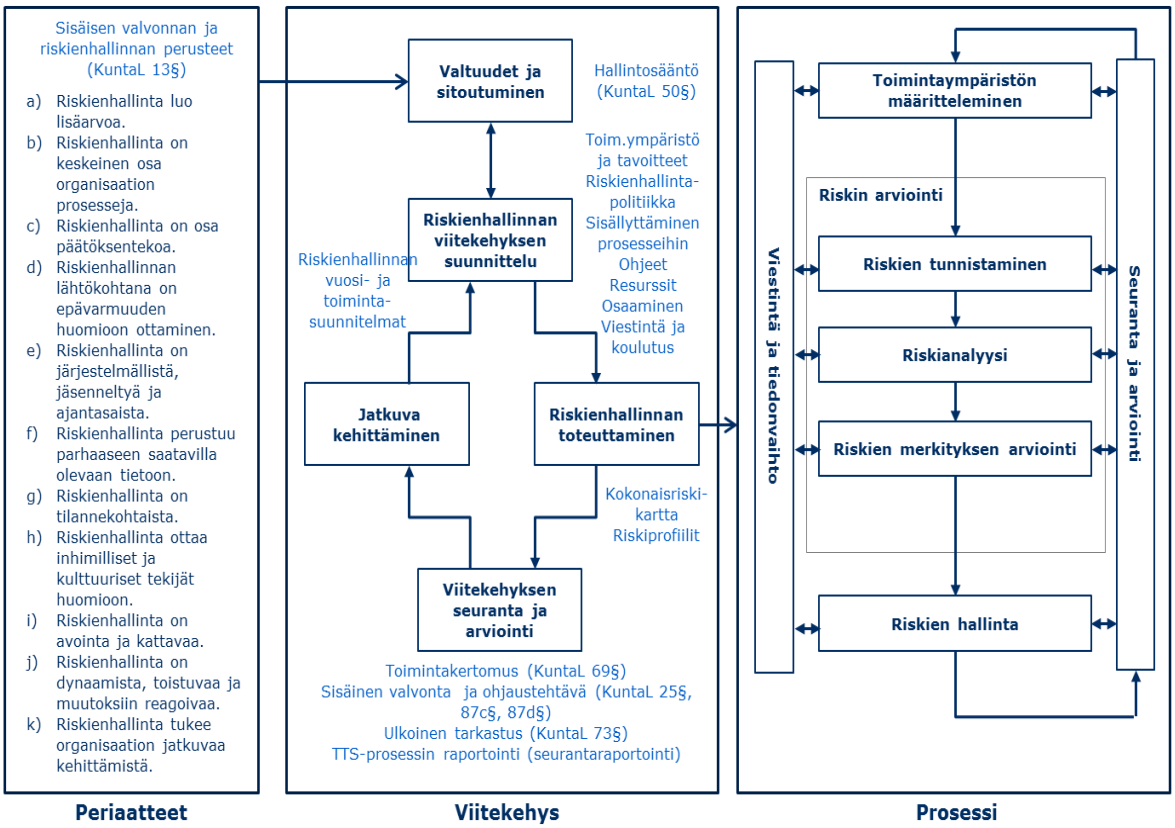
3.2.2015

Vantaan kaupunkikonsernin riskinsiedon ylärajat ylittäviä riskitoteutumia ovat muun muassa asiat, tilanteet ja tapahtumat, joista voi aiheutua esimerkiksi:

- Ihmishengen menettäminen, pysyvä työkyvyttömyys tai muu vakava terveyden vaarantuminen
- Kriittisen palvelun vakava häiriintyminen ja keskeytyminen
- Kriittisiin palveluihin liittyvän keskeisen osaamisen pysyvä menettäminen
- Taloudellinen menetys, joka aiheuttaa merkittävän poikkeaman taloudellisiin tavoitteisiin
- Luottamuksen menettäminen niin, että sidosryhmien luottamus kaupunkikonsernin johtoon tai toimintakykyyn järkkyy

Riskinsietokyky määrittää perusteet riskien merkittävyyden arvioimiselle ja riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelulle. Kaupunkikonsernin toimialojen ja liikelaitosten tulee määritellä riskinsietokykynsä erikseen. *Riskinsietokyky tulee määritellä vähintään taloudellisen määreen* osalta suhteuttaen se oman toiminnan laajuuteen.

Kuviossa 1 on määritetty riskienhallinnan kokonaisuus huomioiden riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet, riskienhallinnan viitekehys sekä kuvaus riskienhallintaprosessista. Riskienhallintaprosessi on kuvattu noudattaen ISO 31000 – standardia soveltuvin osin.

Kuvio 1. Riskienhallinnan periaatteet, viitekehys ja prosessi

Toimialat määrittelevät omat riskienhallinnan tavoitteensa ja toteuttamisen periaatteet oman toimintansa ja toimintaympäristönsä mukaisesti huomioiden kuitenkin kaupunkikonsernin yhteiset riskienhallinnan periaatteet. Toimialan johdolta, liikelaitoksilta ja tytäryhteisöiltä edellytetään *riskienhallintasuunnitelman* laatimista.

Kaupungin kaikkiin toimintoihin kohdistuviin sekä seurauksiltaan hyvin vakaviin riskeihin varautumisen osalta noudatetaan kaupunginjohtajan vahvistamaa Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjetta. Valmiusohjeessa määritetään muun muassa kaupunkikonsernin avaintehtävät (kriittiset palvelut) ja niiden jatkuvuuden turvaamisen periaatteet.

Projektien riskienhallinnan osalta noudatetaan kaupunkitasoisesti määritettyä Vantaan projektimallia. Lisäksi yksittäisten turvallisuuden osa-alueiden osalta noudatetaan niistä annettuja kaupunkitasoisia ohjeistuksia. Esimerkiksi kaupunkikonsernin tietojärjestelmien ja tietojen käsittelyn tietoturvallisuuden riskienhallinta ohjeistetaan kaupungin tietoturvaohjeessa.

5.1 Riskien luokittelu

Riskit voidaan jakaa strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Osa riskeistä on kuntakonsernin sisäisiä ja osa ulkoapäin aiheutuvia.

Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin.

Operatiiviset riskit ovat organisaation päivittäisen toiminnan jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiivisen riskin aiheuttama haitta voi olla jossain tapauksissa vaikeasti mitattavissa.

Taloudelliset riskit liittyvät talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen.

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen ja häviäminen esimerkiksi rikoksen tai tulipalon seurauksena.

Toimialat ja liikelaitokset voivat luoda käyttöönsä myös muita

riskiluokitteluja, jos ne ovat organisaation toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisempia.

5.2 Riskienhallintaprosessi

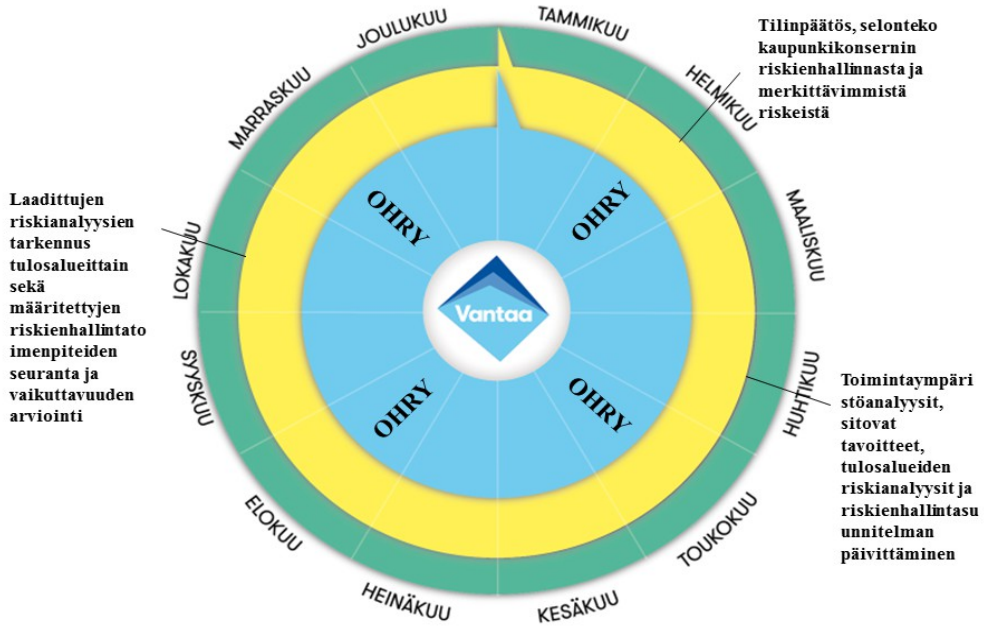
Riskienhallintaprosessi voidaan yksinkertaistettuna jakaa kolmeen päävaiheeseen:

1. Riskien arviointi (tunnistaminen, analysointi, merkittävyyden arviointi)
2. Riskien käsittely (riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus)
3. Seuranta ja viestintä (ml. riskeistä raportointi)

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta tai aiheuttaa menetyksiä.

Kaupunkikonsernissa riskien arviointi toteutetaan keväisin tuloskorttien ja toimintasuunnitelmien sekä toimintaympäristöanalyysien laadintatyön käynnistämisen yhteydessä. Samassa yhteydessä suunnitellaan ja määritetään keinot riskien hallitsemiseksi sekä vastuutetaan ja aikataulutetaan hallintatoimenpiteiden toteuttaminen.

Syksyllä riskien arvioinnit tarkastetaan ja täydennetään. Syksyn riskikartoituksessa arvioidaan myös jo toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arvioinnilla tarkoitetaan arviota riskienhallintatoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta ja riittävyydestä.
Riskienhallinnassa keskeistä on huomioida ja uudelleen arvioida myös aiemmissa arvioinneissa tunnistetut riskit. Tällä varmistetaan ennen kaikkea riskienhallinnan jatkuvuus sekä se, ettei riskejä arvioida vain tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Kuva 1. Riskienhallinnan vuosikello

Kaupunkikonsernin tulosalueet raportoivat tunnistamistaan ja arvioimistaan riskeistä toimialansa johdolle. Toimialan johto käsittelee ja arvioi sekä laatii näiden tietojen perusteella arvion toimialaan kohdistuvista merkittävimmistä riskeistä. Edellä mainitun ja liikelaitoksilta saadun riskitiedon perusteella laaditaan kaupunkitasoinen riskiprofiili.

Yllä mainitun lisäksi kaupunkikonsernin strategiatyön yhteydessä arvioidaan strategian toteutumista uhkaavat riskit ja määritetään niille hallintatoimenpiteet sekä vastuutahot. Kaupunkikonsernin organisaatiot huomioivat oman roolinsa strategiatyön yhteydessä tunnistettujen riskien hallinnassa.

Riskien tunnistaminen

Riskien tunnistamisessa arvioidaan organisaation toimintaan sen sisäisestä ja ulkoisesta toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit. Riskien tunnistaminen toteutetaan ryhmässä siten, että läsnä on riittävä määrä asiantuntijoita varmistamassa organisaation toimintojen huomiointi tarvittavassa laajuudessa. Analysointivaiheessa arvioidaan, millä edellytyksillä riski voi konkretisoitua sekä priorisoidaan riskeistä olennaisimmat jatkotyöskentelyä varten.

Riskianalyysi

Seurausten vakavuutta arvioidaan asteikolla 1-5, jossa:

1 = riskin vaikutukset ovat erittäin vähäiset
2 = riskin vaikutukset ovat vähäiset
3 = riskin vaikutukset ovat kohtalaiset
4 = riskin vaikutukset ovat merkittävät
5 = riskin vaikutukset ovat erittäin merkittävät

Seurausten vakavuuden arviointi pohjautuu organisaation määrittämään riskinsietokykyyn. Riskin seurausten vakavuuden arvioinnissa tulee huomioida vähintään seuraavat näkökulmat:

- vaikutus asetettuihin tavoitteisiin
- vaikutus henkilöihin (oma henkilöstö, asiakkaat, asukkaat)
- vaikutus talouteen, omaisuuteen, materiaaliin ja ympäristöön
- vaikutus toimintaan (keskeytyminen)
- vaikutus julkisuuskuvaan ja maineeseen

Riskin todennäköisyyttä arvioidaan myös asteikolla 1-5, jossa:
1 = erittäin epätodennäköinen riski (harvemmin kuin kerran kymmenessä vuodessa)
2 = epätodennäköinen riski (kerran kymmenessä vuodessa)
3 = mahdollinen riski (kerran viidessä vuodessa)
4 = todennäköinen riski (kerran vuodessa)
5 = erittäin todennäköinen riski (useita kertoja vuodessa)
Arvioitaessa riskin todennäköisyyttä on syytä hyödyntää laaja-alaisesti muun muassa historiatietoa, raportteja läheltä piti – tilanteista, kertynyttä kokemusta sekä asiantuntija-arvioita.

Riskien merkittävyyden arviointi

Riskin merkittävyys määritetään riskin toteutumisen todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden kautta. Riskin merkittävyys esitetään riskilukuna (1-25), joka määräytyy kun riskin todennäköisyys (1-5) kerrotaan seurausten vakavuudella (1-5).

Riskin merkittävyyden arviointi mahdollistaa sen, että organisaatio kykenee priorisoimaan riskien hallitsemiseksi toteutettavat toimenpiteet merkittävimpiin riskeihin ja näin ollen pyrkii varmistamaan riskienhallinnan vaikuttavuuden. Asetettuja tavoitteita uhkaavat, merkittäviksi arvioidut riskit organisaatio raportoi ylemmälle organisaatiotasolle. Merkittävien riskien hallinta tulee huomioida organisaation riskienhallintasuunnitelmassa.

Riskien hallitseminen

Riskien hallitsemisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on pienentää riskin merkittävyyttä. Toimenpiteet voivat kohdistua riskin todennäköisyyden tai seurausten vakavuuden pienentämiseen tai molempiin edellä mainituista. Riskienhallintatoimet tulee aina suhteuttaa riskinsietokykyyn sekä riskin merkittävyyteen muun muassa huomioimalla riskien hallinnasta aiheutuvat kustannukset sekä saavutettava hyöty. Kaupunkikonsernin toimintakykyä uhkaaviin vakaviin, mutta

epätodennäköisiin riskeihin varautuminen huomioidaan muun muassa valmiussuunnitelmilla ja muilla toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen pyrkivillä etukäteistoimenpiteillä.

Riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen on jatkuvaa ja tapahtuu osana normaalia toimintaa organisaation kaikilla tasoilla. Hyvin epätodennäköiset tai vain vähäisiä seurauksia aiheuttavat riskit voidaan myös päättää hyväksyä osana toimintaa. Riskitiedon jakaminen, henkilöstön kouluttaminen ja riskienhallintaan kannustaminen ovat olennainen osa riskienhallintaa ja luovat sille perustan.

5.3 Riskeistä raportointi ja viestintä

Riskienhallintaprosessiin kuuluu olennaisena osana raportointi ja viestintä, joilla varmistetaan osaltaan kaupunkikonsernin merkittävimpien riskien tunnistaminen sekä riittävä organisaation sisäinen riskitietous.

Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat yhteistyössä riskienhallinnan ohjausryhmän kanssa merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan järjestelyistään osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhteisöjen osalta raportin koostaa konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue ja raportit käsitellään yleisjaostossa. Tilinpäätöksen yhteydessä annetaan arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä selonteko riskienhallinnan järjestämisestä.

Organisaation sisäisellä sekä keskeiset sidosryhmät huomioivalla luottamuksellisella tiedonvaihdolla varmistetaan, että kaikki keskeiset toimintaan vaikuttavat tahot ovat tietoisia toimintaan kohdistuvista riskeistä. Viestinnällä on merkittävä rooli riskien hallitsemisessa. Viestinnällä varmistetaan myös se, että eri tahot ymmärtävät päätöksenteon perusteet ja syyt siihen, miksi tiettyjä toimenpiteitä tarvitaan.

6. Valvonta

Kaupunkikonsernin valvonta voidaan jakaa karkeasti kolmeen kokonaisuuteen:

- Sisäinen valvonta
- Sisäinen tarkastus
- Ulkoinen tarkastus

Kaupunkikonsernin sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja esimiehet. Sisäinen tarkastus avustaa kaupunginjohtajaa ja kaupunginhallitusta arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja toimivuutta. Kaupungin ulkoista valvontaa toteuttavat tilintarkastaja sekä tarkastuslautakunta.

6.1 Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialan, palvelu- tai vastuualueen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimiva sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsittää tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöönotettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Sisäinen valvonnan voidaan katsoa olevan riittävää ja tarkoituksenmukaista silloin, kun organisaatiolla on kohtuullinen varmuus asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan vastuut on kuvattu kohdassa 3 ”Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi ja vastuut”.

Vantaan kaupunkikonsernissa ei hyväksytä väärinkäytöksiä. Väärinkäytöksinä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä, kaupunkikonsernin ohjeita rikkovia tai lainvastaisia tekoja. Esimiehet ohjaavat sekä valvovat alaistensa toimintaa ja heidän tulee ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli havaitsevat väärinkäytöksiä johtamassaan toiminnassa. Henkilöstön on raportoitava epäilemänsä väärinkäytökset tai rikkomukset esimiehelleen.

Merkittävä osa sisäisestä valvonnasta tapahtuu toimintaprosesseihin sisällytettävinä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Valvontatoimenpiteiden on oltava taloudellisia ja tehokkaita.
Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit
- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta
- talousarvion toteutumisen seuranta
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta
- hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä
- säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi
- fyysiset ja tekniset valvontatoimenpiteet

6.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupungin-johtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen

tarkastuksen vuosisuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada kaikki tarkastuksen suorittamiseksi tarvitsemansa tiedot.

Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kaupunginhallitukselle vähintään kerran vuodessa ja kaupunginjohtajalle kerran kuukaudessa. Raportit toimitetaan aina kaupunginhallituksen puheenjohtajistolle ja kaupunginjohtajalle sekä tarkastuksen kohdentumisesta ja sisällöstä riippuen apulaiskaupunginjohtajille sekä lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajille sekä muulle johdolle välittömästi niiden valmistuttua. Yhtiötarkastukset raportoidaan yleisjaostolle, yhtiön johdolle ja hallitukselle. Tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksen keskeisistä tuloksista.

6.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä

Ulkoinen valvonta on riippumaton toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta. Ulkoisen valvonnan toteuttajat ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Vantaan kaupungin tarkastussäännössä määritellään ulkoisen tarkastuksen tehtävät ja vastuut.

Tilintarkastaja vastaa kuntalain 73 §:n mukaisesta tilintarkastuksesta. Kuntalain mukaan tilintarkastajan on hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen tarkastamisen ohella tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja raportoi työohjelmansa toteutumisesta tarkastuslautakunnalle. Tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Lisäksi tilintarkastaja raportoi suorittamiensa tarkastusten havainnoista tarkastuslautakunnalle, ulkoiselle tarkastukselle sekä tarkastuksen kohteelle ja vastuuhenkilölle.

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain mukaisesti valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupunkikonsernissa. Lautakunta voi esittää tarkastussäännön 7 §:ssä mainitussa raportoinnissaan käsityksensä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta tilintarkastajan ja ulkoisen tarkastuksen tulosalueen arvioinnin pohjalta.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalue avustaa tarkastuslautakuntaa ja tilintarkastajaa kuntalain 71 §:n ja 73 §:n mukaisissa tehtävissä sekä suorittaa tarkastussäännön mukaiset tehtävät. Tulosalue valmistelee valtuustolle annettavan arviointikertomuksen ja arvioi tavoitteiden toteutumista sekä suorittaa tilintarkastajan työohjelman mukaisia tarkastuksia.

7. Hyväksyminen, voimaantulo ja päivittäminen

Vantaan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet xx.xx.xx ja ne astuvat voimaan 31.3.2015.

Tämä asiakirja korvaa kaupunginvaltuuston 16.12.2013 hyväksymän kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen periaatteiden ajantasaisuus arvioidaan vuosittain kaupungin johtoryhmässä. Periaatteet hyväksytetään kaupunginvaltuustossa valtuustokausittain tai tarvittaessa.

VANTAAN KAUPUNKIKONSERNIN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

1. JOHDANTO

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Hyvällä johtamis- ja hallintotavalla tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta ja tehokkuutta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit ja omaisuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Kuntalain 13 §:n 2 momentin 3 a) kohdan mukaan valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntalain 50 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Tämä ohje määrittelee Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteet ja toteuttamistavat sekä kaupunkikonsernin omassa toiminnassa että toiminnassa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa, mitä kaupungin johtosäännöissä, talous- ja hallintosäännöissä, ”Hyvän johtamis- ja hallinnointitavan arvioinnin perusteet” ja Vantaan kaupungin korko- ja rahoitusriskipolitiikka – dokumenteissa sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on todettu.

Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen on noudatettava Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymää Vantaan kaupungin konsernistrategiaa, jonka osassa 4 on määritelty johtamisen ja hyvän hallintotavan keskeiset periaatteet tytäryhteisöissä.

2. SISÄINEN VALVONTA

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialan, palvelu- tai vastuualueen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimiva sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsittää tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöönotettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä. Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Vantaan kaupunkikonsernissa ei hyväksytä väärinkäytöksiä. Väärinkäytöksinä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä, kaupunkikonsernin ohjeita rikkovia tai lainvastaisia tekoja. Henkilöstön on raportoitava epäilemänsä väärinkäytökset tai rikkomukset esimiehelleen.

Merkittävä osa sisäisestä valvonnasta tapahtuu toimintaprosesseihin sisällytettävinä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Valvontatoimenpiteiden on oltava taloudellisia ja tehokkaita.
Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit

- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta
- talousarvion toteutumisen seuranta
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta
- hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä
- säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi
- fyysiset valvontatoimenpiteet

3. RISKIENHALLINTA

Riskit ovat epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Riskin toteutuminen saattaa taloudellisen menetyksen ohella merkitä myös lakisääteisten velvoitteiden saavuttamisen estymistä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on olennainen osa Vantaan kaupunkikonsernin jokapäiväistä johtamista. Se on osa toiminnan suunnittelua ja tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteutumista. Tavoitteita asetettaessa tulee aina arvioida myös tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit.

Riskit voidaan jakaa strategisiin, operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin. Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Operatiiviset riskit ovat organisaation päivittäistä toimintaa, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Ryhmään kuuluvat mm. henkilöstön tai ympäristön turvallisuutta sekä omaisuutta uhkaavat vahinkoriskit. Taloudelliset riskit liittyvät talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen.

3.1. Riskienhallinnan järjestäminen ja toteuttaminen

Strategisten ja operatiivisten riskien analysointi ja suojaustoimien suunnittelu kuuluvat hyvään johtamistaitoon. Riskienhallintaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasoilla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palvelutuottajille ulkoistetuissa palveluissa.

Toimialat määrittelevät omat riskienhallinnan tavoitteet ja toteuttamisen periaatteet oman toimintansa ja toimintaympäristönsä mukaisesti. Toimialan johdolta, liikelaitoksilta ja tytäryhteisöiltä edellytetään riskienhallintasuunnitelman laadintaa. Riskienhallinnassa huomioidaan muun muassa seuraavia tekijöitä: lainsäädäntö, sopimukset ja muut velvoitteet, strategiset linjaukset, kaupunkikonsernin riskienhallinnan linjaukset, organisaation koko, rakenne ja johtamisjärjestelmäydinprosessit, vastuualueet ja tavoitteet.

Toiminnan jatkuvuus erittäin suurten riskien toteutuessa varmistetaan valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin. Tällaisia suunnitelmia ja valmisteluja ovat mm.

- lakisääteinen kaupungin yleinen valmiussuunnitelma
- toimialojen valmiussuunnitelmat
- pelastuslaitoksen johdolla ja valvonnassa laaditut toimintayksiköiden lakisääteiset pelastussuunnitelmat
- kaupungin tietohallinnon valmiussuunnitelma
- yksiköiden laatimat erilaiset toimintasuunnitelmat uhkatilanteissa, joita ovat mm. tartuntatautiepidemiat, pommiuhka ja väkivaltainen asiakas
- muut totaalisten vahinkotilanteiden varalle laaditut katastrofi-, toipumis- ja jälleenrakennussuunnitelmat

3.2. Riskien rajaaminen vakuutuksilla ja vahinkorahasto

Kaupungin vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Kaupungille lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kaupungilla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Myös kaupunkikonsernin omaisuus- ja keskeytysvakuutukset sekä toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset kilpailutetaan säännöllisin väliajoin niin, että kaupungilla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on aina ajantasainen ja kattava vakuutusturva sekä vakuutusyhtiön tarjoamat riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalvelut.

Vakuutusmeklarin käyttö päivittäisessä toiminnassa on osa Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Vahinkorahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa kokonaan tai osittain vakuuttamatonta omaisuutta kohdanneet vahingot sekä muut vahingot, joista kaupunki on voimassa olevan lainsäädännön, kaupunginhallituksen tai -valtuuston päätöksen tai sopimuksen perusteella vastuussa. Rahastosta katetaan lisäksi kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa vakuutettua omaisuutta kohdanneet vahingot siltä osin kuin vahingon määrä alittaa vakuutuksen vahinkokohtaisen omavastuun. Rahastosta korvataan myös vakuutuksen korvaamien vahinkojen omavastuuosuudet.

3.3 Riskienhallinnan seuranta ja raportointi

Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnasta osana talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhteisöjen osalta raportin koostaa konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue ja raportit käsitellään yleisjaostossa. Tilinpäätöksen yhteydessä annetaan arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä selonteko riskienhallinnan järjestämisestä.

4. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

4.1 Toimielinten ja johdon tehtävät ja vastuut

Vantaan kaupungin hallintosäännön 3. luvun 37 §:ssä todetaan, että hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen ja kehittäminen ovat jokaisen toimialan vastuulla olevia tehtäviä. Näin ollen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat kaikkia valvonnasta vastuussa olevia kaupungin toimielimiä ja johtoa. Kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Vantaan kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Vantaan kaupunginhallitus vastaa koko kaupungin johtamis- ja hallintojärjestelmästä, riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta. Se päättää hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvistä periaatteista ja menettelytavoista. Kaupunginhallitus seuraa raportointia johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä.

Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat vastaavat alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja kehittämisestä kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Ne hyväksyvät alaisensa toiminnan hyvää johtamis- ja hallintotapaa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat arviointi- ja kehittämissuunnitelmat sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin. Lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat raportoivat tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän tilasta ja kehitystarpeista.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat vastaavat kaupunki- toimiala- ja tulosaluetasolla hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta ja ryhtyvät tarvittaessa toimenpiteisiin.

Kaupunginjohtajan ja konsernipalveluiden toimialojen tukitoimintojen asiantuntijajohtajat vastaavat kaupunkiorganisaation yhteisten toimintojen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien prosessien yhteensovittamisesta ja toimivuuden varmistamisesta yhdessä toimialojen vastuuhenkilöiden kanssa sekä vastaavat kaupunkitason ohjeistuksista oman vastuualueensa osalta.

Esimiehet/ yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että ko. henkilön johtamassa organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksyttyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritelty ja että henkilöstöllä on ajanmukaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten/päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttelemättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Henkilöstö sitoutuu toimimaan tavoitteiden ja annettujen sääntöjen mukaisesti, kehittämään toimintatapoja sekä ylläpitämään ja jatkuvasti kehittämään ammatillista osaamistaan.

Konsernipalveluiden toimialan konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalueen vastuulla on ohjeistaa, kouluttaa ja tukea toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintakeinoja.

4.2 Sisäisen tarkastuksen tarkastustehtävä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada kaikki tarkastuksen suorittamiseksi tarvitsemansa tiedot.

Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kaupunginhallitukselle vähintään kerran vuodessa ja kaupunginjohtajalle kerran kuukaudessa. Raportit toimitetaan kaupunginhallituksen puheenjohtajistolle, kaupunginjohtajalle, apulaiskaupunginjohtajille sekä lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajille sekä muulle johdolle välittömästi niiden valmistuttua. Yhtiötarkastukset raportoidaan yleisjaostolle, yhtiön johdolle ja hallitukselle. Tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle sisäisen tarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksen keskeisistä tuloksista.

4.3 Ulkoisen tarkastuksen tarkastus- ja arviointitehtävä

Ulkoinen valvonta on riippumaton toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta. Ulkoisen valvonnan toteuttajat ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Vantaan kaupungin tarkastussäännössä määritellään ulkoisen tarkastuksen tehtävät ja vastuut.

Tilintarkastaja vastaa kuntalain 73 §:n mukaisesta tilintarkastuksesta. Kuntalain mukaan tilintarkastajan on hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen tarkastamisen ohella tarkastettava, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja raportoi työohjelmansa toteutumisesta tarkastuslautakunnalle. Tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Lisäksi tilintarkastaja raportoi suorittamiensa tarkastusten havainnoista tarkastuslautakunnalle, ulkoiselle tarkastukselle sekä tarkastuksen kohteelle ja vastuuhenkilölle.

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain mukaisesti valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kaupunkikonsernissa. Lautakunta voi esittää arviointikertomuksessaan käsityksensä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta tilintarkastajan ja ulkoisen tarkastuksen tulosalueen arvioinnin pohjalta.

Ulkoisen tarkastuksen tulosalue avustaa tarkastuslautakuntaa ja tilintarkastajaa kuntalain 71 §:n ja 73 §:n mukaisissa tehtävissä sekä suorittaa tarkastussäännön mukaiset tehtävät. Tulosalue valmistelee valtuustolle annettavan arviointikertomuksen ja arvioi tavoitteiden toteutumista sekä suorittaa tilintarkastajan työohjelman mukaisia tarkastuksia.

14 § **Metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen selvittäjien esitys Vantaan valtuustolle kuntajaon muuttamisesta**

VD/4445/00.04
KN/TL/LP/PH

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä.

Ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja päättyi 30.11.2014. Selvittäjät ovat selostaneet selvityksen etenemistä kaupunginvaltuustolle kahdesti vuoden 2014 aikana.

Kuntajakoselvittäjät esittävät että Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustot hyväksyvät kuntarakennelain 8 §:n mukaisen yhdistymissopimuksen. Sopimus on luovutettu kunnille 5.12.2014. Selvittäjien loppuraportti ja kuntajakoselvittäjien esitys yhdistymissopimukseksi ovat liitteenä.

Yhdistymissopimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että asianomaiset kunnat lakkaavat olemasta 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017.

Vantaan kaupunki on aiemmin ottanut kantaa kuntarakenneuudistukseen ja esitettyihin eri kuntaliitosvaihtoehtoihin lausunnoissaan mm. selvitykseen Helsingin ja Vantaan kaupunkien mahdollisen yhdistämisen eduista ja haitoista (KV 31.1.2011 § 23), kunnallishallinnon rakenne-työryhmän selvityksestä (KV 16.4.2012 § 23), kuntarakennelakiluonnoksesta (KV 4.3.2013 § 6), metropolialueen esiselvityksestä (KV 20.5.2013 § 22), kuntarakennelain 4 luvun mukaiseen erityiseen kuntajakoselvitykseen osallistumisesta (KV 14.11.2013 § 3) sekä metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista (KV 16.6.2014 § 6). Vantaan kaupunki ei ole kannattanut esitettyjä erilaisia kuntaliitosvaihtoehtoja, mutta sen sijaan kaupunki on johdonmukaisesti tuonut esille metropolihallinnon toteuttamisen tarpeen Helsingin seudulla.

Vantaan kaupungin mielestä lausunnolla olevassa metropolialueen erityisselvityksessä on merkittäviä puutteita. Selvitys ei anna riittävää ja oikeaa tietoa syntyvän kaupungin taloudesta kuten veroprosentista, henkilöstöä koskevista periaatteista, palveluverkosta ja lähipalveluista, eikä yhdistymisen toteutuksen kustannuslaskelmia ja taloudellisia hyötyjä ole kuvattu. Selvityksestä puuttuu uuden metropolikaupungin tulopohjan perustat, kuten kunnallisveroprosentit ja kiinteistöveroprosentit, sekä esitys yhtenäisistä asiakasmaksuista ja taksoista. Selvitys ei anna päättäjille ja kuntalaisille faktoihin perustuvia tietoja kuntaliitoksen jälkeisistä palveluista ja niiden rahoituksesta.

Selvittäjien esityksen mukaan yhdistymishallitus päättäisi taloudesta ja palveluista, toimiala- ja yksikkötasoisesti palveluverkoista, lähipalveluista ja keskitetyistä palveluista, aluedemokratiasta sekä henkilöstön siirtymissuunnitelmasta.

Selvityksessä tehty viiden kunnan talouden painelaskelma on mekaaninen, eikä selvitys sisällä esitystä ja vaikutusarviota kuntayhtymien omaisuus- ja muista rahoitusjärjestelyistä. Selvityksestä puuttuu myös esitys palvelujen yhdenmukaistamisen rahoitustarpeista. Selvityksen taloustarkasteluissa ei ole suhteutettu selvitysalueen kuntien tilannetta, elinvoimaa ja kehitysnäkymiä koko maan kuntakenttään.

Kuntalaisten verorasituksen kannalta on tärkeää järjestää ja tuottaa julkiset palvelut mahdollisimman kustannustehokkaasti. Suurten kaupunkien vertailujen mukaan Vantaalla on tuotettu keskeiset palvelut tehokkaasti.

Vantaalla on usean vuoden ajan toteutettu tuloksellisesti talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaa. Ohjelmalla on hillitty onnistuneesti esimerkiksi toimintakatteen kasvua. Selvityksessä ei esitetä talouden näkökulmasta perusteita sille, miksi kuntaliitos olisi välttämätön ja tarpeellinen.

Selvitys esittää teoreettisia laskelmia metropolikaupungin kustannustasosta ilman sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Helsingin palvelutasolla kustannukset nousisivat laskennallisesti noin 160 miljoonaa euroa ja Espoon palvelutasolla ne nousisivat noin 130 miljoonaa euroa. Vantaan tasolla palvelujen

tuotannon kustannustaso laskisi noin 515 miljoonaa euroa. Laskelmat eivät kerro yhdistymisen todellisia kustannusvaikutuksia.

Myös selvityksessä Helsingin ja Vantaan kaupunkien mahdollisen yhdistämisen eduista ja haitoista vuonna 2010 arvioitiin, että ilman vakiointia Helsingin kustannustasolla sosiaali- ja terveystoimen palvelut tulisivat maksamaan 106 miljoonaa enemmän kuin Helsingin ja Vantaan yhteenlasketut nettokustannukset ovat (tarvevakioituna 59 milj. euroa enemmän). Vantaan kustannustasolla sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen olisi maksanut 311 miljoonaa vähemmän kuin yhteenlasketut kustannukset.

Esitetty kuntaliitos ei ratkaise Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen ongelmia, eikä se edistä seudun kilpailukykyä ja segregaation ehkäisyä. Viiden kunnan kuntaliitoksen seurauksena maahan syntyisi 1,1 miljoonan asukkaan kaupunki, jonka kokoero muihin kuntiin ja erityisesti naapurikuntiin olisi merkittävä. Kuntaliitos vaarantaisi Vantaan voimakasta ja määrätietoista kehittämistä. Kuntaliitos vaikeuttaisi Vantaan pohjoisten naapurikuntien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kuntaliitoksella olisi seudun kehitykseen kielteisiä vaikutuksia, sillä riskinä on palveluiden kehittämisen pysähtyminen, tuottavuuden parantamisen taantuminen sekä asiakaspalvelutason lasku. Metropolikaupungin uudelleenorganisointi kestäisi useita vuosia ja tulisi aiheuttamaan lisäkustannuksia, ristiriitoja ja epätietoisuutta toimintatavoista. Tämän lisäksi ratkaisu olisi kuntalaisille kallis, sillä yhdistymisen seurauksena olisi vaarana, että kustannusten taso jäisi pysyvästi nykyistä korkeammaksi.

Selvittäjät esittävät metropolikaupungin jakamista 15–20 palvelualueeseen, joka loisi uuden hallinnon tason metropolikaupungin sisälle ja lisäisi hallinnon kustannuksia. Vantaan palvelualueiksi on esitetty selvityksessä esimerkiksi Myyrmäkeä ja Tikkurilaa. Yhdistymishallitus päättäisi alueellisten toimielinten roolista lähipalveluiden järjestämisessä valtuuston linjausten mukaisesti ja valtuuston myöntämien resurssien puitteissa.

Sopimusesityksen mukaan valtuusto voi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia sekä päättää niiden resursseista. Sopimusesitys ei itsessään sisällä valmista mallia siitä, miten lähidemokratian toteutuminen varmistetaan ja resursoidaan.

Vantaalla halutaan edistää aluedemokratiaa ja asukasvaikuttamista, mutta viiden kunnan kuntaliitosta ei tarvita aluedemokratian kehittämiseksi.

Esitetyn metropolikaupungin kuten nykyisin Vantaankin joukkoliikennetaksoista päättää Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymässä. Mahdollinen kuntaliitos ei vaikuta joukkoliikenteen lippujen hintoihin, sillä pääkaupunkiseudulla on jo päätetty siirtymisestä ns. vyöhykemalliin vuonna 2016.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämislakiuudistus on eduskunnassa käsittelyssä. Toteutuessaan se muuttaa kunnan roolia merkittävästi sote-palveluiden tuottajana. Selvittäjien esitys metropolikaupungista sote-tuottajana ei vastaa sote-järjestämislakiluonnoksen esitystä palvelutuottajasta.

Sopimusesityksessä esitetään myös ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kokoaminen yhden johdon alaisuuteen uuden kunnan kaupunkitasolle ja vahvaa koordinointia palvelujen tuottamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa. Tätä ei ole selvityksessä kuitenkaan arvioitu sote-järjestämislakiesityksen mahdollisuuksien pohjalta.

Päivähoidon järjestämistä ohjaavat suurelta osin lait sekä suositukset. Päivähoitomaksut ovat lähes yhtenäisiä pääkaupunkiseudun kuntien kesken. Toimintakulttuureissa ja kustannustehokkuudessa sen sijaan on merkittäviä eroja. Vantaalla henkilöstöä kannustetaan innovatiivisuuteen ja uusien toimintamallien kehittämiseen yhdessä asukkaiden kanssa.

Vantaalaisten päivähoitoikäisten lasten vanhemmille voi kuntaliitoksesta seurata heidän saamiensa palvelujen kustannustehokkuuden heikkeneminen ja kustannusten kasvu. Vantaalla varhaiskasvatuspalvelut tuotetaan edullisemmin verrattuna Helsinkiin ja Espooseen. Vantaalla päiväkotihoidon vuosikulut ovat 9 323 euroa lasta kohden. Vastaava luku Helsingissä on 10 120 euroa ja Espoossa 10 840 euroa. Vantaan edullisemmat varhaiskasvatuspalvelujen kustannukset tulivat ilmi jo Helsingin ja Vantaan mahdollisen kuntaliitoksen selvityksessä vuonna 2010: Kunnallisen päivähoidon

vuosikustannukset lasta kohde olivat Vantaalla 6,2 %, perhe-päivähoidon 8,6 % ja kotihoidon tuen 21,9 % alhaisemmat kuin Helsingissä.

Vantaalla on yksi Suomen tehokkaimmista kouluverkoista. Vaarana on, että kuntaliitoksella tämä asema menetetään. Vantaan alueiden ja koulujen väliset erot oppilaiden osaamisessa ovat vähäisiä. Perusopetuksen ohjenuorana on opetussuunnitelma, jota koko maassa noudatetaan. Opetusryhmän koko Vantaan kouluissa on keskimääräisesti hieman suurempi kuin Helsingissä ja Espoossa. Vantaalla kehittämistä tehdään aktiivisessa vuorovaikutuksessa koulujen henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Kouluarjessa hyödynnetään entistä enemmän verkkopedagogiikkaa.

Vantaalla perusopetuspalvelut on toteutettu kustannustehokkaasti kuitenkaan laadusta tinkimättä. Käyttömenot oppilasta kohden ovat selkeästi alhaisemmat verrattuna Helsinkiin ja Espooseen. Vantaalla käyttömenot oppilasta kohden ovat vuodessa 6 950 euroa kun Helsingissä käyttömenot ovat 8 015 euroa ja Espoossa 8 284 euroa. Helsingin ja Vantaan mahdollisen yhdistymisen selvityksessä (HeVa-selvitys) vuonna 2010 todettiin, että perusopetuksen menot ovat Helsingin kouluissa reilut 1 000 euroa oppilasta kohden korkeammat kuin Vantaalla (sisäiset pääoma-vuokrat huomioitu). Kaiken kaikkiaan HeVa-selvityksessä arvioitiin lisäresurssitarpeeksi 10 miljoonaa vuosittain, mikäli opetuksen resurssit nousisivat Helsingin tasolle.

Yhdistyneestä kunnasta tulisi yksi Suomen suurimpia työnantajia, jossa olisi 40 000 työntekijää, sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstön kanssa yhteensä 70 000 työntekijää. Tämän suuruusluokan kuntaliitoksesta, jossa hyvin erilaiset organisaatiokulttuurit yhdistyvät, ei ole kokemusta ja se sisältää paljon isoja riskejä.

Suurkuntaliitos edellyttäisi henkilöstön palvelussuhteen ehtojen yhdenmukaistamista, toimintatapojen ja ohjeiden yhdenmukaistamista. Paikallisia sopimuksia tulisi irtisanoa ja neuvotella uudelleen. Yhdenmukaistuvat henkilöstömitoitukset joko kasvattavat merkittävästi henkilöstömäärää tai luovat merkittävää tarvetta henkilöstön uudelleensijoituksille tai työpisteen vaihdoksille. Lainsäädännöstä tuleva irtisanomissuoja tuo organisaation kehittämiseen haasteita.

Uusi valtava organisaatio vaatii paljon johtamiselta ja suuri haaste on organisaatiokulttuurien ja toimintakulttuurien erot. Vantaalla organisaatiokulttuuri ja johtaminen perustuvat joustavuuteen, dynaamisuuteen ja toimialarajat ylittävään yhteistyöhön. On uhkana, että metropolikaupungin laaja toiminta-alue ja palveluvolyymien huomattava kasvu lisäävät hallintoa ja palvelujen byrokraattisuutta. Ison organisaation vaarana on hierarkkisuus, kankeat hallinnolliset käytännöt ja raskaat johtamisjärjestelmät.

Pelkästään palkkaharmonisoinnista voi aiheutua metropolikaupungille usean kymmenen miljoonan euron lisääntyvät henkilöstömenot. Palkkaharmonisointi veisi selvittäjien mukaan noin viisi vuotta. Helsingin ja Vantaa mahdollisen kuntaliitoksen selvityksessä vuonna 2010 arvioitiin palkkaharmonisoinnin kustannuksiksi noin 30 milj. euroa vuodessa.

Tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja yhteensopivuuden varmistaminen on suuri haaste. Selvitysraportin mukaan metropolikaupungissa olisi perustamisvaiheessa 2500 - 3000 erillistä tietojärjestelmää. Koko tietojärjestelmäympäristön uudistaminen maksaisi selvittäjien mukaan investointina 300 – 400 Me. Isojen muutosinvestointikustannusten takaisinmaksuaika on pitkä. Selvitysraportissakin todetaan, että verrokkikohteiden arvion pohjalta tehostamispotentiaalia olisi vasta viidennestä toimintavuodesta alkaen noin 8,5 – 17 miljoonaa euroa vuodessa. Neljän vuoden siirtymävaiheen kustannuksiksi arvioitiin 28 miljoonaa euroa. Selvityksessä ei ole arvioitu, miten paljon kustannussäästöjä syntyisi nykyisten kuntien yhteisessä ICT-toimintojen kehittämistyössä ilman kuntaliitosta.

HeVa -selvityksessä vuonna 2010 arvioitiin, että kaupunkien tietojärjestelmien yhdenmukaistamisesta aiheutuisi liitosvaiheessa vähintään 30 - 50 milj. euron kertakustannukset.

Kuntarakennelain 7 §:n mukaisesti kuntalaisille on järjestetty 30 vuorokauden aikana mahdollisuus tehdä huomautus ehdotuksesta kaupungin kirjaamoon kirjallisesti, sähköpostitse sekä kaupungin nettisivujen kautta. Vantaalla huomautusaika päättyi 12.1.2015. Huomautuksia tehtiin yhteensä 21. Huomautukset ovat liitteenä. Huomautuksia tehneistä yhdistymistä kannattaneet nostivat esille jo tapahtuneen kuntarajojen madaltumisen sekä pääkaupunkiseudun toiminnallisen kokonaisuuden. Yhdistymistä vastustavat viittaavat Helsingin hallinnon byrokraattisuuteen ja pelkäävät, ettei

vantaalaisten ääni kuulu isossa kunnassa. Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiehet ovat antaneet oman lausuntonsa esityksestä. Lausunto on liitteenä. Pääluottamusmiehet kiinnittivät lausunnossaan erityisesti huomiota selvityksen puutteisiin.

Kuntarakennelain 16 §:ssä säädetyn mukaisesti valtuustojen päätösten jälkeen selvittäjät voivat tarvittaessa esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä:
”Jos yhden tai useamman muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei hyväksy kuntajakoselvittäjän ehdotusta kuntajaon muuttamisesta, selvittäjä toimittaa esityksensä kuntajaon muuttamisesta ministeriölle ja liittää siihen muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen selvittäjän ehdotuksesta antamat lausunnot. - - Jos selvittäjä ehdottaa kansanäänestyksen toimittamista, ministeriö voi määrätä kansanäänestyksen toimitettavaksi siinä kunnassa tai niissä kunnissa, joissa valtuustot eivät hyväksyneet kuntajakoselvittäjän ehdotusta kuntien yhdistymisestä.”

Selvitys ei anna asukkaille kansanäänestykseen riittävästi tietoa kuntaliitoksesta ja sen vaikutuksista asukkaiden palveluihin ja talouteen. Perustuslain mukaisesti valtuustolle on annettu vahvat oikeudet edustaa asukkaita.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 33

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) selvittäjien ehdotuksen hylkäämistä, ja
b) että kaupunginvaltuusto päättää esittää valtiovarainministeriölle Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan erityisen kuntajakoselvitysprosessin lopettamista.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 14

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) hylätä selvittäjien ehdotus ja
b) esittää valtiovarainministeriölle Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan erityisen kuntajakoselvitysprosessin lopettamista.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Valtuutettu Sakari Rokkanen esitti, että päätösesitys muutetaan seuraavasti: ”Päätetään hyväksyä selvittäjien ehdotus.”
Valtuutettu Jaana Huhta kannatti Rokkasen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Rokkasen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 53 jaa-ääntä ja 12 ei-ääntä. Yksi läsnä oleva valtuutettu ei ollut paikalla äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja Anniina Kostilainen esitti, että päätösesityksen b-kohta muutetaan seuraavasti: ”että Vantaan valtuusto kantanaan toteaa, että selvitysmiesten tulisi esittää kansanäänestyksen järjestämistä kaikissa asianosaisissa kunnissa samanaikaisesti ja samalla kysymyksenasettelulla.”
Valtuutettu Jussi Saramo kannatti Kostilaisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kostilaisen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 51 jaa-ääntä ja 14 ei-ääntä. Yksi läsnä oleva valtuutettu ei ollut paikalla äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Kuntajakoselvittäjien esitys suomeksi
- Kuntajakoselvittäjien esitys ruotsiksi
- Yhdistymissopimus suomeksi
- Yhdistymissopimus ruotsiksi
- Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys, loppuraportti suomeksi
- Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys, loppuraportti ruotsiksi
- Kuntalaisten tekemät huomautukset
- Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten lausunto
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Rokkasen esitys
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 14, Kostilaisen esitys

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:
kaupunginjohtaja Kari Nenonen, puh. 09 8392 2101, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

5.12.2014

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Esitys Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille kuntajaon muuttamisesta

Selvityksen valmisteluvaiheet

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä.

Ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja se päättyi 30.11.2014.

Selvitys on suoritettu kuntarakennelain 16 §:n mukaisesti. Selvityksessä on tuotettu tiedot, joiden perusteella on voitu arvioida edellytyksiä yhdistää edellä mainitut kunnat tai osa kunnista yhdeksi tai useammaksi kunnaksi. Selvityksessä on huomioitu esiselvityksessä ehdotetut vaihtoehdot kuntajakoselvitysalueiksi. Lisäksi on selvitetty myös osaliitosvaihtoehtoja.

Selvityksessä on myös arvioitu kuntarakennelain 4 e §:3 momentin mukaan yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Selvitystyö jakautui kahteen vaiheeseen. Työn alkuvaiheessa hahmoteltiin metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristöä ja nykytilaa sekä muodostettiin visio tulevaisuuden kuntarakenteesta. Työssä hyödynnettiin aiempia ja kuntien itse käynnistämiä rinnakkaisia selvityksiä. Alustava linjaus julkistettiin 3.6.2014, jonka jälkeen työtä jatkettiin uuden kunnan muodostamiseksi Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan osalta. Lisäksi tarkasteltiin mahdollisuutta osakuntaliitokseen Tuusulan eteläosaan liittyen.

Tavoitteena on ollut toimia vuorovaikutteisesti alueen kuntien kanssa. Selvitystyön aikana on pidetty yhteensä 48 kuntatilaisuutta ja 43 eri työryhmien kokousta, jonka lisäksi on ollut lukuisia epävirallisia tapaamisia eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyöfoorumeina kuntien suuntaan ovat olleet seurantaryhmä, henkilöstötyöryhmä, kuntajohtajakokoukset, viranhaltijaverkosto, talousryhmä ja ICT-muutostukiryhmä. Espoo ja Sipoo ovat osallis-

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 0295 16001 (vaihde)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

tuneet täysipainoisesti vain kahden ensiksi mainitun ryhmän työhön. Selvittäjien tukena tulevaisuutta pohtimassa on toiminut myös kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuva visioryhmä.

Loppuraportti jakautuu kolmeen osaan. **Ensimmäisessä osassa** tarkastellaan laajasti selvitysalueen 9 kunnan nykytilaa ja kehitysnäkymiä. **Toinen osa** sisältää linjauksen perustelut. Siinä selvityksessä tunnistettuja strategisia tavoitteita peilataan kuntarakenteeseen kahdentoista kysymyksen muotoon puetun kriteerin avulla. **Kolmannessa osassa** hahmotellaan kuva uudesta kunnasta, metropolikaupungista.

Loppuraporttia täydentää kuntajakoselvittäjien esitys kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitetuksi **yhdistymissopimukseksi**. Valtuustojen päätösten jälkeen selvittäjät voivat tarvittaessa esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä kuntarakennelain 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kuntajakoselvittäjien esitys

Kuntajakoselvittäjät esittävät, että Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustot hyväksyvät liitteenä olevan kuntarakennelain 8 §:n mukaisen yhdistymissopimuksen. Sopimuksen hyväksyminen merkitsee sitä, että asianomaiset kunnat lakkaavat olemasta 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017.

Uuden kunnan muodostaminen Espoosta, Helsingistä, Kauniaisista, Sipoosta ja Vantaasta täyttää kaikki kuntarakennelain 4 §:ssä mainitut edellytykset. Myös lain 2 §:n tarkoittama alueellisen eheyden vaatimus täyttyy. Viisi kuntaa muodostaa laissa tavoitteeksi asetetun työssäkäyntialueen tai toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen. Yhdistyneellä kunnalla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata tulevaisuudessa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Yhdistymisen tarkoituksena on luoda metropolialueen kokonaisetua tukeva, elinvoimainen, alueellisesti eheä, sosiaalisesti kestävä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva uusi kunta, joka kykenee yhteisten voimavarojen kokoamisella turvaamaan asukkaiden hyvin-

vointipalvelut, ja jonka asukkailla on vahvan itsehallinnon kautta mahdollisuus vaikuttaa myös oman asuinalueensa lähipalveluihin ja kaupunkiympäristöön.

Kuntajakolain 7 §:n mukaan kunnanhallituksen on varattava kunnan asukkaille ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, tilaisuus tehdä huomautus ehdotuksesta kuntien yhdistymisesitykseksi. Huomautus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun huomautusten tekemistä koskeva kuulutus on kunnassa julkaistu siten kuin kunnalliset ilmoitukset julkaistaan. Kunnanhallitus antaa huomautuksista lausunnon ja tekee kuntien yhdistymisestä ehdotuksen valtuustolle.

Erityisen kuntajakoselvityksen seurantaryhmä edellytti kokouksessaan 30.10.2014, että kuntajakoselvittäjät tekevät kunnille suosituksen kuulemismenettelyn ja valtuustokäsittelyn ajankohdista.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että kuulemisaika alkaisi kaikissa kunnissa 16.12.2014.

Kuntajakoselvittäjät suosittelevat, että yhdistymisesitys käsiteltäisiin kuntien valtuustoissa seuraavasti: Espoo 23.2.2015, Helsinki 25.2.2015, Kauniainen 16.3.2015, Sipoo 9.3.2015 ja Vantaa 2.3.2015. Suositellut ajankohdat perustuvat tiedossa olevaan valtuustojen kokousaikatauluun kussakin kunnassa.

Helsingissä 5.päivänä joulukuuta 2014

Kuntajakoselvittäjät

Mikko Pukkinen Cay Sevón Matti Vatilo

Liitteet: Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys, loppuraportti
Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus

FINANSMINISTERIET

5.12.2014

Den särskilda kommunindelningsutredningen inom metropolområdet

Framställning till fullmäktige i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda om ändring av kommunindelningen

Beredningen av utredningen

Finansministeriet beslutade den 9 december 2013 med stöd av 15 § i kommunstrukturlagen att låta genomföra en särskild kommunindelningsutredning mellan städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis.

Ministeriet tillsatte vicehäradshövding Mikko Pukkinen, politices doktor Cay Sevón och arkitekt Matti Vatilo till kommunindelningsutredare. Utredningsarbetet inleddes den 16 december 2013 och upphörde den 30 november 2014.

Utredningen har utförts i enlighet med 16 § i kommunstrukturlagen. Utredarna har producerat information till underlag för utvärdering av förutsättningarna att slå samman de ovan nämnda kommunerna eller delar av dem till en eller flera kommuner. De i förhandsutredningen föreslagna alternativa utredningsområdena för kommunindelningen har tagits i beaktande i utredningen. Partiella sammanslagningar har också utretts.

I utredningen har man även i enlighet med 4 e § 3 mom. i kommunstrukturlagen bedömt förhållandet mellan en kommunsammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Utredningsarbetet indelades i två skeden. I inledningsskedet skisserade man upp verksamhetsmiljön och nuläget för de 9 kommunerna i metropolområdet och skapade en vision om framtidens kommunstruktur. I detta arbete utnyttjades både tidigare utredningar och sådana parallella utredningar som kommunerna själva inlett. De preliminära riktlinjerna publicerades den 3 juni 2014, varefter arbetet fortsattes i syfte att skapa en ny kommun som omfattar Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda. Möjligheten att ansluta södra delen av Tusby till metropolstaden granskades också.

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet
www.finansministeriet.fi

Tfn 0295 16001 (växeln)
Fax 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
FO-nummer 0245439-9

Målet har varit att arbeta i interaktion med kommunerna i området. Under utredningens gång har det ordnats sammanlagt 48 kommuntillställningar och 43 olika arbetsgruppsmöten, utöver vilka man dessutom haft informella möten med olika samarbetsgrupper. Samarbetet med kommunerna har bl.a. skett inom uppföljningsgruppen, personalarbetsgruppen, kommundirektörsmötena, nätverket för tjänsteinnehavare, ekonomigruppen och gruppen för ICT-förändringsstöd. Esbo och Sibbo har deltagit helt och fullt endast i de två förstnämnda gruppernas arbete. Vid dryftandet av framtiden har utredarna dessutom haft stöd av en från kommunerna fristående visionsgrupp med toppexperter inom olika branscher.

Slutrapporten är indelad i tre delar. **Den första delen** innehåller en omfattande genomgång av nuläget och utvecklingsutsikterna för de nio kommunerna i utredningsområdet. **Den andra delen** innehåller motiveringarna till riktlinjerna. Där projiceras de ovan nämnda strategiska målsättningarna mot kommunstrukturen med hjälp av tolv kriterier i frågeform. **I den tredje delen** utformas en bild av den nya kommunen, metropolstaden.

Slutrapporten kompletteras av kommunindelningsutredarnas framställning till ett i 8 § i kommunstrukturlagen avsett **sammanslagningsavtal**. Utredarna kan efter fullmäktiges beslut vid behov göra en framställning till ministeriet om en kommunal folkomröstning i enlighet med 16 § i kommunstrukturlagen.

Förutsättningarna för ändring av kommunindelningen

Målet med utvecklandet av kommunindelningen är enligt 2 § i kommunstrukturlagen en kommunstruktur som är livskraftig och regionalt enhetlig och har en fungerande samhällsstruktur, och som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Målet är också att en kommun ska bestå av ett pendlingsområde eller en annan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna och för en tillräcklig egen serviceproduktion.

Kommunindelningen kan enligt 4 § i kommunstrukturlagen ändras om ändringen främjar de i 2 § avsedda målsättningarna för utvecklandet av kommunindelningen och förbättrar

1) kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av service eller främjar kommunens funktionsförmåga i övrigt,
2) servicen eller levnadsförhållandena för invånarna i området,
3) verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området, eller
4) samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

Kommunindelningsutredarnas framställning

Kommunindelningsutredarna föreslår att fullmäktige i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda antar det bifogade sammanslagningsavtal som upprättats i enlighet med 8 § i kommunstrukturlagen. Antagandet av avtalet innebär att de berörda kommunerna upplöses den 31 december 2016 och slås samman till en ny kommun som inleder sin verksamhet den 1 januari 2017.

Skapandet av en ny kommun som inkluderar Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda uppfyller alla i 4 § i kommunstrukturlagen angivna förutsättningar. Kravet om regional enhetlighet som avses i lagens 2 § uppfylls också. Dessa fem kommuner räcker

till för att skapa det i lagen avsedda pendlingsområdet eller en annars funktionellt enhetlig helhet. Den sammanslagna kommunen skulle ha bättre ekonomiska och funktionella förutsättningar än enskilda kommuner att svara för ordnandet och produceringen av service även i framtiden.

Syftet med sammanslagningen är att skapa en ny, livskraftig, regionalt enhetlig, socialt hållbar och samhällsstrukturellt välfungerande kommun som stöder metropolområdets övergripande intresse, och som med hjälp av koncentrerade resurser klarar av att säkra invånarnas välfärdstjänster, och där invånarna tack vare kraftigt självstyre har möjlighet att påverka även det egna boendeområdets närservice och stadsmiljön.

Kommunstyrelsen ska enligt 7 § i kommunindelningslagen bereda kommuninvånarna och andra som anser att saken berör dem möjlighet att framställa anmärkningar om förslaget till sammanslagningsframställning. Anmärkningarna ska framställas inom 30 dagar från det att möjligheten att framställa anmärkningar har kungjorts på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Kommunstyrelsen avger ett utlåtande om anmärkningarna och lägger fram förslaget om sammanslagning av kommunerna för fullmäktige.

Uppföljningsgruppen för den särskilda kommunindelningsutredningen förutsatte i sitt möte den 30 oktober 2014 att kommunindelningsutredarna ger kommunerna en rekommendation om tidpunkterna för hörande och fullmäktigebehandlingen.

Kommunindelningsutredarna rekommenderar att hörandena inleds den 16 december 2014 i samtliga berörda kommuner.

Kommunindelningsutredarna rekommenderar att sammanslagningsframställningen behandlas av kommunfullmäktige enligt följande tidsschema: Esbo 23.2.2015, Helsingfors 25.2.2015, Grankulla 16.3.2015, Sibbo 9.3.2015 och Vanda 2.3.2015. De rekommenderade tiderna baserar sig på fullmäktiges tidtabeller i respektive kommun.

Helsingfors den 5 december 2014

Kommunindelningsutredarna

Mikko Pukkinen Cay Sevón Matti Vatilo

Bilagor: Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdets 9 kommuner, slutrapport
Sammanslagningsavtal enligt 8 § i kommunstrukturlagen

Metropolialueen erityinen kuntajakoselvitys

Kuntarakennelain 8 §:n mukainen yhdistymissopimus

Espoon kaupunki

Helsingin kaupunki

Kauniaisten kaupunki

Sipoon kunta

Vantaan kaupunki

5.12.2014

Sisältö

1 Helsingin metropolialueen viiden kunnan yhdistymissopimus 5
1.1 Sopimuksen tarkoitus 5
1.2 Sopimuksen sitovuus ja voimaantulo 5
2 Yhdistymisen tarkoitus 7
2.1 Alueen kokonaisetu etusijalla 7
2.2 Visio 7
2.3 Uuden kunnan rakenne 8
2.4 Strategiset tavoitteet ja niiden saavuttaminen 8
2.4.1 Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä 8
2.4.2 Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki 9
2.4.3 Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö 9
2.4.4 Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue 9
2.4.5 Strategioiden laatiminen 10
3 Kuntajaon muuttamisen edellytykset 11
4 Uuden kunnan perustaminen 13
4.1 Kunnan nimi ja vaakuna 13
4.2 Yhdistymishallitus 13
4.2.1 Yhdistymishallituksen kokoonpano 14
4.2.2 Kunnanjohtajien tehtävät yhdistymishallituksessa 14
4.3 Yhdistymisen eteneminen 15
5 Uuden kunnan yhdyskuntarakenteen periaatteet 17

6 Hallinto ja johtamisjärjestelmä 19
6.1 Konsernin rakenne ja omistajaohjaus 19
6.2 ICT-toiminto 19
6.3 Luottamushenkilöhallinto 20
6.3.1 Valtuusto 20
6.3.2 Kaupunginhallitus 20
6.3.3 Lautakunnat ja muut toimielimet 20
6.4 Lähidemokratia 20
6.4.1 Aluevaltuusto / -lautakunta 21
6.4.2 Muut osallistumis- ja vaikuttamiskanavat 21
6.5 Kunnanjohtajien asema uudessa kunnassa 22
6.5.1 Uuden kunnan johto 22
7 Henkilöstöhallinto 23
7.1 Palvelussuhdeturva 23
7.2 Palkkausjärjestelmien yhdenmukaistaminen 23
7.3 Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet 23
8 Palveluiden periaatteet 25
8.1 Yleiset periaatteet 25
8.2 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut 26
8.2.1 Lähipalvelut 26
8.2.2 Keskitetyt palvelut 26
8.3 Sosiaali- ja terveyspalvelut 26
9 Uuden kunnan talous 29
9.1 Taloudenhoito ennen yhdistymistä 29
9.2 Valtion yhdistymisavustuksen käyttö 29
9.3 Valtionosuuksien muutos liitostilanteessa 29
9.4 Uuden kunnan taloudenhoidon periaatteet 30
10 Yhdistymisen muut järjestelyt 31
10.1 Vaikutus kuntien yhteistoimintaan 31
10.2 Kunnallisten sääntöjen ja maksujen yhtenäistäminen 31
10.3 Yhteisöjen ja säätiöiden kotipaikat 31
10.4 Yhdistymisen seuranta 31
10.5 Yhdistymissopimuksen muuttaminen 32

1 Helsingin metropolialueen viiden kunnan yhdistymissopimus

Sopimuksen tarkoittamat kunnat ovat Espoon, Helsingin, Kauniaisten, ja Vantaan kaupungit sekä Sipoon kunta.

1.1 Sopimuksen tarkoitus

Sopimus on kuntarakennelain (1698/209) 8 §:n mukainen yhdistymissopimus.

Kuntajakoa muutetaan niin, että Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki ja Sipoon kunta lakkaavat ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, jonka nimi on Helsinki.

Lisäksi esitetään valtiovarainministeriölle, että ministeriö asettaisi erityisen kuntajakoselvityksen jolla selvitetään edellytykset liittää Tuusulan eteläisin, lentokenttäalueeseen rajautuva osa, muodostettavaan uuteen kuntaan samasta ajankohdasta kuin uusi kunta aloittaa toimintansa.

1.2 Sopimuksen sitovuus ja voimaantulo

Kuntarakennelain 9 §:n mukaan tätä yhdistymissopimusta on noudatettava siitä alkaen, kun yhdistyvien kuntien valtuustot ovat hyväksyneet sopimuksen. Uusi kunta aloittaa toimintansa 1.1.2017 ja yhdistymissopimus on voimassa vuoden 2019 loppuun asti.

Kuntarakennelain 29 § mukainen henkilöstön irtisanomissuoja kestää viisi vuotta. Se on voimassa 1.1.2017–31.12.2021 välisen ajan.

2 Yhdistymisen tarkoitus

2.1 Alueen kokonaisetu etusijalla

Metropolialueen ja koko Suomen tulevaisuuden menestys edellyttää pääkaupunkiseudun tärkeimpien menestystekijöiden vahvistamista lähtökohtana seudun kokonaisetu. Se onnistuu parhaiten yhdistämällä pääkaupunkiseudun kaupungit ja Sipoo uudeksi kunnaksi. Kansainvälisesti merkittävän lentoliikenteen solmukohdan ja sen yhteyteen rakentuneen Aviapoliksen alueen kehittämispotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää hallinnollisen rajan poistamista lentokentän lähivaikutusalueelta.

Yhdistymisen tarkoituksena on luoda elinvoimainen, alueellisesti eheä, sosiaalisesti kestävä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva uusi kunta, metropolikaupunki, joka kykenee yhteisten voimavarojen kokoamisella turvaamaan asukkaiden hyvinvointipalvelut, ja jonka asukkailla on vahvan itsehallinnon kautta mahdollisuus vaikuttaa myös oman asuinalueensa lähipalveluihin ja kaupunkiympäristöön.

Metropolikaupunki on Suomen pääkaupunki, joka kykenee pitkälle tulevaisuuteen kantamaan vastuutaan maan suurimpana resurssikeskittymänä Suomen kansainvälisestä kilpailukyvystä ja vetovoimasta investointikohteena. Sen korkea kaupunkituottavuus luo erinomaisen kasvualustan yritystoiminnan menestykselle.

Monikeskuksisuus ja verkostomainen rakenne tarjoavat mahdollisuuden kaupungin päätöksenteon ja hallinnon uudenlaiseen organisoimiseen ja sen osana lähidemokratian vahvistamiseen.

2.2 Visio

Uusi kunta, metropolikaupunki, on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla tulevaisuuteen suuntautuva kaupunki, jossa kyetään huolehtiman asukkaiden hyvinvoinnista kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla. Se on yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva, ja sen luoma toimintaympäristö antaa parhaat mahdolliset edellytykset kansainvälisesti kilpailukykyiselle osaamiselle ja yritystoiminnalle. Kaupunki on kulttuurisesti avoin ja niin eri-ikäisille asukkailleen kuin sinne muuttavillekin vetovoimainen ja innostava asuin- ja toimintaympäristö.

Visionsa toteuttajana se on alueen voimavarat kooten uskottava toimija globaalissa toimintaympäristössä.

2.3 Uuden kunnan rakenne

Uusi kunta on monikeskuksinen ja sillä on kansainvälisesti vetovoimainen pääkeskus, jota täydentävät palveluiltaan, työpaikoiltaan ja asuinympäristöltään monipuoliset kaupunkikeskukset. Kaupunki jakautuu kaupunkikeskuksiin tukeutuviin palvelualueisiin, ”kotikaupunkeihin”, joita on noin 15-20. Ne muodostetaan asukaslähtöisesti noudattamatta nykyisiä kuntarajoja. Palvelualueiden lukumäärä ja rajat päätetään yhdistymisprosessissa.

Metropolikaupunki on kuntalain tarkoittama kunta, jolla on vaaleilla valittu valtuusto ja verotusoikeus. Kaupungin talous, hallinto, johtaminen, strategiat, kaupunkisuunnittelu ja muut koko kaupunkia koskevat asiat ratkaistaan uuden kunnan tasolla. Sen valtuusto delegoi päätösvaltaansa alueellisille päätöselimille, jotka valtuuston linjausten mukaisesti osaltaan vastaavat lähipalveluista alueellaan.

2.4 Strategiset tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Uuden kunnan muodostamisen strategiset päätavoitteet ovat: 1) Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä, 2) Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki, 3) Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö ja 4) Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue.

Strategisten tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista, kun uusi kunta kykenee vaikuttamaan palvelujen kustannusrakenteisiin ja hyödyntämään uudenlaisen rakenteen luomia mahdollisuuksia. Tehokkuushyödyt saavutetaan ennen kaikkea yhdistyvien kuntien toimintojen uudelleenjärjestämisen tuomien dynaamisten vaikutusten kautta.

2.4.1 Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä

Taloudellisten voimavarojen kokoaminen, suuremman kokonaisuuden kehittämispotentiaalin hyödyntäminen ja päällekkäisyyksien purkaminen synnyttää tuottavuuden kasvua, jolla voidaan parhaiten turvata palveluiden saatavuus ja laatu väestön ikääntyessä. Se tarjoaa nykyistä paremmat mahdollisuudet myös ruotsinkielisten palvelujen järjestämiselle koko alueella.

Koko aluetta koskevalla yhtenäisellä suunnittelulla ja päätöksenteolla on alueen ennustettu väestönkasvu kestävän kehityksen kannalta parhaiten hallittavissa. Näin voidaan myös parhaiten turvata työperustaisen maahanmuuton ja vieraskielisen väestön kasvun edellyttämä erityisosaaminen kuntapalveluissa.

Kuntarakenteen muutos mahdollistaa nykyisten palveluverkkojen yhteensovittamisen, tuottavuuden kasvattamisen, kuntalaisten valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation. Kuntarakenteen muuttuessa metropolikaupungin asukkaiden asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevia lähipalveluja ja koko palvelutuotantoa kokonaisuudessaan.

2.4.2 Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä pääkaupunki

Sosiaalista kestävyyttä vahvistavan asuntopolitiikan ja yhdyskuntakehittämisen edellytykset vahvistuvat, kun päätöksenteko tapahtuu koko toiminnallisen alueen puitteissa.

Myös kilpailukyky- ja elinvoimapolitiikan, sosiaali- ja terveyspalvelujen, sivistys- ja kulttuuripalvelujen sekä muiden sosiaalista kestävyyttä vahvistavin toimien kehittämistä ja vuorovaikutusta voidaan parhaiten toteuttaa metropolikaupungin laajuisesti.

Segregaation estäminen, maahanmuuttajien kotouttaminen, vieraskielisten asukkaiden palvelujen turvaaminen ja asuinalueiden etniseen eriytymiseen liittyvien uhkien torjuminen edellyttää yhdensuuntaisia toimenpiteitä metropolin ydinalueen laajuisesti, mikä on parhaiten toteutettavissa yhtenäisellä päätöksenteolla.

2.4.3 Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö

Eri maiden kilpailukyky perustuu monessa suhteessa siihen, miten maiden pääkaupungit tai -metropolit menestyvät kilpailussa muiden metropolien kanssa. Metropolialue kykenee toimimaan koko Suomen veturina ja pärjäämään kilpailussa muiden metropolien kanssa sillä edellytyksellä, että voimavarat kyetään kokoamaan. Erityisen tärkeää se on metropolin ydinalueella.

Osa kilpailukykytekijöistä on koko maata koskevia makrotason ilmiöitä, osa puolestaan alueellisia tekijöitä, joihin voidaan vaikuttaa paikallisesti. Viimeksi mainitut ovat toimintaympäristötekijöitä, joiden kehittäminen muodostaa metropolikaupungin elinvoima- ja kilpailukykystrategian ytimen.

Metropolialueen kansainvälinen vetovoima nojautuu ensivaiheessa Helsingin tunnettuuteen ja houkuttelevuuteen, tuotannontekijöiden saatavuuteen sekä toimivaan liiketoimintaympäristöön ja infrastruktuuriin. Suomen kilpailustrategia voi perustua ns. suhteelliseen etuun siltä osin, kuin kysymys on maan liikennemaantieteellisestä sijainnista. Läheisyys Pietarin markkinoihin ja sijainti Euroopan ja kaukoidän välisen lyhyimmän lentoyhteyden varrella tarjoavat koko metropolialueelle merkittävän kansainvälisen kilpailuedun.

2.4.4 Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue

Uusi kunta lisää maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvien asioiden hallittavuutta ja luo edellytykset eheyttää merkittävästi alueen yhdyskuntarakennetta. Kuntia yhdistämällä voidaan aluetta kehittää yhtenä kokonaisuutena asukkaiden luontaisten elinpiirien näkökulmasta.

Seudulliset asunto- ja työmarkkinat sekä kaupalliset palvelut edellyttävät seutulähtöistä maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Uusi kunta selkeyttää metropolin ydinalueen suunnittelujärjestelmää ja vahvistaa koko metropolialueen aluerakenteen kestävää kehittämistä.

Yhteiskuntarakenteen tiivistäminen ja joukkoliikenteen kehittäminen vähentää päästöjä ja tukee kansallisten ja kansainvälisten ympäristötavoitteiden saavuttamista.

2.4.5 Strategioiden laatiminen

Tässä yhdistymissopimuksessa hahmotellaan periaatelinjaukset uuden kunnan strategiaksi ja niitä täsmennetään yhdistymishallituksen toimesta vuosina 2015–2016.

Palvelualuejaosta ja palveluverkoista tullaan tekemään yksityiskohtainen valmistelu yhdistymishallituksen toimesta metropolikaupungin valtuustolle, joka hyväksyy myös uuden kunnan strategian toteuttamisohjelmineen loppuvuodesta 2017.

3 Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

1. kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
2. alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
3. alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
4. alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Helsingin metropolialueen osalta kuntarakennelain 4 §:ssä Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Hyvinkään, Pornaisten, Tuusulan, Keravan, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Sipoon ja Vihdin kuntien tulee selvittää yhdistymistä alueilla, joilla on merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaajaman ja sen kasvupaineen vuoksi ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden sekä ovat perusteltuja alueen kokonaisuuden kannalta. Mainittujen kuntien tulee lisäksi arvioida, muiden selvityksessä vaadittavien asioiden lisäksi kuntien yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Kuntajakoselvittäjät esittävät Helsingin seudun ydinalueen viiden kunnan (Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa) yhdistymistä. Tämä kuntarakenteen muutos täyttää kaikki kuntarakennelain 4 §:ssa mainitut edellytykset yhdistettäviksi esitetyissä kunnissa. Myös alueellisen eheyden vaatimus täyttyy. Viisi kuntaa muodostaa laissa tavoitteeksi asetetun työssäkäyntialueen tai toiminnallisen kokonaisuuden muodostumisen. Yhdistyneellä kunnalla on yksittäisiä kuntia paremmat taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata tulevaisuudessa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

4 Uuden kunnan perustaminen

Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan yhdistyminen toteutetaan siten, että kaikki viisi kuntaa lakkaavat 31.12.2016 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, joka aloittaa toimintansa 1.1.2017. Valtiovarainministeriölle esitetään, että ministeriö panee vireille Tuusulan eteläisen, lentokenttäalueelle rajautuvan osan, siirtämistä uuteen kuntaan määräämällä toimitettavaksi kuntarakennelain 4 luvussa tarkoitetun erityisen kuntajakoselvityksen. Muutos astuisi voimaan samanaikaisesti uuden kunnan aloittamisen kanssa, eli 1.1.2017.

Valtioneuvostolle esitetään, että kuntajaon muutoksesta päätettäessä uusi kunta määrätään kuntarakennelain 35 § tarkoitetulla tavalla kuulumaan samaan tuomiopiiriin ja valtion hallintopiirialueisiin sekä maakuntaan kuin mihin Helsingin kaupunki kuuluu vuonna 2014.

Lakkaavien kuntien oikeudet, luvat, omaisuus, velat ja velvoitteet siirtyvät kuntarakennelain 36 § mukaisesti uudelle kunnalle.

4.1 Kunnan nimi ja vaakuna

Uuden kunnan nimeksi tulee Helsinki. Se ottaa käyttöön kaupunkinimityksen. Uuden kunnan vaakunan valitsee yhdistymishallitus.

4.2 Yhdistymishallitus

Yhdistymishallitus vastaa kuntarakennelain 10 §:n mukaisesti yhdistymissopimuksentoimeenpanosta ja huolehtii uuden kunnan toiminnan ja hallinnon järjestämisen valmistelusta. Yhdistymishallituksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kunnanhallituksesta säädetään.

Yhdistymishallituksen toiminta käynnistyy välittömästi sen jälkeen, kun kuntien valtuustot ovat tehneet yhdistymisesitystä koskevat päätöksensä ja valinneet yhdistymishallitukseen omien kuntiensa jäsenet ja varajäsenet.

Yhdistymishallitus vastaa uuden kunnan toiminnan käynnistämisen valmistelusta siihen asti, kunnes uuden kunnan kunnanhallitus on valittu.

Nykyisten kuntien valtuustot ja hallitukset keskittyvät vuosina 2015–2016 omien kuntiensa toiminnan johtamiseen ja noudattavat yhdistymissopimusta.

Kuntarakennelain 31 §:n mukaan kuntien yhdistymistä koskevan valtioneuvoston päätöksen tekemisen jälkeen yhdistyvän kunnan viranomainen ei saa päättää asioista, joilla olisi merkittäviä uutta kuntaa sitovia vaikutuksia ja joista päättäminen olisi yhdistymissopimuksen tarkoituksen vastaista. Yhdistyvän kunnan viranomainen saa päättää asioista, joilla olisi merkittäviä uutta kuntaa sitovia vaikutuksia vain jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyyden vuoksi lykätä.

Kuntarakennelain 31 §:n mukaista periaatetta sovelletaan heti kun kuntien valtuustot ovat tehneet yhdistymispäätöksen.

Yhdistymishallituksella on oikeus kuntia sitovasti tulkita kuntarakennelain 31 §:n määräystä ja siten myös yhdistymissopimusta.

4.2.1 Yhdistymishallituksen kokoonpano

Yhdistyshallitukseen valitaan (30) jäsentä ja heille varajäsenet tasa-arvolain kiintiösäännöstä noudattaen. Yhdistymishallituksen paikkajako perustuu kuntien asukaslukuun (30.4.2014) kuitenkin siten, että kukin yhdistyvistä kunnista saa yhdistymishallitukseen vähintään kaksi paikkaa. Yhdistymishallitukseen tulee Espoolle (6) paikkaa, Helsingille (15) paikkaa, Kauniaisille (2) paikkaa, Sipoolle (2) paikkaa ja Vantaalle (5) paikkaa.

Yhdistymishallituksen paikkajaossa otetaan huomioon viiden kunnan alueen puoluepoliittiset voimasuhteet vuoden 2012 kuntavaalien äänimäärien mukaan siten, että Kansalliselle Kokoomukselle tulee 9 paikkaa, Vihreälle liitolle 6 paikkaa, Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle 5 paikkaa, Perussuomalaisille 3 paikkaa, Vasemmistoliitolle 3 paikkaa, Svenska Folkpartietille 2 paikkaa, Suomen Keskustalle 1 paikkaa ja Kristillisdemokraateille 1 paikkaa.

Yhdistymishallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajaksi Kansallisen Kokoomuksen edustajan, 1. varapuheenjohtajaksi Vihreän liiton edustajan ja 2. varapuheenjohtajaksi Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen edustajan.

Kahdella henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksen kokouksissa käsiteltäessä henkilöstöä koskevia asioita. Henkilöstön edustajat valitaan pääsopijajärjestöjen ehdotuksen perusteella.

Yhdistymishallitus päättää muusta tarvittavasta valmistelusta ja sen organisoinnista.

4.2.2 Kunnanjohtajien tehtävät yhdistymishallituksessa

Yhdistymishallituksessa ja sen toimikunnissa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta vastaa nykyisten viiden kunnan kunnanjohtajista koostuva valmisteluryhmä. Yhdistymishallituksen esittelijästä, joka on myös valmisteluryhmän puheenjohtaja päättää yhdistymishallitus. Toimikuntien esittelyvastuut jaetaan valmisteluryhmän jäsenten kesken.

4.3 Yhdistymisen eteneminen

Kuntien valtuustojen yhdistymispäätösten ja yhdistymisen toteutumisajankohdan välisenä aikana uuteen kuntaan siirrytään vaiheittain yhdistymishallituksessa valmisteltavan suunnitelman mukaisesti.

5 Uuden kunnan yhdyskuntarakenteen periaatteet

Metropolikaupungin monikeskuksinen rakenne tukee kestävän kehityksen tavoitteita. Pääkeskuksen tiivistäminen ja kaupunkikeskusten voimistaminen asuin-, työpaikka- ja palvelukeskittyminä vähentää metropolialueen laajuisen liikkumisen tarvetta ja parantaa pyöräilyn ja jalankulun asemaa. Monikeskuksisuus selkeyttää joukkoliikennejärjestelmää ja lisää sen houkuttelevuutta, kun poikittaisyhteydet paranevat. Tiivistyvä rakenne parantaa metropolikaupungin edellytyksiä saavuttaa pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoite saada seudusta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä.

Uuden kunnan sisäistä jakoa kotikaupungeiksi kaupunkikeskuksineen valmistelee yhdistymishallitus ja sen vahvistaa uusi valtuusto.

6 Hallinto ja johtamisjärjestelmä

Metropolikaupunki on kuntalain tarkoittama kunta, jonka asukkailla on itsehallinto ja jolla on vaaleilla valittu valtuusto ja verotusoikeus.

Metropolikaupungin palvelualueille asetetaan kunnan osa-alueen asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi ja lähipalvelujen toteuttamisen ohjaamiseksi alueelliset toimielimet. Nämä ovat valtuuston asettamia alueellisia lautakuntia tai vaaleilla valittuja aluevaltuustoja.

Yhdistymishallitus valmistelee valtuustolle esityksen uudesta johtamisjärjestelmästä. Tähän kuuluu myös mahdollinen siirtyminen pormestarimalliin sekä esitys valiokunta- tai puheenjohtajamallin käyttöönotosta (HE kuntalaiksi 44 § ja 31 §).

6.1 Konsernin rakenne ja omistajaohjaus

Metropolikaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määritellyt viranomaiset. Konsernijohdon tehtävänä on juridiseen kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen, eli kunnan ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden ohjaaminen.

Uuden kunnan konsernin rakenne ja omistajaohjauksen periaatteet valmistellaan yhdistymishallituksen ohjaamassa prosessissa. Päätöksen rakenteesta ja ohjauksesta tekee uuden kunnan valtuusto.

6.2 ICT-toiminto

Metropolikaupungin tietohallinnon hallintomalli on osin keskitetty, osin hajautettu. Strateginen tietohallinto toimii osana uuden kunnan keskushallintoa. Strategisen tietohallinnon tehtävänä on määrittää tietohallinnon johtamisen suunta ja toimintatavat ja se vastaa laajemmista useampia toimialoja koskevasta kehittämisestä.

Toimialakohtaisesta tietohallinnosta vastaavat erilliset toimialakohtaiset tietohallintoyksiköt. Toimialan tietohallinto on ensisijaisesti osa toimialan muuta organisaatiota ja sen tarkempi organisointitapa noudattaa toimialan organisointitapaa. Toimialan tietohallinto toimii tietohallintoasioissa strategisen tietohallinnon ohjauksessa ja tietohallinnon hallintomallin puitteissa.

Tietohallintoyksiköiden roolia yleisjohdon ja kehittämisen tukena vahvistetaan järjestämällä toimialariippumattomat ICT-palvelut keskitetysti erillisessä palvelukeskuksessa.

6.3 Luottamushenkilöhallinto

6.3.1 Valtuusto

Metropolikaupungin korkein päättävä elin on valtuusto, joka vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupunki toimii yhtenä vaalipiirinä, jotta kuntarakenteen muuttamisen keskeinen ajatus voimavarojen kokoamisesta ja alueen kokonaisedun huomioon ottamisesta voi toteutua.

Uusi kunta aloittaa toimintansa 1.1.2017. Seuraavat kuntavaalit pidettäneen keväällä 2017 ja uusi valtuusto aloittaa toimintansa 1.6.2017. Yhdistyvien kuntien valtuustot yhdistetään 1.1.–31.5.2017 väliseksi ajaksi siten, että valtuuston jäsenmäärä on 153. Ensimmäisen täyden valtuustokauden ajan valtuutettujen lukumäärä on 101. Ensimmäisen kauden valtuusto päättää seuraavan kauden valtuuston jäsenmäärästä.

Valtuustoryhmien puheenjohtajista muodostetaan poliittista päätöksentekoa koordinoiva toimielin, jonka nimittää kaupunginhallitus. Puheenjohtajana toimii kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

6.3.2 Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa metropolikaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti.

Ensimmäisessä kaupunginhallituksessa on 19 jäsentä ja henkilökohtaiset varajäsenet.

Kaupunginhallituksella voi olla jaostoja. Kaupunginhallituksen ja jaostojen työnjaosta säädetään tarkemmin hallintosäännöllä. Jaostojen johtamisesta ja esittelystä säädetään johtosäännöillä.

6.3.3 Lautakunnat ja muut toimielimet

Uuden kunnan lautakunnista, valiokunnista, johtokunnista ja niiden jaostoista päättää valtuusto yhdistymishallituksen valmistelusta ja esityksestä.

6.4 Lähidemokratia

Uusi kunta mahdollistaa, käyttää ja kehittää sekä edustuksellista demokratiaa kaupungin alueilla että paikallisia muita osallistumisen muotoja, kuten alueellisia neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, palvelujen käyttäjäraateja, osallistuvaa suunnittelua ja budjetointia sekä monimuotoista muuta sähköistä osallistumista.

Yhdistymishallitus valmistelee kuntalaisia osallistavalla prosessilla toimintamallin, jossa määritellään kuntalaisten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien muodot uuden kunnan osa-alueiden kehityksen edistämiseksi ja elinvoiman varmistamiseksi. Tähän kuuluu esitys alueellisten toimielinten roolista lähipalveluiden järjestämisessä valtuuston linjausten mukaisesti ja valtuuston myöntämien resurssien puitteissa. Kotikaupunkien aluevaltuustot/lautakunnat ovat osaa edustuksellista järjestelmää.

Metropolikaupungin tavoitteena on vahvistaa asukkaiden ja alueiden näkökulmaa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

6.4.1 Aluevaltuusto / -lautakunta

Lähidemokratian toimintamallin valmistelussa otetaan huomioon HE Kuntalaiksi 36 §, joka sisältää säännökset alueellisista toimielimistä. Esityksen mukaan valtuusto voi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Valtuusto voi päättää, että alueellisen toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä.

Käynnissä on myös lainvalmistelu, joka mahdollistaa aluevaltuustojen valinnan suorilla vaaleilla kunnallisvaalien yhteydessä. Alueelliset toimielimet voitaisiin valita ensimmäistä kertaa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä.

Yhdistymishallituksen tehtävänä on valmistella kotikaupunkien alueellisten toimielinten valintaa/nimittämistä voimassaolevan lainsäädännön puitteissa, tavoitteena mahdollisimman vahva asukkaiden lähidemokratian toteuttaminen.

Jos aluelautakunnissa/ -valtuustoissa olisi esimerkiksi 19 jäsentä kussakin, ja lautakuntia/aluevaltuustoja olisi 15–20, olisi niissä yhteensä 285–380 jäsentä.

6.4.2 Muut osallistumis- ja vaikuttamiskanavat

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa määritellään osallistumisen ja vaikuttamisen rakenteet, tavat ja keinot.

Valtuusto voi muodostaa koko kuntaa käsittäviä palvelujen käyttäjäraateja ja aluevaltuustot/-lautakunnat vastaavasti oman alueensa palvelujen käyttäjäraateja.

Osallisuuden ja vaikuttamisen keinoja, kuten osallistuvaa budjetointia ja suunnittelua, asukastiloja ja sähköisiä vaikuttamisen keinoja käytetään laajasti ja paikallisiin tarpeisiin soveltaen. Asukasaloitteet ja kunnalliset kansanäänestykset täydentävät demokratian toteutumista isossa kaupungissa. Kansanäänestys voidaan toimittaa koko kuntaa tai yhtä tai useampaa kotikaupunkia koskevana. Kansanäänestys on neuvoa-antava.

6.5 Kunnanjohtajien asema uudessa kunnassa

6.5.1 Uuden kunnan johto

Yhdistyvien kuntien kunnanjohtajat jatkavat yhdistyneen kunnan palveluksessa yhdistymishallituksen ja uuden kunnan valtuuston johtamisjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä tarkemmin määrittelemissä tehtävissä.

7 Henkilöstöhallinto

7.1 Palvelussuhdeturva

Kuntajaon muutos on henkilöstön kannalta kuntarakennelain 29 §:n mukainen liikkeenluovutus.

Kun muutos astuu voimaan vuoden 2017 alusta, jolloin henkilöstöä siirtyy uuden kunnan palvelukseen, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta TSL 7 luvun 3 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Tämä kielto on voimassa viisi vuotta eli 31.12.2021 saakka (KRL 29 § 2 mom.).

Työntekijä tai viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta TSL:n 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa.

Edellä sanottu ei rajoita työnantajan oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta viranhaltijasta tai työntekijästä johtuvilla yksilöperusteilla.

7.2 Palkkausjärjestelmien yhdenmukaistaminen

Uudelle työnantajalle kehitetään omat kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkausjärjestelmät, joilla korvataan entiset palkkausjärjestelmät.

Entisten palkkausjärjestelmien mukaiset tehtäväkohtaiset palkat yhteen sovitetaan mahdollisuuksien mukaan uusien palkkausjärjestelmien mukaisiksi.

Tavoitteena on tasapuolinen tehtäväkohtainen palkka yhtä vaativissa tehtävissä.

Palkkaharmonisointi pyritään toteuttamaan vuoden 2021 loppuun mennessä eli KRL:n mukaisen palvelussuhdeturva-ajan kuluessa.

Uusia palkkausjärjestelmiä aletaan kehittämään heti, kun päätökset uuden kunnan palveluista ja niiden järjestämistavoista on tehty.

7.3 Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet

Valtuustojen yhdistymispäätösten jälkeen kuntien henkilöstöpolitiikkaa ryhdytään yhtenäistämään.

Kuntien yhteistyöelinten ja valmisteluvaiheen henkilöstöryhmän työ päättyy, kun uuden kunnan yhteistoimintalain ja kunta-alan sopimusten mukainen yhteistoimintaelin aloittaa toimintansa.

Henkilöstön edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksessa sen käsitellessä henkilöstöä koskevia asioita.

Henkilöstön siirtymissuunnitelma valmistellaan yhdistymishallituksessa vuonna 2016.

Vuosille 2017–2021 laaditaan kuntastrategia, johon henkilöstöpolitiikan linjaukset sisältyvät keskeisenä osana .

Avoimeksi tulevien virkojen ja työsuhteiden sekä sijaisuuksien täyttämisen periaatteista päättää yhdistymishallitus, kuitenkin siten, että henkilöstö rekrytoidaan ensisijaisesti yhdistyvien kuntien henkilöstöstä.

8 Palveluiden periaatteet

8.1 Yleiset periaatteet

Metropolikaupungin palveluita kehitetään eri kaupungeissa omaksuttujen parhaiden käytäntöjen pohjalta. Hyvin toimivat ratkaisut säilytetään, kehittämispotentiaali hyödynnetään ja uudet kustannustehokkaat palvelut ja palveluprosessit otetaan käyttöön. Palveluiden saatavuus ja laatu turvataan samantasoisena kaupungin kaikissa osissa.

Metropolikaupungin toimintaa ohjaavan strategian osana on palvelustrategia, jolla linjataan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen periaatteet sekä palveluverkot. Keskitettyjen palveluiden ja lähipalveluiden järjestämisen perusperiaatteena on, että mitä useammin palvelua käytetään, sitä lähempänä se toteutetaan. Ne palvelut, joita käytetään hyvin harvoin, voidaan toteuttaa siellä, mihin on toimivat joukkoliikenneyhteydet.

Yhdistymishallituksen keskeinen tehtävä on käynnistää palveluverkkojen sekä palveluiden tuottamistapojen arviointi koko kaupungin alueella. Kuntalaislähtöisistä palveluprosesseista, lähipalvelumalleista, palvelujen sähköistämisestä ja toimialojen rajat ylittävistä yhteispalvelumuodoista laaditaan selvitykset, joiden pohjalta voidaan tehdä päätökset palveluverkkojen yhdistämisestä toimialoittain ja alueittain.

Tavoitteena on, että uuden kunnan asukkaiden elämisen laatu ja hyvinvointi voidaan aina taata kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla. Palveluiden vaikuttavuuden ja kustannusten on oltava optimaalisessa suhteessa keskenään. Tämän edellytyksenä on, että painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa, tukien omatoimisuutta ja toimintakyvyn säilymistä.

Asiakaslähtöisyyden toteutuminen käytännössä pyritään varmistamaan valinnanvapautta lisäämällä ja ottamalla käyttöön erilaiset käyttäjädemokratian sovellukset. Monikanavaisen palveluverkoston ja uusien palvelukonseptien kehittämisen mittareina ovat kustannustehokkuus, vaikuttavuus, laatu ja saavutettavuus.

Kestävän talouden kannalta tavoitteena on palvelujen toteuttaminen merkittävästi nykyistä kustannustasoa edullisemmin.

Uuden kunnan muodostaminen antaa nykyistä vahvemman perustan ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kokoaminen yhden johdon alaisuuteen uuden kunnan kaupunkitasolle ja vahva koordinointi palvelujen tuottamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa parantaa ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen laatua ja saatavuutta. Opetustoimen hallintoon asetetaan erilliset toimielimet kumpaakin kansalliskielen kieliryhmää varten, eli sivistyslautakunnan opetus-

toimen toimikunnat. Toimikuntien jäsenet valitaan asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

8.2 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut

Metropolikaupunkia koskevan esityksen keskeisenä ajatuksena on yhdistää viiden kunnan voimavarat, alue ja palvelutuotanto yhdeksi kokonaisuudeksi. Asukaslähtöisyyden periaate merkitsee palveluiden käyttäjien näkökulman korostumista: palveluiden käyttötiheys ja saavutettavuus määräävät, mitkä palvelut toteutetaan metropolikaupungin, mitkä palvelualueiden tasolla.

Yhdistymishallitus päättää palveluverkkojen kehittämisestä sekä lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden määrittämisestä.

8.2.1 Lähipalvelut

Lähipalveluita tarjotaan palvelualueilla, sähköisinä palveluina tai kotiin annettavina palveluina.

Lähipalveluita tyypillisesti ovat varhaiskasvatus, perusopetus, lähikirjastot, nuorisotilat sekä lähiliikuntapalvelut. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisvastuun piiriin kuuluvia lähipalveluja ovat mm. neuvolatoiminta, lähiterveyspalvelut, kouluterveydenhuolto ja ikäihmisten lähipalvelut.

8.2.2 Keskitetyt palvelut

Keskitetyt palvelut ovat tyypillisesti harvoin käytettäviä palveluita, jonka vuoksi ne eivät ole sidottuja palvelualueisiin.

Metropolikaupungin tasolla toteutettavia palveluja voivat olla mm. suuret liikuntalaitokset, kulttuuripalvelut, toisen asteen koulutus, taiteen perusopetus ja työllisyyspalvelut. Segregaation ehkäisemiseen liittyvät toimet, kilpailukyvystä huolehtiminen ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikka ovat koko metropolikaupunkia koskevia asioita.

Myös maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvät tehtävät hoidetaan metropolikaupungin tasolla. Uuden kunnan syntyminen vähentää merkittävästi tarvetta siirtää tiettyjä yhdyskuntarakenteeseen ja liikennejärjestelmään liittyviä tehtäväkokonaisuuksia mahdollisesti perustettavalle metropolihallinnolle.

8.3 Sosiaali- ja terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen päämääränä on toteuttaa kustannustehokas ja vaikuttava palvelurakenne sekä vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja. Tähän pyritään mahdollisimman laajalla sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiolla.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on siirtymässä kunnilta viidelle sosiaali- ja terveysalueelle (sote-alue), jolloin kuntien vastuulle jää palveluiden tuottaminen kuntayhtymän jäsenkuntana tai tuottamisalueen vastuukuntana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen mukaan sotealue laatii palvelujen toteuttamisesta joka neljäs vuosi järjestämispäätöksen, jonka valmistelussa STM:ää on kuultava. Päätöksessä määritellään tuottamisvastuussa olevat kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat sekä niiden tehtävät, rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen, keskeiset periaatteet ostopalveluille, laatu- ja palvelutaso, yhtenäiset käytännöt, lähipalvelujen varmistaminen sekä kielelliset oikeudet.

Tuottamisvastuun edellytyksenä on riittävät voimavarat ja kyky vastata sosiaali- ja terveyspalveluista yhtenä kokonaisuutena siten kuin laissa tarkemmin määritellään. Tuottaminen voi tapahtua omana toimintana, ostopalveluna, palvelusetelillä tai yhteistoiminnassa. Teemallisia tuottajakuntayhtymiä ei voida muodostaa.

Uusi kunta, metropolikaupunki, muodostuu viidestä nykyisestä kunnasta, jotka kuuluvat eteläiseen sote-alueeseen. Metropolikaupungin väestöpohja on merkittävä ja sen alueella saadaan kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut integroitua kokonaisvaltaisesti. Metropolikaupunki myös täyttää kaikki asetettavissa olevat tuottamisvastuun kriteerit.

Sote-uudistuksen tavoitteet saavutettaisiin parhaiten siten, että metropolikaupunki olisi tuottamisvastuullinen toimija nykyisten viiden kunnan alueella. Tämä mahdollisuus tulisi sisällyttää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Vaihtoehtoisesti metropolikaupunki voisi olla tuottamisvastuualueen vastuukunta, jolloin sote-integraation piiriin tulisi koko Hyks-sairaanhoitoalue.

Metropolikaupunki vastaisi alueellaan kaikista lainsäädännön kunnille antamista tehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisprosessit, samoin kuin vastuualueen päätöksenteko ja johtaminen olisivat uuden kunnan perustoimintaa. Tällöin vältyttäisiin kuntayhtymähallintoon liittyvistä ohjattavuusongelmista. Metropolikaupungin ja eteläisen sote-alueen muodostama järjestäjä-tuottajamalli tarjoaisi tasapainoisen neuvotteluasetelman järjestämispäätöstä laadittaessa, ja se takaisi parhaalla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteiden toteutumisen.

9 Uuden kunnan talous

9.1 Taloudenhoito ennen yhdistymistä

Kunnat hoitavat talouttaan vastuullisesti, eivätkä tee valtuustojen yhdistymispäätöksen jälkeen merkittäviä uutta kuntaa sitovia ja yhdistymissopimuksen vastaisia päätöksiä. Omaisuuden luovuttaminen vastikkeetta tai käypää hintaa alemmalla luovutushinnalla on kiellettyä valtuustojen yhdistymispäätöksen jälkeen.

Jos yhdistymispäätöksen jälkeen ilmenee pakottava tarve talousarviosta poikkeavaan ja määrältään merkittävään käyttötalous- tai investointimenojen lisäykseen, asia on käsiteltävä ja hyväksyttävä yhdistymishallituksessa.

Yhdistymishallituksessa sovitaan kuntien taloudenhoidon periaatteista vuosille 2015-2016.

9.2 Valtion yhdistymisavustuksen käyttö

Uusi kunta saa valtion yhdistymisavustuksia kolmen vuoden aikana yhteensä 8 miljoonaa euroa. Yhdistymisavustuksesta maksetaan ensimmäisenä vuotena 40% ja ja toisena ja kolmantena vuotena 30 %.

Yhdistymisavustus käytetään kokonaan ICT-järjestelmien yhtenäistämiseen.

Yhdistymisen valmistelukustannukset vuosina 2015–2016 jaetaan Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan kesken kuntien asukasluvun suhteessa.

9.3 Valtionosuuksien muutos liitostilanteessa

Valtionosuuksien yhteismäärä vuoden 2015 alustavien tietojen mukaan kasvaa metropolikaupungin kunnissa 0,21% eli 915 636 euroa. Pääosa muutoksesta koostuu verotulotasauksesta.

9.4 Uuden kunnan taloudenhoidon periaatteet

Taloudenhoidolla pyritään luomaan edellytykset metropolikaupungin vision toteuttamiseen. Uusi kunta on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla tulevaisuuteen suuntautuva kaupunki, jossa kyetään huolehtiman asukkaiden hyvinvoinnista kulloinkin käytettävissä olevilla resursseilla.

Pääperiaatteena on tasapainoinen kuntatalous. Tuottavuuden lisäämiseksi palveluverkkoja optimoidaan, hallinnollisia ja palveluiden tuottamiseen liittyviä päällekkäisyyksiä puretaan ja palveluprosesseja kehitetään. Kuntien omia tuottavuusohjelmia ja tasapainottamissuunnitelmia hyödynnetään ja niissä kehitettyjä malleja otetaan käyttöön koko kaupungin toiminnassa.

Yhdistymishallitus valmistelee uuden kunnan vuoden 2017 talousarvion ja vuosien 2018–2020 taloussuunnitelman. Resurssienkäyttö nojautuu odotekustannuslaskelmien mukaisen säästöpotentiaalin hyödyntämiseen.

Yhdistymishallitus valmistelee valtuuston päätettäväksi myös uuden kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet.

10 Yhdistymisen muut järjestelyt

10.1 Vaikutus kuntien yhteistoimintaan

Metropolikaupunkiin yhdistyvien kuntien keskinäiset kunnallista yhteistoimintaa koskevat sopimukset päätyvät 31.12.2016, ellei jonkin asian kohdalta aikaisemmin erikseen toisin sovita.

Yhdistymishallituksen tehtävänä on neuvotella niistä sopimuksista ja järjestelyistä, joista Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa ovat sopineet muiden kuntien ja tahojen kanssa. Mikäli kuntien yhdistyminen johtaa lakisääteisten aluerajojen muutostarpeeseen, tekee yhdistymishallitus lakimuutosta koskevan esityksen valtioneuvostolle.

10.2 Kunnallisten sääntöjen ja maksujen yhtenäistäminen

Uusi kunta tarkistaa kunnalliset säännöt ja yhtenäistää kunnalliset maksut ja taksat kuntajakoa vastaavaksi 1.1.2017 alkaen.

10.3 Yhteisöjen ja säätiöiden kotipaikat

Viiden kunnan alueella toimivien yhtiöiden, yhdistysten, osuuskuntien ja muiden yhteisöjen, toiminimien tai säätiöiden kotipaikaksi tulee uusi kunta. Viranomaiset tekevät tarvittavat muutokset rekistereihin viran puolesta kuntarakennelain 34 §:n edellyttämällä tavalla.

10.4 Yhdistymisen seuranta

Uuden kunnan perustamisen asianmukaisen valmistelun ja toteutuksen varmistamiseksi suoritetaan ulkopuolinen arviointi kahdesti kaudella 2016–2020. Arvioititulosten perusteella tehdään tarvittavia korjauksia ja muutoksia.

10.5 Yhdistymissopimuksen muuttaminen

Tätä yhdistymissopimusta voidaan muuttaa kuntien valtuustojen yhtäpitävillä päätöksillä kuntien yhdistymisen voimaantuloon saakka, eli 31.12.2016 saakka, jos olosuhteet muuttuvat niin, että jonkin sopimusmääräyksen noudattaminen olisi ilmeisen epätarkoituksenmukaista.

Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdet

Sammanslagningsavtal enligt 8 § i kommunstrukturlagen

Esbo stad

Helsingfors stad

Grankulla stad

Sibbo kommun

Vanda stad

5.12.2014

Innehåll

1 Fem kommuners sammanslagnings-avtal på Helsingfors metropolområde 5

1.1 Avtalets syfte 5

1.2 Avtalets bindande verkan och ikraftträdande 5

2 Sammanslagningens syfte 7

2.1 Områdets helhetsintresse främst 7

2.2 Vision 7

2.3 Den nya kommunens struktur 8

2.4 Strategiska mål och måluppfyllelse 8

2.4.1 Att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar 8

2.4.2 En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad 9

2.4.3 Förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft 9

2.4.4 Ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur 9

2.4.5 Utarbetande av strategier 10

3 Förutsättningarna för ändring i kommunindelningen 11

4 Bildande av den nya kommunen 13

4.1 Kommunens namn och vapen 13

4.2 Sammanslagningsstyrelse 13

4.2.1 Sammanslagningsstyrelsens sammansättning 14

4.2.2 Kommundirektörernas uppgifter i sammanslagningsstyrelsen 14

4.3 Sammanslagningens förlopp 15

5 Principer för den nya kommunens samhällsstruktur 17

6 Förvaltning och ledningssystem 19
6.1 Koncernstruktur och ägarstyrning 19
6.2 ICT-verksamhet 19
6.3 Förtroendeorganisation 20
6.3.1 Fullmäktige 20
6.3.2 Stadsstyrelsen 20
6.3.3 Nämnder och andra organ 20
6.4 Närdemokrati 21
6.4.1 Kommundelsfullmäktige/-nämnd 21
6.4.2 Andra kanaler för deltagande och påverkan 21
6.5 Kommundirektörernas ställning i den nya kommunen 22
6.5.1 Ledningen för den nya kommunen 22
7 Personalförvaltning 23
7.1 Anställningsskydd 23
7.2 Harmonisering av lönesystemen 23
7.2.1 Allmänna principer för övergångsskedet 24
8 Principer för servicen 25
8.1 Allmänna principer 25
8.2 Närservice och centraliserade tjänster 26
8.2.1 Närservice 26
8.2.2 Centraliserade tjänster 26
8.3 Social- och hälsovård 26
9 Den nya kommunens ekonomi 29
9.1 Ekonomin före sammanslagningen 29
9.2 Användning av statens sammanslagningsunderstöd 29
9.3 Förändring i statsandelar vid sammanslagningen 29
9.4 Principer för hantering av den nya kommunens ekonomi 30
10 Andra arrangemang vid sammanslagningen 31
10.1 Effekter på kommunernas samverkan 31
10.2 Harmonisering av kommunala stadgor och avgifter 31
10.3 Sammanslutningarnas och stiftelsernas hemorter 31
10.4 Uppföljning av sammanslagningen 31
10.5 Ändring av sammanslagningsavtalet 32

1 Fem kommuners sammanslagnings-avtal på Helsingfors metropolområde

De kommuner som avtalet avser är Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda städer samt Sibbo kommun.

1.1 Avtalets syfte

Avtalet är ett sammanslagningsavtal enligt 8 § i kommunstrukturlagen (1698/2009).

Kommunindelningen ändras så, att Esbo stad, Helsingfors stad, Grankulla stad, Vanda stad och Sibbo kommun upplöses och går samman genom bildande av en ny kommun med namnet Helsingfors.

Till finansministeriet görs därtill en framställning om att ministeriet tillsätter en särskild kommunindelningsutredning för att utreda förutsättningarna för fogande av den sydligaste, mot flygplatsområdet gränsande delen av Tusby till den nybildade kommunen från samma tidpunkt då den nya kommunens verksamhet inleds.

1.2 Avtalets bindande verkan och ikraftträdande

Enligt 9 § i kommunstrukturlagen ska sammanslagningsavtalet iakttas från och med det att fullmäktige i de kommuner som går samman har godkänt avtalet. Den nya kommunens verksamhet inleds 1.1.2017 och sammanslagningsavtalet gäller till utgången av år 2019.

Personalens uppsägningsskydd enligt 29 § i kommunstrukturlagen varar i fem år. Skyddet gäller tiden 1.1.2017–31.12.2021.

2 Sammanslagningens syfte

2.1 Områdets helhetsintresse främst

Metropolområdets och hela Finlands framgång förutsätter att man stärker huvudstadsregionens viktigaste framgångsfaktorer utifrån regionens helhetsintresse. Detta lyckas bäst genom att slå samman huvudstadsregionens städer och Sibbo till en ny kommun. Maximalt utnyttjande av utvecklingspotentialen hos en internationellt betydande navflygplats och det kringliggande Aviapolisområdet förutsätter att den administrativa gränsen i flygplatsens nära influensområde avskaffas.

Sammanslagningens syfte är att skapa en livskraftig, regionalt enhetlig, socialt hållbar och till samhällsstrukturen funktionell kommun, metropolstaden, som genom att samla resurserna kan trygga invånarnas välfärdstjänster och där invånarna genom stark självstyrelse även kan påverka bostadsområdets närservice och stadsmiljön.

Metropolstaden är Finlands huvudstad, som långt in i framtiden kan ta sitt ansvar för Finlands konkurrenskraft och attraktivitet som investeringsobjekt i egenskap av landets största resurskoncentration. Dess höga stadsproduktivitet skapar en utmärkt grogrund för framgångsrik företagsverksamhet.

Flerkärnighet och nätverksaktig struktur ger möjlighet att omorganisera stadens beslutsfattande och förvaltning samt stärka närdemokratin som en del av detta.

2.2 Vision

Den nya kommunen, metropolstaden, är på socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt en framtidsinriktad stad som kan ta hand om invånarnas välfärd med vid var tid tillgängliga resurser. Dess samhällsstruktur är balanserad och funktionell, och den skapar en omvärld som ger bästa möjliga förutsättningar för internationellt konkurrenskraftig kompetens och företagsverksamhet. Staden är kulturellt öppen och en attraktiv och inspirerande boende- och verksamhetsmiljö för invånare i olika åldrar liksom för inflyttare.

Staden är en trovärdig aktör i en global miljö när den genomför visionen och samlar områdets resurser.

2.3 Den nya kommunens struktur

Den nya kommunen är flerkärnig och har ett internationellt attraktivt primärt centrum som kompletteras av mångfasetterade stadskärnor i fråga om service, arbetsplatser och boendemiljö. Staden är indelad i stadscentrumbaserade serviceområden, ”hemstäder”, cirka 15–20 till antalet. De bildas invånarorienterat utan iakttagande av de nuvarande kommungränserna. Beslut om serviceområdenas antal och gränser fattas i sammanslagningsprocessen.

Metropolstaden är en kommun som avses i kommunallagen. Den har ett fullmäktige som utses i allmänna val samt beskattningsrätt. Stadens ekonomi, förvaltning, ledning, strategier, stadsplanering och övriga ärenden som gäller hela staden avgörs på den nya kommunens nivå. Dess fullmäktige delegerar beslutanderätt till regionala beslutsorgan som svarar för närservicen inom sitt område enligt fullmäktiges riktlinjer.

2.4 Strategiska mål och måluppfyllelse

Bildandet av den nya kommunen har följande strategiska mål: 1) att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar, 2) en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad, 3) förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft och 4) ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur.

Det är möjligt att uppnå de strategiska målen, om den nya kommunen kan påverka tjänsternas kostnadsstruktur och dra nytta av de möjligheter som den nya strukturen ger. Effektivitetsvinsterna kommer framförallt genom dynamiska effekter från omorganisering av de samgående kommunernas verksamheter.

2.4.1 Att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar

När man samlar de ekonomiska resurserna, utnyttjar utvecklingspotentialen i den större helheten och eliminerar dubbelarbete skapas en produktivitetstillväxt som bäst kan trygga tjänsternas tillgänglighet och kvalitet då befolkningen åldras. Detta ger också bättre möjligheter att ordna svenskspråkig service på hela området.

Genom enhetlig planering och beslutsfattande som gäller hela området kan man bäst hantera områdets prognostiserade befolkningstillväxt med tanke på hållbar utveckling. Så kan man även bäst trygga de särskilda kunskaper som förutsätts inom kommunal service när arbetskraftsinvandringen och antalet personer med främmande modersmål ökar.

Förändring av kommunstrukturen skapar möjlighet till samordning av nuvarande servicenät, ökad produktivitet, fler valmöjligheter för invånarna, digitalisering av tjänster och integration av datasystem. En förändrad kommunstruktur förändrar inte invånarnas ställning som användare av närservice i metropolstaden.

Integration av social- och hälsovården och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att utveckla den närservice som kommunerna svarar för och hela serviceproduktionen ur ett helhetsperspektiv.

2.4.2 En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar huvudstad

Förutsättningarna för en bostadspolitik och samhällsutveckling som stärker den sociala hållbarheten stärks när besluten fattas inom ramen för hela det funktionella området.

Utvecklingen av konkurrens- och livskraftspolitiken, social- och hälsovården, bildnings- och kulturtjänsterna och andra verksamheter som stärker den sociala hållbarheten samt interaktionen mellan dem fungerar bäst när hela metropolstaden omfattas.

Att förhindra segregation, integrera invandrare, trygga servicen för invånare med ett främmande språk som modersmål och motverka risker förenade med etnisk differentiering av bostadsområden förutsätter parallella åtgärder över hela metropolens kärnområde, vilket åstadkoms bäst genom enhetligt beslutsfattande.

2.4.3 Förhållanden som garanterar internationell konkurrenskraft

Olika länders konkurrenskraft är i många avseenden baserad på hur deras huvudstäder eller -metropoler klarar sig i konkurrensen med andra metropoler. Metropolområdet kan vara en motor för hela Finland och klara sig i konkurrensen med andra metropoler under förutsättning att man samlar resurserna. Detta är särskilt viktigt på metropolens kärnområde.

Vissa konkurrensfaktorer är makrofenomen på landsnivå medan vissa är regionala faktorer, som man kan påverka lokalt. De sistnämnda är omvärldsfaktorer som utgör kärnan i metropolstadens strategi för den egna livs- och konkurrenskraften.

I första skedet bygger metropolområdets internationella attraktionskraft på Helsingfors kändhet och attraktivitet, tillgång till produktionsfaktorer och fungerande företagsklimat och infrastruktur. Finlands konkurrensstrategi kan baseras på en s.k. komparativ fördel när det gäller landets transportgeografiska läge. Närheten till S:t Petersburgsmarknaden och läget vid den kortaste flygförbindelsen mellan Europa och Fjärran Östern ger hela metropolområdet en betydande fördel i den internationella konkurrensen.

2.4.4 Ett metropolområde med balanserad och funktionell samhällsstruktur

Den nya kommunen gör markanvändnings-, boende- och trafikfrågorna hanterligare och skapar förutsättningar för en betydligt enhetligare samhällsstruktur på området. Genom sammanslagning av kommuner kan området utvecklas utifrån invånarnas naturliga aktivitetsområde.

Regionala bostads- och arbetsmarknader samt kommersiella tjänster förutsätter att markanvändningen och trafiksystemet utvecklas regionorienterat. Den nya kommunen förtydligar planeringssystemet för metropolens kärnområde och stärker en hållbar utveckling av hela metropolområdets regionstruktur.

Förtätning av samhällsstrukturen och utveckling av kollektivtrafiken minskar utsläppen och stöder uppfyllelsen av de nationella och internationella miljömålen.

2.4.5 Utarbetande av strategier

Detta sammanslagningsavtal anger huvuddragen i de principiella riktlinjerna för den nya kommunens strategi, och de preciseras av sammanslagningsstyrelsen åren 2015–2016.

För metropolstadens fullmäktige bereds detaljerna i serviceområdesindelningen och servicenäten av sammanslagningsstyrelsen. Fullmäktige godkänner kommunens strategi inklusive genomförandeprogrammet under andra halvåret 2017.

3 Förutsättningarna för ändring i kommunindelningen

När kommunindelningen utvecklas är målet enligt 2 § i kommunstrukturlagen en kommunstruktur som är livskraftig och regionalt enhetlig och har en fungerande samhällsstruktur, och som stärker förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse. Målet är också att en kommun ska bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att svara för ordnandet och finansieringen av servicen för kommuninvånarna och för en tillräcklig egen serviceproduktion.

Enligt 4 § i kommunstrukturlagen kan kommunindelningen ändras, om ändringen främjar de mål för utvecklande av kommunindelningen som avses i 2 § samt förbättrar

1. kommunens funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för ordnandet och produktionen av service eller främjar kommunens funktionsförmåga i övrigt,
2. servicen eller levnadsförhållandena för invånarna i området,
3. verksamhetsmöjligheterna för näringarna i området, eller
4. samhällsstrukturens funktionsduglighet i området.

Vad gäller Helsingfors metropolområde föreskriver 4 § i kommunstrukturlagen att Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt, Hyvinge, Borgnäs, Tusby, Kervo, Träskända, Nurmijärvi, Mäntsälä, Sibbo och Vichtis ska utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och dess tillväxttryck och som bildar en funktionell helhet samt är motiverade med avseende på områdets helhet. Kommunerna ska utöver andra saker som krävs i utredningen bedöma förhållandet mellan sammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Kommunindelningsutredarna föreslår sammanslagning av fem kommuner på Helsingforsregionens kärnområde (Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda). Denna ändring i kommunindelningen uppfyller alla de förutsättningar som nämns i 4 § i kommunstrukturlagen vad gäller de kommuner som föreslås gå samman. Även kravet på regional enhetlighet uppfylls. De fem kommunerna bildar en pendlingsregion eller funktionell helhet enligt målsättningen i lagen. Kommunerna som går samman får bättre ekonomiska och funktionella förutsättningar att svara för ordnande och produktion av servicen än de hade haft som enskilda kommuner.

4 Bildande av den nya kommunen

Sammanslagningen av Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda genomförs så, att alla fem kommuner upplöses 31.12.2016 och går samman genom bildande av en ny kommun som inleder verksamheten 1.1.2017. Till finansministeriet görs en framställning om att ministeriet inleder en överföring av den sydliga, mot flygplatsområdet gränsande delen av Tusby till den nya kommunen genom att ministeriet bestämmer att det ska genomföras en särskild kommunindelningsutredning enligt 4 kap. i kommunstrukturlagen. Ändringen föreslås träda i kraft samtidigt som den nya kommunens verksamhet inleds, dvs. 1.1.2017.

Till statsrådet görs en framställning om att det vid beslutet om ändring i kommunindelningen, såsom avses i 35 § i kommunstrukturlagen, bestäms att den nya kommunen ska höra till samma domkrets och statliga förvaltningsområden samt landskap som Helsingfors stad tillhör år 2014.

Rättigheterna, tillstånden, egendomen, skulderna och förpliktelserna för de kommuner som upplöses övergår till den nya kommunen i enlighet med 36 § i kommunstrukturlagen.

4.1 Kommunens namn och vapen

Den nya kommunens namn blir Helsingfors. Kommunen tar i bruk stadsbenämningen. Sammanslagningsstyrelsen väljer den nya kommunens vapen.

4.2 Sammanslagningsstyrelse

I enlighet med 10 § i kommunstrukturlagen svarar sammanslagningsstyrelsen för att sammanslagningsavtalet verkställs och förbereder ordnandet av den nya kommunens verksamhet och förvaltning. Angående sammanslagningsstyrelsen gäller i övrigt i tillämpliga delar det som föreskrivs om kommunstyrelsen.

Sammanslagningsstyrelsens verksamhet börjar omedelbart när fullmäktige i de kommuner som går samman har fattat beslut om sammanslagningsframställningen och valt ledamöter och ersättare i sammanslagningsstyrelsen.

Sammanslagningsstyrelsen svarar för förberedelserna inför påbörjandet av den nya kommunens verksamhet tills en kommunstyrelse för den nya kommunen har valts.

Åren 2015–2016 fokuserar fullmäktige och styrelser i de nuvarande kommunerna på ledning av kommunens verksamhet och iakttar sammanslagningsavtalet.

Efter att statsrådet fattat beslut om sammanslagning av kommunerna får i enlighet med 31 § i kommunstrukturlagen myndigheterna i de kommuner som går samman inte besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen och beträffande vilka ett beslut skulle strida mot sammanslagningsavtalets syfte. Myndigheterna i de kommuner som går samman får besluta i ärenden som skulle ha betydande verkningar som är bindande för den nya kommunen, om beslutsfattandet inte kan framskjutas på grund av ärendets brådskande natur.

Principen i 31 § i kommunstrukturlagen börjar tillämpas genast när fullmäktige i kommunerna har fattat sammanslagningsbeslutet.

Sammanslagningsstyrelsen har rätt att med bindande verkan för kommunerna tolka bestämmelsen i 31 § i kommunstrukturlagen och då likaså sammanslagningsavtalet.

4.2.1 Sammanslagningsstyrelsens sammansättning

Till sammanslagningsstyrelsen väljs (30) ledamöter och deras ersättare med iakttagande av jämställdhetslagens kvotbestämmelse. Sammanslagningsstyrelsens platser fördelas enligt kommunernas invånarantal (30.4.2014), dock så att varje samgående kommun får minst två platser i styrelsen. I sammanslagningsstyrelsen tilldelas Esbo (6) platser, Helsingfors (15) platser, Grankulla (2) platser, Sibbo (2) platser och Vanda (5) platser.

Sammanslagningsstyrelsens platsfördelning beaktar de fem kommunernas partipolitiska maktförhållanden enligt rösterna i kommunalvalet år 2012 så, att man i styrelsen tilldelar Samlingspartiet 9 platser, Gröna förbundet 6 platser, Finlands Socialdemokratiska Parti 5 platser, Sannfinländarna 3 platser, Vänsterförbundet 3 platser, Svenska Folkpartiet 2 platser, Centern i Finland 1 plats och Kristdemokraterna 1 plats.

Inom sig väljer sammanslagningsstyrelsen till ordförande en företrädare för Samlingspartiet, till första vice ordförande en företrädare för Gröna förbundet och till andra vice ordförande en företrädare för Finlands Socialdemokratiska Parti.

Två personalföreträdare har rätt att närvara och yttra sig vid sammanslagningsstyrelsens sammanträden när ärenden som gäller personalen behandlas. Personalföreträdarna utses på förslag av huvudavtalsorganisationerna.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om övrig beredning som behövs och hur den organiseras.

4.2.2 Kommundirektörernas uppgifter i sammanslagningsstyrelsen

En beredningsgrupp bestående av de nuvarande fem kommunernas kommundirektörer svarar för beredningen och verkställandet av de ärenden som behandlas i sammanslagningsstyrelsen och dess kommittéer. Sammanslagningsstyrelsen beslutar om föredragande i styrelsen, som också är ordförande i beredningsgruppen. Kommittéföredragningsansvaret fördelas mellan medlemmarna i beredningsgruppen.

4.3 Sammanslagningens förlopp

Övergången till den nya kommunen sker stegvis mellan sammanslagningsbesluten i kommunernas fullmäktige och sammanslagningstidpunkten i enlighet med en plan som bereds av sammanslagningsstyrelsen.

5 Principer för den nya kommunens samhällsstruktur

Metropolområdets flerkärnighet främjar målen för hållbar utveckling. Förtätning av stadens primära centrum och förstärkning av stadscentrumen som boende-, arbetsplats- och servicekoncentrationer minskar befolkningens behov att förflytta sig över hela metropolområdet och förbättrar cykel- och gångtrafikens ställning. Flerkärnigheten förtydligar kollektivtrafiksystemet och ökar dess attraktivitet när tvärförbindelserna förbättras. En tätare struktur förbättrar metropolstadens förutsättningar att uppnå målet i huvudstadsregionens klimatstrategi 2030 att regionen ska bli koldioxidneutral senast år 2050.

Sammanslagningsstyrelsen bereder en indelning av den nya kommunen i hemstäder med stadscentrum, och indelningen fastställs av det nya fullmäktige.

6 Förvaltning och ledningssystem

Metropolstaden är en kommun som avses i kommunallagen och dess invånare har självstyrelse. Kommunen har ett fullmäktige som utses i allmänna val samt beskattningsrätt.

På metropolstadens serviceområden tillsätts delområdesorgan för att främja kommundelsinvånarnas påverkansmöjligheter och styra tillhandahållandet av närservicen. Delområdesorganen är regionala nämnder som fullmäktige tillsätter eller kommundelsfullmäktige som utses i allmänna val.

För fullmäktige bereder sammanslagningsstyrelsen ett förslag till nytt ledningssystem. Hit hör även en möjlig övergång till borgmästarmodellen samt förslag om införande av utskotts- eller ordförandemodellen (44 § och 31 § i RP till kommunallag).

6.1 Koncernstruktur och ägarstyrning

Metropolstadens koncernledning inkluderar stadsstyrelsen, stadsdirektören och övriga myndigheter som fastställs i förvaltningsstadgan. Till koncernledningens uppgifter hör styrning av de sammanslutningar som ingår i den juridiska kommunkoncernen, dvs. kommunen och de sammanslutningar och stiftelser i vilka den utövar ett bestämmande inflytande.

Den nya kommunens koncernstruktur och ägarstyrningsprinciper bereds i en process som styrs av sammanslagningsstyrelsen. Beslut om strukturen och styrningen fattas av fullmäktige i den nya kommunen.

6.2 ICT-verksamhet

Metropolstadens förvaltningsmodell för informationsförvaltningen är delvis centraliserad och delvis decentraliserad. Strategisk informationsförvaltning fungerar som en del av den nya kommunens centralförvaltning. Den strategiska informationsförvaltningens uppgift är att ange riktningen och tillvägagångssätten för ledning av informationsförvaltningen, och den svarar för mera omfattande utveckling som berör flera verksamhetsområden.

Ansvaret för verksamhetsområdenas informationsförvaltning finns hos områdesspecifika informationsförvaltningsenheter. Primärt ingår verksamhetsområdets informationsförvaltning i områdets övriga organisation och det närmare organiseringssättet följer verksamhetsområdets organiseringssätt. I informationsförvaltningsärenden arbetar verksam-

hetsområdets informationsförvaltning under styrning av den strategiska informationsförvaltningen och inom ramen för förvaltningsmodellen.

Informationsförvaltningsenheternas roll som stöd för allmän ledning och utveckling stärks genom att de av verksamhetsområdet oberoende ICT-tjänsterna ordnas centralt vid ett särskilt servicecenter.

6.3 Förtroendeorganisation

6.3.1 Fullmäktige

Metropolstadens högsta beslutande organ är ett fullmäktige som svarar för stadens verksamhet och ekonomi. Staden utgör ett och samma valdistrikt för att kunna förverkliga den centrala tanken i ändringen av kommunstrukturen: att samla resurserna och beakta områdets helhetsintresse.

Den nya kommunens verksamhet inleds 1.1.2017. Följande kommunalval torde hållas våren 2017 och det nya fullmäktiges verksamhet inleds 1.6.2017. Fullmäktige i de samgående kommunerna slås samman för tiden 1.1–31.5.2017 så, att antalet fullmäktigeledamöter är 153. Den första hela mandatperioden är antalet fullmäktigeledamöter 101. Fullmäktige för första mandatperioden beslutar om antalet ledamöter i fullmäktige för den följande mandatperioden.

Ett organ sammansatt av fullmäktigegruppernas ordföranden bildas för koordinering av det politiska beslutsfattandet och utnämns av stadsstyrelsen. Som ordförande fungerar stadsstyrelsens ordförande.

6.3.2 Stadsstyrelsen

Stadsstyrelsen leder metropolstadens verksamhet, förvaltning och ekonomi enligt en kommunstrategi som godkänts av fullmäktige.

Den första stadsstyrelsen består av 19 ledamöter och personliga ersättare.

Stadsstyrelsen kan ha sektioner. Närmare bestämmelser om stadsstyrelsens och sektionernas arbetsfördelning ges i förvaltningsstadgan. Närmare bestämmelser om stadsstyrelsens och sektionernas arbetsfördelning ges i en instruktion.

6.3.3 Nämnder och andra organ

Beslut om kommunens nämnder, utskott, direktioner och deras sektioner fattas av fullmäktige efter sammanslagningsstyrelsens beredning och på framställning av den.

6.4 Närdemokrati

Den nya kommunen möjliggör, använder och utvecklar såväl den representativa demokratin på stadens områden som andra, lokala former av deltagande, såsom regionala rådgivande folkomröstningar, brukarråd, inkluderande planering och budgetering samt annat, mångformigt elektroniskt deltagande.

I en process som inkluderar invånarna bereder sammanslagningsstyrelsen en modell som definierar de nya formerna för invånarnas möjligheter att delta och påverka i syfte att främja kommundelarnas utveckling och säkerställa livskraften. Här ingår förslag om delområdesorganens roll i ordnandet av närservice enligt fullmäktiges riktlinjer och inom ramen för de resurser som fullmäktige beviljat. Hemstädernas kommundelsfullmäktige/nämnder är en del av det representativa systemet.

Metropolstadens mål är att stärka invånar- och kommundelsperspektivet i planeringen och beslutsfattandet.

6.4.1 Kommundelsfullmäktige/-nämnd

Vid beredning av närdemokratimodellen beaktas i 36 § RP till kommunallag, som inkluderar bestämmelser om delområdesorgan. Enligt utkastet kan fullmäktige tillsätta nämnder eller direktioner för att främja påverkansmöjligheterna för invånarna i ett delområde i kommunen. Fullmäktige kan besluta att ledamöterna eller en del av ledamöterna i delområdesorganet utses på förslag av invånarna i delområdet i fråga.

Det pågår även en lagberedning som skulle möjliggöra direktval av kommundelsfullmäktige i samband med kommunalval. Delområdesorganen kan väljas första gången vid kommunalvalet år 2017.

Sammanslagningsstyrelsens uppgift är att bereda valet/utnämningen av hemstädernas delområdesorgan inom ramen för gällande lagstiftning med målet att ge invånarna starkast möjliga närdemokrati.

Om kommundelsnämnderna/-fullmäktige består av t.ex. 19 ledamöter och antalet nämnder/fullmäktige är 15–20 blir detta totalt 285–380 ledamöter.

6.4.2 Andra kanaler för deltagande och påverkan

Fullmäktige godkänner en kommunstrategi som anger strukturer, sätt och metoder för deltagande och påverkan.

Fullmäktige kan bilda brukarråd som omfattar hela kommunen och kommundelsfullmäktige/-nämnderna kan bilda brukarråd för sitt område.

Metoder för delaktighet och påverkan, såsom inkluderande budgetering och planering, invånarlokaler och elektroniska metoder för påverkan används i bred omfattning och tillämpas utifrån lokala behov. Invånarinitiativ och kommunala folkomröstningar kompletterar förverkligandet av demokratin i storstaden. Folkomröstningar kan ordnas och gälla hela kommunen eller en eller flera hemstäder. Folkomröstningen är rådgivande.

6.5 Kommundirektörernas ställning i den nya kommunen

6.5.1 Ledningen för den nya kommunen

Kommundirektörerna i de samgående kommunerna fortsätter sin anställning i den nya kommunen i uppgifter som bestäms närmare av sammanslagningsstyrelsen och fullmäktige i den nya kommunen i samband med godkännandet av ledningssystemet.

7 Personalförvaltning

7.1 Anställningsskydd

För personalens del är ändringen i kommunindelningen en överlåtelse av rörelse enligt 29 § i kommunstrukturlagen.

När ändringen träder i kraft vid ingången av år 2017, då personalen övergår i anställning hos den nya kommunen, har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare. Detta förbud gäller i fem år, dvs. fram till 31.12.2021 (29 § 2 mom. i kommunstrukturlagen).

En arbetstagare eller tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Det ovannämnda inskränker inte arbetsgivarens rätt att säga upp anställningen av individuella skäl som beror på tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren.

7.2 Harmonisering av lönesystemen

Nya lönesystem enligt de kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalen utvecklas för den nya arbetsgivaren och ersätter de gamla lönesystemen.

Olika uppgiftsspecifika löner enligt de gamla lönesystemen samordnas om möjligt så att lönerna överensstämmer med de nya lönesystemen.

Målet är en jämlik uppgiftsspecifik lön i uppgifter som är lika krävande.

Avsikten är att genomföra löneharmoniseringen före utgången av år 2021, dvs. inom tiden för anställningsskyddet enligt kommunstrukturlagen.

Det nya lönesystemet börjar utvecklas genast när besluten om den nya kommunens service och dess organiseringssätt har fattats.

7.2.1 Allmänna principer för övergångsskedet

Kommunernas personalpolitik börjar harmoniseras efter sammanslagningsbesluten i fullmäktige.

Arbetet i kommunernas samarbetsorgan och beredningsskedets personalgrupp upphör när den nya kommunens samarbetsorgan, såsom avses i samarbetslagen och avtalen inom den kommunala sektorn, inleder sin verksamhet.

Personalföreträdare har närvaro- och yttranderätt i sammanslagningsstyrelsen när den behandlar ärenden som gäller personalen.

Övergångsplaner för personalen bereds i sammanslagningsstyrelsen under år 2016.

För åren 2017–2021 utarbetas en kommunstrategi där personalpolitiska riktlinjer utgör en central del.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om principerna för tillsättning av tjänster, anställningsförhållanden och vikariat som blir lediga, dock så att personalen i första hand rekryteras bland personalen i de samgående kommunerna.

8 Principer för servicen

8.1 Allmänna principer

Metropolstadens tjänster utvecklas utifrån bästa praxis i de olika städerna. Välfungerande lösningar behålls, utvecklingspotentialen utnyttjas och nya kostnadseffektiva tjänster och serviceprocesser tas i bruk. Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet tryggas på samma nivå i alla delar av staden.

Strategin som styr metropolstadens verksamhet inkluderar en servicestrategi med riktlinjer om principerna för ordnande och produktion av tjänsterna och om servicenäten. Grundprincipen för ordnandet av centraliserade tjänster och närservice är att ju oftare tjänsten används, desto närmare ska den tillhandahållas. Tjänster som används mycket sällan kan tillhandahållas på platser med fungerande kollektivtrafikförbindelser.

En central uppgift för sammanslagningsstyrelsen är att inleda en utvärdering av servicenäten och tjänsternas produktionssätt över hela staden. Utredningar genomförs om invånarorienterade serviceprocesser, närservicemodeller, digitalisering av tjänster och olika former av gränsöverskridande samservice över verksamhetsområdena, så att man utifrån utredningarna kan besluta om sammankoppling av servicenäten för respektive verksamhetsområde och geografiskt område.

Målet är att alltid kunna garantera invånarnas livskvalitet och välfärd i den nya kommunen med vid var tid tillgängliga resurser. Förhållandet mellan tjänsternas effekter och kostnader ska vara optimalt. Detta förutsätter att man prioriterar förebyggande verksamhet, inklusive stöd för egen aktivitet och bevarad funktionsförmåga.

Avsikten är att säkerställa det praktiska genomförandet av kundorienteringen genom ökad valfrihet och olika tillämpningar av brukardemokrati. Utvecklingen av ett flerkanaligt servicenät och nya servicekoncept mäts med kostnadseffektivitet, effekter, kvalitet och tillgänglighet.

Med tanke på en hållbar ekonomi är målet att tillhandahålla tjänsterna betydligt förmånligare än den nuvarande kostnadsnivån.

Bildandet av den nya kommunen ger en starkare bas för att förverkliga de språkliga rättigheterna för svenskspråkiga. När social- och hälsovårdsservicen för svenskspråkiga samlas under en ledning på den nya kommunens stadsnivå och det finns en stark koordinering i serviceproduktionen och rekryteringen av personal förbättras kvaliteten och tillgängligheten i social- och hälsovårdsservicen för den svenskspråkiga befolkningen. Organ för båda nationalspråkens språkgrupper tillsätts inom utbildningsväsendets förvaltning,

dvs. bildningsnämndens kommittéer för utbildningsväsendet. Kommittémedlemmarna väljs bland personer som tillhör den berörda språkgruppen.

8.2 Närservice och centraliserade tjänster

En central tanke i metropolstadsförslaget är att samla de fem kommunernas resurser, område och serviceproduktion i en helhet. Principen om invånarorientering innebär att användarperspektivet betonas: hur ofta tjänsten används och dess tillgänglighet avgör vilka tjänster som utförs på metropolstadsnivå och vilka som utförs på serviceområdesnivå.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om utveckling av servicenäten och fastställande av närservice och centraliserade tjänster.

8.2.1 Närservice

Närservice tillhandahålls på serviceområdet, som e-tjänster eller i hemmet.

Typisk närservice är småbarnsfostran, grundläggande utbildning, närbibliotek, ungdomslokaler och närliggande idrottstjänster. Närservice inom produktionsansvaret för social- och hälsovården är bl.a. rådgivningsbyråer, närhälsovård, skolhälsovård och närservice för seniorer.

8.2.2 Centraliserade tjänster

Typiska centraliserade tjänster är sådana som används sällan och kopplas därför inte till serviceområdena.

På metropolstadsnivå kan dessa bl.a. utgöras av stora idrottsanläggningar, kulturtjänster, utbildning på andra stadiet, grundläggande konstundervisning och sysselsättningstjänster. Förebyggande åtgärder mot segregation, hantering av konkurrenskraften och närings- och innovationspolitiken är saker som berör hela metropolstaden.

På metropolstadsnivå sköts även uppgifter som gäller markanvändning, boende och trafik. Behovet att överföra vissa uppgiftshelheter rörande samhällsstrukturen och trafiksystemet till en eventuell metropolförvaltning minskar betydligt genom att den nya kommunen uppstår.

8.3 Social- och hälsovård

Vårdreformens syfte är en kostnadseffektiv och ändamålsenlig servicestruktur och att stärka basservicen inom social- och hälsovården. Detta eftersträvas genom en så bred integration av social- och hälsovården som möjligt.

Ansvaret för att ordna social- och hälsovårdsservicen ska överföras från kommunerna till fem social- och hälsovårdsområden (vårdområden), varvid kommunens ansvar blir

att producera tjänsterna som medlem i en samkommun eller som produktionsområdets ansvarskommun.

Enligt utkastet till lagen om ordnande av social- och hälsovården bereder vårdområdet vart fjärde år ett beslut om ordnandet, där SHM ska höras. I beslutet fastställs de produktionsansvariga samkommunerna och produktionsområdets ansvarskommuner samt deras uppgifter, allokering av finansiering och resurser, centrala principer för köpta tjänster, kvalitets- och servicenivå, gemensam praxis, säkerställande av närservice samt språkliga rättigheter.

Produktionsansvaret förutsätter tillräckliga resurser och förmåga att svara för social- och hälsovården som en helhet på ett sätt som anges närmare i lagen. Produktionen kan ske i egen regi, som köpt tjänst, med servicesedel eller i samverkan. Tematiska producentsamkommuner kan inte bildas.

Den nya kommunen, metropolstaden, bildas av fem nuvarande kommuner, som hör till det södra vårdområdet. Metropolstadens befolkningsunderlag är betydande och på dess område kan alla social- och hälsovårdstjänster integreras heltäckande. Metropolstaden uppfyller alla uppställbara produktionsansvarskriterier.

Vårdreformens mål uppnås bäst genom att metropolstaden blir en produktionsansvarig aktör på de nuvarande fem kommunernas område. Denna möjlighet ska inkluderas i lagen om ordnande av social- och hälsovården.

Alternativt skulle metropolstaden kunna vara produktionsansvarsområdets ansvarskommun, varvid vårdintegrationen skulle omfatta hela HUCS sjukvårdsområde.

På sitt område svarar metropolstaden för alla uppgifter som lagstiftningen tilldelat kommunerna. Processerna för produktion av social- och hälsovårdsservicen utgör basverksamhet för den nya kommunen liksom beslutsfattande och ledning för hela ansvarsområdet. Då undviks eventuella styrbarhetsproblem förknippade med samkommunförvaltning. Den modell med en anordnare och producent som metropolstaden och det södra vårdområdet utgör skulle skapa ett balanserat förhandlingsläge när beslutet om ordnande bereds och på bästa sätt garantera uppfyllelsen av social- och hälsovårdsreformens mål.

9 Den nya kommunens ekonomi

9.1 Ekonomin före sammanslagningen

Kommunerna sköter sin ekonomi ansvarsfullt och efter fullmäktiges sammanslagningsbeslut fattar de inga betydande nya beslut som binder den nya kommunen eller beslut som strider mot sammanslagningsavtalet. Överlåtelse av egendom vederlagsfritt eller till lägre pris än gängse pris är inte tillåtet efter fullmäktiges sammanslagningsbeslut.

Om det efter sammanslagningsbeslutet framkommer tvingande behov att öka drifts- eller investeringsutgifterna på ett sätt som avviker från budgeten och uppgår till ett betydande belopp, ska ärendet behandlas och godkännas i sammanslagningsstyrelsen.

Principerna för kommunernas hantering av sin ekonomi åren 2015–2016 avtalas i sammanslagningsstyrelsen.

9.2 Användning av statens sammanslagningsunderstöd

Under tre år erhåller den nya kommunen totalt 8 miljoner euro i sammanslagningsunderstöd. Av understödet betalas 40 % första året och 30 % andra och tredje året.

Det används uteslutande för integration av ICT-systemen.

Sammanslagningens beredningskostnader åren 2015–2016 fördelas mellan Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda i proportion till kommunernas invånarantal.

9.3 Förändring i statsandelar vid sammanslagningen

Enligt preliminära uppgifter för år 2015 ökar statsandelarna för metropolstadens kommuner med totalt 0,21 % eller 915 636 euro. Merparten av förändringen är skatteinkomstutjämning.

9.4 Principer för hantering av den nya kommunens ekonomi

Hanteringen av ekonomin syftar till att skapa förutsättningar för genomförande av metropolstadens vision. Den nya kommunen är på socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt en framtidsinriktad stad som kan ta hand om invånarnas välfärd med vid var tid tillgängliga resurser.

Huvudprincipen är en kommunal ekonomi i balans. För att öka produktiviteten optimeras servicenäten, dubbelarbete inom förvaltning och serviceproduktion elimineras och serviceprocesserna utvecklas. Kommunernas produktivitetsprogram och stabiliseringsplaner utnyttjas och modeller som har utvecklats i dem tas i bruk i hela stadens verksamhet.

Sammanslagningsstyrelsen bereder den nya kommunens budget för år 2017 och ekonomiplanen för åren 2018–2020. Resursanvändningen bygger på att besparingspotentialen enligt kostnadsprognoserna utnyttjas.

För beslut i fullmäktige bereder sammanslagningsstyrelsen de centrala målen för den nya kommunens och kommunkoncernens verksamhet och ekonomi samt principerna för koncernstyrning.

10 Andra arrangemang vid sammanslagningen

10.1 Effekter på kommunernas samverkan

Ömsesidiga avtal om kommunal samverkan mellan de kommuner som går samman i metropolstaden upphör 31.12.2016, om inte något annat avtalas separat för en viss sak.

Sammanslagningsstyrelsen har till uppgift att förhandla om de avtal och arrangemang som Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har med andra kommuner och parter. Om sammanslagningen av kommunerna medför behov att ändra lagstadgade områdesgränser, gör sammanslagningsstyrelsen en framställning om lagändring till statsrådet.

10.2 Harmonisering av kommunala stadgor och avgifter

Den nya kommunen ser över kommunala stadgor och harmoniserar kommunala avgifter och taxor så att dessa motsvarar kommunindelningen från och med 1.1.2017.

10.3 Sammanslutningarnas och stiftelsernas hemorter

Den nya kommunen blir hemort för de bolag, föreningar, andelslag och andra sammanslutningar, firmor eller stiftelser som verkar inom de fem kommunernas område. Myndigheterna gör behövliga anteckningar i registren på tjänstens vägnar såsom förutsätts i 34 § i kommunstrukturlagen.

10.4 Uppföljning av sammanslagningen

En extern utvärdering genomförs vid två tillfällen åren 2016–2020 för säkerställande av ändamålsenligheten i förberedelserna och genomförandet av bildandet av den nya kommunen. Behövliga korrigeringar och förändringar görs utifrån utvärderingsresultaten.

10.5 Ändring av sammanslagningsavtalet

Detta sammanslagningsavtal kan ändras genom överensstämmande beslut av kommunernas fullmäktige tills sammanslagningen av kommunerna träder i kraft, dvs. 31.12.2016, om förhållandena förändras så, att det vore uppenbart oändamålsenligt att iaktta någon av avtalsbestämmelserna.

Espoo – Helsinki – Kauniainen – Kerava – Kirkkonummi – Sipoo – Tuusula – Vantaa – Vihti

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

METROPOLI SELVITYS

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 14 §

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

Helsinki 2014

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 16001 (vaihde)
Internet: www.vm.fi
Taitto: Pirkko Ala-Marttila / Anitta Heiskanen/VM-julkaisutiimi

ISBN 978-952-251-624-4 (nid.)
ISBN 978-952-251-625-1 (pdf)

Esipuhe

Olemme saaneet tehtäväksemme arvioida Helsingin metropolialueen kuntarakennetta alueen kokonaisedun kautta. Seudun elinvoiman ja kilpailukyvyn turvaaminen on tärkeää koko Suomelle. Helsingin metropolialueen kilpailijoita ovat muiden maiden, erityisesti lähialueilla sijaitsevat metropolialueet, eivät Suomen muut kaupunkiseudut. Ajalliseksi kiintopisteeksi olemme valinneet vuoden 2030. Kun tarkastelussa ovat aluekehitystrendit, vuosi 2030 on jo ylihuomenna.

Alue- ja yhdyskuntakehitykseen vaikuttavat talouden lisäksi merkittävästi myös teknologiset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät muutokset. Kaupungistuminen jatkuu kautta maailman. Myös suomalaiset muuttavat kaupunkikeskuksiin. Uuden teknologian työpaikkoja syntyy erityisesti yliopistokaupunkeihin ja niiden ympäristöön. Kaupunkikulttuurin vahvistuminen vaikuttaa asumispreferensseihin. Ilmastomuutos korostaa tarvetta kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Meille annettu tarkastelualue, yhdeksän kuntaa Helsingin metropolialueella, sisältää alueen ytimen ja kuntia kehysalueelta. Työn kuluessa olemme päätyneet siihen, että annetun tehtävän puitteissa meidän tulee erityisesti keskittyä seudun ydinalueen koossa pitämiseen ja vahvistamiseen. Lisäksi olemme arvioineet sen ympärillä olevien kuntien tilannetta tavoitteena myös kehysalueen vahvistuminen voimavaroja kokoamalla.

Näemme erityisen ongelmallisena, että pääkaupunkiseudun kolmen suuren kaupungin kehittämisstrategioita ei ole laadittu yhtenä elimellisenä kokonaisuutena, jonka johtotähtenä olisi kaikkien etu yhteisen edun kautta. Myöskään kehyskunnissa ei riittävästi tunnista niiden asemaa metropolin osana.

Olemme kiteyttäneet Helsingin tulevaisuuden metropolin 2030 strategiset tavoitteet seuraavasti:

1. Palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä
2. Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä metropoli
3. Kansainvälisen kilpailukyvyn takaava toimintaympäristö
4. Yhdyskuntarakenteeltaan tasapainoinen ja toimiva metropolialue

Selvityksemme jakautuu kolmeen osaan. **Ensimmäisessä osassa** tarkastellaan laajasti selvitysalueen 9 kunnan nykytilaa ja kehitysnäkymiä. **Toinen osa** sisältää linjauksemme perustelut. Siinä edellä esitettyjä strategisia tavoitteita peilataan kuntarakenteeseen kahdentoista kysymyksen muotoon puetun kriteerin avulla. **Kolmannessa osassa** hahmotellaan kuva uudesta kunnasta, metropolikaupungista. Strategiatasolla se yhdistää seudun ydinalueen samalla kun se jäsentyy asukkaidensa elinpiirien mukaisiksi kotikaupungeiksi. Tarkastelun keskeisiä näkökulmia ovat kaksitasoinen palvelu- ja päätöksentekorakenne, talous, hallinto, henkilöstö, kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä kielelliset oikeudet. Näkökulmien johtopäätöksissä on kuvattu kuntarakenteen muutta-

miseen liittyviä etuja ja haittoja. Esityksemme Espoota, Helsinkiä, Kauniaista, Sipoota ja Vantaata koskevaksi **yhdistymissopimukseksi** perustuu selvityksen kolmannessa osassa esitettyihin näkökohtiin.

Olemme joutuneet tekemään selvitystyötämme ilman tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain lopullisesta sisällöstä ja samanaikaisesti metropolilahallintoa koskevan lakipaketin valmistelun kanssa.

Tätä kirjoitettaessa näyttää siltä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisalueita olisi tulossa alle kaksikymmentä kuntayhtyminä tai jossakin tapauksissa myös vastuukuntaperiaatteella. Metropolikaupunki täyttää mielestämme kaikki tuottajaorganisaatiolle asetettavissa olevat kriteerit. Metropolihallintoa on valmisteltu olettaen, että kuntarakenteessa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Lähtökohtaisesti metropolikaupungin perustaminen vähentää tarvetta erilliseen metropolihallintoon. Pääosa ongelmista, joita metropolihallinnolla pyritään ratkaisemaan, voidaan ratkaista uuden kunnan sisällä ja sopimusyhteistyöllä naapurikuntien kanssa.

Hahmottelemamme metropolikaupunki eroaisi monessa suhteessa kaikista muista Suomen kunnista. Mielestämme olisikin syytä harkita uuden kunnan perustamiseen liittyen erillislakia, jossa määriteltäisiin metropolikaupungin erityinen vastuu kansallisessa kehittämisessä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa.

Raportin kolmannen osan taloutta koskevat taustatiedot on tuottanut FCG, joka on myös laatinut raportin ensimmäisen osan toimintaympäristö- ja henkilöstökuvaajia. Metropolikaupungin ICT-muutostukiraportti on julkaistu erillisliitteenä. Sen laadintaan ovat osallistuneet Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan nimeämät asiantuntijat konsulttina Gofore.

Olemme pyrkineet toimimaan vuorovaikutteisesti alueen kuntien kanssa. Selvitystyön aikana on pidetty yhteensä 48 kuntatilaisuutta ja 43 eri työryhmien kokousta, jonka lisäksi on käyty lukuisia epävirallisia palavereja eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyöfoorumeina kuntien suuntaan ovat olleet seurantaryhmä, henkilöstötyöryhmä, kuntajohtajakokoukset, viranhaltijaverkosto, talousryhmä ja ICT-muutostuki -ryhmä. Espoo ja Sipoo ovat osallistuneet täysipainoisesti vain kahden ensiksi mainitun ryhmän työhön. Tukenamme tulevaisuutta pohtimassa on toiminut myös kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuva visioryhmä.

Kansalaisviestintää on tehty mm. hankkeen nettisivuilla osoitteessa www.metropoliselvitys.fi. Siinä yhteistyökumppaninamme on ollut viestintätoimisto AC-Sanafor.

Olemme kiitollisia kaikille hankkeeseen sen eri vaiheessa osallistuneille ja keskusteluin työn tulokseen vaikuttaneille.

Erityisesti haluamme kiittää hankkeen projektiasiantuntijana toiminutta FM Maria Merisaloa, jonka apu projektin kokonaisaikataulun hallinnassa ja selvityksen tietopohjan kokoamisessa on ollut korvaamatonta sekä valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osastoa monenlaisesta käytännön avusta työn kuluessa.

Helsingissä 5. päivänä joulukuuta 2014

Mikko Pukkinen Cay Sevón Matti Vatilo
Valtiovarainministeriön asettamat kuntajakoselvittäjät

Sisältö

Esipuhe 5

OSA I: SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT SEKÄ METROPOLIALUEEN 9 KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYKSEN TRENDIT 11

1 Metropolialueen 9 kunnan erityisen kuntajakoselvityksen lähtökohdat 11

1.1 Erityisen kuntajakoselvityksen asettaminen 11

1.1.1 Tehtävä 11

1.1.2 Tausta 11

1.2 Selvityksen aikataulu ja organisointi 12

1.3 Erityisen kuntajakoselvityksen suhde muihin selvityksiin 14

1.3.1 Metropolialueen esiselvitys 14

1.3.2 Kuntien omat kuntarakenneselvitykset 16

1.3.3 Metropolihallinnon lainsäädännön valmistelu 18

1.3.4 Muut keskeiset lakihankkeet 19

2 Metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö 21

2.1 Metropolialueen kansainvälinen kilpailukyky 21

2.1.1 Metropolimme kansainvälisessä kilpailussa 21

2.1.2 Kilpailukyvyn kehittäminen 23

2.2 Metropolialueen yhdyskuntarakenteelliset ja asuntomarkkinoiden erityispiirteet 26

2.2.1 Yhdyskuntarakenteen nykytila 26

2.2.2 Kuntarajojen merkitys yhdyskuntarakenteen kehityksessä metropolialueella 28

2.2.3 Asuntomarkkinoiden nykytilanne 30

2.2.4 Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittäminen metropolialueella 32

2.3 Metropolialueen väestölliset erityispiirteet 34
2.3.1 Väestökehitys ja väestörakenne 34
2.3.2 Työllisyys, työttömyys ja taloudellinen huoltosuhde ja -kantosuhde 41
2.3.3 Pendelöinti, asiointi ja liikkuminen 47
2.3.4 Muuttoliike 51
2.3.5 Segregaatio 54

3 Hallinto ja talous 59
3.1 Päätöksenteko- ja hallinto organisaatiot 59
3.2 Talouden tunnusluvut 62

4 Palvelut 71
4.1 Sosiaali- ja terveystoimi 71
4.2 Sivistystoimi 77
4.2.1 Sivistystoimen organisaatiot selvityskunnissa 77
4.2.2 Varhaiskasvatus (päivähoito) 79
4.2.3 Perusopetus ja toinen aste 82
4.2.4 Kulttuuri, kirjasto ja vapaa sivistystyö 88
4.3 Maankäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö 91

5 ICT:n nykytila – tietohallinto-toimintamallit ja avainluvut 101

6 Kuntien yhteistoiminta 105

7 Henkilöstö 109
7.1 Henkilöstön määrä ja jakauma ammattiluokkiin 109
7.2 Henkilöstön eläköityminen ja rekrytointitarve 110

8 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen 115
8.1 Pohjoismainen vertailu 115
8.2 Yhdeksän kunnan nykytilanne ja kehittämissuunnitelmat 116

9 Kielelliset oikeudet 121
9.1 Kansalliskielien nykytilanne 121
9.2 Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella 122
9.3 Monikielisyys 124

OSA II: EHDOTUS 125

10 Ehdotus kuntarakenteeksi 125

10.1 Ehdotuksen muodostamisen perusteet 125

10.2 Ehdotus 129

OSA III: UUDEN METROPOLIKAUPUNGIN PERIAATTEET 131

11 Metropolikaupungin rakenne 131

12 Palvelut 135

12.1 Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen periaatteet metropolikaupungissa 135

12.2 Sosiaali- ja terveyshuollon järjestäminen 136

12.3 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut 137

12.4 Johtopäätöksiä 138

13 Talous 141

13.1 Kuntien ja kuntakonsernien taloudellinen asema ennen yhdistymistä 141

13.2 Kuntien talouden sopeutuspaineet 151

13.3 Metropolikaupungin taloudellinen asema ja sopeutuspaine 153

13.4 Palvelujen kustannukset vaihtoehtoisilla tavoilla tuotettuna 156

13.5 Yhteenveto ja johtopäätökset 161

14 Hallinto 163

14.1 Hallinnon järjestämisen periaatteet metropolikaupungissa 163

14.2 ICT-toimintojen järjestäminen metropolikaupungissa 166

15 Henkilöstö metropolikaupungissa 173

15.1 Henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve 173

15.2 Henkilöstö muutoksessa 176

15.3 Johtopäätöksiä 177

16 Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratia 179

16.1 Osallistuminen metropolikaupungissa 179

16.2 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen metropolikaupungissa 179

16.3 Johtopäätöksiä 180

17 Kielelliset oikeudet metropolikaupungissa 181

17.1 Ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa 181

17.2 Vieraskielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa 182

17.3 Johtopäätöksiä 182

18 Kuntien yhdistyminen suhteessa kuntien yhteistoimintaan 183

19 Kuntien yhdistyminen suhteessa metropolihallinnon tarpeeseen 185

Lähdeluettelo 187

Liitteet lukuun 13 193

Liite 1. Kuntien verotulot vuosina 2001–2013 193

Liite 2. Metropolikonsernin tase 194

Liite 3. Kuntatalouden painelaskelmat 195

Liite 4. Kustannustason vertailut eri kaupunkien kustannustasoilla 200

OSA I: SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT SEKÄ METROPOLIALUEEN 9 KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYKSEN TRENDIT

1 Metropolialueen 9 kunnan erityisen kuntajakoselvityksen lähtökohdat

1.1 Erityisen kuntajakoselvityksen asettaminen

1.1.1 Tehtävä

Valtiovarainministeriö määräsi 9.12.2013 kuntarakennelain 15 §:n perusteella toimitettavaksi erityisen kuntajakoselvityksen Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupunkien sekä Kirkkonummen, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kuntien välillä. Selvitystyö alkoi 16.12.2013 ja se päättyy viimeistään 30.11.2014. Samalla ministeriö asetti kuntajakoselvittäjiksi varatuomari Mikko Pukkisen, valtiotieteiden tohtori Cay Sevónin ja arkkitehti Matti Vatilon. Selvityksessä on toiminut projektiasiantuntijana filosofian maisteri Maria Merisalo.

Selvitys on suoritettu kuntarakennelain 16 §:n mukaisesti. Selvityksessä on tuotettu tiedot, joiden perusteella on voitu arvioida edellytyksiä yhdistää edellä mainitut kunnat tai osa kunnista yhdeksi tai useammaksi kunnaksi. Selvityksessä on huomioitu esiselvityksessä ehdotetut vaihtoehdot kuntajakoselvitysalueiksi. Lisäksi on selvitetty myös osaliitosvaihtoehtoja.

Selvityksessä on arvioitu kuntarakennelain 4 e §:n 3 momentin mukaan yhdistymisen suhdetta metropolihallinnon tarpeeseen erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Kuntajakoselvittäjät ovat selvityksen perusteella katsoneet kuntajaon muuttamisen tarpeelliseksi, ja he ovat tehneet muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustoille ehdotuksen kuntajaon muuttamisesta. Selvittäjät ovat liittäneet ehdotukseensa kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitetun yhdistymissopimuksen. Tarvittaessa selvittäjät voivat esittää ministeriölle kunnallisen kansanäänestyksen järjestämistä kuntarakennelain 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

1.1.2 Tausta

Kuntarakennelain 4 e §:n 1 momentin mukaan Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Hyvinkään, Pornaisten, Tuusulan, Keravan, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Sipoon ja Vihdin kuntien tulee 4 d §:ssä säädetystä poiketen selvittää yhdistymistä alueilla, joilla on merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskus-

taajaman ja sen kasvupaineen vuoksi ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden sekä ovat perusteltuja alueen kokonaisuuden kannalta.

Valtiovarainministeriö toteutti 3.7.2012 – 28.2.2013 kuntauudistukseen liittyvän ja metropolialuetta koskevan esiselvityksen, joka koski mainittujen kuntien aluetta (ks. enemmän luvusta 1.3.1).

Hallitus linjasi 29.8.2013 antamassaan rakennepoliittisessa ohjelmassa, että varmistetaan metropolialueen kilpailukyky, estetään segregaatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto. Ohjelmassa linjattiin edelleen, että kannustetaan kuntia etenemään itse käynnistämillään kuntaliitosselvitysalueilla.

Valtiovarainministeriö asetti 4.10.2013 metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän. Työryhmän tavoitteena on valmistella tarvittavat lainsäädäntötoimenpiteet metropolihallinnon perustamiseksi alueelle huomioiden hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyvät metropolihallintoa koskevat linjaukset sekä alueen kuntarakenteen kehitys ja metropolialueen esiselvitys. Valtiovarainministeriö katsoi, että metropolialueelle ei ole syntymässä alueen kokonaisedun näkökulmasta riittävää kuntarakenneratkaisua ilman edellä mainittujen kuntien välillä toteutettavaa erityistä kuntajakoselvitystä.

Hyvinkään, Keravan ja Järvenpään kaupungit sekä Nurmijärven, Mäntsälän, Pornaisten, Tuusulan ja Sipoon kunnat ovat käynnistäneet oman kuntajakoselvityksen. Sipoon ja Pornaisten kunnat ovat mukana myös kuntajakoselvityksessä Askolan, Lapinjärven, Myrskylän kuntien sekä Loviisan ja Porvoon kaupunkien kanssa. Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kunnat ovat myös käynnistäneet oman kuntajakoselvityksen.

Ottaen huomioon kuntarakennelain 4 e §:n mukaisen selvitysperusteen, esiselvityksessä ehdotetut selvitysvaihtoehdot ja alueella käynnistyneet kuntien omat kuntajakoselvitykset, valtiovarainministeriö katsoi perustelluksi toteuttaa kuntajakoselvityksen erityisesti Helsingin ja Vantaan kaupunkien osalta, jotka eivät ole mukana kuntien käynnistämissä vapaaehtoisissa selvityksissä.

1.2 Selvityksen aikataulu ja organisointi

Selvitystyö alkoi joulukuun puolessa välissä 2013. Selvitys aloitettiin tammikuussa 2014 kuntien ylimmän luottamusjohdon ja kuntajohtajan kuntakohtaisilla tapaamisilla. Keväällä 2014 selvityksessä hahmotettiin metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö ja nykytila sekä muodostettiin visio tulevaisuuden kuntarakenteesta metropolialueella. Selvitystyössä hyödynnettiin aiempia ja kuntien itse käynnistämiä rinnakkaisia selvityksiä.

Selvittäjät julkistivat 3.6.2014 alustavan linjauksensa, jossa he ehdottivat metropolikaupungin muodostamista Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungeista sekä Sipoon kunnasta. Aviapoliksen yritysvyöhykkeen vahvistamiseksi mukaan ehdotettiin liitettäväksi myös Tuusulan kunnasta Helsinki-Vantaan lentokenttään rajoittuva alue. Alustavan linjauksen julkistuksen jälkeen selvitystyötä jatkettiin kuntarakennelain edellyttämän mukaisesti ja sen painopiste siirtyi yhdistymissopimuksen valmistelun vaiheeseen.

Ehdotus ja kuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitettu yhdistymissopimus luovutettiin muutoksen kohteena olevien kuntien eli Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustoille joulukuun 5. päivä.

Selvitysorganisaatio on koostunut kuntajakoselvittäjien lisäksi valtuustoista, seurantaryhmästä, kuntajohtajatyöryhmästä, viranhaltijaverkostosta, kuntalaisista ja henkilöstöstä sekä visioryhmästä.

Valtuustoilla on ehdotuksen käsittelyssä päätöksentekijän rooli. Selvittäjät esittelivät selvityskuntien valtuustoille maalis-huhtikuussa ja syys-lokakuussa selvitystyön ajankohtaista vaihetta.

Seurantaryhmään kuuluivat kustakin kunnasta valtuuston puheenjohtaja, kaupungin-/kunnanhallituksen puheenjohtaja sekä kaupungin-/kunnanjohtaja sekä tarvittaessa riittävän edustavuuden varmistamiseksi keskeisissä luottamustehtävissä olevia lisäedustajia kunnan harkinnan mukaan sekä henkilöstön edustajat. Seurantaryhmä toimi selvityksessä yhteisenä foorumina kuntien ja kuntajakoselvittäjien väliselle vuorovaikutukselle selvityksen sisällöstä ja selvitysprosessin kulusta. Lisäksi sen tehtävänä oli välittää kuntien valtuustojen ja luottamushenkilöiden odotuksia kuntajakoselvitykselle sekä näkemyksiä selvityksen teemoihin ja niistä tehtäviin johtopäätöksiin. Seurantaryhmän tehtävänä oli myös auttaa kuntajakoselvittäjiä paikallisessa asiantuntemuksessa ja selvitykseen liittyvän kunnallispoliittisen tilanteen kartoittamisessa. Seurantaryhmä kokoontui keväällä kolme kertaa ja syksyllä kaksi kertaa.

Kuntajohtajatyöryhmä nimettiin selvityksen alustavan linjauksen julkistamisen jälkeen. Sen tehtävänä oli työstää selvittäjien johdolla yhdistymissopimusluonnosta.

Viranhaltijaverkosto muodostui kuntien viranhaltijoista. Kunnat ovat nimenneet asiantuntijan/yhteyshenkilön seuraaviin asiakokonaisuuksiin: kuntatalous; maankäyttö, asuminen, liikenne, ympäristö; sivistys; sosiaali- ja terveystoimi; henkilöstö; demokratia ja kilpailukyky. Viranhaltijaverkoston tarkoituksena oli auttaa selvittäjiä alueen paikallisasiantuntemuksessa verkostoon sisältyvien asiakokonaisuuksien osalta ja varmistaa osaltaan tarvittavien tietojen saanti kuntajakoselvittäjien käyttöön. Lisäksi se on mahdollistanut kuntajakoselvittäjille riittävän vuorovaikutuksen kuntaorganisaatioiden kanssa selvityksen valmistelussa. Lisäksi syksyllä työhön ovat osallistuneet myös taloustyöryhmä ja ICT-muutostukityöryhmä.

Selvityksen edetessä varmistettiin kuntalaisten tiedonsaanti ja osallistumismahdollisuudet. Selvityksen internet -sivuilta kuntalaiset pystyivät seuraamaan selvityksen etenemistä (www.metropoliselvitys.fi, www.metropolutredningen.fi). Kuntalaisille järjestettiin tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia jokaisessa kunnassa, Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla kaksi kussakin. Lisäksi selvityksestä ja kuntalaisten tapaamisista on informoitu sosiaalisessa mediassa ja paikallisille tiedotusvälineille. Touko-heinäkuussa toteutettiin sähköinen kysely, jossa kysyttiin kuntalaisten mielipiteitä kuntarajojen merkityksestä heidän arkeensa. Vastauksia saatiin yhteensä 274 kappaletta (ks. kyselyn tulokset selvityksen internet-sivuilta).

Henkilöstön osallistuminen varmistettiin siten, että kuntajakoselvittäjät vierailivat keväällä jokaisen selvityksessä mukana olevan kunnan yt-elimessä kertomassa ja keskustelemassa selvitysprosessista ja sen etenemisestä. Lisäksi kuntajakoselvitystä koskevia henkilöstöasioita valmisteltiin henkilöstötyöryhmässä, jossa on jokaisesta kunnasta kunkin

pääsopijajärjestön ja työnantajapuolen edustus. Alustavan linjauksen julkistamisen jälkeen perustettiin muutosehdotusta koskevien kuntien keskinäinen henkilöstötyöryhmä. Lisäksi seurantaryhmässä henkilöstöllä on ollut omat edustajansa, jotka valittiin henkilöstötyöryhmän henkilöstöedustajista.

Visioryhmä toimi kunnista riippumattomista eri alojen huippuasiantuntijoista koostuvana vapaamuotoisena keskustelufoorumina, joka toimi kuntarakenneselvittäjien tukena pohtien metropolialueen tulevaisuutta mm. kilpailukyvyn, sosiaaliseen koheesion, ympäristön tilan ja kulttuurin kautta. Visioryhmä kokoontui kaksi kertaa kevään aikana ja kerran syksyn aikana.

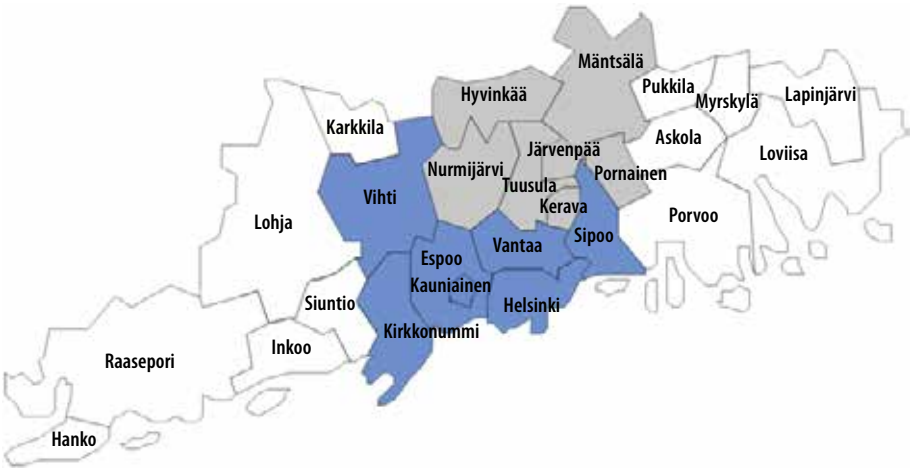
1.3 Erityisen kuntajakoselvityksen suhde muihin selvityksiin

1.3.1 Metropolialueen esiselvitys

Metropolialueen 28.2.2013 valmistuneen esiselvityksen tavoitteena oli hahmottaa metropolialueen keskeiset muutospaineet sekä vaihtoehdot rakenteiden uudistamiseksi. Esiselvityksen rakennemuutosvaihtoehtojen perustana olivat esiselvityksen toimeksiannossa määritellyt metropolikriteerit: kansainvälinen kilpailukyky, maankäyttö ja kaavoitus, työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen, asuminen ja asuntomarkkinat, muuttoliike ja metropolialue sekä sosiaalinen eheys ja segregaatio. Lisäksi arviointikriteereiksi nostettiin myös peruskuntaan sekä sen palveluihin, talouden, hallinnon ja kuntalaisten osallistumiseen liittyvät näkökulmat. Esiselvityksessä tehtiin ehdotukset alueen tulevista kuntajakoselvitysalueista sekä vaihtoehtoisista malleista metropolihallinnoksi.

Esiselvityksessä hahmotettiin kaksi päävaihtoehtoa metropolialueen kokonaisratkaisuksi: *metropolihallinto ja vahvat peruskunnat* (suositus) sekä *suurkunnat ja sopimusyhteistyö* (kuvat 1 ja 2). Malleissa kuntarakenne ja metropolihallinto olivat sidoksissa toisiinsa niin, että mitä vahvempi on kuntarakenne, sen vähäisempi on vahvan metropolihallinnon tarve.

Kuva 1. Esiselvityksen suosituksen mukainen kuntarakennemalli metropolialueella.

Kuva 2. Esiselvityksen toisen päävaihtoehdon mukainen kuntarakennemalli.

Kunnat eivät pitäneet lausunnoissaan esitettyjä malleja alueen kuntajakoselvitysalueiksi ja metropolihallinnon malleiksi tarkoituksenmukaisina. Valtaosa (12 alueen 14 kunnasta) ei ollut valmiita jatkovalmisteluun selvittäjien ehdottamien mallien pohjalta. Kunnat esittivät kuitenkin sekä vaihtoehtoisia kuntajakoselvitysalueita että metropolihallinnon malleja (VM079:00/2012).

Lausunnoissa painottui se, että alueella tapahtuvien liitosten ja liitosselvitysten tulisi pohjautua vapaaehtoisuuteen. Itsenäisenä säilyminen oli ensisijainen vaihtoehto monelle kunnalle. Erityisessä kuntajakoselvityksessä mukana olevat 9 kuntaa esittivät lausunnoissaan seuraavaa:

Espoo katsoi, että se voisi toteuttaa kuntajakoselvityksen seuraavien kuntien kanssa: 1. Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti, 2. Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen, 3. Espoo, Kauniainen.

Helsinki kannatti ensisijaisesti pääkaupunkiseudun kuntien liitosselvitystä. Helsinki on valmis osallistumaan myös muihin selvityksiin samanaikaisesti. Jos Espoon, Vihdin ja Kirkkonummen selvitys toteutuu, Helsinki voi osallistua siihen ja näkee, että tähän kokonaisuuteen kuuluisivat luontevasti myös Kauniainen, Vantaa ja Sipoo.

Kauniainen katsoi, että se voi osallistua liitosselvitykseen Espoon ja Kirkkonummen kanssa ja toteaa myös Vihdin kanssa käydyn keskusteluita asiasta.

Kirkkonummi olisi valmis selvittämään kuntaliitosta Espoon ja Kauniaisten kanssa mahdollisesti Vihdin kunnalla täydennettynä.

Vantaa olisi valmis toteuttamaan kuntajakoselvityksen mallin 2 pohjalta eli selvittämään liitosta Vantaan, Keravan ja Tuusulan etelä-osan osalta. Lisäksi Vantaa olisi valmis selvittämään liitosmahdollisuutta Keski-Uudenmaan kuntien kanssa ja valmis selvittämään osaliitosten mahdollisuuden Nurmijärven ja Tuusulan kanssa.

Vihti olisi valmis selvittämään liitosta Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen kanssa. Erikseen Vihti mainitsi, ettei se ole valmis selvittämään liitosta metropolialueen 14 kunnan ulkopuolisten kuntien kanssa, mikä käytännössä tarkoittaa Lohjan, Karkkilan ja muun Länsi-Uudenmaan suuntaa.

Kerava, Hyvinkää, Tuusula, Nurmijärvi, Mäntsälä, Pornainen, Sipoo ja Järvenpää olivat valmiita käynnistämään enintään näiden kahdeksan kunnan liitosselvityksen.

Sipoo osallistuu myös Itä-Uudenmaan kuntajakoselvitykseen.

1.3.2 Kuntien omat kuntarakenneselvitykset

Espoo – Kirkkonummi – Kauniainen – Vihti

Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi ja Vihti käynnistivät syyskuussa 2013 keskinäisen selvityksen. Sen ensisijaisena tavoitteena on selvittää kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, hyvän elinympäristön ja kestävän kehityksen turvaamiseksi sekä seudun kilpailukyvyn ja elinvoimaisuuden parantamiseksi.

Selvitys toteutetaan kuntien yhteisen valmistelun pohjalta. Siinä tuotetaan nykytilan kuvauksen lisäksi kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittämistä ja syventämistä sekä

mahdollisen yhdistämisen etuja ja haittoja koskeva selvitys. Selvityksen pohjalta kunnat arvioivat ja päättävät mahdollisen yhdistymisesityksen ja yhdistymissopimuksen valmistelusta.

Selvitykseen liittyvä toimintaympäristön tilaa ja kehitystä koskeva raportti hyväksyttiin tammikuussa 2014. Selvitystyö etenee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tultua voimaan.

Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan selvitys

Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Sipoon ja Tuusulan yhdistymisselvitys käynnistyi kesäkuussa 2013. Selvityksen tavoitteena on aikaan saada esitys kuntien yhdistymisestä sekä siihen liittyvä yhdistymissopimus.

Selvityksen väliraportti valmistui joulukuussa 2013. Siihen on koottu kuntapalvelujen nykytilan arviointi, ehdotus uuden kaupungin visioksi sekä asiantuntijoiden talous- ja palveluverkkoselvitykset.

Yhdistymisselvitys jatkui keväällä 2014 siten, että uudelle kaupungille valittiin palveluverkon uudentamiseen liittyvät toimenpiteet sekä päätöksenteko- ja lähidemokratiamalli. Selvityksen loppuraportti valmistui syyskuussa 2014. Selvitys sisältää kolme lähestymiskriteeriä, joiden hyväksymisellä kunnat osoittavat haluavansa jatkaa yhdistymisprosessia. Lähestymiskriteerit ovat:

1. Kunnan (ja kuntakonsernin) nettolainan kasvun rajaaminen
2. Tuloksenteko – rahoituksen riittävyyden varmistaminen (muokattu vuosikate/poistot)
3. Menojen kasvun rajoittaminen: kunnan tuloveron ja kiinteistöveron verotuspohjan ja valtionosuuden muutoksen ja toimintakatteen muutoksen erotus

Selvityksen loppuraportti käsiteltiin kuntien valtuustoissa lokakuussa 2014, jonka jälkeen lähestymiskriteerit hyväksyvät kunnat jatkavat yhdistymissopimuksen valmistelua. Nurmijärvi päätti jäädä pois selvityksestä. Päätökset mahdollisesta kuntien yhdistymisestä tehdään kesään 2015 mennessä.

Itä-Uudenmaan seitsemän kunnan selvitys

Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon kunnat päättivät vuonna 2013 tehdä Itä-Uudenmaan yhdistymisselvityksen osana valtion alullepanemaa kuntarakenneuudistusta. Selvityksen tavoitteena on aikaansaada esitys kuntien ja kaupunkien yhdistymisestä sekä siihen liittyvä yhdistymissopimus.

Selvityksen väliraportti valmistui 18.3.2014. Siinä arvioitiin palveluiden ja toimintojen, talouden ja palveluverkon nykytilaa sekä tulevaisuuden kuvaa jos kunnat jatkavat erillisinä tai yhdistyneenä kuntana. Väliraportti käsiteltiin seitsemässä kannassa maalis-huhtikuun aikana 2014. Yhdistymisselvityksen kunnat antoivat lausuntonsa selvityksen väliraportista ja vastasivat raportin yhteydessä esitettyihin kysymyksiin. Askola, Lapinjärvi,

Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Sipoo päättivät jatkaa selvityksessä. Pornainen päätti jäädä pois ja jatkaa vain Keski-Uudenmaan yhdistymisselvityksessä.

Toukokuussa alkoi selvityksen toinen vaihe kuuden kunnan kesken FCG:n toimiessa konsulttina. FCG laatii syksyn 2014 aikana kunnille yhdistymisselvityksen loppuraportin ja tekee yhdistymissopimusluonnoksen, johon kunnat ottavat kantaa tammikuussa 2015. Mikäli kunnat päätyvät kuntaliitoksen kannalle, yhdistymisneuvottelut käydään keväällä 2015 ja mahdollinen kuntaliitos toteutuisi 1.1.2017 alkaen.

1.3.3 Metropolihallinnon lainsäädännön valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 4.10.2013 työryhmän metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelua varten. Tehtävä perustuu pääministeri Kataisen hallituksen kuntauudistuslinjauksiin. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakenneratkaisujen merkitys korostuu metropolialueella ja tarve metropolialuetta koskevalle erilliselle laille selvitetään. Hallitus linjasi 5.6.2012, että alueella tarvitaan kuntarakenteen muutoksia ja jonkin tyyppistä metropolihallintoa.

Työryhmän työtä edelsi esiselvitys, joka toteutettiin 3.7.2012–28.2.2013 (ks. luku 1.3.1). Alueen kunnista vain kaksi (Helsinki ja Vantaa) ilmoittivat lausunnossaan olevansa valmiita jatkovalmisteluun esiselvityksen pohjalta ja moni kunnista esitti lisäselvitystarpeita liittyen mm. rahoituksen järjestämisen vaihtoehtoihin sekä tehtäväsiirtoihin vaikutuksineen kuin samoin kuin toimivalta- ja työnjakokysymyksiin.

Hallitus linjasi 29.8.2013 rakennepoliittisessa ohjelmassaan metropolihallinnon jatkovalmistelusta, että perustetaan metropolihallinto, jonka päättävä elin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi alueen kilpailukyvyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregaatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemisen. Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa.

Metropolihallintoon liittyvän lainsäädännön valmistelu aloitettiin nopealla aikataululla rinnan kuntaliitosselvitysten kanssa. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen. Hallituksen linjausten mukaan kuntaliitosten ja yhteisen hallinnon kokonaisuudesta tehdään päätökset vuoden 2015 alkuun mennessä ja uusi rakenne tulee voimaan 2017 alusta.

Metropolilakityöryhmän väliraportti julkistettiin 1.4.2014. Väliraportissa työryhmä esitti kahta vaihtoehtoista mallia: 1) pakkokuntayhtymää tai 2) itsehallinnollista järjestelmää (taulukko 1). Molemmissa malleissa on vaaleilla valittu valtuusto, metropolikaava sekä valtion kanssa tehtävä metropolisopimus.

Taulukko 1. Metropolilakityöryhmän väliraportissa esittämät kaksi mallia.

	Suppeat tehtävät (pakkokuntayhtymä)	Laajat tehtävät (itsehallinnollinen järjestelmä PL 121 §:n 4. mom.)
Päätöksenteko	Vaaleilla valittu valtuusto: yksi vaalipiiri/vaihtoehdot, jotka korostavat alueellista edustavuutta	Vaaleilla valittu valtuusto: yksi vaalipiiri
Rahoitus	Kuntien maksuosuudet: arvio 250 €/asukas/vuosi tai noin 5 % kuntien verotuloista	Verotusoikeus: arvio 3 – 3,5 % metropolivero
Aluerajaus	Yhteensä 16 kuntaa	Yhteensä 10 kuntaa
Tehtävät:	Strategisia	Strategisia ja operatiivisia
> Maankäyttö	Vahva metropolikaava (metropolisopimus)	Vahva metropolikaava (metropolisopimus)
> Asuminen	ARA-vuokra-asuntojen rakennuttaminen	ARA-vuokra-asuntojen rakennuttaminen ja omistaminen
> Liikenne	HSL:n tehtävät	HSL:n tehtävät ja metro, jokeri, kadunpito
> Ympäristö	HSY:n strategiset tehtävät	HSY kokonaan
> Kilpailukyky	kv-kilpailukyky (metropolisopimus)	kv-kilpailukyky (metropolisopimus)
> Segregaatio	Asunnottomuusasiat (metropolisopimus)	Asunnottomuusasiat (metropolisopimus) ja toisen asteen koulutus (?), SOTE (?), ongelmanuoret
Yhteistyö valtion kanssa: metropolisopimus	aiesopimuksia sitovampi, osapuolet: valtio-metropoli-kunnat	aiesopimuksia sitovampi, osapuolet: valtio-metropoli

Hallitus linjasi elokuussa budjettiriihessään metropolihallinnon muodostamisen periaatteet, joiden pohjalta metropolilakityöryhmä jatkaa asian valmistelua. Linjauksen mukaan metropolihallinto kattaisi 14 Helsingin seudun kuntaa, kuitenkin niin, että myös Lohja ja Porvoo voisivat liittyä siihen halutessaan. Metropolihallinnolle tulisi lähinnä maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä tehtäviä, kuten metropolikaavan laadinta. Metropolihallinto olisi kuntayhtymä, jolla olisi vaaleilla valittu valtuusto. Tavoitteena on ollut, että hallituksen lakiesitys annettaisiin eduskunnalle 4.12.2014 mennessä. Ilmeistä kuitenkin on, että valmistelu jatkuu vuoden 2015 puolelle.

1.3.4 Muut keskeiset lakihankkeet

Kuntauudistuksen keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, kuntien tehtävien arviointi sekä metropolialueen hallintoratkaisut.

Valtiovarainministeriön 3.7.2012 asettama *kuntalain kokonaisuudistusta* valmisteleva parlamentaarinen työryhmä luovutti raporttinsa lakiluonnoksineen 8.5.2014.

Lakiluonnos ottaa huomioon mm. uusista kunnallishallinnon rakenteista sekä kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä aiheutuvat muutostarpeet. Valmistelun mukaan kuntalaki on edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta.

Lakiluonnoksen mukaan kunnan toimintaa ja palveluita tulisi ohjata yhteen sovitettuna kokonaisuutena riippumatta siitä, miten ne järjestetään tai tuotetaan. Uudella kuntalailla pyritään vahvistamaan kokonaisohjausta, ja samalla selkeytetään valta- ja vastuusuhteita.

Ehdotukset kuntien taloudesta sisältävät mm., että kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta ilman mahdollisuutta lykätä alijäämän kattamista myöhempään ajankohtaan. Lain voimaan tullessa kaikkein alijäämäisimmille kunnille turvataan voimaantulosäännöksellä kuusi vuotta aikaa kattaa alijäämänsä. Alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisikuntamenettely ulotetaan myös kuntayhtymiin. Kuntalaissa rajoitettaisiin myös kuntien mahdollisuutta myöntää riskipitoisia takauksia yrityksille, jotka toimivat kilpailutilanteessa markkinoilla.

Lakiluonnoksessa korostetaan kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeutta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kuntia kannustetaan tarjoamaan entistä enemmän monipuolisia, vaikuttavia ja käyttäjälähtöisiä osallistumiskeinoja. Näitä voivat olla esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin hyödyntäminen, erilaiset keskustelutilaisuudet ja kansalaisraadit. Esityksen mukaan kunta voisi päättää valtuutettujen määrästä. Pormestarin ja alueellisten toimielinten suorasta vaalista on käynnistetty erillinen lakivalmistelu.

Esitys uudeksi kuntalaiksi annetaan eduskunnalle marraskuun aikana, jolloin laki voisi astua voimaan kevätkaudella 2015.

Valtionosuusjärjestelmän uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmän linjauksen mukaan uudistukseen sovelletaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka tarkoitus on tasoittaa muutosta. Ensimmäisinä vuosina kuntakohtainen muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti.

Järjestelmää selkeytetään ja vahvistetaan, jotta peruspalvelujen järjestäminen voidaan turvata kaikkialla Suomessa. Valtionosuudet perustuvat jatkossakin valtaosin kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen. Kriteerien sisältöä on ajantasaistettu uusimman tilastotiedon pohjalta ja painopistettä on siirretty kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.

Uudistuksen tavoitteena on ollut yksinkertaistaa järjestelmää vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla niiden päällekkäisyyksiä. Uusi valtionosuusjärjestelmä on pääosin kuntaliitosneutraali. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin kahdeksan miljardia euroa, ja ne ovat keskimäärin 22 prosenttia kuntien käyttötuloista.

Hallituspuolueet sopivat 23.3.2014 yhdessä oppositiopuolueiden kanssa *sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta*. Tarkoituksena on koota nykyisin usealle eri kunnalliselle organisaatiolle kuuluvien palvelujen kattava järjestämisvastuu viidelle sosiaali- ja terveysalueelle. Uudistuksen lähtökohtana on integroida sosiaali- ja terveyspalvelut perus- ja erikoistasolla. Sote-alueet rakentuvat nykyisille erityisvastuualueille. Sote-alueiden hallintomalli on kuntayhtymä ja niiden rahoitus perustuu kunnan asukaslukuun sekä ikärakenteeseen ja sairastavuuteen (painotettu kapitaatio). Alueellisen tasa-arvon ja taloudellisen tehokkuuden varmistamiseksi kansallista ohjausta samalla vahvistetaan.

Alueet eivät itse tuota palveluja, vaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta vastaavat sosiaali- ja terveysalueen järjestämispäätöksessä määritellyt kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat. Tuottamisvastuun edellytyksenä on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset vastata kaikista sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista.

Lakia koskevan hallituksen esityksen lausuntoaika päättyy 14.10.2014. Valmistelu tähtää siihen, että laki olisi eduskunnan käsittelyssä siten, että se voisi astua voimaan vuoden 2015 alkupuolella. Uusien sote-alueiden on määrä aloittaa toimintansa 1.1.2017.

2 Metropolialueen 9 kunnan toimintaympäristö

2.1 Metropolialueen kansainvälinen kilpailukyky

2.1.1 Metropolimme kansainvälisessä kilpailussa

Julkinen valta ei voi tunnistaa ja valita tulevaisuuden voittajia, vaan sen tehtävä on sellaisen toimintaympäristön rakentaminen, joka synnyttää kilpailukykyistä ja kasvuhakuista yritystoimintaa. Samoin julkisin päätöksin voidaan tukea tuottavuuden kehittämistä ja vaikuttaa työvoiman tarjonnan lisäämiseen. Investoinnit kohdistuvat alueille, joilla yritystoiminnan kasvu voi olla kannattavaa (esim. Euroopan komissio 2013).

Suomen kilpailukyky näkyy siinä, miten Helsingin metropolialue pärjää kilpailussa muiden metropolien, lähinnä Tallinnan, Pietarin, Tukholman ja Berliinin kanssa. Kaikki kasvualat ovat globaalin kilpailun piirissä jo Suomessa. Suomalaisten kotimarkkina on Eurooppa, ja Suomi ankkuroituu globaaleihin markkinoihin pääosin metropolin kautta.

Metropolialueen vetovoima nojautuu ensivaiheessa Helsingin tunnettuuteen ja houkuttelevuuteen, tuotannontekijöiden saatavuuteen sekä toimivaan liiketoimintaympäristöön ja infrastruktuuriin. Etabloituminen voi toteutua investointina mihin tahansa metropolialueen kuntaan tai muualle Suomeen. Vetovoimatekijöiden pitkäjännitteinen rakentaminen vaatii koko metropolialueen kuntien voimavarojen kokoamista.

Suomen kilpailustrategia voi osin perustua maan liikennemaantieteelliseen sijaintiin. Läheisyys Pietarin markkinoihin ja sijainti Euroopan ja Kaukoidän välisen lyhyimmän lentoyhteyden varrella tarjoavat koko metropolialueelle merkittävän kansainvälisen kilpailuedun. Menestyksekäs innovaatioympäristö rakentuu yliopistojen, kaupunkien ja elinkeinoelämän toimijoiden vuorovaikutuksessa. Metropoli voi olla houkutteleva toimintaympäristö, mikäli alueella panostetaan riittävästi digitaaliseen, fyysiseen ja hallinnolliseen infrastruktuuriin.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) mukaan alueen kilpailukyvyllä tarkoitetaan kaikkia niitä alueen ominaisuuksia, jotka tekevät sen houkuttelevaksi ja kehittyväksi ympäristöksi taloudelliselle toimeliaisuudelle ja työvoiman sijoittumiselle. TEM:n mukaan kilpailukykyä kasvattavat erityisesti vahva osaamisperusta, hyvät edellytykset yrittäjyydelle ja verkostoitumiselle, toimivat innovaatio-, rahoitus- ja tukijärjestelmät sekä työmarkkinoiden ja infrastruktuurin toimivuus ja asumis- ja elinympäristön viihtyvyys. Taloustieteen

nobelisti Paul Krugmanin näkemyksen mukaan kilpailukyky toteutuu tuottavuuden kasvuna ja sitä kautta hyvinvoinnin lisääntymisenä (tuottavuus > kilpailukyky > hyvinvointi). Kilpailukyky itsessään on väline muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Hautamäki 2010; Pajarinen & Rouvinen 2014).

IMD (Institute for Management Development) ja Maailman talousfoorumi (WEF) ovat maailman johtavat kilpailukyvyn mittaamisen auktoriteetit. Pajarinen ja Rouvinen (2014) määrittelevät IMDn mittaa nykytilaa ja lyhyen aikavälin kustannuskilpailukykyä. Sen pääkysymys on, miten maat ja yritykset kokonaisuutena hyödyttävät kykyjään vaurauden tai voittojen saavuttamiseksi. Indeksi pohjautuu yritysstrategiseen ajatteluun ja sen tärkeimpänä innoittajana on Michael Porter (1990, 1991). Pajarinen ja Rouvinen (2014) kritisoivat IMD:n indeksiä mm. siitä, että se sekoittaa kilpailukyvyn osatekijät ja tulemat. Maailman talousfoorumi (WEF) mittaa pitkän aikavälin rakenteellista kilpailukykyä ja keskittyy maan potentiaaliin. WEF:n kilpailukykyä mittaavat indikaattorit ovat:

1. Instituutiot
2. infrastruktuuri
3. makrotaloudellinen ympäristö
4. kansanterveys
5. peruskoulutus
6. korkeakoulutus
7. tavara- ja työmarkkinoiden tehokkuus
8. rahoitusmarkkinoiden kehitys
9. teknologiset valmiudet
10. markkinoiden koko
11. liiketoiminnan kehittyneisyys
12. teknologisen innovaatiotoiminnan taso.

Pajarinen ja Rouvinen (2014) toteavat, että hyvä sijoitus WEF:in tai IMD:n kilpailukykyvertailussa ei kuitenkaan ennakoi maan talouden hyvää kehitystä vaan ennemminkin hyvä sijoitus ennakoi huonoa tulevaisuutta. Sen sijaan sijoituksen muutos saattaa kertoa samansuuntaisesta tulevasta kehityksestä. WEF piti kansainvälisissä kilpailukykymittauksissaan Suomea vuosituhannen alussa ykköstilalla ja viimeisessä mittauksessaan (2014) se sijoitti Suomen 4. sijalle (kolmena aikaisempana vuonna 3. sijalle). Suomen vahvuudet liittyivät etenkin talouden ja yhteiskunnan instituutioiden toimivuuteen, terveyden ja peruskoulutuksen ja myös korkeakoulutuksen hyvään tilaan sekä innovaatiotoimintaan. Suomen heikkoudet liittyivät markkinakokoon, kokonaistaloudellisen ympäristön heikkouteen ja työmarkkinoiden tehottomaan toimintaan. IMD (2014) sijoitti Suomen 18. sijalle vuoden 2013 mittauksessa (kahtena aikaisempana vuonna 20. ja 17. sija). Uusimmassa mittauksessa Suomen avaintekijät olivat luotettava infrastruktuuri, korkea koulutustaso ja osaava työvoima. Tärkeimmät poistyöntävät tekijät olivat toimimaton työmarkkinalainsäädäntö, epäpätevä julkinen hallinto ja vaatimaton kustannuskilpailukyky Michael Porter ym. (Delgado, Ketels, Porter & Stern 2012) toteavat maan globaalin investointikelpoisuuden olevan parhaimmillaan silloin, kun maan kustannus- ja rakenteellinen kilpailukyky ovat yhtä aikaa

huipussaan. Jotta maa houkuttelee kansainvälisiä investointeja, sen pitää tarjota sekä kilpailukykyiset rakenteet että kilpailukykyinen kustannustaso (Pajarinen & Rouvinen 2014).

Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportissa 1.4.2014 todetaan, että vaikka monissa kansainvälisissä kilpailukykyvertailussa Helsingin seutu on sijoittunut hyvin, on seudun kilpailukyvyn kehityksessä uhkatekijöitä. Sen tuottavuus jää eurooppalaisessa vertailussa jälkeen, mihin osasyy on hajautunut ja tehoton yhdyskuntarakenne. Kun keskimääräinen tuottavuus EU-alueen kaupunkiseuduilla (34 seutua) on 1,6-kertainen maan tuottavuuteen nähden, Helsingin seudun osuus on 1,4-kertainen. Seudun kyky houkutella ulkomaisia investointeja, yrityksiä ja huippuosaajia ei ole ollut kovin hyvä, ei edes aiempien vuosien vahvan kasvun aikana. Haasteellisuutta lisää kasvunäkymien voimakas heikentyminen sekä ICT-toimialan murros. Suomen mittakaavassa Helsingin keskusta vaikuttaa suurelta ja tiiviiltä, mutta muihin suurkaupunkeihin verrattuna se on pieni ja tehoton. Keskustasta, korkeimman tuottavuuden alueilta tilantarjontaa ei ole ollut riittävästi ja työpaikkamäärät ovat vähentyneet jo 30 vuotta. Tällöin toimintaansa kehittäneet yritykset ovat usein joutuneet laajentamaan toimintaansa huonomman tuottavuuden alueilla, pääkeskuksen ulkopuolella (Helsingin yleiskaava 2013).

Helsingin metropolialueen 14 kunnan yhteisen kilpailukykystrategian mukaan (Elinvoimainen metropoli, Tulevaisuuden tekijät 2025) metropolialue on kilpailukykyinen, kun alue on vetovoimainen, menestyvälle yritystoiminnalle ja vireälle kulttuurielämälle on hyvät edellytykset, taloudellinen kasvu on kestävällä pohjalla ja alueella on varaa ylläpitää hyvinvointipalveluita.

2.1.2 Kilpailukyvyn kehittäminen

Elinvoimainen metropoli -kilpailukykystrategian mukaan kuntien tehtävä on tarjota kilpailukyvyn kehittymiselle paras mahdollinen toimintaympäristö, ja siten luoda asukkaiden hyvinvoinnille ja yrityksien menestykselle hyvät edellytykset. Kuntien lisäksi seudun kilpailukykyyn vaikuttavat keskeisesti asukkaat, yritykset, valtio, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset.

Kuntien tärkeimpiä välineitä kilpailukyvyn lisäämiseksi ovat esimerkiksi maankäyttöön liittyvät suunnitelmat ja päätökset, julkiset hankinnat, toimivan infrastruktuurin ylläpito, alueen markkinointi eri kohderyhmille sekä alueen yritysten ja asukkaiden tarpeita vastaavien julkisten palveluiden kuten koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden mahdollistaminen.

Metropolialue on muuttunut muutamassa vuosikymmenessä suljetun, vahvan ja tasaisen kasvun kansantalouden moottorista alueeksi, joka kilpailee niukoista resursseista samankaltaisten alueiden kanssa, on altis ulkoa tuleville häiriöille ja on yhä riippuvaisempi työpaikkoja ja verotuloja synnyttävistä yrityksistä. Samalla metropolialueen väestö kasvaa, ja uusille tulijoille on tarjottava kohtuuhintaista asumista ja mielekästä työtä.

Kuntatalouden kestävyyshaasteet koskettavat myös metropolialuetta. Vaikka alueen kuntien taloudet ovat keskimäärin kohtuullisessa kunnossa, on kiihtyvä velkaantuminen monelle kunnalle polttava haaste. Kuntien täytyy kerryttää lisää verotuloja kattaakseen kasvavat hyvinvointimenot ja investointitarpeet, mutta samaan aikaan yhteisöveron

tuotto supistuu, työmarkkinoilla on epävarmuutta ja asumisen kalleus heikentää asukkaiden ostovoimaa.

Kilpailukyvyn säilyttämisen kannalta avainasemassa on siten kuntien kyky uudistua ja vähentää palvelutuotannon kustannuksia karsimatta samalla palveluiden tasoa tai laskematta käyttäjien tyytyväisyyttä. Kunnat voivat yhtäältä lisätä tulojaan, mutta vain siten, että alueen yritykset menestyvät ja kykenevät työllistämään. Toisaalta kunnat voivat karsia menojaan, mutta pelkkä nykyisen palvelurakenteen supistaminen ilman rakenteellisia uudistuksia ei ole kilpailukykyä millään tavalla edistävä tie.

Metropolialueen esiselvityksessä todetaan, että vain muutamalla metropolialueen kunnalla on riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen kehittää uskottavasti oman kuntansa kansainvälistä kilpailukykyä. Useat kehyskunnat katsovatkin tämän tehtävän kuuluvan suurimmille kaupungeille. Metropolilakityöryhmän väliraportin mukaan tämä on näkynyt mm. valtion ja seudun kuntien kesken vuosina 2010 - 2011 tehdyssä kilpailukykyaiesopimuksessa, jonka seurannan mukaan eri kuntien ja kuntaryhmien sitoutumisessa siihen oli suuria eroja. Seudun mahdollisuuksista jää paljon hyödyntämättä jos jokainen kunta toimii erillään ja omin tavoittein. Metropolialueella tulee löytää tasapainoinen yhteistyö kuntien, seudun elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja muiden kuntien kanssa, jotta seudun koko potentiaali kansainvälisessä kilpailussa tulee käyttöön. Tämä vaatii muutoksia myös hallinnon rakenteissa.

Antti Hautamäki (2010) katsoo, että elinkeinopolitiikka ei ole itsenäinen politiikan lohko, vaan pikemminkin se voidaan määritellä sateenvarjoksi, jonka alle sijoittuu useita politiikan alueita: koulutuspolitiikka, kulttuuripolitiikka, liikennepolitiikka jne. Vain näiden yhteisvaikutuksena voidaan elinkeinoelämälle luoda paremmat mahdollisuudet uudistua ja menestyä. Elinkeinopolitiikan osa-alueet ovat siis kuntien primääritehtäviä, joita voidaan hoitaa vain kunnan toimesta. Mikäli elinkeinopolitiikkaa hoidetaan kuntien yhteistoiminnassa tai metropolihallinnossa, voi kyse olla ainoastaan yleisistä kehittämistehtävistä, ei siis ns. kovan sektorin kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamiseen liittyvistä tehtävistä. Metropolialueen 14 kunnan kilpailukykystrategiassakin lähdetään siitä, että metropolialueen kilpailukykystrategia täydentää kuntien omia kilpailukykyyn liittyviä strategioita ja toimenpideohjelmia.

Suurkaupungistuminen synnyttää kaikkialla maailmassa niin sanotun agglomeraatioedun (kasautumisetu), joka nostaa kaupungin taloudellisen toiminnan tuottavuutta merkittävästi. Eräs agglomeraatioedun päälähde on ns. suurtuotantoetu, jossa suurkaupunkien asukasmäärän kasvaessa myös asiakkaiden määrä kasvaa. Tällöin myös tuotteiden ja palveluiden kysyntä lisääntyy ja tarvitaan yhä enemmän tuotantoa. Lisäksi myös työvoiman kysyntä kasvaa, samoin kuin palkat, verotulot ja ostovoimakin. Yritysten näkökulmasta työmarkkinoiden toiminta paranee merkittävästi, kun tarjolla olevan työvoiman määrä, laatu, ammattitaito, erikoistuminen ja kokemus ovat vahvempia. Työntekijöiden näkökulmasta taas yritysten määrän kasvaessa samalla alueella syntyy aiempaa monipuolisemmat mahdollisuudet löytää paremmin tarpeisiin, koulutukseen ja kokemukseen sopiva työpaikka (Glaeser 2011, Helsingin yleiskaava 2013).

Kasvun edellytysten vallitessa yritykset saavat monilla eri tavoilla lisäarvoa toimintaansa samalla kun riittävä kilpailu pitää kustannukset kurissa ja laadun korkeana. Toimintojen ja työpaikkojen keskittymisellä on merkittävä vaikutus yritysten tuottavuuden kasvuun. Yritysten sijoittuminen kaupunkien keskustoihin, lähelle toisiaan synnyttää tuottavuutta lisäävän vuorovaikutuksen (Helsingin yleiskaava 2013). Tällöin esimerkiksi innovaatioita syntyy todennäköisemmin ja ne leviävät helpommin sekä kaupunkialueen koon ja niillä toimivien sektorien kasvaessa ja monipuolistuessa. Voidaankin olettaa, että kasautumisen etujen taustalla olevat tekijät toimivat sitä paremmin, mitä suurempi on alueen työpaikka- ja asukastiheys (Loikkanen & Susiluoto 2011).

Kaikilla suurkaupungeilla on samat kolme seikkaa ratkottavana; 1) Miten muodostaa hyvin tiivis ja riittävän suuri työpaikkakeskittymä, joka pystyy synnyttämään korkean kaupunkituottavuuden, 2) Miten saadaan riittävästi asuntotarjontaa, mieluummin riittävän lähellä korkean tuottavuuden alueita siten, että asuntomarkkinoiden hintataso pysyy kohtuullisena, jolloin myös työvoiman hintataso pysyy kohtuullisena ja 3) Miten tuottavimpien työpaikkojen ja koko työmarkkina-alueen saavutettavuus saadaan niin korkeatasoiseksi, että asunto- ja työmarkkinoiden hyvä toimivuus onnistuu korkean tuottavuuden tasolla (Helsingin yleiskaava 2013).

Vuosina 2009 - 2011 toteutetussa Helsinki-Vantaa selvityksessä selvitettiin mahdollisen kuntien yhdistämisen mahdollisuuksia mm. elinkeinotoiminnan näkökulmasta. Tällöin mahdollisuuksiksi tunnistettiin esimerkiksi suuremmat voimavarat kilpailukyvyn kehittämiseen sekä tutkimus&kehittämis -toiminnan vahvistamiseen. Voimavarojen tehokkaampi koordinaatio mahdollistaa toiminnan volyymin kasvun ja poistaa päällekkäisyyksiä elinkeinotoiminnan toimintojen uudelleen organisointiin aiempaa tehokkaammaksi ja uusien toimintamallien ja palveluiden käyttöönoton. Lisäksi mahdollisuutena on voimistaa pääkaupunkiseudun kansainvälistä asemaa ja siirtyä keskinäisestä kilpailusta kilpailemaan kansainväliseen sarjaan. Kuntaliitoksen nähtiin myös mahdollistavan laajemman voimavarapohjan erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa ja organisaatioissa metropolialueen kansainvälisessä edunvalvonnassa. Myös matkailumarkkinoinnissa voimavarojen yhdistämisen nähdään parantavan toimintamahdollisuuksia merkittävästi.

YHTEENVETO – kilpailukyky	
• **Kilpailukyky**	» Elinkeinopolitiikan osa-alueet (kuten maankäyttöpolitiikka, koulutuspolitiikka, infrastruktuurin toimivuus) ovat keskeisiä kuntien primääritehtäviä. » Julkinen valta ei voi valita tulevaisuuden voittajia, vaan sen tehtävä on sellaisen toimintaympäristön rakentaminen, joka synnyttää kilpailukykyistä ja kasvuhakuista yritystoimintaa. » Agglomeraatioetu on ”urbaani luonnonvara”, jonka vain suurkaupunkikehitys pystyy synnyttämään. Helsingin seudulla tätä merkittävää tuottavuuden lähdettä tulee pystyä hyödyntämään koko alueen ja maan elinvoiman kasvattamiseksi.

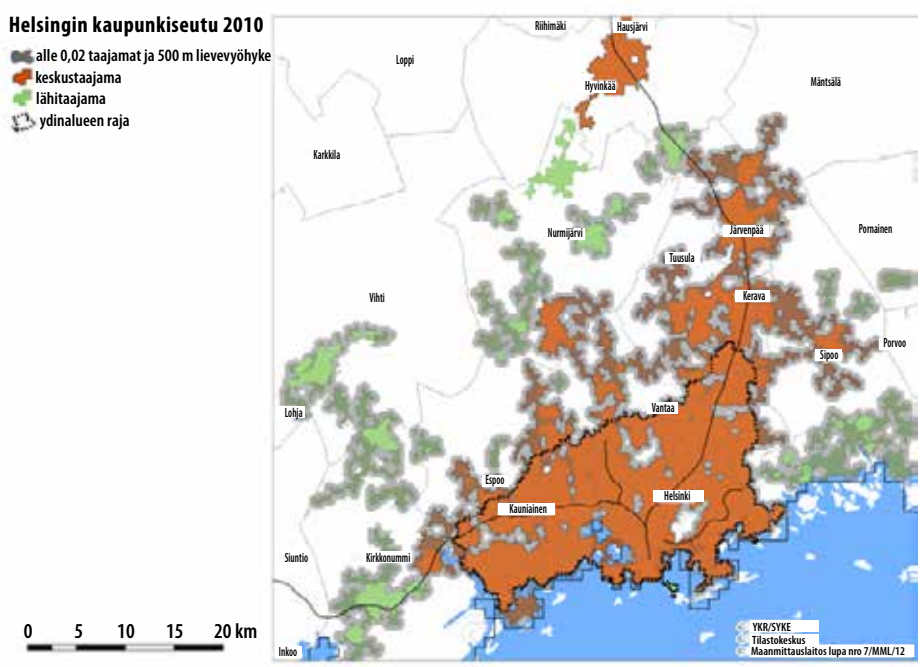
2.2 Metropolialueen yhdyskuntarakenteelliset ja asuntomarkkinoiden erityispiirteet

2.2.1 Yhdyskuntarakenteen nykytila

Helsingin seudun kaupungistumisaste ilmenee sekä taajama-alueiden laajuutena että maankäytön tehokkuutta kuvaavana väestöntiheytenä. Väestöntiheys oli vuonna 2013 hieman alle 400 asukasta neliökilometrillä. Se vaihtelee seudun eri osissa kuitenkin huomattavasti. Tiheimmin asutettu kunta on Helsinki, jossa väestöntiheys on lähes 2 900 asukasta neliökilometrillä. Seuraavaksi tiheimmin asutussa Kauniaisissa väestötiheys on alle 1 600 asukasta/km², Keravalla ja Järvenpäässä noin 1 100 asukasta/km² ja Vantaalla sekä Espoossa jo selvästi alle tuhat asukasta neliökilometrillä. Muiden Helsingin seudun kuntien väestöntiheys jää selvästi alle Uudenmaan maakunnan keskiarvon, joka on 174 asukasta neliökilometrillä.

Metropolialue kasvaa voimakkaasti sekä sisäisesti että laajenemalla alueellisesti. Yhtenäinen taajamarakenne ulottuu pääkaupunkiseudun neljän kaupungin rajojen yli kehyskuntiin (kuva 3). Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämään yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmään perustuvan taajamaluokittelun mukaan pääkaupunkiseudun lisäksi yhtenäinen keskustaajama ulottuu lännessä Kirkkonummelle, pohjoisessa Nurmijärvelle, Keravalle, Tuusulaan ja Järvenpäähän sekä idässä Sipooseen. Kaikilla näillä kunnilla on erittäin suuri keskinäisriippuvuus myös työ- ja asiointiliikenteen osalta. Helsinkiä lukuun ottamatta lähes puolella seudun asukkaista on asuinpaikka ja työpaikka eri kunnissa (ks. myös 2.2.3) ja kuntarajojen merkitys ihmisten arjessa on vähäinen.

Kuva 3. Helsingin kaupunkiseudun taajamat 2010. Lähde: SYKE.

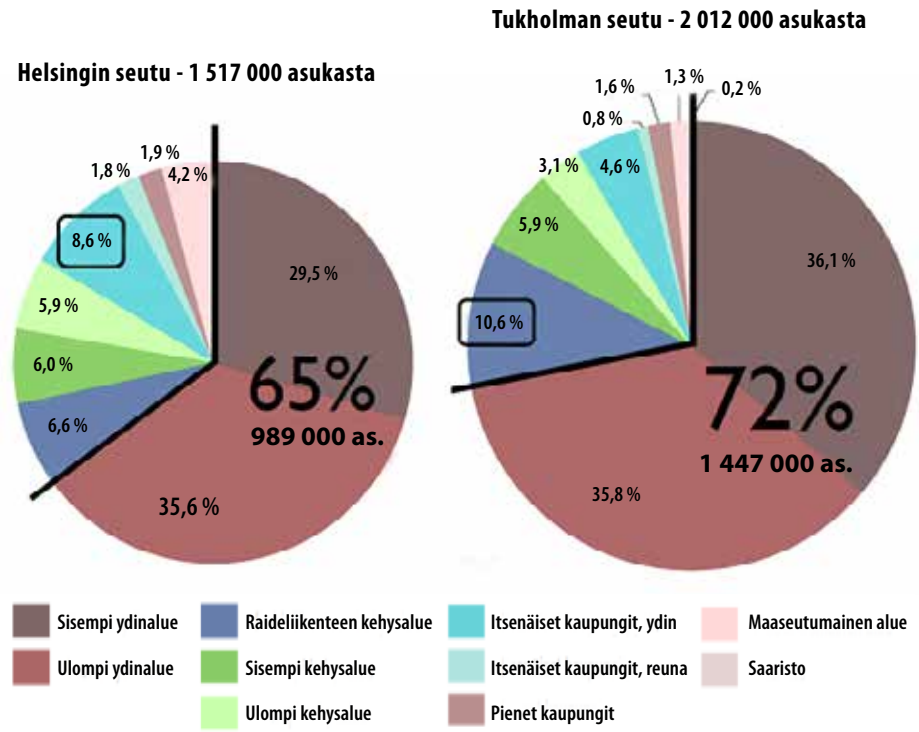

Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeitä tarkastelevan laajan Urban Zone -tutkimuksen mukaan yhdyskuntarakenteella on keskeinen vaikutus liikenteen määrään ja liikkumiskäyttäytymiseen (Ristimäki ym. 2011, 2013). Jalankulkuun ja tehokkaaseen joukkoliikenteeseen kytkeytyvien keskusten liikkumiskäyttäytymisestä aiheutuvat liikkumisen hiilidioksidipäästöt ovat yli 30 prosenttia pienemmät kuin vastaavalla etäisyydellä metropolin keskustasta sijaitsevat yksityisautoiluun perustuvat alueet. Näin yhdyskuntarakenteella on keskeinen merkitys esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnassa, kun kyse on kaupungistumisesta metropolialueella.

Keväällä 2014 valmistunut vertailu Helsingin seudun ja Tukholman seudun rakenteen kehityksestä kuvaa metropolialueen yhdyskuntarakenteen tilaa ja haasteita (Söderström, Schulman & Ristimäki 2014; ks. myös Helminen ym. 2014; Ristimäki ym. 2013): Tukholman seudulla väestönkasvu ja työpaikat on pystytty ohjaamaan selkeästi Helsingin seutua enemmän kantakaupunkiin sekä tehokkaaseen joukkoliikenteeseen tukeutuviin alakeskuksiin.

Väestö sijoittuu Tukholmassa selvästi Helsingin seutua enemmän keskustan tuntumaan (kuva 4). Sisemmällä ydinalueella, alle 8 kilometrin etäisyydellä keskustasta, asui Tukholmassa lähes 300 000 asukasta enemmän kuin vastaavalla alueella Helsingissä. Tukholman seudulla 2000-luvulla tapahtuneesta väestönkasvusta jopa 40 prosenttia on sijoittunut sisemmälle ydinalueelle, kun Helsingin seudun kasvusta vain 15 prosenttia on sijoittunut vastaavalle alueelle. Tukholmassa ydinalueen kehityksessä on korostunut erityisesti keskustan reunavyöhykkeen kasvu.

Kuva 4. Helsingin ja Tukholman seutujen väestön jakautuminen alueille. Lähde: Söderström ym. 2014.

Työpaikkojen sijoittumisessa keskustan jalankulkuvyöhykkeet korostuivat Tukholmassa vielä selvemmin. Keskustan jalankulku- ja reunavyöhykkeille sijoittuu puolet koko kaupunkiseudun työpaikoista, kun Helsingin seudulla kantakaupungin työpaikkojen osuus on alle 40 prosenttia. Toisin kuin Tukholmassa, useissa pääkaupunkiseudun suurimmissa alakeskuksissa työpaikkamäärät ovat olleet jopa laskussa. Työpaikkakeskittymistä eniten 2000-luvulla ovat kasvaneet Espoon Keilaniemi ja Karamalmi (ICT) sekä Vantaalla lentoaseman (logistiikka) ja Kehä III:n (tukku- ja vähittäiskauppa) tuntumassa sijaitsevat alueet.

Liikenteen osalta Helsingin kehysalueiden haja-asutusalueet ovat monin paikoin tiivistyneet autokaupungin saarekkeiksi, jotka yhdyskuntarakenteen seurannassa (YKR) tunnistetaan alhaisen tiheyden taajamina. Asukkaiden liikennesuorite ja liikkumisen hiilidioksidipäästöt ovat kehysalueiden autovyöhykkeillä selvästi suurempia kuin kaupunkiseudun ydinalueilla tai raideliikenteen palvelualueilla asuvilla (Ristimäki ym. 2013, 129). Autoistumisen kasvussa on nähtävissä selviä eroja Helsingin ja Tukholman seutujen välillä. Tukholmassa ja koko seudun alueella autoistumisen kasvu on pysähtynyt vuosituhannen vaihteen tuntumassa ja kääntynyt viime vuosina jopa hienoiseen laskuun. Helsingin seudulla puolestaan väestöön suhteutettu henkilöautomäärä on jatkanut kasvuaan tasaisesti aina 1990-luvun alun lamasta lähtien. Tukholman seudulla henkilöautoja on tällä hetkellä tuhatta asukasta kohden noin 390, kun Helsingin seudulla henkilöautotiheys on jo yli 470.

Monikeskuksisen ja verkostomaisen kaupunkirakenteen kehitys on ajankohtainen aihe kaupunkisuunnittelussa. Tiivistetysti voi todeta, että alakeskukset ovat kasvaneet Tukholmassa ja taantuneet pääkaupunkiseudulla. Kaupunkiseutujen suurimmat alakeskukset, Helsingin Pasila, Tukholman perinteisen urbaani Sundbyberg–Solna sekä IT-keskittymä Kista ovat kehittyneet useiden kymmenien tuhansien työpaikkojen keskittymiksi, joilla on merkittävä rooli seutujen monikeskuksisessa rakenteessa. Helsingin seudulla alakeskuksista on kuitenkin työpaikka-alueena kasvanut 2000-luvulla merkittävästi vain Leppävaara, ja toisin kuin Tukholmassa, useissa pääkaupunkiseudun suurimmissa alakeskuksissa työpaikkamäärät ovat olleet jopa laskussa.

Kehysalueen kasvu on korostunut erityisesti Helsingin seudulla, missä sisempi (15–30 km) ja ulompi (30–50 km) kehysalue ovat kasvaneet absoluuttisilla väestömäärillä jopa Tukholman seudun vastaavia alueita suuremmiksi. Helsingin seudun yhdyskuntarakenne näyttää analyysien perusteella hajautuneen 2000-luvun kuluessa selvästi Tukholman seutua voimakkaammin. Myös haja-asutuksen osuus oli Helsingin seudulla selvästi suurempi (Ristimäki ym. 2013, 129). Asumisen korkea hinta seutujen ydinalueilla, pientalotonttien niukkuus ja lisääntynyt autoistuminen vaikuttavat kaikki osaltaan kehysalueiden houkuttelevuuteen varsinkin lapsiperheiden asumispreferensseissä.

2.2.2 Kuntarajojen merkitys yhdyskuntarakenteen kehityksessä metropolialueella

Metropolialueen yhdyskuntakehityksen keskeinen ongelma on yhdyskuntarakenteen hajautuminen. Ylläpitäessään taloutensa perustaa kunnat tekevät maankäyttöpolitiikassaan ratkaisuja, jotka ovat oman kunnan kannalta ymmärrettäviä, mutta ovat koko seudun kannalta ongelmallisia. Kilpailusyistä kunnat ovat toisinaan osoittaneet liikenteellisesti hyviä alueita seudun kokonaisedun kannalta liian matalan tehokkuuden raken-

tamiseen. Toisaalta tehokastakin maankäyttöä on suunnattu maanomistussyitä tai kuntarajoista johtuen seudun yhdyskuntarakenteen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta epätarkoituksenmukaisesti (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014). Yhdyskuntarakenteen hajautumista lisäävät myös kohtuuhintaisten ja asukkaiden tarpeita vastaavien asuntojen puute metropolin ydinalueella sekä kuntien pyrkimys vaikuttaa asukasrakenteeseensa maankäyttö- ja asuntopolitiikan keinoin (Aro & Laiho 2014).

Yhdyskuntarakenteen hajautumisen pysäyttämiseen ei ole löydetty tehokkaita keinoja. Esimerkiksi maakuntakaavojen ohjausvaikutus on kohdistunut enemmän yksittäisiin hankkeisiin tai teemoihin kuin kokonaisvaltaisesti seudun yhdyskuntarakenteen kehittämisperiaatteisiin. Maakuntakaavojen kuntaetuja turvaava päätöksenteko on johtanut usein siihen, että vaihtoehtoisten kasvusuuntien priorisointia tai toteuttamisjärjestystä ei ole kyetty tekemään. Myöskään yleiskaavat eivät ole aina pysyneet edes kunnan oman yhdyskuntakehityksen vauhdissa. Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin joitakin vuosia sitten säätämällä velvoittavaksi pääkaupunkiseudun yhteinen yleiskaava. Sitä ei kuitenkaan ole ryhdytty laatimaan, koska laissa sen laatimiseen ei ole asetettu määräaikaa (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014).

Yleispiirteisten kaavojen, erityisesti kokonaisyleiskaavojen laadinnassa kunnat ovat eri vaiheessa, mikä heijastuu koko seudun yhdyskuntarakenteen ohjauksen mahdollisuuksiin. Myös yleiskaavojen aikajänne vaihtelee. **Helsingin** nykyinen *Yleiskaava 2002* sai lainvoiman vuonna 2006. Uusi yleiskaava on valmisteilla siten, että kaupunginvaltuusto voi tehdä siitä päätöksen viimeistään vuonna 2016. Sen tavoitevuosi on 2050. **Espoossa** on kolme lainvoimaista laaja-alaista yleiskaavaa: *Espoon pohjoisosien yleiskaavat I ja II* sekä *Espoon eteläosien yleiskaava*, jonka tavoitevuosi on 2030. Vastikään on käynnistetty Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan uudistaminen. Niin ikään vuoteen 2030 tähtäävä **Vantaan** *Yleiskaava 2007* sai lainvoiman 2010. **Keravan** nykyinen *Yleiskaava 2020* hyväksyttiin 2004, ja se on tullut voimaan vaiheittain 2004 - 2006. Sitä korvaavan Yleiskaava 2035:n laadinta on käynnissä. **Kirkkonummen** *Yleiskaava 2020* on hyväksytty 1997. Kunta on sen jälkeen keskittynyt ensisijaisesti kylien ja kuntakeskuksen osayleiskaavoitukseen. **Sipoon** *Yleiskaava 2025* hyväksyttiin 2008 ja se sai lainvoiman 2025. **Tuusulassa** on parhaillaan laadittavana *Yleiskaava 2040*, joka korvaa nykyisen oikeusvaikutuksettoman yleiskaavan. **Vihdin** vuonna 1986 hyväksymä yleiskaava on vanhentunut ja yleispiirteinen maankäytön suunnittelu perustuu osayleiskaavoihin.

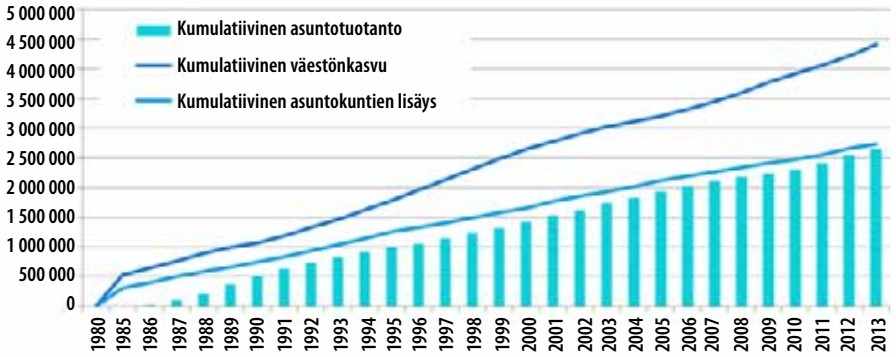
Seudullinen maankäytön suunnittelu on toistaiseksi rajoittunut lähinnä maakuntakaavoitukseen. **Uudenmaan** taajamarakennetta ohjaava 2. vaihemaakuntakaava hyväksyttiin keväällä 2013 ja se on vahvistettu lokakuussa 2014 ympäristöministeriössä. Kuntien yhteistä yleiskaavoitusta tehdään parhaillaan Helsingin, Vantaan ja Sipoon toimesta Östersundomin alueella. MAL-aiesopimukseen liittyvä epävirallinen 14 kunnan seudullinen maankäyttösuunnitelma MASU on myös tekeillä. Sen tarkasteluvuodet ovat 2025 ja 2050.

2.2.3 Asuntomarkkinoiden nykytilanne

Helsingin seudulla (14 kuntaa) on neljännes kaikista Suomen asunnoista, yhteensä noin 700 000. HSY:n (2012) asunto-raportin mukaan asunnoista kolmasosa on pientaloissa ja kaksi kolmasosaa kerrostaloissa. Yli puolet (53 %) asunnoista on omistusasuntoja ja runsas kolmannes vuokra-asuntoja. Pääkaupunkiseutu ja siellä erityisesti Helsinki ovat vuokra-asuntovaltaisia, kun taas kehyskunnissa omistusasuntojen osuus on suuri. Seudun kaikista vuokra-asunnoista lähes 60 % on Helsingissä. Lähes puolet pääkaupunkiseudun vuokra-asunnoista on vapaarahoitteisia. Seutu on pienasuntovaltainen. Yksiöitä ja kaksioita on lähes puolet asuntokannasta. Niiden osuus on suurin Helsingissä, lähes 60 %.

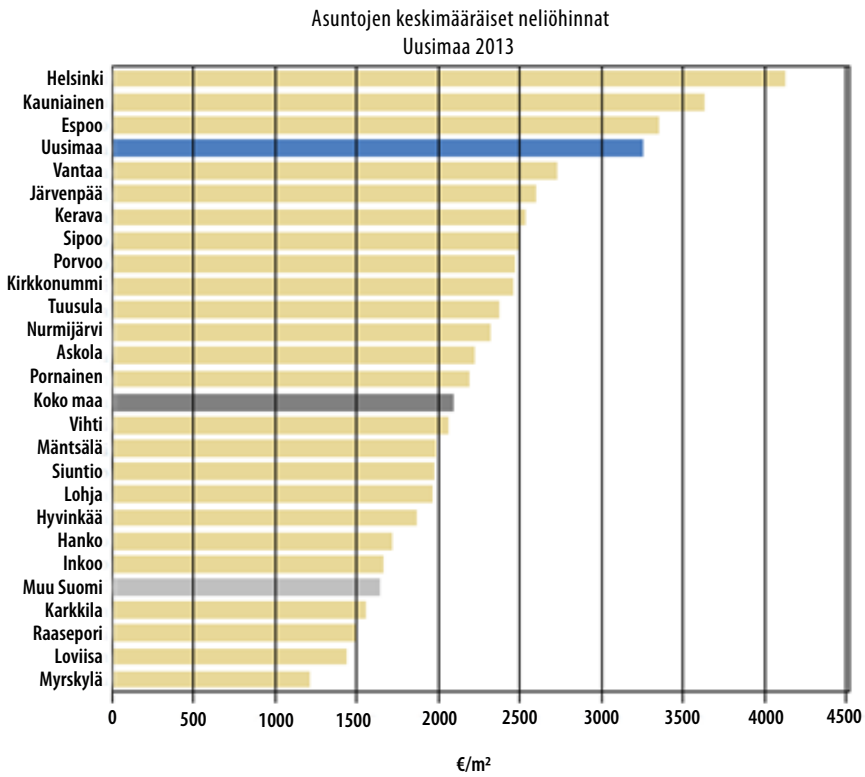
Metropolialue muodostaa asuntomarkkinoiden kannalta muusta maasta selvästi poikkeavan kokonaisuuden. Sen korkea hintataso on seurausta seudun yleisestä vetovoimaisuudesta ja kilpailukyvystä suhteessa muihin seutuihin. Seudun asuntotuotanto ei vastaa asuntojen kysyntää, joka kasvaa alueen sisäisestä väestönkasvusta ja seudulle muualta muuttavista kotitalouksista. Erityisen vaikea tilanne on pääkaupunkiseudulla. Riittämättömän asuntotarjonnan seurauksena asumisen hintataso on noussut korkeaksi ja on paikoin keskituloistenkin kotitalouksien maksukyvyn ulottumattomissa. Vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä vanhan kerrostaloasunnon neliöhinta oli Helsingissä 4 102 euroa, Espoossa 3 109 euroa ja Vantaalla 2 453 euroa (kuva 6). KUUMA-kunnissa vanhan kerrostaloasunnon neliöhinta oli 2 013 euroa. Sijainniltaan keskeisimmät alueet ovat lähtökohtaisesti houkuttelevampia niin koko seudun mitassa kuin yksittäisten kuntienkin sisällä. Metropolialueen kasvu ja asuntojen hintojen nousu etenkin pääkaupunkiseudulla ovat johtaneet kehitykseen, jossa työ- ja asiointimatkat ovat pidentyneet ja liikenne lisääntynyt voimakkaasti. Vallitseva asuntomarkkinatilanne hidastaa seudun työvoimatarpeeseen perustuvaa väestönkasvua ja lisää yhdyskuntarakenteen hajautumista.

Kuva 5. Helsingin seudun väestönmuutos, asuntokuntien muutos ja asuntotuotanto 1930 – 2013
Lähde: Luonnos Helsingin seudun asuntostrategiaksi 2025.

Lähteet: Aluesarjat, Tilastokeskus ja Helsingin seudun kunnat

Kuva 6. Asuntotuotanto/1000 asukasta kohden. Lähde: Uusimaa-tietopankki, Tilastokeskus.

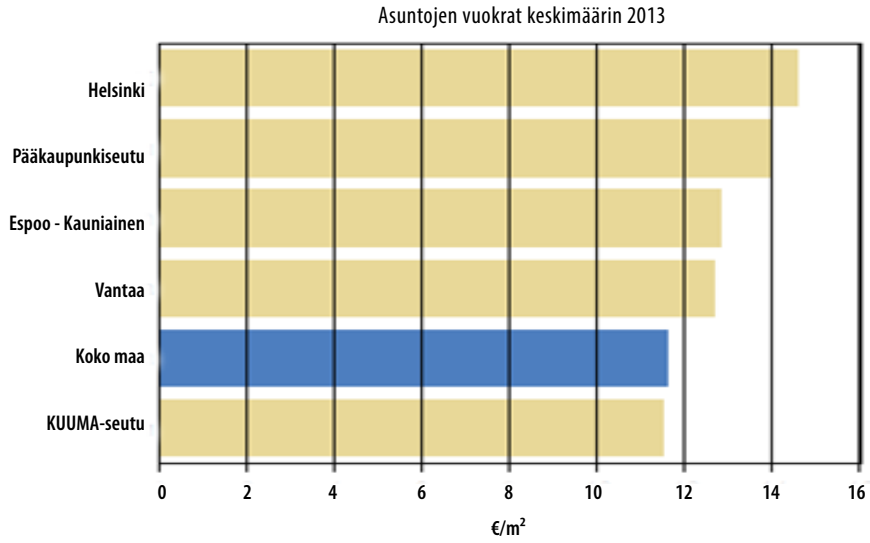
Tietosuojan vuoksi alle viiden tapauksen kuntakohtaisia tietoja ei julkisteta

Vuokra-asuntojen riittävyys ja kohtuullinen vuokrataso ovat avainasemassa seudulle muuttavien ja aikuistuvien nuorten asuntomarkkinoille integroitumisessa. Vuokra-asuntomarkkinoiden osalta seudun kunnat ovat varsin erilaisessa asemassa. Vuokra-asuntojen tuottaminen on ollut pitkään kysyntään nähden riittämätöntä, mikä näkyy vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen kalleudessa. Keskimääräinen neliövuokra metropolialueella 2012 oli ARA-vuokra-asunnoissa n. 11 €/m²/kk ja vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa 11 – 17 €/m²/kk asunnon sijainnista ja laadusta riippuen. Uusissa vuokrasuhteissa vapaarahoitteisten asuntojen vuokrataso vetovoimaisimmilla alueilla on jo 20 €/m²/kk tuntumassa. Espoon, Helsingin ja Vantaan vuokrataloyhtiöiden hakijarekistereissä oli toukokuun lopussa noin 38 600 aktiivista asuntohakemusta. Niistä erittäin kiireellisiä oli 61 prosenttia.

MAL-aiesopimuksessa (2012–2015) ja sitä edeltäneessä asunto- ja tonttitarjonnan aiesopimuksessa (2008–2011) keskeisenä tavoitteena on ollut asuntotuotannon ja sen osana erityisesti kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon lisääminen. Tavoitetasona on pidetty 12 000-13 000 asuntoa, joista viidennes olisi ns. ARA-vuokra-asuntoja. Erityisesti pääkaupunkiseudulla tuotantoa on saatu jossakin määrin kasvatetuksi, mutta asuntomarkkinoiden tasapainoa on silti vaikea saavuttaa ilman uusia toimenpiteitä, kuten seudullisesti vahvaa toimijaa. Tämä johtuu osin siitä, että kunnallisten toimijoiden kapasiteetti ei riitä

täyttämään vajetta, joka on syntynyt suurimpien yleishyödyllisten rakennuttajayhteisöjen vähennettyä merkittävästi nykymuotoista valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa.

Kuva 7. Asuntotuotanto/1000 asukasta kohden. Lähde: Uusimaa-tietopankki, Tilastokeskus.

2.2.4 Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittäminen metropolialueella

Metropolialueen kunnat ovat tunnistaneet yhdyskuntarakenteen seudullisen ohjauksen tarpeen. Vapaaehtoista yhteistyötä on tehty seudun 14 kunnan kesken MAL-neuvottelukunnan puitteissa. Esimerkiksi vuonna 2010 hyväksyttiin seudulle yhteiset maankäytön, asumisen ja liikenteen strategiset linjaukset. Vuonna 2011 teetettiin konsulttityönä Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenteeseen ja aluekehitykseen liittyvä tulevaisuuden kehityskuvapuheenvuoro ”Rajaton metropoli”. Ensimmäinen koko Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011 hyväksyttiin keväällä 2011.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2012 - 2015 allekirjoitettiin Helsingin seudun kuntien ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän sekä valtion välillä kesäkuussa 2012. Aiesopimus sisältää asuntotuotanto- ja kaavoitustavoitteiden lisäksi liikennejärjestelmän kehittämisen periaatteet ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä koskevat tavoitteet. Siinä myös edellytetään, että seudulle laaditaan yhteinen maankäyttösuunnitelma, jossa sovitetaan yhteen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen tulevat kehityssuunnat metropolialueella. Pääministeri Stubbin hallitusohjelmaan perustuen valtion ja Helsingin seudun kuntien kesken on vastikään tehty vuoteen 2019 ulottuva sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi. Sen mukaan kunnat lisäävät asuntokaavoitusta neljänneksellä aiesopimuksen tavoitetasoon verrattuna.

Helsingin seudun yhteistyökokous hyväksyi viime toukokuussa seuraavat MAL-suunnittelun kriteerit, jotka ohjaavat muun muassa maankäyttösuunnitelman valmistelua.

Keskeiset lähtökohdat:

- Maankäyttö täydentää ensisijaisesti olemassa olevaa kaupunkirakennetta.
- Asuminen sijoitetaan seudulla siten, että se tukee palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuuden parantumista erityisesti kestävillä kulkumuodoilla.

Erityisen hyvät alueet:

- Edellytykset joukkoliikenteen ja palvelujen kehittymiselle paranevat. Solmukohtien joukkoliikenne, palvelu- ja asuntotuotantotaso kasvavat tarkoituksenmukaisesti.
- Seudullisesti merkittävät ja työpaikkaintensiiviset alueet suunnitellaan seudullisesti hyvin kestävillä kulkumuodoilla saavutettaviksi.
- Maankäytön sijoittamisella tuetaan keskuksien kehittymistä. Liikkumisympäristö suunnitellaan jalankulkijan ja pyöräilijän näkökulmasta miellyttäväksi.

Suunnittelua tarkentavat kriteerit:

- Maankäyttö suunnitellaan siten, että se ei heikennä seudullisesti keskeisiä luontoarvoja.
- Seudun eri osien omailmeisyys, ympäristön luomat edellytykset, paikan henki ja historia huomioidaan osana muuttuvaa kaupunkirakennetta.
- Maankäytön avulla tuetaan kaupunkirakenteen kehittymistä sosiaalisesti kestävämmäksi.

Seudullinen maankäyttösuunnitelma (MASU) perustuu keskimäärin noin 1 % väestön kasvuun/kunta/vuosi ja noin 12 500 asunnon vuosituotantoon koko seudun osalta. Asuntorakentamisesta n. 70 % on määrä sijoittua MASU:n yhteydessä määritellyille seudullisille kehittämisvyöhykkeille. Muu osa tuotannosta sijoittuisi lähinnä paikallisille kehittämisvyöhykkeille. Ensi vuonna valmistuva MASU ei ole kuitenkaan oikeusvaikutteinen kaava ja sen toteutuminen riippuu yksittäisten kuntien kaavapäätöksistä.

Seudullisen maankäyttösuunnitelman rinnalla on valmisteltu Helsingin seudun asuntostrategiaa 2025. Siinä asetetaan seudun 14 kunnan tavoitteet mm. asuntorakentamisen määrälle ja sijainnille, asuntotuotannon rakenteelle, täydentävälle asuntorakentamiselle ja vanhojen alueiden kehittämiselle. Strategiassa otetaan myös kantaa maaseutumaisten alueiden kehittämiseen, asumiseen kohdistuviin tukijärjestelmiin ja eri väestöryhmien asumisen tarpeisiin. Strategiassa määritellyt tavoitteet luovat pohjan kahdelle seuraavalle valtion ja seudun väliselle aiesopimuskaudelle. Valtaosa seudun asuntorakentamisesta tulisi sijoittaa seudun maankäyttösuunnitelman yhteydessä määritellyille seudun ensisijaisesti kehitettäville vyöhykkeille. Asuntostrategiakin valmistuu vuoden 2015 alkupuolella.

YHTEENVETO – yhdyskuntarakenne ja asuntomarkkinat	
• Yhdyskuntarakenne	» Seutu kasvaa voimakkaasti sekä sisäisesti että laajenemalla alueellisesti. Yhtenäinen taajamarakenne ulottuu koko selvitysalueelle. » Keskeinen ongelma on yhdyskuntarakenteen hajautuminen, jonka pysäyttämiseen ei ole löydetty tehokkaita keinoja.
• Asuntomarkkinat	» Seudun asuntomarkkinat toimivat huonosti ja kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa erityisesti pääkaupunkiseudulla. » Aiesopimusmenettelyn avulla on jossakin määrin parannettu asuntotuotannon edellytyksiä kokonaisuutena, mutta kuntien välillä on onnistumisessa eroja.

2.3 Metropolialueen väestölliset erityispiirteet

2.3.1 Väestökehitys ja väestörakenne

Selvitysalueella asuu yhteensä 1,2 miljoonaa henkilöä (taulukko 2). Helsingissä asui vuonna 2013 noin 613 000 henkeä, Espoossa noin 260 000 henkeä ja Vantaalla noin 208 000 henkeä. Tuusulassa ja Kirkkonummella asuu molemmissa noin 38 000 henkeä, Keravalla 35 000, Vihdissä noin 29 000, Sipoossa 19 000 ja Kauniaisissa noin 9 000 henkeä.

Kokonaisuudessaan metropolialueella (9 kunnan osalta) väestön määrä on kasvanut vuosien 2001 – 2013 välisenä aikana noin 149 000 hengellä (taulukko 2). Väestö on kasvanut 2000-luvulla määrällisesti eniten Helsingissä (noin 53 000 henkeä), mutta myös Espoossa (44 000 henkeä) ja Vantaalla (28 000 henkeä) väestömäärän kasvu on ollut merkittävää. Vuosien 2000 – 2013 välisenä aikana metropolialueella kokonaisuutena (14 kunnan osalta) vuotuinen väestönkasvu on ollut noin 10 promillea (taulukko 3). Selvityskunnista nopeinta vuotuinen väestönkasvu on ollut Kirkkonummella, jossa se on ollut noin 18 promillea tarkasteluajanjaksolla. Espoossa vuotuinen väestönkasvu on ollut lähes 15 promillea; Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä noin 14 promillea; Vantaalla noin 11 promillea ja Keravalla 10 promillea ja Helsingissä 7,2 promillea. Kauniaisissa väestönkehitys on ollut huomattavasti hitaampaa, 4 promillea vuotta kohden. Kuntien välisessä nettomuuton kautta väestö on kasvanut etenkin Kirkkonummella, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä (ks. enemmän muuttoliikkeestä luku 2.3.5). Maahanmuuton kautta väestö on kasvanut etenkin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla.

Taulukko 2. Absoluuttinen väestön määrän kehitys kokonaisuudessaan 2001 – 2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Espoo	216 836	221 597	224 231	227 472	231 704	235 019	238 047	241 565	244 330	247 970	252 439	256 824	260 753
Helsinki	559 718	559 716	559 330	559 046	560 905	564 521	568 531	574 564	583 350	588 549	595 384	603 968	612 664
Kauniainen	8 543	8 582	8 622	8 465	8 457	8 469	8 511	8 545	8 617	8 689	8 807	8 910	9 101
Kerava	30 482	30 709	31 170	31 361	31 544	32 305	33 181	33 546	33 833	34 282	34 549	34 491	34 913
Kirkkonummi	30 274	30 937	31 695	32 772	33 581	34 389	35 141	35 981	36 509	36 942	37 192	37 567	37 899
Sipoo	17 760	18 177	18 397	18 444	18 719	19 060	19 470	19 886	18 036	18 253	18 526	18 739	18 914
Tuusula	32 915	33 377	33 952	34 513	34 890	35 434	35 968	36 386	36 766	37 214	37 667	37 936	38 125
Vantaa	179 856	181 890	184 039	185 429	187 281	189 711	192 522	195 419	197 636	200 055	203 001	205 312	208 098
Vihti	24 214	24 732	24 954	25 561	25 935	26 427	27 040	27 628	27 869	28 311	28 581	28 674	28 929
Koko alue	1 100 598	1 109 717	1 116 390	1 123 063	1 133 016	1 145 335	1 158 411	1 173 520	1 186 946	1 200 265	1 216 146	1 232 421	1 249 396

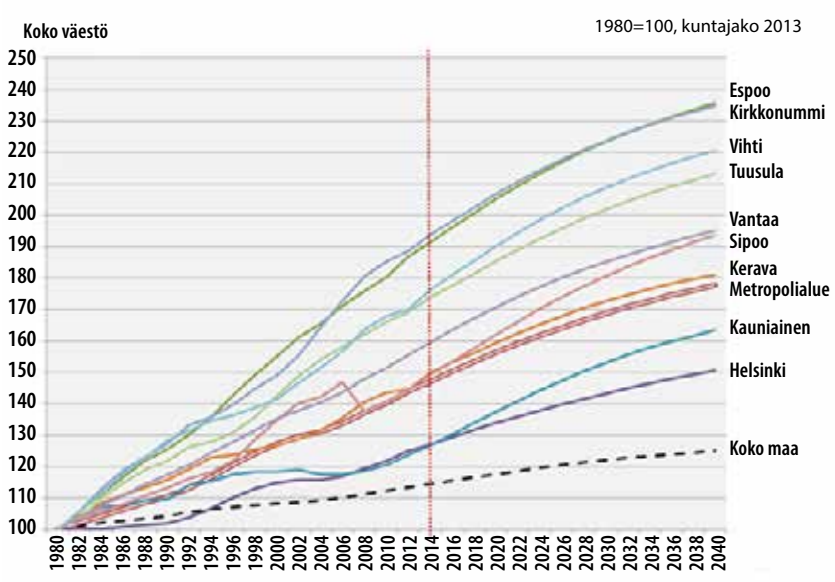
Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 3. Selvitysalueen suhteellinen väestönkehitys vuosina 2000 – 2013 (promillea keskiväkiluvun tuhatta asukasta kohden per vuosi).
Lähde: Aro ja Laiho 2014 (Tilastokeskus, väestötiedot).

Kunta	Luonnollinen väestönlisäys promillea	Kuntien välinen nettomuutto promillea	Nettomaahanmuutto promillea	Yhteensä promillea
Espoo	9,2	2,3	3,5	14,9
Helsinki	2,3	1,0	3,9	7,2
Kauniainen	1,3	1,0	1,7	4,0
Kerava	5,3	2,9	2,0	10,0
Kirkkonummi	8,9	6,7	2,1	17,7
Sipoo	4,3	9,3	0,6	14,3
Tuusula	6,3	6,4	1,1	13,7
Vantaa	7,8	0	3,4	11,3
Vihti	6,1	6,8	1,4	14,2

Metropolialueen suhteellinen väestökehitys viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana on ollut huomattavasti koko maan väestönkehitystä nopeampaa (kuva 8). Samoin väestökehityksen arvioidaan kasvavan alueella vuoteen 2040 mennessä koko maata voimakkaammin. Suurinta suhteellisen väestökehityksen arvioidaan olevan Espoossa, Kirkkonummella ja Vihdissä ja heikointa Helsingissä, Kauniaisissa ja Keravalla. Vuonna 2040 arvioidaan selvitysalueella asuvan yhteensä yli 1,5 miljoonaa asukasta.

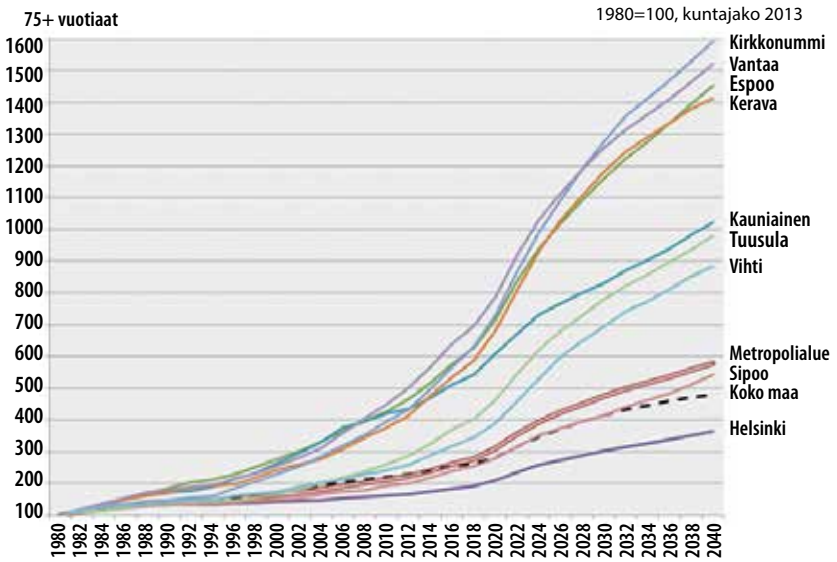
Kuva 8. Suhteellinen väestönkehitys ja -ennuste 1980 – 2040.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Lähde: Tilastokeskus

Väestöennusteista havaitaan, että yli 75-vuotiaiden osuuden kasvu on metropolialueella nopeampaa kuin koko maassa keskimäärin (kuva 8). Erityisen merkittävää suhteellinen kasvu on Kirkkonummella, Vantaalla, Espoossa ja Keravalla. THL (2013) on arvioinut yli 75-vuotiaiden osuuden kaksinkertaistuvan Helsingin lähiseudulla (Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kauniaisissa, Keravalla ja Kirkkonummella) vuoteen 2030 mennessä, jolloin heidän osuutensa on noin 11 prosenttia väestöstä (144 000 henkilöä). Nykyisellä palvelutasolla terveyden- ja vanhustenhuollon menot kasvaisivat THL:n mukaan vuoden 2010 tilanteesta vuoteen 2030 mennessä 1,2 miljardilla eurolla. Yli 75-vuotiaiden väestönkasvun merkitys korostuu verrattaessa sitä työikäisten väestönkasvuun: Kun työikäisten osuus vuoteen 2040 mennessä kasvaa metropolialueella yli 1,6-kertaiseksi vuoden 1980 tasoon nähden, kasvaa samassa ajassa yli 75-vuotiaiden määrä metropolialueella lähes 6-kertaiseksi ja esimerkiksi Kirkkonummella lähes 16-kertaiseksi (vrt. työikäisten määrä 2-kertaiseksi samassa ajassa).

Kuva 9. Yli 75-vuotiaiden suhteellinen väestönkehitys ja -ennuste 1980 – 2040.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

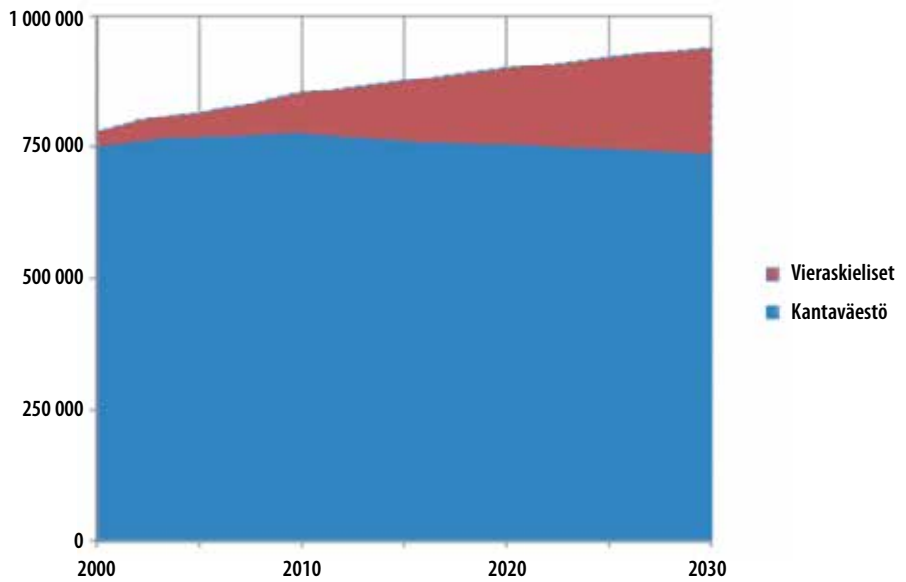
Lähde: Tilastokeskus

Ikääntymisen ohella toinen merkittävä väestörakenteen muutostrendi on vieraskielisen väestön määrän ja osuuden nopea kasvu (taulukko 4). Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajien osuus väestöstä, noin 11 %, on yli kolmikertainen kehyskuntiin nähden, joissa maahanmuuttajien osuus väestöstä on noin 3,4 %. Pääkaupunkiseudulla asui vuoden 2012 alussa 116 716 maahanmuuttajaa, kun kehyskunnissa vastaava lukumäärä oli 10 487 (Lönnqvist & Laakso 2012). Ennusteiden mukaan vieraskielisten osuus Helsingin seudun (14 kuntaa) väestöstä on vuonna 2030 kaksinkertaistunut vuoteen 2013 verrattuna ja sen osuus koko väestöstä on n. 18 % eli 300 000 henkilöä (Helsingin…2013). Vieraskielisen työikäisen väestön määrä on tuolloin yli 200 000. Vuoteen 2030 mennessä Helsingin seudulla väestönkasvu tapahtuu ennen kaikkea vieraskielisen väestön määrän kasvaessa (kuva 10). Ilman maahanmuuttoa Helsingin seudun väestönkasvu kääntyisi laskuun lähitulevaisuudessa.

Taulukko 4. Vieraskielisen väestön osuus 1985 – 2012 ja ennuste 2013 – 2030.
(Lähde: Helsingin… 2013).

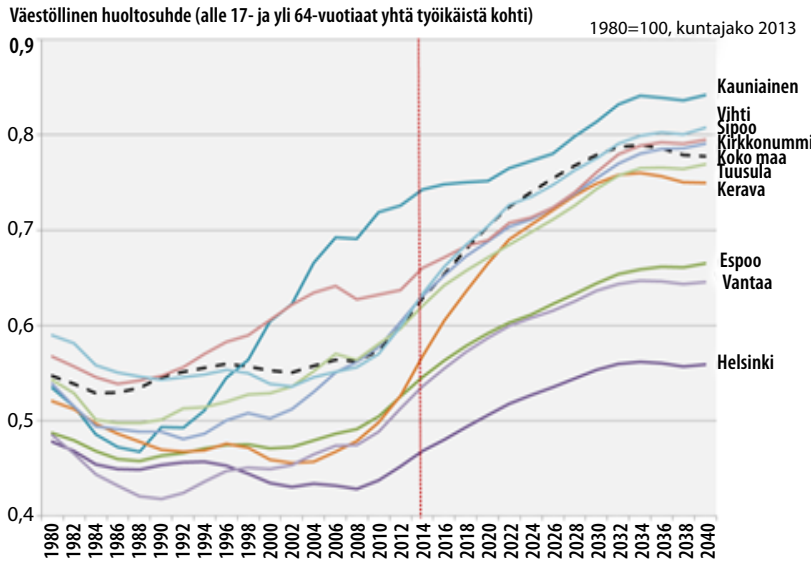
Vieraskielisen västön osuus koko väestöstä 1.1. %							
	Koko seutu	Helsinki	Espoo	Vantaa	Kauniainen	Pk-seutu yht.	Kehysalue
1985	0,7	0,8	0,9	0,5	1,2	0,8	0,3
1990	1,0	1,3	1,1	0,8	1,2	1,2	0,5
1995	2,7	3,7	2,4	2,3	2,0	3,2	1,2
2000	4,0	5,4	3,8	3,9	3,0	4,7	1,6
2005	5,4	7,0	5,6	5,8	3,4	6,4	1,9
2010	8,1	10,2	8,7	9,1	3,8	9,6	2,8
2012	9,3	11,5	10,3	10,8	4,3	11,0	3,4
2013	9,9	12,1	11,0	11,6	4,5	11,7	3,7
2015	11,1	13,4	12,4	13,2	4,7	13,1	4,2
2020	13,7	16,3	15,5	16,8	5,2	16,1	5,2
2025	15,9	18,8	18,1	20,1	5,4	18,8	6,1
2030	18,1	21,2	20,5	23,3	5,6	21,3	7,0

Kuva 10. Vieraskielisten ja kantaväestön määrän kasvun ennuste vuoteen 2030 saakka Helsingin seudulla (14 kuntaa). (Lähde: Helsingin… 2013).

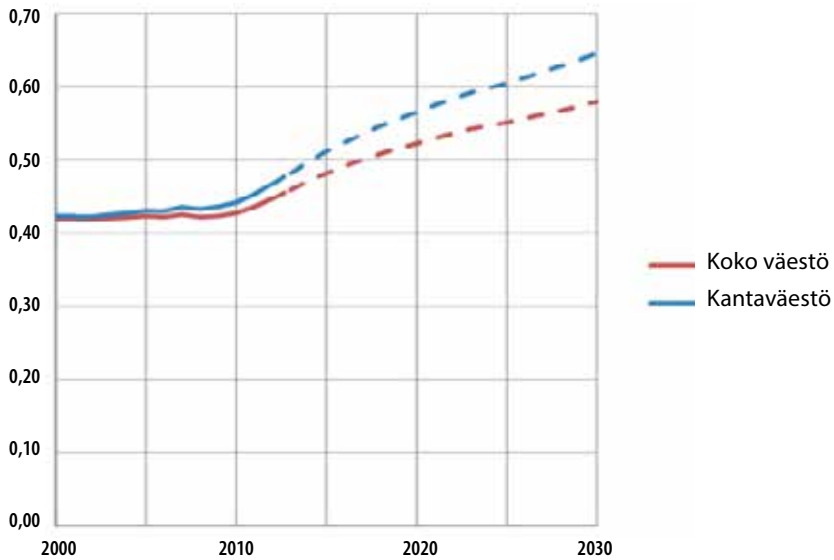
Väestöllisellä huoltosuhteella kuvataan väestörakennetta: suhdeluku kuvaa, kuinka monta alle 17-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta (”huollettavaa”) on yhtä työikäistä kohden (kuva 11). Esimerkiksi Helsingin väestöllinen huoltosuhde on metropolialueen alhaisin: vuoteen 2020 saakka huoltosuhde säilyy alle 0,5:ssä. Tämä tarkoittaa, että yhtä työikäistä kohden on alle 0,5 alle 17-vuotiasta tai yli 64-vuotiasta. Kauniaisissa, Vihdissä, Sipoossa ja Kirkkonummella väestöllisen huoltosuhteen arvioidaan vuoteen 2040 mennessä olevan koko maan huoltosuhdetta korkeampi. Vieraskielisen väestön kantaväestöä nuorempiin painottuva ikärakenne loiventaa väestöllistä huoltosuhdetta alueella. Vuonna 2030 huoltosuhteen ennustetaan kokonaisuudessaan olevan 0,58 huollettavaa yhtä työikäistä kohden. Kantaväestön osalta huoltosuhde on 0,65 (kuva 12, Helsingin …2013). Väestöllisen huoltosuhteen rinnalla on keskeistä tarkastella myös taloudellista huoltosuhdetta, jossa huomioidaan ikärakenteen lisäksi työttömien osuus suhteessa työllisiin (ks. luku 3.1.3).

Kuva 11. Väestöllinen huoltosuhde 1980 – 2040. Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 12. Väestöllinen huoltosuhde metropolialueella (14 kuntaa) koko väestön ja kantaväestön osalta. Lähde: Helsingin… 2013**.**

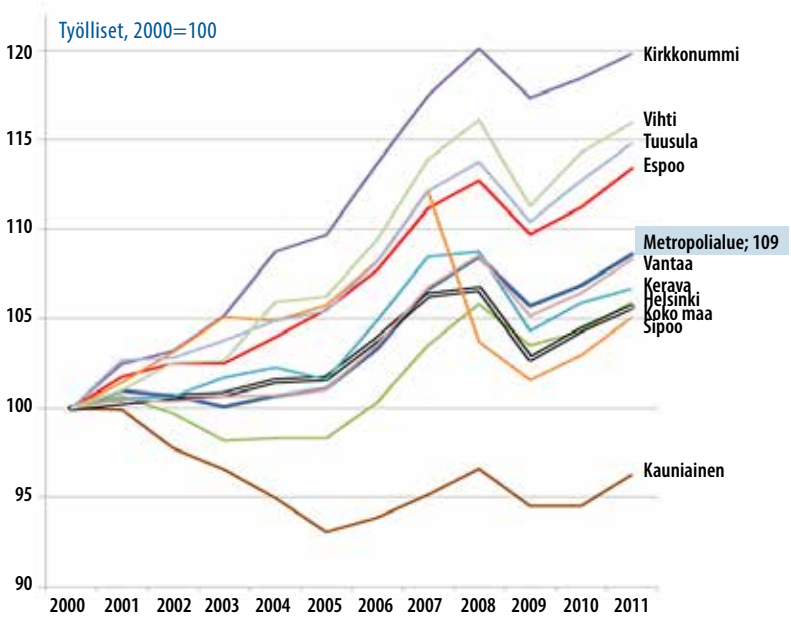

YHTEENVETO – väestölliset erityispiirteet	
• Ikääntyminen	» Yli 75-vuotiaiden osuuden on arvioitu kaksinkertaistuvan Helsingin lähiseudulla (Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kauniaisissa, Keravalla ja Kirkkonummella) vuoteen 2030 mennessä, jolloin heidän osuutensa on noin 11 prosenttia väestöstä (144 000 henkilöä).
• Vieraskielisen väestön kasvu	» Vieraskielisen väestön määrän kasvu on välttämättömyys metropolialueella positiivisen väestönkasvun jatkumiseksi. » Ennusteiden mukaan vieraskielisten osuus Helsingin seudun (14 kuntaa) väestöstä on vuonna 2030 kaksinkertaistunut vuoteen 2013 verrattuna ja sen osuus koko väestöstä on n. 18 % eli 300 000 henkilöä.
• Väestöllinen huoltosuhde	» Väestöllinen huoltosuhde heikkenee ikääntyneiden osuuden kasvun myötä. Vieraskielisen väestön osuuden kasvu tasoittaa väestöllistä huoltosuhdetta maahanmuuton painottuessa kantaväestöä nuorempiin ikäryhmiin.

2.3.2 Työllisyys, työttömyys ja taloudellinen huoltosuhde ja -kantosuhde

Selvityskuntien alueella oli vuonna 2011 noin 600 000 työllistä (taulukko 5). Tämä jakautui niin, että Helsingissä oli lähes puolet koko alueen työllisistä (noin 300 000 työllistä). Espoossa oli noin 125 000 työllistä ja Vantaalla noin 100 000. Työllisten osuus on kasvanut vuosina 2000–2011 metropolialueella enemmän kuin koko maassa, mutta kuitenkin vähemmän kuin esimerkiksi Oulun ja Tampereen seutukunnissa. Vertailuajanjaksolla 2000–2011 työllisten osuus on kasvanut metropolialueen keskiarvoa enemmän Kirkkonummella, Vihdissä, Tuusulassa ja Espoossa. Samalla ajanjaksolla työllisten osuus on pudonnut Kauniaisissa (kuva 13).

Kuva 13. Työllisten osuuden muutos 2000 – 2011 metropolialueella.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

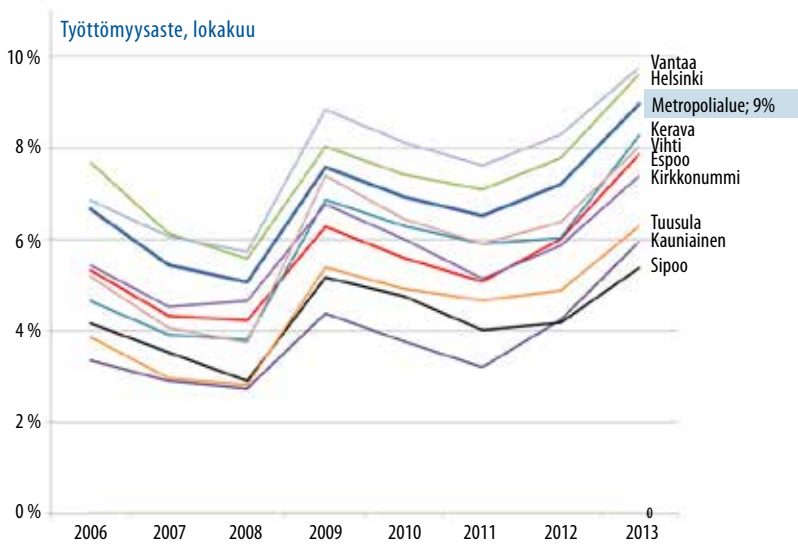

Taulukko 5. Työllisten lukumäärä metropolialueella 2000 – 2011.
Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	Työlliset											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Metropolialue	554 296	559 690	558 069	554 820	557 991	560 232	572 851	591 075	601 257	585 868	592 254	602 038
Espoo	110 630	112 525	113 372	113 387	114 997	116 718	119 167	122 955	124 703	121 396	123 033	125 460
Helsinki	278 792	280 725	277 967	273 680	274 072	274 127	279 757	288 522	294 982	288 559	290 835	295 312
Kauniainen	3 900	3 897	3 813	3 766	3 704	3 630	3 662	3 711	3 768	3 686	3 686	3 755
Kerava	15 946	16 035	16 050	16 215	16 304	16 201	16 726	17 296	17 337	16 635	16 882	17 011
Kirkkonummi	15 082	15 454	15 562	15 857	16 399	16 540	17 145	17 717	18 115	17 700	17 862	18 073
Sipoo	8 455	8 575	8 718	8 885	8 868	8 940	9 149	9 482	8 769	8 587	8 703	8 883
Tuusula	16 090	16 522	16 542	16 699	16 874	16 964	17 405	18 040	18 307	17 768	18 136	18 475
Vantaa	93 568	94 005	93 914	94 186	94 239	94 544	96 889	99 875	101 539	98 370	99 594	101 348
Vihti	11 833	11 952	12 131	12 145	12 534	12 568	12 951	13 477	13 737	13 167	13 523	13 721

Selvitysalueen kuntien keskimääräinen työttömyysaste vuoden 2013 lokakuussa oli 9 prosenttia (ks kuva 14 ja taulukko 6). Korkein työttömyysaste oli Vantaalla, jolla se oli 9,8 prosenttia sekä Helsingissä, jossa se oli 9,6 prosenttia. Vertailuajanjaksolla 2006 – 2013 työttömyysaste on kehittynyt kunnittain samankaltaisesti niin, että vuonna 2013 työttömyysaste oli jokaisessa kunnassa kasvanut vuoden 2006 tasoon verrattuna. Suhteellisesti tarkasteltuna työttömyysaste on vertailuajanjaksolla noussut eniten Kauniaisissa, Keravalla ja Espoossa. Uudenmaan ELY-keskuksen (2014) mukaan Uudenmaan työttömyys on lähtenyt voimakkaaseen kasvuun. Tammikuussa 2014 työttömyys kasvoi Uudellamaalla 21 % edelliseen vuoteen verrattuna, mikä on enemmän kuin missään muualla maassa. Työttömyys on kasvanut erityisesti palvelutyössä sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla, vaikka samaan aikaan eniten uusia työpaikkoja Uudellamaalla olisi tarjota terveyden- ja sairaanhoidon osaajille. Tätä selittänee osaksi kohtaanto-ongelma: vaikka pääkaupunkiseudulla on edelleen työtä tarjolla, asumisen kalleus hillitsee muuttamista työn perässä muualta Uudeltamaalta Helsingin seudulle (ELY-keskus/HS 8.3.2014)

Kuva 14. Työttömyysaste metropolialueella 2006 – 2013.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

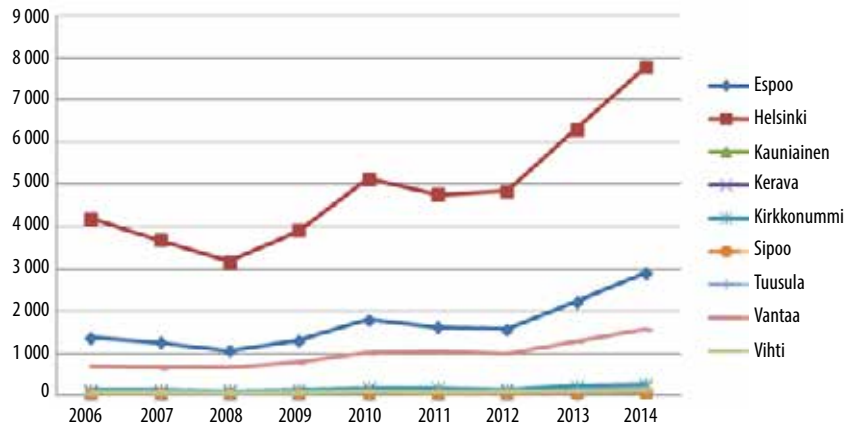
Taulukko 6. Työttömyysaste metropolialueella 2006 – 2013.
Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	Työttömyysaste, lokakuu							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	prosenttia							
Metropolialue	6,7	5,4	5,1	7,6	6,9	6,5	7,2	9,0
Espoo	5,3	4,3	4,2	6,3	5,6	5,1	6,0	7,9
Helsinki	7,7	6,1	5,6	8,0	7,4	7,1	7,8	9,6
Kauniainen	3,4	2,9	2,7	4,4	3,8	3,2	4,2	6,0
Kerava	4,7	3,9	3,8	6,9	6,3	5,9	6,0	8,3
Kirkkonummi	5,5	4,5	4,7	6,8	6,0	5,1	5,9	7,4
Sipoo	4,2	3,5	2,9	5,2	4,8	4,0	4,2	5,4
Tuusula	3,9	3,0	2,8	5,4	4,9	4,7	4,9	6,3
Vantaa	6,9	6,1	5,7	8,8	8,1	7,6	8,3	9,8
Vihti	5,2	4,1	3,7	7,4	6,4	5,9	6,4	8,0

Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)
Vuoden 2013 kuntajako.

Korkeakoulutettujen työttömien määrä on kasvanut kaikissa selvitysalueen kunnissa viime vuosina (kuva 15 ja taulukko 7). Suhteellisesti tarkasteltuna korkeakoulutettujen työttömyys vuosien 2012 – 2014 välillä on keskuskaupungeista kasvanut suhteellisesti eniten Espoossa (n. 85 % muutos 2012 – 2014, vrt. Helsinki n. 61 % ja Vantaa n. 57 %) ja kehyskunnista suhteellisesti eniten Kirkkonummella ja Tuusulassa (molemmissa muutos 87 % vuosien 2012 – 2014 välillä).

Kuva 15. Korkeakoulutettujen (alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutusaste) työttömien määrän muutos selvitysalueella 2006 – 2014 (helmikuu).
Lähde: Uudenmaan ELY-keskus.

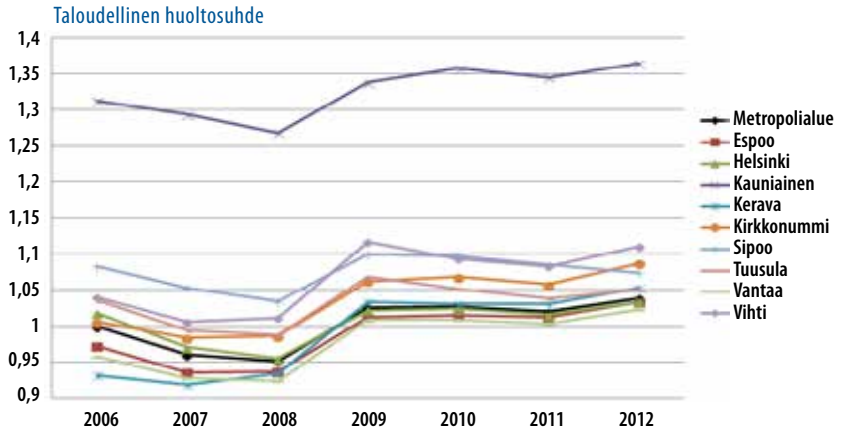
Taulukko 7. Korkeakoulutettujen (alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutusaste) työttömien määrän muutos selvitysalueella 2006 - 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Espoo	1 379	1 258	1 059	1 306	1 795	1 612	1 570	2 221	2 912
Helsinki	4 183	3 686	3 177	3 908	5 145	4 760	4 846	6 320	7 787
Kauniainen	47	51	40	49	59	59	60	87	98
Kerava	94	80	73	92	138	95	125	162	212
Kirkkonummi	123	124	112	151	172	179	150	227	281
Sipoo	63	50	43	55	67	46	49	69	87
Tuusula	64	61	52	59	113	96	86	129	161
Vantaa	700	660	661	776	1 015	1 053	1 000	1 287	1 567
Vihti	62	60	56	59	108	86	92	109	151

Lähde: Uudenmaan ELY-keskus.

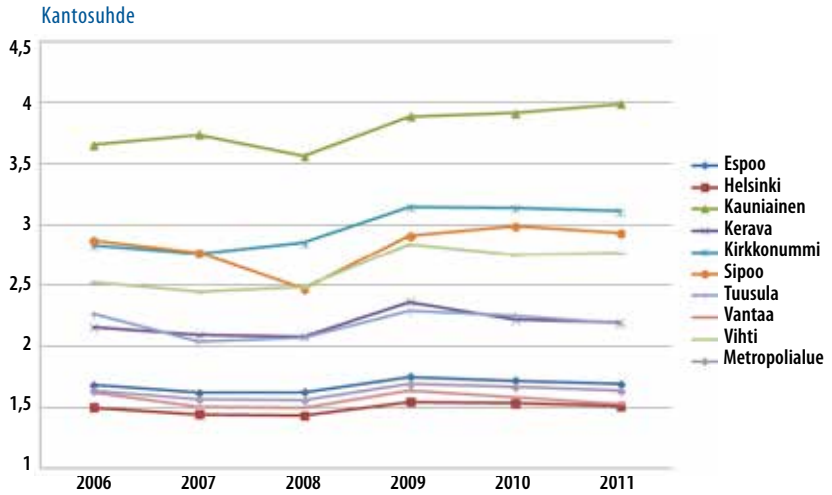
Taloudellinen huoltosuhde kuvaa, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohden (kuva 16). Mitä suurempi suhdeluku on, sen enemmän on työvoiman ulkopuolella olevia ja työttömiä suhteessa työllisiin. Metropolialueella korkein taloudellinen huoltosuhde on Kauniaisissa, jossa se vuonna 2012 oli 1,36. Samana vuonna Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla taloudellinen huoltosuhde oli noin 1,0. Huoltosuhde oli hieman korkeampi noin 1,1 Tuusulassa, Vihdissä, Keravalla, Kirkkonummella sekä Sipoossa. Vuosien 2006 – 2012 välisenä aikana huoltosuhde on Espoossa, Vantaalla, Keravalla, Kirkkonummella, Tuusulassa ja Helsingissä vaihtunut alle yhdestä yli yhden. Vuoden 2008 jälkeen taloudellinen huoltosuhde ei ole ollut alle yhden yhdessäkään metropolialueen kunnassa.

Kuva 16. Taloudellinen huoltosuhde metropolialueella 2006 – 2012 ([työvoiman ulkopuoliset + työttömät]/työlliset). Lähde: Tilastokeskus 2014.

McKinseyn (2010) lanseeraama käsite ”kantosuhde” kuvaa muun väestön suhdetta yksityisrahoitteisilla sektoreilla työskentelevien määrään. Mitä suurempi suhdeluku on, sen enemmän yhtä yksityissektorin työllistä kohden on muita kuin yksityissektorin työllisiä. McKinseyn (2010) mukaan kantosuhde on kestävällä tasolla suhdeluvun ollessa noin 1,9 – 2.0. Viime vuosina (2006 – 2011) kantosuhde on ollut alle 2 Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla (kuva 17). Keravalla ja Tuusulassa kantosuhde oli vuonna 2011 hieman yli kaksi ja muissa metropolialueen kunnissa kantosuhde oli noin 2,2 ja muissa vähintään noin 2,8. Tämä tarkoittaa sitä, että suuret kaupungit ovat kantosuhteeltaan kestävämmällä pohjalla verrattuna kehyskuntiin. Kuntarakenteen muutos tarjoaisi mahdollisuuden kehyskunnille parantaa kantosuhdettaan.

Kuva 17. Kantosuhde metropolialueella 2006 – 2011 (kantosuhde = työvoiman ulkopuoliset + työttömät + julkissektorin palveluksessa [kunta + valtio] olevat) / yksityissektorin työlliset (sis. yrittäjät). Huom! Suhdeluku ei ole täysin vertailukelpoinen McKinseyn laskeman suhdeluvun kanssa. Lähde: Tilastokeskus.

YHTEENVETO – työllisyys ja työttömyys sekä taloudellinen huoltosuhde ja kantosuhde	
• Työllisyys ja työttömyys	» Työttömyysaste on noussut jokaisessa metropolialueen kunnassa vuoden 2011 jälkeen. Työttömyysaste on lähtenyt voimakkaaseen nousuun Uudellamaalla aloilla, joilla on pääkaupunkiseudulla eniten työtä tarjolla. Tätä selittänee kohtaanto-ongelma, kuten mm. asumisen kalleus, mikä hillitsee muuttamista työn perässä.
• Taloudellinen huoltosuhde ja kantosuhde	» Viime vuosina työllisten määrä suhteessa työvoiman ulkopuolella oleviin ja työttömiin on laskenut kaikissa metropolialueen kunnissa. Suurissa kaupungeissa, Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, kantosuhde on kestävämmällä pohjalla verrattuna kehyskuntiin. Koko metropolialuetta tarkastellessa kantosuhde on edelleen kestävällä tasolla.

2.3.3 Pendelöinti, asiointi ja liikkuminen

Pendelöinti

Pendelöinti tarkoittaa työmatkaliikennettä eri kunnissa sijaitsevan asuinpaikan ja työpaikan välillä. Ilmiö liittyy työpaikkojen sijaintiin ja sijainnin muutoksiin sekä asumiskustannusten eroihin keskuskaupunkien ja ympäryskuntien välillä.

Metropolialueella ainoastaan helsinkiläiset käyvät selkeästi suurimmaksi osaksi työssä omassa kotikaupungissaan (77,6 %) (taulukko 8, kuvat 18 ja 19). Espoossa hieman yli puolet (50,2 %) kaupunkilaisista työskentelee omassa kaupungissa ja suuri osuus Helsingissä (37,1 %). Myös vantaalaiset työskentelevät oman kaupungin (44,8 %) lisäksi pääasiassa Helsingissä (39,8 %). Kauniaislaisista ja sipoolaisista suurempi osuus työskentelee Helsingissä kuin omassa kotikunnassaan. Vihdin työssäkäyntialue muodostuu pääasiassa oman kunnan lisäksi (40,1 %) Espoon (17,7 %) ja Helsingin (19,6 %) suunnista. Tuusulasta käydään työssä oman kunnan (29,7 %) lisäksi pääasiassa Helsingissä (27,8 %) ja Vantaalla (17,8 %). Keravan työssäkäyntialue muodostuu oma kaupungin (32,4 %) lisäksi Helsingin (30,9 %) ja Vantaan (17 %) suunnista.

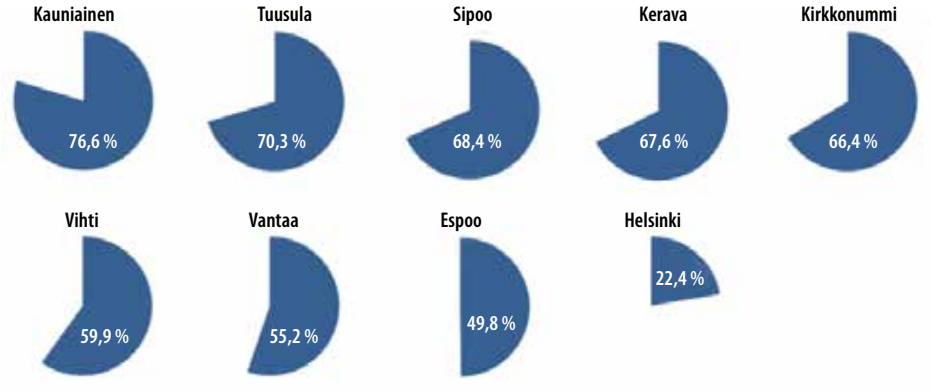
Tarkastellessa kolmea keskuskaupunkia yhtenä kokonaisuutena havaitaan, että kehyskuntien pendelöintiprosentit kolmeen keskuskaupunkiin ovat huomattavat: Kirkkonummelta 59,8 % työllisistä käy työssä kolmen keskuskaupungin alueella, Vihdistä 44,4 %, Tuusulasta 50,5 %, Sipoosta 52 %, Keravalta 52,4 % ja Kauniaisista 72,6 % (ks. myös Aro ja Laiho 2014).

Taulukko 8. Pendelöinti metropolialueella.
Taulukon on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Asuinkunta	Työssäkäyntikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsinki	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Kauniainen	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kerava	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kirkkonummi	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sipoo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tuusula	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vantaa	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vihti	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 18. Oman kunnan ulkopuolella pendelöivien osuus. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

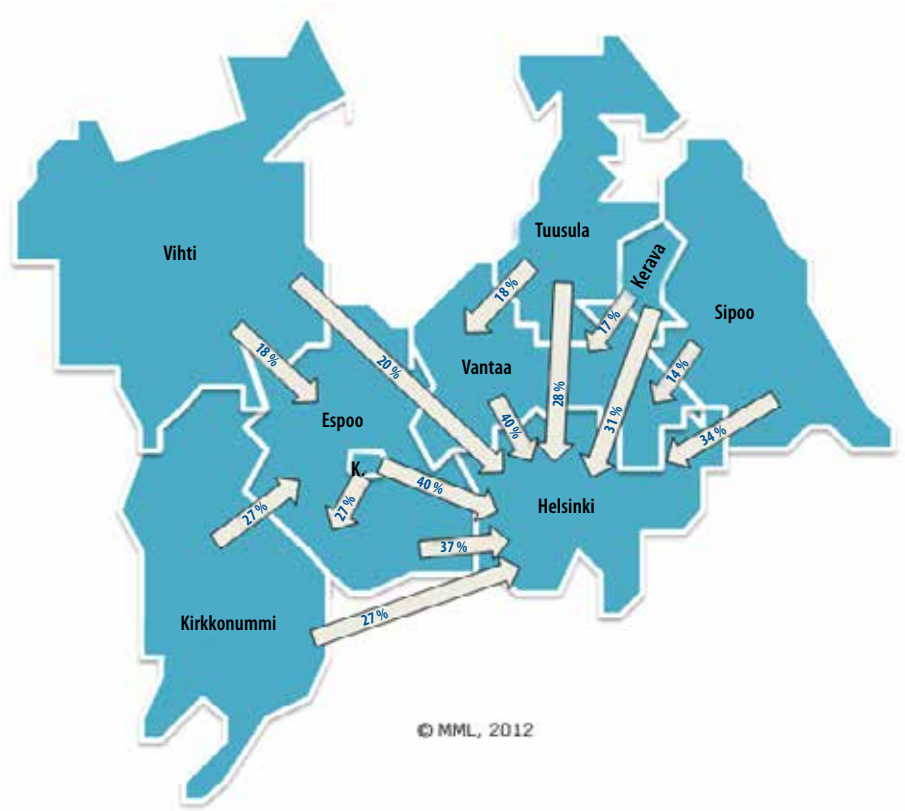
Tarkastellessa absoluuttisia pendelöintilukuja havaitaan, että pendelöintivirrat ovat varsin merkittäviä Espoon, Helsingin ja Vantaan välillä: Espoosta Helsinkiin pendelöi noin 46 500 henkilöä ja Vantaalta Helsinkiin noin 40 000 henkilöä (taulukko 9). Espoosta Vantaalle pendelöi noin 8 400 henkilöä ja Vantaalta Epooseen samoin lähes 8 000 henkilöä. Vaikka Helsingistä Espooseen ja Vantaalle pendelöi suhteellisesti tarkasteltuna pienehkö osuus työllisistä, tarkoittaa tämä kuitenkin absoluuttisesti tarkasteltuna noin 25 000 työllisen pendelöintivirtaa Helsingistä molempiin kaupunkeihin.

Taulukko 9. Absoluuttiset pendelöintiluvut (*=alle 10 henkilöä).

Asuinkunta	Työssäkäyntikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsinki	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Kauniainen	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kerava	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kirkkonummi	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sipoo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tuusula	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vantaa	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vihti	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Lähde: Tilastokeskus.

Kuva 19. Yli 10 % ylittävät pendelöintisuunnat metropolialueella. Lähde: Tilastokeskus.

Asiointi

Työmatkaliikenteen ohella asiointi muodostaa toiminnallisia kuntarajoista riippumattomia kokonaisuuksia, joiden varaan asukkaiden arki muotoutuu metropolialueella. Asioinnin kautta kuvataan, kuinka laajalta ihmiset hakevat joko yksityisiä tai julkisia palveluja. Työssäkäynnistä poiketen asiointi kuvaa myös muiden kuin työllisten liikkumista metropolialueella (VM 2012a,b).

Strafica (2012a,b) on mallintanut liikkumisen suuntautumista. Laskelmissa on yhdistetty pendelöinti, koulutusalan työpaikat, päivähoito, ostosmatkat sekä muun asiointi (taulukko 10). Näiden muuttujien osalta Vantaa suuntautuu vahvasti Helsinkiin; Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti (ja Siuntio) suuntautuvat Helsingin lisäksi vahvasti Espooseen ja Kerava, Tuusula, (Järvenpää ja Pornainen) suuntautuvat keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi vahvasti pääkaupunkiseudun suuntaan.

Taulukko 10. Liikkumisen suuntautuminen (pendelöinti, koulutusalan työpaikat, päivähoito, ostosmatkat sekä muun asiointi yhteensä).

Asuinkunta	Asiointikunta								
	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Espoo	52 %	37 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	8 %	0 %
Helsinki	7 %	81 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	10 %	0 %
Kauniainen	44 %	35 %	13 %	0 %	1 %	0 %	0 %	6 %	0 %
Kerava	2 %	28 %	0 %	29 %	0 %	2 %	6 %	23 %	0 %
Kirkkonummi	38 %	21 %	1 %	0 %	29 %	0 %	0 %	5 %	3 %
Sipoo	1 %	29 %	0 %	12 %	0 %	16 %	4 %	22 %	0 %
Tuusula	2 %	19 %	0 %	10 %	0 %	1 %	20 %	22 %	0 %
Vantaa	6 %	42 %	0 %	3 %	0 %	1 %	2 %	44 %	0 %
Vihti	21 %	14 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	7 %	33 %

Lähde: Strafica (2012).

SYKEn ym. (2012) mukaan erikoiskaupan osalta Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen ovat osa samaa asiointialuetta. Vantaa ja Tuusula kuuluvat samaan asiointialueeseen, kuten myös Helsinki ja Sipoo. Espoossa, Vantaalla ja Helsingissä vähintään 50 % erikoistavaran asioinnista tapahtuu omassa kunnassa. Vihdissä asioinnista alle 50 % tapahtuu omassa kunnassa, mutta kuitenkin omassa kunnassa enemmän kuin missään muussa yksittäisessä kunnassa. Ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen osalta koko selvitysalue kuuluu yhteiseen asiointialueeseen. Alueella ainoastaan Helsingissä yli 50 % ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen asioinnista tapahtuu omassa kunnassa.

Liikkuminen

Ristimäki ym. (2013) mukaan metropolialueella eri alueiden ja vyöhykkeiden välillä on havaittavissa suuria eroja joukkoliikenteen ja henkilöauton käytössä. Jalankulun ja pyöräilyn kannalta suotuisina alueina esiin nousevat ensisijaisesti raideliikenteen kehysalue sekä radanvarsien itsenäisten kaupunkiseutujen sekä muiden itsenäisten kaupunkien sisemmät ydinalueet. Metropolialueella joukkoliikenteen rooli näyttäytyy vahvana koko sisemmällä ja ulommalla ydinalueella sekä raideliikenteen kehysalueella, joissa joukkoliikenteen kulkutapaosuus ylittää kaikilla vyöhykkeillä 10 prosentin rajan. Muilla alueilla jäädään selvästi alle 10 prosentin. Raideliikenteen kehysalueella liikuttujen kilometrien määrä (30–35 km/vuorokaudessa) on samaa luokkaa kuin sisemmällä kehysalueella, mutta junan suuri osuus kilometreistä vähentää selvästi henkilöautolla liikuttujen kilometrien määrää. Pisimmät henkilöautosuoritteet on havaittavissa ulommalla kehysalueella, pienkaupunkien autovyöhykkeillä ja maaseutumaisella reuna-alueella.

Työmatkat ovat pääkaupunkiseudulla lyhimpiä jalankulkuvyöhykkeellä ja jalankulun reunavyöhykkeellä. Pääkaupunkiseudulla asuvilla työmatkan keskipituus on noin 11 kilometriä. Taajaman ulkopuolisella autovyöhykkeellä asuvilla työmatkan keskipituus on noin 20 % pidempi kuin jalankulkuvyöhykkeellä asuvilla. Intensiivisen raideliikenteen kehys-

alueilla asuvien työmatkojen keskipituus on noin 21 km.Työmatkat ovat pisimpiä kehysalueilla, joissa työpaikkaomavaraisuus on melko vähäistä ja työssäkäynti pääkaupunkiseudulle yleistä (Ristimäki ym. 2011).

YHTEENVETO – pendelöinti, asiointi ja liikkumistottumukset	
• Pendelöinti	» Pääkaupunkisedun kunnat muodostavat tiiviin työssäkäyntialueen. Pendelöintivirrat ovat absoluuttisina lukuina tarkasteluja huomattavia: Vantaalta saapuu noin 40 000 ja Espoosta noin 46 000 henkilön pendelöintivirta Helsinkiin. Helsingistä molempiin kaupunkeihin pendelöi noin 25 000 henkilöä. Espoosta Vantaalle pendelöi noin 8400 henkilöä ja Vantaalta Espooseen lähes 8 000 henkilöä.
• Asiointi	» Työmatkojen ja asioinnin yhdistävien laskelmien perusteella Vantaa suuntautuu vahvasti Helsinkiin. Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti suuntautuvat vahvasti Helsingin lisäksi Espooseen. Kerava ja Tuusula suuntautuvat keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi vahvasti pääkaupunkiseudun suuntaan. » Erikoiskaupan osalta Vihti, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen ovat osa samaa asiointialuetta; Vantaa ja Tuusula samaa; kuten myös Helsinki ja Sipoo. Ravitsemus- ja kulttuuripalvelujen osalta koko selvitysalue on samaa asiointialuetta
• Liikkumistottumukset	» Metropolialueella on havaittavissa suuria eroja alueiden ja vyöhykkeiden välillä joukkoliikenteen ja henkilöauton käytössä.

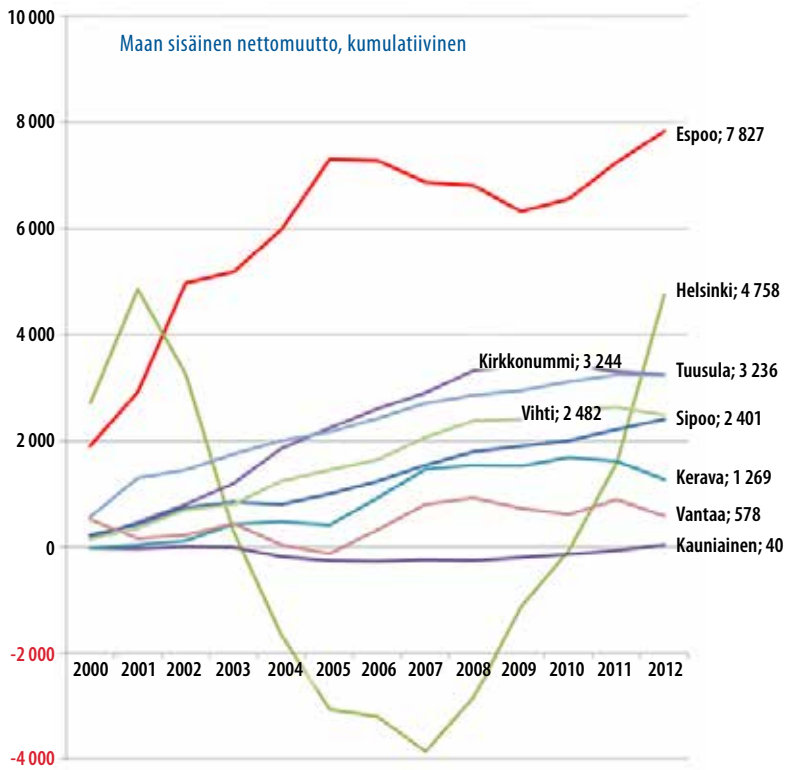
2.3.4 Muuttoliike

Muuttoliikettä ja sen aluetaloudellisia vaikutuksia on viime vuosina tutkittu suhteellisen runsaasti metropolialueella. Viime vuosina metropolialueen muuttoliikkeessä on tapahtunut muutoksia, jotka tietyltä osin poikkeavat 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen muuttoliiketrendistä.

Vuosien 2000 – 2012 välisenä aikana Espoo on kerännyt maan sisäistä kumulatiivista muuttovoittoa lähes 8 000 henkilön verran, Helsinki lähes 5 000 henkilön verran ja Vantaa noin 580 henkilöä. Kirkkonummi ja Tuusula saivat muuttovoittoa noin 3 200 henkilön verran, Vihti ja Sipoo noin 2 400 henkilön verran ja Kauniainen 40 henkilön verran (kuva 20). Vuosien 2000–2013 välisenä aikana kaikki kehyskunnat saivat muuttovoittoa kaikista keskuskaupungeista (paitsi Kauniainen, joka kärsi muuttotappiota kaikkiin keskuskaupunkeihin). Kehyskunnat saivat yhteenlaskettuna määrällisesti eniten muuttovoittoa Vantaalta ja toiseksi eniten Helsingistä. Metropolialueen keskuskaupungeista Espoo

sai muuttovoittoa Helsingistä, Vantaalta ja Kauniaisista. Helsinki sai muuttovoittoa ainoastaan Kauniaisista ja Vantaa sai muuttovoittoa Helsingistä ja Kauniaisista (Aro & Laiho 2014). Viime vuosina maahanmuuton merkitys väestönkasvussa oli suhteellisesti suurin Vantaalla ja merkittävää myös Espoossa, Helsingissä ja Keravalla. Luonnollisen väestönmuutoksen merkitys oli suurin Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä ja Vantaalla (ks. lisää maahanmuutosta ja väestönkasvusta luku 2.3.1).

Kuva 20. Maan sisäinen kumulatiivinen nettomuutto. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

Vuosien 2012 – 2013 välistä muuttoliikettä tarkastelemalla voidaan tulkita nettomuuttoliikkeessä tapahtuneita viimeaikaisimpia muutoksia. Laakson (2014) mukaan vuosien 2012 – 2013 välisenä aikana Helsingin kasvuvauhdissa ei tapahtunut muutoksia, Espoon kasvu hidastui jonkin verran ja Vantaan sekä kehysalueen kasvu voimistui. Kaupunkien ja maalaiskuntien välinen ero korostui. Kaupungit kasvoivat nopeammin kuin maalaiskunnat, jossa kasvu oli hitaampaa heijastaen pientaloasumisen vaimeaa kysyntää. Väestö kasvoi suhteellisesti nopeimmin Kauniaisissa, jossa se oli 2,1 %. Suhteellinen kasvu oli nopeaa (1,2–1,5 %) myös Espoossa, Helsingissä, Vantaalla ja Keravalla.

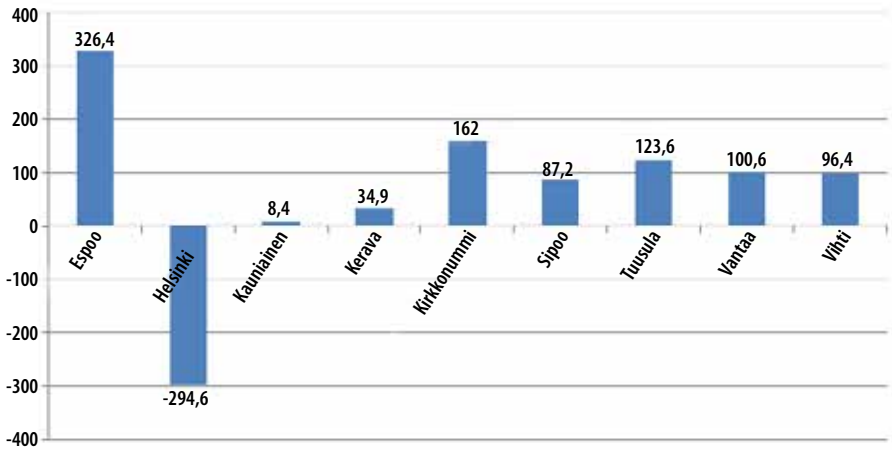
Laakso (2013) toteaa, että Helsingin seudulla keskuskaupungilla Helsingillä, välivyöhykkeellä (Espoo, Kauniainen ja Vantaa) sekä ulommalla vyöhykkeellä (kehyskunnat) on erilaiset roolit. Helsinkiin muuttaa nuoria 18–24-vuotiaita aikuisia seudun muilta vyöhykkeiltä, muualta maasta ja ulkomailta. Nuorten muuttajien tulotaso on yleensä alhainen muuttovaiheessa. Iän kasvaessa ja elinkaaren vaiheissa eteenpäin siirryttäessä koulutustaso nousee, työllistyminen yleistyy ja ansiotaso nousee. Tähän vaiheeseen liittyy monilla myös perheellistyminen ja muutto kaupunkialueen ulommille vyöhykkeille, joissa on tarjolla suurempia ja edullisempia asuntoja. Tämän seurauksena Helsingille on koitunut muuttotappiota erityisesti 25–44-vuotiaista sekä pienistä lapsista. Näiden asukkaiden muuttotappio oli erittäin suuri viime vuosikymmenen alkupuolella. Huomioitavaa kuitenkin on, että tämä ilmiö on tasaantunut vuosikymmenen loppuvuosina ja viime vuosina Helsingin lapsiperheiden muuttotappio on hiipunut varsin pieneksi (Laakso 2013).

Aro ja Laiho (2014) arvioivat muuttoliikkeen yhteyttä kuntatalouteen muuttajien tulorakenteen, keskimääräisten tulojen ja laskennallisen tulokertymän avulla vuosien 2000 – 2011 välillä. Muuttajien laskennallinen tulokertymä kuvaa alueen jokaisen tulo- ja lähtömuuttajan yhteenlaskettuja tuloja kalenterivuoden aikana. Muuttajien taustatietojen osalta Tilastokeskuksen tilastot on saatavilla kolmen vuoden viiveellä niin, että esimerkiksi vuoden 2012 tiedot ovat saatavilla vasta vuoden 2015 alkupuolella. Tämän takia muuttajien keskimääräistä tulojen välistä erotusta ja laskennallisia kertymiä pitää tarkastella huomioiden, että luvuissa ei voida ottaa huomioon viimeaikaisimpia muuttoliikkeessä tapahtuneita muutoksia.

Aron ja Laihon (2014) laskutavan mukaan muuttoliikkeen laskennallinen tulokertymä vuosien 2000 – 2011 välisenä aikana yhdeksän kunnan osalta oli laskennallisesti 644,9 miljoonaa euroa (kuva 21). Keskuskaupunkien muuttajien yhteenlaskettu tulokertymä oli 132,4 miljoonaa euroa ja kehyskuntien 512,5 miljoonaa euroa. Helsinki oli metropolialueen ainoa kunta, jossa muuttajien laskennallinen tulokertymä oli negatiivinen, -294,6 miljoonaa euroa. Vertailuajanjaksolla Espoon tulokertymä oli 326,4 miljoonaa ja Vantaan 100,6 miljoonaa euroa. Muuttajien tulokertymä oli kunnittain tarkasteltuna korkein asukasta kohden laskettuna Kirkkonummella, Sipoossa ja Vihdissä sekä alhaisin Helsingin jälkeen Vantaalla, Kauniaisissa ja Keravalla.

Seppo Laakso (2013) toteaa, että muuttoliikkeen valikoivuus iän suhteen on saanut aikaan sen, että tulomuuttajien keskimääräinen tulotaso on Helsingissä ollut pitkään alhaisempi kuin lähtömuuttajien. Ero on johtunut nimenomaan tulo- ja lähtömuuttajien ikärakenteen eroista. Sen sijaan samanikäisten lähtö- ja tulomuuttajien väliset tulotasoerot ovat pienet. Vaikka Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneiden nettotulokertymät olivat voimakkaasti negatiivisia viime vuosikymmenellä, helsinkiläisten suhteellinen tulotaso koko seudun tulotasoon verrattuna pysyi jokseenkin vakaasti samalla tasolla viime vuosikymmenen ajan. Laakson selvityksen tulosten perusteella muuttoliikkeen valikoivuus iän suhteen viime vuosien kaltaisena ilmiönä ei uhkaa Helsingin tulopohjaa suhteessa koko Helsingin seutuun.

Kuva 21. Metropolialueen kuntien nettomuuton laskennallinen tulokertymä (miljoonaa euroa) vuosina 2000 – 2011. Lähde: Aro & Laiho (2014).

YHTEENVETO – muuttoliike	
• **Muuttoliike**	» Muuttoliikkeen laskennallinen tulokertymä vuosien **2000 – 2011** välisenä aikana yhdeksän kunnan osalta oli 644,9 miljoonaa euroa. o Keskuskaupunkien muuttajien yhteenlaskettu tulokertymä oli 132,4 miljoonaa euroa ja kehyskuntien 512,5 miljoonaa euroa. o Helsinki oli metropolialueen ainoa kunta, jossa muuttajien laskennallinen tulokertymä oli negatiivinen (-294,6 miljoonaa euroa). Espoon tulokertymä oli 326,4 miljoonaa ja Vantaan 100,6 miljoonaa euroa. » Muuttoliikkeessä on viime vuosina tapahtunut trendin muutos, jossa Helsingin lapsiperheiden muuttotappio seudun muihin kuntiin on hiipunut varsin pieneksi.

2.3.5 Segregaatio

Segregaatio on ilmiö, jota on tutkittu maailmalla runsaasti. Uusin segregaatiokehitystä metropolialueella käsittelevä tutkimus on Helsingin Tietokeskuksen 2014 julkaisema ”Erilaistuva pääkaupunkiseutu” (Vilkama ym. 2014). Myös esimerkiksi Bernelius 2013, Lönnqvist ja Laakso 2012, Dhalmann 2011 ja Vilkama 2011 ovat tutkineet aiheeseen liittyviä ilmiöitä metropolialueella. Lisäksi aihetta on käsitelty metropolialueen esiselvityksessä (Asikainen ym. 2013) ja HSY:n asuntoraportissa (HSY 2013). Myös Kainulainen (2013) on selvittänyt segregaatiota metropolialueella segregaation ehkäisyn ja vaadittavien toimenpiteiden näkökulmasta.

Segregaation käsitteeseen liittyy läheisesti alueellinen eriytyminen, jolla tarkoitetaan yleensä kaupungin asuinalueiden eriytymistä asukkaiden tulo- ja varallisuustason, koulutuksen ja usein myös ikärakenteen ja etnisen taustan mukaan. Kyse on siis samantyyppisten asukkaiden keskittymisestä omille asuinalueilleen erilleen toisentyyppisistä asukkaista (HSY 2013). Segregaatiota esiintyy, kun tietyt ryhmät ovat aliedustettuina toisilla ja yliedustettuina toisilla alueilla. Käsite voidaan jakaa sosiaaliseen, demografiseen ja etniseen. Usein nämä segregaation eri muodot esiintyvät limittäin eikä niitä voi täysin erottaa toisistaan (Dahlmann 2011).

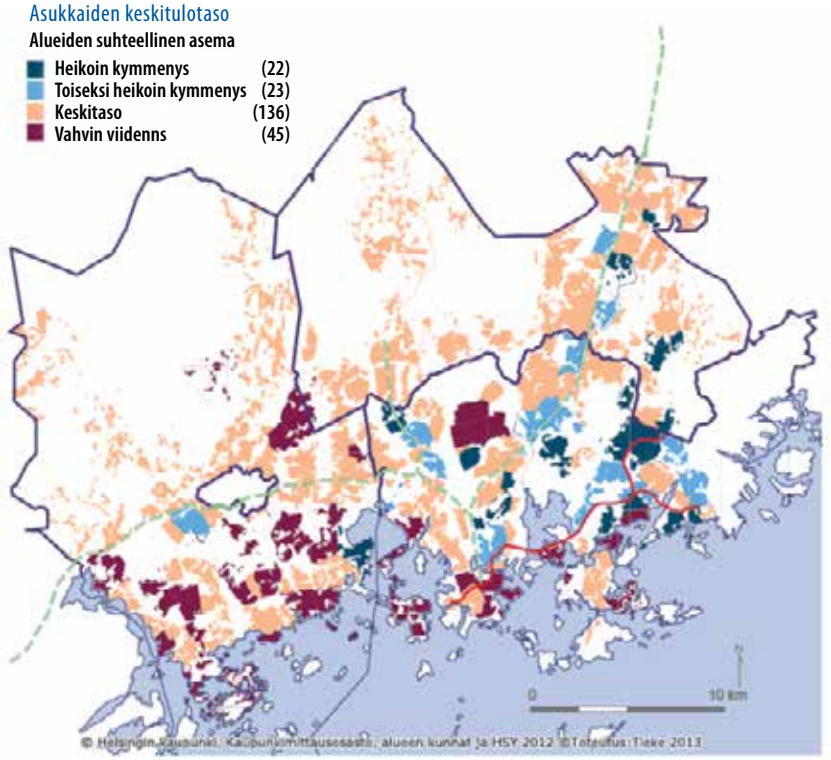
Vilkama ym. (2014) toteavat, että pääkaupunkiseudulla erot alueiden asukasrakenteessa ovat varsin selkeitä ja alueellisesti eri ilmiöiden osalta yhdensuuntaisia. Esimerkiksi yli 15 vuotta täyttäneiden asukkaiden valtionveronalaiset tulot ovat korkeimman tulotason alueilla (ylin kymmenys) keskimäärin kolminkertaiset matalimman tulotason alueisiin (alin kymmenys) nähden (kuva 22). Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneen kantaväestön osuuksissa ero korkeimman (ylin kymmenys) ja matalimman (alin kymmenys) koulutustason alueiden välillä on noin kuusinkertainen ja vain perusasteen tutkinnon suorittaneissa yli nelinkertainen. Myös työttömyysasteessa ja vieraskielisten osuuksissa erot korkeimpien (ylin kymmenys) ja matalimpien (alin kymmenys) osuuksien alueiden välillä ovat suuria: työttömyysasteen erot ovat viisinkertaiset ja vieraskielisen väestön osuuksissa erot ovat keskimäärin yhdeksänkertaiset (kuva 23). Vieraskielisten lasten osuuksissa erot ovat 26-kertaiset. Myös Lönnqvist ja Laakso (2012) toteavat, että maahanmuuttajaväestö ei sijoitu pääkaupunkiseudulla tasaisesti kaikille asuinalueille. Maahanmuuttajien osuus lähentelee korkeimmillaan 29 prosenttia väestöstä. Kaikista pääkaupunkiseudun kunnista löytyy vähintään yksi alue, joilla maahanmuuttajien osuus on yli 25 prosenttia. Yli 20 prosentin osuuden omaavia alueita oli vuonna 2012 Helsingissä yhdeksän ja Espoossa sekä Vantaalla neljä molemmissa. Alueet, joilla maahanmuuttajien osuus jää alle viiden prosentin, ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta pientaloalueita.

Vilkama ym. (2014) ovat havainneet kymmenen vuoden aikavälitarkastelussa (2002 – 2012), että pääkaupunkiseudulla on havaittavissa merkkejä yksittäisten alueiden suhteellisen aseman heikentymisestä ja siitä, että pieni joukko alueita on jäänyt kehityksen tahdista jälkeen. Heikommin pärjäävien alueiden (heikoin kymmenys) määrä on kasvanut vuosien 2002 – 2012 välisenä aikana tutkittujen ulottuvuuksien (25 – 64-vuotiaiden työttömyysaste, vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden 25 – 64-vuotiaiden kantaväestön osuus, valtionveronalaisen keskitulot 15 vuotta täyttäneitä asukkaita kohden sekä vieraskielisen väestön osuus) osalta. Vuodenvaihteessa 2001/2002 heikompaan kymmenykseen kaikilla neljällä muuttujalla kuuluvia alueita oli pääkaupunkiseudulla viisi (neljä aluetta Helsingissä ja yksi Vantaalla). Kymmenen vuotta myöhemmin heikompaan kymmenykseen kuuluvien alueiden määrä oli noussut kymmeneen (kuusi Helsingissä ja neljä Vantaalla).

Lisäksi Vilkama ym. (2014) toteavat, että kuntien väliset erot ovat suhteellisen selkeitä pääkaupunkiseudulla: Espoo profiloituu Helsinkiä ja Vantaata hyväosaisempana. Espoon asuinalueet profiloituvat yleisesti ottaen keski- ja korkeatuloisina, korkeasti koulutettuina, matalamman työttömyyden alueina. Vantaan alueet profiloituvat keskituloisina, mutta Helsinkiä ja Espoota matalamman koulutustason alueina. Helsingissä puolestaan ääripäät ovat Espoota ja Vantaata selkeämmin esillä. Vieraskielisen osuuden suhteen kuntien väliset

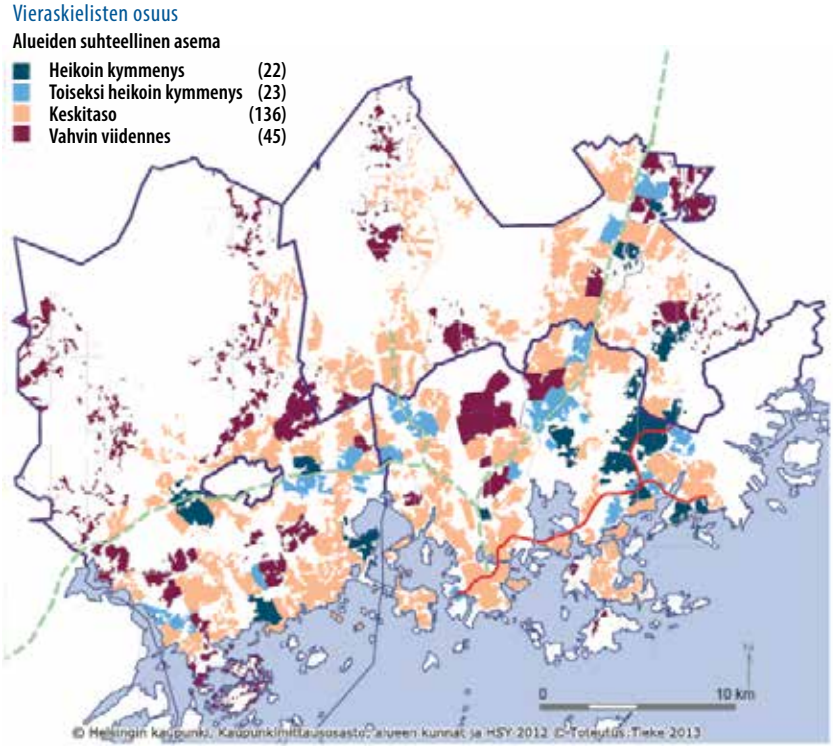
erot ovat muita muuttujia pienempiä. Vaikka Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat koko Suomen tasolla ja osin seudullisesti tarkasteltuna useilla mittareilla keskimääräistä paremmin pärjääviä kaupunkeja, ovat kuntien sisäiset asuinalueiden väliset erot samaan aikaan paikoin yllättävän suuria ja useiden eriytymisen ulottuvuuksien suhteen päällekkäisiä.

Kuva 22. Pääkaupunkiseudun osa-alueiden jakautuminen aluetyypeittäin valtionveronalaisten keskitulojen suhteen, 31.12.2011. Lähde: Vilkama ym. 2014

Keskitulot on laskettu 15 vuotta täyttäneitä asukkaita kohden. (Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat)

Kuva 23. Pääkaupunkiseudun osa-alueiden jakautuminen aluetyypeittäin vieraskielisen väestön osuuden suhteen, 1.1.2012. Lähde: Vilkama ym. 2014.

(Aineisto: Helsingin seudun aluesarjat)

Eriytymisen syyt ja ratkaisumallit

Vilkama ym. (2014) toteavat, että alueiden eriytymisen suhteellisen aseman pysyvyys selittyy pitkälti asuntokannan rakenteissa havaittavilla eroilla ja asuinalueiden sijainnilla. Lähes kaksi kolmasosaa (68 %) asuinalueiden sosioekonomisen ja etnisen rakenteen alueellisesta vaihtelusta voidaan selittää ARA-vuokra-asuntojen ja kerrostaloasuntojen alueellisella osuudella, keskustaetäisyydellä ja sijaintikunnalla. Pelkkä asuntokannan rakenne selittää noin puolet (51 %) alueellisesta vaihtelusta. Selkeimmin suhteellista asemaansa yksittäisillä eriytymisen ulottuvuuksilla kohentaneet alueet ovatkin tyypillisimmin alueita, joiden asuntokantarakenteessa on tapahtunut tarkasteluajanjaksolla muutoksia runsaan asuntorakentamisen seurauksena. Asuntokannan tarjoamat mahdollisuudet ovat vahvasti sidottuja tulotasoon. Seudun ongelmana on se, että asuntotuotanto ei ole pysynyt työmarkkinoiden luoman imun vauhdissa, mikä on nostanut asumiskustannuksia kauttaaltaan ja samalla vähentänyt muita kulutusmahdollisuuksia. Myös alueiden väliset erot asuntohinnoissa ovat merkki asuinalueiden eriytymisestä.

Maahanmuuttajien kantaväestöä heikompi asema työmarkkinoilla vaikuttaa heidän asumisuransa kulkuun. Riippuvuus kaupunkien vuokra-asuntojen tarjonnasta ja vuokra-asuntojen jakoa sääntelevistä käytännöistä heijastuu erityisesti tiettyjen maahanmuuttajaryhmien alueelliseen sijoittumiseen ja muuttoliikkeeseen. Helsingin seudulla 48 prosenttia vieraskielisistä asuu kaupungin vuokra-asunnossa, kantaväestöstä noin 13 prosenttia. Omistusasuntovaltaisessa Norjassa myös maahanmuuttajat etenevät asumisurallaan kantaväestön kaltaisesti: kantaväestöstä 75 prosenttia ja maahanmuuttajista 63 prosenttia asuvat omistusasunnossa. Helsingin seudulla nykyisen trendin mukaisesti, ilman korjaavia toimenpiteitä, maahanmuuttajien keskittymiskehityksen on arvioitu vahvistuvan vuokra-asuntovaltaisilla alueilla (Asikainen ym. 2013, sit. Virtanen 2005; Virtanen 2007; Andersson et al. 2010; Vilkama 2011).

Kainulaisen (2013) mukaan segregaation ehkäisyssä keskeistä on välttää uusia suuria sosiaalisen asuntotuotannon asumiskeskittymiä ja jo syntyneitä keskittymiä tasapainottaa. Alueellisen segregaation ehkäiseminen on osa asuntopolitiikkaa, mutta ainoastaan asuntopolitiikan avulla segregaatiota ei kuitenkaan saada ratkaistua. Tarvitaan poikkihallinnollisia ratkaisuja alkaen maankäytöstä ja kaavoituksesta, asuntotuotannosta ja asukasvalinnoista päätyen alueellisesti räätälöityihin ja kohdistettuihin palveluihin (Asikainen ym. 2013). Oleellista on puuttua tulo- ja työmarkkinakysymyksiin eli auttaa kohdennetusti niitä, joka ovat pudonneet työmarkkinoiden ulkopuolelle tai elävät pysyvässä köyhyydessä (Vaattovaara & Kortteinen 2012). Keskeistä on saada hallinnon eri tasot ja sektorit eriytymiskehityksen katkaisemisen tavoitteen taakse. Metropolialueen syrjäytymistä ja huono-osaisuutta ehkäisemään tarvitaan kuntien, valtion ja järjestöjen yhteistyössä tehtäviä merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, nopeaa reagointia vaativia toimenpiteitä ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamista (HSY 2013).

YHTEENVETO – segregaatio	
• Segregaatio	» Pääkaupunkiseudulla erot alueiden asukasrakenteessa ovat varsin selkeitä. Myös kuntien väliset erot näkyvät suhteellisen selkeinä pääkaupunkiseudulla: Espoo profiloituu Helsinkiä ja Vantaata hyväosaisempana. » Kymmenen vuoden aikavälitarkastelussa (2002 – 2012) on havaittu, että pääkaupunkiseudulla on merkkejä yksittäisten alueiden suhteellisen aseman heikentymisestä ja siitä, että pieni joukko alueita on jäänyt kehityksen tahdista jälkeen. Heikommin pärjäävien alueiden (heikoin kymmenys) määrä on kasvanut vuosien 2002 – 2012 välisenä aikana. » Lähes kaksi kolmasosaa (68 %) asuinalueiden sosioekonomisen ja etnisen rakenteen alueellisesta vaihtelusta voidaan selittää ARA-vuokra-asuntojen ja kerrostaloasuntojen alueellisella osuudella, keskustaetäisyydellä ja sijaintikunnalla. Pelkkä asuntokannan rakenne selittää noin puolet (51 %) alueellisesta vaihtelusta. » Segregaation ehkäisyssä keskeistä on välttää uusia suuria sosiaalisen asuntotuotannon asumiskeskittymiä ja jo syntyneitä keskittymiä tasapainottaa.

3 Hallinto ja talous

3.1 Päätöksenteko- ja hallinto organisaatiot

Espoon kaupunginvaltuustossa on 75 jäsentä (taulukko 11). Kaupungissa on 11 lautakuntaa ja 3 johtokuntaa. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja ja neljä toimialajohtajaa. Hallinnollinen organisaatio muodostuu konsernihallinnosta ja neljästä toimialasta: sosiaali- ja terveystoimesta, sivistystoimesta, teknisestä ja ympäristötoimesta sekä palveluliiketoimesta. Konserniin kuuluu 55 yhteisöä, joista 26 tytäryhteisöjä, 19 osakkuusyhteisöjä ja 10 kuntayhtymiä.

Helsingin kaupunginvaltuustossa on 85 jäsentä. Kaupungissa on 17 lautakuntaa ja 13 johtokuntaa. Kaupunginjohtaja johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa, neljällä apulaiskaupunginjohtajalla on kullakin oma toimialansa: rakennus- ja ympäristötoimi; kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi; sosiaali- ja terveystoimi ja sivistystoimi. Virastoja on yhteensä 33. Konserniin kuuluu 131 yhteisöä, joista 86 on tytäryhteisöjä, 39 osakkuusyhtiöitä ja 6 kuntayhtymiä.

Kauniaisten kaupunginvaltuustossa on 35 jäsentä. Kaupungissa on 10 lautakuntaa. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja. Kaupungin toiminnot jakautuvat neljään toimialaan, joita ovat yleishallinto (kaupunginkanslia ja rahatoimisto), sosiaali- ja terveystoimi, yhdyskuntatoimi sekä sivistystoimi (suomenkielinen koulutoimi, ruotsinkielinen koulutoimi, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi). Konsernissa on yhteensä 19 yhteisöä, joista 10 tytäryhteisöjä ja 9 kuntayhtymää.

Keravan kaupunginvaltuustossa on 51 jäsentä. Lautakuntia on kuusi ja johtokuntia kaksi. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja. Kaupungissa toimii neljä virastoa: keskushallinto, kasvatus- ja opetusvirasto, vapaa-aikavirasto ja sosiaali- ja terveysvirasto. Konsernissa on 21 yhteisöä, joista 17 tytäryhteisöä, 8 osakkuusyhtiötä ja kaksi kuntayhtymää.

Kirkkonummen kunnanvaltuustossa on 51 jäsentä. Kunnassa on 11 lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään toimialaan: konsernihallinto, perusturva, sivistystoimi ja yhdyskuntatekniikka. Konserniin kuuluu 17 yhteisöä, joista neljä on tytäryhteisöä, yhdeksän on osakkuusyhtiötä ja viisi kuntayhtymää.

Sipoon kunnanvaltuustossa 43 jäsentä. Kunnassa on kuusi lautakuntaa. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat viiteen keskukseen/osastoon: kehitys- ja kaavoituskeskus, talous- ja hallintokeskus, sosiaali- ja terveysosasto, sivistysosasto sekä tekniikka- ja ympäristöosasto. Konserniin kuuluu 18 yhteisöä, joista kaksi on tytäryhteisöä, kahdeksan osakkuusyhtiötä ja kahdeksan kuntayhtymää.

Tuusulan kunnanvaltuustossa on 51 jäsentä. Kunnassa on kymmenen lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään toimialaan: yleisjohto ja konsernipalvelut, kasvatus- ja sivistystoimi, sosiaali- ja terveystoimi ja tekninen toimi. Konserniin kuuluu 27 yhteisöä, joista 14 on tytäryhteisöä, viisi osakkuusyhtiötä ja seitsemän kuntayhtymää ja yksi yhteisyhteisö.

Vantaan kaupunginvaltuustossa on 67 jäsentä. Lautakuntia on kahdeksan ja johtokuntia kolme. Kaupunkia johtaa kaupunginjohtaja ja viisi apulaiskaupunginjohtajaa. Organisaatio jakautuu viiteen toimialaan: kaupunginjohtajan toimialaan; konserni- ja asukaspalvelujen toimialaan; maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialaan; sivistystoimen toimialaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan. Vantaan kaupungin konsernirakenteessa on yhteensä 72 yhteisöä, joista 49 on tytäryhteisöjä, 14 osakkuusyhteisöjä ja 9 kuntayhtymää.

Vihdin kunnanvaltuustossa on 43 jäsentä. Kunnassa on kahdeksan lautakuntaa ja yksi johtokunta. Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnan toiminnot jakautuvat neljään osaan: konsernihallintoon, hallintokeskukseen, sivistyskeskukseen, tekniseen ja ympäristökeskukseen. Konserniin kuuluu 13 yhteisöä, joista 7 on tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Taulukko 11. Selvityskuntien organisaatiokuvausten tiivistelmät. Lähde: kuntien verkkosivut.

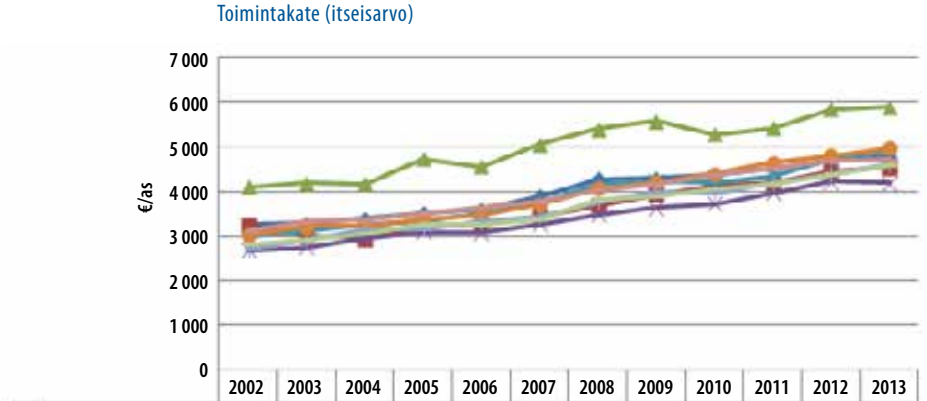
	Valtuuston jäsenien määrä	Lautakuntien/ johtokuntien määrä (ltk+jkt)	Viranhaltijaorganisaatio	Virastojen/ laitosten määrä	Konsernin yhteisöjen määrä (tytäryhteisöt+ osakkuusyhtiöt+ kuntayhtymät)
Espoo	75	14 (11+3)	KJ, 4 toimialajohtajaa, johtoryhmä • Tekninen ja ympäristötoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Sivistystoimi • Palveluliiketoimi	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulosyksikköihin sekä 8 liikelaitosta	55 sis. säätiöt (26 +19+10)
Helsinki	85	30 (17+13)	KJ, 4 apulaiskaupunginjohtajaa, johtoryhmä • Rakennus- ja ympäristötoimi • Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Sivistystoimi	33 virastoa/ laitosta	131 (86+39+6),
Kauniainen	35	10 (10+0)	KJ, johtoryhmä • Yleishallinto • Sosiaali- ja terveystoimi • Yhdyskuntatoimi • Sivistystoimi	Toimialat jakautuvat tulosalueisiin	19 (10+0+9)
Kerava	51	8 (6+2)	KJ, johtoryhmä • Keskushallinto • Kasvatus- ja opetusvirasto • Vapaa-aikavirasto • Sosiaali- ja terveysvirasto	4 virastoa sekä 2 liikelaitosta	21 (17+8+2)
Kirkkonummi	51	12 (11+1)	KJ, johtoryhmä • Konsernihallinto • Perusturva • Sivistystoimi • Yhdyskuntatekniikka	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulosalueisiin sekä 1 liikelaitos	17 (4+9+5)
Sipoo	43	6 (6+0)	KJ, johtoryhmä • Kehitys- ja kaavoituskeskus • Talous- ja hallintokeskus • Sosiaali- ja terveysosasto • Sivistysosasto • Tekniikka- ja ympäristöosasto	5 keskusta/osastoa, jotka jakautuvat tulosyksiköihin	18 (2+8+8)
Tuusula	51	11 (10+1)	KJ, johtoryhmä • Yleisjohto ja konsernipalvelut • Kasvatus- ja sivistystoimi • Sosiaali- ja terveystoimi • Tekninen toimi	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulosyksiköihin sekä 1 liikelaitos	27 (14+5+7)+ 1 yhteisyhteisö
Vantaa	67	11 (8+3)	KJ, 5 apulaiskaupunginjohtajaa, johtoryhmä • Kaupunginjohtajan toimiala • Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala • Maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimiala • Sivistystoimen toimialaan • Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan	Viisi toimialaa, jotka jakautuvat tulosyksiköihin sekä 3 liikelaitosta	72 (49 +14+9)
Vihti	43	9 (8+1)	KJ , johtoryhmä • Konsernihallinto • Hallintokeskus • Sivistyskeskus • Tekninen ja ympäristökeskus	4 toimialaa, jotka jakautuvat tulosyksikköihin sekä 1 liikelaitos	13 (7+0+6)

3.2 Talouden tunnusluvut

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet). Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate on heikentynyt vuosien 2002–2013 välisenä aikana kaikissa selvityskunnissa (kuva 24). Vuonna 2013 Espoon ja Vantaan toimintakate oli n. -4 700 euroa asukasta kohden ja Helsingin n. -4 500 euroa asukasta kohden. Selvityskuntien heikoin toimintakate oli Kauniaisilla, jolla se oli lähes -5 900 euroa asukasta kohden. paras toimintakate oli Keravalla, jolla se oli n. -4 200 euroa asukasta kohden.

Kuva 24. Toimintakatteen kehitys selvityskunnissa 2002 – 2013. Lähde: Suomen kuntaliitto.

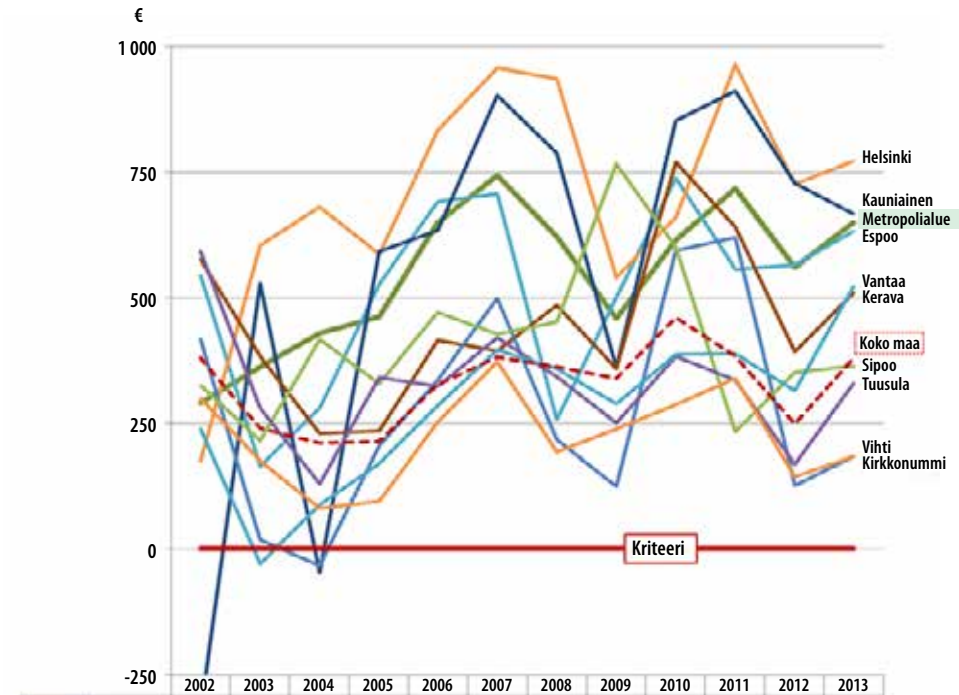

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Espoo	3247	3282	3388	3516	3599	3884	4261	4288	4351	4512	4658	4776
Helsinki	3232	3010	2943	3237	3246	3444	3684	3930	4135	4189	4446	4525
Kauniainen	4103	4175	4163	4724	4538	5038	5396	5556	5269	5416	5818	5872
Kerava	2678	2751	2962	3093	3077	3264	3479	3623	3714	3960	4211	4188
Kirkkonummi	2988	3132	3267	3320	3509	3759	4161	4240	4175	4314	4701	4904
Sipoo	3034	3221	3234	3375	3464	3700	4065	4192	4391	4637	4786	4967
Tuusula	2696	2910	3169	3155	3313	3432	3753	4000	3942	4183	4373	4596
Vantaa	3128	3318	3352	3490	3624	3773	4020	4153	4372	4487	4666	4693
Vihti	2815	2907	3065	3243	3255	3369	3824	3894	4059	4148	4372	4578

Vuosikate

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen kattamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin. Vuonna 2013 vahvin vuosikate oli Helsingillä (772 €/as) ja heikoin Kirkkonummella (184 €/as) (kuva 25). Helsingin vuosikate (€/as) on ollut selvityskuntien vahvin useimpina vuosina vuosien 2001 – 2012 välillä. Viime vuosina (2010 – 2012) se on pysytellyt välillä 659 – 965 euroa asukasta kohden. Espoossa vuosikate on viime vuosina pysytellyt välillä 557 – 738 euroa asukasta kohden. Vuosikate on painunut negatiiviseksi 2000-luvulla Kauniaisissa vuosina 2002 ja 2004, vaikka kaupunki muutoin on vuosikatteen osalta pysytellyt selvityskuntien vahvimpien joukossa. Myös Vantaan vuosikate oli negatiivinen vuonna 2003, jonka jälkeen vuosikate on ollut välillä n. 280 – 521 euroa asukasta kohden.

Kuva 25. Vuosikatteen (€/as) kehitys selvityskunnissa 2002 – 2013. Lähde: Tilastokeskus. Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

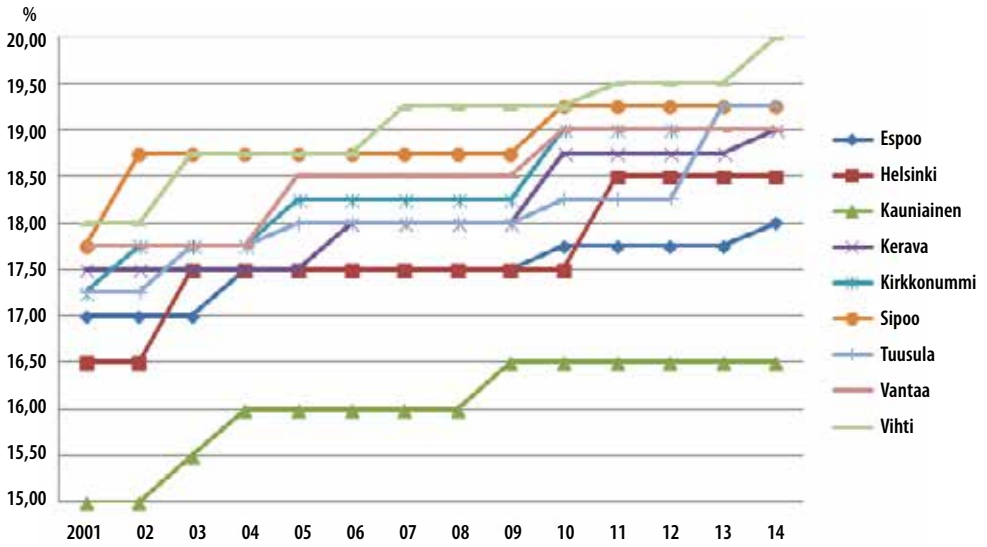

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolialue	292	363	429	462	650	743	621	459	615	719	561	650
Espoo	545	166	281	527	691	707	258	501	738	557	566	632
Helsinki	176	604	681	587	834	958	936	541	659	965	727	772
Kauniainen	-323	529	-46	591	635	903	789	360	853	912	729	668
Kerava	577	384	230	234	416	394	485	359	770	642	393	509
Kirkkonummi	417	19	-32	205	337	500	217	124	594	620	127	184
Sipoo	326	216	417	329	471	428	452	766	601	233	352	364
Tuusula	593	281	129	342	325	421	344	251	384	337	169	330
Vantaa	239	-29	89	171	285	396	359	289	387	389	315	521
Vihti	299	175	81	95	253	374	194	239	288	340	144	185
Koko maa	381	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249	380
Kriteeri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tuloveroprosentti

Selvitysalueen kunnista matalin tuloveroprosentti koko 2000-luvun on ollut Kauniaisissa, jossa se on ollut viime vuosina 16,5 % (kuva 26). Korkein tuloveroprosentti on Vihdillä, jolla tuloveroprosentti vuonna 2014 on noussut 20 prosenttiin. Pääkaupunkiseudun kunnista korkein tuloveroprosentti on Vantaalla (vuodesta 2010 saakka 19 %) ja matalin Espoossa, jossa se vuoden 2014 alussa nousi 18 %:iin (vuosina 2010 – 2013 tuloveroprosentti oli 17,75 %).

Kuva 26. Tuloveroprosentin kehitys 2001 – 2014 selvityskunnissa. Lähde: Suomen kuntaliitto ja kunnat.

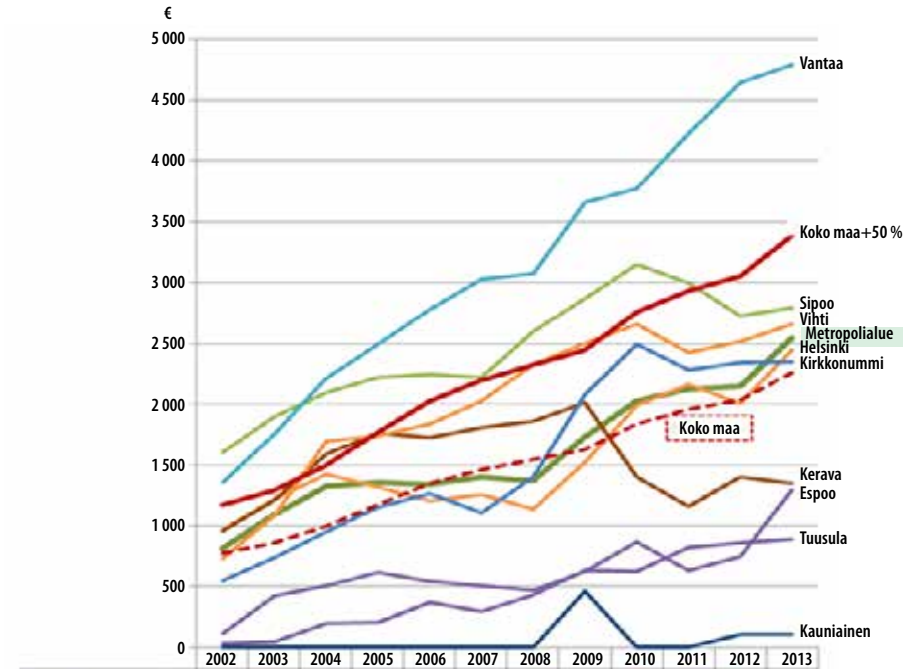

Lainakanta

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa. Se lasketaan vähentämällä vieraasta pääomasta saadut ennakot sekä osto-, siirto- ja muut velat. Luvut sisältävät myös kunnan liikelaitosten lainat, mutta ei kunnan omistamien yhtiöiden lainoja. Tästä syystä kunnan tehtävien organisointi vaikuttaa kunnan lainakantaan, minkä takia kuntien lainamäärät eivät aina ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

Vertailuajanjaksolla 2002 – 2013 Vantaan lainamäärä on tasaisesti noussut niin, että vuonna 2013 se oli n. 4 800 euroa asukasta kohden (kuva 27). Helsingin lainakanta on noussut vuodesta 2002, jolloin se oli alle 1000 €/as vuoteen 2013 tultaessa n. 2 400 euroon asukasta kohden. Selvityskunnista pienin lainakanta on Kauniaisilla, jolla koko 2000-luvun ajan joko ei ole ollut lainaa tai sitä on ollut vain hyvin vähän. Espoolla lainakanta on pysynyt suhteellisesti matalalla tasolla, alle 900 eurossa asukasta kohden koko 2000-luvun. Vuonna 2013 Espoon lainakanta oli noussut n. 1 300 euroon asukasta kohden. Myös Tuusulan lainakanta on pysynyt koko 2000-luvun matalalla tasolla.

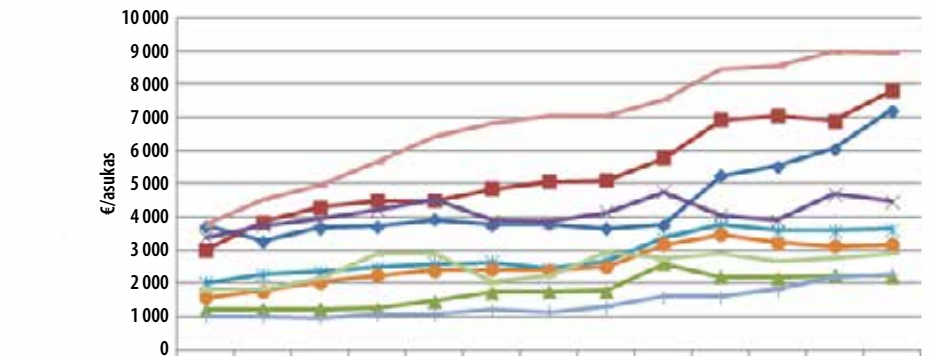
Kuva 27. Lainakannan (€/as) kehitys selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus. Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolialue	818	1098	1329	1357	1343	1406	1375	1735	2030	2125	2148	2544
Espoo	113	423	508	618	542	507	473	625	867	633	748	1299
Helsinki	965	1221	1424	1318	1205	1262	1143	1526	1989	2160	2001	2446
Kauniainen	7	5	2	1	0	0	0	464	0	0	112	110
Kerava	960	1215	1591	1762	1723	1806	1861	2010	1404	1162	1405	1348
Kirkkonummi	555	740	955	1156	1266	1111	1406	2076	2493	2281	2346	2352
Sipoo	1606	1901	2092	2219	2248	2220	2596	2868	3149	2995	2724	2792
Tuusula	37	49	199	210	369	297	436	633	629	825	863	893
Vantaa	1359	1754	2215	2491	2779	3025	3074	3663	3775	4225	4642	4790
Vihti	730	1087	1698	1743	1838	2027	2330	2503	2655	2424	2516	2661
Koko maa	781	862	1000	1176	1351	1464	1548	1631	1839	1957	2037	2261
Koko maa+50%	1172	1293	1500	1764	2027	2196	2322	2447	2759	2936	3056	3393

Vantaan konsernin lainakanta (euroa asukasta kohden) on ollut koko 2000-luvun selvitysalueen kuntien suurin (kuva 28). Vuonna 2013 konsernin lainakanta oli Vantaalla 9 000 euroa asukasta kohden. Samana vuonna Helsingin konsernin lainakanta oli noin 7 800 euroa asukasta kohden ja Espoon noin 7200 euroa asukasta kohden. Konsernitarkastelussa erityisesti pääkaupunkiseudun erot lainakannassa tasaantuvat emokuntien lainakantaan verrattuna.

Kuva 28. Konsernin (€/as) lainakannan kehitys selvityskunnissa 2001 – 2013, €/asukas.
Lähde: Suomen kuntaliitto ja kunnat.

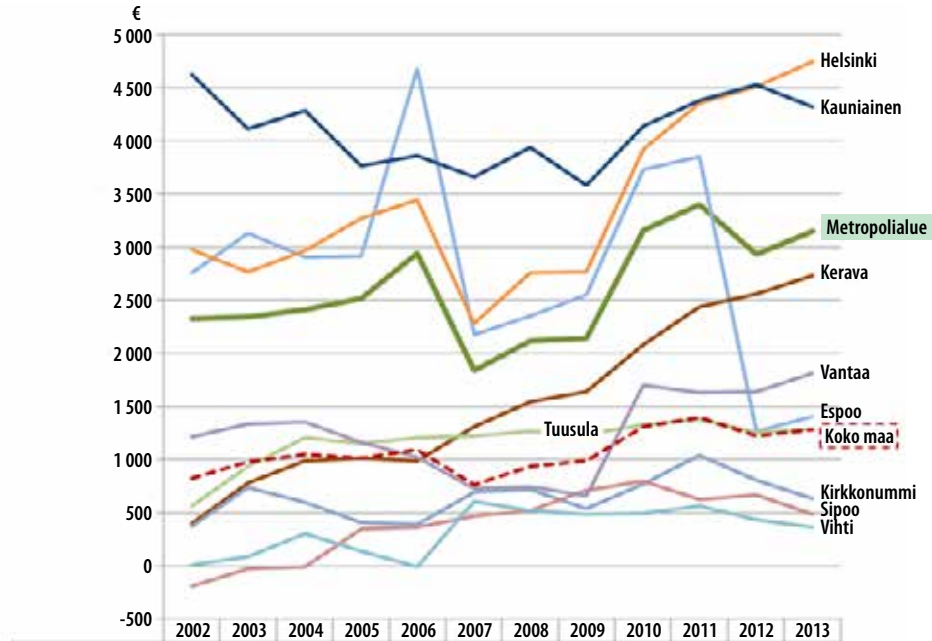

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Espoo	3722	3284	3690	3731	3934	3765	3781	3656	3770	5253	5525	6055	7222
Helsinki	3028	3857	4290	4506	4497	4846	5067	5118	5769	6918	7055	6905	7815
Kauniainen	1220	1242	1230	1245	1468	1733	1757	1780	2590	2200	2180	2246	2216
Kerava	3400	3752	3938	4229	4529	3909	3867	4143	4755	4065	3895	4686	4479
Kirkkonummi	2030	2266	2358	2489	2610	2643	2446	2679	3374	3771	3593	3593	3645
Sipoo	1586	1774	2051	2252	2405	2432	2410	2520	3163	3477	3229	3134	3182
Tuusula	1012	1008	971	1087	1086	1209	1152	1297	1597	1610	1822	2201	2298
Vantaa	3768	4537	4960	5676	6442	6838	7052	7028	7538	8464	8551	8984	8960
Vihti	1820	1848	2160	2877	2897	2041	2241	2954	2763	2900	2688	2783	2910

Kertynyt ali-/ylijäämä

Kertynyt ali-/ylijäämä lasketaan vähentämällä vuosikatteesta mm. poistot ja satunnaiset kulut. Selvitysalueen kunnista yhdelläkään ei ole ollut kertynyttä alijäämää viime vuosina. 2000-luvulla ainoastaan Sipoolla on ollut taseessa kertynyttä alijäämää vuosien 2002 – 2004 välillä ja Vihdillä vuonna 2006 (kuva 29). Vuonna 2013 selvityskunnista korkein ylijäämä asukasta kohden tarkasteltuna oli Helsingillä (4 746 €/as). Lähes yhtä paljon ylijäämää oli Kauniaisten taseessa (4 325 €/as). Espoon ylijäämä pysytteli 2000-luvulla Helsingin ylijäämän tasolla tai sen yläpuolella, mutta tippui vuonna 2012 lähemmäs Vantaan tasoa. Vuonna 2013 se oli 1404 €/as. Vantaan ylijäämä oli 1812 €/as vuonna 2013 ja viime vuosina se on pysytellyt 1630–1700 €/as välillä. 2000-luvulla Tuusulan ylijäämä on ollut koko maan kaikkien kuntien keskimääräisen ylijäämän tasolla, Kirkkonummen, Sipoon ja Vihdin ylijäämän taso on sen sijaan ollut koko maan kaikkien kuntien keskimääräisen ylijäämän alapuolella. Muiden selvityskuntien ylijäämä on ollut maan keskiarvoa korkeammalla tasolla.

Kuva 29. Kertynyt ylijäämä (€/as) selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

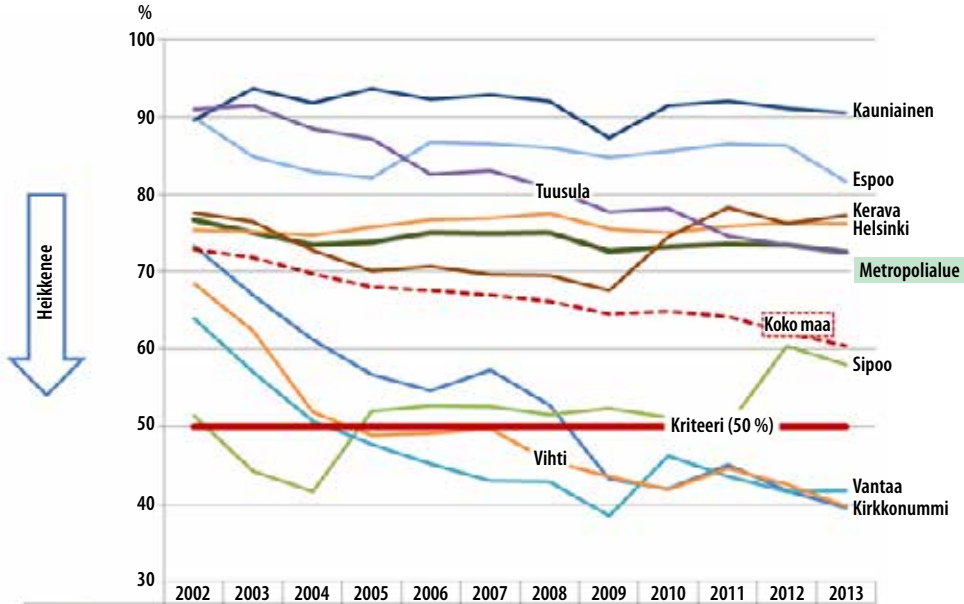

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolialue	2322	2343	2409	2520	2938	1836	2118	2145	3156	3404	2936	3147
Espoo	2757	3133	2907	2913	4678	2178	2350	2551	3734	3851	1267	1404
Helsinki	2975	2772	2963	3271	3441	2286	2760	2766	3922	4359	4510	4746
Kauniainen	4624	4111	4285	3769	3865	3665	3935	3584	4142	4382	4528	4325
Kerava	400	782	990	1012	992	1309	1542	1643	2086	2435	2560	2736
Kirkkonummi	374	739	602	410	393	692	717	536	770	1044	812	635
Sipoo	-187	-26	-9	348	365	471	519	709	799	624	669	488
Tuusula	565	940	1204	1153	1210	1221	1271	1327	1329	1380	1261	1281
Vantaa	1219	1335	1357	1161	1026	728	744	663	1700	1634	1639	1811
Vihti	13	86	304	144	-4	604	524	485	494	565	437	367
Koko maa	821	982	1047	1020	1093	765	937	986	1314	1398	1224	1286

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä (Omavaraisuusaste= [Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset] /(Koko pääoma - Saadut ennakot). Vantaalla vuodesta 2005 lähtien omavaraisuusaste on pysytellyt noin 40 - 50 prosentin tuntumassa (kuva 30), kuten myös Kirkkonummella ja Vihdissä viime vuosina. Selvityskunnista korkeimmat omavaraisuusasteet vuonna 2013 oli Kauniaisilla 91 % ja Espoolla, jolla se oli 82 %. Helsingin omavaraisuusaste oli 76 %. Näiden omavaraisuusasteen taso on pysytellyt suhteellisen samana koko 2000-luvun.

Kuva 30. Omavaraisuusaste selvityskunnissa 2001 – 2013. Lähde: Tilastokeskus.
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

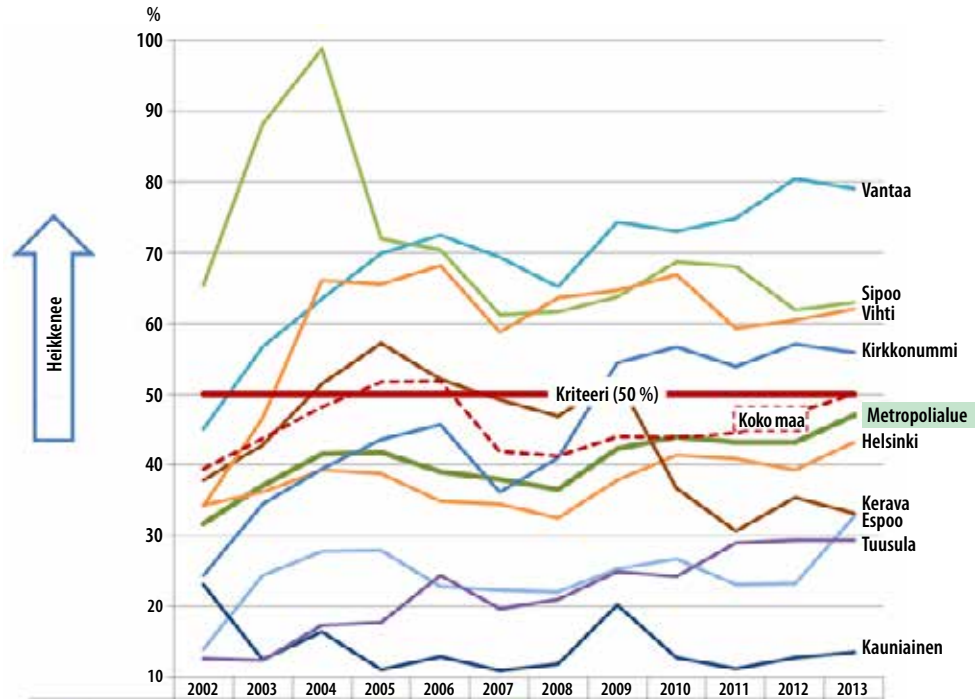

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolialue	77 %	75 %	73 %	74 %	75 %	75 %	75 %	73 %	73 %	74 %	73 %	73 %
Espoo	90 %	85 %	83 %	82 %	87 %	86 %	86 %	85 %	86 %	87 %	86 %	82 %
Helsinki	75 %	75 %	75 %	76 %	77 %	77 %	77 %	76 %	75 %	76 %	76 %	76 %
Kauniainen	90 %	94 %	92 %	94 %	92 %	93 %	92 %	87 %	91 %	92 %	91 %	91 %
Kerava	78 %	76 %	73 %	70 %	71 %	70 %	70 %	68 %	75 %	78 %	76 %	77 %
Kirkkonummi	73 %	67 %	61 %	57 %	55 %	57 %	53 %	43 %	42 %	45 %	42 %	40 %
Sipoo	51 %	44 %	42 %	52 %	53 %	53 %	52 %	52 %	51 %	50 %	60 %	58 %
Tuusula	91 %	91 %	88 %	87 %	83 %	83 %	81 %	78 %	78 %	75 %	73 %	73 %
Vantaa	64 %	57 %	51 %	48 %	45 %	43 %	43 %	38 %	46 %	44 %	42 %	42 %
Vihti	68 %	62 %	52 %	49 %	49 %	50 %	46 %	44 %	42 %	45 %	43%	40 %
Koko maa	73 %	72 %	70 %	68 %	68 %	67 %	66 %	65 %	65 %	64 %	62 %	60 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Suhteellinen velkaantuminen

Suhteellinen velkaantuneisuus tarkoittaa vieraan pääoman (vähennettynä saaduilla ennakoilla) suhdetta käyttötuloihin. Vantaan suhteellinen velkaantuminen on noussut vuodesta 2003 alkaen niin, että se oli noussut vuoteen 2013 mennessä 88 prosenttiin (kuva 31). Pienin suhteellinen velkaantumisaste vuonna 2013 oli Kauniaisilla, jolla se oli 13 %. Helsingin suhteellinen velkaantumisaste on pysytellyt 2000-luvulla 34 % – 44,4 % välillä. Espoon suhteellinen velkaantumisaste on pysynyt vuodesta 2003 lähtien noin 25 % tasolla muutamien prosenttiyksikköjen vaihteluvälillä, mutta nousi 33,7 prosenttiin vuonna 2013.

Kuva 31. Suhteellinen velkaantuminen selvityskunnissa 2001 – 2012. Lähde: Tilastokeskus
Kuvan on tuottanut FCG Konsultointi Oy.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolialue	32 %	37 %	42 %	42 %	39 %	38 %	36 %	42 %	44 %	43 %	43 %	47 %
Espoo	14 %	24 %	27 %	28 %	23 %	22 %	22 %	25 %	27 %	23 %	23 %	33 %
Helsinki	34 %	36 %	39 %	39 %	35 %	34 %	32 %	38 %	41 %	41 %	39 %	43 %
Kauniainen	23 %	12 %	16 %	11 %	13 %	11 %	12%	20 %	13 %	11 %	13 %	13 %
Kerava	38 %	43 %	51 %	57 %	52 %	49 %	47 %	52 %	37 %	31 %	35 %	33 %
Kirkkonummi	24 %	34 %	39 %	44 %	46 %	36 %	41 %	54 %	57 %	54 %	57 %	56 %
Sipoo	65 %	88 %	99 %	72 %	70 %	61 %	62 %	64 %	69 %	68 %	62 %	63 %
Tuusula	13 %	12 %	17 %	18 %	24 %	20 %	21 %	25 %	24 %	29 %	29 %	29 %
Vantaa	45 %	57 %	64 %	70 %	73 %	69 %	65 %	74 %	73 %	85%	89%	88%
Vihti	34 %	47 %	66 %	66 %	68 %	59 %	64 %	65 %	67 %	59 %	60 %	62 %
Koko maa	39 %	44 %	48 %	52 %	52 %	42 %	41 %	44 %	44 %	45 %	47 %	50 %
Kriteeri (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Heikon talouden raja-arvojen täyttyminen selvityskunnissa

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/200) 63a §:n mukaan jos kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut (vuosikate, tuloveroprosentti, lainamäärä, kertynyt alijäämä, omavaraisuusaste sekä suhteellinen velkaantumisaste) ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet valtioneuvoston asetuksella säädetyt raja-arvot, kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Useat heikon talouden tunnusluvuista selittävät etenkin velkaantumista. On huomioitava, että velkaantumisen tarkasteluun liittyy tiettyjä vertailukelpoisuusongelmia kuten esim. investointien toteuttaminen yhtiöiden kautta tai elinkaarimallilla, konsernirakenne, investointien kohdentuminen, valtion investointien osarahoittaminen.

Selvitysalueen kunnista vuonna 2013 Vantaalla ylittyi kuudesta raja-arvosta kolme (lainamäärä, omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuminen), Kirkkonummella ja Vihdissä kaksi (molemmissa omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuminen) ja Sipossa yksi (suhteellinen velkaantuminen) (taulukko 12). Samat raja-arvot täyttyivät samoilla kunnilla myös vuonna 2012.

Taulukko 12. Kriisikuntakriteereiden täyttyminen selvityskunnissa 2013. Lähde: kunnat.
Taulukon on tuottanut FGC Konsultointi Oy.

	Raja-arvo	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti
Vuosikate, €/as	<0	632	772	668	509	184	364	330	522	185
Tulovero-%	>19,89	17,75	18,50	16,50	18,75	19,00	19,25	19,25	19,00	19,50
Lainamäärä, €/as	>3830*	1 299	2 446	110	1 335	2 351	2 791	893	4 794	2 661
Kertynyt alijäämä, €/as (ylijäämä)	<0	1 404	4 746	4 325	2 737	635	488	1 281	1 821	367
Omavaraisuusaste, %	<50 %	81,6 %	75,2 %	91,0 %	77,3 %	39,6 %	58 ,0 %	72,6 %	41,8 %	39,8 %
Suhteellinen velkaantuminen, %	>50 %	33,7 %	44,4 %	13,0 %	33,2 %	58,2 %	63,0 %	31,1 %	88,3 %	62,1 %

* alustava

YHTEENVETO – talouden tunnusluvut

• Talouden tunnusluvut	» Selvityskunnista heikoin vuosikate (€/as) on viime vuosina ollut Vihdillä ja Kirkkonummella; vahvin Helsingillä ja Espoolla. Prosentuaalisesti eniten vahvistuivat Tuusulan ja Vantaan vuosikatteet vuosien 2012 – 2013 välillä. » Useat heikon talouden tunnusluvuista, ns. kriisikuntakriteereistä selittävät etenkin velkaantumista, jonka tarkasteluun liittyy tiettyjä vertailukelpoisuusongelmia (esim. investointien toteuttaminen yhtiöiden kautta tai elinkaarimallilla, konsernirakenne, investointien kohdentuminen, valtion investointien osarahoittaminen jne.).

4 Palvelut

Tämän luvun lähteinä on käytetty selvitysalueen yhdeksälle kunnalle palveluista tehtyä kyselyä, kuntien talousarvioita ja kuntien internetsivuja. Lisäksi Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin osalta on hyödynnetty EKKV-selvityksen materiaaleja.

4.1 Sosiaali- ja terveystoimi

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi jakautuu kolmeen tulosyksikköön: perhe- ja sosiaalipalvelut, terveyspalvelut ja vanhusten palvelut. Jako perustuu osittain ns. elinkaarimalliin. Oman toiminnan henkilöstöä oli vuoden 2013 lopussa noin 3 400. Sosiaali- ja terveystoimen budjetti vuodelle 2014 on 739,1 miljoonaa euroa (toimintakate 660,7 milj. €), josta 233,5 miljoonaa euroa on budjetoitu HUS:n tuottamaan erikoissairaanhoitoon. Muiden ostopalvelujen osuus koko toimialalla on 183,3 miljoonaa euroa (36 % budjetista, kun erikoissairaanhoito on vähennetty). Euromääräisesti suurin yksittäinen ostopalvelun käyttäjä on vanhusten pitkäaikaishoito (tehostettu palveluasuminen). Myös mielenterveys- ja päihdepalveluista merkittävä osa, n. 55 % tuotetaan ostopalveluna. Erityisesti sosiaalipalveluissa hyödynnetään myös yhteistyötä ja kumppanuutta järjestöjen kanssa.

HUS tuottaa pääosan erikoissairaanhoidon palveluista, omaa päällekkäistä erikoissairaanhoitoa ei ole rakennettu kunnan sisään. Sen sijaan on panostettu yhteistyöhön erikoissairaanhoidon, erityisesti Jorvin sairaalan kanssa. Jorvin sairaalassa on yksi Suomen ensimmäisistä yhteispäivystyksistä, jossa HUS tuottaa kaikki virka-ajan ulkopuoliset päivystyspalvelut. Espoon uusi sairaala valmistuu Jorvin sairaalan viereen vuonna 2016. Tähän liittyy lukuisia erityisesti ikäihmisten hoidon ja kuntoutuksen kehityshankkeita yhteistyössä HUS:n kanssa.

Matinkylän palvelutori valmistuu vuonna 2015 Matinkylän metroaseman päälle. Palvelutorille tulee sekä kunnan avopalveluja että yhteistyökumppanien toimintaa (esim. Kela, HUS). Palvelukonseptia on suunniteltu asiakkaiden tarpeista lähtien ja organisaatiorajoja rikkoen. Tarkoitus on tuottaa palveluja myös iltaisin ja viikonloppuisin. Espoo jättäytyi pois pääkaupunkiseudun kuntien ja HUS:n yhteisestä Apotti-tietojärjestelmähankinnasta. Espoo rakentaa parhaillaan omaa kehitysohjelmaa, jonka tavoitteet ovat pitkälti samansuuntaiset kuin Apotti-hankkeessa.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunta ja sen alainen sosiaali- ja terveysvirasto huolehtivat kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta. Virasto huolehtii terveydenhuoltolain mukaisista terveyskeskuksen tehtävistä. Sosiaali- ja terveystoimen toimialaan kuuluvat myös kunnan tehtäväksi säädetty raittiustyö, maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät kunnan tehtävät sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen järjestäminen sekä lisäksi sosiaali- ja terveystoimen laitosten lääkehuolto sekä muusta sosiaali- ja terveystoimen velvoitteena oleva lääkehuolto. Virastossa työskentelee 15 625 päätoimista henkilöä, joista 80,7 prosenttia on vakinaisia. Viraston vuoden 2014 (TA) budjetti on 2 162,9 miljoonaa euroa (toimintakate 1 889,9 miljoonaa euroa), ostopalvelujen menoarvio 1 012,6 miljoonaa euroa koko viraston osalta. Erikoissairaanhoidon (HUS) menoarvio on 519 806 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta toimintakate on 1 281,3 miljoonaa euroa (menot 1 466,9 miljoonaa euroa ja ostopalvelut 491,7 miljoonaa euroa). Virastossa on kuusi osastoa:

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimiala huolehtii perhe-, sosiaali- ja vammaispalveluista. Osaston toimistot ovat: Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys, lastensuojelu, nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö, vammaistyö sekä lääkäripalvelut. Lapsiperheiden hyvinvointi ja terveys -toimistoon kuuluu erikoissairaanhoitoa tuottava lasten foniatrian ja puheterapian poliklinikka;

Terveys- ja päihdepalvelujen toimiala huolehtii terveys-, päihde- ja päivystyspalveluista. Toimistot ovat: terveysasemat ja sisätautien poliklinikka, päivystys, psykiatria- ja päihdepalvelut sekä suun terveydenhuolto. Osasto tuottaa perusterveydenhuollon palvelujen lisäksi myös erikoissairaanhoitoa. Helsinkiläisten tarvitsemista psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista osasto tuottaa n. 80 prosenttia. Sisätautien poliklinikat tarjoavat terveydenhuoltolain mukaisia sisätautien vastaanotto- ja konsultaatiopalveluja. Työnjako Helsingin kaupungin ja HUS:n erikoissairaanhoidon kesken on määritelty hoitoonohjauksen periaatteissa;

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen toimiala vastaa suuresta osasta iäkkäiden ja toimintakyvyltään alentuneiden monisairaiden kaupunkilaisten sosiaali- ja terveyspalveluja ja palveluketjuja. Osastossa on seitsemän toimistoa: selvitys-, arviointi- ja sijoitus, etelän, idän, lännen ja pohjoisen palvelualueet, kaupunginsairaala sekä kuntoutuksen osaamiskeskus. Kuntoutuksen osaamiskeskuksen poliklinikoilla tuotetaan fysiatrian, geriatrian ja neurologian erikoissairaanhoidon palveluja.

Lisäksi virastossa toimivat henkilöstö- ja kehittämispalvelujen toimiala; talous- ja tukipalvelujen toimiala; tietohallinto- ja viestintäpalvelujen toimiala.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt uuden palveluverkkosuunnitelman. Sen mukaan Helsingissä olisi vuonna 2030 viisi perhekeskusta, kuusi terveys- ja hyvinvointikeskusta, 14 monipuolista palvelukeskusta, kaksi päivystyssairaalaa sekä tarvittavia muita lähipalveluja.

Kauniaisten sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi jakaantuu viiteen tulosalueeseen: hallinto, sosiaalipalvelut, vanhuspalvelut, terveydenhuolto ja suun terveydenhuolto. Henkilöstöä on yhteensä 150. Peruspalvelut järjestetään ensisijaisesti omana toimintana ja niitä täydennetään tarvittaessa ostopalveluin. Sosiaali- ja terveystoimen budjetti vuonna 2014 on 25,9 miljoonaa euroa (toimintakate 22,8 miljoonaa euroa), josta HUSin osuus on 7,05 miljoonaa euroa. Muihin ostopalveluihin arvioidaan kuluvan n. 5,92 miljoonaa euroa.

Kauniaisissa kaikkiin palveluihin on päässyt hoitotakuun määrittelemissä ajoissa. Sosiaalipalveluissa sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat vastaavat toimeentulotuen, lastensuojelun, vammais- ja kehitysvammapalvelujen, lastenvalvojan, päihde- ja mielenterveystyön ja maahanmuuttajien asiakastyöstä. Moniin erityistä osaamista vaativiin tilanteisiin hankitaan myös paljon ostopalveluita. Vanhuspalveluissa toiminta jakaantuu ennakoivaan työhön, kotiin annettavaan palveluun sekä omiin laitospalveluihin.

Kauniaisissa on oma terveyskeskussairaala, jossa hoidetaan myös pitkäaikaispotilaita. Terveysaseman vastaanotto vastaa sekä kauniaislaisten kiireellisestä että kiireettömästä sairaanhoidosta virka-aikana. Kauniaisten mielenterveys- ja päihdetyöntekijät tekevät yhteistyötä muiden PKS:n toimijoiden kanssa. Erikoishammashoito järjestetään PKS-yhteistyönä. Kauniaisten kaupungin strategisista painopistealueista vuosille 2014 - 2016 erityisesti kaksi on sosiaali- ja terveystoimen ydinaluetta: 1) Panostaminen ikäihmisten toimintakykyyn kehittämällä palvelurakennetta vastaamaan ikäihmisten yksilöllisiin tarpeisiin; 2) Panostaminen lasten ja nuorten hyvinvointiin kehittämällä lasten, nuorten ja perheiden palveluja kokonaisuutena.

Keravan sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveysvirasto jakautuu sosiaalipalveluihin, terveydenhuoltopalveluihin ja hallintopalveluihin. Terveydenhuoltopalvelut koostuvat kuudesta palvelukokonaisuudesta: perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut, terveysneuvontapalvelut ja kuntoutuspalvelut sekä lisäksi suun terveydenhuollon palvelut, koti- ja laitospalvelut sekä erikoissairaanhoidon palvelut. Vuoden 2014 talousarviossa budjetti on 101,9 miljoonaa euroa (toimintakate 89,1 milj. €). Erikoissairaanhoidon menoarvio on noin 37,1 miljoonaa euroa ja henkilöstön työpanos on arvioitu olevan 330 henkilötyövuotta (TA 2014).

Keravan erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan pääasiassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) HYKS-sairaanhoitoalueen sairaaloista. Joitakin palveluja tuotetaan myös HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueelta. Vastaanottopalvelujen tuotantoon sisältyy terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä perusterveydenhuolto. Yöpäivystys hoidetaan Vantaan Peijaksessa. Lääkäripäivystys ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta viikonloppuisin. Ensihoito- ja sairaankuljetus on järjestetty Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimesta. Toimenpideyksikkö on Keravan ja Tuusulan yhteinen. Muistipoliklinikka toimii avopalveluissa. Geriatrin palvelut hankitaan ostopalveluna. Työterveyshuollon yksikkö tuottaa palveluita keravalaisille pienyrityksille. Terveysneuvontapalveluiden ydintoimintoihin kuuluvat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, perhesuunnittelu - ja ehkäisyneuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä seulonnat.

Muun terveydenhuollon vastaanottotoiminta on alueellisesti jakautunut kolmeen eri toimipisteeseen. Vanhuspalvelut / koti- ja laitoshoidon palvelut jakaantuvat kolmeen ydintoimintoon, jotka ovat kotona asumista tukevat palvelut, hoito- ja hoivapalvelut sekä sairaalahoito. Keravalla on tällä hetkellä akuuttihoidon vuodeosastolla hoitopaikkoja 38. Keravalla sosiaalipalveluihin kuuluvat aikuissosiaalityö, työllisyyspalvelut, lastensuojelun avo- ja sijaishuolto, kasvatus- ja perheneuvonta, lastenvalvojan palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä vammais- ja kehitysvammapalvelut.

Kirkkonummen perusturvalautakunnan alainen perusturvan toimiala muodostuu viidestä tulosalueesta, jotka ovat hallintopalvelut, sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, ikäihmisten hyvinvointipalvelut ja toimintakyvyn tukipalvelut. Perusturvan menot vuoden 2014 talousarviossa on 100,6 miljoonaa euroa (toimintakate 90,9 miljoonaa euroa). Ostopalvelujen osalta toimintamenot ovat 58 miljoonaa. Erikoissairaanhoidon toimintakate vuonna 2014 on n. 32,5 milj. euroa. Kirkkonummi kuuluu HUS:in HYKS-sairaanhoitoalueeseen. Hallintopalveluiden tehtävänä on luoda toimintaedellytyksiä perusturvan toiminnan johtamiselle.

Sosiaalipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat lastensuojelu, lastenvalvojatoiminta, lapsiperheiden kotipalvelu, aikuissosiaalityö sekä talous- ja velkaneuvonta. Aikuissosiaalityössä on viime vuosina panostettu nuorten elämänhallinnan tukemiseen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointiin. Terveyspalveluiden tulosalueeseen kuuluvat ennaltaehkäisevät palvelut, lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoiminta, päivystys (joka päivä klo 8–22), suun terveydenhuolto ja erikoissairaanhoito. Suunnitelmissa on siirtää terveyskeskuspäivystys (ilta ja viikonloppu) Jorviin siinä vaiheessa, kun Jorvin päivystyksen uudet tilat valmistuvat.

Toimintakyvyn tukipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat mielenterveys- ja päihdepalvelut, perheneuvola, kuntoutuspalvelut, kuntouttava työtoiminta ja vammaispalvelut. Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat kotona selviytymistä tukevat palvelut, ympärivuorokautinen hoito, terveyskeskussairaala, lääkekeskus ja geriatrian poliklinikka. Ikäihmisten palveluissa on viime vuosina panostettu kuntouttavaan työhön ja laitospaikkojen purkamiseen. Ympärivuorokautisesta hoivasta noin kaksi kolmannesta on tällä hetkellä omaa toimintaa ja yksi kolmannes ostettua tehostettua palveluasumista.

Sipoon sosiaali- ja terveysvaliokunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi on vuodesta 2011 järjestänyt hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut elämänkaariorganisaation mukaisesti siten, että lasten, nuorten ja perheiden palvelut, työikäisten palvelut ja ikääntyneiden palvelut on koottu yhteisiksi prosesseiksi. Jokainen prosessi on jaettu kolmeen asiakasprosessiin, joista ensimmäiseen on koottu ennaltaehkäisevät palvelut, toiseen jonkin verran apua ja tukea tarvitsevat ja kolmanteen säännöllistä esim. ympärivuorokautista apua tarvitsevat. Talousarviossa 2014 työpanos laskennallisina virkoina on 337,9 henkilötyövuotta. Budjetin arvioidaan olevan 57,8 miljoonaa euroa (toimintakate 49,8 miljoonaa euroa). Ostopalvelujen menot ovat 32,5 miljoonaa euroa, ja erikoissairaanhoidon menot 19,3 miljoonaa euroa. Sipoo kuuluu HUS:in Porvoon sairaanhoitoalueeseen.

Ennaltaehkäiseviä palveluja järjestetään yhteistyössä yli hallintokuntarajojen, järjestöjen, yritysten seurakuntien ja naapurikuntien kanssa. Elämänkaari-organisaatioon on liitetty myös kunnan ruokapalvelut, yhtenä keskeisenä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Vastaanottopalveluiden saatavuus on hyvä sekä avosairaanhoidon vastaanotoilla että suun terveydenhuollossa. Erikoissairaanhoidossa vuodeosastopäiviä ja poliklinikka käyntejä on vähän. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen saajia on Sipoossa paljon. Määrää selittävät osin huonot kunnan sisäiset julkiset kulkuyhteydet sekä opiskelu, työskentely ja harrastaminen kuntarajojen ulkopuolella. Aikuissosiaalityössä esim. toimeentulotukea saavien määrä Sipoossa on vähäinen.

Terveyskeskuspäivystys iltaisin ja viikonloppuisin sekä Itä-Uudenmaan sosiaalipäivystys on järjestetty Itä-Uudenmaan alueella yhteisesti kuten myös ympäristöterveydenhuolto. Sipoon sosiaali- ja terveystoimi ostaa palveluja mm. naapurikunnilta sekä Keski-Uudelta-

maalta että Itä-Uudeltamaalta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Jäseninä Sipoo on mukana HUS:in lisäksi Eteva kuntayhtymässä ja Kårkulla samkommuni:ssa.

Tuusulan sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen sosiaali- ja terveystoimi muodostuu viidestä tulosyksiköstä: sosiaalipalveluista, terveyspalveluista, erikoissairaanhoidosta, koti- ja laitoshoidon palveluista ja kehittämis- ja hallintopalveluista. Sosiaali- ja terveyspalveluita järjestetään kolmessa Tuusulassa kuntakeskuksessa, yhteensä 12 eri toimipisteessä. Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstön määrä on henkilötyövuosina 524 (TA2014). Sosiaali- ja terveystoimialan menot ovat 104,7 miljoonaa euroa (toimintakate 95,7 milj. €). Palvelujen ostoon kuluu 63,7 miljoonaa. Erikoissairaanhoidon toimintakatearvio on 38,3 miljoonaa euroa.

Tuusula kuuluu HUS:in Hyvinkään sairaanhoitoalueeseen ja vammais- ja kehitysvammapalveluita järjestävään Eteva kuntayhtymään. Erikoissairaanhoitoa ostetaan Kiljavan Sairaala Oy:ltä. Omana toimintana järjestetään seuraavat palvelut: toimeentulotukipalvelut, sosiaalityön palvelut, osa lastensuojelupalveluista, kuntouttavan työtoiminnan palvelut, päihdepalvelut lukuun ottamatta laitoshoitoa, lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanottopalvelut ja päivystys, röntgenpalvelut, lääkekeskuksen palvelut, fysio- ja toimintaterapian palvelut ja apuvälinelainaamon palvelut, suun terveydenhuollon ja välinehuollon palvelut, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, psykososiaaliset palvelut, työterveyshuollon palvelut, kotihoidon palvelut, ikäihmisten päiväsairaala- ja päivätoimintaa, kehitysvammaisten työ-, päivä- ja avotyötoimintapalveluja, terveyskeskussairaalan palvelut sekä vanhusten hoiva- ja asumispalvelut osittain.

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluita järjestetään muiden kuntien kanssa yhteisissä yksiköissä; esim. lastensuojelupalveluita Perhehoitoyksikkö Pihlajassa (Hyvinkään, Keski- ja Länsi Uudenmaan alueellinen lastensuojelun perhehoidon erityisyksikkö) ja Järvenpään, Keravan ja Tuusulan yhteisessä perheoikeudellisessa yksikössä, tähystyksiä ja rasitus-EKG:eitä Keravan toimenpideyksikössä sekä lääkekeskuksen palveluita kuntayhteistyönä Järvenpään kanssa.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tulosalueet ovat terveyspalvelut, perhepalvelut, vanhus- ja vammaispalvelut, talous- ja hallintopalvelut. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja on johtokuntansa alainen. Henkilöstön määrä on noin 2 600 ilman suun terveydenhuollon liikelaitosta ja se mukaan lukien noin 2900 henkilöä. Toimialan menomääräraha vuodelle 2014 on 611,1 miljoonaa euroa. Erikoissairaanhoidon menomääräraha on 205,0 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala järjestää palvelut monituottajamallia hyödyntäen yhteistyössä kuntien, yritysten, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Ostopalvelujen osuus toimialan käyttösuunnitelmassa vuodelle 2014 on noin 64 prosenttia.

Vantaa hankkii erikoissairaanhoidon palvelut pääasiassa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä (HUS). Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttösuunnitelma 2014 perustuu Vantaan valtuustokauden strategian ja sitovien tavoitteiden jalkauttamiseen. Sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt vuonna 2014 toimialan tuottavuussuunnitelman ja sen seurantaa tukevat tulosalueiden tuottavuuden seurannan mittarit. Tärkeimmät toimenpiteet ja tavoitteet ovat: välittömän asiakastyön lisääminen ja asiakastyön ajankäytön tehostaminen prosesseja kehittämällä, sähköisen asioinnin lisääminen sekä asiakaskohtaisten kustannusten pieneneminen.

Terveyspalvelut järjestää ja tuottaa terveysasemapalvelut, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, lääkinnällisen kuntoutuksen sekä perustason mielenterveyspalvelut. Terveyspalvelujen tulosalue muodostuu vastaanottotoiminnan kolmesta tulosyksiköstä sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon, kuntoutuksen ja mielenterveyspalvelut -tulosyksiköiden palveluista. Hakunilan terveysaseman palvelutoiminta on ulkoistettu ja palvelu hankitaan Attendo Oy:ltä. Terveyspalveluissa toimii myös tartuntatauti- ja hygieniayksikkö, tähystystoiminnan yksikkö sekä hoitotarvikejakelu. Terveysasemat tekevät yhteistyötä sairaanhoitopiirin kanssa ja asemilla toimii erikoislääkäreitä, mm. reumalääkäri ja ortopedi. Tulosalueen vastuulla on ostopalveluna järjestetty Peijaksen sairaalassa sijaitseva terveyskeskuspäivystys, joka toimii erikoissairaanhoidon kanssa yhteispäivystysperiaatteella.

Perhepalveluissa järjestetään pääsääntöisesti lakisääteisiä sosiaalihuollon ja sosiaaliturvan palveluja kuten lastensuojelu, päihdehuolto, toimeentulotuki, aikuisväestön asumispalveluja sekä laaja-alaisia psykososiaalisia palveluita.Vanhus- ja vammaispalvelujen tulosalue vastaa vanhusten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä vammaispalvelujen järjestämisestä. Vanhusten avopalvelujen vastuulle kuuluvat kotihoito, palvelutalot sekä ennaltaehkäisevät toiminnot. Sairaalapalvelut tarjoaa tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta sekä erikoissairaanhoidosta jatkohoitoon että kotoa tuleville potilaille. Hoiva-asumisen tulosyksikkö vastaa vanhainkotien toiminnasta ja tehostetusta asumispalvelusta. Vammaispalvelut järjestää vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet sekä kehitysvammalain mukaiset palvelut. Suun terveydenhuollon liikelaitos muodostuu Länsi-, Keski- ja Pohjois-Vantaan sekä terveydenedistämisen ja oikomishoidon tulosyksiköstä.

Vihdin sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestää perusturvakuntayhtymä Karviainen. Palveluiden järjestämistapa perustuu elämänkaarimalliin siten, että Karviaisessa/Vihdissä on tulosalueena 3 palvelulinjaa: lasten ja nuorten palveluiden linja, työikäisten palvelujen linja, ikäihmisten palvelujen linja ja lisäksi yhtymän hallinto. Vihdin kunnan sosiaali- ja terveystoimen talousarvio 2014 (ei sis. päivähoitoa) on Karviaisen osalta yhteensä 47,7 milj. euroa. Lisäksi erikoissairaanhoidon talousarvio vuodelle 2014 on n. 29,0 milj. euroa, eläkemenoperusteiset maksut HUS:n osalta 0,7 milj. euroa ja Vihdin perusturvan osalta 0,7 milj. euroa, yhteensä 78,1 milj. euroa.

Karviaisen/Vihdin sote-palveluista osa järjestetään asiakkaille ostopalveluina (osuus talousarviosta on n. 46 %). Toimintaa ohjaa valtuustokausittain laadittava palvelutasosuunnitelma. Karviaisen/Vihdin sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatus 2013–2016 on, että Karviainen on kehittyvä perusturvakuntayhtymä, joka tuottaa Karkkilan ja Vihdin asukkaille laadukkaita ja vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja ammattitaidolla elämän eri vaiheissa. Tavoitteena on olla luotettava sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja, jonka asiantuntijuutta ja uusiutumiskykyä arvostetaan.

Taulukko 13. Selvitysalueen kuntien sosiaali- ja terveystoimen toimintamenot ja erikoissairaanhoidon menot TA2014.

	Sote:n budjetti, miljoonaa euroa kokonaisuudessaan (TA2014)	Erikoissairaanhoidon (HUS) menot, miljoonaa euroa (TA2014)	Henkilöstön määrä
Espoo	739	234	n. 3 400
Helsinki*	2 163	520	n. 15 600
Kauniainen	26	7	n. 150
Kerava	102	37	n. 330 (htv)
Kirkkonummi	101	33	n. 460
Sipoo	58	19	n. 340 (htv)
Tuusula	105	38	n. 520 (htv)
Vantaa	611	205	n. 2 900
Vihti**	78	29	-

*Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto kokonaisuudessaan.

**Vihti kuuluu peruspalvelukuntayhtymä Karviaiseen.

Lähde: Kuntien talousarviot 2014.

4.2 Sivistystoimi

4.2.1 Sivistystoimen organisaatiot selvityskunnissa

Espoon sivistystoimi toimii kulttuurilautakunnan, liikunta- ja nuorisolautakunnan, Svenska rum -lautakunnan sekä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan alaisuudessa. Sivistystoimen organisaatio uudistui vuoden 2014 alussa, se jakautuu viiteen tulosalueeseen: suomenkielinen opetus, suomenkielinen varhaiskasvatus, Svenska rum (ruotsinkielinen varhaiskasvatus, perusopetus, lukio sekä ruotsinkieliset kulttuuri- ja nuorisopalvelut), liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kulttuuri. Vuoden 2014 talousarvion mukaan henkilöstöä sivistystoimessa on yhteensä 7 449 henkilöä. Toimintamenot ovat 683,8 miljoonaa euroa.

Helsingin varhaiskasvatuslautakunta ohjaa varhaiskasvatusviraston toimintaa ja opetuslautakunta opetusviraston toimintaa. Varhaiskasvatusvirasto kuuluu sosiaali- ja terveystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan alaisuuteen. Se vastaa suomenkielisestä päivähoidosta ja esiopetuksesta ja mm. kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen koordinoinnista. Virastossa työskentelee noin 5 700 henkilöä ja sen toimintamenot ovat 371 miljoonaa euroa (TA 2014). Opetusviraston organisaatioon kuuluvat ruotsinkielinen päivähoito- ja koulutuslinja, perusopetuslinja, nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja sekä hallinto- ja kehittämiskeskus. Opetusvirastossa työskentelee 6 300 henkilöä. Opetusviraston toimintamenot ovat 657 miljoonaa euroa. Opetuslautakunnan ja -viraston lisäksi sivistystoimea johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimialaan kuuluu 10 muuta lauta-/johtokuntaa ja 12 virastoa/liikelaitosta koskevat asiat.

Kauniaisten suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntien, sivistyslautakunnan, nuorisolautakunnan ja liikuntalautakunnan alainen sivistystoimi jakautuu viiteen tulosalueeseen: suomenkielinen opetus, ruotsinkielinen opetus, varhaiskasvatus, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä hallinto ja talous. Sivistystoimessa työskentelee 424 henkilöä, toimintamenot ovat noin 424 miljoonaa euroa (TA 2014).

Keravan kasvatus- ja opetuslautakunnan alainen kasvatus- ja opetusvirasto (KASVO) vastaa kaupungin varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen järjestämisestä sekä lukiokoulutuksesta ja toisen asteen oppilaitosyhteistyöstä. Kasvatus- ja opetuspalvelujen piirissä on yhteensä yli 7 800 lasta, oppilasta ja opiskelijaa. Virasto työllistää noin 850 henkilöä ja sen toimintamenot ovat 58 miljoonaa euroa. Lisäksi vapaa-aikalautakunnan alainen vapaa-aikavirasto vastaa Keravan liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen, museopalvelujen ja Keravan opiston toiminnasta. Sen toimintamenot ovat noin 8,7 miljoonaa euroa ja henkilöstöä noin 75,5 henkilötyövuoden verran.

Kirkkonummen sivistyslautakunnan, suomenkielinen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatus- ja opetuslautakuntien, nuorisolautakunnan, liikuntalautakunnan alainen sivistystoimi jakautuu suomenkielisiin opetuspalveluihin; suomenkielisiin varhaiskasvatuspalveluihin; vapaa-ajan palveluihin; ohjaus-, kehittämis- ja hallinnointipalveluihin sekä ruotsinkielisiin varhaiskasvatus ja opetuspalveluihin. Toimintamenot ovat noin 86,1 miljoonaa euroa ja henkilöstöä noin 1100 (TA 2014).

Sipoon sivistysvaliokunta on jakautunut ruotsin ja suomenkielisiin koulutusjaostoihin sekä vapaa-ajan jaostoon. Sen alaisuudessa toimii sivistysosasto, joka jakautuu varhaiskasvatuspalveluihin, koulutuspalveluihin, liikunta- ja nuorisopalveluihin ja kulttuuripalveluihin sekä hallintopalveluihin. Vuoden 2014 talousarvion mukaan henkilöstöä on 660 henkilötyövuoden verran ja toimintamenot ovat 51 miljoonaa euroa.

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistystoimi toimii kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuurilautakunnan, liikuntalautakunnan ja nuorisolautakunnan alaisuudessa ja se koostuu viidestä tulosalueesta: kasvun ja oppimisen palvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut ja kehittämis- ja hallintoyksikkö. Vuoden 2014 talousarvion mukaan kasvatus- ja sivistystoimessa on henkilöstöä 1061 henkilötyövuoden verran ja toimialan toimintakulut ovat 86 miljoonaa euroa.

Vantaan kaupungin sivistystoimi toimii opetuslautakunnan ja vapaa-ajanlautakunnan alaisena. Opetuslautakunnan alaisuudessa toimii ruotsinkielinen jaosto ja se jakautuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, ruotsinkielisten palvelujen, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen ja kirjasto- ja tietopalvelujen tulosyksiköihin. Vapaa-ajanlautakunnan alaisuudessa toimii kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut. Lisäksi sivistystoimessa on talous- ja hallintopalvelujen tulosyksikkö. Sivistystoimessa työskentelee talousarvion (2014) mukaan 5898 henkilöä ja menojen ovat 434 miljoonaa euroa.

Vihdin kunnan sivistyskeskusta ohjaa neljä lautakuntaa: kasvatus- ja koulutuslautakunta, kulttuuri- ja kansalaistoiminnan lautakunta, liikuntalautakunta sekä nuorisolautakunta. Sivistyskeskus jakautuu kolmeen tulosyksikköön, jotka ovat varhaiskasvatus, koulutus sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut. Vihdin sivistystoimessa työskentelee 886 henkilöä. Vuoden 2014 talousarvion mukaan sivistystoimen menot ovat noin 66 miljoonaa euroa (toimintakate 63 miljoonaa euroa).

Taulukko 14. Sivistystoimen menot ja henkilöstön määrä.

	Sivistystoimen menot miljoonaa euroa (TA 2014)	Henkilöstön määrä
Espoo	684	n. 7 450
Helsinki*	657*	n. 6 300*
Helsinki **	371**	n. 5 700**
Kauniainen	35	n. 420
Kerava (KASVO)	58	n. 850
Kirkkonummi	86	n. 1 100
Sipoo	51	n. 660 (htv)
Tuusula	86	n. 1 060 (htv)
Vantaa	434	n. 5 900
Vihti	66	n. 890

*Helsingin opetusvirasto.

**Helsingin varhaiskasvatusvirasto.

Lähde: Kunnat.

4.2.2 Varhaiskasvatus (päivähoito)

Yhdeksän selvityskunnan alueella päivähoidon piirissä on yhteensä noin 83 000 lasta (taulukko 15). Espoossa kunnallisen päivähoidon piirissä on noin 11 400 lasta (55 %), Helsingissä 23 000 lasta (66 %) ja Vantaalla noin 10 500 lasta (68 %). Kunnallisen ruotsinkielisen päivähoidon piirissä olevien lasten osuus kaikista kunnallisen päivähoidon piirissä olevista lapsista on suurin Kauniaisissa (28 %) ja Sipoossa (8 %) ja pienin Tuusulassa (1 %) ja Vantaalla (3 %). Ostopalvelu päivähoidon järjestämisessä painottuu erityisesti Espoossa (11 %) ja Kauniaisissa (14 %). Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten osuus on suuri Tuusulassa (17 %) verrattuna muihin selvityskuntiin (esim. Helsinki 8 %, Vantaa 5 %, Kauniainen 5 %). Kotihoidon tuen piirissä on noin 25 % päivähoidon piirissä olevista lapsista Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Sipoossa.

Espoossa suomenkielinen varhaiskasvatus sisältää kunnallisten päiväkotien, perhepäivähoidon, ostopalvelupäivähoidon, avointen varhaiskasvatuspalvelujen, lakisääteisen yksityisen hoidon ja kotihoidon tuen, Espoolisien sekä esiopetuksen määrärahat. Päivähoitoa varaudutaan järjestämään yhteensä 13 945 lapselle eli noin 70 prosentille päivähoitoikäisistä lapsista. Päivähoidon alueelliseen kysyntään vastataan päiväkoti- ja perhepäivähoidolla, ostopalveluilla sekä yksityisen hoidon tuella. Svenska rum -tulosyksikkö tuottaa varhaiskasvatus-, opetus-, kulttuuri- ja nuorisopalveluja ruotsin kielellä yhteistyössä sivistystoimen muiden tulosyksiköiden kanssa. Yhteistyö suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja suomenkielisen opetustoimen kanssa toteutetaan erikseen sovitulla tavalla. Ruotsinkielisiä päivähoitopaikkoja järjestetään noin 1 600 lapselle. Päivähoitopaikoista 83 prosenttia on kunnan ja 17 prosenttia yksityisenä tai ostopalveluna tuotettuja paikkoja. Espoossa on 140 kunnallista päiväkotia, 22 ruotsinkielistä päiväkotia ja 93 yksityistä päiväkotia.

Helsingissä varhaiskasvatusvirasto vastaa suomenkielisestä päivähoidosta ja esiopetuksesta, leikkipuistojen avoimesta toiminnasta, leikkitoiminnan kerhoista, perhetaloista ja kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen koordinoinnista. Varhaiskasvatusalueiden palve-

lukokonaisuudet muodostuvat tietyn maantieteellisen alueen päivähoitoyksiköissä toteutettavasta päiväkotihoidosta, perhepäivähoidosta, ryhmäperhepäivähoidosta ja esiopetuksesta. Kaikkien varhaiskasvatusalueiden toiminta on samankaltaista. Vuonna kunnallisia päiväkoteja oli 268 kappaletta, joissa 20 283 lasta. Opetusviraston järjestämässä ruotsinkielisessä kaupungin järjestämässä päivähoidossa on kaikkiaan noin 2 000 lasta, joista noin 1 800 kaupungin omissa päiväkodeissa. Ruotsinkielisiä päiväkoteja on kaikkiaan 43. Kaupunki myös ostaa ruotsinkielisiä päiväkotipalveluja yksityisiltä järjestäjiltä. Päivähoidon menoarvio vuodelle 2014 on noin 25 miljoonaa euroa, josta 3 miljoonaa kohdentuu ostopalveluna järjestettyihin palveluihin. Kaupunki tarjosi kotoutumispalveluna suomen- ja ruotsinkielen koulutusta kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille.

Kauniaisten varhaiskasvatuksessa suomenkielisiä lapsia on 358 ja ruotsinkielisiä 260 kunnan eri päivähoitomuodoissa (päiväkoti, ostopalvelupäiväkoti, perhepäivähoito, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki). Kauniaisissa suuri osa lapsista saa varhaiskasvatusta kunnallisissa päiväkodeissa (61 %). Kauniainen myöntää suuren määrän maksusitoumuksia (4 % lapsista). Kauniainen tarjoaa vuorohoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa ja on panostanut avoimeen perhetoimintaan. Ainoastaan 2 % päivähoidon piirissä olevista lapsista käyttää vuorohoitoa. Kauniainen hankkii ruotsinkielistä ostopalvelupäivähoitoa. Kaupungin strategia on luopua pienistä päiväkodeista ja siirtää toimintaa suurempiin ja tarkoituksenmukaisempiin rakennuksiin. Päiväkoteja on nyt kahdeksan ja suunnitelmien mukaan 1.1.2015 lähtien niitä on kuusi. Ruotsinkielisiä päiväkoteja on kaksi ja yksi ryhmäperhepäiväkoti.

Keravalla kasvatus- ja opetuslautakunta on määritellyt päivähoitoon ja esiopetuksen ottoalueeksi koko Keravan. Varhaiskasvatuksen toimeen kuuluvat kotihoidon tukipalvelut, leikkikoulupalvelut, päiväkotihoito, perhepäivähoitopalvelut, esiopetuspalvelut sekä varhaiserityiskasvatuspalvelut. Päivähoidon piirissä on noin 1 800 lasta. Keravalla on kunnallisia päiväkoteja 18, ja yksityisiä päiväkoteja 11. Yksityiset päiväkodit ovat profiloituneet mm. kieliin, liikuntaan sekä taito- ja taidesisältöihin. Perhepäivähoitoa toteutetaan hoitajan kotona kunnallisena ja ostopalveluna.

Kirkkonummella suomenkielinen lasten päivähoito käsittää suomenkieliset päiväkoti- ja perhepäivähoitopalvelut, avoimet varhaiskasvatuspalvelut, erityispäivähoidon palvelut sekä lasten hoidon tukia koskevat palvelut. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkoti- ja perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatus sisältäen asukaspuistotoiminnan ja kerhotoiminnan. Kunnallisia päiväkoteja vuoden 2012 lopussa oli 19 kappaletta ja yksityisiä 13 kappaletta. Päivähoitoa järjestetään noin 3 300 lapselle. Ruotsinkielinen lasten päivähoito käsittää seuraavat tulosyksiköt: päiväkotihoito, perhepäivähoito, erityispäivähoito ja lasten päivähoidon tuki. Kunnan alueen ruotsinkielisessä päivähoidossa on 3 kunnallista päiväkotia sivutoimipisteineen, 5 yksityistä päiväkotia, yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkoti, 4 kunnallista ja yksi yksityinen perhepäivähoitaja. Ruotsinkielistä päivähoitoa (kaikki hoitomuodot) järjestetään noin 600 lapselle.

Sipoossa varhaiskasvatuksen järjestämisestä vastaa sivistyspalvelut. Palveluja tuotetaan paitsi kunnallisesti, myös ostopalveluna. Kunnallisessa päivähoidossa on n. 60 % ikäluokasta, ostopalveluiden piirissä puolestaan 5,7 %. Kaksikielinen kunta vaatii palvelurakenteet molemmille kieliryhmille. Suomenkielistä päivähoitoa järjestetään noin 850 lapselle ja ruotsinkielistä noin 320 lapselle. Ruotsinkielisten osuus päiväkoti-ikäisistä lapsista on noin 1/3.

Tuusulassa varhaiskasvatuspalvelut koostuvat mm. 19 kunnallisesta, 2 ostopalvelu- ja 11 yksityisestä päivähoitoyksiköstä sekä 2 ryhmäperhepäiväkodista. Kodin ulkopuolella päivähoitopalveluissa on yli 2 180 lasta ja tuetun varhaiskasvatuksen (erityispäivähoito) piirissä on noin 270 lasta. Jokaisessa keskuksessa toimii perhekeskus (Hyrylä, Riihikallio, Jokela, Kellokoski).

Vantaalla varhaiskasvatuspalvelut ovat pääasiassa kunnan ylläpitämiä. Palvelujen piirissä oli vuonna 2013 yhteensä 15 627 lasta. Varhaiskasvatuspalvelut ovat lähipalveluja ja niiden palveluverkko on kattava ja hyvin saavutettavissa. Päivähoidossa on tehty rajaalueyhteistyötä mm. pilotoimalla lasten vapaata hakeutumista yli kuntarajojen. Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko muodostuu päivähoidon toimintayksiköistä, joita on yhteensä 88. Suomenkielisiä toimintayksiköitä on 84 ja ruotsinkielisiä neljä. Toimintayksikköön voi kuulua yksi tai useampi päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti tai -koteja, perhepäivähoitajia, avoin päiväkoti, asukaspuisto tai kerhoja. Kunnallisia päiväkoteja on Vantaalla yhteensä 126, näistä 4 on ruotsinkielisiä. Ruotsinkielinen päivähoito on järjestetty keskitetysti Itä- ja Länsi-Vantaalle. Tällä hetkellä yksityisen hoidon tuella toimii 11 suomenkielistä päiväkotia, 3 suomenkielistä ryhmäperhepäiväkotia.

Vihdissä vuonna 2014 alle kouluikäisiä lapsia on 2 887 väestösuunnitteen mukaan 1,5 % kasvulla. Päivähoidon piirissä on noin 2 200 lasta. Kunnallisia päiväkoteja on 15 kappaletta. Myös ruotsinkielinen päiväkoti Daghemmet Aleksandra toimii kunnallisena päiväkotina. Yksityisiä päiväkoteja on 5. Perhepäivähoito pyritään säilyttämään vähintään nykyisessä laajuudessa ja uusia perhepäivähoitajia rekrytoidaan. Erityisvarhaiskasvatuksessa tehdään ennaltaehkäisevää työtä. Koko kunnan alueen vuorohoito toteutetaan Pajuniityn päiväkodissa. Erityisvarhaiskasvatuksessa tehdään ennaltaehkäisevää työtä. Yksityisen päivähoidon määrää pyritään lisäämään.

Taulukko 15. Taulukko x. Päivähoidon piirissä olevien ja päiväkotien lukumäärät.

	Päivä-hoidossa* yht.	Kunnalli-sessa päi-vähoidos-sa**	Kunnallisessa ruotsinkieli-sessä päivä-hoidossa**	Kunnan ostopal-velun pii-rissä	Yksityisen hoidon tuen pii-rissä	Kotihoidon tuen piirissä	Kunnalliset päiväkodit, kpl	Kunnalliset ruotsinkieli-set päiväko-dit, kpl	Yksityiset päiväkodit, kpl
Espoo	n. 20 630	n. 11 420	n. 1 370	n. 2 200	n. 1 950	n. 5 090	140	22	93
Helsinki	n. 34 790	n. 23 120	n. 1 740	n. 390	n. 2 670	n. 8 620	271	42	103
Kauniainen	n. 550	n. 430	n. 120	n. 80	n. 30	n.90	8 (vuoteen 2015 men-nessä 6)	2	1 rppk
Kerava	n. 1 820	n. 1 400	-	n. 80	n. 350	n. 690	18	-	11
Kirkkonummi	n. 3 290	-	n. 600	-	-		19	3	13
Sipoo	n. 1 450	n. 850	n. 330	n. 130	n. 120	n.340	20	8	2
Tuusula	n. 2 890	n. 1 520	n. 20	n. 90	n. 500	n.710	19	0 (1 ryhmä)	11
Vantaa	n. 15 500	n. 10 500	n. 280**	n. 340	n. 730	n. 3 930	126	4	11 7 ostopalve-lupk
Vihti	n. 2 240	-	n. 20***	-	-	-	15	1	5

* Päivähoidon piirissä olevien lasten lukumäärä tarkoittaa kunnallisen päivähoidon, ostopalvelupäivähoidon, yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen piirissä olevien lasten lukumäärää yhteensä.

** Kunnallisen päivähoidon piirissä olevilla tarkoitetaan päiväkoti, perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoidon piirissä olevia.

***Päivähoitoikäisten lasten määrä kaikissa hoitomuodoissa yhteensä - Tietoa ei ole saatu.

Lähde: Kunnat, tiedot 31.12.2013 tai uusimmat mahdolliset.

4.2.3 Perusopetus ja toinen aste

Yhdeksän selvityskunnan alueella on yhteensä noin 115 000 peruskoulun oppilasta, joista ruotsinkielisiä on noin 8 prosenttia. Kauniaisissa lähes puolet ja Sipoossa noin 40 % oppilaista on ruotsinkielisiä. Pienin ruotsinkielisten osuus, noin 1 %, on Keravalla ja Vihdissä. Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä oppilaita on Helsingissä 16 %, Espoossa 12 % ja Vantaalla 15 %. Helsingissä on huomattava määrä yksityisiä kouluja muihin selvityskuntiin verrattuna sekä lisäksi valtion ylläpitämiä kouluja. Selvityskuntien alueella on noin 30 200 lukiolaista, joista noin puolet opiskelee Helsingin kaupungin alueella. Helsingissä on kaupungin lukioiden lisäksi 18 yksityistä lukiota.

Espoossa suomenkielisen opetuksen tulosyksikön perustehtävänä on opetus- ja oppilashuollon palvelujen järjestäminen ja kehittäminen. Palveluina järjestetään esiopetusta kouluissa, perusopetus luokilla 1 - 9, lisäopetus 10-luokalla, toisen asteen lukiokoulutus sekä aikuislukion palvelut. Palvelujen järjestämisessä tehdään kuntien välistä yhteistyötä. Suomenkielisessä perusopetuksessa on 24 540 oppilasta, heistä 16 992 on luokilla 0 - 6 ja 7 548 luokilla 7 - 10. Vuonna 2014 alakoululaisten määrä kasvoi 365 oppilaalla, joista vieraskielisiä on 70, ja yläkoululaisten 95 oppilaalla. Suomenkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa opiskelee noin 3 600 vieraskielistä oppilasta. Suomea toisena kielenä opiskelee noin 3 300 oppilasta. Oman äidinkielen opetusta tarjotaan 33 kielellä. Tällä hetkellä opetetaan kahdeksaa eri katsomusainetta. Vasta Suomeen tulleiden maahanmuuttajien määrä on kasvussa ja se on viisinkertaistunut Espoossa 10 vuoden aikana. Esivalmistavaa ja valmistavaa opetusta järjestetään vuonna 2014 noin 500 oppilaalle. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat integroituvat yleisopetuksen luokkiin.

Espoossa sijaitsee 12 suomenkielistä lukiota ja 1 ruotsinkielinen. Espoon päivälukioissa opiskelee 4 676 opiskelijaa ja aikuislukiossa 1 925 opiskelijaa, joista yksittäisten kurssien lisäksi tutkintotavoitteisesti 520 opiskelijaa. Lukioiden oppilasmäärä pienenee 50 oppilaalla ikäluokan pienenemisestä johtuen. Lukioiden aloituspaikkamäärä on 61,5 prosenttia perusopetuksen päättävästä ikäluokasta. Espoolaisia opiskelee myös pääkaupunkiseudun muiden kuntien lukioissa, etenkin erityistehtävälukioissa. Espoossa valtakunnallinen erityistehtävä on Olarin lukiolla matemaattisluonnontieteellisissä aineissa ja Tapiolan lukiolla musiikissa. Etelä-Tapiolan lukiossa ja ruotsinkielisessä Mattlidenin lukiossa on kansainvälinen IB-opetus. Tämän lisäksi lukioihin hakeudutaan lukioiden eri painotusten mukaan. Suomenkielinen opetus tarjoaa yhteistyössä Espoon seudun koulutuskuntayhtymän kanssa kaikille ilman tosien asteen koulutuspaikkaa jääneille lisäopetusta tai muuta koulutusta.

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia järjestää jäsenkuntiensa (Espoon kaupunki, Kauniaisten kaupunki ja Kirkkonummen kunta) puolesta ammatillista koulutusta.

Helsingissä opetusvirasto vastaa perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä ammatillisesta toisen asteen koulutuksesta (oppilaitos- ja oppisopimusmuotoinen). Kaupungin erityispiirteenä on koulutuspalvelujen tuottamisessa se, että kaupungissa sijaitsee paljon yksityisten ja valtion ylläpitämiä kouluja ja oppilaitoksia. Kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa on kaikkiaan noin 58 000 oppilasta ja opiskelijaa. Kaupungin peruskouluissa on oppilaita noin 38 000, joista runsaat 3 000 käy ruotsinkielistä peruskoulua. Kaupungin ylläpitämiä peruskouluja on kaikkiaan 120, joista ruotsinkielisiä 21. Lisäksi kaupunki hankkii lisäksi perusopetuspalveluja sopimuksin 14 sopimuskoululta, joissa peruskoulua käy noin 5 000 lasta. Erityistä tukea saavien oppilaiden osuus oppilasmäärästä on kaupungin kouluissa noin 11 %. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 17 % oppilaista. Suomenkielisen perusopetuksen tarjonnasta noin 80 % on kaupungin omaa, 10 % sopimuskoulujen tuottamaa ja 10 % muiden Helsingissä sijaitsevien yksityisten tai valtion koulujen tuotantoa. Maahanmuuttajien valmistavaa opetusta tarjotaan yhden vuoden ajan kaikille, joilla on heikko suomen kielen taito. Tämän jälkeen vuosiluokkien 7 – 9 oppilaiden on mahdollista saada niin kutsuttua tuettua opetusta. Oman äidinkielen opetusta annetaan 42 eri kielessä kaksi tuntia viikossa pääsääntöisesti koulupäivän jälkeen. Uskonnon opetusta annetaan kuudessa eri uskonnossa.

Kaupungin ylläpitämissä lukioissa on varsinaisia opiskelijoita noin 8 500, joista vajaat 1 300 käy ruotsinkielistä lukiota. Kaupungin lukioita on kaikkiaan 16, joista 4 on ruotsinkielisiä. Seitsemällä kaupungin lukiolla on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä erityistehtävä ja kahdessa toteutetaan erityistä tehtävää kaupungin omana painotuksena. Lisäksi kaupungilla on yksi suomenkielinen aikuislukio. Kaupungin lukioiden opiskelijoista noin 30 % on vieraspaikkakuntalaisia. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 7 % opiskelijoista ja erityistä tukea saa noin 12 % opiskelijoista. Lukiokoulutuksessa kaupungin osuus opiskelijamäärästä on noin 60 % ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa 50 %.

Helsingin kaupungin järjestämä nuorten ja aikuisten ammatillinen toisen asteen koulutus on koottu Stadin ammattiopistoon. Aikuiskoulutus on koottu uuteen oppilaitokseen omaksi kokonaisuudekseen Stadin aikuisopistoksi. Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa opiskelijoita on (opiskelijatyövuosina) vajaat 9 000 ja oppisopimuskoulutuksessa

vajaat 3 000. Opiskelijoista noin neljäsosa on vieraspaikkakuntalaisia. Muuta kuin suomea tai ruotsia puhuu äidinkielenään noin 12 % opiskelijoista. Opetusvirasto järjestää maahanmuuttajien lukiokoulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa järjestetään suomi toisena kielenä opetusta, oman uskonnon ja oman äidinkielen opetusta sekä erilaisia tukitoimia maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille.

Kauniaisissa on suomenkielinen ala- ja yläkoulu (yhteensä 700 oppilasta) ja ruotsinkielinen ala- ja yläkoulu (yhteensä 660 oppilasta). Oppilaskohtaiset nettokustannukset ylittävät koko maan keskiarvon. Suuri osa tästä menee opetukseen ja oppilashuoltoon; kiinteistö- sekä kuljetuskustannukset ovat alhaiset. Oppilashuollon resursointi on hyvä ja vastaa uuden oppilas- ja opiskelijalain vaatimuksia. Perusopetuksessa ulkopaikkakuntalaisia on 26 % oppilaista. Maahanmuuttaja oppilaiden suomen kielen taidon kehittymistä tuetaan pääsääntöisesti oman ikäluokan ryhmässä. Lisäksi suomenkielen tuettua opetusta annetaan S2-opettajan johdolla. Opetus toteutetaan pienryhmissä, tukiopetuksena ja muun opetuksen ohessa.

Kauniaisissa on ruotsinkielinen lukio (276 opiskelijaa) ja suomenkielinen lukio (375 opiskelijaa). Lukioissa ulkopaikkakuntalaisten osuus on 69 %.

Kauniainen on osaomistaja ammattiopistoissa Omniassa, Prakticumissa ja Ami-säätiössä.

Keravalla kasvatus- ja opetusvirasto vastaa perusopetuspalvelujen järjestämisestä, lukiokoulutuksesta ja toisen asteen oppilaitosyhteistyöstä. Perusopetus järjestetään Keravalla 10 perusopetusta antavassa koulussa, joista yksi on ruotsinkielinen. Ruotsinkielinen yläkouluopetus järjestetään ostopalveluna Sipoossa tai Vantaalla. Keravan kaupungin peruskoulut muodostavat yhteistyöverkoston. Yleisopetusta järjestetään Keravalla asuville oppivelvollisille oppilaille vuosiluokilla 1-9. Ruotsinkielistä yleisopetusta järjestetään ostopalveluna vuosiluokilla 7-9. Erityisopetuspalvelut tarkoittavat sekä luokkamuotoisen erityisopetuksen järjestämistä että laaja-alaisia erityisopetuspalveluita, joita annetaan erityisopettajien toimesta kaikissa kouluissa. Ulkomaalaistaustaisille oppilaille järjestetään valmistavaa opetusta valmistavan opetuksen luokissa, joiden luokkakoko on 15 oppilasta. Nämä oppilaat saavat omissa kouluissaan myös suomi toisena kielenä -opetusta (S2), oman äidinkielen opetusta ja vieraiden uskontojen opetusta. Yli 16-vuotiaille ulkomaalaistaustaisille opiskelijoille järjestetään aikuisten perusopetusta ja lukiokoulutusta, jossa annetaan suomi toisena kielenä opetusta ja tarvittaessa vieraiden uskontojen opetusta. Lisäksi aikuisille järjestetään omaehtoista suomi toisena kielenä opetusta.

Keravan lukiossa ja aikuislukiossa on 170 nuorten ja noin 100 aikuisten lukiokoulutuksen aloituspaikkaa. Yhteensä lukiokoulutuspaikkoja on noin 600. Noin puolet perusopetuksen päättävästä ikäluokasta valitsee toisen asteen opiskelupaikakseen lukion. Keravan lukio ja aikuislukio painottaa opetuksessaan yrittäjyyskasvatusta.

Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä on Keravan alueella Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Kirkkonummen suomenkielinen koulutoimi vastaa suomenkielisetä perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta (nuoriso- ja aikuislukio), ja ruotsinkielinen koulutoimi ruotsinkielisestä perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Peruskoulun oppilasmäärä on

5 080, joista ruotsinkielisiä on noin 1 080. Kirkkonummella on 12 suomenkielistä ja kuusi ruotsinkielistä peruskoulua.

Kirkkonummella on yksi suomenkielinen ja yksi ruotsinkielinen lukio. Lukio-opetuksessa on noin 500 suomenkielistä ja 200 ruotsinkielistä opiskelijaa.

Kirkkonummen alueella keskeisin ammatillisen koulutuksen järjestäjä on Omnia eli Espoon seudun koulutuskuntayhtymä. Omnia järjestää ammatillista toisen asteen nuorten ja aikuisten koulutusta yhteensä 10 toimipisteessä Kirkkonummen, Espoon ja Kauniaisten alueella.

Sipoossa perusopetusta antaa yhteensä 12 alakoulua, 2 yläkoulua ja 1 yhtenäiskoulu. Yhteensä oppilaita on 2 417, joista ruotsinkielisiä oppilaita on 949. Vaativimmassa erityisopetuksessa on olemassa kuntien välisiin sopimuksiin perustuvia palveluja. Ulkomaalaistaustaisten oppilaiden määrän oletetaan kasvavan. Maahanmuuttajien valmistavaa opetusta on alettu elokuussa 2014 antaa yhdellä luokalla. S2-opetusta tarjotaan kuitenkin n. 50 oppilaalle tällä hetkellä.

Sipoossa on 2 lukiota, joista toinen on ruotsinkielinen. Suomenkielisiä opiskelijoita on 190 ja ruotsinkielisiä 158. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä Sipoon kunnan alueella on Keuda. Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudalla on 12 toimipistettä ja 7 000 vuosiopiskelijaa. Lisäksi Sipoo on osakkaana useissa ruotsinkielistä ammatillista opetusta järjestävissä koulutuskuntayhtymissä, kuten Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Amisto, Edupoli), Porvoo International College (Point College), Samkommunen för yrkesutbildning i Östra Nyland (Inveon), Svenska framtidsskolan i Helsingforsregionen (Prakticum) sekä Borgå Folkakademi (Akan).

Tuusulan perusopetuksen palvelut koostuvat 15 alakoulusta, joista yksi on ruotsinkielinen, 3 yläkoulusta, 2 yhtenäiskoulusta, sairaalakoulusta ja iltapäivätoiminnasta 12 koululla. Perusopetuksen oppilaita on lukuvuonna 2013–2014 n. 5 000. Iltapäivätoimintaan on osallistunut kuluvana lukuvuonna keskimäärin 320 oppilasta.

Tuusulan lukiossa on 3 toimipistettä Hyrylä, Jokela, Kellokoski. Opiskelijoita on lukuvuonna 2013–2014 n. 550. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen keskeisimpiä järjestäjiä on Tuusulan alueella Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Vantaalla peruskouluissa on noin 20 900 oppilasta. Vantaalla on käytössä lähikouluperiaate, joka osaltaan auttaa ehkäisemään myös segregaation kehittymistä. Periaatteen mukaisesti koulujen väliset erot ovat pienet ja vain 8 % ensimmäisen luokan oppilaista valitsee jonkun muun kuin lähikoulun. Perusopetuksen kouluverkkoon kuuluu 51 koulua, joista suomenkielisiä 46 ja ruotsinkielisiä 5. Viidessä koulussa on erillisiä opetuspisteitä. Koulukiinteistöt ovat pääsääntöisesti kaupungin tai kaupungin omistamien yhtiöiden omistuksessa. Kouluverkko on rakentunut pitkän aikavälin aikana, näin ollen kaksi koulua voi sijaita melko lähekkäin peruskoulu-uudistuksesta johtuen (oppikoulut, kansalaiskoulut). Kouluissa oli vuonna 2012 oppilaita keskimäärin 430 oppilasta. Pienten koulujen osuutta on viime vuosina systemaattisesti vähennetty. Perusopetuksessa raja-alueyhteistyössä selvitetään vuosittain raja-alueille sijoittuvat investoinnit ja mahdollisuudet yhteishankkeisiin.

Opetusverkon erityispiirteitä ovat kansainvälinen koulu ja englanninkieliset luokat sekä ruotsin kielikylpyluokat että kaksikielinen opetus suomi-saksa. Seitsemässä koulussa järjestetään vaikeavammaisten lasten opetusta, muuten erityisopetus järjestetään pääsään-

töisesti lähikouluissa. Vantaalla toimii yksi yksityinen koulu, jossa noudatetaan steinerpedagogiikkaa. Ruotsinkielisen kouluverkon vuosiluokkien 1 - 6 kouluja on 4 ja kaikissa on myös esiopetusta tällä hetkellä. Vuosiluokkien 7 - 9 koulu sijaitsee samassa kiinteistössä lukion kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen tai ylläpitokielen opetusta 30 kielessä kaksi tuntia viikossa. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6-vuotiaille lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmissä. Oppivelvollisuusikäisten valmistava opetus järjestetään perusopetuksen tai valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistava opetus on tarkoitettu niille oppilaille, joiden suomenkielen taito ei riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen.

Lukiokoulutuksessa vuonna 2013 oli 3 694 opiskelijaa. Vantaalla on 5 päivälukiota ja 2 aikuislukion toimipistettä. Ruotsinkielinen lukio ja yläkoulu toimivat samassa koulukeskuksessa. Aikuislukiossa opiskelu on mahdollista Helsingissä. Vantaalaisia kävi muissa lukioissa 28 % kaikista lukioikäisistä ja Vantaan lukoissa ulkopaikkakuntalaisia on 27 %. Oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajien valmistava opetus annetaan Aikuisopistossa ja lukioon valmistava opetus Lumon lukiossa.

Vantaan kaupunki toimii ammatillisen koulutuksen järjestäjänä: Ammatillisia oppilaitoksia on yksi, Vantaan ammatillinen oppilaitos Varia. Varian opiskelijoista 8 % tulee KUUMA-kunnista. Lisäksi Vantaalla toimii yksi yksityinen ammatillinen oppilaitos ja kaupungin yli 90 %:sti omistama Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy. Vantaalla ei ole ruotsinkielistä ammatillista oppilaitosta, vaan Vantaa on osakkaana Helsingissä sijaitsevassa Yrkesinstitutet Practicumissa. Varia järjestää maahanmuuttajataustaisille henkilöille suunnattua koulutusta sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikan alalla. Suomi toisena kielenä opetusta annetaan oppilaille, joiden kielitaito ei ole suomea äidinkielenään puhuvan tasoista. Kaikkien opettajien orientoitumisessa painotetaan kielitietoisuutta.

Vihdissä on noin 3 500 peruskouluikäistä oppilasta. Kouluja on yhteensä 15 kappaletta, josta yksi on ruotsinkielinen. Kunnan kouluverkkoa tutkitaan eri näkökulmista: opetussuunnitelman vaatimukset, Vihdin kunnan rakenteellinen kehittyminen ja koulukiinteistöjen kunto. Lisäksi otetaan tarkasteluun investointisuunnitelma uudisrakennuksista, perusparannuksista ja koulujen tilavaatimuksista, taloudelliset vaikutukset sekä kevyen liikenteen väylien suunnitelmallinen kehittäminen. Kunnassa on tehty palveluverkkoselvitys, joka sisältää myös kouluverkon. Vihdissä on yksi lukio, jossa on noin 500 oppilasta. Lukioiden ohella toisen asteen opetuksesta huolehtii Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus.

Taulukko 16. Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulujen määrät.

	Oppilasmäärä yhteensä 2013 - 2014	Ruotsin-kielisten oppi-laiden määrä 2013 - 2014	Muun kan-salliskielisten oppilaiden määrä 2013 - 2014	Kunnan koulu-jen määrä (yht.)	Ruotsinkielisten kunnan koulu-jen määrä	Yksityisten koulujen määrä	Ulkopaikka-kuntalaisten osuus kou-luissa, (%)
Espoo	n. 25 900	n. 2 640	n. 3 220	89	12	3	1,2
Helsinki	n. 47 200 (n. 37 400*)	n. 3 200 (n. 3 190*)	n. 7 640 (n. 6 060*)	120	21	20	4,3 (1,3*)
Kauniainen	n. 1 400	n. 670	n. 120	4	2	0	27
Kerava	n. 3 300	n. 35	n. 280	10	1	0	1,9
Kirkkonummi	n. 5 100	n. 1 080	-	18	6	-	-
Sipoo	n. 2 400	n. 950	n. 50	14	8+1	0	4,8
Tuusula	n. 5 000	-	-	20	1	-	-
Vantaa	n. 20 900	n. 750	n. 3 150	51	5	1	1,2
Vihti	n. 3 500	n. 30	-	15	1	-	-

*Helsingin kaupungin koulut
– tietoa ei ole saatu

Lähde: Kunnat.

Taulukko 17. Lukio-opetuksen oppilasmäärät ja lukiot.

	Oppilasmäärä yhteensä 2013 - 2014	Ruotsin-kielisten oppilaiden määrä yhteensä 2013 - 2014	Kunnan lukioiden määrä (yhteensä)	Ruotsin-kielisten kunnan lukioiden määrä	Yksityisten lukioiden määrä	Lukiossa opiskelevien osuus ikäluokasta	Ulkopaikka-kuntalaisten osuus (kun-nan) lukiois-sa opiskele-vista, (%)
Espoo	n. 6 600	n. 550	13	1	1	61,5	10
Helsinki	n. 16 050 (n. 8 720*)	n. 1 250	17	4	18	69,4 (36,1*)	25,5 (28,5*)
Kauniainen	n. 650	n. 280	2	1	0	-	71
Kerava	n. 660	0	1	0	0	50	29
Kirkkonummi	n. 720	n. 210	2	1	-	-	30
Sipoo	n. 350	n. 160	2	1	0	41,3	17,52
Tuusula	n. 550	-	1 (3 toimipis-tettä)	-	-	-	-
Vantaa	n. 4 170	n. 140	5 (+2 aikuis-koulutuksen toimipistettä)	1	1	54	26
Vihti	n. 520	-	1	-	-	-	10

* Helsingin kaupungin lukiot ja aikuislukiot.
– tietoa ei ole saatu

Lähde: Kunnat.

4.2.4 Kulttuuri, kirjasto ja vapaa sivistystyö

Kulttuurilla on suuri merkitys metropolialueen vetovoiman ja kilpailukyvyn kannalta sekä asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta, vaikka toimialan osuus kuntien taloudessa ei ole suuri. Kunnat ovat kulttuurin tarjonnassa järjestäjinä, mahdollistajina, tukijoina ja tuottajina. Lisäksi erityisesti Helsingissä valtion rooli korostuu kansallisten kulttuurilaitosten kautta. Myös yksityisillä kulttuurilaitoksilla, gallerioilla ja – mm. esittävässä taiteessa - vapailla ryhmillä on suuri merkitys taiteen ja kulttuurin tarjonnan monipuolisuudessa.

Yleinen kirjasto on suomalaisten mielestä tärkein kulttuuripalvelu (Suomen Kulttuurirahasto 2013) ja vuoden asiakaspalvelija 2013 (Taloustutkimus). Kirjastotoimessa on pitkä ylikunnallisen yhteistyön perinne, joka kuluttajalähtöisesti mahdollistaa kirjastopalvelujen yhteiskäytön yli kuntarajojen. Pääkaupunkiseudun kaupunkien kirjastot muodostavat HelMet-kirjastoverkon, jonka puitteissa tehdään yhteistyötä koskien esim. kirjastojärjestelmää ja kilpailutuksia. Myös muissa selvitysalueen kunnissa tehdään seudullista yhteistyötä.

Yli satatuhatta ihmistä osallistuu selvityskunnissa vuosittain kunnallisten kansalais- ja työväenopistojen sekä yksityisten vapaan sivistystyön järjestäjien toimintaan. Vuonna 2013 selvitettiin pääkaupunkiseudun yhteisen ruotsinkielisen kansalaisopiston perustamista, mutta yhteistä ratkaisua ei löytynyt. Kansalaisopistot tekevät pääkaupunkiseudulla runsaasti yhteistyötä.

Espoossa on laajasti sekä kaupungin että muiden tahojen järjestämää kulttuuritoimintaa. Tapiolan keskustassa sijaitseva Espoon kulttuurikeskus on esittävän taiteen ja kulttuurielämän päänäyttämö Espoossa. Siellä järjestetään mm. Espoon kaupunginorkesterin Tapiola Sinfoniettan konsertit, Espoon Kaupunginteatterin vierailuesitykset ja useita musiikki- ja elokuvafestivaaleja ja tapahtumia. Muita Espoon kulttuurikeskuksia ovat mm. Leppävaaran Sellosali, lastenkulttuurin Pikku-Aurora, Karatalo, Espoon keskuksen Kannutalo ja Tapiolassa sijaitseva ruotsikielisten sivistyspalvelujen Vindängen.

Espoon näyttelykeskukseen WeeGeehen kuuluu viisi museota, kuten EMMA – Espoon modernin taiteen museo ja Espoon kaupunginmuseo KAMU. Espoolla on erillissopimus Museoviraston ja Keski-Uudenmaan maakuntamuseon kanssa. Sopimuksen mukaan Espoon kaupunginmuseo toimii omalla alueellaan museoviranomaisena maakuntamuseoiden tavoin. Espoossa on lisäksi useita yksityisiä museoita, kuten Gallen-Kallela museo.

Espoon kaupunginkirjastoon kuuluu 16 toimipistettä, joista osa sijaitsee kauppakeskuksissa ja yksi on sairaalakirjasto. Lisäksi on kaksi kirjastoautoa ja kirjaston kotipalvelu. Espoon kirjastot kuuluvat pääkaupunkiseudun HelMet-kirjastoverkkoon yhdessä Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kanssa.

Espoo keskittää aikuiskoulutuksensa oppimiskeskukseen, johon siirtyy myös Espoon suomenkielisen työväenopiston toiminta. Vuonna 2013 kurssikävijöitä oli yli 53 000. Ruotsinkielinen sivistystoiminta, ml. työväenopiston ruotsinkielinen toiminta sekä ruotsinkieliset kulttuuripalvelut on yhdistetty yli yksikkörajojen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Helsingillä on pääkaupunkina erityisasema kulttuuritarjonnan laajuudessa ja monipuolisuudessa ja sen järjestäjien moninaisuudessa. Helsingin alueen kulttuuri palvelee koko seutua ja myös koko maata.

Koko maat palvelevia laitoksia ovat mm. Kansallisteatteri, Kansallismuseo, Kansallisgalleria (Ateneum, Kiasma ja Sinebrychoffin museo), Radion Sinfoniaorkesteri sekä Suomen Kansallisooppera, jonka rahoitukseen Helsinki osallistuu merkittävästi valtion ohella. Myös Espoo, Vantaa ja Kauniainen osallistuvat rahoitukseen.

Helsingin kulttuurikeskus on Helsingin kaupungin virasto, jolla on monipuolisesti vastuullaan kulttuurin edistäminen pääkaupungissa. Viraston toiminta-ajatus on: ”Helsingin kulttuurikeskus on taiteen, kulttuurin ja luovuuden edistäjä, joka kehittää kulttuurisesti rikasta ja monimuotoista Helsingin seutua. Helsingissä kulttuuri on kaikkien oikeus.” Virastolla on seitsemän toimipaikkaa eri puolilla kaupunkia, joissa tuotetaan ja esitetään taidetta ja kulttuuria. Lisäksi virasto tukee avustuksin kulttuuritoimijoita.

Helsingin kaupungilla on runsaasti kulttuurilaitoksia, kuten Helsingin Kaupunginteatteri, jolla on Lilla Teattern ruotsinkielisenä näyttämönä; Kaupunginorkesteri; Helsingin kaupunginmuseo, jonka kokonaisuuteen kuuluu kuusi museota; sekä Helsingin taidemuseo. Lisäksi esimeriksi Kaapelitehdas, Suvilahti ja Teurastamo ovat kehittyviä kokonaisuuksiaan.

Helsingin kaupunginkirjasto on Suomen suurin yleinen kirjasto. Kaupunginkirjastossa työskentelee noin 500 henkilöä. Kaupunginkirjastolla on 33 yleistä toimipistettä, kaksi kirjastoautoa, kolme lastenkirjastoa ja kymmenen laitoskirjastoa sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksissa. Lisäksi kotikirjasto palvelee helsinkiläisiä, jotka eivät esimerkiksi sairauden, vamman tai korkean iän takia voi itse asioida kirjastossa.

Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopiston toimintaan osallistuu vuosittain noin 70 000 kurssilaista. Työväenopisto toiminta jakautuu ympäri kaupunkia. Helsingin kaupungin ylläpitämä ruotsinkielinen työväenopisto Arbis on maan suurin ruotsinkielinen kansalaisopisto.

Kauniaisten kulttuuripalvelut tuottaa itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kulttuuritapahtumia kuntalaisille. Kulttuuripalvelujen toimipaikat ovat Uusi Paviljonki, Vallmogård ja Villa Junghans. Kauniaisten kirjasto on mukana HelMet-yhteistyössä. Kauniaisten kansalaisopisto on kaksikielinen. Taiteen perusopetusta Kauniaisissa antavat Kauniaisten kuvataidekoulu, Kauniaisten musiikkiopisto sekä Helsingin tanssiopisto.

Keravalla on useita kaupungin kulttuurin toimintatiloja. Keskustassa olevassa Keravasalissa järjestetään konsertteja, teatteria, oopperaa, tanssia, seminaareja sekä paikallisyhdistysten tapahtumia. Aurinkomäki on esiintymisareena ulkoilmassa keskustassa. Pentinkulma-sali sijaitsee Keravan kirjastolla ja Keravan teatteritalo sijaitsee lähellä rautatieasemaa. Lisäksi kaupungin taidetiloina toimivat Galleria Alli ja Keravan kartano. Keravan. Taide- ja museokeskus Sinkan kokonaisuuteen kuuluu kaksi museota, Keravan museo ja Keravan taidemuseo. Keravan kirjasto kuuluu Keski-Uudenmaan kuntien yhteiseen Kirkes-kirjastoverkkoon Tuusulan, Järvenpään ja Mäntsälän kanssa. Keravan opisto on kaupungin paikallinen kansalaisopisto.

Kirkkonummen kulttuuritoimisto tarjoaa tietoa paikallishistoriasta, paikallisten kulttuurijärjestöjen toiminnasta sekä Kirkkonummella järjestettävistä kulttuuritapahtumista. Kunnassa on useita sekä kunnan että muiden tahojen museoita. Kirjasto toimii kolmessa eri toimipisteessä, lisäksi alueella kiertää kirjastoauto. Kirkkonummella toimii musiikkiopisto, kuvataidekoulu sekä kaksikielinen kansalaisopisto Kirkkonummen ja Siuntion kuntien alueella. Toimintaan osallistuu noin 8000 kurssilaista 40 opetuspisteessä eri puo-

lilla Kirkkonummen ja Siuntion kuntia. Kirkkonummella toimii lähes kolmekymmentä kulttuuriyhdistystä. Yhdistykset ylläpitävät mm. kuoroja ja orkestereita, järjestävät konsertteja, tanssiopetusta, sanataideopetusta, taidenäyttelyitä ja muuta kulttuuritoimintaa.

Sipoon kulttuuritoiminnan tavoitteena on tarjota monipuolista kulttuuritarjontaa yhteistyössä paikallisten yhdistysten, taiteilijoiden ja taiteenharrastajien kanssa. Porvoon maakuntamuseo vastaa alueesta museotoiminnan osalta. Porvoon seudun musiikkiopistossa kunta toimii ylläpitäjänä. Kunnalla on ostosopimus Porvoon taidekoulun kanssa ja Sipoo avustaa Keravan tanssi- ja liikuntayhdistystä, joka ylläpitää Keravan Tanssiopistoa. Teatterin perusopetus (Sipoon teatteri) toimii kansalaisopiston yhteydessä, mutta toiminnasta vastaa Kulttuuripalvelut. Lisäksi taiteen perusopetusta Sipoossa järjestävät Sibbo musikskola, ja Lilla Villan. Kirjastolla on kaksi toimipisteitä ja kirjastoauto. Kuntayhteistyötä tehdään mm. aineistohankinnoissa (esim. Porsse-kirjastoihin kuuluvat Porvoo, Pornainen, Sipoo ja Askola).

Tuusula kulttuuripalvelut tarjoavat palveluja kirjastojen, yleisen kulttuuritoiminnan ja museoiden kautta. Kulttuuri- ja museopalveluiden tarjontaa on kaikissa kuntakeskuksessa. Kulttuuriyksikkö tuottaa ja järjestää erilaisia kulttuuritapahtumia ja -palveluita ja toimii yhteistyökumppanina monissa paikallisissa yhteistyössä taiteilijoiden ja yhdistysten kanssa. Eri alojen museoita löytyy kunnasta kymmenkunta. Osaa ylläpitää Tuusulan kunta, osaa eri säätiöt ja yhdistykset. Kirjastolla on neljä toimipistettä ja kirjastoauto ja se kuuluu Keski-Uudenmaan kuntien Kirkes-kirjastoverkkoon. Tuusulan kasvatus- ja sivistystoimi tarjoaa yhdessä Järvenpään kaupungin kanssa Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston toimintaa, jonka toimipiste sijaitsee Tuusulassa. Kasvatus- ja sivistystoimella on laajaa järjestö- ja seurayhteistyötä paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vantaan kulttuuripalvelut vastaavat kaupungin kulttuuripalveluiden ja taiteen perusopetuksen järjestämisestä eri puolella kaupunkia. Kulttuurituotanto huolehtii siitä, että kulttuurielämyksiä on tarjolla koko kaupungin alueella. Vuotuisesti toistuvilla tapahtumilla, seniorikulttuuritoiminnalla, elokuvasarjoilla sekä kulttuurin avustuksilla mahdollistetaan kulttuurin saavutettavuus. Yksiköllä on toimipisteet Tikkurilassa ja Korsossa. Länsi-Vantaan kulttuuritilat -yksikkö hallinnoi Vantaan kaupungin kulttuuritaloja Myyrmäkitaloa sekä Vantaan konserttitalo Martinusta. Kulttuuritalot tarjoavat monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä kaikenikäisille. Lastenkulttuuri tarjoaa monimuotoista palvelua ympäri kaupunkia sekä suomeksi että ruotsiksi.

Vantaan kaupungilla on kaksi museota, Vantaan kaupunginmuseo sekä Vantaan taidemuseo, joka sijaitsee Myyrmäkitalossa Myyrmäessä ja jonka hallintaan kuuluu myös Tikkurilassa sijaitseva Galleria K. Vantaalla on myös useita muiden tahojen museoita.

Vantaan kirjastolla on kymmenen toimipistettä eri puolilla kaupunkia sekä kaksi kirjastoautoa. Kaikissa kirjastoissa on myös ruotsinkielistä aineisto ja toimintaa. Dickursby skolanin yhteydessä toimii täysin ruotsinkielinen Sandkulla bibliotek.

Aikuisopiston toimintaa on keskitetty Tikkurilassa Vantaan opistotaloon Lummetielle. Toimintaa on lisäksi laajasti iltaisin koulujen tiloissa eri puolilla Vantaata. Aikuisopistossa on vapaan sivistystyön kansalaisopetusta, nuorten maahanmuuttajien perusopetusta sekä maahanmuuttajien työllisyyskoulutusta.

Vantaan musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetusta kaikissa soittimissa, laulussa ja musiikin perusteissa suomeksi ja ruotsiksi. Yksiköllä on opetuspisteitä ympäri kaupunkia. Vantaan kuvataidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta eri puolilla kaupunkia olevissa opetuspisteissä.

Vihdin kulttuuripalvelut kehittää, vahvistaa ja koordinoi kulttuuri- ja kansalaistoimintaa yhteistyössä eri järjestöjen, oppilaitosten ja kulttuurintuottajien kanssa. Erilaisia kulttuurijärjestöjä toimii kunnan alueella noin viisikymmentä. Vihdin Kirjastolla on kaksi toimipistettä ja kirjastoauto. Taiteen perusopetusta järjestävät Hiiden Opisto, Luoteis-Uusimaan tanssiopisto Vinha, Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto, Palajärven musiikkiyhdistys Palmu ja Vihdin Kuvataidekoulu. Lisäksi kunnassa toimii Vihdin teatteri.

4.3 Maankäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö

Espoossa maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuudet ovat pääosin Espoossa teknisen toimen organisaatiossa. Teknisen ja ympäristötoimen lautakuntia/johtokuntia on viisi: kaupunkisuunnittelulautakunta, rakennuslautakunta, tekninen lautakunta, ympäristölautakunta sekä palveluliikelaitosten johtokunta. Lisäksi toimii kaupunginhallituksen alaisina konsernijaosto, elinkeino- ja kilpailukykyjaosto sekä tila- ja asuntojaosto. Teknisen toimen henkilöstöä on 1090. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 219 387 miljoonaa euroa (toimintakate 73 965 miljoonaa euroa)

Espoossa on käytössä sisäisissä palveluissa tilaaja-tuottaja -malli. Palveluliiketoimen toimiala tuottaa palveluja muille toimialoille, jotka toimivat palvelujen tilaajina. Teknisen toimen organisaatio on tilaajaorganisaatio. Kiinteistöjen rakennuttaminen ja omistaminen sekä palvelujen tuottaminen, kuten rakentamispalvelut, kiinteistöpalvelut ja ruokahuolto on järjestetty liikelaitoksin. Teknisen toimen organisaatiossa on lisäksi konserni- ja osakkuusyhtiöitä. Toimialan esikunnan alaisuudessa ovat suuret kehittämisprojektit, joista Suurpelto ja Tapiola erillisinä taseyksikköinä.

Espoon maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta vastaa Espoossa kaupunkisuunnittelukeskus yhteistyössä muiden toimialan keskusten sekä toimialan esikunnan kehittämisprojektien kanssa. Kaupunkisuunnittelukeskuksessa on 135 henkilöä ja keskus jakaantuu asemakaava-, yleiskaava-, liikennesuunnittelu- sekä palvelu- ja kehittämisyksikköön. Tonttiyksikkö on teknisen toimialan esikunnassa ja mittauspalvelut teknisessä keskuksessa.

Kaupunkisuunnittelukeskuksessa yleiskaavayksikkö hoitaa maankäytön suunnittelua, jolle on ominaista pitkä aikajänne tai mikä kohdistuu laajoihin aluekokonaisuuksiin. Lisäksi yksikkö vastaa koko Espoota koskevista varsinaista kaavoitusta tukevista teemoittaisista tarkasteluista. Suurimmassa osassa Espoota on voimassa lainvoimainen yleiskaava. Pohjoisosien kahdessa osassa 1997 ja 2001 vahvistunutta yleiskaavaa on tarkoitus tarkistaa kaavoitusohjelmakaudella 2014 – 2017. Asemakaavoituksen painopistealueita viime vuosina ja lähitulevaisuudessakin tulevat olemaan täydennysrakentamiskohteet metroradan ja kaupunkiradan vaikutuspiirissä sekä pientalovaltaisten uudiskaavojen tekeminen yhdyskuntarakenteen laajenemissuunnissa.

Kaupunkisuunnittelukeskuksen liikennesuunnitteluyksikössä tehdään liikennesuunnittelua, joka on osa yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä tehtävää maankäytön suunnittelua. Kaavoituksen valmistuttua liikennesuunnittelu jatkuu yksityiskohtaisempana yhdessä katusuunnittelun kanssa. Tekninen keskus vastaa katujen ja liikenteenohjauksen suunnittelusta. Joukkoliikenteen suunnittelu, seudun liikennejärjestelmän (HLJ) kehittäminen ja liikenteen tutkimustoiminta kuuluvat Helsingin seudun liikenteelle (HSL). Espoon joukkoliikennejärjestelmä tukeutuu jatkossa vahvasti raideliikenteeseen ja sitä täydentävään poikittaiseen ja Espoon sisäiseen linjastoon.

Espoon asuntotuotannon tavoitteet ja ensisijaiset kohdealueet on määritelty Helsingin seudun MAL-aiesopimuksessa. Espoossa kaupungin omistamat vuokra-asunnot ovat Espoon Asunnot Oy:llä, joka myös valitsee itse asukkaat. Teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut toimii omistajana ja tilaajana. Kunnallistekniikan tuotannolliset tehtävät on keskitetty vuoden 2011 alussa Espoo Kaupunkitekniikka -liikelaitokseen. Liikelaitos työllistää noin 320 henkeä. Hallinto ja asiakaspalvelut toimii Teknisen keskuksen johdon apuna ja asiantuntijana sekä huolehtii osaltaan Teknisen keskuksen yhteisistä hallinto- ja asiakaspalveluista. Hallinnon palvelualueen Viranomaistehtävät -yksikkö huolehtii kaupungin pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtolain mukaisista tehtävistä.

Espoon rakennusvalvontakeskus on eri alojen asiantuntijoista koostuva 50 hengen organisaatio. Kaupunkimittaus- ja geotekniikka -palvelualue vastaa mittaus- ja kartastotoimesta kaupungin alueella, huolehtii asemakaava-alueen kiinteistönmuodostustehtävistä sekä muista kaupunkimittaukseen liittyvistä viranomaistehtävistä. Maa- ja kallioperää koskevien tutkimustietojen keruusta noin puolet tilataan konsulteilta.

Tilakeskus-liikelaitos huolehtii kaupungin toimitilojen ja rakennusten hankkimisesta ja ylläpidosta. Sen henkilöstömäärä on n. 80. Kiinteistönhoitopalveluja tuottaa Espoo Kiinteistöpalvelut -liikelaitos. Kaupungin ympäristön- ja luonnonsuojelusta huolehtivan ympäristökeskuksen henkilöstömäärä on n. 20.

Vesi- ja jätehuolto on Helsingin ympäristöpalvelut HSY -kuntayhtymän vastuulla.

Helsingissä maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuudet jakautuvat useiden lautakuntien vastuulle. Keskeisimmät ovat kaupunkisuunnittelulautakunta, kiinteistölautakunta, asuntolautakunta, asuntotuotantotoimikunta, HKL-johtokunta, rakennuslautakunta, yleisten töiden lautakunta, teknisen palvelun lautakunta, ympäristölautakunta sekä Palmia-liikelaitoksen johtokunta. Nämä johtavat toimialojen virastoja, kuten kaupunkisuunnitteluvirastoa kiinteistövirastoa, asuntotuotantotoimistoa, Helsingin kaupungin liikennelaitosta, rakennusvalvontavirastoa, rakennusvirastoa, ympäristökeskusta, Staraa ja Palmiaa. Talousarvion (2014) mukaan kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimintamenot ovat 317,5 miljoonaa euroa (toimintakate 352,5 miljoonaa euroa) ja rakennus- ja ympäristötoimen menot 654,9 miljoonaa euroa (toimintakate 303,6 miljoonaa euroa).

Kaupunkisuunnitteluvirasto vastaa Helsingin kaavoituksesta ja liikenteen suunnittelusta. Viraston henkilöstömäärä on noin 280. Virastossa on neljä osastoa: yleissuunnitteluosasto, asemakaavaosasto, liikennesuunnitteluosasto ja hallinto-osasto. Yleissuunnitteluosastolla valmistellaan yleiskaavat ja laaditaan myös teknistaloudellisia selvityksiä mm. kaavojen toteutettavuuden ja kustannusten arvioimiseksi. Liikennesuunnitteluosasto vastaa Helsingin liikenteen suunnittelusta niin auto- ja joukkoliikenteen kuin pyöräilyn ja

jalankulunkin osalta. Helsinkiin ollaan laatimassa uutta yleiskaavaa. Nykyinen, voimassa oleva yleiskaava on vuodelta 2002 ja monelta osin vanhentunut. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi vuonna 2012 uuden yleiskaavan lähtökohdat ja työohjelman. Yleiskaava valmistunee vuonna 2016.

Kiinteistövirasto vastaa kiinteistö- ja asuntopolitiikan keinoin siitä, että Helsingissä on edellytykset hyvälle ja monipuoliselle asumiselle, elinkeinotoiminnalle ja palveluille. Henkilökuntaa on yhteensä noin 470. Kiinteistöviraston päätoimiala on kaupungin omistamien kiinteistöjen ja maa-alueiden hallinta, vuokraus ja myynti. Lisäksi virasto kehittää kaupungin omistamien asuinkiinteistöjen hallintoa sekä kiinteistöjen korjaus-, muutosym. menettelytapoja. Kiinteistövirasto välittää kaupungin vuokra-asuntoja sekä hoitaa kunnan toimialaan kuuluvia omistusasuntojen lainojen ja eräiden tukien jakamista. Myös geotekniikan asiantuntijapalvelut, kartta- ja kiinteistötietopalvelut sekä kiinteistöinsinöörin viranomaistehtävät kuuluvat virastolle. Virastossa on seitsemän osastoa: asunto-osasto, geotekninen osasto, kaupunkimittausosasto, kiinteistöjen kehittämisyksikkö, tilakeskus, tonttiosasto ja hallinto-osasto.

Rakennusvirasto vastaa Helsingin katu- ja viheralueista sekä kaupungin toimitilojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta. Henkilökuntaa on noin 450. Varsinaiset rakennus- ja kunnossapitotyöt tilataan kaupungin omalta tuotantoyksiköltä Staralta sekä yksityisiltä urakoitsijoilta. Virastossa on viisi osastoa: arkkitehtuuriosasto, hallinto-osasto, HKR-Rakennuttaja, katu- ja puisto-osasto sekä palveluosasto. Rakennusvalvontavirasto on jaettu yleiseen osastoon, joka vastaa arkiston toiminnasta, tilastoista ja tietojärjestelmistä sekä lainopillisista ja hallinnollisista asioista; kaupunkikuvaosastoon, joka vastaa lupahakemusten käsittelystä, neuvoo ja opastaa rakennushankkeisiin ryhtyviä sekä valvoo kaupunkikuvan kehittymistä; sekä rakennustekniseen osastoon, joka hoitaa rakennustyön viranomaisvalvontaa. Henkilöstöä on lähes 120.

Ympäristökeskuksessa toimii elintarviketurvallisuusosasto, jonka vastuulla on elintarvikkeiden valmistukseen, eläinsuojeluun, elintarvikemyymälöihin ja ravintoloihin liittyvät asiat; ympäristöterveysosasto, jonka vastuulla on asumisterveyteen ja terveydensuojeluun liittyvät asiat; ympäristönsuojeluosasto, jonka vastuulla on alueidenkäyttöön, ilmansuojeluun ja meluntorjuntaan, luonnonsuojeluun, pilaantuneisiin maihin, jätteisiin ja vesiensuojeluun liittyvät asiat ja hallinto-osastoon. Henkilöstöä on noin 160.

Helsingin kaupungin liikennelaitoksessa (HKL) henkilöstöä on noin 1050. HKL:n toimialana on metro-, raitio- ja vesiliikenteen tuottaminen. HKL myös omistaa Helsingin raitio- ja metroradat sekä metroasemat sekä suunnittelee, rakentaa ja pitää yllä Helsingin joukkoliikenteen tarvitseman infrastruktuurin eli radat ja asemat. HKL:n tärkein kumppani on Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymä (HSL). HSL vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä alueella, johon kuuluvat pääkaupunkiseudun kuntien lisäksi Kerava ja Kirkkonummi sekä liikennejärjestelmän suunnittelusta koko Helsingin seudulla.

Asuntotuotantotoimikunta ja asuntotuotantotoimisto (ATT) on Helsingin kaupungin organisaatio, jonka tehtävänä on vastata kaupungin oman asuntotuotannon rakennuttamisesta kaupungin tavoitteiden mukaisesti. ATT:n tuotannon määrälliset tavoitteet on asetettu kaupunginvaltuuston hyväksymässä asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa, joka toteuttaa osaltaan Helsingin seudun MAL-aiesopimusta. Vuonna 2013 valmistui 1053 asuntoa, joka oli noin neljännes kaupungin koko asuntotuotannosta.

Stara hoitaa kaupungin omaa rakentamispalvelua. Henkilöstöä on noin 1600. Se jakautuu kaupunkitekniikan rakentamisen, kaupunkitekniikan ylläpidon, rakennustekniikan, ympäristöhoidon, geopalvelujen, logistiikan ja hallinnon yksikköihin. Lisäksi Palmia huolehtii esimerkiksi kiinteistöhuollon ja talotekniikan palveluista.

Kauniaisissa teknisen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu yhdyskuntalautakuntaan ja rakennuslautakuntaan ja sen alaiseen kaupunkikuvatoimikuntaan. Yhdyskuntatoimen maankäytön tulosalue vastaa kaikista maankäytön suunnitelmista, maapolitiikasta, nimistöstä ja poikkeamispäätöksistä Kauniaisissa sekä edustaa Kauniaista seudullisissa maankäyttöä koskevissa työryhmissä yhdessä yhdyskuntatoimenjohtajan kanssa. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat noin 11 miljoonaa euroa (toimintakate 1,85 miljoonaa euroa).

Kauniaisissa ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Sen sijaan kaupungissa on laadittu Maankäytön yleissuunnitelma (MASU), joka ilmaisee yleispiirteisellä tasolla kaupunginvaltuuston tahdon Kauniaisten maankäytön kehittämisestä. Kauniaisten pinta-alasta n. 95 % on asemakaavoitettu. Kauniaisissa on vuosittain vireillä keskimäärin kymmenkunta asemakaavan muutosta.

Asuntotuotannon tavoitteet on määritelty MAL-aiesopimuksessa ja kaupungin asuntoohjelmassa, jossa on myös tarkasteltu edellytyksiä ja lähtökohtia asuntotuotannon edistämiseksi. Kauniaisten kaupungin yleiset vuokra-asunnot ovat pääosin kaupungin omistamissa kiinteistöosakeyhtiöissä. Joukkoliikenne on Kauniaisissa keskeisessä asemassa maankäyttöä ja liikennettä yhteen sovittavissa liikennepoliittisissa valinnoissa. Joukkoliikenteen suunnittelu ja operointi tapahtuu kokonaisuudessaan kuntayhtymän HSL:n kautta jonka seuranta- ja ohjaustyöhön Kauniainen osallistuu tiiviisti.

Kunnallistekniikan suunnittelutyö koordinoidaan nykyisellään aina yhteisesti HSY:n, HSL:n, liikenneviraston, ELY-keskuksen, poliisin ja Espoon kaupungin kanssa. Rakennusvalvonta tekee tiivistä yhteistyötä pääkaupunkiseudun rakennusvalvontojen kanssa, niin teknisissä kuin lupapuolen työryhmissä. Kauniaisten kartastosta, mittauspalveluista sekä kiinteistömuodostustehtävistä vastaa yhdyskuntatoimen maankäytön tulosalue. Kauniaisten kaupungissa tilapalveluista vastaa yhdyskuntatoimen alainen rakennuttamisen ja teknisen suunnittelun tulosalue. Kiinteistönhoitopalveluista vastaa kiinteistöyksikkö, joka on osa yhdyskuntatoimeen kuuluvaa Rakennuttaminen ja tekninen suunnittelu- tulosaluetta. Kauniaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii yhdyskuntalautakunta.

Keravalla maankäytön, asumisen, liikenteen ja ympäristön tehtäväkokonaisuuksia johdetaan kaupunkitekniikkaliikelaitoksen johtokunnassa sekä rakennuslautakunnassa sekä kaupunkikehitysjaostossa. Lisäksi kaupunginjohtajan esikunnassa toimii maankäyttöpalvelut. Talousarvion (2014) mukaan kaupunkitekniikan toimintamenot ovat noin 30 miljoonaa euroa (toimintakate 4,4 M€). Rakennuslautakunnan toimintamenot ja -kate ovat 598 000 euroa. Maankäyttöpalvelujen toimintamenot ovat noin 2 miljoonaa (toimintakate 817 000 €).

Keravan Kaupunkitekniikka-liikelaitos jakautuu seuraaviin toimintayksiköihin: avainpalvelut, kaupunkiympäristö, liikennejärjestelmä, vesihuolto, tuotannon tuki ja investointiyksikkö. Avainpalvelut-yksikkö vastaa kaupungin omistamien tai käytössä olevien tilojen ylläpito- ja korjauspalveluista sekä kaupungin ateria- ja puhtauspalveluista. Kaupunkiympäristö vastaa kaupungin puistojen, metsien, peltojen, katuviheralueiden, ulkoliikunta-alu-

eiden sekä katuvalaistuksen suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Lisäksi yksikkö vastaa jätehuoltopalveluista yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Liikennejärjestelmä vastaa kaupungin liikenneväylien suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta sekä liikennesuunnittelusta. Yksikkö vastaa myös joukkoliikenteestä. Vesihuolto vastaa kaupungin vesi- ja viemäriverkoston suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Vedenhankinta ja jätevesien johtaminen käsiteltäväksi järjestetään yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tuotannon tuki vastaa liikelaitoksen yleis- ja taloushallinnon tehtävistä sekä viestinnästä. Yksikköön kuuluva varikko tarjoaa konekeskus- ja korjaamopalveluja. Investointiyksikkö vastaa kaupungin tilojen suunnittelusta ja rakentamisesta.

Rakennuslautakunnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä. Asioiden valmistelun ja toimeenpanon hoitaa keskushallinnossa sijaitseva rakennusvalvontatoimisto.

Kaupungin asuntopalveluiden työ on asunnontarvitsijoiden tarpeiden ja valtion viranomaisten määrittämiä asukasvalintoja ja -valvontaa sekä lainoitusta. Asuntotuotantosuunnittelun toimintaympäristö on muuttunut viime vuosina maankäytön, asumisen ja liikenteen seudullisen suunnittelun lisäännyttyä.

Maankäyttöpalvelut vastaavat mm. kaavoituksesta. Keravan yleiskaava on hyväksytty v. 2004 ja sitä on tarkistettu Kerca-alueen osalta 2006. Yleiskaavan ohjevuosi on 2020 ja rakentaminen on edennyt niin, että yleiskaavan tarkistaminen oli tarpeen aloittaa 2013. Uuden yleiskaavan tavoitevuosi on 2035. Keravan kaupungin liikenneasioita hoidetaan sekä Keravan Kaupunkitekniikka -liikelaitoksessa että maankäyttöpalveluissa. Maankäyttöpalvelut vastavat liikenneverkon suunnittelusta ja kaavoitukseen liittyvistä liikenneratkaisuista. KUUMA-seutu liikelaitoksessa on lisäksi liikennesuunnittelija, joka vastaa seudun edunvalvonnasta.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaisorganisaatio.

Kirkkonummen teknisen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu yhdyskuntatekniikan lautakuntaan, rakennus- ja ympäristölautakuntaan, palvelutuotantolautakuntaan ja Eerikin kartanon johtokuntaan. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 43 miljoonaa euroa (toimintakate 9,6 milj. euroa).

Yhdyskuntatekniikan toimialan maankäytön tulosalue, tontti- ja paikkatietopalvelut -yksikkö vastaa maapolitiikan toteuttamisesta. Yhdyskuntatekniikan toimialalla yleiskaavoitus on kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa, joka toimii kunnan edustajana myös seudullisissa maankäyttö- ja liikennejärjestelmähankkeissa. Kirkkonummi on mukana myös Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Lainvoimaiset yleiskaavat käsittävät koko kunnan. Kunnassa on valmistunut keväällä 2014 Kirkkonummen maankäytön kehityskuvan laatiminen.

Yhdyskuntatekniikan toimialalla liikennesuunnittelua toteutetaan sekä kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa että kuntatekniikkapalveluissa. Osayleiskaavahankkeiden yhteydessä laaditaan tarvittavat liikenteen järjestämiseen liittyvät selvitykset ja yleissuunnitelmat. Asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan mm. liikenteenohjaussuunnitelmia

sekä katujen ja pysäköintialueiden yleissuunnitelmia. Kuntatekniikkapalvelut laativat asemakaavojen mukaisesti mm. katusuunnitelmat. Maanteiden tiesuunnitelmien muutokset laaditaan niin ikään kuntatekniikkapalveluissa.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut vastaavat asemakaavoituksesta sekä niihin liittyvien selvitysten laadinnasta. Asemakaavoitus painottuu rantaradan ja kantatien 51 vyöhykkeelle. Se käsittää alueen Kantvikista kuntakeskuksen kautta Tolsaan ja Jorvakseen sekä edelleen Masalan ja Espoonlahden suuntaan. Merkittävä osa kaavoituksesta tähtää yhdyskuntarakenteen täydentämiseen.

Kunnan omistamat vuokra-asunnot ovat Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy:llä, joka myös valitsee itse asukkaat. Kirkkonummen joukkoliikenneviranomainen on HSL. Syksyllä 2014 Kirkkonummi siirtyy HSL:n tilaamaan joukkoliikenteeseen lukuun ottamatta Turunväylän liikennettä. Joukkoliikenteen vuorot on kilpailutettu alkuvuonna 2014.

Tekniset tuotantopalvelut -tulosalue vastaa kunnan omistuksessa olevista kaduista, kevyen liikenteen väylistä, yleisistä alueista sekä virkistys- että viheralueiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta sekä kunnossapidosta. Uudisrakentaminen tehdään 95 % ostopalveluna, 5 % omana työnä (pitää sisällään valvonnan). Kirkkonummella on oma vesihuoltolaitos, joka huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja hulevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksella on sopimus HSY:n kanssa jätevesien osalta. Myös noin puolet talousvedestä ostetaan HSY:ltä. Veikkolan talousvesi on peräisin kahdelta alueen pohjavedenottamolta sekä HSY: ltä. Lisäksi Kirkkonummella toimii 7 vesiosuuskuntaa. Kirkkonummen kunnallinen jätehuolto on järjestetty Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) toimesta.

Kirkkonummella rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu muodostavat viranomaistoiminnan tulosalueen. Kirkkonummella tontti- ja paikkatietopalvelut vastaa kunnan karttatuotannosta (mm. kaavan pohjakartta, opaskartta, osoitekartta), geodeettisesta laskennasta asemakaava-alueilla, osoitenumeroinnista, maastomittauksesta ml. rakennusvalvonnan viranomaismittaukset sekä paikkatietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä. Kunnan tilakannan ylläpidosta ja rakennuttamisesta vastaa palvelutuotannon tulosalueen tekniset tuotantopalvelut -yksikkö. Investointirakentamisesta yli 90 % ja korjausrakentamisesta noin 70 % suoritetaan ostopalveluna. Kirkkonummella kiinteistön hoito- ja ylläpitopalveluista vastaa palvelutuotannon tulosalueen tekniset tuotantopalvelut -yksikkö. Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.

Sipoossa kunnanhallituksen maankäyttöjaoston tehtävänä on huolehtia kunnan maapolitiikasta ja maankäytön suunnittelusta. Tekninen valiokunta huolehtii yhdyskuntatekniikasta, kuten liikenneväylistä, yleisistä alueista ja vesi-, viemäri- ja energiahuollosta, kunnan kiinteistöistä, asuntojen vuokraamisesta, pelastustoimesta ja jätehuollosta. Valiokunta toimii yksityisistä teistä annetun lain ja asetuksen mukaisena tiehallintoviranomaisena valituksia ja tiekuntien muodostamista koskevissa asioissa. Rakennus- ja ympäristövaliokunta käsittelee maankäyttö- ja rakennuslain sekä muun lainsäädännön mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvat asiat.

Kehitys- ja kaavoituskeskus vastaa Sipoon maankäyttö-, asumis-, elinkeino- ja liikenneasioista. Keskuksessa on 20 työntekijää. Kehitys- ja kaavoituskeskuksen palveluyksiköt on jaettu nykyisen toiminnan mukaisesti neljään osaan: Hallinto- ja suunnitteluyksikkö, mittaus- ja kiinteistöyksikkö, yleiskaavayksikkö ja kaavoitusyksikkö. Kehitys- ja kaavoituskeskuksen vuosikulut ovat noin 4,3 miljoonaa euroa. Asiantuntijapalveluihin on varattu vuosittain noin 1 miljoonaa euroa.

Tekniikka- ja ympäristöosastossa vastataan rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, katu- ja viheralueista, vesihuollosta ja toimialoista.

Tuusulassa maankäyttöä, asumista, liikennettä ja ympäristöä ohjaa kuntakehityslautakunta. Kuntakehityksen tulosalueen tehtävänä on huolehtia kunnan maanhankinnasta ja luovutuksesta, maankäytön suunnittelusta ja kehittämishankkeista sekä yrityspalveluista ja markkinoinnista kunnan kasvun ja kehityksen varmistamiseksi. Se jakautuu maankäyttöön ja karttapalveluihin, paikkatietoon, kaavoitukseen sekä yrityspalveluihin ja kehittämisprojekteihin. Talousarvion (2014) mukaan toimintakate on 3,7 miljoonaa euroa (toimintakate 1,7 miljoonaa euroa) ja henkilöstön määrä on 42,7.

Rakennuslautakunta johtaa rakennusvalvontaa. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kunnallistekniikka, joukkoliikenne, ympäristötekniset palvelut, tilakeskus, vesihuoltolaitos sekä hallintopalvelut. Talousarvion (2014) mukaan teknisen toimen toimintamenot ovat 21,7 miljoonaa euroa (toimintakate 4,4 miljoonaa euroa). Henkilöstön määrä on 139,7.

Nykyinen yleiskaava 2010 on oikeusvaikutukseton ja monilta osiltaan vanhentunut. Yleiskaava laaditaan koko Tuusulan kunnan alueelle. Yleiskaavasta on tarkoitus laatia strateginen ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jonka tavoitevuosi on 2040. Tällä hetkellä yleiskaavan valmistelu on luonnosvaiheessa. Lisäksi kunnassa on viisi vireillä olevaa osayleiskaavaa.

Kunnallistekniikan tulosalue tuottaa kunnallistekniset suunnitelmat ja mittaukset sekä vastaa kunnallistekniikan rakentamisesta. Kunnallistekniikan suunnittelun tulosyksikkö laatii katujen, pysäköintialueiden ja vesihuoltoverkostojen suunnitelmat. Ympäristöteknisten palvelujen tulosalue huolehtii liikenneväylien ja viheralueiden kunnossapidosta, vastaa jätehuoltopalveluiden järjestämisestä, huolehtii kunnallisteknisistä materiaalipalveluista sekä kone- ja kuljetuspalveluista. Tilakeskuksen tehtävänä on tuottaa toimialojen tarvitsemat tilapalvelut, joihin sisältyy mm. tilojen hankinta, rakentaminen ja korjaus, kiinteistöjen huolto ja hoito sekä siivous. Tuusulan kunnan vesihuoltolaitoksen organisaatiomuoto muutettiin liikelaitokseksi 1.1.2014 alkaen. Joukkoliikenne huolehtii itsekannattavan joukkoliikenteen toimintaedellytysten säilymisen kunnassa, hankkii itsekannattavan palvelun ulkopuolella palveluja vähintään työssäkäyville sekä tasaa palvelutasoeroja kunnan alueella.

Tuusulan kunnan asuntopalvelut hoitaa kunnille määrättyjä asumiseen liittyviä tehtäviä. Kunnan omistuksessa ja välivuokrauksessa on noin 360 asuntoa ja Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy (Tukuki) omistaa yli 780 asuntoa. Kunnan asuntopalvelut -yksikössä tehdään asukasvalinnat myös monen muun omistajatahon arava- tai korkotukivuokra-asuntoihin. ARA-asuntojen lisäksi kunnalla on vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien yhteinen ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaisorganisaatio.

Vantaalla maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaa ohjaavat kaupunkisuunnittelulautakunta, jonka alaisuudessa toimii yrityspalvelut ja kaupunkisuunnittelu; tekninen lautakunta, jonka alaisuudessa toimii tilakeskus ja kuntatekniikan keskus; sekä ympäristölautakunta, jonka alaisuudessa toimii rakennusvalvonta sekä ympäristökeskus. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan toimintamenot talousarvion (2014) mukaan ovat 319,9 miljoonaa euroa (toimintakate 8,6 miljoonaa euroa) ja henkilöstön määrä 683.

Vantaan maankäyttöä ohjaa Vantaan valtuustokauden 2013 - 2016 strategia, Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma (2012) sekä muista ohjelmista erityisesti Vantaan asuntoohjelma (2009 – 2017) ja vuosittain tehty asuntorakentamisennuste, Vantaan elinvoimaohjelma 2013 - 2016 (2014), Kaupungin maapoliittiset linjaukset maankäytön suunnittelulle ja maanhankinnalle 2013 – 2016 (2012) sekä Vantaan kaupungin ympäristöohjelma (2013 – 2016). Maankäytön suunnittelu on mukana myös useissa muissa ohjelmissa ja niiden valmistelussa (hyvinvointiohjelmat, eri asukasryhmiin kohdistuvissa ohjelmissa, osallisuusmalleissa jne.)

Kaupunkisuunnittelussa työskentelee noin 70 henkilöä, jotka tekevät noin 62 henkilötyövuotta. Määrä pysynee samana tulevina vuosina. Vuoden 2014 talousarviossa toimintamenot ovat 4 055 074 euroa, toimintatulot 189 000 euroa ja toimintakate 3 886 074 euroa. Kaupunkisuunnittelu jakautuu osin tehtävien ja osin alueiden mukaan seitsemään yksikköön, joiden päälliköt muodostavat johtoryhmän.

Vantaalla asuntopoliittinen ohjaus kuuluu maankäytön, ympäristön ja rakentamisen toimialan yrityspalveluille. Asuntopolitiikan periaatteet on kirjattu Vantaan asunto-ohjelmaan 2009-2017 ”Elämänmakuista asumista Vantaalla”. Oleellinen osa Vantaalaista asuntopolitiikkaa ovat myös kaupungin maapoliittiset linjaukset.

Asumisasioiden yksikön päätehtävänä on kaupungin asuntopolitiikan toteuttaminen ja Vantaan asumisolojen kehittäminen sekä asuntotuotannon edellytysten luominen yhteistyössä ulkopuolisten yhteistyötahojen, kuten rakennuttajien, rakentajien ja sijoittajien sekä maankäytön ja ympäristön muiden tulosalueiden, erityisesti kaupunkisuunnittelun, ja kaupungin eri toimialojen kanssa. Asumisasioiden yksikön tehtäviin kuuluvat myös mm. asunto-ohjelman laatiminen, vuosittain laadittava asuntorakentamisennuste, asuntotonttien luovutus, valtion arava- ja korkotukilaina-asiat, osa vuokra-asumisen valvontaan liittyvistä tehtävistä, vastaaminen kaupungin asuntolainarahastosta (korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustukset), asumisen tutkimushankkeet sekä erilaiset kehittämistehtävät.

Vantaan kaupunki myy aktiivisesti asuntotontteja sekä yhtiömuotoiseen asuntorakentamiseen rakennuttajille, rakentajille ja sijoittajille että pientalorakentamiseen yksityishenkilöille. Erillis-pientalotontteja kaupunki myy vuosittain 50–100. Vantaalla rakentavat lukuisat eri rakennusalan toimijat, joista suurimpien kanssa pidetään vuosittain rakennuttajaneuvotteluita tulevan asuntotuotannon edistämiseksi.

Vuoteen 2030 tähtäävä Vantaan Yleiskaava 2007 sai lainvoiman 2010.

Liikennesuunnittelun resurssit ovat 22 henkilöä. Konsulttitoimeksiannot noin 250 000 euroa/vuosi eli 1219 euroa/1000 asukasta/vuosi. Vantaan maankäyttöä on systemaattisesti kehitetty kaupungin strategian mukaisesti tukeutumaan yhä vahvemmin kestävään liikkumiseen, jolloin kävelystä, pyöräilystä ja joukkoliikenteestä voi muodostua kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautoilulle (ks myös kohta 2.2.2).

Vihdissä teknisen toimen ja ympäristötoimen päätöksenteko jakautuu kaavoitus- ja tekniseen lautakuntaan, ympäristölautakuntaan sekä Vihdin Veden johtokuntaan. Teknisen toimen henkilöstö on 99. Talousarvion (2014) mukaan toimintamenot ovat 17,5 miljoonaa euroa (toimintakate 5,8 miljoonaa euroa).

Vihdin teknisen- ja ympäristökeskuksen kaavoitusyksikkö vastaa kaikesta kunnan maankäytön suunnittelusta. Kaavoitustoimessa on yhdeksän henkilöä. Kaavoitustoimi vastaa yleis- ja asemakaavasuunnittelusta ja osallistuu seudullisiin maankäyttöryhmiin. Vihdissä toimii liikennesuunnittelija. Toimeen kuuluu työtehtäviä niin kaavoituksesta kuin kunnallistekniikasta.

Vihdissä on laadittu maapoliittinen ohjelma, johon on kirjattu kunnan maanhankinnan, maan luovutuksen ja kaavoitukseen liittyvien maankäyttösopimusten periaatteet. Vihdissä ei ole koko kunnan kattavaa lainvoimaista yleiskaavaa. Vihdissä on neljä lainvoimaista osayleiskaavaa. Vireillä olevat osayleiskaavat sijaitsevat Länsiradan kehittämisvyöhykkeellä.

Vihdin osalta joukkoliikenteen valvovana lupaviranomaisena toimii Uudenmaan ELY–keskus, jonka kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä linjasto-, matkalippu- ja liikennelupa-asioissa. Seudullista joukkoliikenneyhteistyötä tehdään pääosin Länsi-Uudenmaan alueella. Linjaston osalta Vihdillä on eniten yhteistä Karkkilan ja Lohjan kanssa, koska suuri osa Vihtiä palvelevista linja-autovuoroista kulkee Karkkilan tai Lohjan suuntaan / suunnasta. Monet Vihdin kautta kulkevat vuorot palvelevat myös Kirkkonummen Veikkolaa ja Veikkolan alueen matkustajat ovatkin osalle Vihtiä palvelevista vuoroista tärkeä tekijä.

Kunnallistekniikka vastaa ja huolehtii kadunpitäjän viranomaistehtävistä, investointien ohjelmoinnista, kunnan katu-, virkistys- ja viheralueiden kehittämisestä, suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta, yllä- ja kunnossapidon järjestämisestä, katu- ja puistoalueiden kaivu- ja sijoittamisluvista, maanvuokrausasioista, urakoiden hankinnoista ja valvonnasta. Vihdin Vesi on Vihdin kunnan omistama liikelaitos, joka huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja sadevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vihdin rakennusvalvonnassa työskentelee 6 henkilöä. Paikkatieto- ja mittaustoimi (10 henkilöä, joista 2 osa-aikaisena) vastaa paikkatieto-, kartta- ja mittaustehtävistä kunnassa. Tilapalvelu vastaa Vihdin kunnan tilakannan ylläpidosta ja rakennuttamisesta. Vihdissä tilapalvelun kiinteistötekniikkayksikkö vastaa kunnan kiinteistöpalveluista. Vihdin kunnassa ympäristönsuojeluviranomaisena ja maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii ympäristölautakunta.

5 ICT:n nykytila – tietohallinto-toimintamallit ja avainluvut

Espoossa on hajautettu ICT-toimintamalli. Kokonaisarkkitehtuurimielessä ohjaus on keskitettyä, mutta toimialakohtaiset tietohallinnot vastaavat toimialansa ICT-ratkaisuista. Toimialakohtaisten tietohallinto-organisaatioiden toimintaa koordinoidaan kaupunkitasolla työryhmien, kuten tietohallinnon ohjausryhmä ja tietohallinnon johtoryhmä avulla. Erilaisia ICT-palveluintegraattorirooleja löytyy ympäri kaupunkiorganisaatiota, mutta osa palveluintegraattorivastuista on keskitetty tietotekniikkapalveluihin. Espoossa on ICT-henkilöstöä 75 henkeä ja ICT-budjetti on noin 54,5 miljoonaa. (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014; sit. Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Helsingin kaupungin tietohallinnossa on käytössä hajautettu hallinnointimalli. Kaupunginhallituksen tietotekniikkajaosto valvoo kaupungin tietotekniikkastrategiaa sekä tietohallinto- ja tietotekniikkainvestointeja. Tietotekniikkajaoston tehtävinä on tehdä esityksiä tietotekniikkaa ja tietohallintoa koskevista periaatteista ja linjauksista sekä seurata niiden toteutumista, seurata kaupungin tietotekniikkaohjelman laatimista, toimenpanoa ja toteutumista, hyväksyä tietotekniikan hankeohjelmaan hallintokuntien esityksestä tietotekniikkahankkeet, joiden kokonaiskustannusarvio ylittää miljoona euroa, sekä antaa lausunto kaupungin tietotekniikan hankeohjelman kokonaisuudesta. Kaupunginhallituksen tietotekniikkajaostoa ohjaa kaupunginhallituksen johtosääntö, joka määrittelee jaoston toimivallan.

Helsingin kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto huolehtii tieto- ja viestintäteknologioiden hyödyntämisen ohjauksesta ja tietohallinnon yhteentoimivuuden kehittämisestä kaupunginhallinnossa sekä keskushallinnon tietotekniikasta. Tietotekniikkayksikön toimialaan kuuluvat kaupungin tietotekniikkatoiminnon kehittämisen ohjaus, kaupungin tietotekniikkaohjelman valmistelu ja toimeenpanon johtaminen, kokonaisarkkitehtuurin kehittämisen ohjaus, kaupungin yhteisestä tietoteknisestä infrastruktuurista vastaaminen, kaupungin strategisten tietojärjestelmien ja verkkopalvelujen kehittäminen.

Hallintokunnat tekevät omat tarkentavat toiminnan ja tietotekniikan strategiansa ja/tai suunnitelmansa. Hallintokunta vastaa osaltaan kaupungin tietotekniikkastrategian toimeenpanosuunnitelmasta ja sen toteutumisen seurannasta, omasta tietohallinnon toimintamallista, hallintokunnan yhtenäisestä tietoteknisestä infrastruktuurista osana kaupungin yhteistä infrastruktuuria, hallintokunnan tietoturvasta kaupungin tietoturvapo-

litiikan mukaisesti, sekä määrittelee hallintokunnan tietojärjestelmät ja niiden tukemat toimintaprosessit.

Helsingissä on ICT-henkilöstöä yhteensä 483 henkeä ja ICT-budjetti oli vuonna 2010 noin 97 miljoonaa euroa. (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Kauniaisissa tietohallinto on keskitetty. Tietohallinto vastaa perustietotekniikan ylläpidosta, kehityksestä ja tukipalveluista. Tietohallinto tarjoaa myös asiantuntijapalveluita eri toimialojen ICT-hankkeille. Kauniaisten ICT:n palveluihin kuuluvat tietotekniikan ylläpitämisen, kehittämisen ja tukipalveluiden lisäksi toimialoille tarjottava asiantuntija/konsultointipalvelu toimialojen ICT-hankkeissa. Kauniaisten keskitetty tietohallinto on osa rahatoimistoa ja toimii IT-johtoryhmän alaisena. IT-johtoryhmä koostuu kaupunginjohtajasta, toimialajohtajista ja tietohallintopäälliköstä. Kauniaisissa on ICT-henkilöstöä 6 henkeä ja ICT-budjetti on noin 1,6 miljoonaa euroa (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Keravan kaupungin tietotekniikan palvelukeskus -liikelaitos, TIPAKE, toimittaa perustietotekniikkapalvelut Järvenpäälle, Keravalle ja Mäntsälälle. TIPAKE tarjoaa perustietotekniikan infrastruktuuriratkaisuja ja tietojärjestelmiä, mukaan lukien työasemanhallinta-, konesali-, tietoliikenne- ja tietoturvapalveluita. Keravalla on ICT-henkilöstöä 15 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,9 miljoonaa euroa. (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

Kirkkonummen ICT-toimintamalli on keskitetty, sisältäen kuitenkin myös toimialakohtaisuutta. IT-palvelutuotanto on omaa tuotantoa tukeutuen keskeisten tietojärjestelmien osalta ulkopuolisten IT-toimittajien tukeen. Kirkkonummi on mukana Keski-Uudenmaan kuntien Kuuma-yhteistyössä ja on Tieran omistaja. Kirkkonummella on ICT-henkilöstöä 9 henkeä ja ICT-budjetti on noin 4,7 miljoonaa euroa. (Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Sipoon tietohallinto on keskitetty. Sipoossa tietohallinto hyväksyy kaikki toimialojen ICT-investoinnit . Sipoossa ICT-toiminto nähdään osana strategista toiminnan kehittämistä. ICT-henkilöstöä 8 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,4 miljoonaa euroa. (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

Tuusulassa on ICT-henkilöstöä 7 henkeä ja ICT-budjetti on noin 2,6 miljoonaa euroa (Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014).

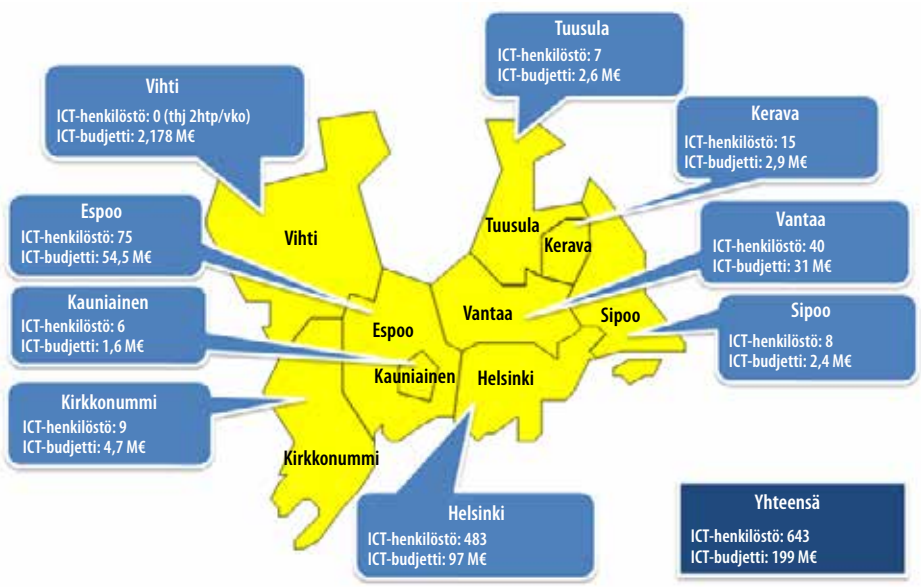
Vantaalla tietohallinto on keskitetty kaupunkitasolle asiakas- ja potilastietojärjestelmien pääkäyttäjätehtäviä ja kehittämistä lukuun ottamatta. Tietotekniikkapalvelut on keskitetty kaupungin keskushallinnon alaisuudessa toimivan tietohallinnon palvelukeskukseen. Keskushallintoon kuuluva tietohallinnon palvelukeskus vastaa kaupunginlaajuisesti ja keskitetysti tietohallintotoiminnosta sekä ICT-palvelutuotannosta. Suurimmilla toimialoilla on kehittämisresursseja, jotka osaltaan koordinoivat tietojärjestelmien ja tietotekniikan käyttöä sekä ideoivat ja kehittävät tietojärjestelmien ja tietotekniikan hyödyntämistä. Kaupungin tietohallintoa ohjaa kaupunginlaajuinen tietohallinnon ohjausryhmä, jossa kaikki toimialat ovat edustettuina. Tietotekniikan käytön painopistealueet johdetaan kaupungin strategiasta, mutta vuosittainen toimintasuunnitelma perustuu toimialakohtaisiin kehittämishankkeisiin, tarpeisiin ja suunnitelmiin.

Tietohallinnon johtoryhmän keskeisenä tehtävänä on keskitetyn ICT-hankesalkun ohjaus ja hankkeiden priorisointi sekä ICT:hen käytettävien rahojen priorisointi ja oikea kohdentaminen. Tietohallinnon ohjausryhmä vastaa tietohallinnon kehittämisestä, ohjauksesta, koordinoinnista, hallinnasta, taloudellisuuden ja tehokkuuden seurannasta, toimialojen ohjaamisesta tietohallintokysymyksissä, tietohallintostrategian, tietohallinnon hankesalkun ja vuosibudjetin ja tietohallinnon palvelukeskuksen toimenpideohjelman hyväksymisestä.

Vantaalla ICT-henkilöstöä on 40 henkeä ja ICT-budjetin on arvioitu olevan vuonna 2015 noin 31 miljoonaa euroa (Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys 2014).

Vihdin ICT-toimintamalli on keskitetty ja siinä oleellisena osana on lähiseudun kuntayhteistyö. Tietohallinnon johtaminen hankitaan ostopalveluna. IT-palvelutuotannosta perustietotekniikkapalvelut ostetaan Kuntien Tiera Oy:n Länsi-Uudenmaan paikallispalveluilta ja keskeisten tietojärjestelmien osalta tukeudutaan ulkopuolisiin IT-toimittajiin. Vihti on myös mukana Kuuma-yhteistyössä. Vihdillä ei ole omia ICT-henkilöitä, ICT-budjetti on n. 2,2 miljoonaa euroa (Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014).

Kuva 32. Selvityskuntien ICT-henkilöstö ja budjetti. Lähteet: Espoon, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kuntaliitosselvitys, Tietohallinto 2014; Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin ICT-selvitys Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014; Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys, Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys 2014). Huom! Luvut ovat eri vuosilta 2010 – 2014, eivätkä siten kaikki keskenään täysin vertailukelpoisia.

6 Kuntien yhteistoiminta

Taloudellisesti merkittävimmät lakisääteiset alueen kuntien yhteistyöalat ovat erikoissairaanhoito, seudullinen joukkoliikenne ja jätehuolto sekä ammattikorkeakoulutus. Koko maakuntaa koskevasta strategisesta suunnittelusta, aluekehityksestä ja maankäytön suunnittelusta vastaa Uudenmaan liitto. Merkittäviä yhteistoimintaorganisaatioita ovat myös Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymä sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) -kuntayhtymä sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS). Kuntayhtymissä päätösvaltaa käyttävät yhtymäkokoukset, Uudenmaan liitossa maakuntavaltuusto. Jäsenkuntien äänivalta ja paikkajako jakautuvat peruspääomaosuuksien tai esimerkiksi asukasluvun mukaan. Rahoituksesta vastaavat kunnat niille määriteltyjen maksuosuuksien kautta.

- **Uudenmaan liitto** on Uudenmaan 26 kunnan muodostama kuntayhtymä. Liitto vastaa mm. maakuntakaavan laatimisesta Uudenmaan alueella. Maakuntavaltuuston ja -hallituksen jäsenet edustavat ensisijaisesti omaa kuntaansa ja pyrkivät päätöksenteossa valvomaan ensisijaisesti oman kuntansa etua.
- **Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)** tuottaa ympäristöpalveluita Helsingin seudun asukkaille ja yrityksille. Toimialana ovat vesi- ja jätehuolto sekä seutuja ympäristötietopalvelut.
- **Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL)** jäsenkuntia ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Sipoo ja Kirkkonummi. Kuntayhtymä vastaa jäsenkuntiensa joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta sekä koko Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta.
- **Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS** on 24 kunnan muodostama kuntayhtymä. Sen tehtävänä on tuottaa erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja. HUS:n osana toimiva yliopistosairaala HYKS vastaa lisäksi hoidon tuottamisesta harvinaisia sairauksia ja muuten vaativaa hoitoa tarvitseville potilaille omaa sairaanhoitopiiriä laajemman erityisvastuualueen (erva) väestölle ja joissakin sairauksissa myös koko maan väestölle. HUS jakautuu selvityskuntien osalta seuraaviin sairaanhoitoalueisiin: Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi ja Vantaa ovat HYKS-sairaanhoitoalueen jäsenkuntia. Tuusula kuuluu Hyvinkään sairaanhoitoalueeseen, Vihti Lohjan sairaanhoitoalueeseen ja Sipoo Porvoon sairaanhoitoalueeseen

- **Palo- ja pelastustoimen** osalta selvityskunnat jakautuvat Helsingin kaupungin pelastuslaitokseen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitokseen, jonka jäseniä selvityskunnista ovat Vantaa, Tuusula ja Kerava sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokseen, jonka jäseniä selvityskunnista ovat Vihti, Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi.
- **Ammattikorkeakoulut**
    - EVTEK -kuntayhtymän jäseninä ovat Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit sekä Kirkkonummen kunta.
    - Laurea ammattikorkeakoulu Oy toimii koko metropolialueen maakunnallisena ja monialaisena ammattikorkeakouluna. Osakkaina ovat Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, Keski-Uusimaan ammattikoulutusyhtymä, Hyvinkään kaupunki, Kirkkonummen kunta, Länsi-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä, Porvoon kaupunki, Kauniaisten kaupunki ja Invalidiliitto ry.
    - Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien sekä Kirkkonummen kunnan yhteinen yhtiö, joka toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä.

Seudulla toimii myös useita ammatillisen koulutuksen ja sosiaalialan kuntayhtymiä ja lisäksi kunnilla on paljon muuta palveluyhteistyötä esimerkiksi avoimen datan palvelun (Helsinki Region Infoshare), sivistystoimen (esim. Pääkaupunkiseudulla on sopimus päivähoidon ja esiopetuksen järjestämisestä sekä esiopetuksen oppilaaksioton valintaperusteista) osalta ja vapaan sivistystyön (esim. kansanopistot ja museot) osalta. Seudulla on myös useita seudullista yhtiötä ja säätiöitä.

Metropolialueen kunnilla on runsaasti kuntien välistä yhteistoimintaa eri toimialoilla. Vapaaehtoista yhteistyötä varten on myös perustettu seudullisia johtavien luottamushenkilöiden yhteistyöelimiä.

- **Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta** on pääkaupunkiseudun kaupunkien ylimmän luottamushenkilöjohdon yhteistyöelin, jonka toiminta perustuu Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kaupunginvaltuustojen hyväksymään ”Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimukseen 2013 – 2016”. Neuvottelukunta hyväksyy pääkaupunkiseudun vision ja strategian, käsittelee pääkaupunkiseudun kehittämiseen liittyviä strategisia linjauksia ja seuraa yhteistyön toteutumista.
- **Pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmä** on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien ylimmän luottamushenkilöjohdon ohjaus- ja koordinointielin pääkaupunkiseudun yhteistyössä (perustuu ”Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimukseen 2013 – 2016”). Pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmä huolehtii visioon ja strategiaan perustuvan yhteistyön ohjauksesta ja seurannasta sekä käsittelee strategisesti merkittäviä yhteistyökysymyksiä, kuten asumiseen, maankäyttöön ja liikenteeseen sekä metropolipolitiikkaan ja Helsingin seudun yhteistyöhön kuuluvia asioita. Ryhmä toimii pääkaupunkiseudun merkittävien yhteisten yhteisöjen omistajaohjausryhmänä.

- **Helsingin seudun yhteistyökokous** on neljäntoista Helsingin seudun kunnan johtavien luottamushenkilöiden yhteistoimintaelin. Yhteistyöhön osallistuvat pääkaupunkiseudun kaupungit (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) sekä KUUMA-kunnat (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava, Mäntsälä Pornainen, Hyvinkää, Kirkkonummi, Vihti ja Sipoo). Seutuyhteistyön tavoitteena on Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen. Seutuyhteistyön kohteena ovat erityisesti maankäyttö, asuminen ja liikenne sekä seudulliset palvelut ja se on nimennyt tätä varten MAL-neuvottelukunnan.
- **Keski-Uudenmaan kunnat** (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti, ns. KUUMA-kunnat) ovat tehneet vuonna 2003 strategisesta kumppanuudesta sopimuksen. Sen tarkoituksena on uudistaa palveluita ja kehittää alueen vetovoimaa. Myös yleiskaavayhteistyö on aloitettu. Osa kunnista järjestää taloushallintoa ja ympäristöpalveluja yhteisissä palvelukeskuksissa.

7 Henkilöstö

7.1 Henkilöstön määrä ja jakauma ammattiluokkiin

Kevan tilastojen mukaan selvitysalueen kunnissa on yhteensä noin 83 000 työntekijää. Henkilöstön määrä ja suhteellinen jakautuma käyvät ilmi taulukoista 18 ja 19. Erot terveydenhuollon ja opettajien osuuksissa selittyvät osin sillä, että Helsinki hoitaa erikoissairaanhoidon tehtäviä ja sillä, että kaupungissa on useita yksityisiä ja valtion kouluja.

Taulukko 18. Henkilöstön määrä 2014 (Huom! määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella. Mukana on terveydenhuolto henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä Vihti kuuluu Perusturvakuntayhtymä Karviaiseen).

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti	Metropolialue
Toimistotyö	810	2 366	44	103	114	68	108	808	51	4 475
Hallinto- ja tukipalvelut	681	3 402	36	78	80	50	103	669	31	5 139
Ruokapalvelut	517	1 409	37	64	85	45	61	432	67	2 704
Siivous- ja kiinteistöhuolto	580	2 007	36	78	108	135	100	660	96	3 802
Tekninen- ja ympäristöala	1 120	5 053	57	126	102	71	122	819	105	7 590
Kulttuuri ja vapaa-aika	459	1 263	30	51	50	38	61	287	41	2 281
Sosiaaliala	994	3 449	28	86	113	45	117	908	18	5 767
Lääkärit	316	1 001	8	37	52	30	56	265	0	1 766
Sairaanhoitajat	968	4 256	49	120	177	64	144	762	2	6 567
Terveydenhuollon muu henkilöstö	855	1 497	29	107	68	41	160	554	5	3 303
Perus- ja lähihoitajat	768	4 527	38	184	281	113	187	769	0	6 927
Kodinhoitajat ja avustajat	558	1 214	53	90	170	62	127	399	143	6 908
Opettajat	3 260	5 957	202	299	602	316	440	2 487	254	13 823
Päivähoito- ja esiopetus yht.	2 560	5 592	93	315	524	236	408	2 117	360	12 199
YHTEENSÄ	**14 446**	**42 994**	**740**	**1 635**	**2 525**	**1 314**	**2 192**	**11 936**	**1 171**	**83 250**

Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy.

Taulukko 19. Henkilöstön suhteellinen jakauma (%) ammattiluokkiin 2014 (Huom! määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella. Mukana on terveydenhuolto henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä, esim. Vihti kuuluu Perusturvakuntayhtymä Karviaiseen).

	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Vantaa	Vihti	Metropolialue
Toimistotyö	6	6	6	0	5	5	5	7	4	5
Hallinto- ja tukipalvelut	5	8	5	5	3	4	5	6	3	6
Ruokapalvelut	4	3	5	4	3	3	3	4	6	3
Siivous- ja kiinteistöhuolto	4	5	5	5	4	10	5	6	8	5
Tekninen- ja ympäristöala	8	12	8	8	4	5	6	7	9	9
Kulttuuri ja vapaa-aika	3	3	4	3	2	3	3	2	4	3
Sosiaaliala	7	8	4	5	4	3	5	8	2	7
Lääkärit	2	2	1	2	2	2	3	2	0	2
Sairaanhoitajat	7	10	7	7	7	5	7	6	0	8
Terveydenhuollon muu henkilöstö	6	3	4	7	3	3	7	5	0	4
Perus- ja lähihoitajat	5	11	5	11	11	9	9	6	0	8
Kodinhoitajat ja avustajat	4	3	7	6	7	5	6	3	12	8
Opettajat	23	14	27	18	24	24	20	21	22	17
Päivähoito- ja esiopetus yht.	18	13	13	19	21	18	19	18	31	15
YHTEENSÄ	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy.

7.2 Henkilöstön eläköityminen ja rekrytointitarve

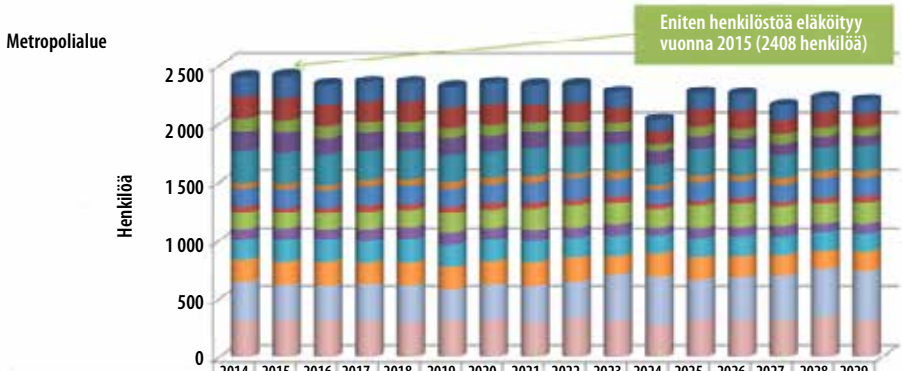
Kevan eläkepoistumaennuste kuvaa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeille siirtyviä 2013–2030. Ennuste perustuu 31.12.2010 henkilöstöön ja se sisältää virka- ja työsuhteiset, vakinaiset ja määräaikaiset, KuEL- tai VEL-vakuutetut sekä myös vapailla ja työlomilla olijat. Mukana eivät ole maatalouslomittajat ja palomiehet (palo- ja pelastustoimen muu henkilöstö sen sijaan on [esim. hallinto- ja tukipalvelutehtävät], koska heitä ei voida erottaa ennusteista. Heidän osuutensa on kuitenkin niin pieni, ettei sillä ole merkitystä kokonaisuudessa.

Rekrytointitarpeeseen vaikuttaa eläköitymisen lisäksi henkilöstön muu vaihtuvuus. Henkilöstötarpeiden ennakointi kussakin ammattiryhmässä perustuu palvelua käyttävän väestön ennustettuun muutokseen (Tilastokeskus 2012) ja palvelun nykyiseen käyttöön eri ikäryhmissä. Henkilöstötarve-ennusteessa ei voida huomioida mahdollista henkilöstön ali-/ylimitoitusta tai esim. ostopalvelujen muuttuvaa käyttöä. Terveydenhuollon osalta mukana on henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä. Jos perusterveydenhuolto ei ole kunnassa (selvityskunnista Vihti), esimerkiksi sairaanhoitajien tarve on laskettu pel-

kästään vanhusten määrän perusteella, muuten on huomioitu muutkin väestöryhmät palvelujen käyttäjinä.

Henkilöstöä eläköityy eniten vuonna 2015 eli 2 408 henkilöä (kuva 33). Vuosina 2016 – 2029 eläköityy vuosittain yli 2 000 henkilöä (vuotta 2024 lukuun ottamatta).

Kuva 33. Henkilöstön eläkepoistumaennuste. Lähde: KEVA, luokitukset FCG Konsultointi Oy.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimistotyö	174,3	193,8	171,8	166,4	165,0	180,6	177,1	168,7	151,7	141,2	92,9	143,3	137,8	121,6	116,8	106,0
Hallinto- ja tukipalvelut	184,5	185,6	185,3	180,6	180,1	173,6	187,4	158,9	170,0	132,2	119,8	150,3	160,6	124,0	139,4	127,0
Ruokapalvelut	110,5	109,1	99,8	90,5	90,0	81,8	90,6	77,3	81,5	71,6	62,9	84,6	79,8	86,2	78,6	75,3
Siivous ja kiinteistöhuolto	174,4	174,6	142,1	161,4	154,2	148,1	139,2	133,0	122,8	107,3	109,4	110,5	98,1	93,2	92,5	83,5
Tekninen- ja ympäristöala	266,6	260,8	261,8	245,2	250,0	231,8	223,4	242,5	231,0	233,3	172,6	222,2	220,6	202,5	204,4	216,9
Kultuuri ja vapaa-aika	52,9	52,1	47,0	57,9	53,5	63,8	49,4	59,5	48,4	68,7	44,3	57,0	50,8	49,9	63,6	60,6
Sosiaaliala	152,4	160,7	152,4	164,5	163,1	152,7	161,4	166,6	179,4	150,6	130,1	158,8	144,4	145,3	166,6	154,4
Lääkärit	45,3	39,0	43,0	48,8	42,8	51,8	59,7	55,9	53,4	50,0	35,5	45,6	54,2	45,0	50,8	54,2
Sairaanhoitajat	143,9	129,7	139,0	148,7	146,5	170,9	155,2	186,4	185,8	185,3	157,2	186,2	194,8	165,9	171,7	185,0
Terveydenhuollon muu henkilöstö	95,8	107,8	88,1	105,0	100,6	100,1	99,2	91,6	88,1	96,7	70,1	92,3	79,8	90,1	75,0	85,0
Perus- ja lähihoitajat	172,4	183,3	190,3	181,8	203,4	191,4	189,5	178,7	172,0	169,4	153,1	163,8	167,8	156,6	160,1	154,1
Kodinhoitajat ja avustajat	185,4	204,5	209,8	189,3	201,5	191,2	202,9	209,5	202,0	159,0	199,3	194,8	184,5	170,7	152,1	161,9
Opettajat	333,4	303,8	287,0	318,4	315,9	277,7	287,7	311,3	310,0	400,7	413,8	327,5	358,9	390,4	410,7	420,5
Päivähoito- ja esiopetus	308,3	303,6	314,6	297,4	288,7	298,7	324,7	289,2	334,6	306,1	271,8	328,1	319,8	311,9	338,9	314,4

Vuoteen 2025 mennessä eniten henkilöstöä eläköityy toimistotyöstä (43 % nykyisistä työntekijöistä), siivous- ja kiinteistöhuollosta (44 % nykyisistä työntekijöistä), hallinto- ja tukipalveluista (39 % nykyisistä työntekijöistä), ruokapalvelusta (39 % nykyisistä työntekijöistä), tekniseltä- ja ympäristöalalta (38 % nykyisistä työntekijöistä) sekä kodinhoitajista ja avustajista (34 % nykyisistä työntekijöistä) (kuva 34). Yhteensä kaikista nykyisistä työntekijöistä 34 % eläköityy vuoteen 2025 mennessä. Vaikka tuottavuuden arvioidaan kasvavan 0,5 % vuodessa (luultavasti tuottavuuden kasvutavoite on korkeampi) tarvitaan työntekijöitä vuoteen 2025 mennessä noin 6 831 henkilöä lisää vuoden 2013 tasoon nähden.

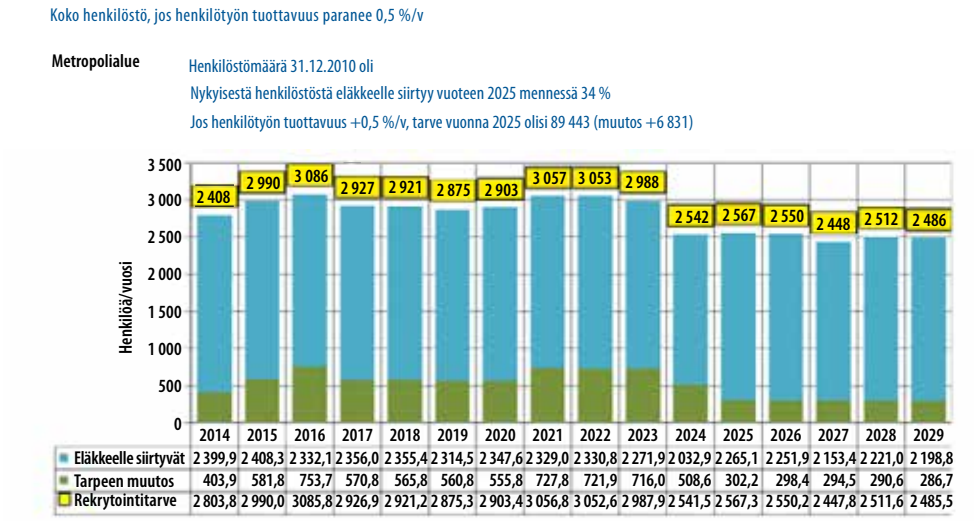
Kuva 34. Henkilöstötarpeen muutos ja eläköityminen (Tuottavuus +0,5 % vuodessa). Lähde: *arvioitu 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella, ** Henkilöstömäärän laskennallinen muutos, *** Kevan ennuste, näytetään vain vähintään 8 henkilön ryhmistä, Yhteensä – luvussa ovat mukana kuitenkin kaikki henkilöstöryhmät.

Metropolialue

			Tuottavuus +0,5 %/v		Eläköityvät***	
			Henkilöstö*	Muutos**		
Ammattiryhmä	Mukana mm	Tarpeen laskenta perustuu	2013	2013-2025	2014-2025	
Toimistotyö	Sihteerit, osastosihteerit, tekstinkäsittelijät, palkanlaskijat, kassahoitajat, vahtimestarit, vastaanoton hoitajat, puhelinvaihteen hoitajat yms.	Koko väestömäärän kehitys	445	+115	1927	43 %
Hallinto- ja tukipalvelut	Johtajat, talousjohtajat, kamreerit, kirjanpitäjät, henkilöstöjohtajat, tietohallinto, viestintä, kääntäjät yms.		5106	+133	2008	39 %
Ruokapalvelu	Ravintola- ja suurtalousesimiehet, kokit, keittäjät, kylmäköt, keittiöapulaiset yms.	Päivähoidossa olevien koululaisten sekä vanhusten palveluiden asiakkaiden määrän ennakoitu kehitys huomioiden ateriasuoritteiden painoarvot	2690	+76	1050	39 %
Siivous- ja kiinteistönhuolto	Siivoojat, siivoustyönjohtajat, kiinteistöhuoltomiehet, vahtimestarit yms.	Koko väestön määrän kehitys	3777	+99	1677	44 %
Tekninen- ja ympäristöala	Tekn. asiantuntijat, rakennusalan työntekijät, puistotyöntekijät, varasto-, korjaus- ja huoltohenkilöstö, kuljettajat yms.		7540	+196	+2841	38 %
Kulttuuri ja vapaa-aika	Kirjasto- ja museoalan henkilöstö, liikunnanohjaajat, nuoriso-ohjaajat yms.		2266	+59	654	29 %
Sosiaaliala	Sosiaalityöntekijät, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, askarteluohjaajat yms.		5729	+149	1893	33 %
Lääkärit	Ylilääkärit, erikoislääkärit, hammaslääkärit ja muut lääkärit perusterveydenhuollossa	Painoarvolla 75 % väestön ikäluokittainen kehitys ja perusterveydenhoidon ikäluokittaiset avohoitokäynnit ja painoarvolla 25 % vanhusten määrän kehitys	1746	+250	571	33 %
Sairaanhoitajat	Sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, toiminta- ym. terapeutit, kätilöt ja hammashoitajat		6493	+929	1935	30 %
Terveydenhuollon muu henkilöstö	Psykologit, laboratoriohoitajat, proviisorit, farmaseutit, sairaankuljettajat, lääkintävahtimestarit, puheterapeutit, välinehuoltajat yms.		3266	+467	1135	35 %
Perus- ja lähihoitajat	Perus- ja lähihoitajat	Vanhusten määrän kehitys	6813	+2488	2149	32%
Kodinhoitajat ja avustajat	Mm. kodinhoitajat, henkilökohtaiset avustajat, kouluavustajat (omaishoitajat ovat kokonaismäärässä, mutta ei poistumassa)	Henkilökohtaiset avustajat: painoarvolla 50 % vanhusten määrän ja 50 % väestön kokonaismäärän kehitys. Kodinhoitajissa 100 % vanhusten määrän kehitys	6824	+1458	2349	34 %
Opettajat	Opettajat, rehtorit, opinto-ohjaajat yms.	7-18 -vuotiaiden määrän kehitys	13756	+523	3887	28 %
Päivähoito- ja esiopetus	Kodinhoitajat ja avustajat	1-6 -vuotiaiden määrän kehitys	12163	-111	3666	30 %
YHTEENSÄ			82612	+6831	27743	34 %

Kun tuottavuuden arvioidaan paranevan 0,5 % vuodessa, arvioidaan kokonaisuudessaan selvitysalueen kuntien vuotuisen rekrytointitarpeen olevan vuoteen 2023 saakka noin 3 000 henkilöä vuodessa ja tämän jälkeen vuoteen 2029 saakka noin 2 500 henkilöä vuodessa (kuva 35) eli yhteensä alueella tarvitaan 44 709 työntekijää lisää vuoteen 2029 mennessä. Tällöin henkilöstön määrä on Metropolialueella (9 selvityskunnassa) yhteensä noin 90 600 henkilöä (kuva 36), mikä tarkoittaa sitä, että alueen kunnissa on vuonna 2029 noin 8 000 henkilöä enemmän henkilöstöä vuoteen 2013 verrattuna.

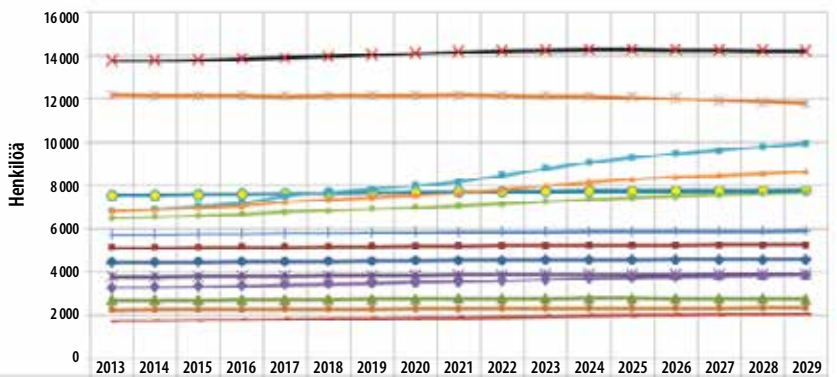
Kuva 35. Tarpeen muutoksesta ja eläköitymisestä johtuva laskennallinen rekrytointitarve, tuottavuus + 0,5 %/vuosi

Kuva 36. Henkilöstön laskennallinen tarve selvitysalueella 2013 – 2029. Lähde: FCG Konsultointi Oy.

Henkilöstön laskennallinen tarve, tuottavuus +0,5 %/v

Metropolialue

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimistotyö	4 445	4 452	4 462	4 474	4 483	4 496	4 507	4 519	4 531	4 539	4 547	4 555	4 560	4 564	4 568	4 571	4 574
Hallinto- ja tukipalvelut	5 106	5 114	5 125	5 140	5 150	5 164	5 178	5 191	5 205	5 214	5 223	5 232	5 238	5 243	5 247	5 251	5 254
Ruokapalvelut	2 690	2 690	2 696	2 707	2 712	2 722	2 732	2 743	2 753	2 757	2 761	2 766	2 765	2 760	2 754	2 749	2 743
Siivous ja kiinteistöhuolto	3 777	3 783	3 791	3 802	3 810	3 821	3 831	3 841	3 851	3 858	3 865	3 872	3 876	3 879	3 882	3 885	3 887
Tekninen- ja ympäristöala	7 540	7 552	7 569	7 590	7 605	7 626	7 647	7 667	7 687	7 701	7 714	7 727	7 736	7 743	7 748	7 754	7 759
Kulttuuri ja vapaa-aika	2 266	2 270	2 275	2 281	2 286	2 292	2 298	2 304	2 310	2 314	2 318	2 322	2 325	2 327	2 328	2 330	2 332
Sosiaaliala	5 729	5 738	5 751	5 767	5 779	5 794	5 810	5 826	5 841	5 851	5 861	5 871	5 878	5 883	5 887	5 891	5 895
Lääkärit	1 746	1 757	1 772	1 792	1 819	1 838	1 857	1 876	1 895	1 922	1 948	1 975	1 996	2 012	2 028	2 043	2 059
Sairaanhoitajat	6 493	6 534	6 590	6 663	6 765	6 836	6 907	6 977	7 047	7 146	7 245	7 343	7 422	7 481	7 540	7 598	7 655
Terveydenhuollon muu henkilöstö	3 266	3 287	3 315	3 351	3 403	3 439	3 474	3 509	3 544	3 594	3 644	3 694	3 733	3 763	3 792	3 821	3 850
Perus- ja lähihoitajat	6 813	6 892	7 018	7 187	7 498	7 665	7 831	7 996	8 160	8 465	8 768	9 069	9 300	9 463	9 624	9 785	9 944
Kodinhoitajat ja avustajat	6 824	6 873	6 949	7 052	7 230	7 331	7 432	7 532	7 631	7 805	7 978	8 150	8 282	8 375	8 467	8 558	8 648
Opettajat	13 756	13 754	13 789	13 860	13 896	13 966	14 035	14 104	14 171	14 205	14 237	14 270	14 278	14 264	14 248	14 233	14 217
Päivähoito- ja esiopetus	12 163	12 138	12 132	12 144	12 122	12 134	12 144	12 155	12 165	12 142	12 119	12 096	12 052	11 987	11 923	11 858	11 794
YHTEENSÄ	82 612	82 834	83 234	83 810	84 558	85 124	85 685	86 241	86 792	87 513	88 229	88 939	89 443	89 741	90 036	90 327	90 613

YHTEENVETO – henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve	
• Henkilöstön määrä	» Selvitysalueen kunnissa on Kevan tilastojen mukaan yhteensä noin 83 000 työntekijää.
• Eläköityöminen ja rekrytointitarve	» Yhteensä kaikista 9 selvityskunnan nykyisistä työntekijöistä 34 % eläköityy vuoteen 2025 mennessä. » Kun tuottavuuden arvioidaan paranevan 0,5 % vuodessa, arvioidaan kokonaisuudessaan selvitysalueen kuntien rekrytointitarpeen olevan vuoteen 2029 mennessä yhteensä 44 709 työntekijää. » Vuonna 2029 henkilöstön määrän arvioidaan olevan yhteensä 9 selvityskunnassa noin 90 600 henkilöä eli noin 8000 henkilöä enemmän vuoteen 2013 verrattuna.

8 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen

8.1 Pohjoismainen vertailu

Norjassa ja Ruotsissa kunnat voivat toteuttaa kunnanosahallinnon, jolla on merkittävä palveluvastuu ja budjettivalta. Tanskassa ja Suomessa valtuustot voivat perustaa kunnanosalautakuntia, mutta niillä ei ole merkittäviä taloudellisia resursseja.

Oslossa toimii 15 kaupunginosaa, joissa kussakin asuu 27 000–51 000 asukasta. Kunnanosat vastaavat perusterveydenhuollosta, lasten päivähoidosta, vapaa-aikatoiminnasta sekä vanhus- ja vammaispalveluista. Oslon kaupungin työntekijöistä 39 % (13 144 henkilöä) työskentelee kaupunginosien palveluksessa. Kaupunginosavaltuustot valitaan kunnallisvaalien yhteydessä. Äänestysaktiivisuus kaupunginosavaaleissa 2011 oli 52–70% eli suunnilleen yhtä korkea kuin varsinaisissa kunnallisvaaleissa (Pihlaja & Sandberg 2012).

Ruotsissa perustettiin 1970- ja 1980-luvulla kunnanosalautakuntia vastareaktiona voimakkaaseen kuntien lukumäärän vähenemiseen. 1980-luvun lopun jälkeen moni keskisuuri kaupunki on päättänyt purkaa kuntauudistuksen jälkeen perustetun kunnanosaorganisaation. Toisaalta Ruotsin suurkaupungit, Tukholma, Göteborg ja Malmö perustivat 1990-luvun alussa koko kunnan aluetta koskevat kunnanosaorganisaatiot. Kunnanosalautakunnat toimivat näissä kaupungeissa edelleen ja vastaavat merkittävästä osasta kaupungin palvelutuotantoa. Esimerkiksi Göteborgin kaupunginosien yhteenlaskettu budjetti oli vuonna 2012 yli puolet kaupungin kokonaisbudjetista. Kunnanosalautakuntien tehtävät vaihtelevat kunnittain. Ytimen muodostavat ns. pehmeät lähipalvelut (Pihlaja & Sandberg 2012).

Tukholman kaupunki on jaettu 14 kaupunginosahallintoon, joista jokainen käsittää useita kaupunginosia. Kaupunginosahallintoja johtaa poliittisesti valittu lautakunta, joka vastaa mm. seuraavista tehtävistä: kunnallinen esikoulu, ikääntyvien hoiva, vammaisten tukeminen ja palvelut, kaupunkiympäristötyö (esim. puistojen hoito), sosiaalipsykiatria, yksilö- ja perhehoiva, kuluttajaopastus sekä vapaa-ajan- ja kulttuuritoiminta (Stockholms stad 2014). Lautakunta päättää, miten hallinnolle osoitetut varat käytetään paikallisiin tarpeisiin.

2000-luvulla Ruotsin kunnanosalautakuntien lukumäärä on vähentänyt. Alueellisia toimielimiä on tosin perustettu myös uusiin kuntiin, mutta ne eivät kata koko kunnan aluetta, vaan yleensä kunnan reuna-alueita. Kunnanosahallinnon hiipumisen takana on useita ilmiöitä: Ruotsissa voimakas kehityssuunta yhteiskuntapolitiikassa on ollut yksityisten palvelutuottajien ja kansalaisten valinnanvapauden edistäminen. Kunnan siirryttyä tilaaja-tuottaja -malliin, on alueellisen palvelutuotantoon perustuva toimintatapa usein saanut väistyä.

Tanskan ominaispiirre on laaja ja lakisääteinen käyttäjädemokratia (esim. päiväkotien yhteydessä lasten vanhemmista koostuva käyttäjäneuvosto, tai vammaisten palvelutalojen yhteydessä taattu käyttäjien osallisuus asioiden hoidossa). Asiakkuutta on pyritty helpottamaan paikallisten yhteispalvelupisteiden ja sähköisten palvelujen avulla. Vuodesta 2007, suuren kuntauudistuksen jälkeen, valtuusto on Tanskassa voinut perustaa kunnanosatoimikunnan ja delegoida sille päätösvaltaa, lähinnä asioissa, jotka koskevat fyysistä toimintaympäristöä, eli maankäytön ja rakentamisen suunnittelua tai tie- ja liikenneasioita sekä vapaa-aikatoimintaa ja koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa. Kuitenkin vain neljä tanskalaista kuntaa on käyttänyt mahdollisuutta perustaa kunnanosatoimikunta. Yksi näistä neljästä on Kööpenhamina, jonne perustettiin 12 alueellista toimielintä 2000-luvun toisella puoliskolla. Kööpenhaminassa kaupunginosilla ei ole palveluvastuuta, mutta alueellisilla toimielimillä on keskeinen asema etenkin kaupunginsuunnittelua koskevassa dialogissa. (Pihlaja & Sandberg 2012).

8.2 Yhdeksän kunnan nykytilanne ja kehittämissuunnitelmat

Espoossa kuntalaisten osallisuutta on edistetty pitkäjänteisesti. Myös kuntalaisdemokratiaa on kehitetty. Espoossa eri asukasryhmien vaikuttamiskanavina toimivat mm. vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, monikulttuurisasiain neuvottelukunta, tasa-arvotoimikunta, koulujen johtokunnat, oppilasparlamentit, asukasfoorumit, asukasyhdistykset, paikallisyhdistykset ja -seurat.

Espoon alueellinen lähidemokratiamalli on alueelliset asukasfoorumit, joiden toiminta käynnistyi 2009. Foorumien tavoitteet on asettanut Espoon kaupunginhallitus. Espoon asukasfoorumit ovat kaikille avoimia, eli poikkeavat tässä suhteessa Vantaan aluetoimikunnista. Asukasfoorumeita toimii yksi jokaisella Espoon seitsemällä suuralueella. Jokaisella suuralueella toimii asukasfoorumin valmisteluryhmä, joka on valittu suuralueen asukkaista hakemusten perusteella. Toimintaa koordinoi Espoon kolmen asukasjärjestöjä edustavan keskusjärjestön muodostama asukasfoorumityöryhmä. Asukasfoorumit toimivat itsenäisesti suhteessa kaupungin luottamushenkilöorganisaatioon, mutta keskustelut raportoidaan kuitenkin kaupungin päätöksentekoon vaikutuksen aikaansaamiseksi.

Espoo edistää jatkuvaa dialogia kuntalaisten kanssa sosiaalisen median ja perinteisten asukasiltojen avulla sekä asiakaskyselyiden, palautteiden ja asiakasraatien keinoin. Lähipalveluiden käyttäjien pitää pystyä vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen. Osallistuva Espoo -poikkihallinnollisten kehitysohjelmien tavoitteena on tukea ja kehittää toimintaa Espoo-tarinan mukaisesti.

Helsinki linjasi vuonna 2012 päättyneessä strategiaohjelmassaan tulevia toimia demokratian ja kansalaisvaikuttamisen vahvistamiseksi. Esityksiin kuuluivat mm. alueellisen osallistumisen pilotointi, aluefoorumit, osallistuvan budjetoinnin ja osallistuvan aluesuunnittelun kehittäminen. Painopisteenä oli myös tiedon avoimuus, ml. virkamiespäätösten julkisuus verkossa. Esitysten toteuttaminen eri toimenpitein sisältyy strategiaohjelmaan 2013 – 2016. Strategiaohjelman pohjalta Helsinki toteutti vuonna 2013 vuoden mittaisen alueellisen osallistumisen kokeilun, johon mukaan valittiin kymmenen pilottia eri puolilta kaupunkia. Pilottien tuloksista on ilmestynyt arviointitutkimus (Högnabba 2014).

Strategiaohjelman demokratiaosuudessa on kaksi näkökulmaa Avoin Helsinki ja Osallistava Helsinki:

Avoin Helsinki: Avoimessa kaupungissa kaupunkilaiset ovat mukana yhteisön jäsenenä ja päätöksentekoprosessit avataan kaupunkilaisille. Valmistelun avoimuutta lisätään ja kannustetaan kaupunkilaisia käyttämään sähköisiä tiedonhaku-, osallistumis- ja vuorovaikutuskanavia. Toimenpiteitä ovat mm. kaupunkilaisten yhteispalautekanavan hyödyntäminen käyttäjä-palautteen antamiseksi; erimuotoisten verkkopalvelujen ja vaikutuskanavia käyttöönotto; uudet vuorovaikutukselliset menetelmät, joilla kaupunkilaiset pystyvät osallistumaan kaupungin kehittämiseen sekä tiedon avaamisen jatkaminen Ahjo-järjestelmää kehittämällä ja Helsinki Region Infoshare -hankkeessa.

Osallistava Helsinki: Edustuksellista demokratiaa vahvistetaan, kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään sekä niitä koskevia menetelmiä parannetaan. Alueellisen demokratian kehittämistä jatketaan alueellisen kokeilun hankkeista saatavien kokemusten pohjalta. Toimenpiteitä ovat mm. pysyvien rakenteiden luominen kaupunkilaisten ja hallintokuntien väliselle vuorovaikutukselle; nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen; alueellisen osallistumisen pilottien toteutuminen ja niiden pohjalta uusien toimintamallien kehittäminen; osallistavan budjetoinnin kokeilu mm. opetustoimessa, nuorisotoimessa ja kirjastotoimessa; digitaalinen syrjäytymisen ehkäiseminen tarjoamalla sähköisiä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia; demokratiatilojen toimintamallin luominen ja kynnyksen madaltaminen olemassa olevien tilojen käyttöönottamiseksi; neuvoa-antavien kansanäänestysten käyttöönottaminen.

Kauniaisissa on laajasti käytössä kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista mahdollistavat tavat. Kaupungin palvelujen järjestämisessä asiakasnäkökulma on ensisijainen. Kunnan koko ja tiivis rakenne mahdollistavat selkeästi palveluittain keskittyvät toimijat, jotka asukkaiden kannalta on helposti hahmoteltavissa ja lähestyttävissä muulloinkin kuin esim. palvelujen laatua, saatavuutta ja riittävyyttä koskevien asiakaskyselyjen välityksellä. Asukkaiden aktiivisuutta ja tässä tapauksessa lasten ja nuorten osallistamista tukevana toimintamalliksi on kehitetty luottamushenkilöille ja viranhaltijoille opas ”Osallistuva lapsi ja nuori – parempi kunta”.

Kirkkonummella on otettu käyttöön sähköiset paikkatietopohjaiset kyselyt maankäytön suunnittelussa. Päivähoidossa ja koulussa on panostettu yhteistyöhön huoltajien kanssa. Tämä on kirjattu varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin. Kirkkonummen kunta on mukana KUUMA-kuntien Lähidemokratia-hankkeessa. Hankkeessa selvitetään kevään 2014 aikana muun muassa hankkeessa mukana olevien kuntien tavat, joita kunnat nyt tarjoavat kuntalaisten osallistumiseen ja palveluihin vaikuttamiseen sekä kuntalaisten keskeisimmät osallistumisen muodot.

Keravan kaupunki kehittää lähidemokratian ja kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien toteuttamista edistämällä kuntalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia erilaisten kuulemistilaisuuksien, -menettelyjen ja sähköisten osallistumisjärjestelmien kautta. Kyläilloissa käydään alueittain keskustelua ajankohtaisista asioista ja kuntalaisinfoissa kerrotaan laajoista kaikkia koskevista asioista, kuten esim. kuntarakenne- tai sote-uudistuksista.

Keravan kaupungilla on vuoteen 2020 ulottuva yhteisöllisyys- ja nuorisostrategia. Yhteisöllisyys on yksi Keravan kaupungin strategisista tavoitteista. Kaupunkia kehitetään verkottuvalla yhteistyöllä esimerkiksi paikallisten yhdistysten ja järjestöjen, kuntien, yritysten sekä oppilaitosten kuten ammattikorkeakoulujen kanssa.

Keravan kaupunki edistää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia myös määrämuodossa toimivien yhteistyöelinten (vanhusneuvosto, veteraaniasiain neuvottelukunta jne) avulla. Kaupunki on laatinut kuntalaisille osallisuusohjeet avuksi ideoiden saattamiseksi päätöksentekoon. Lähidemokratiaa kehitetään mm. Keski-Uudenmaan kaupunkiselvityksen yhteydessä yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Yhdistyksiä ja järjestöjä on paljon ja ne toimivat myös osittain ylikunnallisina.

Sipoon kaikkien luottamuselinten asialistat liitteineen julkaistaan kunnan verkkosivuilla ennen kokousta. Valtuuston kokouksia välitetään suorana verkossa ja samalla voi jättää myös mielipiteitä käsiteltävänä olevista asioista. Kokouksia voi katsoa myös jälkikäteen. Omien verkkosivujen lisäksi kunta hyödyntää myös sosiaalista mediaa toteuttaessaan lähidemokratiaa. Erilaisia foorumeja/edunvalvontajärjestöjä on perustettu väestöryhmittäin: nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, saaristolaisneuvosto, veteraanitoimikunta sekä asukasyhdistyksiä. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuvat myös lautakuntien ja valtuuston kokouksiin. Lähidemokratia toteutuu myös lukuisten seurojen kautta (esim. urheiluseurat, nuorisoseurat, eläkeläisseurat). Kuntalaisille järjestetään säännöllisesti informaatio- ja kuulemistilaisuuksia. Kunta on liittynyt kuntalaisaloite.fi -sivustoon, eli sipoolaiset voivat helposti tehdä kuntalaisaloitteita myös verkon kautta.

Tuusulassa toimii neljä kunnanhallituksen nimeämää keskustojen kehittämistoimikuntaa (Hyrylä, Riihikallio, Jokela ja Kellokoski), joiden tehtävänä on tuoda asukkaiden paikallista näkökulmaa kunnan päätöksentekoon. Keskustojen kehittämistoimikunnat pitävät myös yhteiskokouksia mm. toistensa, paikallisten yhdistysten, luottamushenkilöiden ja koulujen rehtoreiden kanssa edistääkseen tiedonkulkua ja keskustelua yhteisistä asioista. Tuusulassa toimii lisäksi nuorisovaltuusto ja veteraanitoimikunta sekä kunnanhallituksen nimeämät lapsi- ja perheasiain neuvosto, vammaisneuvosto, veteraanitoimikunta ja ikäihmisten neuvosto.

Tuusulassa on laadittu sähköisiä kyselyitä mm. kunnan yleiskaavatyöhön ja Rykmentinpuiston suunnitteluun liittyen, joilla kannustetaan kuntalaisia vaikuttamaan oman elinympäristönsä suunnitteluun. Tuusulassa järjestetään Kuntalaisten iltoja noin 4 kertaa vuodessa eri puolilla kuntaa. Kuntalaisille järjestetään erilaisia avoimia informaatiotilaisuuksia esim. kaavahankkeista.

Tulevaisuudessa Tuusula haluaa hyödyntää sosiaalista mediaa lähidemokratian kehittämisessä. Kuntalaiset tullaan osallistamaan eri keinoin uuden kuntastrategian laadintaan. Valtuusto on perustanut toimikunnan, jonka tehtävänä on mm. valmistella ehdotuksia uudenlaisista toimintamalleista vuorovaikutuksen ja osallisuuden lisäämiseksi henkilös-

tön, kolmannen sektorin, järjestöjen, yritysten ja kuntalaisten kanssa tehtävän yhteistyön, vapaaehtoistyön ja yhteissuunnittelun kehittämiseksi ja edistämiseksi.

Vantaa pyrkii aktiiviseen, strategiseen ja konkreettiseen otteeseen asukkaiden osallisuuden kehittämisessä. Nykyisen lähidemokratiamallin uudistustyö on käynnissä kuntalain uudistamisen ja avoimen hallinnon toimintaohjelman toimeenpanon kanssa. Vantaa haluaa olla edelläkävijä lähidemokratian kehittämisessä ja on valmis rohkeisiinkin ratkaisuihin asukkaiden osallistumisen edistämisessä.

Vantaan osallisuusmalli hyväksyttiin elokuussa 2013 valtuustokauden 2013 – 2016 strategiaan sisältyvänä ohjelmana. Osallisuusmallin tavoitteena on kehittää kuntalaisten, kansalaisjärjestöjen, elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon välistä vuorovaikutusta. Toimialat ovat ottaneet palveluiden suunnittelussa käyttöön osallistavia menetelmiä, kuten palvelumuotoilua ja asukastyöpajoja. Neuvonta ja sähköinen asiointi tukevat lähidemokratiaa.

Kaupunginhallitus on myös hyväksynyt Lasten ja nuorten Vantaa -toimintaohjelman ja VIKSU -ikääntymispoliittisen ohjelman. Osallisuus on keskeisesti mukana myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä, monikulttuurisuus- ja kaksikielisyysohjelmissa sekä vammaispoliittisessa ohjelmassa. Vantaalla on jo pitkään toiminut nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuustolla on edustaja puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginvaltuustossa, lautakunnissa ja aluetoimikunnissa.

Vantaalla on kehitetty aluedemokratiaa 1990-luvun alusta lähtien. Vuonna 2001 lähtien suuralueilla on toiminut aluetoimikuntia, joita nykyisin on seitsemän ja lisäksi ruotsinkielinen toimikunta (Svenska kommittén), jonka viiteryhmä on kunnan koko ruotsinkielinen alue. Valtuusto nimeää aluetoimikunnat poliittisin perustein. Niiden toiminta-aika on kaksi vuotta. Jäsenet kootaan siten, että he asuvat suuralueella ja myös eri puolella aluetta. Aluetoimikunnat toimivat linkkinä asukkaiden ja kaupungin päättäjien välillä, vaikuttavat alueen kehitykseen ja päättävät aluerahan käytöstä. Kaupunki osoittaa rahoitusta vuosittain n. 1 €/alueen asukas. Rahalla aluetoimikunnat tukevat alueen toimijoiden tapahtumia ja kehittämistoimintaa. Vuonna 2011 tukisumma oli 85 % eli 165 000 € aluetoimikuntien tuloista.

Vantaalla toimivat myös perinteisesti vuosittaiset asukasfoorumit, joissa kuntalaisilla on mahdollisuus tavata kaupungin johtoa. Teemoina ovat olleet mm. talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma, seniorit, lapsiperheet ja maahanmuuttajat. Vantaa on valmis ottamaan käyttöön uuden lähidemokratiamallin vuoden 2015 alusta. Mallin valmistelussa hyödynnetään mm. tehtyjä selvityksiä ja kyselyjä sekä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden haastatteluja ja asukastyöpajoja. Vantaalla on myös aktiivista järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa.

Vihdissä osallistumisen muotoja ovat mm. nuorisovaltuusto, vanhempainyhdistykset kouluilla ja päiväkodeissa, kylätoimikunnat, vanhusneuvosto, veteraaniasiain neuvottelukunta, asukasillat, asukas- ja asiakaskyselyt, kunnan kotisivujen sähköinen palautekanava, esityslistojen ja pöytäkirjojen julkaisu kunnan kotisivuilla, sähköinen aloitekanava (kuntalaisaloite.fi), kuntalaislähetystöt ja adressit. Vihdissä järjestötoiminta on monipuolista. Yhdistykset toimivat aktiivisesti oman kylänsä kehittäjinä ja pitävät yhteyttä luottamushenkilöihin ja kuntaan. Kuuma-kuntien yhteistyönä kartoitetaan lähidemokratian toteutumista ja haetaan uusia malleja sen kehittämiseksi.

YHTEENVETO – Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen	
• Pohjoismainen vertailu	» Pohjoismaista Norjassa ja Ruotsissa kunnilla on käytössä mahdollisuus järjestää kunnan hallintoa käyttämällä koko kunnan aluetta kattavaa kunnanosahallintoa, jolla on merkittävä palveluvastuu ja budjettivalta. » Tanskassa ja Suomessa valtuustot voivat perustaa kunnanosalautakuntia, mutta niillä ei ole merkittäviä taloudellisia resursseja. Kuntalain kokonaisuudistus tuo keskusteluun nykyistä vahvempia vaihtoehtoja osallistumiseen ja lähidemokratiaan.
• Nykytilanne	» Selvitysalueen kunnat ovat valinneet toisistaan eroavat strategiat, joilla edistävät asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

9 Kielelliset oikeudet

9.1 Kansalliskielien nykytilanne

Suomessa suomen ja ruotsin kielen aseman turvaavat perustuslaki ja kielilaki, joissa suomi ja ruotsi määritellään kansalliskieliksi. Kielellisten oikeuksien osalta ruotsinkielinen väestö muodostaa oman ryhmänsä sen perustuslaillisen aseman kautta. Perustuslain (PL) 17 § asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden huolehtia maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. PL 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Yksi kielilain lähtökohdista on, että kielelliset oikeudet toteutuvat ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota (kielilain 2 ja 23 §§). Kuntalain 50 §:ssä säädetään kunnan hallintosäännöstä. Lain mukaan johtosäännössä on annettava tarpeelliset määräykset siitä, miten kunnassa annetaan palvelut samanlaisin perustein eri kieliryhmiin kuuluville asukkaille.

Selvitysalueen kunnista kuusi on kaksikielisiä: Helsinki (35 674 ruotsinkielistä; 5,9 % väestöstä), Vantaa (5 712; 2,8 %), Espoo (20 241; 7,9 %), Kauniainen (3 286; 36,9 %), Kirkkonummi (6 641; 17,7 %) ja Sipoo (6 767; 36,1 %). Niiden yhteenlaskettu ruotsinkielisten määrä on 78 321 henkilöä. Lisäksi yksikielisissä kunnissa asuu noin 3 000 henkilöä joiden äidinkieli on ruotsi. Koko Uudenmaan alueella väestöstä 8,6 % on ruotsinkielisiä mikä tarkoittaa vajaa 135 000 asukasta. Helsingissä on maan suurin ruotsinkielinen väestö, Espoossa toiseksi suurin. Pääosin ruotsinkielinen väestö on keskittynyt rannikolle siten, että Helsingistä etäämmälle mennessä ruotsinkielisten osuus väestöstä kasvaa.

Ruotsinkielisten ikäjakauma on erilainen verrattuna suomenkielisiin pääkaupunkiseutulaisiin: ruotsinkielisten eläkeläisten osuus on suhteessa huomattavasti suurempi kuin mitä suomenkielisten eläkeläisten osuus. Ruotsinkielisten lasten määrä on kasvussa mikä osittain johtuu siitä että kaksikielisissä perheissä lasten kieleksi useimmiten valitaan ruotsi (syntyvyysindeksi 2,3). Ruotsinkielisessä peruskoulussa on noin 10 % enemmän oppilaita kuin mitä rekisteröityjen ruotsinkielisten lasten lukumäärä on, mikä johtuu siitä, että moni suomenkielinen valitsee lapselleen ruotsinkielisen koulun (Tammenmaa 2014).

9.2 Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella

Kielelliset oikeudet kunnallisissa palveluissa toteutuvat heikosti pääkaupunkiseudulla[1]. Palvelun saaminen ruotsiksi on usein sattumanvaraista. Kuntien ja palveluiden välillä on kuitenkin suurta eroavuutta. Metropolialueen ruotsinkielisten palveluiden tilasta ja turvaamisesta on tehty useita tutkimuksia (esim. Henricson 2013, Westman 2011, Mustajoki 2009). Pääkaupunkiseudun kuntien strateginen suunnittelu kielellisten palveluiden turvaamiseksi vaihtelee erittäin paljon.

Kielibarometrin (2012) mukaan kielellisten oikeuksien toteutuminen on kytköksissä vähemmistökielisten osuuteen väestöstä. Kielibarometrin mukaan 48 % ruotsinkielisistä helsinkiläisistä ilmoitti saavansa kunnallisia palveluita ruotsiksi harvoin tai ei koskaan, kun vastaava luku Kauniaisissa oli 4 % ja Sipoossa 0 %.

Ruotsinkieliset muodostavat metropolialueella aluerajauksesta riippuen noin 80 000 asukkaan väestöpohjan, minkä pitäisi riittää turvaamaan palvelut ruotsiksi. Pääkaupunkiseudulla tarvitaan nykyistä vahvempaa ruotsinkielisten palvelujen koordinaatiota (Westman 2011). Suurimmat ongelmat ovat sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kunnallisten palveluiden osalta koetaan, että teknisellä sektorilla on huonoimmat valmiudet tarjota palveluja ruotsin kielellä ja paikallisten kielivähemmistöjen suurimmat odotukset kohdistuvat siihen, että toimivaa sairaan- ja terveydenhuoltoa saisi omalla kielellä (Kielibarometri 2012).

Taulukko 20. Pääkaupunkiseudun kuuden kunnan ruotsinkielisten kokemus ruotsinkielisten palvelujen saatavuudesta ruotsiksi (Kielibarometri 2012). Asteikko on kouluarvosanojen (4–10) mukainen.

Kielipalvelu arvosanat (keskiarvot) ruotsinkieliset vähemmistöt	Kunnalliset terveyspalvelut,	Lähin sairaala	Vanhustenhuolto	Muu sosiaalihuolto	Kunnallinen lasten päivähoito	Kunnan johtavat virkamiehet	Kunnan puhelinvaihde	Kunnan kotisivut	Kirjasto	Kulttuuripalvelut	Liikuntapaikat	Tekniset asiat	Jätehuolto
Sipoo	8,6	7,9	8,2	8,1	9,1	7,8	9,2	9,1	9,2	8,8	8,6	7,9	7,8
Helsinki	7,1	6,8	6,3	6,7	8,9	6,5	6,6	7,7	7,6	7,6	6,7	6,6	6,6
Vantaa	6,6	6,7	6,7	6,8	9,1	6,6	7,1	7,8	7,0	7,6	6,7	6,3	6,6
Espoo	6,8	6,7	6,5	7,0	9,0	6,6	7,0	7,9	7,6	7,6	6,9	6,8	6,8
Kauniainen	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7
Kirkkonummi	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Helsingissä on vuosien ajan yritetty taata sekä sosiaali- että terveydenhuolto molemmilla kielillä muun muassa erityisratkaisujen avulla. Ruotsinkielistä sosiaalipalvelua varten perustettiin erityinen yksikkö, joka toimi vuoden 2012 loppuun asti. Kolme terveysase-

[1] Hyödynnetty Tammenmaan muistiota 7.3.2014

maa, joilla palvelu taataan erikseen myös ruotsiksi toimivat edelleen. Tällä hetkellä erityisen ongelmallisia Helsingissä ovat ruotsinkielisten lasten huostaanotot, vanhustenhuolto sekä ruotsinkielinen nuorisopsykiatria. Kaikkia edellä mainittuja palveluita yhdistää se, että sosiaalisten oikeuksien toteutuminen on vahvasti kytköksissä kielellisten oikeuksien toteutumiseen (Kielibarometri 2012).

Helsingissä koetut ongelmat koskevat vaihtelevasti kaikkia pääkaupunkiseudun kaksikielisiä kuntia. Varsinkin vanhuksille suunnatut palvelut ovat tulevaisuuden haaste, koska vanhuksista prosentuaalisesti useampi on ruotsinkielinen muuhun väestöön verrattuna. Ruotsinkielisessä väestössä eläkeläisten osuus on yli 20 % ja suomenkielisten vain runsaat 13 % (Westman 2011). Muita erityiskysymyksiä, jotka koskevat koko pääkaupunkiseutua ovat mm. neuvolapalveluiden saatavuuden varmistaminen ruotsiksi sekä hoitoketjun varmistaminen niin että kielelliset oikeudet toteutuvat.

Varhaiskasvatus, koulu, kulttuuri ja liikunta

Ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja kouluun ollaan kaikkein tyytyväisimpiä (Kielibarometri 2012). Tämä johtuu siitä, että palvelut lain mukaan järjestetään omassa organisaatiossaan yksikielisenä. Varhaiskasvatuksen ja koulun suurin ongelma on rekrytointivaikeudet. Epäpätevän henkilökunnan osuus on paljon suurempi kuin suomenkielisissä palveluissa. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan asettama ruotsinkielisten palvelujen työryhmä esitti raportissaan vuonna 2007, että sijaispooli voisi omalta osaltaan ratkaista joitain ongelmia (Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, Työryhmä 14). Pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset kansalaisopistot on ehdotettu yhdistettäväksi yhdeksi opistoksi. Tämä asia ei kuitenkaan ole kuntien keskinäisissä pohdinnoissa edennyt (Westman 2011).

Asuminen, ympäristö ja liikenne

Kielibarometrin (2012) mukaan pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset antavat huonoimman arvosanan teknisten asioiden kielellisille palveluille. Tilanne kuitenkin harvemmin mainitaan ongelmana. Joukkoliikenne koetaan usein kielineutraaliksi tiedottamista lukuun ottamatta. Ruotsinkielisten joutuvat pääkaupunkiseudulla hakemaan palvelunsa pidemmän matkan päästä kuin suomenkieliset. Koulut ja päiväkodit ovat harvemmassa. Lisäksi on vain harvoja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimipisteitä, joissa taataan ruotsinkieliset palvelut.

Viranomaisten työkalut

Oikein suunnitelluilla tietojärjestelmillä voidaan ratkaista logistiikkaongelmat, jotka liittyvät palveluiden tarjoamiseen asiakkaan kielellä. Logistiikalla tarkoitetaan asiakkaan tunnistamista kielen perusteella sekä hänen ohjaamistaan niin että hän saa palvelut haluamallaan kielellä. Pääkaupunkiseudulla on parhaillaan menossa Apotti-hanke. Hank-

keella on tarkoitus tuottaa kuntalaisia ja ammattilaisia palveleva asiakas- ja potilastietojärjestelmä, joka mm. mahdollistaa nykyistä paremman sähköisen asioinnin ja palvelut.

9.3 Monikielisyys

Suomessa puhutaan 148 kieltä äidinkielenä. Suurin osa maan vieraskielisistä asuu pääkaupunkiseudulla, jossa vuonna 2013 vieraskielisten osuus väestöstä on noin 11,7 %. Helsingissä 78 469 ihmisen (12,1 % asukkaista) äidinkieli on muu kieli kuin suomi, ruotsi tai saame. Määrä kasvoi Helsingissä 4 861 hengellä vuosien 2012 – 2013 välillä. Suurimmat vieraskielisten kieliryhmät ovat venäjänkieliset (16 024 henkeä), vironkieliset (11 122 henkeä) ja somalinkieliset (7 534 henkeä). Näihin kolmeen kieliryhmään kuuluu 44 prosenttia Helsingin vieraskielisistä (Helsingin…2013; Valtionneuvoston kertomus…2013). Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa vieraskielisten osuus koko väestöstä vuonna 2013 oli Espoossa 11,0 %, Vantaalla 11,6 % ja Kauniaisissa 4,5 %. Kehyskunnissa osuus oli 3,7 % (ks. lisää kohdasta 2.3.1).

YHTEENVETO – Kielelliset oikeudet	
• Kansalliskielien nykytilanne	» Perustuslain (PL) 17 § asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden huolehtia maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. PL 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. » Selvitysalueella asuu noin 78 321 ruotsinkielistä.
• Ruotsinkieliset palvelut selvitysalueella	» Kielelliset oikeudet kunnallisissa palveluissa toteutuvat erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa heikosti pääkaupunkiseudulla. » Palvelun saaminen ruotsiksi on usein sattumanvaraista. Kuntien ja palveluiden välillä on kuitenkin eroavuutta ruotsinkielisten palvelujen saatavuudessa.
• Monikielisyys	» Suomessa puhutaan 148 äidinkieltä. » Suurin osa Suomen vieraskielistä asuu pääkaupunkiseudun kolmessa suuressa kaupungissa Espoossa, Helsingissä tai Vantaalla.

OSA II: EHDOTUS

10 Ehdotus kuntarakenteeksi

10.1 Ehdotuksen muodostamisen perusteet

Ehdotuksen muodostamisen perusteiksi valittiin kolme näkökulmaa ja 12 kriteeriä, joiden kautta metropolialueen kuntarakenteen muutostarvetta on tarkasteltu:

I NÄKÖKULMA: Hyvinvointipalvelujen turvaaminen vaatii voimavarojen yhdistämistä

1. kriteeri: Voidaanko kuntarakenteen muutoksin vastata väestörakenteen muutokseen?

Väestön ikääntyessä palveluiden saatavuutta ja laatua ei voida verorahoitteisesti turvata, ellei voimavaroja allokoida yhteisesti koko metropolialueella. Hyvinvointipalveluiden turvaaminen edellyttää tuottavuuden kasvua, joka syntyy päällekkäisyyksien purkamisella ja suuremman kokonaisuuden kehittämispotentiaalin hyödyntämisellä. Metropolialueen ennustettu väestönkasvu on kestävän kehityksen kannalta hallittavissa parhaiten koko aluetta koskevalla yhtenäisellä suunnittelulla ja päätöksenteolla. Maahanmuuton ja vieraskielisen väestömäärän kasvu edellyttää kuntapalveluilta erityisosaamista, joiden turvaaminen onnistuu parhaiten voimavarojen kokoamisella.

2. kriteeri: Voidaanko metropolialueen kuntarakenteella vaikuttaa Suomen kansainväliseen kilpailukykyyn?

Voimavarojen kokoaminen on välttämätöntä, jotta metropoli kykenee toimimaan koko Suomen veturina ja pärjäämään kilpailussa muiden metropolien kanssa. Vahva metropolialue edellyttää tehokasta ja hyvin organisoitua hallintoa. Kilpailukyvyn turvaamiseksi julkisen sektorin on rakennettava sellainen fyysinen, hallinnollinen ja digitaalinen infrastruktuuri, että se muodostaa parhaan mahdollisen toimintaympäristön yritystoiminnalle. Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämisessä tarvitaan vahvaa alueellista koordinaatiota ja olemassa olevan kehittämispotentiaalin hyödyntämistä.

3. kriteeri: Miten kansainvälistä kilpailukykyä voidaan vahvistaa toimintaympäristöä kehittämällä?

Kuntarakenne vaikuttaa fyysisen, hallinnollisen ja digitaalisen toimintaympäristön toimivuuteen. Työssäkäyntialuetta vastaava kunta suunnittelu- ja päätöksentekoalueena mahdollistaa kokonaisvaltaisen, pitkäjänteisen ja resurssitehokkaan toiminnan. Kuntaliitokset avaavat mahdollisuuden koko hallintojärjestelmän ja -kulttuurin läpikäyntiin ja modernisointiin. Tietojärjestelmien, verkkojen ja palveluiden yhteensovittaminen ja palvelutuotannon digitalisoiminen ovat keskeisiä edellytyksiä kilpailukyvyn lisäämisessä. Säästöpotentiaali on merkittävä.

II NÄKÖKULMA: Metropolialueen kokonaisetu kaiken lähtökohtana

4. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutoksin voidaan tukea alueen kehittymistä toiminnallisen kokonaisuuden näkökulmasta?

Metropolialueelle muuttoliikkeestä kertyvä positiivinen tulokertymä pitäisi saada mahdollisimman tehokkaasti hyödynnetyksi koko alueen hyväksi siten, että kuntien välinen kilpailu positiivista tulokertymää kerryttävistä asukkaista vähenee. Metropolialue on tiivis työssäkäynti- ja asiointialue. Asukkaat elävät alueella päivittäistä arkeansa yli kuntarajojen. Aluetta pitäisi kehittää yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena asukkaiden luontaisten elinpiirien näkökulmasta. Työssäkäynnin ja asioinnin kannalta erityisesti liikkumisen ja asumisen ratkaisut ovat keskeisiä alueen kokonaisedun näkökulmasta. Rakenteellisilla ratkaisuilla voidaan parhaiten varmistaa alueen kehitys yhtenä kokonaisuutena.

5. kriteeri: Toisivatko kuntarakenteen muutokset paremmat edellytykset vahvistaa alueen sosiaalista kestävyyttä ja vähentää segregaatiota?

Kuntarakennetta uudistamalla voidaan vahvistaa edellytyksiä seudun sosiaalista kestävyyttä vahvistavalle asuntopolitiikalle ja yhdyskuntakehittämiselle. Keskeistä on luoda suotuisat olosuhteet määrällisesti riittävälle ja kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle. Kilpailukyky- ja elinvoimapolitiikan vuorovaikutusta sosiaalista kestävyyttä vahvistavien toimien, kuten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen, sote-palvelujen ja kulttuuripalvelujen kanssa on vahvistettava. Tämä onnistuu parhaiten, kun toimet voidaan suunnitella koko toiminnallisen alueen laajuisesti. Metropolialueen väestökasvusta merkittävä osa tulee olemaan maahanmuuttajataustaista. Maahanmuuttajien kotouttaminen, vieraskielisten asukkaiden palvelujen turvaaminen ja asuinalueiden etniseen eriytymiseen liittyvien uhkien torjunta on seudun yhteinen haaste.

6. kriteeri: Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa yhdyskuntarakenteen eheyttä, vähentää autoriippuvuutta ja toteuttaa kansallisia ilmasto- ja energiatavoitteita?

Eheä yhdyskuntarakenne tarkoittaa seudullisesti ajateltua, kokonaisvaltaisesti suunniteltua ja hyvin toimivaa kaupunkiseutua. Seudulliset asunto- ja työmarkkinat sekä kaupalliset palvelut edellyttävät seutulähtöistä maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämistä. Seutulähtöisyys onnistuu parhaiten yhden hallinnollisen alueen puitteissa. Metropolialueen monikeskuksisuus tukee asukkaiden arjen sujuvuutta. Alakeskusten vaikutusalueet eivät rajaudu kuntarajoihin. Monikeskuksisuuden vahvistaminen nykyisistä kuntarajoista riippumatta lisää seudun yhdyskuntarakenteen toimivuutta. Kuntarakenteen vahvistaminen loisi uusia mahdollisuuksia ympäristölähtöisiin investointeihin rakentuviin kehitysympäristöihin, joissa voidaan kokeilla, testata ja kehittää uuden sukupolven uusiutuvan energian, jäte- ja vesihuollon resurssitehokkaita ratkaisuja sekä ekologisesti kestävän liikkumisen malleja.

7. kriteeri: Voidaanko kuntarakenteen muutoksin parantaa alueen asuntomarkkinoiden toimivuutta ja turvata riittävä kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta?

Asuntomarkkinoiden toimivuuteen voidaan vaikuttaa kysyntää vastaavalla ja sijainniltaan kilpailukykyisellä tonttitarjonnalla, kilpailun lisäämisellä asuntotuotantoprosessin eri vaiheisiin sekä vahvoilla vuokra-asuntojen omistajilla. Näistä erityisesti tonttitarjonnan riittävyyttä tukevalla maankäyttöpolitiikalla ja vuokra-asuntojen omistajuudella on kuntarakenteeseen liittyviä kytkentöjä. Asumisen laadun kehittämisen tarve tunnistetaan sekä nykyisen asuntokannan osalta että uudistuotannossa. Siihen vaikuttavat mm. väestörakenteen muutokset ja yksilöllisten asumisratkaisujen kasvava kysyntä. Nyt kehittämistyö tapahtuu pääosin nykyisten kuntien sisällä. Kuntarakenteen muuttaminen tehostaisi työtä alueellisesti kattavammaksi.

III NÄKÖKULMA: Kuntaliitokset mahdollistavat koko hallintojärjestelmän ja toimintakulttuurin nykyaikaistamisen

8. kriteeri: Voidaanko kuntarakenteen muutoksella turvata palveluiden saatavuus ja kehittäminen, huomioon ottaen myös väestörakenteen muutoksesta johtuva palvelutarpeen kasvu?

Kuntarakenteen muutos, sote-palveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaavat mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevien lähipalvelujen tuottamista kokonaisuudessaan. Lisäksi kuntarakenteen kehittäminen mahdollistaa nykyisten palveluverkkojen yhteensovittamisen, tuottavuuden kasvattamisen, kuntalaisten valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation. Kuntarakenteen muuttuessa kuntalaisen asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu, vaan muutos merkitsee hallinnon, talouden ja päätöksenteon voimavarojen kokoamista.

9. kriteeri: Miten voidaan kuntarakenteen muuttuessa vahvistaa asukkaiden paikallista identiteettiä ja kansalaisyhteiskuntaa sekä lisätä kansalaisten osallistumista?

Kansalaiset haluavat olla yhä enemmän mukana vaikuttamassa itseään koskeviin asioihin. Nykyinen kuntarakenne ei mahdollista alueen ihmisten luontaisen toimintaympäristön mukaista vaikuttamista. On tärkeää vahvistaa samanaikaisesti sekä asukkaiden lähiympäristöön että koko elinpiiriin liittyviä osallistumisen keinoja. Kuntarakennetta uudistettaessa tulee rohkeasti ottaa käyttöön kaikki avoimuuden, demokratian ja osallistumisen keinot. Lähidemokratia isossa kunnassa on sekä lähialue-, käyttäjä- että suunnitteludemokratiaa. Isossa kunnassa aluedemokratia vahvistaa paikallista identiteettiä ja ihmisten yhteenkuuluvuutta. Avoin kunta on osallistumisen ja vaikuttamisen tila. Avoin data luo uutta arvoa ja innovaatioita.

10. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena uudistaa hallintatapaa kokonaisuudessaan, muuttaa päätöksentekoa ja syventää demokratiaa?

Kuntarakennetta uudistettaessa valtuuston ja hallituksen tehtäväjakoa ja toimintatapoja voidaan uudistaa. Mahdollisuus perustaa kunnan sisällä ”aluevaltuustoja” voi luoda joustavuutta palvelujen tuottamiseen. Valtuusto voi delegoida määrättyjä tehtäviä kunnan osa-alueille muodostettaville ”aluevaltuustoille”. Vireillä oleva erillinen lainsäädäntöhanke tähtää siihen, että alueelliset toimielimet voitaisiin valita suorilla vaaleilla. Asukasryhmien ääni kuullaan kunnan valtuuston asettamien neuvostojen ja aluevaltuustojen sekä muiden tätä palvelevien elinten avulla.

11. kriteeri: Miten kuntarakenteen muutosta käytetään mahdollisuutena parantaa väestön ruotsinkielisten ja muunkielisten asemaa ja palveluita yhdistämällä ja koordinoimalla palveluja?

Kuntarakenteen muutoksella voidaan vahvistaa kielellisten oikeuksien toteutumista metropolialueella. Vieraskielisten osuus on ruotsinkielisiä suurempi ja vahvasti kasvava. Tämä on välttämätön kehitys ja potentiaalisesti suuri voimavara. Vieraskielisten palvelujen kokoaminen mahdollistaa palvelujen kattavuuden. Sähköisten palvelujen kehittäminen helpottaa monikielisyyden hoitamista. Maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttamisen ja integroinnin on oltava voimallista työllistymisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhtenäisellä asuntopolitiikalla on tuettava integraatiota. Kansalliskielisten ja vieraskielisten omaehtoista kulttuuritoimintaa asuinalueilla on tuettava järjestämällä toimitiloja sekä taloudellisella tuella.

12. kriteeri: Voidaanko metropolialueen kuntia yhdistämällä vahvistaa alueen kykyä pitkäjänteisesti ylläpitää tasapainoista kuntataloutta ja edistää siten alueen kilpailukykyä ja kansalaisten hyvinvointia?

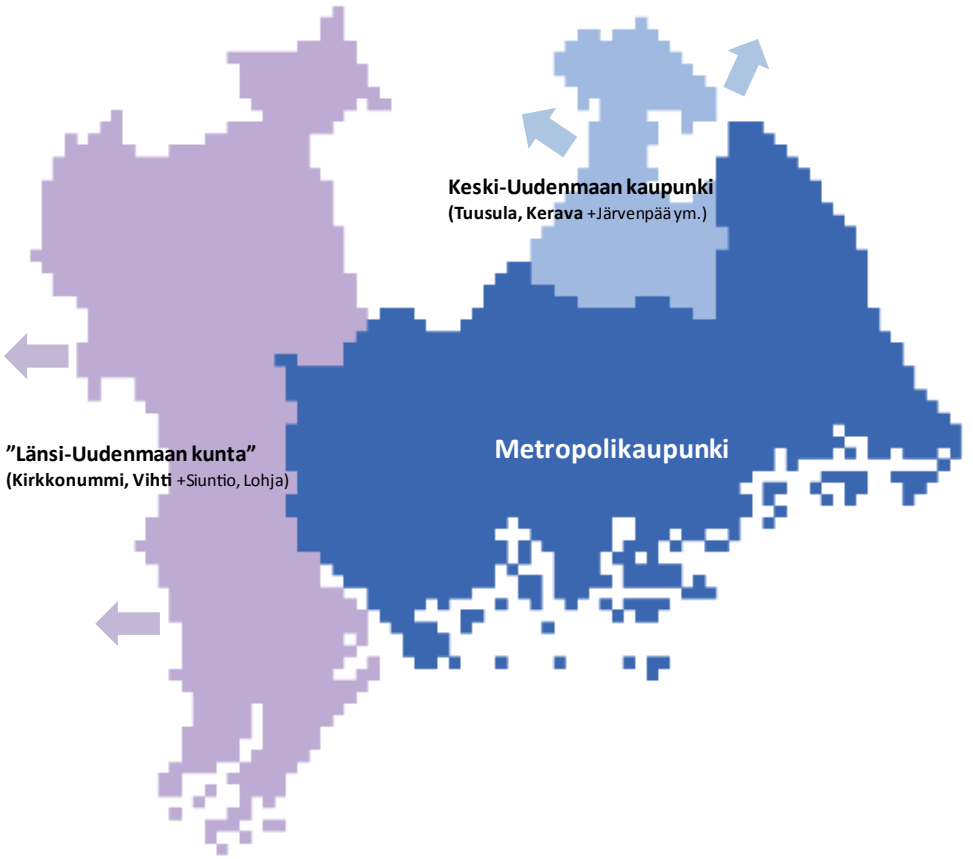
Kuntaliitosten taloudellisia vaikutuksia tulee arvioida niiden dynaamisten vaikutusten kautta, joita voidaan saada aikaan kuntien toimintojen uudelleenjärjestämisellä. Kuntakoon kasvattaminen on tuloksellista, mikäli uusi kunta kykenee vaikuttamaan palvelujen kustannusrakenteisiin ja hyödyntämään uudenlaisen rakenteen luomia mahdollisuuksia. Osaoptimoinnin, palvelushoppailun ja erityisintressien vaalimisen sijasta tarvitaan metropolialueen kokonaisedun huomioon ottamista. Kuntia yhdistämällä voidaan metropolialueen hallinnon ja palvelutuotannon kustannuksia vähentää merkittävästi.

10.2 Ehdotus

Metropolialueen ja koko Suomen tulevaisuuden menestys edellyttää metropolin ydinalueen kolmen suuren kaupungin voimavarojen kokoamista. Metropolialueen kokonaisedun kannalta tärkeimpiä menestystekijöitä pystytään vahvistamaan parhaiten yhdistämällä pääkaupunkisedun kaupungit Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa sekä Sipoo uudeksi kunnaksi, metropolikaupungiksi. Tällä estetään myös se, että pääkaupunkiseutu jakautuisi toiminnallisesti ja sosiaalisesti kahtia. Kansallisesti erittäin merkittävän Aviapoliksen alueen kehittämispotentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen toteutuu parhaiten, jos Tuusulan eteläinen osa liitetään metropolikaupunkiin.

Metropolikaupungin kehysalueen voimavarojen kokoaminen Keski-Uudenmaan kuntajakoselvityksen tuloksena olisi alueen kokonaisedun kannalta erittäin tärkeää. Mikäli tässä ei onnistuta, olisi Tuusulan, Keravan ja Järvenpään yhdistyminen joka tapauksessa askel eteenpäin. Kirkkonummi ja Vihti ovat osa metropolikaupungin kehittyvää kehysaluetta. Myös Länsi-Uudellamaalla tarvitaan voimavarojen kokoamista. Vihdin ja Kirkkonummen kuntien yhdistyminen osana laajempaa Länsi-Uudenmaan kokonaisuutta tukisi tätä tavoitetta.

Kuva 37. Ehdotus kartalla.

11 Metropolikaupungin rakenne

Metropolikaupunkia kehitetään sisäiseltä rakenteeltaan monikeskuksisena. Sillä on kansainvälisesti vetovoimainen pääkeskus, jota täydentävät palveluiltaan, työpaikoiltaan ja asuinympäristönä monipuoliset kaupunkikeskukset. Palvelualueet, ”kotikaupungit”, ympäröivät kaupunkikeskuksia asukkaiden arjen elinpiirin mukaisesti noudattamatta nykyisiä kuntarajoja. Kaupunkikeskuksia kehitetään lähtökohtina asukkaiden palvelutarpeet sekä liikkuminen ja toimiminen kaupunkiympäristössä. Pääkeskuksen hyvän saavutettavuuden ohella myös kaupunkikeskukset ovat verkottuneet monipuolisesti keskenään ja niiden väliset yhteydet ovat sujuvia.

Palvelualueiden lukumäärä riippuu tarkoituksenmukaiseksi katsotun laajuuden lisäksi niille delegoitujen tehtävien luonteesta ja määrästä. Jos kaupunkikeskusten ja niitä ympäröivien palvelualueiden väestöpohjaksi otetaan esimerkiksi 50 000–80 000 asukasta, niitä tulisi metropolikaupungin nykyisellä väestömäärällä yhteensä 15–20. Kukin niistä muodostuisi kaupunginosista ja pienalueista, ”kylistä”.

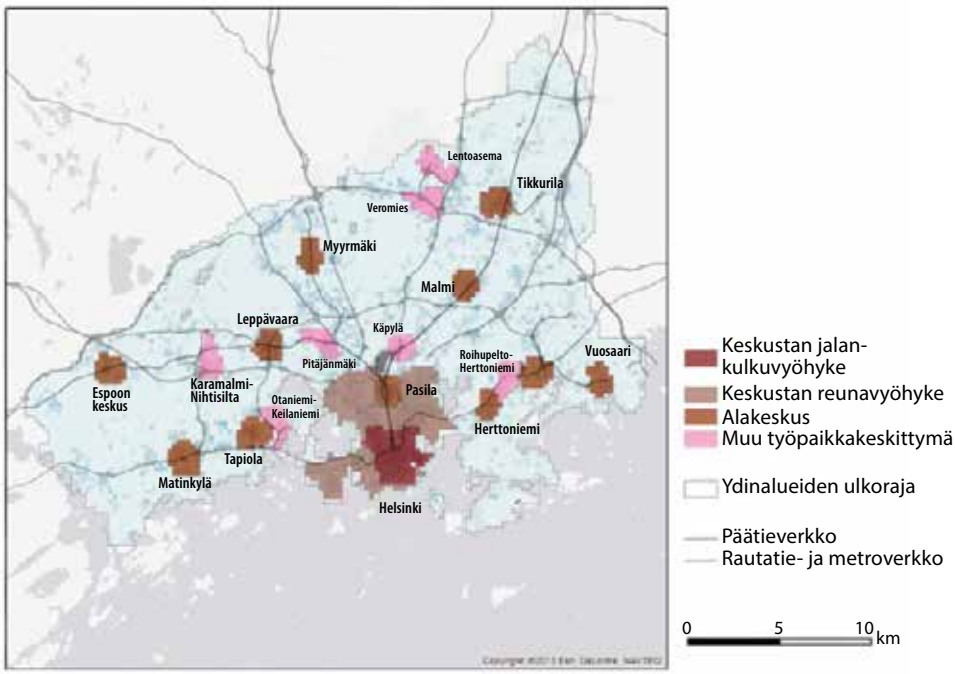
Metropolikaupungin rakenne tukee kestävän kehityksen tavoitteita. Pääkeskuksen tiivistäminen ja kaupunkikeskusten voimistaminen asuin-, työpaikka- ja palvelukeskittyminä vähentää metropolialueen laajuisen liikkumisen tarvetta ja parantaa pyöräilyn ja jalankulun asemaa. Monikeskuksisuus selkeyttää joukkoliikennejärjestelmää ja lisää sen houkuttelevuutta, kun poikittaisyhteydet paranevat. Tiivistyvä kaupunkirakenne parantaa edellytyksiä saavuttaa pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoite saada seudusta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä.

Monikeskuksisuus ja verkostomainen rakenne tarjoavat mahdollisuuden kaupungin päätöksenteon ja hallinnon uudenlaiseen organisoimiseen ja sen osana lähidemokratian vahvistamiseen. Strategisen kehittämisen tasolla metropolikaupunki toimii yhtenä kokonaisuutena. Tähän liittyviä tehtäviä olisivat esimerkiksi kuntatalous, kuntastrategia, palvelustrategiat, yhdyskuntarakenteen, asumisen ja liikennejärjestelmän kehittäminen sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikka. Kaupunkitason linjausten toimeenpano, lähipalvelujen organisointi sekä lähiympäristön ylläpito ja kehittäminen sen sijaan voitaisiin tehdä kaupunkikeskuslähtöisesti kunkin palvelualueen omaleimaisuutta ja vahvuuksia hyödyntäen.

Metropolikaupungin sisäisen rakenteen valmistelu on osa yhdistymissopimuksen toimeenpanoa ja kuuluu yhdistymishallitukselle. Työn tukena voidaan käyttää esimerkiksi paikkatietoanalyyseihin perustuvaa tutkimustietoa alakeskusten muodostumisesta ja asukkaiden liikkumistottumuksista. Myös nykyisten kuntien suunnittelussaan ja tilastoinnissaan käyttämät aluejaot antavat viitteitä palvelualueiden muodostamiseen.

SYKE:n Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet –tutkimuksen mukaan (Söderström ym. 2014) pääkaupunkiseudulla monikeskuksisuuden kriteerit täyttäviä alakeskuksia väestön, työpaikkojen, kaupallisten palvelujen sekä joukkoliikenteen palvelutason perusteella on tällä hetkellä yksitoista. Ne ovat Espoon keskus, Herttoniemi, Itäkeskus, Leppävaara, Malmi, Matinkylä, Myyrmäki, Pasila, Tapiola, Tikkurila ja Vuosaari. Niistä Vuosaari (n. 18 000 asukasta) on suurin ja Tapiola (n. 8 000 asukasta) pienin, kun alakeskukset on rajattu muusta kaupunkirakenteesta jalankulkuvyöhykekriteerein.

Kuva 38. Helsingin seudun ydinalueiden alakeskukset ja tärkeimmät työpaikkakeskittymät. Keskittymät on rajattu maa-alaltaan saman suuruisiksi alakeskusten kanssa (200–250 ha). (Söderström ym. 2014).

Uudenmaan liiton keskusverkko-selvityksessä (Martikainen ym. 2012) kaupunkirakenteen alakeskuksia pääkaupunkiseudulla on tunnistettu yhteensä 22 (Hakunila, Herttoniemi, Itäkeskus, Kannelmäki, Kauklahti, Kauniainen, Kivenlahti, Koivukylä, Kontula, Korso, Leppävaara, Malmi, Martinlaakso, Matinkylä, Munkkivuori, Myyrmäki, Pakkala, Tapiola, Tikkurila, Tuomarila, Viikki ja Vuosaari).

Espoossa kaupungin vision ja strategian mukaan kaupunkia kehitetään viiden kaupunkikeskuksen ja paikalliskeskusten verkostokaupunkina. Kaupunkikeskuksia ovat Tapiola, Matinkylä-Olari, Espoonlahti, Leppävaara ja Espoon keskus. Paikalliskeskuksia ovat Kauklahti, Kalajärvi, Finnoo, Kera ja tulevaisuudessa myös Hista.

Helsingin valmisteltavana olevan yleiskaavan 2050 visiossa kaupunki koostuu kymmenestä laajasta kaupunginosakokonaisuudesta, joissa on yksi tai useampi toiminnallinen keskusta. Kantakaupungin lisäksi seudullisia keskustoja ovat Pasila, Malmi ja Itäkeskus. Kaupunginosakeskustoja kantakaupungin ulkopuolella on neljätoista: Herttoniemi, Östersundom, Vuosaari, Kontula, Kannelmäki, Munkkivuori, Lauttasaari, Viikki, Oulunkylä, Pitäjänmäki, Myllypuro, Laajasalo, Arabianranta ja Käpylä.

Sipoon yleiskaava 2025 perustuu kahden kehityskäytävän ja niiden neljän taajaman, Talma-Nikkilän ja Söderkulla-Majvikin kehittämiseen. Vantaan yleiskaavassa 2007 on kuusi toiminnallista osa-aluetta. Niiden keskuksia ovat Tikkurila, Myyrmäki-Martinlaakso, kehärataan tukeutuva Kivistö, Pakkala, Korso-Koivukylä sekä Hakunila.

12 Palvelut

12.1 Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen periaatteet metropolikaupungissa

Metropoliselvityksessä tulevaisuuden metropolille 2030 asetettuna strategisena tavoitteena on palveluiden turvaaminen julkisten resurssien vähentyessä. Selvityksessä on siis hyväksytty arvolähtökohdaksi hyvinvointiyhteiskunnan kansalaisille tarjoamien palveluiden säilyttäminen, jolloin keinona tähän on nähty kuntarakenteen muuttamisella aikaansaatava tuottavuushyöty.

Keskeinen johtopäätös on, että hyvinvointipalveluiden turvaaminen vaatii alueen kuntien voimavarojen yhdistämistä, joka esitetään toteutettavaksi kuntaliitoksella. Metropolikaupunki toteutettaisiin yhdistämällä kunnat ja jakamalla yhdistetty kunta 15–20:een lähipalveluista vastuussa olevaan demokraattisesti johdettuun palvelualueeseen. Perusperiaatteena on, että isot asiat hoidetaan suurella alueella ja pienet asiat lähellä ihmisten arkea. Palvelujen järjestämisen kannalta kysymys on strategisesta kuntaliitoksesta, jossa kuntalaisen asema lähipalvelujen käyttäjänä ei muutu, vaan muutos merkitsee hallinnon, talouden, strategisten kysymysten ja päätöksenteon voimavarojen kokoamista metropolikaupungin tasolle.

Kuntatalous on ns. niukkuuden taloutta, jossa perusteltuja menoja on aina enemmän kuin resursseja näiden menojen kattamiseen. Pitkän ajanjakson trenditarkastelu kuitenkin osoittaa, että väestörakenteen muutoksista aiheutuva pitkäaikainen talouden epätasapaino korjaantuu vain muuttamalla pysyvästi kuntatalouden rakenteita.

Väestön ikärakenteen muutos vaikeuttaa ratkaisevalla tavalla kuntien mahdollisuuksia huolehtia palveluista ja niiden rahoituksesta. Varsinkin ikääntyvän väestön määrän voimakas kasvu asettaa haasteita sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden järjestämiselle ja rahoittamiselle. Noin puolet arvioidusta julkisten menojen kasvupaineesta kohdistuu kuntiin. Tämä edellyttää talouskasvua ja talouden kestävyyttä vahvistavia rakenteellisia uudistuksia sekä erityisesti kuntasektorilla tuottavuuden parantamista.

Tilastokeskuksen vuoden 2012 väestöennusteen mukaan työikäisen väestön (15–64-vuotiaiden) määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 117 000 henkilöllä nykyisestä. Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja eläkeikäisten määrä sataa työikäistä kohden nousee. Ennusteen mukaan 60 huollettavan raja ylittyisi vuonna 2017 ja 70 huollettavan raja vuoteen 2028 mennessä.

Tuottavuuden kasvu voi perustua joko siihen, että nykyisillä panoksilla aikaansaadaan suurempi tuotos tai siihen, että nykyinen tuotos saadaan aikaan pienemmillä panoksilla. Väestön ikärakenteesta ja elinajanodotteen noususta seuraa, että palvelujen kysyntä kasvaa ja verorahoitteisessa järjestelmässä näin myös verotuksen tarve. Tarvittavan suuremman tuotoksen aikaansaaminen jää nykyistä harvempien työikäisten kontolle. Näin ollen ollaan tilanteessa, jossa riittävän tuottavuuden kasvun aikaansaaminen edellyttää sekä nykyistä pienempää panosta että nykyistä suurempaa tuotosta.

Väestöllisen huoltosuhteen ohella julkisen palvelutuotannon rahoituspohjaa mittaa kantosuhde, joka osoittaa työvoiman ulkopuolisten, työttömien ja julkissektorin palveluksessa olevien määrän suhdetta yksityissektorin työllisiin. Nykyisen verorahoitteisen hyvinvointimallin rahoituksen riittävyyden turvaamiseksi tarvitaan Suomeen 150 000 – 200 000 yksityisrahoitteista uutta työpaikkaa yli perusuran (McKinsey: Työtä, tekijöitä, tuottavuutta, Helsinki 2010).

Metropolikaupungin toimintaa ohjaavan strategian osana on palvelustrategia, jolla linjataan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen periaatteet sekä palveluverkot. Keskitettyjen palveluiden ja lähipalveluiden järjestämisen perusperiaatteena on, että mitä useammin palvelua käytetään, sitä lähempänä se toteutetaan. Ne palvelut, joita käytetään hyvin harvoin, voidaan toteuttaa siellä, mihin on toimivat joukkoliikenneyhteydet.

Yhdistymishallituksen keskeinen tehtävä on käynnistää palveluverkkojen sekä palveluiden tuottamistapojen arviointi koko kaupungin alueella. Kuntalaislähtöisistä palveluprosesseista, lähipalvelumalleista ja toimialojen rajat ylittävistä yhteispalvelumuodoista laaditaan selvitykset, joiden pohjalta voidaan tehdä päätökset palveluverkkojen yhdistämisestä toimialoittain ja alueittain.

Asiakaslähtöisyyden toteutuminen käytännössä pyritään varmistamaan valinnanvapautta lisäämällä ja ottamalla käyttöön erilaiset käyttäjädemokratian sovellukset. Monikanavaisen palveluverkoston ja uusien palvelukonseptien kehittämisen mittareina ovat kustannustehokkuus, vaikuttavuus, laatu ja saavutettavuus.

12.2 Sosiaali- ja terveyshuollon järjestäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeisinä tavoitteina ovat väestön terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen, yhdenvertaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen koko maassa, sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen sekä kustannustehokkaan ja vaikuttavan palvelurakenteen toteuttaminen. Uudistuksen keskeisenä keinona on sosiaali- ja terveydenhuollon mahdollisimman laaja integraatio, jossa perus- ja erikoispalvelut muodostavat ehjän palvelukokonaisuuden.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään uudistuksessa viidelle sosiaali- ja terveysalueelle. Tuottamisvastuu voi olla kuntayhtymällä tai sen sijasta tuottamisvastuualueen vastuukunnalla, jos alueen kunnat niin yksimielisesti sopivat. Teemallisten kuntayhtymien muodostaminen ei ole mahdollista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen mukaan sote-alue laatii palvelujen toteuttamisesta joka neljäs vuosi järjestämispäätöksen, jonka valmistelussa STM:tä on kuultava. Päätöksessä määritellään tuottamisvastuussa olevat kuntayhtymät ja tuottamisalueen vastuukunnat sekä niiden tehtävät, rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen, keskeiset periaatteet ostopalveluille, laatu- ja palvelutaso, yhtenäiset käytännöt, lähipalvelujen varmistaminen sekä kielelliset oikeudet.

Tuottamisvastuun edellytyksenä on riittävät voimavarat ja kyky vastata sote-palveluista yhtenä kokonaisuutena. Tuottaminen voi tapahtua omana toimintana, ostopalveluna, palvelusetelillä tai yhteistoiminnassa.

Uuden kunnan, metropolikaupungin, muodostavat viisi nykyistä kuntaa kuuluvat eteläiseen sote-alueeseen, jolla voi olla enintään neljä tuottamisvastuullista kuntayhtymää.

Metropolikaupunki vastaisi alueellaan kaikista lainsäädännön kunnille antamista tehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisprosessit olisivat uuden kunnan perustoimintaa, samoin koko vastuualueen päätöksenteko ja johtaminen. Tällöin vältyttäisiin kuntayhtymähallintoon liittyvistä ohjattavuusongelmista. Metropolikaupungin ja eteläisen sote-alueen muodostama järjestäjä-tuottajamalli tarjoaisi tasapainoisen neuvotteluasetelman järjestämispäätöstä laadittaessa, ja se takaisi parhaalla tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteiden toteutumisen.

Uuden kunnan muodostaminen antaa nykyistä vahvemman perustan ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Ruotsinkielisten sote-palvelujen kokoaminen yhden johdon alaisuuteen uuden kunnan kaupunkitasolle ja vahva koordinointi palvelujen tuottamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa parantaa ruotsinkielisten sote-palvelujen laatua ja saatavuutta.

12.3 Lähipalvelut ja keskitetyt palvelut

Metropolikaupunkia koskevan esityksen keskeisenä ajatuksena on yhdistää viiden kunnan voimavarat, alue ja palvelutuotanto yhdeksi kokonaisuudeksi. Asukaslähtöisyyden periaate merkitsee palveluiden käyttäjien näkökulman korostumista: palveluiden käyttötiheys ja saavutettavuus määräävät, mitkä palvelut toteutetaan metropolikaupungin, mitkä palvelualueiden tasolla.

Yhdistymishallitus päättää toimiala- ja yksikkötasoisesti palveluverkkojen kehittämisestä sekä lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden määrittämisestä.

Lähipalveluita tarjotaan palvelualueilla, sähköisinä palveluina tai kotiin annettavina palveluina. Lähipalveluita tyypillisesti ovat varhaiskasvatus, perusopetus, lähikirjastot, nuorisotilat sekä lähiliikuntapalvelut. Sote-tuottamisvastuun piiriin kuuluvia lähipalveluja ovat mm. neuvolatoiminta, lähiterveyspalvelut, kouluterveydenhuolto ja ikäihmisten lähipalvelut.

Keskitetyt palvelut ovat tyypillisesti harvoin käytettäviä palveluita, jonka vuoksi ne eivät ole sidottuja palvelualueisiin. Metropolikaupungin tasolla toteutettavia palveluja voivat olla mm. suuret liikuntalaitokset, kulttuuripalvelut, toisen asteen koulutus, taiteen perusopetus ja työllisyyspalvelut. Segregaation ehkäisemiseen liittyvät toimet, kilpailuky-

vystä huolehtiminen ja elinkeino- ja innovaatiopolitiikka ovat myös koko metropolikaupunkia koskevia asioita.

Maankäyttöön, asumiseen ja liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät ovat metropolikaupungin tasolla hoidettavia, elleivät ne siirry metropolialueen kuntayhtymän vastuulle. Metropolihallinnon MAL-tehtävien tärkeimmiksi välineiksi kaavaillaan vireillä olevassa lakipaketissa maakuntakaavan ja osin yleiskaavoja korvaavaa metropolikaavaa ja metropolisopimusta. Ne merkitsisivät kuntalähtöisen maankäytön suunnittelun toimivallan kaventumista. Muilta osin kysymys on lähinnä kuntayhtymätasolla jo hoidettavien tehtävien uudelleen organisoimisesta (ks. myös luvut 1.3.3 ja 19).

Periaatekuvaus (kuva 39) palvelujen järjestämisestä jakaa lähipalvelut ja keskitetyt palvelut saavutettavuuden ja käyttötiheyden perusteella palvelualueilla ja koko metropolikaupungissa toteutettaviin palveluihin.

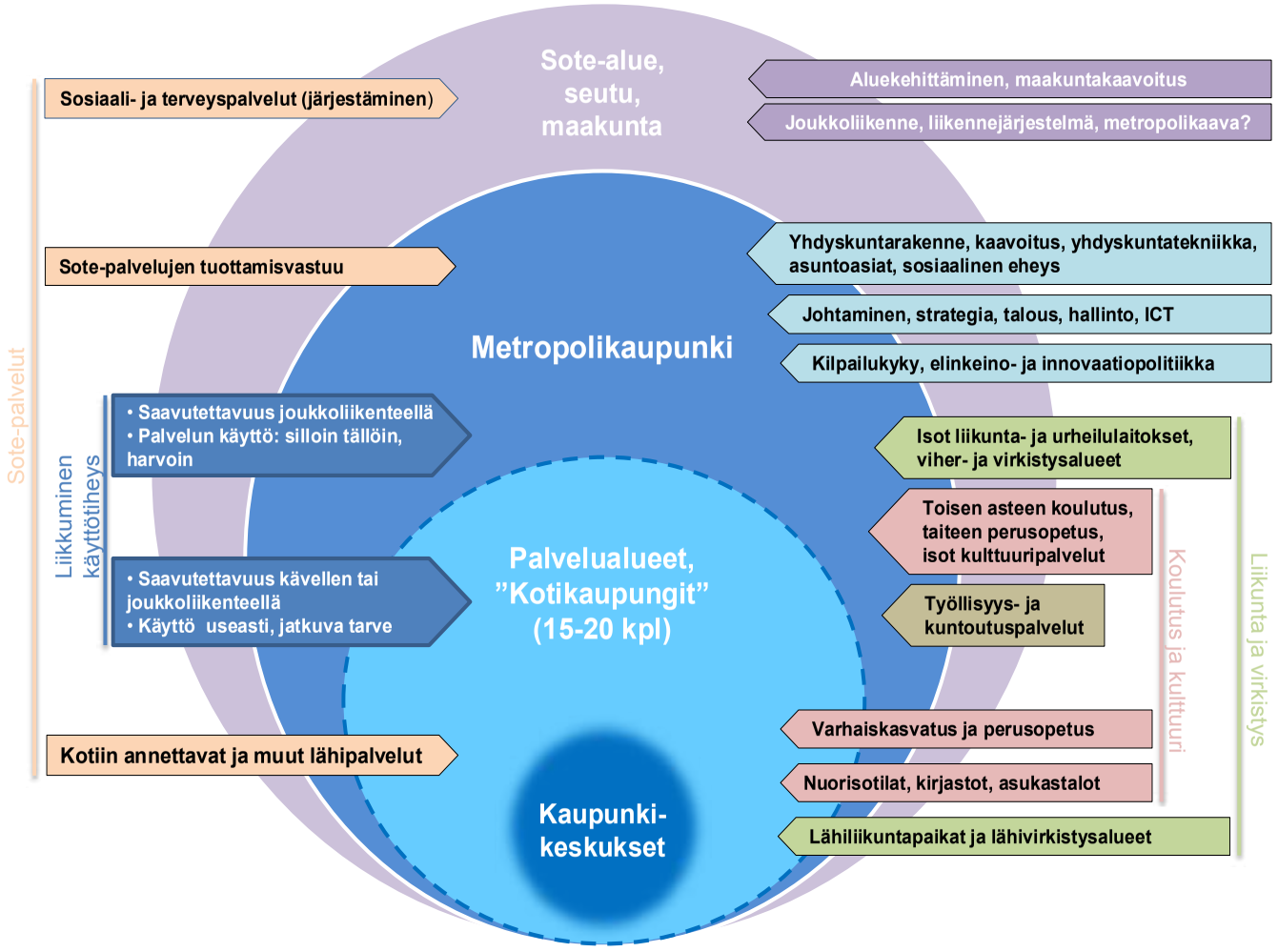
12.4 Johtopäätöksiä

Palveluiden saatavuus ja laatu voidaan turvata, mikäli kaikki palvelutuotannon tuottavuutta lisäävät keinot otetaan käyttöön. Keskeistä on nykyisten palveluverkkojen yhteensovittaminen, jolloin toimivat ratkaisut säilytetään, kehittämispotentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja uudet kustannustehokkaat palvelut ja palveluprosessit ottaa käyttöön.

Kuntarakenteen muutoksella voidaan kokonaisuuden etu saada suunnittelun ja päätöksenteon peruslähtökohdaksi, jolloin yhteiset voimavarat voidaan kohdentaa kustannustehokkaammin, palvelurakenteen päällekkäisyyksiä purkaa ja erityisosaamista vaativien palvelujen tarjonta turvata. Kuntarakenteen muutos mahdollistaa kuntalaisen valinnanmahdollisuuksien lisäämisen sekä palvelujen digitalisoinnin ja tietojärjestelmien integraation.

Sote-palveluiden integraatio ja järjestämisvastuun muutos avaa mahdollisuuden kehittää myös kuntien vastuulla olevien palveluiden tuottamista kokonaisuudessaan.

Kuva 39. Palvelujen järjestäminen metropolikaupungissa.

13 Talous

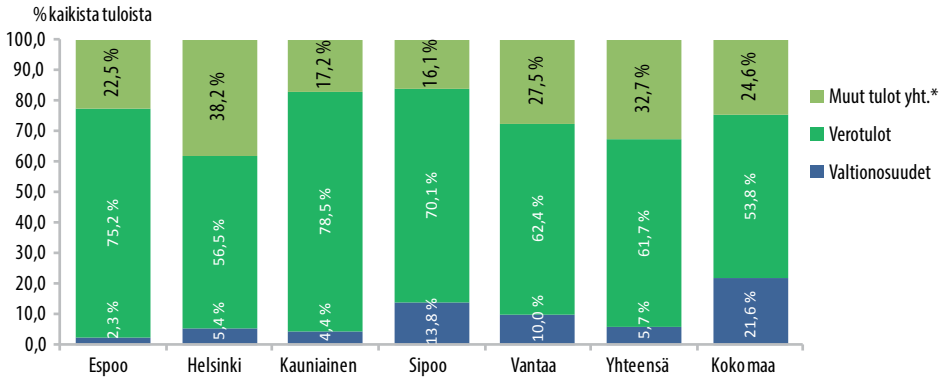
13.1 Kuntien ja kuntakonsernien taloudellinen asema ennen yhdistymistä

Kuntien taloudellinen asema tunnuslukuina

Kuntien taloutta tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon kuntien erilaiset tavat organisoida toimintansa. Kuntalain yhtiöittämisvelvollisuus edellyttää markkinaehtoisen toiminnan eriyttämistä yhtiöön, mutta kunnat ovat yhtiöittämisprosessin eri vaiheessa. Tukipalvelutuotannon osalta toimintoja on yhtiöitetty Vantaalla. Energiatuotannon osalta Helsingin kaupungin energialiikelaitos yhtiöitetään vuonna 2014. Sen sijaan Espoo on jo aiemmin kokonaan luopunut energiayhtiönsä osakkuudesta.

Kuntien valtionosuusriippuvaisuus on alueen viidessä kunnassa erityisen pientä (kuva 40). Kun koko maassa kuntien valtionosuudet muodostavat kuntien tulopohjasta yli viidenneksen, ydinmetropolin kunnissa vastaava osuus oli 2 – 14 prosenttia vuonna 2013. Verotulojen osuus vaihtelee Helsingin 56 prosentin ja Kauniaisten 78 prosentin välillä. Helsingin kaupunki poikkeaa tulorakenteeltaan muista kunnista siinä, että kaupungin muut tulot muodostivat yli kolmanneksen kaupungin tulopohjasta.

Kuva 40. Kuntien tulorakenne 2013. Lähde: FCG 2014.

% kaikista tuloista	Valtionosuudet	Verotulot	Muut tulos yhteensä*	+ Myynti-tuotot	+ Maksu-tuotot	+Tuet ja avustukset	+ MUUT toiminta-tuotot	± Valmiste-varastot	+Valmistus omaan käyttöön	± Rahoitus
Espoo	2,3 %	75,2 %	22,5 %	3,6 %	6,3 %	2,0 %	4,1 %	0,0 %	2,9 %	3,6 %
Helsinki	5,4 %	56,5 %	38,2 %	20,7 %	3,6 %	2,3 %	7,9 %	0,0 %	2,5 %	1,2 %
Kauniainen	4,4 %	78,5 %	17,2 %	5,0 %	7,5 %	0,9 %	3,2 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %
Sipoo	13,8 %	70,1 %	16,1 %	3,5 %	5,5 %	1,0 %	6,7 %	0,0 %	0,0 %	-0,6 %
Vantaa	10,0 %	62,4 %	27,5 %	3,6 %	5,0 %	2,8 %	4,3 %	0,0 %	10,4 %	1,6 %
Yhteensä	5,7 %	61,7 %	32,7 %	13,9 %	4,5 %	2,3 %	6,4 %	0,0 %	3,9 %	1,7 %
Koko maa	21,6 %	53,8 %	24,6 %	11,3 %	4,4 %	2,2 %	4,4 %	0,0 %	1,5 %	0,8 %

Alueen kunnallisverotuksessa verotettavat tulot ovat selkeästi yli maan keskiarvojen (taulukko 21). Vuodesta 2005 verotettavien tulojen kasvu on ollut suurinta Helsingissä (+13,5 %) ja Kauniaisissa (+13,6 %). Espoo (+7,3 %) on ainoa alueen kunta, jossa verotulojen kasvu on ollut alhaisempaa kuin koko maassa (+11,5 %). Merkittävää on, että vuodesta 2009 verotettavat tulot eivät ole juuri kasvaneet.

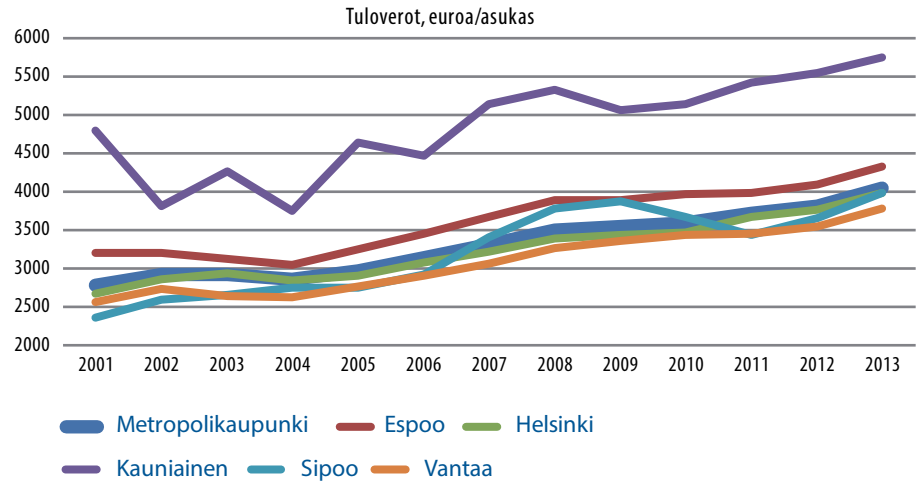
Taulukko 21. Kunnallisverotuksessa verotettavat tulot vuosina 2005 – 2012, vuoden 2012 rahanarvo.

	Kunnallisverotuksessa verotettavat tulot €/as							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Espoo	24 390	25 416	26 314	26 486	26 475	26 196	26 273	26 178
Helsinki	20 265	20 939	21 879	22 301	22 641	22 871	22 997	22 992
Kauniainen	32 125	34 361	35 796	34 707	35 000	35 821	36 714	36 487
Sipoo	17 998	18 519	19 672	22 395	22 823	20 249	20 119	20299
Vantaa	19 014	19 683	20 560	21 014	21 236	21 189	21 265	21 226
Turun seutukunta	15 681	16 276	16 992	17 271	17 420	17 290	17 249	17 300
Tampereen seutukunta	15 729	16 119	16 992	17 218	17 087	16 984	17 204	17 243
Oulun seutukunta	15 016	15 431	16 070	16 272	16 385	16 309	16 360	16 413
Lahden seutukunta	14 130	14 491	15 239	15 510	15 481	15 441	15 603	15 632
Koko maa	15 359	15 879	16 631	16 904	16 979	16 968	17 095	17 128

Lähde: FCG 2014.

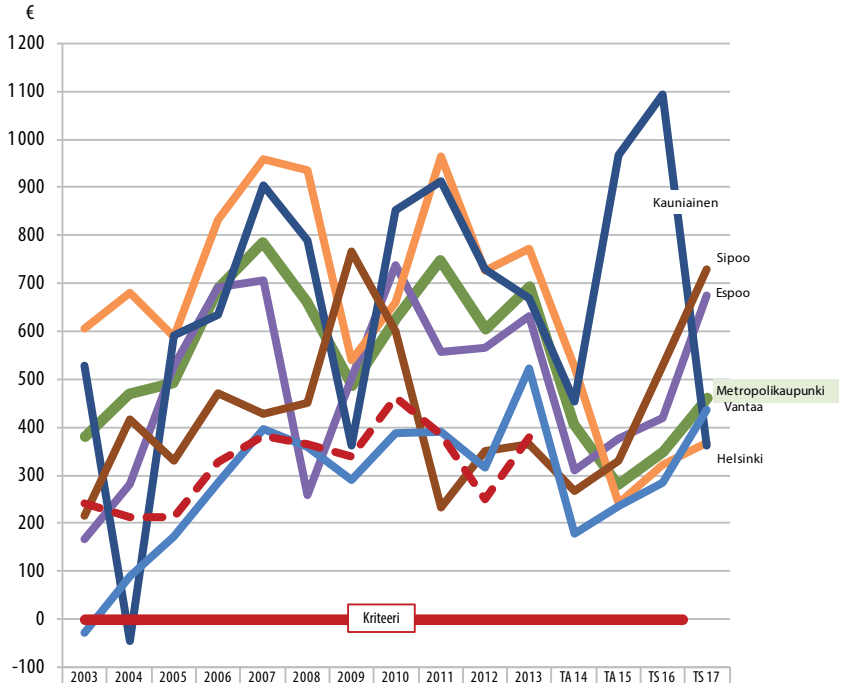
Vuonna 2013 metropolikaupungin alueella kerättiin tuloveroja 4 042 euroa asukasta kohden (kuva 41). Kiinteistöveroja kunnat keräsivät 305 euroa asukasta kohden ja osuutta yhteisöveron tuotosta 402 euroa asukasta kohden. Alueen kuntien tuloverot asukasta kohden ovat pysytelleet maan keskiarvon yläpuolella. Korkeimmat asukaskohtaiset verotulot ovat olleet Kauniaisissa ja alhaisimmat Vantaalla.

Kuva 41. Tuloverot 2001–2013, €/as. Lähde FCG 2014.

Metropolikaupungin kuntien vuosikate on vuosina 2002 – 2013 pysynyt pääasiassa positiivisena (kuva 42). Alueen kuntien vuosikate asukasta kohden on ollut yli maan keskiarvon vuodesta 2011 alkaen Sipoon kuntaa lukuun ottamatta. Sipoon vuosikatteiden ennakoidaan kasvavan merkittävästi taloussuunnittelukaudella. Vuoden 2013 tilinpäätösten katteisiin ja ylijäämään parantavasti vaikutti verotilityksiin liittyvä kertaerä, mikä havaitaan verrattaessa ao. vuotta talousarvion 2014 lukuihin.

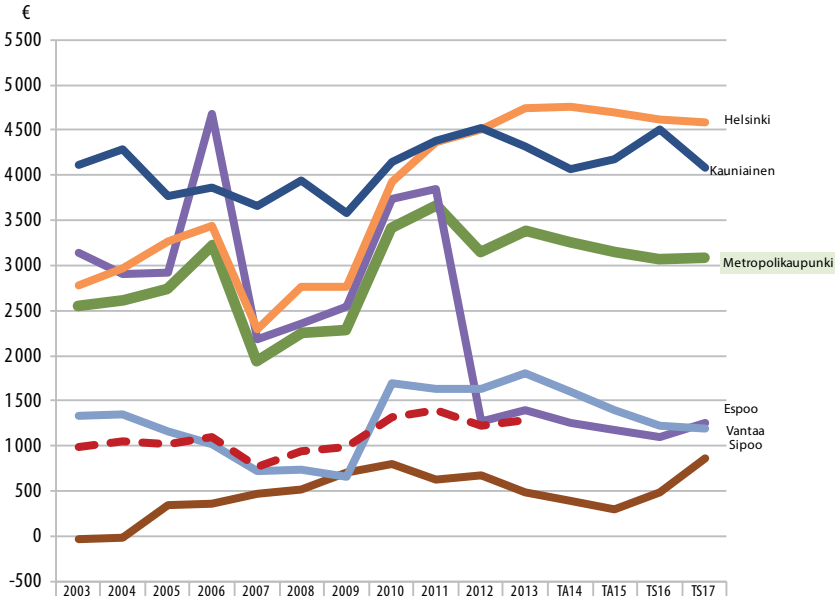
Kuva 42. Kuntien vuosikate vuosina 2003, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA 14	TA 15	TS 16	TS 17
Metropolikaupunki	380	469	491	690	784	661	487	627	748	606	694	405	280	348	460
Espoo	166	281	527	691	707	258	501	738	557	566	632	310	376	420	673
Helsinki	604	681	587	834	958	936	541	659	965	727	772	526	242	321	369
Kauniainen	529	-46	591	635	903	789	360	853	912	729	668	454	967	1095	363
Sipoo	216	417	329	471	428	452	766	601	233	352	364	268	329	528	730
Vantaa	-29	89	171	285	396	359	289	387	389	315	521	179	236	285	435
Koko maa	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249	380				
Kiriteeri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Kaikkien kuntien tase on vahva, kun sitä tarkastellaan kertyneiden ylijäämien näkökulmasta (kuva 43). Taloussuunnitelmakaudella kertynyt alijäämä asukasta kohden laskisi yli 200 euroa/asukas. Talousarviossaan Sipoo on arvioinut kertyneen ylijäämän kasvavan suunnittelukauden aikana. Espoon ylijäämä laski huomattavasti vuonna 2012. Ylijäämän vähennys johtui aikaisempia tilikausia koskevan virheen korjaamisesta tilinpäätöksessä. Ylijäämistä palautettiin investointirahastoon 72,8 miljoonaa euroa.

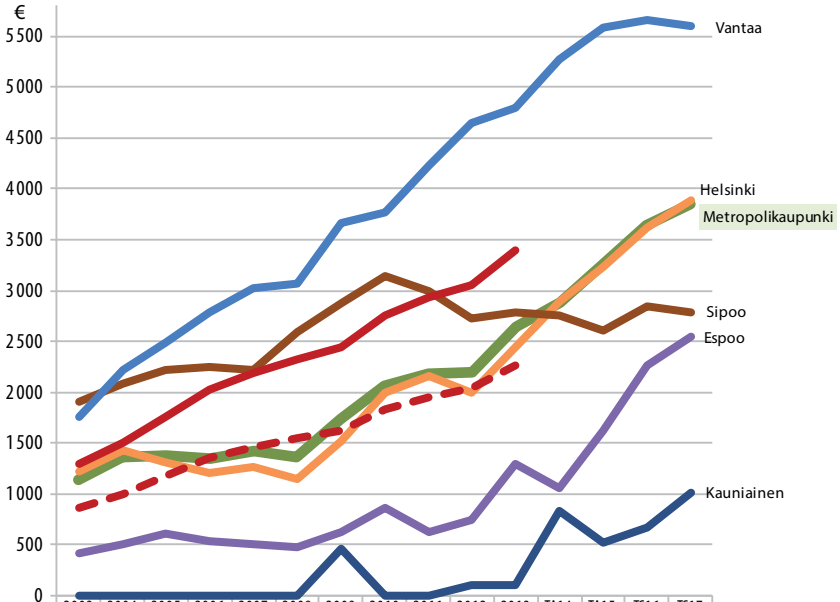
Kuva 43. Kertynyt ali-/ylijäämä vuosina 2003–2017, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015–2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA14	TA15	TS16	TS17
Metropolikaupunki	2548	2609	2746	3222	1946	2257	2292	3408	3663	3144	3382	3262	3150	3065	3085
Espoo	3133	2907	2913	4678	2178	2350	2551	3734	3851	1267	1404	1262	1175	1101	1261
Helsinki	2772	2963	3271	3441	2286	2760	2766	3922	4359	4510	4746	4753	4697	4620	4589
Kauniainen	4111	4285	3769	3865	3665	3935	3584	4142	4382	4528	4325	4067	4177	4500	4082
Sipoo	-26	-9	348	365	471	519	709	799	624	669	488	400	291	488	858
Vantaa	1335	1357	1161	1026	728	744	663	1700	1634	1639	1811	1595	1402	1218	1186
Koko maa	982	1047	1020	1093	765	937	986	1314	1398	1224	1286				

Vuodesta 2001 Vantaan kaupungin lainakanta on yli nelinkertaistunut (kuva 44). Myös Sipoossa ns. kriisikuntakriteeri lainakannan osalta on täyttynyt vuosina 2001 – 2005 sekä 2008 – 2010, mutta tämän jälkeen kunnan asukaskohtainen lainamäärä on laskenut. Selvityskunnista pienin lainakanta on Kauniaisilla, jolla koko 2000-luvun ajan joko ei ole ollut lainaa tai sitä on ollut vain hyvin vähän. Espoon lainakanta on pysynyt suhteellisesti matalalla tasolla, nyt se on kuitenkin nousussa.

Kuva 44. Kuntien lainakanta vuosina 2003–2017, €/asukas. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA14	TA15	TS16	TS17
Metropolikaupunki	1142	1363	1381	1355	1425	1365	1732	2067	2188	2200	2640	2882,8	3261	3642	3852
Espoo	423	508	618	542	507	473	625	867	633	748	1299	1065,5	1621	2262	2550
Helsinki	1221	1424	1318	1205	1262	1143	1526	1989	2160	2001	2446	2884,2	3 234	3 619	3 894
Kauniainen	5	2	1	0	0	0	464	0	0	112	110	830,56	527	673	1014
Sipoo	1901	2092	2219	2248	2220	2596	2868	3149	2995	2724	2792	2750,8	2601	2846	2789
Vantaa	1754	2215	2491	2779	3025	3074	3663	3775	4225	4642	4790	5273,5	5591	5666	5600
Koko maa	862	1000	1176	1351	1464	1548	1631	1839	1957	2037	2261				
Koko maa +50%	1293	1500	1764	2027	2196	2322	2447	2759	2936	3056	3393				

Kuntien voimakas väestökasvu on vaikuttanut kuntien palvelu- ja investointitarpeisiin sekä lisännyt investointien tulorahoitushaasteita. Alueen voimakas kasvu edellyttää investointeja, osin myös lainarahoituksella. Yhdessä lainakannan jo nyt tapahtuneen kasvun kanssa investointien ja peruskorjausten rahoitus aiheuttaa riskin kuntien taloudelle.

Espoon merkittäviä suunnittelukauden investointikokonaisuuksia ovat Länsimetron rakentaminen, koulujen peruskorjausohjelma, yli 65-vuotiaan väestönosan palvelutarpeen kasvuun varautuminen, T3 -alueen ja Espoon keskuksen kehittämisohjelmat sekä Suurpellon alueen toteuttaminen. Helsingin olemassa olevan rakennuskannan ja kunnallistekniikan korjaamisen sekä parantamisen ohella merkittävän osan investoinneista muodostavat uusien Kalasataman, Jätkäsaaren, Pasilan ja käynnistyvän Kruunuvuorenrannan alueiden rakentaminen. Vuonna 2014 Vantaa investoi mm. maapoliittisen ohjelman toteuttamiseen, rakennusten peruskorjauksiin, Kivistön asuntomessualueen infrastruktuurin ja palvelurakennusten rakentamiseen. Lisäksi Vantaa investoi Kehäradan rakentamiseen ja Kehä III:n perusparantamisen toiseen vaiheeseen yhteensä 82 miljoonaa euroa. Kaupunki rahoittaa myös Kehä III:n toisen vaiheen valtion osuuden rakennuttamista vuosina 2013–2016 yhteensä noin 40 milj. eurolla, jonka valtio maksaa kauppahintana Vantaalle vuosina

2016 ja 2017. Sipoon merkittäviä investointeja taloussuunnitelmakaudella ovat Sipoon koulukeskuksen ja Nikkilän uudelleeninvestoinnit. Kauniaisissa Villa Bredan palvelukeskuksen peruskorjaus ja laajennus -hanke sekä Villa Bredan kerrostalot -hanke tulevat olemaan suunnitelmakauden mittavia investointeja.

Taulukko 22. Investointien omahankintamenot (ei sisällä omaisuuden luovutustuloja) vuonna 2013 ja taloussuunnitelmakautena 2013 – 2016, 1 000 euroa.

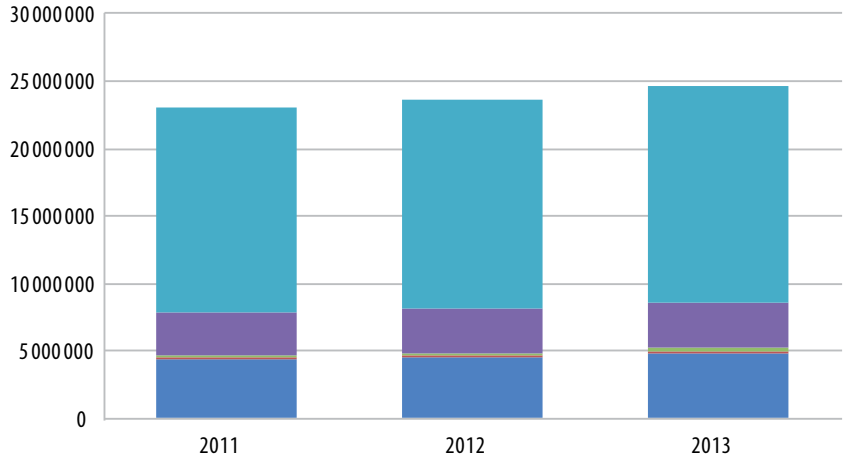
Investointien omahankintamenot	TP 2013	TA 2014	TS 2015	TS 2016
Espoo	179 423	113 068	126 289	105 019
Helsinki	634 072	698 834	817 345	866 922
Kauniainen	6 111	11 400	12 815	13 470
Sipoo	18 067	17 140	19 430	14 285
Vantaa	163 489	172 393	117 374	130 062
Metropolikaupunki	1 001 162	1 012 835	1 093 253	1 129 758

Lähde: FCG 2014.

Kuntakonsernien taloudellisen aseman tarkastelu

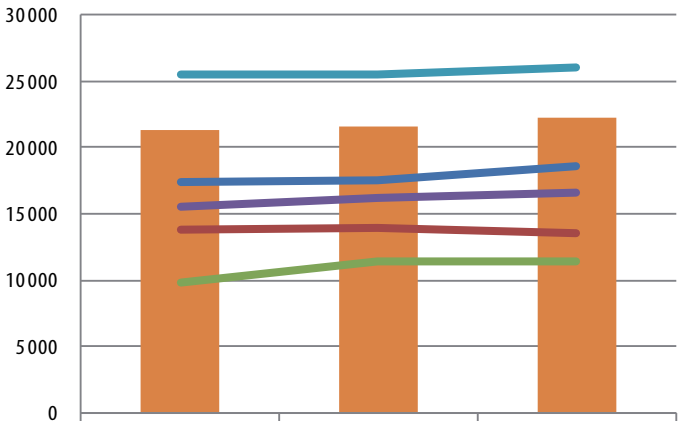
Kuntakonsernien taloudellista asemaa on tarkasteltu kuntien konsernitilinpäätösten perusteella. Kuntien tiedoista on yhdistetty metropolikaupungin konserniluvut. Kuntien keskinäisiä liiketoimia ei ole eliminoitu. Kuntien konsernin laajuutta voidaan vertailla konsernitaseen loppusumman avulla. Kuvassa 45 esitetään konsernitaseen loppusumma vuosina 2011–2013 kuntakohtaisena. Vuotuinen pylväs kokonaisuudessaan kuvaa virtuaalisen metropolikonsernin taseen loppusummaa. Helsingin suuri kaupunkikonserni nousee kuvassa selvästi esiin. Espoo toiseksi suurimpana on jonkin verran Vantaan kaupunkikonsernia suurempi. Myös asukaslukuun suhteutettuna Helsingin kaupunkikonserni nousee selvästi suurimmaksi 26 097 eurolla/asukas (kuva 46). Espoo on tässäkin vertailussa hieman Vantaata suurempi. Metropolikaupungin konserni sijoittuisi vertailussa toiseksi ennen Espoota.

Kuva 45. Konsernitaseen loppusumma vuosina 2011 – 2013, 1 000 euroa. Lähde: FCG 2014.

	2011	2012	2013
Helsinki	15 187 098	15 395 894	15 986 747
Vantaa	3 140 997	3 334 182	3 445 610
Sipoo	182 590	214 593	216 593
Kauniainen	9 856	11 452	11 448
Espoo	4 386 184	4 506 863	4 861 957

Kuva 46. Konsernitaseen loppusumma vuosina 2011 – 2013, euroa/asukas. Lähde: FCG 2014.

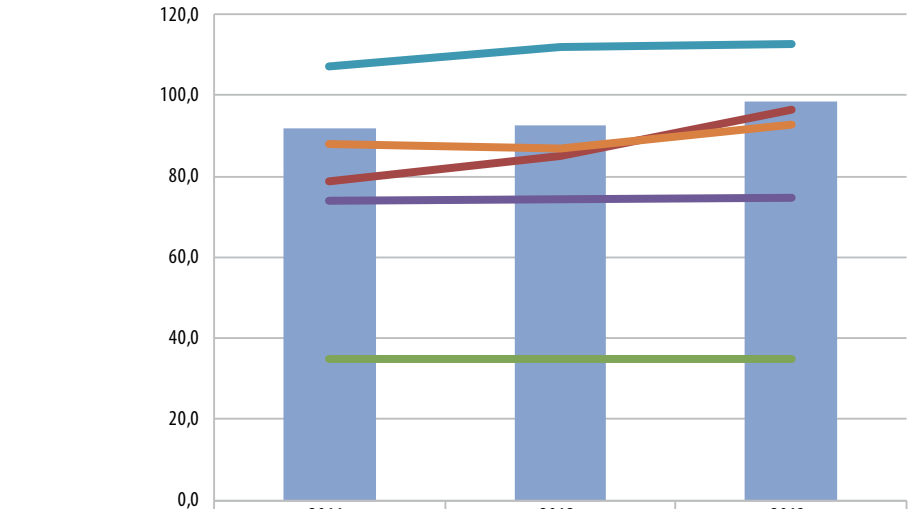

	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	21 336	21 537	22 203
Espoo	17 375	17 548	18 646
Kauniainen	13 792	13 889	13 542
Sipoo	9 856	11 452	11 448
Vantaa	15 473	16 240	16 558
Helsinki	25 478	25 455	26 097

Korkein konsernin lainakanta on Vantaan kaupungilla koko tarkastelujakson ajalta, vuonna 2013 se oli 8 960 €/asukas. Espoon konsernin lainakanta on vuosien 2011 – 2013 välillä noussut eniten, 1894 eurolla/asukas. Metropolikaupungin lainakanta vuonna 2013 olisi 7 765 €/asukas, joka olisi vertailussa kolmanneksi suurin Vantaan ja Helsingin jälkeen. Konsernitaseen ylijäämä kertoo konsernin tappionsietokyvystä. Kaikkien kuntien konsernitase on ylijäämän näkökulmasta vahva.

Suhteellisen velkaantuneisuuden arvon tulisi olla alle 50 prosenttia, jolloin kriisikuntakriteeri ei täyttyisi. Vertailun paras kuntakonserni on Kauniainen 35 prosentin arvolla (kuva 47). Heikoin arvo on Vantaa-konsernilla, vuonna 2013 se oli 112,5 prosenttia. Metropolikaupunki sijoittuisi vertailussa toiseksi huonoimmaksi arvolla 98,5 prosenttia. Metropolikaupungin käyttötulot (toimintatulot, valtionosuudet, verotulot) tarvittaisiin siis lähes kokonaisuudessaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun arvo osoittaa, että kuntakonsernit pl. Kauniainen sekä metropolikonserni ovat velkaantuneita. Yhtenä tunnuslukua heikentävänä tekijänä voidaan pitää voimakkaan väestökasvun aiheuttamaa investointipainetta.

Kuva 47. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuusaste vuosina 2011 – 2013, %. Lähde: FCG 2014.

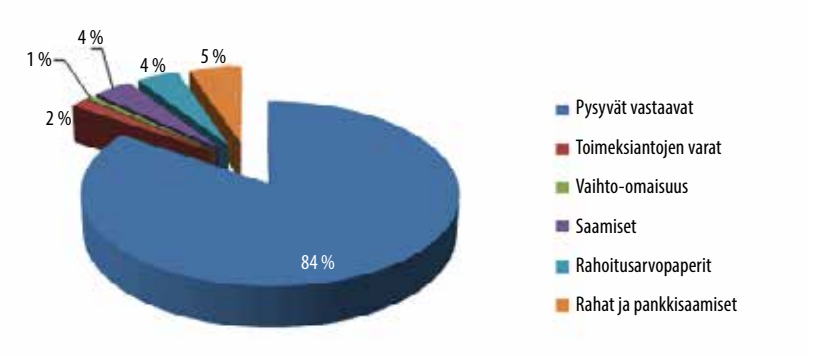
	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	92,0	92,7	98,5
Espoo	78,7	84,9	96,3
Kauniainen	35	35	35
Sipoo	74	74,5	74,8
Vantaa	107,2	111,8	112,5
Helsinki	87,9	86,7	92,9

Metropolikonsernin varallisuusasema

Kuntien konsernitaseista on yhdistetty metropolikaupungin konsernitase vuosilta 2011 – 2013. Kuntien keskinäisiä liiketoimia ei ole eliminoitu. Taseen rakenne on esitetty seuraavissa kuvissa.

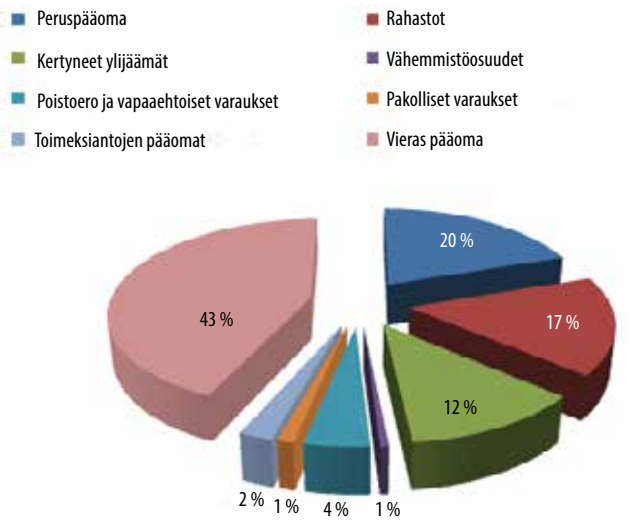
Taseen vastaavat jakautuvat seuraavasti:

Kuva 48. Metropolikaupungin taseen vastaavat vuonna 2013. Lähde: FCG 2014.

Taseen vastattavat jakautuvat seuraavasti:

Kuva 49. Metropolikonsernin taseen vastattavat vuonna 2013. Lähde: FCG 2014.

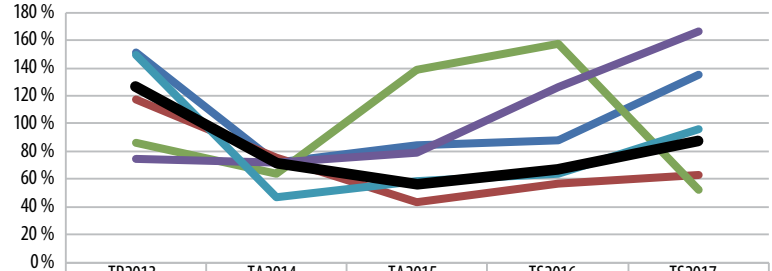

Vastaavien Pysyvät vastaavat muodostavat suurimman tase-erän 84 prosentin osuudella. Vastattavista suurimman tase-erän muodostaa Vieras pääoma 43 prosentin osuudella. Metropolikaupungin konsernitase on vahva. Taseen varallisuudesta on vieraalla pääomalla rahoitettu 43 prosentin suuruinen osuus. Oma pääoma, rahastot ja ylijäämät muodostavat taseesta yhteensä 49 prosenttia. Erityisesti pysyvien vastaavien osalta taseen arvostuksissa saattaa olla poikkeamia käypään arvoon verrattuna.

13.2 Kuntien talouden sopeutuspaineet

Vuonna 2013 Espoon, Vantaan ja Helsingin vuosikate kattoi suunnitelman mukaiset poistot. Taloussuunnitelmissa tunnusluvun ennakoidaan kohenevan vuosina 2016 ja 2017 lukuun ottamatta Kauniaista (kuva 50).

Kuva 50. Kuntien vuosikate poistoista (%) 2013 - 2017. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	152 %	72 %	85 %	88 %	135 %
Helsinki	117 %	75 %	44 %	57 %	63 %
Kauniainen	86 %	64 %	139 %	158 %	53 %
Sipoo	75 %	72 %	79 %	126 %	167 %
Vantaa	149 %	47 %	59 %	63 %	96 %
Metropolikaupunki	126 %	71 %	56 %	67 %	87 %

Taulukossa 23 esitetään kuntien vuoden 2013 ja taloussuunnitelmakauden 2014 – 2017 vuosikatetavoitteet. Tavoitteessa vuosikate kattaisi kuntien suunnitelman mukaiset poistot. Vuosikatetavoitteen täyttyminen edellyttäisi tulojen lisäyksiä ja/tai menojen vähennyksiä viideltä kunnalta yhteensä 186 – 211 miljoonaa euroa. Suurin ero tavoitteeseen on taloussuunnitelmavuonna 2016. Vuonna 2014 jokainen kunta on budjetoinut vuosikatteen alittavan suunnitelman mukaiset poistot. Huomioiden Espoon talousennusteen vuodelle 2014 kasvaisi jo tämän vuoden vuosikatevaje 213 miljoonaan euroon.

Taulukko 23. Kuntien vuosikatetavoitteet ja ero vuosikatetavoitteisiin, 1 000 euroa.

Vuosikatetavoite (100 % poistoista)	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	108 677	114 291	119 518	129 941	113 548
Helsinki	403 088	433 047	345 399	356 374	370 831
Kauniainen	7 062	6 450	6 600	6 700	6 800
Sipoo	9 193	8 200	8 200	8 500	9 200
Vantaa	72 751	80 100	88 693	99 961	101 399
Metropolikaupunki	600 771	642 088	568 410	601 476	601 778
Ero vuosikatetavoitteeseen	**TP2013**	**TA2014**	**TA2015**	**TS2016**	**TS2017**
Espoo	56 095	- 32 102	- 18 387	- 15 374	- 58 288
Helsinki	69 588	- 106 316	- 194 718	- 153 487	- 135 926
Kauniainen	- 985	- 353	2 565	3 875	- 3 220
Sipoo	- 2 305	- 299	- 2 040	2 240	6 140
Vantaa	35 697	- 42 513	- 36 512	- 20 496	- 4 147
Metropolikaupunki	158 089	- 185 583	- 249 092	- 183 242	- 195 441

Lähde: FCG 2014.

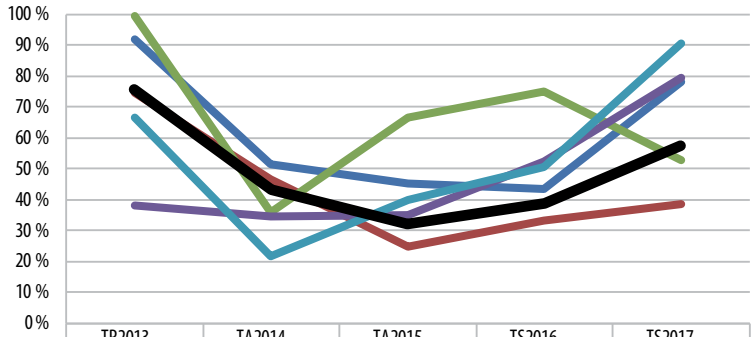
Vuosikate ei ole riittänyt investointien omahankintamenojen kattamiseen. Vuonna 2013 kuntien investointien omahankintamenot olivat 242 miljoonaa euroa vuosikatetta suuremmat (taulukko 24). Talousarviotietojen pohjalta metropolikaupungin kuntien investointien tulorahoituskyky laskee jyrkästi vuodesta 2014 alkaen. Suunnittelukaudella erotus kasvaisi 441 miljoonaan euroon. Lähellä investointien kattamista tulorahoituksella olisivat Kauniainen ja Sipoo, joiden investointien tulorahoitusaste nousisi 80 prosentin tuntumaan (kuva 51).

Taulukko 24. Investointien omahankintamenojen ja vuosikatteen erotus vuonna 2013 ja taloussuunnitelmavuosina 2014 – 2017, 1 000 euroa.

Investointien omahankintamenot - vuosikate	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	14 651	77 411	123 038	149 847	52 540
Helsinki	161 397	372 103	456 507	403 500	371 714
Kauniainen	34	7 303	4 621	3 510	3 187
Sipoo	11 179	11 239	11 957	9 745	4 025
Vantaa	55 042	134 806	79 159	61 508	10 193
Metropolikaupunki	242 303	602 862	675 282	628 110	441 659

Lähde: FCG 2014.

Kuva 51. Kuntien investointien tulorahoitusprosentti 2013 - 2017. Vuoden 2014 luvut on poimittu talousarvioista, vuosien 2015- 2017 luvut talousarvioesityksistä. Lähde: FCG 2014

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Espoo	92 %	51 %	45 %	43 %	78 %
Helsinki	75 %	47 %	25 %	33 %	39 %
Kauniainen	99 %	36 %	66 %	75 %	53 %
Sipoo	38 %	34 %	35 %	52 %	79 %
Vantaa	66 %	22 %	40 %	51 %	90 %
Metropolikaupunki	76 %	43 %	32 %	39 %	57 %

Kuntien talousarviot sisältävät toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi. Edellä olleet arviot perustuvat siihen, että taloussuunnitelmakauden arviot toteutuvat ennakoidusti. Kuitenkin esimerkiksi Espoon vuoden 2014 ennuste toteutuu ennakoitua heikompana kaupungin arvioiden mukaan (05/2014).

Luvussa 13.3 esitettävän trendiennusteen mukaan vuonna 2021 Espoon, Helsingin ja Kauniaisten vuosikate kattaisi suunnitelman mukaiset poistot. Veroprosenteissa tasapainottamispaine olisi Sipoolla ja Vantaalla 0,6 veroprosenttiyksikköä. Oletuksena on, että kuntien talous ja investoinnit kehittyvät vuoteen 2017 saakka talousarvioissa ennakoidulla tavalla, mikä edellyttää talouden sopeuttamista kunnissa.

13.3 Metropolikaupungin taloudellinen asema ja sopeutuspaine

Metropolikaupungin taloudellista asemaa ja sopeutuspainetta kuvataan kuntatalouden trendiennusteella. Laskelma perustuu kuntien vuoden 2015 talousarvioissa esitetyille vuoden 2017 taloussuunnitelmille, vuoden 2012 hoitoilmoitustiedoille (THL) sekä Tilastokeskuksen väestöennusteisiin 2021 - 2029. Tilastokeskuksen väestöennustetta on käytetty tässä kuntien omien ennusteiden sijasta yhdenmukaisuuden vuoksi.

Koska lähtötasona on kuntien vuoden 2017 taloussuunnitelmat, on trendiennusteessa oletus, että taloussuunnitelmien sopeuttamistoimet toteutuvat. Vuodesta 2018 alkaen laskennassa on tehty seuraavassa kuvatut oletukset:

Hoitoilmoitustietojen ja väestöennusteiden perusteella on arvioitu tulevat palvelutarpeet oletuksella, että tarpeet ikäluokan asukasta kohti säilyvät nykyisellä tasolla. Näin esimerkiksi päivähoidon tarve riippuu laskelmassa vain päivähoitoikäisten määrän kehityk-

sestä ja perusterveydenhoidossa ja erikoissairaanhoidossa eri ikäluokkien määrän kehityksestä. Perusterveydenhoidossa palvelutarve on arvioitu ikäluokittaisten lääkärissä käyntien mukaan ja erikoissairaanhoidossa ikäluokittaisten hoitojaksojen mukaan. Vanhusten hoidossa (kotihoito, palveluasuminen, vanhainkoti ja vuodeosastohoito) on tehty oletus, että vanhusten toimintakyky paranee niin, että he tulevat vanhuspalvelujen piiriin yhä iäkkäämpinä, vanhusikäluokan raja on laskennassa 75 vuotta vuonna 2013 ja 77 vuotta vuonna 2029.

Palvelujen nettokustannusten on ennakoitu kasvavan vuodesta 2018 alkaen reaalisesti 1 prosentilla vuodessa yksikköä kohti (esim. oppilasta tai ikäryhmän asukasta kohti). Tämä perustuu kuntapalveluiden hintojen aikaisempaan toteutuneeseen kehitykseen. Korkokulujen on ennakoitu kasvavan reaalisesti 5 prosenttia vuodessa, muiden rahoituserien ja myös poistojen yhden prosentin vuodessa.

Ennustevuosien kunnallisverojen tuotoissa on huomioitu työikäisten ja yli 65-vuotiaiden (eläketulot) määrän ennustetut muutokset, lisäksi on oletettu, että verotettavat ansiotulot kasvavat reaalisesti 1 prosentin ja eläketulot 0,75 prosenttia vuodessa saajaa kohti. Vuodesta 2018 valtionosuuksien on arvioitu kasvavan 1 prosentin vuodessa.

Laskenta on mekaaninen ja siinä ei ole huomioitu esimerkiksi kunnittaisia eroja palvelutarpeissa lähtötilanteessa, ei myöskään mahdollista kuntien tehtävien karsintaa. Ennusteissa ei ole ennakoitu satunnaisia eriä eikä poistoeroja, varauksia ja rahastoja.

Nettoinvestointien on laskettu kasvavan vuodesta 2018 reaalisesti 1 prosentilla vuodessa asukasta kohti. Lainakannan muutos on laskettu vuosikatteen ja nettoinvestointien erotuksena.

Useissa asioissa kuntien talouden kehitys on epävarmaa; laskelma ei huomioi esimerkiksi kuntien muuttuvia tehtäviä, kuntien myöhempiä sopeutustoimia, yleistä talouskehitystä tai kuntien veroratkaisuja.

Metropolikaupungin veroprosentteina on käytetty kuntien tuloveroprosenttien väestömäärällä painotettua keskiarvoa. Laskelmat on tehty käyvin hinnoin, jolloin vuoden 2021 ennuste on paremmin vertailtavissa kuntien omiin taloussuunnitelmiin vuodelle 2017. Inflaatio-oletus vuodesta 2018 alkaen on 2 %/v.

Taulukko 25. Viiden kunnan yhteinen painelaskelma käyvin hinnoin. Vuoden 2017 luvut on poimittu vuoden 2015 talousarvioista. Ennustevuosien laskelmat kuvaavat vain trendiä eikä niissä ole huomioitu esimerkiksi tavoitteellista tuottavuuden nostoa vuoden 2017 jälkeen

Metropolikaupunki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	1 109 530	1 162 370	1 195 801	1 235 270	1 270 096
Veroprosentti	18,41	18,47	18,47	18,47	18,47
Veroprosentin tuotto	243 574	269 101	342 875	398 218	460 866
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	713 997		940 721	1 075 646	1 210 199
Perusopetus ja lukio	977 820		1 325 411	1 520 045	1 726 344
Vanhusten hoito	865 440		1 363 598	1 843 551	2 280 646
Perusterveydenhuolto, avohoito	504 682		713 086	842 518	988 104
Erikoissairaanhoito	1 087 142		1 579 112	1 903 690	2 262 841
Muut tehtävät (sis. avustukset)	858 741		1 169 870	1 360 158	1 574 030

Metropolikaupunki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Kertaerät					
Toimintakate	-5 141 579	-5 809 219	-7 091 798	-8 545 608	-10 042 165
Tulot					
Kunnallisvero	4 485 241	4 971 100	6 333 925	7 356 277	8 513 579
Kiinteistövero	338 120	422 800	490 491	570 274	659 944
Yhteisövero	445 771	468 800	552 103	641 907	742 840
Valtionosuudet	483 062	417 600	456 725	597 662	876 147
Tulot yhteensä	5 752 194	6 280 300	7 833 244	9 166 119	10 792 510
+ Korkotuotot	81 817	85 139	88596	92193	95937
+ Osinkotuotot	32 378	33 693	35061	36484	37966
+ Muut rahoitustuotot	65 789	68 460	71240	74133	77143
- Korkokulut	-28 656	-41 955	-61427	-89935	-131674
- Muut rahoituskulut	-3 523	-3 666	-3815	-3970	-4131
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	**147 805**	**65 871**	**129655**	**108906**	**75241**
Vuosikate	758 420	536 952	871 102	729 417	825 586
Poistot	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Satunnaiset erät	77 816	141 955	0	0	0
Tilikauden tulos	235 465	52 898	110 063	-127 139	-138 475
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	11 385	11 061	0	0	0
Ali-/ylijäämä	246 850	63 959	110 063	-127 139	-138 475
Kertynyt ali-/ylijäämä	3 698 890	4 320 508	4 668 552	4 634 399	4 103 172
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	3 334	3 751	3 904	3 752	3 231
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Ero tavoitteeseen	157 649	-89 057	110 063	-127 139	-138 475
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,3	0	+0,3	+0,3
Veroprosentti tasapainossa	18,41	18,77	18,47	18,77	18,77
Nettoinvestoinnit	1 001 163	978 913	1 101 775	1 240 058	1 395 696
Lainakannan muutos	481883	441 961	230 674	510 641	570 110
Lainakanta	2 887 918	4 735 606	6 080 875	7 563 505	9 725 005
Lainakanta €/asukas	2 603	4 074	5 085	6 123	7 657
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-242 743	-441 961	-230 674	-510 641	-570 110
Paine veroprosenttiin (2)	+1	+1,6	+0,7	+1,3	+1,2
Veroprosentti tasapainossa	19,41	20,07	19,17	19,77	19,67

Lähde: FCG 2014

Metropolikaupungin ensimmäisenä vuonna kaupungin vuosikate ei kattaisi suunnitelman mukaisia poistoja, erotus olisi noin 90 miljoonaa euroa, joka tarkoittaisi 0,3 veroprosenttiyksikön painetta metropolikaupungin talouteen. Metropolikaupungin nettoinvestoinnit ovat olleet poistoja suuremmat, joten lainakanta kasvaisi, vaikka veroprosentti olisikin tasapainossa poistojen suhteen. Kuntien ja liikelaitosten investoinnit olivat vuonna 2013 alueella miljardin euron tasolla, mutta yhtiöittämisten vuoksi ne laskevat jatkossa.

Vaikka laskelma näyttää korotuspaineita, olisi metropolikaupungin suhteellinen asema kuitenkin erittäin hyvä koko maahan verrattuna. Samoilla oletuksilla laskettuna olisi koko kuntasektorilla paine veroprosentteihin poistojen kattamiseksi vuonna 2029 yli 5 prosenttiyksikköä ja kuntien yhteinen laskennallinen tuloveroprosentti olisi silloin noin 25.

Taulukko 26. Investointien omahankintamenot (pl. omaisuuden myyntituloja), 1 000 €.

	TP 2012	TP 2013	TA 2014	Ka
Espoo	178 204	179 423	113 068	156 898
Helsinki	644 607	634 072	698 834	659 171
Kauniainen	10 324	6 111	11 400	9 278
Sipoo	17 340	18 067	17 140	17 516
Vantaa	159 838	163 489	172 393	165 240
Yhteensä	**1 010 313**	**1 001 162**	**1 012 835**	**1 008 103**

Lähde: FCG 2014

Kaupunkien yhdistyessä on harmonisoitava kuntien veroprosentit, erilaiset maksut, taksat, tariffit ja taloudelliset tuet. Yhdistymissopimuksessa ei voida suoranaisesti määritellä veroprosenttia. Laskelmassa on käytetty veroprosenttina kuntien tuloveroprosenttien väestöosuuksilla painotettua keskiarvoa.

Kolmen vuoden aikana metropolikaupunki saisi yhdistymisavustuksia yhteensä 8 miljoonaa euroa, joka on kokonaisuuden kannalta merkityksetön. Yhdistymistilanteessa valtionosuuksien määrä pysyisi metropolikaupungissa suurin piirtein samalla tasolla, lisäys olisi arviolta noin miljoona euroa.

13.4 Palvelujen kustannukset vaihtoehtoisilla tavoilla tuotettuna

Tässä arvioidaan, millainen metropolikaupungin kustannustaso olisi, jos se toteutettaisiin Helsingin, Espoon tai Vantaan kustannustasolla. Laskelman pohjana on käytetty kuntien ilmoittamia käyttötalouden tietoja vuodelta 2013.

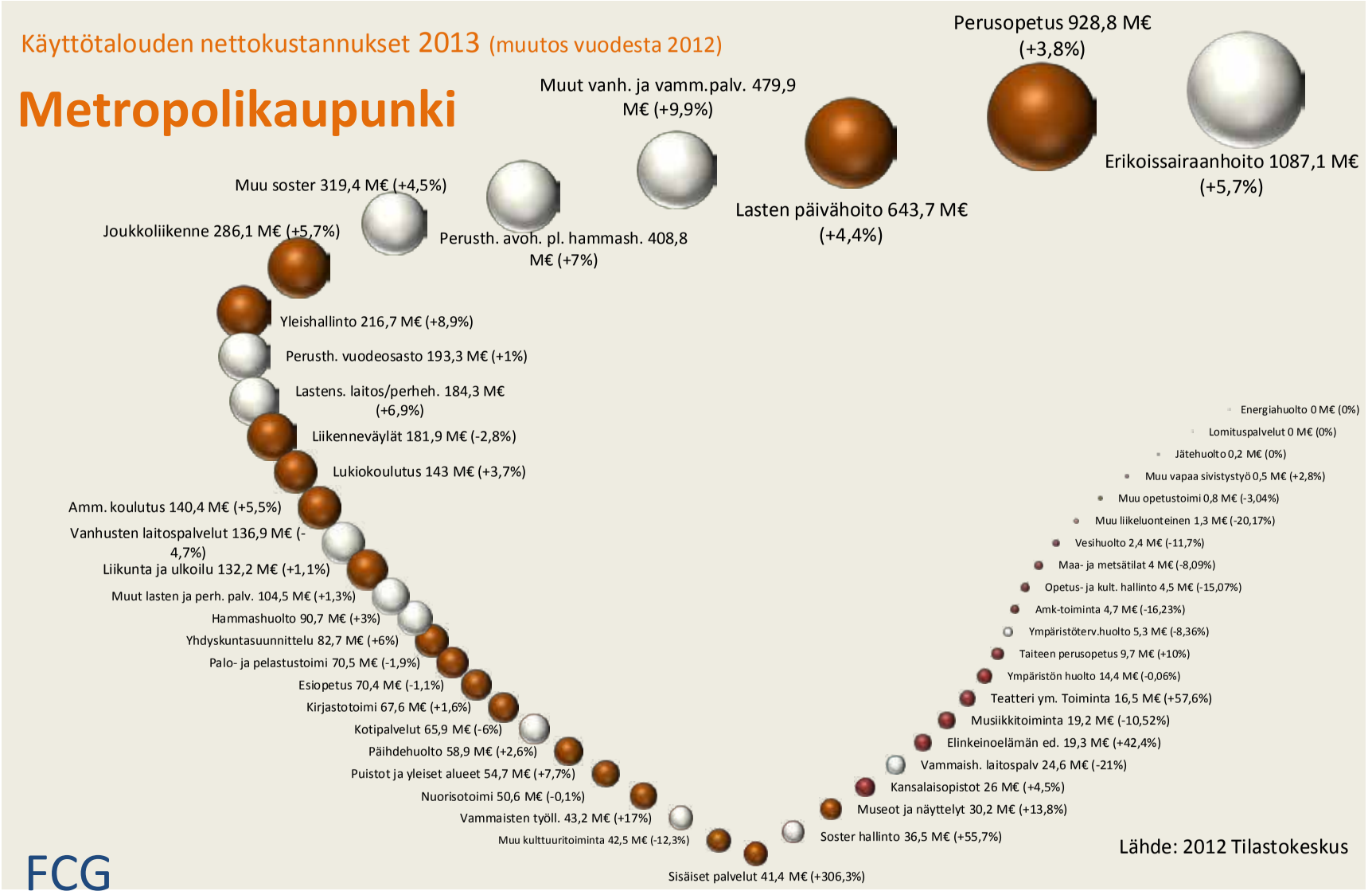
Lisäksi laskelmassa on käytetty vuoden 2012 terveyden- ja sosiaalihuollon tarvevakioitujen nettomenojen indeksejä, joiden oletetaan säilyvän vuonna 2013. Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti (THL 6.10.2014) on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot eivät sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja. Yksikkönä/kohdennusperiaatteena on käytetty kuntien asukaslukua, perusopetuksen ja lukion oppilasmääriä, taajama-asukkaiden määrää sekä eri ikäryhmiä.

Kuntien kustannustasoon vaikuttaa kunnan valitsema palvelutaso ja palvelujen järjestämistapa sekä alue- ja väestötekijät. Jälkimmäisiin kuntien tai metropolikaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat lyhyellä aikavälillä pienet, ja palvelutasoon ja -tuotantotapaan liittyvät muutokset edellyttävät kuntien tai metropolikaupungin päätöksiä jalkautettuna. Laskelman pohjalta ei voida suoraan olettaa, että automaattisesti yhden kunnan kustannustaso otetaan koko uuden kunnan alueella käyttöön. Lopulliseen kustannustasoon vaikuttavat ratkaisut siitä, millainen metropolikaupungin palveluverkko tulisi olemaan.

Merkittävä osa kuntien käyttötaloudesta siirtyisi lakiehdotuksen mukaan sote-alueiden järjestettäväksi. Niiden kustannukset jaettaisiin kunnan asukasmäärään perustuvalla maksulla, jota painotetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa käytettävien ikäluokkien perushintojen sekä sairastavuuskertoimen mukaisesti. Näihin kustannuksiin ei siis kuntarakennemuutoksella voi suoraan vaikuttaa.

Sote-uudistuksen jälkeen metropolikaupungin itsensä järjestämistä palveluista nettokustannuksiltaan suurimmat olisivat perusopetus, päivähoito ja joukkoliikenne (kuva 52).

Kuva 52. Metropolikaupungin käyttötalouden nettokustannukset vuonna 2013 ja muutokset vuodesta 2012. Sote-alueen järjestettäviksi siirtyvät palvelut on merkitty harmaalla. Lähde: FCG 2014.

Kuntien käyttötaloudessa on menoja, jotka eivät riipu ainakaan merkittävässä määrin kuntarakenteesta. Näitä ovat mm. toimeentulotuki, ammatillinen koulutus ja pelastustoimi, jotka on esitetty erikseen alla olevissa taulukoissa. Kustannustason muutokset on laskettu ilman näitä riippumattomia eriä.

Taulukossa 27 esitetään laskelman pohjana käytetyt käyttötalouden tiedot, liitteessä 4 esitetään kussakin palveluryhmässä käytetyt kohdennusperiaatteet ja lasketut yksikkökustannukset.

Taulukko 27. Kuntien ilmoittamat käyttötalouden ennakkotiedot, miljoonaa euroa.

	Nettokustannukset, kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	47,9	135,8	1,1	4,2	27,8	216,7
Päivähoito ja esiopetus	204,4	353,4	6,7	14,5	135,0	714,0
Oma perusopetus	257,3	387,5	10,8	20,9	156,5	832,9
Oma lukiokoulutus	42,0	68,8	5,8	2,9	23,5	143,0
Kansalaisopistot	6,6	15,8	0,5	0,7	2,5	26,0
Taiteen perusopetus	5,0	0,0	0,4	0,6	3,8	9,7
Kirjasto	19,6	36,1	1,0	1,4	9,5	67,6
Liikunta ja ulkoilu	30,6	82,6	2,2	2,2	14,7	132,2
Nuorisotyö	8,3	33,5	0,6	0,6	7,7	50,6
Museot ja näyttelytoiminta	11,7	13,3	0,0	0,0	5,2	30,2
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	3,5	12,8	0,0	0,0	0,3	16,6
Musiikkitoiminta	7,2	11,0	0,1	0,0	1,0	19,3
Muu kulttuuritoiminta	7,2	31,6	0,5	0,0	3,1	42,4
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	2,1	0,5	0,7	0,9	0,3	4,5
Yhdyskuntasuunnittelu	15,4	58,9	-2,2	2,1	8,4	82,7
Rakennusvalvonta	-1,1	0,3	0,1	0,2	-0,4	-0,9
Liikenneväylät	61,0	78,6	2,4	2,3	37,6	181,9
Puistot ja yleiset alueet	18,1	26,8	1,1	0,4	8,3	54,7
Ympäristönhuolto	2,5	10,0	0,1	0,4	1,4	14,4
Yhteensä	**749,3**	**1357,0**	**31,9**	**54,3**	**446,0**	**2638,6**
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:						
Terv.- ja sos.tarvevakioidut menot*	573,8	1682,1	23,2	45,5	497,7	2822,4
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:						
Ympäristöterveydenhuolto	1,4	2,1	0,1	0,4	1,4	5,3
Muut siirtyvät sote-menot**	29,0	108,3	0,7	2,0	13,4	153,3
Toimeentulotuki	48,2	158,5	0,5	1,0	50,4	258,6
Pelastustoiminta	17,5	39,9	0,9	2,2	10,0	70,5
Ammatillinen koulutus + amk.	0,8	111,5	0,0	0,2	32,6	145,1
Muu käyttötalous***	-3,5	0,8	3,2	-2,4	-3,2	-5,1
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ pl. liikelaitokset	**1416,5**	**3460,4**	**60,5**	**103,1**	**1048,2**	**6088,7**

*THL 6.10.2014: Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Eivät sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja

** Mm. sosiaali- ja terveystoimen hallinto, pakolaisten vastaanotto, sosiaalinen luototus, työmarkkinatuki

*** Mm. toimitila- ja vuokrauspalvelut, joukkoliikenne, elinkeinotoimen edistäminen

Lähde: FCG 2014.

Taulukosta 28 ilmenee, että jos kuntien yhteisenä kustannustasona olisi Helsingin taso, kustannukset nousisivat laskennallisesti noin 160 miljoonaa euroa. Espoon tasolla ne nousisivat noin 130 miljoonaa euroa ja laskisivat Vantaan tasolla noin 515 miljoonaa euroa.

Taulukko 28. Viiden kunnan yhteen lasketut käyttötalouden nettokustannukset ja niiden muutokset vuonna 2013, jos yksikkökustannukset olisivat olleet kaikissa kunnissa Espoon, Helsingin tai Vantaan tasolla.

	Ennakko-tiedot	Espoon tasolla		Helsingin tasolla		Vantaan tasolla	
	M€	M€	muutos M€	M€	muutos M€	M€	muutos M€
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:							
Yleishallinto	216,7	203,7	-13,0	245,9	29,2	148,1	-68,6
Päivähoito ja esiopetus	714,0	728,8	14,7	729,0	14,9	648,9	-65,1
Oma perusopetus	832,9	853,4	20,5	923,0	90,1	665,9	-167,1
Oma lukiokoulutus	143,0	142,7	-0,3	154,7	11,7	110,9	-32,0
Kansalaisopistot	26,0	28,0	2,0	28,6	2,6	13,1	-12,9
Taiteen perusopetus	9,7	21,1	11,4	0,0	-9,7	20,1	10,3
Kirjasto	67,6	83,3	15,7	65,4	-2,3	50,7	-16,9
Liikunta ja ulkoilu	132,2	130,2	-1,9	149,5	17,4	78,2	-54,0
Nuorisotyö	50,6	33,5	-17,1	62,4	11,8	40,1	-10,5
Museot ja näyttelytoiminta	30,2	49,8	19,5	24,1	-6,1	27,9	-2,4
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	16,6	14,9	-1,7	23,2	6,6	1,6	-15,0
Musiikkitoiminta	19,3	30,6	11,3	19,9	0,6	5,3	-14,0
Muu kulttuuritoiminta	42,4	30,6	-11,8	57,2	14,8	16,5	-25,9
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	4,5	8,9	4,4	0,9	-3,6	1,6	-2,9
Yhdyskuntasuunnittelu	82,7	65,6	-17,1	106,7	24,1	44,8	-37,9
Rakennusvalvonta	-0,9	-4,8	-3,9	0,5	1,4	-2,0	-1,1
Liikenneväylät	181,9	259,7	77,7	141,5	-40,4	200,2	18,3
Puistot ja yleiset alueet	54,7	77,2	22,5	48,2	-6,4	43,9	-10,8
Ympäristönhuolto	14,4	10,6	-3,7	18,1	3,7	7,4	-7,0
Riippuvat yhteensä:	**2639**	**2768**	**129**	**2799**	**160**	**2123**	**-515**
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:							
Terv.- ja sos.tarvevakioidut menot*	2822,4	2644,5	-177,9	2927,4	105,0	2713,7	-108,7
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:							
Ympäristöterveydenhuolto	5,3	5,9	0,6	3,8	-1,5	7,3	2,0
Muut siirtyvät sote-menot**	153,3	123,2	-30,1	196,1	42,9	71,2	-82,1
Toimeentulotuki	258,6	205,2	-53,5	287,1	28,5	268,5	9,8
Pelastustoiminta	70,5	74,5	4,0	72,3	1,8	53,3	-17,2
Ammatillinen koulutus + amk.***	145,1	3,4		202,0		173,7	
Muu käyttötalous****	-5,1	-15,1	-9,9	1,5	6,6	-17,2	-12,0
Riippumattomat yhteensä	**3450**						

*THL 6.10.2014: Terveyden- ja sosiaalihuollon nettomenot 2012 asukasta kohti on muutettu 2013 tasolle kuntien ilmoittamien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannusten asukaskohtaisten muutosten mukaisesti. Ei sisällä toimeentulotukea, päivähoitoa, esiopetusta ja hallinnon kuluja

** Mm sosiaali- ja terveystoimen hallinto, pakolaisten vastaanotto, sosiaalinen luototus, työmarkkinatuki

*** Kustannuseroa ei ole laskettu koska järjestämistavat poikkeavat

**** Mm. toimitila- ja vuokrauspalvelut, joukkoliikenne, elinkeinotoimen edistäminen

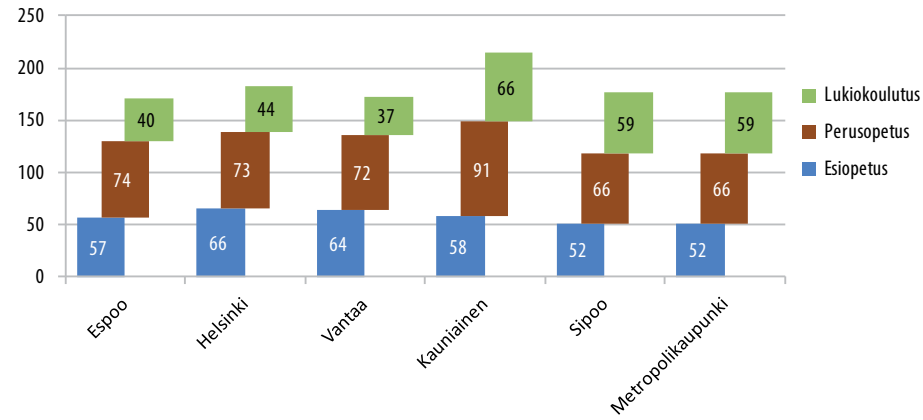
Lähde: FCG 2014

Helsingin tai Espoon kustannustasolla metropolikaupungin kustannukset kohoaisivat laskelmassa samaan kokoluokkaan: Helsingin tasolla noin 160 miljoonalla eurolla ja Espoon tasolla noin 129 miljoonalla eurolla. Helsingin ja Espoon kustannustasojen eroa ei voi pitää merkittävänä laskelmaan perustuvien arvioiden epävarmuuksien vuoksi. Sen sijaan Vantaan kustannustaso olisi selvästi alhaisempi. Jos mukaan otetaan sosiaali- ja terveydenhuolto, kustannuserot nousevat, mutta koska nämä kustannukset jaetaan lakiluonnoksen mukaan kapitaatiomallilla, ei kuntarakenne vaikuta alueen kuntien yhteenlasketuihin kustannuksiin.

Laskenta on hyvin suuntaa antava. Merkittävä osa esitetyistä kustannuksista on sellaisia, jotka riippuvat suurelta osin palvelutarpeiden tai olosuhteiden alueellista eroista tai paikallisesta kustannustasosta. Esimerkkejä tästä ovat vuokrataso tai yhdyskuntarakenteesta riippuvat liikenneväylien rakentamisen ja ylläpidon kustannukset.

Kuntarakenteesta riippumattomista tekijöistä esimerkkinä ovat perusopetuksen kustannuksiin vaikuttavat olosuhdetekijät: kaksikielisyys, vieraskielisten osuus, erityisoppilaiden osuus ja sairaalaopetus (Lehtonen ym. 2008). Kustannuksiin vaikuttavat myös erilaiset budjetointikäytännöt esim. tilojen osalta (Helsinki-Vantaa –selvitys, loppuraportti, 2010). Toisaalta perusopetuksen opetustuntien määrissä oppilasta kohti ei ole merkittäviä eroja Espoon, Helsingin ja Vantaan välillä (kuva 53). Siten taulukossa 28 esitetty Helsingin kustannustasolla tapahtuva laskennallinen kustannusten nousu (90 miljoonaa euroa) ei todellisuudessa toteutuisi sellaisenaan vaikka luokkakoot ja tuntijako olisivat metropolikaupungissa Helsingin tasolla.

Kuva 53. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetustuntien määrä oppilasta kohti vuonna 2012. Tilastokeskus. Lähde: FCG 2014.

13.5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Metropolikaupungin alueella kustannustason kasvun ja mittavien investointien johdosta kunnat ovat alkaneet velkaantumaan. Helsingin, Espoon ja etenkin Vantaan kaupunkien velkaantuminen viimeisinä vuosina syö kuntien talouden liikkumavaraa. Tämä on nostanut kuntien tarvetta priorisoida investointeja ja esimerkiksi Vantaa on laatinut ja toteuttaa

talouden sopeuttamisohjelmaa. Myös Espoo on käynnistänyt talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelmatyön. Helsingissä on käytännössä investointikatto.

Konserninäkökulma vahvistuu kuntalakiluonnoksessa, jolloin myös metropolikonsernitarkastelun merkitys kasvaa. Tässä tarkastelussa kuntakonsernien ja metropolikaupungin konsernin tulorahoitusta osoittava vuosikate on vahva. Suhteellinen velkaantuneisuus on korkea muilla kunnilla paitsi Kauniaisilla, mikä johtuu väestökasvun aiheuttamasta investointipaineesta ja investointien rahoittamisesta vieraalla pääomalla. Helsingin ja Espoon useat ja kooltaan suuret tytäryhteisöt vaikuttavat metropolikonsernitarkasteluun merkittävästi. Metropolikaupungin konsernitase on ylijäämäisenä vahva, mikä osaltaan tukee konsernin tappionsietokykyä. Konsernitilinpäätöksiä tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon mahdolliset poikkeamat omaisuuserien arvostuksessa. Tässä selvityksessä käytetyt tunnusluvut ovat pääosin riippumattomia edellä mainituista arvostuksista.

Metropolikaupungin laskennallinen talouden sopeuttamispaine kuntien talousarvioissa määriteltyjen sopeutustoimenpiteiden lisäksi on noin 90 miljoonaa euroa vuonna 2017 poistojen kattamiseksi. Tämä tarkoittaisi 0,3 prosenttiyksikön painetta tuloveroprosenttiin. Ennusteessa vuoteen 2029 saakka paine ei kasvaisi tästä. Metropolialueen investoinnit ovat kuitenkin miljardin euron vuositasolla ja tosiasiallinen sopeutuspaine on suurempi, jos lainakantaa ei haluta kasvattaa merkittävästi. Talouden kehitykseen liittyy myös useita riskejä, joihin on tarve varautua.

Helsingin tai Espoon kustannustasolla metropolikaupungin kustannukset kohoaisivat laskelmassa suuruusluokaltaan samalla tasolla, sen sijaan Vantaan kustannustaso olisi selvästi alhaisempi. Metropolikaupungin todellinen kustannustaso riippuisi palvelurakennetta ja tuotantotapoja koskevista päätöksistä. Toisaalta kustannuksiin vaikuttavat myös paikallisiin olosuhteisiin liittyvät tekijät, jotka eivät muuttuisi yhdistymisen seurauksena nopeasti. Helsingin ja Espoon suhteellisen korkea kustannustaso eräissä tehtävissä voi myös kertoa talouden sopeutuspotentiaalista, jota voitaisiin hyödyntää metropolikaupungin talouden sopeuttamisessa. Kuntien yhdistyminen toisi myös synergiahöytyjä, joiden suuruutta ei kuitenkaan voida suoraan arvioida. Toisaalta on myös riskinä että kaikki synergiahyödyt eivät toteudu ellei luoda tehokkaampia hallinnon rakenteita ja toimintatapoja.

Yhdistymissopimuksessa sovitaan yhdistymisen tavoitteet talouden näkökulmasta sekä siihen liittyvät toimenpiteet yhdistymisen valmisteluaikana. Metropolikaupungin kannalta olennaista on talouden tasapainon varmistaminen ja velkaantumiskehityksen hallitseminen. Tämä tarkoittaisi, että yhdistymistilanteessa kuntakohtaisia talouden sopeuttamistoimia voimistetaan ja uuden kunnan valmisteluaikana tehdään metropolikaupungin talouden sopeuttamisohjelma.

Kuntien yhdistyminen antaa mahdollisuuden palvelujen tuotantotapojen uudistamiseen ja tuottavuuden parantamiseen. Tuottavuuspotentiaalin toteutuminen riippuu metropolikaupungissa tehtävistä päätöksistä ja niiden toimeenpanosta. Kaupunkiseutujen kuntaliitoskuntien kokemusten perusteella yhtenäinen päätöksenteko mahdollistaa merkittävät hyödyt yhdyskuntarakenteen suunnittelussa ja alueen kilpailukyvyn parantamisessa. Samoin investointien ja optimaalisten palveluverkkojen yhtenäinen suunnittelu poistaa päällekkäisyydet ja lisää tuottavuutta. Erityisesti eläköitymisen hyödyntämisellä voidaan hallinto- ja toimistotyön henkilöstökustannuksia vähentää huomattavasti nopeammin kuin erillisinä kuntina.

14 Hallinto

14.1 Hallinnon järjestämisen periaatteet metropolikaupungissa

Metropolikaupungin ja palvelualueiden vastuunjako määräytyy palveluiden järjestämisen ja käyttämisen näkökulmista. Lähipalveluiden ja keskitettyjen palveluiden järjestämisen pääasiallisina kriteereinä ovat palveluiden saavutettavuus ja käyttötiheys. Palvelualueiden rooli palveluiden toteuttamisessa kohdistuu oman alueen palveluverkkoon ja -tarjontaan, kun taas metropolikaupungilla on kokonaisvastuu koko kaupungista.

Nykyisen kuntalain mukainen alueellinen toimielin

Palvelualueiden rooli metropolikaupungin toiminnassa voi perustua kuntalain 27 §:ssä ilmaistuun keinoon edistää kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista järjestämällä kunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa. Alueellinen toimielin voi toimia kuntaorganisaation virallisena osana, jolle valtuusto voi johtosäännöllä siirtää toimivaltaansa esimerkiksi lähipalveluiden toteuttamisessa.

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto päättää palvelualueen toimielimen kokoonpanosta siten, että sen jäsenet tai osa niistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä ja että jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella osa-alueella. Nykyinen kuntalaki ei mahdollista vaaleilla valittavia kaupunginosavaltuustoja.

Uuden kuntalain mukainen sääntely

HE Kuntalaiksi 36 §:n mukaan valtuusto voisi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Valtuusto voisi päättää, että alueellisen toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan osa-alueen asukkaiden esityksestä. Laissa ei edellytettäisi, että alueellisen toimielimen jäsenen asuinpaikan tulisi olla kyseisellä kunnan osa-alueella.

Alueellisen toimielimen laissa määriteltyinä tehtävinä olisivat kunnan päätöksentekoon vaikuttaminen sekä kunnan osa-alueen kehittäminen. Alueelliselle toimielimelle tulisi myös varata mahdollisuus lausunnon antamiseen kuntastrategian sekä talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa sekä asioissa, joiden ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus kunnan asukkaiden ja palvelun käyttäjien elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Alueellisen toimielimen tarkoituksena on parantaa kunnan osa-alueen asukkai-

den vaikutusmahdollisuuksia. Muut alueelliselle toimielimelle annettavat tehtävät valtuusto määrittelisi hallintosäännössä.

Kunnanosahallinnon järjestäminen olisi jatkossakin valtuuston harkinnassa, kuten myös se, siirtääkö se alueellisille toimielimille palvelutehtäviin liittyvää päätösvaltaa. Valtuusto myös määrittelisi, ovatko alueelliset toimielimet lautakuntia vai johtokuntia. Metropolikaupungin hallinnon järjestämisen kannalta lakiesitysluonnos ei oleellisesti muuta voimassaolevan kuntalain säännöksiä. Palvelualueen toimielimen legitimaatio perustuisi valtuuston asettamispäätökseen ja toimivallan delegoimiseen hallintosäännöllä.

Pormestarin suoran vaalin ja alueellisen toimielimen vaalin valmistelu

HE-luonnos kuntalaiksi ei mahdollista vaaleilla valittavia alueellisia toimielimiä. Kunnan-osahallintoa koskeva säädösvalmistelu on kuitenkin vireillä. Koska sekä pormestarin suoran vaalin että alueellisen toimielimen valinta vaalein edellyttäisi kuntalain ohella myös vaalilain muuttamista, tapahtuu tämä valmistelu kuntalain valmistelusta erillisenä.

Lainsäädäntömuutosten on tarkoitus astua voimaan vuonna 2016, jolloin alueelliset toimielimet voitaisiin valita ensimmäistä kertaa vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä.

Valitut päätöksentekijät

Viiden kunnan, Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Sipoon ja Vantaan valtuustojen yhteenlaskettu jäsenmäärä on 305 valtuutettua. Metropolikaupungin perustamisajankohdaksi esitetään 1.1.2017. Kunnallisvaalit pidetään huhtikuussa 2017 ja uusi valtuusto aloittaa 1.6.2017.

Jos kuntien yhdistyminen tulee voimaan kesken kunnallisen vaalikauden, kuntien on sovittava yhdistymissopimuksessa uuden kunnan valtuuston muodostamisesta (KRL 8 § 4 mom.). Yhdistyvät kunnat voivat sopia yhdistymissopimuksessa, että niiden valtuustot yhdistetään uuden kunnan valtuustoksi kunnallisvaalikauden loppuun kestäväksi toimikaudeksi. Yhdistyvät kunnat voivat myös sopia yhdistymissopimuksessa, että niiden valtuustot yhdistyvät osittain uuden kunnan valtuustoksi kunnallisvaalikauden loppuun kestäväksi toimikaudeksi. Tällöin yhdistyvien kuntien valtuustot päättävät, montako valtuustopaikkaa kustakin kunnasta tulee uuden kunnan valtuustoon. Uuden kunnan valtuustoon tulee kuitenkin aina vähintään neljäsosa kunkin yhdistyvän kunnan valtuutetuista. Kustakin kunnasta valtuustoon tulevat valtuutetut ja varavaltuutetut määräytyvät heille edellisissä kunnallisvaaleissa mukaisesti annettujen vertauslukujen suuruuden mukaisessa järjestyksessä (KRL 24 §).

Koska viiden kunnan valtuutettujen yhteenlaskettu määrä on liian suuri edes lyhyelle toimikaudelle, kuntajakoselvittäjät esittävät, että valtuustossa on jäseniä viiden kuukauden ajana 153.

On myös mahdollista yhdistymissopimuksessa sopia, että valtuutettuja valitaan uudessa kunnassa enemmän kuin kuntalaissa (10 §) säädetään. Sopimus voi tältä osin olla voimassa ensimmäisen kokonaisen kunnallisvaalikauden loppuun. Kuntien on ilmoitettava valtuutettujen määrä oikeusministeriölle (KRL 25). Tämän mukaisesti esitetään, että kevään 2017

vaaleissa valittaisiin metropolikunnan valtuustoon 110 jäsentä. Tämän jälkeen siirryttäisiin lain mukaiseen enimmäismäärään, 89 jäsentä.

Aluelautakuntiin/-valtuustoihin valitut edustajat lisäävät edustuksellisen demokratian tehtävissä toimivien määrää. Jos kussakin 15–20 alueellisessa toimielimessä olisi esimerkiksi 19 jäsentä, olisi niissä yhteensä 285–380 jäsentä.

Johtopäätöksiä

Kuntarakennelain 8§:n mukaan yhdistymissopimuksessa on sovittava muun ohella uuden kunnan hallinnon järjestämisen periaatteista (kohta 2), asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteuttamien keinoista (kohta 10) sekä yhdistyvien kuntien palvelujärjestelmien yhteensovittamisen ja lähipalvelujen järjestämisen periaatteista (kohta 8).

Kuntien yhdistymistilanteessa kunnanosavaltuustoja koskevia määräyksiä voidaan siis ottaa kuntien yhdistymissopimukseen. Kuntajakoselvitysten yhteydessä on pohdittu nykylainsäädännön sallimia vaihtoehtoisia tapoja kunnanosahallinnon muodostamiseksi. Mikäli yhdistymissopimuksessa päädytään asettamaan lakkaavien kuntien alueille kunnanosavaltuustot tai jakamaan yhdistetty kunta entisistä kuntarajoista välittämättä uusiin palvelualueisiin, joille valitaan alueelliset toimielimet, voidaan valtuustot asettaa esimerkiksi edellisten kuntavaalitulosten perusteella.

Metropolikaupungin toimintatapa perustuu strategiseen kuntien yhdistymiseen, jossa muutos toteutuu ylätasolla yhdistämällä kuntien talous ja hallinto. Metropolikaupungin johtaminen perustuu edustukselliseen demokratiaan, jonka korkein päättävä elin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolikaupungilla on verotusoikeus, se johtaa koko kaupungin toimintaa ja vastaa palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta.

Palvelualueiden rooli nojaa valtuuston suorittamaan toimivaltansa delegointiin. Valtuusto myös valitsee palvelualueiden toimielimenä toimivan aluevaltuuston jäsenet. Aluevaltuustojen tehtävänä on toteuttaa lähipalveluita alueellaan valtuuston linjausten mukaisesti ja sopimusohjauksen puitteissa.

Metropolikaupungin ja sen palvelualueiden väestömäärä jo sinänsä asettaa lähipalveluiden toteuttamisen sellaiseen mittakaavaan, että järjestelmä ei voi perustua kuntaorganisaation ja asukkaiden väliseen epäviralliseen vuorovaikutukseen. Käyttäessään sille delegoitua toimivaltaa ja mahdollisesti myös budjettimäärärahoja aluevaltuustojen on oltava kunnan virallisia toimielimiä. Tämä on mahdollista jo nykyisen lainsäädännön puitteissa. Sen sijaan kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien ja demokratian kannalta nykyinen lainsäädäntö on ongelmallinen salliessaan vain välillisen osallistumisen aluevaltuuston jäsenten valintaan.

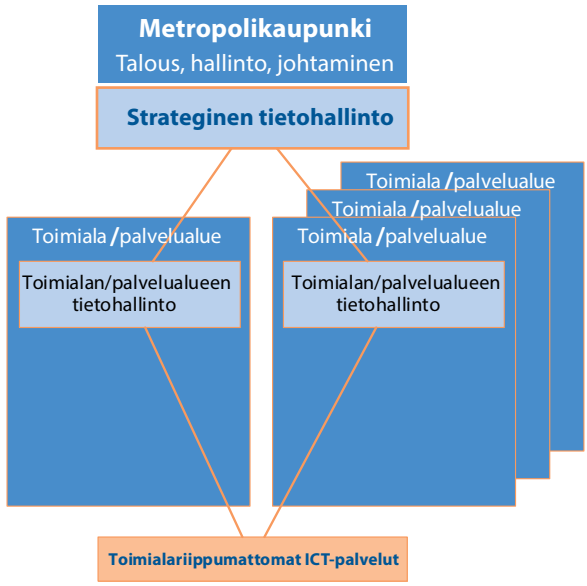
Metropolikaupungin yhdistymissopimuksessa voidaan sopia, että aluevaltuustojen jäsenet valitaan kuntavaalien yhteydessä 2017, ja että siihen saakka aluevaltuustojen jäseninä toimivat valtuuston tähän tehtävään erikseen sovittavalla tavalla valitsemat henkilöt.

14.2 ICT-toimintojen järjestäminen metropolikaupungissa

Toimiva ja tarkoituksenmukainen tietohallinto ja ICT:n hallintomalli mahdollistavat uuden kunnan ICT-ympäristön kehittämisen siten, että se parhaalla mahdollisella tavalla tukee substanssitoimintaa ja -prosesseja ja sen kehittämistä sekä toimii kaikilta osin mahdollisimman kustannustehokkaasti [2]. Metropolikaupungin tietohallinnon hallintomallin tavoitetila perustuu keskitetty-hajautettu -malliin (kuva 54).

Hallintomallin keskeisenä tavoitteena on tukea metropolikaupungin toimintayksiköitä ICT:n hyödyntämisessä osana omaa operatiivista toimintaan ja sen kehittämistä. Tavoitteen toteuttaminen on pääasiassa hajautettujen toimialojen/palvelualueiden tietohallintojen vastuulla. Kullakin toimialalla/palvelualueella on tavoitteena mahdollisimman lähellä toiminnon yleisjohtoa ja kehittämistä oleva tietohallinnon rooli (ks. Metropolikaupungin ICT-muutostuki -raportti 2014).

Kuva 54. Metropolikaupungin tietohallinnon ja ICT:n hallintomalli.

[2] VM:n ICT-muutostuki -ohjelman puitteissa hahmotettiin ICT-toimintojen organisoinnin periaatteet metropolikaupungissa eli määritettiin ns. ICT:n tavoitetila. Lisäksi selvitettiin alustavien periaatteiden näkökulmasta, mitä yhdistymisen siirtymävaihe vaatii erityisesti kustannusten ja siirtymään kuluvan ajan näkökulmasta sekä millaisia hyötyjä ja haittoja kuntien yhdistymisellä on ICT-toimintojen näkökulmasta. Raportti on luettavissa kokonaisuudessaan täältä: https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit ja täältä: www.metropoliselvitys.fi/selvitys

Strategista tietohallintoa johtaa metropolikaupungin johtoryhmään kuuluva ICT-johtaja. Strateginen tietohallinto toimii metropolikaupungin hallinnon yhteydessä ja vastaa strategisen tason kehittämisestä sekä tietohallinnon ja ICT:n hallintomallista. Se vastaa metropolikaupungin ICT-ympäristön periaatteista ja kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä, eheydestä ja yhteisten linjausten toteutumisesta sekä ICT-ympäristöön liittyvien riskien hallinnasta.

Strateginen tietohallinto hallinnoi metropolikaupungin ICT-hankkeiden hankesalkkua ja ohjaa hankkeita hallintomallin antamien valtuuksien ja vastuiden puitteissa huolehtien metropolikaupunkitasoisesta yhteentoimivuudesta. Strateginen tietohallinto vastaa metropolikaupungin toimittajayhteistyön liittyvästä toimittajaohjauksen strategiasta ja sen toteuttamiseen liittyvästä toimintamallista. Se myös ohjaa muita tietohallinto- ja ICT-yksiköitä toimittajayhteistyön toteuttamisessa ja vastaa itse strategisen tason toimittajakumppanuuksien hallinnasta.

Strateginen tietohallinto vastaa laajemmista useampia metropolikaupungin toimialoja koskevasta ja koko kaupungin kannalta strategisten ICT-kehittämishankkeiden toteuttamisesta.

Toimialakohtaisesta tietohallinnosta vastaavat erilliset toimialakohtaiset tietohallintoyksiköt. Toimialan tietohallinto on ensisijaisesti osa toimialan muuta organisaatiota ja sen tarkempi organisointitapa noudattaa toimialan organisointitapaa. Toimialan tietohallinto toimii tietohallintoasioissa strategisen tietohallinnon ohjauksessa ja tietohallinnon hallintomallin puitteissa.

Toimialan tietohallinto on toimialan johdon kumppani kehittämistyössä. Sen rooli on ensisijaisesti huolehtia, että toiminnan kehittämisessä hyödynnetään kaikki ICT:n antamat mahdollisuudet täysimääräisesti sekä mahdollistaa toimialan ICT-ympäristön muutosten toimeenpano hallitusti. Toimialan tietohallinto vastaa siitä, että oman toimialan ICT-tarpeet toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimialan tietohallinto vastaa toimialakohtaisten ICT-palveluiden johtamisesta ja on toimialansa ICT-asioissa oman alueensa paras asiantuntija. Se vastaa toimialan kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä ja hankesalkusta strategisen tietohallinnon ohjauksen ja linjausten mukaisesti. Näitä tehtäviä se tekee yhteistyössä strategisen tietohallinnon kanssa siten, että metropolikaupungin kokonaisuuden etu ja tarpeet huomioidaan.

Toimialan tietohallinnon ja ICT-palvelujen kehittämisen budjetointi tapahtuu osana toimialan budjetointia sekä käyttömenojen että investointien osalta. Tällä pyritään varmistamaan, että ICT-palvelujen kehittäminen parhaalla mahdollisella tavalla tukee toiminnan kehittämisen tarpeita. Toimialan/palvelualueen kaikki toimialariippumattomat ICT-palvelut hankitaan aina metropolikaupungin toimialariippumattomien ICT-palvelujen palvelukeskuksesta.

ICT-palvelujen palvelukeskus. Tietohallintoyksiköiden roolia yleisjohdon ja kehittämisen tukena vahvistetaan järjestämällä toimialariippumattomat ICT-palvelut keskitetysti erillisessä palvelukeskuksessa. Tämä vapauttaa tietohallintoyksiköiden resursseja toimialakohtaiseen kehittämistyöhön, jossa ICT:n avulla voidaan tuottaa merkittävintä hyötyä. Toimialariippumattomiin palveluihin luetaan sellaiset ICT-palvelut, joissa ei ole merkittäviä toimialakohtaisia erityispiirteitä, vaan voidaan toteuttaa samanlaisena ja samalla osaa-

misella kaikille toimialoille. Palvelut perustuvat yleisesti käytettyihin laite- ja ohjelmistoratkaisuihin ja teknologioihin. Tällaiseksi luetaan mm. perustietotekniikka, käyttäjätuki, kapasiteettipalvelut ja tietoverkot.

Koko metropolikaupunki hankkii kaikki toimialariippumattomat ICT-palvelunsa palvelukeskukselta. Mikäli palvelukeskuksesta tulee metropolikaupungin organisaatiosta erillinen organisaatio (esim. yhtiöittäminen), tulee huolehtia mahdollisuudesta tehdä hankinnat ns. in-house-periaatteen mukaisesti. Palvelukeskus voi tuottaa palveluita itse tai ostaa niitä markkinoilta.

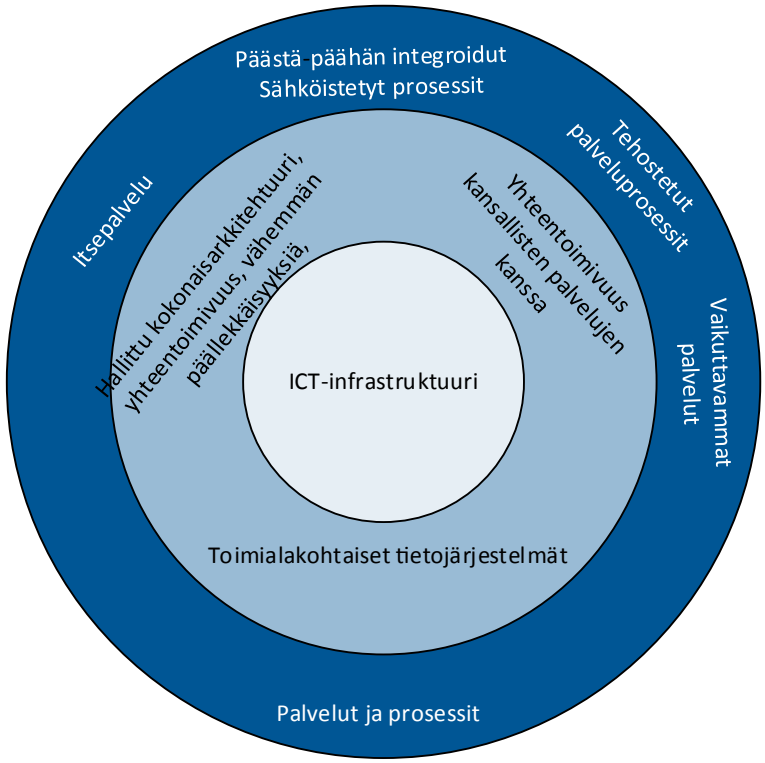
Palvelukeskuksen johtamisen kannalta on tärkeää, että asiakkaat (jolla tässä tarkoitetaan metropolikaupungin organisaatioita, jotka ostavat ja käyttävät toimialariippumattomia ICT-palveluja tuottaakseen niiden avulla palveluja kuntalaisille, yrityksille ja muille metropolikaupungin sidosryhmille) pääsevät tarvittavalla tavalla ohjaamaan palvelujen kehittämistä. Strateginen tietohallinto omistaa toimialariippumattomien ICT-palvelujen palvelukatalogin.

Siirtymävaiheella tarkoitetaan ajanjaksoa lähtötilanteesta tavoitetilaan. Siirtymävaihe alkaa kuntien yhdistymispäätöksestä ja kestää metropolikaupungin syntymisen yli kunnes siirtymävaiheen tehtävät on suoritettu loppuun. Siirtymäkauden jälkeen metropolikaupungin tietohallinto toimii tavoitetilan mukaisesti. Siirtymävaiheeseen liittyy tiettyjä riskejä, kuten esimerkiksi se, että tietohallinnon merkitys aliarvioidaan metropolikaupungin perustamisvaiheessa ja tietohallinnon perustaminen viivästyy ja että tietohallintoon ja ICT-palveluihin liittyviä asioita ei johdeta keskitetysti. Tällöin riskinä on, että tietohallinto kokonaisuutena ei pysty vastaamaan yhdistymiseen liittyviin vaatimuksiin ja ICT-palveluista tulee este ja hidaste mahdollistajan sijaan.

Pitkän aikavälin arviointi/johtopäätöksiä

ICT-palvelujen kannalta kuntaliitos on ainutlaatuinen tilaisuus uudistamiselle. Visiossa metropolikaupungista ICT:n näkökulmasta tietohallinto on mukana toteuttamassa uudenlaista palvelurakennetta, jossa ICT:n mahdollisuuksia hyödynnetään aivan eri tavalla kuin nykyisissä kaupungeissa. ICT-palvelujen kautta saavutettavia hyötyjä on tässä tarkasteltu alla olevan kuvan mukaisessa kokonaisuudessa.

Kuva 55. Visio metropolikaupungista ICT-palvelujen näkökulmasta. Hyötyjen merkitys kasvaa siirryttäessä kuvion ulommille kehille. Suurimmat hyödyt on saavutettavissa palvelujen ja prosessien kehällä.

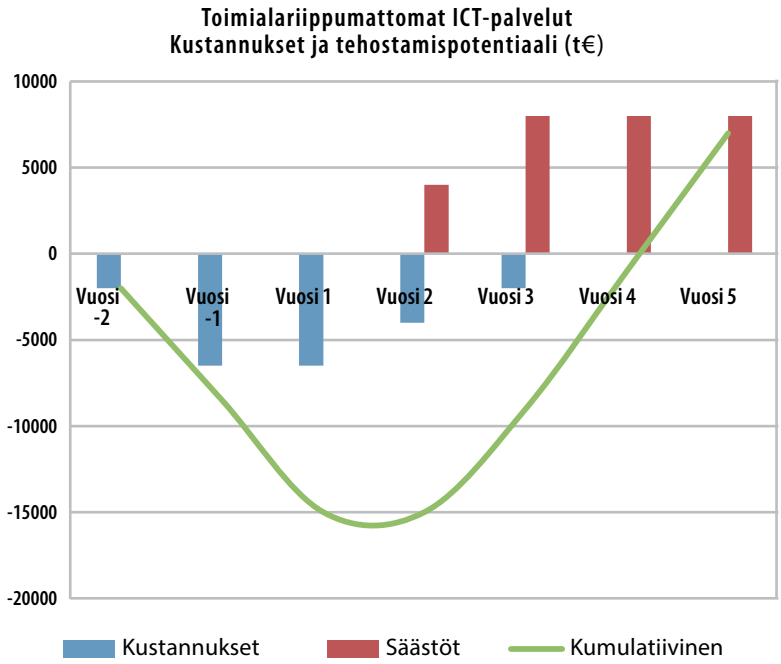
Kuviossa sisemmät kehät toimivat mahdollistajina ulommille kehille. ICT-infrastruktuuriin liittyvä uudistaminen on edellytyksenä toimialakohtaisten tietojärjestelmien uudistamiselle. Tämä puolestaan mahdollistaa palvelujen ja prosessien radikaalin uudistamisen ICT-palvelujen avulla. ICT:n avulla lisätään nykyisten toimintamallien tehokkuutta ja mahdollistetaan uusien aikaisempaa tuottavampien toimintamallien käyttöönotto. Keskeistä on tukea toiminnan murrosta perinteisestä palvelujen ja prosessien mallista sähköiseen toimintamalliin, jossa sähköinen toimintatapa on ensisijainen ja muut toimintamallit tukevat sitä ja jossa itsepalvelumahdollisuuksia lisätään. Kehitettävien ICT-palvelujen vaikuttavuus on suurempi suuremman väestöpohjan myötä. Lisäksi kehittämisresurssien keskittäminen nopeuttaa kehittämistyötä.

Strategisen tietohallinnon käynnistämisen ja hanketoimiston toiminnan kustannukset siirtymävaiheen ajan arvioidaan olevan noin 11 miljoonaa euroa. *Toimialakohtaisissa* ICT-palvelujen osalta pitkän aikavälin arvioinnissa yksi keskeisistä johtopäätöksistä oli, että ICT-kustannusten pienentäminen ei tule olla päätavoitteena vaan keskeisimpänä tavoitteena on varmistaa ICT:n parempi hyödyntäminen substanssipalvelujen ja -prosessien kehittämisessä niin toimialojen tasolla kuin kaupunkitasoisesti. Keskeistä on, että investoinnit arvioidaan kulloinkin kustannusten ja hyötyjen kautta.

Kustannussäästöt ovat yksi keskeisistä *toimialariippumattomien* ICT-palveluiden hyödyistä. Kustannustehokas perustietotekniikka- ja muiden peruspalvelujen järjestäminen vapauttaa puolestaan resursseja toimialakohtaiseen ICT-kehittämiseen, jonka kautta voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä. Verrokkikohteiden avulla on arvioitu, että tehostamispotentiaali olisi viidennestä toimintavuodesta alkaen 10–20 %, joka tarkoittaa 8,5–17 M€/vuosi (kuva 56). Siirtymävaiheen (4 vuotta) kustannuksiksi arvioitiin 28 miljoonaa euroa.

Lisäksi toimialariippumattomien palvelujen keskittäminen mahdollistaa toimialojen tietohallintojen keskittymisen päätehtäväänsä eli toimialakohtaisten ICT-palvelujen kehittämiseen toiminnan tueksi. Lisäksi palvelukeskuksen koko metropolikaupungille toteuttama ICT-infrastruktuuri on yhdenmukainen, mikä parantaa mahdollisuuksia kehittää yhteentoimivia ICT-palveluja yli hallintokuntien ja muiden organisaatiorajojen yli. Se myös helpottaa yhteisten ICT-ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa sekä helpottaa organisaatiomuutosten toimeenpanoa.

Kuva 56. Toimialariippumattomien ICT-palvelujen keskittämisen arvioidut kustannukset ja säästöpotentiaali (t€).

Nykytila-analyysin perusteella metropolikaupungin alueella on 2500–3000 erillistä tietojärjestelmää käytössä. Suurelta osin tilanne on se, että jokaisessa nykykunnassa on tietojärjestelmä kuhunkin eri tarpeeseen ja metropolikaupungissa on näin ollen lähtökohtaisesti viisi erillistä tietojärjestelmää samaan tarpeeseen. Arvion mukaan metropolikaupungissa voisi olla noin 2000 tietojärjestelmää vähemmän.

Tietojärjestelmien konsolidoimisella on mahdollista aikaansaada kustannussäästöjä ja poistaa päällekkäisiä kustannuksia. Konsolidointiin liittyy kuitenkin tyypillisesti mm. hankintalainsäädännöllisiä rajoitteita, joiden takia voidaan joutua hankkimaan ratkaisu metropolikaupunkilaajuisesti kokonaan uudestaan. Näissä tapauksissa konsolidoinnilla ei itsessään ole mahdollista aikaansaada kustannussäästöjä. Konsolidointihankkeissa tulee näin ollen aina tapauskohtaisesti arvioida konsolidoinnin business case. On arvioitu, että koko metropolikaupungin tietojärjestelmäympäristön uudistaminen maksaisi investointina 300–400 M€. Metropolikaupungin yhteisen ICT-ympäristön rakentaminen aikaistaisi monessa tapauksessa näitä investointeja, koska toiminnan yhdenmukaistamisen edellytyksenä on tietojärjestelmien yhdenmukaistamista konsolidoimalla tai muuten yhteentoimivuutta lisäämällä.

On kuitenkin oleellista ymmärtää, että nämä investoinnit on tehtävä joka tapauksessa, koska tietojärjestelmien elinkaari tulee aina jossakin vaiheessa tiensä päähän. Kustannussäästöjä voidaan nähdä saatavan myös uusien tietojärjestelmäratkaisujen kehittämisessä. Näissä jokainen kunta tekisi investoinnit ja kehittämistyön joka tapauksessa erikseen, joten yhdessä tekeminen tuo kustannussäästöjä.

15 Henkilöstö metropolikaupungissa

15.1 Henkilöstön määrä, eläköityminen ja rekrytointitarve

Viiden kunnan henkilöstömäärä oli vuoden 2010 lopussa Kevan tilastojen mukaan 71 430.

Taulukko 29. Henkilöstö viidessä kunnassa. Määrä on laskennallinen arvio 31.12.2010 vakuutettujen määrän perusteella.

Toimialat/ ammatit	Espoo	Helsinki	Kauniainen	Sipoo	Vantaa	Metropoli-kaupunki
Toimistotyö	810	2 366	44	68	808	4 096
Hallinto- ja tukipalvelut	681	3 402	36	50	669	4 838
Ruokapalvelut	517	1 409	37	45	432	2 440
Siivous- ja kiinteistöhuolto	580	2 007	36	135	660	3 418
Tekninen- ja ympäristöala	1 120	5 053	57	71	819	7 120
Kulttuuri ja vapaa-aika	459	1 263	30	38	287	2 077
Sosiaaliala	994	3 449	28	45	908	5 424
Lääkärit	316	1 001	8	30	265	1 620
Sairaanhoitajat	968	4 256	49	64	762	6 099
Terveydenhuollon muu henkilöstö	855	1 497	29	41	554	2 976
Perus- ja lähihoitajat	768	4 527	38	113	769	6 215
Kodinhoitajat ja avustajat	558	1 214	53	62	399	2 286
Opettajat	3 260	5 957	202	316	2 487	12 222
Päivähoito- ja esiopetus yht.	2 560	5 592	93	236	2 117	10 598
YHTEENSÄ	**14 446**	**42 994**	**740**	**1 314**	**11 936**	**71 430**

(Lähde: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Kuntien itsensä asiakirjoissaan mainitsemat luvut ovat pienemmät:

– *Espoon* henkilöstömäärä oli henkilöstökertomuksen 2013 mukaan **13 970** henkilöä, kasvua edellisestä vuodesta oli 183 henkilöä.

- *Helsingin* henkilöstön määrä oli henkilöstöraportin 2012 mukaan vuoden lopussa **40 129** henkilöä, joista vakituisia 33 394 (83,2 %) ja määräaikaisia 6 735 (16,8 %) henkilöä. Vakituisten työntekijöiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta erityisesti sosiaali- ja terveystoimessa.
- *Kauniaisten* vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan kaupungin vakanssien määrä oli vajaa 700. Lisäystä vuodesta 2012 oli 6 vakanssia.
- *Sipoon* vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan kunnan palveluksessa oli vuoden 2013 lopussa **1 217** henkilöä, mikä on 8 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 944 ja määräaikaisen henkilöstön 257.
- *Vantaan* henkilöstökertomuksen 2013 mukaan vakituisessa ja määräaikaisessa palvelussuhteessa oli yhteensä **10 319** henkilöä, määrän pysyessä lähestulkoon saman verrattuna vuoteen 2012.

Näiden tietojen perusteella vuoden 2013 lopussa olisi viidessä kunnassa ollut **n. 66 800** henkilöä (oletuksena Helsingin henkilöstömäärän kasvu noin 500 henkilöllä 2012–2013). Erotus Kevan lukuihin on siis noin 4 630 henkilöä.

Kaikki viisi kuntaa ovat pyrkineet rajoittamaan henkilöstön kasvua taloudellisen tilanteen vuoksi ja myös mm. rekrytointivaikeuksien takia eräillä aloilla.

Taulukko 30. Tarpeen muutoksesta ja eläköitymisestä johtuva laskennallinen rekrytointitarve, tuottavuus +0,5 %/vuosi

Eläkkeelle siirtyvät	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Espoo	418,9	386,9	382,2	396,8	383,7	385	389,2	372,3	400,7	413,4	354	367,9	391	373,2	386,2	384,1
Helsinki	1 241,9	1 266,9	1 221,4	1 238	1 243,7	1 219,6	1 227	1 211	1 223,4	1 184,6	1 047,2	1 211,5	1 185,4	1 149,2	1 173,9	1 164,4
Kauniainen	15,6	18,8	16,4	29,5	27,3	18,5	20,8	13,8	19	15,7	14	19	20,7	10	20	22,8
Sipoo	31,7	30,9	39,5	28,9	33,4	34,2	44,3	32,8	32	45,3	25,7	31,1	24,1	26,7	39	40,8
Vantaa	367,6	351,7	346,3	337,3	325,3	316,2	329,4	347,2	326,1	320,1	275,1	323,7	308,6	302,9	328	298,9
Metropolikaupunki	**2 075,7**	**2 055,2**	**2 005,8**	**2 030,5**	**2 013,4**	**1 973,5**	**2 010,7**	**1 977,1**	**2 001,2**	**1 979,1**	**1 716**	**1 953,2**	**1 929,8**	**1 862**	**1 947,1**	**1 911**
Rekrytointitarve	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Espoo	498,1	496,4	505	504,5	490,5	490,9	494,1	490,5	518	529,6	437	417,7	440,2	421,7	434	431,3
Helsinki	1 371,5	1 489,1	1 527	1 455,4	1 458,9	1 432,6	1 437,8	1 505,1	1 514,9	1 473,5	1 204,4	1 309,4	1 281,6	1 243,8	1 266,8	1 255,5
Kauniainen	18,1	23,6	21,9	34,2	32	23,1	25,4	19,1	24,3	20,9	17,5	20,8	22,4	11,6	21,6	24,4
Sipoo	39,3	41,1	52,6	38,9	43,3	44,1	54	45,5	44,6	57,7	34,7	36,7	29,7	32,2	44,4	46,2
Vantaa	440,2	445,1	453,2	429,1	416,3	406,5	481,9	450,2	428,3	421,4	345	362,4	346,7	340,5	365,1	335,4
Metropolikaupunki	**2 367,2**	**2 495,3**	**2 559,7**	**2 462,1**	**2 441**	**2 397,2**	**2 493,2**	**2 510,4**	**2 530,1**	**2 503,1**	**2 038,6**	**2 147**	**2 120,6**	**2 049,8**	**2 131,9**	**2 092,8**

Lähde: Keva

Viiden kunnan eläköitymisennusteeen mukaan henkilöstöä eläköityy eniten vuonna 2014 yhteensä 2075 henkilöä (taulukko 30). Tämän jälkeen vuoteen 2022 saakka, vuosia 2019 ja 2021 lukuun ottamatta, eläköityy joka vuosi yli 2 000 henkilöä. Sen jälkeen eläköityvien määrä putoaa alle 2000 henkilön. (Kevan ennuste, perustuu 31.12.2010 henkilöstöön ja se sisältää virka- ja työsuhteiset, vakinaiset ja määräaikaiset, KuEL- tai VEL-vakuutetut sekä myös vapailla ja työlomilla olijat).

Rekrytointitarpeeseen vaikuttaa eläköitymisen lisäksi henkilöstön muu vaihtuvuus. Henkilöstötarpeiden ennakointi kussakin ammattiryhmässä perustuu palvelua käyttävän väestön ennustettuun muutokseen (Tilastokeskus 2012) ja palvelun nykyiseen käyttöön eri ikäryhmissä. Oletuksena on kuntien tuottavuuden kasvu 0,5% vuosittain. Henkilöstötarve-ennusteessa ei voida ottaa huomioon mahdollista henkilöstön ali-/ylimitoitusta tai esim. ostopalvelujen muuttuvaa käyttöä. Terveydenhuollon osalta mukana on henkilöstö vain peruskunnista, ei kuntayhtymistä.

Tässä laskelmassa ei ole voitu huomioida kesken olevan sote-uudistuksen vaikutusta rekrytointitarpeeseen. Kevan viiden kunnan henkilöstömäärässä, jossa on vain peruskuntien henkilöstö, on tehtävien perusteella 24 602 sosiaali- ja terveydenhuollon alalla työskentelevää. Nykytiedon mukaan nämä siirtyisivät kuntayhtymiin, siellä jo työskentelevien lisäksi.

Lisäksi kuntien rekrytointitarpeesta osa voi myös jäädä toteutumatta palvelujen ostojen kasvun kautta.

Henkilötyön tuottavuutta ei ole aina mahdollista nostaa, mutta henkilöstön rekrytointitarvetta voidaan vähentää myös esim. laajentamalla osaamista, pidentämällä työuria, vähentämällä sairauspoissaoloja, lisäämällä palvelujen vaikuttavuutta ja panostamalla asukkaiden hyvinvointiin.

Vosina 2014–2018 ja taas vuosina 2020–2023 rekrytointitarve ylittää 2400 henkilöä vuodessa. Vuodesta 2024 tarve pienenee ollen siitä lähtien 2 000–2 200 välillä.

Johtopäätöksiä

Kuntien yhteinen laskennallinen henkilöstön eläköitymisennuste 2015–2021 on 14 070 henkilön siirtyminen eläkkeelle yhteensä n. 66 800 henkilöstöön kuuluvasta. Näin ollen 52 730 henkilön asema olisi kuntarakenteen muuttuessa suojattu irtisanomisesta taloudellisin ja tuotannollisin perustein.

Samanaikainen rekrytointitarve riippuu olennaisesti niistä muutoksista, jotka tapahtuvat palvelutuotannossa, mm. sote-uudistuksen myötä tai palvelujen muiden ostojen kasvun kautta. Ilman että niitä otetaan huomioon, mutta huomioiden tuottavuuden 0,5 % kasvu, on rekrytointitarve viidessä kunnassa vuosina 2015–2021 yhteensä n. 17 360 henkilöä. Tämä tarkoittaisi eläköitymisennusteen vaikutukseen yhdistettynä, että viiden kunnan henkilöstö vuonna 2021 olisi n. 70 090 henkilöä. Nyt saatavilla olevan tiedon perusteella tarve tulee olemaan huomattavasti pienempi, ottaen huomioon mm. sote-uudistus.

Metropolikaupungin rekrytointitarpeen voidaan olettaa olevan pienempi kuin viiden erillisen kunnan arvioidut rekrytointitarpeet. Tästä seuraa siirtymäkauden jälkeen mahdollisuus siirtää resursseja erityisesti hallinnollisista tehtävistä palveluja tuotaviin tehtäviin. Myös väestömäärän muutos vaikuttaa rekrytointitarpeeseen, mutta vielä suurempi vaikutus on palvelujen organisointitavoilla.

15.2 Henkilöstö muutoksessa

Kuntajaon muutos on henkilöstön kannalta kuntarakennelain 29 §:n mukainen liikkeenluovutus.

Vuonna 2017 alusta voimaan tulevissa kuntajaon muutoksissa, joissa henkilöstöä siirtyy uuden kunnan palvelukseen, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Tämä kielto koskee kaikkia kuntajaon muutoksessa mukana olevia kuntia ja on voimassa viisi vuotta kuntajaon muutoksen voimaantulosta. (28.6.2013/478)

Työntekijä ja viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta työnantajan hänelle tarjoamaa työsopimuslain 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa.

Uudelle työnantajalle kehitetään omat kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkausjärjestelmät, joilla korvataan entiset palkkausjärjestelmät. Entisten palkkausjärjestelmien mukaiset tehtäväkohtaiset palkat yhteen sovitetaan mahdollisuuksien mukaan uusien palkkausjärjestelmien mukaisiksi. Tavoitteena on tasapuolinen tehtäväkohtainen palkka yhtä vaativissa tehtävissä.

Palkkaharmonisointi pyritään toteuttamaan vuoden 2021 loppuun mennessä eli KRL:n mukaisen palvelussuhdeturva-ajan kuluessa. Uusia palkkausjärjestelmiä aletaan kehittää heti, kun päätökset uuden kunnan palveluista ja niiden järjestämistavoista on tehty.

Siirtymävaiheen yhteiset toimintaperiaatteet

Valtuustojen yhdistymispäätösten jälkeen kuntien henkilöstöpolitiikkaa ryhdytään yhtenäistämään.

Kuntien yhteistyöelinten ja valmisteluvaiheen henkilöstöryhmän työ päättyy, kun uuden kunnan yhteistoimintalain ja kunta-alan sopimusten mukainen yhteistoimintaelin aloittaa toimintansa. Henkilöstön edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhdistymishallituksessa sen käsitellessä henkilöstöä koskevia asioita.

Henkilöstön siirtymissuunnitelma valmistellaan yhdistymishallituksessa vuonna 2016.

Vuosille 2017–2021 laaditaan kuntastrategia, johon henkilöstöpolitiikan linjaukset sisältyvät keskeisenä osana.

Avoimeksi tulevien virkojen ja työsuhteiden sekä sijaisuuksien täyttämisen periaatteista päättää yhdistymishallitus, kuitenkin siten, että henkilöstö rekrytoidaan ensisijaisesti yhdistyvien kuntien henkilöstöstä.

15.3 Johtopäätöksiä

Henkilöstön kannalta hyödyt metropolikaupungin perustamisesta ovat viiden vuoden irtisanomissuoja 1.1.2017–31.12.2021 koskien irtisanomista tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Yhdistymissopimuksessa vahvistetaan periaatteet henkilöstön vaikutusmahdollisuuksille muutosprosessin aikana.

Henkilöstön siirtyminen metropolikaupungin palvelukseen on iso ja raskas prosessi, joka edellyttää erinomaista johtamista kaikilla tasoilla. Riskinä on, että muutoksen myönteisiä mahdollisuuksia ei osata käyttää hyväksi. Palkkausjärjestelmän yhdenmukaistaminen siten että tehtäväkohtaiset palkat ovat tasapuoliset yhtä vaativissa tehtävissä, on vaativa johtamistehtävä ottaen huomioon nykyisten kuntien hyvin erilaiset palvelutuotannon organisointitavat. Tehtävien onnistuminen edellyttää henkilöstön vahvaa mukanaolon koko prosessin aikana.

16 Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratia

16.1 Osallistuminen metropolikaupungissa

2010-luvun elinvoimainen demokratia on tekemisen, ideoinnin ja osallistumisen demokratiaa, asioiden jakamista ja yhteistoimintaa. Mahdollistava ja salliva kunta on innostava. Metropolikaupunki mahdollistaa, suvaitsee, ruokkii ja tukee asukkaiden ideoita ja innovaatioita

Metropolikaupunki toimii demokraattisesti, jos sekä valtuuston johtama edustuksellinen demokratia että kansalaisten lähidemokratia toimivat. Asukkaat kiinnittyvät kuntaansa lähiympäristönsä kautta, jonka kehittämiseen he voivat vaikuttaa.

Metropolikaupunki on avoin kaupunki. Demokratian toteutumista palvelee avoin julkinen verkko, jossa kaikki merkittävät julkishallinnon tietoaineistot ovat ilmaiset, kaikkien saatavilla ja käytössä. Aineisto on hyödyksi kaikille kaupungin toimijoille: asukkaille, yrityksille, yhdistyksille, hallinnolle ja asukkaiden ryhmille. Hyvänä perustana tässä toimii seudulle kehitetty avoimen datarajapinnan Helsinki Regional Infoshare (HRI), jossa sovelluskäyttäjien kehittämistyö luo avointa dataa hyväksikäyttäen uutta tietoa asukkaiden käyttöön ja aluetalouteen uutta arvoa.

16.2 Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä lähidemokratian toteutuminen metropolikaupungissa

Asukkaiden identiteetti muodostuu alueen kautta: asukkaiden muodostamat alueraadit, osallistuminen fyysisen lähiympäristön suunnitteluun, asukastilojen käyttö, paikallisyhdistysten toiminta, sekä paikalliset tapahtumat vahvistavat yhteenkuuluvuutta.

Uusi kunta mahdollistaa, käyttää ja kehittää sekä edustuksellista demokratiaa kaupungin alueilla että paikallisia muita osallistumisen muotoja, kuten alueellisia neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, palvelujen käyttäjäraateja, osallistuvaa suunnittelua ja budjetointia, sekä monimuotoista sähköistä osallistumista.

Metropolikaupunki vahvistaa yleensä käyttäjälähtöistä osallistumista palvelujen suunnittelun ja tuotannon eri vaikeissa: ideoinnissa, suunnittelussa, testauksessa ja arvioinnissa. Käyttäjälähtöisyyden vahvistamiseksi valtuusto voi esimerkiksi antaa palvelujen käyttäjille oikeuden esittää edustajiaan johtokuntaan sekä kunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetettuun toimielimeen.

Lähidemokratia on sekä alueellista että toiminnallista. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien varmistamiskesi ja uuden kunnan osa-alueiden kehityksen edistämiseksi rakennetaan elinvoiman kehittämisen ja lähipalveluiden toimintamalli. Toiminnasta vastaa kuntalaisten alueellinen toimielin, jonka tehtävänä on vastata alueellaan lähipalveluiden toteutuksesta ja lähiympäristön kehittämisestä.

16.3 Johtopäätöksiä

Yhdistyminen on, kuten hallinnon kehittämisessä yleensä, ainutkertainen mahdollisuus uudistaa käytäntöjä ja toimia kaikessa strategisten linjausten pohjalta: rakentaa kaupunki jossa valtuuston johtama edustuksellinen demokratia ja moninainen lähidemokratia ja demokratia toimivat yhdessä uudella tavalla.

Asukkaiden osallistumismahdollisuudet tulee olla todelliset, vaikuttavat ja helppoja asukkaiden ottaa käyttöön. Niihin sisältyvät sekä alueellinen että toiminnallinen lähidemokratia ja osallistuminen; niin kasvokkain, kansanäänestyksin, verkossa ja muutoin tapahtuva vaikuttaminen.

Niiden käyttäminen edellyttää, ottaen huomioon metropolialueen monikielisyys, että osallistuminen useissa asioissa voi tapahtua, paitsi kansalliskielillä, myös useilla muilla kaupungin asukkaiden kielillä.

Haittana – tai vaarana – on, että ellei alueellista ja toiminnallista lähidemokratiaa huomattavasti vahvisteta nykyisestä tilanteesta kunnissa, tapahtuu asukkaiden vieraantumista ja pettymistä.

17 Kielelliset oikeudet metropolikaupungissa

Julkiset palvelut ovat nykyään asiakaslähtöisiä ja ihmiset kokevat olevansa palveluiden kuluttajia sekä aktiivisia toimijoita. Tarve kehittää palveluita yhdessä asiakkaan kanssa on tämän myötä lisääntynyt. Kuntalain kokonaisuudistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota lähidemokratian vahvistamiseen ja uusien osallistumismuotojen kehittämiseen. Tämä koskee myös eri kieliryhmien palveluiden kehittämistä.

17.1 Ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa

Metropolikaupungissa asuu yksi kolmasosa maan ruotsinkielisestä väestöstä. Tämä tarkoittaa aiempaa parempia mahdollisuuksia koota ja koordinoida ruotsinkielisiä palveluita ja huolehtia, että ne ovat tasalaatuisia ja tasokkaita koko metropolikaupungin alueella. Ruotsinkieliset palveluiden käyttäjät pääkaupunkiseudulla ovat kielibarometrin mukaan tyytymättömiä erityisesti ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen. Kun ruotsinkieliset palvelut halutaan turvata, olisi hyvä että ruotsinkieliset niin pitkälle kuin on mahdollista, saisivat päättää omista palveluistaan.

Koska ruotsinkielisten määrä sekä heidän suhteellinen osuutensa väestöstä vaihtelee voimakkaasti metropolialueen sisällä, on useassa selvityksessä (esim. Tammenmaa 2014, Henricson 2013) perusteltu tarve koordinoida ruotsinkieliset palvelut alueella yhteisen lautakunnan tai muun elimen avulla.

Erityisesti tarve on nähty terveys- ja sosiaalipalveluissa. Sote-uudistuksen parlamentaarisessa valmistelussa on hahmoteltu kaksikielisille sote-alueille, eli mm. eteläisen Suomen sote-alue, ruotsinkielisten palvelujen tilaajafunktion perustamista, esim. alueen hallinnon alaisena lautakuntana. Vastaavasti tulee perustaa julkisissa tuottajaorganisaatioissa ruotsinkielisten palvelujen lautakunta tms.

Muidenkin ruotsinkielisten palvelujen koordinaatiota tulisi järjestää niissä tapauksissa, joissa ei palvelujen yhdistäminen tule kyseeseen.

17.2 Vieraskielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen metropolikaupungissa

Metropolikaupungin alueella on n. 72 000 ihmistä joiden äidinkieli on ruotsi ja n. 128 000 ihmistä joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi (2013). Prosenttiosuus koko väestöstä vuonna 2013 oli Helsingissä 12,1 %, Espoossa 11,0 %, Vantaalla 11,6 %, Kauniaisissa 4,5 % ja Sipoossa 3 %.

Uuden kunnan tulee valmistautua vieraskielisten määrän kaksinkertaistumiseen lähes 200 000 henkilöön vuoteen 2030 mennessä.

Vieraskielisen väestön nopea integraatio on metropolialueen menestyksen ehto. Vieraskielisten integroinnissa keskeistä on jommankumman maan kansalliskielen intensiivinen opiskelu kaikille halukkaille, yhdistettynä kulttuurin ja lainsäädännön perusteiden esittelyyn. Integraatiovaiheen jälkeen vieraskielisille asukkaille tarjotaan samat palvelut kuin kansalliskielisille, kuitenkin tulkkaus tms. avulla.

17.3 Johtopäätöksiä

Hyötynä ruotsinkielisten oikeuksien kannalta on että syntyy vahva väestöpohja hyvälle ruotsinkielisten palvelujen toteutumiselle. Ruotsinkielisen henkilökunnan rekrytointi, henkilöstönpankit sekä ruotsinkielisten palvelujen hallinnollinen yhdistäminen vahvistaa palvelujen saatavuutta. Kun julkisiin sote-tuotanto-organisaatioihin perustetaan ruotsinkielisten palvelujen lautakunta tms., turvaa se nykyistä paremmin palveluiden toteutumisen.

Vieraskielisten asukkaiden palvelujen tarjoaminen myös pienille kieliryhmille helpottuu palveluja yhdistämällä sekä niitä sähköistämällä koko metropolikaupungin alueella. Maahanmuuttajien ja pakolaisten integraatiota tuetaan yhtenäisellä asuntopolitiikalla.

Mahdollisesti syntyvänä haittana on, että ilman vahvaa suunnittelua ja toimeenpanoa ruotsinkielisten palvelut uhkaavat heiketä suuressa kaupungissa. Ilman tehokasta organisointia ja toimintaa saattavat vieraskielisten integraatio epäonnistua, josta syntyvä syrjäytyminen ja siihen liittyvät ongelmat kasvavat.

18 Kuntien yhdistyminen suhteessa kuntien yhteistoimintaan

Metropolikaupungin perustaminen toisi merkittäviä muutoksia kuntien väliseen yhteistoimintaan vähentäen tarvetta moniin nykyisiin yhteistyön rakenteisiin. Yhdistyvien kuntien keskinäiset yhteistoimintasopimukset päättyvät yhdistymisen tullessa voimaan ellei jonkin asian kohdalta sovita sitä ennen muuta. Yhdistymishallituksen tehtävänä on neuvotella niistä sopimuksista ja järjestelyistä, joita Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Vantaa ovat sopineet muiden kuntien ja tahojen kanssa.

Uudet järjestelyt koskisivat mm. Uudenmaan liittoa, Helsingin seudun ympäristöpalvelut ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymiä, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriä, pelastuslaitoksia, ammattikorkeakouluja ylläpitäviä kuntayhtymiä ja yhtiöitä sekä ammatillisen koulutuksen ja sosiaalialan kuntayhtymiä. Kuntien välisen yhteistoiminnan nykytilaa kuvataan luvussa 6.

Kuntarakenteen muutos edellyttää kuntayhtymien perussopimusten muuttamisen sekä kunta- ja osakasyhtiöiden uudelleenjärjestelyjen lisäksi joissakin tapauksissa muutoksia lainsäädäntöön sekä valtioneuvoston aluejaon muuttamista koskevia päätöksiä. Metropolikaupungin perustaminen vaikuttaa myös seurakuntahallintoon, koska seurakuntajako noudattaa kuntajakoa.

19 Kuntien yhdistyminen suhteessa metropolihallinnon tarpeeseen

Lähtökohtaisesti metropolikaupungin perustaminen vähentää tarvetta erilliseen metropolihallintoon. Pääosa ongelmista, joita metropolihallinnolla pyritään ratkaisemaan, voidaan ratkaista uuden kunnan sisällä ja sopimusyhteistyöllä naapurikuntien kanssa. Tätä selkeyttäisi entisestään Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä esitetty Keski-Uudenmaan kaupungin perustaminen.

Vireillä olevassa metropolilakihankkeessa on päädytty maatieteellisesti laajaan alueeseen, suppeisiin tehtäviin ja kuntayhtymähallintoon (katso myös luku 1.3.3). Tämäkin vaihtoehto tuo metropolihallintoon kuuluville jäsenkunnille velvoitteita, joilla olisi vaikutuksia kuntien päätöksentekoon, hallintoon ja talouteen. Vaikutusten merkittävyys riippuu kuitenkin siitä, millaiseksi perustettavan metropolihallinnon toiminta tosiasiallisesti muodostuu ja siitä, millä tavoin kunnat sopivat kuntayhtymän perussopimuksessa metropolihallinnon järjestämiseen ja rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä. Vaikka metropolivaltuuston päätökset olisivat kuntia sitovia, tosiasialliset vaikutukset riippuvat jatkossakin yksittäisten kuntien ratkaisuista ja siitä, miten kunnat toteuttavat seudullisesti yhteen sovitettuja ja yhteisiä koko seutua koskevia strategisen tason periaatteita ja päätöksiä paikallisella tasolla. Valittu ratkaisu ei näin ollen vähennä kuntien yhdistämisen tarvetta, kuten metropolilakityöryhmäkin on linjannut jo väliraportissaan.

Metropolihallinnon tehtävät rajoittuvat budjettiriihen linjauksen mukaisesti pääosin maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen. Metropolikaupunki mahdollistaisi maankäytön yhtenäisen kehittämisen alueella, johon kohdistuu noin 4/5 koko Helsingin seudun väestönkasvusta. Voimakkaan kasvun vuoksi siellä yhdyskuntarakenteen kehittäminen kestävällä tavalla on vaikuttavinta ja mahdollisuudet mm. liikkumistarpeen vähentämiseen suurimmat. Uusi kunta loisi metropolihallintoa paremmat edellytyksen maankäytön tehostamiseen ja monikeskuksisen kaupunkirakenteen vahvistamiseen seudun ydinalueella. Asumisen ongelmana on erityisesti kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute, kuten luvussa 2.2.3 on kuvattu. Kuntien yhdistyminen mahdollistaisi nykyisten kunnallisten asuntorakennuttajien voimavarojen yhdistämisen ja entistä monipuolisemmat vaihtoehdot asuntotuotannon sijoittamiseen. Myös liikennejärjestelmän kehittämisessä ja liikenneinvestoinneissa metropolikaupungin perustaminen helpottaisi eri kehittämistarpeiden priorisointia ja selkeyttäisi yhteistyötä HSL:n ja valtion liikenneviranomaisten kanssa.

Lähdeluettelo

- Alanen, J-P. (2009). Helsinki. Kansakunnan pääkaupunki - ihmisten metropoli. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 74.
- Alanen, O., Hautamäki, A., Kasinen, T., Kuittinen, O., Laitio, T., Mokka, R., Neuvonen, A., Oksanen, K., Onnela, S., Rissanen, M., Vassinen, S., & V. Viljanen (2010). Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki & Jyväskylän yliopisto. Erweko, Helsinki.
- Andersson, R. (1998). Socio-spatial dynamics: ethnic division of mobility and housing in post-Palme Sweden. Urban Studies 35: 3, 397–428.
- Andersson, R., Dhalmann, H., Holmqvist, E., Kauppinen, T., Magnusson, T., Skifter Andersen, H., Söholt, S., Vaattovaara, M., Vilkama, K., Wessel, T., Yousfi, S.(2010). Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states. De-partment of Geosciences and Geography C2, Helsingin yliopisto.
- Aro, T. & A. Laiho (2014). Metropolialueen demografinen kilpailukykyanalyysi. Metropolialueen alueellinen ja väestöllinen kilpailukyky muuttoliikkeen näkökulmasta vuosina 2000 – 2013. Valtiovarainministeriö.
- Aronen, K. (2013). Kuntauudistus kokonaisuuden hyväksi - tutkimuksen puheenvuorot toistaiseksi vinoutuneita. Talous ja yhteiskunta 2/2013.
- Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2013 (2014). Suomen Ympäristö 1:2014.
- Asikainen, J., Paqvalin, R., Mononen, K., Tuimala, A., Turunen, J. & P. Myllyniemi (2013). Metropoli meille kaikille. Metropolialueen esiselvitys - selvityshenkilöiden suositus ja ehdotukset, Valtiovarainministeriö.
- Bernelius, V. (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskus. 2013:1.
- Delgado, M., Ketels, C., Porter, M. E. & Stern, S. (2012). The Determinants of National Competitiveness. *NBER Working Papers, 18249.*
- Dhalman, H. (2011). Yhden uhka, toisen toive? Somalien ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa. Unigrafia, Helsingin yliopisto.
- Elinvoimainen metropoli tulevaisuuden tekijät 2025 -kilpailukykystrategia. *http://www.kuuma.fi/files/320/Liite_5_Elinvoimainen_metropoli2025.pdf*
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys. Toimintaympäristön tila ja kehitys -raportti. Tammikuu 2014.
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallinto ja tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaal 2014. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe*

- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe*
- ETLA/ Castrén, L., Kauhanen, A., Kulvik, M., Kulvik-Laine, S., Lönnqvist, A., Maijanen, S., Martikainen, O., Palvalin, M., Peltonen, I., Ranta, P., Vuolle, M., Zhan, Y. (2013). ICT ja palvelut. Näkökulmia tuottavuuden kehittämiseen. ETLA B 259
- ETLA/Koski, H. (2011). Does Marginal Cost Pricing of Public Sector Information Spur Firm Growth? Keskusteluaiheita, Discussion Papers 1260.
- Euroopan komissio (2013). Towards knowledge driven reindustrialisation. European Competitiveness Report 2013. Commission Staff Working Document SWD.
- FCG Konsultointi Oy, toimintaympäristö, talous ja henkilöstö.
- FCG Konsultointi Oy (2014). Metropolikaupungin kuntatalouden tarkastelu.
- Glaeser, E. (2011). Triumph of the City. How our greates invention makes us richer, smarter, greener, healthier, and happier. 338 s.The Penguin Press, New York.
- Hautamäki, A. (2010). Elinvoimainen metropoli. Analyysi kilpailukyvyn uudesta perustasta ja sen merkityksestä metropolialueelle. Agora Center, Jyväskylän yliopisto.
- Helminen, V, Kosonen, P., Kalenoja, H., Ristimäki, M., Tiitu, M., Tiikkaja, H. (2014). Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenne – Alakeskukset ja liikkuminen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2014.
- Helsingin seudun asuntoraportti (2012). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä. HSY:n julkaisuja 1/2013.
- Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta (2014). MAL-aiesopimuksen sihteeristö. *http://www.ara.fi/download/noname/%7B57D7C48F-E8C0-498E-9F8F-D30D550EAB9D%7D/99243*
- Helsingin seudun kehityskuva 2050 "Rajaton metropoli" MAL neuvottelukunnan puheenvuoro. Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisuja 3/2011.
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011. Edita Prima Oy, Helsinki 2011
- Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma 2050, MASU 2050 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun asuntostrategia 2025 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, HLJ 2015 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013 – 2030 (2013). Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 5/2013.
- Helsingin yleiskaava (2013a). Suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutus yleiskaavan visioon 2050. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:14
- Helsingin yleiskaava (2013b). Kansainvälinen Helsinki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:16.

- Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009. Helsingin seudun visio.
- Helsinki – Vantaa -selvitys. *http://www.helsinginseutu.fi/hki/HS/Helsingin+Seutu/Yhteisty_elimet/Seutuselvitykset/Helsinki-Vantaa+selvitys*
- Henricson, M. (2013). Metropolialueen ruotsinkielisten palvelujen hallintomalli. Loppuraportti. Suomen Kuntaliitto.
- Herberts, K. (2012). Kielibarometri. Suomen Kuntaliitto
- HelsinginSanomat HS 8.3.2014. Uudenmaan työttömyyskehitys ansaitsee huolta ja huomiota.
- IMD (2014). IMD World Competitiveness Yearbook. Institute for Management Development.
- Itä-Uudenmaan kuntien (Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon yhdistymisselvityksen) väliraportti. *http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/2011_hallinto/iu-selvitys/valiraportti/ita-uudenmaan_yhdisty-misselvityksen_valiraportti_18.3.2014.pdf*
- Kainulainen, S. (2013). Segregaatio metropolialueella. Metropolilain työryhmän työ-paperi. Valtiovarainministeriö.
- Kavavagh (2009). Social Sustainability & High Density Development. PIA Conference Paper. PAD
- Keski-Uudenmaan kuntien yhdistysmisselvitys. Väliraportti. *http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_(2).pdf*
- Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys (2014). VM *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit*
- Kielibarometri (2012). Samforsk/Herbert, K. Kuntaliitto, oikeusministeriö, Svenska kulturfonden ja hankkeeseen osallistuvat kunnat. *http://www.kunnat.net/fi/asiantun-tijapalvelut/ruotsinkielinen-toiminta/projektit/kielibarometri/Sivut/default.aspx*
- Korkman, S. (2011) Onko hyvinvointivaltiolla tulevaisuutta? EVA raportti. Yliopistopaino, Helsinki
- Korkman, S. (2012). Talous ja utopia. Docendo, Jyväskylä
- Kuntalaki HE-luonnos 8.5.2014
- Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698
- Laakso, S. (2013). Muuttoliikkeen vaikutuksista väestön tulotasoon Helsingissä ja Helsingin seudulla. Helsingin kaupunki, Tietokeskus. Tutkimuksia 2013: 2.
- Laakso, S. (2014). Helsingin seudun toimialakatsaus (7.4.2014). Kauppakamari 1/14.
- Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo (2011). Yritystoiminnan sijoittuminen ja työ-paikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta 5/2011. *http://www.kaupunkitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2013/12/4712_SETU_5-2011.pdf*
- Lehtonen, S., Lyytikäinen, T. & A. Moisio (2008). Kuntien valtionosuuskriteeri-rit tarkastelussa: esi- ja perusopetus, päivähoito, kirjastot ja kultuuritoimi. VATT-Keskustelualoitteita 451.

- Loikkanen, H. & I. Susiluoto (2011). Kasautuminen, tiheys ja tuottavuus kaupunkialueilla. Teoksessa Schulman, H. & P. Mäenpää (toim.) Kaupungin kuumat lähteet. Helsingin metropolialueen innovaatioympäristöt. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki 2011.
- Lönnqvist, H. & S. Laakso (2012). Kaupunkialueen maankäyttö metropolialueella. Teoksessa Loikkanen, H., Laakso, S. & I. Susiluoto (toim. 2012). Metropolialueen talous. Näkökulmia kaupunkitalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Helsingin kaupunki, Tietokeskus, Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka.
- Martikainen, J., Lahtinen, J. & S.Somerpalo (2012) Uudenmaan keskusverkko. Uudenmaan liitto. Linea Konsultit Oy & Gispositio Oy 21.3.2012.
- McKinsey & Company (2010). Työtä, tekijöitä, tuottavuutta. Suomen prioriteetit seuraavalle vuosikymmenelle 2010.
- Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys (2014). VM. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit*
- Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportti 1.4.2014. Valtiovarainministeriö 2014. *http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/Metropolilainsdntryhm_Vliraportti_010414_final.pdf*
- Mustajoki, M. (2009). Svenskans ställning i metropolen. Språkkonsekvenser av samarbetslösningar i huvudstadsregionen, Magma-studie 3: 2009.
- Nikula, S. (2014). Missä kulttuuri luuraa? Kvartti 1/2014.
- Nilsson, T. (2014). Staden mellan vågorna. Stockholmspolitik i brytningstider 1945–2014. Monografier utgivna av Stockholms stad 241.
- Nordregio (2011). European cities and towns. *http://www.nordregio.se/en/Maps--Graphs/08-Urban-and-regional-divisions/European-cities-and-towns/*
- Partners. *http://www.planning.org.au/documents/item/1177*
- Pajarinen, M. & P. Rouvinen (2014). Kilpailukyky à la IMD ja WEF. Helsinki: Taloustieto (ETLA B263).
- Pihlaja, R. & S. Sandberg (2012). Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2012.
- Porter, M. (1990). The Competitive Advantage of Nations. MacMillan.
- Porter, M. (1991). Kansakuntien kilpailuetu. Otava.
- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, työryhmä 14, painamaton raportti.
- Rissanen, R., Rehunen, A., Kalenoja, H., Ahonen, O., Mäkelä, T., Rantala J & M. Pöllänen (2013). ALLI-kar tasto. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus. Ympäristöministeriö.
- Ristimäki, M., Kalenoja, H. & M. Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15/2011.

- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985–2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32: 2013.
- Sankala, I. (2013). Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallit. Kansainvälinen kartoitus. MAL-verkosto.
- Stockholms stad (2014). Organisation. *http://www.stockholm.se/OmStockholm/Forvaltningar-och-bolag/*
- Strafica/Pesonen, H. (2012a). Uudenmaan kaupan palveluverkko. Liikenteellinen arviointi. Uudenmaan liitto. *http://www.uudenmaanliitto.fi/files/4734/Kaupan_liikennearviointi_Tiivistelma_7_5_2012.pdf*
- Strafica/ Moilanen, P & O. Salomaa (2012b). Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen analyysin hyödyntäminen kuntarakenteen määrittelyssä. Liikenne - ja viestintäministeriö. *http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1986559&name=DLFE-14039.pdf&title=Yhdyskuntarakenteen_ ja_liikkumisen_analyysi_kuntarakenteen_maarittelyssa*
- Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731
- SYKE (2012). Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. SYKE rakennetun ympäristön yksikkö.
- Sosiaali- ja terveys uudistus. Järjestämislain keskeinen sisältö (2014). *http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=10386860&name=DLFE-31225.pdf*
- Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEn julkaisuja 2.
- Söderström, P. (2014). Helsingin ja Tukholman kaupunkiseutujen vertailu. Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille. Teoksessa Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEn julkaisuja 2.
- Tammenmaa, C. 7.3.2014. Muistio: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- Tammenmaa, C. Metropolihallintolakityöryhmä 11.3.2014. Esitys: Ruotsienkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- THL (2013). Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen tuulet. Metropolin sote-haasteista ja tulevaisuudesta. Ylijohtaja Marianna Erholan esitys 12.12.2013.
- Tiitu, M. (2014). Rakennetun alueen laajeneminen Suomen kaupunkiseuduilla – Kehitys vuosina 2000–2012. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2014.
- Uudenmaan ELY-keskus, työttömyys- ja työnhakijatilastot helmikuu 2014.
- Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2012–2015.

- Valtioneuvosto (2013). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestävällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013.
- WEF (2013). The Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2012). Avauksia asuntopolitiikkaan maakuntakaavan avulla? Keskustelunavauksia maakuntakaavasta. Uudenmaan liitto. *http://www.uudenmaanliitto.fi/index.phtml?8317_a=comments&8317_m=8352&s=1512*.
- Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta (2013). Oikeusministeriö.
- Valtioneuvoston periaatepäätös (2012). Kansalliskielistrategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 4:2012.
- Valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne. *https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140417Uusiva/Uusi_valtionosuusjaerjestelmae.pdf*
- Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki- eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin tietokeskus, tutkimuksia 2011:2.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & M. Tuominen (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus 2014: 1.
- Virtanen, H. (2005). Monietnistyvät lähiöt - Etnisen segregaation syitä ja seurauksia Suomessa. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Yhdyskuntatieteiden laitos, Tampereen yliopisto.
- Virtanen, H. (2007). Monietnistyvät lähiöt – suomalaisten asuinalueiden etninen erilaistumiskehitys ja siihen vaikuttavat tekijät. Yhdyskuntasuunnittelu 45: 3, 6–19.
- VM (2012a). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmnän selvitys. Osa I, selvitysosa. VM 5a/2012.
- VM (2012b). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmnän selvitys. Osa II, Alueellinen tarkastelu. VM 5a/2012.
- Väärälä (2014). Sosiaalinen kaupunkistrategioissa. Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 10/2014.
- Westman, J. (2011). Språket på agendan i metropolen – med service på svenska i fokus. Magma-studie 6: 2011.

Liite 1. Kuntien verotulot vuosina 2001–2013

Taulukko 1. Kuntien tuloverot, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	2 758 839	2 903 588	2 928 444	2 881 763	3 025 396	3 004 796	3 454 064	3 686 346	3 779 675	3 874 770	4 064 722	4 232 716	4 485 241
Espoo	709 873	718 088	710 650	706 004	763 001	822 860	888 610	952 702	966 040	1 000 318	1 023 609	1 067 500	1 129 132
Helsinki	1 498 093	1 600 528	1 642 981	1 600 484	1 646 157	1 747 909	1 861 375	1 975 053	2 028 024	2 064 235	2 218 061	2 306 394	2 442 087
Kauniainen	41 101	32 939	36 131	31 703	39 273	38 009	43 936	45 958	43 968	45 212	48 347	50 512	52 278
Sipoo	42 840	47 795	48 923	51 582	52 344	56 905	60 892	68 226	70 716	67 941	64 536	69 203	75 308
Vantaa	466 932	504 238	489 759	491 990	524 621	559 113	599 251	644 407	670 927	697 064	71 0169	739 107	786 436

Taulukko 2. Kuntien kiinteistöverotulot, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	165 461	171 822	181 595	198 374	207 582	214 754	245 390	253 581	264 233	313 784	317 503	324 911	338 120
Espoo	28 131	30 165	31 483	40 403	42 691	45 171	52 473	48 051	50 063	63 003	63 312	65 694	69 053
Helsinki	108 735	112 171	113 859	115 227	119 854	122 412	138 396	148 963	155 679	184 548	186 509	188 746	195 275
Kauniainen	1 141	1 150	1 243	1 286	1 333	1 699	2 053	2 039	2 146	2 627	2 705	2 740	2 790
Sipoo	2 117	2 240	2 296	2 365	2 447	2 614	3 003	3 189	2 901	4 319	5 121	6 027	6 449
Vantaa	25 337	26 096	32 714	39 093	41 257	42 858	49 465	51 339	53 444	59 287	59 856	61 704	64 553

Taulukko 3. Kuntien osuudet yhteisöveron tuotosta, 1 000 euroa

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolikaupunki	949 950	478 451	348 938	352 731	380 200	397 122	468 226	499 511	372 589	431 543	552 121	440 211	445 711
Espoo	179 100	142 498	81 357	97 937	117 091	123 851	142 783	147 485	110 045	120 446	144 527	116 129	108 968
Helsinki	671 648	277 003	226 752	211 328	216 178	222 672	261 898	288 092	219 295	257 147	334 903	263 398	268 546
Kauniainen	1 985	869	628	646	723	872	1 035	1 168	1 100	1 150	1 278	922	906
Sipoo	3 824	2 171	1 407	1 556	1 894	2471	3 391	3936	2 900	4 434	5 838	3 496	3 105
Vantaa	93 393	55 910	38 794	41 264	44 314	47 256	59 119	58 830	39 249	48 366	65 575	56 266	64 246

Liite 2. Metropolikonsernin tase

Metropolikonsernin tase milj.€	2011	2012	2013
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	19 481	20 033	20 836
Toimeksiantojen varat	399	445	417
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	196	188	146
Saamiset	957	1 024	950
Rahoitusarvopaperit	1 292	1 110	1 017
Rahat ja pankkisaamiset	694	775	1 268
VASTAAVAA yht.	**23 018**	**23 575**	**24 634**
VASTATTAVAA			
Peruspääoma	4 265	4 864	4 870
Rahastot	3 927	4 044	4 070
Kertyneet ylijäämät	3 303	2 760	2 987
Oma pääoma yht.	11 494	11 668	11 927
Vähemmistöosuudet	137	135	142
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	996	1 044	1 066
Pakolliset varaukset	286	271	262
Toimeksiantojen pääomat	695	725	550
Vieras pääoma	9 411	9 732	10 687
VASTATTAVAA yht.	**23 018**	**23 575**	**24 634**

Liite 3. Kuntatalouden painelaskelmat

Taulukko 3.1. Espoon painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Espoo	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	260 753	276 800	284 893	295 688	304 902
Veroprosentti	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Veroprosentin tuotto	63 613	70 633	91 701	107 156	124 362
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	204 354	231 837	266 735	304 808	343 733
Perusopetus ja lukio	296 928	345 926	401 493	456 231	515 974
Vanhusten hoito	160 885	210 960	282 327	396 866	501 656
Perusterveydenhuolto, avohoito	101 303	121 102	144 722	171 778	201 896
Erikoissairaanhoito	241 471	294 041	359 491	436 867	522 355
Muut tehtävät (sis. avustukset)	199 168	232 027	272 748	318 612	369 775
Kertaerät					
Toimintakate	-1 245 301	-1 313 891	-1 727 517	-2 085 162	-2 455 389
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	1 129 132	1 271 400	1 650 611	1 928 804	2 238 515
Kiinteistövero	69 053	99 500	101 549	118 625	137 674
Yhteisövero	108 968	114 900	135 769	158 599	184 067
Valtionosuudet	40 485	500	4 933	6 486	9 536
Tulot yhteensä	**1 347 638**	**1 486 300**	**1 892 862**	**2 212 514**	**2 569 791**
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	**62 437**	**13 966**	**64606**	**64659**	**63520**
Vuosikate	164 774	186 375	229 952	192 011	177 923
Poistot	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Tilikauden tulos	**56 097**	**48 596**	**92 283**	**37 064**	**3 528**
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	-606				
Ali-/ylijäämä	55 491	48 629	92 283	37 064	3 528
Kertynyt ali-/ylijäämä	366 060	574 300	856 124	1 114 817	1 196 000
Kertynyt ali-/ylijäämä€/asukas	1 404	2 105	3 005	3 770	3 923
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Ero tavoitteeseen	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Paine veroprosenttiin (1)	0	0	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Nettoinvestoinnit	179 423	238 948	268 938	302 692	340 683
Lainakannan muutos	146478	52 573	38 986	110 681	162 760
Lainakanta	338 665	736 767	919 886	1 219 221	1 766 103
Lainakanta €/asukas	1 299	2 662	3 229	4 123	5 792
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	**-14 649**	**-52 573**	**-38 986**	**-110 681**	**-162 760**
Paine veroprosenttiin (2)	+0,2	+0,7	+0,4	+1	+1,3
Veroprosentti tasapainossa	17,95	18,70	18,40	19,00	19,30

Taulukko 3.2. Helsingin painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Helsinki	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	612664	636874	651869	670781	688100
Veroprosentti	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50
Veroprosentin tuotto	132 005	145 189	182 940	211 429	244 169
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	353 358	399 009	463 466	529 712	595 051
Perusopetus ja lukio	456 790	527 286	620 648	716 980	815 242
Vanhusten hoito	549 195	651 408	808 570	1 067 756	1 304 653
Perusterveydenhuolto, avohoito	307 175	359 462	423 350	496 229	578 174
Erikoissairaanhoito	612 951	726 006	870 309	1 041 892	1 232 880
Muut tehtävät (sis. avustukset)	418 842	484 325	563 184	652 258	753 077
Kertaerät					
Toimintakate	-2 772 299	-3 267 832	-3 749 527	-4 504 827	-5 279 077
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	2 442 087	2 686 000	3 384 392	3 911 439	4 517 122
Kiinteistövero	195 275	231 000	279 657	323 888	373 951
Yhteisövero	268 546	283 000	330 986	383 335	442 587
Valtionosuudet	275 737	244 000	278 964	363 636	531 844
Tulot yhteensä	**3 181 645**	**3 444 000**	**4 273 999**	**4 982 298**	**5 865 504**
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	**62 888**	**58237**	**51840**	**40030**	**21283**
Vuosikate	472 234	234 405	576 312	517 500	607 709
Poistot	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Tilikauden tulos	**147 063**	**-136 426**	**65 692**	**-57 207**	**-39 128**
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	11 971				
Ali-/ylijäämä	159 034	14 441	65 692	-57 207	-39 128
Kertynyt ali-/ylijäämä	2 907 440	3 254 390	3 414 655	3 431 625	3 238 954
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	4 746	5 158	5 238	5 116	4 707
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Ero tavoitteeseen	69 146	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,9	0	+0,3	+0,2
Veroprosentti tasapainossa	18,50	19,40	18,50	18,80	18,70
Nettoinvestoinnit	634 072	606 619	682 755	768 447	864 894
Lainakannan muutos	289914	372 214	106 443	250 947	257 184
Lainakanta	1 498 566	2 822 822	3 780 137	4 494 917	5 511 179
Lainakanta €/asukas	2 446	4 432	5 799	6 701	8 009
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-161 838	-372 214	-106 443	-250 947	-257 184
Paine veroprosenttiin (2)	+1,2	+2,6	+0,6	+1,2	+1,1
Veroprosentti tasapainossa	19,70	21,10	19,10	19,70	19,60

Taulukko 3.3. Kauniaisten painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Kauniainen	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	9101	9518	10024	10506	10929
Veroprosentti	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
Veroprosentin tuotto	3 168	3 576	4 563	5 389	6 298
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	6 760	7 805	9 287	10 768	12 194
Perusopetus ja lukio	19 274	20 817	23 328	26 263	29 458
Vanhusten hoito	10 164	12 545	16 210	20 933	25 108
Perusterveydenhuolto, avohoito	4 545	5 416	6 538	7 822	9 257
Erikoissairaanhoito	7 843	9 513	11 817	14 454	17 352
Muut tehtävät (sis. avustukset)	3 351	3 940	4 671	5 510	6 451
Kertaerät					
Toimintakate	-53 444	-58 300	-71 849	-85 749	-99 820
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	52 278	59 000	75 285	88 912	103 912
Kiinteistövero	2 790	3 800	4 136	4 879	5 713
Yhteisövero	906	800	1 138	1 343	1 572
Valtionosuudet	3 112	-2 100	371	492	730
Tulot yhteensä	**59 086**	**61 500**	**80 930**	**95 626**	**111 927**
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	435	380	471	490	510
Vuosikate	6 077	3 580	9 551	10 367	12 617
Poistot	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Tilikauden tulos	**-985**	**-3 220**	**606**	**298**	**1 284**
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	0				
Ali-/ylijäämä	-985	-3 219	606	298	1 284
Kertynyt ali-/ylijäämä	39 362	30 954	25 727	27 535	30 700
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	4 325	3 252	2 567	2 621	2 809
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Ero tavoitteeseen	-985	-3 220	606	298	1 284
Paine veroprosenttiin (1)	+0,3	+0,9	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	16,80	17,40	16,50	16,50	16,50
Nettoinvestoinnit	6 111	6 767	7 616	8 572	9 648
Lainakannan muutos	0	3 187	-1 935	-1 795	-2 969
Lainakanta	1 000	7 374	9 878	2 418	-7 109
Lainakanta €/asukas	110	775	985	230	-650
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-34	-3 187	1 935	1 795	2 969
Paine veroprosenttiin (2)	0	+0,9	0	0	0
Veroprosentti tasapainossa	16,50	17,40	16,50	16,50	16,50

Taulukko 3.4. Sipoon painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Sipoo	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	18914	20950	21284	22329	23226
Veroprosentti	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25
Veroprosentin tuotto	3 912	4 244	5 728	6 751	7 872
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	14 517	17 315	20 646	24 039	27 255
Perusopetus ja lukio	24 887	29 016	33 860	39 133	45 311
Vanhusten hoito	15 161	19 374	24 295	32 717	40 348
Perusterveydenhuolto, avohoito	7 262	8 817	10 587	12 642	14 936
Erikoissairaanhoito	19 233	23 902	29 362	36 067	43 537
Muut tehtävät (sis. avustukset)	9 040	10 672	12 671	14 962	17 516
Kertaerät					
Toimintakate	-93 949	-91 200	-131 422	-159 559	-188 903
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	75 308	81 700	110 267	129 947	151 533
Kiinteistövero	6 449	8 500	9 768	11 534	13 503
Yhteisövero	3 105	3 100	3 908	4 614	5 402
Valtionosuudet	16 669	14 200	17 311	23 006	34 119
Tulot yhteensä	**101 531**	**107 500**	**141 254**	**169 101**	**204 556**
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	-694	-960	-1758	-2691	-4062
Vuosikate	6 888	15 340	8 074	6 851	11 591
Poistot	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Tilikauden tulos	**-2 305**	**6 140**	**-3 571**	**-6 256**	**-3 161**
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	388				
Ali-/ylijäämä	-1 917	8 098	-3 571	-6 256	-3 161
Kertynyt ali-/ylijäämä	9 227	21 589	30 642	10 987	-7 846
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	488	1 070	1 440	492	-338
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Ero tavoitteeseen	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Paine veroprosenttiin (1)	+0,6	0	+0,6	+0,9	+0,4
Veroprosentti tasapainossa	19,85	19,25	19,85	20,15	19,65
Nettoinvestoinnit	18 067	19 365	21 795	24 531	27 610
Lainakannan muutos	1756	4 025	13 722	17 680	16 018
Lainakanta	52 810	64 372	99 865	162 668	230 065
Lainakanta €/asukas	2 792	3 073	4 692	7 285	9 905
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-11 179	-4 025	-13 722	-17 680	-16 018
Paine veroprosenttiin (2)	+2,9	+0,9	+2,4	+2,6	+2
Veroprosentti tasapainossa	22,15	20,15	21,65	21,85	21,25

Taulukko 3.5. Vantaan painelaskelma käyvin hinnoin. Laskelma kuvaa vain trendiä eikä siinä ole huomioitu esimerkiksi tehtyjä tai suunniteltuja sopeuttamistoimia, tuottavuuden muutoksia eikä myöskään suunniteltuja kuntien tehtävien vähentämistä.

Vantaa	2013tp	2017ts	2021e	2025e	2029e
Asukasluku	208 098	218 228	227 731	235 966	242 939
Veroprosentti	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Veroprosentin tuotto	41 391	45 947	58 746	68 452	79 291
Nettokustannukset					
Päivähoito ja esiopetus	135 008	155 255	180 321	206 057	231 689
Perusopetus ja lukio	179 941	210 621	245 329	280 466	319 112
Vanhusten hoito	130 035	172 955	229 843	321 131	403 159
Perusterveydenhuolto, avohoito	84 397	101 935	122 256	145 442	171 169
Erikoissairaanhoito	205 644	251 780	307 599	373 301	444 947
Muut tehtävät (sis. avustukset)	227 353	271 341	318 475	371 409	430 377
Kertaerät					
Toimintakate	-976 586	-1 077 996	-1 403 823	-1 697 805	-2 000 453
Tulot 1000 €					
Kunnallisvero	786 436	873 000	1 116 167	1 300 588	1 506 534
Kiinteistövero	64 553	80 000	95 085	110 889	128 494
Yhteisövero	64 246	67 000	79 925	93 210	108 008
Valtionosuudet	147 059	161 000	154 921	203 346	298 490
Tulot yhteensä	**1 062 294**	**1 181 000**	**1 446 098**	**1 708 032**	**2 041 526**
Rahoituskulut ja tuotot yhteensä 1000 €	22 739	-5983	14496	6418	-6010
Vuosikate	108 447	97 021	56 771	16 644	35 062
Poistot	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Tilikauden tulos	**35 595**	**-4 378**	**-35 387**	**-87 081**	**-81 682**
Varausten, poistoeron ja rahastojen muutokset	-368				
Ali-/ylijäämä	35 227	-3 990	-35 387	-87 081	-81 682
Kertynyt ali-/ylijäämä	376 801	439 275	360 520	115 583	-221 942
Kertynyt ali-/ylijäämä3 €/asukas	1 811	2 012	1 583	490	-914
Vuosikatetavoite, 100 % poistoista	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Ero tavoitteeseen	35 696	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Paine veroprosenttiin (1)	0	+0,1	+0,6	+1,3	+1
Veroprosentti tasapainossa	19,00	19,10	19,60	20,30	20,00
Nettoinvestoinnit	163 489	107 214	120 670	135 815	152 862
Lainakannan muutos	43735	10 193	63 899	119 171	117 799
Lainakanta	996 877	1 104 733	1 252 917	1 619 057	2 092 997
Lainakanta €/asukas	4 790	5 062	5 502	6 861	8 615
Vuosikatetavoite, 100 % nettoinvestoinneista, 1000 €					
Ero tavoitteeseen	-55 042	-10 193	-63 899	-119 171	-117 799
Paine veroprosenttiin (2)	+1,3	+0,2	+1,1	+1,7	+1,5
Veroprosentti tasapainossa	20,30	19,20	20,10	20,70	20,50

Liite 4. Kustannustason vertailut eri kaupunkien kustannustasoilla

Taulukko 4.1. Kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, euroa/yksikkö

	Yksikkö/ kohdennus	Nettokustannukset yksikköä kohti, kuntien ilmoittamat ennakkotiedot, €				
		Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	€/as	184	222	116	222	133
Päivähoito ja esiopetus	€/0-6v.	8132	8134	10496	8286	7241
Oma perusopetus	€/oppilas	9863	10668	7916	8624	7695
Oma lukiokoulutus	€/oppilas	7139	7740	8891	8820	5551
Kansalaisopistot	€/as	25	26	53	36	12
Taiteen perusopetus	€/as	19	0	48	31	18
Kirjasto	€/as	75	59	108	77	46
Liikunta ja ulkoilu	€/as	117	135	239	114	70
Nuorisotyö	€/0-29v.	82	154	177	88	99
Museot ja näyttelytoiminta	€/as	45	22	0	0	25
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	€/as	13	21	0	0	1
Musiikkitoiminta	€/as	28	18	11	0	5
Muu kulttuuritoiminta	€/as	28	52	55	0	15
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	€/as	8	1	77	48	1
Yhdyskuntasuunnittelu	€/as	59	96	-238	111	40
Rakennusvalvonta	€/as	-4	0	14	12	-2
Liikenneväylät	€/taajama-as	235	128	267	150	182
Puistot ja yleiset alueet	€/taajama-as	70	44	121	27	40
Ympäristönhuolto	€/as	10	16	15	19	7
Yhteensä						
Kuntarakenteesta suoraan riippumattomat:						
Terv.- ja sos.tarvevakioidut menot*	€/as	2201	2746	2552	2405	2392
Muut SOTE-alueelle siirtyvät:						
Ympäristöterveydenhuolto	€/as	5	3	7	20	7
Muut siirtyvät sote-menot**	€/as	111	177	72	107	64
Toimeentulotuki	€/as	185	259	56	55	242
Pelastustoiminta	€/as	67	65	99	116	48
Ammatillinen koulutus + amk.	€/as	3	182	0	8	157
Muu käyttötalous***	€/as	-14	1	354	-127	-15
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ pl. liikelaitokset	€/as	5432	5648	6648	5453	5037

Taulukko 4.2. Metropolikaupungin kustannukset Espoon kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Espoon tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	47,9	112,5	1,7	3,5	38,2	203,7
Päivähoito ja esiopetus	204,4	353,3	5,2	14,2	151,6	728,8
Oma perusopetus	257,3	358,3	13,4	23,9	200,5	853,4
Oma lukiokoulutus	42,0	63,4	4,6	2,3	30,2	142,7
Kansalaisopistot	6,6	15,4	0,2	0,5	5,2	28,0
Taiteen perusopetus	5,0	11,7	0,2	0,4	4,0	21,1
Kirjasto	19,6	46,0	0,7	1,4	15,6	83,3
Liikunta ja ulkoilu	30,6	71,9	1,1	2,2	24,4	130,2
Nuorisotyö	8,3	17,9	0,3	0,5	6,4	33,5
Museot ja näyttelytoiminta	11,7	27,5	0,4	0,8	9,3	49,8
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	3,5	8,2	0,1	0,3	2,8	14,9
Musiikkitoiminta	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Muu kulttuuritoiminta	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	2,1	4,9	0,1	0,2	1,7	8,9
Yhdyskuntasuunnittelu	15,4	36,2	0,5	1,1	12,3	65,6
Rakennusvalvonta	-1,1	-2,6	0,0	-0,1	-0,9	-4,8
Liikenneväylät	61,0	144,1	2,1	3,6	48,8	259,7
Puistot ja yleiset alueet	18,1	42,8	0,6	1,1	14,5	77,2
Ympäristönhuolto	2,5	5,9	0,1	0,2	2,0	10,6
Yhteensä	**749,3**	**1351,3**	**31,9**	**57,2**	**578,3**	**2767,9**

Taulukko 4.3. Metropolikaupungin kustannukset Helsingin kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Helsingin tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	57,8	135,8	2,0	4,2	46,1	245,9
Päivähoito ja esiopetus	204,5	353,4	5,2	14,3	151,7	729,0
Oma perusopetus	278,3	387,5	14,5	25,9	216,9	923,0
Oma lukiokoulutus	45,6	68,8	5,0	2,5	32,8	154,7
Kansalaisopistot	6,7	15,8	0,2	0,5	5,4	28,6
Taiteen perusopetus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirjasto	15,4	36,1	0,5	1,1	12,3	65,4
Liikunta ja ulkoilu	35,1	82,6	1,2	2,5	28,0	149,5
Nuorisotyö	15,5	33,5	0,5	1,0	11,9	62,4
Museot ja näyttelytoiminta	5,7	13,3	0,2	0,4	4,5	24,1
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	5,4	12,8	0,2	0,4	4,3	23,2
Musiikkitoiminta	4,7	11,0	0,2	0,3	3,7	19,9
Muu kulttuuritoiminta	13,4	31,6	0,5	1,0	10,7	57,2
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	0,2	0,5	0,0	0,0	0,2	0,9
Yhdyskuntasuunnittelu	25,1	58,9	0,9	1,8	20,0	106,7
Rakennusvalvonta	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5
Liikenneväylät	33,3	78,6	1,2	2,0	26,6	141,5
Puistot ja yleiset alueet	11,3	26,8	0,4	0,7	9,1	48,2
Ympäristönhuolto	4,2	10,0	0,1	0,3	3,4	18,1
Yhteensä	**762,3**	**1357,0**	**32,9**	**58,9**	**587,7**	**2798,9**

Taulukko 4.4. Metropolikaupungin kustannukset Vantaan kaupungin kustannustasoilla

	Nettokustannukset Vantaan tasolla, M€					
	Espoo 2013	Helsinki 2013	Kauniainen 2013	Sipoo 2013	Vantaa 2013	Yhteensä 2013
Kuntarakenteesta mahdollisesti riippuvat:						
Yleishallinto	34,8	81,8	1,2	2,5	27,8	148,1
Päivähoito ja esiopetus	182,0	314,6	4,7	12,7	135,0	648,9
Oma perusopetus	200,7	279,5	10,5	18,7	156,5	665,9
Oma lukiokoulutus	32,7	49,3	3,6	1,8	23,5	110,9
Kansalaisopistot	3,1	7,2	0,1	0,2	2,5	13,1
Taiteen perusopetus	4,7	11,1	0,2	0,3	3,8	20,1
Kirjasto	11,9	28,0	0,4	0,9	9,5	50,7
Liikunta ja ulkoilu	18,4	43,2	0,6	1,3	14,7	78,2
Nuorisotyö	10,0	21,5	0,3	0,6	7,7	40,1
Museot ja näyttelytoiminta	6,5	15,4	0,2	0,5	5,2	27,9
Teatteri-, tanssi ja sirkustoiminta	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Musiikkitoiminta	1,3	2,9	0,0	0,1	1,0	5,3
Muu kulttuuritoiminta	3,9	9,1	0,1	0,3	3,1	16,5
Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Yhdyskuntasuunnittelu	10,5	24,7	0,4	0,8	8,4	44,8
Rakennusvalvonta	-0,5	-1,1	0,0	0,0	-0,4	-2,0
Liikenneväylät	47,1	111,1	1,7	2,8	37,6	200,2
Puistot ja yleiset alueet	10,3	24,4	0,4	0,6	8,3	43,9
Ympäristönhuolto	1,7	4,1	0,1	0,1	1,4	7,4
Yhteensä	**579,9**	**1028,6**	**24,5**	**44,2**	**446,0**	**2123,2**

Metropolialueen yhdeksän kunnan erityinen kuntajakoselvitys

METROPOLI SELVITYS

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

ISBN 978-952-251-624-4 (nid.)
ISBN 978-952-251-625-1 (pdf)

Esbo – Helsingfors – Grankulla – Kervo – Kyrkslätt – Sibbo – Tusby – Vanda – Vichtis

Skärskild kommun-indelningsutredning för metropolområdets nio kommuner

METROPOL UTREDNINGEN

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 14 §

Särskild kommunindelningsutredning för metropolområdets nio kommuner

Helsingfors 2014

FINANSMINISTERIET
PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 16001 (växeln)
Internet: www.finansministeriet.fi
Layout: Pirkko Ala-Marttila /FM, informationen

ISBN 978-952-251-628-2 (pdf)

Förord

Vi fick i uppdrag att utreda kommunstrukturen inom Helsingfors metropolområde med hänsyn till områdets övergripande intresse. Det är viktigt för hela Finland att områdets vitalitet och konkurrenskraft säkras. Helsingfors metropolområde konkurrerar inte med de övriga stadsregionerna i Finland utan med andra metropolområden, särskilt i kringliggande länder. Som tidsmässig fokus har vi valt år 2030. Då det är fråga om regionala utvecklingstrender kunde år 2030 lika gärna vara i övermorgon.

Region- och samhällsstrukturutvecklingen påverkas förutom av ekonomin även i betydande mån av teknologiska, sociala och miljörelaterade förändringar. Urbaniseringen fortsätter världen över. Även finländarna flyttar in till stadscentra. Arbetsplatser uppstår särskilt i universitetsstäder och deras omgivning. Stadskulturen påverkar boendepreferenser i takt med att den vinner mark. Klimatförändringen framhäver behovet att utveckla stadsregionernas samhällsstruktur och trafiksystem ur ett övergripande perspektiv.

Det granskningsområde som gavs oss, nio kommuner i Helsingforsregionen, omfattar såväl områdets kärna som kommuner i kransområdet. Vi har under arbetets gång konstaterat att vi inom ramen för uppdraget bör fokusera framför allt på sammanhållandet och förstärkandet av kärnområdet. Dessutom har vi utvärderat läget i de kringliggande kommunerna i syfte att förstärka även kransområdet genom att dess resurser samlas.

Det förefaller oss synnerligen problematiskt att utvecklingsstrategierna för de tre stora städerna i huvudstadsregionen aldrig har utarbetats som en organisk helhet, med siktet inställt på allas intresse genom det gemensamma intresset. Inte heller kranskommunerna identifierar sig i tillräcklig mån som delar av metropolområdet.

Vi har precicerat målsättningarna för Helsingfors framtida metropol år 2030 enligt följande:

1. Tryggandet av servicen i ett läge med allt knappare offentliga resurser
2. En socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar metropol
3. En verksamhetsomgivning som säkerställer internationell konkurrenskraft
4. Ett metropolområde med en balanserad och välfungerande samhällsstruktur

Vår utredning är indelad i tre delar. Den första delen innehåller en omfattande genomgång av nuläget och utvecklingsutsikterna för de nio kommunerna i utredningsområdet. Den andra delen innehåller motiveringarna till våra riktlinjer. Där projiceras de ovan nämnda strategiska målsättningarna mot kommunstrukturen med hjälp av tolv kriterier i frågeform. I den tredje delen skisserar vi en bild av den nya kommunen, metropolstaden. På strateginivå förenar metropolstaden kärnområdet i regionen ,samtidigt som staden struktureras till hemstäder som anpassas till invånarnas livsmiljöer. Service- och beslutsfattandestrukturen på två plan, ekonomin, förvaltningen, personalen, medborgarnas deltagnings- och inflytandemöjligheter samt de språkliga rättigheterna utgör de väsentliga aspekterna i granskningen. I slutledningarna gällande aspekterna beskrivs för- och nackdelarna i en förändring av kommunstrukturen. Vår framställning till ett sammanslagningsavtal som

gäller Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda baserar sig på de aspekter, som presenterats i tredje delen av utredningen.

Vi har varit tvungna att utföra utredningsarbetet utan kännedom om det slutliga innehållet i lagen om ordnandet av social- och hälsovården, och samtidigt med beredningen av lagpaketet som gäller metropolförvaltningen.

Det verkar i skrivande stund att antalet produktionsområden för social- och hälsovårdstjänster skulle förbli mindre än ett tjugotal i form av samkommuner, eller i vissa fall även enligt ansvarskommunprincipen. Metropolstaden uppfyller enligt vår uppfattning alla kriterier som fastställts för produktionsorganisationer. Metropolförvaltningen har beretts under förutsättning att det inte sker betydande förändringar i kommunstrukturen. Som premiss kan antas, att grundandet av en metropolstad minskar behovet av en särskild metropolförvaltning. De flesta problem , som metropolförvaltningen avser lösa kan lösas inom den nya kommunen, samt genom avtalssamarbete med grannkommunerna.

Den metropolstad vi skisserat avviker i flera hänseenden från alla andra kommuner i Finland. Vi anser därför att det finns orsak att, i anslutning till grundandet av den nya kommunen, överväga instiftandet av en specifik lag som definierar metropolstadens särskilda ansvar för det nationella utvecklandet samt produceringen av social- och hälsovårdstjänsterna.

Bakgrundsuppgifterna till rapportens tredje del som gäller ekonomin har produceras av FCG, som även utarbetat parametrarna för verksamhetsomgivningen och personalen i den första delen av rapporten. ICT-förändringsstödrapporten för metropolstaden har publicerats som en skild bilaga. Sakkunniga utnämnda av Helsingfors, Grankulla och Vanda har deltagit i utarbetandet av rapporten, och med Gofore som konsult.

Vi har haft som mål att arbeta interaktivt med kommunerna i området. Under utredningens gång har det ordnats sammanlagt 48 kommuntillställningar och 43 olika arbetsgruppsmöten, utöver vilka man dessutom haft informella möten med olika intressegruppergrupper. Samarbetet med kommunerna har skett inom uppföljningsgruppen, personalarbetsgruppen, genom kommundirektörsmötena, nätverket för tjänsteinnehavare, ekonomigruppen och gruppen för IT-förändringsstöd. Esbo och Sibbo har deltagit fullt ut endast i de två förstnämnda gruppernas arbete. Vid dryftandet av framtiden har vi dessutom haft stöd av en från kommunerna fristående visionsgrupp bestående av toppexperter inom olika branscher.

Kommunikation med medborgarna har förverkligats bl.a. på projektets webbplats www.metropoliselvitys.fi. i samarbete med kommunikationsbyrån AC-Sanafor.

Vi tackar alla som deltagit i projektet i dess olika skeden och som deltagit i disussionen och bidragit till resultatet.

Vi vill särskilt tacka vår projektexpert, FM Maria Merisalo, vars hjälp vid behärskningen av den övergripande tidtabellen och insamlingen av dataunderlaget för utredningen varit ovärderlig, liksom även finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning för mångahanda praktiskt stöd under projektets gång.

Helsingfors, den 5 december 2014

Mikko Pukkinen Cay Sevón Matti Vatilo
Av finansministeriet tillsatta kommunindelningsutredare

Innehåll

Förord 5

DEL I: UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTREDNINGEN SAMT NULÄGET OCH TRENDEN FÖR METROPOLOMRÅDETS 9 KOMMUNER 11

1 Utgångspunkter för den särskilda kommunindelningsutredningen för metropolområdets 9 kommuner 11

1.1 Tillsättning av den särskilda kommunindelningsutredningen 11

1.1.1 Uppgift 11

1.1.2 Bakgrund 12

1.2 Utredningstid och organisering 12

1.3 Den särskilda kommunindelningsutredningens samband med andra utredningar 14

1.3.1 Förhandsutredningen om metropolområdet 14

1.3.2 Kommunernas egna kommunstrukturutredningar 16

1.3.3 Beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen 18

1.3.4 Övriga centrala lagprojekt 19

2 De 9 kommunernas omvärld 21

2.1 Metropolområdets internationella konkurrenskraft 21

2.1.1 Vår metropol i den internationella konkurrensen 21

2.1.2 Utveckling av konkurrenskraften 23

2.2 Metropolområdets särdrag i fråga om samhällsstruktur och bostadsmarknad 26

2.2.1 Samhällsstrukturens nuläge 26

2.2.2 Kommungränsernas betydelse för samhällsstrukturens utveckling på metropolområdet 28

2.2.3 Bostadsmarknadens nuläge 29

2.2.4 Utveckling av markanvändning, boende och trafik på metropolområdet 32

2.3 Metropolområdets demografiska särdrag ... 34
2.3.1 Befolkningsutveckling och -struktur ... 34
2.3.2 Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft ... 41
2.3.3 Pendling, besökstrafik och rörlighet ... 46
2.3.4 Flyttningsrörelser ... 51
2.3.5 Segregation ... 53

3 Förvaltning och ekonomi ... 59
3.1 Besluts- och förvaltningsorganisation ... 59
3.2 Ekonomiska nyckeltal ... 62

4 Service ... 71
4.1 Social- och hälsovårdssektorn ... 71
4.2 Bildningsväsendet ... 77
4.2.1 Bildningsväsendets organisationer i utredningskommunerna ... 77
4.2.2 Småbarnsfostran (dagvård) ... 79
4.2.3 Grundläggande utbildning och andra stadiet ... 81
4.2.4 Kultur, bibliotek och fritt bildningsarbete ... 87
4.3 Markanvändning, boende, trafik och miljö ... 90

5 ICT-läget – informationsförvaltnings-modeller och nyckeltal ... 99

6 Kommunernas samverkan ... 103

7 Personal ... 107
7.1 Personalantal och yrkesgruppsfördelning ... 107
7.2 Personalens pensionsavgångar och rekryteringsbehov ... 108

8 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati ... 113
8.1 Nordisk jämförelse ... 113
8.2 De nio kommunernas nuläge och utvecklingsplaner ... 114

9 Språkliga rättigheter ... 119
9.1 Nationalspråkens nuläge ... 119
9.2 Service på svenska i utredningsområdet ... 120
9.3 Flerspråkighet ... 122

DEL II: FÖRSLAG 123

10 Förslag till kommunstruktur 123

10.1 Förslagets formuleringsgrunder 123

10.2 Förslag 127

DEL III: PRINCIPER FÖR DEN NYA METROPOLSTADEN 129

11 Metropolstadens struktur 129

12 Service 133

12.1 Principer för ordnande och produktion av tjänster i metropolstaden 133

12.2 Ordnande av social- och hälsovård 134

12.3 Närservice och centraliserade tjänster 135

12.4 Slutsatser 136

13 Ekonomi 139

13.1 Kommunernas och kommunkoncernernas ekonomiska ställning före sammanslagningen 139

13.2 Tryck på anpassning av kommunernas ekonomi 149

13.3 Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck 151

13.4 Servicekostnader med alternativa produktionssätt 154

13.5 Sammanfattning och slutsatser 160

14 Förvaltning 163

14.1 Principer för hur metropolstadens förvaltning organiseras 163

14.2 Organisering av metropolstadens ICT-funktioner 166

15 Personalen i metropolstaden 173

15.1 Personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov 173

15.2 Personalen i förändring 176

15.3 Slutsatser 177

16 Möjligheter till deltagande och påverkan samt närdemokrati 179

16.1 Delaktighet i metropolstaden 179

16.2 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati i metropolstaden 179

16.3 Slutsatser 180

17 Språkliga rättigheter i metropolstaden 181

17.1 Förverkligande av de svenskspråkigas språkliga rättigheter i metropolstaden 181

17.2 Förverkligandet av språkliga rättigheter för personer med ett främmande modersmål i metropolstaden 182

17.3 Slutsatser 182

18 Sammanslagning i förhållande till samverkan 183

19 Sammanslagning i förhållande till behovet av en metropolförvaltning 185

Källförteckning: 187

Bilagor till kapitel 13 193

Bilaga 1. Kommunernas skatteinkomster 2001–2013 193

Bilaga 2. Metropolkoncernens balansräkning 194

Bilaga 3. Kalkylerat tryck på kommunens ekonomi 195

Bilaga 4. Kostnadsnivåjämförelser med olika städers kostnadsnivå 200

DEL I: UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTREDNINGEN SAMT NULÄGET OCH TRENDEN FÖR METROPOLOMRÅDETS 9 KOMMUNER

1 Utgångspunkter för den särskilda kommunindelningsutredningen för metropolområdets 9 kommuner

1.1 Tillsättning av den särskilda kommunindelningsutredningen

1.1.1 Uppgift

Med stöd av 15 § i kommunstrukturlagen tillsatte finansministeriet 9.12.2013 en särskild kommunindelningsutredning för städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo och Vanda samt kommunerna Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis. Utredningsarbetet inleddes 16.12.2013 och avslutas senast 30.11.2014. Samtidigt tillsatte ministeriet vicehäradshövding Mikko Pukkinen, politices doktor Cay Sevón och arkitekt Matti Vatilo som utredare. Vidare har filosofie magister Maria Merisalo fungerat som projektsakkunnig för utredningen.

Utredningen har genomförts enligt 16 § i kommunstrukturlagen. I utredningen har man tagit fram ett underlag för att kunna bedöma förutsättningarna för sammanslagning av de ovannämnda kommunerna eller vissa av dem till en eller flera kommuner. Utredningen har beaktat förhandsutredningens förslag till utredningsområden. Dessutom har alternativ med anslutning av kommundelar utretts.

Utredningen har i enlighet med 4 e § 3 mom. i kommunstrukturlagen bedömt förhållandet mellan sammanslagning och behovet av en metropolförvaltning särskilt utifrån en enhetlig samhällsstruktur, kollektivtrafiken och den sociala bostadsproduktionen.

Utredarna har på grundval av utredningen ansett att det är nödvändigt att ändra kommunindelningen och lagt fram ett förslag om ändring i kommunindelningen för fullmäktige i de kommuner som berörs av ändringen. Utredarna har till sitt förslag fogat ett sammanslagningsavtal som avses i 8 § i kommunstrukturlagen. Vid behov kan utredarna lägga fram förslag om kommunal folkomröstning till ministeriet enligt 16 § i kommunstrukturlagen.

1.1.2 Bakgrund

Enligt 4 e § 1 mom. i kommunstrukturlagen ska kommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt, Hyvinge, Borgnäs, Tusby, Kervo, Träskända, Nurmijärvi, Mäntsälä, Sibbo och Vichtis med avvikelse från vad som föreskrivs i 4 d § utreda en sammanslagning på områden som har ett betydande behov av en enhetligare samhällsstruktur på grund av en gemensam central tätort och dess tillväxttryck och som bildar en funktionell helhet samt är motiverade med avseende på områdets helhet.

Finansministeriet genomförde 3.7.2012–28.2.2013 en förhandsutredning om kommunstrukturen och metropolområdet som gällde de ovannämnda kommunernas område (läs mer i 1.3.1).

I regeringens strukturpolitiska program 29.8.2013 anges att ´metropolområdets konkurrenskraft säkerställs, segregration förhindras och markanvändningen, trafikplaneringen och förverkligandet av denna effektiviseras genom kommunsammanslagningar i området och genom sammansättande av en metropolförvaltning till stöd för det. Enligt programmet uppmuntras kommunerna att gå vidare med de utredningar om kommunsammanslagningar som de själva har inlett.

Finansministeriet tillsatte 4.10.2013 en arbetsgrupp för beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen. Arbetsgruppens mål är att bereda lagstiftningsåtgärder som behövs för att inrätta en metropolförvaltning på området utifrån riktlinjerna i det strukturpolitiska programmet, utvecklingen av områdets kommunstruktur och förhandsutredningen om metropolområdet. Finansministeriet ansåg att en tillfredsställande kommunstrukturlösning utifrån metropolområdets helhetsintresse inte skulle komma till stånd utan en särskild kommunindelningsutredning för de ovannämnda kommunerna.

Städerna Hyvinge, Kervo och Träskända samt kommunerna Nurmijärvi, Mäntsälä, Borgnäs, Tusby och Sibbo har inlett en kommunindelningsutredning. Dessutom är kommunerna Sibbo och Borgnäs med i en kommunindelningsutredning för kommunerna Askola, Lappträsk, Mörskom samt städerna Lovisa och Borgå. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis har också inlett en egen kommunindelningsutredning.

Med beaktande av utredningskriterierna enligt 4 e § i kommunstrukturlagen, förhandsutredningens förslag om utredningsalternativ och de kommunindelningsutredningar som kommunerna själva inlett ansåg finansministeriet det vara motiverat att genomföra en kommunindelningsutredning framförallt med avseende på städerna Helsingfors och Vanda, som inte är med i kommunernas frivilliga utredningar.

1.2 Utredningstid och organisering

Utredningsarbetet började i mitten av december 2013. Utredningen inleddes i januari 2014 genom möten med ledande förtroendevalda och kommundirektören i respektive kommun. Under våren 2014 beskrevs de 9 kommunernas omvärld och nuläge och det skapades en vision om den framtida kommunstrukturen på metropolområdet. I utredningsarbetet utnyttjades tidigare utredningar och kommunernas parallella utredningar.

Utredarna offentliggjorde sitt preliminära förslag 3.6.2014 om att bilda en metropolstad av städerna Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda samt kommunen Sibbo. I syfte att stärka företagszonen Aviapolis föreslogs att en del av Tusby kommun som gränsar till Helsingfors-Vanda flygplats fogas till metropolstaden. Efter offentliggörandet fortsatte utredningsarbetet i enlighet med kommunstrukturlagen och fokus flyttades till beredningen av sammanslagningsavtalet. Förslaget och ett sammanslagningsavtal som avses i 8 § kommunstrukturlagen överlämnades till fullmäktige i de berörda kommunerna – Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda den 5 december.

Utredningsorganisationen har bestått av utredarna samt fullmäktigeförsamlingarna, uppföljningsgruppen, arbetsgruppen med kommundirektörerna, nätverket av tjänsteinnehavare, kommuninvånare, personalen och visionsgruppen.

Fullmäktigeförsamlingarnas roll är att som beslutsfattare behandla förslaget. Utredarna presenterade utredningens aktuella läge för fullmäktige i mars–april och i september–oktober.

Uppföljningsgruppen bestod av fullmäktiges ordförande, stads-/kommunstyrelsens ordförande och stads-/kommundirektören från varje kommun, och för att säkerställa representativt deltagande vid behov ytterligare företrädare med centrala förtroendeuppdrag enligt kommunens prövning, samt personalföreträdare. Gruppen fungerade som ett forum för dialogen mellan kommunerna och utredarna om utredningens innehåll och utredningsprocessens förlopp. Dess uppgift var även att förmedla fullmäktigeförsamlingarnas och de förtroendevaldas förväntningar på utredningen och deras synpunkter på utredningens teman och slutsatser. Dessutom var uppgiften att bistå utredarna med lokal sakkunskap och kartläggning av det kommunalpolitiska läget. Uppföljningsgruppen sammanträdde tre gånger under våren och två under hösten.

Kommundirektörsarbetsgruppen utnämndes efter offentliggörandet av det preliminära förslaget. Dess uppgift var att under utredarnas ledning medverka i utarbetandet av utkastet till sammanslagningsavtal.

Tjänsteinnehavarnätverket bestod av kommunernas tjänsteinnehavare. Kommunerna utnämnde en sakkunnig/kontaktperson för följande områden: kommunal ekonomi; markanvändning; boende, trafik, miljö; bildning, social- och hälsovård; personal; demokrati och konkurrenskraft. Nätverkets syfte var att hjälpa utredarna med lokalkännedom på ovannämnda områden och bidra till att utredarna får behövlig information. Det har också möjliggjort en adekvat dialog mellan utredarna och kommunorganisationerna vid beredningen av utredningen. Vidare har under hösten också en ekonomiarbetsgrupp och en arbetsgrupp för ICT-förändringstöd.

Under utredningens gång säkerställdes kommuninvånarnas möjligheter att få information och delta. På utredningens webbplats kunde kommuninvånarna följa med hur utredningen framskrider (www.metropoliselvitys.fi, www.metropolutredningen.fi). Informations- och diskussionsmöten ordnades för invånarna i alla kommuner, två i Helsingfors, Esbo och Vanda. Information om utredningen och mötena med invånarna har getts i sociala medier och till lokala massmedier. I maj–juni gjordes en elektronisk enkät om invånarnas synpunkter på kommungränsernas betydelse för deras vardag. Det kom in 274 svar (se enkätresultaten på utredningens webbplats).

Personalens delaktighet säkerställdes genom att utredarna under våren besökte samarbetsorganet i varje utredningskommun för att berätta om och diskutera utredningsprocessen och dess framskridande. Personalfrågor som berör utredningen bereddes i en personalarbetsgrupp med företrädare för huvudavtalsparten och arbetsgivarsidan från varje kommun. Efter offentliggörandet av det preliminära förslaget tillsattes en ömsesidig personalarbetsgrupp för de berörda kommunerna. Personalen har haft en egen företrädare i uppföljningsgruppen. Denne valdes bland personalarbetsgruppens personalföreträdare.

Visionsgruppen bestod av specialister inom olika områden som var fristående från kommunerna. Den fungerade som ett informellt diskussionsforum till stöd för utredarna genom att resonera om metropolområdets framtid bl.a. med avseende på konkurrenskraft, social sammanhållning, miljöns tillstånd och kulturen. Visionsgruppen hade två sammanträden under våren och ett under hösten.

1.3 Den särskilda kommunindelningsutredningens samband med andra utredningar

1.3.1 Förhandsutredningen om metropolområdet

Förhandsutredningen om metropolområdet blev klar 28.2.2013 och hade som mål att beskriva de väsentligaste förändringstrycken på området samt alternativ för reformering av strukturen. Förhandsutredningens omstruktureringsalternativ utgick från de metropolkriterier som fastställdes i utredningsuppdraget: internationell konkurrenskraft, markanvändning och planläggning, pendling, besökstrafik och mobilitet, boende och bostadsmarknad, flyttningsrörelser och metropolområdet samt social sammanhållning och segregation. Ytterligare bedömningskriterier som lyftes fram var aspekter kring primärkommunen, dess service, ekonomi, förvaltning och invånarnas delaktighet. Förhandsutredningen utarbetade ett förslag till kommande utredningsområden samt alternativa modeller för en metropolförvaltning.

Den tog fram två huvudalternativ till en helhetslösning för metropolområdet: *metropolförvaltning och starka primärkommuner* (rekommendation) samt *storkommuner och avtalsbaserat samarbete* (bilder 1 och 2). Modellerna sammanlänkande kommunstrukturen och metropolförvaltningen: ju starkare kommunstruktur, desto mindre behov av en stark metropolförvaltning.

Bild 1. Förhandsutredningens rekommenderade modell för kommunstrukturen på metropolområdet.

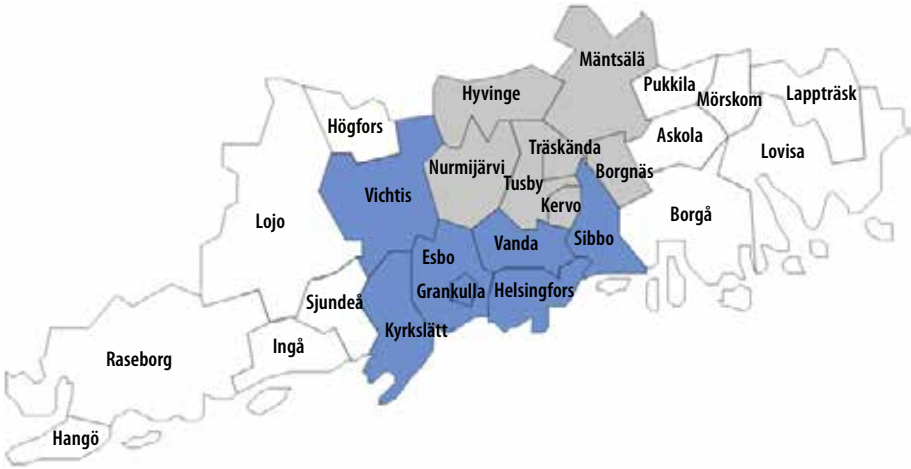

Bild 2. Förhandsutredningens andra huvudalternativ till modell för kommunstrukturen.

I sina utlåtanden ansåg kommunerna att de föreslagna utredningsområdena och metropolförvaltningsmodellerna inte var ändamålsenliga. Merparten (12 av 14 kommuner) var inte beredda att fortsätta beredningen utifrån de föreslagna modellerna. Kommunerna föreslog både alternativa utredningsområden och metropolförvaltningsmodeller (VM079:00/2012).

I utlåtandena betonades att sammanslagningar och sammanslagningsutredningar på området bör ske på frivillig basis. För många kommuner var fortsatt självständighet förstahandsalternativet. Den särskilda kommunindelningsutredningens 9 kommuner framförde följande i sina utlåtanden:

Esbo ansåg att man kan genomföra en kommunindelningsutredning med följande kommuner: 1. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt, Vichtis, 2. Esbo, Kyrkslätt, Grankulla, 3. Esbo, Grankulla.

Helsingfors understödde i första hand en sammanslagningsutredning för huvudstadsregionens kommuner. I Helsingfors var man även beredda att delta i andra utredningar samtidigt. Om en utredning med Esbo, Vichtis och Kyrkslätt blir av, anser sig Helsingfors kunna delta i den och att då även Grankulla, Vanda och Sibbo är naturliga deltagare.

Grankulla ansåg att man kan delta i en sammanslagningsutredning med Esbo och Kyrkslätt och konstaterade att detta även diskuterats med Vichtis.

I Kyrkslätt är man beredda att utreda en sammanslagning med Esbo och Grankulla, eventuellt kompletterat med Vichtis.

I Vanda är man beredda att genomföra kommunindelningsutredning utifrån modell 2, dvs. sammanslagning av Vanda, Kervo och södra delen av Tusby. Därtill är man beredda att utreda en möjlig sammanslagning med mellannyländska kommuner och att utreda anslutning av kommundelar med Nurmijärvi och Tusby.

I Vichtis är man beredda att utreda en sammanslagning med Esbo, Grankulla och Kyrkslätt. Vichtis nämnde särskilt att man inte är beredda att utreda en sammanslagning med kommuner utanför metropolområdets 14 kommuner, vilket i praktiken avser Lojo, Högfors och övriga Västnyland.

Kervo, Hyvinge, Tusby, Nurmijärvi, Mäntsälä, Borgnäs, Sibbo och Träskända var beredda att inleda en sammanslagningsutredning med högst dessa åtta kommuner.

Sibbo deltar även i den östnyländska kommunindelningsutredningen.

1.3.2 Kommunernas egna kommunstrukturutredningar

Esbo – Kyrkslätt – Grankulla – Vichtis

Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis inledde en utredning i september 2013. Det primära målet är att utreda hur kommunernas samarbetsmöjligheter kan utvecklas för att främja invånarnas välfärd, trygga en bra livsmiljö och hållbar utveckling samt öka regionens konkurrens- och livskraft.

Utredningen sker utifrån kommunernas gemensamma beredning. Den beskriver nuläget och utreder en utveckling och fördjupning av kommunernas samarbetsmöjligheter samt för- och nackdelar med en eventuell sammanslagning. Kommunernas bedömning

och beslut avseende en eventuell beredning av ett sammanslagningsförslag och -avtal sker utifrån utredningen.

I anknytning till utredningen godkändes en rapport om kommunernas omvärld och utveckling i januari 2014. Utredningsarbetet framskrider när lagen om ordnande av social- och hälsovård trätt i kraft.

Åtta mellannyländska kommuners utredning

Sammanslagningsutredningen för Hyvinge, Träskända, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, Sibbo och Tusby inleddes i juni 2013. Målet för utredningen är en framställning om sammanslagning av kommunerna och ett tillhörande sammanslagningsavtal.

En halvtidsrapport blev färdig i december 2013. Den inkluderar en nulägesanalys av servicen, ett förslag till ny vision för staden och sakkunnigutredningar om ekonomin och servicenätet.

Utredningen fortsatte våren 2014 med urval av åtgärder för förnyelse av servicenätet i den nya staden och en modell för beslutsfattande och närdemokrati. Utredningens slutrapport blev klar i september 2014. Utredningen har tre konvergenskriterier som kommunerna ska godkänna för att visa sin vilja att fortsätta sammanslagningsprocessen. Konvergenskriterier:

1. Begränsa ökningen av kommunens (och kommunkoncernens) nettoupplåning
2. Resultat – säkerställa att finansieringen räcker (förändrat årsbidrag/avskrivningar)
3. Begränsa utgiftsökningen: skillnaden mellan kommunalskatten och fastighetsskattebasen och statsandels- och verksamhetsbidragsförändringen

Utredningens slutrapport behandlades i kommunernas fullmäktige i oktober 2014, varefter de kommuner som godkänner konvergenskriterierna fortsätter beredningen av sammanslagningsavtalet. Nurmijärvi beslutade att avstå från utredningen. Beslut om eventuell kommunsammanslagning fattas senast sommaren 2015.

Sju östnyländska kommuners utredning

Kommunerna Askola, Lappträsk, Lovisa, Mörskom, Borgnäs, Borgå och Sibbo beslutade år 2013 att göra en sammanslagningsutredning för Östra Nyland som en del av statens kommunreform. Målet för utredningen är en framställning om sammanslagning av kommunerna och städerna samt ett tillhörande sammanslagningsavtal.

Utredningens halvtidsrapport blev färdig 18.3.2014. Den bedömde nuläget för servicen och funktionerna, ekonomin och servicenätet samt framtidsbilden, om kommunerna förblir fristående eller slås samman. Halvtidsrapporten behandlades mellan de sju parterna under mars–april 2014. Kommunerna lämnade utlåtanden om halvtidsrapporten och svarade på frågor som ställdes i samband med den. Askola, Lappträsk, Lovisa, Mörskom, Borgå och Sibbo beslutade att fortsätta utredningen. Borgnäs avstod och fortsätter endast i den mellannyländska sammanslagningsutredningen.

I maj inleddes det andra skedet av utredningen med sex kommuner och konsulten FCG. Under hösten 2014 utarbetar FCG en slutrapport och ett utkast till sammanslagningsavtal, som kommunerna tar ställning till i januari 2015. Om kommunerna bestämmer sig för sammanslagning, förs sammanslagningsförhandlingar under våren 2015. En eventuell kommunsammanslagning sker 1.1.2017.

1.3.3 Beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen

Finansministeriet tillsatte 4.10.2013 en arbetsgrupp för beredning av lagstiftning om metropolförvaltningen. Uppgiften baserar sig på regeringen Katainens riktlinjer för kommunreformen. Enligt regeringsprogrammet framhävs betydelsen av kommun- och servicestrukturlösningar, särskilt inom metropolområdet, och behovet av en särskild lag om metropolområdet ska utredas. Enligt regeringens riktlinjer 5.6.2012 behövs det ändringar i kommunstrukturen och någon typ av metropolförvaltning på området.

Arbetsgruppens arbete föregicks av en förhandsutredning 3.7.2012–28.2.2013 (se 1.3.1). Endast två av områdets kommuner (Helsingfors och Vanda) sade sig vara beredda att fortsätta beredningen utifrån förhandsutredningen, och många kommuner framförde att det behövs ytterligare utredningar av bl.a. alternativa finansieringssätt, uppgiftsöverföringar inklusive deras konsekvenser liksom behörighets- och arbetsfördelningsfrågor.

I regeringens strukturpolitiska program 29.8.2013 anges att en metropolförvaltning tillsätts, vars beslutande organ är ett fullmäktige som utses genom val. Metropolförvaltningen ska sköta konkurrenskraften för området, närings- och innovationspolitiken, markanvändningen, boendet och trafiken samt avgör regionala frågor om segregation, arbetskraft och invandring. Metropolfullmäktige godkänner metropolplanen och dess verkställighetsdel som styr kommunernas beslutsfattande i ärenden som gäller markanvändning, boende och trafik.

Beredningen av lagstiftning om metropolförvaltningen började i snabb takt parallellt med sammanslagningsutredningarna. Det exakta innehållet och omfattningen av metropolförvaltningens uppgifter är i enlighet med förhandsutredningen kopplade till hur omfattande och betydande kommunsammanslagningarna på området blir. Enligt regeringens riktlinjer fattas beslut om kommunsammanslagningarna och om helheten för den gemensamma förvaltningen före ingången av 2015 och den nya strukturen träder i kraft senast vid ingången av 2017.

Metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport publicerades 1.4.2014. I rapporten föreslås två alternativa modeller: 1) påtvingad samkommun eller 2) självstyrelsemodell (tabell 1). I båda modellerna finns ett fullmäktige som utses i allmänna val, en metropolplan och ett metropolavtal med staten.

Tabell 1. De två modellerna i metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport.

	Begränsade uppgifter (påtvingad samkommun)	Breda uppgifter (självstyrelse 121 § 4 mom. grundlagen)
Beslutsfattande	Fullmäktige utses i allmänna val: ett valdistrikt/ alternativ som betonar lokal representation	Fullmäktige utses i allmänna val: et valdistrikt
Finansiering	Kommunernas betalningsandelar: uppskattning 25 €/inv/år eller cirka 5 % av kommunernas skatteintäkter	Beskattningsrätt: uppskattning 3-3,5 % metropolskatta
Avgränsning	Totalt 16 kommuner	Totalt 10 kommuner
Uppgifter:	Strategiska	Strategiska och operativa
> Markanvändning	Stark metropolplan (metropolavtal)	Stark metropolplan (metropolavtal)
> Boende	Uppförande av ARA-hyresbostäder	Uppförande och ägande av ARA-hyresbostäder
> Trafik	HRT:s uppgifter	HRT:s uppgifter och metro, jokerin, väghållning
> Miljö	HRM:s strategiska uppgifter	HRM helt
> Konkurrenskraft	In konkurrenskraft (metropolavtal)	In konkurrenskraft (metropolavtal)
> Segregation	Bostadslöshet (metropolavtal)	Bostadslöshet (metropolavtal) och utbildning på andra stadiet (?), sjuk- och hälsovård (?), problemungdomar
Samarbete med staten: metropolavtal	Med bindande än intentionsavtalet, parter: staten - metropolkommunerna	Med bindande än intentionsavtalet, parter: staten - metropolen

Vid budgetmanglingen i augusti angav regeringen principerna för bildandet av en metropolförvaltning. Metropollagarbetsgruppen fortsätter beredningen utifrån dem. Enligt riktlinjerna omfattar metropolförvaltningen 14 kommuner i Helsingforsregionen, men dock så att även Lojo och Borgå kan välja att ingå i den. Metropolförvaltningen får uppgifter som främst gäller markanvändning, boende och trafik, t.ex. utarbetande av en metropolplan. Metropolförvaltningen är en samkommun med ett fullmäktige som utses i allmänna val. Målet är att regeringen lämnar en proposition till riksdagen senast 4.12.2014. Det är emellertid uppenbart att beredningen fortsätter in på år 2015.

1.3.4 Övriga centrala lagprojekt

Centrala element i kommunreformen är kommunstrukturlagen, lagen om ordnande av social- och hälsovården, reformeringen av kommunernas statsandels- och finansieringssystem, översynen av kommunallagen, utvärderingen av kommunernas uppgifter och metropolområdets förvaltningslösningar.

Finansministeriet tillsatte 3.7.2012 en parlamentarisk arbetsgrupp för *översyn av kommunallagen*. Den lämnade sin rapport inklusive utkast till lag 8.5.2014. Utkastet beaktar de förändringsbehov som följer av bl.a. kommunalförvaltningens strukturer och kommunernas förändrade omvärld. Enligt beredningen är kommunallagen fortfarande en allmän lag om kommunernas förvaltning, beslutsförfaranden och ekonomi. Ett syfte är att minska behovet av speciallagstiftning.

Enligt utkastet till lag bör kommunens verksamhet och service styras som en samordnad helhet oberoende av hur de ordnas eller produceras. Syftet med den nya kommunallagen är att stärka den övergripande styrningen och förtydliga makt- och ansvarsförhållandena.

Förslagen om kommunernas ekonomi inkluderar bl.a. att ackumulerade underskott i balansräkningen ska täckas inom fyra år efter ingången av året efter det år då bokslutet fastställdes utan möjlighet att skjuta upp täckningen av underskottet till en senare tidpunkt. När lagen träder i kraft garanterar ikraftträdandebestämmelserna att kommuner med underskott får sex år på sig att täcka det. Skyldigheten att täcka underskott och kriskommunförfarandet utvidgas till samkommunerna. Det föreslås också att kommunallagen ska begränsa kommunernas möjligheter att bevilja riskbärande borgen till företag som konkurrerar på marknaden.

Utkastet betonar kommuninvånarnas och användarnas rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Kommunerna motiveras att erbjuda fler mångsidiga, effektiva och användarorienterade sätt för deltagande. Dessa kan t.ex. bestå av inkluderande budgetering, olika diskussionsmöten och medborgarråd.

Avsikten är att förslaget till ny kommunallag lämnas till riksdagen under november, varvid lagen kan träda i kraft under vårsessionen 2015.

Reformeringen av statsandelssystemet träder i kraft vid ingången av 2015. Enligt ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling tillämpas minst fem års övergångstid på reformen, vilket syftar till att utjämna förändringen. De första åren blir den kommunspecifika förändringen högst 50 euro per invånare.

Systemet förtydligas och förstärks för att kunna trygga ordnandet av basservice överallt i Finland. Statsandelarna baseras även i fortsättningen mest på befolkningens åldersstruktur och sjukfrekvens. Kriterierna har uppdaterats utifrån den senaste statistiken och fokus har flyttats från kostnadsutjämning till inkomstutjämning.

Målet för reformen har varit att förenkla systemet genom en betydande minskning av antalet beräkningskriterier och eliminering av överlappningar i kriterierna. Det nya statsandelssystemet är i huvudsak sammanslagningsneutralt för kommunerna. Statsandelarna för kommunal basservice är cirka åtta miljarder euro och utgör i snitt 22 procent av kommunernas driftsinkomster.

Regeringspartierna och oppositionen träffade 23.3.2014 en uppgörelse om *reformering av social- och hälsovårdsservicen*. Syftet är att samla organiseringsansvaret för servicen hos fem social- och hälsovårdsområden jämfört med de många kommunala organisationer som finns i dag. Reformens utgångspunkt är att integrera social- och hälsovården på bas- och specialistnivå. Social- och hälsovårdsområdena bygger på dagens specialansvarsområden. De har samkommunen som förvaltningsmodell och finansieringen baseras på kommunens invånarantal, åldersstruktur och sjukfrekvens (viktad per capita). För att säkerställa regional jämlikhet och ekonomisk effektivitet stärks den nationella styrningen.

Områdena producerar inte tjänster utan ansvaret för produktion av social- och hälsovårdstjänsterna har de samkommuner och ansvars kommuner mom produktionsområdet, som definieras i social- och hälsovårdsområdets organiseringsbeslut. För produktionsansvar krävs funktionella och ekonomiska förutsättningar att svara för alla tjänster inom socialvård, primärvård och specialiserad sjukvård.

Lagförslagets remisstid löpte ut 14.10.2014. Beredningen siktar på att lagen ska kunna behandlas av riksdagen så att den kan träda i kraft första halvåret 2015. Avsikten är att de nya social- och hälsovårdsområdena inleder verksamheten 1.1.2017.

2 De 9 kommunernas omvärld

2.1 Metropolområdets internationella konkurrenskraft

2.1.1 Vår metropol i den internationella konkurrensen

Den offentliga makten kan inte identifiera eller välja framtidens vinnare utan har till uppgift att skapa förhållanden som föder konkurrenskraftig och tillväxtdriven företagsverksamhet. Likaså kan offentliga beslut stödja produktivitetsutvecklingen och bidra till ökat arbetskraftsutbud. Investeringarna styrs till områden där företagsverksamheten kan nå lönsam tillväxt (t.ex. Europeiska Komissionen 2013).

Finlands konkurrenskraft framgår av hur Helsingfors metropolområde klarar sig i konkurrensen med andra metropoler, främst Tallinn, S:t Petersburg, Stockholm och Berlin. Alla tillväxtbranscher omfattas av global konkurrens redan hemma i Finland. Finlands hemmamarknad är Europa och Finland förankrar sig på den globala marknaden i huvudsak genom metropolen.

I första skedet bygger metropolområdets attraktionskraft på Helsingfors kändhet och attraktivitet, tillgång till produktionsfaktorer och fungerande företagsklimat och infrastruktur. Etableringen kan ske som en investering i vilken som helst kommun på metropolområdet eller någon annanstans i Finland. Långsiktig uppbyggnad av attraktivitetsfaktorerna kräver att resurserna hos alla kommuner på metropolområdet samlas.

Finlands konkurrensstrategi kan delvis bygga på landets transportgeografiska läge. Närheten till S:t Petersburgsmarknaden och läget vid den kortaste flygförbindelsen mellan Europa och Fjärran Östern ger hela metropolområdet en betydande fördel i den internationella konkurrensen. Ett framgångsrikt innovationsklimat skapas i dialog med universiteten, städerna och näringslivets aktörer. Metropolen kan vara en attraktiv miljö ifall området satsar tillräckligt på den digitala, fysiska och administrativa infrastrukturen.

Enligt arbets- och näringsministeriet (ANM) avser konkurrenskraften hos ett område alla de egenskaper som gör det till en attraktiv och utvecklande miljö för ekonomisk företagsamhet och arbetskraft. Enligt ANM ökar man konkurrenskraften framförallt genom en stark kunskapsbas, goda förutsättningar för företagsamhet och nätverk, fungerande innovations-, finansierings- och stödsystem samt arbetsmarknadens och infrastrukturens funktion och trivseln i boendet och livsmiljön. Enligt nobelpristagaren Paul Krugman realiseras konkurrenskraften som ökad produktivitet och därigenom som ökad välfärd (pro-

duktivitet > konkurrenskraft > välfärd). Konkurrenskraften är ett verktyg för att uppnå andra samhälleliga mål (Hautamäki 2010, Pajarinen & Rouvinen 2014).

IMD (Institute for Management Development) och World Economic Forum (WEF) är de ledande auktoriteterna i världen när det gäller att mäta konkurrenskraft. Pajarinen och Rouvinen (2014) definiera att IMD mäter nuläget och kortfristig konkurrenskraft i fråga om kostnader. Huvudfrågan är hur länder och företag som helhet utnyttjar sin förmåga att skapa välstånd eller vinster. Indexet bygger på företagsstrategiskt tänkande och dess viktigaste inspiratör är Michael Porter (1990, 1991). Pajarinen och Rouvinen (2014) kritiserar IMD bl.a. för att indexet blandar konkurrenskraftens delfaktorer och utfall. World Economic Forum mäter (WEF) långsiktig strukturell konkurrenskraft och fokuserar på landets potential. WEF:s konkurrenskraftsindikatorer:

1. institutioner
2. infrastruktur
3. makroekonomi
4. folkhälsa
5. grundläggande utbildning
6. högskoleutbildning
7. varu- och arbetsmarknadens effektivitet
8. finansmarknadens utveckling
9. teknologiska förutsättningar
10. marknadens storlek
11. affärsverksamhetens utvecklingsgrad
12. teknisk innovationsnivå.

Pajarinen och Rouvinen (2014) konstaterar att en bra placering i WEF:s eller IMD:s jämförelser av konkurrenskraften inte förutspår en god ekonomisk utveckling utan snarare en dålig framtid för landet. Däremot kan en förändring av placeringen signalera att den kommande utvecklingen går i samma riktning. I början av 2000-talet placerade WEF:s mätning Finland på första plats och i den senaste (2014) på fjärde plats (i de tre föregående på tredje plats). Finlands styrkor är framförallt ekonomins och samhällsinstitutionernas funktion, det goda tillståndet i fråga om hälsa, grundläggande utbildning och även högskoleutbildning samt innovation. Finlands svagheter handlar om marknadens storlek, svag makroekonomisk miljö och ineffektivt fungerande arbetsmarknad. IMD (2014) placerade Finland på 18:e plats i 2013 års mätning (de två föregående åren på 20:e och 17:e plats). I den senaste mätningen var Finlands nyckelfaktorer pålitlig infrastruktur, hög utbildningsnivå och kompetent arbetskraft. De viktigaste frånstötande faktorerna var en icke fungerande arbetsmarknadslagstiftning, bristande kunskaper inom offentlig förvaltning och modest konkurrenskraft i fråga om kostnaderna. Michael Porter m.fl. (Delgado, Ketels, Porter & Stern 2012) konstaterar att landets globala investerbarhet är bäst då dess kostnadsmässiga och strukturella konkurrenskraft är på topp samtidigt. För att landet ska dra till sig internationella investeringar behöver det erbjuda både konkurrenskraftiga strukturer och en konkurrenskraftig kostnadsnivå (Pajarinen & Rouvinen 2014).

Metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport 1.4.2014 påpekar att Helsingforsregionens konkurrenskraftsutveckling inbegriper riskfaktorer trots att man placerat sig bra i många internationella jämförelser. Dess produktivitet släpar efter i en europeisk jämförelse, vilket delvis kan förklaras med en fragmenterad och ineffektiv samhällsstruktur. Inom EU är storstadsregionernas (34 regioner) produktivitet i snitt 1,6 gånger större än landets produktivitet. I Helsingforsregionen är talet 1,4. Regionens förmåga att dra till sig utländska investeringar, företag och specialister har inte varit särskilt bra, inte ens under de starka tillväxtåren. Utmaningen blir inte lättare av att tillväxtutsikterna försvagats kraftigt och att ICT-branschen är i omvandling. I finländsk skala förefaller Helsingfors centrum stort och tätbebyggt, men jämfört med andra storstäder är det litet och ineffektivt. I centrum, områden med högst produktivitet, har utbudet av lokaler varit otillräckligt och jobben har blivit färre i 30 år. Företag som utvecklat sin verksamhet har ofta tvingats expandera till områden med sämre produktivitet, utanför det primära centrumområdet (Helsingfors generalplan 2013).

Enligt den gemensamma strategin för de 14 metropolkommunernas konkurrenskraft (Elinvoimainen metropoli, Tulevaisuuden tekijät 2025) är metropolområdet konkurrenskraftigt, om det har attraktionskraft, goda förutsättningar för framgångsrik företagsverksamhet, ett aktivt kulturliv, hållbar ekonomisk tillväxt och råd att upprätthålla välfärdstjänsterna.

2.1.2 Utveckling av konkurrenskraften

Enligt strategin för konkurrenskraft är kommunernas uppgift att skapa bästa möjliga förhållanden för utveckling av konkurrenskraften och därmed goda förutsättningar för invånarnas välfärd och företagens framgång. Viktiga för metropolområdets konkurrenskraft är även av dess invånare, företag, staten, högskolor och forskningsinstitut.

Kommunernas viktigaste instrument för ökad konkurrenskraft är planer och beslut avseende markanvändning, offentliga upphandlingar, upprätthållande av en fungerande infrastruktur, marknadsföring av regionen till olika målgrupper samt att möjliggöra offentlig service som tillgodoser företagens och invånarnas behov, t.ex. utbildning, hälsovård och socialtjänster.

På några decennier har metropolområdet förvandlats från nationell tillväxtmotor i en sluten, stark och stadigt växande ekonomi till ett område som konkurrerar om begränsade resurser med liknande områden, utsätts för externa störningar och är allt mera beroende av företag som skapar arbetstillfällen och skatteinkomster. Samtidigt ökar metropolområdets befolkning och inflyttarna behöver erbjudas bostäder till skäliga priser och stimulerande arbete.

Den kommunala ekonomins hållbarhetsutmaningar gäller även metropolområdet. Trots att områdets kommuner i genomsnitt har en ekonomi i hyfsat skick är den ökande skuldsättningen en brännande utmaning för många kommuner. Kommunerna behöver större skatteinkomster för att täcka de växande välfärdsutgifterna och investeringsbehoven, men samtidigt minskar inkomsterna från samfundsskatten, arbetsmarknaden är osäker och det dyra boendet försämrar invånarnas köpkraft.

Kommunernas förmåga att förnya sig och minska kostnaderna i serviceproduktionen utan att sänka servicenivån eller användarnas nöjdhet spelar därför en nyckelroll när man försöker behålla konkurrenskraften. Kommunerna kan öka inkomsterna, men bara indirekt genom att områdets företag är framgångsrika och kan sysselsätta. Å andra sidan kan kommunerna skära i utgifterna, men att bara dra in på den nuvarande servicestrukturen utan att göra strukturella reformer är inte på något sätt en väg som främjar konkurrenskraften.

Enligt förhandsutredningen om metropolområdet har bara några av kommunerna i metropolområdet tillräckliga ekonomiska resurser och tillräcklig kompetens för att de på ett trovärdigt sätt ska kunna utveckla sin internationella konkurrenskraft. Många av kranskommunerna anser att denna uppgift ankommer på de största städerna. Enligt metropollagarbetsgruppens halvtidsrapport syns detta bl.a. i intentionsavtalet om konkurrenskraft åren 2010–2011 mellan staten och regionens kommuner. Enligt uppföljningen av avtalet finns det stora skillnader mellan olika kommuners och kommungruppers engagemang. Mycket av regionens potential förblir outnyttjad om varje kommun agerar separat och utifrån egna mål. Metropolområdet måste finna ett balanserat samarbete mellan kommuner, regionens näringsliv, högskolor och andra kommuner för att kunna utnyttja regionens fulla potential i den internationella konkurrensen. Detta kräver också förändringar i förvaltningsstrukturen.

Antti Hautamäki (2010) anser att näringspolitik inte är ett fristående politikområde utan snarare kan definieras som ett paraply för flera politikområden: utbildningspolitik, kulturpolitik, trafikpolitik etc. Det är endast deras samlade effekt som kan skapa bättre möjligheter för näringslivet att förnya sig och vinna framgång. Näringspolitikens delområden hör således till kommunernas primära uppgifter och kan endast skötas av kommunen. Om näringspolitiken sköts i samverkan mellan kommuner eller i metropolförvaltningen kan det endast handla om allmänna utvecklingsuppgifter och inte om att bygga en konkurrenskraftig miljö för den s.k. hårda sektorn. De 14 kommunernas gemensamma strategi för konkurrenskraft utgår från att strategin kompletterar kommunernas egna strategier och åtgärdsprogram för konkurrenskraft.

Globalt skapar metropoliseringen en s.k. agglomerationsfördel, som leder till en betydande ökning av produktiviteten i stadens ekonomiska aktivitet. En huvudkälla till agglomerationsfördelen är stordriftsfördelarna, som innebär att även antalet kunder ökar när storstädernas befolkning växer. Då ökar efterfrågan på produkter och tjänster, och det behövs allt mera produktion. Dessutom ökar efterfrågan på arbetskraft liksom lönerna, skatteinkomsterna och köpkraften. Ur företagens synvinkel förbättras arbetsmarknadens funktion betydligt när utbudet av arbetskraft, dess kvalitet, yrkeskompetens, specialisering och erfarenhet stärks. Ur arbetstagarnas synvinkel innebär ett växande antal företag på samma område mångsidigare möjligheter att finna ett lämplig arbete utifrån personens behov, utbildning och erfarenhet (Glaeser 2011, Helsingfors generalplan 2013).

När det finns förutsättningar för tillväxt tillförs företagen på många sätt ett mervärde samtidigt som konkurrensen håller kostnaderna i schack och kvaliteten hög. Koncentrationen av verksamheter och jobb har en betydande inverkan på företagens produktivitet. Företagens placering nära varandra i städernas centrum skapar en interaktion som ökar produktiviteten (Helsingfors generalplan 2013). Då ökar sannolikheten för t.ex. innovationer

och de sprids lättare när både stadsområdets storlek och dess sektorer växer och blir mera diversifierade. Man kan anta att faktorerna bakom agglomerationsfördelarna fungerar bättre och bättre ju tätare jobben och invånarna finns på området (Loikkanen & Susiluoto 2011).

Alla storstäder behöver lösa samma tre frågor: 1) Hur skapar man en mycket tät och tillräckligt stor koncentration av jobb som ger en hög urban produktivitet, 2) Hur skapar man ett tillräckligt bostadsutbud, helst nära områden med hög produktivitet så att bostadsmarknadens prisnivå förblir skälig, varvid även arbetskraftens prisnivå förblir skälig och 3) Hur skapar man en så god tillgänglighet för de mest produktiva arbetstillfällena och hela arbetsmarknadsområdet att bostads- och arbetsmarknaden fungerar väl på en hög produktivitetsnivå (Helsingfors generalplan 2013).

I Helsingfors–Vanda-utredningen 2009–2011 utreddes en eventuell sammanslagning av kommunerna bl.a. ur näringsverksamhetens perspektiv. Då identifierades möjligheter som t.ex. större resurser för utveckling av konkurrenskraften samt förstärkning av FoU-verksamheten. Effektivare koordinering av resurserna möjliggör växande volymer och eliminerar dubbelarbete i samband med att näringsverksamhetens funktioner omorganiseras för att bli mera effektiva samt ger möjlighet att ta i bruk nya verksamhetsmodeller och tjänster. En ytterligare möjlighet är att man kan stärka huvudstadsregionens internationella status och övergå från inbördes konkurrens till att bli en internationell spelare. Kommunsammanslagningen ansågs möjliggöra en bredare resursbas i olika internationella nätverk och organisationer vid metropolområdets internationella intressebevakning. Även i turistmarknadsföringen ser man att poolning av resurserna förbättrar potentialen i betydande grad.

SAMMANFATTNING – konkurrenskraft	
• **Konkurrenskraft**	» Näringspolitikens delområden (markanvändning, utbildning, infrastruktur) är centrala, primära uppgifter för kommunerna. » Den offentliga makten kan inte välja framtidens vinnare utan har till uppgift att skapa förhållanden som föder konkurrenskraftig och tillväxtdriven företagsverksamhet. » Agglomerationsfördelen är en ”urban naturresurs” som endast storstadsutvecklingen kan skapa. I Helsingforsregionen måste den här betydande produktivitetskällan kunna utnyttjas för att öka hela regionens och landets livskraft.

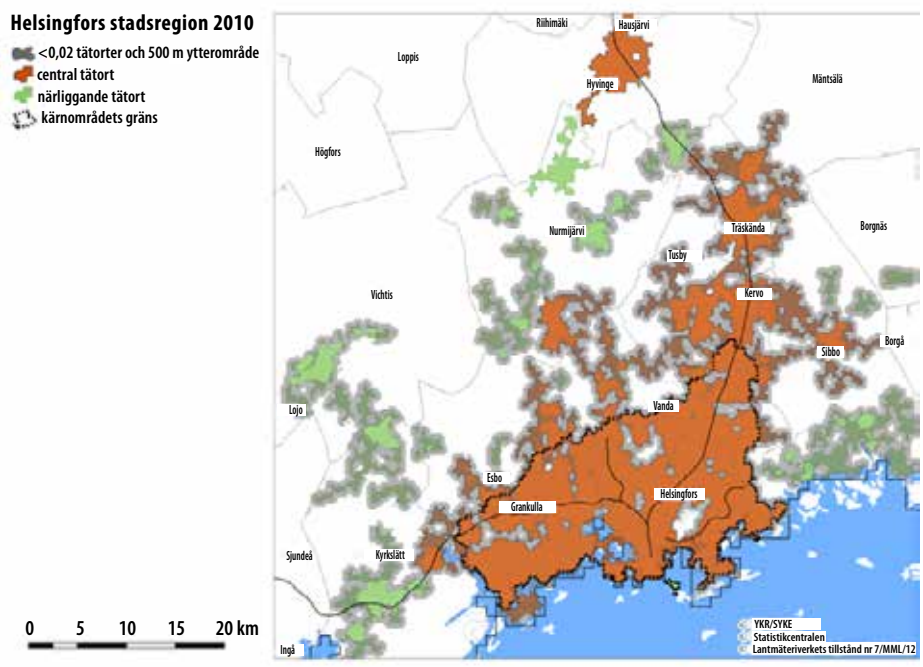
2.2 Metropolområdets särdrag i fråga om samhällsstruktur och bostadsmarknad

2.2.1 Samhällsstrukturens nuläge

Helsingforsregionens urbaniseringsgrad framgår av tätortsområdenas omfattning och befolkningstätheten, som visar markanvändningens effektivitet. År 2013 var befolkningstätheten något under 400 invånare per kvadratkilometer. Den varierar dock betydligt i olika delar av regionen. Mest tätbefolkad av kommunerna är Helsingfors, som har nästan 2 900 invånare per kvadratkilometer. Näst mest tätbefolkad är Grankulla med knappt 1 600 invånare/km². Kervo och Träskända har cirka 1 100 invånare/km² medan Vanda och Esbo har klart under tusen invånare per kvadratkilometer. I Helsingforsregionens övriga kommuner ligger befolkningstätheten klart under snittet för landskapet Nyland, 174 invånare per kvadratkilometer.

Metropolområdet växer kraftigt både internt och genom territoriell expansion. Den sammanhängande tätortsstrukturen sträcker sig till kranskommunerna utanför huvudstadsregionens fyra städer (bild 3). Enligt tätortsklassificeringen i Finlands Miljöcentrals uppföljningssystem för samhällsstrukturen sträcker sig den sammanhängande centrala tätorten från huvudstadsregionen till Kyrkslätt i väst, till Nurmijärvi, Kervo, Tusby och Träskända i norr och till Sibbo i öst. Alla dessa kommuner har ett mycket stort ömsesidigt beroende, även i fråga om pendlings- och besökstrafik. Med undantag för Helsingfors har nästan hälften av regionens invånare sin bostad och sitt arbete i olika kommuner (se även 2.2.3). Kommungränserna har liten betydelse i människornas vardag.

Bild 3. Tätorter i Helsingfors stadsregion 2010. Källa: SYKE.

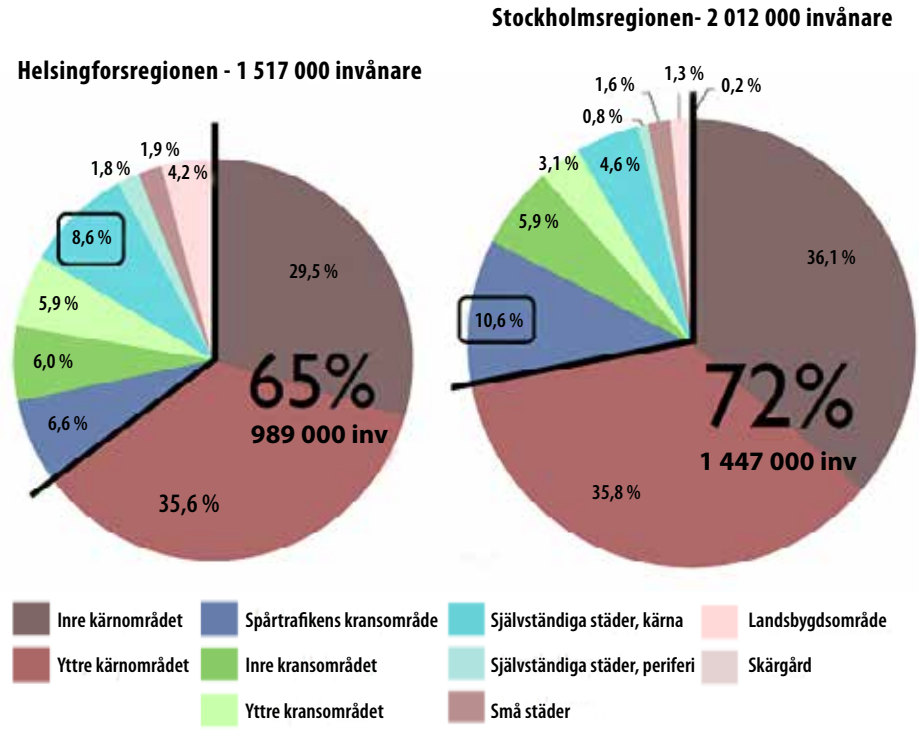

Enligt den stora Urban Zone-studien om samhällsstrukturens zoner har samhällsstrukturen en central inverkan på trafikvolymen och trafikbeteendet (Ristimäki m.fl. 2011, 2013). Koldioxidutsläppen från mobilitetsbeteendet för centra som är länkade till gångtrafik och effektiv kollektivtrafik är över 30 procent mindre än för områden baserade på privatbilism och med samma avstånd till metropolens centrum. Således har samhällsstrukturen en central betydelse för bekämpning av t.ex. klimatförändringarna när det är fråga om urbaniseringen på metropolområdet.

På våren 2014 slutfördes en jämförelse mellan utvecklingen i Helsingfors- och Stockholmsregionerna som beskriver samhällsstrukturen och utmaningarna på metropolområdet (Söderström, Schulman & Ristimäki 2014; se även Helminen m.fl. 2014; Ristimäki m.fl. 2013): Jämfört med Helsingforsregionen har Stockholmsregionen klart tydligare kunnat styra befolkningstillväxten och jobben till stadskärnan och till sekundära centra med effektiv kollektivtrafik.

Befolkningen i Stockholm finns klart närmare centrum än i Helsingfors (bild 4). På det inre kärnområdet, mindre än 8 km från centrum, har Stockholm nästan 300 000 fler invånare än vad som finns på motsvarande område i Helsingfors. Av Stockholmsregionens befolkningstillväxt under 2000-talet har inte mindre än 40 procent kommit på det inre kärnområdet medan endast 15 procent av Helsingforsregionens tillväxt kommit på motsvarande område. I Stockholm har tillväxten i framförallt den perifera zonen varit tongivande i kärnområdets utveckling.

Bild 4. Helsingfors- och Stockholmsregionernas befolkningsfördelning. Källa: Söderström 2014.

I Stockholm finns **jobben** tydligare inom fotgängarzonerna i centrum. Hälften av alla jobb i Stockholms stadsregion finns inom fotgängarzonen och den perifera zonen av centrum medan mindre än 40 procent av jobben i Helsingforsregionen finns i stadskärnan. I motsats till Stockholm har jobben blivit färre i flera av de största sekundära centrum i huvudstadsregionen. Den största tillväxten bland arbetsplatskoncentrationerna under 2000-talet har Kägeludden och Karamalmen (ICT) i Esbo samt vissa områden i närheten av Vanda flygplats (logistik) och Ring III (parti- och detaljhandel).

Trafikmässigt har kransområdenas glesbefolkade delar på många håll förtätats och blivit öar i bilstaden. I uppföljningen av samhällsstrukturen (YKR) identifieras dessa som tätorter med låg täthet. Invånarnas trafikprestation och mobilitetens koldioxidutsläpp är klart större i kransområdenas bilzoner än på stadsregionens kärnområde eller för boende på serviceområdena för spårbunden trafik (Ristimäki m.fl. 2013, 129). Bilismens utveckling visar på tydliga skillnader mellan Helsingfors- och Stockholmsregionerna. I Stockholm och i hela regionen stannade ökningen av bilismen runt millennieskiftet, och den har rent av minskat en aning de senaste åren. I Helsingforsregionen har däremot antalet personbilar i relation till befolkningen ökat stadigt sedan 1990-talets djupa recession. I Stockholmsregionen finns nu cirka 390 personbilar per tusen invånare medan de är över 470 i Helsingforsregionen.

Flerkärnig och nätverksliknande stadsstruktur är ett aktuellt tema i stadsplaneringen. Kort sagt har sekundära centra vuxit i Stockholm och stagnerat i huvudstadsregionen. Stadsregionernas största sekundära centra, Böle i Helsingfors, Stockholms traditionellt urbana Sundbyberg–Solna och IT-koncentrationen Kista har utvecklats till centra med tusentals jobb som spelar en viktig roll i regionernas flerkärniga struktur. Av Helsingforsregionens sekundära centra har endast Alberga haft en betydande tillväxt som arbetsplatsområde under 2000-talet och i motsats till Stockholm har jobben rent av blivit färre i flera av huvudstadsregionens största sekundära centra.

Kransområdets tillväxt har varit tongivande framförallt i Helsingforsregionen, där det inre (15–30 km) och yttre (30–50 km) kransområdet till och med blivit större än i Stockholmsregionen i absoluta tal. Utifrån analyserna förefaller samhällsstrukturens fragmentering under 2000-talet ha varit betydligt kraftigare i Helsingforsregionen än i Stockholmsregionen. Glesbefolkade områden utgör en klart större del i Helsingforsregionen (Ristimäki m.fl. 2013, 129). Höga bostadspriser på regionernas kärnområden, brist på småhustomter och ökad bilism påverkar kransområdenas attraktivitet och framförallt barnfamiljernas bostadspreferenser.

2.2.2 Kommungränsernas betydelse för samhällsstrukturens utveckling på metropolområdet

Det centrala problemet för samhällsstrukturens utveckling på metropolområdet är fragmenteringen. Kommunerna försöker upprätthålla sin ekonomiska bas, och då träffar kommunen sådana avgöranden i markanvändningspolitiken som är förståeliga ur kommunens synvinkel men problematiska ur hela regionens synvinkel. Av konkurrensskäl har kommunerna ibland anvisat trafikmässigt bra områden för byggnation men som samtidigt haft för låg effektivitet med tanke på regionens helhetsintresse. Å andra sidan har man av markägarskäl eller beroende på kommungränserna också styrt effektiv markan-

vändning på ett icke ändamålsenligt sätt med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionens samhällsstruktur (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014). Bidragande orsaker till den fragmenterade samhällsstrukturen är att metropolområdet har brist på skäligt prissatta bostäder som motsvarar invånarnas behov och att kommunerna försöker påverka sin invånarstruktur genom markanvändnings- och bostadspolitiken (Aro & Laiho 2014).

Man har inte funnit effektiva metoder att stoppa fragmenteringen av samhällsstrukturen. Den styrande effekten av t.ex. landskapsplaner har riktat sig mer mot enskilda projekt eller teman än övergripande mot principerna för utveckling av regionens samhällsstruktur. Beslutsfattande som tryggat kommunala intressen i landskapsplanerna har ofta lett till att man inte kunnat prioritera alternativa tillväxtriktningar eller fastställa turordningar i genomförandet. Generalplanerna har inte alltid hållit jämna steg ens med kommunens egen samhällsutveckling. För några år sedan ändrades markanvändnings- och bygglagen genom att en gemensam generalplan för huvudstadsregionen blev förpliktande. Den började dock inte utarbetas eftersom lagen inte fastställde någon tidsfrist för detta (Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2014).

Kommunerna befinner sig i olika skeden av utarbetandet av översiktliga planer, framförallt heltäckande generalplaner, vilket återspeglas i möjligheterna att styra hela regionens samhällsstruktur. Generalplanernas tidshorisont varierar. **Helsingfors** nuvarande *Generalplan 2002* vann laga kraft 2006. En ny generalplan bereds så att stadsfullmäktige kan fatta beslut om den senast 2016. Dess planeringsår är 2050. **Esbo** har tre omfattande generalplaner som vunnit laga kraft: *Esbos norra delar I och II* samt *södra Esbo*, vars planeringsår är 2030. Nyligen har en översyn av generalplanen för de norra och mellersta delarna inletts. På 2030 siktar även **Vanda** *Generalplan 2007*, som vann laga kraft 2010. **Kervos** nuvarande *Generalplan 2020* godkändes 2004 och har trätt i kraft steg 2004–2006. Den kommer att ersättas av *Generalplan 2035*, som är under arbete. **Kyrkslätts** *Generalplan 2020* godkändes 1997. Därefter har kommunen primärt fokuserat på delgeneralplaner över byar och kommunens centralort. **Sibbos** *Generalplan 2025* godkändes 2008 och vann laga kraft 2025. **Tusby** utarbetar just nu *Generalplan 2040* för att ersätta den nuvarande generalplanen, som saknar laga kraft. **Vichtis** godkände 1986 en generalplan som nu är föråldrad. Den översiktliga planeringen av markanvändningen är baserad på delgeneralplaner.

Den regionala planeringen av markanvändningen har hittills varit begränsad till främst landskapsplanläggning. **Nylands** tätortsstruktur styrs av 2. etapplandskapsplanen, som godkändes våren 2013 och fastställades av miljöministeriet i oktober 2014. Helsingfors, Vanda och Sibbo arbetar just nu med en gemensam generalplan för Östersundom. Dessutom utarbetas de 14 kommunernas inofficiella regionala markanvändningsplan i anknytning till MBT-avtalet. Den ska ses över åren 2025 och 2050.

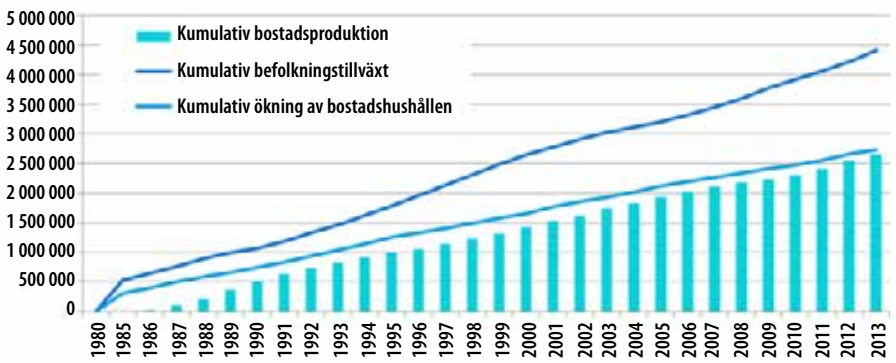
2.2.3 Bostadsmarknadens nuläge

I Helsingforsregionen (14 kommuner) finns en fjärdedel av Finlands bostäder och cirka 700 000 invånare. Enligt HRM:s (2012) bostadsrapport finns en tredjedel av bostäderna i småhus och två tredjedelar i flervåningshus. Över hälften (53 %) av bostäderna är ägar-

bostäder och drygt en tredjedel hyresbostäder. Huvudstadsregionen och framförallt Helsingfors är hyresbostadsdominerade medan kranskommunerna har en stor andel ägarbostäder. Nästan 60 % av regionens hyresbostäder finns i Helsingfors. Nästan hälften av huvudstadsregionens hyresbostäder är fritt finansierade. Regionen är småbostadsdominerad. Ettor och tvåor utgör nästan hälften av bostadsbeståndet. Den största andelen har dessa i Helsingfors, nästan 60 %.

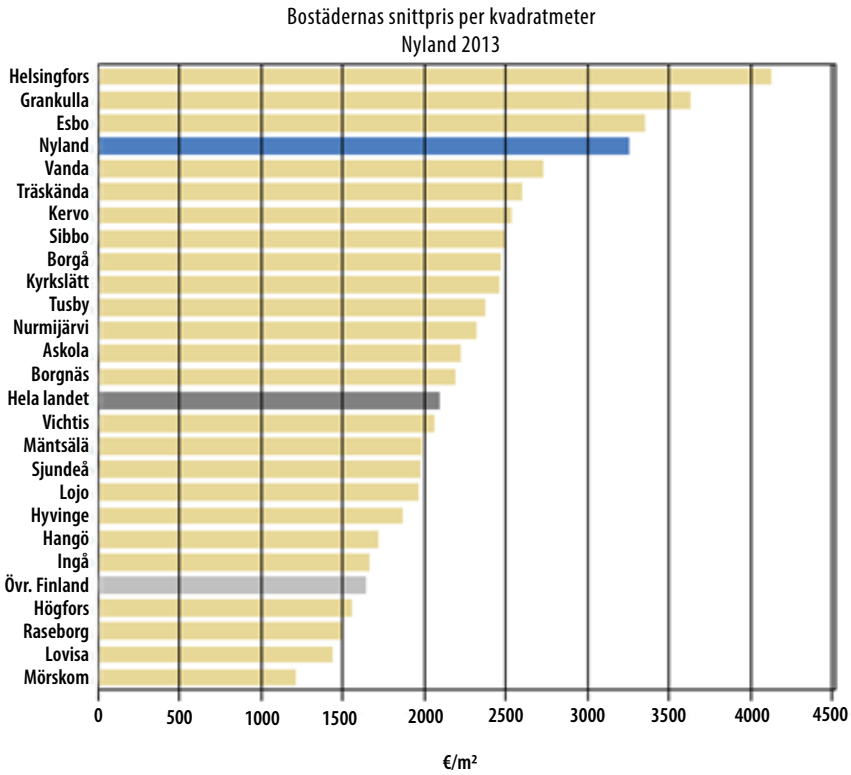
Metropolområdet utgör en klart avvikande helhet jämfört med övriga landet i fråga om bostadsmarknaden. Dess höga prisnivå är en konsekvens av regionens allmänna attraktions- och konkurrenskraft i förhållande till andra regioner. Regionens bostadsproduktion motsvarar inte efterfrågan, som ökar på grund av intern befolkningstillväxt och inflyttning. Särskilt svår är situationen i huvudstadsregionen. Ett otillräckligt bostadsutbud har lett till höga bostadspriser och på vissa ställen räcker inte ens medelinkomsthushållens betalningsförmåga. Första kvartalet 2014 kostade en begagnad bostad i ett flervåningshus 4 102 euro per kvadratmeter i Helsingfors, 3 109 euro i Esbo och 2 453 euro i Vanda (bild 6). I KUUMA-kommunerna kostade den 2 013 euro per kvadratmeter. Centralt belägna områden är i princip attraktivare både när man tittar på hela regionen och inom kommunerna. Metropolområdets tillväxt och bostadsprisernas uppgång framförallt i huvudstadsregionen har lett till en utveckling där arbets- och besöksresorna blivit längre och trafiken ökat kraftigt. Det rådande läget på bostadsmarknaden bromsar befolkningstillväxten, framdriven av regionens arbetskraftsbehov, och ökar samhällsstrukturens fragmentering.

Bild 5. Helsingforsregionens befolkning, bostadshushåll och bostadsproduktion, förändring 1930–2013. Källa: Utkast till bostadsstrategi för Helsingforsregionen 2025.

Källor: Områdesserier, Statistikcentralen och Helsingforsregionens kommuner

Bild 6. Bostadsproduktion/1 000 invånare. Källa: Nyland-databanken, Statistikcentralen.

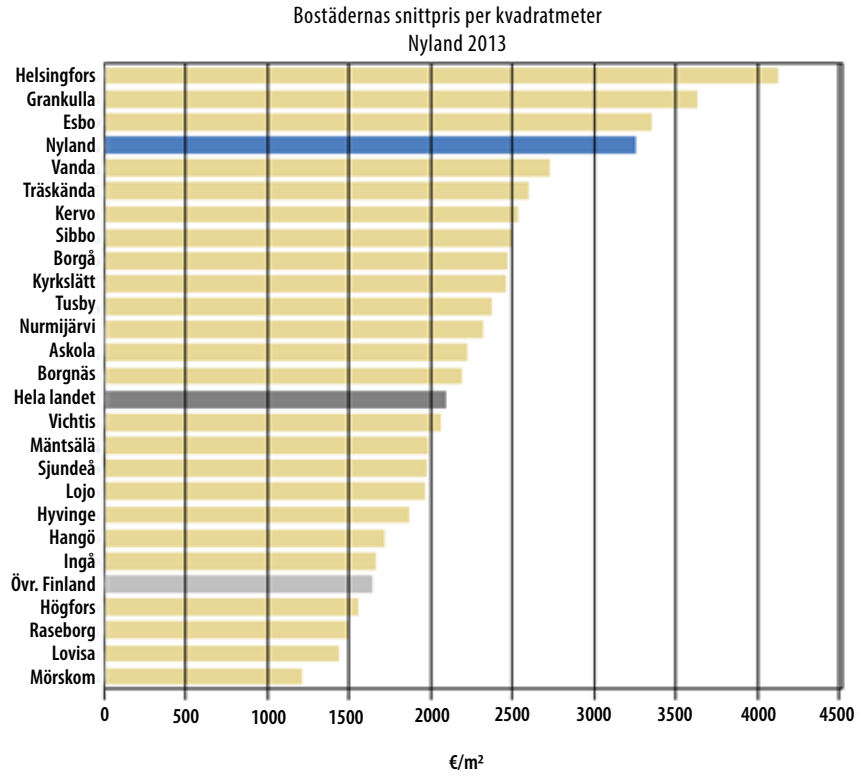
Kommunspecifika uppgifter som gäller färre än fem fall publiceras inte av dataskyddsskäl

Tillräckligt antal hyresbostäder och skälig hyresnivå spelar en nyckelroll när det gäller att intregrera inflyttare och ungdomar på bostadsmarknaden. Kommunernas situation på hyresbostadsmarknaden varierar ganska mycket i regionen. Produktionen av hyresbostäder har varit otillräcklig under lång tid i förhållande till efterfrågan, vilket syns som dyrt boende i fritt finansierade hyresbostäder. På metropolområdet år 2012 var snitthyran per kvadratmeter ca 11 €/m²/månad för ARA-bostäder och 11–17 €/m²/månad för fritt finansierade hyresbostäder beroende på bostadens läge och standard. Nya hyreskontrakt för fritt finansierade bostäder på de mest attraktiva områdena har en hyresnivå på runt 20 €/m²/månad. I slutet av maj hade hyreshusbolagen i Esbo, Helsingfors och Vanda cirka 38 600 aktiva bostadsansökningar i sina register. 61 procent av ansökningarna var mycket brådskande.

MBT-intentionsavtalet (2012–2015) och det föregående intentionsavtalet om bostads- och tomtutbudet (2008–2011) hade som centralt mål att öka bostadsproduktionen, framförallt skäligt prissatt hyresbostadsproduktion. Målnivån har ansetts ligga på 12 000–13 000 bostäder, varav en femtedel s.k. ARA-hyresbostäder. Framförallt i huvudstadsregionen har man i viss mån fått upp produktionen, men det är ändå svårt att uppnå balans på bostadsmarknaden utan nya åtgärder, t.ex. en regionalt stark aktör. Detta beror delvis på att de kommunala aktörernas kapacitet inte räcker för att fylla igen underskottet som upp-

stått när de största allmännyttiga byggherrarna minskat den nuvarande formen av statsunderstödd hyresbostadsproduktion i betydande grad.

Bild 7. Bostadsproduktion/1 000 invånare. Källa: Nyland-databanken, Statistikcentralen.

Kommunspecifika uppgifter som gäller färre än fem fall publiceras inte av dataskyddsskäl

2.2.4 Utveckling av markanvändning, boende och trafik på metropolområdet

Metropolområdets kommuner har identifierat behovet av regional styrning av samhällsstrukturen. Frivilligt samarbete har bedrivits mellan regionens 14 kommuner inom ramen för MBT-delegationen. Exempelvis godkände man 2010 gemensamma strategiska riktlinjer för markanvändning, boende och trafik. År 2011 utfördes ett konsultuppdrag som blev ett inlägg i debatten om framtidsbilden för samhällsstrukturen på metropolområdet och regionutvecklingen (”Rajaton metropoli)”. Den första heltäckande trafikplanen, Helsingforsregionens trafiksystemplan HJL 2011 godkändes våren 2011.

Intentionsavtalet om markanvändning, boende och trafik 2012– 2015 undertecknades av Helsingforsregionens kommuner, samkommunen Helsingforsregionens trafik och staten i juni 2012. Avtalet innehåller mål för bostadsproduktionen och planläggningen samt principer för utveckling av trafiksystemet och mål för en mer sammanhållen samhällsstruktur. Den förutsätter att man utarbetar en gemensam markanvändningsplan, som samord-

nar region- och samhällsstrukturen samt utvecklingsriktningarna för markanvändning, boende och trafik på metropolområdet. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Stubbs regering har staten och Helsingforsregionens kommuner nyligen ingått ett avtal om stöd för stora infrastrukturprojekt och främjande av boende. Det sträcker sig till år 2019. Enligt avtalet ökar kommunernas planläggning av bostäder med en fjärdedel jämfört med intentionsavtalets målnivå.

I maj godkände Helsingforsregionens samarbetsmöte följande MBT-planeringskriterier, som bl.a. styr beredningen av markanvändningsplanen.

Centrala utgångspunkter:

- Markanvändningen ska i första hand komplettera den befintliga stadsstrukturen.
- Bostäderna i regionen placeras så att det bidrar till bättre tillgänglighet för servicen och arbetsplatserna, framförallt genom hållbara transportsätt.

Särskilt bra områden:

- Bättre förutsättningar för utveckling av kollektivtrafiken och servicen. Knutpunkternas kollektivtrafik, service- och bostadsproduktionsnivå ökar ändamålsenligt.
- Regionalt betydande och arbetsplatsintensiva områden planeras så att de har regionalt bra tillgänglighet med hållbara transportsätt.
- I markanvändningen stöds centrumens utveckling genom placering. Mobilitetsmiljön planeras så att den är behaglig för fotgängare och cyklister.

Preciserande planeringskriterier:

- Markanvändningen planeras så att den inte försämrar regionalt viktiga naturvärden.
- Regiondelarnas särprägel, miljöförutsättningarna, platsens atmosfär och historia beaktas som en del av den förändrade stadsstrukturen.
- Markanvändningen bidrar till utvecklingen av en socialt mer hållbar stadsstruktur.

Den regionala markanvändningsplanen (MASU) bygger på cirka 1 % befolkningstillväxt/kommun/år och produktion av cirka 12 500 bostäder per år i hela regionen. Ungefär 70 % av bostäderna ska byggas i regionala utvecklingszoner som fastställts i samband med MASU. I övrigt sker produktionen främst i lokala utvecklingszoner. Nästa års MASU är dock inte en plan med rättsverkan utan genomförandet beror på de enskilda kommunernas planbeslut.

Vid sidan av den regionala markanvändningsplanen har man berett ett utkast till bostadsstrategi för Helsingforsregionen 2025. Den uppställer mål för regionens 14 kommuner bl.a. i fråga om hur många och var bostäder byggs, bostadsproduktionens struktur, kompletterande bostadsproduktion och utveckling av gamla områden. Strategin tar även ställning till utveckling av landsbygdsområden, stödsystem för boendet och olika befolkningsgruppers bostadsbehov. Strategins mål skapar en bas för de två följande perioderna av intentionsavtalen mellan staten och regionen. Merparten av regionens bostäder bör pla-

ceras i regionens primära utvecklingszoner, som fastställs i samband med markanvändningsplanen. Bostadsstrategin blir färdig första halvåret 2015.

SAMMANFATTNING – samhällsstruktur och bostadsmarknad	
• **Samhällsstruktur**	» Regionen växer kraftigt både internt och genom territoriell expansion. Den sammanhängande tätortsstrukturen sträcker sig över hela utredningsområdet. » Det centrala problemet är samhällsstrukturens fragmentering och man har inte funnit effektiva metoder för att stoppa den.
• **Bostadsmarknaden**	» Regionens bostadsmarknad fungerar dåligt och det finns brist på skäligt prissatta bostäder framförallt i huvudstadsregionen. » Förfarandet med intentionsavtal har i viss mån skapat bättre förutsättningar för bostadsproduktionen som helhet, men graden av framgång varierar mellan kommunerna.

2.3 Metropolområdets demografiska särdrag

2.3.1 Befolkningsutveckling och -struktur

På utredningsområdet bor totalt 1,2 miljoner människor (tabell 2). År 2013 hade Helsingfors cirka 613 000 invånare, Esbo cirka 260 000 invånare och Vanda cirka 208 000 invånare. Tusby och Kyrkslätt har vardera cirka 38 000 invånare, Kervo 35 000, Vichtis cirka 29 000, Sibbo 19 000 och Grankulla cirka 9 000.

Befolkningen på metropolområdet (9 kommuner) har under 2001– 2013 ökat med cirka 149 000 personer (tabell 2). Under 2000-talet har den största befolkningstillväxten skett i Helsingfors (cirka 53 000), men tillväxten har också varit betydande i Esbo (44 000) och Vanda (28 000). På hela metropolområdet (14 kommuner) ökade befolkningen med cirka 10 promille per år 2000–2013 (tabell 3). Av utredningskommunerna fanns den snabbaste årliga befolkningstillväxten i Kyrkslätt, cirka 18 promille under den aktuella perioden. Den årliga befolkningstillväxten i Esbo var knappt 15 promille, i Sibbo, Tusby och Vichtis cirka 14 promille, i Vanda cirka 11 promille, i Kervo 10 promille och i Helsingfors 7,2 promille. Befolkningstillväxten i Grankulla har varit avsevärt långsammare, 4 promille per år. Genom flyttningsöverskott mellan kommunerna har befolkningen ökat framförallt i Kyrkslätt, Sibbo, Tusby och Vichtis (läs mer om flyttningsrörelser i 2.3.5). Genom invandring har befolkningen ökat framförallt i Helsingfors, Esbo och Vanda.

Tabell 2. Befolkningsutveckling i absoluta tal 2001–2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Esbo	216 836	221 597	224 231	227 472	231 704	235 019	238 047	241 565	244 330	247 970	252 439	256 824	260 753
Helsingfors	559 718	559 716	559 330	559 046	560 905	564 521	568 531	574 564	583 350	588 549	595 384	603 968	612 664
Grankulla	8 543	8 582	8 622	8 465	8 457	8 469	8 511	8 545	8 617	8 689	8 807	8 910	9 101
Kervo	30 482	30 709	31 170	31 361	31 544	32 305	33 181	33 546	33 833	34 282	34 549	34 491	34 913
Kyrkslätt	30 274	30 937	31 695	32 772	33 581	34 389	35 141	35 981	36 509	36 942	37 192	37 567	37 899
Sibbo	17 760	18 177	18 397	18 444	18 719	19 060	19 470	19 886	18 036	18 253	18 526	18 739	18 914
Tusby	32 915	33 377	33 952	34 513	34 890	35 434	35 968	36 386	36 766	37 214	37 667	37 936	38 125
Vanda	179 856	181 890	184 039	185 429	187 281	189 711	192 522	195 419	197 636	200 055	203 001	205 312	208 098
Vichtis	24 214	24 732	24 954	25 561	25 935	26 427	27 040	27 628	27 869	28 311	28 581	28 674	28 929
Hela området	1 100 598	1 109 717	1 116 390	1 123 063	1 133 016	1 145 335	1 158 411	1 173 520	1 186 946	1 200 265	1 216 146	1 232 421	1 249 396

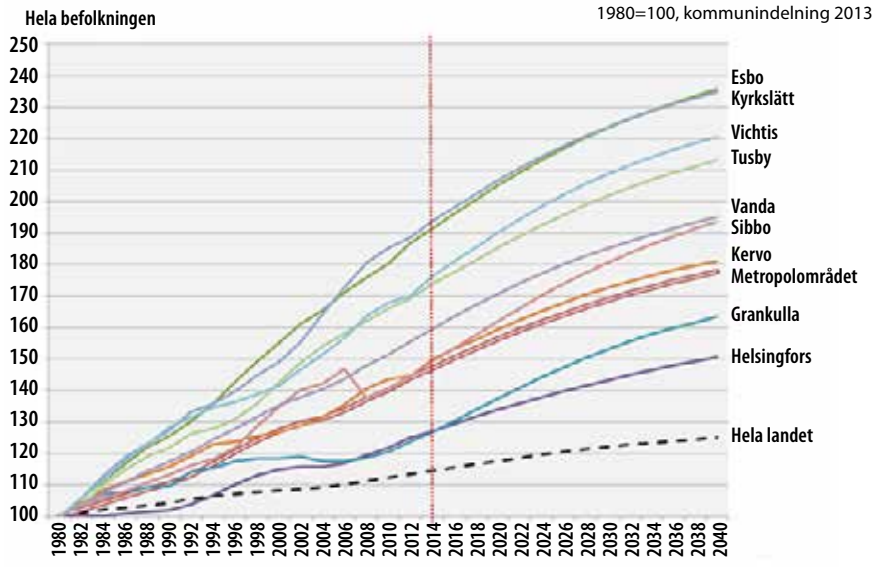
Källa: Statistikcentralen.

Tabell 3. Utredningsområdets relativa befolkningsutveckling 2000–2013 (promille per tusen invånare i medeltal och år). Källa: Aro och Laiho 2014 (Statistikcentralen, demografi).

Kommun	Naturlig befolknings-tillväxt, promille	Nettoinflyttning mellan kommuner, promille	Nettoinvandring, promille	Totalt, promille
Esbo	9,2	2,3	3,5	14,9
Helsingfors	2,3	1,0	3,9	7,2
Grankulla	1,3	1,0	1,7	4,0
Kervo	5,3	2,9	2,0	10,0
Kyrkslätt	8,9	6,7	2,1	17,7
Sibbo	4,3	9,3	0,6	14,3
Tusby	6,3	6,4	1,1	13,7
Vanda	7,8	0	3,4	11,3
Vichtis	6,1	6,8	1,4	14,2

De senaste 30 åren har metropolområdets relativa befolkningsutveckling varit avsevärt snabbare än utvecklingen i hela landet (bild 8). Befolkningen på området bedöms fortsätta att växa kraftigare än i hela landet fram till år 2040. Den kraftigaste relativa befolkningsutvecklingen bedöms komma i Esbo, Kyrkslätt och Vichtis medan den är svagast i Helsingfors, Grankulla och Kervo. År 2040 bedöms utredningsområdet ha över 1,5 miljoner invånare.

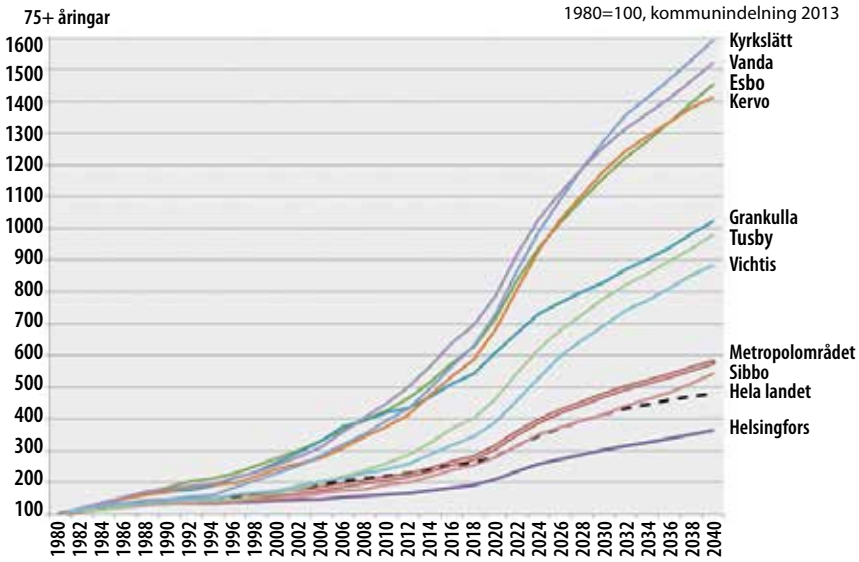
Bild 8. Relativ befolkningsutveckling och -prognos 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Lähde: Statistikcentralen

Befolkningsprognoserna visar att andelen 75-åringar ökar snabbare på metropolområdet än genomsnittet för hela landet (bild 8). Den relativa ökningen är särskilt betydande i Kyrkslätt, Vanda, Esbo och Kervo. THL (2013) har bedömt att andelen personer över 75 år fördubblas i Helsingfors närregion (Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo och Kyrkslätt) fram till år 2030, då de utgör cirka 11 procent av befolkningen (144 000). Med nuvarande servicenivå ökar hälso- och äldrevårdskostnaderna med 1,2 miljarder euro mellan 2010 och 2030 enligt THL. Betydelsen av ökningen bland personer över 75 år framhävs när man jämför med befolkningstillväxten bland personer i arbetsför ålder: Fram till år 2040 ökar andelen personer i arbetsför ålder mer än 1,6 gånger jämfört med 1980 års nivå, men samtidigt ökar andelen personer över 75 år nästan 6 gånger och t.ex. i Kyrkslätt nästan 16 gånger (jfr med att andelen personer i arbetsför ålder fördubblas under samma tid).

Bild 9. Relativ befolkningsutveckling och -prognos för personer över 75 år 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

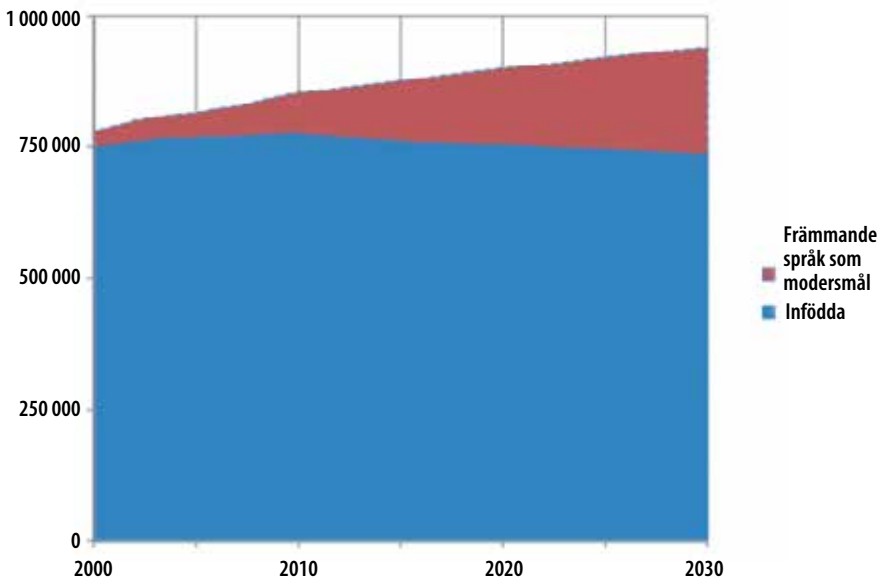
Källa: Statistikcentralen

Vid sidan av åldrandet är den snabba ökningen av antalet och andelen för personer med främmande modersmål en viktig demografisk trend (tabell 3). I huvudstadsregionen utgör invandrarna cirka 11 % av befolkningen, vilket är över tre gånger mer än i kranskommunerna, där invandrarna utgör cirka 3,4 % av befolkningen. Vid ingången av 2012 bodde 116 716 invandrare i huvudstadsregionen medan motsvarande siffra i kranskommunerna var 10 487 (Lönnqvist och Laakso 2012). Enligt prognoserna fördubblas andelen personer med främmande modersmål i Helsingforsregionen (14 kommuner) mellan 2013 och 2030 och utgör ca 18 % av befolkningen, dvs. (Helsingfors … 2013). Av dem är då över 200 000 i arbetsför ålder. Fram till år 2030 ökar befolkningen i Helsingforsregionen framförallt genom att antalet personer med främmande modersmål växer (bild 8). Utan invandring skulle befolkningen i Helsingforsregionen börja minska inom den närmaste framtiden.

Tabell 4. Andel personer med främmande modersmål 1985–2012 och prognos 2013–2030.
(Källa: Helsingfors ... 2013).

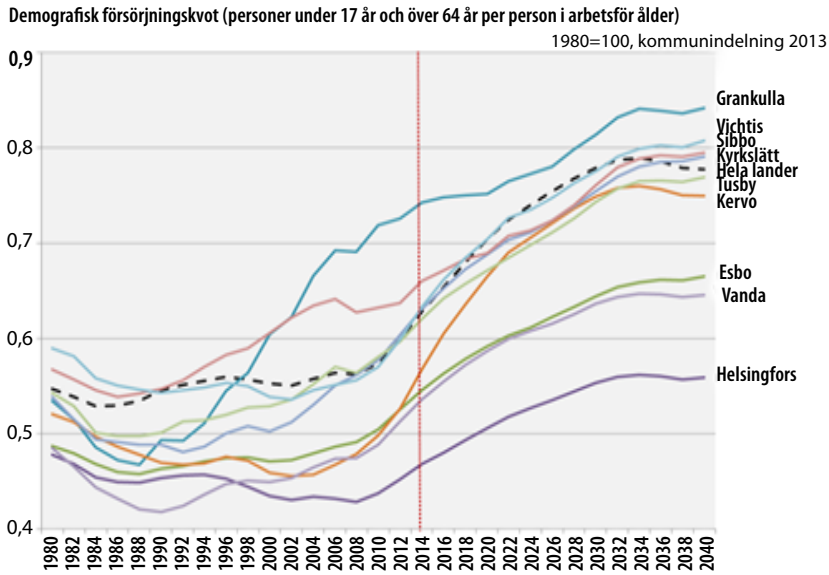
Andel personer med främmande språk som modersmål 1.1. %							
	Hela regionen	Helsingfor	Esbo	Vanda	Grankulla	Regionen tot.	Krans-området
1985	0,7	0,8	0,9	0,5	1,2	0,8	0,3
1990	1,0	1,3	1,1	0,8	1,2	1,2	0,5
1995	2,7	3,7	2,4	2,3	2,0	3,2	1,2
2000	4,0	5,4	3,8	3,9	3,0	4,7	1,6
2005	5,4	7,0	5,6	5,8	3,4	6,4	1,9
2010	8,1	10,2	8,7	9,1	3,8	9,6	2,8
2012	9,3	11,5	10,3	10,8	4,3	11,0	3,4
2013	9,9	12,1	11,0	11,6	4,5	11,7	3,7
2015	11,1	13,4	12,4	13,2	4,7	13,1	4,2
2020	13,7	16,3	15,5	16,8	5,2	16,1	5,2
2025	15,9	18,8	18,1	20,1	5,4	18,8	6,1
2030	18,1	21,2	20,5	23,3	5,6	21,3	7,0

Bild 10. Prognos fram till år 2030 över ökningen av antalet personer med främmande modersmål och infödda i Helsingforsregionen (14 kommuner). Källa: Helsingfors ... 2013).

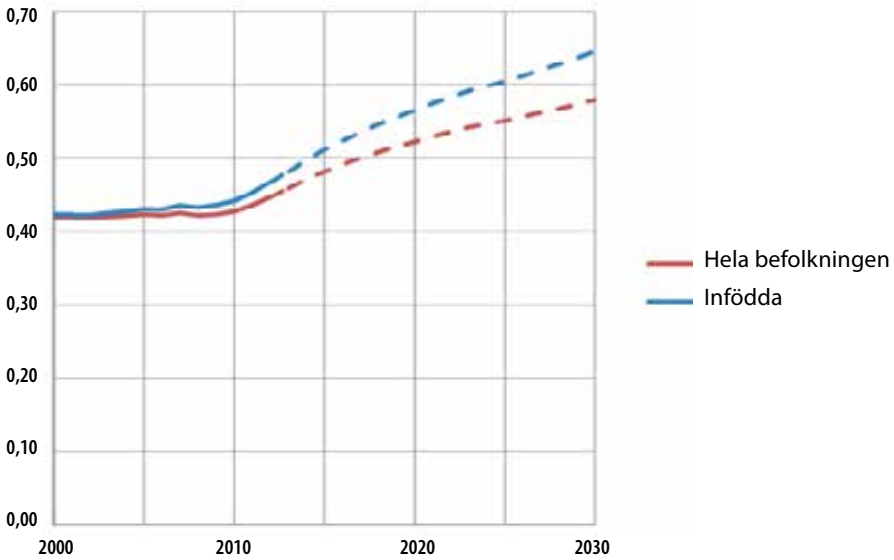
Demografisk försörjningskvot beskriver demografin: kvoten anger hur många personer under 17 år och över 64 år (försörjda) det finns per person i arbetsför ålder (bild 11). Helsingfors har den lägsta försörjningskvoten på metropolområdet: fram till år 2020 ligger den kvar under 0,5. Detta betyder att det för varje person i arbetsför ålder finns mindre än 0,5 personer som är under 17 år eller över 64 år. I Grankulla, Vichtis, Sibbo och Kyrkslätt bedöms den demografiska försörjningskvoten bli högre än i hela landet fram till år 2040. Försörjningskvoten utjämnas av att personer med främmande modersmål har en yngre åldersstruktur än infödda. Prognosen för år 2030 är att försörjningskvoten blir 0,58 försörjda per person i arbetsför ålder. För infödda är försörjningskvoten 0,65 (bild 12, Helsingfors … 2013). Vid sidan av den demografiska försörjningskvoten är det viktigt att granska den ekonomiska försörjningskvoten, som utöver åldersstrukturen beaktar andelen arbetslösa i relation till de sysselsatta (se 3.1.3).

Bild 11. Demografisk försörjningskvot 1980–2040. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

Källa: Statistikcentralen

Bild 12. Demografisk försörjningskvot på metropolområdet (14 kommuner) för hela befolkningen och infödda. (Källa: Helsingfors ... 2013).

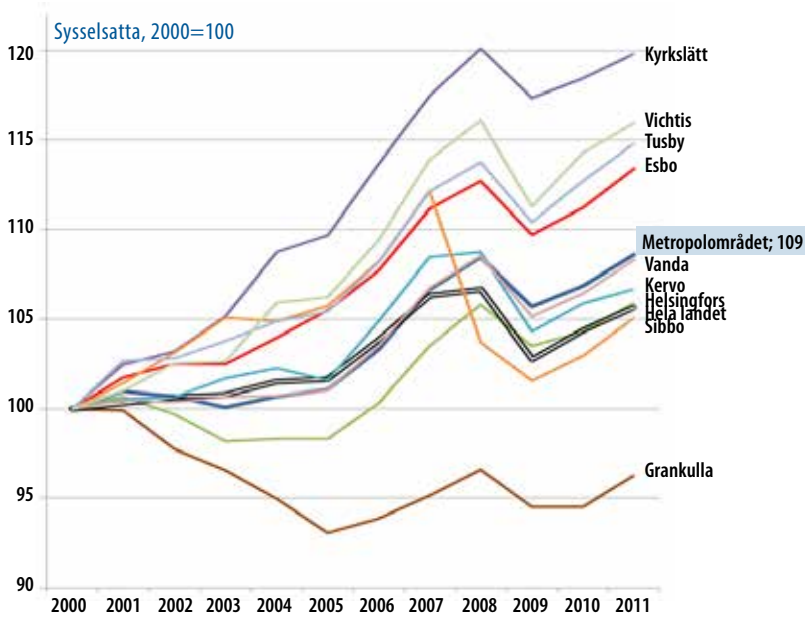

SAMMANFATTNING – demografiska särdrag	
• Åldrandet	» Enligt bedömningar fördubblas andelen personer över 75 år i Helsingfors närregion (Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo och Kyrkslätt) fram till år 2030, då de utgör cirka 11 procent av befolkningen (144 000).
• Antalet personer med främmande modersmål ökar	» För en fortsatt positiv befolkningstillväxt på metropolområdet är det nödvändigt att antalet personer med främmande modersmål ökar. » Enligt prognoserna fördubblas andelen personer med främmande modersmål i Helsingforsregionen (14 kommuner) mellan 2013 och 2030 och utgör cirka 18 % av hela befolkningen, dvs. 300 000.
• Demografisk försörjningskvot	» Den demografiska försörjningskvoten försämras när andelen äldre ökar. En ökad andel personer med främmande modersmål utjämnar den demografiska försörjningskvoten eftersom yngre åldersgrupper överväger bland invandrare

2.3.2 Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft

År 2011 hade utredningskommunerna cirka 600 000 sysselsatta (tabell 5). Nästan hälften (cirka 300 000) av områdets sysselsatta fanns i Helsingfors. Esbo hade cirka 125 000 och Vanda cirka 100 000. På metropolområdet ökade andelen sysselsatta mer än i landet totalt åren 2000–2011, men ändå mindre än i t.ex. Uleåborgs- och Tammerforsregionen. Under referensperioden 2000–2011 ökade andelen sysselsatta i Kyrkslätt, Vichtis, Tusby och Esbo mer än genomsnittet på metropolområdet. Under samma period minskade andelen sysselsatta i Grankulla (bild 13).

Bild 13. Andelen sysselsatta på metropolområdet, förändring 2000–2011. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

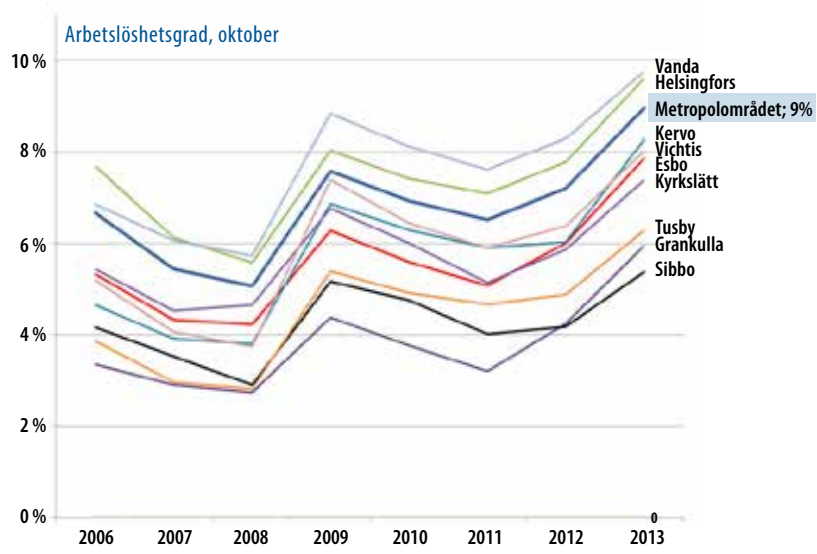

Tabell 5. Andelen sysselsatta på metropolområdet 2000–2011.
Tabellen producerad av FCG Konsultointi Oy.

	Sysselsatta											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Metropolområdet	554 296	559 690	558 069	554 820	557 991	560 232	572 851	591 075	601 257	585 868	592 254	602 038
Esbo	110 630	112 525	113 372	113 387	114 997	116 718	119 167	122 955	124 703	121 396	123 033	125 460
Helsingfors	278 792	280 725	277 967	273 680	274 072	274 127	279 757	288 522	294 982	288 559	290 835	295 312
Grankulla	3 900	3 897	3 813	3 766	3 704	3 630	3 662	3 711	3 768	3 686	3 686	3 755
Kervo	15 946	16 035	16 050	16 215	16 304	16 201	16 726	17 296	17 337	16 635	16 882	17 011
Kyrkslätt	15 082	15 454	15 562	15 857	16 399	16 540	17 145	17 717	18 115	17 700	17 862	18 073
Sibbo	8 455	8 575	8 718	8 885	8 868	8 940	9 149	9 482	8 769	8 587	8 703	8 883
Tusby	16 090	16 522	16 542	16 699	16 874	16 964	17 405	18 040	18 307	17 768	18 136	18 475
Vanda	93 568	94 005	93 914	94 186	94 239	94 544	96 889	99 875	101 539	98 370	99 594	101 348
Vichtis	11 833	11 952	12 131	12 145	12 534	12 568	12 951	13 477	13 737	13 167	13 523	13 721

I oktober 2013 hade utredningsområdets kommuner en arbetslöshetsgrad på 9 procent i genomsnitt (se bild 14 och tabell 6). Den högsta arbetslöshetsgraden hade Vanda (9,8 procent) och Helsingfors (9,6 procent). Under referensperioden 2006–2013 utvecklades arbetslöshetsgraden likartat i kommunerna, så att den år 2013 var större i alla kommuner jämfört med 2006 års nivå. Den största relativa ökningen under perioden hade Grankulla, Kervo och Esbo. Enligt Nylands NTM-central (2014) har arbetslösheten i Nyland börjat öka kraftigt. I januari 2014 hade arbetslösheten i Nyland ökat med 21 % jämfört med föregående år, vilket är mer än någon annanstans i landet. Arbetslösheten har framförallt ökat inom serviceyrken samt social- och hälsovården trots att Nyland samtidigt hade flest nya arbetstillfällen för yrkeskunniga inom hälso- och sjukvård. Detta förklaras delvis av matchningsproblem: trots att det fortfarande finns arbetstillfällen i huvudstadsregionen bromsas inflyttningen från övriga Nyland till Helsingforsregionen av de dyra bostadspriserna (NTM-centralen/HS 8.3.2014).

Bild 14. Arbetslöshetsgraden på metropolområdet 2006–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

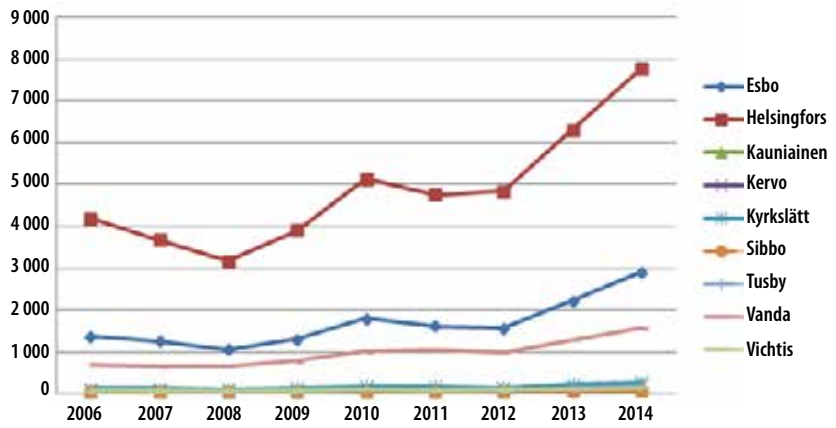
Tabell 6. Arbetslöshetsgraden på metropolområdet 2006–2013. Tabellen producerad av FCG Konsultointi Oy.

	Arbetslöshetsgrad, oktober							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	%							
Metropolområdet	6,7	5,4	5,1	7,6	6,9	6,5	7,2	9,0
Esbo	5,3	4,3	4,2	6,3	5,6	5,1	6,0	7,9
Helsingfors	7,7	6,1	5,6	8,0	7,4	7,1	7,8	9,6
Grankulla	3,4	2,9	2,7	4,4	3,8	3,2	4,2	6,0
Kervo	4,7	3,9	3,8	6,9	6,3	5,9	6,0	8,3
Kyrkslätt	5,5	4,5	4,7	6,8	6,0	5,1	5,9	7,4
Sibbo	4,2	3,5	2,9	5,2	4,8	4,0	4,2	5,4
Tusby	3,9	3,0	2,8	5,4	4,9	4,7	4,9	6,3
Vanda	6,9	6,1	5,7	8,8	8,1	7,6	8,3	9,8
Vichtis	5,2	4,1	3,7	7,4	6,4	5,9	6,4	8,0

Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)
Vuoden 2013 kuntajako.

Antalet arbetslösa högskoleutbildade har ökat i alla utredningskommuner under de senaste åren (bild 15 och tabell 7). Den relativt sett största ökningen av andelen arbetslösa högskoleutbildade i centralstäderna 2012–2014 hade Esbo (ca 85 %, förändring 2012–2014, jfr Helsingfors ca 61 % och Vanda ca 57 %) och i kranskommunerna Kyrkslätt och Tusby (87 % i båda 2012–2014).

Bild 15. Andel arbetslösa högskoleutbildade (lägre högskolenivå, högre högskolenivå och doktorandnivå) på utredningsområdet 2006–2014 (februari). Källa: Nylands NTM-central.

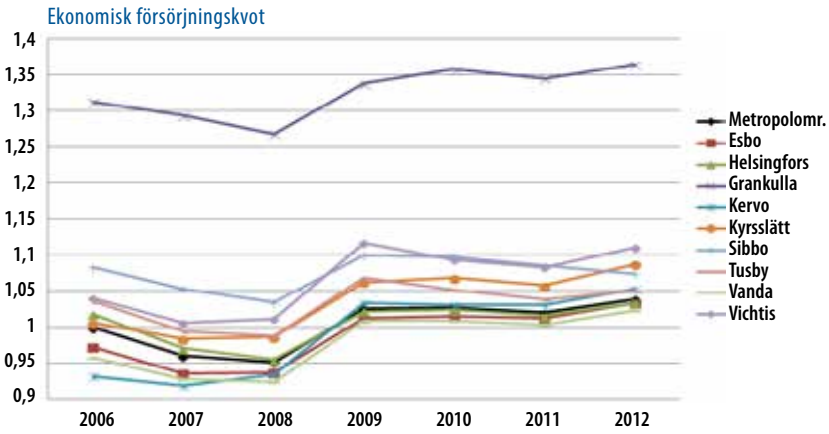
Tabell 7. Andel arbetslösa högskoleutbildade (lägre högskolenivå, högre högskolenivå och doktorandnivå) på utredningsområdet 2006–2014.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Esbo	1 379	1 258	1 059	1 306	1 795	1 612	1 570	2 221	2 912
Helsingfors	4 183	3 686	3 177	3 908	5 145	4 760	4 846	6 320	7 787
Grankulla	47	51	40	49	59	59	60	87	98
Kervo	94	80	73	92	138	95	125	162	212
Kyrkslätt	123	124	112	151	172	179	150	227	281
Sibbo	63	50	43	55	67	46	49	69	87
Tusby	64	61	52	59	113	96	86	129	161
Vanda	700	660	661	776	1 015	1 053	1 000	1 287	1 567
Vichtis	62	60	56	59	108	86	92	109	151

Källa: Nylands NTM-central.

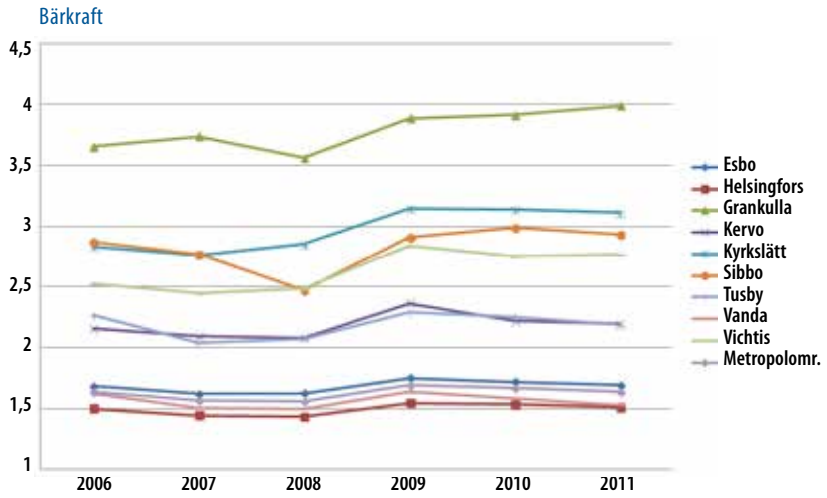
Ekonomisk försörjningskvot beskriver hur många personer utanför arbetskraften och arbetslösa det finns per sysselsatt (bild 16). Ju större kvoten är, desto fler personer utanför arbetskraften och arbetslösa finns det per sysselsatt. Metropolområdets högsta ekonomiska försörjningskvot har Grankulla, år 2012 var den 1,36. Samma år hade Esbo, Helsingfors och Vanda en kvot runt 1,0. Kvoten var något högre – runt 1,1 – i Tusby, Vichtis, Kervo, Kyrkslätt och Sibbo. Under 2006–2012 förändrades kvoten från <1 till >1 i Esbo, Vanda, Kervo, Kyrkslätt, Tusby och Helsingfors. Efter 2008 har ingen av metropolområdets kommuner haft en ekonomisk försörjningskvot under 1.

Bild 16. Ekonomisk försörjningskvot på metropolområdet 2006–2012 ([personer utanför arbetskraften + arbetslösa]/sysselsatta). Källa: Statistikcentralen 2014.

McKinsey (2010) har lanserat en kvot för ”bärkraft”, som beskriver den övriga befolkningen i proportion till alla som arbetar inom privat finansierade sektorer. Ju större kvoten är, desto fler sysselsatta utanför den privata sektorn finns det per sysselsatt inom den privata sektorn. Enligt McKinsey (2010) är bärkraften på en hållbar nivå när kvoten ligger runt 1,9–2,0. De senaste åren (2006–2011) har bärkraften varit under 2 i Esbo, Helsingfors och Vanda (bild 17). Kervo och Tusby hade 2011 en bärkraft något över 2 och i övriga kommuner på metropolområdet var den cirka 2,2 och i andra kommuner minst cirka 2,8. Detta betyder att större städer har en mer hållbar bärkraft jämfört med kranskommunerna. En förändring av kommunstrukturen skulle ge kranskommunerna möjlighet att förbättra sin bärkraft.

Bild 17. Bärkraft på metropolområdet 2006–2011 (bärkraft = personer utanför arbetskraften + arbetslösa + anställda i offentlig sektor [kommun + stat] / sysselsatta i privat sektor (inkl. företagare). Obs! Kvoten är inte helt jämförbar med den som kalkylerats av McKinsey. Källa: Statistikcentralen.

SAMMANFATTNING – Sysselsättning, arbetslöshet och ekonomisk försörjningskvot och bärkraft	
• Sysselsättning och arbetslöshet	» Arbetslöshetsgraden har ökat i alla metropolkommuner sedan 2011. Den har börjat stiga kraftigt i sådana branscher i Nyland där huvudstadsregionen har flest arbetstillfällen. Detta torde förklaras av matchningsproblem, t.ex. dyrt boende, vilket bromsar inflyttning till jobb
• Ekonomisk försörjningskvot och bärkraft	» De senaste åren har antalet sysselsatta minskat i relation till personer utanför arbetskraften och arbetslösa i alla metropolkommuner. De stora städerna, Helsingfors, Esbo och Vanda har en mer hållbar bärkraft jämfört med kranskommunerna. För hela metropolområdet är bärkraften fortfarande på en hållbar nivå.

2.3.3 Pendling, besökstrafik och rörlighet

Pendling

Med pendling avses resor mellan bostad och arbetsplats när de finns i olika kommuner. Fenomenet har samband med arbetsplatsernas läge och läges förändringar samt skillnader i bostadskostnader mellan centralstäderna och kranskommunerna.

På metropolområdet är det endast helsingforsarna som till klart största del arbetar i den egna hemstaden (77,6 %) (tabell 8, bild 18 och 19). I Esbo arbetar något över hälften (50,2 %) i sin egen stad och en stor andel i Helsingfors (37,1 %). Även i Vanda arbetar man i den egna staden (44,8 %) och därtill främst i Helsingfors (39,8 %). I Grankulla och Sibbo arbetar en större andel i Helsingfors än i hemkommunen. Förutom den egna kommunen (40,1 %) består Vichtis pendlingsregion av Esbo (17,7 %) och Helsingfors (19,6 %). I Tusby arbetar man i den egna kommunen (29,7 %) och därtill främst i Helsingfors (27,8 %) och Vanda (17.8). Förutom den egna staden (32,4 %) består Kervos pendlingsregion av Helsingfors (30,9 %) och Vanda (17 %).

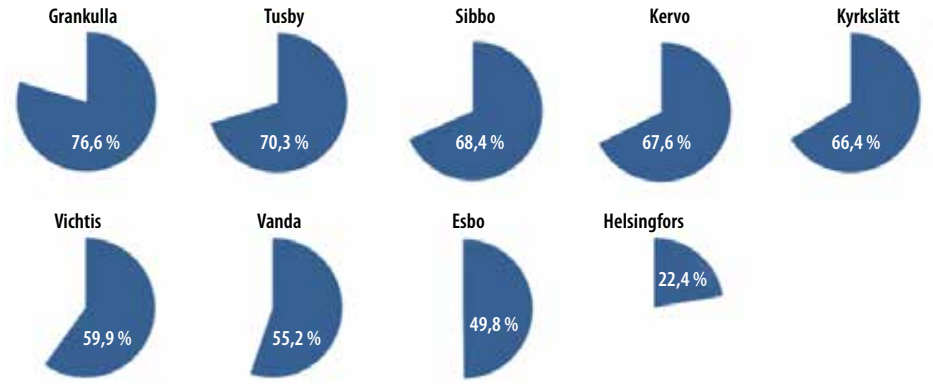
När man tittar på de tre centralstäderna som en helhet visar det sig att det finns en betydande procentuell inpendling från kranskommunerna: I Kyrkslätt pendlar 59,8 % av de sysselsatta till de tre centralstäderna, i Vichtis 44,4 %, Tusby 50,5 %, Sibbo 52 %, Kervo 52,4 % och Grankulla 72,6 % (se även Aro och Laiho 2014).

Tabell 8. Pendling på metropolområdet. Tabell producerad av FCG Konsultointi Oy

Bostads-kommun	Pendingskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Esbo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsingfors	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Grankulla	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kervo	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kyrkslätt	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sibbo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tusby	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vanda	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vichtis	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Källa: Statistikcentralen

Bild 18. Andel utpendlare från kommunen. Källa: Statistikcentralen. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

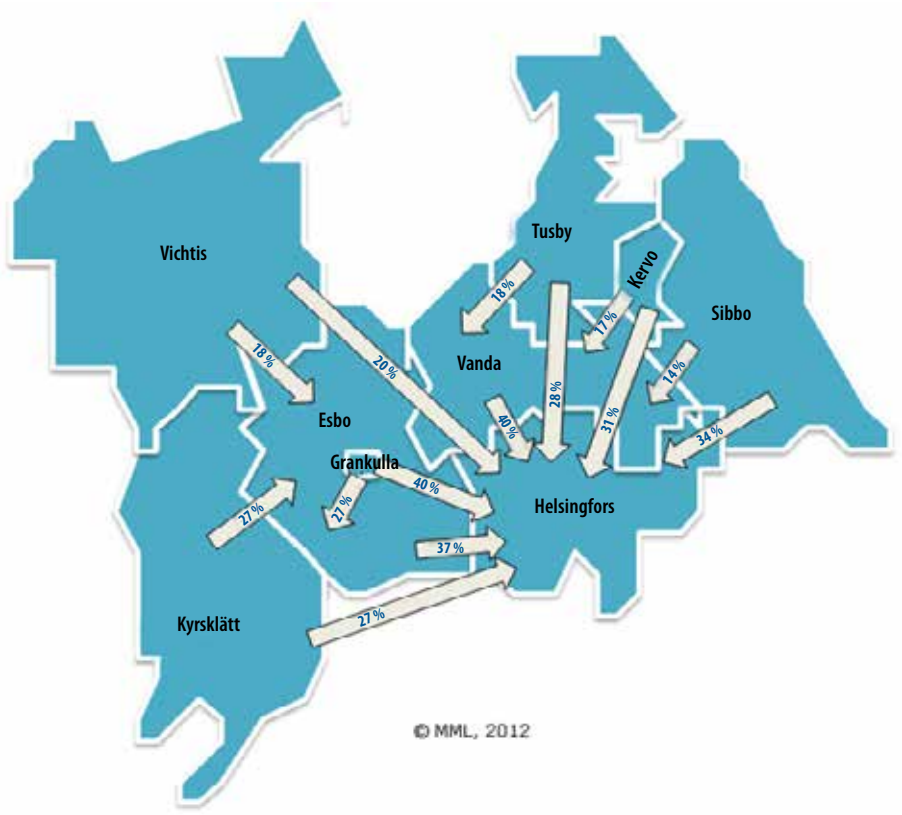
När man tittar på absoluta pendlingstal visar det sig att pendlingen mellan Esbo, Helsingfors och Vanda är ganska betydande: från Esbo till Helsingfors pendlar cirka 46 500 och från Vanda till Helsingfors cirka 40 000 (tabell 9). Från Esbo till Vanda pendlar cirka 8 400 och från Vanda till Esbo knappt 8 000. Trots att en relativt liten andel av de sysselsatta pendlar från Helsingfors till Esbo och Vanda innebär det i absoluta tal ändå en utpendling av cirka 25 000 sysselsatta från Helsingfors till de båda städerna.

Tabell 9. Absoluta pendlingstal (*=under 10 personer).

Bostads-kommun	Pendingskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Esbo	62 945	46 565	766	265	1 558	81	355	8 386	336
Helsingfors	25 199	229 296	299	1 111	828	532	1 352	24 843	352
Grankulla	1 003	1 490	765	*	44	*	*	232	*
Kervo	759	5 261	*	5 504	20	145	989	2 894	20
Kyrkslätt	4 904	4 922	99	31	6068	*	40	1 002	143
Sibbo	361	3 003	*	319	10	2 808	189	1 254	*
Tusby	912	5 137	*	940	31	76	5 482	3 285	26
Vanda	7 957	40 290	72	1 265	262	277	1 561	45 375	136
Vichtis	2 430	2 690	38	40	244	*	70	979	5 497

Källa: Statistikcentralen.

Bild 19. Pendling över 10 % på metropolområdet. Källa: Statistikcentralen.

Besökstrafik

Vid sidan av arbetsresorna bildar besökstrafiken funktionella helheter runt vilka invånarnas vardagsliv kretsar oberoende av kommungränserna på metropolområdet. Genom besökstrafiken får man en bild av storleken på det område inom vilket människor anlitar privata eller offentliga tjänster. Till skillnad från pendling beskriver besökstrafiken också annan än de sysselsattas rörlighet på metropolområdet (FM 2012a, b).

Strafica (2012a, b) har modellerat rörlighetens orientering. I beräkningarna kombineras pendling, arbetsplatser inom utbildningssektorn, dagvård, inköpsresor och annan besökstrafik (tabell 10). Enligt dessa variabler är Vanda starkt orienterat mot Helsingfors medan Esbo, Grankulla, Kyrkslätt, Vichtis (och Sjundeå) dessutom är starkt orienterade mot Esbo. Kervo, Tusby, (Träskända och Borgnäs) har förutom inbördes interaktion en stark orientering mot huvudstadsregionen.

Tabell 10. Mobilitetens orientering (pendling, arbetsplatser inom utbildningssektorn, dagvård, inköpsresor och annan besökstrafik totalt).

Bostads-kommun	Besökskommun								
	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Espoo	52 %	37 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	8 %	0 %
Helsinki	7 %	81 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	10 %	0 %
Kauniainen	44 %	35 %	13 %	0 %	1 %	0 %	0 %	6 %	0 %
Kerava	2 %	28 %	0 %	29 %	0 %	2 %	6 %	23 %	0 %
Kirkkonummi	38 %	21 %	1 %	0 %	29 %	0 %	0 %	5 %	3 %
Sipoo	1 %	29 %	0 %	12 %	0 %	16 %	4 %	22 %	0 %
Tuusula	2 %	19 %	0 %	10 %	0 %	1 %	20 %	22 %	0 %
Vantaa	6 %	42 %	0 %	3 %	0 %	1 %	2 %	44 %	0 %
Vihti	21 %	14 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	7 %	33 %

Källa: Strafica (2012).

Enligt SYKE (2012) hör Vichtis, Kyrkslätt, Esbo och Grankulla till samma besökstrafikområde inom specialvaruhandel. Vanda och Tusby hör till samma besökstrafikområde liksom Helsingfors och Sibbo. I Esbo, Vanda och Helsingfors sker minst 50 % av besökstrafiken till specialvaruhandeln inom den egna kommunen. I Vichtis sker under 50 % av besökstrafiken inom kommunen, vilket ändå är mer än andelen för någon annan enskild kommun. Inom restaurang och kultur hör hela utredningsområdet till ett gemensamt besökstrafikområde. På området är det endast i Helsingfors som över 50 % av besökstrafiken inom restaurang och kultur sker i den egna kommunen.

Rörlighet

Enligt Ristimäki m.fl. (2013) finns det stora skillnader mellan olika områden och zoner på metropolområdet när det gäller användning av kollektivtrafik och personbil. De mest gynnsamma områdena för gång- och cykeltrafik är framförallt den spårbundna trafikens

kransområde och andra självständiga stadsregioner vid bansträckningar samt andra självständiga städers inre kärnområden. På metropolområdet spelar kollektivtrafiken en stark roll på hela inre och yttre kärnområdet och på den spårbundna trafikens kransområde, där kollektivtrafikens andel av transportsätten överstiger 10 procent i alla zoner. På övriga områden ligger man klart under 10 procent. På den spårbundna trafikens kransområde är antalet transportkilometer (30–35 km/dygn) i samma storleksklass som på inre kransområdet, men järnvägens stora andel av kilometerantalet minskar klart kilometerantalet för personbilstransporter. De längsta personbilstransporterna förekommer på det yttre kransområdet, i småstädernas bilzoner och perifera landsbygdsområden.

De kortaste arbetsresorna i huvudstadsregionen förekommer i fotgängarzonen och dess gränszon. Personer som bor i huvudstadsregionen har en genomsnittlig arbetsresa på cirka 11 km. De som bor i bilzonen utanför en tätort har en genomsnittlig arbetsresa som är cirka 20 % längre än för bosatta i fotgängarzonen. De som bor på den intensiva spårbundna trafikens kransområde har en genomsnittlig arbetsresa på cirka 21 km. Arbetsresorna är längre på kransområdena, där självförsörjningsgraden i fråga om arbetstillfällen är ganska liten och pendling till huvudstadsregionen vanligt förekommande (KM 2011).

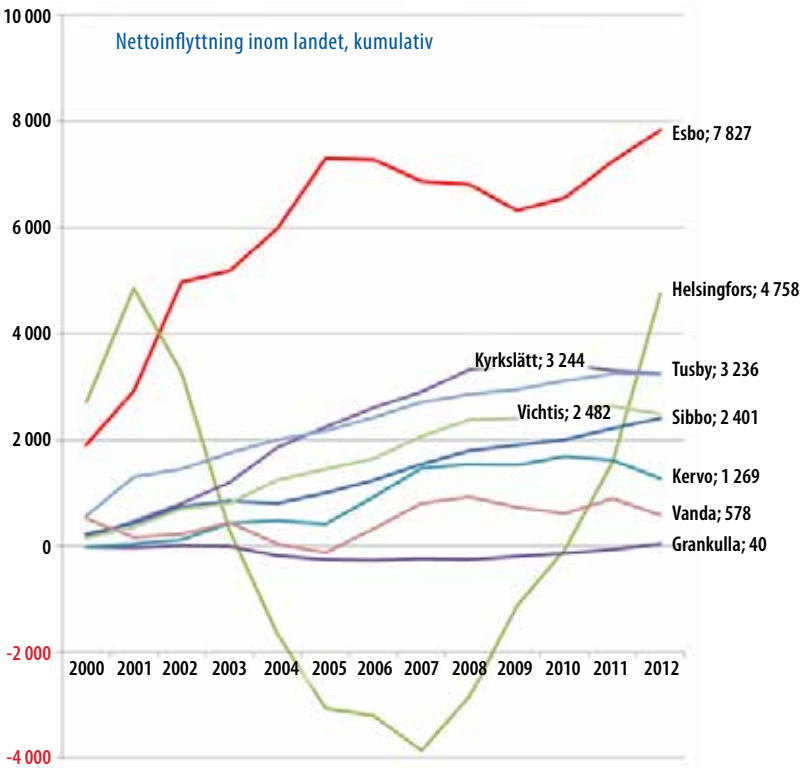
SAMMANFATTNING – pendling, besökstrafik och resvanor	
• Pendling	» Huvudstadsregionens kommuner utgör en intensiv pendlingsregion. Pendlingen är betydande i absoluta tal: Till Helsingfors pendlar cirka 40 000 från Vanda och cirka 46 000 från Esbo. Från Helsingfors till de båda städerna pendlar cirka 25 000 personer. Från Esbo till Vanda pendlar cirka 8 400 och från Vanda till Esbo knappt 8 000.
• Besökstrafik	» När arbetsresor och besökstrafik kombineras framgår det att Vanda är starkt orienterat mot Helsingfors. Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis är starkt orienterade mot Helsingfors och dessutom mot Esbo. Förutom inbördes interaktion är Kervo och Tusby starkt orienterade mot huvudstadsregionen. » När det gäller specialvaruhandeln hör Vichtis, Kyrkslätt, Esbo och Grankulla till samma besökstrafikområde liksom Vanda och Tusby samt Helsingfors och Sibbo. Inom restaurang och kultur hör hela utredningsområdet till samma besökstrafikområde.
• Resvanor	» Det finns stora skillnader mellan olika områden och zoner på metropolområdet i användningen av kollektivtrafik och personbil.

2.3.4 Flyttningsrörelser

Flyttningsrörelserna och deras regionekonomiska effekter har de senaste åren studerats relativt mycket på metropolområdet. De senaste årens förändringar i metropolområdets flyttningsrörelser avviker delvis från trenden under det första decenniet på 2000-talet.

Mellan 2000–2012 ackumulerade Esbo ett flyttöverskott inom landet på nästan 8 000 personer, för Helsingfors var siffran nästan 5 000 och för Vanda cirka 580. Kyrkslätt och Tusby hade 3 200 i flyttöverskott, Vichtis och Sibbo cirka 2 400 och Grankulla 40 (bild 20). Under 2000–2013 hade alla kranskommuner flyttöverskott mot alla centralstäder (exkl. Grankulla, som hade flyttunderskott mot alla centralstäder). Kranskommunernas största överskott var mot Vanda och det näst största mot Helsingfors. Av metropolområdets centralstäder hade Esbo flyttöverskott mot Helsingfors, Vanda och Grankulla. Helsingfors hade endast flyttöverskott mot Grankulla, och Vanda hade överskott mot Helsingfors och Grankulla (Aro & Laiho 2014). De senaste åren har invandringens betydelse för befolkningstillväxten varit relativt sett högst i Vanda och betydande även i Esbo, Helsingfors och Kervo. Naturliga demografiska förändringar har störst betydelse i Esbo, Kyrkslätt, Vichtis och Vanda (se mer om invandring och befolkningstillväxt 2.3.1).

Bild 20. Kumulativ nettoinflyttning inom landet. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy. Källa: Statistikcentralen.

Genom att titta på flyttningsrörelserna mellan 2012 och 2013 kan man tolka de senaste förändringarna i nettoinflyttningen. Enligt Laakso (2014) har det inte skett förändringar i Helsingfors tillväxttakt 2012–2013, i Esbo minskade tillväxten något och i Vanda och på kransområdet befästes tillväxten. Skillnaden mellan städerna och landsbygdskommunerna ökade. Städerna växte snabbare än landsbygdskommunerna, där den långsammare tillväxten speglade den svaga efterfrågan på småhusboende. I relativa tal ökade befolkningen snabbast i Grankulla, 2,1 %. Den relativa tillväxten var också snabb (1,2–1,5 %) i Esbo, Helsingfors, Vanda och Kervo.

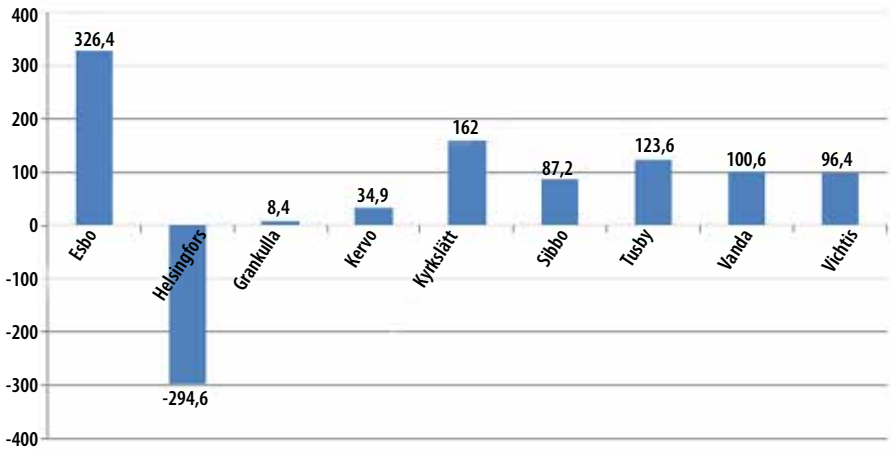
Laakso (2013) konstaterar att Helsingforsregionens centralstad Helsingfors, mellanzonen (Esbo, Grankulla och Vanda) samt den yttre zonen (kranskommunerna) spelar olika roller. Till Helsingfors flyttar unga 18–24-åriga vuxna från de andra zonerna i regionen, övriga landet och utlandet. De unga inflyttarna har ofta låg inkomstnivå i flyttskedet. När de blir äldre och kommer vidare i livscykeln höjs utbildningsnivån, sysselsättning blir vanligare och inkomstnivån ökar. För många innebär detta skede att man bildar familj och flyttar till stadsområdets yttre zoner, där det finns större och förmånligare bostäder. Detta har lett till ett flyttunderskott för Helsingfors, framförallt bland 25–44-åringar och småbarn. Flyttunderskottet bland denna typ av invånare var särskilt stort i början av förra decenniet. Man ska dock beakta att fenomenet avtog i styrka under decenniets sista år och de senaste åren har Helsingfors haft ett ganska litet flyttunderskott bland barnfamiljer (Laakso 2013).

Aro och Laiho (2014) bedömer flyttningsrörelsernas samband med den kommunala ekonomin genom in- och utflyttarnas inkomststruktur, medelinkomst och samlade inkomster 2000–2011. De samlade inkomsterna beskriver den totala inkomsten för varje in- och utflyttare under kalenderåret. Statistikcentralens statistik om in- och utflyttarnas bakgrund kommer med tre års fördröjning, så uppgifter för t.ex. 2012 är tillgängliga först i början av 2015. När man tittar på genomsnittliga inkomstskillnader och de samlade inkomsterna ska man därför tänka på att siffrorna inte beaktar de senaste förändringarna i flyttningsrörelsen.

Enligt Aros och Laihos (2014) beräkningssätt uppgick de samlade inkomsterna i flyttningsrörelsen för de nio kommunerna till 644,9 miljoner euro 2000–2011 (bild 21). För centralstädernas in- och utflyttare var de samlade inkomsterna 132,4 miljoner euro och för kranskommunernas 512,5 miljoner euro. Helsingfors var den enda kommunen på metropolområdet där in- och utflyttarnas samlade inkomst var negativ, -294,6 miljoner euro. Referensperiodens samlade inkomst uppgick till 326,4 miljoner euro i Esbo och till 100,6 miljoner euro i Vanda. In- och utflyttarnas samlade inkomst fördelad per invånare var högst i Kyrkslätt, Sibbo och Vichtis. Lägst var den i Helsingfors och därefter i Vanda, Grankulla och Kervo.

Seppo Laakso (2013) konstaterar att flyttningsrörelsens åldersselektivitet medfört att inflyttarna i Helsingfors under lång tid haft en lägre snittinkomst än utflyttarna. Skillnaden har just berott på skillnaderna i in- och utflyttarnas åldersstruktur. Däremot är inkomstnivåskillnaderna små mellan ut- och inflyttare i samma ålder. Trots att den samlade nettoinkomsten för in- och utflyttarna i Helsingfors varit kraftigt negativ under det senaste decenniet har helsingforsarnas inkomstnivå i förhållande till hela regionen befunnit sig på en rätt stabil nivå under det senaste decenniet. Av resultaten från Laaksos utredning kan man dra slutsatsen att den typ av åldersselektivitet som förekommit i flyttningsrörelsen de senaste åren inte äventyrar Helsingfors inkomstbas i förhållande till hela Helsingforsregionen.

Bild 21. Kalkyl över samlade inkomster för in- och utflyttare i metropolområdets kommuner (miljoner euro) åren 2000–2011. Källa: Aro & Laiho (2014).

SAMMANFATTNING – flyttningsrörelser	
• **Flyttningsrörelser**	» De nio kommunernas samlade inkomstflöde i flyttningsrörelsen 2000–2011 uppgick till 644,9 miljoner euro. o För centralstädernas in- och utflyttare var de samlade inkomsterna 132,4 miljoner euro och för kranskommunernas 512,5 miljoner euro. o Helsingfors är den enda kommunen på metropolområdet där den samlade inkomsten för in- och utflyttare var negativ, -294,6 miljoner euro. För Esbo var inkomsterna 326,4 miljoner euro och för Vanda 100,6 miljoner euro. » De senaste åren har det skett ett trendbrott i flyttningsrörelsen där Helsingfors underskott bland barnfamiljer blivit ganska litet mot övriga kommuner i regionen.

2.3.5 Segregation

Segregation är en företeelse som studerats mycket i världen. Den senaste publikationen som behandlar segregationsutvecklingen på metropolområdet är ”Erilaistuva pääkaupunkiseutu” (Vilkama m.fl. 2014) från Helsingfors Faktacentral 2014. Dessutom har t.ex. Bernelius 2013, Lönnqvist och Laakso 2012, Dhalmann 2011 och Vilkama 2011 studerat relaterade fenomen på metropolområdet. Ämnet har även behandlats i förhandsutredningen om metropolområdet (Asikainen m.fl. 2013) och i HRM:s bostadsrapport (HRM 2013). Även Kainulainen (2013) har undersökt segregationen på metropolområdet utifrån förebyggande och behövliga åtgärder.

Segregationsbegreppet har ett nära samband med regional differentiering, som oftast avser att städernas bostadsområden är differentierade enligt invånarnas inkomst- och förmögenhetsnivå, utbildning och ofta även åldersstruktur och etnisk bakgrund. Det handlar alltså om att samma typ av människor koncentreras till vissa bostadsområden och separeras från andra typer av människor (HRM 2013). Segregation förekommer när vissa grupper är under- eller överrepresenterade på ett visst område. Begreppet kan delas in socialt, demografiskt och etniskt. Olika former av segregation förekommer ofta parallellt och kan inte särskiljas helt (Dhalmann 2011).

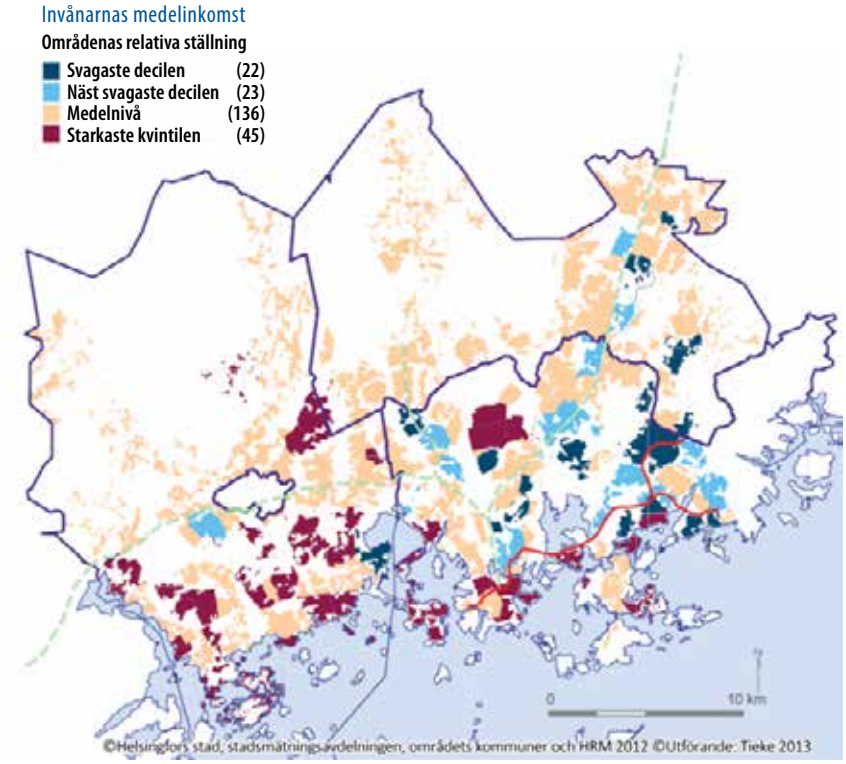
Vilkama m.fl. (2014) konstaterar att skillnaderna i bostadsområdenas struktur är ganska tydliga på metropolområdet och att företeelserna är likartade för samma typ av område. Snittinkomsten i statlig inkomstbeskattning för personer som fyllt 15 år är t.ex. tre gånger högre på ett höginkomstområde (högsta decilen) jämfört med ett låginkomstområde (lägsta decilen) (bild 22). När man tittar på andelen infödda med högre högskoleexamen är skillnaden mellan området med högst (högsta decilen) och lägst (lägsta decilen) utbildningsnivå ungefär sexfaldig och för grundexamen mer än fyrfaldig. Även i arbetslöshetsgrad och andelen personer med främmande modersmål finns det stora skillnader mellan områden med hög (högsta decilen) och låg andel (lägsta decilen): i arbetslöshetsgrad är de femfaldiga och i andel personer med främmande modersmål i genomsnitt niofaldiga (bild 23). Skillnaden i andelen barn med främmande modersmål är 26-faldig. Även Lönnqvist och Laakso (2012) konstaterar attinvandrarna i huvudstadsregionen inte är jämnt fördelade över alla bostadsområdena. Som högst utgör invandrarna nästan 29 procent av befolkningen. Alla huvudstadsregionens kommuner har minst ett område där invandrarna utgör över 25 procent Antalet områden med en andel över 20 procent år 2012 var nio i Helsingfors och fyra i Esbo och Vanda. Områden där invandrarna utgör under fem procent är med några få undantag småhusområden.

Vilkama m.fl. (2014) har granskat ett tioårsintervall (2002–2012) och sett tecken på att statusen för vissa områden i huvudstadsregionen försämrats relativt sett och att en liten grupp områden hamnat på efterkälken. Antalet områden som klarar sig sämst (svagaste decilen) ökade mellan 2002–2012 i de undersökta dimensionerna (arbetslöshetsgrad bland 25–64-åringar, andel infödda 25–64-åringar med endast grundexamen, snittinkomst i statlig inkomstbeskattning per invånare som fyllt 15 år och andel personer med främmande modersmål). Årsskiftet 2001/2002 fanns det fem områden i huvudstadsregionen där alla fyra variabler låg i den svagaste decilen (fyra i Helsingfors och ett i Vanda). Tio år senare hade antalet ökat till tio (Helsingfors sex och Vanda fyra).

Vilkama m.fl. (2014) konstaterar att skillnaderna mellan kommunerna är relativt tydliga i huvudstadsregionen: Esbo profilerar sig som mer välbeställt än Helsingfors och Vanda. Esbos bostadsområden har allmänt sett en medel- och höginkomstprofil med karaktär av hög utbildningsnivå och låg arbetslöshet. I Vanda har områdena en medelinkomstprofil där utbildningsnivån dock är lägre än i Helsingfors och Esbo. I Helsingfors framträder ytterligheterna tydligare än i Esbo och Vanda. När det gäller andelen personer med främmande modersmål är skillnaderna mellan kommunerna mindre än i övriga variabler. Trots

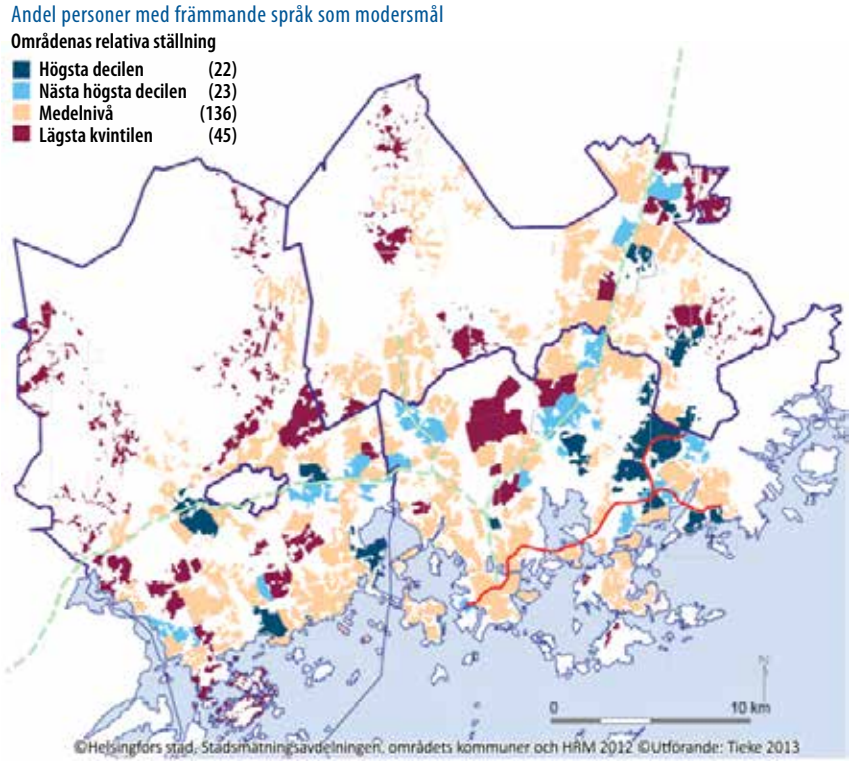
att städerna Helsingfors, Esbo och Vanda på landsnivå och delvis på regional nivå klarar sig genomsnittligt bättre än andra städer enligt många indikatorer är samtidigt de interna skillnaderna mellan kommunens bostadsområden ibland överraskande stora och inbegriper ofta flera differentieringsaspekter på samma gång.

Bild 22. Huvudstadsregionens områdestyper enligt snittinkomst i statlig inkomstbeskattning 31.12.2011. Källa: Vilkama m.fl. 2014.

Medelinkomst beräknad per invånare som fyllt 15 år (Data: Helsingforsregionens områdesserier).

Bild 23. Huvudstadsregionens områdestyper enligt andel personer med främmande modersmål 1.1.2012. Källa: Vilkama m.fl. 2014.

(Data: Helsingforsregionens områdesserier).

Differentieringsorsaker och lösningsmodeller

Enligt Vilkama m.fl. (2014) förklaras områdenas relativt permanenta differentiering i hög grad av skillnader i bostadsbeståndet och bostadsområdenas läge. Därtill kan 68 % av den regionala variationen i bostadsområdens socioekonomiska och etniska struktur förklaras med andelen ARA-hyresbostäder och flervåningshus, avståndet till centrum och lokaliseringskommunen. Bostadsbeståndets struktur förklarar cirka hälften (51 %) av den regionala variationen. Områden som tydligast förbättrat sig i differentieringsaspekterna är typiskt sådana där det under referensperioden skett förändringar till följd av stort bostadsbyggande. Möjligheterna som bostadsbeståndet ger har en stark koppling till inkomstnivån. Regionens problem är att bostadsproduktionen inte hållit jämna steg med suget från arbetsmarknaden, vilket genomgående höjt bostadskostnaderna och minskat andra konsumtionsmöjligheter. Skillnaderna i områdenas bostadspriser är ett tecken på deras differentiering.

Invandrarnas svagare ställning på arbetsmarknaden jämfört med den infödda befolkningen påverkar deras bostadskarriär. Beroendet av städernas hyresbostadsutbud och praxisen som reglerar fördelningen av hyresbostäder avspeglas särskilt i vissa invandrargruppers

regionala placering och flyttningsrörelser. I Helsingforsregionen bor 48 procent av invånarna med främmande språk som modersmål i stadens hyresbostäder medan motsvarande siffra för den infödda befolkningen är cirka 13 procent. I ägarbostadsdominerade Norge har invandrarna en likadan bostadskarriär som den infödda befolkningen: 75 procent av infödda och 63 procent av invandrare bor i ägarbostäder. I Helsingforsregionen bedöms koncentrationen av invandrare till hyresbostadsdominerade områden bli starkare i enlighet med den nuvarande trenden, om korrigerande åtgärder inte vidtas (Asikainen m.fl. 2013, cit. Virtanen 2005; Virtanen 2007; Andersson et al. 2010; Vilkama 2011).

Enligt Kainulainen (2013) är det centrala i förebyggandet av segregation att undvika nya stora koncentrationer av social bostadsproduktion och balansera sådana som redan uppkommit. Att förebygga regional segregation är en del av bostadspolitiken, men segregationsproblemet kan inte lösas enbart genom bostadspolitik. Det behövs förvaltningsövergripande insatser som omfattar allt från markanvändnings- och planläggningslösningar, bostadsproduktion och boendeval till tjänster som skräddarsys och fokuseras områdesvis (Asikainen m.fl. 2013). Det väsentliga är att ta itu med inkomst- och arbetsmarknadsfrågorna, dvs. rikta hjälpen till dem som hamnat utanför arbetsmarknaden eller lever i permanent fattigdom (Vaattovaara & Kortteinen 2012). Det centrala är att olika förvaltningsnivåer och -sektorer ställer sig bakom målet att bryta differentieringstrenden. För att förebygga utslagning och utanförskap på metropolområdet behövs betydande strukturella reformer i samarbete mellan kommunerna, staten och organisationerna, åtgärder som kräver snabba reaktioner och förstärkning av civilsamhället (HRM 2013).

SAMMANFATTNING – segregation	
• **Segregation**	» Huvudstadsregionen har ganska stora skillnader i områdenas invånarstruktur. Även skillnaderna mellan regionens kommuner är relativt tydliga: Esbo profilerar sig som mer välbeställt än Helsingfors och Vanda. » Vid granskning av ett tioårsintervall (2002–2012) har man sett tecken på att statusen för vissa områden i huvudstadsregionen försämrats relativt sett och att en liten grupp områden hamnat på efterkälken. Antalet områden som klarar sig sämst (svagaste decilen) har ökat under åren 2002–2012. » Därtill kan 68 % av den regionala variationen i bostadsområdens socioekonomiska och etniska struktur förklaras med andelen ARA-hyresbostäder och flervåningshus, avståndet till centrum och lokaliseringskommunen. Bostadsbeståndets struktur förklarar cirka hälften (51 %) av den regionala variationen. » Det centrala i förebyggandet av segregation är att undvika nya stora koncentrationer av social bostadsproduktion och balansera sådana som redan uppkommit.

3 Förvaltning och ekonomi

3.1 Besluts- och förvaltningsorganisation

Esbo stadsfullmäktige har 75 ledamöter (tabell 11). Staden har 11 nämnder och 3 direktioner. Stadens leds av en stadsdirektör och fyra sektorsdirektörer. Förvaltningsorganisationen består av koncernförvaltningen och fyra sektorer: social- och hälsovård, bildning, teknik och miljö och affärsverk. Koncernen omfattar 55 sammanslutningar: 26 dotterföretag, 19 intresseföretag och 10 samkommuner.

Helsingfors stadsfullmäktige har 85 ledamöter. Staden har 17 nämnder och 13 direktioner. Stadsdirektören leder stadens förvaltning, ekonomi och annan verksamhet, fyra biträdande stadsdirektörer har varsitt verksamhetsområde: byggnads- och miljöväsendet, stadsplanerings- och fastighetsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet och bildningsväsendet. Det finns totalt 33 ämbetsverk. Koncernen omfattar 131 sammanslutningar, bl.a. 86 dotterföretag, 39 intresseföretag och 6 samkommuner.

Grankulla stadsfullmäktige har 35 ledamöter. Staden har 10 nämnder. Stadens leds av en stadsdirektör. Stadens funktioner är fördelade på fyra sektorer: allmän förvaltning (stadskansliet och drätseln), social- och hälsovård, samhällsteknik och bildning (finskspråkiga skolväsendet, svenskspråkiga skolväsendet, kultur- och fritidstjänster). Koncernen omfattar 19 sammanslutningar, varav 10 är dotterföretag och 9 samkommuner.

Kervo stadsfullmäktige har 51 ledamöter. Det finns 6 nämnder och 2 direktioner. Stadens leds av en stadsdirektör. Staden har fyra ämbetsverk: centralförvaltningen, barnomsorgs- och utbildningsverket, fritidsverket och social- och hälsovårdsverket. Koncernen omfattar 21 sammanslutningar: 17 dotterföretag, 8 intresseföretag och två samkommuner.

Kyrkslätt har ett kommunfullmäktige med 51 ledamöter. Kommunen har 11 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fyra sektorer: koncernförvaltning, vård och omsorg, bildning och samhällsteknik. Koncernen omfattar 17 sammanslutningar: 4 dotterföretag, 9 intresseföretag och 5 samkommuner.

Sibbo har ett kommunfullmäktige med 43 ledamöter. Staden har 6 nämnder. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fem centraler/avdelningar: utvecklings- och planläggningscentralen, ekonomi- och förvaltningscentralen, social- och hälsovårdsavdelningen, bildningsavdelningen och avdelningen för teknik och miljö. Koncernen omfattar 18 sammanslutningar: 2 dotterföretag, 8 intresseföretag och 8 samkommuner.

Tusby har ett kommunfullmäktige med 51 ledamöter. Kommunen har 10 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade på fyra sektorer: allmän ledning och koncerntjänster, dagvård och bildning, social- och hälsovård och tekniska sektorn. Koncernen omfattar 27 sammanslutningar: 14 dotterföretag, 5 intresseföretag, 7 samkommuner och 1 samriskföretag.

Vanda stadsfullmäktige har 67 ledamöter. Det finns 8 nämnder och 3 direktioner. Stadens leds av en stadsdirektör och fem biträdande stadsdirektörer. Organisationen är indelad i fem verksamhetsområden: stadsdirektörens verksamhetsområde samt koncern- och invånarservice, markanvändning, miljö och byggnad, bildning och social- och hälsovård. Vanda stad har en koncernstruktur med 72 sammanslutningar: 49 dotterföretag, 14 intresseföretag och 9 samkommuner.

Vichtis har ett kommunfullmäktige med 43 ledamöter. Kommunen har 8 nämnder och 1 direktion. Kommunen leds av en kommundirektör. Kommunens funktioner är fördelade i fyra delar: koncernförvaltning, förvaltningscentralen, bildningscentralen, tekniska och miljöcentralen. Koncernen omfattar 13 sammanslutningar: 7 dotterföretag och 6 samkommuner.

Tabell 11. Sammanfattning av utredningskommunernas organisationsbeskrivningar.
Källa: kommunernas webbplatser.

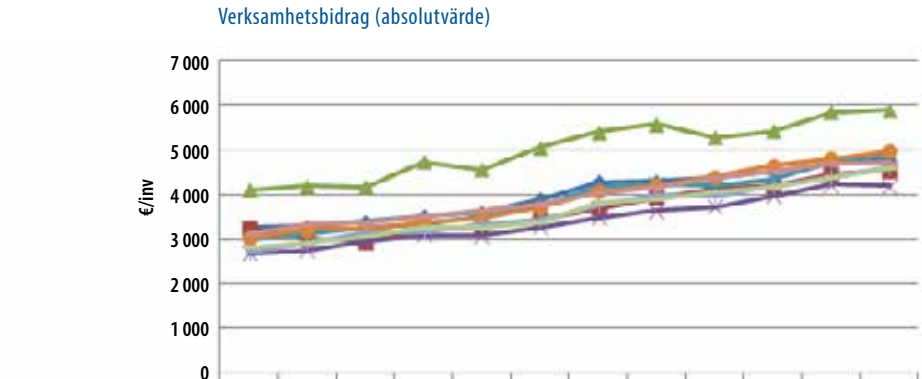
	Antal fullmäktigeledamöter	Antal nämnder/direktioner	Tjänsteinnehavarorganisationen	Antal verk	Antal sammanslutningar i koncernen (dotterföretag + intresseföretag + samkommuner)
Esbo	75	14 (11+3)	SD, 4 sektorsdirektörer, ledningsgrupp • Teknik- och miljösektorn • Social- och hälsovårdssektorn • Bildningssektorn • Affärsverkssektorn	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 8 affärsverk	55 inkl. stiftelser (26 +19+10)
Helsingfors	85	30 (17+13)	SD, 4 biträdande stadsdirektörer, ledningsgrupp • Byggnads- och miljöväsendet • Stadsplanerings- och fastighetsväsendet • Social- och hälsovårdsväsendet • Bildningsväsendet	33 verk	131 (86+39+6),
Grankulla	35	10 (10+0)	SD, ledningsgrupp • Allmän förvaltning • Social- och hälsovårdsväsendet • Samhällsteknik • Bildningsväsendet	Sektorerna är fördelade på resultatområden	19 (10+0+9)
Kervo	51	8 (6+2)	SD, ledningsgrupp • Centralförvaltning • Barnomsorgs- och utbildningsverket • Fritidsverket • Social- och hälsovårdsverket	4 ämbetsverk och 2 affärsverk	21 (17+8+2)
Kyrkslätt	51	12 (11+1)	KD, ledningsgrupp • Koncernförvaltningen • Vård och omsorg • Bildningsväsendet • Samhällsteknik	4 sektorer fördelade på resultatområden och 1 affärsverk	17 (4+9+5)
Sibbo	43	6 (6+0)	KD, ledningsgrupp • Utvecklings- och planläggningscentralen • Ekonomi- och förvaltningscentralen • Social- och hälsovårdsavdelningen • Bildningsavdelningen • Avdelningen för teknik och miljö	5 centraler/avdelningar fördelade på resultatenheter	18 (2+8+8)
Tusby	51	11 (10+1)	KD, ledningsgrupp • Allmän ledning och koncerntjänster • Barnomsorg och bildning • Social- och hälsovårdssektorn • Tekniska sektorn	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 1 affärsverk	27 (14+5+7)+ 1 yhteisyhteisö
Vanda	67	11 (8+3)	SD, 5 biträdande stadsdirektörer, ledningsgrupp • Stadsdirektörens verksamhetsområde • Verksamhetsområdet för koncern- och invånarservice • Verksamhetsområdet för markanvändning, miljö och byggnad • Bildningsväsendets verksamhetsområdet • Verksamhetsområdet för social- och hälsovård	5 sektorer fördelade på resultatenheter samt 3 affärsverk	72 (49 +14+9)
Vichtis	43	9 (8+1)	KD, ledningsgrupp • Koncernförvaltningen • Förvaltningscentralen • Bildningscentralen • Tekniska och miljöcentralen	4 sektorer fördelade på resultatenheter och 1 affärsverk	13 (7+0+6)

3.2 Ekonomiska nyckeltal

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidraget visar hur mycket av driftsekonomins utgifter som måste täckas skattefinansierat (skatteinkomster och statsandelar). Verksamhetsbidraget anger skillnaden mellan driftsutgifterna och inkomsterna, som i den kommunala ekonomin alltid visar minus i resultaträkningen eftersom verksamhetsbidraget redovisas före skatteinkomsterna och statsandelarna i resultaträkningen. Verksamhetsbidraget har försämrats mellan 2002 och 2013 i alla utredningskommuner (bild 24). År 2013 var verksamhetsbidraget i Esbo och Vanda ca -4 700 euro per invånare och i Helsingfors ca -4 500 euro per invånare. Av utredningskommunerna hade Grankulla det svagaste verksamhetsbidraget, nästan -5 900 euro per invånare och Kervo det bästa, ca -4 200 euro per invånare.

Bild 24. Verksamhetsbidragets utveckling i utredningskommunerna 2002–2013. Källa: Finlands Kommunförbund.

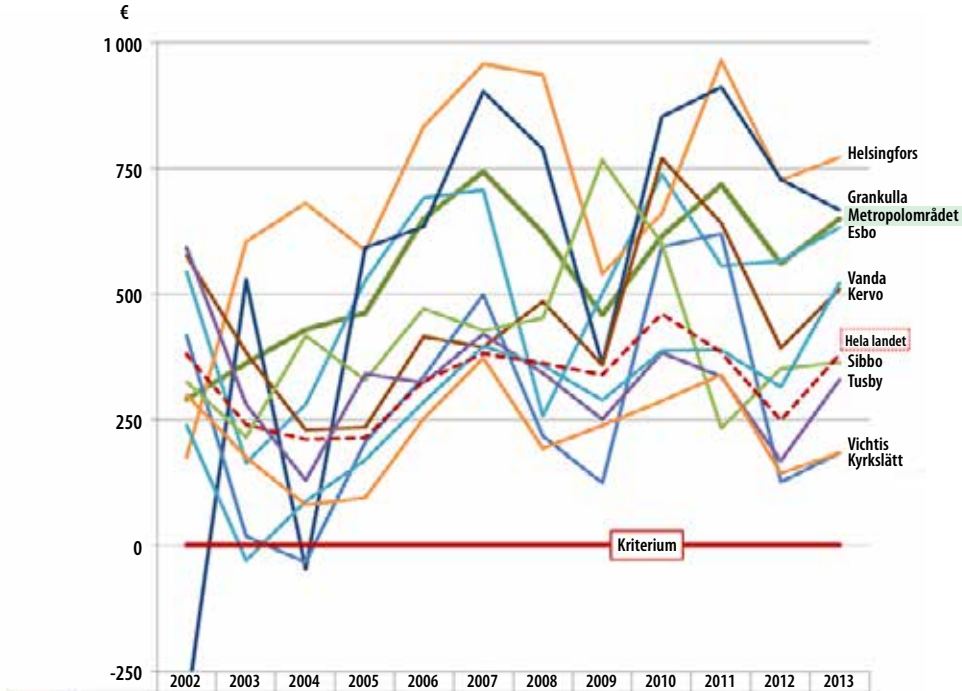

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Esbo	3247	3282	3388	3516	3599	3884	4261	4288	4351	4512	4658	4776
Helsingfors	3232	3010	2943	3237	3246	3444	3684	3930	4135	4189	4446	4525
Grankulla	4103	4175	4163	4724	4538	5038	5396	5556	5269	5416	5818	5872
Kervo	2678	2751	2962	3093	3077	3264	3479	3623	3714	3960	4211	4188
Kyrkslätt	2988	3132	3267	3320	3509	3759	4161	4240	4175	4314	4701	4904
Sibbo	3034	3221	3234	3375	3464	3700	4065	4192	4391	4637	4786	4967
Tusby	2696	2910	3169	3155	3313	3432	3753	4000	3942	4183	4373	4596
Vanda	3128	3318	3352	3490	3624	3773	4020	4153	4372	4487	4666	4693
Vichtis	2815	2907	3065	3243	3255	3369	3824	3894	4059	4148	4372	4578

Årsbidrag

Årsbidraget visar hur mycket inkomstfinansiering det finns kvar för investeringar, amorteringar och placeringar när de löpande utgifterna har betalats. År 2013 hade Helsingfors det högsta årsbidraget (772 €/inv) och Kyrkslätt det lägsta (184 €/inv) (bild 25). Helsingfors har haft det högsta årsbidraget (€/inv) av utredningskommunerna de flesta åren under 2001–2012. De senaste åren (2010–2012) har det hållit sig mellan 659 och 965 euro per invånare. I Esbo har årsbidraget de senaste åren hållit sig mellan 557 och 738 euro per invånare. Under 2000-talet blev årsbidraget negativt i Grankulla år 2002 och 2004, men annars har staden varit bland de starkaste utredningskommunerna i fråga om årsbidraget. Vandas årsbidrag blev negativt år 2003, varefter det har varierat mellan ca 280 och 521 euro per invånare.

Bild 25. Årsbidragets utveckling i utredningskommunerna 2002–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

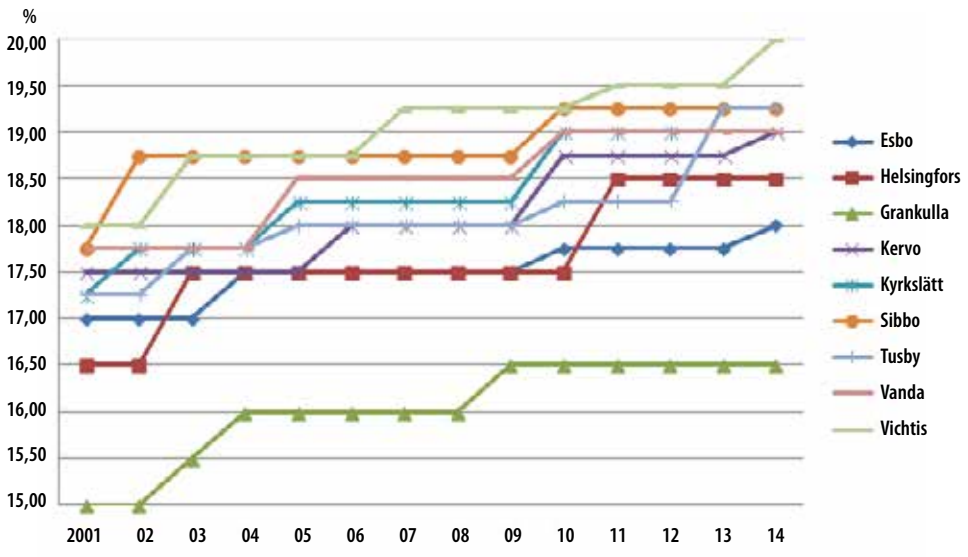

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolområdet	292	363	429	462	650	743	621	459	615	719	561	650
Esbo	545	166	281	527	691	707	258	501	738	557	566	632
Helsingfors	176	604	681	587	834	958	936	541	659	965	727	772
Grankulla	-323	529	-46	591	635	903	789	360	853	912	729	668
Kervo	577	384	230	234	416	394	485	359	770	642	393	509
Kyrkslätt	417	19	-32	205	337	500	217	124	594	620	127	184
Sibbo	326	216	417	329	471	428	452	766	601	233	352	364
Tusby	593	281	129	342	325	421	344	251	384	337	169	330
Vanda	239	-29	89	171	285	396	359	289	387	389	315	521
Vichtis	299	175	81	95	253	374	194	239	288	340	144	185
Hela landet	381	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249	380
Kriterium	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Inkomstskattesats

Av utredningskommunerna har inkomstskattesatsen under hela 2000-talet varit lägst i Grankulla, de senaste åren 16,5 % (bild 26). Den högsta inkomstskattesatsen har Vichtis, där den ökade till 20 procent år 2014. Av huvudstadsregionens kommuner har Vanda den högsta inkomstskattesatsen (19 % sedan 2010) och Esbo den lägsta, där den i början av 2014 ökade till 18 % (2010–2013 var inkomstskattesatsen 17,75 %).

Bild 26. Inkomstskattesatsens utveckling 2001–2014 i utredningskommunerna. Källa: Finlands Kommunförbund och kommunerna.

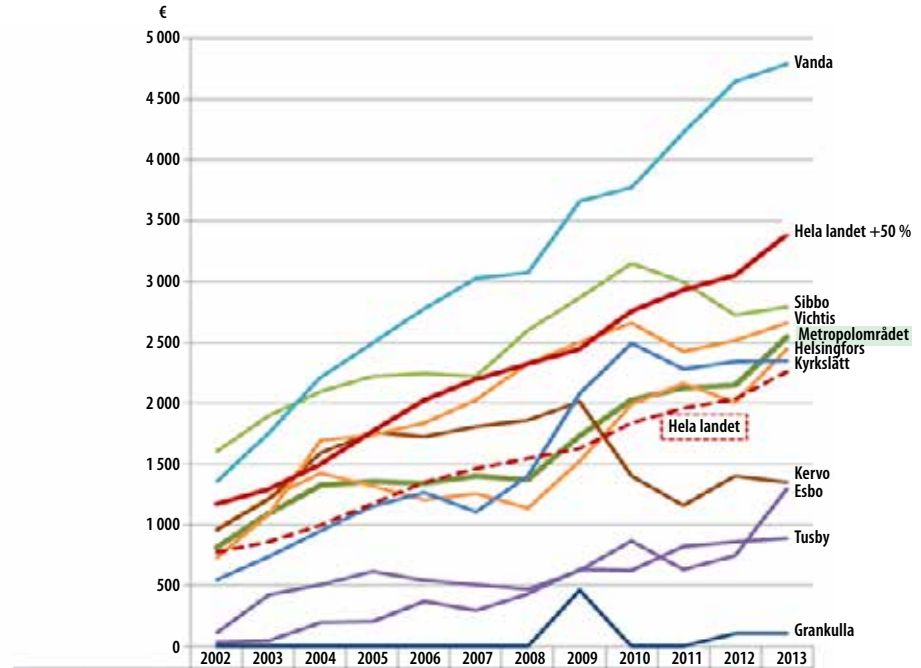

Lånebestånd

Med lånebestånd avses räntebärande främmande kapital. Lånebeståndet beräknas genom att minska främmande kapital med erhållna förskott, leverantörsskulder, upplupna kostnader och övriga skulder. Siffrorna inkluderar affärsverkens lån, men inte de kommunala bolagens lån. Därför påverkas kommunens lånebestånd av hur kommunens uppgifter är organiserade, vilket innebär att kommunernas lånebestånd inte alltid är helt jämförbara.

Under referensperioden 2002–2013 ökade Vandas lånebestånd stadigt, så att det år 2013 var ca 4 800 euro per invånare (bild 27). Helsingfors lånebestånd har ökat sedan år 2002, då det låg under 1 000 euro/inv, till ca 2 400 euro per invånare år 2013. Av utredningskommunerna har Grankulla haft det minsta lånebeståndet under hela 2000-talet med inga eller mycket små lånebelopp. I Esbo har lånebeståndet hållit sig på en relativt låg nivå hela 2000-talet, mindre än 900 euro per invånare. År 2013 hade Esbos lånebestånd ökat till ca 1 300 euro per invånare. Även Tusby har haft ett litet lånebestånd under hela 2000-talet.

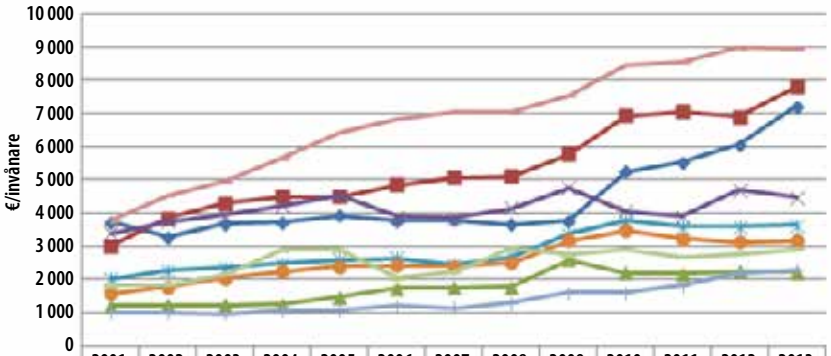
Bild 27. Lånebeståndets utveckling i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolområdet	818	1098	1329	1357	1343	1406	1375	1735	2030	2125	2148	2544
Esbo	113	423	508	618	542	507	473	625	867	633	748	1299
Helsingfors	965	1221	1424	1318	1205	1262	1143	1526	1989	2160	2001	2446
Grankulla	7	5	2	1	0	0	0	464	0	0	112	110
Kervo	960	1215	1591	1762	1723	1806	1861	2010	1404	1162	1405	1348
Kyrkslätt	555	740	955	1156	1266	1111	1406	2076	2493	2281	2346	2352
Sibbo	1606	1901	2092	2219	2248	2220	2596	2868	3149	2995	2724	2792
Tusby	37	49	199	210	369	297	436	633	629	825	863	893
Vanda	1359	1754	2215	2491	2779	3025	3074	3663	3775	4225	4642	4790
Vichtis	730	1087	1698	1743	1838	2027	2330	2503	2655	2424	2516	2661
Hela landet	781	862	1000	1176	1351	1464	1548	1631	1839	1957	2037	2261
Hela landet+50%	1172	1293	1500	1764	2027	2196	2322	2447	2759	2936	3056	3393

I Vanda har koncernens lånebestånd (euro per invånare) varit det högsta bland utredningskommunerna under hela 2000-talet (bild 28). År 2013 uppgick koncernens lånebestånd till 9 000 euro per invånare. Samma år var koncernens lånebestånd cirka 7 800 euro per invånare i Vanda och cirka 7 200 euro per invånare i Esbo. På koncernsidan utjämnas skillnaderna jämfört med moderkommunernas lånebestånd, framförallt i huvudstadsregionen.

Bild 28. Koncernens lånebestånd i utredningskommunerna 2001–2013. Källa: Finlands Kommunförbund och kommunerna.

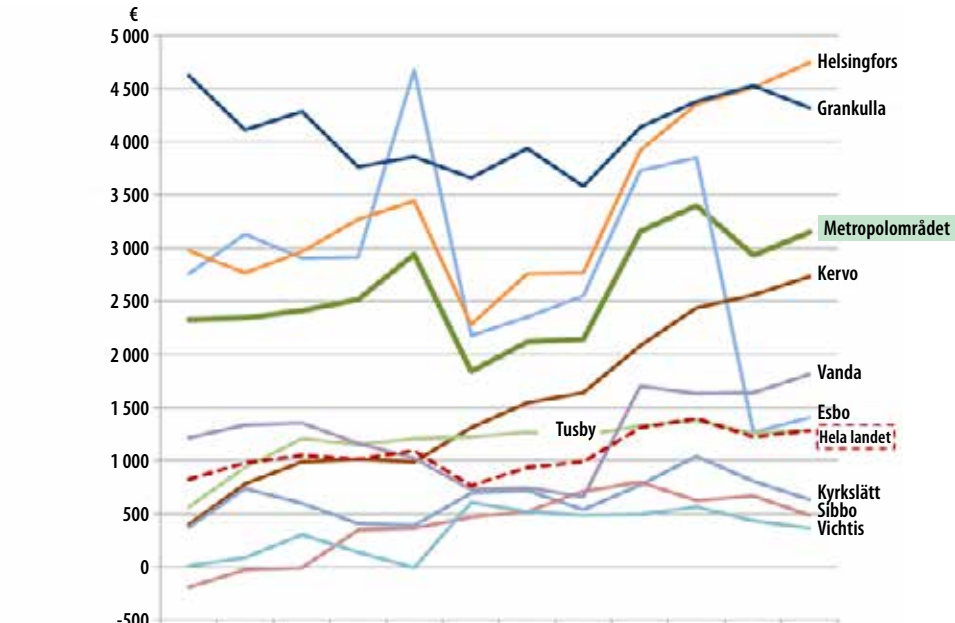

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Esbo	3722	3284	3690	3731	3934	3765	3781	3656	3770	5253	5525	6055	7222
Helsingfors	3028	3857	4290	4506	4497	4846	5067	5118	5769	6918	7055	6905	7815
Grankulla	1220	1242	1230	1245	1468	1733	1757	1780	2590	2200	2180	2246	2216
Kervo	3400	3752	3938	4229	4529	3909	3867	4143	4755	4065	3895	4686	4479
Kyrkslätt	2030	2266	2358	2489	2610	2643	2446	2679	3374	3771	3593	3593	3645
Sibbo	1586	1774	2051	2252	2405	2432	2410	2520	3163	3477	3229	3134	3182
Tusby	1012	1008	971	1087	1086	1209	1152	1297	1597	1610	1822	2201	2298
Vanda	3768	4537	4960	5676	6442	6838	7052	7028	7538	8464	8551	8984	8960
Vichtis	1820	1848	2160	2877	2897	2041	2241	2954	2763	2900	2688	2783	2910

Ackumulerat under-/överskott

Det ackumulerade under-/överskottet beräknas genom att minska årsbidraget med bl.a. avskrivningar och extraordinära kostnader. Av utredningskommunerna hade ingen ackumulerat underskott de senaste åren. Under 2000-talet har ackumulerat underskott i balansräkningen endast redovisats av Sibbo 2002–2004 och Vichtis 2006 (bild 29). År 2013 hade Helsingfors det högsta överskottet per invånare (4 746 €/inv) av utredningskommunerna. Nästan lika stort överskott hade Grankulla (4 325 €/inv). Under 2000-talet har Esbos överskott hållit sig på samma nivå som i Helsingfors eller över, men år 2012 sjönk det närmare Vandas nivå. År 2013 blev det 1 404 €/inv. Vandas överskott år 2013 var 1812 €/inv och de senaste åren har det hållit sig mellan 1 630 och 1 700 €/inv. Under 2000-talet har Tusbys överskott varit på samma nivå som genomsnittet för landets kommuner medan Kyrkslätt, Sibbo och Vichtis haft ett överskott under genomsnittet. För övriga utredningskommuner har överskottet varit större än genomsnittet för landet.

Bild 29. Ackumulerat överskott i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

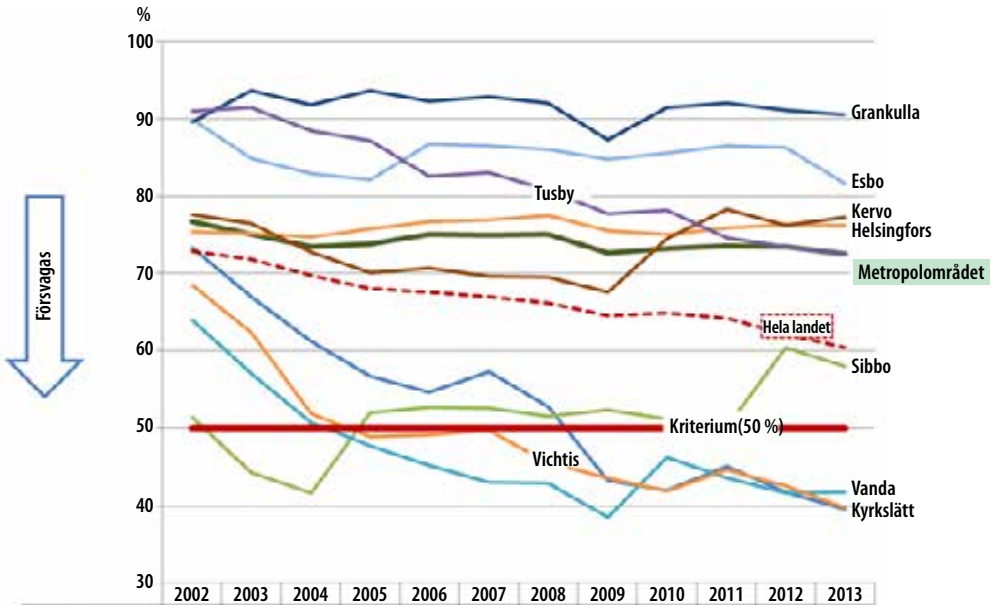

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolområdet	2322	2343	2409	2520	2938	1836	2118	2145	3156	3404	2936	3147
Esbo	2757	3133	2907	2913	4678	2178	2350	2551	3734	3851	1267	1404
Helsingfors	2975	2772	2963	3271	3441	2286	2760	2766	3922	4359	4510	4746
Grankulla	4624	4111	4285	3769	3865	3665	3935	3584	4142	4382	4528	4325
Kervo	400	782	990	1012	992	1309	1542	1643	2086	2435	2560	2736
Kyrkslätt	374	739	602	410	393	692	717	536	770	1044	812	635
Sibbo	-187	-26	-9	348	365	471	519	709	799	624	669	488
Tusby	565	940	1204	1153	1210	1221	1271	1327	1329	1380	1261	1281
Vanda	1219	1335	1357	1161	1026	728	744	663	1700	1634	1639	1811
Vichtis	13	86	304	144	-4	604	524	485	494	565	437	367
Hela landet	821	982	1047	1020	1093	765	937	986	1314	1398	1224	1286

Soliditet

Soliditeten mäter andelen eget kapital och kommunen förmåga att tåla underskott och långsiktigt klara nya åtaganden (Soliditet = [Eget kapital + Avskrivningsdifferens och frivilliga avsättningar] /(Totalt kapital - Erhållna förskott). Sedan år 2005 har soliditeten hållit sig omkring 40 –50 procent i Vanda (bild 30), liksom de senaste åren i Kyrkslätt och Vichtis. Av utredningskommunerna var soliditeten år 2013 högst i Grankulla (91 %) och Esbo (82 %). Helsingfors soliditet var 76 %. För dessa har soliditeten hållit sig på en relativt stabil nivå under hela 2000-talet.

Bild 30. Utredningskommunernas soliditet 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

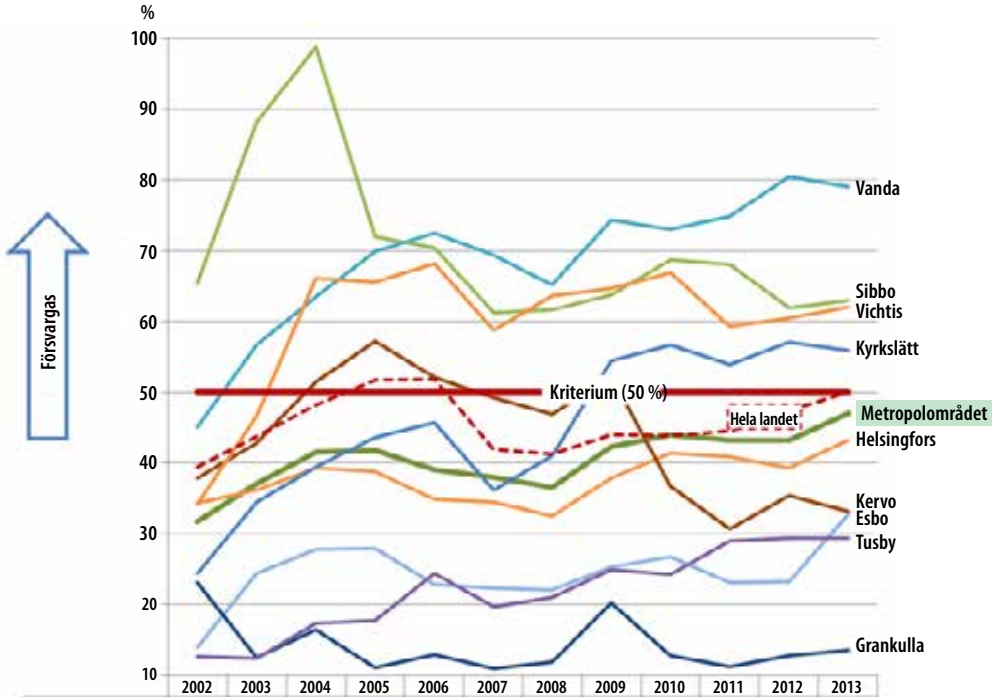

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolområdet	77 %	75 %	73 %	74 %	75 %	75 %	75 %	73 %	73 %	74 %	73 %	73 %
Esbo	90 %	85 %	83 %	82 %	87 %	86 %	86 %	85 %	86 %	87 %	86 %	82 %
Helsingfors	75 %	75 %	75 %	76 %	77 %	77 %	77 %	76 %	75 %	76 %	76 %	76 %
Kauniainen	90 %	94 %	92 %	94 %	92 %	93 %	92 %	87 %	91 %	92 %	91 %	91 %
Kervo	78 %	76 %	73 %	70 %	71 %	70 %	70 %	68 %	75 %	78 %	76 %	77 %
Kyrkslätt	73 %	67 %	61 %	57 %	55 %	57 %	53 %	43 %	42 %	45 %	42 %	40 %
Sibbo	51 %	44 %	42 %	52 %	53 %	53 %	52 %	52 %	51 %	50 %	60 %	58 %
Tusby	91 %	91 %	88 %	87 %	83 %	83 %	81 %	78 %	78 %	75 %	73 %	73 %
Vanda	64 %	57 %	51 %	48 %	45 %	43 %	43 %	38 %	46 %	44 %	42 %	42 %
Vichtis	68 %	62 %	52 %	49 %	49 %	50 %	46 %	44 %	42 %	45 %	43%	40 %
Hela landet	73 %	72 %	70 %	68 %	68 %	67 %	66 %	65 %	65 %	64 %	62 %	60 %
Kriterium(50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Relativ skuldsättning

Med relativ skuldsättning avses förhållandet mellan främmande kapital (minskat med erhållna förskott) och driftsinkomsterna. Vandas relativa skuldsättning har ökat sedan år 2003 så att den var 79 procent år 2013 (bild 31). Den lägsta relativa skuldsättningen år 2013 hade Grankulla med 13 %. Helsingfors relativa skuldsättning har under 2000-talet hållit sig mellan 34 % och 44,4 %. Esbo har sedan år 2003 haft en relativ skuldsättning runt 25 % inom en variationsvidd på ett par procentenheter, men år 2013 ökade den till 33,7 %.

Bild 31. Relativ skuldsättning i utredningskommunerna 2001–2013. Bild producerad av FCG Konsultointi Oy.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolområdet	32 %	37 %	42 %	42 %	39 %	38 %	36 %	42 %	44 %	43 %	43 %	47 %
Esbo	14 %	24 %	27 %	28 %	23 %	22 %	22 %	25 %	27 %	23 %	23 %	33 %
Helsingfors	34 %	36 %	39 %	39 %	35 %	34 %	32 %	38 %	41 %	41 %	39 %	43 %
Grankulla	23 %	12 %	16 %	11 %	13 %	11 %	12%	20 %	13 %	11 %	13 %	13 %
Kervo	38 %	43 %	51 %	57 %	52 %	49 %	47 %	52 %	37 %	31 %	35 %	33 %
Kyrkslätt	24 %	34 %	39 %	44 %	46 %	36 %	41 %	54 %	57 %	54 %	57 %	56 %
Sibbo	65 %	88 %	99 %	72 %	70 %	61 %	62 %	64 %	69 %	68 %	62 %	63 %
Tusby	13 %	12 %	17 %	18 %	24 %	20 %	21 %	25 %	24 %	29 %	29 %	29 %
Vanda	45 %	57 %	64 %	70 %	73 %	69 %	65 %	74 %	73 %	85%	89%	88%
Vichtis	34 %	47 %	66 %	66 %	68 %	59 %	64 %	65 %	67 %	59 %	60 %	62 %
Hela landet	39 %	44 %	48 %	52 %	52 %	42 %	41 %	44 %	44 %	45 %	47 %	50 %
Kriterium (50%)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Utredningskommunerna och gränsvärdena för svag ekonomi

Om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet (årsbidrag, inkomstskattesats, lånebelopp, ackumulerat underskott, soliditet och relativ skuldsättning), ska enligt 63a § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/200) kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för service.

När flera nyckeltal visar på en svag ekonomi förklarar det framförallt skuldsättningen. Observera att det finns vissa jämförbarhetsproblem när man granskar skuldsättningen, t.ex. investeringar genom bolag eller enligt livscykelmodellen, koncernstruktur, allokering av investeringar och statens medfinansiering vid investeringar.

Bland utredningskommunerna uppfyllde Vanda år 2013 tre av de sex gränsvärdeskriterierna för en svag ekonomi (lånebelopp, soliditet, relativ skuldsättning), Kyrkslätt och Vichtis två (soliditet och relativ skuldsättning för båda) och Sibbo ett (relativ skuldsättning) (tabell 12). Samma kommuner uppfyllde samma gränsvärdeskriterier år 2012.

Tabell 12. Uppfyllelse av kriskommunkriterierna i utredningskommunerna 2013. Tabell producerad av FCG Konsultointi Oy.

	Raja-arvo	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Kervo	Kyrkslätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis
Årsbidrag, €/invånare	<0	632	772	668	509	184	364	330	522	185
Inkomstskatt-%	>19,89	17,75	18,50	16,50	18,75	19,00	19,25	19,25	19,00	19,50
Lånebestånd, €/invånare	>3830*	1 299	2 446	110	1 335	2 351	2 791	893	4 794	2 661
Ackumulerat under-/överskott, €/invånare	<0	1 404	4 746	4 325	2 737	635	488	1 281	1 821	367
Soliditet, %	<50 %	81,6 %	75,2 %	91,0 %	77,3 %	39,6 %	58 ,0 %	72,6 %	41,8 %	39,8 %
Relativ skuldsättning, %	>50 %	33,7 %	44,4 %	13,0 %	33,2 %	58,2 %	63,0 %	31,1 %	88,3 %	62,1 %

* preliminär

SAMMANFATTNING – ekonomiska nyckeltal

• Ekonomiska nyckeltal	» Under de senaste åren har Vichtis och Kyrkslätt haft det svagaste årsbidraget (€/inv) av utredningskommunerna medan Helsingfors och Esbo haft det bästa. Den största procentuella ökningen av årsbidraget mellan åren 2012 och 2013 hade Tusby och Vanda. » Flera nyckeltal som visar på en svag ekonomi, dvs. kriskommunkriterierna, förklarar framförallt skuldsättningen, där det dock finns vissa jämförbarhetsproblem (t.ex. investeringar genom bolag eller enligt livscykelmodellen, koncernstruktur, allokering av investeringar, statens medfinansiering vid investeringar etc.)

4 Service

Källorna i det här avsnittet är en enkät om tjänsterna i utredningsområdets nio kommuner, kommunernas budgeter och deras internetsidor. Dessutom har för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt ochVichtis del gjort bruk av den s.k. EKKV-utredningens material.

4.1 Social- och hälsovårdssektorn

I ***Esbo*** är social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, indelad i tre resultatenheter: familje- och socialtjänster, hälsovård och äldreomsorg. Den följer delvis livscykelmodellen. Vid utgången av 2013 hade den egna verksamheten cirka 3 400 anställda. Social- och hälsovårdsbudgeten för 2014 var 739,1 miljoner euro (verksamhetsbidrag 660,7 milj. €), varav 233,5 miljoner euro budgeterade för HNS specialiserade sjukvård. Sektorns övriga köptjänster utgör 183,3 miljoner euro (36 % av budgeten när specialiserad sjukvård dragits av). Räknat i euro är det största enskilda objektet inom köptjänster långvården av äldre (intensifierat serviceboende). En betydande del av mentalvårds- och missbrukartjänsterna, ca 55 %, tillhandahålls genom köptjänster. Framförallt inom socialtjänster utnyttjas även samarbete och partnerskap med organisationer.

HNS producerar merparten av den specialiserade sjukvården, överlappande specialiserad sjukvård har inte byggts upp inom kommunen. Däremot har man satsat på samarbete inom specialiserad sjukvård, framförallt med Jorvs sjukhus. Där finns en av första gemensamma jourerna i Finland. HNS producerar alla jourtjänster som tillhandahålls utanför tjänstetid. Esbos nya sjukhus uppförs bredvid Jorvs sjukhus 2016. I samband med detta bedrivs flera utvecklingsprojekt kring omsorg och rehabilitering av äldre i samarbete med HNS.

Mattby servicetorg över metrostationen blir färdigt 2015. Torget kommer att ha kommunal öppenvård och partnerverksamhet (t.ex. FPA, HNS). Servicekonceptet har planerats utifrån klienternas behov och över organisationsgränserna. Avsikten är att kunna ge service även kvällar och veckoslut. Esbo avstod från Apotti-systemprojektet, som är gemensamt för huvudstadsregionens kommuner och HUCS. Esbo tar just nu fram ett eget utvecklingsprogram med mål som ligger mycket nära Apotti-projektets mål.

Helsingfors social- och hälsovårdsnämnd och det underställda social- och hälsovårdsverket sköter stadens social- och hälsovård. Verket sköter hälsocentralens uppgifter enligt hälsovårdslagen. Social- och hälsovårdsväsendet omfattar även föreskrivna kommunala uppgifter inom nykterhetsarbetet, integration av invandrare samt ekonomisk och skuldrådgivning. Dessutom ingår läkemedelsförsörjningen för social- och hälsovårdsväsendets

inrättningar och övrig läkemedelsförsörjning som ålagts social- och hälsovårdsväsendet. Verket har 15 625 anställda på heltid, varav 80,7 procent fasta anställningar. Verkets budget för 2014 är 2 162,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1 889,9 miljoner euro) och utgiftsprognosen för verkets köptjänster 1 012,6 miljoner euro. Utgiftsprognosen för specialiserad sjukvård (HUCS) är 519 806 miljoner euro. För social- och hälsovården är verksamhetsbidraget 1 281,3 miljoner euro (utgifter 1 466,9 miljoner euro och köptjänster 491,7 miljoner euro). Verket har sex avdelningar:

Familje- och socialtjänsterna sköter familje-, social- och handikapptjänster Avdelningens enheter: Barnfamiljers välfärd och hälsa, barnskydd, tjänster för unga och vuxensocialarbete, handikapparbete och läkartjänster. Barnfamiljers välfärd och hälsa innefattar en poliklinik för specialiserad sjukvård inom foniatri och logopedi för barn;.

Hälsovårds- och missbrukartjänsterna sköter hälsovårds-, missbrukar- och jourtjänster. Enheter: hälsostationer och medicinsk poliklinik, jour, psykiatri- och missbrukartjänster samt munhälsovård. Förutom primärvårdstjänster produceras specialiserad sjukvård. Man producerar ca 80 procent av de tjänster inom specialiserad psykiatrisk vård som helsingforsarna behöver. Medicinska polikliniker tillhandahåller mottagnings- och konsultationstjänster inom invärtesmedicin enligt hälsovårdslagen. Arbetsfördelningen mellan Helsingfors stad och HNS specialiserade sjukvård anges i principerna för vårdhänvisning.

S*jukhus-, rehabiliterings- och omsorgstjänsterna* svarar för stora delar av social- och hälsovården och servicekedjan för äldre och invånare som lider av flera sjukdomar och nedsatt funktionsförmåga. Avdelningen har sju enheter: utredning, bedömning och placering, södra, östra, västra och norra serviceområdet, stadssjukhuset och kompetenscentrumet för rehabilitering. Poliklinikerna vid komptenscentrumet för rehabilitering producerar specialiserad sjukvård inom fysiatri, geriatri och neurologi.

Verkets övriga verksamhetsområden är personal- och utvecklingstjänster, ekonomi- och stödtjänster samt informationsförvaltnings- och kommunikationstjänster.

Helsingfors social- och hälsovårdsnämnd har godkänt en ny plan för servicenätet. Enligt den har Helsingfors år 2030 fem familjecentraler, sex hälso- och välfärdscentraler, 14 diversifierade servicecentraler, två joursjukhus och övriga närtjänster som behövs.

I ***Grankulla*** är social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, indelad i fem resultatområden: förvaltning, socialtjänster, äldreomsorg, hälsovård och munhälsovård. Personalantalet är 150. Basservicen ordnas främst i egen regi och kompletteras vid behov med köptjänster. Social- och hälsovårdsbudgeten för 2014 är 25,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 22,8 miljoner euro), varav HNS står för 7,05 miljoner euro. Övriga köptjänster bedöms uppgå till ca 5,92 miljoner euro.

Grankulla har kunnat ge alla tillgång till service inom vårdgarantins tidsfrister. Socialarbetare och -handledare svarar för klientarbetet rörande utkomststöd, barnskydd, tjänster för handikappade och utvecklingsstörda, barntillsyningsmannen, missbrukar- och mentalvårdsarbetet och invandrare. För många situationer som kräver särskild kompetens anlitas även köptjänster. Äldreomsorgen består av förebyggande arbete, stödtjänster för hemmaboende och egna institutionstjänster.

Grankulla har ett hälsocentralsjukhus, som även vårdar långtidspatienter. Hälsostationens mottagning svarar för både brådskande och icke brådskande sjukvård under tjänste-

tid. Grankullas mentalvårds- och rusmedelsarbetar samarbete med andra aktörer i huvudstadsregionen. Specialtandvård ordnas genom samarbete i huvudstadsregionen. Framförallt två av Grankulla stads strategiska insatsområden 2014–2016 hör till social- och hälsovårdens kärnverksamhet: 1) Satsa på den åldrande befolkningens funktionsförmåga genom att utveckla servicestrukturen så att den svarar mot seniorers individuella behov; 2) Satsa på barns och ungas välfärd genom att tjänsterna för barn, unga och familjer utvecklas som en helhet.

Kervos social- och hälsovårdsverk, under social- och hälsovårdsnämnden, är indelat i socialtjänster, hälsovårdstjänster och förvaltningstjänster. Hälsovårdstjänsterna består av sex servicehelheter: primärvårdens mottagnings-, hälsorådgivnings- och rehabiliteringstjänster samt munhälsovård, hem- och institutionstjänster och specialiserad sjukvård. Budgeten för 2014 är 101,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 89,1 milj. €). Utgiftsprognosen för specialiserad sjukvård är ca 37,1 miljoner euro och personalens arbetsinsats bedöms motsvara 330 årsverken (budget 2014).

Kervo köper specialiserad sjukvård i huvudsak från HUCS-områdets sjukhus inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Vissa tjänster produceras i HNS Hyvinge sjukvårdsområde. Mottagningstjänsterna inkluderar främjande av hälsa och välfärd samt primärvård. Nattjouren sköts i Peijas, Vanda. Läkarjouren på veckoslut köps av en extern serviceproducent. Akutvårds- och ambulanstransporter sköts av Mellersta Nylands räddningsverk. Åtgärdsenheten är gemensam för Kervo och Tusby. En demenspoliklinik finns inom öppenvården. Geriatriska tjänster köps externt. Företagshälsovårdsenheten producerar tjänster för Kervos småföretag. Till hälsorådgivningens kärnverksamhet hör mödra- och barnrådgivningsbyråerna, familjeplanerings- och preventivmedelsrådgivningen samt skol- och studerandehälsovården samt screening.

Övrig mottagningsverksamhet inom hälsovården är områdesvis fördelad på tre verksamhetsställen. Äldreomsorgen/hem- och institutionsvården består av tre kärnverksamheter: stöd för hemmaboende, vård och omsorg samt sjukvård. I nuläget har Kervo 38 vårdplatser på akutvårdens bäddavdelning. Socialtjänster inkluderar vuxensocialarbete, sysselsättningstjänster, barnskyddets öppenvård och vård utom hemmet, uppfostrings- och familjerådgivning, barntillsyningsmannen, mentalvårds- och missbrukartjänster samt tjänster för handikappade och utvecklingsstörda.

Kyrkslätts verksamhetsområde för omsorg, under omsorgsnämnden, består av fem resultatområden: förvaltning, socialtjänster, hälsovård, seniorservice och stöd för funktionsförmågan. Omsorgsutgifterna i budgeten 2014 är 100,6 miljoner euro (verksamhetsbidrag 90,9 miljoner euro). Driftskostnaderna för köptjänster är 58 miljoner. Den specialiserade sjukvårdens verksamhetsbidrag för år 2014 är ca 32,5 miljoner euro. Kyrkslätt hör till HNS HUCS-sjukvårdsområde. Förvaltningstjänster har till uppgift att skapa förutsättningar för ledning av omsorgsverksamheten.

Resultatområdet Socialtjänster inkluderar barnskydd, barntillsyningsmannen, hemservice för barnfamiljer, vuxensocialarbete samt ekonomi- och skuldrådgivning. Vuxensocialarbetet har de senaste åren satsat på att stödja ungas livskontroll och aktivering av långtidsarbetslösa. Resultatområdet Hälsovård inkluderar preventiva tjänster, läkamas och skötamas mottagningsverksamhet, jour (alla dagar 8–22), munhälsovård och speciali-

serad sjukvård. Hälsocentraljouren (kvällar och veckoslut) planeras bli flyttad till Jorv när de nya jourlokalerna blir klara där.

Resultatområdet Stödtjänster för funktionsförmågan inkluderar mentalvårds- och missbrukartjänster, familjerådgivningsbyrån, rehabilitering, rehabiliterande arbetsverksamhet och tjänster för handikappade. Resultatområdet Seniorservice inkluderar stödtjänster för hemmaboende, dygnetruntvård, hälsocentralsjukhuset, läkemedelscentralen och geriatripolikliniken. Seniorservicen har de senaste åren satsat på rehabiliterande arbete och avveckling av institutionsplatser. I nuläget sker ungefär två tredjedelar av dygnetruntomsorgen i egen regi och en tredjedel är intensifierat serviceboende som upphandlas.

Sibbos social- och hälsovård, under social- och hälsovårdsutskottet, har sedan 2011 ordnat tjänster som främjar hälsa och välfärd enligt en livscykelorganisation där tjänsterna för barn, unga och familjer, personer i arbetsför ålder och äldre samlats i gemensamma processer. Varje process är indelad i tre klientprocesser: 1) förebyggande tjänster 2) klienter med visst hjälp- och stödbehov och 3) behov av regelbunden hjälp t.ex. dygnetruntomsorg. Arbetsinsatsen i tjänsterna har beräknats till 337,9 årsverken i budgeten för 2014. Budgeten bedöms uppgå till 57,8 miljoner euro (verksamhetsbidrag 49,8 miljoner euro). Utgifterna för köptjänster är 32,5 miljoner euro och för specialiserad sjukvård 19,3 miljoner euro. Sibbo hör till HNS Borgå sjukvårdsområde.

Förebyggande tjänster ordnas i samarbete över förvaltningsgränser med organisationer, företag, församlingar och grannkommuner. I livscykelorganisationen ingår kommunens matservice som en central främjare av invånarnas hälsa och välfärd. Tillgången till mottagningstjänster är god inom både öppenvård och munhälsovård. Den specialiserade sjukvården har få bäddavdelningsdagar och poliklinikbesök. I Sibbo finns det många som får transportservice för svårt funktionshindrade. Antalet förklaras av de dåliga allmänna kommunikationerna i vissa delar av kommunen samt studier, arbete och hobbyverksamhet utanför kommungränsen. Inom vuxensocialarbetet i Sibbo finns det få mottagare av t.ex. utkomststöd.

Hälsocentraljouren på kvällar och veckoslut samt Östra Nylands socialjour har ordnats gemensamt i Östra Nyland liksom miljöhälsovården. Sibbos social- och hälsovård köper tjänster från bl.a. grannkommunerna, Mellersta Nyland, Östra Nyland, organisationer och företag. Sibbo är medlem i HNS, samkommunen Eteva och Kårkulla samkommun.

I ***Tusby*** består social- och hälsovården, under social- och hälsovårdsnämnden, av fem resultatenheter: socialtjänster, hälsovård, specialiserad sjukvård, hem- och institutionsvård och utvecklings- och förvaltningstjänster. Social- och hälsovård ordnas i tre kommuncentra vid totalt 12 verksamhetsställen. Social- och hälsovårdspersonalen utgör 524 årsverken (budget 2014). Social- och hälsovårdsbudgeten är 104,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 95,7 milj. €). Tjänster köps för 63,7 miljoner. Den specialiserade sjukvårdens verksamhetsbidrag uppskattas till 38,3 miljoner euro.

Tusby hör till HNS Hyvinge sjukvårdsområde och till samkommunen Eteva, som ordnar tjänster för handikappade och utvecklingsstörda. Specialiserad sjukvård köps från Kiljavan Sairaala Oy. I egen regi ordnas utkomststöd, socialarbete, vissa barnskyddstjänster, rehabiliterande arbetsverksamhet, missbrukartjänster exkl. institutionsvård, läkarnas- och skötarnas mottagningstjänster och jour, röntgen, läkarcentralens tjänster, fysio- och arbetsterapi,

hjälpmedelsutlåning, munhälsovårdens tjänster och hjälpmedelsservice, mödravårds- och barnrådgivningsbyråernas tjänster, skol- och studerandehälsovård, psykosociala tjänster, företagshälsovård, hemvård, dagsjukhus- och dagverksamhet för äldre, arbets-, dag- och öppen arbetsverksamhet för utvecklingsstörda, hälsocentralsjukhusets tjänster samt vissa omsorgs- och boendetjänster för äldre.

Social- och hälsovård ordnas i enheter som delas med andra kommuner, t.ex. barnskydd vid Familjevårdsenheten Pihlaja (regional specialenhet för Hyvinge, Mellersta och Västra Nyland), och i Träskändas, Kervos och Tusbys gemensamma familjerättsliga enhet samt endoskopi och arbets-EKG vid åtgärdsenheten i Kervo och läkarcentralens tjänster i samarbete med Träskända kommun.

I ***Vanda*** har social- och hälsovården, underställd social- och hälsovårdsnämnden, till uppgift att sköta verksamheten på resultatområdena hälsovård, familjeservice, äldre- och handikappomsorg och ekonomi- och förvaltningstjänster. Affärsverket för mun- och tandhälsa i Vanda är ett kommunalt affärsverk som lyder under en direktion. Personalantalet är cirka 2 600 exkl. affärsverket för mun- och tandhälsa och inkl. det cirka 2 900 personer. Verksamhetsområdets utgiftsanslag för 2014 är 611,1 miljoner euro. Den specialiserade sjukvårdens utgiftsanslag är 205,0 miljoner euro. Social och hälsovården ordnar tjänsterna genom en modell för flera producenter i samarbete med kommuner, företag, organisationer och andra samarbetspartner. Köptjänsternas andel är cirka 64 procent i verksamhetsområdets driftsplan för 2014.

Vanda köper specialiserad sjukvård i huvudsak från Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Social- och hälsovårdens driftsplan 2014 bygger på en förankring av strategin och de bindande målen för fullmäktigeperioden. Social- och hälsovårdsnämnden godkände år 2014 verksamhetsområdets produktivitetsplan och indikatorerna för uppföljning av resultatområdenas produktivitet. De viktigaste åtgärderna och målen är att öka det direkta klientarbetet och använda klientarbetstiden effektivare genom processutveckling, att öka den elektroniska ärendehanteringen och att minska kostnaden per klient.

Hälsovården ordnar och producerar hälsostationernas tjänster, rådgivning, skol- och studerandehälsovård, medicinsk rehabilitering samt mentalvård på basnivå. Resultatområdet för hälsovårdstjänster består av mottagningsverksamhetens tre resultatenheter samt resultatenheterna för förebyggande hälsovård, rehabilitering och mentalvård. Håkansböle hälsostation är utlagd på entreprenad till Attendo Oy. Inom hälsovården finns också enheten för smittsamma sjukdomar och hygien, enheten för endoskopi samt distributionen av förbrukningsartiklar. Hälsostationerna samarbetar med sjukvårdsdistriktet och har specialistläkare inom bl.a. reumatologi och ortopedi. Resultatområdet svarar för hälsocentraljouren vid Peijas sjukhus, som är en köptjänst och verkar tillsammans med den specialiserade sjukvården enligt principen om gemensam jour.

Familjeservice ordnas i regel som lagstadgade socialvårds- och socialskyddstjänster, t.ex. barnskydd, missbrukarvård, utkomststöd, bostadsservice för vuxna samt breda psykosociala tjänster. Resultatområdet för äldre- och handikappomsorg svarar för social- och hälsovårdstjänster för äldre samt tjänster för handikappade. Öppenvården för äldre svarar för hemvård, servicehus och förebyggande verksamhet. Sjukhustjänsterna tillhandahåller undersökningar, vård och rehabilitering för patienter från specialiserad sjukvård liksom

för patienter som kommer hemifrån. Resultatenheten för omsorgsboende svarar för ålderdomshemmens verksamhet och intensifierad boendeservice. Handikappservicen ordnar tjänster och ekonomiska stödåtgärder enligt lagen om stöd på grund av handikapp samt tjänster enligt lagen angående omsorger om utvecklingsstörda. Affärsverket för mun- och tandhälsa består av resultatenheterna för Västra, Mellersta och Norra Vanda samt hälsofrämjande och ortodonti.

Vichtis social och hälsovård ordnas av samkommunen Karviainen. Organiseringssättet bygger på livscykelmodellen på så sätt att Karviainen/Vichtis har 3 servicelinjer som resultatområden: barn och unga, personer i arbetsför ålder och äldre samt utöver dem en koncernförvaltning. Vichtis social- och hälsovårdsbudget 2014 (exkl. dagvård) för Karviainen är 47,7 milj. euro. För specialiserad sjukvård är budgeten 2014 ca 29,0 milj. euro, de pensionsutgiftsgrundade avgifterna för HNS är 0,7 milj. euro och för Vichtis omsorg 0,7 milj. euro, totalt 78,1 milj. euro.

En del av Karviainen/Vichtis social- och hälsovårdsservice består av köptjänster (ca 46 % i budgeten). Verksamheten styrs av en plan för servicenivån som utarbetas per fullmäktigeperiod. Verksamhetsidén för Karviainens/Vichtis social- och hälsovård 2013–2016 är att Karviainen utvecklar sig som samkommun för omsorgen, producerar högklassig och effektiv social- och hälsovårdsservice för invånarna i Högfors och Vichtis invånare i olika skeden av deras liv. Målet är att vara en pålitlig producent av social- och hälsovårdsservice med en sakkunskap och förnyelseförmåga som uppskattas.

Tabell 13. Utredningskommunernas driftsutgifter för social- och hälsovård och utgifter för specialiserad sjukvård, budget 2014.

	Social- och hälsovårds-budget, miljoner euro (budget 2014)	Utgifter för specialiserad sjukvård (HNS), miljoner euro (budget 2014)	Personalantal
Esbo	739	234	ca 3 400
Helsingfors*	2 163	520	ca 15 600
Grankulla	26	7	ca 150
Kervo	102	37	ca 330 (åv)
Kyrkslätt	101	33	ca 460
Sibbo	58	19	ca 340 (åv)
Tusby	105	38	ca 520 (åv)
Vanda	611	205	ca 2 900
Vichtis**	78	29	-

*Helsingfors social- och hälsovårdsverk i sin helhet.

*Vichtis tillhör samkommunen Karviainen.

Källa: Kommunernas budgetar 2014.

4.2 Bildningsväsendet

4.2.1 Bildningsväsendets organisationer i utredningskommunerna

I *Esbo* verkar bildningsväsendet under kulturnämnden, idrotts- och ungdomsnämnden, Svenska rum-nämnden och utbildnings- och dagvårdsnämnden. Bildningsväsendet omorganiserades i början av 2014 och är nu indelat i fem resultatområden: finsk utbildning, finsk dagvård, Svenska rum (svensk dagvård, grundläggande utbildning, gymnasiet samt kultur- och ungdomstjänster), idrotts- och ungdomstjänster och kultur. Enligt budgeten för 2014 har bildningsväsendet totalt 7 449 anställda. Driftsutgifterna är 683,8 miljoner euro.

Helsingfors barnomsorgsnämnd styr barnomsorgsverkets verksamhet och utbildningsnämnden styr utbildningsverkets verksamhet. Barnomsorgsverket lyder under biträdande stadsdirektören för social- och hälsovårdsväsendet. Det svarar för finsk dagvård och förskoleundervisning och koordinerar stödet för bl.a. hemvård och privat vård. Verket har cirka 5 700 anställda och driftsutgifterna är 371 miljoner euro (budget 2014). Till dess organisation hör linjen för svensk dagvård och utbildning, linjen för grundläggande utbildning, linjen för ungdoms- och vuxenutbildning samt förvaltnings- och utvecklingscentralen. Vid utbildningsverket arbetar 6 300 personer. Driftsutgifterna är 657 miljoner euro. Till verksamhetsområdet för biträdande stadsdirektören för bildningsväsendet hör dessutom ärenden som gäller 10 andra nämnder/direktioner och 12 ämbetsverk/affärsverk.

I *Grankulla* är bildningsväsendet underställt finska och svenska nämnderna för undervisning och småbarnsfostran samt bildnings-, ungdoms- och idrottsnämnderna. Det har fem resultatområden: finskspråkiga skolväsendet, svenskspråkiga skolväsendet, småbarnsfostran, kultur- och fritidstjänster samt förvaltning och ekonomi. Bildningsväsendet har 424 anställda och driftsutgifterna är cirka 424 miljoner euro (budget 2014).

I *Kervo* har barnomsorgs- och utbildningsverket (KASVO), under barnomsorgs- och utbildningsnämnden, ett ansvar för att ordna stadens småbarnsfostran och grundläggande utbildning samt gymnasieutbildning och läroanstaltssamarbete på andra stadiet. Barnomsorgs- och utbildningstjänsterna omfattar över 7 800 barn, elever och studerande. Verket sysselsätter cirka 850 personer och driftsutgifterna är 58 miljoner euro. Fritidsverket, underställt fritidsnämnden, svarar för kommunens idrotts-, ungdoms-, biblioteks- och kulturtjänster samt museitjänster och verksamheten vid Kervoinstitutet. Driftsutgifterna är cirka 8,7 miljoner euro och antalet anställda motsvarar cirka 75,5 årsverken.

I *Kyrkslätt* är bildningsväsendet underställt bildningsnämnden, finska och svenska förskoleverksamhets- och utbildningsnämnderna, ungdomsnämnden och idrottsnämnden. Det är indelat i finska utbildningstjänster, finska förskoletjänster, fritidstjänster, styr-, utvecklings- och förvaltningstjänster samt svenska förskole- och utbildningstjänster. Driftsutgifterna är cirka 86,7 miljoner euro och antalet anställda cirka 1 100 (budget 2014).

Sibbo har ett bildningsutskott indelat i svenska och finska utbildningssektionerna och en fritidssektion. Under utskottet verkar bildningsavdelningen, som är indelad i förskoletjänster, utbildningstjänster, idrotts- och ungdomstjänster och kulturtjänster samt förvaltningstjänster. Enligt budgeten 2014 motsvarar personalen 660 årsverken och driftsutgifterna är 51 miljoner euro.

I *Tusby* kommun är småbarnsfostran och bildningsväsendet underställt dagvårds- och utbildningsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och ungdomsnämnden. Det består av fem resultatområden: tjänster för uppväxt och lärande, kulturtjänster, idrottstjänster, ungdomstjänster och en utvecklings- och förvaltningsenhet. Enligt budgeten 2014 motsvarar personalen inom småbarnsfostran- och bildningsväsendet 1 061 årsverken och driftsutgifterna är 86 miljoner euro.

Vanda stads bildningsväsende verkar under undervisnings- och fritidsnämnderna. Under undervisningsnämnden verkar en svensk sektion indelad i resultatenheter för småbarnsfostran, grundläggande utbildning, svenskspråkig service, ungdoms- och vuxenutbildning och biblioteks- och informationstjänster. Under fritidsnämnden verkar kultur-, idrotts- och ungdomstjänsterna. Bildningsväsendet har också en resultatenhet för ekonomi- och förvaltningstjänster. Enligt budgeten (2014) arbetar 5 898 personer i bildningsväsendet och utgifterna är 434 miljoner euro.

Vichtis kommun bildningscentral styrs av 4nämnder: dagvårds- och utbildningsnämnden, kultur- och medborgarnämnden, idrottsnämnden och ungdomsnämnden. Bildningscentralen är indelad i tre resultatenheter: småbarnsfostran, utbildning och kultur- och fritidstjänster. I bildningsväsendet arbetar 886 personer. Enligt budgeten 2014 är bildningsväsendets utgifter cirka 66 miljoner euro (verksamhetsbidrag 63 miljoner euro).

Tabell 14. Bildningsväsendets utgifter och personalantal.

	Bildningsväsendets utgifter miljoner euro (budget 2014)	Personalantal
Esbo	684	ca 7 450
Helsingfors*	657*	ca 6 300*
Helsingfors **	371**	ca 5 700**
Grankulla	35	ca 420
Kervo (KASVO)	58	ca 850
Kyrkslätt	86	ca 1 100
Sibbo	51	ca 660 (åv)
Tusby	86	ca 1 060 (åv)
Vanda	434	ca 5 900
Vichtis	66	ca 890

*Helsingfors utbildningsverk.

**Helsingfors barnomsorgsverk

Källa: Kommunerna.

4.2.2 Småbarnsfostran (dagvård)

De nio utredningskommunernas dagvård omfattar totalt cirka 83 000 barn (tabell 15). I Esbo omfattar den kommunala dagvården cirka 11 400 barn (55 %), i Helsingfors 23 000 barn (66 %) och i Vanda cirka 10 500 barn (68 %). Andelen barn i svenskspråkig kommunal dagvård är högst i Grankulla (28 %) och Sibbo (8 %), lägst i Tusby (1 %) och Vanda (3 %). Dagvård ordnas genom köptjänster framförallt i Esbo (11 %) och Grankulla (14 %). Andelen barn som omfattas av stöd för privat vård är stor i Tusby (17 %) jämfört med övriga utredningskommuner (t.ex. Helsingfors 8 %, Vanda 5 % och Grankulla 5 %). Hemvårdsstödet omfattar cirka 25 % av de barn som omfattas av dagvård i Helsingfors, Esbo, Vanda och Sibbo.

I *Esbo* inkluderar finsk småbarnsfostran anslagen för kommunala daghem, familjedagvård, köpt dagvård, öppen småbarnsfostran, lagstadgat stöd för privat vård och hemvårdsstöd, Esbotilläggen och förskoleundervisningen. Man har förberett sig på att ordna dagvård för 13 945 barn eller cirka 70 procent av barnen i dagvårdsålder. Den lokala efterfrågan på dagvård möts genom daghem och familjedaghem, köptjänster och stöd för privat vård. Resultatenheten Svenska rum producerar barnomsorgs-, utbildnings-, kultur- och ungdomstjänster på svenska i samarbete med bildningsväsendets övriga resultatenheter. Samarbete med finsk småbarnsfostran och finska utbildningsväsendet bedrivs på separat överenskommet sätt. Svenskspråkiga dagvårdsplatser ordnas för cirka 1 600 barn. 83 procent av dagvårdsplatserna är kommunala och 17 procent privata eller köptjänster. Esbo har 140 kommunala daghem, 22 svenska och 93 privata.

Helsingfors barnomsorgsverk svarar för finsk dagvård och förskoleundervisning, lekparkernas öppna verksamhet, lekverksamhetens klubbar, familjehus och koordinering av stödet för hemvård och privat vård. Barnomsorgsområdenas servicehelheter består av dagvård, familjedagvård, gruppfamiljedagvård och förskoleundervisning vid dagvårdsenheterna inom ett visst geografiskt område. Alla barnomsorgsområden har en likartad verksamhet. År 2013 var antalet kommunala daghem 268 och där fanns 20 283 barn. I den svenskspråkiga dagvård som utbildningsverket ordnar finns cirka 2 000 barn, varav cirka 1 800 i stadens egna daghem. Totalt finns det 43 svenskspråkiga daghem. Staden köper också svenskspråkiga daghemstjänster från privata anordnare. De budgeterade dagvårdsutgifterna för 2014 är cirka 25 miljoner, varav 3 miljoner för köptjänster. Staden tillhandahöll utbildning i finska och svenska som en integreringstjänst för föräldrar som vårdar barn hemma.

Grankullas barnomsorg har 358 finskspråkiga och 260 svenskspråkiga barn i kommunens olika former av dagvård (daghem, köptjänstdaghem, familjedagvård, stöd för privat vård och hemvård). I Grankulla får en stor del av barnen småbarnsfostran i kommunala daghem (61 %). Grankulla beviljar ett stort antal betalningsförbindelser (4 % av barnen). Grankulla tillhandahåller skiftesvård och gruppfamiljedagvård och har satsat på öppen familjeverksamhet. Endast 2 % av barnen som omfattas av dagvård använder skiftesvård. Grankulla köper svenskspråkig dagvård som en tjänst. Stadens strategi är att avveckla små daghem och flytta verksamhet till större och mer ändamålsenliga byggnader. Nu finns det åtta daghem och enligt planerna är de sex stycken fr.o.m. 1.1.2015. Det finns två svenskspråkiga daghem och ett gruppfamiljedaghem.

I *Kervo* har barnomsorgs- och utbildningsnämnden fastställt att hela Kervo är ett antagningsområde för dagvård och förskoleundervisning. Dagbarnvården omfattar stödtjänster för hemvård, lekskola, daghemsvård, familjedaghem, förskoleundervisning och specialpedagogik. Dagvården omfattar cirka 1 800 barn. Kervo har 18 kommunala daghem och 11 privata. De privata daghemmen har profilerat sig inom bl.a. språk, idrott och konst. Familjedagvård ges hemma hos vårdaren kommunalt och som köptjänst.

I *Kyrkslätt* omfattar finsk barndagvård finskspråkiga daghem och familjedaghem, öppen småbarnsfostran, specialdagvård och tjänster som gäller stöd för vård av barn. De olika formerna av barnomsorg är daghem och familjedaghem samt öppen småbarnsfostran inklusive familjeparkverksamhet och klubbverksamhet. Vid utgången av 2012 fanns det 19 kommunala daghem och 13 privata. Dagvård ordnas för cirka 3 300 barn. Svensk barndagvård omfattar följande resultatenheter: daghemsvård, familjedagvård, specialdagvård och stöd för barndagvård. Den svenskspråkiga dagvården i kommunen består av 3 kommunala daghem med filialer, 5 privata daghem, ett privat gruppfamiljedaghem och en privat familjedagvårdare. Svenskspråkig dagvård (alla vårdformer) ordnas för cirka 600 barn.

I *Sibbo* har bildningstjänsterna ansvaret för att ordna småbarnsfostran. Tjänster produceras av kommunen, men köps också. Den kommunala dagvården omfattar ca 60 % av åldersklassen medan köptjänsterna omfattar 5,7 %. I en tvåspråkig kommun krävs servicestrukturer för båda språkgrupperna. Finskspråkig dagvård ordnas för cirka 850 barn och svenskspråkig för cirka 320 barn. Svenskspråkiga barn utgör cirka 1/3 av barnen i daghemsålder.

I *Tusby* består småbarnsfostran av bl.a. 19 kommunala, 2 köptjänst- och 11 privata dagvårdsenheter samt av 2 gruppfamiljedaghem. I dagvården utanför hemmet finns över 2 180 barn och inom stödd småbarnsfostran (specialdagvård) cirka 270 barn. Varje centrum i kommunen har en familjecentral (Hyrylä, Riihikallio, Jokela, Kellokoski).

I *Vanda* är huvudmannen för barnomsorgstjänsterna i de flesta fall kommunen. År 2013 omfattade tjänsterna totalt 15 627 barn. Barnomsorgstjänsterna är närtjänster och det finns ett servicenät med stor täckning och god tillgänglighet. I gränsområdena har man samarbetat kring dagvården bl.a. genom pilotprojekt för fri antagning av barn över kommungränserna. Det kommunala servicenätet för småbarnsfostran består av dagvårdsenheterna, som totalt är 88 stycken. Det finns 84 finskspråkiga verksamhetsenheter och fyra svenskspråkiga. Verksamhetsenheten kan inkludera ett eller flera daghem, gruppfamiljedaghem, familjedagvårdare, ett öppet daghem, en familjepark eller klubbar. Vanda har totalt 126 kommunala daghem, varav 4 är svenskspråkiga. Den svenskspråkiga dagvården är koncentrerad till östra och västra Vanda. För närvarande drivs 11 finska daghem och 3 finska gruppfamiljedaghem med stöd för privat vård.

År 2014 har *Vichtis* 2 887 barn under skolåldern enligt prognosen över befolkningstillväxten, 1,5 %. Dagvården omfattar cirka 2 200 barn. Det finns 15 kommunala daghem. Svenskspråkiga daghemmet Aleksandra fungerar som kommunalt daghem. Det finns 5 privata daghem. Man försöker behålla familjedagvården i åtminstone dagens omfattning och nya familjedagvårdare rekryteras. Förebyggande arbete bedrivs i specialpedagogiken. Skiftesvård för hela kommunens område ges vid daghemmet Pajuniitty. Man strävar efter att öka antalet privata daghem.

Tabell 15. Antal barn i dagvård och antalet daghem.

	Dagvård* tot.	I kommunal dagvård**	I kommunal svenskspråkig dagvård**	I kommunens köptjänst	Inom stöd för privat vård	Inom stöd för hemvård	Kommunala daghem, st.	Kommunala svenskspråkiga daghem, st.	Privata daghem, st.
Esbo	ca 20 630	ca 11 420	ca 1 370	ca 2 200	ca 1 950	ca 5 090	140	22	93
Helsingfors	ca 34 790	ca 23 120	ca 1 740	ca 390	ca 2 670	ca 8 620	271	42	103
Grankulla	ca 550	ca 430	ca 120	ca 80	ca 30	ca90	8 (6 år 2015)	2	1 gfdh
Kervo	ca 1 820	ca 1 400	-	ca 80	ca 350	ca 690	18	-	11
Kyrkslätt	ca 3 290	-	ca 600	-	-		19	3	13
Sibbo	ca 1 450	ca 850	ca 330	ca 130	ca 120	ca340	20	8	2
Tusby	ca 2 890	ca 1 520	ca 20	ca 90	ca 500	ca710	19	0 (1 grupp)	11
Vanda	ca 15 500	ca 10 500	ca 280**	ca 340	ca 730	ca 3 930	126	4	11 7 köpt-jänstplatser
Vichtis	ca 2 240	-	ca 20***	-	-	-	15	1	5

* Antal barn i dagvård avser det sammanlagda antalet barn i kommunal dagvård, köptjänstdagvård och inom stödet för privat vård och hemvård.

** Antal barn i kommunal dagvård avser barn som omfattas av daghemsvård, familjedagvård och gruppfamiljedagvård.

***Antal barn i dagvårdsålder i alla vårdformer totalt. - Ingen uppgift har erhållits.

Källa: Kommunerna, uppgifter per 31.12.2013 eller senast möjliga.

4.2.3 Grundläggande utbildning och andra stadiet

I de nio utredningskommunerna finns cirka 115 000 grundskoleelever, varav cirka 8 procent svenskspråkiga. Nästan hälften av eleverna i Grankulla och cirka 40 % i Sibbo är svenskspråkiga. Den svenskspråkiga andelen är lägst i Kervo och Vichtis, cirka 1 %. Andelen elever med något annat språk än finska eller svenska är 16 % i Helsingfors, 12 % i Esbo och 15 % i Vanda. Helsingfors har ett betydande antal privatskolor jämfört med övriga utredningskommuner samt skolor med staten som huvudman. På utredningskommunernas område finns cirka 30 200 gymnasieelever, varav cirka hälften studerar inom Helsingfors stad. Förutom stadens gymnasier har Helsingfors 18 privata gymnasier.

I *Esbo* har resultatenheten för finskspråkig utbildning som grundläggande uppgift att ordna och utveckla utbildningen och elevvården. Tjänster som ordnas är förskoleundervisning i skolor, grundläggande utbildning i årskurserna 1–9, påbyggnadsundervisning (10-klass), gymnasieutbildning på andra stadiet och vuxengymnasiet. Kommunerna samarbetar i ordnandet av tjänsterna. I finsk grundläggande utbildning finns 24 540 elever, varav 16 992 i årskurserna 0–6 och 7 548 i årskurserna 7–10. År 2014 ökade antalet elever i årskurserna 1–6 med 365, varav 70 hade ett främmande modersmål, och antalet elever i årskurserna 7-9 med 95. I finskspråkig grundläggande utbildning och gymnasieutbildning studerar cirka 3 600 elever med främmande modersmål. Cirka 3 300 elever och studerande läser finska som andra språk. Modersmålsundervisning ges på 33 språk. För närvarande ges undervisning i åtta livsåskådningsämnen. Antalet nyanlända invandrare ökar och i Esbo har deras antal femfaldigats på 10 år. Olika former av förberedande undervisning ordnas för cirka 500 elever år 2014. Efter den förberedande undervisningen integreras eleverna i de allmänna klasserna.

Esbo har 12 finskspråkiga gymnasier och 1 svenskspråkigt. Vid Esbos daggymnasier studerar 4 676 personer och vid vuxengymnasiet 1 925 personer, varav 520 studerar examensinriktat förutom enskilda kurser. Gymnasiernas elevantal minskar med 50 elever på grund av en mindre årskull. Antalet startplatser på gymnasiet är 61,5 procent av årskullen som avslutar sin grundläggande utbildning. Invånarna i Esbo studerar även vid gymnasier i andra kommuner i huvudstadsregionen, framförallt vid gymnasier med specialuppgifter. I Esbo har Olars gymnasium en riksomfattande specialuppgift i matematiska och naturvetenskapliga ämnen och Hagalunds gymnasium i musik. Södra Hagalunds gymnasium och svenska Mattlidens gymnasium har internationell IB-utbildning. Dessutom söker man sig till gymnasier enligt olika typer av prioriteringar. I samarbete med utbildningssamkommunen Omnia tillhandahåller de finskspråkiga utbildningstjänsterna påbyggnads- eller annan utbildning för alla som saknar utbildningsplats på andra stadiet.

Samkommunen Omnia ordnar yrkesutbildning åt sina medlemskommuner (Esbo stad, Grankulla stad och Kyrkslätts kommun).

I *Helsingfors* svarar utbildningsverket för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning på andra stadiet (läroanstalts- och läroavtalsform). Stadens särdrag i produktionen av utbildningstjänster är att det finns många skolor och läroanstalter med en privat instans eller staten som huvudman. Stadens skolor och läroanstalter har totalt cirka 58 000 elever och studerande. Stadens grundskolor har cirka 38 000 elever, varav drygt 3 000 går i svenskspråkig grundskola. Staden är huvudman för totalt 120 grundskolor, varav 21 svenskspråkiga. Dessutom skaffar staden grundläggande utbildning genom avtal med 14 avtalsskolor, där cirka 5 000 barn går i grundskolan. Andelen elever som får särskilt stöd är cirka 11 % av eleverna i stadens skolor. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 17 % av eleverna. I det totala utbudet av finskspråkig grundläggande utbildning produceras cirka 80 % av stadens själv, 10 % av avtalsskolor och 10 % av andra privata eller statliga skolor i Helsingfors. Förberedande undervisning för invandrare tillhandahålls under ett års tid för alla som har svaga kunskaper i finska. Därefter kan elever i årskurserna 7–9 få stödundervisning. Modersmålsundervisning ges i 42 språk två timmar per vecka, i regel efter skoldagens slut. Religionsundervisning ges om sex olika religioner.

Gymnasierna med staden som huvudman har cirka 8 500 ordinarie elever, varav knappt 1 300 går i svenskspråkigt gymnasium. Staden har totalt 16 gymnasier, varav 4 är svenskspråkiga. Sju av stadens gymnasier har en av undervisnings- och kulturministeriet beviljad riksomfattande specialuppgift och vid två utförs en specialuppgift enligt stadens egen prioritering. Dessutom har staden ett finskspråkigt vuxengymnasium. Av eleverna i stadens gymnasier är cirka 30 % från en annan ort. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 7 % av de studerande och cirka 12 % av alla studerande får särskilt stöd. I gymnasieutbildningen står staden för cirka 60 % av elevantalet och i yrkesutbildningen på andra stadiet för 50 %.

Helsingfors stad ordnar yrkesutbildning på andra stadiet för unga och vuxna vid yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto. Vuxenutbildningen har samlats som en egen helhet på en ny läroanstalt, vuxeninstitutet Stadin aikuisopisto. Utbildning i läroanstaltsform omfattar knappt 9 000 studerande (studerandeårsverken) och utbildning i läroavtalsform knappt

3 000. Av eleverna är cirka en fjärdedel från en annan ort. Elever som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål utgör cirka 12 % av eleverna. Utbildningsverket ordnar förberedande utbildning för gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning riktad till invandrare. I examensinriktad utbildning ordnas undervisning i finska som andra språk, undervisning i den studerandes religion och modersmål samt olika stödåtgärder för studerande med invandrarbakgrund.

Grankulla har en finskspråkig grundskola (totalt 700 elever) och en svenskspråkig grundskola (totalt 660 elever). Nettokostnaden per elev överstiger genomsnittet för hela landet. En stor del av detta går till undervisning och elevvård. Kostnaderna för fastigheter och transporter är låga. Resurserna för elevvård är goda och motsvarar kraven i den nya elev- och studerandelagen. I den grundläggande utbildningen kommer 26 % av eleverna från en annan ort. Utvecklingen av invandrarelevernas kunskaper i finska stöds i regel i en grupp för den egna årsklassen. Dessutom ges stödundervisning i finska under ledning av S2-lärare. Undervisningen ges i smågrupper, som stödundervisning och vid sidan av annan undervisning.

Grankulla har ett svenskspråkigt gymnasium (276 studerande) och ett finskspråkigt gymnasium (375 studerande). Vid gymnasierna är cirka 69 % av de studerande från en annan ort.

Grankulla är delägare i yrkesinstituten Omnia, Prakticum och Ami-stiftelsen.

I *Kervo* svarar barnomsorgs- och utbildningsverket för ordnandet av grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och läroanstaltssamarbete på andra stadiet. Kervo ordnar grundläggande utbildning vid 10 skolor, varav en är svenskspråkig. Svenskspråkig undervisning i årskurserna 7–9 ordnas som köptjänst i Sibbo eller Vanda. Kervo stads grundskolor utgör ett samarbetsnätverk. Allmän undervisning ordnas i årskurserna 1–9 för läropliktiga elever som bor i Kervo. Svenskspråkig allmän undervisning ordnas som köptjänst i årskurserna 7–9. Med specialundervisningstjänster avses både ordnande av specialundervisning i klassform och övergripande specialundervisningstjänster som tillhandahålls av speciallärare vid alla skolor. För elever med utländsk bakgrund ordnas förberedande utbildning i klasser med 15 elever som klasstorlek. Dessa elever får även undervisning i finska som andra språk (S2) samt undervisning i elevens modersmål och främmande religioner vid sina egna skolor. För studerande med utländsk bakgrund som är över 16 år ordnas grundläggande utbildning och gymnasieutbildning för vuxna, där man ger undervisning i finska som andra språk och vid behov undervisning i främmande religioner. För vuxna ordnas dessutom undervisning i finska som andra språk på eget initiativ.

I Kervo gymnasium och vuxengymnasium finns 170 startplatser för unga och cirka 100 för vuxna. Totalt finns det cirka 600 gymnasieplatser. Ungefär hälften av årskullen som avslutar sin grundläggande utbildning väljer gymnasiet som utbildningsplats på andra stadiet. Kervo gymnasium och vuxengymnasium betonar entreprenörskap i sin undervisning.

En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet i Kervo är Keuda, Mellersta Nylands samkommun för utbildning.

I *Kyrkslätt* svarar det finskspråkiga skolväsendet för finskspråkig grundläggande utbildning, gymnasieutbildning (ungdoms- och vuxengymnasium) medan det svenskspråkiga skolväsendet svarar för svenskspråkig grundläggande utbildning och gymnasieutbildning.

Grundskolan har 5 080 elever, varav cirka 1 080 svenskspråkiga. Kyrkslätt har 12 finskspråkiga och 6 svenskspråkiga grundskolor.

Kyrkslätt har ett finskspråkigt och ett svenskspråkigt gymnasium. I gymnasieutbildningen finns det cirka 500 finskspråkiga och 200 svenskspråkiga studerande.

I Kyrkslätt är samkommunen Omnia den mest betydande anordnaren av yrkesutbildning. Omnia anordnar yrkesutbildning på andra stadiet för unga och vuxna vid totalt 10 verksamhetsställen i Kyrkslätt, Esbo och Grankulla.

I *Sibbo* finns totalt 12 skolor för årskurserna 1–6, 2 skolor för årskurserna 7–9 och 1 enhetsskola. Antalet elever är totalt 2 417, varav 949 svenskspråkiga elever. Inom krävande specialundervisning tillhandahålls tjänster som är baserade på avtal mellan kommuner. Antalet elever med utländsk bakgrund väntas öka. Förberedande undervisning för invandrare började ges i augusti 2014 i en klass. För närvarande ges ca 50 elever S2-undervisning.

Sibbo har 2 gymnasier, varav det ena är svenskspråkigt. Det finns 190 finskspråkiga studerande och 158 svenskspråkiga. En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet inom Sibbo är Keuda. Mellersta Nylands samkommun för utbildning Keuda har 12 verksamhetsställen och 7 000 årliga studerande. Sibbo är medlem i flera samkommuner som anordnar svenskspråkig yrkesutbildning, bl.a. Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Amisto, Edupoli), Porvoo International College (Point College), Samkommunen för yrkesutbildning i Östra Nyland (Inveon), Svenska framtidsskolan i Helsingforsregionen (Prakticum) och Borgå Folkakademi (Akan).

I *Tusby* sker den grundläggande utbildningen vid 15 skolor för årskurserna 1–6, varav en är svenskspråkig, tre skolor för årskurserna 7–9, två enhetsskolor, en sjukhusskola och i eftermiddagsverksamhet vid 12 skolor. Läsåret 2013–2014 hade den grundläggande utbildningen ca 5 000 elever. Under innevarande läsår har i genomsnitt 320 elever deltagit i eftermiddagsverksamheten.

Tusby gymnasium har 3 verksamhetsställen: Hyrylä, Jokela, Kellokoski. Läsåret 2013–2014 var antalet studerande ca 550. En av de viktigaste anordnarna av yrkesutbildning på andra stadiet inom Tusby är Keuda, Mellersta Nylands samkommun för utbildning.

Vandas grundskolor har cirka 20 900 elever. Vanda har en närskoleprincip, som även bidrar till att förebygga segregation. I enlighet med denna princip finns det endast små skillnader mellan skolorna och bara 8 % av förstaklassarna väljer någon annan skola än närskolan. I den grundläggande utbildningens skolnät ingår 51 skolor, varav 46 finskspråkiga och 5 svenskspråkiga. Fem skolor har separata undervisningsställen. Skolfastigheterna ägs i regel av staden eller av stadens bolag. Skolnätet har byggts upp under lång tid och två skolor kan ligga ganska nära varandra till följd av grundskolereformen (läroverk, medborgarskolor). År 2012 hade skolorna i genomsnitt 430 elever. De mindre skolornas andel har minskat systematiskt under de senaste åren. I den grundläggande utbildningen finns ett samarbete där man årligen utreder vilka investeringar som görs inom gränsområdet och möjligheterna till samprojekt.

Undervisningsnätets särdrag är den internationella skolan och de engelskspråkiga klasserna samt språkbadsklasserna på svenska och den tvåspråkig undervisningen på finska och tyska. Sju skolor ordnar undervisning för svårt funktionshindrade barn, i övrigt ges specialundervisning i regel vid närskolan. Vanda har en privatskola som tillämpar steiner-

pedagogik. Det svenskspråkiga skolnätet har 4 skolor för årskurserna 1–6 och i nuläget har alla dessa även förskoleundervisning. Skolan för årskurserna 7–9 finns i samma fastighet som gymnasiet. I Vanda ordnas undervisning i elevernas modersmål eller underhållsspråk på 30 språk två timmar i veckan. Förberedande undervisning för invandrares grundläggande utbildning ges enligt närserviceprincipen i förskolegrupper som består av 6-åringar. Förberedande undervisning för elever i läropliktsåldern ges i grupper för grundläggande utbildning eller förberedande undervisning. Den förberedande undervisningen är avsedd för elever som saknar tillräckliga kunskaper i finska för att kunna studera i en grupp för grundläggande utbildning.

År 2013 fanns det 3 694 gymnasiestuderande. Vanda har 5 daggymnasier och 2 vuxengymnasieenheter. Svenskspråkigt gymnasium och svenskspråkig grundskola för årskurserna 7–9 finns vid samma skolcentrum. Möjlighet att studera vid ett vuxengymnasium finns i Helsingfors. 28 % av alla Vandabor i gymnasieålder gick på andra gymnasier medan gymnasierna i Vanda hade 27 % studerande från en annan ort. Förberedande undervisning för invandrare över läropliktsåldern ges i vid Vuxengymnasiet och förberedande undervisning för gymnasiet ges vid Lumogymnasiet.

Vanda stad är anordnare av yrkesutbildning: man har en yrkesläroanstalt, Varia. Av de studerande vid Varia kommer 8 % från KUUMA-kommunerna. I Vanda finns ett privat yrkesläroverk och händelsläroanstalten Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy, som ägs av staden till 90 %. Vanda har ingen svenskspråkig yrkesläroanstalt, men är delägare i Yrkesinstitutet Practicum, som finns i Helsingfors. Varia anordnar utbildning inom social- och hälsovård och teknik för personer med invandrarbakgrund. Undervisning i finska som andra språk ges till elever vars språkkunskaper inte är på samma nivå som hos en modersmålstalare. Språkmedvetenhet betonas i orienteringen för alla lärare.

Vichtis har cirka 3 500 elever i grundskoleåldern. Det finns 15 skolor, varav en svenskspråkig. Kommunens skolnät undersöks ur olika aspekter: läroplanens krav, kommunens strukturella utveckling och skolfastigheternas skick. Dessutom granskas investeringsplanen för nybyggnation, ombyggnad och kraven för skollokaler, ekonomiska konsekvenser och systematisk utveckling av gång- och cykelvägar. I kommunen har man gjort en servicenätutredning som inkluderar skolnätet. Vichtis har ett gymnasium med cirka 500 elever. Vid sidan av gymnasierna sörjer Mellersta Nylands utbildningscentral för undervisningen på andra stadiet.

Tabell 16. Antal elever och skolor i grundläggande utbildning.

	Totalt antal elever 2013–2014	Antal svenskspråkiga elever 2013–2014	Antal elever med annat nationalspråk 2013–2014	Antal kommunala skolor (tot.)	Antal svenskspråkiga kommunala skolor	Antal privatskolor	Andel skolelever från annan ort., (%)
Esbo	ca 25 900	ca 2 640	ca 3 220	89	12	3	1,2
Helsingfors	ca 47 200 (ca 37 400*)	ca 3 200 (ca 3 190*)	ca 7 640 (ca 6 060*)	120	21	20	4,3 (1,3*)
Grankulla	ca 1 400	ca 670	ca 120	4	2	0	27
Kervo	ca 3 300	ca 35	ca 280	10	1	0	1,9
Kyrkslätt	ca 5 100	ca 1 080	-	18	6	-	-
Sibbo	ca 2 400	ca 950	ca 50	14	8+1	0	4,8
Tusby	ca 5 000	-	-	20	1	-	-
Vanda	ca 20 900	ca 750	ca 3 150	51	5	1	1,2
Vichtis	ca 3 500	ca 30	-	15	1	-	-

*Helsingfors stads skolor
– ingen uppgift har erhållits

Källa: Kommunerna.

Tabell 17. Antal elever och skolor i grundläggande utbildning.

	Totalt antal elever 2013–2014	Antal svenskspråkiga elever 2013–2014	Antal kommunala gymnasier (totalt)	Antal kommunala svenskspråkiga gymnasier	Antal privata gymnasier	Andel gymnasiestuderande i årskullen	Andel studerande från en annan ort i kommunens gymnasier, (%)
Esbo	ca 6 600	ca 550	13	1	1	61,5	10
Helsingfors	ca 16 050 (ca 8 720*)	ca 1 250	17	4	18	69,4 (36,1*)	25,5 (28,5*)
Grankulla	ca 650	ca 280	2	1	0	-	71
Kervo	ca 660	0	1	0	0	50	29
Kyrkslätt	ca 720	ca 210	2	1	-	-	30
Sibbo	ca 350	ca 160	2	1	0	41,3	17,52
Tusby	ca 550	-	1 (3 verksamhetsställen)	-	-	-	-
Vanda	ca 4 170	ca 140	5 (+2 vuxenutbildningsenheter)	1	1	54	26
Vichtis	ca 520	-	1	-	-	-	10

** Helsingfors stads gymnasier och vuxengymnasier.
– ingen uppgift har erhållits

Källa: Kommunerna.

4.2.4 Kultur, bibliotek och fritt bildningsarbete

Kulturen har stor betydelse för metropolområdets attraktions- och konkurrenskraft samt invånarnas trivsel och välfärd trots att verksamhetsområdet inte utgör någon stor del av kommunernas ekonomi. Kommunerna bidrar till kulturutbudet genom att organisera, skapa möjligheter, understödja och producera. Därtill spelar staten en framträdande roll genom de nationella kulturinstitutionerna, framförallt i Helsingfors. Även privata kulturinstitutioner, gallerior och fria grupper – bland annat inom framställande konst – har en stor betydelse för ett mångsidigt konst- och kulturutbud.

Finländarna tycker att allmänna bibliotek är den viktigaste kulturtjänsten (Finska Kulturfonden 2013) och årets kundbetjänare 2013 (Taloustutkimus). Biblioteksväsendet har en lång tradition av samarbete över kommungränserna som ger möjlighet till gemensam användning av bibliotekstjänster. Huvudstadsregionens stadsbibliotek utgör biblioteksnätet HelMet, där man samarbetar om t.ex. bibliotekssystem och konkurrensutsättningar. Även andra kommuner på utredningsområdet bedriver regionalt samarbete.

I utredningskommunerna har kommunala medborgar- och arbetarinstitut och privata organisatörer av fritt bildningsarbete årligen över hundra tusen deltagare i sin verksamhet. År 2013 utreddes en sammanslagning av huvudstadsregionens samtliga svenskspråkiga medborgarinstitut, men man fann ingen gemensam lösning. Medborgarinstituten i huvudstadsregionen samarbetar mycket.

Esbo har omfattande kulturverksamhet organiserad av såväl staden som andra parter. I Hagalunds centrum finns Esbo kulturcentrum, som är huvudscenen för framställande konst och kulturliv i staden. Där arrangeras bl.a. konserter med stadsorkesterns Tapiola Sinfonietta, gästföreställningar från Esbo stadsteater och flera musik- och filmfestivaler och andra evenemang. Andra kulturcentrum i Esbo är Sellosalen i Alberga, barnkulturhuset Lilla Aurora, Karahuset, Kannbrohuset i Esbo centrum och de svenskspråkiga bildningstjänsternas Vindängen i Hagalund.

Till Esbos utställningscenter WeeGee hör fem museer, däribland EMMA – Moderna konstmuseet i Esbo och Esbo stadsmuseum KAMU. Esbo har ett särskilt avtal med Museiverket och Mellersta Nylands landskapsmuseum. Enligt avtalet är Esbo stadsmuseum museimyndighet för sitt område i likhet med landskapsmuseerna. Esbo har även flera privata museer såsom Gallen-Kallelamuseet.

Esbo stadsbibliotek har 16 verksamhetsställen, varav en del i köpcenter och ett som är sjukhusbibliotek. Dessutom finns två bokbussar och bibliotekets hemtjänst. Esbos bibliotek hör till huvudstadsregionens HelMet-biblioteksnät tillsammans med Helsingfors, Grankulla och Vanda.

Esbo koncentrerar vuxenutbildningen till en utbildningscentral, dit även verksamheten vid Esbos finskspråkiga arbetarinstitut flyttas. År 2013 var antalet kursdeltagare över 53 000. Svenskspråkig bildningsverksamhet inkl. arbetarinstitutets svenskspråkiga verksamhet samt svenskspråkiga kulturtjänster har sammanförts till en helhet som verkar över enhetsgränserna.

Helsingfors har som huvudstad en särställning när det gäller kulturutbudets omfattning och mångsidighet samt mångfalden av arrangörer. Kulturen i Helsingforsområdet betjänar hela regionen och även hela landet.

Institutioner som betjänar hela landet är bl.a. Nationalteatern, Nationalmuseum, Nationalgalleriet (Ateneum, Kiasma och Konstmuseet Sinebrychoff), Radions symfoniorkester och Finlands Nationalopera, som i betydande grad finansieras av Helsingfors jämte staten. Medfinansiärer är också Esbo, Vanda och Grankulla.

Helsingfors kulturcentral är ett ämbetsverk i Helsingfors stad med mångsidigt ansvar för främjande av kulturen i huvudstaden. Dess verksamhetsidé är följande: ”Helsingfors kulturcentral främjar konst, kultur och kreativitet och utvecklar en kulturellt rik och mångsidig Helsingforsregion. I Helsingfors är kulturen allas rättighet.” Ämbetsverket har sju verksamhetsställen i olika delar av staden där konst och kultur skapas och visas. Dessutom understöder verket kulturaktörer.

Helsingfors stad har många kulturinstitutioner, såsom Helsingfors Stadsteater, med Lilla Teatern som svensk scen, Stadsorkestern, Helsingfors stadsmuseum, som består av sex museer, och Helsingfors konstmuseum. Dessutom är t.ex. Kabelfabriken, Södervik och Slakthuset helheter som fortlöpande utvecklas.

Helsingfors stadsbibliotek är Finlands största allmänna bibliotek. Vid stadsbiblioteket arbetar cirka 500 personer. Stadsbiblioteket har 33 allmänna verksamhetsställen två bokbussar, tre barnbibliotek och tio anstaltsbibliotek vid social- och hälsovårdsinrättningar. Hemtjänsten Boken kommer riktar sig till helsingforsare som inte själva kan besöka biblioteket på grund av sjukdom, handikapp eller hög ålder.

Helsingfors stads finskspråkiga arbetarinstitut har årligen cirka 70 000 kursdeltagare. Dess verksamhet är spridd över staden. Helsingfors stad är huvudman för Arbis, som är landets största svenskspråkiga medborgarinstitut.

Grankullas kulturtjänster producerar kulturevenemang i egen regi eller i samarbete med andra aktörer. Kulturtjänsternas verksamhetsställen är Nya Paviljongen, Vallmogård och Villa Junghans. Grankullas bibliotek är med i HelMet-samarbetet. Grankulla har ett tvåspråkigt medborgarinstitut. Grundläggande konstundervisning ges vid Grankulla konstskola, Grankulla musikinstitut och dansskolan Helsingin tanssiopisto.

Kervo har flera kulturlokaler som tillhör staden. I Kervosalen i centrum arrangeras konserter, teater-, opera- och dansföreställningar, seminarier och lokala föreningars evenemang. Solbacken är en utomhusarena i centrum. Pentinkulmasalen finns vid biblioteket och teaterhuset ligger nära järnvägsstationen. Som stadens konstlokaler fungerar också Galleria Alli och Kervo gård. Kervo har ett konst- och museicenter, Sinkkka, med två museer: Kervo museum och Kervo konstmuseum. Kervo bibliotek hör till de mellannyländska kommunernas gemensamma biblioteksnät Kirkes tillsammans med Tusby, Träskända och Mäntsälä. Kervoinsitutet är stadens lokala medborgarinstitut.

Kyrkslätts kulturkansli informerar om lokalhistoria, lokala kulturföreningars verksamhet och kulturevenemang som arrangeras i Kyrkslätt. I kommunen finns flera museer, med både kommunen och andra parter som huvudmän. Biblioteket har tre verksamhetsställen och en bokbuss som cirkulerar i kommunen. Kyrkslätt har ett musikinstitut och en konstskola. Dessutom verkar ett tvåspråkigt medborgarinstitut inom Kyrkslätt och Sjundeå. Verksamheten omfattar cirka 8 000 kursdeltagare vid 40 utbildningsenheter i olika delar av de två kommunerna. I Kyrkslätt verkar nästan trettio kulturföreningar. De står bakom körer, orkestrar m.m. och ordnar konserter, undervisning i dans och ordkonst, konstutställningar och annan kulturverksamhet.

Sibbos kulturverksamhet har som mål att erbjuda ett mångsidigt kulturutbud i samarbete med lokala föreningar, konstnärer och konstintresserade. Borgå landskapsmuseum svarar för museiverksamheten i området. Kommunen är huvudman för Borgånejdens musikinstitut. Kommunen har ett köpavtal med Borgå konstskola och Sibbo understöder föreningen Keravan tanssi- ja liikuntayhdistys, som är huvudman för dansskolan Keravan Tanssiopisto. Grundläggande teaterutbildning (Sibbo teater) ges i anslutning till medborgarinstitutet, men det är Kulturtjänsterna som svarar för verksamheten. Grundläggande konstundervisning anordnas av Sibbo musikskola och Lilla Villan. Biblioteket har två verksamhetsställen och en bokbuss. Kommunsamarbete bedrivs bl.a. för köp av material (t.ex. med Borgå, Borgnäs, Sibbo och Askola, som ingår i Porsse-biblioteken).

Tusbys kulturtjänster tillhandahåller service genom allmänna bibliotek, allmän kulturverksamhet och museer. Alla kommuncentrum har ett utbud av kultur- och museitjänster. Kulturenheten producerar och ordnar olika kulturevenemang och tjänster och är samarbetspartner i många lokala samarbeten med konstnärer och föreningar. I kommunen finns ett tiotal museer inom olika verksamhetsområden. För vissa museer är Tusby kommun huvudman, för andra är huvudmännen olika stiftelser och föreningar. Biblioteket har fyra verksamhetsställen och en bokbuss. Det hör till de mellannyländska kommunernas biblioteksnät Kirkes. Barnomsorgs- och bildningssektorn i Tusby erbjuder i tillsammans med Träskända stad undervisning vid musikinstitutet Keskisen Uudenmaan musiikkiopisto, som har ett verksamhetsställe i Tusby. Barnomsorgs- och bildningssektorn har ett brett samarbete med lokala organisationer och föreningar inom den tredje sektorn.

Vanda kulturtjänster svarar för tillhandahållandet av stadens kulturtjänster och grundläggande konstundervisning i olika delar av staden. Kulturproduktionen sörjer för att kultur kan upplevas över hela staden. Kulturen görs tillgänglig genom årligen återkommande evenemang, seniorkulturverksamhet, filmvisningar och understöd. Enheten har verksamhetsställen i Dickursby och Korso. Enheten för kulturlokaler, Länsi-Vantaan kulttuuritilat, förvaltar stadens kulturhus Myrbackahuset och konserthuset Martinus. Kulturhusen erbjuder mångsidiga erfarenheter och upplevelser för personer i alla åldrar. Barnkulturverksamheten tillhandahåller många former av service över hela staden på både finska och svenska.

Vanda stad har två museer, Vanda stadsmuseum samt Vanda konstmuseum, som finns i Myrbackahuset i Myrbacka och även förvaltar Galleria K i Dickursby. Dessutom har flera andra huvudmän museer i Vanda.

Vanda bibliotek har tio verksamhetsställen runt om i staden samt två bokbussar. Alla bibliotek har även material och verksamhet på svenska. Vid Dickursbyskolan finns det helt svenskspråkiga Sandkullabiblioteket.

Vuxenutbildningen har koncentrerats till institutshuset på Näckrosvägen i Dickursby. Dessutom finns det mycket kvällsverksamhet i skolor i olika delar av Vanda. Vuxeninstitutet ger medborgarundervisning i fritt bildningsarbete, grundläggande utbildning för unga invandrare samt sysselsättningsutbildning för invandrare.

Vanda musikinstitut tillhandahåller grundläggande undervisning i alla instrument, sång och grunderna i musik på finska och svenska. Enheten har utbildningsenheter runt om i staden. Vanda konstskola tillhandahåller grundläggande konstundervisning vid utbildningsenheter i olika delar av staden.

Vichtis kulturtjänster utvecklar, stärker och koordinerar kultur- och medborgarverksamheten i samarbete med olika organisationer, läroanstalter och kulturproducenter. Det finns cirka femtio kulturföreningar inom kommunen. Vichtis bibliotek har två verksamhetsställen och en bokbuss. Grundläggande konstundervisning ordnas av institutet Hiiden Opisto, dansskolan Luoteis-Uusimaan tanssiopisto Vinha, musikinstitutet Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto, musikföreningen Palajärven musiikkiyhdistys Palmu och konstskolan Vihdin Kuvataidekoulu. Dessutom finns Vichtis teater i kommunen.

4.3 Markanvändning, boende, trafik och miljö

I *Esbo* sköts uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö främst i tekniksektorns organisation. Teknik- och miljösektorn har fem nämnder/direktioner: stadsplaneringsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljönämnden och affärsverksdirektionen. Under stadsstyrelsen verkar också koncernsektionen, närings- och konkurrenskraftssektionen samt lokal- och bostadssektionen. Tekniksektorn har 1 090 anställda. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 219 387 miljoner euro (verksamhetsbidrag 73 965 miljoner euro)

Esbo tillämpar beställare–utförare-modellen i den interna servicen. Affärsverkssektorn producerar tjänster åt andra sektorer, som är beställare. Tekniksektorns organisation är en beställarorganisation. Fastighetsbyggnad och -ägande liksom serviceproduktion som byggtjänster, fastighetstjänster och matservice är organiserad i affärsverk. I tekniksektorns organisation ingår också koncern- och intressebolag. Under sektorsstaben finns stora utvecklingsprojekt, av vilka Storåkern och Hagalund är separata balansenheter.

Ansvaret för planering av markanvändningen och planläggningen har Esbo stadsplaneringscentral i samarbete med övriga sektorscentraler och stabens utvecklingsprojekt. Stadsplaneringscentralen har 135 anställda och är indelad i detaljplan-, generalplan-, trafikplanerings- samt service- och utvecklingsenheten. Tomtenheten finns i tekniksektorns stab och mätningstjänsterna hos tekniska centralen.

Stadsplaneringscentralens generalplanenhet sköter planering av sådan markanvändning som kännetecknas av långa tidsperspektiv eller stora områdeshelheter. Enheten svarar för temaspecifik granskning som gäller hela Esbo och stöder planläggningen. Större delen av Esbo har en lagakraftvunnen generalplan. Avsikten är att generalplanen för de norra delarna, fastställd i två delar 1997 och 2001, ses över under programperioden 2014–2017. De senaste åren fokusområden i detaljplanläggningen förblir aktuella även den närmaste tiden och handlar om kompletterande byggnation i verkningsområdet för metron och stadsbanan samt nya småhusdominerade planer i samhällsstrukturens expansionsriktningar.

Stadsplaneringscentralens trafikplaneringsenhet arbetar med trafikplanering som ingår i planeringen av markanvändningen vid general- och detaljplanläggningen. När planläggningen är klar fortsätter trafikplaneringen mera detaljerat med gatuplaneringen. Tekniska centralen svarar för planeringen av gator och trafikreglering. Planering av kollektivtrafiken, utveckling av regionens trafiksystem (HLJ) och trafikforskning hör till Helsingforsregionens trafik (HRT). Kollektivtrafiksystemet i Esbo kommer att vila starkt på spårbunden trafik ett tvärgående och internt linjenät i Esbo som kompletterar spårtrafiken.

Målen och de primära områdena i Esbos bostadsproduktion anges i Helsingforsregionens MBT-intentionsavtal. De hyresbostäder som ägs av Esbo stad finns hos Esbo Bostäder Ab, som även väljer hyresgästerna. Tekniska centralens tjänster för gator och grönområden fungerar som ägare och beställare. I början av 2011 koncentrerades kommunalteknikens produktionsuppgifter till affärsverket Esbo Stadsteknik. Affärsverket sysselsätter cirka 320 personer. Förvaltning och kundtjänster bistår Tekniska centralens ledning som expert och sköter en del av centralens gemensamma förvaltnings- och kundtjänster. Inom serviceområdet Förvaltning sköter enheten Myndighetsuppgifter stadens parkeringsövervakning och uppgifter enligt lagen om flyttning av fordon.

Esbos byggnadstillsynscentral består av 50 personer i en organisation av sakkunniga på olika områden. Serviceområdet Stadsmätning och geoteknik svarar för mätning och kartverk på stadens område, sköter fastighetsbildningsuppgifter på detaljplanområde samt andra myndighetsuppgifter inom stadsmätning. Ungefär hälften av insamlade undersökningsdata om jordmånen och berggrunden beställs från konsulter.

Affärsverket Lokalcentralen sköter anskaffning och underhåll av stadens lokaler och byggnader. Det har ca 80 anställda. Tjänster inom fastighetsskötsel produceras av affärsverket Esbo Fastighetstjänster. Miljöcentralen svarar för stadens miljö- och naturvård och har ca 20 anställda.

Ansvaret för vattenförsörjning och avfallshantering finns hos samkommunen HRM.

I *Helsingfors* är uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö fördelade på flera nämnder. De viktigaste är stadsplaneringsnämnden, fastighetsnämnden, bostadsnämnden, bostadsproduktionskommittén, HST-direktionen, byggnadsnämnden, nämnden för allmänna arbeten, nämnden för tekniska tjänster, miljönämnden och direktionen för affärsverket Palmia. Dessa leder sektorsverken, såsom stadsplaneringsverket, fastighetskontoret, bostadsproduktionsbyrån, Helsingfors stads trafikverk, byggnadstillsynsverket, byggnadskontoret, miljöcentralen, Stara och Palmia. Enligt budgeten (2014) är stadsplanerings- och fastighetsväsendets driftsutgifter 317,5 miljoner euro (verksamhetsbidrag 352,5 miljoner euro) och byggnads- och miljöväsendets utgifter 654,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 303,6 miljoner euro).

Stadsplaneringskontoret svarar för planläggning och trafikplanering i Helsingfors. Personalantalet är ca 280. Kontoret har fyra avdelningar: generalplanerings-, detaljplanerings-, trafikplanerings- och förvaltningsavdelningarna. Generalplaneringsavdelningen bereder generalplaner och gör tekniska och ekonomiska utredningar bl.a. för att bedöma planernas genomförbarhet och kostnader. Trafikplaneringsavdelningen svarar för planeringen av Helsingfors trafik för såväl bil- och kollektivtrafiken som cykel- och gångtrafiken. I Helsingfors utarbetas just nu en ny generalplan. Den gällande generalplanen är från 2002 och föråldrad i många delar. Stadsplaneringsnämnden godkände 2012 utgångspunkterna och arbetsprogrammet för en ny generalplan. Planen torde bli färdig 2016.

Fastighetskontoret svarar genom fastighets- och bostadspolitiska medel för att Helsingfors har förutsättningar för bra och mångsidigt boende, näringsverksamhet och service. Personalantalet är cirka 470. Fastighetskontorets huvudsakliga verksamhetsområde är förvaltning, uthyrning och försäljning av fastigheter och markområden som staden äger. Dessutom utvecklar man förvaltningen av de bostadsfastigheter som staden äger

samt förfaringssätten vid reparationer, ombyggnader och annat som gäller fastigheterna. Fastighetskontoret förmedlar stadens hyresbostäder och sköter vissa lån och understöd inom kommunens verksamhetsområde i fråga om ägarbostäder. Till kontoret hör geotekniska sakkunnigtjänster, kart- och fastighetsdatatjänster och fastighetsingenjörens myndighetsuppgifter. Fastighetskontoret har sju avdelningar: bostadsavdelningen, geotekniska avdelningen, stadsmätningsavdelningen, enheten för fastighetsutveckling, lokalcentralen, tomtavdelningen och förvaltningsavdelningen.

Byggnadskontoret svarar för Helsingfors gatu- och grönområden samt planering och uppförande av stadens lokaler. Personalantalet är cirka 450. Själva bygg- och underhållsarbetena beställs från stadens produktionsenhet Stara och privata entreprenörer. Byggnadskontoret har fem avdelningar: arkitekturavdelningen, förvaltningsavdelningen, HSB-Byggherre, gatu- och parkavdelningen samt serviceavdelningen. Byggnadstillsynsverket är indelat i allmänna avdelningen, som svarar för arkiv, statistik och datasystem samt juridiska och administrativa ärenden, stadsbildsavdelningen, som svarar för behandling av tillståndsansökningar, ger råd och tips till personer med byggplaner samt övervakar stadsbildens utveckling, och byggnadstekniska avdelningen, som sköter myndighetstillsynen av byggarbeten. Personalantalet är knappt 120.

Miljöcentralen har en livsmedelssäkerhetsavdelning, som svarar för ärenden som gäller livsmedelstillverkning, djurskydd, livsmedelsaffärer och restauranger, en miljö- och hälsoskyddsavdelning, som svarar för boendehälsa och hälsoskydd, en miljöskyddsavdelning, som svarar för områdesanvändning, luftskydd och bullerbekämpning, naturskydd, förorenad jord, avfall och vattenskydd, och en förvaltningsavdelning. Personalantalet är cirka 160.

Helsingfors stads trafikverk (HST) har cirka 1 050 anställda. HST:s verksamhetsområde är att producera metro-, spårvagns- och sjötrafik. HST äger Helsingfors spårvagns- och metrobanor samt metrostationer. Verket planerar, bygger och underhåller den infrastruktur som Helsingfors kollektivtrafik behöver – banorna och stationerna. HST:s viktigaste partner är samkommunen Helsingforsregionens Trafik (HRT). HRT svarar för kollektivtrafiken på ett område som består av huvudstadsregionens kommuner, Kervo och Kyrkslätt samt för planeringen av trafiksystemet i hela Helsingforsregionen.

Bostadsproduktionskommittén och -byrån (ATT) är en organisation inom Helsingfors stad som ska svara för att bostäderna i stadens egen bostadsproduktion byggs enligt stadens mål. ATT:s kvantitativa produktionsmål har angetts i ett av stadsfullmäktige godkänt handlingsprogram för boende och tillhörande markanvändning, som delvis genomför MBT-intentionsavtalet för Helsingforsregionen. År 2013 producerades 1 053 bostäder, cirka en fjärdedel av stadens hela bostadsproduktion.

Stara sköter stadens egen byggservice. Personalantalet är cirka 1 600. Organisationen är indelad i stadstekniskt byggande, underhåll, byggteknik, miljövård, geotjänster, logistik och förvaltning. Dessutom svarar Palmia för bl.a. fastighetsskötsel och husteknik.

Beslutsfattandet inom samhällstekniska sektorn i Grankulla är fördelat på samhällstekniska nämnden och byggnadsnämnden samt stadsbildskommittén under den. Resultatområdet Markanvändning svarar för alla markanvändningsplaner, markpolitiken, namnärenden och beslut om dispenser i Grankulla samt företräder Grankulla i regionala arbetsgrupper för markanvändning tillsammans med samhällsteknikdirektören. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna cirka 11 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1,85 miljoner euro)

I *Grankulla* finns det inte någon gällande generalplan. Däremot har staden utarbetat en plan för markanvändningen (MASU) som på översiktlig nivå uttrycker stadsfullmäktiges vilja när det gäller utvecklingen av Grankullas markanvändning. Ungefär 95 % av Grankullas yta omfattas av detaljplaner. I Grankulla blir ett tiotal ändringar av detaljplanen anhängiga per år.

Bostadsproduktionsmålen fastställs i MBT-intentionsavtalet och stadens bostadsprogram, som även granskar förutsättningarna och utgångspunkterna för främjande av bostadsproduktionen. Grankulla stads allmänna hyresbostäder finns till största del i stadens egna fastighetsbolag. Kollektivtrafiken spelar en central roll i de trafikpolitiska val genom vilka markanvändning och trafik samordnas. Kollektivtrafiken planeras och drivs helt och hållet genom samkommunen HRT, där Grankulla deltar aktivt i uppföljningen och styrningen.

Nuförtiden koordineras det kommunaltekniska planeringsarbetet alltid med HRM, HRT, trafikverket, NTM-centralen, polisen och Esbo stad. Byggnadstillsynen har ett nära samarbete med huvudstadsregionens byggnadstillsyner både i tekniska arbetsgrupper och på tillståndssidan. Resultatområdet Markanvändning inom samhällstekniska sektorn svarar för Grankullas kartor, mätningstjänster och fastighetsbildning. Resultatområdet Byggherreverksamhet och teknisk planering svarar för lokaltjänsterna. Resultatområdets fastighetsenhet svarar för fastighetsskötseln. Grankulla stads miljövårdsmyndighet är samhällstekniska nämnden.

I *Kervo* leds uppgifterna inom markanvändning, trafik och miljö av stadsteknikaffärsverkets direktion, byggnadsnämnden och stadsutvecklingssektionen. Dessutom finns markanvändningstjänsterna i stadsdirektörens stab. Enligt budgeten (2014) är stadsteknikens driftsutgifter cirka 30 miljoner euro (verksamhetsbidrag 4,4 miljoner euro), Byggnadsnämndens driftsutgifter och verksamhetsbidrag är 598 000 euro. Markanvändningstjänsternas driftsutgifter är cirka 2 miljoner (verksamhetsbidrag 817 000 €).

Affärsverket Kervo Stadsteknik består av följande enheter: nyckeltjänster, stadsmiljö, trafiksystem, vattenförsörjning, produktionsstöd och investeringsenheten. Enheten Nyckeltjänster svarar för underhåll och reparation av de lokaler som staden äger eller använder samt för stadens måltids- och renhållningstjänster. Enheten Stadsmiljö svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens parker, skogar, åkrar, gatugrönområden, utomhusidrottsområden och gatubelysning. Dessutom svarar enheten för avfallshanteringen i samarbete med externa samarbetspartner. Enheten Trafiksystem svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens trafikleder och trafikplanering. Den svarar även för kollektivtrafiken. Vattenförsörjningsenheten svarar för planering, anläggning och underhåll av stadens vatten- och avloppsnät. Säkerställande av vattenförsörjningen och avledningen av avloppsvatten för behandling sker i samarbete med externa samarbetspartner. Enheten Produktionsstöd svarar för affärsverkets allmänna förvaltning, ekonomiförvaltning och kommunikation. Till enheten hör en depå som utför maskincentrals- och reparationstjänster. Investeringsenheten svarar för planering och byggande av stadens verksamhetslokaler.

Byggnadsnämnden sköter byggnadstillsynens myndighetsuppgifter i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Ärendena bereds och verkställs av centralförvaltningens byggnadstillsynsbyrå.

Stadens bostadstjänster arbetar med de bostadsbehövandes behov samt urval och tillsyn av boende samt lån i enlighet med det som statliga myndighet fastställt. Planeringen av bostadsproduktionen sker i en förändrad omvärld genom att den regionala planeringen av markanvändning, boende och trafik ökat under de senaste åren.

Markanvändningstjänsterna svarar bl.a. för planläggningen. Kervos generalplan godkändes 2004 och har ändrats 2006 för Kerca-områdets del. Generalplanen planeringsår är 2020, och byggandet har framskridit så att en översyn av planen behövde inledas 2013. Den nya generalplanens planeringsår är 2035. Kervo stads trafikfrågor hanteras i affärsverket Kervo stadsteknik och i markanvändningstjänsterna, Enheten markanvändningstjänster svarar för planeringen av trafiknätet och trafiklösningarna i samband med planläggningen. KUUMA-regionens affärsverk har en trafikplanerare, som svarar för regionens intressebevakning.

Mellersta Nylands miljöcentral är ett gemensamt myndighetsorgan inom miljöhälsovård och miljöskydd för kommunerna Träskända, Kervo, Mäntsälä, Nurmijärvi och Tusby.

Beslutsfattandet inom tekniska sektorn och miljösektorn i *Kyrkslätt* är fördelat på samhällstekniska nämnden, byggnads- och miljönämnden, nämnden för serviceproduktion och direktionen för Eriksgård. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 43 miljoner euro (verksamhetsbidrag 9,6 miljoner euro)

Inom samhällstekniska sektorn svarar resultatområdet Markanvändning och dess enhet för tomt- och geoinformationstjänster för genomförandet av markpolitiken. Generalplanläggningen sköts inom sektorns planläggnings- och trafiksystemtjänster, som är kommunens representant i regionala markanvändnings- och trafiksystemprojekt. Kyrkslätt är också med i trafiksystemplanen för Västra Nyland. De lagakraftvunna generalplanerna omfattar hela kommunen. Våren 2014 slutfördes arbetet med en utvecklingsbild över kommunens markanvändning.

Inom samhällstekniska sektorn utförs trafikplanering i såväl planläggnings- och trafiksystemtjänsterna som de kommunaltekniska tjänsterna. Vid projekt som gäller delgeneralplaner utarbetas behövliga utredningar och översikter för organisering av trafiken. Vid detaljplanläggning utarbetas bl.a. trafikregleringsplaner och allmänna planer över gator och parkeringsområden. Kommunaltekniska tjänster utarbetar bl.a. gatuplaner enligt detaljplanen. Ändringar i vägplaner för landsvägar utarbetas också av de kommunaltekniska tjänsterna.

Planläggnings- och trafiksystemtjänsterna svarar för detaljplanläggning och tillhörande utredningar. Tyngdpunkten i detaljplanläggningen finns i zonen med kustbanan och stamväg 51. Detta område sträcker sig från Kantvik via kommuncentrumet till Tolls och Jorvas och vidare mot Massby och Esboviken. En betydande del av planläggningen syftar till att komplettera samhällsstrukturen.

De hyresbostäder som ägs av kommunen finns hos Kyrkslätts Hyresbostäder Ab, som även väljer hyresgäster. Kyrkslätts kollektivtrafikmyndighet är HRT. Hösten 2014 övergår Kyrkslätt till HRT-beställd kollektivtrafik med undantag för trafiken på Åboleden. Kollektivtrafikturerna konkurrensutsattes första halvåret 2014.

Resultatområdet Tekniska produktionstjänster svarar för kommunens gator, gång- och cykelvägar, allmänna områden samt planering, anläggning och underhåll av rekreations-

och grönområden. Nybyggnation sker till 95 % genom köptjänster och till 5 % i egen regi (inkluderar tillsynen). Kyrkslätt har ett vattenförsörjningsverk som sköter invånarnas vattenförsörjning samt avledning av avlopps- och regnvatten inom sitt verksamhetsområde. Vattenförsörjningsverket har ett avtal om avloppsvatten med HRM. Ungefär hälften av hushållsvattnet köps från HRM. Hushållsvattnet i Veikkola kommer från områdets grundvattentäkt och HRM. Dessutom finns det 7 vattenandelslag i Kyrkslätt. Den kommunala avfallshanteringen har ordnats genom samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM).

Kyrkslätts byggnadstillsyn och miljövård utgör ett resultatområde.för myndighetsverksamhet. Kyrkslätts tomt- och geoinformationstjänster svarar för kommunens kartproduktion (bl.a. grundkarta, guidekarta, adresskarta), geodetisk beräkning på områden med detaljplan, adressnumrering, terrängmätning exkl. byggnadstillsynens myndighetsmätningar samt underhåll och utveckling av geoinformationssystemet. Enheten tekniska produktionstjänster inom resultatområdet Serviceproduktion svarar för underhåll och byggande av kommunens lokalbestånd. På byggsidan sker över 90 % av investeringarna och cirka 70 % av reparationerna genom köptjänster. Enheten för tekniska produktionstjänster inom resultatområdet Serviceproduktion svarar för skötsel och underhåll av fastigheterna. Kommunens miljövårdsmyndighet och tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt marksubstanslagen är byggnads- och miljönämnden.

I *Sibbo* har kommunstyrelsens markanvändningssektion till uppgift att sköta kommunens markpolitik och planering av markanvändning. Tekniska utskottet svarar för samhällstekniken, bl.a. trafikleder, allmänna områden, vatten-, avlopps- och energiförsörjning, kommunens fastigheter, bostadsuthyrning, räddningsväsendet och avfallshanteringen. Utskottet är vägförvaltningsmyndighet enligt lagen och förordningen om enskilda vägar i ärenden som gäller besvär och bildande av väglag. Byggnads- och miljöutskottet behandlar ärenden som enligt markanvändnings- och bygglagen och annan lagstiftning hör till kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Utvecklings- och planläggningscentralen svarar för markanvändnings-, bostads-, närings- och trafikfrågor som gäller kommunen. Centralen har 20 anställda. Den är indelad i fyra enheter enligt nuvarande verksamhet: Förvaltnings- och planeringsenheten, mätnings- och fastighetsenheten, generalplanenheten och planläggningsenheten. Utvecklings- och planläggningscentralens utgifter är cirka 4,3 miljoner euro per år. Årligen reserveras cirka 1 miljoner euro för sakkunnigtjänster.

Avdelningen för teknik och miljö svarar för kommunens byggnadstillsyn, miljövård, gator och grönområden, vattenförsörjning och lokaler.

I *Tusby* styrs markanvändning, boende, trafik och miljö av kommunutvecklingsnämnden. Resultatområdet Kommunutveckling har till uppgift att sörja för kommunens markanvändning och överlåtelser, planering av markanvändning och utvecklingsprojekt, företagstjänster och marknadsföring i syfte att säkerställa kommunens tillväxt och utveckling. Det är indelat i markanvändning och karttjänster, geografisk information och planläggning samt företagstjänster och utvecklingsprojekt. Enligt budgeten (2014) är utgifterna 3,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 1,7 miljoner euro) och personalantalet 42,7.

Byggnadsnämnden leder byggnadstillsynen. Under tekniska nämnden finns kommunaltekniken, kollektivtrafiken, miljötekniska tjänster, lokalcentralen, vattenverket och förvaltningstjänster. Enligt budgeten (2014) är tekniska sektorns driftsutgifter 21,7 miljoner euro (verksamhetsbidrag 4,4 miljoner euro) Personalantalet är 139,7.

Nuvarande generalplan 2010 saknar rättsverkan och är föråldrad i många delar. Nu ska en generalplan för hela kommunen utarbetas. Den ska bli en strategisk plan med rättsverkan enligt markanvändnings- och bygglagen och har 2040 som planeringsår. Beredningen av planen är i utkastskedet. Kommunen har också fem anhängiga delgeneralplaner.

Resultatområdet Kommunalteknik producerar kommunaltekniska planer och mätningar och svarar för anläggandet av kommunalteknik. Dess resultatenhet för kommunalteknisk planering utarbetar planer över gator, parkeringsområden och vattenförsörjningsnät. Resultatområdet Miljötekniska tjänster svarar för underhållet av trafikleder och grönområden, organiserar avfallshanteringen och svarar för kommunaltekniska materialtjänster samt maskin- och transporttjänster. Lokalcentralens uppgift är att producera de lokaltjänster sektorerna behöver inklusive anskaffning, uppförande och reparation av lokaler samt underhåll, skötsel och städning av fastigheter. Tusby kommuns vattenverk ombildades till ett affärsverk fr.o.m. 1.1.2014. Kollektivtrafiken ser till att bevara förutsättningarna för lokal kollektivtrafik som bär sina kostnader, och där trafiken är olönsam upphandlar man tjänster för åtminstone pendlare och utjämnar skillnader i servicenivå mellan kommundelar.

Tusby kommuns bostadstjänster sköter bostadsrelaterade uppgifter som kommunerna ålagts. Kommunen har cirka 360 bostäder som man äger eller hyr. Kommunens fastighetsbolag Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy äger över 780 bostäder. Enheten för bostadstjänster väljer även hyresgäster till flera andra ägares arava- eller räntestödsbostäder. Kommunen har även fritt finansierade hyresbostäder.

Mellersta Nylands miljöcentral är ett gemensamt myndighetsorgan inom miljöhälsovård och miljöskydd för kommunerna Träskända, Kervo, Mäntsälä, Nurmijärvi och Tusby.

I *Vanda* styrs verksamhetsområdet markanvändning, byggnad och miljö av tre nämnder: stadsplaneringsnämnden, som under sig har företagsservicen, och stadsplaneringen, tekniska nämnden, som under sig har fastighetscentralen och kommunalteknikcentralen, och miiljönämnden, som under sig har byggnadstillsynen och miljöcentralen. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna för verksamhetsområdet markanvändning, byggnad och miljö 319,9 miljoner euro (verksamhetsbidrag 8,6 miljoner euro) och personalantalet 683.

Vandas markanvändning styrs av Vandas strategi för fullmäktigeperioden 2013–2016, ekonomiska stabilitets- och skuldprogrammet (2012) samt av andra program framförallt Vandas bostadsprogram (2009–2017) och den årliga bostadsbyggnadsprognosen, Vandas livskraftsprogram 2013–2016 (2014), Stadens markpolitiska riktlinjer för planering av markanvändning och markköp 2013–2016 (2012) samt Vanda stads miljöprogram (2013–2016). Planering av markanvändning ingår också i flera andra program och deras beredning (välfärdsprogrammen, program för olika invånargrupper, delaktighetsmodeller etc.).

Stadsplaneringen har cirka 70 anställda, som gör totalt cirka 62 årsverken. Antalet torde inte förändras de kommande åren. I budgeten 2014 är driftsutgifterna 4 055 074 euro, driftsinkomsterna 189 000 euro och verksamhetsbidraget 3 886 074 euro. Stadsplaneringen är indelad efter uppgifter och områden i sju enheter, vars chefer utgör ledningsgruppen.

Bostadspolitisk styrning hör till företagsservicen inom verksamhetsområdet markanvändning, miljö och byggnad. De bostadspolitiska principerna anges i Vandas bostadsprogram 2009–2017 (”Boende med livsinnehåll i Vanda”). Ett väsentligt element i Vandas bostadspolitik är stadens markpolitiska riktlinjer.

Bostadsenhetens huvuduppgift är att genomföra stadens bostadspolitik, utveckla boendeförhållandena och skapa förutsättningar för bostadsproduktion i samarbete med externa parter såsom byggherrar, byggare och investerare samt med övriga resultatområden inom markanvändning och miljö, framförallt stadsplaneringen, och med stadens verksamhetsområden. Till enhetens uppgifter hör också att utarbeta bostadsprogrammet, den årliga bostadsbyggnadsprognosen, överlåtelser av bostadstomter, ärenden som gäller statens arava- och räntestödslån, vissa uppgifter inom tillsyn av hyresboende, ansvar för stadens bostadslånefond (reparations-, energi- och hälsoriskunderstöd), bostadsforskningsprojekt och olika utvecklingsuppgifter.

Vanda stad säljer aktivt bostadstomter till byggherrar, byggare och investerare för byggen i bolagsform och till privatpersoner för småhusbyggen. Staden säljer årligen 50–100 småhustomter. Många aktörer inom byggbranschen bygger i Vanda, och med de största hålls årliga byggherreöverläggningar för att främja ny bostadsproduktion.

Vanda generalplan 2007, som siktar på år 2030, vann laga kraft år 2010.

Trafikplaneringsresurserna uppgår till 22 personer. Konsultuppdragen är cirka 250 000 euro/år eller 1 219 euro/tusen invånare/år. Vanda har systematiskt utvecklat markanvändningen enligt stadens strategi så att den bygger ännu starkare på hållbara transporter, varvid gång, cykel och kollektivtrafik kan bli ett konkurrenskraftigt alternativ till personbilen (se även 2.2.2).

I *Vichtis* är beslutsfattandet inom tekniska och miljösektorn fördelat på planläggnings- och tekniska nämnden, miljönämnden och direktionen för Vichtis Vatten. Tekniska sektorn har 99 anställda. Enligt budgeten (2014) är driftsutgifterna 17,5 miljoner euro (verksamhetsbidrag 5,8 miljoner euro)

Planläggningsenheten vid Vichtis teknik- och miljöcentral svarar för all planering av kommunens markanvändning. Planläggningssektorn har nio anställda. Den svarar för general- och detaljplanläggning och deltar i regionala markanvändningsgrupper. Vichtis har en trafikplanerare. Arbetsuppgifterna handlar om både planläggning och kommunalteknik.

Vichtis har utarbetat ett markpolitiskt program, som anger principerna för kommunens markanvändningsavtal i samband med anskaffning, överlåtelse och planläggning av mark. Vichtis saknar en lagakraftvunnen generalplan för hela kommunen. Vichtis har fyra lagakraftvunna delgeneralplaner. Anhängiga delgeneralplaner gäller Västbanans utvecklingszon.

För Vichtis kollektivtrafik är tillsyns- och tillståndsmyndigheten Nylands NTM-central, med vilken man har fortlöpande samarbete i linjenäts-, biljett- och trafiktillståndsärenden. Regionalt samarbete inom kollektivtrafiken bedrivs i huvudsak inom Västra Nyland. I fråga om linjenätet har Vichtis mest gemensamt med Högfors och Lojo eftersom en stor del av Vichtis bussturer kör via Högfors eller Lojo. Många turer som kör via Vichtis betjänar även Veikkola i Kyrkslätt, och passagerare från Veikkolaområdet är en viktig faktor för vissa turer som betjänar Vichtis.

Kommunaltekniken svarar och sörjer för gatuhållningens myndighetsuppgifter, investeringsprogram, utveckling, planering, anläggning, byggande och underhåll av kommunens gatu-, rekreations- och grönområden, grävnings- och placeringstillstånd för gatu- och parkområden, arrendeärenden, upphandling och övervakning av entreprenader. Vichtis Vatten är ett affärsverk som ägs av Vichtis kommun och svarar för invånarnas vattenförsörjning samt avledning av avlopps- och regnvatten på sitt verksamhetsområde. Inom Vichtis byggnadstillsyn arbetar 6 personer. Geografisk information och mätning (10 anställda, varav 2 på deltid) svarar för kommunala uppgifter som gäller geografisk information, kartor och mätning. Lokalservicen svarar för underhåll och byggande av kommunens lokalbestånd. Dess fastighetsteknikenhet svarar för kommunens fastighetstjänster. Kommunens miljövårdsmyndighet och tillstånds- och tillsynsmyndighet enligt marksubstanslagen är miljönämnden.

5 ICT-läget – informationsförvaltnings-modeller och nyckeltal

Esbo har en decentraliserad ICT-modell. Den övergripande arkitekturen styrs centralt, men verksamhetsområdena har informationsförvaltningar som svarar för ICT-lösningarna på det specifika verksamhetsområdet. Dessa informationsförvaltningsorganisationer koordineras på stadsnivå genom arbetsgrupper, bl.a. styr- och ledningsgrupperna för informationsförvaltning. Olika ICT-integratorsroller finns runt om i stadsorganisationen, men en del av ansvaret för serviceintegrationen är centraliserat till IT-tjänsterna. Esbos ICT-personal består av 75 personer och ICT-budgeten är cirka 54,5 miljoner. (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014, cit. Kommunindelningsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Helsingfors stad har en decentraliserad förvaltningsmodell för informationsförvaltning. Stadsstyrelsens IT-sektion övervakar stadens IT-strategi samt informationsförvaltnings- och IT-investeringarna. IT-sektionens uppgift är att lägga fram förslag till principer och riktlinjer för IT och informationsförvaltning samt följa upp genomförandet av dem liksom utarbetandet, verkställandet och genomförandet av stadens IT-program, att på framställning av förvaltningarna godkänna IT-projekt för IT-projektprogrammet när projektets kostnadsbudget överstiger en miljon euro och att yttra sig om helheten i stadens IT-projektprogram. Stadsstyrelsens IT-sektion styrs av instruktionen för stadsstyrelsen, som definierar sektionens behörighet.

Stadskansliets IT- och kommunikationsavdelning står för styrningen av hur informations- och kommunikationstekniken utnyttjas och utvecklingen av informationsförvaltningens interoperabilitet i stadsförvaltningen samt för centralförvaltningens informationsteknik. Till IT-enhetens verksamhetsområde hör att styra utvecklingen av stadens IT-funktion, bereda stadens IT-program och leda verkställandet av programmet, styra utvecklingen av den övergripande arkitekturen, svara för stadens gemensamma IT-infrastruktur och utveckla strategiska datasystem och nättjänster.

Förvaltningarna uppgör preciserande verksamhets- och IT-strategier och/eller planer. De svarar för sin del av verkställighetsplanen för stadens IT-strategi och uppföljningen av genomförandet, verksamhetsmodellen för den egna informationsförvaltningen, integrationen av förvaltningens IT-infrastruktur i stadens infrastruktur, förvaltningens informationssäkerhet enligt stadens informationssäkerhetspolicy och definieringen av förvaltningens datasystem och tillhörande processer.

Helsingfors ICT-personal består av totalt 483 personer och ICT-budgeten år 2010 var cirka 97 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Grankulla har en centraliserad informationsförvaltning. Den svarar för administration och utveckling av grundläggande IT samt stödtjänster. Dessutom tillhandahålls expert-/konsulttjänster för verksamhetsområdenas ICT-projekt. Grankullas ICT-tjänster omfattar administration och utveckling av grundläggande IT samt stödtjänster. Dessutom tillhandahålls expert-/konsulttjänster för verksamhetsområdenas ICT-projekt. Grankullas centrala informationsförvaltning är en del av drätselkontoret och verkar under IT-ledningsgruppen, som består av stadsdirektören, sektorsdirektörerna och IT-chefen. Grankullas ICT-personal uppgår till 6 personer och ICT-budgeten är cirka 1,6 miljoner euro (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Kervo stads IT-servicecenter TIPAKE är ett affärsverk som levererar grundläggande IT-tjänster till Träskända, Kervo och Mäntsälä. TIPAKE tillhandahåller grundläggande IT-infrastrukturlösningar och datasystem inklusive administration av arbetsstationer samt datacenter-, datakommunikations- och datasäkerhetstjänster. Kervos ICT-personal består av 15 personer och ICT-budgeten är cirka 2,9 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Kyrkslätt har en centraliserad ICT-modell, som dock inkluderar områdesspecifika delar. IT-serviceproduktionen sker i egen regi och med stöd av externa IT-leverantörer i fråga om centrala datasystem. Kyrkslätt är med i de mellannyländska kommunernas KUUMA-samarbete och en delägare i IT-bolaget Tiera. Kyrkslätts ICT-personal består av 9 personer och ICT-budgeten är cirka 4,7 miljoner euro. (Kommunindelningsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Sibbo har en centraliserad informationsförvaltning. Den godkänner ICT-investeringarna för samtliga verksamhetsområden. I Sibbo ser man ICT-funktionen som en del av den strategiska utvecklingen av verksamheten. ICT-personalen består av 8 personer och ICT-budgeten är cirka 2,4 miljoner euro. (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Tusbys ICT-personal består av 7 personer och ICT-budgeten är cirka 2,6 miljoner euro (ICT-förändringsstödsutredning för Mellersta Nyland 2014).

Vanda har en centraliserad informationsförvaltning på stadsnivå med undantag för administratörs- och utvecklingsuppgifter. IT-tjänsterna är centraliserade till IT-servicecentret, som verkar under stadens centralförvaltning. IT-servicecentret hör till centralförvaltningen och svarar centralt för stadens informationsförvaltningsfunktion och ICT-serviceproduktion. De största verksamhetsområdena har utvecklingsresurser för koordinering av datasystemen och IT-användningen samt tar fram idéer och utvecklar utnyttjandet av datasystem och informationsteknik. Stadens informationsförvaltning styrs av en styrgrupp på stadsnivå där alla verksamhetsområden är representerade. Prioriterade områden i IT-användningen härleds ur stadens strategi, men den årliga verksamhetsplanen är baserad på områdesspecifika utvecklingsprojekt, behov och planer.

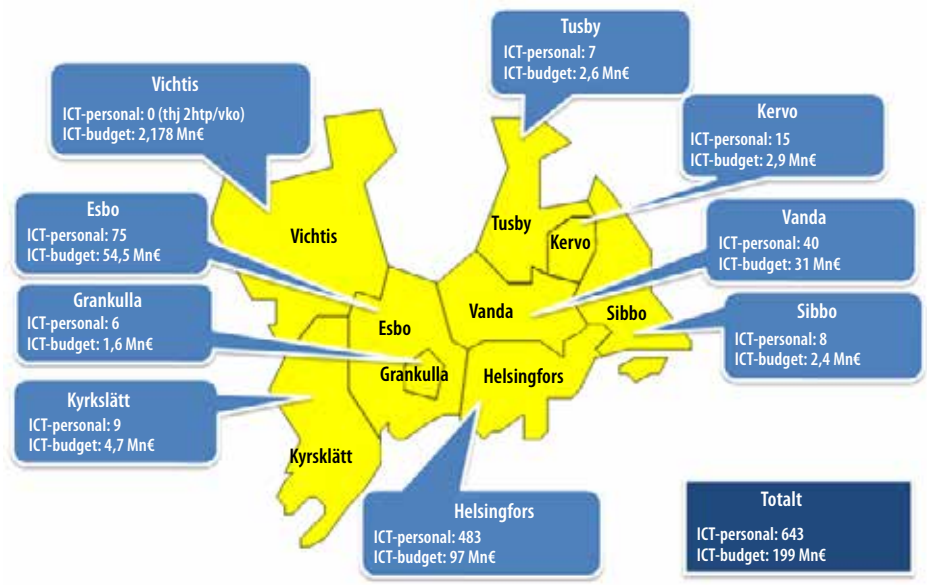
Ledningsgruppens viktigaste uppgift är att styra den centrala ICT-projektportföljen, prioritera projekt och ICT-medel samt fördela medlen adekvat. Styrgruppens ansvar är utveckling, styrning, koordinering och hantering av informationsförvaltningen, uppföljning av

ekonomin och effektiviteten i informationsförvaltningen och styrning av verksamhetsområdena i informationsförvaltningsfrågor samt att godkänna strategin, produktportföljen och årsbudgeten för informationsförvaltningen samt åtgärdsprogrammet för IT-servicecentret.

Vandas ICT-personal består av 40 personer och ICT-budgeten bedöms uppgå till cirka 31 miljoner euro år 2015 (ICT-förändringsstödsutredning för metropolstaden 2014).

Vichtis har en centraliserad ICT-modell med kommunsamarbete i närområdet som en väsentlig del. Ledningen av informationsförvaltningen köps som en extern tjänst. Grundläggande IT-tjänster köps från Kuntien Tiera Oy:s lokala tjänster i Västra Nyland. För centrala datasystem anlitas externa IT-leverantörer. Vichtis är med i KUUMA-samarbetet. Vichtis har ingen egen ICT-personal och ICT-budgeten uppgår till ca 2,2 miljoner euro (Kommunindelningsutredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014).

Bild 32. Utredningskommunernas ICT-personal och budget. Källor: Kommunindelnings-utredningen för Esbo, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis, Informationsförvaltning 2014; ICT-utredningen för Esbo, Kyrkslätt, Grankulla och Vichtis, bilagor till Informationsförvaltningsgruppens slutrapport 2014). Obs! Siffrorna är från olika år under 2010–2014, vilket innebär att de inte är helt jämförbara.

6 Kommunernas samverkan

Ekonomiskt mest betydande av de lagstadgade samarbetsområdena för områdets kommuner är specialiserad sjukvård, regional kollektivtrafik, avfallshantering och yrkeshögskoleutbildning. Ansvaret för strategisk planering, regional utveckling och planering av markanvändningen för hela landskapet finns hos Nylands förbund. Viktiga samarbetsorganisationer är också samkommunerna Helsingforsregionens trafik (HRT) och Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) samt Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS). Beslutanderätten i samkommunerna utövas av samkommunsstämman och i Nylands förbund av landskapsfullmäktige. Medlemskommunernas röster och platser fördelas enligt grundkapitalandelarna eller t.ex. invånarantalet. Kommunerna svarar för finansieringen genom fastställda betalningsandelar.

- **Nylands förbund** är en samkommun som består av Nylands 26 kommuner. Förbundet svarar bl.a. för utarbetandet av landskapsplanen för Nyland. Ledamöterna i landskapsfullmäktige och -styrelsen företräder i första hand sin kommun och försöker primärt bevaka den egna kommunens intressen i beslutsfattandet.
- **Samkommunen Helsingforsregionens** miljötjänster (HRM) producerar miljötjänster för Helsingforsregionens invånare och företag. Verksamhetsområdet är vattenförsörjning, avfallshantering och region- och miljöinformationstjänster.
- **Samkommunen Helsingforsregionens** trafik (HRT) består av medlemskommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kervo, Sibbo och Kyrkslätt. Samkommunen svarar för planering och organisering av medlemskommunernas kollektivtrafik, resenärsinformation och utarbetandet av en trafiksystemplan för hela Helsingforsregionen.
- **Helsingfors- och Nylands sjukvårdsdistrikt** HNS är en samkommun som består av 24 kommuner. Dess uppgift är att producera tjänster inom specialiserad sjukvård och vård av utvecklingsstörda. Universitetssjukhuset HUCS inom HNS svarar också för vård av patienter med sällsynta sjukdomar eller som annars behöver krävande vård. Dessa kommer från befolkningen inom specialansvarsområdet, som är större än sjukvårdsdistriktet, och i fråga om vissa sjukdomar även från hela landet. Utredningskommunerna hör till följande sjukvårdsområden inom HNS: Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kervo, Kyrkslätt och Vanda är medlemskommuner i HUCS sjukvårdsområde. Tusby hör till Hyvinge sjukvårdsområde, Vichtis till Lojo sjukvårdsområde och Sibbo till Borgå sjukvårdsområde.

- **Brand- och räddningsväsendet** i utredningskommunerna sköts av Helsingfors stads räddningsverk, Mellersta Nylands räddningsverk (Vanda, Tusby och Kervo) och Västra Nylands räddningsverk (Vichtis, Esbo, Grankulla och Kyrkslätt).
- **Yrkeshögskolor**
    - EVTEK är en samkommun där städerna Esbo, Grankulla och Vanda samt Kyrkslätts kommun är medlemmar.
    - Laurea ammattikorkeakoulu Oy verkar som en landskapsbaserad och diversifierad yrkeshögskola på hela metropolområdet. Delägare är Esbo stad, Vanda stad, Mellersta Nylands samkommun för yrkesutbildning, Hyvinge stad, Kyrkslätts kommun, Västra Nylands samkommun för yrkesutbildning, Borgå stad, Grankulla stad och Invalidförbundet rf.
    - Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy är ett gemensamt bolag för städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla samt Kyrkslätts kommun. Bolaget är huvudman för yrkeshögskolan Metropolia.

I regionen verkar också flera samkommuner inom yrkesinriktad utbildning och den sociala sektorn. Därtill bedriver kommunerna mycket samarbete kring andra tjänster, t.ex. öppna data (Helsinki Region Infoshare), bildning (i huvudstadsregionen har man avtalat om ordnande av dagvård och förskoleundervisning samt urvalsgrunder för antagning av elever till förskoleundervisning) och fritt bildningsarbete (t.ex. medborgarinstitut och museer). I regionen finns även flera regionala bolag och stiftelser.

Metropolområdets kommuner har mycket samarbete inom olika verksamhetsområden. Regionala samarbetsorgan med ledande förtroendevalda har bildats för frivilligt samarbete.

- **Delegationen för huvudstadsregionen** är ett samarbetsorgan för de högsta förtroendevalda i huvudstadsregionens städer. Verksamheten är baserad på ett samarbetsavtal mellan huvudstadsregionens städer 2013–2016 som godkänts av stadsfullmäktige i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Delegationen godkänner visionen och strategin för huvudstadsregionen, behandlar strategiska riktlinjer för utveckling av regionen samt följer upp samarbetet.
- **Huvudstadsregionens koordineringsgrupp** är ett styrande och koordinerande organ för de högsta förtroendevalda i städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla inom ramen för regionens samarbete (baserad på samarbetsavtalet mellan huvudstadsregionens städer 2013–2016). Gruppen sörjer för styrning och uppföljning av samarbetet utifrån visionen och strategin samt behandlar strategiskt viktiga samarbetsfrågor, t.ex. boende, markanvändning och trafik, metropolpolitik och Helsingforsregionens samarbete. Den fungerar som en ägarstyrningsgrupp för huvudstadsregionens gemensamma, betydande sammanslutningar.
- **Helsingforsregionens samarbetsmöte** är ett samarbetsorgan med ledande förtroendevalda från 14 kommuner i Helsingforsregionen. Samarbetet inkluderar städerna i huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla) och KUUMA-kommunerna (Träskända, Nurmijärvi, Tusby, Kervo, Mäntsälä, Borgnäs, Hyvinge,

Kyrkslätt, Vichtis och Sibbo. Regionsamarbetets mål är att trygga regionens internationella konkurrenskraft. Samarbetsobjekt är framförallt markanvändning, boende och trafik samt regional service, och för detta har man tillsatt MBT-delegationen.

- **Mellannyländska kommuner** (Hyvinge, Träskända, Kervo, Kyrkslätt, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, Sibbo, Tusby och Vichtis, de s.k. KUUMA-kommunerna) ingick år 2003 avtal om strategiskt partnerskap. Dess syfte är att förnya tjänsterna och utveckla områdets attraktionskraft. Man har även inlett samarbete om generalplaner. En del av kommunerna har organiserat ekonomiförvaltning och miljötjänster i gemensamma servicecenter.

7 Personal

7.1 Personalantal och yrkesgruppsfördelning

Enligt Kevas statistik har utredningsområdets kommuner cirka 83 000 anställda. Personalantalet och fördelningen framgår av tabell 18 och 19. Skillnaderna i hälsovård och lärare förklaras delvis av att Helsingfors sköter uppgifter inom specialiserad sjukvård och att staden har många privata och statliga skolor.

Tabell 18. Personalantal 2014 (Obs! antalet är en kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010. Hälsovårdspersonal ingår endast från primärkommunerna, ej samkommunerna, där Vichtis hör till samkommunen Karviainen).

	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrk-slätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis	Metro-polom-rådet
Kontorsarbete	810	2 366	44	103	114	68	108	808	51	4 475
Förvaltnings- och stödtjänster	681	3 402	36	78	80	50	103	669	31	5 139
Matservice	517	1 409	37	64	85	45	61	432	67	2 704
Städning och fastighetsskötsel	580	2 007	36	78	108	135	100	660	96	3 802
Tekniska och miljösektorn	1 120	5 053	57	126	102	71	122	819	105	7 590
Kultur och fritid	459	1 263	30	51	50	38	61	287	41	2 281
Socialsektorn	994	3 449	28	86	113	45	117	908	18	5 767
Läkare	316	1 001	8	37	52	30	56	265	0	1 766
Sjuksköterskor	968	4 256	49	120	177	64	144	762	2	6 567
Övrig hälso-vårdspersonal	855	1 497	29	107	68	41	160	554	5	3 303
Primärskötare och närvårdare	768	4 527	38	184	281	113	187	769	0	6 927
Hemvårdare och assistenter	558	1 214	53	90	170	62	127	399	143	6 908
Lärare	3 260	5 957	202	299	602	316	440	2 487	254	13 823
Dagvårds- och förskoleundervis-ning tot.	2 560	5 592	93	315	524	236	408	2 117	360	12 199
TOTALT	**14 446**	**42 994**	**740**	**1 635**	**2 525**	**1 314**	**2 192**	**11 936**	**1 171**	**83 250**

Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Tabell 19. Personalens relativa yrkesgruppsfördelning (%) 2014 (Obs! Andelen är en kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010. Hälsovårdspersonal ingår endast från primärkommunerna, ej samkommunerna, där t.ex. Vichtis hör till samkommunen Karviainen).

	Esbo	Helsing-fors	Gran-kulla	Kervo	Kyrk-slätt	Sibbo	Tusby	Vanda	Vichtis	Metro-polom-rådet
Kontorsarbete	6	6	6	0	5	5	5	7	4	5
Förvaltnings- och stödtjänster	5	8	5	5	3	4	5	6	3	6
Matservice	4	3	5	4	3	3	3	4	6	3
Städning och fastighetsskötsel	4	5	5	5	4	10	5	6	8	5
Tekniska och miljösektorn	8	12	8	8	4	5	6	7	9	9
Kultur och fritid	3	3	4	3	2	3	3	2	4	3
Socialsektorn	7	8	4	5	4	3	5	8	2	7
Läkare	2	2	1	2	2	2	3	2	0	2
Sjuksköterskor	7	10	7	7	7	5	7	6	0	8
Övrig hälso-vårdspersonal	6	3	4	7	3	3	7	5	0	4
Primärskötare och närvårdare	5	11	5	11	11	9	9	6	0	8
Hemvårdare och assistenter	4	3	7	6	7	5	6	3	12	8
Lärare	23	14	27	18	24	24	20	21	22	17
Dagvårds- och förskoleundervis-ning tot.	18	13	13	19	21	18	19	18	31	15
TOTALT	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

7.2 Personalens pensionsavgångar och rekryteringsbehov

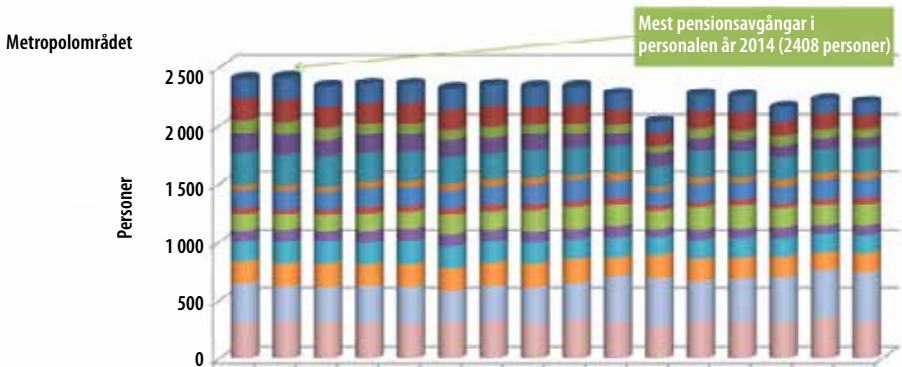
Kevas prognos över avgångar med ålders- och invalid/sjukpension gäller åren 2013–2030. Prognosen är baserad på personalen i tjänste- och anställningsförhållanden, fasta och på viss tid, KomPL- eller StaPL-försäkrade inklusive personal som är på tjänst- elle arbetsledighet 31.12.2010. Här ingår inte lantbruksutbytare och brandmän (däremot ingår övrig personal inom brand- och räddningsväsendet, t.ex. förvaltnings- och stödtjänster) eftersom de inte kan särskiljas i prognoserna. Deras andel är dock så liten att detta saknar betydelse för helheten.

Rekryteringsbehovet påverkas dessutom av övrig personalomsättning. Behovsprognoserna för respektive yrkesgrupp är baserade på prognostiserade förändringar i befolkningen som använder tjänsten (Statistikcentralen 2012) och den nuvarande användningen i olika åldersgrupper. Behovsprognoserna kan inte beakta eventuell över/underbemanning eller förändrad användning av t.ex. köptjänster. I fråga om hälsovården ingår endast personal från primärkommunerna, inte samkommunerna. Om primärvården inte finns hos kom-

munen (Vichtis av utredningskommunerna), är det kalkylerade behovet av t.ex. sjuksköterare endast baserat på antalet äldre, annars har även övriga befolkningsgrupper beaktats som användare av tjänsterna.

Mest pensionsavgångar kommer år 2015, 2 408 personer (bild 33). Åren 2016–2029 pensioneras över 2 000 personer varje år (förutom år 2024).

Bild 33. Prognos över personalens pensionsavgångar. Källa: KEVA, klassificeringar FCG Konsultointi Oy.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kontorsarbete	174,3	193,8	171,8	166,4	165,0	180,6	177,1	168,7	151,7	141,2	92,9	143,3	137,8	121,6	116,8	106,0
Förvaltnings- och stödtjänster	184,5	185,6	185,3	180,6	180,1	173,6	187,4	158,9	170,0	132,2	119,8	150,3	160,6	124,0	139,4	127,0
Matservice	110,5	109,1	99,8	90,5	90,0	81,8	90,6	77,3	81,5	71,6	62,9	84,6	79,8	86,2	78,6	75,3
Städning och fastighetsskötsel	174,4	174,6	142,1	161,4	154,2	148,1	139,2	133,0	122,8	107,3	109,4	110,5	98,1	93,2	92,5	83,5
Tekniska och miljösektorn	266,6	260,8	261,8	245,2	250,0	231,8	223,4	242,5	231,0	233,3	172,6	222,2	220,6	202,5	204,4	216,9
Kultur och fritid	52,9	52,1	47,0	57,9	53,5	63,8	49,4	59,5	48,4	68,7	44,3	57,0	50,8	49,9	63,6	60,6
Socialsektorn	152,4	160,7	152,4	164,5	163,1	152,7	161,4	166,6	179,4	150,6	130,1	158,8	144,4	145,3	166,6	154,4
Läkare	45,3	39,0	43,0	48,8	42,8	51,8	59,7	55,9	53,4	50,0	35,5	45,6	54,2	45,0	50,8	54,2
Sjuksköterare	143,9	129,7	139,0	148,7	146,5	170,9	155,2	186,4	185,8	185,3	157,2	186,2	194,8	165,9	171,7	185,0
Övrig hälsovårdspersonal	95,8	107,8	88,1	105,0	100,6	100,1	99,2	91,6	88,1	96,7	70,1	92,3	79,8	90,1	75,0	85,0
Primärskötare och närvårdare	172,4	183,3	190,3	181,8	203,4	191,4	189,5	178,7	172,0	169,4	153,1	163,8	167,8	156,6	160,1	154,1
Hemmvårdare och assistenter	185,4	204,5	209,8	189,3	201,5	191,2	202,9	209,5	202,0	159,0	199,3	194,8	184,5	170,7	152,1	161,9
Lärare	333,4	303,8	287,0	318,4	315,9	277,7	287,7	311,3	310,0	400,7	413,8	327,5	358,9	390,4	410,7	420,5
Dagvårds- och förskoleundervisning	308,3	303,6	314,6	297,4	288,7	298,7	324,7	289,2	334,6	306,1	271,8	328,1	319,8	311,9	338,9	314,4

De största pensionsavgångarna fram till år 2025 kommer bland kontorspersonal (43 % av nuvarande antal) samt personal inom-, städning- och fastighetsskötsel (44 %), förvaltnings- och stödtjänster (39 %), kosthållning (39 %), tekniska och miljösektorn (38 %) samt bland hemvårdare och assistenter (34 %) (bild 34). Sammanlagt går 34 % av dagens anställda i pension fram till år 2025. Trots att produktiviteten bedöms öka med 0,5 % per år (målet sätts förmodligen högre) behövs det cirka 6 831 fler anställda fram till år 2025 jämfört med 2013 års nivå.

Bild 34. Förändring i personalbehov och pensionsavgångar (Produktivitet +0,5 % per år). Källa: *kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010, ** Kalkylerad förändring i personalantal, *** Kevas prognos, visas i grupper av minst 8 personer, totalsiffran inkluderar dock alla personalgrupper.

Metropolområdet			Produktivitet +0,5 %/år			
			Personal*	Förändr.**	Pensioneras***	
Yrkesgrupp	Med bl.a.	Behovskalkylen baserad på	2013	2013-2025	2014-2025	
Kontorsarbete	Sekreterare, avdelningssekreterare, ordbehandlare, löneräknare, kassörer, vaktmästare, receptionister, telefonister o.d.	Befolkningsutveckling totalt	4 45	+115	1927	43 %
Förvaltnings- och stödtjänster	Ledare, ekonomidirektörer, kamrerer, bokförare, personaldirektörer, informationsförvaltning, kommunikation, translatorer o.d.		5106	+133	2008	39 %
Matservice	Restaurang- och storkökper-, kockar, kokerskor, kallskänkor, köksbiträden o.d.	Prognos över utvecklingen av antalet barn i dagvård, skolelever samt klienter i äldreservice med beaktade av måltidsprestationernas vikt	2690	+76	1050	39 %
Städning och fastighetsskötsel	Städare, städledare, fastighetsservicemän, vaktmästare o.d.	Befolkningsutveckling totalt	3777	+99	1677	44 %
Tekniska och miljösektorn	Tekniskt sakkunniga, byggbranschens arbetare, parkarbetare, lager-, reparations- och servicepersonal, chaufförer o.d.		7540	+196	+2841	38 %
Kultur och fritid	Biblioteks- och museipersonal, idrottsinstruktörer, ungdomsledare o.d.		2266	+59	654	29 %
Socialsektorn	Socialarbetare, handledare och pedagoger inom socialsektorn, sysselsättningsledare o.d.		5729	+149	1893	33 %
Läkare	Överläkare, specialistläkare, tandläkare och övriga läkare inom primärvård	Befolkningsutveckling i åldersgrupper och primärvårdens öppenvårdsbesök i åldersgrupper (75 % vikt) och hur antalet äldre utvecklas (25 % vikt)	1746	+250	571	33 %
Sjuksköterskor	Sjuksköterskor, hälsovårdare, ergoterapeuter och andra terapeuter, barnmorskor och tandsköterskor		6493	+929	1935	30 %
Övrig hälsovårdspersonal	Psykologer, laboratorieskötare, provisorer, farmaceuter, ambulansförare, medikalvaktmästare, talterapeuter, instumentvårdare o.d.		3266	+467	1135	35 %
Primärskötare och närvårdare	Primärskötare och närvårdare	Antalet äldre	6813	+2488	2149	32%
Hemvårdare och assistenter	Bl.a. hemvårdare, personliga assistenter, skolbiträden (närståendevårdare ingår i det totala antalet men inte i avgångarna)	Personliga assistenter: hur antalet äldre utvecklas (50 % vikt) och befolkningsutveckling totalt (50 %). Hemvårdare 100 5 hur antalet äldre utvecklas	6824	+1458	2349	34 %
Lärare	Lärare, rektorer, studiehandledare o.d.	Antalet 7-18-åringar	13756	+523	3887	28 %
Dagvårds- och förskoleundervisning	Hemvårdare och assistenter	Antalet 1-6-åringar	12163	-111	3666	30 %
TOTALT			82612	+6831	27743	34 %

När produktiviteten bedöms öka 0,5 % per år uppskattas utredningsområdets kommuner ha ett årligt rekryteringsbehov på cirka 3 000 personer fram till år 2023 och därefter är behovet cirka 2 500 personer per år fram till år 2029 (bild 35). Sammanlagt behövs det alltså 44 709 fler anställda fram till år 2029. Då har metropolområdet (de 9 utredningskommunerna) ett personalantal på 90 600 (bild 36), vilket innebär att kommunerna har cirka 8 000 fler anställda år 2029 än år 2013.

Bild 35. Kalkylerat rekryteringsbehov till följd av förändrade behov och pensionsavgångar, produktivitet + 0,5 %/år

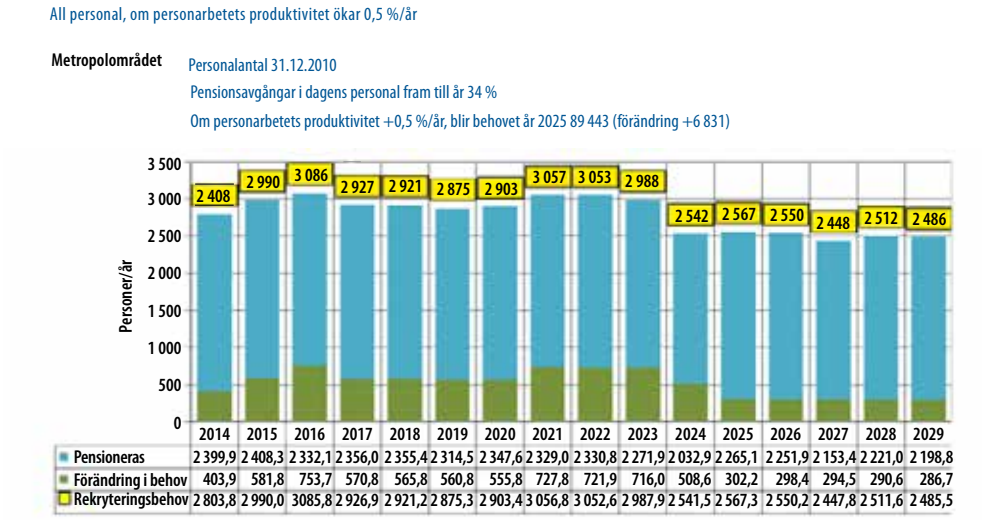
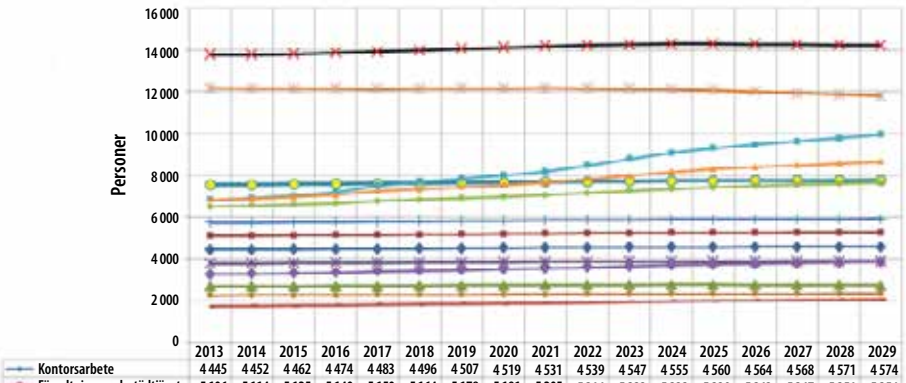

Bild 36. Kalkylerat personalbehov på utredningsområdet 2013–2029. Källa: FCG Konsultointi Oy.

Kalkylerat personalbehov, produktivitet +0,5 %/år

Metropolområdet

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kontorsarbete	4 445	4 452	4 462	4 474	4 483	4 496	4 507	4 519	4 531	4 539	4 547	4 555	4 560	4 564	4 568	4 571	4 574
Förvaltnings- och stödtjänster	5 106	5 114	5 125	5 140	5 150	5 164	5 178	5 191	5 205	5 214	5 223	5 232	5 238	5 243	5 247	5 251	5 254
Matservice	2 690	2 690	2 696	2 707	2 712	2 722	2 732	2 743	2 753	2 757	2 761	2 766	2 765	2 760	2 754	2 749	2 743
Städning och fastighetsskötsel	3 777	3 783	3 791	3 802	3 810	3 821	3 831	3 841	3 851	3 858	3 865	3 872	3 876	3 879	3 882	3 885	3 887
Tekniska och miljösektorn	7 540	7 552	7 569	7 590	7 605	7 626	7 647	7 667	7 687	7 701	7 714	7 727	7 736	7 743	7 748	7 754	7 759
Kultur och fritid	2 266	2 270	2 275	2 281	2 286	2 292	2 298	2 304	2 310	2 314	2 318	2 322	2 325	2 327	2 328	2 330	2 332
Socialsektorn	5 729	5 738	5 751	5 767	5 779	5 794	5 810	5 826	5 841	5 851	5 861	5 871	5 878	5 883	5 887	5 891	5 895
Läkare	1 746	1 757	1 772	1 792	1 819	1 838	1 857	1 876	1 895	1 922	1 948	1 975	1 996	2 012	2 028	2 043	2 059
Sjukstörare	6 493	6 534	6 590	6 663	6 765	6 836	6 907	6 977	7 047	7 146	7 245	7 343	7 422	7 481	7 540	7 598	7 655
Övrig hälsovårdspersonal	3 266	3 287	3 315	3 351	3 403	3 439	3 474	3 509	3 544	3 594	3 644	3 694	3 733	3 763	3 792	3 821	3 850
Primärskötare och närvårdare	6 813	6 892	7 018	7 187	7 498	7 665	7 831	7 996	8 160	8 465	8 768	9 069	9 300	9 463	9 624	9 785	9 944
Hembårdare och assistenter	6 824	6 873	6 949	7 052	7 230	7 331	7 432	7 532	7 631	7 805	7 978	8 150	8 282	8 375	8 467	8 558	8 648
Lärare	13 756	13 754	13 789	13 860	13 896	13 966	14 035	14 104	14 171	14 205	14 237	14 270	14 278	14 264	14 248	14 233	14 217
Dagvårds- och förskoleunderv. tot.	12 163	12 138	12 132	12 144	12 122	12 134	12 144	12 155	12 165	12 142	12 119	12 096	12 052	11 987	11 923	11 858	11 794
TOTALT	82 612	82 834	83 234	83 810	84 558	85 124	85 685	86 241	86 792	87 513	88 229	88 939	89 443	89 741	90 036	90 327	90 613

SAMMANFATTNING – personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov

• Personalantal	» Enligt Kevas statistik har utredningsområdets kommuner cirka 83 000 anställda.
• Pensionsavgångar och rekryteringsbehov	» Sammanlagt går 34 % av de 9 utredningskommunernas nuvarande anställda i pension fram till år 2025. » När produktiviteten bedöms öka 0,5 % per år uppskattas utredningsområdets kommuner ha ett totalt rekryteringsbehov på 44 709 anställda fram till år 2029. » År 2029 uppskattas att de 9 utredningskommunerna har ett personalantal på cirka 90 600 eller cirka 8 000 fler jämfört med år 2013.

8 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati

8.1 Nordisk jämförelse

Norska och svenska kommuner kan inrätta kommundelsförvaltningar med ett betydande serviceansvar och budgetmakt. Danska och finländska fullmäktige kan tillsätta kommundelsnämnder, men nämnderna har inga betydande ekonomiska resurser.

Oslo har 15 stadsdelar med vardera 27 000–51 000 invånare. Kommundelarna svarar för primärvård, barndagvård, fritidsverksamhet samt äldre- och handikappomsorg. 39 % (13 144) av Oslo stads anställda arbetar i stadsdelsorganisationen. Stadsdelsfullmäktige väljs i samband med kommunalvalet. Valdeltagandet i stadsdelsvalet 2011 var 52–70 % eller ungefär lika högt som i det vanliga kommunalvalet (Pihlaja & Sandberg 2012).

I Sverige inrättades under 1970- och 1980-talen kommundelsnämnder som en motreaktion till att antalet kommuner hade minskat kraftigt. Sedan slutet av 1980-talet har många medelstora städer beslutat att avveckla kommundelsorganisationen som inrättades efter kommunreformen. Å andra sidan inrättade de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö i början av 1990-talet kommundelsorganisationer i hela kommunen. Där finns kommundelsnämnderna kvar och står för en betydande del av stadens serviceproduktion. I Göteborg utgjorde stadsdelsbudgetarna över hälften av stadens totala budget år 2012. Kommundelsnämndernas uppgifter varierar kommunvis. Kärnan utgörs av s.k. mjuka närtjänster (Pihlaja & Sandberg 2012).

Stockholms stad är indelad i 14 stadsdelsförvaltningar, som var och en omfattar flera stadsdelar. Stadsdelsförvaltningarna leds av en politiskt vald nämnd med uppgifter inom bl.a. kommunal förskola, äldreomsorg, handikappomsorg, stadsmiljö (t.ex. parkskötsel), socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, konsumentvägledning samt fritids- och kulturverksamhet (www.stockholm.fi). Nämnden beslutar hur förvaltningens anslagsmedel ska används för de lokala behoven.

I Sverige har antalet kommundelsnämnder minskat under 2000-talet. Lokala organ har inrättats även i nya kommuner, men de omfattar inte hela kommunen utan oftast bara dess ytterområden. Flera företeelser ligger bakom det minskade intresset för kommundelsförvaltningar: en stark samhällspolitisk trend i Sverige har varit att främja privata servicepro-

ducenter och medborgarnas valfrihet. När kommunen övergått till beställare–utförare-modellen har arbetssättet med lokal serviceproduktion ofta fått ge vika.

Danmark präglas av en bred och lagstadgad brukardemokrati (t.ex. daghemmens föräldraråd eller brukarnas garanterade rätt att påverka hur servicehusen för handikappade drivs). Man har försökt underlätta för klienterna genom samservicekontor och e-tjänster. Efter den stora kommunreformen 2007 har danska fullmäktige kunnat inrätta kommundelskommittéer och delegera beslutanderätt till dem, främst i ärenden som gäller fysisk miljö, dvs. planering av markanvändning och byggande, vägar och trafik samt fritidsverksamhet och morgon- och eftermiddagsvård för skolelever. Ändå har bara fyra danska kommuner utnyttjat möjligheten att inrätta kommundelskommittéer. En av de fyra är Köpenhamn, där 12 lokala organ inrättats under senare delen av 2000-talet. Köpenhamns stadsdelar har inte serviceansvar, men de lokala organen spelar en central roll framförallt i stadsplaneringsdialogen. (Pihlaja & Sandberg 2012).

8.2 De nio kommunernas nuläge och utvecklingsplaner

Esbo har främjat invånarnas delaktighet långsiktigt. Man har även utvecklat invånardemokratin. Invånargruppernas kanaler för påverkan är bl.a. äldreråd, ungdomsfullmäktige, handikappråd, delegationen för kulturell mångfald, jämställdhetskommittén, skoldirektioner, elevparlament, invånarforum, invånarföreningar och lokalföreningar.

Esbos lokala närdemokratimodell består av lokala invånarforum, som startade år 2009. Forumens mål har uppställts av Esbos stadsstyrelse. Esbos invånarforum är öppna för alla och skiljer sig här från Vandas områdeskommittéer. Esbo har ett invånarforum för vart och ett av dess sju storområden. På varje storområde har forumet en beredningsgrupp som valts utifrån ansökningar från områdets invånare. Invånarforumens verksamhet koordineras av en arbetsgrupp som bildats av centralorganisationen för Esbos tre invånarföreningar. Invånarforumen är fristående från stadens förtroendemannaorganisation, men diskussionerna rapporteras för att kunna påverka stadens beslutsfattande.

Esbo främjar en fortlöpande dialog med invånarna via sociala medier och traditionellt brobyggande samt klientenkäter, respons och klientråd. De som använder närservicen ska kunna påverka utvecklingen av den. Det tväradministrativa utvecklingsprogrammet Inkluderande Esbo har som mål att stödja och utveckla verksamheten i enlighet med berättelsen om Esbo.

*Helsingfors*strategiprogram till år 2012 angav riktlinjer för kommande åtgärder som ska stärka demokratin och medborgarnas påverkan. Förslagen inkluderade bl.a. pilotprojekt om lokal delaktighet, områdesforum, inkluderande budgetering och utveckling av inkluderande regionplanering. Ett insatsområde var öppenhet, däribland att offentliggöra tjänstemannabeslut på nätet. Olika åtgärder för att genomföra förslagen ingår i strategiprogrammet 2013–2016. Under 2013 genomfördes ett försök med lokal delaktighet utifrån strategiprogrammet. Tio pilotprojekt för olika delar av staden valdes ut. En utvärdering av pilotprojektens resultat har publicerats (Högnabba 2014).

Strategiprogrammets demokratiavsnitt har två perspektiv, ett öppet och ett inkluderande Helsingfors:

Öppet Helsingfors: En öppen stad präglas av att invånarna har en plats i gemenskapen och att beslutsprocesserna är öppna för invånarna. Beredningen blir öppnare, och invånarna uppmuntras att använda elektroniska kanaler för informationssökning, medverkan och interaktion. Åtgärderna är bl.a. att en gemensam feedbackkanal skapas för invånarna för att dessa ska kunna ge användarkommentarer, att webbtjänster och interaktiva kanaler utvecklas och åtgärder vidtas för att de ska bli tagna i bruk, att det produceras nya elektroniska och interaktiva metoder genom vilka invånarna kan vara med och utveckla staden, att arbetet med att göra den offentliga informationen tillgänglig fortsätter genom att systemet Ahjo utvecklas och projektet Helsinki Region Infoshare pågår.

Inkluderande Helsingfors: Den representativa demokratin stärks, invånarna får större möjligheter till delaktighet och inflytande, och metoderna i fråga förbättras. Staden fortsätter att utveckla den lokala demokratin utifrån erfarenheterna från projekten inom försöket med lokalt deltagande. Åtgärderna är bl.a. att permanenta strukturer skapas för växelverkan mellan invånare och förvaltningar, att de unga får bättre möjligheter till delaktighet och inflytande, att pilotförsök med lokalt deltagande får stöd och att nya verksamhetsmodeller utvecklas utifrån försöken, att försök med deltagande budgetering görs bl.a. inom utbildningsväsendet, ungdomsväsendet och biblioteksväsendet, att digital utslagning motverkas genom elektroniska möjligheter till lärande och delaktighet, att en verksamhetsmodell för demokratilokaler skapas och att det görs lättare att börja använda befintliga lokaler för ändamålet, att rådgivande folkomröstningar börjar tillämpas.

Grankulla har infört många sätt för invånarna att delta och påverka. Kundperspektivet är primärt i ordnandet av stadens tjänster. Kommunens storlek och täta struktur möjliggör tydliga aktörer för varje typ av service. Dem kan invånarna enkelt identifiera och vända sig till, även på annat sätt än genom enkäter om t.ex. tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och tillräcklighet. En verksamhetsmodell för att stödja invånarnas aktivitet och i detta fall inkludering av barn och ungdomar är handboken ”Delaktiga barn och unga – bättre kommun” för förtroendevalda och tjänsteinnehavare.

Kyrkslätt har infört elektroniska geodatabaserade enkäter i planeringen av markanvändningen. I dagvården och skolan satsar man på samarbete med vårdnadshavarna. Detta är inskrivet i förskoleverksamhets- och läroplanerna. Kyrkslätts kommun är med i KUUMA-kommunernas närdemokratiprojekt. Under våren 2014 utredde projektet bl.a. på vilka sätt kommunernas invånare kan vara delaktiga och påverka tjänsterna samt de viktigaste formerna av deltagande.

Kervo stad utvecklar närdemokratin och invånarnas påverkansmöjligheter genom att främja direkt påverkan via olika möten, förfaranden och elektroniska system för deltagande. Byaftnar ger möjlighet att diskutera aktuella frågor och vid infomöten berättar man om frågor som berör alla, t.ex. kommunstruktur- eller social- och hälsovårdsreformerna.

Kervo stad har en samhörighets- och ungdomsstrategi som löper till år 2020. Samhörighet är ett av stadens strategiska mål. Stadens utvecklas genom samarbete i nätverk, t.ex. med lokala föreningar och organisationer, kommuner, företag samt läroanstalter såsom yrkeshögskolor.

Kervo stad främjar invånarnas påverkansmöjligheter genom formella samarbetsorgan (äldrerådet, delegationen för veteranärenden etc.). Staden har utarbetat delaktighetsanvisningar för att hjälpa invånarna att bidra med idéer till beslutsfattandet. Närdemokratin utvecklas bl.a. genom Mellersta Nylands stadsutredning i samarbete med grannkommunerna. Man har många föreningar och organisationer. Vissa av dem är även verksamma över kommungränserna.

Sibbo publicerar alla förtroendeorganens dagordningar inkl. bilagor på kommunens webbplats före sammanträdena. Fullmäktigesammanträdena sänds direkt på nätet och man kan också ge synpunkter på de ärenden som behandlas. Sammanträdena kan också ses i efterhand. Förutom kommunens webbplats utnyttjas sociala medier i förverkligandet av närdemokratin. Forum/intresseorganisationer har bildats för olika befolkningsgrupper: ungdomsfullmäktige, äldrerådet, handikapprådet, skärgårdsrådet, veterankommittén och invånarföreningar. Representanter för ungdomsfullmäktige deltar vid nämnd- och fullmäktigesammanträden. Närdemokratin förverkligas också genom många föreningar (t.ex. idrotts- ungdoms- och pensionärsföreningar). För invånarna ordnas regelbundna informations- och samrådsmöten. Kommunen har anslutit sig till webbplatsen kuntalaisaloite.fi, där sibboborna enkelt kan ta invånarinitiativ.

Tusby har fyra centrumutvecklingskommitéer som utsetts av kommunstyrelsen (Hyrylä, Riihikallio, Jokela och Kellokoski). Deras uppgift är att föra in lokala perspektiv i kommunens beslutsfattande. Centrumutvecklingskommittéerna har möten med bl.a. varandra, lokala föreningar, förtroendevalda och skolrektorer i syfte att främja information och diskussion om gemensamma angelägenheter. Tusby har även ett ungdomsfullmäktige och en veterankommitté samt följande av kommunstyrelsen utsedda organ: rådet för barn- och familjeärenden, handikapprådet och seniorrådet.

Man har utarbetat elektroniska enkäter om bl.a. kommunens generalplanarbete och planeringen av Regementsparken för att motivera invånarna att påverka planeringen av sin livsmiljö. I Tusby ordnas invånaraftnar i olika delar av kommunen cirka 4 gånger per år. Öppna informationsmöten om t.ex. planläggningsprojekt ordnas för invånarna.

I framtiden vill Tusby utnyttja sociala medier för utveckling av närdemokratin. Invånarna kommer på olika sätt att inkluderas i utarbetandet av den nya kommunstrategin. Fullmäktige har tillsatt en kommitté som bl.a. ska ta fram förslag till nya verksamhetsmodeller för ökad interaktion och delaktighet för personalen, tredje sektorn, organisationer, företag och invånare i syfte att utveckla och främja samarbete, frivilligarbete och samplanering.

Vanda satsar på ett aktivt, strategiskt och konkret grepp i utvecklingen av invånarnas delaktighet. Arbetet med att förnya dagens närdemokratimodell pågår samtidigt som kommunallagen ses över och handlingsprogrammet för öppen förvaltning verkställs. Vanda vill vara en föregångare i utveckling av närdemokratin och kan tänka sig djärva lösningar i syfte att främja invånarnas delaktighet.

Vandas delaktighetsmodell godkändes i augusti 2013 som ett program i strategin för fullmäktigeperioden 2013–2016. Modellens mål är att utveckla dialogen mellan invånare, frivilligorganisationer, näringslivet och den offentliga förvaltningen. Verksamhetsområdena har infört inkluderande metoder vid planering av tjänsterna, t.ex. servicedesign och invånarverkstäder. Rådgivning och elektronisk ärendehantering stöder närdemokratin.

Stadsstyrelsen har godkänt ett handlingsprogram som gäller barn och unga i Vanda och det äldrepolitiska VIKSU-programmet. Delaktighet är ett centralt element i jämställdhets- och likabehandlingsarbetet, mångkultur- och tvåspråkighetsprogrammen och handikappolitiska programmet. Vanda har under lång tid haft ett ungdomsfullmäktige. Det har en representant med yttrande- och närvarorätt i stadsfullmäktige, nämnder och områdeskommittéer.

Vanda har utvecklat den lokala demokratin sedan början av 1990-talet. Från år 2001 har storområdena haft områdeskommittéer, som nu är sju stycken, och därtill finns Svenska kommittén, med kommunens hela svenskspråkiga område som referensgrupp. Fullmäktige utser områdeskommittéerna på politiska grunder. Deras verksamhetstid är två år. Medlemmarna bor på storområdet och kommer också från olika delar av det. Områdeskommittéerna är en länk mellan invånarna och stadens beslutsfattare. De påverkar områdets utveckling och beslutar om användningen av områdesmedlen. Staden anslår årligen ca 1 €/invånare till varje området. Områdeskommittéerna använder medlen för att stödja lokala aktörers evenemang och utvecklingsverksamhet. År 2011 utgjorde stödbeloppet 85 % eller 165 000 € av områdeskommittéernas inkomster.

I Vanda finns även de traditionella, årliga invånarforumen, där invånarna kan träffa ledningen för staden. Teman som behandlats har bl.a. varit ekonomiska stabilitets- och skuldprogrammet, seniorerna, barnfamiljerna och invandrarna. Vanda är redo att införa en ny närdemokratimodell i början av år 2015. Vid beredningen av modellen utnyttjas bl.a. gjorda utredningar och enkäter samt intervjuer med tjänsteinnehavare och förtroendevalda samt invånarverkstäder. Vanda har en aktiv förenings- och frivilligverksamhet.

Vichtis erbjuder olika former av deltagande genom bl.a. ungdomsfullmäktige, föräldraföreningar för skolor och daghem, byaråd, äldrerådet, delegationen för veteranärenden, invånaraftnar, invånar- och klientenkäter, elektronisk respons via kommunens webbplats, publicering av föredragningslistor och protokoll på webbplatsen, en elektronisk initiativkanal (kuntalaisaloite.fi), invånardelegationer och adresser. Vichtis har mångsidig föreningsverksamhet. Föreningarna är aktiva som utvecklare av sin by och håller kontakt med förtroendevalda och kommunen. I KUUMA-kommunernas samarbete kartläggs hur närdemokratin förverkligas och man söker nya modeller för att utveckla den.

SAMMANFATTNING – Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati	
• Nordisk jämförelse	» i Norden har norska och svenska kommuner möjlighet att organisera kommunalförvaltningen i kommundelsförvaltningar som täcker hela kommunen och har betydande serviceansvar och budgetmakt. » Danska och finländska fullmäktige kan tillsätta kommundelsnämnder, men nämnderna har inga betydande ekonomiska resurser. Översynen av kommunallagen väcker debatt om starkare alternativ för delaktighet och närdemokrati.
• Nuläget	» Utredningsområdets kommuner har valt skilda strategier för att främja invånarnas möjligheter att delta och påverka.

9 Språkliga rättigheter

9.1 Nationalspråkens nuläge

I Finland tryggas nationalspråkens ställning av grundlagen och språklagen, där finska och svenska definieras som nationalspråk. I fråga om språkliga rättigheter utgör den svenskspråkiga befolkningen en egen grupp genom dess grundlagsfästa ställning. I grundlagen förpliktar 17 § det allmänna att tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. När förvaltningen organiseras ska enligt 122 § i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. En av utgångspunkterna i språklagen är att individens språkliga rättigheter förverkligas utan att han eller hon särskilt behöver begära det (2 § och 23 § i språklagen). 50 § i kommunallagen föreskriver om kommunens förvaltningsstadga. Enligt den ska förvaltningsstadgan inkludera behövliga bestämmelser om hur invånare som hör till olika språkgrupper ska få service på enahanda grunder i kommunen.

Sex av utredningsområdets kommuner är tvåspråkiga: Helsingfors (35 674 svenskspråkiga; 5,9 % av befolkningen), Vanda (5 712; 2,8 %), Esbo (20 241; 7,9 %), Grankulla (3 286; 36,9 %), Kyrkslätt (6 641; 17,7 %) och Sibbo (6 767; 36,1 %). Det sammanlagda antalet svenskspråkiga är 78 321. I enspråkiga kommuner bor dessutom cirka 3 000 personer med svenska som modersmål. Av Nylands befolkning är 8,6 % svenskspråkiga, vilket innebär knappt 135 00 invånare. Helsingfors har landets största svenskspråkiga befolkning, Esbo den näst största. Den svenskspråkiga befolkningen är i huvudsak koncentrerad till kusten på så sätt att deras andel ökar när avståndet till Helsingfors ökar.

Svenskspråkiga har en annan åldersfördelning jämfört med den finskspråkiga befolkningen i huvudstadsregionen: andelen pensionärer är betydligt större i den svenskspråkiga befolkningen. Antalet svenskspråkiga barn ökar, vilket delvis beror på att tvåspråkiga familjer oftast väljer svenska som barnets språk (födelseindex 2,3). Den svenskspråkiga grundskolan har cirka 10 % fler elever än antalet registrerade svenskspråkiga barn, vilket beror på att många finskspråkiga väljer en svenskspråkig skola för sitt barn (Tammenmaa 2014).

9.2 Service på svenska i utredningsområdet

De språkliga rättigheterna inom kommunal service förverkligas svagt i huvudstadsregionen.[1] Möjligheten att få service på svenska beror ofta på slumpen. Det finns dock stora skillnader mellan kommunerna och tjänsterna. Man har gjort flera studier om läget för svenskspråkig service och tryggandet av den på metropolområdet (t.ex. Henricson 2013, Westman 2011, Mustajoki 2009). Kommunernas strategiska planering för tryggande av de språkliga rättigheterna varierar väldigt mycket i huvudstadsregionen.

Enligt språkbarometern (2012) är förverkligandet av de språkliga rättigheterna kopplat till hur stor del av befolkningen som talar ett minoritetsspråk. Enligt barometern uppgav 48 % av de svenskspråkiga helsingforsarna att de sällan eller aldrig får service på svenska i kommunala tjänster medan motsvarande andel var 4 % i Grankulla och 0 % i Sibbo.

Lite beroende på hur man avgränsar området är det svenskspråkiga befolkningsunderlaget på metropolområdet cirka 80 000, vilket borde räcka för att trygga servicen på svenska. Det behövs starkare koordinering av de svenskspråkiga tjänsterna i huvudstadsregionen (Westman 2011). Problemen är störst inom social- och hälsovården. I fråga om kommunala tjänster upplever man att den tekniska sektorn har den sämsta beredskapen att ge service på svenska. De största förväntningarna bland lokala språkliga minoriteter handlar om att få fungerande sjuk- och hälsovård på det egna språket (Språkbarometern 2012).

Tabell 20. Hur svenskspråkiga i sex kommuner i huvudstadsregionen upplever tillgången till service på svenska (Språkbarometern 2012). Skalan motsvarar skolans vitsord (4–10).

Språkservice vitsord (medeltal) svenskspråkiga minoriteter	Kommunal hälsovård	Närmaste sjukhus	Äldrevård	Övrig socialvård	Kommunal dagbarnvård	Kommunens ledande tjänstemän	Kommunens telefonväxel	Kommunens webbplats	Bibliotek	Kulturtjänster	Idrottsplatser	Tekniska ärenden	Avfallshantering
Sibbo	8,6	7,9	8,2	8,1	9,1	7,8	9,2	9,1	9,2	8,8	8,6	7,9	7,8
Helsingfors	7,1	6,8	6,3	6,7	8,9	6,5	6,6	7,7	7,6	7,6	6,7	6,6	6,6
Vanda	6,6	6,7	6,7	6,8	9,1	6,6	7,1	7,8	7,0	7,6	6,7	6,3	6,6
Esbo	6,8	6,7	6,5	7,0	9,0	6,6	7,0	7,9	7,6	7,6	6,9	6,8	6,8
Grankulla	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7
Kyrkslätt	8,7	6,7	7,5	8,1	9,4	8,6	9,1	9,4	8,8	8,8	8,1	7,5	6,7

Social- och hälsovård

Helsingfors har i flera år försökt garantera social- och hälsovård på båda språken, bl.a. genom speciallösningar. För socialtjänster på svenska inrättades en särskild enhet, som verkade till utgången av år 2012. Det finns fortfarande tre hälsostationer där service på svenska garanteras. Särskilt problematiska i Helsingfors för närvarande är omhänderta-

[1] Utnytjas PM av Tammenmaa 7.3.2014

ganden av svenskspråkiga barn, äldrevård och svenskspråkig ungdomspsykiatri. Det som förenar dessa tre tjänster är att förverkligandet av de sociala rättigheterna är starkt kopplat till förverkligandet av de språkliga rättigheterna. (Språkbarometern 2012).

Problemen i Helsingfors gäller i varierande grad alla tvåspråkiga kommuner i huvudstadsregionen. Framförallt tjänster riktade till äldre blir en utmaning eftersom den procentuella andelen äldre är större bland svenskspråkiga jämfört med den övriga befolkningen. Andelen pensionärer i den svenskspråkiga befolkningen är över 20 % och i den finskspråkiga bara drygt 13 % (Westman 2011). Andra specialfrågor som gäller hela huvudstadsregionen är bl.a. att säkerställa tillgången till rådgivningstjänster på svenska och att säkerställa vårdkedjan så att de språkliga rättigheterna förverkligas.

Småbarnsfostran, skola, kultur och idrott

Mest belåtna är man med den svenskspråkiga småbarnsfostran och skolan (Språkbarometern 2012). Detta beror på att dessa tjänster enligt lag ordnas enspråkigt i en egen organisation. Det största problemet inom småbarnsfostran och skolan är rekryteringssvårigheterna. Andelen obehörig personal är mycket större än i de finskspråkiga tjänsterna. Samarbetsdelegationen för huvudstadsregionen tillsatte en arbetsgrupp för svenskspråkiga tjänster som i sin rapport från år 2007 föreslår att en vikariepool kan bidra till att lösa vissa problem. (Samarbetsdelegationen för huvudstadsregionen 2007, Arbetsgrupp 14). Det har föreslagits att huvudstadsregionens svenskspråkiga medborgarinstitut ska slås samman till ett enda. Saken har dock inte framskridit i kommunernas överläggningar (Westman 2011).

Boende, miljö och trafik

Enligt Språkbarometern (2012) ger huvudstadsregionens svenskspråkiga det sämsta vitsordet till den språkliga servicen i tekniska ärenden. Situationen nämns dock sällan som ett problem. Kollektivtrafiken upplevs ofta som språkneutral med undantag för informationen. Svenskspråkiga måste söka sin service längre bort än de finskspråkiga i huvudstadsregionen. Det är glesare mellan de svenskspråkiga skolorna och daghemmen. Dessutom har social- och hälsovården få verksamhetsställen där service på svenska garanteras.

Myndighetsverktyg

Korrekt planerade datasystem kan lösa logistikproblem i samband med tillhandahållande av service på klientens språk. Med logistik avses att klienten identifieras på basis av sitt språk och hänvisas vidare så att han eller hon får service på önskat språk. I huvudstadsregionen driver man just nu Apotti-projektet. Syftet är att utveckla ett klient- och patientsystem som betjänar invånarna och personalen, vilket bl.a. ska möjliggöra att den elektroniska ärendehanteringen och e-tjänsterna förbättras.

9.3 Flerspråkighet

I Finland talas 148 språk som modersmål. Av personer med ett främmande språk som modersmål bor de flesta i huvudstadsregionen, där de år 2013 utgjorde cirka 11,7 % av befolkningen. I Helsingfors har 78 469 personer (12,1 % av befolkningen) något annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Deras antal ökade med 4 861 mellan åren 2012 och 2013. Bland dessa är de största språkgrupperna personer som talar ryska (16 024 personer), estniska (11 122 personer) och somaliska (7 534 personer). Till dessa tre språkgrupper hörde 44 procent av de personer i Helsingfors som har ett främmande språk som modersmål (Helsingfors … 2013; Statsrådets rapport … 2013). I huvudstadsregionens övriga kommuner var andelen personer med ett främmande språk som modersmål följande år 2013: Esbo 11,0 %, Vanda 11,6 % och Grankulla 4,5 %. I kranskommunerna var andelen 3,7 % (läs mer i 2.3.1).

SAMMANFATTNING – språkliga rättigheter	
• Nationalspråkens nuläge	» I grundlagen förpliktar 17 § det allmänna att tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. När förvaltningen organiseras ska enligt 122 § i grundlagen en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. » På utredningsområdet bor cirka 78 321 svenskspråkiga.
• Svenskspråkiga tjänster på utredningsområdet	» De språkliga rättigheterna inom kommunal service förverkligas svagt i huvudstadsregionen framförallt inom social- och hälsovården. » Möjligheten att få service på svenska beror ofta på slumpen. Det finns dock skillnader mellan kommunerna och tjänsterna när det gäller tillgången till service på svenska.
• Flerspråkighet	» I Finland talas 148 modersmål » Av personer i Finland med ett främmande språk som modersmål bor de flesta i huvudstadsregionens tre stora städer, Esbo, Helsingfors och Vanda

DEL II: FÖRSLAG

10 Förslag till kommunstruktur

10.1 Förslagets formuleringsgrunder

Till förslagets formuleringsgrunder valdes tre perspektiv och 12 kriterier utifrån vilka behovet att förändra kommunstrukturen på metropolområdet granskades:

FÖRSTA PERSPEKTIVET: För att trygga välfärdstjänsterna behöver man samla resurserna.

1 kriteriet: Kan man svara på de demografiska förändringarna genom ändringar i kommunstrukturen?

När befolkningen blir äldre kan tjänsternas tillgänglighet och kvalitet inte tryggas skattefinansierat, om man inte allokerar resurserna gemensamt på hela metropolområdet. För att trygga välfärdstjänsterna krävs produktivitetstillväxt, som kommer från att man minskar dubbelarbetet och utnyttjar utveclingspotentialen hos en större helhet. Metropolområdets prognostiserade befolkningstillväxt kan med tanke på hållbar utveckling hanteras bäst genom enhetlig planering och beslutsfattande som gäller hela området. När invandringen och antalet personer med främmande modersmål ökar förutsätts särskilda kunskaper av de kommunala tjänsterna, som tryggas bäst genom att man samlar resurserna.

2 kriteriet: Kan Finlands internationella konkurrenskraft påverkas genom kommunstrukturen på metropolområdet?

Det är nödvändigt att samla resurserna för att metropolen ska kunna vara en motor för hela Finland och klara sig i konkurrensen med andra metropoler. Ett stark metropolområde förutsätter en effektiv och välorganiserad förvaltning. För att trygga konkurrenskraften behöver den offentliga sektorn bygga en sådan fysisk, administrativ och digital infrastruktur som skapar bästa möjliga företagsklimat. Utvecklandet av Finlands internationella konkurrenskraft kräver stark regional koordinering och utnyttjande av befintlig utvecklingspotential.

3 kriteriet: Hur kan den internationella konkurrenskraften stärkas genom utveckling av förhållandena?

Kommunstrukturen påverkar hur väl den fysiska, administrativa och digitala miljön fungerar. När kommunen motsvarar pendlingsregionen som planerings- och beslutsområde möjliggörs en heltäckande, långsiktig och resurseffektiv verksamhet. Kommunsammanslagningar öppnar möjligheter till genomgång och modernisering av hela förvaltningssystemet och -kulturen. Samordning av datasystem, nät och tjänster samt digitalisering av serviceproduktionen är centrala förutsättningar för ökad konkurrenskraft. Besparingspotentialen är betydande.

ANDRA PERSPEKTIVET: Allt utgår från metropolområdets helhetsintresse

4 kriteriet: Hur kan en ändring av kommunstrukturen stödja utveckling av området som en funktionell helhet?

Metropolområdets inkomsttillskott från flyttningsrörelsen bör kunna utnyttjas maximalt effektivt för hela områdets bästa så att kommunernas konkurrens om invånare som ger ett positivt inkomstflöde minskar. Metropolområdet är ett intensivt pendlings- och besökstrafikområde. Invånarna på området lever över kommungränserna i sin vardag. Området bör utvecklas som en funktionell helhet utifrån invånarnas naturliga aktivitetsområde. När det gäller pendling och besökstrafik är det framförallt mobilitets- och boendelösningarna som är viktiga med tanke på områdets helhetsintresse. Utveckling av området som en helhet kan bäst säkerställas genom strukturella lösningar.

5 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen ge bättre förutsättningar att stärka den sociala hållbarheten och minska segregationen på området?

Förändring av kommunstrukturen kan stärka förutsättningarna för en bostadspolitik och samhällsutveckling som stärker den sociala hållbarheten. Det centrala är att skapa gynnsamma förhållanden för en kvantitativt tillräcklig och rimligt prissatt bostadsproduktion. Interaktionen mellan konkurrens- och livskraftspolitiken och verksamheter som stärker den sociala hållbarheten, t.ex. småbarnsfostran och grundläggande utbildning, social- och hälsovård och kulturtjänster, ska stärkas. Detta lyckas bäst, om verksamheterna kan planeras över hela funktionella området. En betydande del av metropolområdets befolkningstillväxt kommer att vara invandringsrelaterad. Gemensamma utmaningar för regionen är att integrera invandrare, trygga servicen för invånare med ett främmande språk som modersmål och motverka risken för etnisk differentiering av bostadsområden.

6 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen bidra till en mera sammanhållen samhällsstruktur, minskning av bilberoendet och genomförandet av de nationella klimat- och energimålen?

När stadsregionen har en sammanhållen samhällsstruktur är den regionalt genomtänkt, planerad ur ett helhetsperspektiv och välfungerande. Regional bostads- och arbetsmarknader samt kommersiella tjänster förutsätter att markanvändningen och transportsystemen utvecklas regionorienterat. Detta lyckas bäst inom ett gemensamt administrativt område. Metropolområdets flerkärnighet underlättar invånarnas vardag. Sekundära centra har influensområden som överskrider kommungränserna. Förstärkning av flerkärnigheten oberoende av de nuvarande kommungränserna bidrar till en funktionsdugligare samhällsstruktur. Förstärkning av kommunstrukturen ger nya möjligheter att skapa utvecklingsmiljöer baserade på miljöinvesteringar där man kan pröva, testa och utveckla resurseffektiva energi-, avfallshanterings- och vattenförsörjningslösningar av den senaste generationen liksom ekologiskt hållbara modeller för transporter.

7 kriteriet: Kan ändringar i kommunstrukturen bidra till att områdets bostadsmarknad fungerar bättre och trygga ett tillräckligt utbud av rimligt prissatta bostäder?

Bostadsmarknadens funktionsduglighet kan påverkas med ett tomtutbud som motsvarar efterfrågan och erbjuder konkurrenskraftiga lägen, ökad konkurrens i bostadsproduktionsprocessens olika skeden och starka hyresbostadsägare. Av dessa har framförallt ett tillräckligt tomtutbud och ägandet av hyresbostäder kopplingar till kommunstrukturen. Behovet att utveckla kvaliteten i boendet har identifierats för såväl dagens bostadsbestånd som nyproduktionen. Detta påverkas av bl.a. demografiska förändringar och ökande efterfrågan på individuella bostadslösningar. Nu sker utvecklingsarbetet i huvudsak inom kommunerna. En förändring av kommunstrukturen skulle effektivera arbetet och göra det regionalt mer täckande.

TREDJE PERSPEKTIVET: Kommunsammanslagningar möjliggör modernisering av hela förvaltningssystemet och -kulturen

8 kriteriet: Kan man genom förändring av kommunstrukturen trygga tjänsternas tillgänglighet och utvecklingen av dem när servicebehoven ökar till följd av demografiska förändringar?

Förändring av kommunstrukturen, integration av social- och hälsovårdstjänsterna och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att som helhet utveckla produktionen av den närservice som är kommunernas ansvar. Utveckling av kommunstrukturen skapar möjligheter att samordna de nuvarande servicenäten, ökad produktivitet, fler valmöjligheter för invånarna samt digitalisering av tjänster och integration av datasystem. Förändring av kommunstrukturen förändrar inte invånarnas ställning som användare av

de lokala tjänsterna, men innebär att man kan samla de administrativa och ekonomiska resurserna samt resurserna för beslutsfattandet.

9 kriteriet: Hur kan man stärka invånarnas lokala identitet och civilsamhället samt öka invånarnas deltagande när kommunstrukturen förändras?

Medborgarna vill allt mera vara med och påverka saker som gäller dem själva. Den nuvarande kommunstrukturen möjliggör inte påverkan enligt människornas naturliga aktivitetsområde. Det är viktigt att samtidigt stärka sätten för invånarnas delaktighet både i närmiljön och på hela aktivitetsområdet. När kommunstrukturen förändras ska man våga ta i bruk alla metoder för utveckling av öppenheten, demokratin och delaktigheten. I en storkommun är närdemokratin såväl lokal-, användar- och planeringsdemokrati. Storkommunens lokaldemokrati stärker den lokala identiteten och människornas samhörighet. En öppen kommun ger rum för deltagande och påverkan. Öppna data skapar nytt värde och innovationer.

10 kriteriet: Hur kan förändring av kommunstrukturen användas som en möjlighet att förnya hela samhällsstyrningen, förändra beslutsfattandet och fördjupa demokratin?

När kommunstrukturen förändras kan arbetsfördelningen mellan fullmäktige och kommunstyrelsen samt tillvägagångssätten förändras. Möjligheten att inrätta ”kommundelsfullmäktige” inom kommunen kan ge flexibilitet i serviceproduktionen. Fullmäktige kan delegera bestämda uppgifter till de sammanslagna kommunernas ”kommundelsfullmäktige”. Fullmäktige kan när kommunlager förnyas besluta att ”kommundelsfullmäktige” väljs direkt i allmänna val. Invånargruppernas röster blir hörda genom råd och kommundelsfullmäktige som kommunfullmäktige tillsätter samt andra organ.

11 kriteriet: Hur kan förändring av kommunstrukturen utnyttjas som en möjlighet att förbättra ställningen och tjänsterna för personer med svenska eller ett främmande språk som modersmål genom integrering och koordinering av tjänsterna?

Genom förändring av kommunstrukturen kan man stärka förverkligandet av de språkliga rättigheterna på metropolområdet. Andelen personer med ett främmande språk som modersmål är större än andelen svenskspråkiga och starkt ökande. Detta är en nödvändig utveckling och potentiellt en stor resurs. När man samlar tjänsterna för personer med ett främmande språk som modersmål möjliggörs en heltäckande service. Utveckling av e-tjänsterna underlättar hanteringen av flerspråkighet. Integrationen av invandrare och flyktingar måste vara kraftfull för att främja sysselsättning och förebygga utslagning. Integrationsarbetet ska stödjas genom en enhetlig bostadspolitik. Kulturverksamhet på bostadsområdena som bedrivs på eget initiativ av personer som talar Finlands nationalspråk och främmande språk ska stödjas i form av lokaler och ekonomiskt stöd.

12 kriteriet: Kan sammanslagning av kommuner på metropolområdet stärka områdets förmåga att långsiktigt hålla den kommunala ekonomin i balans och därmed främja områdets konkurrenskraft och medborgarnas välfärd?

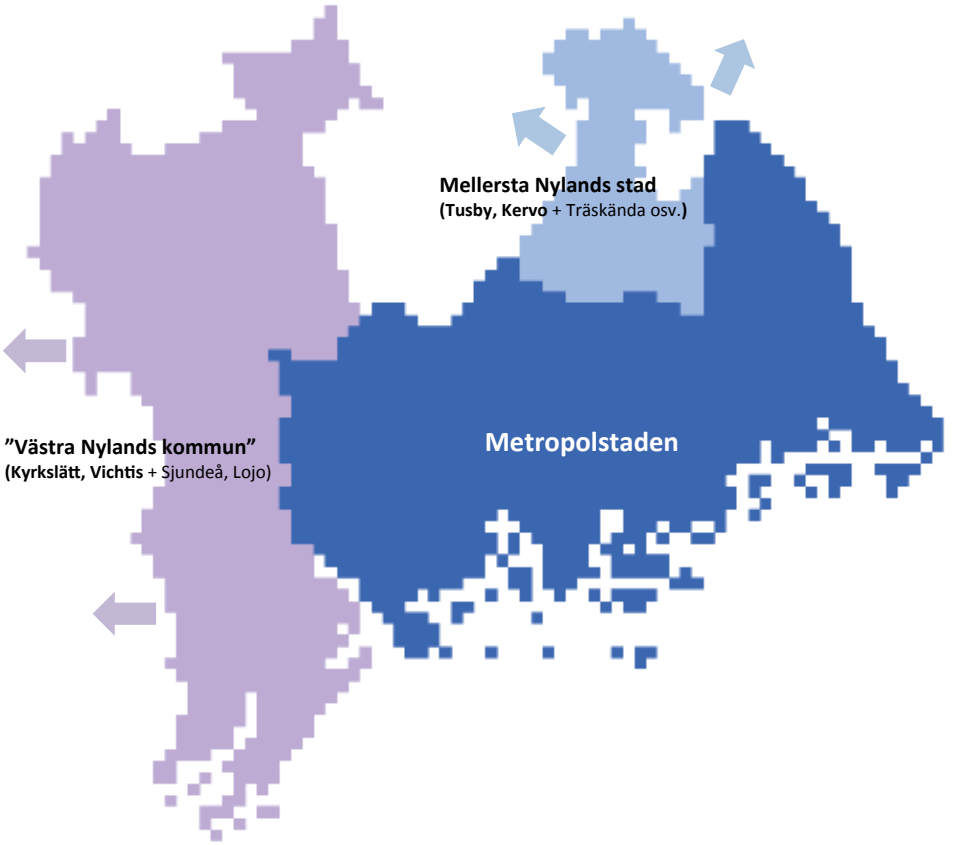
Bedömningen av kommunsammanslagningarnas ekonomiska följder bör utgå från de dynamiska effekter som kan åstadkommas när kommunernas verksamheter omorganiseras. Ökning av kommunstorleken leder till resultat, om den nya kommunen kan påverka tjänsternas kostnadsstruktur och dra nytta av de möjligheter som den nya strukturen ger. I stället för deloptimering, serviceshopping och att slå vakt om särintressen behöver man beakta metropolområdets helhetsintresse. Kostnaderna för förvaltning och serviceproduktion på metropolområdet kan minskas betydligt genom kommunsammanslagningar.

10.2 Förslag

Metropolområdets och hela Finlands framgång förutsätter att man samlar de resurser som finns hos de tre stora städerna i metropolens kärnområde. Det bästa sättet att stärka de viktigaste framgångsfaktorerna med tanke på metropolområdets helhetsintresse är att slå samman huvudstadsregionens städer Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda samt Sibbo till en ny kommun, metropolstaden. Genom detta förhindrar man också en funktionell och social tudelning av huvudstadsregionen. Det bästa sättet att kunna dra full nytta av tillväxtpotentialen hos det nationellt mycket viktiga Aviapolisområdet är att foga södra delen av Tusby till metropolstaden.

Samling av resurserna i metropolstadens kransområde som ett resultat av den mellannyländska kommunindelningsutredningen vore mycket viktigt med tanke på regionens helhetsintresse. Ifall detta inte lyckas, vore en sammanslagning av Tusby, Kervo och Träskända i varje fall ett steg framåt. Kyrkslätt och Vichtis utgör en del av metropolstadens expanderande kransområde. Samling av resurserna behövs även i Västra Nyland. Sammanslagning av Vichtis och Kyrkslätt som en del av en större helhet i Västra Nyland skulle stödja detta mål.

Bild 37. Förslaget på kartan

DEL III: PRINCIPER FÖR DEN NYA METROPOLSTADEN

11 Metropolstadens struktur

Metropolstaden utvecklas som flerkärnig i dess interna struktur. Staden har ett primärt centrum med internationell attraktionskraft. Det kompletteras av mångsidiga stadscentrum i fråga om service, arbetsplatser och boendemiljö. Serviceområdena, ”hemstäderna”, omger stadscentrumen enligt invånarnas dagliga aktivitetsområde utan iakttagande av de nuvarande kommungränserna. Stadscentrumen utvecklas utifrån invånarnas servicebehov samt mobiliteten och aktiviteten i stadsmiljön. Stadens primära centrum har god tillgänglighet och därtill bildar stadscentrumen ett mångsidigt nätverk med smidiga förbindelser.

Antalet serviceområden beror på vilken storlek som anses ändamålsenlig samt de delegerade uppgifternas karaktär och antal. Om stadscentrumen och de omgivande serviceområdena t.ex. har 50 000–80 000 invånare som befolkningsunderlag, blir det totala antalet 15–20 baserat på metropolstadens nuvarande folkmängd. Alla består av stadsdelar och mindre områden, ”byar”.

Metropolstadens struktur stöder målen för hållbar utveckling. Förtätning av det primära centrumet och förstärkning av stadscentrumen som boende-, arbetsplats- och servicekoncentrationer minskar befolkningens behov att förflytta sig över hela metropolområdet och förbättrar cykel- och gångtrafikens ställning. Flerkärnigheten förtydligar kollektivtrafiksystemet och ökar dess attraktivitet när tvärförbindelserna förbättras. En tätare stadsstruktur förbättrar förutsättningarna att uppnå målet i huvudstadsregionens klimatstrategi 2030 att regionen ska bli koldioxidneutral senast år 2050.

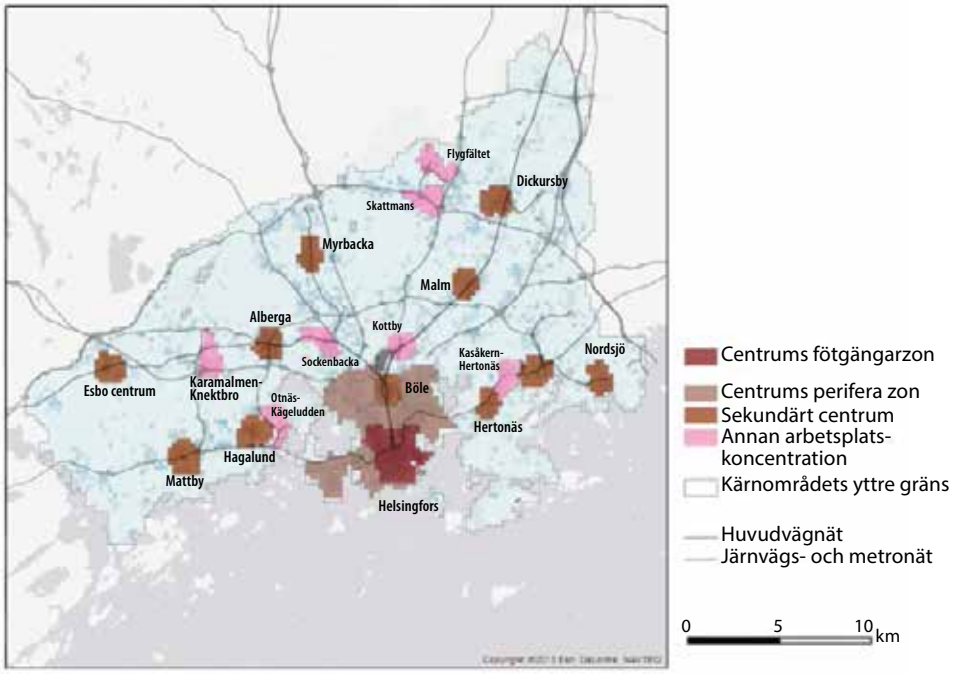
Flerkärnighet och nätverksaktig struktur ger möjlighet att omorganisera stadens beslutsfattande och förvaltning samt stärka närdemokratin som en del av detta. Metropolstaden fungerar som en helhet på strategisk utvecklingsnivå. Här avses t.ex. uppgifter inom kommunal ekonomi, kommunstrategi, servicestrategier, utveckling av samhällsstrukturen, boendet och trafiksystemet samt närings- och innovationspolitiken. Däremot kan man stadscentrumbaserat verkställa stadsnivåns riktlinjer, organisera närservicen och underhålla och utveckla närmiljön samtidigt som serviceområdenas särprägel och styrkor utnyttjas.

Beredning av metropolstadens interna struktur ingår i verkställandet av sammanslagningsavtalet och ankommer på sammanslagningsstyrelsen. I arbetet kan man t.ex. ta hjälp av forskning baserad på analyser av geografisk information avseende bildning av sekundära centra och invånarnas mobilitetsvanor. Områdesindelningar i de nuvarande kommunernas planering och statistik ger referenser för bildandet av serviceområdena.

Enligt en studie från SYKE (Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet, Söderstöm m.fl. 2014) uppfyller elva sekundära centra i huvudstadsregionen flerkärnighetskriterierna i fråga om

befolkning, arbetsplatser, kommersiella tjänster och kollektivtrafikens servicenivå. De är Esbo centrum, Hertonäs, Östra centrum, Alberga, Malm, Mattby, Myrbacka, Böle, Hagalund, Dickursby och Nordsjö. Av dem är Nordsjö (ca 18 000 invånare) störst och Hagalund (ca 8 000 invånare) minst när man avgränsar sekundära centra från den övriga stadsstrukturen genom att använda fotgängarzoner som kriterium.

Bild 38. Helsingforsregionens sekundära centra och viktigaste arbetsplatskoncentrationer på kärnområdet. Koncentrationernas areal är avgränsad till samma storlek som sekundära centra har (200–250 ha). (Söderström m.fl. 2014).

Enligt Nylands förbunds centrumnätsutredning (Martikainen, Lahtinen & Somerpalo 2012) har 22 sekundära centra identifierats i huvudstadsregionens stadsstruktur (Alberga, Backas, Björkby, Dickursby, Domsby, Gamlas, Grankulla, Gårdsbacka, Hagalund, Hertonäs, Håkansböle, Korso, Köklax, Malm, Munkshöjden, Myrbacka, Mårtensdal, Nordsjö, Stensvik, Vik, Östra centrum).

Enligt Esbo stads vision och strategi utvecklas Esbo som en nätverksstad med fem stadscentrum och lokala centrum. Stadscentrumen är Tapiola, Mattby-Olars, Esboviken, Alberga och Esbo centrum. Lokala centrum är Köklax, Kalajärvi, Finno, Kera och i framtiden Hista.

I visionen för Helsingfors generalplan 2050, som nu bereds, består staden av tio stora stadsdelshelheter med ett eller flera funktionella centrum. Förutom stadskärnan är Böle, Malm och Östra centrum regionala centrum. Stadsdelscentrumen utanför stadskärnan är

fjorton: Hertonäs, Östersundom, Nordsjö, Gårdsbacka, Gamlas, Munkshöjden, Drumsö, Vik, Åggelby, Sockenbacka, Kvarnbäcken, Degerö, Arabiastranden och Kottby.

Sibbo generalplan 2025 är baserad på utveckling av två utvecklingskorridorer och deras fyra tätorter, Tallmo-Nickby och Söderkulla-Majvik. Vanda generalplan 2007 har sex funktionella delområden. Deras centrum är Dickursby, Myrbacka-Mårtensdal, ringbaneberoende Kivistö, Backas, Korso-Björkby samt Håkansböle.

12 Service

12.1 Principer för ordnande och produktion av tjänster i metropolstaden

Metropolutredningen uppställer det strategiska målet för metropolen 2030 att trygga servicen när de offentliga resurserna minskar. I utredningen har man alltså accepterat värderingen att trygga välfärdssamhällets tjänster för medborgarna och ansett att metoden för detta är att åstadkomma produktivitetsvinster genom förändring av kommunstrukturen.

Den centrala slutsatsen är att tryggandet av välfärdstjänsterna kräver samling av kommunernas resurser, vilket föreslås ske genom kommunsammanslagning. Metropolstaden uppstår genom att man slår samman kommunerna och delar in den nya kommunen i 15–20 demokratiskt ledda serviceområden som svarar för närservicen. Grundprincipen är att sköta stora saker på ett stort område och små saker nära människornas vardag. För ordnandet av servicen handlar det om en strategisk kommunsammanslagning där invånarnas ställning som användare av de lokala tjänsterna inte förändras, men där man samlar de administrativa, ekonomiska och strategiska frågorna samt resurserna för beslutsfattandet på metropolstadsnivå.

Kommunal ekonomi är en ”bristekonomi”, där mängden välmotiverade utgifter alltid är större än resurserna för att täcka dem. När man tittar på den långsiktiga trenden visar det sig att de långvariga ekonomiska obalanser som följer av de demografiska förändringarna bara kan korrigeras genom en permanent förändring av strukturerna i den kommunala ekonomin.

Förändringar i åldersstrukturen försvårar definitivt kommunernas möjligheter att ordna service och finansiera den. I synnerhet den kraftiga ökningen av den äldre befolkningen ställer stora krav på ordnandet och finansieringen av social- och hälsovården. Ungefär hälften av det uppskattade trycket på ökade offentliga utgifter riktas mot kommunerna. Detta kräver strukturella reformer som stärker den ekonomiska tillväxten och hållbarheten samt bättre produktivitet, framförallt inom den kommunala sektorn.

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos 2012 minskar befolkningen i arbetsför ålder (15–64-åringar) med 117 000 fram till 2030. Den demografiska försörjningskvoten ökar, dvs. antalet barn och personer i pensionsålder per hundra personer i arbetsför ålder. Enligt prognosen passeras gränsen 60 försörjda år 2017 och 70 försörjda år 2028.

Produktivitetstillväxten kan baseras på att man åstadkommer ett större utfall med nuvarande insatser eller att det nuvarande utfallet åstadkoms med mindre insatser Befolkningens åldersstruktur och ökningen av den förväntade livslängden leder till större efterfrågan på service, och i ett skattefinansierat system ökar också beskattningsbehovet. Det större utfall som behövs behöver då åstadkommas av ett färre antal personer i arbetsför ålder. Därmed befinner vi oss i en situation där en tillräcklig produktivitetstillväxt kräver både mindre insatser och större utfall än i dag.

Vid sidan av demografisk försörjningskvot mäts den offentliga serviceproduktionens finansiella bas med en kvot för bärkraft, som visar antalet personer utanför arbetskraften, arbetslösa och anställda i offentlig sektor per sysselsatt i privat sektor. För tillräcklig finansiering av dagens skattefinansierade välfärdsmodell behöver Finland 150 000–200 000 privatfinansierade nya jobb över en normal arbetskarriär (McKinsey: Työtä, tekijöitä, tuottavuutta, Helsingfors 2010).

Strategin som styr metropolstadens verksamhet inkluderar en servicestrategi med riktlinjer om principerna för ordnande och produktion av tjänsterna och om servicenäten. Grundprincipen för ordnandet av centraliserade tjänster och närservice är att ju oftare tjänsten används, desto närmare ska den tillhandahållas. Tjänster som används mycket sällan kan tillhandahållas vid platser med fungerande kollektivtrafikförbindelser.

En central uppgift för sammanslagningsstyrelsen är att inleda en utvärdering av servicenäten och tjänsternas produktionssätt över hela staden. Utredningar genomförs om invånarorienterade serviceprocesser, närservicemodeller, gränsöverskridande samservice över verksamhetsområdena, så att man utifrån utredningarna kan besluta om sammankoppling av servicenäten för respektive verksamhetsområde och geografiskt område.

Avsikten är att säkerställa det praktiska genomförandet av kundorienteringen genom ökad valfrihet och olika tillämpningar av brukardemokrati. Utvecklingen av ett flerkanaligt servicenät och nya servicekoncept mäts med kostnadseffektivitet, effekter, kvalitet och tillgänglighet.

12.2 Ordnande av social- och hälsovård

Centrala mål för social- och hälsovårdsreformen är att främja befolkningens hälsa, välfärd och sociala trygghet, att trygga likvärdiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet, att stärka basservicen inom social- och hälsovården och att åstadkomma en kostnadseffektiv och verkningsfull servicestruktur. Reformens centrala metod för detta är en så bred integration av social- och hälsovården som möjligt och där servicen på bas- och specialnivå bildar en enhetlig servicehelhet.

Reformen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälsovårdsservicen överförs från kommunerna till fem social- och hälsovårdsområden. Produktionsansvaret kan finnas hos en samkommun eller alternativt produktionsansvarsområdets ansvarskommun, om kommunerna enhälligt kommer överens om detta. Tematiska producentsamkommuner kan inte bildas.

Enligt utkastet till lagen om ordnande av social- och hälsovård bereder vårdområdet vart fjärde år ett beslut om ordnandet av tjänsterna, där SHM ska höras i beredningen. I beslutet fastställs de produktionsansvariga samkommunerna och produktionsområdets ansvarskommuner samt deras uppgifter, allokering av finansiering och resurser, centrala principer för köpta tjänster, kvalitets- och servicenivå, gemensam praxis, säkerställande av närservice samt språkliga rättigheter.

Produktionsansvaret förutsätter tillräckliga resurser och förmåga att svara för social- och hälsovården som en helhet. Produktionen kan ske i egen regi, som köpt tjänst, med servicesedel eller i samverkan.

Den nya kommunen, metropolstaden, bildas av fem nuvarande kommuner, som hör till det södra vårdområdet, där det kan finnas högst fyra produktionsansvariga samkommuner.

På sitt område svarar metropolstaden för alla uppgifter som lagstiftningen tilldelat kommunerna. Processerna för produktion av social- och hälsovårdsservicen utgör basverksamhet för den nya kommunen liksom beslutsfattande och ledning för hela ansvarsområdet. Då undviks eventuella styrbarhetsproblem förknippade med samkommunförvaltning. Den modell med en anordnare och producent som metropolstaden och det södra vårdområdet utgör skulle skapa ett balanserat förhandlingsläge när beslutet om ordnande bereds och på bästa sätt garantera uppfyllelsen av social- och hälsovårdsreformens mål.

Bildandet av den nya kommunen ger en starkare bas för att förverkliga de språkliga rättigheterna för svenskspråkiga. När social- och hälsovårdsservicen för svenskspråkiga samlas under en ledning på den nya kommunens stadsnivå och det finns en stark koordinering i serviceproduktionen och rekryteringen av personal förbättras kvaliteten och tillgängligheten i social- och hälsovårdsservicen för den svenskspråkiga befolkningen.

12.3 Närservice och centraliserade tjänster

En central tanke i metropolstadsförslaget är att samla de fem kommunernas resurser, områden och serviceproduktion till en helhet. Principen om invånarorientering innebär att brukarperspektivet betonas: hur ofta tjänsten används och dess tillgänglighet avgör vilka tjänster som utförs på metropolstadsnivå och vilka som utförs på serviceområdesnivå.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om utveckling av servicenäten och fastställande av närservice och centraliserad service på verksamhetsområdes- och enhetsnivå.

Närservice tillhandahålls på serviceområdet, som e-tjänster eller i hemmet. Typisk närservice är småbarnsfostran, grundläggande utbildning, närbibliotek, ungdomslokaler och närliggande idrottstjänster. Närservice inom produktionsansvaret för social- och hälsovården är bl.a. rådgivningsbyråer, närhälsovård, skolhälsovård och närservice för seniorer.

Typiska centraliserade tjänster är sådana som används sällan och kopplas därför inte till serviceområdena. På metropolstadsnivå kan dessa bl.a. utgöras av stora idrottsanläggningar, kulturtjänster, utbildning på andra stadiet, grundläggande konstundervisning och sysselsättningstjänster. Andra saker som berör hela metropolstaden är förebyggande åtgärder mot segregation, hantering av konkurrenskraften och närings- och innovationspolitiken.

På metropolstadsnivå sköts även uppgifter som gäller markanvändning, boende och trafik, om de inte överförs till en samkommun på metropolområdet. Enligt intentionerna i det aktuella lagpaketet blir metropolplanen, som ersätter landskapsplanen och delvis generalplanerna, och metropolavtalet de viktigaste instrumenten för metropolförvaltningens MBT-uppgifter. Detta skulle innebära minskad behörighet för kommunbaserad planering av markanvändningen. I övrigt handlar det främst om att omorganisera uppgifter som redan sköts på samkommunsnivå (se även 1.3.3 och 19).

Principskissen (bild 39) för ordnandet av tjänsterna delar in närservice och centraliserade tjänster på basis av tillgänglighet och användningsfrekvens i tjänster som tillhandahålls antingen på serviceområdena eller för hela metropolstaden.

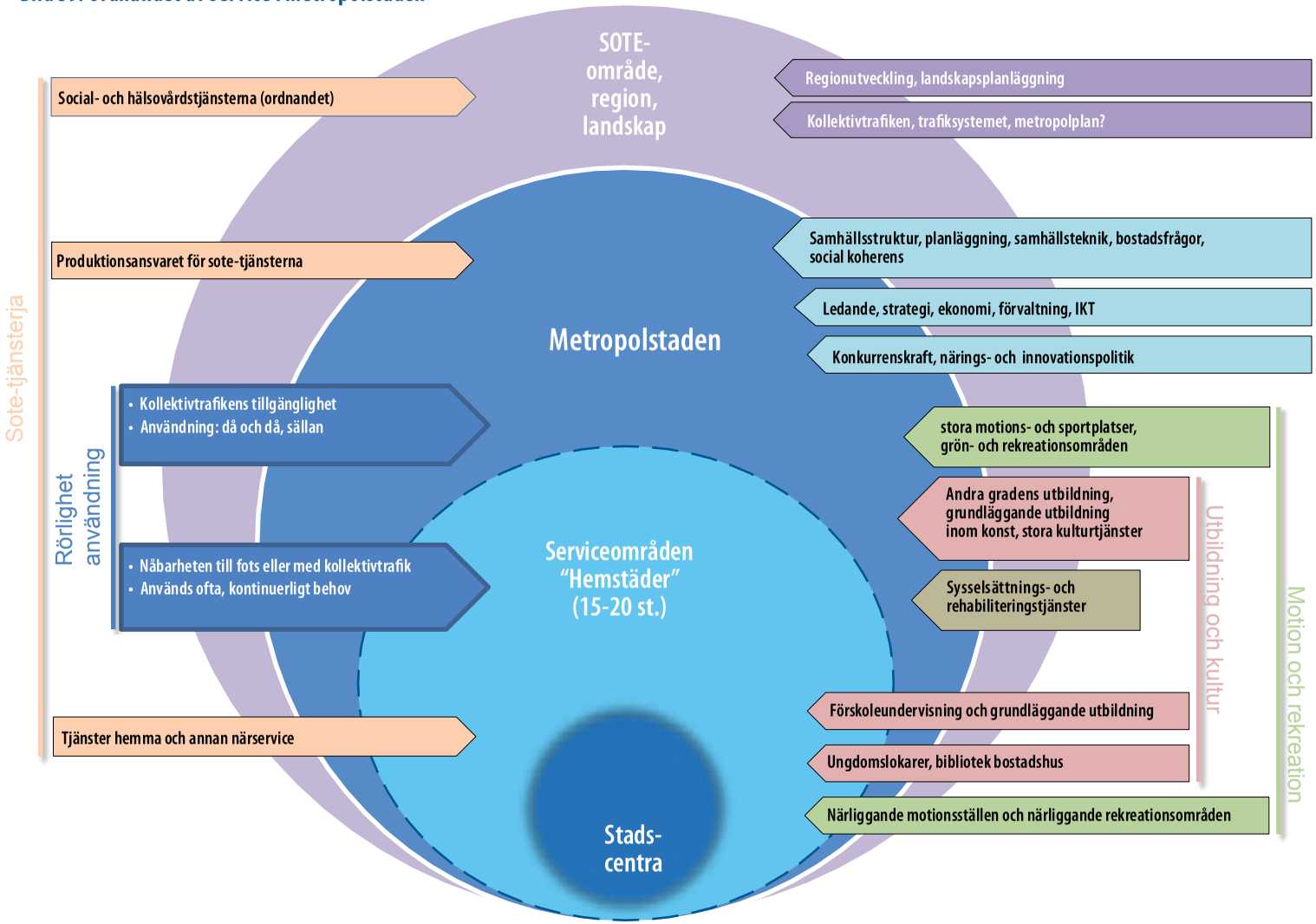
12.4 Slutsatser

Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet kan tryggas om alla metoder för ökad produktivitet i serviceproduktionen tas i bruk. Det väsentliga är att samordna nuvarande servicenät, varvid fungerande lösningar behålls, utvecklingspotentialen kan utnyttjas fullt ut och nya kostnadseffektiva tjänster och serviceprocesser tas i bruk.

Genom ändring i kommunindelningen kan helhetsintresset göras till utgångspunkt för planeringen och beslutsfattandet, varvid man kan fördela gemensamma resurser kostnadseffektivare, avveckla överlappande servicestrukturer och trygga tillgången till specialkompetens för krävande service. Förändring av kommunstrukturen skapar möjlighet till fler valmöjligheter för invånarna, digitalisering av tjänster och integration av datasystem.

Integration av social- och hälsovården och förändring av organiseringsansvaret öppnar möjligheter att utveckla den service som kommunerna svarar för ur ett helhetsperspektiv.

Bild 39. Ordnandet av service i metropolstaden

13 Ekonomi

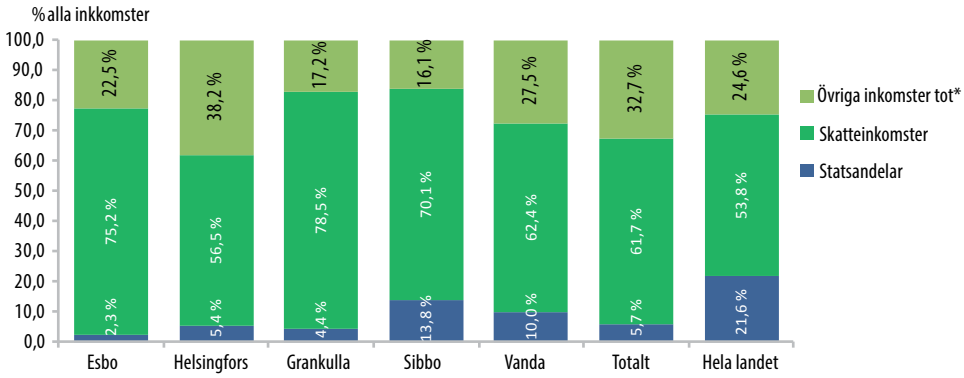
13.1 Kommunernas och kommunkoncernernas ekonomiska ställning före sammanslagningen

Kommunernas ekonomiska ställning i nyckeltal

När man tittar på kommunernas ekonomi finns skäl att beakta deras olika sätt att organisera verksamheten. Kommunallagens bolagiseringsskyldighet förutsätter att marknadsmässig verksamhet bolagiseras, men kommunerna befinner sig i olika skeden av bolagiseringsprocessen. Verksamheter inom produktionen av stödtjänster har bolagiserats i Vanda. Helsingfors stads energiverk bolagiserades år 2014. Esbo har däremot avyttrat sitt innehav i det egna energibolaget.

De fem kommunerna har ett särskilt lågt statsandelsberoende (bild 40). I hela landet utgör statsandelarna över en femtedel av kommunernas inkomstbas, men i kärnmetropolens kommuner var denna andel 2–14 procent år 2013. Skatteinkomsternas andel varierar mellan 56 procent i Helsingfors och 78 procent i Grankulla. Helsingfors stads inkomststruktur skiljer sig från de andra kommunerna genom att stadens övriga inkomster utgjorde över en tredjedel av inkomstbasen.

Bild 40. Kommunernas inkomststruktur 2013. Källa: FCG 2014.

% alla inkomster	Statsandelar	Skatteinkomster	Övriga inkomster tot*	+ Försäljningsintäkter	+ Avgiftsintäkter	+Understöd och bidrag	+ ÖVRIGA intäkter	± Lager av produkter	+Tillverkning för eget bruk	± Finansiering
Esbo	2,3 %	75,2 %	22,5 %	3,6 %	6,3 %	2,0 %	4,1 %	0,0 %	2,9 %	3,6 %
Helsingfors	5,4 %	56,5 %	38,2 %	20,7 %	3,6 %	2,3 %	7,9 %	0,0 %	2,5 %	1,2 %
Granulla	4,4 %	78,5 %	17,2 %	5,0 %	7,5 %	0,9 %	3,2 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %
Sibbo	13,8 %	70,1 %	16,1 %	3,5 %	5,5 %	1,0 %	6,7 %	0,0 %	0,0 %	-0,6 %
Vanda	10,0 %	62,4 %	27,5 %	3,6 %	5,0 %	2,8 %	4,3 %	0,0 %	10,4 %	1,6 %
Totalt	5,7 %	61,7 %	32,7 %	13,9 %	4,5 %	2,3 %	6,4 %	0,0 %	3,9 %	1,7 %
Hela landet	21,6 %	53,8 %	24,6 %	11,3 %	4,4 %	2,2 %	4,4 %	0,0 %	1,5 %	0,8 %

De beskattningsbara inkomsterna i den kommunala beskattningen på området överstiger klart genomsnittet för landet (tabell x). Sedan 2005 har de beskattningsbara inkomsterna ökat mest i Helsingfors (+13,5 %) och Grankulla (+13,6 %). Esbo (+7,3 %) är den enda kommunen på området där skatteinkomsterna ökat mindre än i hela landet (+11,5 %). Anmärkningsvärt är att de beskattningsbara inkomsterna i stort sett inte ökat sedan 2009.

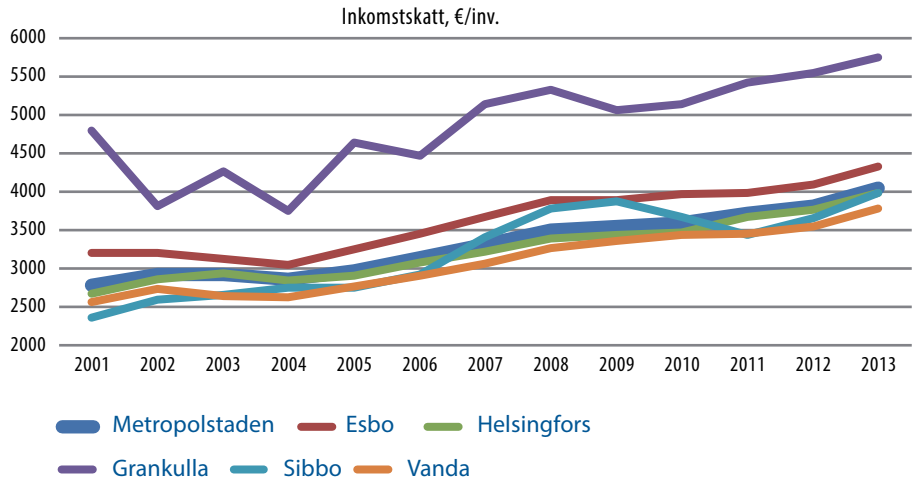
Tabell 21. Beskattningsbar inkomst i den kommunala beskattningen 2005–2012, 2012 års penningvärde.

	Beskattningsbara inkomster i kommunalbeskattningen €/inv							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Esbo	24 390	25 416	26 314	26 486	26 475	26 196	26 273	26 178
Helsingfors	20 265	20 939	21 879	22 301	22 641	22 871	22 997	22 992
Grankulla	32 125	34 361	35 796	34 707	35 000	35 821	36 714	36 487
Sibbo	17 998	18 519	19 672	22 395	22 823	20 249	20 119	20299
Vanda	19 014	19 683	20 560	21 014	21 236	21 189	21 265	21 226
Åboregionen	15 681	16 276	16 992	17 271	17 420	17 290	17 249	17 300
Tammerforsregionen	15 729	16 119	16 992	17 218	17 087	16 984	17 204	17 243
Uleåborgsregionen	15 016	15 431	16 070	16 272	16 385	16 309	16 360	16 413
Lahtisregionen	14 130	14 491	15 239	15 510	15 481	15 441	15 603	15 632
Hela landet	15 359	15 879	16 631	16 904	16 979	16 968	17 095	17 128

Källa: FCG 2014.

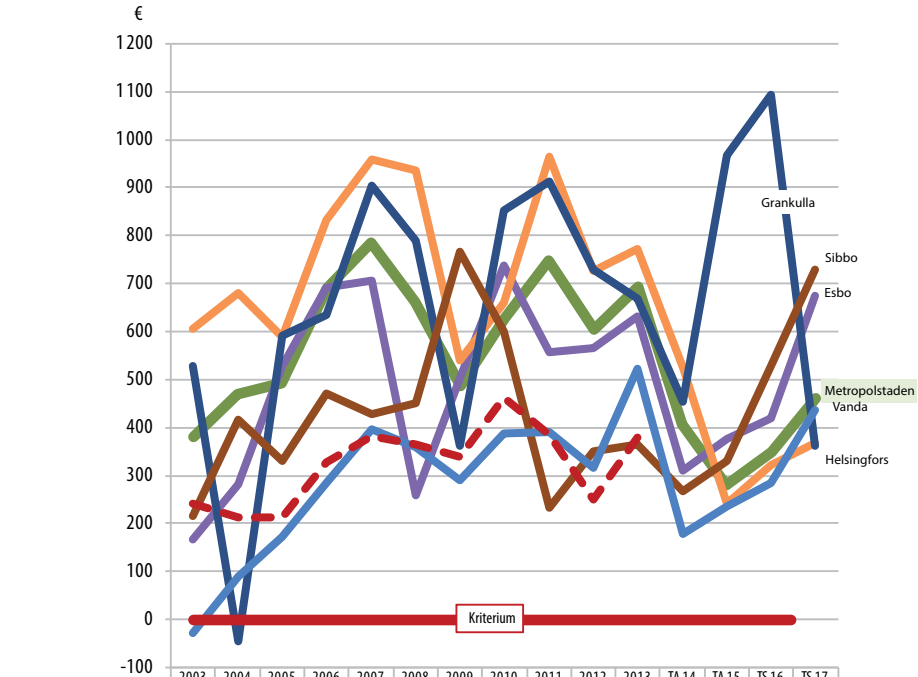
År 2013 inbringade inkomstskatten på metropolstadens område 4 042 euro per invånare (bild x). Fastighetsskatten inbringade 305 euro per invånare och andelen av samfundsskatteinkomsten 402 euro per invånare. Inkomstskatten per invånare har hållit sig över genomsnittet för landets kommuner. Skatteinkomsterna per invånare har varit högst i Grankulla och lägst i Vanda.

Bild 41. Inkomstskatt 2001–2013, €/inv. Källa: FCG 2014.

Metropolstadens kommuner hade i huvudsak ett positivt årsbidrag 2002–2013 (bild 42). Deras årsbidrag per invånare har överskridit genomsnittet för landet sedan 2011 med undantag för Sibbo kommun. Prognosen för Sibbos årsbidrag är att det ökar betydligt under ekonomiplaneringsperioden. Bidraget och överskottet i bokslutet 2013 förbättrades av en engångspost i redovisningen av skatter, vilket framgår när man jämför med budgeten för 2014.

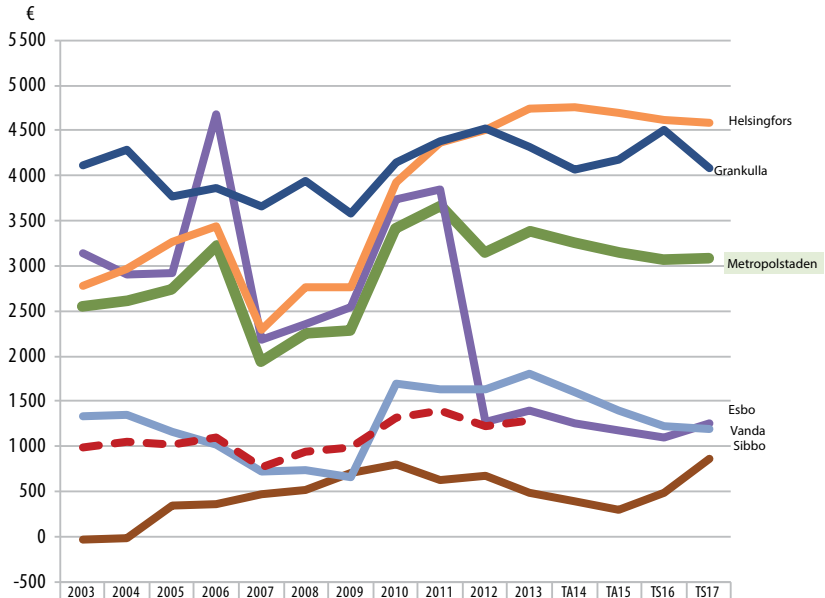
Bild 42. Kommunernas årsbidrag 2003, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA 14	TA 15	TS 16	TS 17
Metropolstaden	380	469	491	690	784	661	487	627	748	606	694	405	280	348	460
Esbo	166	281	527	691	707	258	501	738	557	566	632	310	376	420	673
Helsingfors	604	681	587	834	958	936	541	659	965	727	772	526	242	321	369
Grankulla	529	-46	591	635	903	789	360	853	912	729	668	454	967	1095	363
Sibbo	216	417	329	471	428	452	766	601	233	352	364	268	329	528	730
Vanda	-29	89	171	285	396	359	289	387	389	315	521	179	236	285	435
Hela landet	240	211	213	327	382	363	340	461	384	249	380				
Kriterium	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Alla kommuner har en stark balansräkning när man granskar ackumulerade underskott (bild 43). Under ekonomiplaneringsperioden bedöms det ackumulerade underskottet per invånare minska med drygt 200 euro/invånare. I sin budget bedömer Sibbo att det ackumulerade överskottet ökar under planeringsperioden. Esbos överskott minskade avsevärt år 2012. Detta berodde på korrigering av ett fel i bokslutet för tidigare räkenskapsperioder. Av överskottet återfördes 72,8 miljoner euro till investeringsfonden.

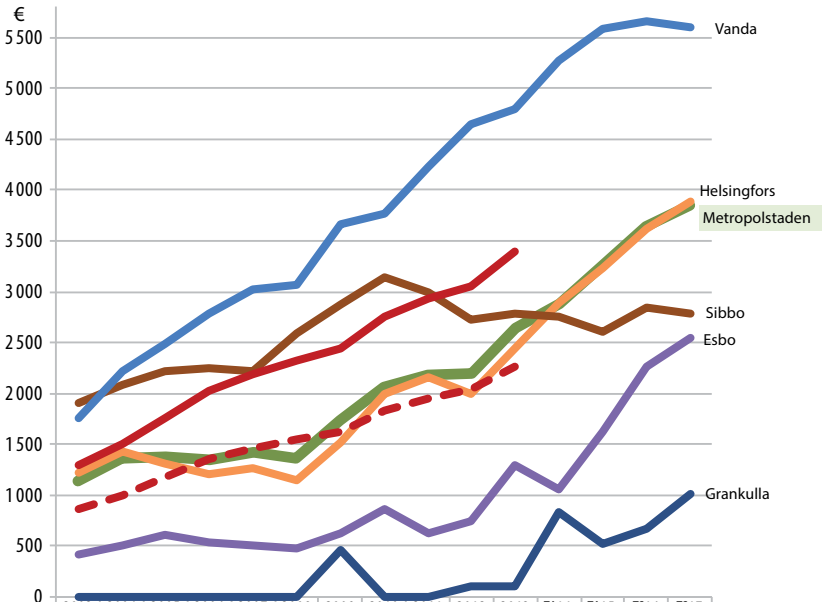
Bild 43. Ackumulerat under-/överskott åren 2003–2017, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA14	TA15	TS16	TS17
Metropolstaden	2548	2609	2746	3222	1946	2257	2292	3408	3663	3144	3382	3262	3150	3065	3085
Esbo	3133	2907	2913	4678	2178	2350	2551	3734	3851	1267	1404	1262	1175	1101	1261
Helsingfors	2772	2963	3271	3441	2286	2760	2766	3922	4359	4510	4746	4753	4697	4620	4589
Grankulla	4111	4285	3769	3865	3665	3935	3584	4142	4382	4528	4325	4067	4177	4500	4082
Sibbo	-26	-9	348	365	471	519	709	799	624	669	488	400	291	488	858
Vanda	1335	1357	1161	1026	728	744	663	1700	1634	1639	1811	1595	1402	1218	1186
Hela landet	982	1047	1020	1093	765	937	986	1314	1398	1224	1286				

Sedan 2001 har Vanda stads lånebestånd mer än fyrfaldigats (bild 44). Även Sibbo har uppfyllt kriskommunkriteriet för lånebeståndet åren 2001–2005 samt 2008–2010, men därefter har kommunens lånebelopp per invånare sjunkit. Av utredningskommunerna har Grankulla haft det minsta lånebeståndet under hela 2000-talet med inga eller mycket små lånebelopp. I Esbo har lånebeståndet hållit sig på en relativt låg nivå, men ökar nu.

Bild 44. Kommunernas lånebestånd 2003–2017, €/invånare. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TA14	TA15	TS16	TS17
Metropolstaden	1142	1363	1381	1355	1425	1365	1732	2067	2188	2200	2640	2882,8	3261	3642	3852
Esbo	423	508	618	542	507	473	625	867	633	748	1299	1065,5	1621	2262	2550
Helsingfors	1221	1424	1318	1205	1262	1143	1526	1989	2160	2001	2446	2884,2	3 234	3 619	3 894
Grankulla	5	2	1	0	0	0	464	0	0	112	110	830,56	527	673	1014
Sibbo	1901	2092	2219	2248	2220	2596	2868	3149	2995	2724	2792	2750,8	2601	2846	2789
Vanda	1754	2215	2491	2779	3025	3074	3663	3775	4225	4642	4790	5273,5	5591	5666	5600
Hela landet	862	1000	1176	1351	1464	1548	1631	1839	1957	2037	2261				
Hela landet +50%	1293	1500	1764	2027	2196	2322	2447	2759	2936	3056	3393				

Kommunernas starka befolkningstillväxt har påverkat deras service- och investeringsbehov samt ökat utmaningarna för inkomstfinansiering av investeringar. Områdets starka tillväxt förutsätter investeringar, delvis också lånefinansierade. Med den realiserade ökningen av lånebeståndet blir finansieringen av investeringar och renoveringar en risk för kommunernas ekonomi.

Esbos storinvesteringar under planeringsperioden är byggandet av Västmetron, skolrenoveringsprogrammet, kapacitetsuppbyggnaden för att möta ökat servicebehov hos den andel av befolkningen som är över 65 år, utvecklingsprogrammen för T3-området och Esbo centrum samt genomförandet av Storåkern. I Helsingfors handlar det om reparation och ombyggnad av nuvarande byggnadsbestånd och kommunalteknik. Dessutom gäller en betydande del av investeringarna byggandet av de nya områdena i Fiskehamnen, Busholmen, Böle och Kronbergsstranden. År 2014 investerar Vanda i bl.a. genomförandet av det markpolitiska programmet, renovering av byggnader och infrastruktur och servicebyggnader för bostadsmässan i Kivistö. Därtill investerar Vanda totalt 82 miljoner euro i byggandet av Ringbanan och andra etappen av Ring III-upprustningen. Staden finansierar statens del av Ring III-etappen med cirka 40 miljoner euro åren 2013–2016, vilket sta-

ten betalar till Vanda som köpeskilling åren 2016 och 2017. Sibbos betydande investeringar under planeringsperioden är nyinvesteringar i Sibbo skolcentrum och Nickby. Grankullas stora investeringar under planeringsperioden är renovering och utbyggnad av servicecentret Villa Breda samt projektet Villa Bredas flervåningshus.

Tabell 22. Investeringarnas anskaffningsutgifter (inkluderar ej inkomster från överlåtelse av egendom) år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2013–2016, 1 000 euro.

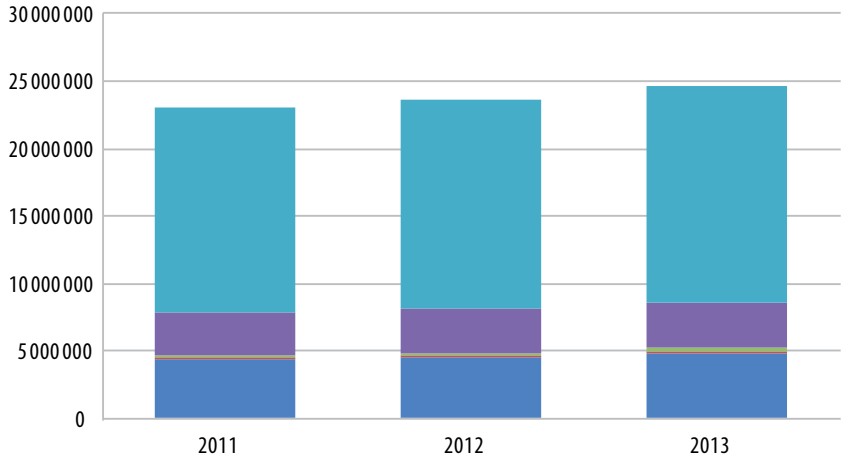
Investeringarnas anskaffningsutgifter	BS 2013	B 2014	EP 2015	EP2016
Espoo	179 423	113 068	126 289	105 019
Helsinki	634 072	698 834	817 345	866 922
Kauniainen	6 111	11 400	12 815	13 470
Sipoo	18 067	17 140	19 430	14 285
Vantaa	163 489	172 393	117 374	130 062
Metropolikaupunki	1 001 162	1 012 835	1 093 253	1 129 758

Källa: FCG 2014.

Kommunkoncernernas ekonomiska ställning

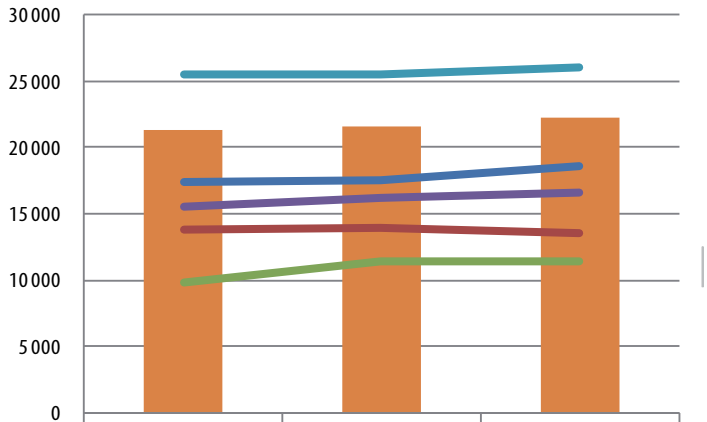
Kommunkoncernens ekonomiska ställning har granskats utifrån kommunernas koncernbokslut. Metropolstadens koncernsiffror är konsoliderade kommundata. Transaktioner mellan kommunerna har inte eliminerats. Kommunkoncernens storlek kan jämföras med hjälp av koncernens balansomslutning. Bild 45 visar koncernens balansomslutning per kommun åren 2011–2013. Hela stapeln representerar den virtuella metropolkoncernens balansomslutning. Helsingfors stora stadskoncern framträder klart. Esbo är näst störst och något större än Vandas stadskoncern. Helsingfors stadskoncern är även klart störst i proportion till folkmängden med 26 097 euro/invånare (bild 46). Även här är Esbo något större än Vanda. Metropolstadens koncern skulle hamna på andra plats före Esbo.

Bild 45. Koncernens balansomslutning åren 2011–2013, 1 000 euro. Källa: FCG 2014.

	2011	2012	2013
Helsingfors	15 187 098	15 395 894	15 986 747
Vanda	3 140 997	3 334 182	3 445 610
Sibbo	182 590	214 593	216 593
Grankulla	9 856	11 452	11 448
Esbo	4 386 184	4 506 863	4 861 957

Bild 46. Koncernens balansomslutning åren 2011–2013, euro/invånare. Källa: FCG 2014.

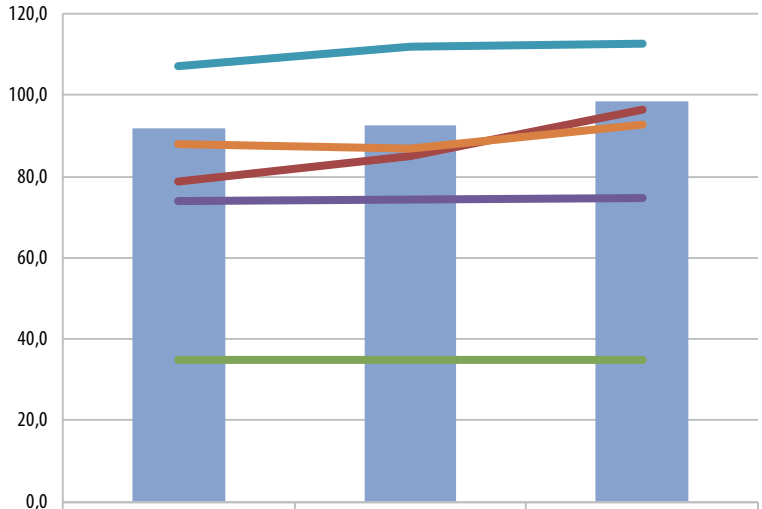

	2011	2012	2013
Metropolstaden	21 336	21 537	22 203
Esbo	17 375	17 548	18 646
Grankulla	13 792	13 889	13 542
Sibbo	9 856	11 452	11 448
Vanda	15 473	16 240	16 558
Helsingfors	25 478	25 455	26 097

Referensperiodens högsta lånebestånd bland koncernerna hade Vanda år 2013, 8 960 €/invånare. I Esbo visar koncernens lånebestånd den största ökningen under 2011–2013, 1 894 euro/invånare. Metropolstadens lånebestånd år 2013 uppgick till 7 765 €/invånare, det tredje största efter Vanda och Helsingfors. Koncernbalansräkningens överskott visar koncernens förmåga att tåla förluster. Alla kommuner har en stark koncernbalansräkning med tanke på överskotten.

Den relativa skuldsättningen måste ligga under 50 procent för att inte uppfylla kriskommunkriteriet. Jämförelsens bästa kommunkoncern är Grankulla med 35 procent (bild 47). Här hade Vandakoncernen det sämsta värdet, 112,3 procent år 2013 Metropolstaden skulle bli näst sämst i jämförelsen med sina 98,5 procent. Metropolstadens driftsinkomster (inkomster från verksamheten, statsandelar, skatteinkomster) skulle nästan helt behöva gå till återbetalning av främmande kapital. Nyckeltalet visar att kommunkoncernerna är skuldsatta, med undantag för Grankulla och metropolkoncernen. En faktor som kan anses försämra nyckeltalet är investeringstrycket från den kraftiga befolkningstillväxten.

Bild 47. Koncernens relativa skuldsättning åren 2011–2013, %. Källa: FCG 2014

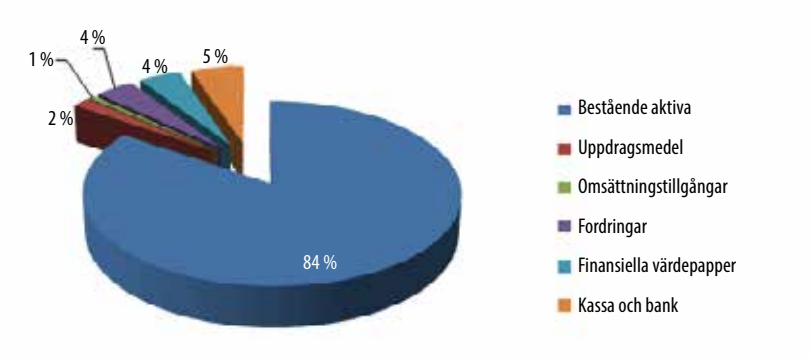
	2011	2012	2013
Metropolstaden	92,0	92,7	98,5
Esbo	78,7	84,9	96,3
Grankulla	35	35	35
Sibbo	74	74,5	74,8
Vanda	107,2	111,8	112,5
Helsingfors	87,9	86,7	92,9

Metropolkoncernens förmögenhetsställning

Kommunernas koncernbalansräkningar har konsoliderats i Metropolstadens koncernbalansräkning 2011–2013. Transaktioner mellan kommunerna har inte eliminerats. Balansräkningens struktur visas i de följande bilderna.

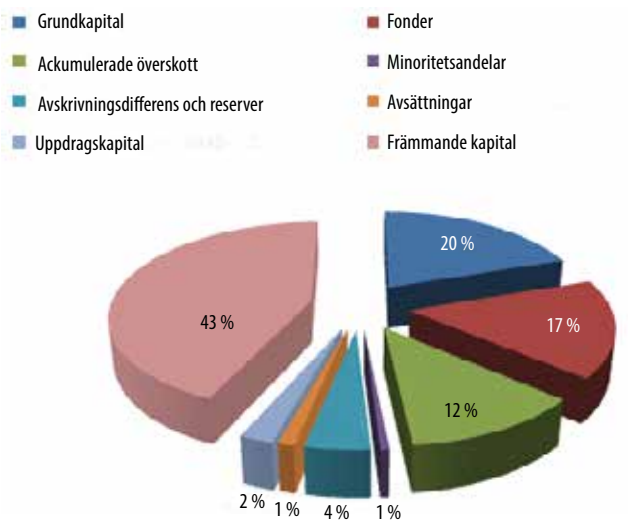
Balansräkningens aktiva fördelar sig enligt följande:

Bild 48. Metropolstadens aktiva år 2013. Källa: FCG 2014.

Balansräkningens passiva fördelar sig enligt följande:

Bild 49. Metropolstadens passiva år 2013. Källa: FCG 2014.

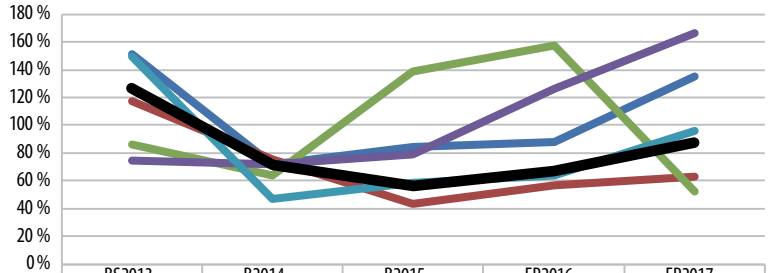

Bestående aktiva utgör den största balansposten bland aktiva med 84 procent. Bland passiva är den största balansposten Främmande kapital med 43 procent. Metropolstaden har en stark koncernbalansräkning. Av balansräkningens tillgångar har 43 procent finansierats med främmande kapital. Eget kapital, fonder och överskott utgör 49 procent av balansräkningen. Värderingarna kan skilja sig mot gängse värden framförallt i fråga om bestående aktiva.

13.2 Tryck på anpassning av kommunernas ekonomi

År 2013 hade Esbo, Vanda och Helsingfors ett årsbidrag som täckte avskrivningarna enligt plan. Ekonomiplanerna prognostiserar en förbättring av nyckeltalet åren 2016 och 2017 med undantag för Grankulla (bild 50.

Bild 50. Kommunernas årsbidrag mot avskrivningar (%) 2013–2017. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	152 %	72 %	85 %	88 %	135 %
Helsingfors	117 %	75 %	44 %	57 %	63 %
Grankulla	86 %	64 %	139 %	158 %	53 %
Sibbo	75 %	72 %	79 %	126 %	167 %
Vanda	149 %	47 %	59 %	63 %	96 %
Metropolstaden	126 %	71 %	56 %	67 %	87 %

Tabellen 23 visar kommunernas årsbidragsmål för år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2014–2017. Enligt målen täcker årsbidraget kommunernas avskrivningar enligt plan. För att uppfylla årsbidragsmålen krävs inkomstökningar och/eller utgiftsminskningar med totalt 186–211 miljoner euro i de fem kommunerna. Längst från målet är man år 2016. År 2014 har alla kommuner budgeterat avskrivningar enligt plan som understiger årsbidraget. Med beaktande av Esbos ekonomiprognos för 2014 skulle redan detta år medföra ett årsbidragsunderskott på 213 miljoner euro.

Tabell 23. Kommunernas årsbidragsmål och differens mot målet, 1 000 euro.

Årsbidragsmål (100 % av avskrivningar)	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	108 677	114 291	119 518	129 941	113 548
Helsingfors	403 088	433 047	345 399	356 374	370 831
Grankulla	7 062	6 450	6 600	6 700	6 800
Sibbo	9 193	8 200	8 200	8 500	9 200
Vanda	72 751	80 100	88 693	99 961	101 399
Metropolstaden	600 771	642 088	568 410	601 476	601 778
Differens mot årsbidragsmål	**BS2013**	**B2014**	**B2015**	**EP2016**	**EP2017**
Esbo	56 095	- 32 102	- 18 387	- 15 374	- 58 288
Helsingfors	69 588	- 106 316	- 194 718	- 153 487	- 135 926
Grankulla	- 985	- 353	2 565	3 875	- 3 220
Sibbo	- 2 305	- 299	- 2 040	2 240	6 140
Vanda	35 697	- 42 513	- 36 512	- 20 496	- 4 147
Metropolstaden	158 089	- 185 583	- 249 092	- 183 242	- 195 441

Källa: FCG 2014.

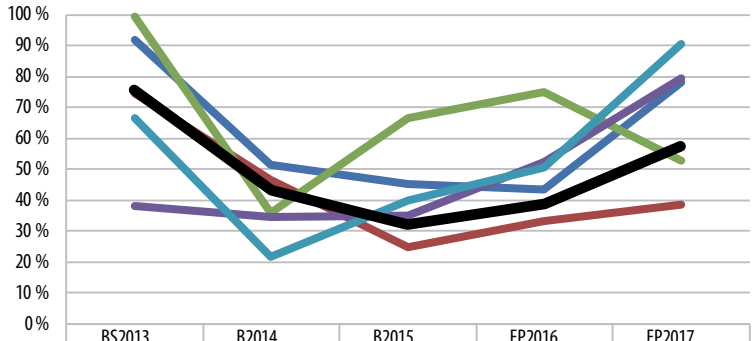
Årsbidraget har inte räckt för att täcka investeringarnas anskaffningsutgifter. År 2013 översteg kommunernas investeringsutgifter årsbidraget med 242 miljoner euro (tabell 24). Enligt budgetuppgifterna kommer metropolstadskommunernas förmåga att inkomstfinansiera investeringar att sjunka brant från och med 2014. Under planeringsperioden förutspås differensen öka till 441 miljoner euro. Nära att täcka investeringarna inkomstfinansierat är Grankulla och Sibbo, där inkomstfinansieringsgraden bedöms öka till ungefär 80 procent (bild 51).

Tabell 24. Differens mellan investeringarnas anskaffningsutgifter och årsbidraget år 2013 och ekonomiplaneringsperioden 2014–2017, 1 000 euro.

Investeringarnas anskaffningsutgifter - årsbidrag	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	14 651	77 411	123 038	149 847	52 540
Helsingfors	161 397	372 103	456 507	403 500	371 714
Grankulla	34	7 303	4 621	3 510	3 187
Sibbo	11 179	11 239	11 957	9 745	4 025
Vanda	55 042	134 806	79 159	61 508	10 193
Metropolstaden	242 303	602 862	675 282	628 110	441 659

Källa: FCG 2014.

Bild 51. Kommunernas inkomstfinansiering av investeringar, % 2013–2017. Siffrorna för 2014 är från budgetarna och för 2015–2017 från budgetförslagen. Källa: FCG 2014.

	BS2013	B2014	B2015	EP2016	EP2017
Esbo	92 %	51 %	45 %	43 %	78 %
Helsingfors	75 %	47 %	25 %	33 %	39 %
Grankulla	99 %	36 %	66 %	75 %	53 %
Sibbo	38 %	34 %	35 %	52 %	79 %
Vanda	66 %	22 %	40 %	51 %	90 %
Metropolstaden	76 %	43 %	32 %	39 %	57 %

Kommunernas budgetar inkluderar åtgärder för att stabilisera ekonomin. Bedömningarna ovan utgår från att ekonomiplaneringsperiodens budgetprognoser realiseras. För t.ex. Esbo blir dock utfallet för 2014 sämre än budgeterat enligt stadens egen bedömning (05/2014).

Enligt trendprognosen i avsnitt 13.3 täcker årsbidraget i Esbo, Helsingfors och Grankulla avskrivningarna enligt plan. Räknat i skatteprocent har Sibbo och Vanda det största stabiliseringstrycket med 0,6 procentenheter. Antagandet är att kommunernas ekonomi och investeringar utvecklas enligt budget fram till 2017, vilket förutsätter ekonomisk anpassning i kommunerna.

13.3 Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck

Metropolstadens ekonomiska ställning och anpassningstryck beskrivs med en trendprognos. Kalkylen är baserad på ekonomiplanerna 2017 i budgetarna för 2015, vårdanmälningsuppgifterna för 2012 (THL) och Statistikcentralens befolkningsprognoser 2021–2029. Här används inte kommunernas utan Statistikcentralens befolkningsprognos för enhetlighetens skull.

Eftersom utgångsnivån är kommunernas ekonomiplaner 2017 utgår trendprognosen från att planernas anpassningsåtgärder genomförs. Kalkylen gör följande antaganden från och med 2018:

Kommande servicebehov bedöms utifrån vårdanmälningsuppgifter och befolkningsprognoser med antagandet att behovet per invånare i åldersgruppen blir oförändrat. Således beror t.ex. kalkylerat dagvårdsbehov endast på hur antalet barn i dagvårdsålder utvecklas

och i primärvård och specialiserad sjukvård på hur antalet i olika åldersgrupper utvecklas. Servicebehovet i primärvård har bedömts enligt antal läkarbesök per åldersgrupp och i specialiserad sjukvård enligt vårdperioden per åldersgrupp. I äldrevård (hemvård, serviceboende, ålderdomshem och bäddavdelning) är antagandet att funktionsförmågan förbättras så mycket att man börjar använda tjänsterna i allt högre ålder, i kalkylen tillämpas 75 års ålder som gräns 2013 och 77 års ålder 2029.

Tjänsternas nettokostnader beräknas öka realt med 1 procent per år och enhet från 2018 (t.ex. per elev eller invånare i åldersgruppen). Detta baseras på den historiska prisutvecklingen inom kommunal service. Ränteutgifterna beräknas öka realt med 5 procent per år, övriga finansiella poster och avskrivningar med en procent per år.

Prognosårens kommunalskatteinkomster beaktar prognostiserad förändring av antalet personer i arbetsför ålder och personer över 65 år (pensionsinkomster) samt att den beskattningsbara förvärvsinkomsten ökar realt med 1 procent och pensionsinkomsterna med 0,75 procent per pensionstagare. Från 2018 beräknas statsandelarna öka med 1 procent per år.

Beräkningen är mekanisk och beaktar t.ex. inte kommunernas skillnader i servicebehov vid utgångsläget eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter. Prognosen har inte bedömt extraordinära poster eller avskrivningsdifferenser, avsättningar och fonder.

Nettoinvesteringarna beräknas öka realt med 1 procent per år och invånare från 2018. Förändringen av lånebeståndet beräknas som differensen mellan årsbidraget och nettoinvesteringarna.

Hur kommunernas ekonomi utvecklas är osäkert på flera punkter, kalkylen beaktar t.ex. inte kommunernas förändrade uppgifter, deras senare anpassningsåtgärder, den allmänna ekonomiska utvecklingen eller kommunernas beslut om skatter.

Som metropolstadens skattesats används genomsnittet av kommunernas inkomstskattesatser viktad med folkmängden. Kalkylerna utgår från gängse priser, varvid prognosen för 2021 blir mera jämförbar med kommunernas ekonomiplaner för 2017. Den förväntade inflationen från 2018 är 2 %/år.

Tabell 25. Kalkyl över samlat tryck på fem kommuner med gängse priser. 2017 års siffror är från budgeten 2015. Prognosårens kalkyler anger bara trenden och beaktar t.ex. inte målsättningar som gäller produktivitetsökningar efter 2017.

Metropolstaden	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	1 109 530	1 162 370	1 195 801	1 235 270	1 270 096
Skattesats	18,41	18,47	18,47	18,47	18,47
Skattesatsintäkter	243 574	269 101	342 875	398 218	460 866
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	713 997		940 721	1 075 646	1 210 199
Grundläggande utbildning och gymnasiet	977 820		1 325 411	1 520 045	1 726 344
Äldrevård	865 440		1 363 598	1 843 551	2 280 646
Primärvård, öppenvård	504 682		713 086	842 518	988 104
Specialiserad sjukvård	1 087 142		1 579 112	1 903 690	2 262 841

Metropolstaden	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	858 741		1 169 870	1 360 158	1 574 030
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-5 141 579	-5 809 219	-7 091 798	-8 545 608	-10 042 165
Inkomster					
Kommunalskatt	4 485 241	4 971 100	6 333 925	7 356 277	8 513 579
Fastighetsskatt	338 120	422 800	490 491	570 274	659 944
Samfundsskatt	445 771	468 800	552 103	641 907	742 840
Statsandelar	483 062	417 600	456 725	597 662	876 147
Inkomster totalt	5 752 194	6 280 300	7 833 244	9 166 119	10 792 510
+ Ränteintäkter	81 817	85 139	88596	92193	95937
+ Utdelningar	32 378	33 693	35061	36484	37966
+ Övriga finansiella intäkter	65 789	68 460	71240	74133	77143
- Räntekostnader	-28 656	-41 955	-61427	-89935	-131674
- Övriga finansiella kostnader	-3 523	-3 666	-3815	-3970	-4131
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	**147 805**	**65 871**	**129655**	**108906**	**75241**
Årsbidrag	758 420	536 952	871 102	729 417	825 586
Avskrivningar	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Extraordinära poster	77 816	141 955	0	0	0
Räkenskapsperiodens resultat	235 465	52 898	110 063	-127 139	-138 475
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	11 385	11 061	0	0	0
Under-/överskott	246 850	63 959	110 063	-127 139	-138 475
Ackumulerat under-/överskott	3 698 890	4 320 508	4 668 552	4 634 399	4 103 172
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	3 334	3 751	3 904	3 752	3 231
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	600 771	626 009	761 039	856 556	964 061
Differens mot målet	157 649	-89 057	110 063	-127 139	-138 475
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,3	0	+0,3	+0,3
Skattesats i balans	18,41	18,77	18,47	18,77	18,77
Nettoinvesteringar	1 001 163	978 913	1 101 775	1 240 058	1 395 696
Förändring i lånebestånd	481883	441 961	230 674	510 641	570 110
Lånebestånd	2 887 918	4 735 606	6 080 875	7 563 505	9 725 005
Lånebestånd €/invånare	2 603	4 074	5 085	6 123	7 657
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-242 743	-441 961	-230 674	-510 641	-570 110
Tryck på skattesatsen (2)	+1	+1,6	+0,7	+1,3	+1,2
Skattesats i balans	19,41	20,07	19,17	19,77	19,67

Källa: FCG 2014

Metropolstadens årsbidrag från dess första år räcker inte för att täcka avskrivningar enligt plan, differensen blir cirka 90 miljoner euro, vilket innebär ett ekonomiskt tryck på metropolstaden motsvarande 0,3 skatteprocentenheter. Metropolstadens nettoinvesteringar är större än avskrivningarna, och då ökar lånebeståndet trots att skattesatsen och avskrivningarna är i balans. År 2013 investerade kommunerna och affärsverken runt en miljard euro på området, men nivån sjunker i framtiden på grund av bolagiseringen.

Trots att kalkylen visar ett höjningstryck har metropolstaden en mycket god ställning jämfört med hela landet. Om man räknar på samma sätt för hela den kommunala sektorn år 2029 blir trycket på skattesatsen över 5 procentenheter och kommunernas sammanräknade skattesats cirka 25.

Tabell 26. Investeringarnas anskaffningsutgifter (exkl. intäkter från försäljning av egendom), 1 000 €.

	BS 2012	BS 2013	B 2014	Ka
Esbo	178 204	179 423	113 068	156 898
Helsingfors	644 607	634 072	698 834	659 171
Grankulla	10 324	6 111	11 400	9 278
Sibbo	17 340	18 067	17 140	17 516
Vanda	159 838	163 489	172 393	165 240
Totalt	**1 010 313**	**1 001 162**	**1 012 835**	**1 008 103**

Källa: FCG 2014

När städerna går samman måste man harmonisera kommunernas skattesatser, olika avgifter, taxor, tariffer och ekonomiska stöd. Skattesatsen kan inte anges direkt i sammanslagningsavtalet. Kalkylens skattesats är genomsnittet av kommunernas inkomstskattesatser viktad med folkmängden.

Metropolstaden skulle få sammanslagningsunderstöd på totalt 8 miljoner euro under tre år, vilket dock saknar betydelse för helheten. Vid en sammanslagning får metropolstaden ett statsandelsbelopp på ungefär samma nivå som tidigare, uppskattningsvis en miljard euro.

13.4 Servicekostnader med alternativa produktionssätt

Här bedöms metropolstadens kostnadsnivå, om den håller Helsingfors, Esbos eller Vandas kostnadsnivå. Kalkylunderlaget är kommunernas uppgifter om sin driftsekonomi år 2013.

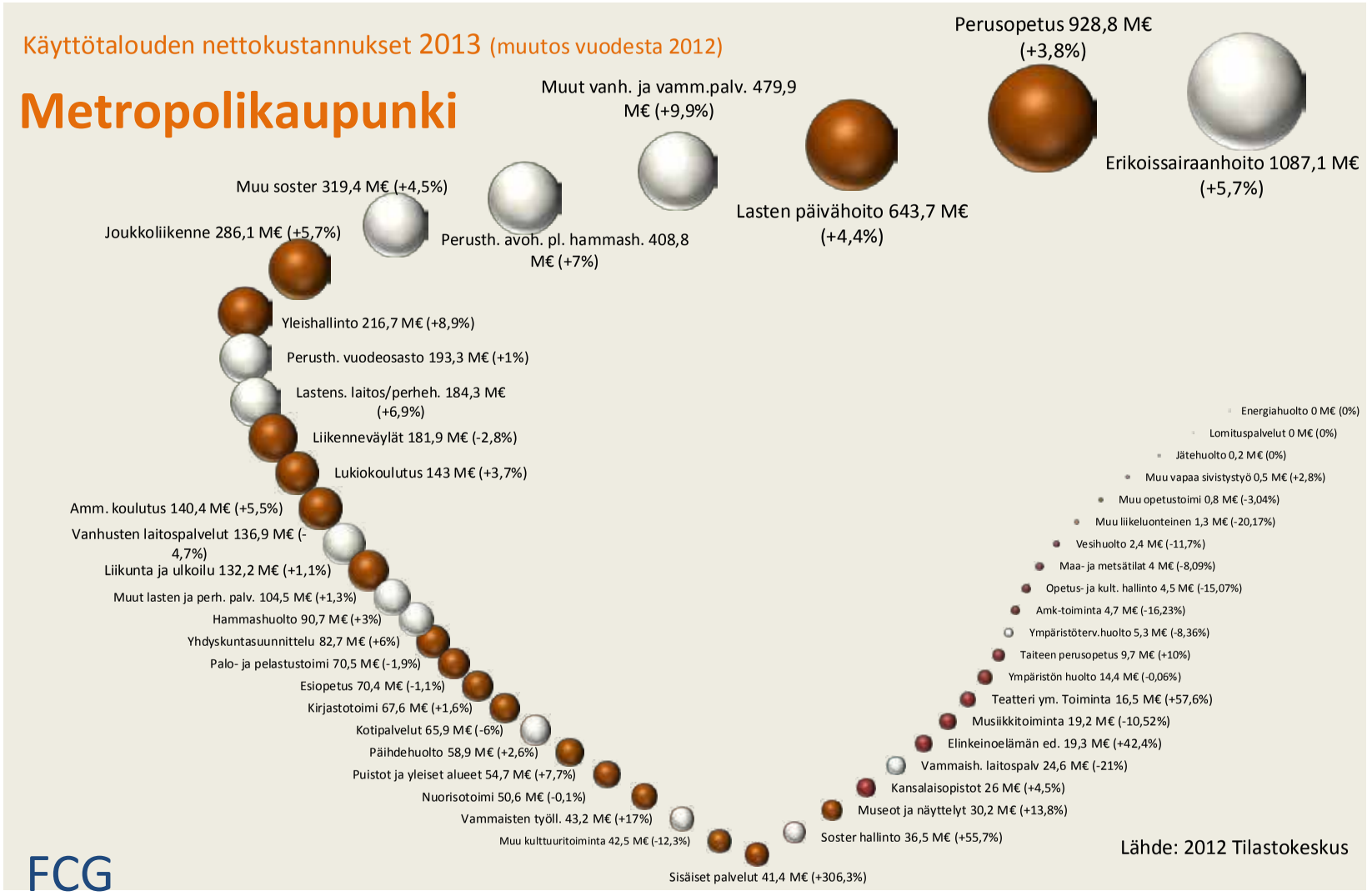
Dessutom används 2012 års index för hälso- och socialvårdens behovsstandardiserade nettoutgifter, som väntas bli oförändrat år 2013. Hälso- och socialvårdens nettoutgifter per invånare 2012 (THL 6.10.2014) har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringarna i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. Social- och hälsovårdens nettokostnader inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader. Enheten/fördelningsprincipen är kommunernas invånarantal, elevantal i grundläggande utbildning och gymnasiet, antalet tätortsinvånare samt olika åldersgrupper.

Kommunernas kostnadsnivå påverkas av vilken servicenivå kommunen valt, tjänsternas organiseringssätt samt regionala och demografiska faktorer. De sistnämnda kan kommunerna eller metropolstaden bara påverka i liten grad på kort sikt och förändringar i servicenivån och produktionssättet förutsätter beslut som förankras i kommunerna eller metropolstaden. Utifrån kalkylen kan det inte direkt antas att man automatiskt tillämpar en viss kommuns kostnadsnivå på hela området för den nya kommunen. Den slutgiltiga kostnadsnivån påverkas av besluten om servicenätet i metropolstaden.

Det aktuella lagförslaget innebär att en betydande del av kommunernas driftsekonomi överförs till vårdområdena. Kostnaderna fördelas enligt en avgift baserad på kommunernas invånarantal viktad enligt åldersklassernas grundpriser och sjukfrekvenskoefficienten i beräkningen av statsandelar för kommunal basservice. Dessa kostnader kan alltså inte påverkats direkt genom en förändring av kommunstrukturen.

Efter vårdreformen är grundläggande utbildning, dagvård och kollektivtrafik de kostnadsmässigt största tjänster som metropolstaden ordnar själv (bild 52).

Bild 52. Metropolstadens driftsekonomi, nettokostnader 2013 och förändring från 2012. Tjänster som överförs till vårdområdet är gråmarkerade. Källa: FCG 2014.

Driftsekonomin har utgifter som inte beror på kommunstrukturen, åtminstone inte i någon betydande grad. Sådana är bl.a. utkomststöd, yrkesutbildning och räddningsväsendet, som visas separat i tabellerna nedan. Kostnadsnivåförändringarna är kalkylerade utan dessa oberoende poster.

Tabell 27 visar kalkylens driftsekonomiunderlag, bilaga 4 anger fördelningsprinciperna för respektive servicegrupp och beräknade enhetskostnader.

Tabell 27. Kommunernas förhandsuppgifter om driftsekonomin,miljoner euro

	Nettokostnader, kommunernas förhandsuppgifter, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	47,9	135,8	1,1	4,2	27,8	216,7
Dagvård och förskoleundervisning	204,4	353,4	6,7	14,5	135,0	714,0
Egen grundläggande utbildning	257,3	387,5	10,8	20,9	156,5	832,9
Egen gymnasieutbildning	42,0	68,8	5,8	2,9	23,5	143,0
Medborgarinstitut	6,6	15,8	0,5	0,7	2,5	26,0
Grundläggande konstundervisning	5,0	0,0	0,4	0,6	3,8	9,7
Bibliotek	19,6	36,1	1,0	1,4	9,5	67,6
Idrott och motion	30,6	82,6	2,2	2,2	14,7	132,2
Ungdomsarbete	8,3	33,5	0,6	0,6	7,7	50,6
Museer och utställningar	11,7	13,3	0,0	0,0	5,2	30,2
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	3,5	12,8	0,0	0,0	0,3	16,6
Musikverksamhet	7,2	11,0	0,1	0,0	1,0	19,3
Övrig kulturverksamhet	7,2	31,6	0,5	0,0	3,1	42,4
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	2,1	0,5	0,7	0,9	0,3	4,5
Samhällsplanering	15,4	58,9	-2,2	2,1	8,4	82,7
Byggnadstillsyn	-1,1	0,3	0,1	0,2	-0,4	-0,9
Trafikleder	61,0	78,6	2,4	2,3	37,6	181,9
Parker och allmänna områden	18,1	26,8	1,1	0,4	8,3	54,7
Miljövård	2,5	10,0	0,1	0,4	1,4	14,4
Totalt	**749,3**	**1357,0**	**31,9**	**54,3**	**446,0**	**2638,6**
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:						
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	573,8	1682,1	23,2	45,5	497,7	2822,4
Övrigt som överförs till vårdområdet:						
Miljöhälsovård	1,4	2,1	0,1	0,4	1,4	5,3
Övriga vårdutgifter som överförs**	29,0	108,3	0,7	2,0	13,4	153,3
Utkomststöd	48,2	158,5	0,5	1,0	50,4	258,6
Räddningsväsendet	17,5	39,9	0,9	2,2	10,0	70,5
Yrkesutbildning + yhsk	0,8	111,5	0,0	0,2	32,6	145,1
Övrig driftsekonomi***	-3,5	0,8	3,2	-2,4	-3,2	-5,1
DRIFTSEKONOMI TOTALT exkl. affärsverk	**1416,5**	**3460,4**	**60,5**	**103,1**	**1048,2**	**6088,7**

*THL 6.10.2014: Hälso- och socialvårdsutgifterna per invånare (netto) år 2012 har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringar i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. De inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader.

** Bl.a. social- och hälsovårdsväsendets förvaltning, flyktingmottagning, sociala krediter, arbetsmarknadsstöd

*** Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringsverksamhet

Källa: FCG 2014.

Tabell 28 visar att kommunernas kostnader beräknas öka med cirka 160 miljoner euro, om Helsingfors sätter kostnadsnivån. På Esbonivån ökar kostnaderna med cirka 130 miljoner euro medan de på Vandanivån sjunker med cirka 515 miljoner euro.

Tabell 28. De fem kommunernas totala driftsekonomiutgifter (netto och förändring år 2013), om enhetskostnaderna är på samma nivå som i Esbo, Helsingfors eller Vanda.

	Förhands-uppgifter	Esbonivå		Helsingforsnivå		Vandanivå	
	M€	M€	föränd-ring M€	M€	föränd-ring M€	M€	föränd-ring M€
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:							
Allmän förvaltning	216,7	203,7	-13,0	245,9	29,2	148,1	-68,6
Dagvård och förskoleundervisning	714,0	728,8	14,7	729,0	14,9	648,9	-65,1
Egen grundläggande utbildning	832,9	853,4	20,5	923,0	90,1	665,9	-167,1
Egen gymnasieutbildning	143,0	142,7	-0,3	154,7	11,7	110,9	-32,0
Medborgarinstitut	26,0	28,0	2,0	28,6	2,6	13,1	-12,9
Grundläggande konstundervisning	9,7	21,1	11,4	0,0	-9,7	20,1	10,3
Bibliotek	67,6	83,3	15,7	65,4	-2,3	50,7	-16,9
Idrott och motion	132,2	130,2	-1,9	149,5	17,4	78,2	-54,0
Ungdomsarbete	50,6	33,5	-17,1	62,4	11,8	40,1	-10,5
Museer och utställningar	30,2	49,8	19,5	24,1	-6,1	27,9	-2,4
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	16,6	14,9	-1,7	23,2	6,6	1,6	-15,0
Musikverksamhet	19,3	30,6	11,3	19,9	0,6	5,3	-14,0
Övrig kulturverksamhet	42,4	30,6	-11,8	57,2	14,8	16,5	-25,9
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	4,5	8,9	4,4	0,9	-3,6	1,6	-2,9
Samhällsplanering	82,7	65,6	-17,1	106,7	24,1	44,8	-37,9
Byggnadstillsyn	-0,9	-4,8	-3,9	0,5	1,4	-2,0	-1,1
Trafikleder	181,9	259,7	77,7	141,5	-40,4	200,2	18,3
Parker och allmänna områden	54,7	77,2	22,5	48,2	-6,4	43,9	-10,8
Miljövård	14,4	10,6	-3,7	18,1	3,7	7,4	-7,0
Beroende totalt	**2639**	**2768**	**129**	**2799**	**160**	**2123**	**-515**
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:							
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	2822,4	2644,5	-177,9	2927,4	105,0	2713,7	-108,7
Övrigt som överförs till vårdområdet:							
Miljöhälsovård	5,3	5,9	0,6	3,8	-1,5	7,3	2,0
Övriga vårdutgifter som överförs**	153,3	123,2	-30,1	196,1	42,9	71,2	-82,1
Utkomststöd	258,6	205,2	-53,5	287,1	28,5	268,5	9,8
Räddningsväsendet	70,5	74,5	4,0	72,3	1,8	53,3	-17,2
Yrkesutbildning + yhsk***	145,1	3,4		202,0		173,7	
Övrig driftsekonomi****	-5,1	-15,1	-9,9	1,5	6,6	-17,2	-12,0
Oberoende totalt	**3450**						

*THL 6.10.2014: Hälso- och socialvårdsutgifterna per invånare (netto) år 2012 har omräknats till 2013 års nivå enligt kommunernas uppgifter om förändringar i social- och hälsovårdsväsendets nettokostnader per invånare. Inkluderar inte utkomststöd, dagvård, förskoleundervisning och administrativa kostnader.

** Bl.a. social- och hälsovårdsväsendets förvaltning, flyktingmottagning, sociala krediter, arbetsmarknadsstöd

** Kostnadsdifferens ej beräknad eftersom organiseringssätten skiljer sig

*** Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringsverksamhet

****Bl.a. lokal- och hyrestjänster, kollektivtrafik, främjande av näringslivsservice

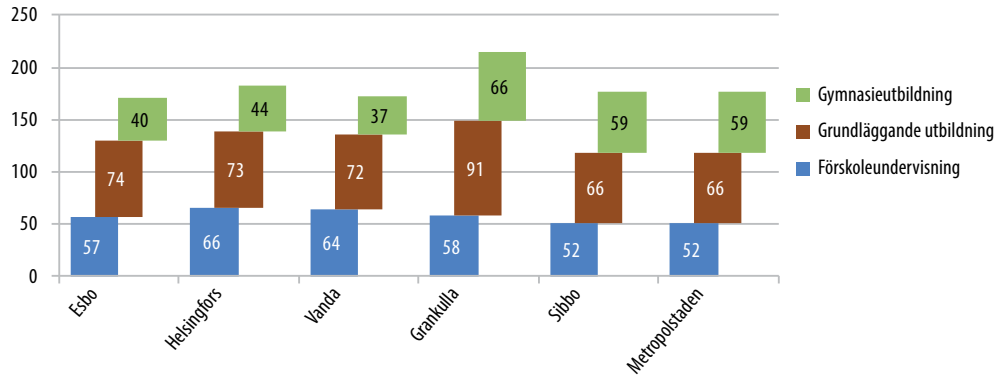
Källa: FCG 2014

Med samma kostnadsnivå som Helsingfors eller Esbo ökar metropolstadens kostnader till samma storleksklass: på Helsingforsnivån ökar kostnaderna till cirka 160 miljoner euro och på Esbonivån till cirka 129 miljoner euro. Skillnaden mellan Helsingfors- och Esbonivån kan inte anses betydande på grund av osäkerheterna i kalkylen. Däremot ger Vandanivån en klart lägre kostnadsnivå. Om man inkluderar social- och hälsovården, ökar kostnadsdifferensen, men eftersom dessa kostnader enligt lagutkastet fördelas enligt capitamodellen påverkar kommunstrukturen inte de berörda kommunernas sammanräknade kostnader.

Kalkylen är mycket ungefärlig. En betydande del av kostnaderna är sådana som till stor del beror på skillnader i områdenas servicebehov eller förhållanden eller på den lokala kostnadsnivån. Exempel på dessa är hyresnivån eller av samhällsstrukturen beroende bygg- och underhållskostnader för trafikleder.

Av kommunstrukturen oberoende faktorer är exempelvis de omständigheter som påverkar kostnaderna för grundläggande utbildning: tvåspråkighet, andel personer med främmande modersmål, andel elever med särskilda behov och sjukhusundervisning (Lehtonen m.fl. 2008). Kostnaderna påverkas även av olika budgeteringspraxis, t.ex. i fråga om statistiken (Helsingfors-Vanda-utredningens slutrapport, 2010). I fråga om undervisningstimmar per elev i grundläggande utbildning finns det dock inga betydande skillnader mellan Esbo, Helsingfors och Vanda (bild 53). Därmed skulle den kalkylerade kostnadsökningen (90 miljoner euro) på Helsingforsnivån (tabell 28) inte realiseras som sådan, även om metropolstaden får klasstorlekar och timfördelningar på Helsingforsnivån.

Bild 53. Antal undervisningstimmar per elev i förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning år 2012. Statistikcentralen. Källa: FCG 2014.

13.5 Sammanfattning och slutsatser

På grund av ökande kostnadsnivå och stora investeringar på metropolstadens område har kommunernas skuldsättning ökat. De senaste årens skuldsättning i Helsingfors, Esbo och framförallt Vanda inskränker kommunernas ekonomiska utrymme. Detta har ökat kommunernas behov att prioritera investeringar och t.ex. Vanda har utarbetat och genomför ett ekonomiskt anpassningsprogram. Även Esbo har inlett ett stabiliserings- och produktivitetsprogramarbete, Helsingfors är ett investeringstak i bruk.

Koncernperspektivet stärks i utkastet till kommunallag, då även metropolkoncerngranskningens betydelse ökar. I den granskningen är årsbidraget starkt och visar på kommunkoncernernas och metropolstadskoncernens möjligheter till inkomstfinansiering. Den relativa skuldsättningen är hög hos alla kommuner utom Grankulla, vilket beror på investeringstryck som följer av befolkningstillväxten och finansiering av investeringar med främmande kapital. Helsingfors och Esbos många och stora dottersammanslutningar påverkar metropolkoncerngranskningen i betydande grad. Metropolstadens koncernbalansräkning är stark med dess överskott, vilket bidrar till koncernens förmåga att tåla förluster. När koncernboksluten grankas finns skäl att beakta eventuella skillnader i värderingen av tillgångsposter. Denna utredning använder i huvudsak nyckeltal som är oberoende av de ovannämnda värderingarna.

Det kalkylerade trycket på anpassning av metropolstadens ekonomi utöver anpassningsåtgärderna i kommunernas budgetar är cirka 90 miljoner år 2017 för att kunna täcka avskrivningarna. Detta innebär 0,3 procentenheters tryck på skattesatsen. Enligt prognosen blir trycket inte större än så fram till 2029. Investeringarna på metropolområdet uppgår dock till drygt en miljard euro per år och det faktiska anpassningsbehovet är större, om man inte vill att lånebeståndet ökar betydligt. Den ekonomiska utvecklingen inbegriper flera risker som man behöver hantera.

Med samma kostnadsnivå som Helsingfors eller Esbo ökar metropolstadens kostnader till samma storleksnivå enligt kalkylen. Däremot skulle Vandanivån ge en klart lägre kostnadsnivå. Metropolstadens faktiska kostnadsnivå beror på besluten om servicestrukturen och produktionssätten. Å andra sidan påverkas kostnaderna även av faktorer som beror på lokala omständigheter och som inte skulle förändras snabbt till följd av sammanslagningen. Helsingfors och Esbos relativt höga kostnadsnivå i vissa uppgifter kan tyda på en anpassningspotential som skulle kunna utnyttjas vid anpassning av metropolstadens ekonomi. Sammanslagning av kommunerna skulle ge synergier, vilkas storlek man dock inte direkt kan bedöma. Å andra sidan finns risken att synergierna uteblir, om man inte skapar effektivare förvaltningsstrukturer och tillvägagångssätt.

I sammanslagningsavtalet kommer man överens om sammanslagningsmålen ur ett ekonomiskt perspektiv och om relaterade åtgärder under förberedelserna av sammanslagningen. För metropolstaden är det väsentliga att säkerställa ekonomisk balans och kontrollera skuldsättningen. Detta innebär att kommunspecifika anpassningsåtgärder förstärks vid en sammanslagning och att ett anpassningsprogram för metropolstaden uppgörs under tiden då den nya kommunen förbereds.

Kommunsammanslagningen ger möjlighet att förnya tjänsternas produktionssätt och öka produktiviteten. Huruvida produktivitetspotentialen realiseras beror på metropolstadens beslut och verkställandet av dem. Erfarenheter från kommunsammanslagningar i stadsregioner pekar på att gemensamt beslutsfattande ger betydande fördelar i planeringen av samhällsstrukturen och förbättringen av regionens konkurrenskraft. Likaså leder samordnad planering av investeringar och optimala servicenät till att dubbelarbete elimineras och till ökad produktivitet. Framförallt pensionsavgångar kan utnyttjas för att minska personalkostnaderna inom administrativt arbete och kontorsarbete betydligt snabbare än vad man hade gjort som enskilda kommuner.

14 Förvaltning

14.1 Principer för hur metropolstadens förvaltning organiseras

Metropolstadens och serviceområdenas ansvarsfördelning bestäms utifrån hur tjänsterna ordnas och används. Huvudkriterierna för ordnandet av närservice och centraliserade tjänster är tjänsternas tillgänglighet och hur ofta de används. Serviceområdenas roll i tillhandahållandet av tjänsterna fokuserar på områdets servicenät och -utbud medan metropolstaden har ett övergripande ansvar för hela staden.

Delområdesorgan enligt nuvarande kommunallag

Serviceområdenas roll i metropolstadens verksamhet kan baseras på främjande av kommuninvånarnas deltagande och påverkan genom att tillämpa delområdesförvaltning i enlighet med 27 § i kommunallagen. Delområdesorganet kan utgöra en officiell del av kommunens organisation och till det överför fullmäktige överföra behörighet genom en instruktion, t.ex. i tillhandahållandet av närservice.

I enlighet med 18 § i kommunallagen kan fullmäktige besluta om serviceområdesorganets sammansättning så, att ledamöterna eller en del av ledamöterna i organet utses på förslag av invånarna i delområdet och att ledamöterna ska vara bosatta inom delområdet i fråga. Den nuvarande kommunallagen möjliggör inte stadsdelsfullmäktige som utses i allmänna val.

Reglering enligt en ny kommunallag

Enligt RP Till kommunallag 36 § i utkastet kan fullmäktige tillsätta nämnder eller direktioner för att främja påverkansmöjligheterna för invånarna i ett delområde i kommunen. Fullmäktige kan besluta att ledamöterna eller en del av ledamöterna i delområdesorganet utses på förslag av invånarna i delområdet i fråga. Enligt utkastet till lag krävs det inte att ledamöter i ett delområdesorgan är bosatta på delområdet i fråga.

Delområdesorganet har till uppgift att påverka det kommunala beslutsfattandet och utveckla delområdet i kommunen. Det ska ges tillfälle att ge sitt utlåtande vid beredningen av kommunstrategin samt budgeten och ekonomiplanen samt i frågor där det avgörande som träffas på ett betydande sätt kan påverka livsmiljön, arbetet eller övriga förhållanden för kommuninvånarna och dem som utnyttjar tjänsterna. Delområdesorganets syfte är att

förbättra påverkansmöjligheterna för kommundelens invånare. Bestämmelser om delområdesorganets övriga uppgifter och befogenheter finns i förvaltningsstadgan.

Det är även i fortsättningen fullmäktige som prövar ordnandet av en kommundelsförvaltning liksom överföringen av beslutanderätt över serviceuppgifter till delområdesorganen. Fullmäktige bestämmer om delområdesorganen är nämnder eller direktioner. Med tanke på organiseringen av metropolstadens förvaltning innebär utkastet ingen väsentlig förändring av bestämmelserna i den gällande kommunallagen. Serviceområdesorganet får sin legitimitet av fullmäktiges tillsättningsbeslut och delegering av behörighet genom förvaltningsstadgan.

Beredning av direkta borgmästarval och delområdesorgan

RP-utkastet till kommunallag möjliggör inte delområdesorgan som utses i allmänna val. Det pågår dock beredning av lagstiftning om kommundelsförvaltning. Eftersom både direkta borgmästarval och val av delområdesorgan kräver ändring av såväl kommunallagen som vallagen sker denna beredning separat.

Avsikten är att författningsändringarna kan träda i kraft 2016, varvid delområdesorgan skulle kunna väljas första gången vid kommunalvalet 2017.

Valda beslutsfattare

Fullmäktige i de fem kommunerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har totalt 305 ledamöter. Det föreslagna datumet för bildande av metropolstaden är 1.1.2017. Kommunalvalet hålls i april 2017 och det nya fullmäktige börjar verka 1.6.2017.

Om en sammanslagning av kommuner träder i kraft under en kommunal valperiod, ska kommunerna i sammanslagningsavtalet komma överens om bildandet av den nya kommunens fullmäktige (8 § 4 mom. kommunstrukturlagen). De kommuner som går samman kan i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige ska utgöra fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. De kommuner som går samman kan också i sammanslagningsavtalet komma överens om att deras fullmäktige delvis sammanslås till fullmäktige i den nya kommunen för den mandattid som pågår till den kommunala valperiodens slut. Då ska fullmäktige i de kommuner som går samman besluta hur många fullmäktigeplatser varje kommun ska få i den nya kommunens fullmäktige. I den nya kommunens fullmäktige ska dock alltid ingå minst en fjärdedel av varje kommuns fullmäktigeledamöter. I fråga om varje kommun bestäms de fullmäktigeledamöter och ersättare som ska ingå i den nya kommunens fullmäktige i den ordningsföljd som följer av de jämförelsetal som tilldelats dem i föregående kommunalval (24 § i kommunstrukturlagen).

Eftersom det totala antalet ledamöter i de fem kommunerna blir för stort, även för en kort verksamhetsperiod, föreslår kommunutredarna, att fullmäktige under fem månader har 153 leda möter

De kommuner som går samman kan i sammanslagningsavtalet komma överens om att ett större antal fullmäktigeledamöter än vad som anges i 10 § i kommunallagen ska väljas i

den nya kommunen. Avtalet kan till denna del vara i kraft till utgången av den första hela kommunala valperioden. Kommunerna ska meddela justitieministeriet antalet fullmäktigeledamöter (25 § i kommunstrukturlagen). I enlighet med detta föreslås att man vid valet våren 2017 väljer 110 ledamöter till metropolkommunens fullmäktige. Därefter övergår man till lagens maximiantal, 89 ledamöter.

De valda representanterna i kommundelsmämnder/-fullmäktige ökar antalet verksamma i uppgifter inom den representativa demokratin. Om alla 15–20 delområdesorgan t.ex. har 19 ledamöter, blir det totalt 285–380 ledamöter.

Slutsatser

Enligt 8 § i kommunstrukturlagen ska kommunerna i avtal om sammanslagningen komma överens om åtminstone principerna för ordnandet av den nya kommunens förvaltning (punkt 2), hur invånarnas möjligheter att påverka och delta samt närdemokratin ska förverkligas i den nya kommunen (punkt 10) samt principerna för samordningen av servicesystemen och ordnandet av närservicen i de kommuner som går samman (punkt 8).

Vid sammanslagning av kommuner kan man således ta in bestämmelser om kommundelsfullmäktige i sammanslagningsavtalet. Vid kommunindelningsutredningar har man övervägt alternativa sätt att bilda en kommundelsförvaltning i enlighet med det som nuvarande lagstiftning tillåter. Om man i sammanslagningsavtalet bestämmer sig för att tillsätta kommundelsfullmäktige på området för de upplösta kommunerna eller dela in den sammanslagna kommunen i nya serviceområden utan iakttagande av de gamla kommungränserna och utse delområdesorgan för dem, kan kommundelsfullmäktige t.ex. tillsättas baserat på resultaten i det senaste kommunalvalet.

Metropolstadens funktionssätt är baserat på en strategisk sammanslagning av kommunerna där förändringen sker på det övre planet genom sammanslagning av kommunernas ekonomi och förvaltning. Ledningen av metropolstaden är baserad på representativ demokrati med ett fullmäktige som utses i allmänna val som högsta beslutande organ. Metropolstaden har beskattningsrätt och leder hela stadens verksamhet och svarar för ordnandet och produktionen av tjänsterna.

Serviceområdenas roll är beroende av att fullmäktige delegerar viss behörighet till dem. Fullmäktige väljer ledamöter till kommundels-/områdesfullmäktige, som fungerar som serviceområdesorgan. Kommundelsfullmäktiges uppgift är att tillhandahålla närservice på sitt område enligt fullmäktiges riktlinjer och inom ramen för avtalsstyrningen.

Metropolstadens och serviceområdenas folkmängd innebär i sig att närservice behöver tillhandahållas i så stor skala att systemet inte kan baseras på informell interaktion mellan kommunorganisationen och invånarna. När kommundelsfullmäktige använder den delegerade behörigheten och eventuella budgetmedel måste de vara kommunens officiella organ. Detta är möjligt redan nu inom ramen för den nuvarande lagstiftningen. Däremot är det problematiskt med tanke på medborgarnas påverkansmöjligheter och demokratin att den nuvarande lagstiftningen endast tillåter indirekt deltagande i valet av ledamöter till kommundelsfullmäktige.

I metropolstadens sammanslagningsavtal kan man komma överens om att ledamöterna i kommundelsfullmäktige kan väljas vid kommunalvalet 2017 och att ledamöter fram till dess är personer som fullmäktige utser för denna uppgift på ett sätt som avtalas separat.

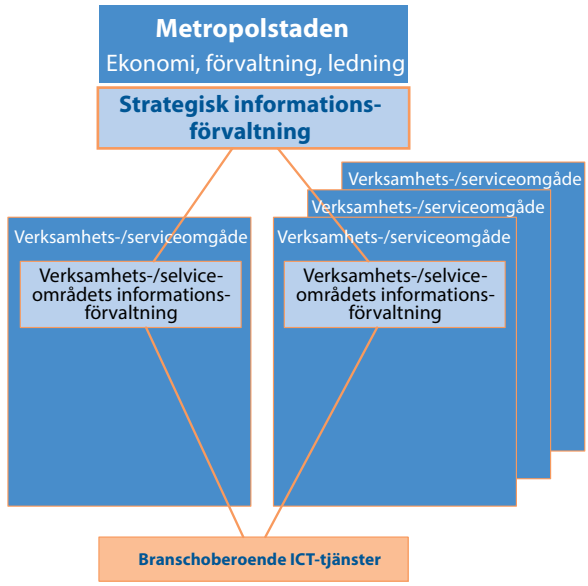
14.2 Organisering av metropolstadens ICT-funktioner

En fungerande och ändamålsenlig informationsförvaltning och ICT-förvaltningsmodell möjliggör utveckling av den nya kommunens ICT-miljö så att den på bästa möjliga sätt stöder substansverksamheten och -processerna och deras utveckling samt i alla delar fungerar på kostnadseffektivaste sätt.[2] Metropolstadens förvaltningsmodell för informationsförvaltning har en målbild som är baserad på en centraliserad–decentraliserad modell (bild 54).

Förvaltningsmodellens centrala mål är att stödja metropolstadens verksamhetsenheter i utnyttjandet av ICT som en del av sin operativa verksamhet och utveckling. Huvudansvaret för måluppfyllelsen har de decentraliserade verksamhets-/serviceområdenas informationsförvaltningar. Respektive verksamhets-/serviceområde har som mål att spela en informationsförvaltningsroll så nära den allmänna ledningen och utvecklingen av verksamheten som möjligt (se rapporten Metropolstadens ICT-förändringsstöd 2014).

2 Inom ramen för FM:s ICT-förändringsstödsprogram definierades huvuddragen i principerna för hur metropolstadens ICT-funktioner organiseras, ICT-målbilden. Utifrån de preliminära principerna utredde man också övergångsskedets krav, framförallt i fråga om kostnader och tid, liksom sammanslagningens fördelar och nackdelar för ICT-verksamheten. Rapporten i sin helhet kan läsas här: https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit och här: www.metropoliselvitys.fi/selvitys

Bild 54. Metropolstadens informationsförvaltnings- och ICT-förvaltningsmodell.

Strategisk informationsförvaltning leds av en ICT-direktör som ingår i metropolstadens ledningsgrupp. Den strategiska informationsförvaltningen fungerar i anslutning till metropolstadens förvaltning och är ansvarig för utvecklingen på strategisk nivå samt för informationsförvaltnings- och ICT-förvaltningsmodellen. Den svarar för metropolstadens ICT-principer och utveckling av den övergripande arkitekturen, enhetlighet och efterlevnad av gemensamma riktlinjer samt ICT-miljöns riskhantering.

Den förvaltar metropolstadens ICT-projektportfölj och styr projekten inom ramen för förvaltningsmodellens befogenheter och ansvar och sörjer för interoperabiliteten på metropolstadsnivå. Den strategiska informationsförvaltningen svarar för metropolstadens strategi för leverantörsstyrning och verksamhetsmodellen för genomförandet av strategin. Den styr andra informationsförvaltnings- och ICT-enheter i leverantörssamarbetet och svarar själv för hanteringen av leverantörspartnerskap på strategisk nivå.

Den strategiska informationsförvaltningen svarar för genomförandet av mera omfattande ICT-utvecklingsprojekt som berör flera av metropolstadens verksamhetsområden och är strategiska för hela staden.

Ansvaret för verksamhetsområdenas informationsförvaltning finns hos verksamhetsområdesspecifika informationsförvaltningsenheter. Primärt ingår verksamhetsområdets informationsförvaltning i områdets övriga organisation och det närmare organiseringssättet följer områdets organiseringssätt. I informationsförvaltningsärenden arbetar verksamhetsområdets informationsförvaltning under den strategiska informationsförvaltningens styrning och inom ramen för förvaltningsmodellen.

Verksamhetsområdets informationsförvaltning är utvecklingspartner till dess ledning. Den primära rollen är att se till att alla de möjligheter som ICT ger utnyttjas fullt ut i utvecklingen av verksamheten och att möjliggöra kontrollerade förändringar av verksamhetsområdets ICT-miljö. Verksamhetsområdets informationsförvaltning svarar för att de egna ICT-behoven tillgodoses på ändamålsenligt sätt.

Den svarar för ledningen av de områdesspecifika ICT-tjänsterna och är den bästa experten på ICT-frågor som gäller det egna verksamhetsområdet. Den svarar för utvecklingen av verksamhetsområdets övergripande arkitektur och projektportföljen enligt den strategiska informationsförvaltningens styrning och riktlinjer. Dessa uppgifter utförs i samarbete med den strategiska informationsförvaltningen och med beaktande av metropolstadens helhetsintresse och behov.

Budgetering av verksamhetsområdets informationsförvaltning och utveckling av ICT-tjänsterna är en del av verksamhetsområdets budgetering för driftsutgifter och investeringar. Avsikten med detta är att säkerställa att utvecklingen av ICT-tjänsterna på bästa sätt stöder verksamhetens utvecklingsbehov. Verksamhetsområdets/serviceområdets branschoberoende ICT-tjänster skaffas alltid från metropolstadens servicecenter för branschoberoende ICT-tjänster.

Servicecenter för ICT-tjänster Informationsförvaltningsenheternas roll som stöd för allmän ledning och utveckling stärks genom att de branschoberoende ICT-tjänsterna tillhandahålls centralt vid ett särskilt servicecenter. Detta frigör informationsförvaltningsenheternas resurser för sådant utvecklingsarbete på verksamhetsområdet där man kan dra mest nytta av informations- och kommunikationstekniken. Branschoberoende tjänster omfattar ICT-tjänster utan betydande verksamhetsområdesspecifika drag som kan implementeras likadant och med samma kompetens på alla verksamhetsområden. Tjänsterna är baserade på allmänt utnyttjade hård- och mjukvarulösningar och tekniker. Dessa inkluderar bl.a. grundläggande IT, användarstöd, kapacitetstjänster och datanät.

I hela metropolstaden skaffas de branschoberoende ICT-tjänsterna från servicecentret. Om servicecentret blir en fristående organisation (t.ex. genom bolagisering) ska man se till att anskaffningar kan göras enligt in-house-principen. Servicecentret kan producera tjänster själv eller köpa dem på marknaden.

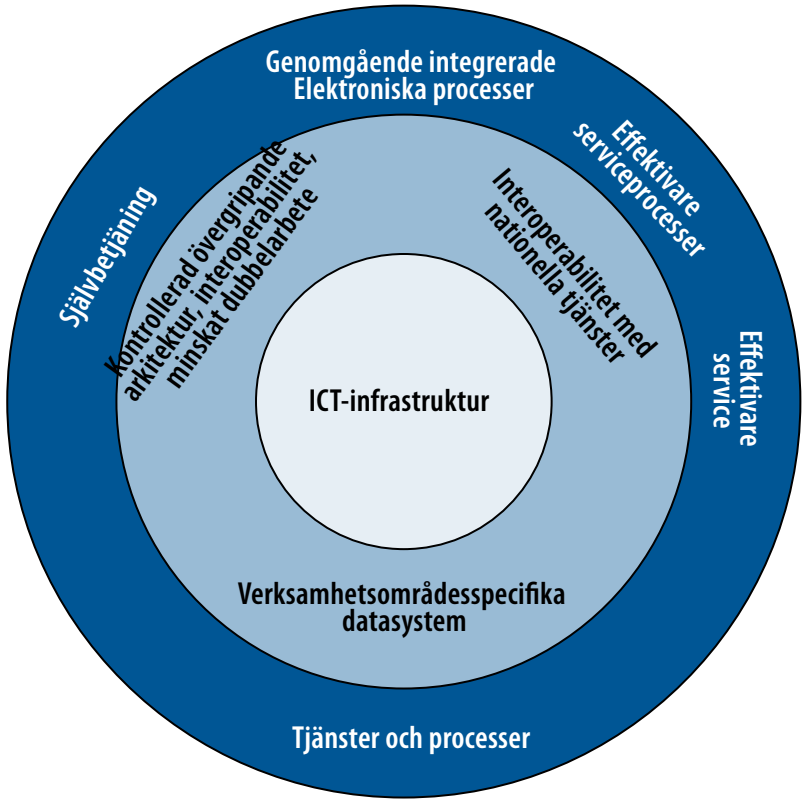
Med tanke på ledningen av servicecentret är det viktigt att kunderna (här avses metropolstadsorganisationer som köper och använder branschoberoende ICT-tjänster för att genom dem producera tjänster för invånare, företag och metropolstadens övriga intressenter) på behövligt sätt kan styra utveckling av tjänsterna. Den strategiska informationsförvaltningen äger servicekatalogen för branschoberoende ICT-tjänster.

Övergångsskedet avser det som sker mellan utgångsläget och målbilden. Övergångsskedet börjar vid kommunernas sammanslagningsbeslut och fortsätter efter metropolstaden bildande tills övergångsskedets uppgifter har slutförts. Efter övergångsskedet fungerar metropolstadens informationsförvaltning enligt målbilden. Vissa risker är förenade med övergångsskedet, däribland att informationsförvaltningens betydelse underskattas vid bildandet av metropolstaden, att inrättandet av informationsförvaltningen fördröjs och att ärenden som gäller informationsförvaltning och ICT-tjänster inte leds centraliserat. Då finns risken att informationsförvaltningen som helhet inte kan uppfylla sammanslagningens krav och att ICT-tjänsterna blir ett hinder och en bromskloss i stället för en möjliggörare.

Långsiktiga bedömningar/slutsatser

Med tanke på ICT-tjänsterna ger kommunsammanslagningen en unik möjlighet till förnyelse. Ur ICT-perspektivet är metropolstadens vision att informationsförvaltningen medverkar i genomförandet av en ny typ av servicestruktur där ICT-möjligheterna utnyttjas på ett helt annat sätt än i de nuvarande städerna. De fördelar som ICT-tjänsterna kan ge har granskats i bildens omfattning nedan.

Bild 55. Metropolstadens vision ur ICT-tjänsternas perspektiv Fördelarnas betydelse växer mot bildens ytterkanter. De största fördelarna kan fås inom service och processer.

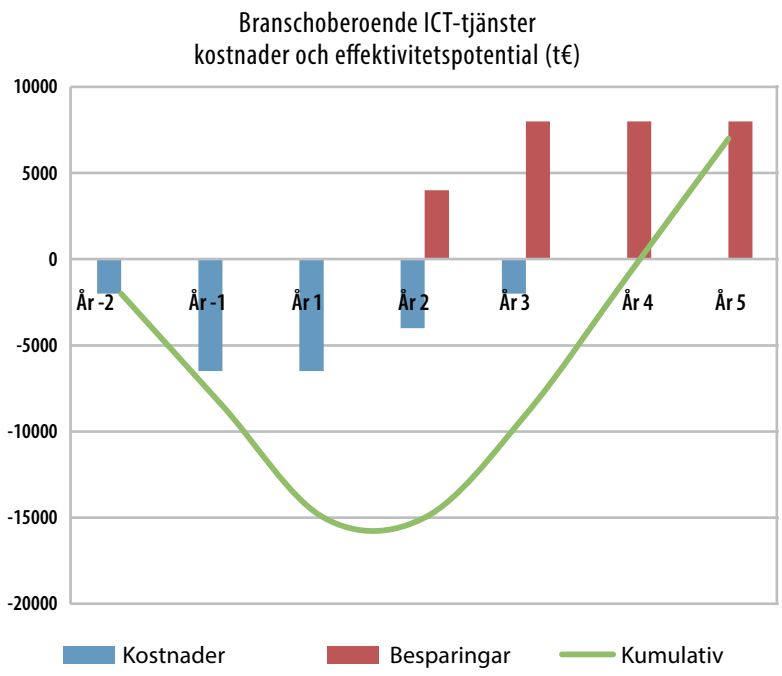
De inre ringarna är möjliggörare för de yttre. Förnyelse av ICT-infrastrukturen är en förutsättning för att förnya verksamhetsområdenas datasystem. Detta möjliggör i sin tur en radikal förnyelse av tjänster och processer med hjälp av ICT-tjänsterna. ICT hjälper till att göra de nuvarande verksamhetsmodellerna effektivare och möjliggör införande av nya, produktivare modeller. Det centrala är att stödja verksamhetens transformation från en traditionell service- och processmodell till en elektronisk modell där elektroniska tillvägagångssätt är de primära och de övriga modellerna stöder detta samtidigt som möjligheterna till självbetjäning ökar. De ICT-tjänster som utvecklas får större effekt i och med ett större befolkningsunderlag. Centraliseringen av utvecklingsresurserna påskyndar utvecklingsarbetet.

Kostnaderna för starten av den strategiska informationsförvaltningen och projektbyråns verksamhet under övergångsskedet bedöms uppgå till cirka 11 miljoner euro. Långsiktig bedömning av verksamhetsområdesspecifika ICT-tjänster har lett till den centrala slutsatsen att huvudmålet inte ska vara en minskning av ICT-kostnaderna. I stället är det viktigare att säkerställa ett bättre utnyttjande av ICT vid utvecklingen av substanstjänster och -processer på både verksamhetsområdes- och stadsnivå. Det viktigaste är att investeringarna bedöms utifrån deras kostnader och fördelar.

Kostnadsbesparingar är en av de centrala fördelarna som branschoberoende ICT-tjänster ger. Kostnadseffektiva grundläggande IT- och andra grundläggande tjänster frigör resurser för verksamhetsområdesspecifik ICT-utveckling, vilket kan ge betydande fördelar. Genom referensobjekt har det bedömts att effektivitetspotentialen från och med det femte verksamhetsåret är 10–20 %, eller 8,5–17 M€/år (bild 56). Övergångsskedets (4 år) kostnader bedöms uppgå till 28 miljoner euro.

Utvecklingen av branschoberoende tjänster möjliggör att verksamhetsområdenas informationsförvaltningar kan fokusera på sin huvuduppgift, dvs. utveckling av verksamhetsområdesspecifika ICT-tjänster som stöd för verksamheten. Dessutom producerar servicecentret en samordnad ICT-infrastruktur för metropolstaden, vilket förbättrar möjligheterna att utveckla interoperabla ICT-tjänster över förvaltnings- och andra organisationsgränser. Centret underlättar utvecklingen och införandet av gemensamma ICT-lösningar samt genomförandet av organisationsförändringar.

Bild 56. Centralisering av branschoberoende ICT-tjänster, uppskattade centraliseringskostnader och besparingspotential (t€).

Enligt nulägesanalysen finns det 2500–3000 separata datasystem på metropolstadens område. Till stora delar är det så att alla nuvarande kommuner har egna datasystem för respektive behov och därmed har metropolstaden i princip fem olika datasystem för samma behov. Bedömningen är att metropolstaden skulle kunna slopa cirka 2 000 av dessa datasystem.

Konsolidering av datasystemen kan ge kostnadsbesparingar och eliminera överlappande kostnader. Konsolideringen har dock typiskt bl.a. upphandlingsrättsliga begränsningar och därför kan man behöva en helt ny lösning som omfattar hela metropolstaden. I dessa fall kan man inte åstadkomma kostnadsbesparingar med själva konsolideringen. Således ska konsolideringsprojektens business case alltid bedömas från fall till fall. Man har bedömt att investeringskostnaden för en förnyelse av hela metropolstadens datasystemmiljö är 300–400 M€. I många fall skulle uppbyggnaden av en gemensam ICT-miljö för metropolstaden tidigarelägga dessa investeringar eftersom samordning av verksamheten förutsätter samordning av datasystem genom konsolidering eller ökad interoperabilitet på något annat sätt.

Här är det väsentligt att förstå att man ändå måste göra dessa investeringar vid något tillfälle eftersom varje datasystem förr eller senare når slutet av sin livscykel. Kostnadsbesparingar kan även fås genom utveckling av nya datasystemlösningar. Enskilda kommuner skulle göra investeringarna och utvecklingsarbetet var för sig, men om man gör detta tillsammans uppnås kostnadsbesparingar.

15 Personalen i metropolstaden

15.1 Personalantal, pensionsavgångar och rekryteringsbehov

Enligt Kevas statistik var de fem kommunernas personalantal 71 430 vid utgången av 2010.

Bild 57. Personalen i de fem kommunerna Kalkyl baserad på antalet försäkrade 31.12.2010.

Branscher/ yrken	Esbo	Helsingfors	Grankulla	Sibbo	Vanda	Metropol-staden
Kontorsarbete	810	2 366	44	68	808	4 096
Förvaltnings- och stödtjänster	681	3 402	36	50	669	4 838
Matservice	517	1 409	37	45	432	2 440
Städning och fastighetsskötsel	580	2 007	36	135	660	3 418
Tekniska och miljösektorn	1 120	5 053	57	71	819	7 120
Kultur och fritid	459	1 263	30	38	287	2 077
Socialsektorn	994	3 449	28	45	908	5 424
Läkare	316	1 001	8	30	265	1 620
Sjuksköterskor	968	4 256	49	64	762	6 099
Övrig hälsovårdspersonal	855	1 497	29	41	554	2 976
Primärskötare och närvårdare	768	4 527	38	113	769	6 215
Hemvårdare och assistenter	558	1 214	53	62	399	2 286
Lärare	3 260	5 957	202	316	2 487	12 222
Dagvårds- och förskoleundervisning tot.	2 560	5 592	93	236	2 117	10 598
TOTALT	**14 446**	**42 994**	**740**	**1 314**	**11 936**	**71 430**

(Källa: Keva, FCG Konsultointi Oy).

Siffrorna i kommunernas egna dokument är mindre:

- *Esbos* personalantal enligt personalberättelsen 2013 var **13 970** , en ökning med 183 personer från föregående år.
- *Helsingfors* personalantal vid utgången av året enligt personalrapporten 2012 var **40 129**, varav fasta 33 394 (83,2 %) och på viss tid 6 735 (16,8 %). Antalet fast anställda ökade från föregående år framförallt i social- och hälsovården.
- Enligt *Grankullas* bokslut 2013 hade staden knappt 700 tjänster. Ökningen från 2012 var 6.
- Enligt *Sibbos* bokslut 2013 hade staden vid utgången av året
- **1 217** anställda, vilket är 8 fler än vid utgången av 2012. Man hade 944 fast anställda och 257 visstidsanställda.
- Enligt *Vandas* personalberättelse år 2013 var antalet fasta anställningsförhållanden och anställda på viss tid totalt **10 319**, ungefär lika många som år 2012.

Baserat på dessa uppgifter hade de fem kommunerna vid utgången av 2013 **ca 66 800** anställda (här antas Helsingfors personalantal öka med cirka 500 personer 2012–2013). Skillnaden mot Keva-siffrorna är cirka 4 630 personer.

Alla fem kommuner har strävat efter att begränsa personalökningen på grund av det ekonomiska läget och bl.a. rekryteringsproblem på vissa områden.

Tabell 29. Kalkylerat rekryteringsbehov till följd av förändrade behov och pensionsavgångar, produktivitet +0,5 %/år.

Pensioneras	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Esbo	418,9	386,9	382,2	396,8	383,7	385	389,2	372,3	400,7	413,4	354	367,9	391	373,2	386,2	384,1
Helsingfors	1 241,9	1 266,9	1 221,4	1 238	1 243,7	1 219,6	1 227	1 211	1 223,4	1 184,6	1 047,2	1 211,5	1 185,4	1 149,2	1 173,9	1 164,4
Grankulla	15,6	18,8	16,4	29,5	27,3	18,5	20,8	13,8	19	15,7	14	19	20,7	10	20	22,8
Sibbo	31,7	30,9	39,5	28,9	33,4	34,2	44,3	32,8	32	45,3	25,7	31,1	24,1	26,7	39	40,8
Vanda	367,6	351,7	346,3	337,3	325,3	316,2	329,4	347,2	326,1	320,1	275,1	323,7	308,6	302,9	328	298,9
Metropolstaden	**2 075,7**	**2 055,2**	**2 005,8**	**2 030,5**	**2 013,4**	**1 973,5**	**2 010,7**	**1 977,1**	**2 001,2**	**1 979,1**	**1 716**	**1 953,2**	**1 929,8**	**1 862**	**1 947,1**	**1 911**
Rekryteringsbehov	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Esbo	498,1	496,4	505	504,5	490,5	490,9	494,1	490,5	518	529,6	437	417,7	440,2	421,7	434	431,3
Helsingfors	1 371,5	1 489,1	1 527	1 455,4	1 458,9	1 432,6	1 437,8	1 505,1	1 514,9	1 473,5	1 204,4	1 309,4	1 281,6	1 243,8	1 266,8	1 255,5
Grankulla	18,1	23,6	21,9	34,2	32	23,1	25,4	19,1	24,3	20,9	17,5	20,8	22,4	11,6	21,6	24,4
Sibbo	39,3	41,1	52,6	38,9	43,3	44,1	54	45,5	44,6	57,7	34,7	36,7	29,7	32,2	44,4	46,2
Vanda	440,2	445,1	453,2	429,1	416,3	406,5	481,9	450,2	428,3	421,4	345	362,4	346,7	340,5	365,1	335,4
Metropolstaden	**2 367,2**	**2 495,3**	**2 559,7**	**2 462,1**	**2 441**	**2 397,2**	**2 493,2**	**2 510,4**	**2 530,1**	**2 503,1**	**2 038,6**	**2 147**	**2 120,6**	**2 049,8**	**2 131,9**	**2 092,8**

Källa: Keva

Enligt prognosen över pensionsavgångar i de fem kommunerna är antalet som pensioneras störst år 2014, totalt 2 075 personer (tabell 30). Därefter och fram till 2022, undantaget 2019 och 2021, pensioneras över 2 000 personer per år. Sedan sjunker antalet till under 2 000. (Kevas prognos baserad på personalen i tjänste- och arbetsavtalsförhållanden, fasta och på viss tid, KomPL- eller StaPL-försäkrade inklusive personal som är på tjänst- eller arbetsledighet 31.12.2010).

Rekryteringsbehovet påverkas dessutom av övrig personalomsättning. Behovsprognoserna för respektive yrkesgrupp är baserade på prognostiserade förändringar i befolkningen som använder tjänsten (Statistikcentralen 2012) och den nuvarande användningen i olika åldersgrupper. Här antas att kommunernas produktivitet ökar 0,5 % per år. Behovsprognoserna kan inte beakta eventuell över/underbemanning eller förändrad användning av t.ex. köptjänster. I fråga om hälsovården ingår endast personal från primärkommunerna, inte samkommunerna.

Kalkylen har inte kunnat beakta den oavslutade vårdreformens inverkan på rekryteringsbehovet. Kevasiffrorna för de fem kommunernas personalantal med endast primärkommunernas personal, inkluderar enligt arbetsuppgifterna 24 602 anställda inom social- och hälsovården. Enligt vad som nu är känt överförs dessa till samkommunernas personal.

En viss del av kommunernas rekryteringsbehov kan utebli genom att fler tjänster köps externt.

Det är inte alltid möjligt att öka personarbetets produktivitet, men rekryteringsbehovet kan även minskas genom att man breddar kompetensen, förlänger arbetskarriärerna, minskar sjukfrånvaron, ökar tjänsternas effekt och satsar på invånarnas välfärd.

Åren 2014–2018 och 2020–2023 överstiger rekryteringsbehovet 2400 personer per år. Sedan minskar behovet och är mellan 2 000 och 2 200 från 2024.

Slutsatser

För kommunernas personal är prognosen över pensionsavgångar 2015–2021 att 14 070 pensioneras bland ca 66 800 i personalen. Därmed får 52 730 uppsägningsskydd på ekonomiska och produktionsmässiga grunder när kommunstrukturen förändras.

Det samtidiga rekryteringsbehovet beror i väsentlig grad på förändringarna i serviceproduktionen, bl.a. vårdreformen eller köp av fler tjänster externt. Utan att beakta sådana förändringar, men med beaktande av 0,5 % produktivitetstillväxt, blir de fem kommunernas rekryteringsbehov 2015–2021 totalt ca 17 360. Kombinerat med prognosen över pensionsavgångar innebär detta att de fem kommunerna år 2021 har ca 70 090 anställda. Enligt vad vi nu känner till blir behovet avsevärt mindre, bl.a. med beaktande av vårdreformen.

Metropolstadens rekryteringsbehov kan väntas bli mindre än de fem kommunernas uppskattade rekryteringsbehov. Efter övergångsperioden ger detta möjlighet att från framförallt administrativa uppgifter överföra tjänster till produktiva uppgifter. Rekryteringsbehovet påverkas av förändringar i folkmängden, men ännu mer av tjänsternas organiseringssätt.

15.2 Personalen i förändring

För personalens del är ändringen i kommunindelningen en överlåtelse av rörelse enligt 29 § i kommunstrukturlagen.

Vid ändring av kommunindelningen som träder i kraft vid ingången av år 2017, då personalen övergår i anställning hos den nya kommunen, har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 7 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). Detta förbud gäller alla kommuner som är med i ändringen i kommunindelningen och gäller i fem år efter att ändringen trätt i kraft. (28.6.2013/478)

En arbetstagare och tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare.

Nya lönesystem enligt kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet utvecklas för den nya arbetsgivaren och ersätter de gamla lönesystemen. Olika uppgiftsspecifika löner enligt de gamla lönesystemen samordnas om möjligt så att lönerna överensstämmer med de nya lönesystemen. Målet är en jämlik uppgiftsspecifik lön i uppgifter som är lika krävande.

Avsikten är att genomföra löneharmoniseringen före utgången av år 2021, dvs. inom tiden för anställningsskyddet enligt kommunstrukturlagen. Det nya lönesystemet börjar utvecklas genast när besluten om den nya kommunens service och dess organiseringssätt har fattats.

Allmänna principer för övergångsskedet

Kommunernas personalpolitik börjar harmoniseras efter sammanslagningsbesluten i fullmäktige.

Arbetet i kommunernas samarbetsorgan och beredningsskedets personalgrupp upphör när den nya kommunens samarbetsorgan, såsom avses i samarbetslagen och avtalen inom den kommunala sektorn, inleder sin verksamhet. Personalföreträdare har närvaro- och yttranderätt i sammanslagningsstyrelsen när den behandlar ärenden som gäller personalen.

Övergångsplaner för personalen bereds i sammanslagningsstyrelsen under år 2016.

För åren 2017–2021 utarbetas en kommunstrategi där de personalpolitiska riktlinjerna utgör en central del.

Sammanslagningsstyrelsen beslutar om principerna för tillsättning av tjänster, anställningsförhållanden och vikariat som blir lediga, dock så att personalen i första hand rekryteras bland personalen i de samgående kommunerna.

15.3 Slutsatser

För personalen är fördelarna med bildandet av metropolstaden fem års uppsägningsskydd 1.1.2017–31.12.2021 i fråga om uppsägning av produktionsorsaker och ekonomiska orsaker. Sammanslagningsavtalet fastställer principerna för personalens påverkansmöjligheter under förändringsprocessen.

Personalens övergång till metropolstaden är en stor och tung process som förutsätter utmärkt ledarskap på alla nivåer. Risken är att man inte förmår utnyttja de positiva möjligheter som förändringen ger. Harmonisering av lönesystemet så att uppgiftsspecifika löner är jämlika i lika krävande uppgifter är en krävande ledningsuppgift med tanke på att de nuvarande kommunerna har mycket varierande organiseringssätt i serviceproduktionen. För att lyckas med uppgifterna behövs stark medverkan av personalen under hela processen.

16 Möjligheter till deltagande och påverkan samt närdemokrati

16.1 Delaktighet i metropolstaden

En levande demokrati på 2010-talet består av aktivitet, idéer och deltagande, gemensamma frågeställningar och samverkan. En möjliggörande och tillåtande stad är en inspirerande stad. Metropolstaden möjliggör, tolererar, föder och stöder invånarnas idéer och innovationer.

Metropolstaden fungerar demokratiskt, om både den fullmäktigeledda representativa demokratin och medborgarnas närdemokrati fungerar. Invånarna är knutna till sin stad genom närmiljön, vars utveckling de kan påverka.

Metropolstaden är en öppen stad. Ett öppet nät betjänar demokratin. Det ger fri tillgång till alla viktiga offentliga informationsmängder, vilket gynnar alla aktörer: invånarna, företagen, föreningarna, förvaltningen och invånargrupperna. En god plattform för detta är ett öppet datagränssnitt, Helsinki Regional Infoshare (HRI), där programutvecklarna genom utnyttjande av öppna data producerar ny information för invånarna och skapar mervärde för den regionala ekonomin.

16.2 Invånarnas möjligheter till deltagande och påverkan samt förverkligande av närdemokrati i metropolstaden

Invånarnas identitet kommer från det lokala området: samhörigheten stärks genom lokala råd, deltagande i den fysiska planeringen av närmiljön, användning av invånarlokaler, föreningsverksamhet och lokala evenemang.

Den nya kommunen möjliggör, använder och utvecklar såväl den representativa demokratin på stadens områden som andra, lokala former av deltagande, såsom regionala rådgivande folkomröstningar, brukarråd, inkluderande planering och budgetering samt mångformigt elektroniskt deltagande.

Metropolstaden stärker överlag användarorienterat deltagande i olika skeden när servicen planeras och produceras: idéutveckling, planering, testning och utvärdering. För att stärka användarorienteringen kan fullmäktige t.ex. ge brukarna rätt att föreslå representanter till direktionen och ett organ som tillsatts för att sköta ärenden som gäller kommundelen.

Närdemokratin är både regional och operativ. För att säkerställa invånarnas påverkansmöjligheter och främja utveckling av den nya kommunens delområden skapas en verksamhetsmodell för utveckling av livskraften och närservicen. Ansvaret för verksamheten har invånarnas delområdesorgan med uppgift att svara för tillhandahållandet av närservice på sitt område och utveckling av närmiljön.

16.3 Slutsatser

Sammanslagningen är, som i allmänhet vid förvaltningsutveckling, en unik möjlighet att förnya förfaringssätten och göra allt utifrån strategiska riktlinjer: bygga en stad där en fullmäktigeledd representativ demokrati och mångsidig närdemokrati och demokrati fungerar tillsammans på ett nytt sätt.

Invånarnas möjligheter att delta ska vara verkliga, effektiva och enkla för invånarna att ta i bruk. De inkluderar både regional och operativ närdemokrati och deltagande; ansikte mot ansikte, i folkomröstningar och på nätet samt påverkan på annat sätt.

Användning av dem, med beaktande av metropolområdets flerspråkighet, förutsätter att man i ett flertal ärenden kan delta på nationalspråken och även på flera andra språk som stadens invånare talar.

Nackdelen – eller risken – är att invånarna blir oengagerade eller besvikna om den regionala och operativa närdemokratin inte stärks betydligt jämfört med nuläget.

17 Språkliga rättigheter i metropolstaden

Nuförtiden är offentliga tjänster kundorienterade och människor upplever att de är konsumenter av tjänster och aktiva aktörer. Behovet att utveckla tjänsterna tillsammans med klienterna har därmed ökat. I översynen av kommunallagen fästs speciell uppmärksamhet vid förstärkning av närdemokratin och utvecklingen av nya former av deltagande. Detta gäller även utvecklingen av service för olika språkgrupper.

17.1 Förverkligande av de svenskspråkigas språkliga rättigheter i metropolstaden

I metropolstaden bor en tredjedel av landets svenskspråkiga befolkning. Detta innebär bättre möjligheter att samla och koordinera de svenskspråkiga tjänsterna och se till att de håller jämn kvalitet och är högklassiga på hela metropolstadens område. Enligt språkbarometern är användare av service på svenska i huvudstadsregionen framförallt missnöjda med tillgängligheten för social- och hälsovårdstjänster på svenska. När man vill trygga servicen på svenska vore det bra att svenskspråkiga så långt som möjligt kan besluta om sina tjänster.

Eftersom antalet svenskspråkiga och deras relativa andel av befolkningen varierar kraftigt inom metropolområdet, argumenterar flera utredningar (bl.a. Tammenmaa 2014, Henricson 2013) för behovet att koordinera svenskspråkiga tjänster på området via en gemensam nämnd eller något annat organ.

Särskilda behov har identifierats i social- och hälsovården. I den parlamentariska beredningen av vårdreformen har man för svenskspråkiga vårdområden, bl.a. det södra, skissat på en beställarfunktion för svenskspråkig service, t.ex. som en nämnd under vårdområdets förvaltning. Likaledes ska en nämnd e.d. för svenskspråkig service tillsättas i offentliga producentorganisationer.

Det behövs även koordinering av andra svenskspråkiga tjänster i de fall där integration av tjänster inte kommer i fråga.

17.2 Förverkligandet av språkliga rättigheter för personer med ett främmande modersmål i metropolstaden

På metropolstadens område finns ca 72 000 personer med svenska som modersmål och ca 128 000 personer med annat modersmål än finska eller svenska (2013). År 2013 var deras andel av befolkningen följande: Helsingfors 12,1 %, Esbo 11,0 %, Vanda 11,6 %, Grankulla 4,5 % och Sibbo 3 %.

Den nya kommunen bör förbereda sig på att antalet personer med främmande modersmål fördubblas till nästan 200 000 fram till 2030.

Snabb integration av befolkningen med främmande modersmål är ett villkor för metropolområdets framgång. Väsentligt vid integrationen är intensiva studier i något av nationalspråken för alla intresserade kombinerat med genomgång av kulturen och lagstiftningens grunder. Efter integrationsskedet tillhandahålls invånare med främmande modersmål samma tjänster som talare av nationalspråken, dock med hjälp av tolk e.d.

17.3 Slutsatser

Fördelen med tanke på de svenskspråkigas rättigheter är att det skapas ett starkt befolkningsunderlag för att kunna tillhandahålla god svenskspråkig service. Rekrytering av svenskspråkig personal, personalpooler och administrativ sammanslagning av svenskspråkig service stärker tjänsternas tillgänglighet. När en nämnd e.d. för svenskspråkig service tillsätts i offentliga organisationer för produktion av social- och hälsovårdstjänster tryggas tillhandahållandet av tjänsterna bättre än i dag.

Att tillhandahålla tjänster för invånare med främmande modersmål underlättas genom att tjänster integreras och digitaliseras på hela metropolstadens område. Integration av invandrare och flyktingar stöds med samordnad bostadspolitik.

En möjlig nackdel är att servicen för svenskspråkiga riskerar att försämras i en storstad, om det saknas stark planering och verkställighet. Utan effektiv organisering och verksamhet kan integrationen av personer med främmande modersmål misslyckas, vilket leder till ökad utslagning och tillhörande problem.

18 Sammanslagning i förhållande till samverkan

Bildandet av metropolstaden skulle innebära betydande förändringar i samverkan mellan kommunerna och minska behovet av många existerande samarbetsstrukturer. Ömsesidiga avtal om samverkan mellan de kommuner som går samman upphör när sammanslagningen träder i kraft, om inte något annat avtalas separat på en viss punkt Sammanslagningsstyrelsen har till uppgift att förhandla om de avtal och arrangemang som Esbo, Helsingfors, Grankulla, Sibbo och Vanda har med andra kommuner och parter.

De nya arrangemangen berör bl.a. Nylands förbund, samkommunerna Helsingforsregionens miljötjänster och Helsingforsregionens trafik, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, räddningsverk, samkommuner som är huvudmän för yrkeshögskolor och bolag samt samkommuner inom yrkesutbildning och socialsektorn. Nuläget för kommunernas samverkan beskrivs i kapitel 6.

Förändringen av kommunstrukturen förutsätter ändringar i samkommunernas grundavtal samt omstrukturering av kommunala och intressebolag samt i vissa fall lagändringar och statsrådets beslut om ändringar i regionindelningen. Bildandet av metropolstaden påverkar även församlingsförvaltningen eftersom församlingsindelningen följer kommunindelningen.

19 Sammanslagning i förhållande till behovet av en metropolförvaltning

I princip innebär bildandet av metropolstaden att behovet av en separat metropolförvaltning minskar. Merparten av de problem som man försöker lösa med en metropolförvaltning kan lösas inom den nya kommunen och med avtalsbaserat samarbete med grannkommunerna. Läget skulle förtydligas ytterligare om Mellersta Nylands stad bildas enligt förslaget i de mellannyländska kommunernas sammanslagningsutredning.

Det aktuella metropollagprojektet förordar ett geografiskt stort område, begränsade uppgifter och samkommunförvaltning (se även 1.3.3). Även detta alternativ skapar förpliktelser för metropolförvaltningens medlemskommuner som påverkar deras beslutsfattande, förvaltning och ekonomi. Effekterna beror dock på hurdan metropolförvaltningens verksamhet faktiskt blir och kommunernas överenskommelse om ordnandet och finansieringen av metropolförvaltningen i samkommunens grundavtal. Även om metropolförvaltningens beslut är bindande för kommunerna beror de faktiska effekterna även i fortsättningen på enskilda kommuners lösningar och hur de regionalt samordnade och gemensamma principerna och besluten på strategisk nivå kommer att genomföras av kommunerna på lokal nivå. Den valda lösningen minskar därmed inte behovet att slå samman kommuner, såsom även metropollagarbetsgruppen anger i sin halvtidsrapport.

Enligt riktlinjerna vid budgetmanglingen begränsas metropolförvaltningens uppgifter i huvudsak till markanvändning, boende och miljö. Metropolstaden skulle möjliggöra enhetlig utveckling av markanvändningen på ett område som tar emot 4/5 av hela Helsingforsregionens befolkningstillväxt. Där får en hållbar utveckling av samhällsstrukturen störst effekt på grund av den kraftiga tillväxten och där har man även de största möjligheterna att minska bl.a. mobilitetsbehovet. Den nya kommunens skapar bättre förutsättningar att effektivera markanvändningen och stärka en flerkärnig stadsstruktur på regionens kärnområde än en metropolförvaltning. I boendet är problemet framförallt bristen på skäligt prissatta hyresbostäder, såsom beskrivs i 2.2.3. Sammanslagning av kommunerna skulle möjliggöra samling av de resurser som finns hos de nuvarande kommunala bostadsbyggarna och ge mångsidigare alternativ för investeringar i bostadsproduktion. I utveckling av trafiksystemet och trafikinvesteringarna skulle bildandet av metropolstaden underlätta prioritering av olika utvecklingsbehov och förtydliga samarbetet med HRT och statens trafikmyndigheter.

Källförteckning:

- Alanen, J-P. (2009). Helsinki. Kansakunnan pääkaupunki - ihmisten metropoli. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 74.
- Alanen, O., Hautamäki, A., Kasinen, T., Kuittinen, O., Laitio, T., Mokka, R., Neuvonen, A., Oksanen, K., Onnela, S., Rissanen, M., Vassinen, S., & V. Viljanen (2010). Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki & Jyväskylän yliopisto. Erweko, Helsinki.
- Andersson, R. (1998). Socio-spatial dynamics: ethnic division of mobility and housing in post-Palme Sweden. Urban Studies 35: 3, 397–428.
- Andersson, R., Dhalmann, H., Holmqvist, E., Kauppinen, T., Magnusson, T., Skifter Andersen, H., Söholt, S., Vaattovaara, M., Vilkama, K., Wessel, T., Yousfi, S.(2010). Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states. De-partment of Geosciences and Geography C2, Helsingin yliopisto.
- Aro, T. & A. Laiho (2014). Metropolialueen demografinen kilpailukykyanalyysi. Metropolialueen alueellinen ja väestöllinen kilpailukyky muuttoliikkeen näkökulmasta vuosina 2000 – 2013. Valtiovarainministeriö.
- Aronen, K. (2013). Kuntauudistus kokonaisuuden hyväksi - tutkimuksen puheenvuorot toistaiseksi vinoutuneita. Talous ja yhteiskunta 2/2013.
- Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimivuudesta 2013 (2014). Suomen Ympäristö 1:2014.
- Asikainen, J., Paqvalin, R., Mononen, K., Tuimala, A., Turunen, J. & P. Myllyniemi (2013). Metropoli meille kaikille. Metropolialueen esiselvitys - selvityshenkilöiden suositus ja ehdotukset, Valtiovarainministeriö.
- Bernelius, V. (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskus. 2013:1.
- Delgado, M., Ketels, C., Porter, M. E. & Stern, S. (2012). The Determinants of National Competitiveness. *NBER Working Papers, 18249.*
- Dhalman, H. (2011). Yhden uhka, toisen toive? Somalien ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa. Unigrafia, Helsingin yliopisto.
- Elinvoimainen metropoli tulevaisuuden tekijät 2025 -kilpailukykystrategia. *http://www.kuuma.fi/files/320/Liite_5_Elinvoimainen_metropoli2025.pdf*
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys. Toimintaympäristön tila ja kehitys -raportti. Tammikuu 2014.
- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallinto ja tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaal 2014. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe*

- Espoo-Kauniainen- Kirkkonummi-Vihti -selvitys, Tietohallintoryhmän loppuraportin liitemateriaali 2014. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit/espoo-kauniainen-kirkkonummi-vihti-ekkv/selvitysvaihe*
- ETLA/ Castrén, L., Kauhanen, A., Kulvik, M., Kulvik-Laine, S., Lönnqvist, A., Maijanen, S., Martikainen, O., Palvalin, M., Peltonen, I., Ranta, P., Vuolle, M., Zhan, Y. (2013). ICT ja palvelut. Näkökulmia tuottavuuden kehittämiseen. ETLA B 259
- ETLA/Koski, H. (2011). Does Marginal Cost Pricing of Public Sector Information Spur Firm Growth? Keskusteluaiheita, Discussion Papers 1260.
- Euroopan komissio (2013). Towards knowledge driven reindustrialisation. European Competitiveness Report 2013. Commission Staff Working Document SWD.
- FCG Konsultointi Oy, toimintaympäristö, talous ja henkilöstö.
- FCG Konsultointi Oy (2014). Metropolikaupungin kuntatalouden tarkastelu.
- Glaeser, E. (2011). Triumph of the City. How our greates invention makes us richer, smarter, greener, healthier, and happier. 338 s.The Penguin Press, New York.
- Hautamäki, A. (2010). Elinvoimainen metropoli. Analyysi kilpailukyvyn uudesta perustasta ja sen merkityksestä metropolialueelle. Agora Center, Jyväskylän yliopisto.
- Helminen, V, Kosonen, P., Kalenoja, H., Ristimäki, M., Tiitu, M., Tiikkaja, H. (2014). Helsingin metropolialueen yhdyskuntarakenne – Alakeskukset ja liikkuminen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 18/2014.
- Helsingin seudun asuntoraportti (2012). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä. HSY:n julkaisuja 1/2013.
- Helsingin seudun MAL-aiesopimuksen seuranta (2014). MAL-aiesopimuksen sihteeristö. *http://www.ara.fi/download/noname/%7B57D7C48F-E8C0-498E-9F8F-D30D550EAB9D%7D/99243*
- Helsingin seudun kehityskuva 2050 "Rajaton metropoli" MAL neuvottelukunnan puheenvuoro. Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisuja 3/2011.
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011. Edita Prima Oy, Helsinki 2011
- Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma 2050, MASU 2050 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun asuntostrategia 2025 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, HLJ 2015 (luonnos 2014).
- Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013 – 2030 (2013). Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 5/2013.
- Helsingin yleiskaava (2013a). Suurkaupungistumisen kaupunkitalouden vaikutus yleiskaavan visioon 2050. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:14
- Helsingin yleiskaava (2013b). Kansainvälinen Helsinki. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:16.
- Helsingin seudun yhteistyökokous 5.11.2009. Helsingin seudun visio.

- Helsinki – Vantaa -selvitys. *http://www.helsinginseutu.fi/hki/HS/Helsingin+Seutu/Yhteisty_elimet/Seutuselvitykset/Helsinki-Vantaa+selvitys*
- Henricson, M. (2013). Metropolialueen ruotsinkielisten palvelujen hallintomalli. Loppuraportti. Suomen Kuntaliitto.
- Herberts, K. (2012). Kielibarometri. Suomen Kuntaliitto
- HelsinginSanomat HS 8.3.2014. Uudenmaan työttömyyskehitys ansaitsee huolta ja huomiota.
- IMD (2014). IMD World Competitiveness Yearbook. Institute for Management Development.
- Itä-Uudenmaan kuntien (Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon ja Sipoon yhdistymisselvityksen) väliraportti. *http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/2011_hallinto/iu-selvitys/valiraportti/ita-uudenmaan_yhdistymisselvityksen_valiraportti_18.3.2014.pdf*
- Kainulainen, S. (2013). Segregaatio metropolialueella. Metropolilain työryhmän työpaperi. Valtiovarainministeriö.
- Kavavagh (2009). Social Sustainability & High Density Development. PIA Conference Paper. PAD
- Keski-Uudenmaan kuntien yhdistysmisselvitys. Väliraportti. *http://www.kuuma.fi/files/976/K-U_VALIRAPORTTI_paivitetty_10_01_2014_(2).pdf*
- Keski-Uudenmaan ICT-muutostukiselvitys (2014). VM *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit*
- Kielibarometri (2012). Samforsk/Herbert, K. Kuntaliitto, oikeusministeriö, Svenska kulturfonden ja hankkeeseen osallistuvat kunnat. *http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/ruotsinkielinen-toiminta/projektit/kielibarometri/Sivut/default.aspx*
- Korkman, S. (2011) Onko hyvinvointivaltiolla tulevaisuutta? EVA raportti. Yliopistopaino, Helsinki
- Korkman, S. (2012). Talous ja utopia. Docendo, Jyväskylä
- Kuntalaki HE-luonnos 8.5.2014
- Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698
- Laakso, S. (2013). Muuttoliikkeen vaikutuksista väestön tulotasoon Helsingissä ja Helsingin seudulla. Helsingin kaupunki, Tietokeskus. Tutkimuksia 2013: 2.
- Laakso, S. (2014). Helsingin seudun toimialakatsaus (7.4.2014). Kauppakamari 1/14.
- Laakso, Seppo & Moilanen, Paavo (2011). Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta 5/2011. *http://www.kaupunkitutkimusta.fi/wp-content/uploads/2013/12/4712_SETU_5-2011.pdf*
- Lehtonen, S., Lyytikäinen, T. & A. Moisio (2008). Kuntien valtionosuuskriteerit tarkastelussa: esi- ja perusopetus, päivähoito, kirjastot ja kultuuritoimi. VATT-Keskustelualoitteita 451.

- Loikkanen, H. & I. Susiluoto (2011). Kasautuminen, tiheys ja tuottavuus kaupunkialueilla. Teoksessa Schulman, H. & P. Mäenpää (toim.) Kaupungin kuumat lähteet. Helsingin metropolialueen innovaatioympäristöt. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki 2011.
- Lönnqvist, H. & S. Laakso (2012). Kaupunkialueen maankäyttö metropolialueella. Teoksessa Loikkanen, H., Laakso, S. & I. Susiluoto (toim. 2012). Metropolialueen talous. Näkökulmia kaupunkitalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Helsingin kaupunki, Tietokeskus, Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka.
- Martikainen, J., Lahtinen, J. & S.Somerpalo (2012) Uudenmaan keskusverkko. Uudenmaan liitto. Linea Konsultit Oy & Gispositio Oy 21.3.2012.
- McKinsey & Company (2010). Työtä, tekijöitä, tuottavuutta. Suomen prioriteetit seuraavalle vuosikymmenelle 2010.
- Metropolikaupungin ICT-muutostukiselvitys (2014). VM. *https://wiki.julkict.fi/julkict/Kuntauudistus/ict-muutostuki-1/seutujen-loppuraportit*
- Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportti 1.4.2014. Valtiovarainministeriö 2014. *http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/Metropolilainsdntryhm_Vliraportti_010414_final.pdf*
- Mustajoki, M. (2009). Svenskans ställning i metropolen. Språkkonsekvenser av samarbetslösningar i huvudstadsregionen, Magma-studie 3: 2009.
- Nikula, S. (2014). Missä kulttuuri luuraa? Kvartti 1/2014.
- Nilsson, T. (2014). Staden mellan vågorna. Stockholmspolitik i brytningstider 1945–2014. Monografier utgivna av Stockholms stad 241.
- Nordregio (2011). European cities and towns. *http://www.nordregio.se/en/Maps--Graphs/08-Urban-and-regional-divisions/European-cities-and-towns/*
- Partners. *http://www.planning.org.au/documents/item/1177*
- Pajarinen, M. & P. Rouvinen (2014). Kilpailukyky à la IMD ja WEF. Helsinki: Taloustieto (ETLA B263).
- Pihlaja, R. & S. Sandberg (2012). Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2012.
- Porter, M. (1990). The Competitive Advantage of Nations. MacMillan.
- Porter, M. (1991). Kansakuntien kilpailuetu. Otava.
- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta 2007, työryhmä 14, painamaton raportti.
- Rissanen, R., Rehunen, A., Kalenoja, H., Ahonen, O., Mäkelä, T., Rantala J & M. Pöllänen (2013). ALLI-kar tasto. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus. Ympäristöministeriö.
- Ristimäki, M., Kalenoja, H. & M. Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15/2011.

- Ristimäki, M., Tiitu, M., Kalenoja, H., Helminen, V. & P. Söderström (2013). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Suomessa. Jalankulku-, joukkoliikenne- ja autovyöhykkeiden kehitys vuosina 1985–2010. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32: 2013.
- Sankala, I. (2013). Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallit. Kansainvälinen kartoitus. MAL-verkosto.
- Stockholms stad (2014). Organisation. *http://www.stockholm.se/OmStockholm/Forvaltningar-och-bolag/*
- Strafica/Pesonen, H. (2012a). Uudenmaan kaupan palveluverkko. Liikenteellinen arviointi. Uudenmaan liitto. *http://www.uudenmaanliitto.fi/files/4734/Kaupan_liikenne-arviointi_Tiivistelma_7_5_2012.pdf*
- Strafica/ Moilanen, P & O. Salomaa (2012b). Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen analyysin hyödyntäminen kuntarakenteen määrittelyssä. Liikenne - ja viestintäministeriö. *http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1986559&name=DLFE-14039.pdf&title=Yhdyskuntarakenteen_ ja_liikkumisen_analyysi_kuntarakenteen_maarittelyssa*
- Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731
- SYKE (2012). Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa. SYKE rakennetun ympäristön yksikkö.
- Sosiaali- ja terveys uudistus. Järjestämislain keskeinen sisältö (2014). *http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=10386860&name=DLFE-31225.pdf*
- Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEn julkaisuja 2.
- Söderström, P. (2014). Helsingin ja Tukholman kaupunkiseutujen vertailu. Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille. Teoksessa Söderström, P., Schulman, H. & M. Ristimäki (2014). Pohjoiset suurkaupungit. Yhdyskuntarakenteen kehitys Helsingin ja Tukholman metropolialueilla. SYKEn julkaisuja 2.
- Tammenmaa, C. 7.3.2014. Muistio: Ruotsinkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- Tammenmaa, C. Metropolihallintolakityöryhmä 11.3.2014. Esitys: Ruotsienkielisten palveluiden turvaaminen Metropolissa.
- THL (2013). Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen tuulet. Metropolin sote-haasteista ja tulevaisuudesta. Ylijohtaja Marianna Erholan esitys 12.12.2013.
- Tiitu, M. (2014). Rakennetun alueen laajeneminen Suomen kaupunkiseuduilla – Kehitys vuosina 2000–2012. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2014.
- Uudenmaan ELY-keskus, työttömyys- ja työnhakijatilastot helmikuu 2014.
- Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2012–2015.

- Valtioneuvosto (2013). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestävällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013.
- WEF (2013). The Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2012). Avauksia asuntopolitiikkaan maakuntakaavan avulla? Keskustelunavauksia maakuntakaavasta. Uudenmaan liitto. *http://www.uudenmaanliitto.fi/index.phtml?8317_a=comments&8317_m=8352&s=1512*.
- Valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta (2013). Oikeusministeriö.
- Valtioneuvoston periaatepäätös (2012). Kansalliskielistrategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 4:2012.
- Valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenne. *https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140417Uusiva/Uusi_valtionosuusjaerjestelmae.pdf*
- Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki- eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin tietokeskus, tutkimuksia 2011:2.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & M. Tuominen (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus 2014: 1.
- Virtanen, H. (2005). Monietnistyvät lähiöt - Etnisen segregaation syitä ja seurauksia Suomessa. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Yhdyskuntatieteiden laitos, Tampereen yliopisto.
- Virtanen, H. (2007). Monietnistyvät lähiöt – suomalaisten asuinalueiden etninen erilaistumiskehitys ja siihen vaikuttavat tekijät. Yhdyskuntasuunnittelu 45: 3, 6–19.
- VM (2012a). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmnän selvitys. Osa I, selvitysosa. VM 5a/2012.
- VM (2012b). Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmnän selvitys. Osa II, Alueellinen tarkastelu. VM 5a/2012.
- Väärälä (2014). Sosiaalinen kaupunkistrategioissa. Asukkaiden kaupunki vai globaalin kilpailun näyttämö? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 10/2014.
- Westman, J. (2011). Språket på agendan i metropolen – med service på svenska i fokus. Magma-studie 6: 2011.

Bilaga 1. Kommunernas skatteinkomster 2001–2013

Tabell 1. Kommunernas inkomstskatter, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	2 758 839	2 903 588	2 928 444	2 881 763	3 025 396	3 004 796	3 454 064	3 686 346	3 779 675	3 874 770	4 064 722	4 232 716	4 485 241
Esbo	709 873	718 088	710 650	706 004	763 001	822 860	888 610	952 702	966 040	1 000 318	1 023 609	1 067 500	1 129 132
Helsingfors	1 498 093	1 600 528	1 642 981	1 600 484	1 646 157	1 747 909	1 861 375	1 975 053	2 028 024	2 064 235	2 218 061	2 306 394	2 442 087
Grankulla	41 101	32 939	36 131	31 703	39 273	38 009	43 936	45 958	43 968	45 212	48 347	50 512	52 278
Sibbo	42 840	47 795	48 923	51 582	52 344	56 905	60 892	68 226	70 716	67 941	64 536	69 203	75 308
Vanda	466 932	504 238	489 759	491 990	524 621	559 113	599 251	644 407	670 927	697 064	71 0169	739 107	786 436

Tabell 2. Kommunernas fastighetsskatteinkomster, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	165 461	171 822	181 595	198 374	207 582	214 754	245 390	253 581	264 233	313 784	317 503	324 911	338 120
Esbo	28 131	30 165	31 483	40 403	42 691	45 171	52 473	48 051	50 063	63 003	63 312	65 694	69 053
Helsingfors	108 735	112 171	113 859	115 227	119 854	122 412	138 396	148 963	155 679	184 548	186 509	188 746	195 275
Grankulla	1 141	1 150	1 243	1 286	1 333	1 699	2 053	2 039	2 146	2 627	2 705	2 740	2 790
Sibbo	2 117	2 240	2 296	2 365	2 447	2 614	3 003	3 189	2 901	4 319	5 121	6 027	6 449
Vanda	25 337	26 096	32 714	39 093	41 257	42 858	49 465	51 339	53 444	59 287	59 856	61 704	64 553

Tabell 3. Kommunernas andelar av samfundsskatteintäkterna, 1 000 euro

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metropolstaden	949 950	478 451	348 938	352 731	380 200	397 122	468 226	499 511	372 589	431 543	552 121	440 211	445 711
Esbo	179 100	142 498	81 357	97 937	117 091	123 851	142 783	147 485	110 045	120 446	144 527	116 129	108 968
Helsingfors	671 648	277 003	226 752	211 328	216 178	222 672	261 898	288 092	219 295	257 147	334 903	263 398	268 546
Grankulla	1 985	869	628	646	723	872	1 035	1 168	1 100	1 150	1 278	922	906
Sibbo	3 824	2 171	1 407	1 556	1 894	2471	3 391	3936	2 900	4 434	5 838	3 496	3 105
Vanda	93 393	55 910	38 794	41 264	44 314	47 256	59 119	58 830	39 249	48 366	65 575	56 266	64 246

Bilaga 2. Metropolkoncernens balansräkning

Metropolkoncernens balansräkning milj. €	2011	2012	2013
AKTIVA			
Bestående aktiva	19 481	20 033	20 836
Uppdragsmedel	399	445	417
Rörliga aktiva			
Omsättningstillgångar	196	188	146
Fordringar	957	1 024	950
Finansiella värdepapper	1 292	1 110	1 017
Kassa och bank	694	775	1 268
AKTIVA tot.	**23 018**	**23 575**	**24 634**
PASSIVA			
Grundkapital	4 265	4 864	4 870
Fonder	3 927	4 044	4 070
Ackumulerade överskott	3 303	2 760	2 987
Eget kapital tot.	11 494	11 668	11 927
Minoritetsandelar	137	135	142
Avskrivningsdifferens och reserver	996	1 044	1 066
Avsättningar	286	271	262
Uppdragskapital	695	725	550
Främmande kapital	9 411	9 732	10 687
PASSIVA tot.	**23 018**	**23 575**	**24 634**

Bilaga 3. Kalkylerat tryck på kommunens ekonomi

Tabell 3.1. Kalkylerat tryck med gängse priser för Esbo. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Esbo	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	260 753	276 800	284 893	295 688	304 902
Skattesats	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Skattesatsintäkter	63 613	70 633	91 701	107 156	124 362
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	204 354	231 837	266 735	304 808	343 733
Grundläggande utbildning och gymnasiet	296 928	345 926	401 493	456 231	515 974
Äldrevård	160 885	210 960	282 327	396 866	501 656
Primärvård, öppenvård	101 303	121 102	144 722	171 778	201 896
Specialiserad sjukvård	241 471	294 041	359 491	436 867	522 355
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	199 168	232 027	272 748	318 612	369 775
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-1 245 301	-1 313 891	-1 727 517	-2 085 162	-2 455 389
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	1 129 132	1 271 400	1 650 611	1 928 804	2 238 515
Fastighetsskatt	69 053	99 500	101 549	118 625	137 674
Samfundsskatt	108 968	114 900	135 769	158 599	184 067
Statsandelar	40 485	500	4 933	6 486	9 536
Inkomster totalt	**1 347 638**	**1 486 300**	**1 892 862**	**2 212 514**	**2 569 791**
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	**62 437**	**13 966**	**64606**	**64659**	**63520**
Årsbidrag	164 774	186 375	229 952	192 011	177 923
Avskrivningar	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Räkenskapsperiodens resultat	**56 097**	**48 596**	**92 283**	**37 064**	**3 528**
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	-606				
Under-/överskott	55 491	48 629	92 283	37 064	3 528
Ackumulerat under-/överskott	366 060	574 300	856 124	1 114 817	1 196 000
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	1 404	2 105	3 005	3 770	3 923
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	108 677	137 779	137 669	154 947	174 395
Differens mot målet	56 097	48 596	92 283	37 064	3 528
Tryck på skattesatsen (1)	0	0	0	0	0
Skattesats i balans	17,75	18,00	18,00	18,00	18,00
Nettoinvesteringar	179 423	238 948	268 938	302 692	340 683
Förändring i lånebestånd	146478	52 573	38 986	110 681	162 760
Lånebestånd	338 665	736 767	919 886	1 219 221	1 766 103
Lånebestånd €/invånare	1 299	2 662	3 229	4 123	5 792
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	**-14 649**	**-52 573**	**-38 986**	**-110 681**	**-162 760**
Tryck på skattesatsen (2)	+0,2	+0,7	+0,4	+1	+1,3
Skattesats i balans	17,95	18,70	18,40	19,00	19,30

Tabell 3.2. Kalkylerat tryck med gängse priser för Helsingfors. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Helsingfors	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	612664	636874	651869	670781	688100
Skattesats	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50
Skattesatsintäkter	132 005	145 189	182 940	211 429	244 169
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	353 358	399 009	463 466	529 712	595 051
Grundläggande utbildning och gymnasiet	456 790	527 286	620 648	716 980	815 242
Äldrevård	549 195	651 408	808 570	1 067 756	1 304 653
Primärvård, öppenvård	307 175	359 462	423 350	496 229	578 174
Specialiserad sjukvård	612 951	726 006	870 309	1 041 892	1 232 880
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	418 842	484 325	563 184	652 258	753 077
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-2 772 299	-3 267 832	-3 749 527	-4 504 827	-5 279 077
Inkomster 1 000 €					
Kommunalskatt	2 442 087	2 686 000	3 384 392	3 911 439	4 517 122
Fastighetsskatt	195 275	231 000	279 657	323 888	373 951
Samfundsskatt	268 546	283 000	330 986	383 335	442 587
Statsandelar	275 737	244 000	278 964	363 636	531 844
Inkomster totalt	**3 181 645**	**3 444 000**	**4 273 999**	**4 982 298**	**5 865 504**
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	**62 888**	**58237**	**51840**	**40030**	**21283**
Årsbidrag	472 234	234 405	576 312	517 500	607 709
Avskrivningar	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Räkenskapsperiodens resultat	**147 063**	**-136 426**	**65 692**	**-57 207**	**-39 128**
Förändring i avsättningar, avskrivnings-differens och fonder	11 971				
Under-/överskott	159 034	14 441	65 692	-57 207	-39 128
Ackumulerat under-/överskott	2 907 440	3 254 390	3 414 655	3 431 625	3 238 954
Ackumulerat under-/överskott €/ invånare	4 746	5 158	5 238	5 116	4 707
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	403 088	370 831	510 620	574 707	646 838
Differens mot målet	69 146	-136 426	65 692	-57 207	-39 128
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,9	0	+0,3	+0,2
Skattesats i balans	18,50	19,40	18,50	18,80	18,70
Nettoinvesteringar	634 072	606 619	682 755	768 447	864 894
Förändring i lånebestånd	289914	372 214	106 443	250 947	257 184
Lånebestånd	1 498 566	2 822 822	3 780 137	4 494 917	5 511 179
Lånebestånd €/invånare	2 446	4 432	5 799	6 701	8 009
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-161 838	-372 214	-106 443	-250 947	-257 184
Tryck på skattesatsen (2)	+1,2	+2,6	+0,6	+1,2	+1,1
Skattesats i balans	19,70	21,10	19,10	19,70	19,60

Tabell 3.3 Tryckkalkyl med gängse priser för Grankulla. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Grankulla	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	9101	9518	10024	10506	10929
Skattesats	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
Skattesatsintäkter	3 168	3 576	4 563	5 389	6 298
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	6 760	7 805	9 287	10 768	12 194
Grundläggande utbildning och gymnasiet	19 274	20 817	23 328	26 263	29 458
Äldrevård	10 164	12 545	16 210	20 933	25 108
Primärvård, öppenvård	4 545	5 416	6 538	7 822	9 257
Specialiserad sjukvård	7 843	9 513	11 817	14 454	17 352
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	3 351	3 940	4 671	5 510	6 451
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-53 444	-58 300	-71 849	-85 749	-99 820
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	52 278	59 000	75 285	88 912	103 912
Fastighetsskatt	2 790	3 800	4 136	4 879	5 713
Samfundsskatt	906	800	1 138	1 343	1 572
Statsandelar	3 112	-2 100	371	492	730
Inkomster totalt	**59 086**	**61 500**	**80 930**	**95 626**	**111 927**
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	435	380	471	490	510
Årsbidrag	6 077	3 580	9 551	10 367	12 617
Avskrivningar	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Räkenskapsperiodens resultat	**-985**	**-3 220**	**606**	**298**	**1 284**
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	0				
Under-/överskott	-985	-3 219	606	298	1 284
Ackumulerat under-/överskott	39 362	30 954	25 727	27 535	30 700
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	4 325	3 252	2 567	2 621	2 809
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	7 062	6 800	8 946	10 069	11 332
Differens mot målet	-985	-3 220	606	298	1 284
Tryck på skattesatsen (1)	+0,3	+0,9	0	0	0
Skattesats i balans	16,80	17,40	16,50	16,50	16,50
Nettoinvesteringar	6 111	6 767	7 616	8 572	9 648
Förändring i lånebestånd	0	3 187	-1 935	-1 795	-2 969
Lånebestånd	1 000	7 374	9 878	2 418	-7 109
Lånebestånd €/invånare	110	775	985	230	-650
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-34	-3 187	1 935	1 795	2 969
Tryck på skattesatsen (2)	0	+0,9	0	0	0
Skattesats i balans	16,50	17,40	16,50	16,50	16,50

Tabell 3.4. Tryckkalkyl med gängse priser för Sibbo. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Sibbo	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	18914	20950	21284	22329	23226
Skattesats	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25
Skattesatsintäkter	3 912	4 244	5 728	6 751	7 872
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	14 517	17 315	20 646	24 039	27 255
Grundläggande utbildning och gymnasiet	24 887	29 016	33 860	39 133	45 311
Äldrevård	15 161	19 374	24 295	32 717	40 348
Primärvård, öppenvård	7 262	8 817	10 587	12 642	14 936
Specialiserad sjukvård	19 233	23 902	29 362	36 067	43 537
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	9 040	10 672	12 671	14 962	17 516
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-93 949	-91 200	-131 422	-159 559	-188 903
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	75 308	81 700	110 267	129 947	151 533
Fastighetsskatt	6 449	8 500	9 768	11 534	13 503
Samfundsskatt	3 105	3 100	3 908	4 614	5 402
Statsandelar	16 669	14 200	17 311	23 006	34 119
Inkomster totalt	**101 531**	**107 500**	**141 254**	**169 101**	**204 556**
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	-694	-960	-1758	-2691	-4062
Årsbidrag	6 888	15 340	8 074	6 851	11 591
Avskrivningar	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Räkenskapsperiodens resultat	**-2 305**	**6 140**	**-3 571**	**-6 256**	**-3 161**
Förändring i avsättningar, avskrivnings-differens och fonder	388				
Under-/överskott	-1 917	8 098	-3 571	-6 256	-3 161
Ackumulerat under-/överskott	9 227	21 589	30 642	10 987	-7 846
Ackumulerat under-/överskott €/in-vånare	488	1 070	1 440	492	-338
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	9 193	9 200	11 645	13 107	14 752
Differens mot målet	-2 305	6 140	-3 571	-6 256	-3 161
Tryck på skattesatsen (1)	+0,6	0	+0,6	+0,9	+0,4
Skattesats i balans	19,85	19,25	19,85	20,15	19,65
Nettoinvesteringar	18 067	19 365	21 795	24 531	27 610
Förändring i lånebestånd	1756	4 025	13 722	17 680	16 018
Lånebestånd	52 810	64 372	99 865	162 668	230 065
Lånebestånd €/invånare	2 792	3 073	4 692	7 285	9 905
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-11 179	-4 025	-13 722	-17 680	-16 018
Tryck på skattesatsen (2)	+2,9	+0,9	+2,4	+2,6	+2
Skattesats i balans	22,15	20,15	21,65	21,85	21,25

Tabell 3.5. Tryckkalkyl med gängse priser för Vanda. Kalkylen visar bara trenden och beaktar t.ex. inte genomförda eller planerade anpassningsåtgärder, förändringar i produktivitet eller möjlig minskning av kommunernas uppgifter.

Vanda	2013bs	2017ep	2021p	2025p	2029p
Invånarantal	208 098	218 228	227 731	235 966	242 939
Skattesats	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Skattesatsintäkter	41 391	45 947	58 746	68 452	79 291
Nettokostnader					
Dagvård och förskoleundervisning	135 008	155 255	180 321	206 057	231 689
Grundläggande utbildning och gymnasiet	179 941	210 621	245 329	280 466	319 112
Äldrevård	130 035	172 955	229 843	321 131	403 159
Primärvård, öppenvård	84 397	101 935	122 256	145 442	171 169
Specialiserad sjukvård	205 644	251 780	307 599	373 301	444 947
Övriga uppgifter (inkl. understöd)	227 353	271 341	318 475	371 409	430 377
Engångsposter					
Verksamhetsbidrag	-976 586	-1 077 996	-1 403 823	-1 697 805	-2 000 453
Inkomster 1000 €					
Kommunalskatt	786 436	873 000	1 116 167	1 300 588	1 506 534
Fastighetsskatt	64 553	80 000	95 085	110 889	128 494
Samfundsskatt	64 246	67 000	79 925	93 210	108 008
Statsandelar	147 059	161 000	154 921	203 346	298 490
Inkomster totalt	**1 062 294**	**1 181 000**	**1 446 098**	**1 708 032**	**2 041 526**
Finansiella kostnader och intäkter totalt 1 000 €	22 739	-5983	14496	6418	-6010
Årsbidrag	108 447	97 021	56 771	16 644	35 062
Avskrivningar	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Räkenskapsperiodens resultat	**35 595**	**-4 378**	**-35 387**	**-87 081**	**-81 682**
Förändring i avsättningar, avskrivningsdifferens och fonder	-368				
Under-/överskott	35 227	-3 990	-35 387	-87 081	-81 682
Ackumulerat under-/överskott	376 801	439 275	360 520	115 583	-221 942
Ackumulerat under-/överskott €/invånare	1 811	2 012	1 583	490	-914
Årsbidragsmål, 100 % av avskrivningar	72 751	101 399	92 159	103 726	116 744
Differens mot målet	35 696	-4 378	-35 387	-87 081	-81 682
Tryck på skattesatsen (1)	0	+0,1	+0,6	+1,3	+1
Skattesats i balans	19,00	19,10	19,60	20,30	20,00
Nettoinvesteringar	163 489	107 214	120 670	135 815	152 862
Förändring i lånebestånd	43735	10 193	63 899	119 171	117 799
Lånebestånd	996 877	1 104 733	1 252 917	1 619 057	2 092 997
Lånebestånd €/invånare	4 790	5 062	5 502	6 861	8 615
Årsbidragsmål, 100 % av nettoinvesteringar, 1000 €					
Differens mot målet	-55 042	-10 193	-63 899	-119 171	-117 799
Tryck på skattesatsen (2)	+1,3	+0,2	+1,1	+1,7	+1,5
Skattesats i balans	20,30	19,20	20,10	20,70	20,50

Bilaga 4. Kostnadsnivåjämförelser med olika städers kostnadsnivå

Tabell 4.1. Kommunernas förhandsuppgifter, euro/enhet

	Enhet/ fördelning	Nettokostnader per enhet, kommunernas förhandsuppgifter, €				
		Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	€/inv.	184	222	116	222	133
Dagvård och förskoleundervisning	€/0-6år	8132	8134	10496	8286	7241
Egen grundläggande utbildning	€/elev	9863	10668	7916	8624	7695
Egen gymnasieutbildning	€/elev	7139	7740	8891	8820	5551
Medborgarinstitut	€/inv.	25	26	53	36	12
Grundläggande konstundervisning	€/inv.	19	0	48	31	18
Bibliotek	€/inv.	75	59	108	77	46
Idrott och motion	€/inv.	117	135	239	114	70
Ungdomsarbete	€/0-29år	82	154	177	88	99
Museer och utställningar	€/inv.	45	22	0	0	25
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	€/inv.	13	21	0	0	1
Musikverksamhet	€/inv.	28	18	11	0	5
Övrig kulturverksamhet	€/inv.	28	52	55	0	15
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	€/inv.	8	1	77	48	1
Samhällsplanering	€/inv.	59	96	-238	111	40
Byggnadstillsyn	€/inv.	-4	0	14	12	-2
Trafikleder	€/tätortsinv	235	128	267	150	182
Parker och allmänna områden	€/tätortsinv	70	44	121	27	40
Miljövård	€/inv.	10	16	15	19	7
Totalt						
Inte direkt beroende av kommunstrukturen:						
Vårdens behovsstandardiserade utgifter*	€/inv.	2201	2746	2552	2405	2392
Övrigt som överförs till vårdområdet:						
Miljöhälsovård	€/inv.	5	3	7	20	7
Övriga vårdutgifter som överförs**	€/inv.	111	177	72	107	64
Utkomststöd	€/inv.	185	259	56	55	242
Räddningsväsendet	€/inv.	67	65	99	116	48
Yrkesutbildning + yhsk	€/inv.	3	182	0	8	157
Övrig driftsekonomi***	€/inv.	-14	1	354	-127	-15
DRIFTSEKONOMI TOTALT exkl. affärsverk	€/inv.	5432	5648	6648	5453	5037

Tabell 4.2. Metropolstadens kostnader på Esbo stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Esbonivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	47,9	112,5	1,7	3,5	38,2	203,7
Dagvård och förskoleundervisning	204,4	353,3	5,2	14,2	151,6	728,8
Egen grundläggande utbildning	257,3	358,3	13,4	23,9	200,5	853,4
Egen gymnasieutbildning	42,0	63,4	4,6	2,3	30,2	142,7
Medborgarinstitut	6,6	15,4	0,2	0,5	5,2	28,0
Grundläggande konstundervisning	5,0	11,7	0,2	0,4	4,0	21,1
Bibliotek	19,6	46,0	0,7	1,4	15,6	83,3
Idrott och motion	30,6	71,9	1,1	2,2	24,4	130,2
Ungdomsarbete	8,3	17,9	0,3	0,5	6,4	33,5
Museer och utställningar	11,7	27,5	0,4	0,8	9,3	49,8
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	3,5	8,2	0,1	0,3	2,8	14,9
Musikverksamhet	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Övrig kulturverksamhet	7,2	16,9	0,3	0,5	5,7	30,6
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	2,1	4,9	0,1	0,2	1,7	8,9
Samhällsplanering	15,4	36,2	0,5	1,1	12,3	65,6
Byggnadstillsyn	-1,1	-2,6	0,0	-0,1	-0,9	-4,8
Trafikleder	61,0	144,1	2,1	3,6	48,8	259,7
Parker och allmänna områden	18,1	42,8	0,6	1,1	14,5	77,2
Miljövård	2,5	5,9	0,1	0,2	2,0	10,6
Totalt	**749,3**	**1351,3**	**31,9**	**57,2**	**578,3**	**2767,9**

Tabell 4.3. Metropolstadens kostnader på Helsingfors stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Helsingforsnivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grandulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	57,8	135,8	2,0	4,2	46,1	245,9
Dagvård och förskoleundervisning	204,5	353,4	5,2	14,3	151,7	729,0
Egen grundläggande utbildning	278,3	387,5	14,5	25,9	216,9	923,0
Egen gymnasieutbildning	45,6	68,8	5,0	2,5	32,8	154,7
Medborgarinstitut	6,7	15,8	0,2	0,5	5,4	28,6
Grundläggande konstundervisning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bibliotek	15,4	36,1	0,5	1,1	12,3	65,4
Idrott och motion	35,1	82,6	1,2	2,5	28,0	149,5
Ungdomsarbete	15,5	33,5	0,5	1,0	11,9	62,4
Museer och utställningar	5,7	13,3	0,2	0,4	4,5	24,1
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	5,4	12,8	0,2	0,4	4,3	23,2
Musikverksamhet	4,7	11,0	0,2	0,3	3,7	19,9
Övrig kulturverksamhet	13,4	31,6	0,5	1,0	10,7	57,2
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	0,2	0,5	0,0	0,0	0,2	0,9
Samhällsplanering	25,1	58,9	0,9	1,8	20,0	106,7
Byggnadstillsyn	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,5
Trafikleder	33,3	78,6	1,2	2,0	26,6	141,5
Parker och allmänna områden	11,3	26,8	0,4	0,7	9,1	48,2
Miljövård	4,2	10,0	0,1	0,3	3,4	18,1
Totalt	**762,3**	**1357,0**	**32,9**	**58,9**	**587,7**	**2798,9**

Tabell 4.4. Metropolstadens kostnader på Vanda stads kostnadsnivå

	Nettokostnader Vandanivå, M€					
	Esbo 2013	Helsingfors 2013	Grankulla 2013	Sibbo 2013	Vanda 2013	Totalt 2013
Eventuellt beroende av kommunstrukturen:						
Allmän förvaltning	34,8	81,8	1,2	2,5	27,8	148,1
Dagvård och förskoleundervisning	182,0	314,6	4,7	12,7	135,0	648,9
Egen grundläggande utbildning	200,7	279,5	10,5	18,7	156,5	665,9
Egen gymnasieutbildning	32,7	49,3	3,6	1,8	23,5	110,9
Medborgarinstitut	3,1	7,2	0,1	0,2	2,5	13,1
Grundläggande konstundervisning	4,7	11,1	0,2	0,3	3,8	20,1
Bibliotek	11,9	28,0	0,4	0,9	9,5	50,7
Idrott och motion	18,4	43,2	0,6	1,3	14,7	78,2
Ungdomsarbete	10,0	21,5	0,3	0,6	7,7	40,1
Museer och utställningar	6,5	15,4	0,2	0,5	5,2	27,9
Teater-, dans- och cirkusverksamhet	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Musikverksamhet	1,3	2,9	0,0	0,1	1,0	5,3
Övrig kulturverksamhet	3,9	9,1	0,1	0,3	3,1	16,5
Undervisnings- och bildningsväsendets förvaltning	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	1,6
Samhällsplanering	10,5	24,7	0,4	0,8	8,4	44,8
Byggnadstillsyn	-0,5	-1,1	0,0	0,0	-0,4	-2,0
Trafikleder	47,1	111,1	1,7	2,8	37,6	200,2
Parker och allmänna områden	10,3	24,4	0,4	0,6	8,3	43,9
Miljövård	1,7	4,1	0,1	0,1	1,4	7,4
Totalt	**579,9**	**1028,6**	**24,5**	**44,2**	**446,0**	**2123,2**

FINANSMINISTERIET
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 16001
www.finansministeriet.fi

ISBN 978-952-251-628-2 (pdf)

Skärskild kommunindelningsutredning för metropolområdets nio kommuner

METROPOL UTREDNINGEN

From: Tapio Suomela
To: YHT Kirjaamo
Subject: helsinkiin liittyminen
Date: 12. tammikuuta 2015 13:51:23

Vastustamme Vantaan liittämistä mihinkään muuhun kuntaan, olemme tyytyväisiä nykytilanteeseen.

From:	Heljä Riivari
To:	YHT Kirjaamo
Subject:	Pääkaupunkiseudun yhteenliittyminen
Date:	12. tammikuuta 2015 18:43:24

Vantaan ei pidä liittyä muihin naapureihin, koska täällä asiat sujuvat ja asukkaiden kan- nalta asiat on kunnossa verrattuna rajojen takaisiin olosuhteisiin. Terv. Heljä Riivari s.-38

VO/4445/00.04.00/2013

Lähettäjä: YHT Kirjaamo
Aihe: VL: huomautus metropolialueen kuntajakoselvitys

Lähettäjä: Ismo Kottonen]
Lähetetty: 12. tammikuuta 2015 14:12
Vastaanottaja: YHT Kirjaamo
Aihe: huomautus metropolialueen kuntajakoselvitys

Kannatan metropolialueen yhdistämistä kuntajakoselvityksessä esitetyllä tavalla.
Perusteet löytyvät selvityksestä, lisäksi perustuslain 6 §:n takaama kansalaisten yhdenvertaisuus ei nykyisellään toteudu pääkaupunkiseudulla eri kaupunkien asukkaiden välillä.
Yhteiset pelisäännöt ja yhteinen rahoitus saman talousalueen sisällä asuville.

Ismo Kottonen

Kuntajakoselvityksen palautteet
(Vastaajan nimi, osoite, vastausaika, palaute)

Hanna ,11.12.2014 09:53:35,
Kannatan metropolikuntaa tai vaihtoehtoisesti metropolivaltuustoa.

Ville Hurmalainen, ,11.12.2014 10:18:32,
Asuinpaikkani on Länsi-Vantaalla, lähellä sekä Helsingin että Espoon rajaa. Jo kartasta näkee, miten huonosti raja-aluiden maankäyttö edistyy ja palvelut hajaantuvat oman kulkemisen kannalta täysin vääriin suuntiin. Vaikka naapurikunnan terveyspalveluita saa nykyään käyttää, päätöksenteko EI juuri koskaan ota huomioon naapurikunnan ratkaisuja. Haluan, että Vantaa nykyisellään lakkautetaan ja tilalle perustetaan viidestä kunnasta muodostettu metropoli.

Ari Soininen,11.12.2014 10:42:15,
Vantaalaisten ääni ei tule enää kuulumaan missään määrin yhdistyneessä kunnassa. Nimekkäämmät Helsinkiläis- ja Espoolaispoliitikot valtaavat uuden valtuuston. Tämä johtaa siihen, että Vantaan jo nykyisellään tehokkaat ja sitä myöten niukat palvelut ""tehostuvat"" entisestään. Epäilen myös, että Helsingin keskustassa asuvat ""kyläpoliitikot"" pyrkivät jarruttamaan lähiöiden kaupallisten palvelujen kehittymistä kaikin mahdollisin tavoin. Sama taho puhunee myös kauniisti siitä, miten alueita pyritään kehittämään sosiaalisesti tasapainoisesti, mutta epäilenpä, että Helsingin uudet satama-alueen varataan yksinomaan kovahintaisille omistusasunnoille ja sosiaalinen asuminen sijoitetaan melkein kokonaisuudessaan nykyisen Vantaan alueelle.

Vantaan tuleekin vastustaa tähän kehitykseen johtavaa kuntaliitosta viimeiseen asti.

veijo leimuvirta,11.12.2014 12:31:31,
En kannata!
Vesilaitokset ja liikenne on jo yhdistetty ja jouduimme maksumiehiksi ja joukkoliikenne huononi!
Vantaa halutaan tonttireservin takia Helsingin määräykseen.
Helsinki on myös kuralla taloudellisesti ja pahenee vaan.
HSL kurittaa autoilijoita entistä enemmän.
Joukkoliikenteellä työmatkaa päivässä 3 tuntia ja omalla autolla 50 minuuttia.
Sauri ja sinnemäki johdossa ei hyvää seuraa veronmaksajille.
SOTE-uudistuskin jo iskee Vantaalle lisäten maksuja.

Vantaalle tulee lisää slummeja kun yhdistytään, ei hyvä!

Pekka Paajanen, 11.12.2014 13:38:48,
Kannatan pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämistä. Äskeisen selvityksenkin mukaan seutu säästäisi huomattavia summia. Nykyjohtajille tietysti tilanne on hiukan harmillinen jos johtajan paikkoja olisi vähemmän. Nykyisen trendin mukaan nämä hyvän kokemuksen ja koulutuksen saaneet johtajat voisivat näyttää kyntensä perustamalla omia yrityksiä ja tätä kautta tulla todellisiksi veronmaksajiksi eli heistäkin voisi tulla näitä paljon kadehdittuja miljonäärejä ja työllistäjiä. Ei voida lähteä myöskään siitä että kuntien työntekijöillä olisi 5 vuoden siirtymäkausi ! Esimerkiksi saataisiin liikennesuunnitteluun laajempaa näkemystä. Vantaa rakentelee ja maksaa omaa kehärataa vaikka se olisi voinut alkaa jostain Espoon puolelta ja jatkua vaikka Vuosaareen, olisi tullut poikittaisliikenteeseenkin lisää tehoa ja maksajia enemmän. Espoo rakentelee vastaavasti omia autostradoja jotta saadaan lisää ruuhkia Helsingin rajalle, onneksi tulee edes metro. Helsinki taistelee Sipoon kanssa maa-alueista, koska Sipoon mielestä ""korpimai-

sema"" on alettava juuri heidän etelärajalla. Tässä pieniä ajatuksia jotka pulpahtivat mieleen ensimmäisen sekunnin aikana.

Terveisin
yhdistymistä kannattava vantaalainen

Hannu Kyttälä, 11.12.2014 13:44:30,
Mitä suurempi yksikkö sitä suurempi byrokratia. Sen näkee jo nyt vertaamalla Helsingin ja Vantaan organisaatioita.
Vastustan ehdottomasti selvityshenkilöiden ehdotusta.

Raili Leino,11.12.2014 16:08:30,
Minun mielestäni kunnat pitäisi ehdottomasti yhdistää yhdeksi alueeksi eikä turhia rajoja kaupunkien välillä kun ihmiset liikkuu pääkaupunkialueella.

Peter Vollner,14.12.2014 18:38:06,
Periaatteessa olen sitä mieltä, että ym. kunnat on hyvä yhdistyä, jotta saadaan julkiset menot karsittu tai ohjattu muuhun kuten esim. palvelujen parannemiseen, teiden kunnostamiseen. Yhteinen kunnan hallitus tuskin voi huonommin huolehtia Vantaan rajakaupunginosaa kuin kaupunginhallitus on tähän saakka hoitanut.
Toisaalta askaruttaa tietysti Helsinki painoteinen kaupungin-/kunnanhallitus, saako Vantaan ääni kuultu? Kaupungin ja kunnan asioissa pitäisi mahdollisuuksien mukaan pikemmin katsoa asukkaiden tarpeisiin kuin puolueiden interesseihin.

Laura Raittola,15.12.2014 10:09:50,
Mielestäni kuntajaossa on tärkeää miettiä se, että tästä hyötyisivät kaikki vantaalaiset asukkaat. Ei ole mielekästä tehdä kuntaliitosta, joka nostaisi veroprosenttia aivan hulluihin lukemiin. Pelkään myös Helsingin haluavan vain meiltä maat, jotka he rakentavat sitten aivan täyteen ja jättävät Vantaan aluehallinnon hoidettavaksi. En myöskään haluaisi toimintamallia, jossa jokainen toimiala on himmeli, jossa kukaan ei todellisesti tiedä mitä alimmalla tasolla tapahtuu ja kaikki päätökset valuvat vain ylhäältä alas ilman perusteluita ja täysin ilman asianmukaisia valmisteluja. Toivoisin, että kuntien yhdistyessä investointivelkamme saataisiin jaettua muidenkin kuin vantaalaisten kannettavaksi. En toivo myöskään mukaan sellaisia kuntia, joiden taloudenhoito on täysin retuperällä. Toivonkin, että Vantaan palvelut pysyvät yhtä hyvinä. Palvelut saavat toki parantua, mutta palveluita ei pidä missään tapauksessa enää enempää keskittää ja huonontaa. Toivon, että kuntaselvityksissä huomioidaan myös Aviapoliksen alue, jonka palvelut lepäävät tällä hetkellä suurelta osin Tikkurilan tai yksityisen sektorin palvelun-tarjoajien harteilla. Palveluita tulee kehittää lähikeskuksiin, joihin kaikella väestöllä on pääsy ikään tai kuntoon riippumatta. Kuntia yhdistämällä kunnan asukkaiden palveluiden tulee parantua, ei heikentyä entisestään!

Markku Palo, 16.12.2014 00:54:19,
Kannatan esitystä, että kaupunkirakennetta kehitetään yhden suurkunnan malliin. Kehitystyössä tulee etsiä tehokkaita palvelutuotantomalleja, joita eri kunnissa on jo tehty. Paikalliselle vaikuttamiselle (lähidemokratia) löytynee sopivat keinot.

Jaana Koivisto, 17.12.2014 22:10:45,
Kannatan tätä yhdistämistä.

Kirsi Hakala, 18.12.2014 21:59:15,
En kannata tätä kuntaliitosta.

Pirjo,Karvinen,31.12.2014 15:51:01,
Minusta iso kokonaisuus olisi hyvä asia. Uskon kustannusten pienenevän ja asioiden hoidon olevan parempaa esim. kaavojen osalta ja pitkäjänteisempaa.
Pirjo Karvinen

Paul Öhrnberg, 03.01.2015 11:27:53,
Pääkaupunkiseudun kunnat olisi mielestäni yhdistettävä yhdeksi metropolikaupungiksi kuntajakoselvityksen ehdottamalla tavalla.

Pääkaupunkiseutu on yhtenäinen toiminnallinen alue, jossa nykyiset kuntarajat haittaavat asukkaiden elämää ja ehkäisevät alueen kehittymistä. Vuosien varrella on käynyt selväksi, että erillisten itsenäisten kuntien päättäjät eivät kykene todelliseen yhteistyöhön. Kunnallispoliitikkojen esittämä metropolihallinto ei tätä asetelmaa muuttaisi ja lisäksi se toisi yhden kalliin byrokratiatason lisää.

Kuntien yhdistyminen yhdeksi metropolikaupungiksi tehostaisi hallintoa, edistäisi pääkaupunkiseudun dynamiikkaa ja parantaisi alueen asukkaiden elinolosuhteita.

Myös lähidemokratia toteutuisi kuntajakoselvityksen mukaisessa uudessa monikeskuksisessa metropolikaupungissa selvästi nykyistä paremmin.

Toivon että Vantaan päättäjät asettavat pääkaupunkiseudun asukkaat etusijalle oman asemansa vaalimisen sijaan.

Pentti Pietilä, 03.01.2015 14:41:28,
Pääkaupunkiseutu on selkeästi toiminnallinen kokonaisuus. Ei tarvii, kun käydä katsomassa kunnan rajoja. Ei niitä huomaa ellei löydä vaakunaa tienposkesta. Aluejaoissa vallitsee myös luonnoton jako. Esim. pelastuslaitos ja poliisi eri alueella. Mitä jos jotain vakavaa tapahtuisi. Myös lukuisat muut aluejaot ovat keinotekoisia ja estävät järkevän toiminnan.

Kannatan lämpimästi ehdotusta kansanäänestyksestä metropolialueella. Mielestäni asia on vastaava kuin EU-liitospäätös kansalaisille. Päättämistä ei voi jättää virkamiesten ja poliitikkojen yksinoikeudeksi! Sen evääminen osoittaa pelkuruutta äänestäjiä kohtaan.

Asta Pietilä, 04.01.2015 12:24:35,
Nyt pitäisi rohkeasti katsoa eteenpäin. Suurkaupunki olisi koko modernin Suomen veturi tieteen, koulutuksen ja kulttuurin aloilla muulle Suomelle, EU:lle ja jopa koko maailmalle. Uusi kaupunki olisi noin 500. kooltaan maailman metropoleissa. Kansanäänestys on välttämätön. Yhtäkään kunnanvaltuutettua eikä virkamiestä ole voitu valtuuttaa torpedoimaan liitoshankkeen kansanäänestys.

Markku Otsamo, 07.01.2015 17:19:32,
Liitos olisi hyvä, kun Vantaa, Espoo, Helsinki, Kauniainen, Sipoo ja Tuusulan eteläinen osa liittyisi yhdeksi isoksi kunnaksi. Edut olisivat suuremmat kuin haitat. Valtuuston, hallituksen ja hallinnon väkimäärä vähenisi. Eri kunnan toiminnot helpottuisivat.

Arto Pyyhtiä ,08.01.2015 05:41:50,
Vastustan ehdottomasti liitosta. Siitä aiheutuu Vantaalle vain lisäkustannuksia ja asukaille lisää ongelmia. Vantaa tulee pitää itsenäisenä kaupunkina.

LAUSUNTO

Vantaan kaupungin ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten lausunto kuntajakoesityksestä

Lausunnossamme emme ota kantaa kuntaliitokseen puolesta tai vastaan. Käytettävissä olevin tiedon ei mielestämme ole mahdollista arvioida esityksen lopullisia vaikutuksia henkilöstöön. Vantaan kaupungissa palvelujärjestelmiä ja tuotantoprosesseja on suunnitelmallisesti jo vuosien ajan kehitetty tavoitteina optimaalinen tuottavuus ja tuloksellisuus. Mahdollisessa kuntaliitoksessa tulee hyödyntää Vantaa osaamista ja saavutettuja tuloksia.

Vantaan kaupungin henkilöstöjärjestöjen pääluottamusmiehet katsovat, että niin kuntajakoon liittyvissä ratkaisuissa kuin pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä muutoinkin kehitettäessä, tulee huomioida henkilöstön asema. Pidämme tärkeänä oikea-aikaista ja läpinäkyvää tiedottamista. Henkilöstöjärjestöille henkilöstön edustajina on varattava todellinen mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua valmisteluun ratkaisuissa, joilla on vaikutuksia palvelutuotannon kehittämiseen ja henkilöstön asemaan.

Henkilöstön edustajina vaadimme mahdollisissa kuntarakenteeseen liittyvissä muutoksissa henkilöstölle muutosturvaa. Palkkauksen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi tulee palkkausjärjestelmät harmonisoida kahden vuoden kuluessa. Riittävien resurssien varmistaminen palvelutuotannossa ja palkkausjärjestelmien kehittäminen turvaavat kuntatyönantajan vetovoimaisuuden kilpailtaessa pätevästä henkilöstöstä.

Huolellisella valmistelutyöllä turvataan henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvointi, erityistä huomiota tulee kiinnittää muutosjohtamiseen.

Vantaalla 2.2.2015

Rainer Åhlgren, JUKO ry

Sami Markkanen, JUKO ry

Jorma Häkkinen, JUKO ry

Arja Karppinen, Jyty ry

Mitri Siltalahti, Super ry

Kaija Talonpoika, JHL ry

Marko Heinonen, JHL ry

Raija Öhman, JHL ry

Eila Tulkki, Tehy ry

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 14
Äänestyksen nimi:	KH= JAA Rokkanen=EI
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkoi:	2.3.2015 21:44:16
Äänestys päättyi:	2.3.2015 21:45:52

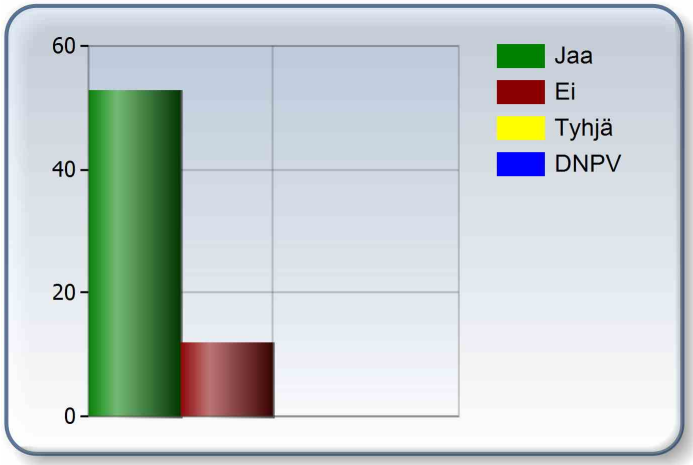
Äänestystulokset

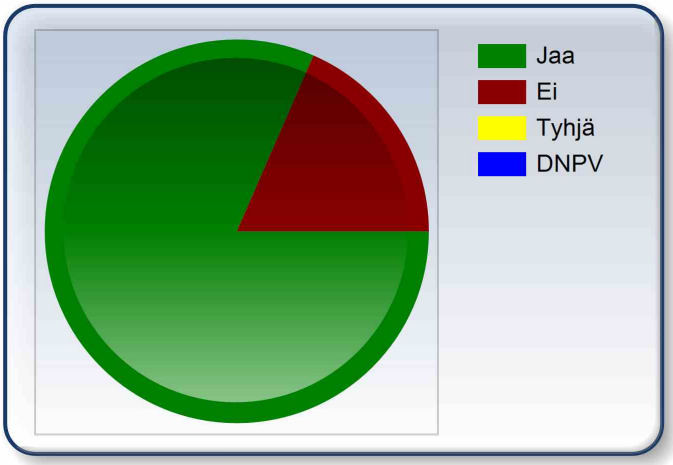
Osallistujat:

Paikalla	65	

Äänet:

Jaa	53	81,5%
Ei	12	18,5%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Lindtman	sd.
Malmi	ps.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.

Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuo	kok.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.

Ei	
Aura	vihr.
Huhta	vihr.
Leppänen	kok.
Multala	kok.
Norres	kok.
Porthén	kok.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Virta	kok.
Åstrand	vihr.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 14
Äänestyksen nimi:	KH= JAA Kostilainen=EI
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkoi:	2.3.2015 21:46:30
Äänestys päättyi:	2.3.2015 21:47:11

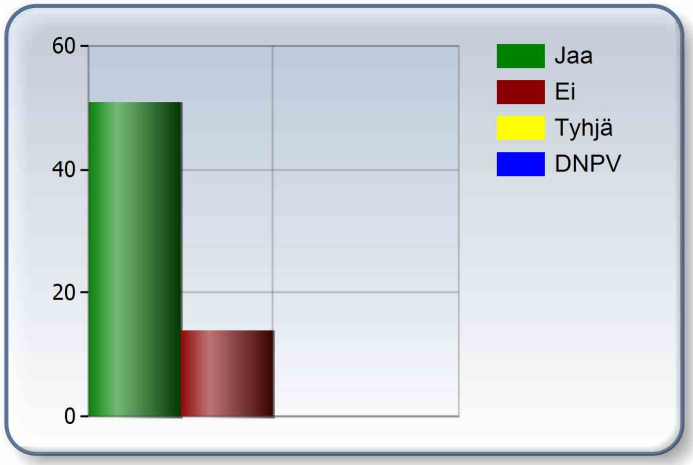
Äänestystulokset

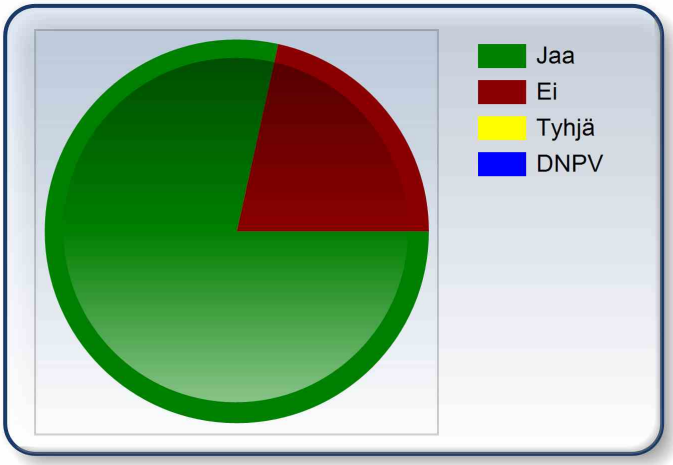
Osallistujat:

Paikalla	65	

Äänet:

Jaa	51	78,4%
Ei	14	21,6%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Lindtman	sd.
Malmi	ps.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Norres	kok.

Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Virta	kok.

Ei	
Aura	vihr.
Huhta	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Karén	kok.
Kostilainen	vihr.
Leppänen	kok.
Multala	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Rokkanen	kok.
Saramo	vas.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.

15 § **Lunastusluvan hakeminen ympäristöministeriöltä Keimolan kylässä sijaitsevan Marja-Vantaan osayleiskaavassa asuntotuotantoon ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen osoitetun noin 43,4 ha:n suuruisen alueen lunastamiselle Saras-nimisestä kiinteistöstä**

VD/10411/10.00.01.02.00/2014
KN/LM-H/AV-P/TMA/JB

Maapoliittiset linjaukset

Kaupunginvaltuuston 17.12.2012 § 13 hyväksymä Vantaan kaupungin maapoliittiset linjaukset on strateginen asiakirja, jossa kaupunginvaltuusto on määritellyt maapoliittiset tavoitteet ja toimenpidesuositukset koskien mm. kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta.

Maanhankinta 2013–2016

Vantaan kaupungin maanhankintaa ohjaavat maapoliittiset linjaukset, joiden tärkein tavoite on luoda kaupungille mahdollisuus rakentamisen ja tonttimarkkinoiden parempaan hallintaan. Vahvalla maapoliittisella otteella kaupunki voi tasapainottaa talouttaan ja hallita entistä enemmän rakentamisen suuntaamista ja ajoittamista. Näin saadaan sekä kaupungin kunnallistekniset- että palveluinvestoinnit täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti hyödynnetyksi.

Kun kaupunki omistaa maaomaisuutta se voi kaavoittaa ja luovuttaa tontteja rakentamiseen sieltä, missä luovuttaminen palvelee parhaiten kaupungin kulloinkin voimassa olevia asunto-, elinkeino- ja palvelurakentamisen strategisia tavoitteita. Kaupungin luovuttaessa omistamaansa maata, se pystyy varmistamaan alueiden laadun ja erityisesti asumisen osalta turvaamaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon ja alueiden sosiaalisen eheyden. Työpaikka-alueiden osalta se mahdollistaa erityisesti alueen profiloinnin ja monipuolisen elinkeinorakenteen. Aktiivisella maanhankinnalla varmistetaan asunto- ja työpaikkarakentamiseen soveltuvan maan riittävyys jatkossakin. Tämän vuoksi kaupungin on tarkoituksenmukaista hankkia itselleen lisää maata. Lisäksi maanhankinnalla turvataan luonnonsuojelun ja yleisen virkistyskäytön vaatimuksia.

Pääasiallinen maanhankintakeino on vapaaehtoinen kiinteistökauppa. Asetetut tavoitteet saavutetaan luotettavimmin, kun maanhankinnat tehdään riittävän ajoissa ja maan ostotoiminta on aktiivista. Maa pyritään hankkimaan kaupungin omistukseen ennen asemakaavoitusta. Maata hankitaan alueilta, jotka tukevat yhdyskuntarakenteen eheyttämistä sekä kaupungin pitkän aikavälin strategioiden toteuttamista.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on tutkinut maanhankintakohteita, joiden hankkiminen kaupungin omistukseen vuosina 2013–2016 olisi kaupungin tasapainoisen kehittämisen kannalta tärkeää. Maanhankintakohteita on tutkittu huolella ja lopullisiin esityksiin valitut kohteet käydään läpi eri alojen asiantuntijakokouksissa, jotta voidaan varmistua, että kyseisten maa-alueiden hankkiminen kaupungin omistukseen on erityisen tarpeellista. Näistä kohteista päättävät lopullisesti asianomaiset luottamushenkilöelimet.

Maapolitiikan täytäntöönpanon ohjausryhmä 20.5.2013 totesi, että maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala / yrityspalvelut ryhtyy aktiivisesti neuvottelemaan ja hankkimaan maata edellä mainituin perustein valittavista kohteista.

Kaupunginhallitus päätti 17.6.2013 kaupunkisuunnittelulautakunnan esityksestä hyväksyä kaupungin maapoliittiset linjaukset maankäytön suunnittelulle, ja todeta, että maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala / yrityspalvelut ryhtyy aktiivisesti neuvottelemaan ja hankkimaan maata edellä mainituin perustein valittavista kohteista.

Yrityspalvelut on käynnistänyt vuosina 2013 ja 2014 neuvotteluja edellä mainitut edellytykset täyttävistä kohteista. Käydyistä neuvotteluista suurin osa on jo johtanut vapaaehtoiseen kauppaan.

Kiinteistö, johon lunastuslupahakemus kohdistuu

Vantaan kaupungin Keimolan kylässä sijaitseva, Kurt Erik ja Meri Alli Ingrid Sarinin kuolinpesien omistama kohdekarttaliitteen (liite 1a ja 1b) osoittama noin 43,4 ha:n suuruinen maa-alue Saras-

nimisestä kiinteistöstä, kiinteistötunnus 92-406-3-245 (jäljempänä lunastettavaksi esitettävä alue). Koko kiinteistön kiinteistörekisteriotteen mukainen pinta-ala on 70,21 ha.

Lunastettavaksi esitettävä alue on Marja-Vantaan osayleiskaavassa osoitettu noin 25,2 ha:n osalta pientaloalueeksi (A4), noin 8,3 ha:n osalta suojaviheralueeksi (EV), noin 3,3 ha:n osalta urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU), noin 2,9 ha:n osalta lähivirkistysalueeksi (VL) ja noin 3,7 ha:n osalta tieliikenteen alueeksi (L), eli pääosin asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen. Osa lunastettavaksi esitettävästä alueesta sijaitsee Marja-Vantaan osayleiskaavassa lentomeluvyöhyke 3:ksi (LDEN 50–55 dB) osoitetulla alueella ja loput alueella, jonka rakentamiseen lentomelu ei vaikuta.

Lunastettavaksi esitettävä alue on tällä hetkellä viljeltyä peltoa ja metsää. Viljellyt, yhteensä noin 19,8 ha:n suuruiset alueet, maanomistajat ovat vuokranneet ulkopuoliselle viljelijälle. Mikäli alue siirtyy kaupungin omistukseen, on kaupunki valmis neuvottelemaan alueen vuokraamisesta edelleen viljelytarkoituksiin, kunnes aluetta tarvitaan muuhun käyttöön.

Lunastettavaksi esitettävään alueeseen kohdistuu useita kulkurasitteita, joihin lunastaminen ei vaikuta.

Lunastettavaksi esitettävällä alueella sijaitsee kolme vuosina 1920–1940 valmistunutta arvotonta ja purkukuntoista talousrakennusta.

Maanomistajien kanssa käydyt neuvottelut

Vantaan kaupungin yrityspalvelut ilmoitti 29.11.2013 maanomistajille lähetetyllä kirjeellä halukkuudestaan neuvotella Vantaan kaupungin Keimolan kylässä sijaitsevan noin 43,4–44,6 ha:n suuruisen alueen ostamisesta Saras-nimisestä kiinteistöstä, kiinteistötunnus 92-406-3-245. Vaihtoehto 1, eli noin 43,4 ha:n suuruinen alue oli nyt lunastettavaksi esitettävä alue.

Ensimmäinen palaveri asian tiimoilta pidettiin 5.2.2014. Tapaamisessa eivät kaikki maanomistajat olleet edustettuina, joten tapaamisen tarkoitukseksi jäi alustavasti esitellä kaupungin kiinnostus kohteeseen ja kertoa Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymistä maapoliittisista linjauksista sekä kaupungin yleisistä hinnoitteluperiaatteista.

Kaupunki lähetti 19.6.2014 päivätyllä kirjeellä Keimolan kylässä sijaitsevan Saras-nimisen kiinteistön maanomistajille ostotarjouksen, jolla kaupunki tarjoutui ostamaan em. tilasta tarjouksen liitteenä olleiden karttaliitteiden osoittaman noin 43,4–44,6 ha:n suuruisen alueen joko talouskeskuksen pihapiireineen (pihapiirin pinta-ala n. 1,2 ha) tai ilman. Tarjous oli voimassa 31.8.2014 asti.

Hinnoittelu perustui osayleiskaavan osoittamaan maankäyttöön. Rakentamiseen osoitetun alueen osalta hinnoittelussa käytettiin detaljikaavoittamattoman maan hintaa 8 €/m^2. Osayleiskaavassa rakentamiseen osoitettuun alueeseen sisältyy myös kadut ja muut tarvittavat yleiset alueet. Osayleiskaavassa osoitettujen urheilu-, virkistyspalvelu- ja lähivirkistysalueiden hinnan kaupunki katsoi olevan 2 €/m^2. Suojaviheralueen ja tieliikenteen alueen hinta oli 1 €/m^2. Kokonaiskauppahintana kaupunki tarjosi alueesta 2 260 000–2 416 000 euroa vaihtoehdosta riippuen.

Yrityspalvelujohtajan, tonttipäällikön ja maanomistajien edustajan 18.8.2014 pitämässä palaverissa maanomistajien edustaja halusi varmistaa, että 19.6.2014 allekirjoitetusta kaupungin ostotarjouksesta oli keskusteltu laajemminkin kaupungin sisällä ja että ostotarjousta tukee myös toimialan apulaiskaupunginjohtaja. Lisäksi maanomistajien edustaja ilmoitti, että maanomistajat tulevat esittämään kaupungin ostotarjouksessa mainittuun määräaikaan mennessä oman vastatarjouksensa kyseessä olevasta alueesta.

Maanomistajat esittivät kaupungille oman näkemyksensä kyseessä olevan alueen hinnasta yhteisellä 29.8.2014 allekirjoitetulla vastatarjouksella. Tarjoushinta oli 12 282 701,51 euroa. Vastatarjous käsitti alueen ilman kiinteistön talouskeskuksen rakennuksia ja niiden pihapiiriä. Maanomistajat toivoivat vastatarjouksensa johtavan jatkoneuvotteluihin ja myönteiseen lopputulokseen.

Maanomistajien tarjoushinta perustui heidän ja SRV Yhtiöt Oyj:n välillä toukokuussa 2007 allekirjoitettuun vuoden 2014 hintatasoon inflaatiokorjattuun esisopimukseen, joka koski kooltaan ja sijainniltaan kaupungin ostotarjouksen kanssa vertailtavissa olevia alueita. Esisopimus, jossa lopullisen sopimuksen syntymisen ehtona oli tietyn rakennusoikeuden sisältävän asemakaavan hyväksyminen

alueelle, oli voimassa vuoden 2011 loppuun. Esisopimus on rauennut, koska ehdot lopullisen kaupan tekemiselle eivät täyttyneet.

Kaupungin ja maanomistajien näkemys alueen käyvästä hinnasta poikkesi erittäin paljon toisistaan, mutta koska kummallakin osapuolella näytti olevan sama tahtotila saattaa alue kaupungin omistukseen, kutsui kaupunki maanomistajat neuvotteluun, jossa voitaisiin vielä yrittää löytää yhteisymmärrystä hinnoittelulle. Neuvottelu pidettiin 22.9.2014.

Kaupungin edustajat esittelivät maanomistajille kaupungin hinnoitteluperusteet maan käyvän hinnan määrittämiseksi. Hinnoittelu perustuu pääsääntöisesti lähivuosina toteutuneisiin vertailukelpoisiin kiinteistökauppoihin. Maanmittaustoimitus- ja maaoikeuskäytäntö tukee edellä mainittua hinnoitteluperiaatetta. Maaoikeuden näkemys lähivuosien aikana antamiensa tuomioiden perusteella on, että Vantaalla yleiskaavassa ei-rakentamiseen osoitetun maan markkina-arvo on 1–6 €/m^2 ja yleiskaavassa rakentamiseen osoitetun maan markkina-arvo on 5–12 €/m^2. Kyseessä on siis detaljikaavoittamattoman maan hinta.

Neuvottelun kohteena ollut alue Saras-nimisestä kiinteistöstä sijaitsee Kivistön kaupunginosan pohjoisosassa, jonka asemakaavoitusaikataulua kaupungilla ei ole. Kivistön kaupunginosan eteläisen osan kaavoittaminen, suunnittelu ja toteuttaminen ovat viime vuosina olleet ja edelleen ovat erittäin paljon mm. kaupunkisuunnittelun resursseja sitovaa. Tulevaisuudessa Kivistön kaupunginosan eteläisen osan valmistuttua on kaupungin yksi luonnollisista ja mahdollisista laajenemissuunnista Kivistön kaupunginosan pohjoisosa. Alueella ei ole valmista kunnallistekniikkaa. Marja-Vantaan osayleiskaavassa ostotarjouksen kohteena olleesta alueesta on noin 25,4 ha osoitettu pientaloalueeksi (A4). Kaupungin ostotarjouksessa rakentamiseen osoitetusta alueesta tarjottiin 8 €/m^2. Ostotarjouksen kohteena olleen alueen osayleiskaavassa ei rakentamiseen osoitetuista alueista kaupunki tarjosi urheilu-, virkistyspalvelu- ja lähivirkistysalueiden osalta 2 €/m^2 ja suojaviheralueen sekä tieliikenteen alueen osalta 1 €/m^2. Neuvottelun päätteeksi kaupunki lupasi harkita ensimmäisen tarjouksensa korottamista.

Kaupunki lähetti 29.9.2014 päivätyllä kirjeellä maanomistajille uuden korotetun ostotarjouksen, jolla kaupunki tarjoutui edelleen ostamaan alueen joko rakennuksineen ja pihapiireineen (pihapiirin pinta-ala n. 1,2 ha) tai ilman. Tarjous oli voimassa 22.10.2014 asti. Kaupungin korotettu tarjous osayleiskaavassa rakentamiseen osoitetun detaljikaavoittamattoman maan hinnaksi oli 8,50 €/m^2. Osayleiskaavan osoittamista urheilu-, virkistyspalvelu- ja lähivirkistysalueista kaupunki tarjosi edelleen 2 €/m^2 ja tieliikenteen alueesta 1 €/m^2. Osayleiskaavan osoittaman suojaviheralueen osalta kaupungin korotettu tarjous oli 2 €/m^2. Uudessa tarjouksessa kaupunki tarjosi kokonaiskauppahintana alueesta 2 469 000–2 628 500 euroa vaihtoehdosta riippuen. Ostotarjoukseen sisältyi maanomistajille lupaus, että mikäli alue siirtyisi kaupungin toiveen mukaisesti kaupungin omistukseen, tarvittaessa kaupunki neuvottelee viljeltyjen peltojen vuokrauksesta edelleen viljelytarkoituksiin aina siihen saakka, kunnes alueet tarvitaan muuhun käyttöön.

22.10.2014 maanomistajat toimittivat oman vastatarjouksensa kaupungin 29.9.2014 tekemään toiseen ostotarjoukseen. Vastatarjous käsitti edelleen alueen ilman kiinteistön talouskeskuksen rakennuksia ja niiden pihapiiriä. Maanomistajien vastatarjous alueesta on 11 515 032,67 euroa. Vastatarjous perustui siihen, että kaupunki oli nostanut toisessa ostotarjouksessaan asuinrakentamiseen tarkoitetun maan hintaa 6,25 prosenttia. Näin ollen maanomistajat puolestaan alensivat ensimmäistä vastatarjoustaan vastaavasti 6,25 prosentilla toiseen vastatarjoukseen.

Koska maanomistajien kanssa käydyissä neuvotteluissa, ei huomattavan suuren hintakäsityseron vuoksi ole päästy vapaaehtoisin keinoin sellaiseen ratkaisuun, jossa Kivistön kaupunginosassa sijaitsevasta Saras-nimisestä kiinteistöstä noin 43,4–44,6 ha:n suuruinen alue olisi saatu hankittua detaljikaavoittamattomana maana kaupungille, on maapoliittisten linjausten mukaisesti käynnistetty erityisen harkinnan jälkeen edellä mainitun kohdekarttaliitteen osoittaman noin 43,4 ha:n suuruisen alueen lunastusmenettelyn valmistelu. Lunastuslain (Lain kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 603/1977) mukaan lunastettavasta omaisuudesta määrätään sen käyvän hinnan mukainen täysi korvaus. Kaupungin käsityksen mukaan sen ostotarjous vastaa käypää hintaa. Lunastettavaksi esitettävä alue ei sisällä talouskeskuksen rakennuksia eikä näiden pihapiiriä. Pihapiiri on pyritty rajaamaan riittävän väljäksi.

Neuvottelumuistiot ja osto-/vastatarjoukset ovat nähtävillä kokouksessa.

Vertailukauppoja

Maanomistajille esiteltiin 22.9.2014 neuvottelussa tuoreena vertailukauppana Vantaan kaupungin ja yksityisen maanomistajan 29.8.2014 allekirjoittama kiinteistökauppa, jossa kaupunki osti yhteensä noin 6,884 ha:n suuruisen kolmepalstaisen maa-alueen Havukosken kaupunginosasta. Palsta, jolle yleiskaavassa matalaksi ja tiiviiksi asuntoalueeksi (A2) osoitettu noin 5,6 ha:n suuruinen alue sijaitsee, on jo asemakaavoitetun ja valmiin kunnallistekniikan vieressä. Edellä mainitut valmiudet mahdollistavat alueen asemakaavoituksen käynnistämisen lähitulevaisuudessa, jotta Vantaan kaupunki pystyy lähi vuosina toteuttamaan valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen tontti- ja asuntotuotantoa koskevan aiesopimuksen tavoitteet (liite 2). Yleiskaavassa rakentamiseen osoitetusta alueesta kaupunki maksoi 12 €/m^2. Yleiskaavan mukaisesta liikennealueesta ja luonnonsuojelualueesta sekä asemakaavan mukaisesta Laurintie-nimisestä katualueesta kaupunki maksoi kustakin 1 €/m^2. Yleiskaavassa matalaksi ja tiiviiksi asuntoalueeksi (A2) osoitetun alueen rakentamistehokkuus on suurempaa kuin pientaloalueeksi (A4) osoitetulla alueella.

Vantaa kaupunki ja Casatino Produktion Oy:n konkurssipesä ovat 21.11.2014 allekirjoittaneet kiinteistökaupan, jolla kaupunki osti yhteensä noin 2,95 ha:n suuruisen alueen Lapinkylän kylästä 250 000 euron kauppahinnalla. Kauppahinta vastaa kokonaispinta-alalle laskettuna 8,48 euron neliöhintaa. Kaupan kohteesta noin 2,1 ha on osoitettu Marja-Vantaan osayleiskaavassa pientaloalueeksi (A3) ja noin 0,85 ha lähivirkistysalueeksi (VL). Alue sijaitsee asemakaavoitetun, valmiin kunnallistekniikan ja rakennetun alueen vieressä. Kaupan kohteen alueella ei ole asemakaavaa.

Lisäksi kaupunki on tehnyt useita yleiskaavassa ei rakentamiseen tarkoitetun maan kauppoja, joissa hintataso on ollut sama kuin nyt lunastettavaksi esitettävän alueen ei rakentamiseen tarkoitettujen alueiden hinta.

Edellä esitetyt kaupat poikkeavat nyt lunastettavaksi esitetystä alueesta siten, että ne sijaitsevat asemakaavoitetun, valmiin kunnallistekniikan ja rakennettujen alueiden vieressä. Lisäksi ne ovat yleiskaavassa osoitettu tehokkaampaan rakentamiseen (A2 ja A3) kuin nyt lunastettavaksi esitettävä alue (A4). Näiden jo tehtyjen kauppojen hintaa korottavat seikat huomioon ottaen kauppoja voidaan pitää lunastettavaksi esitettävän alueen hinnoittelun perusteeksi soveltuvina vertailukauppoina.

Lunastamisen edellytykset yleisesti

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL, 132/1999) säädetään lunastuslupaan perustuvasta maan lunastamisesta seuraavaa:

> 99 § Lunastuslupaan perustuva maan lunastaminen
>
> Asianomainen ministeriö voi yleisen tarpeen vaatiessa myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka tarvitaan yhdyskuntarakentamiseen ja siihen liittyviin järjestelyihin tai muutoin kunnan suunnitelmallista kehittämistä varten.
>
> Asianomainen ministeriö voi antaa kaavan toteuttavalle viranomaiselle oikeuden lunastaa maakuntakaavaan otetun alueen tai sen käyttöoikeuden supistamisen, jos se on tarpeellista maakuntakaavan toteuttamiseksi valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita varten.
>
> Asianomainen ministeriö voi lisäksi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualuetta.

Kunnan tulee voida näyttää, ettei kunnassa ole riittävästi ja kohtuullisilla ehdoilla käytettävissä rakennusmaata tai että lunastamista on muutoin pidettävä tarpeellisena yleisen asuntorakentamisen tai kunnan suunnitelmanmukaisen rakentamisen edistämistä varten.

Yleisen tarpeen osoittaminen

Aluetta tarvitaan kaupungin suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, jonka turvaamiseksi kaupunki on sitoutunut seudullisiin ja valtakunnallisiin sopimuksiin ja laatinut tavoitteisiin perustuvia pitkän tähtäimen investointisuunnitelmia.

1. Yleiskaava

Vantaan yleiskaavassa 1992, Helsingin seudun taajamaseutukaavassa ja maakuntakaavassa on esitetty Länsi-Vantaalla Martinlaakson rataa ja siihen tukeutuvaa kaupunkirakennetta jatkettavaksi pohjoiseen. Kaupunginvaltuusto päätti osayleiskaavan laatimisesta Marja-Vantaan alueelle hyväksyessään koko Vantaan yleiskaavan 1992. Osayleiskaavalla tarkennettiin ja muutettiin eräiltä osin yleiskaavassa 1992 osoitettua maankäyttöratkaisua. Työhön liittyi selvityksiä mm. kaupunkirakenteesta, palveluista, liikenteestä, luonnosta ja kulttuurimaisemista. Osayleiskaava antaa tällaisenaan toimintalinjoja alueen käyttöönotolle ja perustellun maankäyttöratkaisun eri osa-alueiden asemakaavoitukselle.

Lunastettavaksi esitettävällä Saras-nimisen kiinteistön alueella on voimassa kaupunginvaltuuston 19.6.2006 hyväksymä oikeusvaikutteinen Marja-Vantaan osayleiskaava, joka tuli voimaan 9.7.2008

Lunastettavaksi esitettävällä alueella ei ole voimassa asemakaavoja.

2. Aiesopimukset valtion ja Helsingin seudun kuntien välillä

Vantaa sitoutui vuoden 2008 alussa tehdyssä valtion ja Helsingin seudun kuntien asuntotuotantoa koskevassa aiesopimuksessa luomaan edellytykset keskimäärin 2000 uuden asunnon toteuttamiseen vuosittain seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen uusin maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistä tahtotilaa kuvaava aiesopimus 2012–2015 (MAL) on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.6.2012 § 14. Sopimuksella edistetään myös pitkäjänteistä, seudullista ajattelua sekä kuntien keskinäistä sopimista ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tavoitteena on neljäksi vuodeksi tehtävä sopimus, joka sisältää myös pidemmän aikavälin tavoitteita ja periaatteita. Sopimuksen mukaan kunnat sitoutuvat, muiden toimien ohella, luomaan edellytykset kiintiönsä mukaisen asuntotuotantotavoitteen toteutumiselle osoittamalla asemakaavoissa tarvittavan uuden rakennusoikeuden ja varmistamalla asemakaava-alueiden toteuttamisedellytykset (luku VII, kohta 1.). Lisäksi kunnat sitoutuvat liiteaineiston mukaisiin asuntotuotannon määrällisiin tavoitteisiin, joka Vantaan kaupungin osalta on keskimäärin 2 000 asuntoa vuodessa (liite 2, taulukko 1). Marja-Vantaa on nimetty asuntotuotantotavoitteiden ensisijaisiksi kohdealueeksi 092-11 (liitteet 3 ja 4, taulukko 2 ja kartta 2).

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi on allekirjoitettu 25.8.2014. Sopimuksen tarkoituksena on edistää Helsingin seudun suuria infrastruktuurihankkeita ja edistää samalla alueen asuntotuotantoa. Sopimuksessa Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat sitoutuneet nostamaan MAL-aiesopimuksen 2012–2015 kaavoitustavoitettaan 25 prosentilla. Vantaalla tämä tarkoittaa nykyisen aiesopimustavoitteen 200 000 k-m2/vuosi nostamista tasolle 250 000 k-m2/vuosi vuodesta 2016 alkaen.

Sopimuksessa on myös edellytetty, että asuntotuotantotavoitteen toteutumisen mahdollistamiseksi Helsingin seudun kunnat varmistavat asumiseen tarkoitettujen asemakaava-alueiden toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen tehostamalla mm. maapolitiikkaansa.

3. Väestönkasvu ja asuntorakentamisen lähtökohdat

Vantaan väestöennuste koostuu kahdesta itsenäisestä osasta, koko kaupungin ennusteesta ja osa-alueittaisesta ennusteesta. Osa-alueittainen ennuste kattaa kaupunginosa- ja suuraluetason, siinä käsitellään ennustevuonna rakennettavan asuntokannan väestönlisäykset ja sitä vanhemmassa asuntokannassa, ns. vanhassa asuntokannassa, tapahtuvat väestönmuutokset erikseen. Koko kaupungin ennuste kattaa vuodet 2015–2040 ja osa-alueittainen ennuste vuodet 2015–2024. Vuoden 2014 alussa Vantaalla oli 208 098 asukasta. 1990-luvulta lähtien väestönkasvu on ollut melko tasaista, noin 2 000–2 500 henkilöä vuosittain. Väestöennusteen mukaan Vantaan väkiluvun ennustetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä noin 25 980 henkilöllä niin, että kaupungin väkiluku on tuolloin 234 078 henkilöä. Kivistön suuralueen rakentaminen keskittyy Kivistön ja Keimolan kaupunginosiin,

joissa rakennettavat alueet ovat uusia. Kivistön rakentaminen on vilkkaimmillaan vuonna 2015, mutta uudisrakentaminen jatkuu koko ennustejakson ajan. Kivistön kaupunginosaan tulee uutta väestöä 4 500 henkeä ja Keimolan kaupunginosaan 1 000 henkeä vuosina 2014–2023.

Uudisrakentamisen vaikutus väestönkehitykseen koostuu asuntorakentamisennusteesta (vuodet 2014–2023) ja viime vuosien perusteella lasketuista asumisväljyyksien keskiarvoista ja niiden kehitykseen perustuvista oletuksista. Vantaan asuntokuntarakenne on tasaisesti kehittynyt kohti pienempiä asuntokuntia. Vuoden 2008 alussa asuntokuntien keskikoko oli Vantaalla 2,16, kun se kymmenen vuotta aiemmin oli 2,30 henkilöä. Keskimääräisen asuntokuntakoon arvioidaan olevan vuonna 2017 noin 2,10 henkilöä. Asuntokuntien määrän lisääntyminen kasvattaa osaltaan asuntokysyntää.

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi 6.4.2009 § 4 Vantaan kaupungin asunto-ohjelman vuosille 2009–2017. Asunto-ohjelmassa esitetään Vantaan kaupungin asuntopoliittiset linjaukset. Sen tavoitteena on turvata Vantaalla asuntomarkkinoiden kysyntää vastaava asuntotuotanto. Asunto-ohjelmassa näytetään suuntaviivat ja tavoiteaikataulu tulevalle asuntorakentamiselle alueittain. Asunto-ohjelma on osa suurempaa kokonaisuutta eli kaupungin kokonaisstrategiaa (Vantaan tasapainotettu strategia) ja Vantaan maankäytön toteuttamisen ohjelmointia. Sen tehtävänä on kuvata tulevien vuosien asuntorakentamista Vantaan kaupungin alueella. Ohjelmassa on kolme strategista tavoitetta, jotka asuinalueiden toteuttamiseen ja rakentamisen ajoitukseen liittyvien tavoitteiden kanssa ulottuvat vuoden 2017 loppuun asti.

Vuonna 2013 asuntorakentamisen laskennallinen asemakaavavaranto Vantaalla oli noin 1 840 000 k-m^2, josta kerrostalovarantoa oli noin 440 000 k-m^2 (arvioitu riittävyys: 3–4 vuotta). Koko laskennallisesta varannosta vain noin 20 % on kaupungin omistamalla maalla.

Asemakaavavaranto rakentamattomilla tonteilla oli 2/2013 yhteensä 730 000 k-m^2, josta kaupungin omistuksessa 340 000 k-m^2 (47 %).

Maan tarpeesta

Edellä olevilla perusteilla on katsottava, että kaupunki tarvitsee lunastettavaksi esitettävää aluetta yhdyskuntarakentamiseen ja siihen liittyviin järjestelyihin sekä kaupungin suunnitelmallista kehittämistä varten. Alue on osoitettu kaupunginvaltuuston hyväksymässä Marja-Vantaan osayleiskaavassa asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen. Suunnitelmallisuus ja suunnittelun toteutuminen edellyttävät oikea-aikaista ja riittävän varhaista maanhankintaa tarpeellisen tonttireservin aikaansaamiseksi. Tarve aiheutuu paitsi kaupungin omasta kehityksestä niin myös ylikunnallisista ja seudullisista sitoumuksista ja suunnitelmista.

Yhteenveto

Koska maanhankinta vapaaehtoisin kaupoin ei ole edennyt kaupungin turvatun ja suunnitelmallisen kasvun kannalta keskeisellä alueella toivotusti, ovat edellytykset lunastusluvan myöntämiseen edellä esitetyillä perusteilla MRL 99 §:n 1 ja 3 momenttien mukaan olemassa.

Neuvotteluja jatketaan mahdollisuuksien mukaan mahdollisen lunastustoimituksen vireillä ollessa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 8.12.2014 § 29

Yrityspalvelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että Vantaan kaupunki hakee ympäristöministeriöltä maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n 1 ja 3 momentin nojalla lupaa saada lunastaa Vantaan kaupungille edellä esittelytekstissä todetuin perustein liitteenä olevalla kohdekartalla osoitettu noin 43,4 ha:n suuruinen alue Saras-nimisestä tilasta (92-406-3-245), joka Marja-Vantaan osayleiskaavassa on osoitettu asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen.
Käsittely:
Varapuheenjohtaja Timo Karénin esityksestä lautakunta päätti jättää asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen poistui yleislausekejääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunkisuunnittelulautakunta 19.1.2015 § 17

Yrityspalvelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että Vantaan kaupunki hakee ympäristöministeriöltä maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n 1 ja 3 momentin nojalla lupaa saada lunastaa Vantaan kaupungille edellä esittelytekstissä todetuin perustein liitteenä olevalla kohdekartalla osoitettu noin 43,4 ha:n suuruinen alue Saras-nimisestä tilasta (92-406-3-245), joka Marja-Vantaan osayleiskaavassa on osoitettu asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen.
Käsittely:
Varapuheenjohtaja Timo Karén esitti asian palauttamista uudelleen valmisteluun. Jäsen Göran Härmälä kannatti tehtyä palautusesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen; He, jotka kannattavat yrityspalvelujohtajan esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat varapuheenjohtaja Karénin esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä, 6 ei-ääntä ja yksi jäsen äänesti tyhjää.

Puheenjohtaja totesi palautusesityksen tulleen hylätyksi.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen poistui yleislausekejääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Hyväksyttiin yrityspalvelujohtajan esitys.

———

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 34

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että Vantaan kaupunki hakee ympäristöministeriöltä maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n 1 ja 3 momentin nojalla lupaa saada lunastaa Vantaan kaupungille edellä esittelytekstissä todetuin perustein liitteenä olevalla kohdekartalla osoitettu noin 43,4 ha:n suuruinen alue Saras-nimisestä tilasta (92-406-3-245), joka Marja-Vantaan osayleiskaavassa on osoitettu asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen.
Käsittely:
Merkittiin, että tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö oli kokouksen alussa paikalla vastaamassa kysymyksiin.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen poistui yleislausekejääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Muutettiin asian esittelijäksi kaupunginjohtaja.
Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 36

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että Vantaan kaupunki hakee ympäristöministeriöltä maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n 1 ja 3 momentin nojalla lupaa saada lunastaa Vantaan kaupungille edellä esittelytekstissä todetuin perustein liitteenä olevalla kohdekartalla osoitettu noin 43,4 ha:n suuruinen alue Saras-nimisestä tilasta (92-406-3-245), joka Marja-Vantaan osayleiskaavassa on osoitettu asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen.
Käsittely:
Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Lauri Kaira esitti kaupunginjohtajan esityksen hylkäämistä. Kaupunginhallituksen jäsenet Tapani Mäkinen, Riitta Ryhänen ja Patrik Karlsson kannattivat Kairan esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kairan esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Bruun, Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Letto, Mäntynen, Niemelä, Näätsaari, Suvensalmi, Åstrand) ja 7 ei-ääntä (Kaira, Karlsson, Lehmuskallio, Mäkinen, Niinistö, Orpana, Ryhänen), joten palautusesitys tuli hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginjohtajan esitys.

———

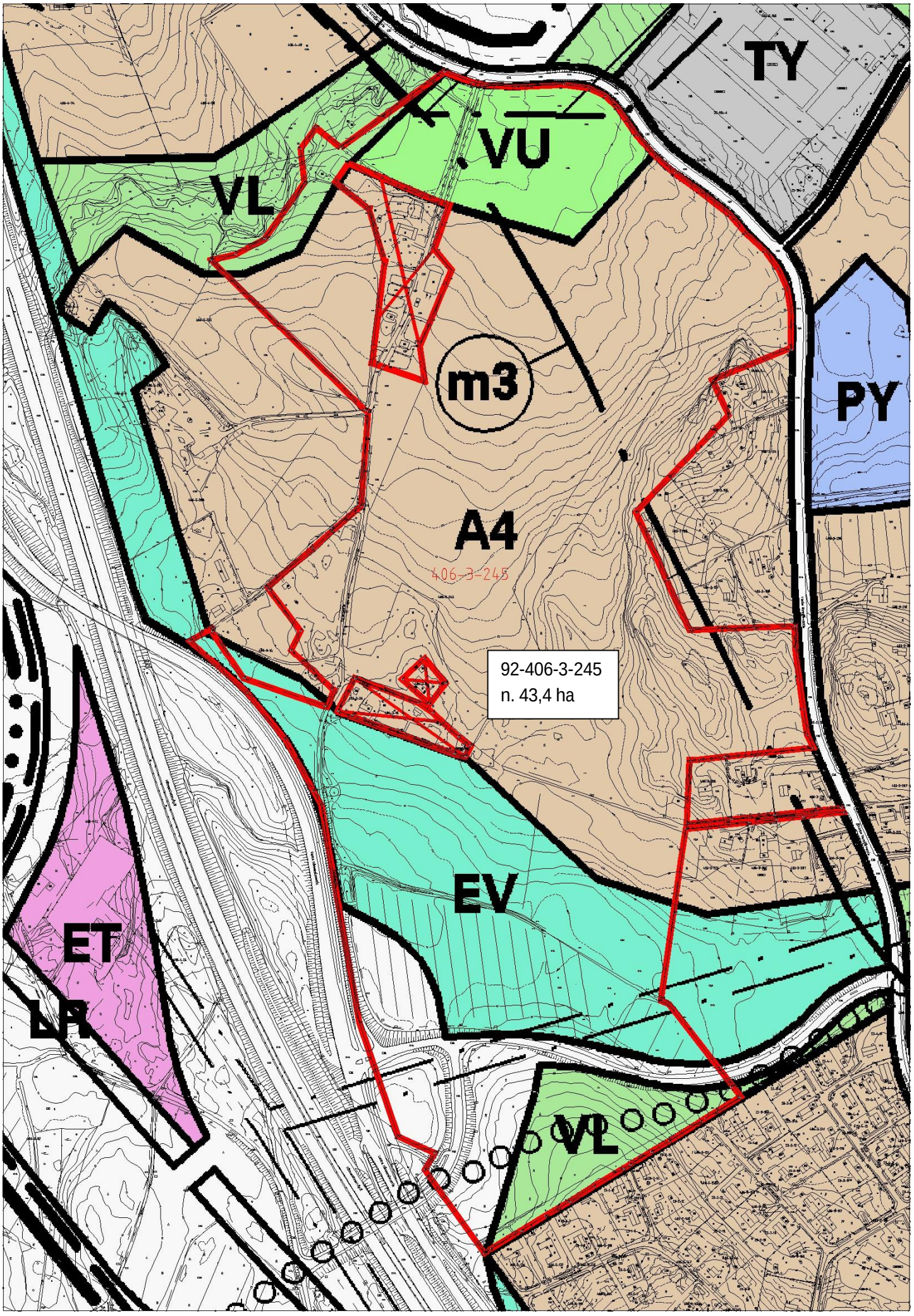
Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 15

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään, että Vantaan kaupunki hakee ympäristöministeriöltä maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n 1 ja 3 momentin nojalla lupaa saada lunastaa Vantaan kaupungille edellä esittelytekstissä todetuin perustein liitteenä olevalla kohdekartalla osoitettu noin 43,4 ha:n suuruinen alue Saras-nimisestä tilasta (92-406-3-245), joka Marja-Vantaan osayleiskaavassa on osoitettu asuntorakentamiseen ja siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen.
Käsittely:
Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen poistui esteellisenä kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

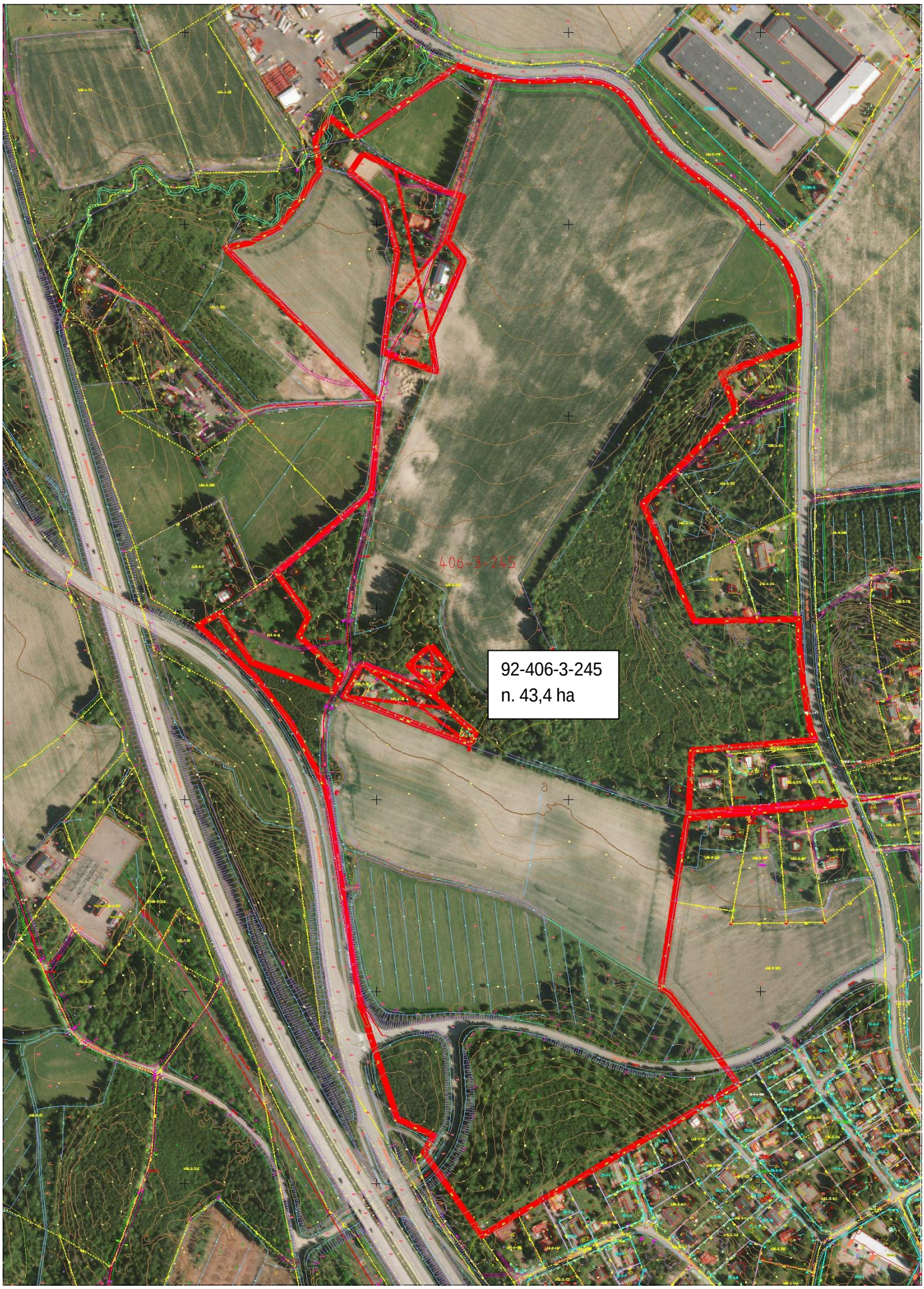
Liitteet:
- Kohdekartta 1A
- Kohdekartta 1B
- Liite 2. MAL 2012–2015, asuntotuotannon tavoitteet kunnittain (taulukko 1)
- Liite 3. MAL 2012–2015 asuntotuotannon tavoitteet ensisijaisilla kohdealueilla (taulukko 2)
- Liite 4. MAL 2012–2015 asuntotuotannon tavoitteet ensisijaisilla kohdealueilla (kartta 2)

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh. 09 8392 4253
maankäyttöinsinööri Taina Andersson, puh. 09 8392 2077
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Ote osayleiskaavasta **Liite 1A**

Ilmakuva **Liite 1B**

LIITE 2

Taulukko 1: Helsingin seudun asuntotuotannon tavoitteet ja tuotannon edellyttämä asemakaavoitettu kerrosala kaudella 2012 - 2015

Kunta/seutu	Asuntotuotantavoite kaudella 2012 - 2015		ARA-tuotannon tavoite kaudella 2012 - 2015			Tuotantotavoitteen edellyttämä asemakaavoitettu kerrosala kaudella 2012 - 2015, kerrosneliömetriä			
	Keskim. vuodessa, asuntoja	Kaudella yhteensä, asuntoja	ARA-asuntojen osuus [1]	Keskim. vuodessa, ARA-asuntoja	Kaudella yhteensä, ARA-asuntoja	Keskim. vuodessa, kem^2	Kaudella yhteensä, kem^2	Asemakaavat voimassa [2], kem^2	Kaavallinen valmius [3]
Espoo	2 500	10 000	20 %	500	2 000	250 000	1 000 000	660 000	66 %
Helsinki	5 000	20 000	20 %	1 000	4 000	450 000	1 800 000	1 548 000	86 %
Kauniainen	60	240	20 %	12	48	6750	27 000	27 000	100 %
Vantaa	2 000	8 000	20 %	400	1 600	200 000	800 000	592 000	74 %
PKS yhteensä	9 560	38 240	20 %	1 912	7 648	906 750	3 627 000	2 827 000	78 %
Hyvinkää	300	1 200	20 %	60	240	23 825	95 300	95 300	100 %
Järvenpää	430	1 720	20 %	86	344	35 000	140 000	109 200	78 %
Kerava	390	1 560	20 %	78	312	32 500	130 000	118 300	91 %
Kirkkonummi	330	1 320	20 %	66	264	30 000	120 000	120 000	100 %
Mäntsälä	160	640	20 %	32	128	18 750	75 000	42 000	56 %
Nurmijärvi	330	1 320	20 %	66	264	31 000	124 000	97 960	79 %
Pornainen	60	240	20 %	12	48	8 500	34 000	29 580	87 %
Sipoo	330	1 320	20 %	66	264	43 250	173 000	100 340	58 %
Tuusula	350	1 400	20 %	70	280	48 750	195 000	66 300	34 %
Vihti	260	1 040	20 %	52	208	26 250	105 000	74 550	71 %
KUUMA yhteensä [4]	2 940	11 760	20 %	588	2 352	297 825	1 191 300	853 530	72 %
Helsingin seutu yhteensä	12 500	50 000	20 %	2 500	10 000	1 204 575	4 818 300	3 680 530	76 %

[1] osuus asuntotuotantotavoitteesta

[2] Helsinki maaliskuu 2012 (TASKE), muu PKS-alue lokakuu 2011 (HSY/SeutuRAMAVA) ja KUUMA-alue 1.1.2012 (Uudenmaan liiton kyselyt)

[3] voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan osuus tuotantotavoitteen edellyttämästä koko kerrosalasta koko kaudella

[4] kunnittaiset tavoitteet ovat KUUMA-kuntien asumisryhmän aineistosta

Aineistot koottu Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:ssä ja Uudenmaan liitossa, lähteinä PKS-kuntien asuntotuotantotavoitteet ja -arviot sekä HSY/SeutuRAMAVA; KUUMA-kuntien osalta Uudenmaan liiton kyselyt 2011 ja 2012

Aineisto tarkistettu 27.4.2012

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 15 §

Taulukko 2: Asuntotuotannon tavoitteet asumisen ensijaisilla kohdealueilla vuosina 2012 - 2015 (tarkistetut tiedot 15.5.2012)

Vantaa

Kohdealue-tunnus (ks. kartta)	Kohdealueen nimi	Asuntotuotantotavoite kohdealueella v. 2012-15, asuntoja				Kaavallinen valmius, [1] lokakuu 2012
		AK-asuntoja yhteensä	AP-asuntoja yhteensä	Asuntoja yhteensä	Asuntoja keskim. vuodessa	
092_01	Hakunila-Lahdentie	117	36	153	38	43 %
092_02	Tikkurilantie-Jokiniemi	1 167	112	1 279	320	55 %
092_03	Hiekkaharju-Jokiniemi	578	81	659	165	69 %
092_04	Leinelä-Koivukylä	1 018	237	1 255	314	100 %
092_05	Ilola	59	168	227	57	82 %
092_06	Korso-Vallinoja	127	60	187	47	73 %
092_07	Leppäkorpi-Jokivarsi	0	141	141	35	100 %
092_08	Nikinmäki	0	266	266	67	100 %
092_09	Pakkala-Veromies	613	94	707	177	26 %
092_10	Ylästö	0	110	110	28	100 %
092_11	Marja-Vantaa	833	284	1 117	279	100 %
092_12	Koivurinne-Friimetsä	0	12	12	3	100 %
092_13	Kuninkaankolmio, Vantaa	872	169	1 041	260	45 %
	Kohdealueiden tuotanto yhteensä	5 384	1 770	7 154	1 789	71 %
	Kohdealueiden ulkopuolinen tuotanto yhteensä [2]	0	845	846	211	100 %
	Asuntotuotantotavoite yhteensä	5 384	2 615	8 000	2 000	74 %

[1] voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan (SeutuRAMAVA) osuus kohdealueen asuntotuotannon edellyttämästä kerrosalasta

[2] asuntotuotannon kokonaistavoitteen (8 000 asuntoa) edellyttämä tuotanto kohdealueiden ulkopuolella

Lähde: Vantaan kaupunki

Kauniainen

Kohdealue-tunnus (ks. kartta)	Kohdealueen nimi	Asuntotuotantotavoite kohdealueella v. 2012-15, asuntoja				Kaavallinen valmius, [1] lokakuu 2012
		AK-asuntoja yhteensä	AP-asuntoja yhteensä	Asuntoja yhteensä	Asuntoja keskim. vuodessa	
235_1	Kauniainen, asuntotuotantotavoite yhteensä	170	70	240	60	100 %

[1] voimassa olevien asemakaavojen mukaisen kerrosalan (SeutuRAMAVA) osuus kohdealueen asuntotuotannon edellyttämästä kerrosalasta

Lähde: Kauniaisten kaupunki

AK = asuinkerrostalot

AP = asuinpientalo (erilliset pientalot sekä rivi- ja ketjutalot)

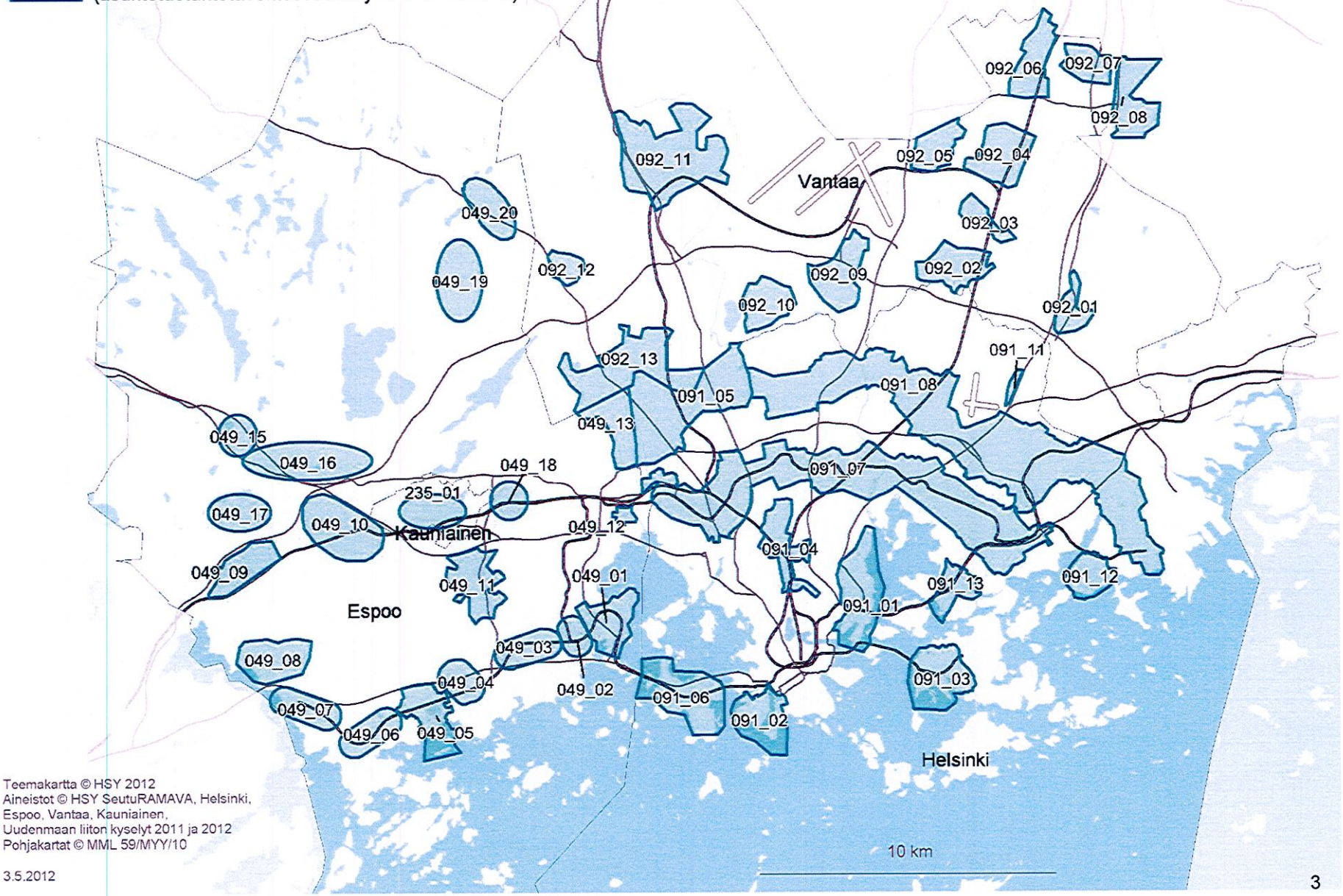
Aineistot koottu Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:ssä ja Uudenmaan liitossa, lähteinä PKS-kuntien asuntotuotantotavoitteet ja -arviot sekä HSY/SeutuRAMAVA; KUUMA-kuntien osalta Uudenmaan liiton kyselyt 2011 ja 2012

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 15 §

LIITE 4

Kartta 2: Asumisen ensisijaiset kohdealueet pääkaupunkiseudulla vuosina 2012 - 2015 , aluetunnukset

kohdealueet
(asuntotuotantotavoitteet esitetty liitetaulukossa 2)

Teemakartta © HSY 2012
Aineistot © HSY SeutuRAMAVA, Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Uudenmaan liiton kyselyt 2011 ja 2012
Pohjakartat © MML 59/MYY/10

3.5.2012

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 15 §

16 § **Vantaan sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014**

VD/634/00.03.02.00/2015
HN/MLiu/IL/AR/MT/LL

Sosiaali- ja potilasasiamies on riippumaton elin, joka sijaitsee hallinnollisesti konserni- ja asukaspalvelujen toimialalla kuntalaispalveluiden tulosalueella.

Sosiaaliasiamiehen työ perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, joka tuli voimaan vuoden 2001 alusta. Sosiaaliasiamies auttaa ja neuvoo sosiaalihuollon asiakkaita palveluja ja etuuksia koskevissa kysymyksissä. Häneltä voi myös pyytää neuvoja esimerkiksi muistutuksen tai valituksen tekemisessä, mutta hän ei toimi asianajajana. Asiamies ei myöskään itse tee päätöksiä eikä hän voi muuttaa viranomaisten tekemiä päätöksiä. Vantaan ja Espoon sosiaaliasiamiehet sijaistavat toisiaan lomien ja vapaiden aikana, joten asiamiespalvelu on saatavilla ympäri vuoden.

Asiakaspalvelun lisäksi asiamiehen on seurattava sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja laadittava toiminnastaan vuosittain raportti kaupunginhallitukselle. Vuosiraportissaan sosiaali- ja potilasasiamies luo asiakasyhteydenottojen kokonaiskuvan sekä esittää ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Vuonna 2014 asiakasyhteydenottoja tuli ennätysmäärin eli hieman yli 2 000 kappaletta, joista noin 1 500 koski terveydenhuoltoa.

Sosiaalihuollon yhteydenotoista suurimman ryhmän muodostavat edelleen **toimeentulotuen** asiat. Yhteydenottojen laatu ja määrä ei kuitenkaan viittaa poikkeuksellisiin ongelmiin toimeentulotuen käsittelyjärjestelmissä. Pelkästään toimeentulotuen käsittelyajat eivät ole olleet yhteydenottojen sisältönä. Vaikuttaa siltä, että jos ja kun toimeentulotuki siirtyy osittain Kelalle, voitaisiin päästä sellaiseen päätöksentekoon, jossa päätöksentekijällä olisi kaikki hakijan tulo- ja menotiedot mahdollisimman reaaliaikaisesti käsillä. Ongelmana on aina ollut se, että toimeentulotuen hakijan tulot ja menot koostuvat lukuisista pienistä palasista, joiden tulisi olla oikein käsittelijän tiedossa juuri päätöshetkellä.

Vanhuksia koskevat yhteydenotot koskevat yleensä sekä terveydellisiä että sosiaalisia kysymyksiä. Yleinen on huoli siitä, selviääkö vanhus omatoimisesti kotona. Asiamiehen mielestä omaishoidon tukeen kannattaa panostaa ja omaishoitajat tarvitsevat laajan tukitoiminnan. Hän nostaa erityisesti esille huolen omaishoitajan mahdollisesta sairastumisesta. Useita puheluja on myös tullut vanhuspotilaan omaisilta ja ystäviltä, joiden mielestä potilasta ollaan kotiuttamassa liian aikaisin.

Terveydenhuollossa asiamies nostaa esiin terveyspalveluiden johtoryhmän erittäin merkittävän potilasturvallisuutta edistävän päätöksen valvonnan tehostamisesta terveyskeskuspäivystystoiminnassa. Sen mukaan terveyskeskuspäivystyksessä potilaalle annetaan käynnin yhteydessä kirjallinen selvitys hoidon tarpeen arvioinnista. Kun potilaalle annetaan heti kirjallinen arviointi, ei jää jossiteltavaa myöhemmin sen suhteen, miksi lääkärinhoitoa tai muuta välitöntä hoitoa ei katsottu tarpeelliseksi.

Kansainvälistyminen on kehityssuunta, johon kuntien tulisi kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota. Asiamies kysyy, onko kunnissa varauduttu tulevaan lainsäädäntöön terveyspalveluissa. Suomessa oleskeleville ns. paperittomille esitettävä kiireellisluonteinen terveydenhoito on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2016 alussa. Lakiehdotus vaatii toteutuessaan kuntien henkilöstöltä erityiskouluttautumista.

Uusi sosiaalihuoltolaki, joka tuli **kotipalvelujen** osalta voimaan vuoden 2015 alusta, lisää matalan kynnyksen palveluja. Kotipalvelua, kuten myös perhetyötä, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmätoimintaa, on jatkossa saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. Kuntien on varauduttava palvelupisteen muutokseen ja kerrottava selkeästi, miten palvelua ja apua on saatavissa.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 44

Asukaspalveluiden apulaiskaupunginjohtajan va:n esitys:
Päätetään
a) merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014
b) lähettää raportti toimenpiteitä varten sosiaali- ja terveyslautakunnalle

c) lähettää raportti kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että sosiaali- ja potilasasiamies Miikkael Liukkonen oli kokouksen alussa vastaamassa vuoden 2014 raporttiin liittyviin kysymyksiin.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 16

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2014.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asiamiehen raportti vuodelta 2014

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja va. Heidi Nygren; sosiaali- ja potilasasiamies Miikkael Liukkonen, puh. 8392 2537

VANTAA

Vantaan sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti Vantaan kaupunginhallitukselle toimintavuodelta 2014

Konserni- ja asukaspalvelut

Sisältö

Johdanto 2
Asiakasyhteydenotoista 2
Sosiaalihuollon yhteydenotot 3
Toimeentulotuen yhteydenotot 3
Voisiko kansalaispalkka, perustulo tai muu korvata nykyisen toimeentulotukijärjestelmän? 3
Lastensuojelun yhteydenotot 4
Yhteydenotoista vanhusten asioissa 5
Päihdehuollon yhteydenotot 6
Vammaispalveluista 6
Terveydenhuollon yhteydenotot 7
Päivystystoiminnasta hyvä päätös 7
Asioiden vireilletulotapa 7
Muistutus ennen kantelua 8
Terveyskeskusten toiminta 8
Katriinan sairaala 9
Vanhusten viimeisistä elinkuukausista 9
Kansainvälistyminen 9
Kotipalvelua lapsiperheille 1.1.2015 10

Johdanto

Vuoden 2014 toimintaa leimaa hyvin vilkas lainsäädännön murrosvaihe. On ollut keskustelua Sote-uudistuksesta, vanhuspalvelujen uudistuksesta, koko sosiaalihuoltolain uudistuksesta, toimeentulotukijärjestelmän siirtymisestä Kelan hoidettavaksi, omaishoidon tuen uudistamisesta, viranomaisten yhteistoiminnan lisäämisestä lastensuojelussa. Sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskeva lakipaketti (HE 108/2014) toisi merkittäviä lisätehtäviä toteutuessaan. Terveydenhuollon ja sosiaalihuollonkin puolella on tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja sähköinen arkistointi vireillä.

Ylipäätänsä tiedon hallinta on noussut keskustelunaiheeksi muutenkin kuin salassapitomielessä.

Sähköiset reseptit ja koko potilastietojärjestelmän muuttuminen sähköiseksi, asiakkaiden kotikoneille nähtäväksi, tulee olemaan suurimpia muutoksia sosiaali- ja potilasasiamiestyönkin kannalta. Kun asiakas pankkitunnuksilla näkee koska tahansa, mitä hänen potilasasiakirjoihinsa on merkitty, on oletettavaa, että aktiivisuus hoitoon osallistumiseen ja kommentointiin lisääntyy merkittävästi. Lääkärin merkinnät ja johtopäätökset voidaan helpommin kyseenalaistaa tai hyväksyä.

Kiinnostus omien potilasasiakirjojen tutkimiseen on lisääntynyt huomattavasti. Myös halutaan tietää, keillä on pääsy potilasasiakirjoihin.

Vuosi 2014 on siis ollut muutosorientaation vuosi. Talouden lainalaisuudet kiihdyttävät kekseliäisyyttä sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöpuolella ja toimintatavoissa. Lainsäädäntöä tulee lisää jopa ennätysmääriä, ja samalla puhutaan tarpeesta vähentää kuntien velvoitteita ja normeja. Kansalaiset katsovat lainsäädännön määrä paikoin jo liialliseksi.

Muutostilanteessa lakeja on muutettava. Sosiaali- ja potilasasiamiehen työssä näkee konkreettisesti, että lainsäädäntöäkin merkittävämpi asia on henkilöstön sitoutuminen asiakastyöhön. Lakeja soveltavalle henkilöstölle tulee olemaan vaativa tehtävä opetella ja viedä uudet säännökset käytäntöön. Vakava harkinta uusien säännösten tuottamistahdissa on paikallaan.

Asiakasyhteydenotoista

Vuoden 2014 aikana Vantaan sosiaali- ja potilasasiamies on vastaanottanut asiakaskyselyjä ennätysmääräisesti. Yhteismääräisesti päästiin jo hieman yli 2000 yhteydenoton, joista terveydenhuollon yhteydenottoja oli 1500. Sosiaalipuolen yhteydenottoja oli loppuosa eli lukumääräisesti vähemmän.

Sosiaalipuolen yhteydenottojen selvittäminen on kuitenkin useasti monimutkaisempaan kuin terveydenhuollon yhteydenottojen. Terveydenhuollossa kysytään useammin yhtä asiaa kuten esim. hoitovirhe-epäilyn toimintaohjeita.

Sosiaalipuolen yhteydenotot voivat sisältää lukuisia eri elämänalueen kysymyksiä terveyskysymykset mukaan lukien. Huolena samassa kyselyssä voi olla asumisen turva, toimeentulotuen turva, terveydenhuollon rahoittaminen, lasten asema, avioero, lasten huollot ja tapaamiset, perintökysymyksiä ja rikosoikeudellista neuvonnan tarvetta, kelan ja muiden tukijärjestelmien yhteensovitusta.

Voidaan siis sanoa, ettei sosiaali- ja potilasasiamiehelle tulleet asiat ole vertailukelpoisia siten, että olisi mielekästä jakaa asiat määrällisesti terveydenhuollon asioihin ja sosiaalihuollon asioihin. Laadullisesti voi olla kyse aivan eri mittaluokan työmäärästä.

Asiamiestyössä on pidettävä mielessä, että asiamies on palvelun vauhdittaja ja oikeusturvaneuvonnasta vastaava puolueeton itsenäinen taho. Varsinaiset palvelujen olosuhdeparannukset on tapahduttava sosiaali- ja terveyspalvelujen perustyössä. Sosiaali- ja potilasasiamies on luonteeltaan neuvontapalvelu, joka voi onnistuessaan johtaa asiakkaan ongelmakysymyksen ratkaisuun ja parantaa hänen elämäntilannettaan.

Sosiaalihuollon yhteydenotot

Toimeentulotuen yhteydenotot

Sosiaalihuollon yhteydenotoista suurimman kysymysryhmän muodostavat edelleenkin toimeentulotuen asiat. Toimeentulotuen tilanne välittyy samankaltaisena asiakasyhteydenotoista kuin useina vuosina aikaisemminkin. Yhteydenottojen määrä tai laatu ei viittaa poikkeuksellisiin ongelmiin toimeentulotuen käsittelyjärjestelmissä.

Ehkä yllättävää on se, ettei yhteistyö Kelan toimistojen kanssa ole näkynyt tai kuulunut asiakkaiden puheluissa juuri mitenkään. Vaikuttaisi siltä, että yhteistyö Kelan kanssa on saanut yleisöltä hyvin neutraalin vastaanoton.

Koska toimeentulotukea koskevia valituskelpoisia hallintopäätöksiä tehdään massiivinen määrä kaikkeen muuhun sosiaalihuollon päätöksentekoon verrattuna, olisi jopa ihmetyksen aihe, jos palautetta ei tulisi.

Palaute liittyy useimmiten kommunikointikanavien toimivuuteen. Sosiaaliasiamiehen kautta viestit menevät nopeasti etuuskäsittelijälle tai sosiaalityöntekijälle. Tämän vaihtoehdon pitäisi olla kuitenkin viimesijainen.

Pelkästään toimeentulotuen käsittelyajat eivät ole olleet yhteydenottojen sisältönä. Vaikuttaa siltä, että jos ja kun toimeentulotuki siirtyy osittain Kelalle, voitaisiin päästä sellaiseen päätöksentekoon, jossa päätöksentekijällä olisi kaikki hakijan tulo- ja menotiedot mahdollisimman reaaliaikaisesti käsillä. Ongelmana on aina ollut se, että toimeentulotuen hakijan tulot ja menot koostuvat pienistä lukuisista palasista, joiden tulisi olla oikein käsittelijän tiedossa juuri päätöshetkellä. Muutoin joudutaan lisäselvityksiin, ja viivästyksiin.

Voisiko kansalaispalkka, perustulo tai muu korvata nykyisen toimeentulotukijärjestelmän?

Toimeentulotuen myöntämistä harkitaan joka kuukausi aina uudestaan hakemuksen pohjalta. Hakemisen asiakkaat kokevat monesti työlääksi erilaisine liitteineen ja selvityksineen. Kieltämättä järjestelmä voidaan kokea helposti nöyryyttäväksi ja tuskastuttavaksi sekä monimutkaiseksi.

Tulojen ja menojen reaaliaikainen selvittäminen yksilöllisesti ei olisi tarpeen ns. kansalaispalkan tai perustulon kaltaisessa järjestelmässä. Tässä yhteydessä ei ole mahdollisuutta tarkemmin vertailla eri järjestelmiä. Ratkaisut kuuluvat poliittisen päätöksenteon piiriin.

Sen verran voisi todeta kuitenkin, että hyvin vähän byrokratiaa käsittävä eläkkeeseen tai lapsilisään verrattava perustulomuoto voi olla käytännössä vaikeaa luoda ilman, että tutkitaan tuen saajien tai tuensaajien perheiden omaisuustilanne melko tarkasti.

On suuri ero antaa ”vastikkeetonta rahaa” peruselämiseen henkilöille tai perheille, joilla on omaisuutta, kuin niille, joilla ei ole. Omaisuustilanteen selvittäminen vaatii myös kohtalaisen paljon virkamiestyötä ja selvityksiä. Omaisuutta ei aina edes näy mistään rekisteristä varallisuusverosta luopumisen jälkeen. Toimeentulotukea korvaaviksi tarkoitetuissa järjestelmissä ei ole kovin usein otettu mukaan omaisuustarkastelua.

Omaisuuden merkitys, sen perustuslaillinen suoja ja omaisuuden vaikutus perusturvaan tulonsiirtopuolella ja terveydenhuollon vanhus- ja hoivapalveluissa on selvästi nousemassa keskustelunaiheeksi samalla, kun valtion ja kuntien velkaantuminen lisääntyy.

Nyt on jo huomattavissa kunnissa epävirallisia käytäntöjä, joista voisi päätellä asiakkaan varallisuuden vaikuttavan esimerkiksi siihen, kuinka nopeasti asumispalvelu järjestyy. Oletetaan ehkä varakkaiden hankkivan hoiva-asumisensa yksityiseltä puolelta.

Työikäisten kohdalla Vantaalla on aivan oikein havaittu kannattavimmaksi vaihtoehdoksi auttaa työikäisiä työllistymään. Tässä Vantaa on aktiivinen toimija.

Toimeentulotuen siirto Kelaan voi olla askel oikeaan suuntaan. Toteutuksen tulisi olla hyvin suunniteltu. Lopputulos ei ole vielä nähtävissä.

Lastensuojelun yhteydenotot

Lastensuojelun yhteydenotot jakautuvat pääasiassa kahdenlaisiin yhteydenottoihin. Lasten olosuhteista huolestuneet sukulaiset, eropuolisot tai naapurit ottavat yhteyttä ja vaativat, että viranomaiset puuttuisivat huolestuttavaan tilanteeseen, joka koetaan lapsille vaaralliseksi tai vahingolliseksi.

Toisaalta taas perheen äidit yleensä ottavat yhteyttä sen vuoksi, että heidän normaaliin perhe-elämäänsä on puututtu, vaikka lasten kannalta siihen ei ole riittävää tai mitään syytä. Epäillään kiusantekoa tai epäpäteviä, yli-innokkaita sosiaalityöntekijöitä.

Molemmissa yhteydenottotyypeissä halutaan tietää, mitä ”laki sanoo”.

Oma lukunsa ovat sitkeät, riitaisat erotilanteet, joissa sosiaalityö nähdään ongelmien aiheuttajana varsinkin sen osapuolen taholta, joka on häviöllä oikeusprosessissa taisteltaessa lasten huoltajuudesta. Tuomioistuinten pyytämät lausunnot sosiaaliviranomaisilta asetetaan epäilyttävään valoon hävinneen osapuolen taholta.

Selvästi lisääntyneet ovat toiselle vanhemmalle oikeuden määräämät lähestymiskiellot, joista osapuolilla on kysyttävää.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen kannalta asioihin vaikuttaminen on rajallista siinä vaiheessa, kun oikeudenkäynti on vireillä. Sosiaalityön oikeellisuutta voidaan tarkastella tuomioistuimessa todistelun kautta, ja tuomioistuimen asia on asianajajien avustuksella selvittää totuus asiassa. Sosiaaliasiamies antaa neuvoja yleisellä tasolla oikeusprosessin kulusta ja mahdollisuuksista reagoida prosessissa. Päävastuu neuvonnasta on kuitenkin asianajajilla, jotka ovat poikkeuksetta jo kuvassa mukana.

Sosiaalityöntekijöiden painostaminen tässä vaiheessa ei ole yleensä sopivaa kummankaan riidan osapuolen vaatimuksesta.

Osapuolilla on oikeudenkäynnistä riippumatta itsenäinen mahdollisuus sitten kannella esim. eduskunnan oikeusasiamiehelle, jos he katsovat virkamiesten olleen puolueellisia esim. lausuntoprosessissa.

Salassapitokysymykset ovat monesti vaikeita alaikäisten kohdalla riitaisten vanhempien kysellessä viranomaistietoja lapsiinsa liittyen.

Joissakin sairaaloissa tulkitaan esim. 17- vuotiaan alaikäisen voivan kieltää antamasta tietoa vanhemmilleen ylipäätänsä siitä, että hän on sairaalassa. Teoriassa voi siis esim. huoltaja jäädä epätietoiseksi, missä sairaalassa hänen lapsensa on vai onko lapsi ollenkaan sairaalassa. Tämä ei koske Vantaata, mutta kuvastaa salassapitosäännösten vaikeutta ja tulkinnanvaraisuutta.

Lastensuojelun toiminta Vantaalla näyttäytyy sosiaali- ja potilasasiamiehelle koko lailla asiallisena toimintana. Uuden sosiaalihuoltolain tarkoitus on saada kunnat panostamaan kotipalveluihin siten, että ennalta ehkäistään varsinaisen lastensuojelun asiakkuutta.

Yhteydenotoista vanhusten asioissa

Vanhuksia koskevat yhteydenotot koskettavat yleensä terveydellisiä kysymyksiä ja samalla sosiaalisia kysymyksiä eli terveyttä ja köyhyyttä tai terveyttä ja asumisolosuhteita.
Yleinen on huoli siitä, selviääkö vanhus omatoimisesti kotona. Yleensä terveystilanne esim. muistisairauksissa heikkenee, ja pitäisi osata oikea-aikaisesti päättää, milloin tilanne alkaa muodostua liian riskialttiiksi kotona asumiselle, vaikka apuakin olisi sinne tarjolla.

Lainsäädäntö on nykyisellään riittävä turvaamaan mahdollisuudet tarpeelliseen hoivakartoitukseen ja hoivaan. Osa ns. vanhuspalvelulain pykälistä tuli voimaan 1.1.2015. Jos iäkäs henkilö tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa, hänelle on nimettävä vastuutyöntekijä. Kunnan on huolehdittava, että sen käytössä on riittävästi monipuolista erityisasiantuntemusta eri aloilta.

Omaishoidon tukeen kannattaa panostaa. Se on joka tapauksessa edullista ja inhimillistä. Omaishoitajat tarvitsevat kuitenkin laajan tukitoiminnan. Suurten ikäluokkien ikääntymisen haasteita ei ratkaista omaishoitajienkaan avulla. Omaishoitajat tarvitsevat itsekin paljon
terveyspalveluja. Omaishoitajien tapaamisissa on esitetty huolta siitä, miten käy, jos omaishoitaja äkillisesti sairastuu. Kukaan ei tiedä, että kotona on avuton hoidettava, joka ei voi hakea apua. Pitäisikö omaishoitajien potilasasiakirjoihin saada merkintä omaishoitajaominaisuudesta.

Useita puheluita on tullut saattajina olleilta sukulaisilta tai ystäviltä, jotka hädissään soittavat sairaalasta tai päivystyksestä, että nyt vanhuspotilasta ollaan laittamassa takaisin kotiin, vaikka heidän mielestä potilas ei selviä vielä yksin kotonaan.

On mahdotonta puhelun perusteella sanoa, onko huoli aiheellinen, mutta olisi varmaan tehtävissä jokin järjestelmä, joka poistaisi tämän huolestuneisuuden.

Päihdehuollon yhteydenotot

Päihdehuollossa alkoholin osuus on jo vuosia pienentynyt kyselyissä. Alkoholin liikakäyttö ja hoitoon pääsyongelma sen vuoksi, on aika harvinainen kysymys nykyään. Yleisin soittaja on nuorehko mieshenkilö, jolla on mennyt jollain lailla hoitoasiat ristiin huumehoitoon liittyen. Kohtelu ja hoidon säännöt koetaan liian tiukaksi tai epäoikeudenmukaiseksi. Verrataan helposti kaverien kokemuksia jostain toisesta hoitopaikasta, jossa kotiin annetaan lääkkeet helpommin tai kohtelu on muuten inhimillisempää.

Lainsäädännössä ei ole kovin yksityiskohtaisesti säännelty päihdehoidon toteuttamistapoja. Hoitavalla taholla on melko vapaat kädet määritellä järjestyssäännöt ja hoidon käytännön toteutus. Näin ollen sosiaali- ja potilasasiamiehen on tukeuduttava sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakaslakeihin ja niistä ilmeneviin asiakaslähtöisyyden periaatteisiin ja yleiseen hallinnon palveluperiaatteeseen.

Valitusoikeutta tosiasiallisesta hallintotoiminnasta, kuten yksittäisistä hoitomääräyksistä ei ole lainsäädännössä, mutta niistä voidaan tehdä muistutus, johon yksikön päällikön on vastattava kirjallisesti asiakkaalle. Myös on mahdollista kannella lainvalvontaviranomaisille lainvastaisesta menettelystä. Esim. huumetestin vääristä tuloksista on kanneltu, ja joskus asiakkaan epäily on osoittautunut oikeaksi.

Yleinen havainto on, että asiakkaiden valitukset huonosta kohtelusta ovat vähentyneet, mikä viittaa siihen, että kanssakäymisessä on löydetty asiakkaiden kanssa paremmin yhteinen sävel.

Vammaispalveluista

Vammaispalveluiden osalta on tullut muutama yhteydenotto, joka koskee henkilökohtaista avustajapalvelua. Vaikeavammaiset kokevat, ettei heitä ole kuultu eikä selvitetty tarpeellisia avustajatuntimääriä. Myös on haluttu jotain tiettyä omaa hyväksi koettua henkilöä avustajaksi, mutta kaupungin taholta on tarjottu tietyn yhtiön tarjoamia ulkoistettuja avustajapalveluja.

Kohtalaisen vähäisen yhteydenottomäärän perusteella ei voi vetää yleisiä johtopäätöksiä, mutta jos avustajatoimintaa halutaan rationalisoida ja säästää kustannuksistakin, on varmistuttava siitä, että avustajapalveluja tarjoavan tahon henkilöstö on koulutettua ja sopiva muutenkin tehtävään. Asiakkaiden omia toivomuksia avustajien suhteen ei voida sivuuttaa. Vammaisella pitäisi olla oikeus päättää, toimiiko hän itse työnantajana, käyttääkö palveluseteliä vai ottaako kaupungin järjestämän avustajan, joka voi siis olla palkattu esim. henkilöstövuokrausfirmalta.

Henkilökohtaisen avustajan tehtäviä ei tulisi lopettaa, jos on mahdollista, että syntyy vakavia turvallisuusongelmia. Avustettavat ovat itse usein parhaita asiantuntijoita turvallisuustilanteen arvioimiseksi. Avustettavat ovat monesti täysin riippuvaisia avustajistaan. Luottamuksensuojaperiaate ja hallinnon palveluperiaate tarkoittaa sitä, että päätös henkilökohtaisesta avusta tehdään pitkäaikaisesti palveluntarpeen ja suunnitelman mukaan. Jos jo ennalta tiedetään, että tietty avun tarve tulee jatkumaan, ei ole oikein tehdä päätöksiä aina muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan vastoin vammaisen henkilön kanssa tehtyä palvelusuunnitelmaa. Päätösten pysyvyyteen tulee voida luottaa.

Asiakkaat ovat huomioineet, että vammaisten palveluja koskevia päätöksiä tehdään lyhyeksi ajaksi, vaikka se ei olisi vamman laadun vuoksi perusteltua.

Ulkoistaminen edellyttää palvelun tarjoajien taustojen selvittämistä. Ulkomailta on esimerkkejä jopa rikollisjärjestöjen halukkuudesta henkilökohtaisten avustajien markkinoille. Suomessa ei ole tällaista esiintynyt, mutta kaikkeen kannattaa varautua.

Suuret ikäluokat vanhetessaan tuovat myös lieveilmiöitä, joissa heitä pyritään eri tavoin käyttämään sairauden tai vanhuuden tuoman avuttomuuden aikana taloudellisesti hyväksi laittomalla tavalla. Sosiaali- ja terveysviranomaisilla on jo nyt toimimisvelvollisuus lainsäädännössä havaitessaan hyväksikäyttöä.

Terveydenhuollon yhteydenotot

Päivystystoiminnasta hyvä päätös

Terveyspalvelujen johtoryhmä teki 11.11.2014 erittäin merkittävän potilasturvallisuutta edistävän päätöksen valvonnan tehostamisesta terveyskeskuspäivystystoiminnassa. Päätös on syytä ottaa tähän sellaisenaan:

> Päätös:
>
> ”Sosiaali- ja potilasasiamiehen esitykseen ja tarkastuslautakunnan selvityspyyntöön perustuen edellytetään, että terveyskeskuspäivystys käynnistää 1.12.2014 alkaen menettelyn, jossa potilaalle annetaan käynnin yhteydessä kirjallinen selvitys (tuloste käynnistä) hoidon tarpeen arvioinnista. Selvitys annetaan silloin, jos potilaan ei katsota hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarvitsevan lääkärin tai muuta välitöntä hoitoa.”

Terveyspalvelujen päätös johtaa toivon mukaan siihen, että terveyskeskuspäivystyksessä hoidon tarpeen arviointi suoritetaan mahdollisimman huolellisesti. Kun potilaalle annetaan heti kirjallinen arviointi, ei jää jossiteltavaa myöhemmin sen suhteen, mikä olikaan se syy, miksi lääkärinhoitoa tai muuta välitöntä hoitoa ei katsottu tarpeelliseksi. Jos hoidon tarpeen arviointi ei joskus osu kohdalleen, ja syntyy oikeudellista pohdintaa, niin voidaan olla varmoja, ettei merkintöjä ole muotoiltu myöhemmin kun muistikuvat eivät ole enää tuoreita. Arviomerkinnät joudutaan tekemään heti lopulliseen muotoonsa päivystyskäynnin yhteydessä.

Kirjallinen lyhyt perustelu siitä, miksi lääkäriä ei ole tarpeen tavata, olisi hyvä antaa potilaalle muuallakin terveyskeskustoiminnassa. Merkintähän on tehtävä kuitenkin potilasasiakirjoihin.

Asioiden vireilletulotapa

Terveydenhuollossa on keskusteltu siitä, miten paljon salassapitosäännökset rajoittavat kanssakäymistä kuntalaisten ja potilaiden kanssa varsinkin sähköpostin välityksellä.

Ulkoisen sähköpostin käyttäminen on hyvin rajoitettua potilasasioissa. Arkaluonteiset potilasasiat on pidettävä salassa ulkopuolisilta. Käytännössä viranomainen ei juuri mitään voi sähköpostiin laittaa. Vakiintunut käytäntö on kirje asiakkaan viralliseen kotiosoitteeseen.

Täysin eri kysymys on se, mitä tapaa asiakkaat voivat käyttää yhteydenottoon viranomaisiin päin kunnassa. Asiakkaat voivat valita vapaasti yhteydenottotavan.

Oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen kotisivuilta www.oikeusasiamies.fi ja www.oikeuskansleri.fi voi helposti nähdä minkälainen sähköinen tai muu asiointitapa on mahdollista ja laillista. Tavallinen sähköposti käy asian vireille panemiseksi.

Muistutus ennen kantelua

Sosiaali- ja terveydenhuollon muistutuksia suhteessa kanteluihin vahvistetaan asiakas- ja potilaslakien muutoksella. Muutokset koskevat sekä yksityistä että julkista sektoria.

Jos asiakas tai potilas on tyytymätön saamaansa hoitoon tai hoivaan, niiden laatuun tai niihin liittyvään kohteluun, hän voi tehdä asiasta muistutuksen toimintayksikköön tai kantelun valvontaviranomaiselle. Vuoden 2015 alusta alkaen valvontaviranomainen eli sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi siirtää sille tehdyn kantelun käsiteltäväksi ensin muistutuksena toimintayksikössä.

Uusi käytäntö tarkoittaa sitä, että valtion valvontaviranomaiset kannustavat käsittelemään tyytymättömyyttä aiheuttavat asiat kunnan sisäisesti siinä toimintayksikössä, johon potilaan tai asiakkaan moite on kohdistunut.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen neuvonnassa tämä näkyy siten, että enää asiamiehen ei kannata kehottaa asiakasta kantelemaan aluehallintovirastoon, vaan tekemään asiasta mieluummin muistutuksen. Jos muistutus ei tuo tyydyttävää ratkaisua, voi harkita kantelua.

Muistutuksen voi tehdä uusien säännösten mukaan myös suullisesti, mutta vastaus pitää aina antaa kirjallisesti. Toimintayksikköjen on tiedotettava aktiivisesti asiakkaille ja potilaille muistutusmenettelyn käytöstä. Muistutuksen tekemisen pitää olla ihmisille mahdollisimman vaivatonta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluissa ei tutkita jatkossa kahta vuotta vanhempia tapahtumia.

Merkille pantavaa on, että valvontaviranomaisista oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle voi edelleen tehdä kantelun ilman edeltävää muistutuksen tekemistä.

Terveyskeskusten toiminta

Terveyskeskusten toiminnasta ei ole tullut tavanomaisesta poikkeavaa palautetta. Potilasvahinkoepäilyt ja hoitoon pääsy sekä puhelinpalvelun takkuilu ovat päällimmäisiä valituksen aiheita.

Edelleen on etenkin nuorehkojen henkilöiden taholta otettu yhteyttä lääkitykseen liittyen. Potilasasiamiehen kautta yritetään saada ratkaisua tilanteeseen, jossa lääkäri on lopettanut tietyn lääkkeen määräämisen potilaalle. Potilasasiamiehen mahdollisuudet ovat rajoitetut. Lääkäri päättää lääkityksestä potilasta kuultuaan.

Sen verran näitä yhteydenottoja on tasaiseen tahtiin tullut vuosien myötä, että olisi paikallaan miettiä, miten esim. haitallisiksi todetuista lääkkeistä voitaisiin valvotuissa oloissa asteittain mahdollisimman inhimillisesti ja turvallisesti päästä eroon. Monet potilaat ovat kuvanneet saavansa epileptisiä kohtauksia tai vastaavanlaisia vaarallisia olotiloja. Tätä asiaa on tuotu esille myös aikaisemmissa raporteissa. Puheluista päätellen sairaala-olosuhteet voisivat olla enemmän tarpeen lääkelopetuksissa.

Katriinan sairaala

Katriinan sairaalasta ei ole tullut poikkeavia kyselymääriä. Sairaaloissa on riskialttiimpia tilanteita ja huonokuntoisempia potilaita kuin terveyskeskuksissa.

Joitakin valituksia on tullut asiakkaiden tavaroiden, silmälasien, hammasproteesien katoamisesta. Tässä kohden voisi olla huolellisempi erityisesti muistisairaiden ja vanhusten kohdalla. Vastuu on näiden potilasryhmien osalta myös sairaalalla.

Yleisvaikutelma on, että henkilöstön pätevyydellä ja koulutuksella on suuri merkitys. Tilapäinen, heikommin koulutettu henkilöstö on riskialttiimpi virheille. Muistisairaus ja kaatumisherkkyys ovat tekijöitä, jotka tulevat erittäin kalliiksi ja aiheuttavat kärsimystä, jos niihin ei varauduta hyvin. Väestökehitys huomioon ottaen juuri näiden asioiden esille ottaminen olisi tärkeää. Myös omaisten tietämystä potilaasta kannattaa käyttää hyväksi.

Vanhusten viimeisistä elinkuukausista

Vanhusten viimeiset elinkuukaudet ovat nostattaneet omaisissa kysymyksiä hoidon laadusta. Saavatko muistisairaat vanhukset riittävästi huolenpitoa, nesteytystä ja kivun hoitoa. Monissa hoivakodeissa koetaan olevan vaihtuvaa henkilökuntaa. Vanhus ei usein kykene itse ilmaisemaan olotilojaan. Harvoin vanhuksia tässä tilanteessa viedään enää sairaalaan. Onko hoivakodeissa riittävä osaaminen ja sairaanhoitohenkilöstö? Näitä kysymyksiä on noussut esille yksittäisinä tapauksina.

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin sekä mm. Terhokodin kanssa on tehty suunnitelmat saattohoidon käytännöistä, joiden pohjalta on hyvä kouluttaa henkilöstöä ja varmistaa hoidon laatu.

Kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen on kehityssuunta, johon kuntien tulisi kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota. Ollaanko varauduttu tulevaan lainsäädäntöön terveyspalveluiden alueella?

Hallituksen esitys (HE 343/2014) on esimerkki kansainvälistymisestä.

Suomessa oleskeleville ns. paperittomille esitettävä kiireellisluonteinen terveydenhoito on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2016 alussa.

Lakiehdotus toteutuessaan vaatii kuntien henkilöstöltä erityiskouluttautumista. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Suomessa asuvan ulkomaalaistaustaisen väestön määrän kasvaessa erilaisen kulttuuritaustan omaavien ja eri kieltä puhuvien ihmisten kohtaaminen on haaste, johon yhteiskunnan tulisi kyetä vastaamaan. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää julkisen hallinnon ja palvelujen toimintakäytäntöjen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja potilaat ovat usein sosiaalisten ongelmiensa tai sairautensa vuoksi haavoittuvassa ja vaikeassa tilanteessa, ja heidän kohtaamisensa voi olla haasteellista. Ulkomaalaistaustaisen, eri kieltä puhuvan ja erilaisen kulttuuritaustan omaavan asiakkaan ja potilaan kohtaaminen on erityisen haasteellista ja edellyttää henkilöstöltä hyvää ammatillista osaamista ja joustavia toimintatapoja.

Lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt ovat erityisen vaikeassa asemassa suhteessa viranomaisiin ja muuhun yhteiskuntaan. Heidän oikeutensa ehdotuksessa määriteltyihin terveydenhuollon palveluihin voisi kuitenkin toteutua vain viranomaisten sekä palvelujen järjestäjien ja tuottajien tuella. Heillä on usein epäluottamus viranomaisia kohtaan ja pelko heitä koskevien tietojen kulkeutumisesta muille viranomaisille. Heitä työssään ja toiminnassaan kohtaavat vapaaehtoistyöntekijät ja kansalaisjärjestöt olisivat avainasemassa, jotta tieto uudesta laista ja oikeudesta palveluihin saavuttaisi niihin oikeutetut ihmiset. Myös palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien tahojen olisi oltava hyvin tietoisia uuden lainsäädännön voimaantulosta ja sen sisällöstä sekä myös muissa laeissa säädetyistä velvoitteistaan, esimerkiksi salassapitoa koskevista säännöksistä."

"Erityisen tärkeää olisi antaa potilaalle tieto hoidosta aiheutuvista maksuista ja menettelytavoista maksuja perittäessä sekä myös siitä, että potilas ei jää ilman hoitoa, vaikka hänellä ei olisi rahaa hoitokustannusten maksamiseen."

Kotipalvelua lapsiperheille 1.1.2015

Uusi sosiaalihuoltolaki, joka tuli kotipalvelujen osalta voimaan vuoden 2015 alusta, lisää matalan kynnyksen palveluja. Kuntien on varauduttava palvelupisteen muutokseen ja kerrottava selkeästi, miten palvelua ja apua on saatavissa.

Lapsiperheillä on oikeus saada kotipalvelua, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kotipalvelua annetaan toimintakykyä alentavan syyn, kuten sairauden, synnytyksen, vamman tai uupumuksen vuoksi tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi perheenjäsenen kuolemaa, vanhempien eroa tai tilannetta, jossa toinen vanhemmista on vankilassa. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on kaksoset tai omainen hoidettavana.

Kotipalvelua, kuten myös perhetyötä, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmätoimintaa, on jatkossa saatavilla ilman lastensuojelun asiakkuutta. Tavoitteena on madaltaa tuen hakemisen kynnystä ja turvata oikea-aikainen tuki perheille.

Jatkossa kaikilla sosiaalihuollon asiakkailla on oikeus saada tarvittaessa arvio palvelutarpeesta sekä nimetty omatyöntekijä.

Sosiaalihuoltolailla autetaan etenkin erityistä tukea tarvitsevia ihmisiä, joilla on vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja terveydellisistä syistä. Esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöt, poliisit sekä työ- ja elinkeinohallinnon viranomaiset ovat velvoitettuja ohjaamaan sosiaalihuoltoa tarvitseva henkilö oikean viranomaisen puoleen.

Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta on osaltaan uuden sosiaalihuoltolain mukaista matalan kynnyksen neuvontapalvelua.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Konserni- ja asukaspalvelut

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 16 §

17 § **Valtuustoaloitteet vuodelta 2014**

VD/443/00.02.00.03/2015
KN/KK/LL

Vantaan kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 19 §:n mukaan on valtuutetuilla ja 34 §:ssä tarkoitetulla valtuustoryhmällä oikeus tehdä aloitteita kunnan toimialaan kuuluvissa asioissa. Kaupunginhallituksen on valmisteltava aloite, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, valtuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Aloitteet, jotka merkitsevät uuden määrärahan ottamista talousarvioon tai määrärahan korottamista, on valmisteltava seuraavan vuoden talousarvion yhteydessä.

Kaupunginhallituksen on vuosittain helmikuun kuluessa annettava valtuustolle luettelo valtuustoaloitteista, joita valtuusto ei ole edellisen vuoden loppuun mennessä lopullisesti käsitellyt. Samalla kaupunginhallituksen on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty.

Kaupunginkansliassa on pidetty luetteloa valtuutettujen tekemistä aloitteista vuodelta 2014 sekä kaupunginhallituksen antamista vastauksista aloitteisiin.

Vuonna 2014 tehtiin 27 valtuustoaloitetta, mikä on muutama enemmän kuin vuonna 2013. Aloitteet jakaantuivat aihepiireiltään melko tasaisesti eri toimialoille. Eniten aloitteita tehtiin maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaan liittyvistä asioista.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 35

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi tiedoksi luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014, sekä vastaamattomista valtuustoaloitteista vuodelta 2013.
Päätös:
Päätettiin
a) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi tiedoksi luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014, sekä vastaamattomista valtuustoaloitteista vuodelta 2013.
b) vastata mahdollisimman moneen vastaamatta olevaan valtuustoaloitteeseen kaupunginhallituksen 2.3.2015 kokoukseen mennessä, ja
c) tuoda kaupunginhallituksen 2.3.2015 kokoukseen päivitetty luettelo valtuustoaloitteiden tilasta.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 17

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014, sekä vastaamattomista valtuustoaloitteista vuodelta 2013.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2014 sis. vastaamatta jääneet aloitteet vuodelta 2013

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot: kaupunginlakimies Kai Ketelimäki, puh. 09 8392 3816
hallintoasiantuntija Laura Lyly, puh. 09 839 29524

Luettelo vuonna 2014 tehdyistä valtuustoaloitteista

Vuonna 2014 tehtiin yhteensä 27 valtuustoaloitetta.

Jako toimialoittain:
Kaupunginjohtajan toimiala, yht. 2 kpl
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala, yht. 6 kpl
Sivistystoimen toimiala, yht. 5 kpl
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, yht. 5 kpl
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala, yht. 10 kpl

1	**KAJO ja KONSAS**	3.3.2014	VD/1962/00.02.00.03/2014	Juha Malmi + 21	Valtuutettu Juha Malmin ja usean muun (21) aloite kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi - Kuntalaisten kyselyvartti	KH 9.2.2015
2	**KONSAS**	3.3.2014	VD/1970/00.02.00.03/2014	Kimmo Kiljunen + 21	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja usean muun (24) aloite riittävistä järjestötiloista Länsimäki-Rajakylän alueelle	KH 9.2.2015
3	**SIVI**	3.3.2014	VD/1960/00.02.00.03/2014	Ulla Sajaniemi	Valtuustoaloite yrityskylä-oppimisympäristö peruskoulun 6. luokkalaisille / Ulla Sajaniemi	KH 11.8.2014, KV 25.8.2014
4	**MATO**	3.3.2014	VD/1958/00.02.00.03/2014	Markku Weckman + 28	Valtuutettu Markku Weckmanin ja usean muun (28) aloite Tikkurilan uuden kirkkorakennuksen mahdollistavasta kaavamuutoksesta	vastaamatta
5	**SIVI**	3.3.2014	VD/1971/00.02.00.03/2014	Anssi Aura + 16	Valtuutettu Anssi Auran ja usean muun (16) aloite Tikkurilaan rakennettavien jäähallien rahoituksen, toteutusmallien ja yhteistyötahojen selvittämiseksi	KH 26.5.2014, KV 16.6.2014
6	MATO	12.5.2014	VD/4385/00.02.00.03/2014	Sirpa Kauppinen + 25	valtuustoaloite rakentamisen ketjukatosta	KH 11.8.2014, KV 25.8.2014
7	SIVI	12.5.2014	VD/4388/00.02.00.03/2014	Mika Niikko + 16	Valtuutettu Mika Niikon ja usean muun (16) aloite lähiliikuntapaikkojen rakentamisesta	vastaamatta
8	SOSTER	16.6.2014	VD/5680/00.02.00.03/2014	Niilo Kärki + 28	Valtuutettu Niilo Kärjen ja 28 muun valtuutetun aloite veteraanien palvelusetelistä Vantaalla	KH 25.8.2014, KV 22.9.2014
9	MATO	25.8.2014	VD/7284/00.02.00.03/2014	Juha Simonen + 37	valtuustoaloite sääsuojassa rakentamisesta Vantaalla	vastaamatta
10	KONSAS	22.9.2014	VD/8201/00.02.00.03	Johannes Hirvaskoski + 23	Valtuustoaloite Vantaan Energian ottamiseksi konserniohjaukseen mukaan	KH 9.2.2015
11	KONSAS	22.9.2014	VD/8198/00.02.00.03/201	Jussi Saramo + 21	Vantaan ja Helsingin aloitettava neuvottelut Vantaan Energian omistajaohjauksesta	KH 9.2.2015
12	SIVI	22.9.2014	VD/8175/00.02.00.03/2014	Niilo Kärki ja Ulla Sajaniemi + 13	Lukioihin pääsyn alaraja on päätettävä samassa toimielimessä	KH 9.2.2015
13	MATO	22.9.2014	VD/8178/00.02.00.03	Mika Niikko + 16	Rakennusvalvonnan tehostaminen digitaalisin keinoin	vastaamatta
14	SOSTER	22.9.2014	VD/8189/00.02.00.03	Sirpa Kauppinen + 25	Valtuustoaloite oirekyselyn aloittamisesta	vastaamatta
15	MATO	22.9.2014	VD/8184/00.02.00.03	Jari Jääskeläinen + 18	Urakoitsijoiden tulee käyttää vain rakennusalan ammattilaisia Vantaan kaupungin urakoissa	KH 9.2.2015
16	SIVI	20.10.2014	VD/9104/00.02.00.03	Sari Multala + 45	Aloite liikuntalinjakokeilusta sotungin koulussa	KH 9.2.2015
17	MATO	20.10.2014	VD/9072/00.02.00.03	Keskustaryhmä + 38	Konttikodeista apua asunnottomuuteen	KH 15.12.2015, KV 26.1.2015
18	KAJO ja SOSTER	20.10.2014	VD/9103/00.02.00.03/2014	Malmi Juha + 20	Puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämiseksi vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille kaupunginvaltuuston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksiin	KH 9.2.2015

19	KONSAS	17.11.2014	VD/10002/00.02.00.03 /2014	Anssi Aura + 27	Valtuutettu Anssi Auran ja 27 muun valtuutetun aloite Tikkurilan yhteispalvelupisteen hyödyntämisestä	KH 9.2.2015
20	MATO	17.11.2014	VD/10007/00.02.00.03 /2014	Lauri Kaira + 16	Valtuutettu Lauri Kairan ja 16 muun valtuutetun aloite: "Pääkaupunkiseudulle vähäpäästöisten autojen edistämisohjelma"	vastaamatta
21	SOSTER	17.11.2014	VD/10009/00.02.00.03 /2014	Mari Niemi-Saari + 44	Valtuutettu Mari Niemi-Saaren ja valtuutettu Sakari Rokkasen sekä 44 muun valtuutetun aloite toimenpiteistä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin parantamiseksi	vastaamatta
22	SOSTER	17.11.2014	VD/10010/00.02.00.03 /2014	Kimmo Kiljunen + 22	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja 22 muun valtuutetun aloite seniorineuvolan resurssien vahvistamiseksi	KH 15.12.2015, KV 26.1.2015
23	MATO	17.11.2014	VD/10015/00.02.00.03 /2014	Juha Simonen + 12	Valtuutettu Juha Simosen ja 12 muun valtuutetun aloite Tavitien turvallisuuden parantamiseksi liikennevaloilla	Vastaamatta
24	MATO	17.11.2014	VD/10892/00.02.00.03 /2014	Markku Weckman + 31	Valtuutettu Markku Weckmanin ja 31 muun valtuutetun aloite liikennevalo-opasteiden rakentamiseksi Harajuurentien-Läntisen Valkoisenlähteentien risteykseen	Vastaamatta
25	KONSAS	15.12.2014	VD/10895/00.02.00.03 /2014	Kimmo Kiljunen + 21	Valtuutettu Kimmo Kiljusen ja 21 muun valtuutetun aloite Vantaan energian johdon palkkauksesta ja muista korvauksista	Vastaamatta
26	MATO	15.12.2014	VD/10916/00.02.00.03 /2014	Mika Niikko + 29	Valtuutettu Mika Niikon ja 29 muun valtuutetun aloite jalankulkijoiden liikenneturvallisuuden parantamiseksi	Vastaamatta
27	MATO	15.12.2014	VD/10918/00.02.00.03 /2014	Vaula Norrena + 23	Valtuutettu Vaula Norrenan ja 23 muun valtuutetun aloite koulutien turvallisuudesta Ullantiellä ja Pirjonpolulla	Vastaamatta

Aloitteet vuodelta 2013, jotka ovat edelleen vastaamatta.

1	**MATO**	4.3.2013	HA:1257/2013	Jussi Saramo + 21	Valtuustoaloite kunnan omana työnä tehdyn korjausrakentamisen selvittämisestä	vastaamatta
2	**SIVI**	20.5.2013	1998/00.02.00.03/2013	Tarja Eklund + 37	Valtuustoaloite Kuusijärven palvelujen parantamiseksi ja kunnollisten käyttö- ja palvelussuunnitelman laatimiseksi	vastaamatta
3	**MATO**	16.12.2013	VD/6052/00.02.00.03/ 2013	Markku Weckman + 31	Valtuustoaloite ryhtymisestä pikaisiin toimenpiteisiin Kiskotien rakentamiseksi	KH 9.2.2015

18 § **Vastaus valtuutettu Juha Malmin ja usean muun (20) valtuutetun valtuustoaloitteeseen puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämiseksi vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille kaupunginvaltuuston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksiin**

VD/9103/00.02.00.03/2014
KN/JTS/HO/AT/LL

Kaupunginvaltuutettu Juha Malmi ja useat muut (20) valtuutetut tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Tässä valtuustoaloitteessa esitetään, että vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille myönnetään puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupunginvaltuuston varsinaisiin kokouksiin silloin, kun käsittelyssä on heitä koskevia asioita. Samalla esitetään, että vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille myönnetään pysyvä puhe- ja läsnäolo-oikeus sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksiin vuoden 2015 alusta lähtien.

Henkilövalinnoista päättäisi vanhus- ja vammaisneuvosto, joista valittaisiin molemmista yksi varsinainen edustaja ja hänelle varahenkilö sekä kaupunginvaltuuston kokouksiin että sosiaali- ja terveyslautakuntaan.

Esitys edellyttää muutosta kaupunginvaltuuston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan työjärjestykseen niin, että vanhus- ja vammaisneuvoston edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeus kokouksissa toteutuu.

Vantaan vanhus- ja vammaispalvelujen kehittäminen on voimakkaassa murroksessa. On oikeus ja kohtuus, että näiden ryhmien edustajat voivat olla paikalla kokouksissa ja ilmaista näkemyksensä päätettävistä asioista ja toisaalta saada tietoa päätösten perusteista.”

Kaupunginvaltuusto 20.10.2014 § 11

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi

———

Sosiaali- ja terveystoimi toteaa aloitteen johdosta seuraavaa:

Vantaan kaupungin hallintosäännön 6 §:n mukaan muiden kuin mainitussa pykälässä todettujen henkilöiden läsnäolosta ja puheoikeudesta päättää asianomainen toimielin. Sosiaali- ja terveyslautakunnalle ei ole tullut vanhus- tai vammaisneuvoston pyyntöä läsnäolo- ja puheoikeudesta.

Sekä vanhusneuvosto että vammaisneuvosto on perustettu sitä varten, että ne edistävät edustamansa väestönosan mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien palvelujen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan. Tätä tehtäväänsä neuvostot toteuttavat mm. antamalla lausuntoja sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Lausuntojen antamista varten neuvostot saavat valmistelijoilta tarvittavat tiedot. Näin ollen näille väestöryhmille on neuvostojen muodossa järjestetty hyvät mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on päättävä toimielin, jonka tehtävänä on päättää annettavista palveluista. Tehtävässään lautakunnan tulee edustaa kaikkia vantaalaisia tasapuolisesti heidän iästään tai muista ominaisuuksistaan riippumatta. Tämän vuoksi ei ole perusteltua, että sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksissa olisi läsnäolo- ja puheoikeus muilla kuin lautakuntaan valituilla jäsenillä. Jos näin tehtäisiin, täytyisi sama oikeus ehkä antaa joillekin muillekin tahoille. Lautakunta on nykyisellään myös varsin suuri käsittäen 17 jäsentä ja kaupunginhallituksen edustajan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on myöntänyt läsnäolo- ja puheoikeuden nuorisovaltuuston edustajalle. Poikkeus perustuu ajatukseen lisätä nuorten halukkuutta poliittiseen osallistumiseen jo ennen täysi-ikäisyyttä ja näin kasvattaa uutta päättäjäsukupolvea.

Kaupunginkanslia toteaa, että vastaavasti, jos vanhus- ja vammaisneuvoston edustajille myönnettäisiin puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupunginvaltuuston varsinaisiin kokouksiin, syntyisi mahdollisesti tarve myöntää vastaavat oikeudet myös muiden tahojen edustajille. Nuorisovaltuuston kohdalla on tehty poikkeus paitsi demokratiakasvatuksen vuoksi, myös siksi, että alle 18-vuotiailla ei

ole mahdollisuutta tulla valituksi kunnallisvaaleissa kunnallisvaltuustoon toisin kuin täysi-ikäisillä. Tästä on säännös kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 9 §:ssä.

Kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia, ja vanhus- ja vammaisneuvoston edustajilla on mahdollisuus seurata kokouksia, paitsi paikan päällä myös internetin välityksellä.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 30

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Juha Malmille ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja kaupunginkanslian esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 18

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:
talous- ja hallintojohtaja Ari Toiva, puh. 09 839 24290, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
hallintojohtaja Hanna Ormio, puh. 09 839 22484, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

19 § **Vastaus Jussi Saramon ja usean muun (22) valtuutetun aloitteeseen Vantaan Energian omistajaohjauksesta**

VD/8198/00.02.00.03/2014
ML/PvN/SB/LL

Valtuutettu Jussi Saramo ja 22 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”**Vantaan ja Helsingin aloitettava neuvottelut Vantaan Energian omistajaohjauksesta**

Vantaan Energia on päättänyt nostaa omistusosuuttaan Pohjois-Pohjanmaan Pyhäjoelle suunnitteilla olevasta uudesta Fennovoiman ydinvoimalasta yli 20 muun omistajan vetäydyttyä hankkeesta. Hankkeen alkuperäisen moottorin, saksalaisen E.ON:in ja muiden jo aiemmin vetäytyneiden lisäksi ainakin Kesko ilmoitti jo alkuvuodesta haluavansa irti hankkeesta, mutta Fennovoima ei ole hyväksynyt Keskon vetäytymistä.

Syynä rahoitusvaikeuksiin on uuden ydinvoiman korkea hinta, joka on jatkanut nousuaan samalla kun uusiutuvan energian tuotantokustannukset laskevat. Esimerkiksi Olkiluodossa kolmosreaktorin hinta on kolminkertaistunut alkuperäisestä hinta-arviosta ja arvioitu valmistumisaika siirtynyt vuodesta 2009 vuoteen 2018. Myös Fennovoiman hankkeeseen E.ON:n tilalle tulleella venäläisellä Rosatomilla on ongelmia omien hankkeidensa aikataulujen ja kustannusten kanssa.

On mahdollista, että Fennovoiman ydinvoimalan tuottaman sähkön hinta tulee olemaan markkinahintoja korkeampaa ja siten tappiollista, vaikka rakentaminen etenisi suunnitelmien mukaan. Mikäli rakentamisessa tulee ongelmia monien muiden uusien ydinvoimalainvestointien tavoin, on omistajat sidottu kymmeniksi vuosiksi raskaasti tappiolliseen toimintaan. Pyhäjoen voimala hyödyttääkin lähinnä kaksoisroolissa voimalan toimittavaa Rosatomia. Myöskään aluetaloudellisia hyötyjä ei hankkeesta ole odotettavissa Vantaalle tai Helsinkiin.

Vantaan kaupungin johto on ilmoittanut, ettei se voi käyttää omistajaohjausta Vantaan Energiaan Helsingin kanssa tehtyyn osakassopimukseen vedoten. Sopimuksen tulkinnasta ja periaatteellisesta suhtautumisesta ydinvoimaan riippumatta me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan Energiasta 60 % omistava Vantaan kaupunki ja 40 % omistava Helsingin kaupunki käyvät pikaisesti neuvottelut siitä, miten omistajaohjaus tulevaisuudessa järjestetään. Kuntalaisten omaisuudesta on pidettävä yhtä hyvää huolta kuin yksityisestäkin.”

Kaupunginvaltuusto 22.9.2014 § 15

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Konsernipalvelut toteavat vastauksena aloitteeseen seuraavaa:

Vantaan Energia Oy on antanut 22.12.2014 päivätyn esityslistan liitteenä olevan lausunnon liittyen sekä Fennovoiman Hanhikivi 1- ydinvoimahankkeen rahoitustilanteeseen että omistajaohjaukseen yhtiössä.

Yhtiön lausunnossa todetaan mm. Fennovoiman Hanhikivi 1 – voimalan rahoitustilanteesta, että ” kotimaista rahoituspohjaa tarvitaan lisää osan osakkaista jättäytyessä eri syistä pois hankkeesta. Valtioneuvosto on ilmoittanut, että kotimaisen omistuksen tulee olla vähintään 60 % siinä vaiheessa, kun rakentamislupahakemus alkukesällä 2015 jätetään työ- ja elinkeinoministeriölle. Fennovoiman emoyhtiö Voimaosakeyhtiö SF on ilmoittanut tavoitteekseen, että yhtiön koko nykyiselle 66 %:n omistusosuudelle saadaan kotimainen omistus ja siten rahoitus. Tällä hetkellä julkistettu suomalaisten rahoitussitoumusosuus on 55,5 %. Myöskään Fortumin tiedonanto kiinnostuksesta osallistua osakkaana Voimaosakeyhtiö SF:ään ei tue käsitystä hankkeen rahoitusvaikeuksista, vaan on johtamassa positiiviseen ongelmaan, jossa Fennovoiman hankkeeseen haluavia sijoittajia on tulossa enemmän kuin osuuksia on tarjolla”.

Yhtiö toteaa myös, että ”Fennovoiman Hanhikivi 1 – ydinvoimalahanke ei sisällä kannattavuuden tai riskien näkökulmasta muita Vantaan Energian investointihankkeita suurempia riskejä. Laitos hankitaan kiinteään hintaan, jolloin mahdolliset lisäkustannukset jäävät toimittajalle. Lisäksi laitostoimittajan kanssa on sovittu sähkön omakustannushintaan vaikuttavista takuista, jotka pienentävät oleellisesti kaupallisen toiminnan alkuvuosien riskiä”.

Vantaan Energia Oy toteaa lisäksi, ”että yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kertonut osakassopimuksen oleellisen sisällön yhtiön hallituksen jäsenille, joten hallituksen päätöksenteossa on voitu toimia riittävällä ja asianmukaisella tasolla osakassopimuksen mukaisesti. Lisäksi on muistettava, että Vantaan Energia Oy:n hallituksen jäsenet ovat tähän tehtäväänsä yhtiön omistajakaupunkien puolueiden yhdessä valitsemia ja nimeämiä. Yhtiön toimintaa johtava hallitus nauttii siten myös omistajakaupunkien poliittista luottamusta”.

Konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue toteaa, että Vantaan kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti 17.12.2012 § 7, että 1.1.2013 voimaan astuva Vantaan kaupungin konsernistrategia ei päätöksen kohdan c) mukaan sido Vantaan Energia Oy:tä. Yhtiön hallitukseen on toimikaudelle 2013–2014 yhtiökokouksessa valittu Vantaan kaupungin edustajat konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan viranhaltijapäätöksellä Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan johtosäännön 16 §:n 5. kohdan mukaisesti. Yleisjaosto ei ole nimennyt yhtiön hallitukseen asiantuntijajäsentä. Yhtiö raportoi kaupungin raportointiaikataulun mukaisesti kaupungin yleisjaostolle yhtiön toimintaympäristöstä, toiminnasta, taloudesta sekä tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi yhtiö vastaa riskienhallintakyselyyn kaksi kertaa vuodessa.

Omistajakaupungit ovat käyneet ja käyvät tarvittaessa keskusteluja Vantaan Energia Oy:tä koskevissa kysymyksissä. Nykyistä käytäntöä ei ole konsernihallinnon ja rahoituksen käsityksen mukaan tältä osin syytä muuttaa.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 38

Konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Jussi Saramolle ja 22 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle konserni- ja asukaspalveluiden toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Paula Lehmuskallio poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Hannu Kokko esitti, että aloitevastaus palautetaan valmisteluun. Kaupunginhallituksen jäsenet Riikka Åstrand, Pirkko Kotila ja Riitta Ryhänen kannattivat Kokon esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kokon esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Niinistö, Orpana, Suvenslami) ja 5 ei-ääntä (Kokko, Kotila, Näätsaari, Ryhänen, Åstrand) yhden jäsenen (Jääskeläinen) äänestäessä tyhjää, joten palautusesitys tuli hylätyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin apulaiskaupunginjohtajan esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 19

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Valtuutettu Jussi Saramo esitti, että aloitevastaus palautetaan valmisteluun.
Valtuutettu Vaula Norrena kannatti Saramon esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Saramon esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 45 jaa-ääntä ja 20 ei-ääntä yhden valtuutetun äänestäessä tyhjää.
Puheenjohtaja totesi, että palautusesitys tuli hylätyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Liitteet:

- Vantaan Energia Oy:n lausunto 22.12.2014 (salassa pidettävä julkisuuslain 24 § 1 mom. kohta 20)
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 19

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen, puh. 09 839 22033, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 18
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Saramo=EI
Äänestyksen aihe:	asian palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 22:13:17
Äänestys päättyi:	2.3.2015 22:13:55

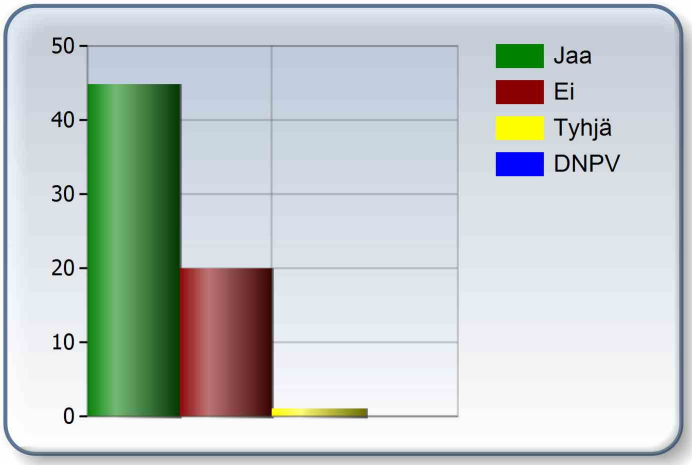
Äänestystulokset

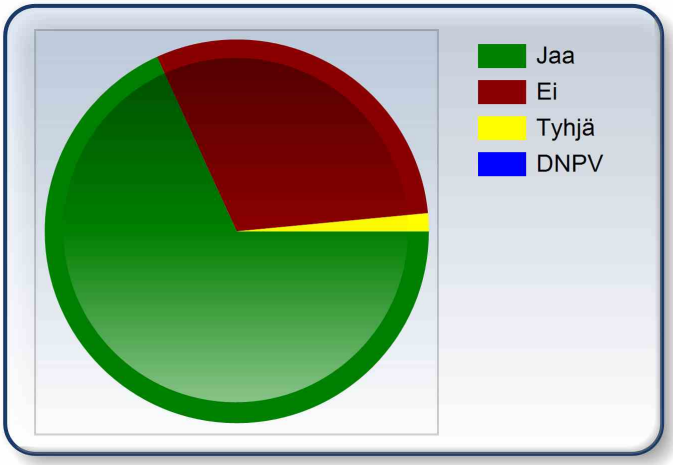
Osallistujat:

Paikalla	66	

Äänet:

Jaa	45	68,1%
Ei	20	30,3%
Tyhjä	1	1,6%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Auvinen	ps.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niinistö	ps.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Vahtera	ps.
Weckman	kok.
Virta	kok.

Ei

Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

Tyhjä

Niikko	ps.

20 § Vastaus Johannes Hirvaskosken ja usean muun (23) valtuutetun aloitteeseen Vantaan Energian ottamiseksi konserniohjaukseen mukaan

VD/8201/00.02.00.03/2014
ML/PvN/SB/LL

Valtuutettu Johannes Hirvaskoski ja 23 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Valtuustoaloite Vantaan Energian ottamiseksi konserniohjaukseen mukaan

Vantaa omistaa Vantaan Energiasta 60 % ja Helsingin kaupunki 40 %. Yhtiö on siis Vantaan tytäryhtiö ja Vantaan kaupunkikonsernin osa. Helsingin kaupunkikonserniin yhtiö ei kuulu.

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti joulukuussa 2012 kaupungin konserniohjeet (ns. konsernistrategia) hyväksyessään, että ao. ohjeet eivät koske Vantaan Energiaa. Tällöin ei kuitenkaan päätetty että mikään omistajaohjaus ei koske Vantaan Energiaa.

Kuntalain 13 §:n mukaan valtuusto asettaa keskeiset toiminnalliset taloudelliset tavoitteet konsernille, siis myös kuntien tytäryhtiöille.

Valtuuston päätökseen joulukuussa 2012 lienee vaikuttanut yleinen käsitys siitä, että Vantaan kaupungin ja Helsingin kaupungin välinen osakassopimus ja sen velvoitteet estävät Vantaan kaupunkia käyttämästä määräysvaltaa tytäryhtiössään.

Sopimus on Vantaan konsernijohdossa määritelty salaiseksi, mikä estää asiallisesti ottaen keskustelun käymisen asiasta.

Kun konserniohjausta ei Vantaalta anneta, eikä sitä voida Helsingistä antaa, toimii Vantaan Energia käytännössä ilman mitään omistajaohjausta. Sen tavoitteet asetetaan vain toimivassa johdossa sekä yhtiön hallituksessa. Tilanne ei ole hyväksyttävä kuntalain 13 §:n tai edes yleisen hyvän hallinnointitavan (corporate governance) näkökulmasta.

Nykyinen tilanne on siis se, että Vantaan Energia on vantaalaisten ja helsinkiläisten veronmaksajien omistama, mutta ei toimi kummankaan kaupungin ohjauksessa, vaan kaupunkien välisellä ei-kenenkään maalla.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan Energiaa koskeva Vantaan ja Helsingin kaupunkien välinen osakassopimus irtisanotaan, jotta asiallinen ja lainmukainen konserniohjaus keskeisten taloudellisten tavoitteiden osalta annetaan Vantaan kaupunginvaltuustosta sekä muutoin Vantaan kaupunginhallituksesta ja sen yleisjaostosta, voimassaolevien ohjesääntöjen mukaan.

Vantaan Energian omistajista riippumaton toiminta Fennovoimassa alleviivaa kuntien asiallisen konsernijohtamisen tärkeyttä.”

Kaupunginvaltuusto 22.9.2014 § 16

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Konsernipalvelut toteavat aloitteeseen vastaavaa:

Vantaan Energia Oy on antanut 22.12.2014 päivätyn esityslistan liitteenä olevan lausunnon koskien aloitetta ottaa Vantaan Energia Oy mukaan konserniohjaukseen.

Lausunnossa Vantaan Energia Oy toteaa mm., että ”vaikka Vantaan Energia Oy ei ole osakassopimuksen osapuoli, yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kertonut osakassopimuksen oleellisen sisällön yhtiön hallitukselle, joten hallituksen päätöksenteossa on voitu toimia riittävällä ja asianmukaisella tasolla osakassopimuksen mukaisesti”. Lisäksi yhtiö toteaa, että ” Valtuustoaloitteessa pidettiin ongelmallisena sitä, että vuotuiset tavoitteet yhtiölle asetetaan vain toimivassa johdossa ja

yhtiön hallituksessa. Tähän haluamme tarkennuksena todeta, että Vantaan Energia Oy:n tavoitteet asettaa yhtiön hallitus Tämä on täysin osakeyhtiölain mukainen toimintatapa". Yhtiö toteaa myös, että "Lisäksi on muistettava, että Vantaan Energia Oy:n hallituksen jäsenet ovat tähän tehtäväänsä yhtiön omistajakaupunkien puolueiden yhdessä valitsemia ja nimeämiä. Yhtiön toimintaa johtava hallitus nauttii siten myös omistajakaupunkien poliittista luottamusta".

Konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue toteaa, että Vantaan kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti 17.12.2012 § 7, että 1.1.2013 voimaan astuva Vantaan kaupungin konsernistrategia ei päätöksen kohdan c) mukaan sido Vantaan Energia Oy:tä. Yhtiön hallitukseen on toimikaudelle 2013–2014 yhtiökokouksessa valittu Vantaan kaupungin edustajat konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan viranhaltijapäätöksellä Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan johtosäännön 16 §:n 5. kohdan mukaisesti. Yleisjaosto ei ole nimennyt yhtiön hallitukseen asiantuntijajäsentä. Yhtiö raportoi kaupungin raportointiaikataulun mukaisesti kaupungin yleisjaostolle yhtiön toimintaympäristöstä, toiminnasta, taloudesta sekä tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi yhtiö vastaa riskienhallintakyselyyn kaksi kertaa vuodessa.

Helsingin kaupungin Vantaan Energia Oy:öön 1998 tekemä sijoitus, yli 750 milj. markkaa, on ollut määrältään ja merkitykseltään huomattava. Helsingin kaupunki on osana sijoituspäätöstään edellyttänyt osakassopimuksen tekemistä tarkoituksenaan sopia mm. yhtiön osakkeiden omistuksesta ja hallinnosta sekä osakkaiden oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiöön ja toisiinsa nähden. Sanottu on normaali käytäntö vastaavissa järjestelyissä samoin kuin se, että osakassopimus sitoo niin kauan kuin sen osapuoli on yhtiön osakkeenomistaja. Ehtoihin voidaan tehdä muutoksia ainoastaan osakassopimuksen osapuolien yhteisellä hyväksynnällä. Päätöksenteko yhtiön hallinnossa ja osakkeenomistajien kesken osakassopimuksen määrittämin tavoin on ollut riidatonta. Konsernihallinto ja rahoitus katsoo sopimussitovuuden ja osakeyhtiöoikeudellisen osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden periaatteiden estävän sopimuksesta irtautumisen yksipuolisella ilmoituksella.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 39

Konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Johannes Hirvaskoskelle ja 23 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle konserni- ja asukaspalveluiden toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Paula Lehmuskallio poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Kaupunginhallituksen jäsen Riitta Ryhänen esitti, että aloitevastaus palautetaan valmisteluun.
Kaupunginhallituksen jäsenet Hannu Kokko ja Pirkko Kotila kannattivat Ryhäsen esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Ryhäsen esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Niinistö, Orpana, Suvenslami) ja 5 ei-ääntä (Kokko, Kotila, Näätsaari, Ryhänen, Åstrand) yhden jäsenen (Jääskeläinen) äänestäessä tyhjää, joten palautusesitys tuli hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin apulaiskaupunginjohtajan esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 20

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Käsittely:
Valtuutettu Johannes Hirvaskoski esitti, että aloitevastaus palautetaan valmisteluun.
Valtuutetut Vaula Norrena ja Irja Ansalehto-Salmi kannattivat Hirvaskosken esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Hirvaskosken esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 43 jaa-ääntä ja 20 ei-ääntä. Kaksi läsnä olevaa valtuutettua ei ollut paikalla äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi, että palautusesitys tuli hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Liitteet:
- Vantaan energian lausunto 22.12.2014 (salassa pidettävä julkisuuslain 24 § 1 mom. kohta 20)
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 20

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen, puh. 09 839 22033, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 19
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Hirvaskoski=EI
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 22:45:15
Äänestys päättyi:	2.3.2015 22:46:01

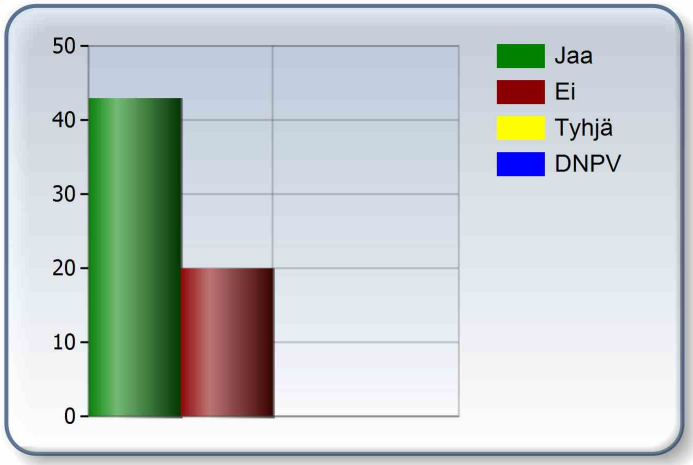
Äänestystulokset

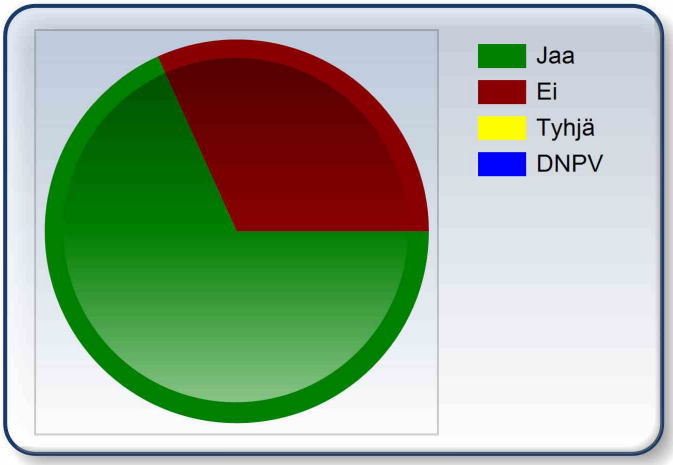
Osallistujat:

Paikalla	63	

Äänet:

Jaa	43	68,2%
Ei	20	31,8%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Auvinen	ps.
Eklund	sd.
Fjäder	ps.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niinistö	ps.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.

Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

21 § Vastaus valtuutettu Kimmo Kiljusen ja usean muun (24) valtuutetun aloitteeseen riittävistä järjestötiloista Länsimäki-Rajakylän alueelle

VD/1970/00.02.00.03/2014
HN/IL/HR/AR/MT/LL

Valtuutettu Kimmo Kiljunen ja 24 muuta valtuutettua ovat jättäneet 3.3.2014 seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Länsimäen ja Rajakylän alueen yhteinen järjestötila Kilpakuja 1:ssä (80 m2) on myyntiuhan ja nyttemmin myös irtisanomisuhan alainen. Se on myös kohtuuttoman pieni aktiiviselle ja monimuotoiselle kerhotoiminnalle. Sinne saa tulla maksimissaan 60 henkeä. Tilassa on mahdotonta järjestää liikunnallisia toimintoja tai suurempia juhlia. Esimerkiksi Länsimäki-Rajakylän eläkkeensaajien jäsenmäärä on 170 henkeä ja eläkeläiskerho on toiminut jatkuvassa tilanahtaudessa.

Alueen muista mahdollisista tiloista Pallastunturintien koulu ollaan purkamassa. Tämä uhkaa lopettaa siellä toimineen käsityökerhon toiminnan. Länsimäen nuorisotila on varattu nuorison käyttöön.

Kuulakuja 3:ssa on vapautunut järjestöille ja laajempaankin käyttöön soveltuvat tilat (180 m2). Vuokra Kilpakuja 1:n kerhotiloista on 1 000 €/kk. Kuulakuja 3:n vuokraksi on ilmoitettu 1 600 €/kk, jossa saattaa olla neuvotteluvaraa.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kaupunki vuokraisi Kuulakuja 3:n tilat Länsimäki-Rajakylän alueen järjestöjen käyttöön.”

Kaupunginvaltuusto 3.3.2014 § 20

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

—

Asukaspalveluiden toimiala on valmistellut aloitteeseen seuraavan vastauksen.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan johtosäännön mukaan kuntalaispalveluiden tulosalue vastaa kohtaamispaikkojen ylläpitämisestä ja järjestötilojen toiminnallisesta hallinnoinnista. Kuntalaispalveluiden asukastilat ovat avoimia kohtaamispaikkoja ja toimintatiloja, joita ylläpitää pääasiassa kaupungin oma henkilöstö. Asukastilan toimintaa voi ylläpitää myös kumppaniyhteisö, mikäli sopiva toimija löytyy. Kilpakuja 1:n tila Länsimäessä nimettiin asukastilaksi, kun tila vuokrattiin vuonna 2007 korvaamaan osaltaan Länsimäen entisen vanhusten päiväkeskuksen tilojen järjestökäyttöä. Kilpakujan tilaa käyttävistä järjestöistä muodostettu hoitotoimikunta on hallinnoinut tilaa ja sen käyttövuoroja yhdessä kuntalaispalveluiden aluetoiminnan kanssa.

Kuntalaispalveluiden tavoitteena on, että vapaaehtoistoiminnan ja järjestöjen käytettävissä on riittävästi tiloja kokoontumiseen. Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti se tarkoittaa sitä, että jokaisella suuralueella on tulevaisuudessa vähintään yksi järjestöjen yhteiskäytössä oleva tila. Kuten aloitteessakin todetaan, ovat Länsimäen alueen järjestöjen tilatarpeet kasvaneet ja Länsimäen asukastila osoitteessa Kilpakuja 1 on käynyt liian pieneksi isojen ryhmien kokoontumiseen. Tämän johdosta Länsimäen alueella on selvitetty uusia tilaratkaisuja järjestöjen tarpeisiin.

Länsimäessä oli tarkoitus kaupunginhallituksen 28.4.2014 § 24 päätöksen mukaisesti vuokrata osoitteesta Kuulakuja 3 tarjottu tila asukastilaksi, jolloin tilasta olisi tullut osa toimialan asukastilaverkkoa ja tila olisi ollut avoimesti kuntalaisten ja järjestöjen yhteiskäytössä. Tilan ylläpitämisestä oli alustavasti neuvoteltu Hakunila-Länsimäki työttömät ry:n kanssa ja tilan käyttö oli tarkoitus kaupungin strategian mukaisesti suunnitella yhdessä asukkaiden kanssa. Länsimäen ja Rajakylän eläkkeensaajat ry jätti asiasta oikaisuvaatimuksen, jossa pyydettiin Kuulakujan tilan vuokraamista järjestötilaksi asukastilan sijaan. Kaupunginhallitus päätti hylätä oikaisuvaatimuksen 26.5.2014 § 18. Tämän jälkeen tilan omistaja on ilmoittanut, ettei se ole halukas vuokraamaan tilaa asukastilaksi. Ero *asukastilan* ja *järjestötilan* välillä on se, että asukastilan käyttöä hallinnoi kaupunki, kun taas järjestötilan käyttötarkoitus ja -ehdot perustuvat kaupungin ja tilan käyttäjän väliseen vuokrasopimukseen.

Kuntalaispalveluiden asukas- ja järjestötilojen palveluverkkosuunnittelua ohjaa osaltaan Vantaan talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma. Ohjelma sisältää tavoitteen luopua muista kuin kaupungin omistamista järjestötiloista. Kuntalaispalvelut ei ole valmistelemassa uusien järjestötilojen käyttöön ottamista Länsimäen alueella. Sen sijaan mahdollisia uusia asukastiloja etsitään palveluverkkosuunnitelman mukaisesti lähtökohtaisesti kaupungin omasta tilakannasta siten, että tilojen monikäyttöisyys ja yhteiskäyttö toteutuvat yli toimialarajojen.

Länsimäen koulun alueella on valmisteilla kaavamuutos, jonka toteutuessa alueelle tulee uutta asuntorakentamista sekä varaus julkisten palveluiden rakentamiselle. Pallaksen koulurakennus on tarkoitus purkaa ja Ylläksen koulua on laajennettu viime vuosina. Ylläksen koulussa on 504 m2:n liikuntasali, 220 paikan auditorio ja luokkatiloja, joista asukkaiden ja järjestöjen on mahdollista varata vapaa-ajankäytön vuoroja iltaisin ja viikonloppuisin. Koulun läheisyydessä sijaitsee Länsimäen nuorisotila, joka soveltuu järjestöjen päiväkäyttöön. Nuorisotilan 100 m2:n salia käyttävät myös eläkeläisryhmät. Koulun alueella entisen hammashoitolan tiloissa sijaitsee myös nuorisopalveluiden koordinoima kulttuurikuntola KUKU, joka palvelee monipuolista pienryhmätoimintaa liikuntapainotteisesti. Järjestöt voivat myös vuokrata käyttöönsä Vantaan seurakunnan tiloja Länsimäen kirkon yhteydessä. Aloitteessa mainittu käsityökerho on siirtynyt pois Pallaksen koulusta ja kokoontuu tällä hetkellä Kilpakujan asukastilassa.

Kuntalaispalvelut on aloitteellinen suunniteltaessa Länsimäen koulun alueelle uusia tiloja tulevan kaavan mahdollistamalla tavalla. Uusien tilahankkeiden myötä alueelle olisi mahdollista saada pysyviä tilaratkaisuja vuokratilojen ja muiden väliaikaisesti käytettävissä olevien tilojen sijaan. Kaupungin toimijoiden kesken voidaan suunnitella alueen asukkaita ja järjestöjä tehokkaasti palvelevia tiloja, joissa on mahdollisuus toimia myös päiväsaikaan. Kuntalaispalvelut tekevät yhteistyötä etenkin sivistystoimen kanssa varmistaakseen, että yhteiskäyttötilojen suunnittelussa otetaan huomioon alueen eläkeläisjärjestöjen aktiivisen ja monimuotoisen kerhotoiminnan tarvitsemat riittävän kokoiset tilat.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 47

Asukaspalveluiden apulaiskaupunginjohtaja va:n esitys:
Päätetään
a) antaa Kimmo Kiljuselle ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle asukaspalveluiden toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 21

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
Apulaiskaupunginjohtaja va. Heidi Nygren, puh. 09 839 22112, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
kuntalaispalveluiden johtaja Iiris Lehtonen, puh. 09 839 22767, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

22 § **Vastaus Juha Malmin ja usean muun (21) valtuutetun valtuustoaloitteeseen kuntalaisten osallisuusmahdollisuuksien parantamisesta - kuntalaisten kyselyvartti**

VD/1962/00.02.00.03/2014
KN/HO/IL/LL

Valtuutettu Juha Malmi ja 21 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Vantaa on kehittänyt vantaalaisten osallisuus- ja vaikutusmahdollisuuksia kiitettävällä tavalla. Asukkaille on järjestetty yhä enemmän asukasiltoja ja tiedotustilaisuuksia. Asukkaat on myös otettu mukaan kehittämään kaupungin toimintoja. Vantaa-kanava tarjoaa vantaalaisille kaupunginvaltuuston kokoukset suorina lähetyksinä ja kanavalla käsitellään mielenkiintoisia Vantaata koskevia asioita. Kehitystyötä on hyvä jatkaa.

Kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen lisäämiseksi esitän, että kaupunginvaltuuston kokouksissa kuntalaiset voisivat esittää sekä johtaville virkamiehille että poliittisille puolueille kysymyksiä. Tämän voisi toteuttaa siten, että kuntalaisilla olisi mahdollisuus lähettää viimeistään viikkoa ennen kokousta kirjallisesti kysymyksiä, joista muutamia valittaisiin vastattavaksi. Vastattavat kysymykset valitsisi riippumaton elin ja ne annettaisiin etukäteen tiedoksi ja valmisteltavaksi vastaajille.

Tämän valtuustoaloitteen toteuttamisella vahvistettaisiin kuntalaisten suoria osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia ja yleistä kiinnostusta politiikkaan.”

Kaupunginvaltuusto 3.3.2014 § 21

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Kaupunginkanslia ja kuntalaispalvelut toteavat vastauksena seuraavaa:

Aloitteessaan valtuutettu Malmi esittää, että kaupunginvaltuuston kokouksien yhteydessä järjestettäisiin kuntalaisten kyselyvartti, jonka aikana kuntalaiset voisivat esittää sekä johtaville virkamiehille että poliittisille puolueille kysymyksiä.

Kuntalaisen vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen on edellytys vahvan yhteisöllisyyden saavuttamiseksi ja tärkeää demokratian toteutumiseksi. Vantaan kaupungin strategian yhtenä kolmesta pääarvoista on yhteisöllisyys: ”Yhteisöllisyys on osallisuutta ja aktiivisuutta sekä vastuullisuutta yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Vantaalainen yhteisöllisyys on yhteishengen luomista sekä kumppanuutta yritysten ja kuntalaisten kanssa.” Lisäksi kaupungin toiminnassa painostetaan läpinäkyvyyttä. Strategian linjauksia noudatetaan kaikessa kaupungin toiminnassa ja kehittämisessä.

Alue- ja yhteisöpalveluiden tekemä lähidemokratia- ja osallisuustyö on kaupunkitasoista, koko organisaation läpäisevää toimintaa. Toiminnassa keskitytään ennen kaikkea lähidemokratian ja kuntalaisvaikuttamisen kehittämiseen ja osallisuusmallin toimeenpanoon. Aluetoimikunnat jatkavat nykyisen valtuustokauden loppuun. Kauden vaihtuessa otetaan käyttöön uusi lähidemokratiamalli. Myöhemmin tarkentuvan mallin tavoitteena on monipuolisten osallistumiskeinojen ja -rakenteiden turvaaminen sekä suoran demokratian ajantasaistaminen ja vahvistaminen.

Kuntalaisilla on mahdollisuus seurata valtuuston kokouksia ja selostustilaisuuksia, tilaisuudet ovat avoimia kaikille. Tiedot päätöksenteosta, esityslistat ja pöytäkirjat löytyvät kotisivuilta ja ovat kaikkien luettavissa.

Kaupungin viestintä toimii avoimesti ja tiedottaa aktiivisesti kaupungissa tapahtuvista ajankohtaisista asioista. Vantaa kanavan kautta asukkaat voivat helposti seurata valtuuston selostustilaisuuksia, kyselytunteja ja kokouksia reaaliajassa omilta tietokoneiltaan.

Muita osallistumis- ja vaikuttamiskanavia Vantaalla ovat asukasfoorumit ja vaikuttajapäivät, kuntalaisaloitteen tekeminen ja suora yhteydenotto viranhaltijoihin tai päättäjiin.

Asukasfoorumit ja vaikuttajapäivät
Vantaalla on vuodesta 2010 järjestetty asukasfoorumeita, tilaisuuksia joissa asukkailla on mahdollisuus keskustella ja esittää kysymyksiä suoraan kaupungin johdolle. Asukasfoorumeita järjestetään vuosittain eri puolilla Vantaata. Vuosina 2013–2014 asukasfoorumeita järjestettiin yhteensä neljä (viimeisin 29.9.2014). Lisäksi Vantaalla järjestetään vuosittain lasten ja nuorten vaikuttajapäivä.

Kuntalaisaloite
Kuntalain 28 § mukaan kunnan asukkailla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita, sen toimintaa koskevissa asioissa. Yleensä kuntalaisaloitteet saapuvat sähköpostitse tai kuntalaisaloite.fi –palvelun kautta. Aloitteet ohjataan oikealle toimialalle jossa aloitteisiin valmistellaan vastus. Vuonna 2012 kuntalaisaloitteita saapui 88 kpl, ja vuonna 2013 määrä oli pienempi, 65 kpl. Kuntalaisaloitteiden seurannasta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja valtuustolle joka vuoden maaliskuuhun mennessä.

Suora yhteydenotto viranhaltijoihin ja päättäjiin
Kunnan asukkaat voivat myös olla suoraan yhteydessä viranhaltijoihin ja päättäjiin joko kirjeitse, sähköpostitse tai puhelimitse. Kaupungin kotisivuille Osallistu ja vaikuta –osioon on koottu erilaisia osallistumistapoja ja linkkejä päätöksenteon seurantaan. Kaupungin etusivulta on linkit palautteen ja kuntalaisaloitteen antamiseen. Kaikilla suuralueilla järjestetyissä alueneuvonpidoissa on päässyt keskustelemaan alueiden asioista suoraan aluetoimikunnan ja kaupunginvaltuutettujen kanssa. Vantaa.fi -sivujen kautta löytyvät yhteystiedot (sähköpostilla, puhelimella). Suurimmalla osalla kaupungin työntekijöistä ja kaikilla luottamushenkilöillä on etunimi.sukunimi@vantaa.fi –osoitteet, joiden kautta heidät tavoittaa. Luottamushenkilöiden nimet löytyvät toimielinten yhteystiedoista.

Uutta kuntalakia koskevaan hallituksen esitykseen (HE 268/2014) kirjatut kunnan asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet vastaavat pääosin voimassa olevaa kuntalakia. Uutena toimintamallina osallistumisen ja vaikuttamisen esimerkkiluettelossa lakiesityksessä mainitaan kuntalaisraati (22 §).

Ottaen huomioon edellä mainitut osallistumis- ja vaikuttamiskanavat, ovat kuntalaisten vaikuttamiskanavat nykyisellään riittävät.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 31

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Juha Malmille ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle kuntalaispalveluiden ja kaupunginkanslian esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 22

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:
kuntalaispalveluiden johtaja Iiris Lehtonen, puh. 09 839 22767, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi,
hallintojohtaja Hanna Ormio, puh. 09 839 22484, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

23 § Vastaus Anssi Auran ja usean muun (27) valtuustoaloitteeseen Tikkurilan yhteispalvelupisteen hyödyntämisestä

VD/10002/00.02.00.03/2014
HN/RA/MT/LL

Valtuutettu Anssi Aura ja 27 muuta valtuutettua tekivät kaupunginvaltuustossa 17.11.2014 § 12 seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”**Taustaa**
Tikkurilan yhteispalvelupiste siirtyy Tikkurilan uuteen asemakeskukseen heti sen valmistuttua. Tikkurilan yhteispalvelupisteen rakennukseen ei tällä hetkellä olla suunniteltu toimintaa siirron toteuduttua. 13.11.2014 valtuuston selostustilaisuudessa saadun tiedon mukaan vanhaan rakennukseen ei olla suunniteltu mitään toimintaa asemakeskuksen siirtymisen jälkeen. Tila on keskeisellä sijainnilla Tikkurilan keskustassa. Tila tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden mm. järjestöille tai/ja nuorisopalveluille uuden kehittämiselle.

Aloite
Me allekirjoittaneet edellytämme kaupunkia aloittamaan selvitystyö, jonka tarkoituksena on esittää uusi käyttötarkoitus vanhalle rakennukselle. Käyttötarkoituksen pääpaino tulisi olla nuorissa ja järjestöissä.”

Kaupunginvaltuusto 17.11.2014 § 12

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Asukaspalveluiden toimiala toteaa aloitteeseen vastauksena seuraavaa:

Vantaalla on saavutettu myönteisiä tuloksia nuorisotyöttömyyden taltuttamisessa, mutta tätä työtä pitää monipuolistaa ja kehittää nuorten moninaisiin ja yksilöllisiin lähtökohtiin yhä paremmin pureutuvaksi ja viranomaisten saumattoman yhteistyön sallivaksi toiminnaksi. Vantaan kaupunki onkin jättänyt ESR-haussa Ohjaamo Vantaa -hankehakemuksen valtakunnallisessa nuorisotakuun toimenpidekokonaisuudessa ja hankeneuvottelut ovat käynnissä. Ohjaamo-hankkeen tavoitteenasetteluissa on tehty yhteistyötä Helsingin ja Espoon kanssa. Pääkaupunkiseudun Ohjaamot käynnistyvät aikaisintaan 1.3.2015 ja päättynevät alkuvuodesta 2018.

Ohjaamo Vantaa on kehittämishanke, jossa rakennetaan matalan kynnyksen palvelumalli nuorisotakuun toteuttamiseksi. Hankkeen tärkein tavoite on tavoittaa paremmin työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat alle 30-vuotiaat vantaalaiset ja luoda heille palvelupolku koulutukseen, työhön tai palveluiden piiriin. Hyvällä sijainnilla oleva monikanavainen asiakaspiste mahdollistaa matalan kynnyksen asioinnin. Osana hankevalmistelua asukaspalvelut on jo ryhtynyt toimenpiteisiin entisen Tikkurilan yhteispalvelun (matkakeskus) ottamiseksi käyttöön Ohjaamo Vantaan asiakastoimintoihin.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 48

Asukaspalveluiden apulaiskaupunginjohtaja va:n esitys:
Päätetään:
a) antaa Anssi Auralle ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle asukaspalveluiden toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 23

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
Apulaiskaupunginjohtaja va. Heidi Nygren, puh. 09 839 22112, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
kehittämispäällikkö Ritva Alatalo, puh. 040 541 5987, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

24 § **Vastaus Sari Multalan ja usean muun (45) valtuutetun valtuustoaloitteeseen liikuntalinjakokeilusta Sotungin koulussa**

VD/9104/00.02.00.03/2014
E-LH/LK/LL

Kaupunginvaltuutettu Sari Multala ja useat muut (45) valtuutetut tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Urheilun hyödyt nuorille ovat kiistattomat. Ehdotamme, että Vantaalla ryhdytään selvittämään liikuntalinjan perustamista yläkouluihin. Kokeilu voidaan toteuttaa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa ja näin ollen kunnalle ei muodostu merkittävää taloudellista rasitetta.

Oppilaille voidaan järjestää mahdollisuus harjoitella esimerkiksi aamulla ennen koulua tai iltapäivällä koulun jälkeen. Käytännössä toiminta tapahtuisi normaalin opetussuunnitelman ulkopuolella. Lukujärjestys olisi kuitenkin urheilua harrastaville yhtenäinen koulun alkamis ja lopettamisajan suhteen. Parhaiten tämä onnistuu järjestämällä oppilaat samalle luokalle.

Paikalliset urheiluseurat ovat jo ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua mallin toteutukseen ja tarjonneet valmentajiaan sekä harjoittelupaikkojaan käyttöön tätä tarkoitusta varten. Kaupungin puolelta tarvitaan tahtotila järjestää urheilevia oppilaita samoille luokille ja mahdollisesti harjoituspaikkojen käyttömahdollisuus. Ehdotamme, että Sotungin koulussa käynnistetään kokeilu mahdollisimman pian. Kokeilun onnistuessa voidaan toiminta laajentaa myös muihin Vantaan yläkouluihin.

Yhteistyössä urheiluseurojen kanssa toteutetun liikuntalinjan hyötyinä ovat:

- Yhdistää sujuvasti tavoitteellisen urheilun harrastaminen ja koulunkäynti
- Kehittää ja tiivistää kunnan ja seurojen välistä yhteistyötä
- Vapauttaa liikuntapaikkojen ja -tilojen ilta-aikoja ohjaamalla osa harjoituksista aamu ja iltapäiviksi
- Pitää nuoret harrastustoiminnan parissa nykyistä pidempään
- Mahdollistaa urheiluseuroille lisätä matalan kynnyksen harrastustoimintaa niille nuorille, jotka eivät halua kilpaurheilijoiksi
- Lisätä nuorten liikkumista yläkouluiässä

Samantapaisia liikuntalinjoja on toteutettu hyvin kokemuksin mm. Tuusulassa ja Espoossa. Me allekirjoittaneet uskomme, että **Vantaan tulee pyrkiä edistämään nuorten urheiluharrastusta aloittamalla liikuntaluokkakokeilu Sotungin koulussa.”**

Kaupunginvaltuusto 20.10.2014 § 10

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Sivistystoimen toimiala toteaa aloitteeseen vastauksena seuraavaa:

Valtuustoaloitteen mukaan Vantaan tulisi pyrkiä edistämään nuorten urheiluharrastuneisuutta. Tätä varten aloitteessa ehdotetaan, että aloitetaan kokeilu liikuntalinjasta Sotungin koulussa. Mikäli kokeilu onnistuu, voidaan toimintaa aloitteen mukaan laajentaa myös muihin vantaalaisiin yläkouluihin. Toiminta on aloitteen mukaan mahdollista toteuttaa yhdessä kolmannen sektorin kanssa siten, että kunnalle ei muodostu merkittävää taloudellista rasitetta. Aloitteessa esille nostettu nuorten urheilu- ja liikuntaharrastuneisuuden tukeminen on tärkeä ja huomionarvoinen asia. Myös yhteistyö ja sen lisääminen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on toivottavaa.

Tällä hetkellä nuorten tavoitteellinen urheilun harrastaminen ja koulunkäynti on voitu yhdistää vantaalaisilla kouluilla joustavin järjestelyin. Sotungin koulussa huomioidaan paljon urheilevien nuorten yksilölliset tarpeet laatimalla jokaiselle oppilaalle oma oppimissuunnitelma. Valinnaisiksi liikunnan

opinnoiksi voidaan hyväksyä oppilaan oman lajin valmennusta. Valmennuksen osalta oppilailla on mahdollisuus hyödyntää Sotungin lukion urheiluvalmennusta. Koulussa myönnetään ko. oppilaille anomuksesta vapaata leirien, turnausten ja kilpailumatkojen ajaksi. Tältä osin oppilailla on mahdollisuus suorittaa väliin jääneiden oppiaineiden opintoja esim. osallistumalla rästikokeeseen tai muilla korvaavilla tavoilla.

Sotungin koulun lisäksi Vantaalla toteutetaan Hämeenkylän, Kilterin, Peltolan ja Simonkylän yläkouluissa Urhea – yhteistyötä. Urhea on urheilijoiden, lajiliittojen, oppilaitosten, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä tukipalveluita tarjoavien tahojen yhteenliittymä. Urhea – yhteistyö tarjoaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellisen urheilun harrastamisen ja koulunkäynnin. Käytännössä Urhea – yhteistyö toteutuu 8. vuosiluokan valinnaisuutena (2 tuntia viikossa) läpi vuoden. Kahteen tuntiin kuuluu lajiharjoittelua urheiluseuran tai valmentajan kanssa. Tämä valinnaisuus on tarkoitettu nimenomaan niille nuorille, jotka harrastavat jotain lajia vakavissaan. Tällä hetkellä lajeina on jääkiekko, jalkapallo, salibandy ja voimistelu. Myös muiden lajien harrastajille on mahdollista järjestää oman lajin lajiharjoittelua. Urhea-yhteistyö on jatkunut toista lukuvuotta 8. luokilla. Useimmiten toiminnan jatkaminen on ollut mahdollista myös nykyisille 9. vuosiluokkalaisille.

Tavoitteellisen urheilutoiminnan lisäksi Vantaan perusopetuksessa on kehitetty urheiluseurojen kanssa tehtävää yhteistyötä yhdessä liikuntapalveluiden kanssa jo pitkään. Kehittämistyö on ollut aktiivista ja tuottanut hyviä tuloksia. Tällä hetkellä perusopetuksessa tehdään yhteistyötä noin 30 urheiluseuran kanssa. Viime lukuvuonna tehtiin kuntatasoiset lajiesittelysopimukset 27 vantaalaisen liikuntaseuran kanssa. Seurat esittelevät lajitarjontaansa aktiivisesti kouluissa ja toiminnasta on painettu oma esitteensä. Seurojen kanssa tehtävää yhteistyötä on toteutettu koulun kerhotoiminnan ja Liikkuvan koulun puitteissa, jolloin huomattava osa kustannuksista on rahoitettu hankkeilla. Näin ollen kunnan osuus kustannuksista on tähänkin saakka ollut kohtuullinen. Edellä mainitun toiminnan lisäksi 37 vantaalaisessa koulussa järjestetään matalan kynnyksen liikuntatoimintaa WAU ry:n kanssa. WAU ry palkkaa ohjaajat toimintaan vantaalaisista urheiluseuroista. Toiminnan piirissä on pääasiassa alakoulun oppilaita, mutta se antaa hyvän pohjan liikunnallisen elämäntavan omaksumiselle.

Vantaan 51 peruskoulusta 43 (15 ylä-/yhtenäiskoulua) on mukana Liikkuva koulu – hankkeen alaisessa toiminnassa. Liikkuvassa koulussa keskeistä on liikunnallisen koulupäivän toteuttaminen. Pyrkimyksenä on lisätä jokaisen oppilaan koulupäivänaikaista liikuntaa, ei vain urheilua harrastavien. Liikkuvan koulun toimintaperiaatteisiin kuuluu muun muassa vertaisohjaajatoiminta. Vertaisohjaajat ovat järjestäneet erilaisia liikunnallisia tempauksia ja yhtenäiskouluissa vertaisohjaajat ohjaavat alakoululaisia liikkumaan välitunneilla. Esimerkkeinä liikunnan lisäämisestä yläkoululaisille ovat myös mobiilisovellukset (HeiaHeia! ja Motivade), jotka aktivoivat liikkumaan erilaisten kilpailujen ja kampanjoiden avulla. Osassa kouluista on mahdollista käyttää kuntosalia ja liikuntasalia päivän aikana.

Valtuustoaloitteessa esitetyt asiat ovat hyviä ja kannatettavia. Edellä kuvattu kehittämistyö on ollut aktiivista ja sitä on yhdessä muiden toimijoiden kanssa suunniteltu jatkettavaksi. Kehittämistyön tavoitteet ovat pitkälti vastaavia kuin tehdyssä valtuustoaloitteessa. Uuden toimintamallin ottaminen meneillään olevan määrätietoisen kehittämistyön rinnalle saattaisi hajauttaa kehittämistyötä. Sivistystoimi näkee, ettei erillistä liikuntalinjaa yläkouluille tule pilotoida tai aloittaa. Koulujen tavoitteellista ja kilpaurheilun harrastamista tukevaa kehittämistyötä jatketaan suunnitellusti ja valtuustoaloitteessa esiintuodut tärkeät näkökohdat huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Lisäksi Liikkuva-koulun ja muiden toimenpiteiden avulla lisätään ja kehitetään jokaisen oppilaan koulupäivänaikaista liikuntaa.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 49

Sivistystoimen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Sari Multalalle ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sivistystoimen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 24

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Päätettiin yksimielisesti palauttaa asia uudelleen valmisteluun.

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth, puh. 09 839 22301, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

25 § **Vastaus Niilo Kärjen ja Ulla Sajaniemen sekä usean muun (13) valtuutetun valtuustoaloitteeseen lukioihin pääsyn alarajasta**

VD/8175/00.02.00.03/2014
EL-H/PY-K/B-JL/OK/LL

Valtuutetut Niilo Kärki ja Ulla Sajaniemi sekä 13 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”**Lukioihin pääsyn alaraja on päätettävä samassa toimielimessä**

Lukioihin pääsyn keskiarvon alarajan tulee olla sama kaikissa lukioissa Vantaalla.

Opetuslautakunta päättää suomenkieliseen lukioon hyväksymisen lukuaineiden keskiarvon alarajan.

Ruotsinkielistä opetusta koskeva vastaava päätösvalta kuuluu opetuslautakunnan ruotsinkieliselle jaostolle.

Esitämme, että Vantaan kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lukioon hyväksymisen keskiarvon alaraja – sekä ruotsinkieliseen lukioon että suomenkielisiin lukioihin – päätetään samassa toimielimessä.

On voitava varmistaa, että lukuaineiden keskiarvon alaraja lukioihin hyväksymisessä on sama (yhdenvertaisuuslaki 6 §).

Taustatietoja
Helsinki: 2015 suomenkieliset ja ruotsinkieliset lukiot ka. alaraja 7.00
Espoo: 2015 suomenkieliset ja ruotsinkielisen lukiot ka. alaraja 7.00”

Kaupunginvaltuusto 22.9.2014 § 11

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Sivistystoimi toteaa vastauksena seuraavaa:

Helsinge gymnasium on ainoa ruotsinkielinen toisen asteen oppilaitos Vantaalla ja sen viitekehys on koko pääkaupunkiseutu reunakuntineen. Ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa keskiarvoraja vaihtelee alueella ja kokonaistilanteeseen vaikuttavat koulutustakuu, saatavuus ja pienempi väestöpohja. Sen lisäksi tietty minimiopiskelijamäärä on välttämätön, jotta lukion opetussuunnitelman mukainen opetus ja ainetarjonta voidaan tarjota asianmukaisen kustannustehokkaasti ja toiminnallisesti.

Opetuslautakunta päätti 15.9.2014 § 5, että suomenkieliseen lukioon hyväksyttävän opiskelijan perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvo tulee olla vähintään 7.00. Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto päätti 28.10.2014 § 10, että ruotsinkieliseen lukioon Helsinge gymnasiumiin hyväksyttävän opiskelijan perusopetuksen päättötodistuksen alin keskiarvo lukuaineissa voi olla vähintään 6.50.

Keskiarvorajan nostaminen ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa tekisi opetussuunnitelman mukaisen toiminnan mahdottomaksi ilman merkittäviä lisäresursseja. Lisäksi se vaikeuttaisi henkilöstötilannetta ja toimintaa sekä lisäisi kustannuksia Vantaan ainoassa ruotsinkielisessä yläkoulussa, Helsinge skolassa, joka jakaa tiloja ja opetushenkilöstöä lukion kanssa. Lukiokoulutuksen järjestäminen Helsinge gymnasiumissa edistää kaupungissa asuvien nuorten kouluttautumista perusopetuksen jälkeen ja ehkäisee osaltaan syrjäytymistä. Keskiarvorajasta päätettäessä on katsottu koulutustarjonnan kokonaisuutta ja kustannustehokkuutta nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseksi. Ruotsinkielisiä ammatillisia oppilaitoksia Vantaalla ei ole.

Aloitteen mukaan yhdenvertaisuuslaissa (voimassa olevan lain (1325/2014) 8 §, aiemman lain (21/2004) 6 §) säädetty syrjinnän kielto edellyttäisi samaa lukuaineiden keskiarvon alarajaa suomen- ja ruotsinkielisessä lukiokoulutuksessa. Säännöksen mukaan ketään ei saa syrjiä muun muassa iän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon tai vakaumuksen perusteella.

Perustuslain (731/1999) 6 §:ssä säädetään yhdenvertaisuusperiaatteesta. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yleiseen yhdenvertaisuussäännökseen sisältyy vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Hallituksen esityksen (309/1993) mukaan yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien kansalaisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Hallituksen esityksen mukaan lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa. Perustuslain 6 §:ssä on pyritty pitämään silmällä sellaisia syrjintäperusteita, joita voidaan suomalaisessa yhteiskunnassa pitää syrjintäkiellon ydinalueena. Pykälä ei toisaalta kiellä kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaikka erottelu perustuisi syrjintäsäännöksessä nimenomaan mainittuun syyhyn. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti säännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla kuitenkin korkeat. Säännös ei estä tosiasiallisen tasa-arvon turvaamiseksi tarpeellista positiivista erityiskohtelua eli tietyn ryhmän asemaa ja olosuhteita parantavia toimia. Uuden yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaan sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi, ja jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Kielilain (423/2003) tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Hallituksen esityksessä (92/2002) todetaan, että säännös asettaa julkiselle vallalle velvoitteen omatoimiseen perusoikeuksien toteuttamiseen käytännön tilanteissa. Viranomaisen omatoiminen kielellisten perusoikeuksien toteuttaminen vastaa hyvän hallinnon vaatimusta. Kielilain 35 §:n mukaan julkisen vallan on perustuslain mukaisesti huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Jos olosuhteet sitä edellyttävät, julkisen vallan on ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin kansalliskieliin liittyvien sivistyksellisten tai yhteiskunnallisten tarpeiden turvaamiseksi. Hallituksen esityksen mukaan ilmaisua ”samanlaisten perusteiden mukaan” ei kuitenkaan tulisi tulkita siten, että kielelliset oikeudet on molempien kieliryhmien sivistyksellisten ja yhteiskunnallisten tarpeiden täyttymiseksi kaikissa tapauksissa turvattava samalla tavalla. Estettä ei näin ollen ole esimerkiksi sille, että kunta järjestää terveyspalvelunsa eri tavalla ruotsinkieliselle kuin suomenkieliselle väestölle, jos erilaiset järjestämistavat edistävät kielellisten oikeuksien toteutumista.

Käsiteltävässä asiassa on kyse siitä, millä tavoin suomen- ja ruotsinkielisten asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu käytännössä omaksutussa palvelun järjestämistavassa. Kyse on ennen muuta siitä, onko suomen- ja ruotsinkielisten toisen asteen koulutukseen pääsemisessä eroja, ja jos on, millaisista eroista mahdollisesti on kyse ja ovatko erot hyväksyttäviä. Asiassa mitattavaksi voidaan ottaa joko se, millä keskiarvolla pääsee suomen- tai ruotsinkieliseen vantaalaiseen lukioon, tai se, voiko Vantaalla opiskella toisella asteella sekä suomen- että ruotsinkielisessä oppilaitoksessa. Toisen asteen koulutukseen pääsemisen mahdollistaminen kaikille kieliryhmille voitaneen pitää hyväksyttävänä yhteiskunnallisena intressinä tavoiteltaessa tosiasiallista tasa-arvoa.

Opetuslautakunnan johtosäännön 6 §:n mukaan ruotsinkielinen jaosto käyttää opetuslautakunnalle määrättyä ratkaisuvaltaa silloin, kun asia koskee yksinomaan ruotsinkielistä varhaiskasvatusta, lasten päivähoitoa tai opetustointa. Aloitteessa esitetty lukiokoulutuksen keskiarvorajaa koskevan päätöksenteon siirtäminen samalle toimielimelle edellyttäisi em. opetuslautakunnan johtosääntöpykälän opetustointa koskevan kirjauksen muuttamista siten, että ruotsinkielinen jaosto käyttäisi opetuslautakunnalle määrättyä ratkaisuvaltaa silloin, kun asia koskee yksinomaan ruotsinkielistä opetustointa, lukuun ottamatta ruotsinkielisen lukiokoulutuksen keskiarvorajasta päättämistä. Koska edellä esitetyin perustein erilaisia lukuaineiden keskiarvorajoja lukiokoulutuksessa ei voida pitää lain vastaisina, myöskään esitettyyn päätöksentekoprosessin muuttamiseen ei ole tilanteessa tarpeen ryhtyä.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 50

Sivistystoimen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Niilo Kärjelle ja Ulla Sajaniemelle sekä 13 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sivistystoimen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 25

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Käsittely:
Valtuutettu Niilo Kärki esitti aloitevastauksen palauttamista valmisteluun.
Valtuutetut Juha Simonen ja Vaula Norrena kannattivat Kärjen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kärjen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 49 jaa-ääntä ja 12 ei-ääntä. Neljä läsnä olevaa valtuutettua ei ollut paikalla äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi, että palautusesitys tuli hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Liite:
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 25

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot:
Lakimies Olli Korhonen, puh. 050 314 6295, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 24
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kärki=EI
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:04:23
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:06:02

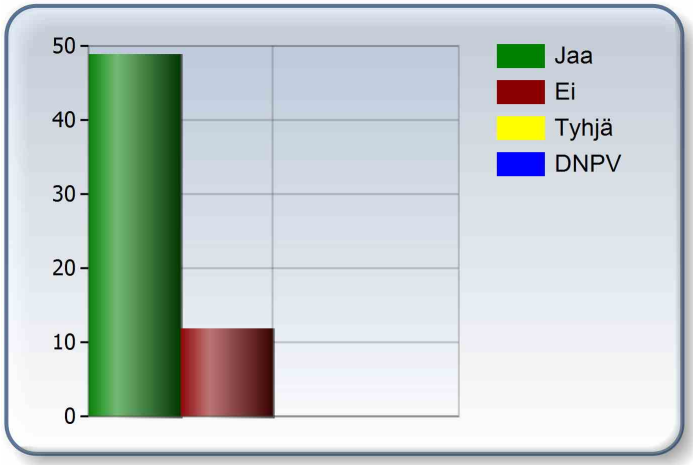
Äänestystulokset

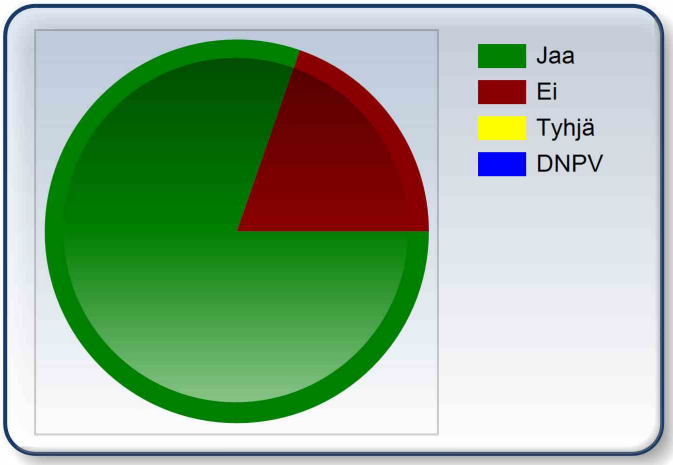
Osallistujat:

Paikalla	61	

Äänet:

Jaa	49	80,3%
Ei	12	19,7%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Norres	kok.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.

Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Sajaniemi	ps.
Salminvuo	kok.
Saramo	vas.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Tyystjärvi	vas.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.

Ei	
Auvinen	ps.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kärki	ps.
Malmi	ps.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Simonen	ps.

26 § **Vastaus Markku Weckmanin ja usean muun (31) valtuutetun aloitteeseen ryhtymisestä pikaisiin toimenpiteisiin Kiskotien rakentamiseksi**

VD/6052/00.02.00.03/2013
J-VN/HW/LL

Valtuutettu Markku Weckman ja 31 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin Kiskotien rakentamiseksi.

PERUSTELUT
Tikkurilan uusi Asemakeskus otetaan käyttöön vuoden 2014 aikana. Asemakeskuksen valmistuminen tulee lisäämään merkittävästi Ratatien liikennettä myös pohjoiseen eli Hiekkaharjun suuntaan. Kiskotien rakentamattomuudesta johtuen jopa rekkaliikennettä ohjautuu ahtaalle pihakatumaiselle Vanhalle Sahatielle ja aiheuttaa vaaraa Vanhan Sahatien ja Vehkatien kulmassa olevan mielenterveyskuntoutujien asuntolan asukkaille. Edellä mainitun lisäksi lisääntyvä liikenne risteävän kevyen liikenteen raitin (Vehkatie) kanssa muodostaa vaarallisia tilanteita jalankulkijoille ja muulle kevyelle liikenteelle.

Väliaikaisena toimenpiteenä tulee liikenne Ratatieltä Kiskotien suuntaan estää moottoriajoneuvolla ajo kielletty liikennemerkillä, tonteille ajon mahdollistavalla lisäkilvellä varustettuna. Näin menetellen liikenne ohjautuu meluaidoin varustetulle Valkoisenlähteentielle.”

Kaupunginvaltuusto 16.12.2013 § 12

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Kuntatekniikan keskus toteaa vastauksena seuraavaa:

Kiskotien rakentamiseen on ohjelmoitu vuodelle 2017 kunnallistekniikan rakentamisohjelmassa 2015 ja taloussuunnitelmassa vuosille 2015 - 2018. Kaupunki tutkii keväällä 2015 talousarviovalmistelun yhteydessä, voidaanko rakentamista aikaistaa jo vuodelle 2016.

Kaupunki on jo muuttanut Ratatien liikenteenohjaussuunnitelmaa siten, että Valkoisenlähteentien pohjoispuolelle ei enää ohjautuisi läpikulkuliikennettä.

Liitteenä asemakaavaote, josta ilmenee kaavanmukainen, toistaiseksi rakentamaton katuyhteys Ratatieltä Urheilutielle.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 56

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Markku Weckmanille ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle kuntatekniikan keskuksen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

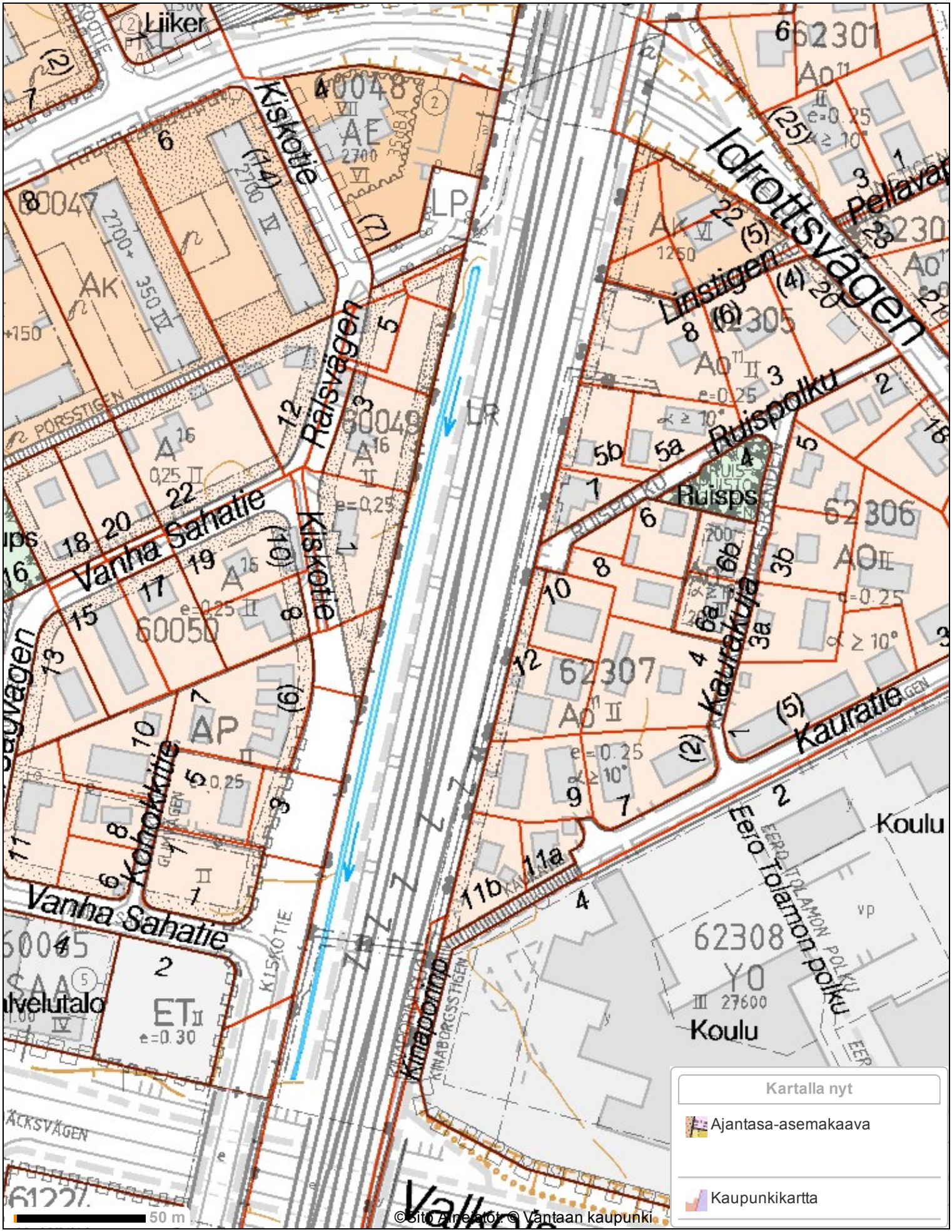
Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 26

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asemakaavaote, Kiskotie

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:
kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 09 8392 2427, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Liiker
Kiskotie
Idrottsvägen
Linstigen
Pellavat
Ruispolku
Ruisps
Rälsvägen
Porsstigen
Vanha Sahatie
Kiskotie
Kauratie
Kauratuja
Kohokuja
Vanha Sahatie
Kiskotie
Kinaborgsstigen
Eero Tolamon polku
Koulu
Koulu
Kartalla nyt
Ajantasa-asemakaava
Kaupunkikartta
50 m
©Sito Aineistot: © Vantaan kaupunki

27 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja usean muun (16) valtuutetun aloitteeseen rakennushankkeiden laadun parantamiseksi

VD/8184/00.02.00.03/2014
J-VN/JV/LL

Valtuutettu Jari Jääskeläinen ja 16 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Kuten me kaikki tiedämme monissa kouluissa ja päiväkodeissa on ongelmia sisäilman kanssa, jotka sitten aiheuttavan kaikenlaista harmia kaupungille ja ennen kaikkea se vaarantaa käyttäjien terveyden. Monesti syytetään rakennusaikaista kireää aikataulua, mutta se on yleensä tilaaja joka määrää aikataulun. Syitä löytyy myös valvonnasta, olosuhteista, suunnittelusta, osaamisesta ja monesta muusta tekijästä. Yleisin selitys on, ”tämä on yhteensattumien summa”, vai onko?

Rakentamisen laatua ei paranna se, että perustettaisiin ”mustalista” johon sitten laitetaan yrityksiä joilla on eniten sattunut ongelmatapauksia. Se ei myöskään laillisesti ole kestävä.

Rakentamisen laatuun voidaan parhaiten vaikuttaa parantamalla jokaista edellä mainittua asiaa ja **VAATIMALLA, ETTÄ VANTAALLA RAKENNUSTYÖT TEKEE RAKENNUSALAN AMMATTILAINEN,** koskee myös työnjohtoa.

Aloite:

Vaaditaan jatkossa urakoitsijoilta, että he käyttävät vain rakennusalan ammattilaisia Vantaan kaupungin kohteissa.

Ammattilaisuuden osoituksena voidaan käyttää esimerkiksi tutkintoja. Esimerkiksi savupiipun nuohoojalta vaaditaan tutkinto. Sähkömieheltä vaaditaan tutkinto. Vesieristäjältä vaaditaan sertifikaatti jne. Miksi sitä ei vaadita kirvesmieheltä tai elementtiasentajalta?

Siksi, että Suomen rakennustyömarkkinoille on siirtynyt voimalla ulkomaista täysin kouluttamatonta työvoimaa. Verottajan rakennusalan julkiseen verorekisteriin (1.9.2014) on tällä hetkellä rekisteröitynyt 783 242 henkilöä. Heistä 79 712 kansalaisuus on muu kuin Suomi ja 25 630 työntekijällä kotipaikka on muu kuin Suomi. Työvoiman joukossa on paljon maanviljelijöitä, telakkatyöntekijöitä, jopa paimenia. Näin työntekijästä johtuvat rakennuskustannuksen on saatu minimoitua laadukkaan rakentamisen kustannuksella.

Me ei voida olettaa, että työtä tehdään laadulla, kun ei ole riittävää kielitaitoa ja rakennusalan osaamista. Jatkossa Vantaalla pitää ykkössijalle nostaa rakennustyöntekijän osaaminen ja koulutus, joka tulee varmentaa esimerkiksi rakennusalan tutkinnoilla. Tämä rajoite ei tulisi koskemaan kesätyössä olevia nuoria, eikä rakennusalan koulutuksessa olevia harjoittelijoita jne.”

Kaupunginvaltuusto 22.9.2014 § 13

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Maankäytön toimialalla sekä tilakeskus että kuntatekniikan keskus käyttävät rakennusalan yleisiä sopimusehtoja (YSE) urakkasopimustensa sopimusehtoina.

Jo näiden sopimusehtojen (YSEn) lähtökohta on, että sopijapuolten katsotaan olevan alan ammattilaisia. Sopimusehdot myös edellyttävät urakoitsijan varmistavan omien suoritustensa laatutason ennen tilaajan tarkastuksia /vastaanottoa. Näitä varmistavia käytänteitä on mm. YSEn edellyttämät urakoitsijan itselle luovutukset.

Koska rakentaminen edellyttää aina tilaajan suorittaman valvonnan lisäksi myös tilaajan vaateita laatutasosta, on toimialalla urakkatarjouspyyntöasiakirjoissa kiinnitetty huomiota aloitteessa mainittuun asiaan useissa kohdissa.
Tällaisista kohdista esimerkkeinä mainittakoon Aurinkokiven monikäyttöisen palvelurakennuksen tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjoissa olevassa urakkaohjelmassa oleva kohdat:

- Urakoitsijan on valvottava oman ja aliurakoitsijoidensa työnjohdon ja työvoiman osaamista ja työsuoritusta sekä työtuloksen vaatimustenmukaisuutta. Työvaiheiden oikeaan ajoitukseen ja työsuoritusten laatuun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Urakoitsijan on myös valvottava hankintojen ja aliurakoitsijoiden rakennusvaiheiden ajoitusta, kelvollisuutta ja työsuoritusta, jotta sopimuksen mukainen laatu kaikilta osin saavutetaan.
- urakoiden ketjutus yli toisen urakoitsijan on kielletty
- urakoitsijan tulee kiinnittää erityistä huomiota työnjohtonsa ja aliurakoitsijoidensa työnjohdon osaamiseen ja ammattitaitoon sekä työn sopimuksenmukaisen laadun valvontaan

Maankäytön toimialan urakkasopimuksissa on aloitteessa mainittuun tärkeään asiaan jo kiinnitetty huomiota.

Hankintalain näkökulmasta varsinaisten työn suorittajien osaamisen arviointi tarjousvaiheessa esim. laatupistein on käytännössä mahdotonta, koska varsinaiset tekijät eivät yleensä ole tiedossa tarjousvaiheessa.

Talonrakennuksessa on yksittäisiä työsuoritteita, kuten esim. vedeneristystyöt, joiden suorittajilta edellytetään hyväksytty sertifiointi. Ja näissä tapauksissa tekijöiltä ko. sertifikaatti luonnollisesti edellytetään.
Vastaavasti infrastruktuurin alalle ollaan valmistelemassa eri ammattiryhmien pätevyysvaatimuksia ja kuntatekniikan keskus on osallistumassa vaatimusten valmisteluun alan yhdistysten kanssa. Mikäli em. sertifioidut pätevyysvaatimukset saadaan voimaan, niin ne tulevaisuudessa mahdollistavat kelpoisuusehtojen asettamisen urakoitsijalle tai palveluntuottajalle jo tarjouspyyntövaiheessa sekä myös työvoiman pätevyyden valvomisen toteutusvaiheen aikana.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 55

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa valtuutettu Jari Jääskeläiselle ja usealle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan esityksenmukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 27

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.
Käsittely:
Valtuutettu Jari Jääskeläinen esitti, että aloitevastaus palautetaan valmisteluun.
Valtuutettu Juha Malmi kannatti Jääskeläisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Jääskeläisen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 42 jaa-ääntä ja 19 ei-ääntä. Kolme läsnä olevaa valtuutettua ei ollut paikalla äänestyksessä. Puheenjohtaja totesi, että palautusesitys tuli hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Liite:
- Äänestyspöytäkirja KV 2.3.2015 § 27

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:
rakennuttajapäällikkö Juha Vuorenmaa, puh. 040 534 6960, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 26
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Jääskeläinen=EI
Äänestyksen aihe:	palautus
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:21:16
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:21:54

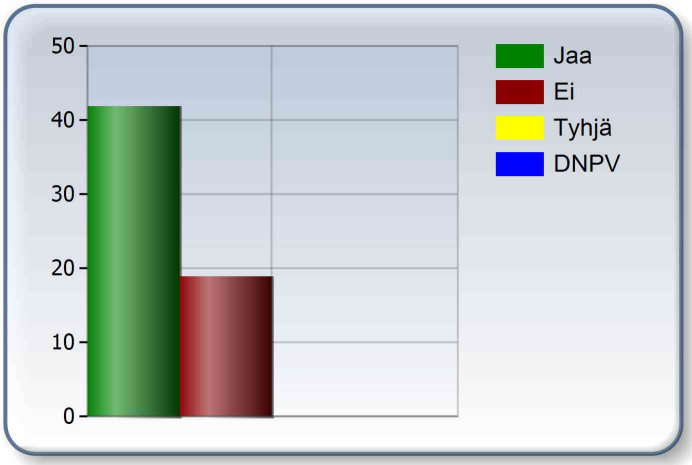
Äänestystulokset

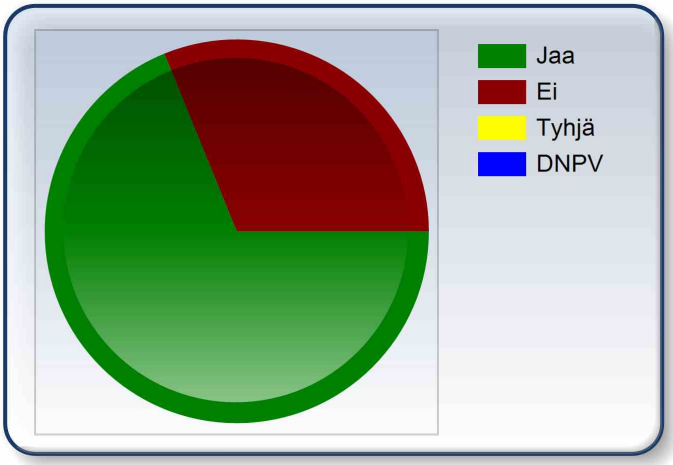
Osallistujat:

Paikalla	61	

Äänet:

Jaa	42	68,8%
Ei	19	31,2%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Huhta	vihr.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.

Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.
Åstrand	vihr.

Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Jääskeläinen	vas.
Kauppinen	vihr.
Kyyrö	ps.
Malmi	ps.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.

28 § Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta

KA/760/10.02.03/2011
J-VN/LM-H/HWE/LVI/MSI/VKA/AMÄ/JHE/THU/SRA/AVU/JB

Östersundom-toimikunta on pyytänyt Vantaan kaupungin lausuntoa Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta 31.3.2015 mennessä.

Östersundomin yhteinen yleiskaavaehdotus on Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyössä laatima. Kuntien kaupungin- ja kunnanvaltuustot päättivät vuoden 2010 lopulla kuntien yhteisen yleiskaavan laatimisesta ja suunnittelua johtavan Östersundom-toimikunnan perustamisesta. Kuntien valtuustot ovat delegoineet yhteisen yleiskaavan hyväksymispäätöksen toimikunnalle. Ehtona on, että kuntien valtuustot puoltavat kaavan hyväksymistä. Yhteisen yleiskaavan vahvistaa ympäristöministeriö.

Yleiskaava avaa laajentumissuunnan itään tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuvalle kaupunkimaiselle taajamarakenteelle. Tavoitteena on monikeskuksinen kaupunkirakenne ja palveluiden tasapainoinen sijoittuminen koko kaava-alueelle. Seudullisesti merkittävä keskus on Sakarinmäki. Liikenteen solmukohtana ja työpaikka-alueena myös osittain Vantaan alueelle sijoittuva ensimmäisen metrokeskus Länsisalmi on merkittävä.

Yleiskaavaehdotuksen kokonaiskerrosalaksi on arvioitu n. 6,7 milj. k-m², josta asumista on 4,7 milj. k-m². Asuinkerrosalasta on kerrostaloissa noin 29 %, kaupunkipientaloissa 43 % ja pientaloissa 28 %. Asukasmääräksi on arvioitu 70–100 000 uutta asukasta riippuen asumisväljyyden kehityksestä. Työpaikkamääräksi on arvioitu 15 000–30 000 uutta työpaikkaa. Vantaan Länsimäen laajennusalueille ja Länsisalmeen on arvioitu uusia asukkaita tulevan yli 10 000, mutta määrät täsmentyvät jatkosuunnittelussa. Yleiskaavan alustava toteutusohjelma perustuu HLJ2015-luonnoksen mukaisesti siihen, että Itämetron rakentaminen on ajankohtaista vasta vuoden 2026 jälkeen. Yleiskaavan vaikutuksista on erillinen kooste kaava-aineistossa. Vantaan alueella merkittävin vaikutus kohdentuu Westerkullan ja Länsisalmen kulttuurimaisemaan.

Lausunnon liitteenä on yleiskaavakartta. Kokonaisuudessaan lausunnoilla oleva kaava-aineisto löytyy osoitteesta http://yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/kaavaehdotus/

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 57

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta.

Käsittely:
Kaupunginhallituksen jäsen Hannu Kokko esitti, että lausunnon toiseksi kappaleeksi lisättäisiin seuraava teksti: ”Osayleiskaava ei täysin täytä maankäyttö- ja rakennuslain, eikä luonnonsuojelulain vaatimuksia. Ongelman muodostaa alueelle suunniteltu massiivinen 70 000-100 000 hengen asukasmäärä. Määrää olisi rajattava pienemmäksi.”
Kaupunginhallituksen jäsenet Paula Lehmuskallio ja Pirkko Kotila kannattivat Kokon esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kokon esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niemelä, Näätsaari, Orpana, Suvensalmi) ja 7 ei-ääntä (Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Lehmuskallio Niinistö, Ryhänen, Åstrand), joten muutosesitys tuli hylätyksi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti muuttaa lausunnon kolmannen kappaleen, joka alkaa ”Westerkullan kartanon maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema on esitetty lausunnoilla olevassa …” kuulumaan seuraavasti:
”Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Myös Östersundomin osayleiskaavassa kyseinen alue tulisi merkitä kulttuurimaisemaksi”, lisäksi päätettiin lisätä lausunnon loppuun uusi kappale joka kuuluu seuraavasti:

Kaupunginhallituksen jäsen Hannu Kokko esitti, että ”Selvitys Östersundom joukkoliikenteen …” alkavan kappaleen jälkeen lisätään seuraava virke: ”Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella.” Kaupunginhallituksen jäsenet Paula Lehmuskallio, Jaakko Niinistö ja Pirkko Kotila kannattivat Kokon esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kokon esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 6 jaa-ääntä (Bruun, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Näätsaari, Suvensalmi) ja 10 ei-ääntä (Jääskeläinen, Karlsson, Kokko, Kotila, Lehmuskallio, Niemelä, Niinistö, Orpana, Ryhänen, Åstrand) yhden jäsenen (Kaira) äänestäessä tyhjää, joten muutosesitys hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti lisätä ennen ”Vantaa ei ole varautunut metron …” -alkavaa kappaletta seuraavan virkkeen: ”Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti.”

Kaupunginhallituksen jäsen Hannu Kokko esitti, että lausunnon loppuun lisätään seuraava virke: ”Norbergetin paljon tilaa vaativien toimintojen alue on sen pohjoisosasta ylimitoitettu ja vaarantaa sellaisenaan Sipoonkorven virkistyskäytön. Aluetta tulisi rajata pienemmäksi.” Kaupunginhallituksen jäsenet Paula Lehmuskallio ja Pirkko Kotila kannattivat Kokon esitystä.
Puheenjohtaja totesi asiasta jouduttavan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kokon esitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Bruun, Kaira, Karlsson, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Niinistö, Näätsaari, Orpana, Suvensalmi) ja 7 ei-ääntä (Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Lehmuskallio, Niemelä, Ryhänen, Åstrand), joten muutosesitys hylättiin.
Päätös:
Päätettiin esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 28

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja Anniina Kostilainen esitti, että lausunnon toiseksi kappaleeksi lisätään seuraava teksti: ”Osayleiskaava ei täysin täytä maankäyttö- ja rakennuslain, eikä luonnonsuojelulain vaatimuksia. Ongelman muodostaa alueelle suunniteltu massiivinen 70 000–100 000 hengen asukasmäärä. Määrää olisi rajattava pienemmäksi.”
Valtuutettu Timo Juurikkala ja vasemmistoliiton valtuustoryhmä kannattivat Kostilaisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kostilaisen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 40 jaa-ääntä ja 24 ei-ääntä, joten muutosesitys hylättiin.

Kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja Anniina Kostilainen esitti, että lausunnon loppuun lisätään seuraava teksti: ”Norbergetin paljon tilaa vaativien toimintojen alue on sen pohjoisosasta ylimitoitettu ja vaarantaa sellaisenaan Sipoonkorven virkistyskäytön. Aluetta tulisi rajata pienemmäksi.”
Valtuutetut Timo Juurikkala ja Sari Multala sekä vasemmistoliiton valtuustoryhmä kannattivat Kostilaisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Kostilaisen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.
Äänestyksessä annettiin 36 jaa-ääntä ja 28 ei-ääntä, joten muutosesitys hylättiin.
Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Lisäksi merkittiin, että **Vihreä valtuustoryhmä** jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Östersundomin osayleiskaavaehdotuksessa on luontoarvot huomioitu puutteellisesti. Kaavan asuntotuotantovolyymiin ja raideliikenteeseen liittyvät tavoitteet ovat ristiriidassa Naturan ja valtakunnallisten luonnonsuojelutavoitteiden kanssa. Tämä johtaa käytännössä poikkeusluvan hakuprosessiin Natura2000-alueiden merkittävän heikentämisen vuoksi. Poikkeusluvan saaminen on epävarmaa, eikä haittaa saada vähennettyä ilman merkittäviä muutoksia kaavaehdotukseen.

Ongelman muodostaa alueelle suunniteltu massiivinen 70–100 000 hengen asukasmäärä. Määrää olisi rajattava pienemmäksi.

Vantaan puolelle suunniteltu Länsisalmen metroasema on sijainniltaan hankala ja vaatisi ympäröivän yhdyskuntarakenteen huomattavan muutoksen, mikä toisaalta on ristiriidassa Vantaan yleisten kaupunkirakenteen kehittämistavoitteiden kanssa. Asema tulisi myös huomattavan kalliiksi toteuttaa. Tässä taloudellisessa tilanteessa ei ole perusteltua, että Vantaa lähtisi toteuttamaan metroasemaa ja sen ympäristön rakentamista

Norbergetin paljon tilaa vaativien toimintojen alue on sen pohjoisosasta ylimitoitettu ja vaarantaa sellaisenaan Sipoonkorven virkistyskäytön. Aluetta tulisi rajata pienemmäksi.

Östersundomin raideliikenneratkaisun jatkosuunnittelu edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Pikaraitiotie-vaihtoehto on selvitettävä myös metron korvaavana vaihtoehtona.”

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta, KH 9.2.2015
- Lausuntopyyntö Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta
- Östersundom yhteinen yleiskaava YK0035, kaavakartta 9.12.2014
- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi toiseen kappaleeseen
- Äänestyspöytäkirja, kv 2.3.2015 § 28, Kostilaisen esitys lisäykseksi lausunnon loppuun

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 09 8392 2745
aluearkkitehti Vesa Karisalo, puh. 09 8392 2684
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupungin lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavasta

Östersundomin yleiskaava on kolmen kunnan yhteinen yleiskaava, jonka laadintaprosessi on ollut laaja ja pitkäkestoinen. Yhteistyö kolmen kunnan maankäytön asiantuntijoiden kesken on ollut antoisaa. Yleiskaavaehdotuksen laadinnassa ja erityisesti Natura-selvityksen pohjalta tehdyissä muutoksissa eivät Vantaan kaupungin hallintokunnat ole olleet kattavasti mukana. Tästä syystä Vantaan kaupunki on päätynyt kokoamaan sisäisen keskustelun kautta lausunnon, johon on täsmennetty kaupungin kanta yleiskaavaehdotukseen.

Vantaan kaupungin tavoitteena on edistää ja suosia kohtuuhintaista asuntotuotantoa.
Yleiskaava osoittaa merkittävän osan asuntorakentamisesta kaupunkipientalovaltaiseksi määritellyille alueille, joiden enimmäiskerrosluku on kolme. Nykyisen lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmien voimassa ollessa kaupunkipientalorakentamisen on koettu olevan melko kallis ja yksityiselle kertarakentajalle työläs rakentamistapa. Kaupunkikuvallisista eduistaan huolimatta se on lisäksi tällaisen metroon perustuvan suuren kasvusuunnan toteuttamistapana mahdollisesti liian tehoton. Vaihtoehtoisena rakennustapana se on erinomainen lisä kokonaisuuteen, mutta rakentamisen pääpainopisteen tulisi olla tehokkaampi. Vantaan Kaupunginhallitus linjasi tästä asiasta 1.12.2014 päättäessään osaltaan Östersundomin yleiskaavaehdotuksen lausunnoille lähettämisestä, että metroasemien läheisyydessä tulisi olla tehokkaampaa kerrostalorakentamista.

Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Myös Östersundomin osayleiskaavassa kyseinen alue tulisi merkitä kulttuurimaisemaksi.

Länsisalmen uuden kaupunginosan rajautumista peltomaisemaan on jatkosuunnittelussa vielä tarpeen tarkistaa siten, että peltoalue jää eheämmäksi ja kartanon toiminnan kannalta välttämättömät rakennukset säilyvät peltoalueella. Länsisalmen rakentamisen tehokkuutta tulee jatkosuunnittelussa painottaa vielä esitettyjä linjauksia voimakkaammin metroaseman ja Länsisalmesta Länsimäkeen kulkevan poikittaisen raidelinjauksen varteen. Tämä mahdollistaa kulttuurimaiseman rajauksien uudelleen arvioinnin vaikuttamatta rakentamisen määrään.

Asukkaiden ja työpaikkojen painopisteen siirtäminen tukisi Länsisalmen kaupunginosan palveluiden ja joukkoliikenteen rakentamista myös Länsisalmen nykyisen kylän alueelle, joka ei välittömästi liity metroasemaan. Liikenneväylien haittojen leviämisen vähentämistä Kehä III:n varren tehokkaammalla rakentamisella tulee tutkia jatkosuunnittelussa.

Natura-selvityksessä linjattiin tarpeelliseksi leventää Länsisalmen itäpuolista viherkäytävää siten, että yhteys Natura-alueilta Sipoonkorpeen paranee. Viherkäytävä on esitetty yleiskaavaehdotuksessa tarkoilla aluerajauksilla olevaan pientaloasutukseen. Viherkäytävän puolella on kuitenkin muutamia omakotitaloja, joiden piha-alueet eivät voi toimia virkistysalueen osana. Yleiskaavaehdotukseen tulisi nämä Purosillantien pohjoispuoliset alueet muuttaa taajama-alueiksi, joiden ominaispiirteet säilytetään. Merkintä mahdollistaisi kiinteistöjen kehittämisen ympäröivän viherkäytävän ehdoilla ja väljät tontit toimivat kuitenkin osana ekologista yhteyttä.

Selvitys Östersundomin joukkoliikenteen ja ajoneuvoliikenteen verkon kapasiteetista on vielä kesken, joten yleiskaavan liikennejärjestelmän toimivuutta on vaikea arvioida. Jos metron ja mahdollisesti pikaraitiotien kapasiteetti ei riitä, tulee ongelma ratkaista ennen yleiskaavan vahvistamista.

Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella.

Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti.

Vantaa ei ole varautunut metron rahoitukseen ennen HLJ:ssä määritettyä kautta 2025–2040. Metron vaatimaan suunnitteluun tulee varata aikaa ja resursseja ennen rahoitus- ja hankepäätöksen tekemistä.

Yleiskaavaehdotuksen kaupan ratkaisu on pääosin hyvä ja Vantaan yleisten kaupan ohjaamisperiaatteiden mukainen. Kerrostalovaltaisten alueiden kaavamääräys, joka mahdollistaa merkitykseltään paikallisten vähittäiskaupan suuryksiköiden (esimerkiksi hypermarket) sijoittumisen joukkoliikennereittien varrelle, voi johtaa tilanteeseen, jossa keskustatyyppinen kaupan keskittymä ei muodostu keskusta-alueille vaan jonnekin kerrostaloalueelle. Kaupan ohjaamiseksi voimakkaammin keskuksiin voisi määräykseen lisätä rajoituksen mikä rajaisi joukkoliikennereittien varren kaupan korkeintaan 3000 k-m^2 suuruisiin vähittäiskaupan suuryksiköihin.

Kaavaehdotuksessa osoitetaan louheen ja ylijäämämaiden käsittelylle ja loppusijoitukselle useita vaihtoehtoisia paikkoja (et-1). Koko pääkaupunkiseudun rakentamisesta aiheutuvien maamassojen kokonaisvaltainen hallinta mm. rakennuskustannusten hillitsemiseksi edellyttää, että alueelle pystytään osoittamaan riittävästi kapasiteettia ylijäämämaiden vastaanotolle. Tämä saattaa tulevaisuudessa vaatia useammankin em. alueen käyttöönottoa vaiheittain.

Vantaan voimassa oleva yleiskaava ohjaa rakentamista asemakaavoitetun alueen ulkopuolella. Rakentamista ennen asemakaavoitusta säädellään yleiskaavalla. Uudisrakentamishanke ei saa haitata tulevaa asemakaavoitusta. Mitoitus on linjattu Vantaan yleiskaavassa jo 1980-luvulla ja on toiminut maanomistajien tasapuolisen kohtelun perusteena siitä asti. Östersundomin yhteinen yleiskaava kumoaa tämän toimivan järjestelmän ja perustuu asumisen osalta periaatteeseen, ettei uudisrakentaminen ole mahdollista ilman asemakaavaa. Tämä tulee olemaan kohtuutonta maanomistajille, koska asemakaavoitus tulee olemaan joillain alueilla ajankohtaista vasta vuosikymmenien kuluttua.

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA 22.12.2014

Arvoisa vastaanottaja

LAUSUNTOPYYNTÖ ÖSTERSUNDOMIN YHTEISESTÄ YLEISKAAVAEHDOTUKSESTA

Östersundom-toimikunta pyytää lausuntoanne Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta. Lausunnot pyydetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen 20 §:n mukaisesti Uudenmaan liitolta, kunnilta, joiden alueiden käyttöön kaava vaikuttaa, Uudenmaan ELY-keskukselta sekä tarpeen mukaan muilta yleiskaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä.

Lausunto pyydetään toimittamaan 31.3.2015 mennessä Helsingin kaupungin kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen helsinki.kirjaamo(a)hel.fi tai postilla osoitteeseen Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Kaupunkisuunnitteluvirasto, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.

Yleiskaavaehdotuksen aineistoon voi tutustua verkossa osoitteessa www.yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/kaavaehdotus/. Kaavakartta toimitetaan lausunnon antajille tulosteena pyydettäessä. Pyyntö pyydetään toimittamaan sähköpostilla osoitteeseen marja.leino(a)hel.fi.

Kaavaehdotusaineiston lisäksi lausuntopyyntö koskee kaavaluonnosvaiheen valmisteluaineistoa, jonka perusteella Östersundom-toimikunta päätti 7.5.2012, että yleiskaavaehdotusta valmistellaan yleiskaavaluonnoksen 9.2.2012 päivätyn vaihtoehto B:n pohjalta. Luonnosvaiheen aineistoon voi tutustua verkossa osoitteessa www.yhteinenostersundom.fi/yleiskaava/tarkistettu-luonnos/.

Yleiskaavaehdotukseen ja muuhun aineistoon voi tutustua myös 26.1.–4.3.2015 Helsingissä kaupungintalon Virka infossa (Pohjoisesplanadi 11–13), kaupunkisuunnitteluvirastossa (Kansakoulukatu 3, 1 krs), info- ja näyttelytila Laiturilla (vanha linja-autoasema, Narinkka 2), Itäkeskuksen kirjastossa (Turunlinnantie 1), Winbergin sataman kahvilassa (Karhusaarentie 34) sekä Sakarinmäen koululla (Knutersintie 924). Vantaalla aineistoon voi tutustua Kaavoituksen ja maankäytön asiakaspalvelupisteessä (Kielotie 28, katutaso) sekä Sipoossa Kuntalan 1. kerroksen asiakaspalvelupisteessä (Iso Kylätie 18) sekä Söderkullan kirjastossa (Amiraalintie 2).

Helsinki
Helsingin kaupungin kirjaamo
kaupunkisuunnitteluvirasto
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Sipoo
Sipoon kunta
Kehitys- ja kaavoituskeskus
PL 7
04131 SIPOO

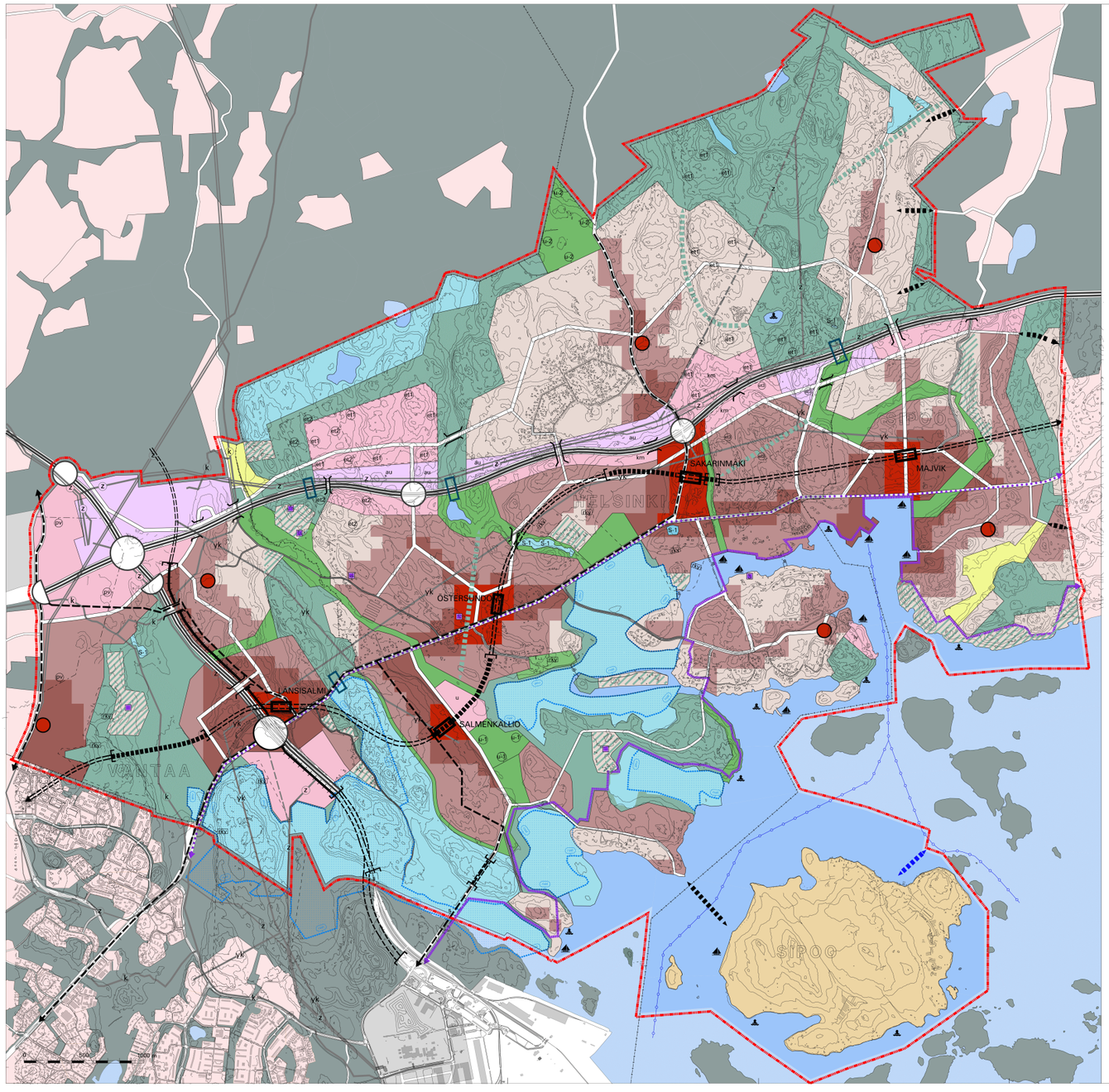
Vantaa
Vantaan kaupunki
maankäyttö ja ympäristö
Kielotie 28
01300 VANTAA

Lausunnon antajille järjestetään yleiskaavaehdotuksen esittelytilaisuus keskiviikkona 28.1.2015 klo 9-12 Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston auditoriossa osoitteessa Kansakoulukatu 3. Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan 21.1. mennessä sähköpostilla osoitteeseen kristiina.hyvari(a)hel.fi.

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA

Mikko Aho
toimikunnan puheenjohtaja

Kaisu Tähtinen
toimikunnan pöytäkirjanpitäjä

YLEISKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET:

KESKUKSET JA TAAJAMA-ALUEET

Toiminnoiltaan monipuoliset rakentamisalueet, joilla asuminen, palvelut, elinkeinotoiminta, lähiviikistys, yhdyskuntateknisen huolto ja liikuminen toimitsivat.

Tärkeimmassa suunnittelussa on tavoitteena eurooppalainen kaupunki, joissa rakennukset reunustavat katuja, aukioita ja puistoja, jossa julkiset tilat luovat viihtyisät edellytykset kaupunkielämälle ja elinkeinotoiminnalle, pois lukien erillisiin muodostavat verkkomaisen rakenteen ja jossa kävely, pyöräily ja joukkoliikenne tarjoavat kiittävän liikumisen palveluverkon.

Keskusten, taajama-alueiden ja vähittäiskaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus on sidottava raideliikenteeseen perustuvan joukkoliikennejärjestelmän toteuttamiseen.

Vähittäiskaupan suuryksiköt on mitoitettava siten, että paikalliset palvelut pystyvät tasapainoinen alueellinen kehitys ja saavutettavuus turvataan.

Päivittäistavarakaupan yksiköt on mitoitettava paikallisen kysynnän mukaan.

Alueille on osoitettava asukasmäärään nähden riittävät kaupan toimitilapinnat ja muut lähiviikistyspalvelut. Lähiviikistyspalvelut on toteutettava samoin perustein kuin asuntotuotannon kanssa.

Keskustatoimintojen alue.
Ohjeellinen tonttitehokkuus on suurempi kuin et = 0,6. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Sakarinmäen keskustatoimintojen alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa. Muille keskustatoimintojen alueille saa sijoittaa merkitykseltään paikallista vähittäiskauppaa.

Länsimetron ja Sakarinmäen metroasemien ympäristöjä kehitetään seudullisesti merkittäviksi liikenteen solmukohtina ja liityntäliikenteen alueina.

Paikalliskeskus.
Päivittäistavarakaupan ja lähipalveluiden keskittymä, jonne saa sijoittaa paikallisia kaupan suuryksiköitä.

Kerrostalovaltainen alue.
Ohjeellinen asukkaanmitoitustonttien tonttitehokkuusluku (et) on suurempi kuin 0,6. Joukkoliikennerenteen varrelle voidaan sijoittaa merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Kaupunkipientalovaltainen alue.
Ohjeellinen kaupunkipientalotonttien tonttitehokkuusluku (et) on 0,4 - 0,6. Ohjeellinen kerrosluku on enintään 3.

Pientalovaltainen alue.
Ohjeellinen pientalotonttien tonttitehokkuusluku (et) on 0,4 tai vähemmän. Ohjeellinen kerrosluku on enintään 3.

Taajama- alue, jonka ominaispiirteet säilytetään.
Olemassa olevia rakennuksia voidaan korjata, laajentaa ja korvata.
Ominaispiirteiden mukainen vähäinen täydennysrakentaminen sallitaan.
Tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon erityispiirteet ja ekologiset yhteydet.

PALJON TILAA VAATIVIEN TOIMINTOJEN RAKENTAMISALUEET

Elinkeinotoiminnan alue.
Alueelle voidaan sijoittaa ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta tuotantoa, muita paljon tilaa vaativia työpaikkatoimintoja, liikenne- ja varikkotoimintoja, varastointia sekä niihin liittyviä toimisto-, palvelu- ja myymälätiloja.

Elinkeinotoiminnan alue.
Alueelle voidaan sijoittaa edellä mainittujen elinkeinotoimintojen lisäksi sellaisia merkitykseltään seudullisia paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan suuryksiköitä, jotka kaupan laatu huomioon ottaen voidaan perustella sijoittaa muualle kuin keskuksiin ja niiden ulkopuolelle. Alueen yksittäisille kaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 100 000 k-m2.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen keskus.
Alue varataan urheilun, liikuntaan ja virkistykseen liittyville toiminnoille.

Venesatama-alue.

Yhdyskuntateknisen huollon alue.
Alueelle voidaan sijoittaa yhdyskuntateknisen huollon tiloja, laitoksia, laitteita ja alueita sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta vedenpuhdistamolta, jätteenkäsittelylaitoksia ja lumen vastaanottopaikkoja.

Yhdyskuntateknisen huollon alue.
Alue on varattu ensisijaisesti aurinkoenergian tuotantoon.

VIHERALUEET

Tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon erityispiirteet ja ekologiset yhteydet.

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten maakäyttö- ja rakennuslain 128 § sssä on säädetty.

Virkistysalue.
Alueelle voidaan sijoittaa puistoja, ulkoilu-, liikunta- ja urmaranta-alueita, ryhmäuutarhoja sekä hautausmaita. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia ja rakenteita. Pääulkoilureitit on toteutettava ennen ympäristön taajama-alueita.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen keskus.
Alueelle voidaan sijoittaa pääosin ulkona tapahtuvia liikuntatoimintoja ja niitä palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen keskus.
Alueelle voidaan sijoittaa Sipoonkorven kansallispuistoon ja kotieläimiin liittyviä toimintoja ja palveluita sekä niitä palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Ulkoilualue.
Alueen luonne on pääosin säilytettävä. Aluetta on hoidettava luonto- ja kulttuuriarvoja tukevalla tavalla. Alue varataan luonnon ja kulttuurimaiseman kokemiseen ja ulkoiluun, ja alueelle voidaan sijoittaa ulkoilua palvelevia rakennuksia ja rakenteita. Pääulkoilureitit on toteutettava ennen ympäristön taajama-alueita.

Virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alue.
Alue varataan yleiseen virkistyskäyttöön sekä loma-, matkailu- ja venetilyoimintaan. Alueelle voidaan sijoittaa loma-asutusta, majoituspalveluja, leirintäaluetta, ryhmäuutarhoja sekä muita matkailua ja lomailua palvelevia toimintoja. Alueelle voidaan sijoittaa venesatamia, veneiden talvisäilytystä ja muita veneilyä palvelevia toimintoja. Alueelle voidaan sijoittaa hautausmaita ja pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia ja rakenteita. Alueelle ei saa sijoittaa uusia ornaantaisia rakennuspaikkoja.

GENERALPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

CENTRA OCH TÄTORTER

Byggnadsområden med mångsidiga funktioner, där boende, tjänster, näringsidkande, närekreation, samhällsteknik, service och rörelse inlemmas i varandra.

Målet för en noggrannare planering är en europeisk stad, där byggnaderna kantar gator, skvärer och parker, där de offentliga rummen skapar trivsamma förutsättningar för stadsliv och näringsidkande, och där gångvägarna bildar en nätstruktur i vilken promenader, cykling och kollektivtrafik erbjuder ett täckande servicenät för trivsel.

Tajmningen för förverkligandet av centren, tätorterna och detaljhandelns stora enheter bör sammanbindas med förverkligandet av ett tillräckligt kollektivtrafiksystem.

Detaljhandelns stora enheter bör dimensioneras så att en jämn regional utveckling och tillgänglighet av det lokala tjänstesortimentet säkras.

Dagligvaruhandelns enheter bör dimensioneras enligt den lokala efterfrågan.

Områdena bör tilldelas tillräckligt stora stadsdelsparker och övriga närrekreationsområden i förhållande till invånarantalet. Närrekreationsområdena ska förverkligas samtidigt med områdets bostadsproduktion.

Område för centrumfunktioner.
Det riktgivande exploateringstalet är större än et = 0,8. Detaljhandelns stora enheter kan placeras i området.

På Zachrisbackens område för centrumfunktioner får detaljhandelslokaler med bygdens karaktär placeras. På övriga områden för centrumfunktioner får detaljhandels- affärer med lokal karaktär placeras.

Möjlighet till en ny västersundsbro och Zachrisbackens metrostationer utvecklas som trafikmässigt betydelsefulla knutpunkter för trafiken och områden för matningstrafiken.

Lokalcentrum.
Koncentration av dagligvaruhandel och närtjänster, dit man får placera lokala, högst 3 000 våningss-m² omfattande stora detaljhandelsenheter.

Område domінerat av flervåningshus.
Det riktgivande exploateringstalet (et) för höghusområden är större än 0,8. Längs med kollektivtrafikens rutter får man placera detaljhandelns stora enheter av lokal karaktär.

Område domінerat av stadsområden.
Det riktgivande exploateringstalet (et) för stadsområdsområden är 0,4 - 0,8. Det riktgivande våningstantalet är högst 3.

Område domінerat av småhus.
Det riktgivande exploateringstalet (et) för småhus är 0,4 eller lägre. Det riktgivande våningsantalet är högst 3.

Tätortsområde vars karaktär bevaras.

Befintliga byggnader kan repareras, utvidgas och ersättas. Smärre karaktärsenligt kompletteringsbyggande tillåts. I den noggrannare planeringen ska kulturmiljöns, landskapets och naturens särdrag och ekologiska samband beaktas.

BYGGNADSOMRÅDEN FÖR FUNKTIONER SOM KRÄVER MYCKET UTRYMME

Område för näringsverksamhet.
På området får man placera produktion som inte stör miljön, övriga arbetsplatsfunktioner som kräver utrymme, trafik- och depåfunktioner, lagring samt därtill kopplade kontors- service- och affärsutrymmen.

Område för näringsverksamhet.
Förutom ovan nämnda näringsfunktioner får man placera på området sådana region-karakteristiska, stora affärsenheter för utrymmeskrävande specialprodukter, vilka med tanke på affärens typ också med motiverade skäl bör placeras utanför centrum. Områdets sammanlagda våningsytan av områdets detaljhandels storenheter får vara högst 120 000 vånings-m2.

Centrum för idrotts- och rekreationsanläggningar.
Området reserveras för funktioner för-knippade med idrott, motion och rekreation.

Område för småbåtshamn.

Område för samhällsteknisk försörjning.
På området får man placera utrymmen för tekniska anläggningar, bränslegårdar, apparater och ledningar, kraftverk, vattenregleringsreservoarer, avfallshanteringsverk och mottagningsstationer för snö.

Område för samhällsteknisk försörjning.
Området reserveras främst för produktion av solenergi.

GRÖNOMRÅDEN.

I den noggrannare planeringen ska kulturmiljöns, landskapets och naturens särdrag och ekologiska samband beaktas.

Jordbruksmarkbete som förändrar landskapet, trädfällning och övriga jämförbara åtgärder är tillståndspliktiga så som stadgas i markanvändnings- och bygglagens 128 §.

Rekreationsområde.
På området får man placera parker, friluftsmotions- och badstrandsområden, gruppträdgårdar samt gravgårdar. Byggnader och strukturer som tjänar huvudsakliga friluftsstråken bör förverkligas före omgivningens tätortsområden.

Centrum för idrotts- och rekreationsanläggningar.
På området får placeras främst funktioner för stormhumotion samt byggnader och strukturer som betjänar dessa.

Centrum för idrotts- och rekreationsanläggningar.
På området får placeras funktioner och tjänster samt byggnader och strukturer som betjänar Sibbo storskogs nationalpark och husdjur

Friluftsområde.
Områdets karaktär bör bevaras till sina huvuddelar. Områdets ska skötas på ett sätt som stöder natur- och kulturvärden. Området reserveras för att erbjuda en upplevelse av naturen och kulturlandskapet och för friluftsliv, och på området får placeras byggnader och strukturer som betjänar friluftsliv. De huvudsakliga friluftsstråken bör förverkligas före omgivningens tätortsområden.

Område för rekreation, turism och fritid.
Området reserveras för allmänt rekreationsbruk samt för semester-, turist- och småbåtsfunktioner. På området får placeras semesterbebyggelse, inkvarteringstjänster, campingområden, gruppträdgårdar samt övriga funktioner som betjänar turism och semesterfirande. Båthamnar, båtars vinterförvaring och övriga funktioner som betjänar båtliv får placeras på området. Byggnader och strukturer som tjänar huvudsyftet samt gravgårdar kan placeras på området. På området får inte nya byggnadsställen med egen strand placeras.

Maatalousalue.
Alueelle voidaan sijoittaa maatalouteen liittyviä asumista, elinkeino- ja harrastustoimintaa sekä edellä mainittuja toimintoja palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

SUOJELUALUEET JA -KOHTEET

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten maakäyttö- ja rakennuslain 128 § sssä on säädetty.

Luonnonsuojelualue.
Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue.

Suojelualue (s-1).
Luonnonsuojelulain 29 § n perusteella suojeltu jalopuumetsä ta- metsikkö.

Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.
Alueen suojeluarvojen huomioon ottamisessa on säädetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 § ssä.

Tärkeä pohjavesialue.
Vedenhankinnan ja veden käyttökelpoisuuden säilyttämisen kannalta erityisen tärkeä pohjavesialue.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.
Aluetta suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia.

Merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, -maisema tai rakennussuojelukohde.
Kohteen laajuus määritellään tarkemmassa suunnittelussa. Kohdetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia.

LIIKENNE
Moottoriväylä.

Pääkatu tai muu kaupunkirakenteen kannalta tärkeä katuyhteys.

Säilytettävä vanha tielinjaus.

Seudullinen pyöräilyreitti.
Nuoli merkinnän päässä osoittaa yhteystarpeen.

Seudullinen rantareitti.
Tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon maiseman ja luonnon erityispiirteet. Nuoli merkinnän päässä osoittaa yhteystarpeen.

Eritasoliittymä.

Suuntasiirtymä.

Ali- tai ylikulku.

Liikennetunneli.

Vesistösilta.

Viheralta tai -alikulku.
Ekologisen käytävän osana ja virkistysreittinä toimiva silta tai alikulku.

Metrorata ja -asema.
Nuoli merkinnän päässä osoittaa yhteystarpeen.

Pikaraitiotie.
Nuoli merkinnän päässä osoittaa yhteystarpeen.

Rautatie.

Venevälä.

Ajoneuvoliikenteen yhteystarve.

Virkistysyhteystarve.
Taajama-alueen sisäinen kulkuyhteys, joka liittää laajempia viheralueita toisiinsa.

YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
Maa-ainesten otto- ja käsittelyalue.
Merkinnällä on osoitettu valtioneuvoston asetuksella maamassojen määräaikaiseen ottoon, käsittelyyn ja varastoimiin sekä loppusijoitukseen. Alueista vain yksi otetaan käyttöön. Sijainti ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa ympäristövaikutusten arvioinnin ja rakentamislupa-asioiden selvitysten perusteella.

Alueen kaivu- tai louhintatasoa ei saa ulottaa pohjaveden pinnan alapuolelle. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä tehtävin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Maa-ainesten käsittelyn päättyttyä alue asemakaavoitetaan yleiskaavakartassa osoitettuun pääkäyttötarkoitukseen, kuitenkin niin että maamassojen loppusijoitusalue kaavoitetaan virkistyskäyttöön. Määräaikaisessa käytössä on otettava huomioon yleiskaavan mukainen loppukäyttö.

Jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoinen sijoituspaikka.
Merkinnällä on osoitettu kallioalue, jolle voidaan sijoittaa maanalainen jätevedenpuhdistamo ja toiminnan edellyttämä muu rakentaminen. Puhdistamon sijainti ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa vaikutusarviointilain ja tekniståtoudellisten selvitysten perusteella. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Esirakentamisalue.
Alueen maanpinnan korkeusasemaa voidaan muuttaa osana yleiskaavan mukaisen toppukäytön edellyttämää esirakentamista. Alueen osia voidaan osoittaa vaiheittaisen aluerakentamista palvelevaan tukikohta-, varastomi- tai vastaavaan käyttöön.

Voimajohto 400 kV.
Voimajohto 110 kV.
Poistuva voimajohto 400 kV.
Poistuva voimajohto 110 kV.
Maakaasun runkoputki.
Yhdyskuntateknisen huollon tunneli.

MUUT MERKINNÄT

Vesialue.

Venesatama.

Uimaranta.

30 m kaava-alueen ulkopuolella oleva viiva.

Kunnan raja.

Alueen raja.

Osa-alueen raja.

Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.

SIP
SAKAR
Kunnan nimi.
Metroaseman nimi.

Jordbruksområde.

På området får man placera boende som hänför sig till lantbruk, funktioner för näringsidkande och hobbyer samt byggnader och strukturer som betjänar ovan nämnda funktioner.

SKYDDSOMRÅDEN OCH -OBJEKT

Jordbyggnadsarbeten som förändrar landskapet, trädfällning och övriga åtgärder är tillståndspliktiga så som stadgas i markanvändnings- och bygglagens 128 §.

Naturskyddsområde.
Naturskyddsområde som grundats eller avses grundas enligt naturvårdslagen.

Skyddsområde (s-1).
Enligt naturvårdslagens 29 § skyddadädellövskog eller skogsdunge.

Område som hör till nätverket Natura 2000.
I naturvårdslagens 65 och 66 § stadgas om beaktande av områdets skyddsvärden.

Viktigt grundvattenområde.
Speciellt viktigt grundvattenområde för vattenanskaffningens och användbarhetens bevarande.

Bebyggd kulturmiljö av riksomfattande betydelse
Vid planering av området bör museimyndighetierna höras.

Betydande bebyggd kulturmiljö, - landskap eller byggnadsskyddsobjekt.
Objektets omfattning bestäms i den noggrannare planeringen.
Museimyndigheterna bör höras gällande planer för objektet.

TRAFIK
Motorled.

Huvudgata eller övrig gatuförbindelse som är viktig för stadsstrukturen.

Gammal vägsträckning som skall bevaras.

Regional cykelled.
Pilen i ändan av beteckningen anger förbindelsebehovet.

Regional strandpromenad.
I den noggrannare planeringen ska landskapets och naturens särdrag beaktas. Pilen i ändan av beteckningen anger förbindelsebehovet.

Planskild anslutning.

Enskilg anslutning.

Under- eller övergång.

Trafiktunnel.

Vatterledsbro.

Grönbro eller grönTunnel.
Bro eller tunnel som fungerar som en del av den ekologiska leden och som friluftsled.

Metrobana och -station.
Pilen i ändan av beteckningen anger förbindelsebehovet.

Snabbspårväg.
Pilen i ändan av beteckningen anger förbindelsebehovet.

Järnväg.

Småbåtsled.

Förbindelsebehov för fordonstrafik.

Förbindelsebehov för rekreation.
Tätortens interna trafikförbindelse som sammanbinder större grönområden.

Förbindelsebehov för vattentrafik.

SAMHÄLLSTEKNISK FÖRSÖRJNING

Område för jordpuptagning och -behandling.
Beteckningen anger alternativa områden för tidsbunden jordpuptagning, behandling och lagring samt tidsplanering av rena jordmassor. Endast ett område tas i bruk. Placeringen avgörs i den noggrannare planeringen på basen av miljökonsekvensbedömningen och teknoekonomiska utredningar.

Områdets gräv- eller schaktningsnivå får inte sträcka sig nedanför grundvattnets yta. Betydande miljöstörningar bör förhindras med tekniska lösningar och/eller genom att anvisa tillräckliga skyddsområden.

Efter jordbehandlingen planeras området för det i generalplanekartan anvisade huvudsyftet, dock så att jordmassomas slutplaceringsområde planeras för rekreation. Vid tidsbunden användning bör den generalplanemässiga slutanvändningen beaktas.

Alternativ placering av vattenreningsverket för avfallsvatten.
Beteckningen anvisar ett bergsområde, där ett underjordiskt vattenreningsverk kan placeras tillsammans med de ovanjordiska byggnader och områdena som funktionen förutsätter.
Placeringen av reningsverket avgörs i den noggrannare planeringen på basen av konsekvensbedömningar och teknoekonomiska utredningar. Betydandemiljöstörningar bör förhindras med tekniska lösningar och/eller genom att anvisa tillräckliga skyddsområden.

Område för förhandsbyggande.
Höjdnivån av områdets märkyta kan ändras som en del av förhandsbyggandet som den generalplanemässiga slutanvändningen förutsätter. Delar av området kan anvisas för bas-, lagrings- eller motsvarande användning som betjänar tillfälligt områdesbyggande.

Kraftledning 400 kV.
Kraftledning 110 kV.
Kraftledning 400 kV som ska avlägsnas.
Kraftledning 110 kV som ska avlägsnas.
Naturgashuvudledning.
Tunnel för samhällsteknisk service.

ÖVRIGA BETECKNINGAR

Vattenområde.
Småbåtshamn.
Badstrand.
Linje 30 m utanför planeområdet.
Kommungräns.
Områdets gräns.
Gräns för delområde.
Riktgivande gräns för område eller delområde.
Kommunens namn.
Metrostationens namn.

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Yleiskaava on oikeusvaikutteinen. Se koostuu kartasta mittakaavassa 1:20 000 merkintöineen ja määräyksineen. Tämä yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevat aikaisemmin hyväksytyt yleiskaavat.

Yleiskaava osoittaa alueiden pääasiallisen käyttötarkoituksen. Sen ohella voidaan sallia myös muuta maankäyttöä ja rakentamista, mikäli siitä ei aiheudu haittaa pääkäyttötarkoitukselle.

Yleiskaava-aluella rakentaminen edellyttää päässäänlöisesti asemakaavaa.

Yleiskaavaa voidaan käyttää luvan myöntämisen perusteena
- ulkoilualueeksi osoitetulla alueella toimenpiteille, jotka lievennetään suunnitellun rakentamisen haitallisia ympäristövaikutuksia
- kaivumaiden käsittely- ja välivarastointialueiden sijoittamiselle yleiskaavan rakentamisalueille esirakentamista varten
- puhtaiden kaivumaiden sijoittamiselle alueille pehmeikkoalueille (maanpinnan korkeusasema on < + 3,3) yleiskaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaista esirakentamista varten sekä
- toimenpiteille esirakentamisalueilla (et-3).

Edellämainitut toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten maankäyttö- ja rakennuslain 128 § ssä on säädetty. Luvan myöntäminen edellyttää yleiskaavaa tarkempaa suunnitelmaa, jonka perusteella toimenpiteen vaikutuksia voidaan arvioida riittävällä tarkuudella.

Tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava
Muinaismuistolain suojaamia sekä rakennuslain ja kulttuurihistoriallisen arvokasta kohteita merkitsevien suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia. Kohteet on esitetty yleiskaavassa tai selostuksen liitekartoissa.

Liikennemeluista, raideliikenteen tärinästä ja runkokadosta on laadittava selvitys ja osoitettava toimenpiteet, joilla saavutetaan toimintojen edellyttämät meluisuus ym. ohjearvot.

Vihervahennesuunnitelman periaatteet on esitetty selostuksen liitekartassa.

Tarkempaa suunnittelua varten on laadittava hulevesien hallintasuunnitelma. Suojeltujen kosteikoiden reunoilla tulee turvata luontotyyppien säilyminen. Kokoma-alueen pintavesien purkukohdat on säilytettävä nykyisellään tai niin, että tärkeiden luontokohteiden suojelulliset tavoitteet huomioidaan.

Merenranta- ja muilla alavilla alueilla on otettava huomioon tulvimisvaara.

Lumen varastoimiseen on varauduttava yleisellä tasolla.

Kiviaineshuolto ja ylijäämämaiden loppusijoitus on järjestettävä ensisijaisesti paikallisesti.

Rakentamisessa ja yhdyskuntateknisessä huollossa on suosittava energiatehokkaita ja ympäristystävällisiä järjestelmiä, edistettävä uusien teknologioiden käyttöönottoa sekä luotava edellytyksiä niihin liittyvälle elinkeinotoiminnalle.

Rakentamisessa ja energiahuollossa on luotava edellytykset aurinkoenergian hyödyntämiselle. Aurinkokeräimet ja tuotantoeseen ja hyödyntämiseen keskitetyistä ja hajautetuista, aurinkolämmön tuottamiseen ja hyödyntämiseen hajautetusti ja kaukolämpö- tai kaukojäähdytysjärjestelmissä sekä aurinkolämmön varastoimiseen maaperään.

YLEISKAAVASELOSTUS

Yleiskaavaan liittyy kaavaselostus, jossa on esitetty tärkeimmät kaavan lähtökohtiin ja tavoitteisiin liittyvät tiedot, kaavaratkaisujen perusteluja, suositukset sekä kuvaus yleiskaavan vaikutuksista.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Generalplanen har rättsverkningar. Den består av en karta i skala 1:20 000 med beteckningar och bestämmelser. Denna generalplan ersätter tidigare godkända generalplaner för samma område.

Generalplanen anger områdets huvudsakliga användningssyfte. Vid sidan av det kan även annan markanvändning och annat byggande tillåtas, ifall detta inte orsakar skada för huvudsyftet.

Byggande på generalplanemråde förutsätter i regel en detaljplan.

Generalplanen styr i synnerhet myntentärnsen genom beslutsfattande
- på område avsett för friluftsbruk så man måttar skadliga miljökonsekvenser av det planerade byggandet
- när man placerar grävmassornas behandlings- och mellanlagringsområden på generalplanens byggnadsområden för förhandsbyggande
- när man placerar rena grävmassor på låglända mjukområden (markytans höjdläge är < +3,3) för osäkrad förhandsbyggande enligt i generalplanen anvisat användningssyfte samt
- när man vidtar åtgärder på et-3i.

Även nämnda åtgärder är tillståndspliktiga så som stadgas i markanvändnings- och bygglagens 128 §. Beviljande av tillstånd förutsätter en generalplanenra noggrannhet övereskridande planering på basen av vilken man med tillräcklig noggrannhet kan bedöma åtgärdens konsekvenser.

Den noggrannare planeringen bör beakta:
Museimyndigheterna bör höras gällande planer för objekt som skyddas av kommunmedlagen samt byggnads- och fornminneslagen samt för objekt. Objekten presenteras i generalplanen eller i redogörelsens kartbilagor.

En utredning bör göras om trafikbuller, stamljudsnivå och laddtitiva selvitys ja osoitettava toimenpiteet, joilla saavutetaan toimintojen edellyttämät meluisuus ym. ohjearvot.

Principerna för grönbyggnadsplanen presenteras i redogörelsens kartbilaga.

Förr den noggrannare planeringen ska en plan för kontrollområdet av dagvattnen uppgöras. Vid de skyddade kärens kanter bör biotopema bevaras. Utloppsställena för ytvattnet vid avrinningsområdet bör bibehållas oförändrade eller bearbetas så att beskyddningsmålen för viktiga naturskyddsobjekt beaktas.

Översvämningsfaran vid havsstranden och övriga låglänta områden bör beaktas.

Man bör förbereda sig lokalt för upplagring av snö.

Hanteringen av stenmaterial och överloppsgrusgropens slutplacering ska ordnas huvudsakligen lokalt.

I byggande och samhällsteknisk service bör man gynna energieffektiva och miljövänliga system, främja förnärtagande av nya teknologier samt skapa förutsättningar för näringsverksamhet i anknytning till dem.

I byggande och energiförsörjning bör man skapa förutsättningar för utnyttjande av solenergi. Solfångare, solcellspaneler för produktion samt utnyttjande av solenergi, decentraliserad produktion samt utnyttjande av solelektricitet, produktion och utnyttjande av solvärme decentraliserad och i fjärrvärme- eller fjärrkylningssystem samt lagring av solvärme i jordmånen.

GENERALPLANSREDOGÖRELSE

Denna generalplan hör samman med en beskrivning som redogör för den viktigaste bakgrunden till planen, planeringsmålen och målsättningarna för planen, planlösningarnas motiveringar, rekommendationer samt beskrivning av generalplanens konsekvenser.

HELSINKI HELSINGFORS
SIPOO SIBBO
VANTAA VANDA

ÖSTERSUNDOMIN YHTEINEN YLEISKAAVA 1:20000

GEMENSAM GENERALPLAN FÖR ÖSTERSUNDOM 1:20000

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO YLEISSUUNNITTELUOSASTO ÖSTERSUNDOM-PROJEKTI
HELSINGFORS STADSPLANERINGSKONTOR ÖVERSIKTSPLANERINGSAVDELNING ÖSTERSUNDOMPROJEKTET

ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA 9.12.2014		PIIRUSTUS	12320, G19, YK0035
ÖSTERSUNDOMKOMMITTÉN		RITNING	
KUSTO, KV		PÄIVÄYS	9.12.2014
SFIS, KFG		DATUM	
NÄHTÄVILLÄ		LAATINUT	ÖSTERSUNDOM PROJEKTI
TILL FÖRSÄENDE		UPPLAGRAD AV	
ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA		RIHTAST	MARJA LEINO
ÖSTERSUNDOMKOMMITTÉN		RITAD AV	
MUSEOVIRASTO, HKI			
MUSEIVERKET			
SAAMELTI LANKOWAA			
VOIMAT LAGA KRAFT			MIKKO AHO PEKKA SÖYRILÄ TARJA LANE
			ÖSTERSUNDOM-TOIMIKUNTA
			ÖSTERSUNDOMKOMMITTÉN

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 28
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kostilainen=EI
Äänestyksen aihe:	2ksi kappaleeksi, asukasmäärä
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:41:45
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:42:24

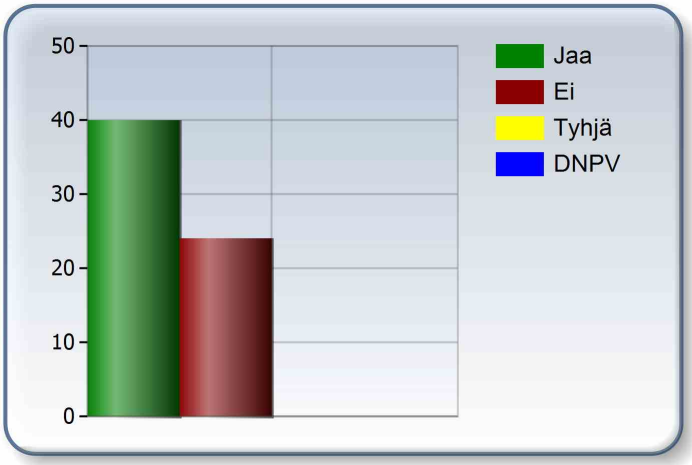
Äänestystulokset

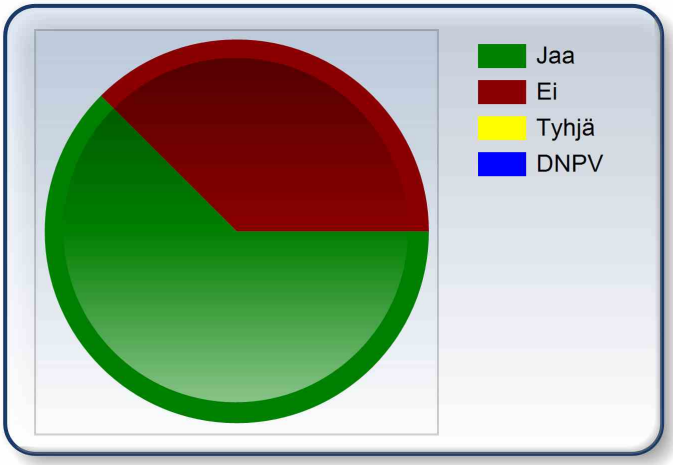
Osallistujat:

Paikalla	64	

Äänet:

Jaa	40	62,5%
Ei	24	37,5%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Härmälä	sfp.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Rokkanen	kok.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Sodhi	sd.

Tenhunen	kok.
Weckman	kok.

Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Juurikkala	vihr.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Malmi	ps.
Niinistö	ps.
Norrena	vihr.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Simonen	ps.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 2.3.2015
Agendan nimi:	Asia 28
Äänestyksen nimi:	KH=JAA Kostilainen=EI
Äänestyksen aihe:	Nordberget
Äänestys alkoi:	2.3.2015 23:42:52
Äänestys päättyi:	2.3.2015 23:43:26

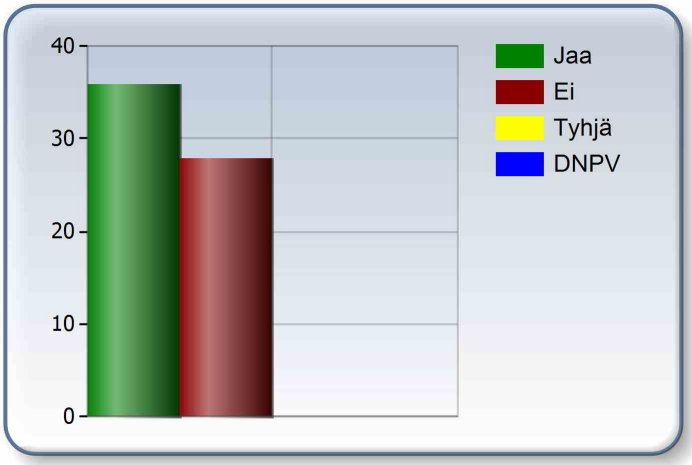
Äänestystulokset

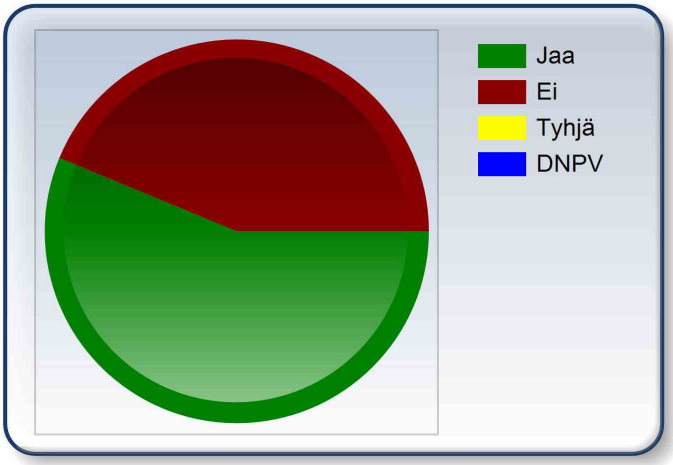
Osallistujat:

Paikalla	64	

Äänet:

Jaa	36	56,2%
Ei	28	43,8%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Aittakallio	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Heinimäki	kok.
Hurri	kd.
Kaira	kok.
Karén	kok.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kiljunen	sd.
Koivuniemi	kok.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Laakso	sd.
Lehmuskallio	kok.
Leppänen	kok.
Lindtman	sd.
Loikkanen	sd.
Mäkinen	kok.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Niemi-Saari	sd.
Niikko	ps.
Niinistö	ps.
Orpana	kok.
Porthén	kok.
Puha	kok.
Päivinen	sd.
Sainio	sd.
Salminvuo	kok.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tenhunen	kok.
Weckman	kok.

Ei

Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Auvinen	ps.
Eerola	vas.
Fjäder	ps.
Herranen	ps.
Hirvaskoski	kesk.
Huhta	vihr.
Härmälä	sfp.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	vas.
Jääskeläinen	kd.
Karlsson	sfp.
Kauppinen	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kärki	ps.
Laakso	vihr.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Norrena	vihr.
Rokkanen	kok.
Rosbäck	vihr.
Sajaniemi	ps.
Saramo	vas.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Åstrand	vihr.

29 § Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta

VD/395/00.04
J-VN/LM-H/HWE/MSI/LVI/JHE/SJÄ/AMÄ/AVU/SRA/THU/JB

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotus on nähtävänä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti. Uudenmaan liitto pyytää lausuntoa kaavaehdotuksesta 20.2.2015 mennessä. Vantaan kaupunki on saanut jatkoaikaa siten, että lausunto voidaan antaa 2.3.2015 kaupunginvaltuuston kokouksessa. Lausunto on toimitettava 3.3.2015 mennessä.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan 20.3.2013. Valtuusto päätti samassa kokouksessa kuitenkin jättää hyväksymättä Helsingin Östersundomista Sipoon Söderkullaan ulottuvan alueen ja palauttaa sen jatkovalmisteluun. Päätöksen syynä oli alueen keskeneräinen yleiskaavatilanne.

Östersundomin alueelle ollaan laatimassa myös Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistä yleiskaavaa. Tavoitteena on ollut sovittaa maakuntakaavan ja yleiskaavan prosessit yhteen siten, että maakuntakaavassa idän suunnan merkittävä kasvuvyöhyke kytkettäisiin maakunnan aluerakenteeseen ja yleiskaavassa ratkaistaisiin alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö. Maakuntakaava tulee vahvistaa ennen kuin Östersundomin yhteinen yleiskaava voidaan vahvistaa.

Kaavasta käytetään nimeä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue. Kaava tulee kumoamaan kaikki aiemmat, kaava-alueella voimassa olevat maakuntakaavat. Östersundomin vaihemaakuntakaavan valmistelua on jatkettu syksyllä 2012 nähtävillä olleen kaavaehdotuksen pohjalta. Kaavassa käsitellään myös 4. vaihemaakuntakaavan teemoja tarvittavalta osin.

Edelliseen, vuonna 2012 nähtävillä olleeseen ehdotukseen verrattuna ovat muuttuneet etenkin aluekeskuksen paikka (Östersundomista Sakarinmäkeen) sekä taajama- ja virkistysalueiden rajaukset. Uusia kaavamerkintöjä ovat luontoarvoja osoittavat luo-alueet ja saaristovyöhyke. Lisäksi kaavamuutoksessa on uusia teknisen huollon kohdemerkintöjä, työpaikka-alueita ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä.

Kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000 -alueisiin on laadittu arviointi. Maakuntakaavaehdotuksella on tunnistettu olevan heikentäviä vaikutuksia Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin. Arvioinnissa päädytään johtopäätökseen, että heikentävät vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä luonnonsuojelulain 66 §:n tarkoittamalla tavalla, sillä edellytyksellä, että haitallisia vaikutuksia estävät tai vähentävät keinot otetaan riittävässä määrin käyttöön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Arvioinnista pyydetään erikseen luonnonsuojelulain edellyttämä lausunto Uudenmaan Ely-keskukselta sekä metsähallitukselta.

Lausuntoaineistoon kuuluvat vahvistettavat kaava-asiakirjat (kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset), kaavaselostus sekä epävirallinen yhdistelmäkartta maakuntakaavoista. Kaava-aineistoon voi tutustua Uudenmaan liiton verkkosivuilla osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom sekä karttapalvelun kautta: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 58

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta.
Käsittely:
Merkittiin, että lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta muutetaan siten, että kaupunginhallituksen tekemät muutokset Vantaan kaupungin lausuntoon Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta otetaan huomioon.
Päätös:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta.

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 29

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Lausunto KH 9.2.2015
- Lausuntopyyntö
- Kaavakartta
- Merkinnät ja määräykset

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 09 8392 2745
liikennesuunnittelupäällikkö Leena Viilo, puh. 09 8392 2431
maisema-arkkitehti Anne Mäkynen, puh. 09 8392 2988
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta

Lausuntomenettely ja kaava-asiakirjat

Uudenmaan liitto on tehnyt maakuntakaavoja hyvällä yhteistyöllä kokoamalla työn tueksi asiantuntijaryhmiä, joissa muun muassa kuntien edustajat ovat olleet mukana. 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksen käsittelyn aikataulu on kuitenkin niin lyhyt, että Vantaan kaupungin on ollut ohitettava lausunnonannossa oma asiantuntijalautakuntansa, kaupunkisuunnittelulautakunta, jotta lausunto ehtisi annetussa ajassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta on aiheellisesti paheksunut menettelyä.

Kaavaehdotus täydentää nimensä mukaisesti 2. vaihemaakuntakaavasta uudelleen valmisteluun palautetun osan ja on siten sisällöltään sidottu ao. kaavan merkintöihin ja määräyksiin mutta käsittelee myös 4. vaihemaakuntakaavan teemoja. Kaavaehdotuksen merkinnät ja määräykset -asiakirja on tästä johtuen vaikeaselkoinen. Uudet merkinnät ja määräykset on selkeästi eritelty punaisella, mutta lukijalle olisi ollut helpompaa, jos myös ne 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset, jotka eivät koske Östersundomin aluetta, olisi ilmaistu jollakin selvästi erottuvalla tavalla. Myös vanhentuneet määräykset (mm. RKY 1993 keskustamerkinnässä) jäävät rasitteeksi tähän uuteenkin kaavaan ja esimerkiksi liikenneväylän katkoviivamerkintää on vaikea ymmärtää metroksi.

Aiemmissa maakuntakaavoissa on omaksuttu periaate, että Natura2000 -alueiden huomioon ottamisesta on suunnittelumääräys kaikissa niissä maankäyttöluokissa, joista edes jokin osa-alue on Natura2000-alueen läheisyydessä. Tämä johtaa siihen, että naturamääräys on lähes jokaisessa maankäyttöluokassa ja Östersundomin alueelle on jouduttu sen vuoksi myös räätälöimään uusia maankäyttöluokkia. Natura2000 -verkosto on suunnittelussa otettava huomioon luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella, joten määräys on kaavan ohjausvaikutuksen kannalta tarpeeton ja vain vaikeuttaa kaavan luettavuutta.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Kekustatoimintojen alueen siirtäminen Sakarinmäkeen on perusteltua. Keskusta ja seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikkö tukeutuvat näin toisiinsa. Tiivistettävät alueet ovat perustellusti oletettavien asemien ympärillä. Länsimäkeä ja Långmossebergetiä lukuun ottamatta koko kaava-alueen taajamarakentaminen on määritelty raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajamatoimintojen alueeksi. Kaavamääräyksen mukaisesti alueen toteuttaminen tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kytkeä raideliikenneyhteyden sitovaan toteuttamispäätökseen. Tämä linjaus on perusteltu koko metroon tukeutuvalla alueella, mutta Porvoonväylän varteen Östersundomin yleiskaavassa määritellyille työpaikka-alueille se ei sovi. Työpaikka-alueiden toteuttaminen tulee voida käynnistää etupainotteisesti ennen metrokaupungin rakentamista, koska niistä saadaan tarvittavaa suojavyöhykettä tulevan asutuksen ja liikenneväylän väliin.

Kaavakartalla kaupunkirakenteen joukkoliikenteen rungon muodostava raide on ”liikenneväylän katkoviivamerkintä”, joka osoittaa vaihtoehtoisen linjauksen. Selostuksessa tästä puhutaan toisaalla metrona (s. 38), toisaalla metrona tai pikaraitiotienä (s. 51). Pääkaupungin poikittaisen joukkoliikenteen yhteysväli on kaavassa osoitettu päätyvän Porvarin metroasemalle. Vantaan poikittainen joukkoliikenneyhteys päätyy yleiskaavan mukaisesti Mellunmäen metroasemalle, ja tämä linjaus kehitetään runkoyhteydeksi jo lähivuosina. Tämä yhteys tulee merkitä myös maakuntakaavaan.

Viherrakenne on kaavaehdotuksessa tarkentunut aiemmasta. Westerkullan peltojen varaaminen viheralueeksi on perusteltua. Uutena merkintänä on kaavaehdotuksessa luo (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue). Merkintätyyppi on

perusteltu luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta, mutta Vantaan kaupunki ei tässä ota kantaa Sipoossa sijaitseviin alueisiin. Kaavaehdotus antaa hyvät edellytykset virkistysalueiden ja viheryhteystarpeiden yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle kuntakaavoituksessa.

Kylien ja muun hajarakentamisen ohjaaminen

Valkoisille alueille on kaavaehdotuksessa Helsingin seutua koskeva suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.” Määräystä perustellaan erityisesti hajarakentamisen ohjaamisen tarpeella. Viljelymaan suojelu luonnonvarana ei perusteluissa tule riittävästi esiin, vaan peltoalueiden suojelua perustellaan lähinnä maisemallisena kysymyksenä. Ilmastonmuutos saattaa johtaa joidenkin maailman nykyisten, merkittävien viljelyalueiden kuivumiseen ja pohjoisten peltojemme kasvukauden pidentyminen nostaa tulevaisuudessa niiden suhteellista merkitystä ruoantuotannossa. Suunnittelumääräystä ja sen perusteluja on siksi tarpeen vielä kehittää.

Kaavan muu sisältö

Kaavaehdotuksessa osoitetaan itäiselle jätevedenpuhdistamolle ja louheen sekä ylijäämämaiden käsittelylle ja loppusijoitukselle useita paikkoja EJ3-merkinnällä. Koko pääkaupunkiseudun rakentamisesta aiheutuvien maamassojen kokonaisvaltainen hallinta mm. rakennuskustannusten hillitsemiseksi edellyttää, että alueelle pystytään osoittamaan riittävästi kapasiteettia ylijäämämaiden vastaanotolle. Tämä saattaa tulevaisuudessa vaatia useammankin em. alueen käyttöönottoa vaiheittain.

Kulttuuriympäristöt

Eri maakuntakaavojen monenkirjavia, kulttuuriympäristöjä koskevia merkintöjä ja määräyksiä on tavoitteena yhdenmukaistaa koko maakunnan alueella. 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksessa on nyt selkeät ja hyvät merkinnät ja määräykset, jotka sopivat malliksi myös 4. vaihemaakuntakaavalle. On valitettavaa, että monien erilaisten merkintöjen takia tässä kaavaehdotuksessa on jouduttu käyttämään kaavan luettavuuden kannalta hankalia indeksejä.

Westerkullan kartanon kulttuurimaisema on kaavaehdotuksessa perustellusti osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Selostuksessa on RKY 2009 -kohteista unohtunut mainita ensimmäisen maailmansodan linnoitukset (s. 71), vaikka ne ovat kaavakartalla.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on selostuksessa melko kevyesti ja osin perustelemattomin väittein ilmaisten. Esimerkiksi joukkoliikenteen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ”tehokas joukkoliikennejärjestelmä … vähentää hiilidioksidipäästöjä” ja ”yksityisautoilun vähentyminen pienentää liikenteestä syntyviä meluhaittoja”. Koska alueella maakuntakaavan mukaisesti liikennemäärät kuitenkin lisääntyvät moninkertaiseksi, lisääntyvät myös hiilidioksidipäästöt ja meluhaitat, vaikka maakuntakaavan raideliikenteeseen perustuvassa kaupunkirakenteessa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus saattaa muodostua merkittäväksi. Pitäisi ainakin ilmaista, mihin verraten päästöt pienenevät. Samanlaista epämääräisyyttä on useissa vaikutusarviointiteksteissä.

Vantaan kaupunki ei ota kantaa Natura-arviointiin, joka ei koske Vantaan aluetta.

Maakuntakaavassa lisäksi huomioon otettavaa

Östersundomin yhteisen yleiskaavan lausunnon käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus kehotti huomioimaan nämä myös maakuntakaavassa:

- Kaava-alueella on runsaasti arvokkaita suojelemattomia luontokohteita, jotka Vantaan yleiskaavassa on merkitty LUO-merkinnällä. Nämä arvokkaat alueet tulee osoittaa LUO-varauksella.
- Långmossabergetin itäreunan metsäharjanteen kaavamerkintä tulee muuttaa yhdyskuntateknisen huollon alueesta virkistysalueeksi Vantaan yleiskaavan mukaisesti.

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Lausuntopyyntö
14.1.2015
Dnro 58/2011

LAUSUNTOPYYNTÖ UUDENMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN, ÖSTERSUNDOMIN ALUEEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan 20.3.2013. Valtuusto päätti samassa kokouksessa kuitenkin jättää hyväksymättä Helsingin Östersundomista Sipoon Söderkullaan ulottuvan alueen ja palauttaa alueen jatkovalmisteluun. Päätöksen syynä oli alueen keskeneräinen yleiskaavatilanne.

Östersundomin alueelle ollaan laatimassa Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistä yleiskaavaa. Tavoitteena on ollut sovittaa maakuntakaavan ja yleiskaavan prosessit yhteen siten, että maakuntakaavassa idän suunnan merkittävä kasvuvyöhyke kytkettäisiin maakunnan aluerakenteeseen ja yleiskaavassa ratkaistaisiin alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö. Yhteistä yleiskaavaa koskevat luontoselvitykset ja Natura-arvioinnit ovat tarkentuneet, ja näin ollen myös Östersundomin alueen maakuntakaavan valmistelua on ollut mahdollista jatkaa ja tarkentaa uusimpien tietojen pohjalta. Kaavasta käytetään nimeä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue.

Hyväksymättä jätetyn alueen valmistelua on jatkettu syksyllä 2012 nähtävillä olleen kaavaehdotuksen pohjalta. Kaavaan on tehty muutoksia mm. taajama- ja viherrakenteen, sekä keskusverkon osalta. Tehdyt muutokset ovat merkittäviä, joten maakuntahallitus päätti asettaa kaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti uudelleen nähtäville ja pyytää siitä lausunnot.

Uudenmaan liitto pyytää lausuntoanne Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta. Lausunnot toimitetaan Uudenmaan liittoon viimeistään 20.2.2015. Lausunnot toivotaan ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Halutessanne voitte lähettää lausunnon myös paperiversiona osoitteeseen Uudenmaan liitto, Esterinportti 2 B, 00240 Helsinki.

Lausuntoaineistoon kuuluvat vahvistettavat kaava-asiakirjat (kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset), kaavaselostus sekä epävirallinen yhdistelmäkartta maakuntakaavoista. Kaava-aineistoon voi tutustua Uudenmaan liiton verkkosivuilla osoitteessa:

- www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom
- sekä karttapalvelun kautta: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat
- Kaava-aineistoa voi myös tilata Uudenmaan liiton toimistolta (arja.reinikka@uudenmaanliitto.fi tai 040-7757083).

Lisätietoja lausunnolla olevasta maakuntakaavaehdotuksesta antaa ympäristöasiantuntija Lasse Rekola (lasse.rekola@uudenmaanliitto.fi, tai puh 0 44 299 0678).

Terveisin,

UUUDENMAAN LIITTO

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja

Merja Vikman-Kanerva
Johtaja, aluesuunnittelu

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Region
Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Begäran om utlåtande

14.1.2015

Dnr 58/2011

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE OM PLANFÖRSLAGET FÖR ETAPPLANDSKAPSPLAN 2 FÖR NYLAND, ÖSTERSUNDOMOMRÅDET

Nylands landskapsfullmäktige godkände etapplandskapsplan 2 för Nyland 20.3.2013. Vid samma möte beslutade fullmäktige att inte godkänna området som sträcker sig från Östersundom i Helsingfors till Söderkulla i Sibbo och returnerade området för fortsatt beredning. Beslutet grundade sig på att planläggningssituationen var på hälft vad gällde en generalplan för området.

För Östersundomområdet utarbetas en generalplan som är gemensam för Helsingfors, Vanda och Sibbo. Målet har varit att samordna processerna kring landskapsplanen och delgeneralplanen så att den östliga tillväxtzonen i landskapsplanen skulle kopplas samman med landskapets regionstruktur medan generalplanen innehåller lösningar beträffande den mer detaljerade markanvändningen. Naturutredningarna och Naturabedömningarna som hänför sig till den gemensamma generalplanen har preciserats och sålunda har det varit möjligt att fortsätta beredningen av landskapsplanen för Östersundomområdet utifrån de senaste uppgifterna. Planen heter etapplandskapsplan 2 för Nyland, Östersundomområdet.

Arbetet med området som inte godkändes har fortsatt utifrån det planförslag som var framlagt på hösten 2012. Ändringar har gjorts bland annat vad gäller tätorts- och grönstrukturen samt centralortsnätet. Ändringarna är betydande och således fattade landskapsstyrelsen beslut om att i enlighet med 32 § i markanvändnings- och byggförordningen framlägga förslaget på nytt samt begära utlåtanden om det.

Nylands förbund ber om ert utlåtande om planförslaget för etapplandskapsplan 2 för Nyland, Östersundomområdet. Utlåtandet inlämnas till Nylands förbund senast 20.2.2015. Vi önskar i första hand att utlåtandena skickas med e-post till adressen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Om ni vill kan ni också skicka in utlåtandet i utskrivet format till adressen Nylands förbund, Estersporten 2 B, 00240 Helsingfors.

Till materialet som sänds för utlåtande hör planhandlingarna (en plankarta, en karta över beteckningar som upphävs samt beteckningar och bestämmelser), planbeskrivningen samt en inofficiell kartsammanställning över landskapsplanerna. Det är möjligt att bekanta sig med planmaterialet på Nylands förbunds webbplats på adressen:

- www.uudenmaanliitto.fi/ostersundom_sv
- samt på förbundets karttjänst: kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat
- Planmaterial kan beställas från Nylands förbunds byrå (arja.reinikka@uudenmaanliitto.fi eller tfn 040 775 7083)

Ytterligare upplysningar om planförslaget som är på remiss ges av Lasse Rekola, sakkunnig i miljöärenden (lasse.rekola@uudenmaanliitto.fi eller tfn 044 299 0678).

Med vänliga hälsningar,

NYLANDS FÖRBUND

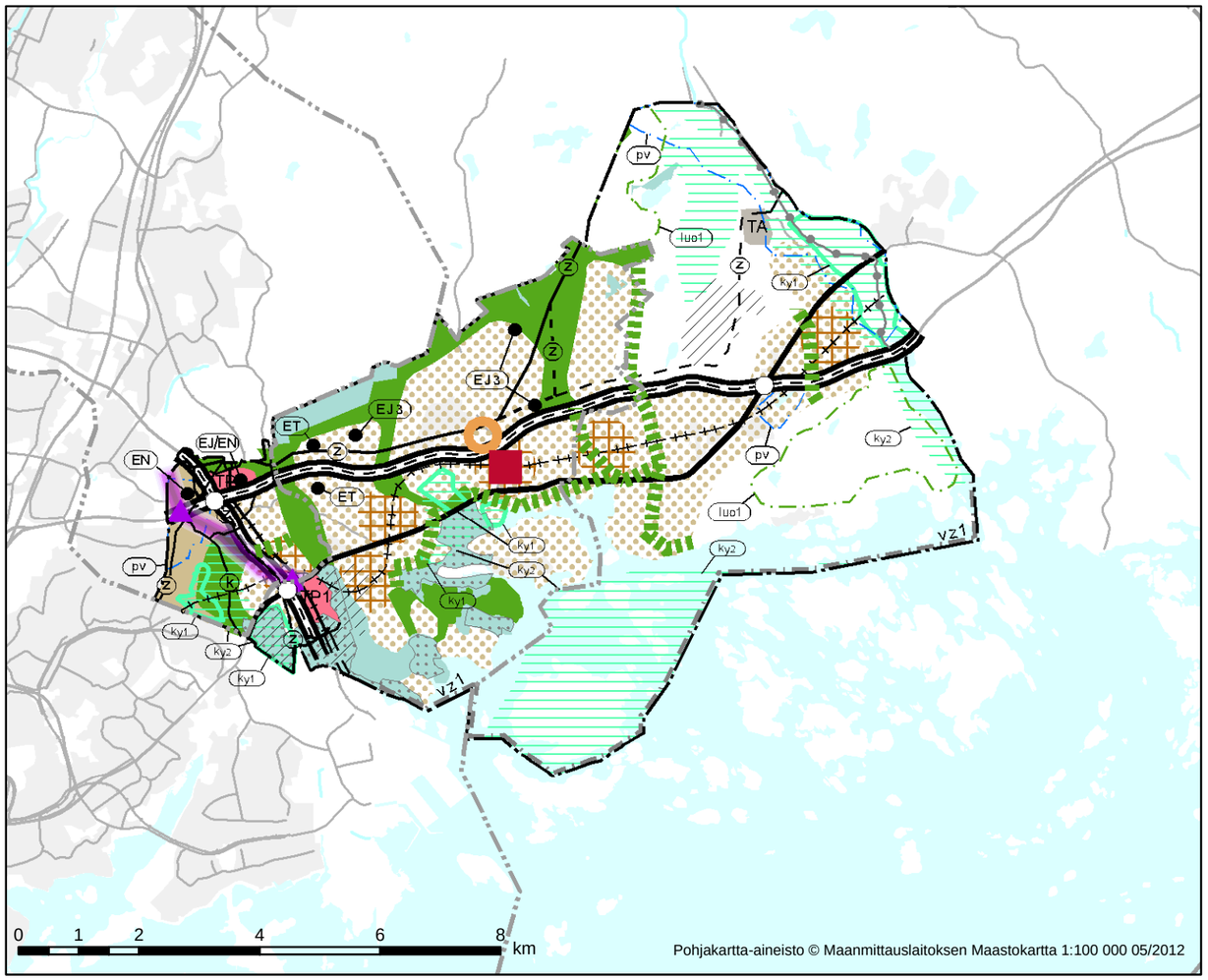
Ossi Savolainen
Landskapsdirektör

Merja Vikman-Kanerva
Direktör, regionplanering

UUDENMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVA - Östersundomin alue
ETAPPLANDSKAPSPLAN 2 FÖR NYLAND - Östersundoms område

Mhs 1/2015
Asia nro 3/2015

EHDOTUS - MAAKUNTAHALLITUS 12.01.2015
FÖRSLAG - LANDSKAPSSTYRELSEN 12.01.2015

Mittakaava
Skala **1:100 000**

Merkinnät
Beteckningar

- Taajamatoimintojen alue
  Område för tätortsfunktioner
- Tiivistettävä alue
  Område som ska förtätas
- Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue
  Område för tätortsfunktioner som stöder sig på spårtrafik
- Keskustatoimintojen alue
  Område för centrumfunktioner
- Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö
  Stor detaljhandelsenhet av regional betydelse
- TP1 Työpaikka-alue
  Arbetsplatsområde
- TA Teollisuusalue
  Industriområde
- Virkistysalue
  Rekreationsområde
- Viheryhteystarve
  Behov av grönförbindelse
- Luonnonsuojelualue
  Naturskyddsområde
- Natura 2000 verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
  Område som hör till eller föreslagits höra till nätverket Natura 2000
- ET Yhdyskuntateknisen huollon alue
  Område för samhällsteknisk försörjning
- EN Energiahuollon alue tai kohde
  Område eller objekt för energiförsörjning
- EJ3 Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue
  Område reserverat för slutdeponering av överskottsjord
- EJ/EN Jäte- ja energiahuollon alue
  Område för avfallshantering och energiförsörjning
- Moottoriväylä
  Motorled
- Seututie
  Regional väg
- Eritasoliittymä
  Planskild anslutning
- Yhdysrata
  Förbindelsebana
- Liikenneväylän katkoviivamerkintä osoittaa vaihtoehtoisen ratkaisun tai ohjeellisen linjauksen
  Trafikled betecknad med streckad linje anger en alternativ lösning eller riktgivande sträckning

- Liikennetunneli
  Trafiktunnel
- Pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli
  Tvärgående kollektivtrafikförbindelse i huvudstadsregionen
- Joukkoliikenteen vaihtopaikka
  Omstigningplats för kollektivtrafik
- Z 400 kV voimajohto
  400 kV kraftledning
- Z 400 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus
  400 kV kraftledning, riktgivande sträckning
- Z 110 kV voimajohto
  110 kV kraftledning
- Z 110 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus
  110 kV kraftledning, riktgivande sträckning
- k Maakaasun runkoputki
  Naturgashuvudledning
- pv Pohjavesialue
  Gundvattenområde
- Natura 2000 verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
  Område som hör till eller föreslagits höra till nätverket Natura 2000
- luo1 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
  Område som är synnerligen viktigt med tanke på naturens mångfald
- ky 2 Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- ky1 Valtakunnallisestiarvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)
- Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma
  Värdefull ås eller annan värdefull geologisk formation
- Saaristovyöhykkeiden välinen raja
  Gräns mellan skärgårdszoner
- vz1 Mantereen rantavyöhyke ja sisäsaaristo
  Fastlandets strandzon och inre skärgården
- Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava - Östersundomin alueen raja
  Etapplandskapsplan 2 för Nyland - Östersundoms områdets gräns
- Kunnan raja
  Kommungräns

Merkintöihin liittyy maakuntakaavamääräyksiä
Till beteckningarna hör landskapsplanebestämmelser

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

MAAKUNTA-
KAAVA

MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue
Kaavaehdotus

Uudenmaan liitto 2015

Nähtävillä 20.1.–20.2.2015

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste-Eerola

Helsinki 2015

Uudenmaan liitto | Nylands förbund
Esterinportti 2 B | 00240 Helsinki
Estersporten 2 B | 00240 Helsingfors | Finland
puh. | tfn (09) 4767 411
toimisto@uudenmaanliitto.fi | www.uudenmaanliitto.fi

MERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue Kaavaehdotus

Nähtävillä 20.1.–20.2.2015

Uudenmaan liitto • 2015

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset korvaavat Uudellamaalla voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöjä ja määräyksiä. Kunkin merkinnän kohdalla mainitaan erikseen merkinnän suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin.

Punaisella korostetut merkinnät on osoitettu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavassa uusina merkintöinä.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavassa kumotaan kaikki kaava-alueen kaavamerkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset. Kumottavia merkintöjä ei ole lueteltu erikseen.

Kaavaan tuodaan takaisin kaikki tarvittavat kaavamerkinnät ja -määräykset, sekä osoitetaan tarvittavat uudet kaavamerkinnät ja -määräykset.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

KOKO KAAVA-ALUETTA KOSKEVAT KEHITTÄMISSUOSITUKSET JA SUUNNITTELUMÄÄRÄYKSET

Kehittämissuositukset ja suunnittelumääräykset korvaavat Uudellamaalla voimassa olevien maakuntakaavojen koko kaava-aluetta koskevat kehittämissuositukset.

Asumista koskeva kehittämissuositus

Ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille, tiivistettäviä alueita painottaen. Taajamatoimintojen ulkopuolelle suuntautuvaa asumista on ohjattava suunnitelmallisesti kyliin.

Laajoja aluekokonaisuuksia, jotka ovat muodostuneet väestömäärältään suuriksi, mutta toiminnallisesti yksipuolisiksi asuinalueiksi kehitetään monipuolistamalla niiden toiminnallista rakennetta. Kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, joilla parannetaan tapauskohtaisesti alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Alueen yhdyskuntarakennetta eheytetään palvelutason säilymistä ja parantamista tukevilla toimenpiteillä, työpaikkojen syntymistä edistävillä toimilla sekä paikalliskeskuksia kehittämällä.

Uusien alueiden suunnittelussa vältetään laajojen, yksinomaan asumiseen varattujen aluekokonaisuuksien muodostamista.

Helsingin seudun valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seutuun kuuluvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Helsingin seudun ulkopuolisia valkoisia alueita koskeva kehittämissuositus

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seudun ulkopuolisia kuntia ovat Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila, Raasepori ja Siuntio.

Koko aluetta koskeva suunnittelumääräys

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 2000 k-m^2, ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta ja ellei näissä suunnittelumääräyksissä muuta määrätä.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Silloin kun viiva- tai kohdemerkintä sijaitsee aluevarausmerkinnän päällä, sovelletaan viiva- ja kohdemerkinnässä myös aluevarausmerkinnän suunnittelumääräyksiä.

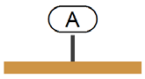
Merkintä Merkinnän selitys	Merkinnän kuvaus	Suunnittelumääräys
Taajamatoimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, pyöräily- ja jalankulkureitit, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Taajamatoimintojen alue -merkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään.	Aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily- ja jalankulkuyhteydet seudullisille virkistysalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös turvattava paikalliskeskusten toimintaedellytykset sekä kiinnitettävä huomiota siihen, että päivittäistavarakaupan lähipalvelupisteitä varten on toteuttamismahdollisuuksia. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: • Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa,

Taajamatoimintojen aluetta koskeva kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevien Uudenmaan maakuntakaavojen taajamatoimintojen aluetta koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

		Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5 000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. • Muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Hyvinkäällä, Inkoossa, Järvenpäässä, Karkkilassa, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Loviisassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Pornaisissa, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Siuntiossa, Tuusulassa ja Vihdissä 5000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. • Päivittäistavarakaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 5000 k-m² ja Uudenmaan muissa kunnissa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus taajamatoimintojen alueella. Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvityksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.
 Tiivistettävä alue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan tiivistettävät taajama- ja keskustatoimintojen alueet, jotka tukeutuvat kestävään liikennejärjestelmään.	Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyyteen.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 Taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden reservialue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan pitkällä aikavälillä toteutettavat taajama-toimintojen alueet tai työpaikka-alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa toteuttaminen on ajoitettava pääsääntöisesti maakuntakaavan suunnittelukauden loppupuolelle. Kunta määrittelee alueen toteuttamisen tarkoituksenmukaisen ajoituksen suhteessa kyseisen taajaman tai kunnan osa-alueen muihin käytettävissä oleviin taajamatoimintojen alueisiin ja työpaikkojen osalta suhteessa kunnan muihin käytettävissä oleviin työpaikkatoimintojen alueisiin.
 Raideliikenteeseen tukeutuva taajama-toimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan uusiin raideliikenneasemiin tukeutuvat taajamatoimintojen alueet.	Aluetta koskee taajamatoimintojen aluetta koskevan suunnittelumääräyksen lisäksi seuraava määräys: Kuntakaavoituksessa alueen maankäyttö on suunniteltava ja mitoitettava raideliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi. Uuden aseman tarkempi sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueen maankäytön, uuden raideliikenneyhteyden ja aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen.
 Raideliikenteeseen tukeutuva asemanseudun kehittämisalue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan pitkällä aikavälillä, pääasiassa maakuntakaavan suunnittelukauden jälkeen toteutettavat uusiin raideliikenneasemiin tukeutuvat alueet.	Ennen alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueen maankäyttö on ratkaistava maakuntakaavoituksessa. Alueelle ei tule suunnitella sellaista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa käyttöä raideliikenteeseen tukeutuvan asemanseudun kehittämisalueena.
 Kylä	Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät kylät, joihin ohjataan määrältään merkittävää asuin- ja työpaikkarakentamista. Merkinnän mukaiset kylät ovat aluerakenteen kannalta keskeinen osa maakunnan kyläverkkoa. Kylää koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan kyliä koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Kylän sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tavoitteena on ympäröivää hajaasutusaluetta tiiviimpi rakentaminen. Kylän suunnittelussa on otettava huomioon liikenteen ja vesihuollon järjestäminen, ekologiset yhteydet sekä kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Palvelujen alue Palvelujen aluetta koskeva kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan palvelujen aluetta koskevan kuvauksen.	Kohdemerkinnällä osoitetaan taajamien ulkopuoliset sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä vastaavien muiden palvelujen kohteet.	Alue on varattu ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, vastaavien julkisluonteisten palvelujen sekä niitä tukevien toimintojen tarpeisiin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
Keskustatoimintojen alue Valtakunnan keskus	Aluevarausmerkinnällä osoitetaan Helsingin pääkeskuksessa sijaitseva valtakunnankeskus ja valtakunnallisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alue niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen. Alue voi sisältää myös asumista.	Nämä suunnittelumääräykset koskevat valtakunnan keskusta, seutu- ja kuntakeskuksia sekä pääkaupunkiseudun aluekeskuksia. Kohdemerkinnällä osoitettujen keskustatoimintojen alueiden sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat toiminnallisesti yhtenäisen keskustahakuisiin toimintoihin painottuvan kokonaisuuden. Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kaupunkikuvaan, viihtyisyyteen, omaleimaisuuteen sekä toimiviin kävely- ja pyöräily-yhteyksiin, pysäköinnin, huoltoliikenteen ja joukkoliikenteen järjestelyihin. Suunnittelussa on osoitettava riittävät alueet joukkoliikenteen vaihtopaikoille ja liityntäpysäköinnille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet sekä turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös osittain tai kokonaan keskustatoimintojen kohdemerkinnän alle jäävillä alueilla ja kohteissa: Valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen (RKY 1993) tai Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) inventointeihin sisältyvät kohteet on lueteltu tämän asiakirjan lopussa. Keskustatoimintojen alueiden suunnittelussa on huolehdittava siitä, että keskusta-alueen käyttö ja toteuttaminen ei aiheuta keskustaan rajautuvalle tai sen lähettyvillä sijaitsevalle Natura 2000 -alueelle sellaisia haitallisia vaikutuksia merenlahtien vedenlaadulle ja vesiluonnolle, jotka merkittävästi heikentäisivät niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
Keskustatoimintojen alue Seutukeskus	Kohdemerkinnällä osoitetaan seutukeskusten keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueiden yleispiirteinen sijainti. Alue voi sisältää myös asumista sekä tarvittavat liikennealueet ja puistot. Keskustatoimintojen kohdemerkinnät sisältävät osittain tai kokonaan kulttuurihistoriallisia alueita tai kohteita.	

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Keskustatoimintojen alue

Kuntakeskus

Pääkaupunkiseudun aluekeskus

Kohdemerkinnällä osoitetaan kuntakeskusten ja pääkaupunkiseudun aluekeskusten keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueiden yleispiirteinen sijainti. Alue voi sisältää myös asumista sekä tarvittavat liikennealueet ja puistot.

Keskustatoimintojen kohdemerkinnät sisältävät osittain tai kokonaan kulttuurihistoriallisia alueita tai kohteita.

Keskustatoimintojen aluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa vahvistetun Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan keskustatoimintojen aluetta koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.

Kaikille keskustatoimintojen alueille voidaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelutarjontaan. Vähittäiskaupan suuryksiköiden koko on mitoitettava sellaiseksi, että ne soveltuvat ympäristöönsä. Ne on mitoitettava ja niiden toteutus on ajoitettava yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, ettei niillä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia muiden keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja että huolehditaan kaupan palveluverkon tasapainoisesta kehittämisestä. Suuryksikön toteuttaminen tulee kytkeä ajallisesti ympäröivien taajamatoimintojen toteuttamiseen.

Valtakunnan keskuksen, pääkaupunkiseudun aluekeskusten (Kauniainen, Matinkylä-Olari, Leppävaara, Tapiola, Espoon keskus, Espoonlahti, Myyrmäki, Pakkala, Tikkurila, Hakunila, Koivukylä, Korso, Kivistö, Kannelmäki, Malmi, Itäkeskus, Herttoniemi ja Sakarinmäki) sekä seutukeskusten (Hyvinkää, Lohja, Tammisaari ja Porvoo) sekä kuntakeskusten (Kerava, Järvenpää, Hyrylä, Kirkkonummi , Klaukkala, Loviisa, Nummela, Mäntsälä ja Söderkulla) vähittäiskaupan suuryksikköjen kerrosalaa ei enimmäismitoiteta maakuntakaavalla.

Raaseporin Karjaalla ja Sipoon Nikkilässä, Hangossa, Karkkilassa ja Nurmijärven kirkonkylässä keskustatoimintojen alueelle sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa kussakin keskustassa olla enintään 30 000 k-m^2.

Muille keskustatoimintojen alueille sijoitettavien vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa kussakin keskustassa olla enintään 20 000 k-m^2.

Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö

Kohdemerkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumiskohteet keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella. Niitä kehitetään sellaista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka tyypillinen asiointitiheys on pieni.

Merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan suuryksikköä koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.

Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa sellaista merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppaa. Uusia merkitykseltään seudullisia päivittäistavarakaupan suuryksiköitä saadaan osoittaa ainoastaan Espoon keskuksen pohjoispuolelle, Kehä III:n ja Turunväylän risteykseen (Espoon Lommila), jonne voidaan osoittaa päivittäistavarakauppaa enintään 10 000 k-m^2, joka sisältyy Lommilan vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitukseen.

Vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus on osoitettu taulukossa, joka on suunnittelumääräysten lopussa.

Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

		on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Kohdemerkinnällä osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisessa kaavoituksessa siten, että se muodostaa riittävän laajan toiminnallisen kokonaisuuden. Merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa ei saa toteuttaa ennen ympäröivien taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden toteuttamista. Lisäksi on huolehdittava, että palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä sekä edistetään sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja että liikenteestä aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman vähäisiä.
Työpaikka-alue	Merkinnällä osoitetaan merkittävät taajamatoimintojen alueiden ulkopuoliset työpaikka-alueet.	Alue varataan ensisijaisesti työpaikkarakentamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: • Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalous-kauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m^2, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m^2 ja Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5000 k-m^2 ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m^2, ellei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.
TP1 TP1 Työpaikka-alue	Merkinnällä osoitetaan merkittävät taajamatoimintojen alueiden ulkopuoliset työpaikka-alueet. Merkintä koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin aluetta.	Alue varataan ensisijaisesti työpaikkarakentamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

		Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: • Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalous-kauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m^2, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m^2 ja Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5000 k-m^2 ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m^2, ellei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
Teollisuusalue Teollisuusaluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan teollisuusaluetta koskevan suunnittelumääräyksen.	Merkinnällä osoitetaan muun yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

		rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
TA TA Teollisuusalue	Merkinnällä osoitetaan muun yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä. Merkintä koskee Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin aluetta.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Virkistysalue	Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet. Merkintä sisältää virkistysalueella olemassa olevat sekä yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeelliset kokoojakadut ja vastaavat yhdystiet. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus, riittävä palvelu- ja varustetaso sekä ympäristöarvot ja osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Virkistysalueiden suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Virkistysalueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava virkistysyhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
Viheryhteystarve	Merkinnällä osoitetaan virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja -alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteen-sovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.
Luonnonsuojelualue	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Niitä ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet. Suojelualueiksi on osoitettu myös suojeluohjelmien alueita sekä Natura 2000 -ohjelman alueita siltä osin kuin päätösten yhteydessä on toteuttamiskeinoksi esitetty luonnonsuojelulaki. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa siitä sellainen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus.
luo1 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita.	Alueen suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Saaristovyöhykkeiden välinen raja	Rajaviiva erottaa toisistaan maisemamaantieteellisiä meren-ranta-alueen vyöhykkeitä, joiden suunnittelumääräykset perustuvat alueiden erityisluonteeseen ja ominaispiirteisiin.	
vz1 Mantereen ranta-vyöhyke ja sisäsaa-risto	Vyöhykkeen pohjoisrajan muodos-taa meren rantaviivasta sisämaa-han ulottuvan rantavyöhykkeen mantereen puoleinen reuna. Vyöhykettä on tarkoitus suunnitel-la kaikkia toimintoja ja maankäyt-tömuotoja sisältävänä alueena.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnon-maiseman arvojen sekä arvokkaiden luonto-olosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen sekä virkistyskäyttötarpeet. Yksityiskohtaisem-man suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
EP Puolustusvoimien alue	Merkinnällä osoitetaan puolustus-voimien pysyvässä käytössä olevat varuskunta-, harjoitus- ja vastaavat alueet, joilla liikkuminen saattaa olla turvallisuus- ym. syistä rajoitettua. Merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan EP-alueita koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Alue varataan puolustusvoimien käyttöön. Mikäli taajamatoimintojen alueisiin kiinteästi liitty-vät alueet Helsingin Santahaminassa ja Raaseporin Dragsvikissä vapautuvat puolustusvoimien käytöstä, ne varataan vapautuvilta osiltaan taajamatoimintojen alueeksi.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

EP/u Puolustusvoimien alue, jonka toissijainen käyttötarkoitus on virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoiminta	Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien alueet, joiden toissijainen käyttötarkoitus on virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoiminta. Puolustusvoimien EP/u -aluetta koskeva merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan puolustusvoimien EP/u -aluetta koskevan kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Alue varataan puolustusvoimien käyttöön. Mikäli alue vapautuu puolustusvoimien käytöstä, se varataan virkistys-, matkailu- ja/tai koulutustoimintaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristö- ja luontoarvojen säilyminen.
 Moottoriväylä	Merkinnällä osoitetaan moottori- ja moottoriliikennetiet sekä moottorikadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Moottoriväylää koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan moottoriväylää koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	Maakuntakaavakartalle merkitty tieyhteys voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa esittää riittävin perustein teknisesti tai toiminnallisesti alemmanluokkaisena. Tiensuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, maisema, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Tien, väylän tai liittymän suunnittelussa on huolehdittava siitä, että se ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Valtatie/kantatie	Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet sekä niihin liittyvät kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Valtatietä / kantatietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan valtatietä / kantatietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
 Seututie	Merkinnällä osoitetaan seututiet ja niihin liittyvät kadut. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Seututietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan seututietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Yhdystie	Merkinnällä osoitetaan yhdystiet ja niihin liittyvät kadut, jotka yhdistävät taajamatoimintojen alueita ja kyliä ylempiluokkaiseen tieverkkoon. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Yhdystietä koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan yhdystietä koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
Eritasoliittymä	Merkinnällä osoitetaan eritasoliittymät, jotka yhdistävät maakuntakaavassa osoitettuja teitä ja katuja. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Eritasoliittymää koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan eritasoliittymää koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	
Päärata	Merkinnällä osoitetaan pääradat. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Pääratata koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan pääratata koskevan merkinnän suunnittelumääräyksen.	Radan suunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Radan suunnittelussa on huolehdittava siitä, että liikenneväylä ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
Yhdysrata	Merkinnällä osoitetaan yhdysradat. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Yhdysrataa koskevan merkinnän suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan yhdysrataa koskevan suunnittelumääräyksen.	Radan suunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen.

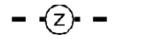
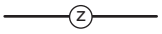
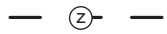
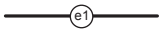
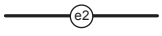
LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 Liikennetunneli	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan tunneliosuus. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Liikennetunnelia koskevan merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys korvaavat voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikennetunnelia koskevan merkinnän kuvauksen ja suunnittelumääräyksen.	Tunnelimerkintä osoittaa seudun yhdyskuntarakenteen, luonnonympäristön, ulkoilumahdollisuuksien ja lajiston esteettömän liikkumisen kannalta tarpeellisen liikenneväylän tunneliosuuden. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan ohjeellinen tunneliosuus. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Tunnelimerkintä osoittaa liikenneväylän tunneliosuuden ohjeellisen sijainnin. Tunnelin tarkka sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Liikenneväylän katkoviivamerkintä osoittaa vaihtoehtoisen ratkaisun tai ohjeellisen linjauksen	Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia liikenneväylien linjauksia silloin, kun maakuntakaavassa on useampi käyttökelpoinen linjausvaihtoehto. Ohjeellista linjausta tarkoittavalla merkinnällä osoitetaan liikenneväylä silloin, kun väylän tarkka sijainti on ratkaisematta. Liikenneväylän katkoviivamerkintää koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikenneväylän katkoviivamerkintää koskevan suunnittelumääräyksen.	Tie- ja radansuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, maisema, pohja- ja pintavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen. Tie- ja radansuunnittelussa on huolehdittava siitä, että liikenneväylä ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia pohjavesiin, vesistövirtaamiin, vesiluonnolle, vesialueiden pohjaolosuhteisiin, melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
Liikenteen yhteystarve	Merkinnällä osoitetaan liikenteen yhteystarpeet sekä Helsinki-Tallinna välin liikenneyhteyksien kehittämistarpeet mukaan lukien lautta-, raide- ja helikopteriyhteydet.	Seuraavat yhteydet on suunniteltava ensisijaisesti joukkoliikenneyhteytenä: • Helsingin keskustasta Laajasaloon • Sipoon Söderkullasta Porvoon suuntaan • Espoon Kivenlahdesta Kirkkonummen suuntaan • Nurmijärven Klaukkalasta Rajamäelle
Joukkoliikenteen vaihtopaikka	Kohdemerkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisten, seudullisesti merkittävien joukkoliikenteen vaihtopaikkojen yleispiirteinen sijainti.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle tulee varata sujuvat reitit joukkoliikenteelle ja riittävät alueet vaihtopysäkeille, joilla voidaan vaihtaa sujuvasti joukkoliikennemuodosta ja -linjastosta toiseen.
Liityntäpysäköintipaikka	Kohdemerkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisten, seudullisesti merkittävien liityntäpysäköintialueiden yleispiirteinen sijainti.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle tulee varata riittävästi tilaa liityntäpysäköinnille sekä järjestää lyhyet ja sujuvat yhteydet liityntäpysäköintialueelta pysäkeille ja pysäkkiparien välillä.
Pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan pääkaupunkiseudun merkittävimmät poikittaiset joukkoliikenneyhteydet.	Yhteysväli voidaan toteuttaa joko raide- tai linja-autoyhteytenä. Yhteysvälien tarkempi sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että ne vahvistavat pääkaupunkiseudun verkostomaista rakennetta. Yhteysväli on suunniteltava siten, että se kytkeytyy pääkaupunkiseudun sisäiseen ja sen ulkopuolelta tulevaan joukkoliikenteeseen joukkoliikenteen vaihtopaikoissa.
Ulkoilureitti	Merkinnällä osoitetaan taajamatoimintojen alueiden, luonnonsuojelualueiden ja virkistysalueiden ulkopuoliset maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilureitit. Merkintä on ohjeellinen ja linjaus osoittaa ensisijaisesti yhteystarpeen.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Taajamissa ja virkistysalueilla ulkoilureitit on johdettava alueiden sisäisille ulkoilun ja kevyen liikenteen väylille.

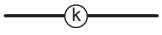
LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 400 kV voimajohto	Merkinnällä osoitetaan 400 kV:n voimajohdot. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Voimajohtojen ja tasavirtakaapelien linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 400 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan 400 kV:n voimajohdon ohjeelliset linjaukset.	
 110 kV voimajohto	Merkinnällä osoitetaan 110 kV:n voimajohdot. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 110 kV voimajohdon ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan ohjeelliset 110 kV:n voimajohtojen linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta. 110 kV voimajohdon ohjeellisen linjauksen kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan 110 kV ohjeellista voimalinjaa koskevan kuvauksen.	
 Estlink 1	Merkinnällä osoitetaan tasavirtakaapelin Estlink1 yleispiirteinen sijainti. Merkintään liittyy MRL 33§:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 Estlink 2	Merkinnällä osoitetaan tasavirtakaapelin Estlink 2 yleispiirteinen sijainti. Merkintään liittyy MRL 33§:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 110 kV voimajohdon tai merkittävän merikaapelin yhteystarve	Yhteystarvemerkinnällä osoitetaan 110 kV:n voimajohtojen tai merkittävien merikaapelien yhteystarpeet, joiden osalta ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ei ole mahdollista.	

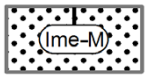
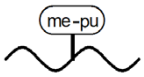
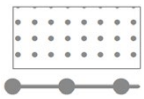
LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

EN EN Energiahuollon alue	Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita. Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus ja yksiköiden määrä määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Energiahuollon aluetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan energiahuollon aluetta koskevan suunnittelumääräyksen.	Alue varataan energiahuollon tarpeisiin. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Mikäli Helsingin Hanasaaressa alueen käyttö voimalaitosalueena lakkaa, se varataan taajama-toimintojen alueeksi. Alueella säilyy suurmuuntoaseman varaus voimalaitoksen mahdollisesta siirtymisestä huolimatta.
ET Yhdyskuntateknisen huollon alue	Merkinnällä osoitetaan alueita yhdyskuntateknistä huoltoa, erityisesti vesihuoltoa, palvelevia laitoksia varten. Laitosalue määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.
EJ/EN Jäte- ja energiahuollon alue	Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja energia- ja jätehuoltoa palvelevia laitoksia varten. Laitoksista voidaan toteuttaa yksi tai useampia. Merkinnällä on osoitettu Vantaan Långmossebergenin; Helsingin Kivikon, Lohjan Kirkniemen sekä Espoon Ämmässuon ja Juvanmalmin alueet.	Alue voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varata jätepolttoainetta käyttävälle voima-laitokselle. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sijoittaa myös muita jätehuollon ja/tai energiahuollon toimintoja, mutta ei kuitenkaan jätteen loppusijoituspaikkaa Espoon Ämmässuota lukuun ottamatta.
EJ3 EJ3 Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue	Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	Alue varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Alueen suunnittelussa on turvattava riittävä suoja-alue ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Alueelle tai sen välittömään läheisyyteen voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa näiden ainesten hyödyntämiseen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa yritystoimintaa. Alueen käyttö on suunniteltava siten, että alueilla, joilla on ominaisuusmerkinnällä osoitettu olevan maakunnan kiviainestuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja, kyseiset toiminnot sovitetaan ajallisesti ja alueellisesti yhteen. EJ3-alueella, jolle on kohdemerkinnällä osoitettu sijoitettavaksi myös jätteenkäsittelyalue EJ1, on

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

		yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvattava EJ1-jätteenkäsittelyalueen toteuttamismahdollisuudet. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueella tulee ottaa huomioon kohdemerkinnällä osoitetun alueen suunnittelussa ja täyttötoiminnassa, että toiminnan päätyttyä se varataan maakuntakaavassa aluevarausmerkinnällä osoitettuun käyttötarkoitukseen.
 Siirtoviemäri	Merkinnällä osoitetaan merkittävimmät seudulliset siirtoviemärit. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus Siirtoviemäriä koskeva merkinnän kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan siirtoviemäriä koskevan merkinnän kuvauksen.	Siirtoviemäriä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta siirtoviemärin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Siirtoviemärin ohjeellinen linjaus	Katkoviivamerkinnällä osoitetaan merkittävien seudullisten siirtoviemäreiden ohjeelliset linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta. Siirtoviemärin ohjeellista linjausta koskeva merkinnän kuvaus korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan siirtoviemärin ohjeellista linjausta koskevan merkinnän kuvauksen.	
 Maakaasun runkoputki	Merkinnällä osoitetaan korkeapaineiset (yli 40 bar) maakaasuputket. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon maakaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset. Maakaasun runkoputken linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000- verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 Lentomelualue M (L_{Aeq} 7-22 yli 55dB)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Helsingin Malmin lentokentän melualue, jolla melutaso (L_{Aeq} 7-22) on yli 55 dB.	Alueella on toimintojen sijoittelun ja rakennusten rakenteiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettava lentomelu huomioon, kunnes Malmin lentokentän toiminta päättyy.
 Puolustusvoimien melualue (L_{Aeq} 7-22 yli 55dB)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuvat melualueet, joilla melutaso on yli (L_{Aeq} 7-22) yli 55dB.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on puolustusvoimien hallinnassa olevien alueiden ulkopuolisilla alueilla toimintojen sijoittelulla ja rakennusten rakenteilla vähennettävä ampumamelusta aiheutuvia haittoja. Puolustusvoimien hallinnassa olevan alueen suunnittelussa ja käytössä on pyrittävä vähentämään haittoja puolustusvoimien alueen ulkopuolisella melualueella sijaitsevalle asutukselle ja muille, melulle herkille toiminnoille.
 Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksien mukaiset sekä valtioneuvoston tekemän ohjelman täydennysehdotuksen mukaiset Natura 2000 -ohjelman alueet. Maa- ja vesialueet osoitetaan rasterimerkinnällä ja jokikohteet viivamerkinnällä. Luonnonsuojelulain perusteella alueelle tai sen läheisyyteen ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät niitä lintudirektiivin tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu ohjelmaan.	

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 Kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde, valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävät alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen on turvattava myös osittain tai kokonaan keskustatoimintojen alueen kohdemerkinnän alle jäävillä alueilla ja kohteissa (luettelo tämän asiakirjan lopussa).
 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä kulttuuriympäristöarvot. Toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia.
 Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka käsittävät sekä maisema- että rakennetun kulttuuriympäristön alueita. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Kulttuuriympäristöä tulee kehittää sen arvot huomioon ottaen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja sovitettava ne yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma	Ominaisuusmerkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkinnällä osoitetaan harjujensuojeluohjelman mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet, vahvistettujen seutukaavojen arvokkaat harjualueet, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kalliomaisema-alueet sekä maakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.
 Pohjavesialue	Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.	Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vähennä pysyvästi pohjaveden määrää tai heikennä sen laatua.
Kunnan raja 1.1.2013		
Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alueen raja		
Maakuntakaavaalueen raja		

Kaavakartalla ei osoiteta uusia liikennealueita. Ainoastaan voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan suunnittelumääräykseen tehdään seuraava muutos:

 Liikennealue	Merkinnällä osoitetaan alueita lentotoimintaa ja satamatoimintaa varten. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus. Liikennealuetta koskeva suunnittelumääräys korvaa voimassa olevan Uudenmaan maakuntakaavan liikennealuetta koskevan suunnittelumääräyksen.	Hangon lentokenttäalueen käyttö on suunniteltava niin, että melutaso (L_{Aeq} 7-22) on ympäristön asuntoalueilla ja niihin verrattavilla alueilla enintään 55 dB sekä loma-asutukseen käytettävillä alueilla 45 dB.

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön enimmäismitoitus

Enimmäismitoituksessa on mukana olemassa oleva ja uusi liiketila.

Enimmäismitoitukseen sisältyy myös merkitykseltään paikallinen liiketila.

Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.

30 000 k-m²	50 000 k-m²	75 000 k-m²	100 000 k-m²	125 000 k-m²	150 000 k-m²	175 000 k-m²	200 000 k-m²
Hyvinkää, Valtatie 25	Espoo, Turvesolmu	Espoo, Nihtisilta	Espoo, Kulloonsilta	Hyvinkää, Sveitsin-portaali	Vantaa, Tammisto	Vantaa, Varisto-Petikko	Espoo, Lommila, josta päivittäis-tavarakaup-paa enintään 10 000 k-m²
Loviisan länsiosa	Nurmijärvi, Mäyränkallio	Lohja, Tynninharju	Helsinki, Suutarila	Porvoo, Kuninkaan-portti			Espoo, Suomenoja
Nurmijärvi, Ilvesvuori	Vihti, Huhmari	Lohja, Lempola	Helsinki, Sakarinmäki	Vantaa, Porttipuisto			Helsinki, Roihupelto
Raasepori, Karjaan lounaisosa	Raasepori, Horsbäck	Keravanportti	Järvenpään eteläinen liittymä				Helsinki, Konala
		Kirkkonummi, Inkilänportti	Porvoo, Tarmola				
		Mäntsälän-portti	Tuusula, Hyrylän eteläosa				
		Tuusula, Focus	Vantaa, Koivuhaka				
			Vantaa, Petas				

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Luettelo niistä valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen (RKY 1993) inventointiin sisältyvistä kohteista ja alueista, jotka peittyvät kokonaan tai osittain keskustatoimintojen alueiden merkintöjen alle. Kohteet ja alueet tulee huomioida suunnittelussa sekä keskustatoimintojen alueita että kulttuuriympäristöjä koskevien suunnittelumääräysten mukaisesti.

RKY 1993 kohteet

Järvenpään rautatieasema	Järvenpää
Tikkurilan vanha rautatieasema	Vantaa
Osuusliike Auran talo, Nummela	Vihti
Degerbyn linnoitus	Loviisa

RKY 1993 alueet

Hangon keskustan puutalokorttelit ja Itäsataman varastot	Hanko
Inkoon kirkonkylän miljöö	Inkoo
Karjaan rautatieasema ympäristöineen	Raasepori
Siuntion rautatieasema ja asemanseutu	Siuntio
Vanha kaupunki (Barckenin niemi) I, II ja IV kaup.osat	Raasepori
Tammisaaren satama ja rannan teollisuuskorttelit	Raasepori
Seminaarialue	Raasepori
Tammisaaren rautatieasema ja Formanshagenin asuntoalue	Raasepori
Karkkilan kirkko ja tapuli	Karkkila
Hyvinkään asemanseutu	Hyvinkää
Hyvinkään villatehtaan alue	Hyvinkää
Hyvinkään parantola	Hyvinkää
Villa Wulff	Kauniainen
Keravan rautatieasema	Kerava
Hyrylän kasarmialue	Tuusula
Kellokosken vanha teollisuus- ja sairaala-alue	Tuusula
Esplanadipuisto ja keskustan rakennuskanta	Loviisa
Garnisonin alue	Loviisa
Vanha Porvoo	Porvoo
Empire-Porvoo ja jokirannan kaupunkimaisema	Porvoo

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Luettelo niistä valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) inventointiin sisältyvistä kohteista ja alueista, jotka peittyvät kokonaan tai osittain keskustatoimintojen alueiden merkintöjen alle. Kohteet ja alueet tulee huomioida suunnittelussa sekä keskustatoimintojen alueita että kulttuuriympäristöjä koskevien suunnittelumääräysten mukaisesti.

RKY 2009 kohteet

Hangon rautatieasema	Hanko

RKY 2009 alueet

Kauniaisten rautatieasema	Kauniainen
Keravan rautatieasema	Kerava
Marieforsin ruukki ja Kellokosken sairaala	Tuusula
Loviisan Esplanadi	Loviisa
Näsin hautausmaa	Porvoo
Empire-Porvoon puutalokorttelit ja julkiset rakennukset	Porvoo
Inkoon kirkko ja pappila	Inkoo
Loviisan maalinnoitus	Loviisa
Hyvinkään rautatieasemat	Hyvinkää
Tammisaaren rautatieasema-alue	Raasepori
Hyvinkään Villatehdas	Hyvinkää
Hyvinkään kirkko ja seurakuntakeskus	Hyvinkää
Tammisaaren seminaari ja koulukorttelit	Raasepori
Tammisaaren seminaari ja koulukorttelit	Raasepori
Tikkurilan rautatieasema	Vantaa
Malmin rautatieasema	Helsinki
Hilding Ekelundin arkkitehtuuri Karjaalla - Karis-Billnäs samskola	Raasepori
Hilding Ekelundin arkkitehtuuri Karjaalla - Karjaan kaupungintalo	Raasepori
Korson rautatieasema	Vantaa
Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnoitteet - Ala-Malmi, Ormusmäki	Helsinki
Loviisan maalinnoitus	Loviisa
Empire-Porvoon puutalokorttelit ja julkiset rakennukset	Porvoo

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 29 §

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

30 § Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

KA/5395/00.04
J-VN/LM-H/HWE/TLA/LVI/MSI/JHE/SJÄ/THU/JB

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt Vantaan kaupungin lausuntoa Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta 27.2.2015 mennessä. Vantaan kaupunki on saanut jatkoaikaa siten, että lausunto voidaan antaa 2.3.2015 kaupunginvaltuuston kokouksessa. Lausunto on toimitettava 3.3.2015 mennessä.

Helsingin yleiskaavan työohjelma ja tavoitteet hyväksyttiin Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 20.11.2012. Yleiskaavan visio, jonka pohjalta yleiskaavaluonnosta on valmisteltu, hyväksyttiin 3.13.2013. Kaupunkisuunnitteluvirasto arvioi, että yleiskaavaehdotus tullaan käsittelemään kaupunginvaltuustossa vuoden 2016 aikana.

Yleiskaava koskee koko Helsingin aluetta lukuun ottamatta Östersundomia, jonne ollaan laatimassa kuntien yhteistä yleiskaavaa. Yleiskaava mahdollistaa Helsingin kasvun. Yleiskaavaluonnoksessa on varauduttu vähimmillään 860 000 asukkaaseen ja 560 000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä. Yleiskaavakartta on toteutettu ruututekniikalla, mikä korostaa sen yleispiirteisyyttä ja strategista otetta. Pääkartan lisäksi yleiskaavaan liittyy 6 teemakarttaa, joilla esitetään teemoittain yksityiskohtaisempia ratkaisuja. Pääkartta toteutetaan oikeusvaikutteisena, toisin kuin teemakartat.

Yleiskaavaluonnoksen merkittävimpiä ratkaisuja ovat mm.:
- Raideliikenteeseen perustuvan verkostokaupungin mahdollistaminen
- Kantakaupungin kasvun ja laajentumisen mahdollistaminen
- Helsingin sisääntuloväylien osoittaminen kaupunkibulevardeiksi
- Kaupunkirakenteen tiivistäminen, erityisesti raideliikenteen solmukohdissa
- Toimintojen (asukkaat ja työpaikat) sekoittumisen tukeminen
- Malmin lentokenttäalueen osoittaminen rakentamiselle

Koko lausunnoilla oleva kaavaluonnosaineisto löytyy osoitteesta
http://www.yleiskaava.fi/yleiskaava/aineistot/

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 60

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Helsingin yleiskaavan luonnoksesta.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 30

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Helsingin yleiskaavan luonnoksesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Lausunto
- Lausuntopyyntö
- Lausuntopyynnön liite, yleiskaavan luonnos
- Kaavakartta

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 09 8392 2745
liikennesuunnittelupäällikkö Leena Viilo, puh 09 8392 2431
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

Helsingin uusi yleiskaava on rohkea julistus urbaanin kaupunkirakentamisen ja elämäntavan puolesta. Kantakaupungin laajentamisen tavoite on kannatettava, mutta esitetyssä mittakaavassa kysymys on seudullinen.

Kolmannes yleiskaavaluonnoksen uusista asuntorakentamisvarauksista osoitetaan nykyisille liikennealueille muuttamalla Helsingin sisääntuloväyliä bulevardeiksi. Ratkaisu ulottuu nykyisestä kantakaupungista Kehä I:n vyöhykkeelle asti vaikuttaen pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmään ja seudun asukkaiden liikkumiseen laajasti.

Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arviointien laadinta on vielä kesken. Tarvetta on täydentää elinkeinopoliittista näkökulmaa sekä saavutettavuuteen ja liikenteeseen liittyvien vaikutusten arviointia. Seudullinen näkökulma puuttuu lähes kaikista teemoista. Yleiskaavaratkaisu heikentää Helsingin kantakaupungin työpaikkojen seudullista saavutettavuutta. Tämä ei ole seudun kilpailukyvyn kannalta hyvää kehitystä. Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialue ulottuu alueelle Lohja-Riihimäki-Porvoo, ja vaikutuksia koko työssäkäyntialueeseen tulee tarkastella. Tutkittava on esimerkiksi suorien bussiyhteyksien karsimisesta ja joukkoliikenteen hidastumisesta aiheutuvat muutokset muun seudun joukkoliikenteen käyttöön.

Selvyyden vuoksi selostuksessa tulee esittää sujuvan liikenteen matka-aikojen muutoksien lisäksi myös ruuhkaliikenteen muutokset. Yleiskaavan selvityksistä puuttuvat joukkoliikennevälineiden kapasiteettitarkastelut, jolloin epäselväksi jää riittääkö raideliikenteen kapasiteetti kattamaan kaiken joukkoliikenteen käytön lisääntymisestä sekä suorien seutubussien karsinnasta aiheutuvan tarpeen. Yleiskaavassa ei myöskään ole esitetty seudullisen liikenteen vaihtopaikkoja henkilöautoista ja busseista raideliikenteeseen. Tämä liityntäpysäköinnin ja bussiterminaalien tarve ei voi siirtyä naapurikuntien vastuulle.

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään Helsingin suurien sisääntuloväylien muuttamista bulevardeiksi, eli moottoritienomaisten teiden kaventamista katuympäristöksi ja maankäytön lisäämistä näiden katujen varsille. Muutoksen onnistumiseen ja rahoitukseen liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Tämä saattaa vaikeuttaa seudun asuntotuotantotavoitteiden toteutumista, varsinkin kun yleiskaavaluonnoksen asuntorakentamisesta kolmasosa osoitetaan bulevardeille.

Kaupunkibulevardit pienentävät liikenteen välityskykyä, jos niille ei samanaikaisesti rakenneta tehokasta joukkoliikennejärjestelmää. Kaupunkibulevardien pikaraitiotiejärjestelmän on ajateltu palvelevan ainoastaan bulevardien varsien maankäyttöä, joten seudullisen joukkoliikenteen ratkaisut on vielä määriteltävä. Rahoituspäätös tehokkaasta joukkoliikennejärjestelmästä - myös seudullisesti - tulee olla edellytyksenä bulevardien toteuttamiselle.

Yleiskaavaluonnos ohjaa vähittäiskaupan suuryksiköt keskusta-alueille, lukuun ottamatta Roihupelto-Herttoniemen, Konalan ja Suutarilan toimitila-alueita. Lisäksi vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan integroitumaan muihin toimintoihin ja rakennukset avautumaan katutilaan. Vantaa pitää linjauksia hyvinä. Yleiskaavaluonnos ei kuitenkaan ota kantaa vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitukseen erilaisilla keskusta-alueilla vaan jättää ne mitoittamatta. Tällöin varsinkin lähikeskusta-alueiden vaarana on muodostua yksinomaan kaupan alueiksi, ilman onnistunutta integroitumista asuntorakenteeseen. Tällainen tilanne voi muodostua muun muassa Vihdintien varrelle Honkasuon lähikeskusta-alueelle. Kyseisestä ns. Kehä II-risteysalueesta on mm. päivittäistavarakauppa ollut hyvinkin kiinnostunut. Vantaan kaupan ohjaamisen periaatteena on, että päivittäistavarakaupan suuryksiköt rakennetaan keskuksiin eikä väylien varsille. Vantaan kaupunki esittää tämän lähikeskustamerkinnän poistamista sekä lähikeskustojen mitoittamista tai niiden määrän vähentämistä. Keskusta-alueiden mitoittamista kehotetaan pohtimaan myös Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston teettämässä kaupallisten vaikutusten arviointi -raportissa.

Vantaa korostaa Kehä II:n jatkeen varauksen säilyttämistä yleiskaavan mukaisesti, koska Kehä II mahdollistaa Myyrmäen aluekeskuksen läpikulkuliikenteen hillitsemisen tulevaisuudessa.

Vantaa hyväksyy myös yleiskaavaluonnoksen esittämät pikaraitioteiden sekä pyöräilyn laatukäytävien (baanojen) varaukset Helsingin ja Vantaan rajalla.

Helsingin uuden yleiskaavaluonnoksen valmisteluaikataulu on tiukka, kun tavoitteena on saada yleiskaava ehdotuksena hyväksytyksi jo 2016. Tästä johtuen kaavaehdotuksen käsittelyaikataulu on niin lyhyt, että Vantaan kaupungin on ohitettava lausunnonannossa oma asiantuntijalautakuntansa, kaupunkisuunnittelulautakunta, jotta lausunto ehtii annetussa ajassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta on aiheellisesti paheksunut menettelyä.

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

Lausuntopyyntö

23.12.2014

VANTAAN KAUPUNKI
Kirjaamo
KAUPUNKIT 31. 12. 2014
Dnro KA/5395/00.04.03/2012

Lausuntopyyntö Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

HEL 2012-012586 T 10 03 02 00

Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 16.12.2014 hyväksyä asettaa Helsingin uuden yleiskaavan - Kaupunkikaavan luonnoksen nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n perusteella.

Yleiskaavan työohjelma ja tavoitteet hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 20.11.2012. Yleiskaavan visio – pitkän tähtäimen kehityskuva – hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 3.12.2013 yleiskaavan pohjaksi. Yleiskaavan vision aikajänne yltää vuoteen 2050 saakka.

Uusi yleiskaava valmistellaan siten, että Helsingin kaupunginvaltuusto voi tehdä siitä päätöksen vuonna 2016.

Yleiskaavaluonnoksen aineisto on nähtävillä internetissä osoitteessa www.hel.fi/ksv, kohdassa Ajankohtaiset kaavat/Nähtävänä nyt.

Lisätietoa yleiskaavan valmistelusta löytyy myös internet-sivuilta osoitteessa www.yleiskaava.fi.

Lausunnot luonnoksesta pyydetään toimittamaan viimeistään 27.2.2015 kirjallisesti osoitteeseen Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Kaupunkisuunnitteluvirasto, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI, (käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13), sähköpostilla helsinki.kirjaamo(a)hel.fi, faksilla (09) 655 783.

Lisätietoja antaa yleiskaava-arkkitehti Marja Piimies, puhelin 310 37329 sekä vs. johtava yleiskaavasuunnittelija Essi Leino, puhelin 310 37070.

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu@hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
Helsinki 10
www.hel.fi/kaupunkisuunnittelu

Puhelin
+358 9 310 1673
Faksi
+358 9 310 37409

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Lisätiedot

Marja Piimies, yleiskaava-arkkitehti, puhelin: 310 37329
marja.piimies(a)hel.fi
Essi Leino, vs. johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37070
essi.leino(a)hel.fi

YLEISSUUNNITTELUOSASTO

Rikhard Manninen
yleiskaavapäällikkö

Liitteet

1 Yleiskaavaluonnoksen pääsisältö

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

19.12.2014

Helsingin yleiskaava - Kaupunkikaava, luonnos

Yleiskaavaluonnoksen pääsisältö - vuonna 2050 Helsinki on metropolialueen urbaani ydin

Yleiskaava mahdollistaa Helsingin kasvun. Yleiskaava varmistaa edellytykset riittävälle asuntotuotannolle ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavaluonnoksessa on varauduttu vähimmillään 860 000 asukkaaseen ja 560 000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä.

Yleiskaavaluonnos toteuttaa vision Helsingistä raideliikenteen verkostokaupunkina, jolla on vahva laajentunut pääkeskus, kantakaupunki. Verkostokaupungilla on myös vahva seudullinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Tämä näkyy erityisesti yleiskaavaluonnoksen keskustaverkossa ja liikenneyhteyksissä.

Helsingin kantakaupunki on yritystoiminnan keskus. Samalla se on houkuttelevan asumisen paikka. Kaupunkituottavuuden näkökulmasta tarvitaan lisää tilaa läheltä ydinkeskustaa yrityksille ja lisää asuntoja vastaamaan urbaanin kaupunkiasumisen lisääntyneeseen kysyntään. Tämän mahdollistamiseksi tulee kaupunkirakennetta jakavia ja urbaanin kaupungin laajenemista estäviä moottoritiemäisiä alueita muuttaa kaupunkiympäristöksi niin liikkumisen kuin maankäytön osalta.

Kyse on kokonaisten uusien kaupunginosien rakentumisesta nykyisen kantakaupungin jatkeeksi. Uusia rakentamismahdollisuuksia on kaupunkibulevardien varsilla ja niiden lähiympäristössä noin kolmasosa yleiskaavavarannosta.

Kaupunkibulevardien lisäksi osoitetaan merkittäviä maankäyttövarauksia Malmin lentokentälle ja sen nykyiselle lentomelualueelle. Malmin kentän vaikutusalueella varaudutaan noin 25 000 asukkaaseen.

Kaupunkia tiivistetään kaikkialla, erityisesti raideliikenteen asemien ja solmukohtien sekä merkittävien pysäkkien ympäristöissä. Kantakaupungin lisäksi esikaupunkien keskustoja kehitetään toiminnoiltaan sekoittuneina, tiiviinä palvelujen, työpaikkojen ja asumisen urbaaneina keskittyminä. Raideliikenteellä hyvin saavu-

tettavat keskustat muodostavat keskenään verkoston ja mahdollistavat siten palvelujen hyvän saavutettavuuden.

Keskusta-alueiden lisäksi elinkeinotoimintaa varten tarvitaan toimitila-alueita joukkoliikenteellä hyvin saavutettavilta alueilta. Yleiskaavassa mahdollistetaan nykyisten toimitila-alueiden kehittäminen siten, että ne soveltuvat myös tuotannon tarpeisiin. Näistä merkittävimpiä ovat Pitäjänmäki, Roihupelto-Herttoniemi ja Vuosaaren sataman yritysalue. Tattarisuon ja Tattariharjun oletetaan kehittyvän Malmin lentokentän muutoksen myötä.

Helsinki on myös viherverkostokaupunki. Helsingin roolia merikaupunkina vahvistetaan. Virkistysalueet, meri ja virkistyspalvelut ovat helposti saavutettavissa. Helsingin erityisyys, säteittäinen, yhtenäinen viherrakenne yhdistyy seudun laajoihin virkistysalueisiin. Poikittaisia viheryhteyksiä on merkitty kaavakarttaan. Kaavaluonnokseen merkityt viheralueet mahdollistavat myös tärkeiden luonto- ja luonnonsuojelualueiden säilymisen ja metsäverkoston muodostamisen.

Kulttuuriympäristöt ovat Helsingin vahvuus. Kaavamääräyksen mukaan kulttuurihistorialliset, rakennustaiteelliset ja maisemakulttuurin arvot tulee ottaa huomioon alueiden kehittämisessä.

Joukkoliikennejärjestelmän perustana on laajeneva raideliikenneverkko nopeine runkoyhteyksineen. Jalankulkijan asemaan kiinnitetään erityistä huomiota tulevaisuuden Helsingissä. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn merkitys korostuu kaavaluonnoksen kasvavissa keskustoissa. Pyöräilyn laatukäytävät muodostavat sujuvan verkoston pidemmille matkoille. Tiivistyvä joukkoliikennekaupunki luo puitteet ekologisesti kestävämmälle yhdyskunnalle.

Yleiskaavakarttaan on merkitty raideliikenteen runkoverkko ja tie- ja pääkatuverkko.

Yleiskaava on strateginen

Yleiskaavakartta on yleispiirteinen. Se näyttää Helsingin ja seudun kaupunkirakenteen kannalta strategisesti tärkeimmät kehittämissuunnat ja keskeiset painopisteet. Yleiskaava on oikeusvaikutteinen. Pääkarttaan liittyvillä teemakartoilla esitetään useita yksityiskohtaisia ratkaisuja, joihin yleiskaava perustuu tai jotka antavat lisäinformaatiota. Teemakartat eivät ole oikeusvaikutteisia.

Uusi yleiskaava on mitoittava. Mitoituksen avulla pystytään ohjaamaan kaupungin rakentumista tavoitteellisemmin, toteuttamaan asuntotuotannon määrälliset tavoitteet, mitoittamaan palveluverkkoa sekä suunnittelemaan investointeja vastaamaan kasvavan kaupungin tarpeita. Yleiskaavaehdotuksen rinnalla laadittava yleiskaavan toteuttamisohjelma määrittelee näitä tavoitteita yksityiskohtaisemmin.

Kaavan pohjaksi laadittuja maankäyttö- ja liikennetarkasteluja kuvataan yksityiskohtaisemmin kaavaselostuksen liiteraportissa "Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet". Lisäksi aineistoon liittyy yksittäisistä alueista laadittuja laajempia maankäyttötarkasteluja sekä teema- ja selvitysraportteja.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia on arvioitu koko suunnittelutyön ajan. Vaikutuksia selostetaan kaavaselostuksessa. Lisäksi kaavaselostuksen liitteenä on erillisiä vaikutusarviointiraportteja.

Viestintä ja vuorovaikutus

Yleiskaavan valmisteluun voi osallistua koko suunnitteluprosessin ajan useilla eri tavoilla: tulemalla mukaan erilaisiin tilaisuuksiin, osallistumalla keskusteluun yleiskaavan verkkosivuilla www.yleiskaava.fi, ottamalla yhteyttä suunnittelijoihin tai jättämällä mielipiteen virallisina nähtävillä oloaikoina. Tarkemmin yleiskaavan vuorovaikutuksesta ja viestinnästä luonnosvaiheessa on luettavissa liiteraportista "Karttakysely ja hetket suunnittelijana, yhteenveto vision ja kaavaluonnoksen välissä käydystä kaupunkilaiskeskustelusta lokakuu 2013–lokakuu 2014"

Viranomaisyhteistyö

Yleiskaavan ensimmäinen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen viranomaisneuvottelu järjestettiin 28.11.2012.

Lisäksi viranomaisyhteistyötä on tehty yleiskaavatyön eri työvaiheissa erilaisten seminaarien ja teematyöryhmien muodossa sekä noudattaen yleisiä viranomaisyhteistyön käytäntöjä.

Yleiskaavan aikataulu ja suunnitteluprosessi

Yleiskaavan laatiminen on tullut vireille 13.11.2012 päivätyllä osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla. Yleiskaavan lähtökohdat ja

työohjelma hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 20.11.2012 yleiskaavan pohjaksi.

Yleiskaavan visio 2050 - pitkän tähtäimen kehityskuva hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 3.12.2013.

Yleiskaavaluonnosta tarkennetaan yleiskaavaehdotukseksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen, vaikutusten arviointien, maankäyttötarkastelujen ja selvitysten pohjalta. Samalla laaditaan kaavan toteuttamisohjelma. Tämänhetkisen arvion mukaan yleiskaavaehdotus on kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä syksyllä 2015 ja kaupunginhallituksen sekä kaupunginvaltuuston käsittelyssä vuoden 2016 aikana.

Helsingin uusi yleiskaava laaditaan siten, että se mahdollistaa Helsingin seudun nykyisen ydinkaupungin kehittämisen kuntarajoista riippumatta. Kaavaprosessi nivoutuu yhteen koko Helsingin seudulla tekeillä olevien tai käynnistettävien suunnitteluprosessien kanssa.

Yleiskaava koskee koko Helsingin aluetta lukuun ottamatta Östersundomia, jonne ollaan laatimassa kuntien yhteistä yleiskaavaa. Yleiskaava 2002:n voimaantulon jälkeen hyväksyttyjen osayleiskaavojen osalta Helsingin uusi yleiskaava on oikeusvaikutukseton.

yleiskaavapäällikkö

Rikhard Manninen

Lisätiedot:

Piimies Marja, yleiskaava-arkkitehti, toimistopäällikkö
puhelin 310 37329
Leino Essi, vs. johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin 310 37070
Kivelä Matti, toimistopäällikkö, puhelin 310 37145, liikennesuunnittelu
Kilpinen Jouni, diplomi-insinööri, puhelin 310 37251, teknistaloudellinen suunnittelu
Mäntymäki Heikki, viestintäpäällikkö, puhelin 310 37368, viestintä ja vuorovaikutus

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

19.12.2014

Materiaali

Yleiskaavaluonnoksen kartta, hyväksytty nähtäville 16.12.2014

Yleiskaavaluonnoksen selostus: Kaupunkikaava - Helsingin uusi yleiskaava 25.11.2014, Kslk 16.12.2014

Teemakartta: Virkistys- ja viherverkosto 2050

Teemakartta: Kaupunkiluonto

Teemakartta: Joukkoliikenteen runkoverkko 2050

Teemakartta: Tie- katu- ja baanaverkko 2050

Teemakartta: Merellinen Helsinki

Teemakartta: Yhdyskuntatekninen huolto

Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet

Kantakaupungin ja ydinkeskustan kehittäminen

Mahdollisuuksien Malmi. Keskusta, lentokenttä, Pukinmäki ja Jakomäki

Käpylä 2050 - Ideasuunnitelma asemanseudun tiivistämisestä

Laajasalon alueellinen kehittämissuunnitelma ja kaupunkibulevardi

Vuosaaren maankäytön kehittämisperiaatteet

Itäkeskus 2050 ideasuunnitelma (Arkkitehtuuritoimisto B&M oy)

Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt

Helsingin kestävä viherrakenne. Kaupunkiekologinen tutkimusraportti (Helsingin yliopisto)

Meri-Helsinki yleiskaavassa. Rannikko, saaristo, meri ja satamatoiminnot

Ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke (Arkeologiset kenttäpalvelut/museovirasto)

Asuinkorttelit kaupunkibulevardien varrella - rakentamisen konsepteja (Serum Arkkitehdit oy)

Kaupunkibulevardien rakenneteknisiä tarkasteluja. Esimerkkejä väyläalueiden kattamisesta

Kaupunkibulevardien ilmanlaatuselvitys (Ilmatieteen laitos)

Korkea rakentaminen Helsingin esikaupunkialueilla

Helsinkiin tulevan helikopterikentän sijaintipaikkaselvitys (Ramboll).

Yleiskaavan ilmastovaikutusten arviointi

Luontovaikutusten arviointi (Ramboll Oy).

Alustavia Natura-arvioinnin suuntaviivoja 2.10.2014 (Ramboll).

Kaupunkibulevardien tavoitelähtöinen vaikutusarviointi (WSP Finland Oy)

Kaupallisten vaikutusten arviointi (FCG Oy)

Yleiskaavan ihmisiin kohdistuvat sosiaaliset ja viihtyisyyteen liittyvät vaikutukset

Yleiskaavaluonnoksen KARVI-arviointi

Yleiskaavan mukaisen raideliikenneverkon vaikutukset alueiden saavutettavuuteen

Karttakysely ja hetket suunnittelijana. Yhteenveto vision ja kaavaluonnoksen välissä käydystä kaupunkilaiskeskustelusta lokakuu 2013–lokakuu 2014

"Hetki suunnittelijana" – Kaupunkilaisten huomioita ja tarkennuksia Helsingin tulevaisuudesta karttakyselyssä (Timo Kopomaa)

Oheismateriaali

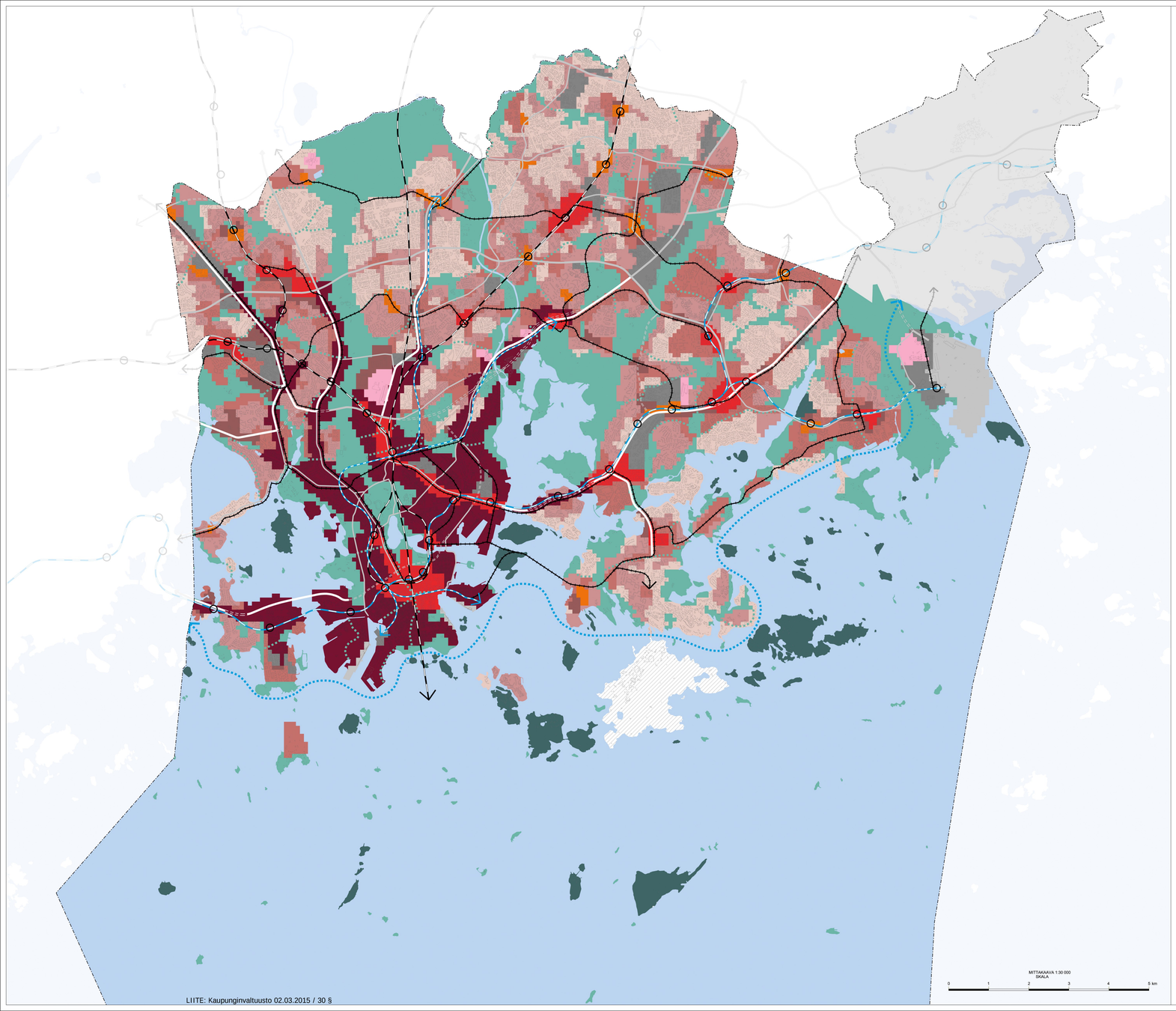
Helsingin luoteisosan liito-oravakartoitus 2014, (Esa Lammi ja Pekka Routasuo).

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

19.12.2014

Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014
(Wermundsen Consulting Oy)

Ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke: Kohdekuvaukset
(Arkeologiset kenttäpalvelut/Museovirasto)

MITTAKAAVA 1:30 000
SKALA
0 1 2 3 4 5 km

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA

KAUPUNKIKAAVA

LUONNOS

Liike- ja palvelukeskusta
Palvelu-, liike- ja toimistopainotteinen keskusta-alue, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava pääasiallisiksi liiketiloiksi. Alue on kävelypainotteinen.
Alue erottuu ympäristöään tehokkaampana ja monipuolisempana. Muutoksia toimitiloista asumiseen ei pääsääntöisesti sallita.

Kantakaupunki
Keskusta-alue, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Aluetta kehitetään kestävien kulkumuotojen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn, ehdoilla.

Lähikeskusta
Keskusta-alue, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on keskeisillä paikoilla osoitettava pääsääntöisesti liiketiloiksi. Alue on kävelypainotteinen. Alue erottuu ympäristöään tehokkaampana ja monipuolisempana.

Kaikilla keskusta-alueilla:
Keskustoja tiivistetään ja kehitetään urbaanina kaupunkirakenteena. Keskustoja suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota jalankulkijan mittakaavaan sekä julkiselvälyn-, pyöräily-, pysäköinti-, huolto- ja julkisen liikenteen järjestelyjen toimivuuteen. Pysäköinti tulee ensisijaisesti sijoittaa laitoksiin ja kadunvarsiin. Kulttuuriympäristöltaan, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin arvot tulee ottaa huomioon alueiden kehittämisessä.

Vähittäiskaupan suuryksiköt on integroitava muihin toimintoihin ja rakennusten tulee avautua katutilaan. Suuryksiköiden tulee tukeutua joukkoliikenteeseen. Päivittäistavaroiden suuryksiköjen mitoituksen lähtökohtana tulee olla pääosin paikallinen kysyntä. Pysäköintipaikkojen määrää rajoitetaan.

Käyttötarkoituksen muutoksissa toimitiloista asumiseen tulee varmistaa lähialueen monipuolinen toiminnallinen rakenne.

Asuntovaltainen alue A1
Aluetta kehitetään asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen käyttöön. Kerrotteisrakuus on pääasiassa yli 1,6. Alueen keskeisten kalujen varsilla rakennusten maantasokerroksiin tulee varata liike- ja muuta toimitilaa. Alueen pinta-alasta vähintään 60 % on korttelimaata.

Asuntovaltainen alue A2
Aluetta kehitetään pääasiassa asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön. Kortteliehokkuus on pääasiassa yli 1,0. Alueen keskeisten katujen varsilla tulee mahdollistaa liike- ja muuta toimitilaa. Alueen pinta-alasta keskimäärin 60 % on korttelimaata.

Asuntovaltainen alue A3
Aluetta kehitetään pääasiassa asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekälähipalvelujen käyttöön. Kortteliehokkuus on pääasiassa yli 0,4. Alueen pinta-alasta keskimäärin 60 % tai enemmän on korttelimaata.

Asuntovaltainen alue A4
Aluetta kehitetään pääasiassa asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön. Kortteliehokkuus on pääasiassa alle 0,4. Alueen pinta-alasta keskimäärin 70 % on korttelimaata.

Toimitila-alue
Aluetta kehitetään ensisijaisesti toimitilojen, tuotannon, varastoinnin, satamatoimintojen, julkisten palvelujen ja opetustoiminnan sekä virkistyksen käyttöön. Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan Ruhapelto-Herttoniemenranta, Konalassa ja Suutarilassa osoittaa asemakaavassa sellaisia merkityksetältään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä, jotka kaupan laatu huomioon ottaen voivat perustellusti sijoittua myös keskusta-alueen ulkopuolelle. Päivittäistavarakauppaa ei saa sallita. Alueella sallitaan liikenteen ja teknisen huollon tilaa. Elinkeinoelämän toimintaedellytykset turvataan asemakaavoituksella riittävästi toimitilatuotteja toimitila-alueille.

Yhdyskuntateknisen huollon alue
Aluetta kehitetään yhdyskuntateknisen huollon, tietoliikenteen ja liikenteen käyttöön. Alueelle saa rakentaa liikenteen hoidon ja yhdyskuntateknisen huollon kannalta tarpeellisia tiloja ja laitteita.

Satama
Aluetta kehitetään satama-, työpaikka- ja palvelutoimintojen aluena sekä rähti- että matkustajaliikenteelle. Alueelle saa rakentaa liikenteen hoidon kannalta tarpeellisia tiloja ja laitteita sekä yhdyskuntateknisen huollon tiloja.

Sotilasalue
Puolustusvoimien käytössä oleva alue, joka osoitetaan asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen käyttöön, jos aluetta oleva toiminta siirtyy alueelta pois.

Virkistys- ja viheralue
Aluetta kehitetään merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy seudulliseen viherverkostoon ja merelliseen virkistysyhdykkeeseen.

Merellisen virkistyksen ja matkailun alue
Aluetta kehitetään merkittävänä virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueena, joka kytkeytyy manteeseen virkistys- ja viheralueiksi. Merkintä sisältää loma-asumisen ja matkailun aluetta.

Kaikilla virkistys- ja viheralueilla sekä merellisen virkistyksen ja matkailun alueilla
Suunnittelussa tulee kiinnittää kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen sekä ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden, ekosysteemipalvelujen kehittäminen, luonnonsuojelun ja ekologisen verkoston sekä metsäverkoston kannalta tärkeät alueet. Alueella saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikennevälyjä alueen arvot huomioon ottaen.

Viheryhteys
Laajojen virkistysalueiden välinen yhteys, viheraksel tai puistojen sarja, joka palvelee virkistys- jaltai ekologisena yhteytenä. Alueiden suunnittelussa viheralueet tulee liittää luontevasti toisiinsa. Kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen säilyminen sekä viheryhteyksien yhtenäisyys ja jatkuvuus on otettava huomioon. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetuista puistomaisiin ja luonnonmukaiseen. Tarvittaessa rakennetaan viheriltoja tai -alikulkuja.

Rantaraitti
Seoudute jatkuva rantavyöhykettä seuraileva koko kaupungin kattava rantaraitti.

Vesialue

Rautatie asemineen

Metro asemineen

Raideliikenteen runkoyhteys
Toteutetaan metrona tai pikaraitiotienä. Sijainti on ohjeellinen.

Pikaraitiotie
Joukkoliikenteen nopea runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa bussiratkaisuna. Sijainti on ohjeellinen

Raideliikenteen yhteystarve
Yhteys voidaan toteuttaa pikaraitiotienä, metrona tai rautatienä. Varauksen tarkentaminen edellyttää maankäytön ja liikenteen selvityksiä.

Valtakunnallisesti/seudullisesti tärkeä tie tai katu erityisellitymineen

Kaupunkibulevardi
Tie- tai katuatlue, jota kehitetään laadukkaana urbaanina kaupunkiympäristönä tiivistettävässä kaupunkirakenteessa. Kaupunkibulevardi palvelee autoliiyntä, joukkoliikennettä, kävelijöitä ja pyöräilijöitä. Pituus ja liittymärakenut ratkaistaan tarkemmassa suunnitelussa.

Pääkatu

Valtakunnallisesti/seudullisesti tärkeän tien tai kadun, kaupunkibulevardin tai pääkadun maanalainen tai katettu osuus
Sijainti ja pituus ovat ohjeellisia.

Östersundom ei kuulu kaava-alueeseen

Koko kaava-aluella:
Ruutu kuvaa alueen pääasiallisen sisällön. Vierekkäisten ruutujen maankäyttö voidaan suunnitella myös ottamalla molempien pääkäyttötarkoitus huomioon.

Kaupunkiympäristö suunnitellaan kaikkialla toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys sekä terveellisyys ja turvallisuus, asumisen ja elinkeinoelämän tarpeet sekä palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen käyttäen hyväksi olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja ottaen huomioon kulttuuriympäristöt. Virkistyspalveluja ja ekosysteempalveluja kehitetään. Suunnittelussa otetaan huomioon Natura 2000 –verkoston alueet sekä muut luonnonsuojelun kannalta tärkeät alueet.

Kävely- ja pyöräilyolosuhteita sekä joukkoliikennesaavutettavuutta parannetaan koko kaupungin alueella.
Päivittäistavarakaupan suuryksiköitä ei saa rakentaa keskustojen ulkopuolelle.
Kaikille alueille saa rakentaa yhdyskuntateknisähuoltoa palvelevia tiloja ja laitteita.
Rantaviiva on ohjeellinen.

Osayleiskaava-alueilla (Koirvuosaari, Jätkäsaari, Hernesaari, Kantakaupungin Itärranta, Kruunuvuorenranta, Kunnikaatanmni, Pasila, Meri-Rastila) tämä yleiskaava ei ole oikeusvaikutteinen.

HELSINGFORS NYA GENERALPLAN

DEN URBANA PLANEN

UTKAST

Affärs- och servicecentrum
Centrumområde med tyngdpunkt på service-, affärs- och arbetslokaler. Området utvecklas som ett till funktionerna omvändande område för kommersiell och offentlig service, arbetslokaler, förvaltning, boende, parker, rekreations- och motionsservice samt stadskultur. Väningar i gatuplanet och utrymmen som öppnar sig mot gatan ska i regel reserveras för affärslokaler. Området är inriktat på gångtrafik. Området skiljer sig från omgivningen såsom mera effektivt och mångsidigt. Att förändra arbetslokaler till bostäder ska i regel inte tillåtas.

Innerstaden
Centrumområde, som utvecklas som ett till sina funktioner omvändande område för boende, kommersiell och offentlig service, arbetslokaler, förvaltning, parker, rekreations- och motionsservice samt stadskultur. Väningar i markplanet och utrymmen mot gatan ska i första hand reserveras för affärs- eller andra arbetslokaler. Området utvecklas så, att hållbara färdsätt, särskilt gång- och cykeltrafik, prioriteras.

Närcentrum
Centrumområde, som utvecklas som ett till sina funktioner omvändande område för kommersiell och offentlig service, arbetslokaler, förvaltning, boende, parker, rekreations- och motionsservice samt stadskultur. Väningar i markplanet och utrymmen som öppnar sig mot gatan ska på centrala platser i regel reserveras för affärslokaler. Området är inriktat på gångtrafik. Området skiljer sig från omgivningen såsom mera effektivt och mångsidigt.

På alla centrumområden:
Centrumen ska förtätas och utvecklas till urban stadsstruktur. Vid centrumens planering ska särskild uppmärksamhet fästas vid fotgängarnas skala och vid fotgängar-, cykel-, parkerings-, service- och kollektivtrafiken fungerar. Parkeringen ska i första hand anvisas till parkeringsanläggningar och utmed gatorna. Vid utvecklandet av områdena ska kultur- och byggnadshistoriska värden samt landskapskulturens värden beaktas.

Stora detaljhandelsenheter ska integreras med övriga funktioner och byggnaderna ska öppna sig mot gaturummet. Stora enheter ska stöda sig på kollektivtrafiken. Den lokala efterfrågan ska utgöra huvudsaklig utgångspunkt för dimensioneringen av stora dagligvarvarandelsenheter. Antalet parkeringsplatser begränsas.

Vid ändring av användningsändamål från arbetslokaler till boende ska man säkra miljöns mångsidiga funktionella struktur.

Område A1 där boende dominerar
Området utvecklas för boende, handel och offentlig service, arbetslokaler, parker samt rekreations- och motionsservice. Kvartersexploateringstalet är i regel över 1,6. Vid områdets centrala gator ska reserveras affärs- och arbetslokaler i byggnadernas markplansvåningar. Minst 60 % av områdets areal är kvartersmark.

Område A2 där boende dominerar
Området utvecklas främst för boende, parker, rekreations- och motionsservice samt närservice. Kvartersexploateringstalet är i regel över 1,0. Vid områdets centrala gator ska beredas utrymmen för affärs- och arbetslokaler. I genomsnitt 60 % eller mer av områdets areal är kvartersmark.

Område A3 där boende dominerar
Området utvecklas främst för boende, parker, rekreations- och motionsservice samt närservice. Kvartersexploateringstalet är i regel över 0,4. I genomsnitt 60 % eller mer av områdets areal är kvartersmark.

Område A4 där boende dominerar
Området utvecklas främst för boende, parker, rekreations- och motionsservice samt närservice. Kvartersexploateringstalet är i regel mindre än 0,4. I genomsnitt 70 % av områdets areal är kvartersmark.

Område för arbetslokaler
Området utvecklas i första hand för arbetslokaler, produktion, lagring, hamnfunktioner, offentlig service och utbildning samt rekreation. På områden i Kasåker-Hertonäs, Kånala och Skomakarbölle med denna bebyggning får i detaljplanen anvisas sådana stora detaljhandelsenheter med regional betydelse som kan motiveras, med hänsyn till affärens art, att ligga utanför centrumområden. Dagligvaruhandel ställs inte. På området tillåts utrymmen för trafik och samhällsteknisk försörjning. Närings-livets verksamhetsförutsättningar garanteras genom att man detaljplanerar tillräckligt med tomter för arbetslokaler.

Område för samhällsteknisk service
Området utvecklas för samhällsteknisk service, datakommunikation och trafik. På området får byggas lokaler och utrustning som är nödvändiga för trafik och samhällsteknisk försörjning.

Hamnområde
Området utvecklas för hamn-, arbetsplats- och servicefunktioner samt fraktl- och passagerartrafik. På området får byggas lokaler och utrustning som är nödvändiga för trafik och samhällsteknisk försörjning, yhdyskuntateknisen huollon tiloja.

Militärområde
Område som används av försvarsmakten och som anvisas för boende, handel och offentlig service, arbetslokaler, parker, rekreations- och motionsservice ifall nuvarande verksamhet flyttar från området.

Rekreations- och grönområde
Området utvecklas som betydande rekreations-, frilufts-, motions-, natur- och kulturområde i anslutning till det regionala grönsåtverket och den maritima rekreationszonen.

Område för maritim rekreation och turism
Området utvecklas som betydande rekreations-, frilufts-, motions-, natur- och kulturområde, i anslutning till rekreations- och grönområden på fastlandet. Beteckningen omfattar områden för fritidsbebyggelse- och turism.

På alla rekreations- och grönområden samt områden för maritim rekreation och turism
Vid planeringen ska de kulturhistoriska och landskapsmässiga värdenas fortbestånd garanteras, samt viktiga områden för naturens mångfald, utvecklingen av ekosystemtjänster, naturskyddet och det ekologiska nätverket och skogsnätverket beaktas. På området får byggas nödvändiga utrymmen för samhällsteknisk försörjning samt trafikleder förutsatt att områdets värden beaktas.

Rekreations- och naturförbindelse
Förbindelse mellan stora rekreations- områden, grönsåsel eller serie av parker, som fungerar som rekreations- ochviller som ekologisk förbindelse. Vid planeringen av områdena ska grönområdena sammanlänkas på ett naturligt sätt. Bevarandet av kultur-, landskaps- och naturvärden samt rekreations- och naturförbindelsernas enhetlighet och kontinuitet ska beaktas. Förbindelsens karaktär kan variera från utbyggd till parkartad och naturenlig. Vid behov kan naturbroar eller -tunnlar byggas.

Strandpromenad
Regional strandpromenad som följer strandzonen och omfattar hela staden.

Vattenområde

Järnväg med station

Metro med station

Spårtrafikens stomförbindelse
Förverkligas som metro eller snabbspårväg. Läget är riktgivande.

Snabbspårväg
Kollektivtrafikens snabba stomförbindelse som kan förverkligas som bussförbindelse. Läget är riktgivande.

Behov av spårtrafikförbindelse
Förbindelsen kan förverkligas som snabbspårväg, metro eller järnväg. Reserveringens precisering kräver utredningar gällande markanvändning och trafik.

Väg eller gata av nationellt/regionalt intresse med planskild korsning

Stadsbulevard
Väg- eller gatuområde som utvecklas som högklassig och urban stadmiljöstr samhällsstrukturen förtätas. Stadsbulevarden betjänar bilister, kollektivtrafik, fotgängare och cyklister. Längd och korsningsdetaljer avgörs i den mer detaljerade planeringen.

Huvudgata

Tunnel eller täckt andel av en väg eller gata med nationellt/regionalt intresse, stadsbulevard eller huvudgata
Läge och längd är riktgivande.

Östersundom tillhör inte generalplaneområdet.

På hela planeområdet:
Rutan beskriver områdets huvudsakliga innehåll. Markanvändning av intill varandra liggande rutor kan även planeras med beaktande av både huvudanvändningsändamålen.

Stadsmiljön planeras överallt med beaktande av funktionalitet, ekonomi och ekologisk hållbarhet samt hälsosamhet och trygghet, boendets och närings/livets behov och tillgänglighet till service, utgående från den existerande bebyggelsestrukturen och med hänsyn till kulturmiljöerna. Rekreationsservice och ekosystemservice ska utvecklas. Vid planeringen ska nätverket Natura 2000 och andra områden som är viktiga med tanke på naturskyddet beaktas.

Förhållandena för fotgängar- och cykeltrafiken samt nåbarheten för kollektivtrafiken förbättras inom hela stadens område.
Dagligvaruhandelns stora enheter får inte byggas utanför centrumen.
Lokaler och anordningar som betjänar samhällsteknisk service får byggas på alla områden.
Strandlinjen är riktgivande.

Den här generalplanen har inte rättsverkningar på detgenerelplanområdena (Bj0rkholmen, Busholmen, Årholmen, Innerstadens östra strand, Kronbergastranden, Kungsviken, Bölle, Havsrastbölle).

HELSINKI
HELSINGFORS

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA

Luonnos
1:30 000

HELSINGFORS NYA GENERALPLAN
DEN URBANA PLANEN

Utkast
1:30 000

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO
HELSINGFORS STADSPLANERINGSKONTOR

YLEISSUUNNITTELUOSASTO
ÖVERSIKTSPLANERINGSAVDELNINGEN

KSLK	Hyväksytty nähtäville 16.12.2014
STYRA	
NÄHTÄVÄKSI	
TILL ANSEENDE	
MUISTIO	
ANDRAD	
HYVÄKSYTTY	
GODKÄND	
TULLUT VOIMAAN	
TRÄTT I KRAFT	

PIIRUTUS	
RITNING	
PÄIVÄYS	25.11.2014
DATUM	
LAATIJA	Essi Leino
UPPGJORD AV	
PIIRTÄNYT	Sari Ylä-Tolppa
RITAD AV	

YLEISKAAVAPÄÄLLIKKÖ RIKHARD MANNEN
GENERALPLANECHEF

31 § Lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

VD/463/00.04
J-VN/LM-H/HWE/TLA/MSI/LVI/JHE/SJÄ/AMÄ/AVU/SRA/THU/JB

Uudenmaan liitto pyytää Vantaan kaupungin lausuntoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta 20.3.2015 mennessä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja. Nyt laadittavana olevassa 4. vaihemaakuntakaavassa käsitellään elinkeinoja ja innovaatiotoimintoja, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Näiden lisäksi kaavassa käsitellään muita ajankohtaisia aiheita, kuten asemanseutuja ja Malmin lentokenttää. Kaavan päätavoitteena on luoda edellytyksiä kestävälle, kilpailukykyiselle ja hyvinvoivalle Uudellemaalle.

Pääteemoista laaditut kehityskuvat ja taustaselvitykset on nyt jalostettu kaavaluonnokseksi. 4. vaihemaakuntakaavassa jatketaan myös entisten Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntakaavojen kaavamerkintöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista. Tästä johtuen esimerkiksi voimassa olevien maakuntakaavojen luonnonsuojelu-, pohjavesi- ja virkistysalueiden sekä virkistyskohteiden kaavaratkaisu on kumottu kokonaisuudessaan ja tuotu mukaan kaavaluonnokseen tarkistetuilla rajauksilla. Kaavan aikatähtäin on vuodessa 2040.

Suunnittelualueena on Uudenmaan maakunnan alue lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jota käsitellään omassa kaavaprosessissaan osana 2. vaihemaakuntakaavan loppuunsaattamista.

Kaupunkisuunnittelu on valmistellut lausunnon yhdessä muiden maankäytön toimialan tulosalueiden kanssa.

Koko lausunnoilla oleva maakuntakaavaluonnosaineisto löytyy osoitteesta:
http://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/valmistelussa_4._vaihemaakuntakaava

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 59

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 31

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Valtuutettu Timo Juurikkala esitti, että Vantaan lausunnosta poistetaan Viherrakenne-osion 3 kappale kokonaisuudessaan sekä 5 kappaleesta virkkeet ”Mätäojan varressa tulee poistaa kaavakartalta uuden viheryhteystarpeen kanssa päällekkäinen, kapea halavasepikän suojelualue. Luonnonsuojelulain 47§ mukainen suojelualue Mätäojalla on niin kapea, ettei se kaavakartalta erotu viheryhteystarpeen merkinnän alta. Kokonaispinta-alastaan huolimatta se on perusteltua osoittaa liitekartalla, kuten pienet suojelualueet.”
Valtuutettu Heidi Rosbäck kannatti Juurikkalan esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Juurikkalan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 18 jaa-ääntä ja 44 ei-ääntä kahden valtuutetun äänestäessä tyhjää.
Puheenjohtaja totesi, että muutosesitys tuli hyväksytyksi.

Päätös:
Päätettiin antaa liitteen mukainen lausunto Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Lisäksi merkittiin, että **Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä** jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon Vasemmistoliiton valtuustoryhmä yhtyi:

”Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksen jatkovalmistelussa tulee lentokenttäaluetta palveleva logistiikkatie sijoittaa ensisijaisesti hyödyntäen Vantaan yleiskaavassa varattua Kehä IV:n linjausta siinäkin tapauksessa, että uusi logistiikkatie yhtyy Hämeenlinnanväylään ns. Klaukkalan ohikulkutien risteyksessä.”

Liitteet:
- Lausunto KV 2.3.2015 § 31
- Lausuntopyyntö
- Kaavakartta
- Merkinnät ja määräykset

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot: yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 09 8392 2745
liikennesuunnittelupäällikkö Leena Viilo, puh. 09 8392 2431
yleiskaavasuunnittelija Joni Heikkola, puh. 09 8392 2593
yleiskaavasuunnittelija Sakari Jäppinen, puh. 09 8392 2742
maisema-arkkitehti Anne Mäkynen, puh. 09 8392 2988
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

4. vaihemaakuntakaava tarkentaa maakunnallisen maankäytön ratkaisua etenkin logistiikan, tuulivoiman, viherrakenteen, kulttuuriympäristöjen, asemanseutujen ja Malmin lentokentän osalta sekä yhtenäistää tarpeellisesti Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan kaavamerkintöjä. Vantaan maankäyttöä ohjaa vuoden 2007 yleiskaava sekä Marja-Vantaan osayleiskaava. Östersundomin alueelle on laadittavana kuntien yhteinen yleiskaava. Nyt esitetty kaavaratkaisu ei pääasiallisesti ole ristiriidassa lainvoimaisten yleiskaavojen kanssa. Merkittävin ristiriita on Hanabölen virkistysalueiden laajentaminen. Vantaan kannalta merkittävimmät muutokset liittyvät logistiikkatoimintoihin, Keski-Uudenmaan tieyhteyksiin sekä maakunnallisen viherrakenteen ohjaamisen.

Elinkeinot

4. vaihemaakuntakaavaluonnoksen selostuksessa todetaan seuraavaa: ”2. vaihemaakuntakaavassa kaupan palveluverkkoa suunniteltaessa ei suunnittelun lähtökohdissa huomioitu matkailun ja vapaa-ajan asumisen vaikutuksia kauppaan Uudellamaalla. Tästä johtuen asiaa on tarkemmin selvitetty 4. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. ´Matkailun ja vapaa-ajan asumisen vaikutukset kaupan liiketilatarpeeseen ja elinkeinoihin Uudellamaalla´ -selvityksessä haluttiin erityisesti kartoittaa, kuinka suuri vaikutus muilla kuin vakituisilla asukkailla on vähittäiskaupan liiketilan lisätarpeeseen Uudellamaalla kunnittain ja olisiko lisäys niin suuri, että se vaikuttaisi merkittävästi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan kaupan palveluverkkoon. Selvityksen mukaan matkailijoiden vaikutus kohdistuu lähes kokonaan pääkaupunkiseudulle ja vapaa-ajan asukkaiden vaikutus lähes kokonaan muualle kuin pääkaupunkiseudulle. Tulosten mukaan matkailijoiden ja loma-asukkaiden vaikutukset Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa esitettyyn vähittäiskaupan palveluverkkoon eivät kuitenkaan ole niin merkittäviä, että kaavan enimmäismitoituksia tulisi korottaa.” (Selostus s. 23).

Helsinki-Vantaan lentoasema palvelee vuosittain noin 16 miljoonaa matkustajaa ja varautuu palvelemaan jopa 20 miljoonaa matkustajaa 2020-luvun alkupuolella. Näin suurelle matkustajamäärälle tulee taata riittävät palvelut - mukaan lukien vähittäiskaupan palvelut - lentoaseman alueella. Uudenmaan liitto ei ratkaissut lentoaseman kaupan ohjausta 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. Kaupan ratkaisu kohtelee maamme ylivoimaisesti merkittävintä kansainvälistä lentoliikennehubia samalla tavalla kuin maaseutua. Molemmille alueille on määritelty merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi 2000 k-m^2. Myöskään vaihemaakuntakaavaluonnos ei ota kaupan ohjaukseen lentoliikennealueella riittävässä määrin kantaa, vaikka merkinnän määräystä muuten muutetaan. Vantaa katsoo, että paikallisesti lentoaseman alueella matkailun aiheuttamat vaikutukset liiketilatarpeeseen ovat niin merkittäviä, että ne tulisi ottaa huomioon 4. vaihemaakuntakaavassa.

Vantaa ehdottaa, että Helsinki-Vantaan lentoaseman lentoliikennealueelle määritellään samat vähittäiskaupan seudullisuuden rajat kuin pääkaupunkiseudun taajamatoimintojen alueillakin on. Vaihtoehtoisesti kaupan ohjaus voidaan lisätä lentoliikennealueen merkintään esim. seuraavalla tavalla: ”Merkinnällä osoitetaan alueita lentotoimintaa ja satamatoimintaa sekä niihin kytkeytyvää muuta toimintaa varten. Helsinki-Vantaan lentoasemalle voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa osoittaa lentomatkustajia palvelevaa vähittäiskauppaa korkeintaan 15 000 k-m^2. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.”

Logistiikka

Maakuntakaavan ratkaisu suurien yhtenäisten alueiden varaamisesta logistiikan tarpeisiin on hyvä. Logistiikka on toimialana merkittävä Vantaan kaupungin elinkeinorakenteessa. Vantaalla logistiikkaa on keskittynyt erityisesti lentoaseman yhteyteen sekä Vantaan Akselin yritysalueelle. Alueet ovat ja niitä kehitetään toiminnalliselta rakenteeltaan kuitenkin sekoittuneina. Tämän johdosta maakuntakaavan ratkaisu, jossa näitä alueita ei esitetä logistiikka-alueina, on perusteltu. Helsinki-Vantaan lentoaseman voimassa oleva liikennealue-merkintä mahdollistaa logistiikkakeskuksen sijoittumisen alueelle.

Maakuntakaavassa esitetään taajamatoimintojen alueiden osittaista kumoamista Vantaan Akselin alueella ja korvaamista virkistysalue-merkinnällä. Yleiskaavassa kyseiset alueet on osoitettu ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alueeksi ja osa alueesta on asemakaavoitettu. Maakuntakaavaluonnos on näin keskeisesti ristiriidassa maakuntakaavan päätavoitteiden sekä Vantaan elinkeinopolitiikan kanssa. Alue tulee maakuntakaavassa palauttaa taajamatoimintojen alueeksi.

Vantaan Akselin ollessa seudun merkittävimpiä logistiikkakeskuksia tulee se myös merkitä logistiikan liitekartalle L1 olemassa olevaksi logistiikan keskittymäksi. Sen sijaan Länsi-Vantaan Varistossa ei ole maakuntakaavan tasoista logistiikan keskittymää, vaan kyse on pääosin tilaa vaativan kaupan alueesta. Olemassa olevan logistiikan keskittymän merkintä tulee poistaa liitekartalta.

Maakunnallisia logistiikka-alueita kehitettäessä tulee maakuntakaavassa ratkaista niiden liikenteelliset kysymykset. Raskaan liikenteen lisäämistä Kulomäentielle ja Sipoontielle tulee välttää, sillä ne kulkevat tiiviin taajamarakenteen läpi. Bastukärrin logistiikka-alueen liikennöinnin tulee siksi ohjautua pohjoisen suunnasta tieltä 148 käsin.

Lentokenttäalueeseen liittyvän logistiikan ja Focus-alueen kannalta on tärkeää kehittää yhteyksiä alueille ns. Kehä IV:n kautta. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan merkinnällä ”vaihtoehtoinen logistiikan tieyhteys” vaihtoehtoinen linjaus Vantaan lainvoimaisessa yleiskaavassa osoitetulle Kehä IV:lle. Vaihtoehtoinen linjaus yhdistyy Klaukkalantien sijasta suunnitteilla olevaan Klaukkalan ohikulkutiehen. Molemmat linjausvaihtoehdot perustuvat Luoteis-Vantaan läpi ajavan liikenteen tarpeeseen, josta huomattava osa kohdistuu raskaalle liikenteelle. Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvä uusi vaihtoehto on Luoteis-Vantaan maankäytön suunnittelun kannalta edullisempi, koska se ei pirsto asuinrakentamiseen soveltuvia alueita osiin, vaan mahdollistaa Riipiläntien varren kehittämisen yhtenä kokonaisuutena. Myös maisemallinen vaikutus on kyseisessä vaihtoehdossa huomattavasti pienempi. Maakuntakaavatyöhön liittyvä Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyksien selvitys osoittaa, että Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvälle linjaukselle on liikenteellisesti vahvemmat perusteet.

Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvän Kehä IV-linjauksen maastokäytävää ei luonnoksessa ole vielä tutkittu tarkasti. Luonnoksen linjaus kulkee kahden yleiskaavan pientaloalueen (A4) läpi, ja jättää kolmannen alueen (Reunan kylä) linjauksen pohjoispuolelle. Merkinnän kuvaus kuuluu: ”ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Keski-Uudenmaan alueella sijaitsevat logistiikan kannalta vaihtoehtoiset poikittaiset tieyhteydet”. Kuvausta tulee täsmentää muotoon ”...osoitetaan ohjeelliset sijainnit Keski-Uudenmaan alueella sijaitseville logistiikan kannalta vaihtoehtoisille poikittaisille tieyhteyksille”. Vaihtoehtoisesti Klaukkalan ohikulkutiehen yhdistyvän vaihtoehdon linjausta tulee tutkia tarkemmin.

Logistiikka-alueiden suunnittelumääräys ympäristöön sopeuttamisesta, ympäristö- ja luontoarvojen turvaamisesta ja kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten ominaispiirteiden huomioon ottamisesta ei voine jättiläismäisten logistiikkakeskusten rakentamisessa mitenkään toteutua. Tällainen kaavan itsensä kanssa ristiriitainen määräys on kaavan ohjausvaikutuksen selkiyttämiseksi poistettava.

<u>Tuulivoima</u>

Kansainvälisten, kansallisten ja paikallisten energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että tuulivoima on nostettu yhdeksi vaihemaakuntakaavassa tarkasteltavista teemoista. Maakuntakaavaratkaisun pohjaksi on tehty looginen kokonaisuustarkastelu maakunnallisista tuulivoima-alueista, joka palvelee myös kuntatason kaavoitusta. Uudellamaalla yli 10 voimalan tuulivoimala-alueiden kehittämisen suurin este on alueen pysyvä ja loma-asutus. Maakunnan ennustetun väestönkasvun sekä loma-asumisen kehittymisen myötä maakunnallisten tuulivoimatuotannolle soveltuvien alueiden löytäminen tuskin helpottuu jatkossa. Koko aluetta koskeva suunnittelusuositus kannustaa tuulivoima-alueiden kehittämiseen myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Käytännössä paikallisempia tuulivoima-alueita koskevat samat rajoitteet kuin maakunnallisia tuulivoima-alueita, eikä toisaalta ole valtakunnallisten alu-

eiden käyttötavoitteiden mukaista tarpeettomasti hajasijoittaa tuulivoimatuotantoa. Maakuntakaavaluonnos rajaa helposti muut alueet pysyvästi maakunnalliseen tuulivoimatuotantoon sopimattomiksi. Tavoiteltaessa vähähiilistä Uuttamaata vaihemaakuntakaavan tavoitevuoteen mennessä, jää epäselväksi, kuinka isoa roolia tuulivoimalle on tavoitteen saavuttamisessa kaavailtu.

Kaavaratkaisun pohjaksi tehty analyysi on laadittu ns. poissulkemistaktiikalla. Lähestymistapa on perusteltu, mutta sen vastapainoksi tulisi harkita myös toisesta näkökulmasta laadittua tarkastelua. Tämänlaisessa tarkastelussa voisi hakea tuulivoimaan hyvin soveltuvia alueita positiivisten lähtökohtien kautta (maisemavaurioita, tuulisuus jne.), eikä kaikkia alueita rajattaisi pitkän tähtäimen maakuntasuunnittelussa tuulivoimaan soveltumattomiksi esimerkiksi muutaman loma-asunnon vuoksi. Maakuntakaavan julistaminen aiempaa strategisemmaksi tarjoaisi toisaalta mahdollisuuden myös tuulivoiman toisentyyppiseen käsittelyyn, johon perinteinen aluevaraussuunnittelu soveltuu heikommin. Tämän tyyppinen tarkastelu tukisi maakuntahallituksen hyväksymiä suunnitteluperiaatteita, joissa todetaan että maakuntakaavassa tulisi osoittaa myös alueet, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista lähitulevaisuudessa teknisistä tai muista syistä johtuen.

Viherrakenne

Viherrakenne koostuu erityyppisistä viheralueista ja viheryhteystarpeista. Viherrakenteeseen voi ajatella kuuluvan myös pääasiassa maa- ja metsätalousalueita sisältävät valkoiset alueet sekä ulkoilureitit. Viherrakenteen kokonaisuuden hahmottamista hankaloittaa se, että kaikki viherrakenteeseen liittyvät maakäyttömerkinnät eivät ole vaihemaakuntakaavakartalla. Voimaan jäävien ja uusien merkintöjen kesken on ilmeisesti epähuomiossa syntynyt myös päällekkäisyyttä.

Virkistysalueet on kumottu kokonaisuudessaan ja tuotu uudelleen tarkistetuin rajauksin. Maakuntakaavan strategisen luonteen mukaisesti virkistysalueet on esitetty hyvin yleispiirteisinä, ameebamaisina rajauksina, jolloin kuntakaavoitukselle jää alueiden yksityiskohtainen määrittely. Vantaalla hyvä esimerkki yleispiirteisyydestä on Linnaisten metsäalue, joka maakuntakaavassa ei osu aivan oikealle kohdalleen: Linnaisten pientaloalueen reuna ja yleiskaavan täydennysrakentamisalueet jäävät maakuntakaavan virkistysalueelle, mutta Pähkinärinteen ja Hämevaaran puolella taajama-alue ulottuu leveälti Vantaan yleiskaavan virkistysalueelle. Sen sijaan Hanabölen virkistysaluetta (V2988) on maakuntakaavaluonnoksessa yksityiskohtaisesti laajennettu Vantaan yleiskaavassa varatuille Hiekkaharjun täydennysrakentamisalueelle ja Hakkilan selänteen teollisuus- ja logistiikka-alueille. Liitekartan V6 po. virkistysalueen kuvauksesta saa virheellisen käsityksen, että alueen tarkistaminen koskee vain rakennettujen alueiden rajaamista virkistysalueen ulkopuolelle. Hiekkaharjun aseman lähialueen täydennysrakentamisen poistaminen maakuntakaavasta on ristiriidassa kaavan joukkoliikennekaupunkitavoitteen ja kaavassa säilyvän tiivistettävän alueen merkinnän kanssa. Hakkilan teollisuus- ja logistiikka-alueilla on erinomainen sijainti pääkaupunkiseudun kaupunkirakenteessa ja alueella on tehty myös yleiskaavaa tarkentavaa, toteuttamiseen tähtäävää kaavarunkosuunnittelua. Osa alueesta on jo asemakaavoitettu. Koivukylänväylän pohjoispuolella rakentaminen on käynnissä. Hanabölen virkistysalueen rajaus on korjattava. Siihen on palautettava aiempi yleispiirteisyys ja Vantaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan rakentamiseen varatut alueet tulee säilyttää taajama-alueina.

Valtiolle suojelutarkoituksiin hankitut maat on 4. vaihemaakuntakaavassa osoitettu luonnonsuojelualueina. Valtion omistama laaja maa-alue Sotungissa, joka yhdistää Högbergetin irrallisen alueen Sipoonkorven kansallispuiston pääalueeseen, on kuitenkin osoitettu virkistysalueena. Zonation –analyysi tukee alueen liittämistä kansallispuistoon.

Virkistysalueiden korjaukset ja luonnonsuojelualueiden osoittaminen maakuntakaavassa aiempaa yksityiskohtaisemmin ja toisaalta voimassa olevan maakuntakaavan viheryhteystarpeiden säilyttäminen pääosin ennallaan on johtanut tilanteisiin, jossa alueet ja yhteystarpeet ovat paikoitellen päällekkäin. Tämän seurauksena alueisiin kohdistuisi myös kahdet eri suunnittelumääräykset, joten päällekkäisyydet tulee poistaa. Vantaalla Timmermalmin ja Pikkujärven - Petikonmäen - Hermaskärin sekä Kylmäojan korven luonnonsuojelualueiden päältä tulee kumota viheryhteystarve. Hanabölen virkistysalueen laajennus pääradan länsipuolelle tulee poistaa, koska voimassaolevan maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnät turvaavat tässä kohdassa hyvin radan länsipuolisen virkistysalueen.

Lounais-koillis -suuntaiset viheryhteydet Nurmijärven rajalla on maakuntakaavaluonnoksessa siirretty Nurmijärven puolelta Vantaan puolelle. Joen varren luonnollinen ekologinen käytävä Nurmijärven puolella on rakentamisen takia hyvin kapea, mutta myös Vantaan puolelle siirretty yhteys Syväojan kohdalta Lamminsuolle Vanhan Hämeenlinnantien yli on jo nykyisellään hyvin kapea. Viheryhteys jakaantuu siten käytännössä näille molemmille, kapeille käytäville. Viheryhteyden jatkuminen Lamminsuolta itään tulee olemaan vaikeasti toteutettava Hämeenlinnanväylän estevaikutuksen takia. Maakuntakaavan ohjausvaikutusta tärkeiden viheryhteyksien jatkumisessa suurten liikenneväylien poikki tulisi parantaa.

Maakuntakaavaluonnoksessa on uusi ominaisuusmerkintä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeille alueille (luo). Zonation –analyysiin perustuva merkintätyyppi on hyvä lisä maakuntakaavan ohjausjärjestelmään. Vantaan Seutulan peltoalueella merkintä on perusteltu.

Maakuntakaavassa on sekä viheryhteystarpeita että ulkoilureittejä. Taajama- ym. rakentamiseen tarkoitetuilla alueilla käytetään viheryhteystarvemerkintää, jolloin maakuntakaava ohjaa sekä ekologisten yhteyksien että ulkoilun tarpeiden huomioon ottamista. Valkoinen alue on valtaosaltaan maa- ja metsätalousaluetta, eli viheraluetta, ja siksi maakuntakaavalla on tarpeen ohjata ulkoilun intressien toteutumista. Maakuntakaavakaavoissa verkostoa on paikkailtu eri vaiheissa ja näitä merkintöjä on käytetty paikoittain ristiin. Maakuntakaavaluonnoksessa ei tätä ohjauksen sekavuutta ole poistettu. Maakuntakaavan merkinnät tuleekin korjata tältä osin ohjausvaikutukseltaan selkeiksi.

Maakuntakaavaluonnoksen tausta-aineistossa on kaksi selvitystä, joissa on käsitelty maatalousmaata (Maatalouden kannalta hyvät ja yhtenäiset peltoalueet Uudellamaalla ja EkoUuma I: Uudenmaan ekosysteemipalveluiden tuotantopotentiaalin paikkatietoanalyysit). Maakuntakaavaluonnoksessa näiden selvitysten vaikutus näkyy heikosti. Helsingin seudun valkoisille alueille kohdistuu suunnittelumääräys ja seudun ulkopuolisille vain samansisältöinen suositus: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.” Suunnittelumääräystä ei ole erityisesti perusteltu peltomaan säilyttämisellä luonnonvarana ja myös vaikutusten arvioinnissa (s. 86) luonnonvarojen kestävän hyödyntämisen kohdassa arvioidaan vain metsää. Suunnittelumääräyksessä yhdistetään samaan lauseeseen kaikki eri näkökulmat, mistä voisi päätellä, että ne on otettava tasaveroisina huomioon. Ekosysteemipalveluihin paneutunut EkoUuma -selvitys pyrki myös käsittelemään tasaveroisesti tuotanto-, säätely- ja kulttuuripalveluita ja tunnistamaan kaikkien ekosysteemipalveluiden tihentymiä. Analyysimenetelmästä johtuen maatalousmaa ”monokulttuurisena” tuotantopalveluna jää parhaiden tihentymien ulkopuolelle. Peltomaan suojelu luonnonvarana ei siten pääse siihen asemaan, mikä sillä tulisi olla. Ilmastonmuutos saattaa johtaa joidenkin maailman nykyisten, mer-

kittävien viljelyalueiden kuivumiseen ja pohjoisten peltojemme kasvukauden pidentyminen nostaa tulevaisuudessa niiden suhteellista merkitystä ruoantuotannossa. Maatalousmaan suojelun perusteluja ja suunnittelumääräystä tulee kehittää.

Aiemmissa maakuntakaavoissa on omaksuttu periaate, että Natura2000 -alueiden huomioon ottamisesta on suunnittelumääräys kaikissa niissä maankäyttöluokissa, joista edes jokin osa-alue on Natura2000-alueen läheisyydessä. Tämä johtaa siihen, että Natura-määräys on lähes jokaisessa maankäyttöluokassa. Natura2000 -verkosto on suunnittelussa otettava huomioon luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella, joten määräys on kaavan ohjausvaikutuksen kannalta tarpeeton ja vaikeuttaa kaavan luettavuutta.

Kulttuuriympäristöt

Eri maakuntakaavojen monenkirjavia, kulttuuriympäristöjä koskevia merkintöjä ja määräyksiä on tavoitteena yhdenmukaistaa koko maakunnan alueella. 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa (ja 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksessa) on nyt selkeät ja hyvät merkinnät ja määräykset. Vaikka valtakunnan tasolla maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt ovat vielä erillisinä käsitteinä, on hyvin perusteltua, että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on yhdistetty yhden käsitteen alle.

Lukijan kannalta on hämmentävää, että valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden vanhentuneet rajaukset ovat edelleen mukana maakuntakaavaluonnoksessa, vaikka uusi inventointi on jo tehty. Vantaalla tilanne on erityisen hämäävä, koska Vantaan yleiskaavassa on perusteelliseen kulttuurimaisemaselvitykseen nojaten rajattu Vantaanjokilaakson maisema-alue uudelleen. Yleiskaavan valmisteluprosessissa rajaus on todettu valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden mukaiseksi ja uusi valtakunnallinen inventointi on päätynyt yleiskaavan mukaiseen rajaukseen. Uudenmaan liitto on viisaasti ottanut uuden valtakunnallisen inventoinnin maisema-alueet kaavaluonnokseen maakunnallisesti merkittävinä kulttuuriympäristöinä, jolloin kaavan käsittelyssä voidaan niihin ottaa kantaa. Vantaalla Vantaanjokilaakson maisema-alueen vanhentunut rajaus ei enää ole millään tavalla voimassa, joten siihen liittyviä suunnittelumääräyksiä ei voida soveltaa niillä alueilla, jotka jäävät uuden inventoinnin mukaisen rajauksen ulkopuolelle.

Asemanseudut ja taajamatoimintojen alueet

Maakuntakaavaluonnokseen on otettu mukaan 2. vaihemaakuntakaavassa ”raideliikenteeseen tukeutuvia asemanseudun kehittämisalueita” pääradan varresta Palopurosta ja Ristikydöstä. Nämä alueet on muutettu kaavaluonnokseen taajamatoimintojen alueeksi, mikä mahdollistaa alueiden jatkosuunnittelun maakuntakaavaa muuttamatta. Perusteluna maakuntahallituksen tekemälle linjaukselle on kuntien tarve edellä mainittujen alueiden osalta edetä yleiskaavoitukseen.

Vantaalla vastaava asemanseudun kehittämisalue on rajattu Kivistön keskuksen luoteispuolelle Keimolaan ns. Klaukkalan radan varteen. Kyseinen ratayhteys ei ole lähivuosien hanke, mutta Kivistön aseman ja Klaukkalan välille syntyy busseihin perustuva joukkoliikenneyhteys. Maakuntakaavan taajamatoimintojen alueet eivät mahdollista tämän kasvusuunnan hyödyntämistä.

Luoteis-Vantaan alueelle kohdistuu enenevissä määrin maankäytön suunnittelun paineita, joiden ratkaiseminen edellyttää alueen yleiskaavatasoista tarkastelua lähitulevaisuudessa. Paineita synnyttävät mm. Kehäradan liikennöinnin alkaminen kesällä 2015, HSY:n järjestämän vesihuollon laajeneminen alueella ja seudullisiin asuntotuotantotavoitteisiin vastaaminen. Asuntotuotannon vaatiman joukkoliikenteen kannalta avainasemassa alueella ovat Kivistön aluekeskus lähialueineen ja Klaukkalan taajama. Maakuntakaavan asemanseutujen kehittämisalueesta noin puolet (Keimola) sijoittuu enintään noin 2 km päähän Kivistöstä, mistä voitaisiin järjestää toimiva liityntäliikenne Keimolanmäen uuden asuntoalueen kautta. Klaukkalantien varressa taas taajamatoimintojen aluerajaukset ovat toispuoleisia, vaikka joukkoliikenteen hyödynnettävyyden kannalta alueet ovat tasaveroisia. Vantaan kaupunki esittää tarkistuksia taajamatoimin-

tojen alueisiin sekä Keimolan kehittämisalueen että Klaukkalantien eteläpuolisten alueiden osalta.

KAUPUNKI
Kirjaamo
KAUPUNKI 16. 01. 2015
Dnro VO/463/00.04/03/2015

LAUSUNTOPYYNTÖ
15.1.2015
Dnro 176/2013

Uudenmaan liitto on maakunnallinen aluekehitys- ja kaavoitusviranomainen. Liitto vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntakaavoituksesta Uudellamaalla.Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maankäytöstä ja ohjeena kuntien kaavoitukselle.

LAUSUNTOPYYNTÖ UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LUONNOKSESTA

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 8.12.2014 Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta ja lausunnoille lähettämisestä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja. Tässä vaihemaakuntakaavan luonnoksessa käsitellään elinkeinoja ja innovaatiotoimintoja, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Lisäksi kaavassa käsitellään myös muita ajankohtaisia aiheita, kuten asemanseutuja ja Malmin lentokenttää

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan suunnittelualueena on koko Uudenmaan maakunnan alue, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jota käsitellään omassa kaavaprosessissaan osana 2. vaihemaakuntakaavan loppuunsaattamista. Nyt on käynnissä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnosvaihe, jonka tavoitteena on kerätä osallisilta palautetta kaavaluonnoksesta kaavaehdotuksen laadintaa varten.

4. vaihemaakuntakaavan valmistelu käynnistyi kehityskuvien ja taustaselvitysten laadinnalla keväällä 2014. Kehityskuvien, taustaselvitysten ja laajan vuorovaikutuksen perusteella muodostettiin kaavaluonnoksen laadintaa ohjaavat suunnitteluperiaatteet, jotka muodostavat 4. vaihemaakuntakaavan rungon. Kaavaluonnosta on valmisteltu näiden pohjalta syksyn 2014 ajan.

Luonnos on nähtävillä jäsenkunnissa sekä Uudenmaan liiton toimistolla ja karttapalvelussa 20.1.–20.2.2015. Saadun palautteen perusteella laaditaan kaavaehdotus vuoden 2015 aikana. Maakuntavaltuuston on tarkoitus hyväksyä kaava ja saattaa se ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vuonna 2016.

Uudenmaan liitto pyytää lausuntoanne Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Lausuntoaineistoon kuuluu varsinainen kaavaluonnoskartta (+korjauslehti), kartta kumottavista merkinnöistä, epävirallinen yhdistelmäkartta kaikista voimassa olevista kaavoista sekä 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta (+korjauslehti), merkinnät ja määräykset sekä kaavaselostus liitekarttoineen

Lausunnot pyydetään toimittamaan Uudenmaan liittoon viimeistään 20.3.2015. Lausuntoja toivotaan ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen toimisto@uudenmaanliitto.fi. Halutessanne voitte lähettää lausunnon myös paperiversiona osoitteeseen Uudenmaan liitto, Esterinportti 2 B, 00240 Helsinki.

Lausuntoaineistot ovat saatavissa sähköisesti useasta lähteestä:

- Lausuntoaineistot ovat ladattavissa osoitteesta www.uudenmaanliitto.fi/kaavaluonnos
- Palautetta voi myös antaa karttapalvelun kautta osoitteessa http://kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat
- Aineistot ovat käytettävissä rasterimuotoisena paikkatietoaineistona WMS-rajapintapalvelun kautta. Palvelu on tarkoitettu WMS-standardia tukevien paikkatietosovellusten käyttöön. Linkki löytyy osoitteesta: www.uudenmaanliitto.fi/tietopalvelut/kaavakartat_ja_paikkatieto/lataamo_ja_rajapintapalvelut

- Tarvittaessa lausunnonantajat voivat pyytää paperisia otteita lausuntoaineistoista Uudenmaan liitosta. Kaavakartasta toimitetaan ensisijaisesti A4- tai A3-kokoisia otteita halutusta kohdasta: Yhteydenotot: Pirkko Julin, pirkko.julin@uudenmaanliitto.fi

Lausunnonantajille järjestetään kaavaluonnoksen esittelytilaisuus 19.1.2015 klo 14-16 Eteran auditoriossa (Pasilankatu 4). Tilaisuutta ennen järjestetetään kahvitarjoilu alkaen klo 13.30. Lausunnonantajat ovat tervetulleita myös kaikille avoimiin kaavaluonnoksen esittelytilaisuuksiin, joita järjestetään seuraavasti:

27.1. klo 17-19 Uudenmaan liitto, Maakuntasali (Esterinportti 2 B, Helsinki)
28.1. klo 18-20 Keravan kirjasto, Pentinkulma-Sali (Paasikivenkatu 12, Kerava)
29.1. klo 18-20 Porvoon kaupungintalon valtuustosali (Raatihuoneenkatu 9, Porvoo)
3.2. klo 18-20 Lohjan pääkirjasto, Järnefeltsali (Karstuntie 3, Lohja)

Lisätietoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavasta saa liiton verkkosivuilta osoitteesta http://www.uudenmaanliitto.fi/4vaihemaakuntakaava

Lisätietoja maakuntakaavasta antavat myös aluesuunnittelujohtaja Merja Vikman-Kanerva (p. 040 638 6669, merja.vikman-kanerva@uudenmaanliitto.fi) ja kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka (p. 040 524 9186, ilona.mansikka@uudenmaanliitto.fi)

Yhteistyöterveisin,

UUDENMAAN LIITTO

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja

Merja Vikman-Kanerva
Johtaja, aluesuunnittelu

Liitteet
Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos (kartta +korjauslehti)

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, kumottavat merkinnät (kartta)

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, epävirallinen yhdistelmäkartta kaikista voimassa olevista kaavoista sekä 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta (kartta + korjauslehti)

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, merkinnät ja määräykset

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos, kaavaselostus liitekarttoineen

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVA - LUONNOS

NÄHTÄVILLÄ 20.01. - 20.02.2015 (päivitetty 09.01.2015)

ETAPPLANDSKAPSPLAN 4 FÖR NYLAND - UTKAST

FRAMLAGT 20.01. - 20.02.2015 (uppdaterad 09.01.2015)

Merkinnät
Beteckningar

- Taajamatoimintojen alue
  Område för tätortsfunktioner
- Tiivistettävä alue
  Område som ska förtätas
- LOG — Logistiikka-alue
  Logistikområde
- Teollisuusalue
  Industriområde
- Virkistysalue
  Rekreationsområde
- Viheryhteystarve
  Behov av grönförbindelse
- Luonnonsuojelualue
  Naturskyddsområde
- MLV — Merkittävä luonnonarvoltaan alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä Skogsbruksdominerat område som är vidsträckt, sammanhängande och betydande för det ekologiska nätverket
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
  Område som är synnerligen viktigt med tanke på naturens mångfald
- Lentoasema tai lentokenttä
  Flygstation eller flygplats
- Satama-alue
  Hamnområde
- Vaihtoehtoinen logistiikan teyhteys
  Alternativ vägförbindelse för logistik
- Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus
  Trafiktunnel, riktgivande sträckning
- Lahtivälylä
  Fartygsled
- Venevälylä
  Småbåtsled
- Ulkoluoteetti
  Fritidsled

- Maakiasaun runkopuuteen ohjeellinen linjaus
  Riktgivande sträckning för naturgasstomvärdledning
- TV — Tuulivoiman tuotantoon soveltuva alue
  Område lämpligt för produktion av vindkraft
- PVO — Pohjavesialue
  Grundvattenområde
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)
  Byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009)
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. (Valtioneuvoston päätös 1995)
  Nationellt värdefullt landskapsområde (statsrådets beslut 1995)
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
  Kulturmiljö av intresse på landskapsnivå
- Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma
  Värdefull ås eller annan värdefull geologisk formation
- Natura 2000 verkoston kuuluva tai ehdotettu alue
  Område som hör till eller föreslagits höra till nätverket Natura 2000
- Saaristovyöhykkeiden välinen raja
  Gräns mellan skärgårdszoner
  - vz1 — Manterenn rantavyöhyke ja sisäsaaristo
    Fastlandets strandzon och inre skärgården
  - vz2 — Ulkosaaristo
    Yttre skärgården
  - vz3 — Merivyöhyke
    Havszonen
- Kunnan raja
  Kommungräns
- Maakuntakaava-alueen raja
  Gräns för landskapsplaneområdet

Merkintöihin liittyy maakuntakaavamääräyksiä
Till beteckningarna hör landskapsplanebestämmelser

Mittakaava
Skala 1:150 000

0 5 10 15 20 km

Pohjakartta-aineisto © Maanmittauslaitoksen Maastokartta 1:100 000 04/2014

1:100 000

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaava
Merkinnät ja määräykset - kaavaluonnos

Nähtävillä 20.1. - 20.2.2015

Punaisella on esitetty ne poistot ja lisäykset, jotka tehdään voimassaolevien maakuntakaavojen merkintöihin ja määräyksiin.

Punaisella tekstillä on esitetty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa käytetyt uudet merkinnät, määräykset ja kehittämissuositukset.

Mustalla tekstillä on esitetty ne voimassaolevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset, joita käytetään 4. vaihemaakuntakaavassa.

Uudenmaan liitto

Valokuva: Tuula Palaste-Eerola

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

Asumista koskeva kehittämissuositus

Ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille, tiivistettäviä alueita painottaen. Taajamatoimintojen ulkopuolelle suuntautuvaa asumista on ohjattava suunnitelmallisesti kyliin.

Laajoja aluekokonaisuuksia, jotka ovat muodostuneet väestömäärältään suuriksi, mutta toiminnallisesti yksipuolisiksi asuinalueiksi kehitetään monipuolistamalla niiden toiminnallista rakennetta. Kehittämiskeinoina käytetään maankäytön suunnittelun ohella kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, joilla parannetaan tapauskohtaisesti alueiden sosiaalista, taloudellista ja/tai lähiympäristön tilaa. Alueen yhdyskuntarakennetta eheytetään palvelutason säilymistä ja parantamista tukevilla toimenpiteillä, työpaikkojen syntymistä edistävillä toimilla sekä paikalliskeskuksia kehittämällä.

Uusien alueiden suunnittelussa vältetään laajojen, yksinomaan asumiseen varattujen aluekokonaisuuksien muodostamista.

Helsingin seudun valkoisia alueita koskeva suunnittelumääräys

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seutuun kuuluvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Helsingin seudun ulkopuolisia valkoisia alueita koskeva kehittämissuositus

Alue, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta, on tarkoitettu ensisijaisesti maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien sivuelinkeinojen käyttöön. Alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista.

Helsingin seudun ulkopuolisia kuntia ovat Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila, Raasepori ja Siuntio.

Koko aluetta koskeva suunnittelumääräys

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 2000 k-m2, ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta ja ellei näissä suunnittelumääräyksissä muuta määrätä.

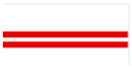
Koko aluetta koskeva suunnittelusuositus

Paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Tämä edellyttää, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.

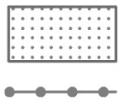
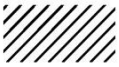
Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuulivoima-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti luonto- ja maisemavaikutuksiin, sekä elinympäristöön ja kulttuuriympäristöjen arvoihin kohdistuviin vaikutuksiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon liikenteen ja puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet.

MERKINTÄ, MERKINNÄN SELITYS	MERKINNÄN KUVAUS	SUUNNITTELUMÄÄRÄYS
 Teollisuusalue	Merkinnällä osoitetaan muun yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevat erilliset teollisuustyöpaikka-alueet. Alueita osoitetaan sellaisia toimintoja varten, jotka toimintansa laadun, ympäristövaikutusten tai muun syyn vuoksi eivät voi sijaita asutuksen välittömässä läheisyydessä.	Alue varataan teollisuustyöpaikkarakentamiseen. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuuslaitoksia ja/tai vaarallisia kemikaaleja käsitteleviä laitoksia. Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet. Siltä osin kuin alueella varastoidaan ja/tai valmistetaan polttonesteitä tai muita vaarallisia aineita, alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa on huomioitava varastoinnin aiheuttamat ympäristöriskit. ~~Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.~~ Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luonto-arvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

 Liikennealue	Merkinnällä osoitetaan alueita lentotoimintaa ja satamatoimintaa sekä niihin kytkeytyvää muuta toimintaa varten. Merkintään ei liity ~~liittyy~~ MRL 33 §:n 1. momentin mukaista ~~nojalla~~ rakentamisrajoitusta.	~~Hangon lentokenttäalueen käyttö on suunniteltava niin, että melutaso (LAeq 7-22) on ympäristön asuntoalueilla ja niihin verrattavilla alueilla enintään 55 dB sekä loma-asutukseen käytettävillä alueilla 45 dB.~~
 Satama	Merkinnällä osoitetaan aluetarpeeltaan pienet~~, taajamatoimintojen alueisiin liittyvät~~ maakunnallisesti merkittävät kauppamerenkulun satamat. Satama-alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	
 Lentoasema tai -kenttä	Merkinnällä osoitetaan aluetarpeeltaan pienet lentoasemat ja -kentät. Lentoasema- tai -kenttäalueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	
 Laivaväylä	Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät kauppamerenkulun väylät.	
 Veneväylä	Merkinnällä osoitetaan alueellisesti merkittävät veneilyn runkoväylät.	
 Liikennetunnelin ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan tien tai radan ohjeellinen tunneliosuus. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Tunnelimerkintä osoittaa liikenneväylän tunneliosuuden ohjeellisen sijainnin. Tunnelin tarkka sijainti määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot sekä pohja- ja pintavesien suojelu. Liikennetunnelia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien aiheuta liikennetunnelin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita

		häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.
 Logistiikka-alue	Merkinnällä osoitetaan suuria, yhtenäisiä alueita logistiikalle.	Alue suunnitellaan logistiikkakeskuksille ja niitä tukeville toiminnoille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa asumista eikä muuta alueelle soveltumatonta toimintaa. Alueelle tulee suunnitella laajoja yhtenäisiä alueita suurten logistiikkakeskusten toteuttamiselle. Uusi rakentaminen on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.
 Vaihtoehtoinen logistiikan tieyhteys	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan Keski-Uudenmaan alueella sijaitsevat logistiikan kannalta vaihtoehtoiset poikittaiset tieyhteydet.	
 Tuulivoiman tuotantoon soveltuva alue	Ominaisuusm~~M~~erkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät ~~meri~~tuuli~~puistojen~~voimatuotantoon ~~sijoituspaikaksi~~ soveltuvat alueet. Maakunnalliselle tuulivoimatuotantoon soveltuvalle alueelle on mahdollista sijoittaa vähintään 10 tuulivoimalayksikköä.	~~Merit~~Tuuli~~puistojen~~voima-alueiden sijainti ja laajuus sekä toteuttamisedellytykset selvitetään ja määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota tuuli~~puistojen~~voima-alueiden ympäristövaikutuksiin, erityisesti luonto- ja maisemavaikutuksiin, sekä elinympäristöön ja kulttuuriympäristöjen arvoihin kohdistuviin vaikutuksiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon ~~sovitettava tuulipuistojen sijainnit~~ liikenteen ja puolustusvoimien ~~toimintaan~~ toiminnasta aiheutuvat rajoitteet. Aluetta suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia.

 Virkistysalue	Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitetut alueet. Merkintä sisältää virkistysalueella olemassa olevat sekä yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeelliset kokoojakadut ja vastaavat yhdystiet. Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	Alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen, alueen saavutettavuus, riittävä palvelu- ja varustetaso sekä ympäristöarvot ja osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus virkistysalueella. Virkistysalueiden suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Virkistysalueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava virkistysyhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
 Viheryhteystarve	Merkinnällä osoitetaan virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja -alueet.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet. Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteensovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.
 Luonnonsuojelualue	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Niitä ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet. Suojelualueiksi on osoitettu myös suojeluohjelmien alueita sekä Natura 2000 -ohjelman alueita siltä osin kuin päätösten yhteydessä on toteuttamiskeinoksi esitetty luonnonsuojelulaki.	Suojelualueiksi osoitetuille alueille ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa siitä sellainen. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus.

	Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.	
 Ulkoilureitti	Merkinnällä osoitetaan taajama-toimintojen alueiden, luonnon-suojelualueiden ja virkistysalueiden ulkopuoliset maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilureitit. Merkintä on ohjeellinen ja linjaus osoittaa ensisijaisesti yhteystarpeen.	Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamis-edellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä. Yksityiskohtaisessa reittisuunnittelussa on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttö-mahdollisuuksia. Taajamissa ja virkistysalueilla ulkoilureitit on johdettava alueiden sisäisille ulkoilun ja kevyen liikenteen väylille.
 Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksien mukaiset sekä valtioneuvoston tekemän ohjelman täydennysehdotuksen mukaiset Natura 2000 -ohjelman alueet. Maa- ja vesialueet osoitetaan rasterimerkinnällä ja jokikohteet viivamerkinnällä. Luonnonsuojelulain perusteella alueelle tai sen läheisyyteen ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät niitä lintu-direktiivin tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu ohjelmaan.	
 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma	Ominaisuusmerkinnällä osoitetut geologiset muodostumat sisältävät merkittäviä maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkinnällä osoitetaan harjujen-suojeluohjelman mukaiset valta-kunnallisesti arvokkaat harjualueet, vahvistettujen seutukaavojen arvokkaat harjualueet, valta-kunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kalliomaisema-alueet, ~~sekä~~ maakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat sekä tuuli- ja rantakerrostumat. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee alue-varausmerkintä.	Alueidenkäyttö on suunniteltava niin, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisema-kuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.

MLY Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä	Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouskäytössä olevia, pinta-alaltaan laajoja ja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat maakunnan ekologisen verkoston kannalta merkittäviä. Alueita käytetään pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn, haja-asutusluonteiseen rakentamiseen ja loma-asumiseen. Metsien hoitaminen ja käyttäminen alueella perustuu metsälain säädöksiin.	Alueen suunnittelussa on turvattava metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset. Alueen säilyminen yhtenäisenä on turvattava välttämällä alueen pirstomista muulla maankäytöllä siten, että syntyy alueen kokoon nähden vaikutuksiltaan laaja-alaisia, pysyviä tai pitkäkestoisia liikkumisesteitä. MLY-alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava ekologisten yhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.
luo Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita.	Alueen suunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet.
pv Pohjavesialue	Ominaisuus~~M~~erkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.	Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vähennä pysyvästi pohjaveden määrää tai heikennä sen laatua.
  Pääkaupunkiseudun rannikko- ja saaristovyöhyke -rajaus	Merkinnällä osoitetaan pääkaupunkiseudun saaristo ja rannikkoalueet. Erillisellä virkistysaluemerkinnällä on osoitettu ne saaret, joilla on erittäin tärkeä merkitys virkistysalueina.	Rajauksen sisäpuolella olevat virkistykseen soveltuvat yhtenäiset ja riittävän laajat rakentamattomat maa-alueet varataan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa virkistykseen, jollei erillisellä aluevarausmerkinnällä ole muuta osoitettu. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on rajauksen sisäpuolella selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet. Rajauksen sisäpuolella olevilla alueilla voidaan kaavamerkinnän mukaisen pääkäyttötarkoituksen lisäksi sijoittaa ~~kehittää~~ ympäristöönsä sopeutuvaa ja ~~olemassa olevaa loma-asutusrakennetta~~

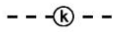
		nykyistä asutusta täydentävää ~~loma-~~ asumista ja matkailun kannalta tarpeellista rakentamista. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen sekä arvokkaiden luonto-olosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen.
Saaristovyöhykkeiden välinen raja	Rajaviiva erottaa toisistaan maisemamaantieteellisiä merenranta-alueen vyöhykkeitä, joiden suunnittelumääräykset perustuvat alueiden erityisluonteeseen ja ominaispiirteisiin.	
vz1 Mantereen rantavyöhyke ja sisäsaaristo	Vyöhykkeen pohjoisrajan muodostaa meren rantaviivasta sisämaahan ulottuvan rantavyöhykkeen mantereen puoleinen reuna. Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella kaikkia toimintoja ja maankäyttömuotoja sisältävänä alueena.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen sekä arvokkaiden luonto-olosuhteiden säilyminen, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen sekä virkistyskäyttötarpeet. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
vz2 Ulkosaaristo	Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella ensisijaisesti saaristoelinkeinojen ja soveltuvin osin vapaa-ajan asumisen alueena, jossa uusi rakentaminen on pienimuotoista ja maiseman ominaispiirteet huomioon ottavaa.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon virkistystarpeet, kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen säilyminen sekä luonnonsuojelulliset tavoitteet, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.

vz3 Merivyöhyke	Vyöhykettä on tarkoitus suunnitella alueena, jossa rakentaminen on vähäistä.	Alueelle saa suunnitella maa- ja metsätalouden ja kalatalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista, maanpuolustuksen, rajavalvonnan, merenkulun ja kansallispuistojen tarpeisiin tapahtuvaa rakentamista, rakentamista, jossa on kyse olemassa olevan asuinrakennuksen korjaamisesta tai vähäisestä laajentamisesta ja samaan pihapiiriin kuuluvan talousrakennuksen rakentamisesta, sekä muuta vastaavaa rakentamista. Lisäksi saadaan soveltuville osille suunnitella saaristoelinkeinojen kehittämisen ja matkailun kannalta tarpeellista rakentamista, mikäli selvitysten perusteella osoitetaan, että rakentaminen voidaan sopeuttaa yhteen maiseman ominaispiirteiden ja luonnonolosuhteiden vaalimisen kanssa. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon virkistystarpeet, kulttuuri- ja luonnonmaiseman arvojen säilyminen sekä luonnonsuojelulliset tavoitteet, ympäristön tilan parantaminen ja vesiensuojelun edistäminen. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä ja otettava huomioon tärkeät lintualueet.
 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (valtioneuvoston päätös 1995)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maaseudun maisema-alueet. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Merkittävissä hankkeissa on kuultava alueellista elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusta.
 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009)	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009). Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä kulttuuriympäristöarvot.

		Toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia.
Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, jotka käsittävät sekä maisema- että rakennetun kulttuuriympäristön alueita. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä.	Kulttuuriympäristöä tulee kehittää sen arvot huomioon ottaen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja sovitettava ne yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa.
Taajamatoimintojen alue	Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, pyöräily- ja jalankulkureitit, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Taajamatoimintojen alue -merkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään.	Aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin. Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000-verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja,

		joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily ja jalankulkuyhteydet seudullisille virkistysalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös turvattava paikalliskeskusten toimintaedellytykset sekä kiinnitettävä huomiota siihen, että päivittäistavarakaupan lähipalvelupisteitä varten on toteuttamismahdollisuuksia. Merkitykseltään seudullisten vähittäiskaupan suuryksikköjen koon alarajat ovat seuraavat: • Sellaisen vähittäiskaupan, joka kaupan laatu huomioon ottaen voi sijoittua perustelluista syistä myös keskusta-alueiden ulkopuolelle, kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa, koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 30 000 k-m², Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, koon alarajat ovat seuraavat: Raaseporissa, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Inkoossa, Karkkilassa, Loviisassa, Pornaisissa ja Siuntiossa 5 000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. • Muun erikoistavaran kaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 10 000 k-m², Askolassa, Hangossa, Hyvinkäällä, Inkoossa, Järvenpäässä, Karkkilassa, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Loviisassa,

		Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Pornaisissa, Porvoossa, Raaseporissa, Sipoossa, Siuntiossa, Tuusulassa ja Vihdissä 5000 k-m² ja Lapinjärvellä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. • Päivittäistavarakaupan osalta koon alaraja on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 5000 k-m² ja Uudenmaan muissa kunnissa 2000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus taajamatoimintojen alueella. Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvityksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.

 Tiivistettävä alue	Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä. Merkinnällä osoitetaan tiivistettävät taajama- ja keskustatoimintojen alueet, jotka tukeutuvat kestävään liikennejärjestelmään.	Aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Yhdyskuntarakennetta tiivistettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti alueen ominaispiirteisiin ja kulttuuriympäristöön, elinympäristön laatuun, ekologisen verkoston toimivuuteen sekä lähivirkistysalueiden riittävyyteen.
 Maakaasun runkoputken ohjeellinen linjaus	Merkinnällä osoitetaan korkeapaineisten (yli 40 bar) maakaasuputkien ohjeelliset linjaukset. Merkintään ei liity MRL 33 §:n 1. momentin mukaista rakentamisrajoitusta.	Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon maakaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset. Maakaasun runkoputken linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000- verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon.

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Region
Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

32 § Lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta

VD/3356/00.04
J-VN/LV/Thu/JB

Sipoon kunta pyytää Vantaan kaupungin lausuntoa Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta 4.3.2015 mennessä.

Sibbesborgin osayleiskaavan tavoitteena on tiivis, palvelujen ja työpaikkojen suhteen mahdollisimman omavarainen kaupunkikeskusta. Etelä-Sipoon yhdyskuntarakennetta on näin tarkoitus kehittää voimakkaasti osaksi kasvavaa pääkaupunkiseutua. Osayleiskaavalla ohjataan uuden aluekokonaisuuden rakennetta määrittelemällä rakentamisen sijoittuminen ja volyymi, palveluiden ja työpaikkojen sijoittuminen, liikenneverkko sekä viheraluerakenne.

Sibbesborgin osayleiskaava tähtää vuoteen 2035, jolloin alueella voisi olla noin 30 000 uutta asukasta ja 5 000 uutta työpaikkaa. Joukkoliikenteellisesti alueen on suunniteltu olevan bussiliikenteen varassa, kunnes vuoden 2040 jälkeen henkilöliikenteen raiteet ulottuvat alueelle.

Sibbesborgin osayleiskaava liitteineen löytyy osoitteesta
http://www.sipoo.fi/fi/sibbesborg/suunnittelu/sibbesborgin_osayleiskaava

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 61

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 32

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Vantaan lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta
- Sipoon kunnan lausuntopyyntö Eriksnäsin korjatusta osayleiskaavaehdotuksesta ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot:
liikennesuunnittelupäällikkö Leena Viilo, puh. 09 8392 2431, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Sipoon kunnan Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta

Sibbesborgin osayleiskaavassa esitetään suurta väestömäärän kasvua. Tämän kasvun aiheuttama pääkaupunkiseudulle suuntautuva liikenne kuormittaa tieverkosta etenkin Porvoonväylää ja Kehä III:n itäosaa. Myös kesken oleva Östersundomin yhteinen yleiskaava sekä Helsingin yleiskaavan liikenneratkaisut vaikuttavat kyseisten teiden kuormittumiseen. Sibbesborgin osayleiskaavassa tulee varmistaa että tieverkon kapasiteetti riittää esitetylle liikennemäärän kasvulle. E18 on tärkeä tavaraliikenteen yhteys, jonka toimivuus tulee turvata.

Selostuksessa mainitaan: ”Seudullisissa liikenne-ennusteissa havaitaan, että metron kapasiteetti ylittyy vuoden 2050 jälkeen (WSP 2014, kaavan liite nro 9). Tarkoituksenmukaisempi raideliikenteen vaihtoehto voi tällöin olla taajama- tai kaupunkijuna. Sibbesborgin osayleiskaavassa varaudutaan siis henkilöraideliikenteeseen, ottamatta vielä tarkemmin kantaa liikkumisvälineeseen.” HELI-radan varaus on poistettu maakuntakaavasta, eikä taajama- tai kaupunkijuna ole enää mahdollinen. Osayleiskaavan maankäytön ja metron kapasiteetin välinen ristiriita tulee selvittää.

19.12.2014

Pyydämme lausuntoanne seuraavista kaavasuunnitelmista 4.3.2015 mennessä
Vi ber Era utlåtanden gällande följande planer före 4.3.2015

Eriksnäsin korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnos

Etelä-Sipoon aluetta on tarkoitus kehittää voimakkaasti Sipoon yleiskaava 2025:n mukaisesti. Alueelle laaditaan oikeusvaikutteiset osayleiskaavat, joiden ensisijaisena tarkoituksena on ohjata asemakaavoitusta ja toteutuksen vaiheistusta. Eriksnäsin korjattu osayleiskaavaehdotus ja Sibbesborgin osayleiskaavaluonnos ovat julkisesti nähtävillä 12.1.–4.3.2015 ja suunnitelmista pyydetään palautetta viranomaisilta sekä asukkailta.

Lausunnot ja muistutukset Eriksnäsin osayleiskaavaehdotuksesta sekä lausunnot ja mielipiteet Sibbesborgin osayleiskaavaluonnoksesta pyydetään toimittamaan kirjallisena Sipoon kunnanhallitukselle osoitteeseen PL 7, 04131 SIPOO 4.3.2015 mennessä tai sähköisesti osoitteeseen info@sipoo.fi

Samaan aikaan nähtävillä on Östersundomin kuntien yhteinen yleiskaava ja siitä lausunnot ja muistutukset pyydetään toimittamaan sähköpostitse viimeistään 4.3.2015 Östersundom-toimikunnalle osoitteeseen helsinki.kirjaamo@hel.fi. tai postitse osoitteeseen Helsingin kaupungin kirjaamo (Pohjoisesplanadi 11–13), Östersundom-toimikunta, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.
Östersundomin kaava-aineistot löytyvät osoitteessa: http://yhteinenostersundom.fi/

Kaava-aineistoja esitellään tiistaina 3.2.2015 klo 10–17 ja keskiviikkona 4.2.2015 klo 12.30–20 Söderkullan kirjaston kokoushuoneessa pidettävässä kaavanäyttelyssä. Tervetuloa!

Kaava-asiakirjoja ei ole liitteenä, vaan pyydämme Teitä ystävällisesti tutustumaan sähköiseen aineistoon:
Eriksnäs:
http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/asuminen_ja_rakentaminen/kaavoitus/yleiskaavat/eriksnasin_osayleiskaava
Sibbesborg: http://www.sipoo.fi/fi/sibbesborg

Pyydämme lähettämään lausuntonne 4.3.2015 mennessä osoitteella info@sipoo.fi

19.12.2014

Det korrigerade förslaget till delgeneralplan för Eriksnäs och utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg

Södra Sibbo kommer att utvecklas kraftigt enligt generalplanen för Sibbo 2025. För området utarbetas rättsverkande delgeneralplaner, vars primära syfte är att styra detaljplaneringen och indelningen av genomförandet i faser. Det korrigerade förslaget till delgeneralplan för Eriksnäs och utkastet till delgeneralplan för Sibbesborg är framlagda 12.1–4.3.2015 och om planerna bes respons av myndigheter och invånare.

Vi ber Er skicka utlåtanden och anmärkningar om Eriksnäs planförslag, samt utlåtanden och åsikter gällande planutkastet för Sibbesborg, skriftligt till adressen Sibbo kommunstyrelse, Pb 7, 04131 Sibbo eller per e-post till info@sibbo.fi före 4.3.2015.

Samtidigt är planförslaget till kommunernas gemensamma generalplan för Östersundom framlagt. Anmärkningar mot det ska lämnas in till Östersundomkommittén senast 4.3.2015 antingen per e-post till adressen helsinki.kirjaamo@hel.fi eller per post till adressen Helsingfors stads registratorskontor (Norra esplanaden 11–13), Östersundomkommittén, PB 10, 00099 HELSINGFORS STAD. Planmaterialet finns: http://yhteinenostersundom.fi/sv/

Delgeneralplanerna presenteras vid en planutställning i mötesrummet i Söderkulla bibliotek, tisdag 3.2.2015 kl. 10.00–17.00 och onsdag 4.2.2015 kl. 12.30–20.00. Välkommen!

Plandokumenten har inte bifogats utan vi ber Er vänligen att ta del av materialet på adressen:
Eriksnäs: http://www.sipoo.fi/se/service/bygga_och_bo/planlaggning/generalplaner/delgeneralplan_for_eriksnas
Sibbesborg: http://www.sipoo.fi/se/sibbesborg

Vi ber Er skicka utlåtanden till adressen info@sibbo.fi före 4.3.2015

Lisätietoja Tilläggsuppgifter:
Yleiskaava-arkkitehti - Generalplanearkitekt Eveliina Harsia, puh. 09 2353 6727
Yleiskaavapäällikkö - Generalplanechef Kaisa Yli-Jama, puh. tfn 09 2353 6702
Liikennesuunnittelija - Trafikplanerare Eva Lodenius, puh. tfn 09 2353 6713
E-mail: etunimi.sukunimi@sipoo.fi eller förnamn.efternamn@sibbo.fi

33 § **Rakennuskiellon määrääminen alueelle nro 90098R, Pirttiranta**

VD/9945/10.02.06/2014
J-VN/TLA/APE/SRU/JB

Vantaan Pirttirannan alue määrätään rakennuskieltoon alueen asemakaavoittamisen ajaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 53 § 1 momentin 1 kohdan nojalla kunta voi määrätä rakennuskiellon alueelle, jolla asemakaavan laatiminen tai muuttaminen on vireillä. MRL 53 § 2 momentin nojalla rakennuskielto on voimassa enintään kaksi vuotta. Kunta voi kaavoituksen keskeneräisyyden vuoksi pidentää kieltoaikaa kaksi vuotta kerrallaan. Kunnan määräämä rakennuskielto kaava-alueen laajentamiseksi voi kuitenkin kestää enintään kahdeksan vuotta, mutta muutoin rakennuskiellolla ei ole aikarajaa. Rakennuskiellosta voi hakea poikkeamista.
Kunta voi määrätä asemakaavan laatimisen tai muuttamisen ajaksi rakennuskiellon turvaamaan, ettei kaavoituksen aikana ryhdytä toimenpiteisiin, jotka estäisivät tai vaikeuttaisivat tulevan kaavan laatimista ja toteuttamista.

Vantaan Pirttiranta on yleiskaavassa loma-asuntoaluetta RA (Alue varataan yksiasuntoisille loma-asunnoille ja ryhmäpuutarhoille. Alueella voidaan sallia myös aluetta palvelevia yhteistiloja). Pirttirannan alueella ei ole asemakaavaa.

Kieltoalueella toimii Pirttiranta Oy jonka alueella on noin 57 lomarakennusta. Näistä ilmeisesti yli puolet on ympärivuotisesti asuttuja. Alueella on tulvavallista huolimatta tulvan ja sortuman vaaraa.

Vantaan kaupunkisuunnittelu ottaa alueen asemakaavoittamisen vuoden 2015 työohjelmaan. Kaupunki katsoo, että alueen asuntorakentamisen ja käytön edellytykset on syytä tutkia asemakaavatyön yhteydessä, ja alueelle esitetään rakennuskieltoa asemakaavan laatimiseksi (MRL132, 53 § 1.mom).

Kaupunkisuunnittelulautakunta 19.1.2015 § 13

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että
a) määrätään maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 18.1.2017 asti liitekarttaan merkitylle alueelle, numero 90098R,
b) päätöstä on noudatettava maankäyttö- ja rakennuslain 202 §:n nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman,
c) pöytäkirjan tämä pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 33

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että
a) määrätään maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 18.1.2017 asti liitekarttaan merkitylle alueelle, numero 90098R,
b) päätöstä on noudatettava maankäyttö- ja rakennuslain 202 §:n nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman, ja
c) pöytäkirjan tämä pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 33

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 18.1.2017 asti liitekarttaan merkitylle alueelle, numero 90098R, ja

b) että päätöstä on noudatettava maankäyttö- ja rakennuslain 202 §:n nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

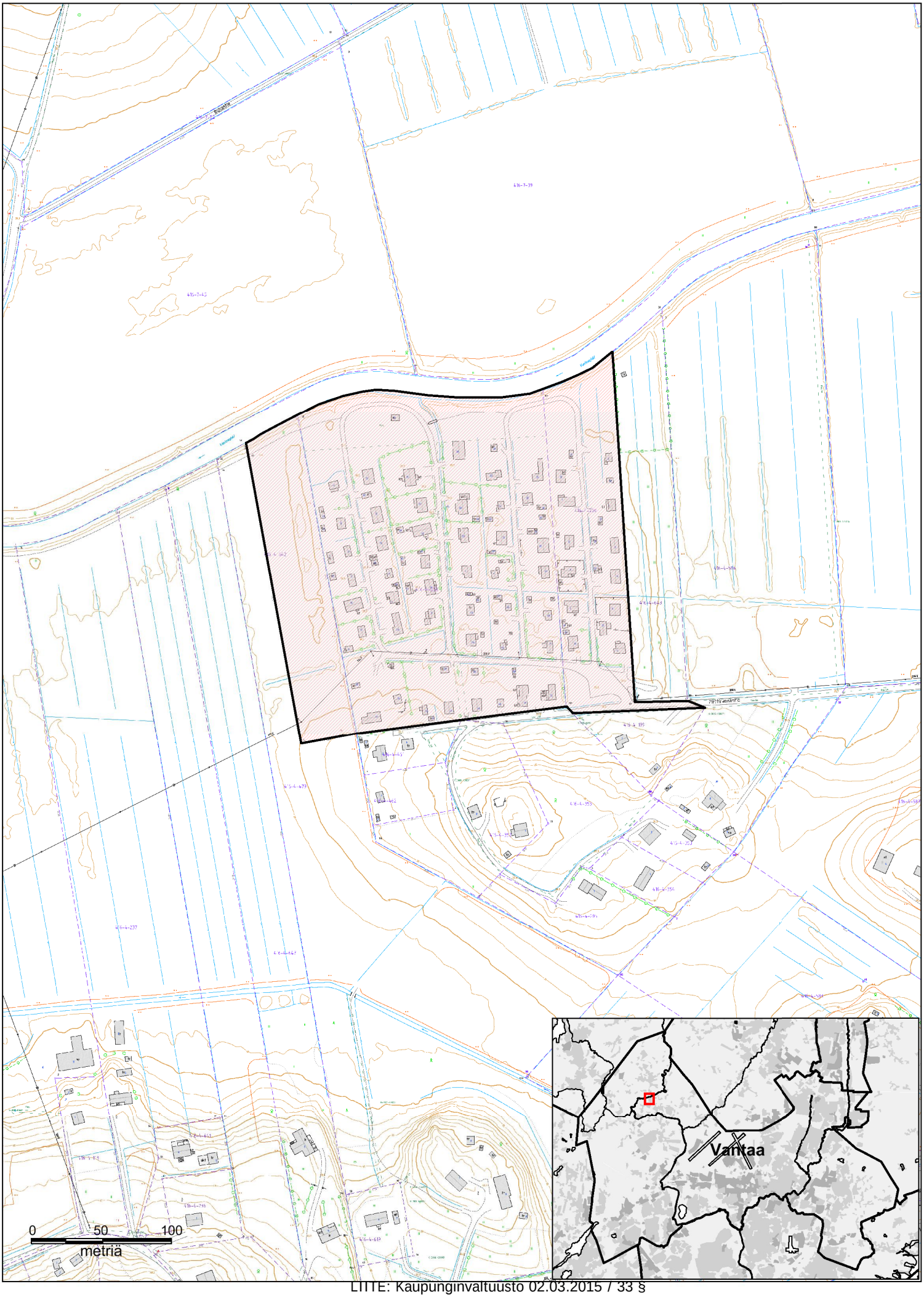
Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:
- Uusi rakennuskieltoaluekartta: Pirttiranta, kartta päivitetty 18.2.2015
- Rakennuskiellot asemakaavan laatimiseksi, 18.2.2015

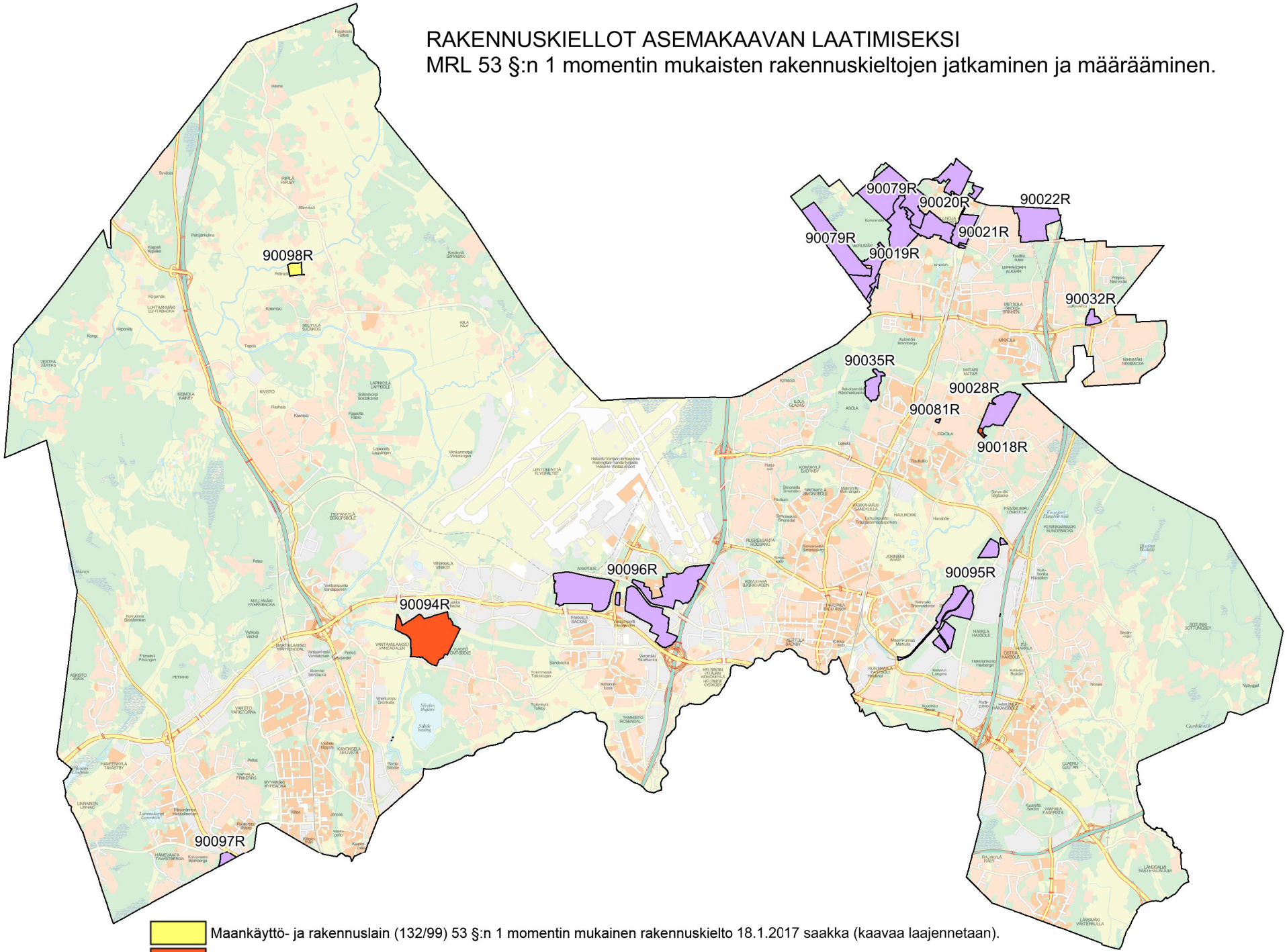
Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: kehittämispäällikkö Anitta Pentinmikko, puh. 8392 2677
kaavoitusteknikko Raila Lindgren, puh. 8392 2230
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Uusi rakennuskieltoalue: Pirttiranta 90098R

RAKENNUSKIELLOT ASEMAKAAVAN LAATIMISEKSI
MRL 53 §:n 1 momentin mukaisten rakennuskieltojen jatkaminen ja määrääminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 18.1.2017 saakka (kaavaa laajennetaan).

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 29.10.2015 saakka (kaavaa laajennetaan).

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 53 §:n 1 momentin mukainen rakennuskielto 29.10.2015 saakka (kaavaa muutetaan).

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 33 §

34 § Martinlaakson kehityskuva 014200, 17 Martinlaakso

1979/10.02.03/2013
J-VN/TLA/TKA/JOR/ESN/JB

Martinlaaksossa on tekeillä kehityskuva, joka ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille. Kehityskuvaa tehdään yhdessä virkamiesten, asukkaiden, alueen yrittäjien ja muille osallisten kanssa. Asukkailta on saatu paljon ideoita ja kommentteja jo työn alkuvaiheessa.

Martinlaakson kehityskuvan **tarkastelualue** rajautuu pohjoisessa Martinkyläntiehen ja etelässä viheralueisiin. Idässä alue rajoittuu Hämeenlinnanväylään ja lännessä Raappavuorentielle asti. Osittain tarkastelualue on laajempikin, esimerkiksi liikenteen, rakennusperinnön ja maisemallisten lähtökohtien osalta.

Työn tavoitteena on määrittää periaatteet Martinlaakson keskustan kehittämiselle. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisänä keskustana ja kaupunginosana. Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja ekologisuutta. Kehitettäviä alueita ovat muun muassa Martinkeskuksen, nuorisotalon sekä purettavan Laajavuoren koulun tontit.

Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vehreä ympäristö. Kehityskuvan yhteydessä tutkitaan alueella jo vireillä olevia rakentamisen alueita sekä ehdotetaan potentiaalisia täydennysrakentamisen paikkoja. Tällä hetkellä vireillä olevat asemakaavat ja asemakaavamuutokset mahdollistavat noin 68 000 k-m2 uutta asumista. Tämä tarkoittaa vähintään 1 700 uutta asukasta. Lisäksi muut täydennysrakentamiseen tutkittavat alueet vireillä olevien hankkeiden lisäksi käsittävät arviolta noin 40 000–50 000 k-m2 uutta asuinrakentamista, mikä tarkoittaisi noin 1 000–1 250 uutta asukasta.

Kehityskuvassa on määritelty niin sanottuja *'urbaanin sykkeen alueita'*, joille sijoittuu runsaasti uutta asuinrakentamista, palveluita, kivijalkakauppoja sekä asukkaiden yhteistilaa alueelle suunniteltavan uuden päiväkodin yhteyteen. Pääpaino on Martinlaakson koululta asemalle vievällä raitilla, josta pyritään tekemään asukkaiden yhteinen ulko-olohuone. Suunnittelussa on vahva kevyen liikenteen näkökulma ja turvallinen kulku erityisryhmille. Kaupunkimaisilla, täydentyvillä katujulkisivuilla luodaan yhtenäisyyttä raittien varrelle ja kaupunkikuvallisesti tärkeille katujulkisivuille.

Kehityskuvan tavoitteena on myös edistää liikennejärjestelmän kestävyyttä ja tehokkuutta siten, että yhä useampi matka tehdään jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikissa ikäryhmissä. Työn aikana tutkittiin tarkemmin alueen kehittämiskohteita. Muun muassa Laajaniityntietä asemalta Martinlaaksonpolulle on ideoitu jalankulkijaystävällisenä ”shared space” -tyyppisenä katuna.

Kehityskuvassa esitetään periaatteet suunnittelun eri osa-alueille. Näitä ovat:

- Viheralueiden kehittämisen periaatteet
- Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet
- Täydennysrakentamisen periaatteet
- Sujuvan ja turvallisen liikkumisen periaatteet
- Elinvoimaisen Martinlaakson kehittämisperiaatteet
- Asukkaiden oma kaupunki -kehittämisperiaatteet

Periaatteet on esitetty tarkemmin kehityskuvaraportissa.

Kehityskuvatyö on tehty kaupungin työnä.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 16.5.2013.
MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saapui niukasti, kirjeitse kolme ja sähköpostitse kaksi. Työpajatyyppiseen asukastilaisuuteen 4.6.2013 osallistui 15 asukasta. Sen sijaan netin asukaskyselyyn vastattiin runsaasti. Vastauksia saatiin 289. Kannanottoja muilta tahoilta ei osallistumis- ja arviointivaiheessa saapunut. Mielipiteet on esitetty kehityskuvaraportissa tarkemmin.

Kaupungin maapoliittiset linjaukset
Kehityskuvatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 17.12.2012).

Kaupunkisuunnittelulautakunta 24.2.2014 § 19

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätty Kehityskuvaraportti 014200, Martinlaakso 17 / Martinlaakson kehityskuva,
b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 3.3.2014 § 47

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätty Kehityskuvaraportti 014200, Martinlaakso 17 / Martinlaakson kehityskuva,
b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot.
Käsittely:
Merkittiin, että asemakaavasuunnittelija Johanna Rajala selosti asiaa kokouksen alussa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Kehityskuvaraportti ja sen liiteaineisto käsiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 24.2.2014. Kaupunginhallitus päätti 3.3.2014 asettaa nähtäville 30 päiväksi (19.3.–17.4.2014) MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätyn Martinlaakson kehityskuvaraportin 014200, sekä oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot.

Nähtävilläoloaikana 8.4.2014 järjestettiin Martinlaakson koululla työpajatyyppinen asukastilaisuus, jossa osalliset saivat kommentoida kehityskuvan visioita ja ideoita. Yhteistyö illan aikana koettiin sekä asukkaiden että virkamiesten osalta positiiviseksi ja rakentavaa keskustelua käytiin hedelmällisin tuloksin. Raitti asemalta koululle miellettiin alueen ”aortaksi”. Urbaanin sykkeen alueen toivottiin osin jatkuvan uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka. Asiaa tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen. Asemanseudulle haluttiin enemmän taidetta, mm. alikulkuihin maalattuja taideteoksia. Yleisesti ottaen keskusteluissa katsottiin positiivisesti tulevaisuuteen. Uudeksi sloganiksi ehdotettiin ”mahdollisuuksien Martinlaakso”. Kulkuyhteyksien solmupisteeseen haluttaisiin kahvilla, jonne olisi helppo mennä. Toivottiin, että virkamiehet luottaisivat asukkaisiin ja antaisivat heille myös vastuuta ja tehtäviä oman alueensa suunnittelussa ja ideoinnissa. Palautteiden perusteella raportin osioita on päivitetty. Kaikki työpajan tuotokset ja palautteet on koottu erilliseksi liitteeksi 3. Myös paikallisia lukiolaisia osallistettiin kehityskuvan periaatteista taidekilpailun muodossa.

Mielipiteet ja lausunnot
Lausuntoja saatiin 3 kpl; HSL:ltä, HSY:ltä ja Myyrmäen aluetoimikunnalta. Mielipiteitä saatiin 5 kpl. Lausunnot ja mielipiteet sekä niiden vastineet on esitetty tarkemmin erillisessä liitteessä 4. HSY:n lausunnon johdosta kehitysraporttiin on lisätty kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuvineen.

Nettikysely asukkaille: karttapohjaisen palautejärjestelmän pilottiprojekti Harava
Karttapohjaisella nettikyselyllä kartoitettiin Martinlaakson asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson kehityskuvassa esitetyistä periaatteista. Aihealueita ovat muun muassa täydennysrakentamisen paikat, reitit, esteettömyys ja palvelut. Vastauksia saatiin yli sadalta henkilöltä. Suurin osa vastaajista oli Myyrmäen suuralueelta, mutta myös alueella työskentelevät ja ohikulkevat vastasivat kyselyyn. Ikäjakaumaltaan vastaajat edustivat kaikki ikäluokkia. Kyselyn palautteet on koottu erilliseksi liitteeksi 5. Niihin palataan aluekohtaisesti, kun kyseistä aluetta asemakaavoitetaan.

Tehdyt tarkistukset kehityskuvaraporttiin
Kehityskuvaraporttia on päivitetty saadun palautteen, kyselyiden tulosten ja muun osallisuusmateriaalin perusteella:

- Kohtaa Martinlaakson kehityskuvan esteettömyystavoitteista on täydennetty
- Kehitysraporttiin on lisätty kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuvineen.
- Täydennysrakentamisen periaatteisiin on tehty lisäys ekotehokkuudesta sekä riittävistä lumitiloista ja lumikuormien lähisiirtopaikoista asuinalueille.
- Vireillä olevan uuden asuntokerrosalan määrää on tarkennettu sivulla 53 ’Eheyttä täydennysrakentamisella’
- Kehityskuvaraporttiin on lisätty tekstiä kestävästä rakentamisesta kohtaan 2.1 ekologinen kaupunki.
- Viitteellisiin selostuksiin täydennysrakentamispaikoista (1–19) on lisätty raportin nähtävilläolon aikana saadut asukaspalautteet kustakin kohteesta
- Karttaa täydennysrakentamispaikoista on päivitetty vireillä olevien kohteiden ja kahden uuden kohteen (18,19) osalta (kuva 113)
- Karttaa Martinlaakson täydennysrakentamisen ja palveluiden sijoittumisen mahdollisuuksista on päivitetty vireillä olevien täydennysrakentamiskohteiden osalta (Kuva 148)
- Havainnekuvaa (kuva 150) yleissuunnitelmasta on päivitetty vireillä olevien kohteiden osalta

Martinlaakson kehityskuvaan tulee palata alueella vireillä olevissa asemakaavoissa, asemakaavamuutoksissa tai muissa suunnitelmissa. Tällöin tulisi tarkistaa aluekohtaisesti, mitä kehitystoimenpiteitä tai rajoituksia on kyseiselle paikalle kehityskuvassa esitetty.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 19.1.2015 § 10

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että
a) annetaan liitteen mukaiset vastineet mielipiteisiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.1.2015 päivätty, Martinlaakson kehityskuvaraportti 014200, 17 Martinlaakso / Martinlaakson kehityskuva

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 31

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa liitteen mukaiset vastineet mielipiteisiin ja lausuntoihin ja tehdä esitetyt tarkistukset, ja
b) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.1.2015 päivätty Martinlaakson kehityskuvaraportti 014200, 17 Martinlaakso / Martinlaakson kehityskuva.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 34

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä 19.1.2015 päivätty Martinlaakson kehityskuvaraportti 014200, 17 Martinlaakso / Martinlaakson kehityskuva.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Martinlaakson kehityskuvaraportti osa 1/19.1.2015
- Martinlaakson kehityskuvaraportti osa 2/19.1.2015
- Asukastyöpajan palautteet 8.4.2014
- Mielipiteet ja lausunnot kehityskuvaraportista 19.1.2015

- Harava – karttapohjaisen nettikyselyn palaute 4.12.2014

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: aluearkkitehti Timo Kallaluoto, puh. 09 8392 2675
asemakaavasuunnittelija Johanna Rajala, puh. 8392 2238
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

MARTINLAAKSON KEHITYSKUVA

Kehityskuvaraportti nro 014200, 19.1.2015

Vantaan kaupunki / Maankäyttö, Kaupunkisuunnittelu

LIITE: Kaupunginvaltuusto 02.03.2015 / 34 §

Sisällys

0. Johdanto 4
1. Lähtökohdat....6
1.1 Juuret 6
Maisemarakenne, luonto ja ympäristö 6
Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014? 7
Viime vuosien hankkeita....10
1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)....13
Kaupunkikuva 13
Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet 17
Martinlaakson liikenteen nykytila....20
Viheralueet 22
1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä....25
Väestö....25
Työpaikat....25
Asuminen....25
Palvelut....27
1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)....29
Martinlaakson asumiskulttuuri....29
Haastattelumateriaalia....30
Osallistuminen 1....34
Paikan henki – Martinlaakson luonne 40
2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet 41
2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?....41
2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva 42
2.3 Eheä kaupunkikuva....48
Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet 48
Eheyttä täydennysrakentamisella....53
Kaavatalous....62
2.4 Sujuva ja turvallinen liikkuminen....65
Kehityskohteita....65
Joukkoliikenteen kehittäminen 71
Pysäköinnin kehittäminen 72
Esteettömyys 73
2.5 Elinvoimainen Martinlaakso 74
Virikkeellinen ja eloisa keskusta....75
Asumisen kehittäminen, asumisvaihtoehtoja....79
Palvelut....80
2.6 Asukkaiden oma kaupunki – asukkaiden kädenjälki....82
3. Tavoitteista totta – Visio 83
3.1 Yhteenveto kehittämisperiaatteista:....83
3.2 Viitesuunnitelma....85
3.3 Nähtäville, osallistuminen 2....88
3.4 Johtopäätöksiä....92
4. Liitteet 93

Esipuhe

Martinlaakso on asukkaidensa arvostama kaupunginosa, jossa ollaan erityisen tyytyväisiä alueen vehreyteen, hyviin ulkoilumahdollisuuksiin sekä liikenneyhteyksiin. Alueella asuu jo monia toisen polven martinlaaksolaisia. Ja martinlaaksolaiset tietävät kaiken formulasta!

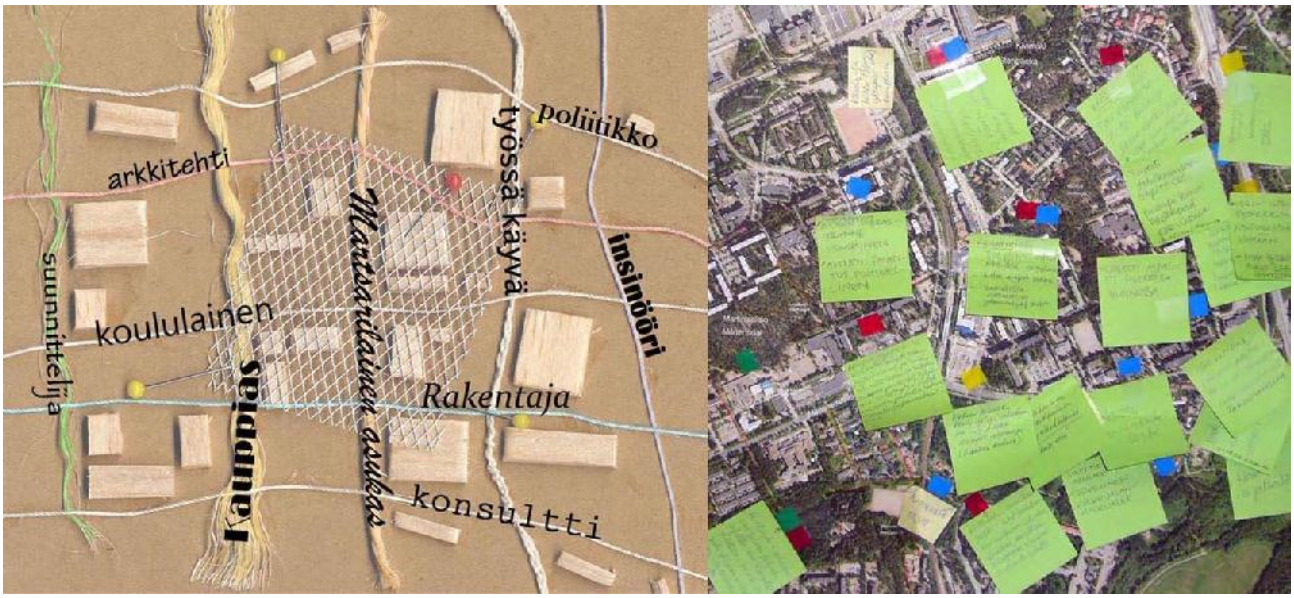
Martinlaakson taloja peruskorjataan ja alueen tyhjät tai väljästi rakennetut tontit kiinnostavat. Haluamme Vantaan kaupunkisuunnittelussa varmistaa, että vireillä olevat hankkeet toteutuessaan vahvistavat alueen parhaita piirteitä ja lisäävät ihmisten viihtyisyyttä omassa kotiympäristössään. Siksi olemme yhdessä martinlaaksolaisten kanssa tehneet alueelle kehityskuvaa, jossa alueen tulevalle kehitykselle luodaan kehityslinjat ja suunnitteluperiaatteet. Olemme saaneet valtavasti ideoita ja pyrkineet siirtämään paikallistuntemusta kehityskuvaan.

Martinlaakson kehitys seuraa uutta urbaania ajattelua: halutaan asua keskustoissa, joista pääsee sekä viheralueille että muihin kaupunkimaisiin keskustoihin ja joissa on hyvät palvelut. Tämä näkökulma on myös mukana Vantaan strategiassa ja haluamme kehittää keskustoistamme kiinnostavia, monipuolisia ja asukkaidensa arvostamia kaupunkikeskustoja. Lisäksi raideyhteydet, viheralueiden viisas suunnittelu ja yhteisten kaupunkitilojen vahvistaminen tekevät ympäristöstä kestävän kehityksen mukaista.

Kehityskuvan näkökulma on yleispiirteinen ja toimii asemakaavoituksen lähtökohtana. Tarvittaessa eri näkökulmista tehdään tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Hyvä yhteistyö asukkaiden ja muiden tahojen kanssa jatkuu!

Vantaalla 19.1.2015

Kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine

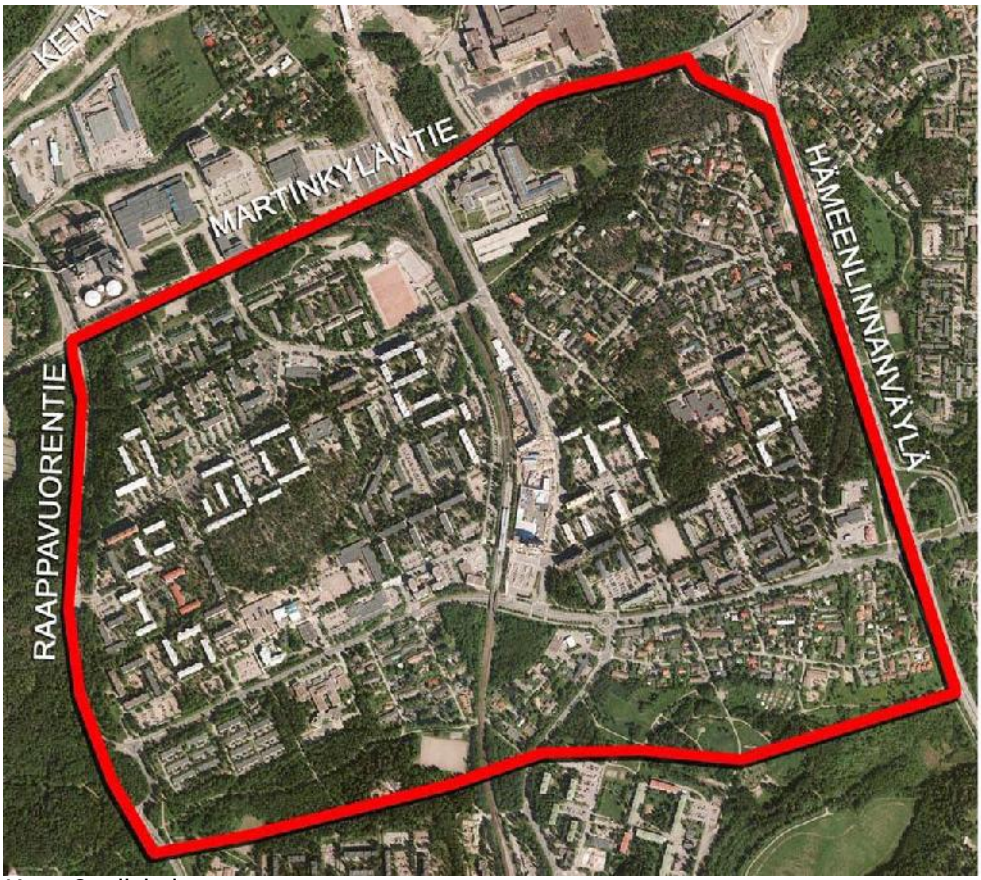
0. Johdanto

Martinlaakso sijaitsee Luoteis-Vantaalla ja kuuluu samannimiseen palvelualueeseen. Martinlaakso rajautuu pohjoisesta Kehä III:en, idästä Hämeenlinnanväylään ja etelästä se erottuu Kaivokselan ja Myllypuron alueesta Jokiuomanpuiston ja Viherpuiston muodostamalla vihervyöhykkeellä. Lännessä Martinlaakson alue päättyy Raappavuorentiehen. Pohjoisin osa Martinlaaksoa (Martinkyläntien pohjoispuoli) on yritysaluetta, jossa sijaitsee kaksi Vantaan teollista rakennusperintökohdetta Sanomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia).

Kehityskuvan tarkastelualue rajautuu pohjoisessa Martinkyläntiehen ja etelässä viheralueisiin. Idässä alue rajoittuu Hämeenlinnanväylään ja lännessä Raappavuorentielle asti. Osittain tarkastelualue on laajempikin, esimerkiksi liikenteen, rakennusperinnön ja maisemallisten lähtökohtien osalta.

Martinlaakson keskustan kerrostaloalueen rakentaminen alkoi aluerakentamiskohteena vuonna 1968. Betonielementtirakenteiset asuinkerrostalot ovat 3 - 7 -kerroksisia, suorakulmaisia, tasakattoisia ja sijoitettu suurimmaksi osaksi Laajavuorentien suuntaiseen koordinaatistoon. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Kaupunginosassa oli 1990-luvulla kehityshanke, jolloin betonielementtirakennuksia ja lähiympäristöä korjattiin ja julkisivuja uusittiin. Alun perin yhtenäisesti rakennettu alue on nyt monimuotoinen, koska alueella on kokeiltu erilaisia korjaustapoja. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vehreä ympäristö.

Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet mm. konserttitalo Martinus, kirjasto, terveysasema ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Kaupallisista palveluista tärkein on juuri valmistunut uusi aseman kauppakeskus.

Kuva 3. sijainti

Martinlaakson kehityskuva - mikä se on?

Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja ekologisuutta. Kehityskuva tehdään Martinlaaksolaisille asukkaille, yrittäjille, alueella asioiville ja työskenteleville sekä kokonaisvaltaisen keskustan kehittämisen tueksi. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille.

Kehityskuvatyön tavoitteena on määrittää periaatteet kaupunginosan kehittämiselle. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisänä keskustana ja kaupunginosana. Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja palveluita. Martinlaakson imagoon kiinnitetään huomiota. Pohditaan, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietitään mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet. Miksi siellä halutaan tai ei haluta asua. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisänä keskustana ja kaupunginosana, jonne halutaan muuttaa ja jossa halutaan käydä.

Kehityskuvan rakenne koostuu kolmesta osasta: lähtökohdista, kehittämisen tavoitteista ja tavoitteista totta –osiosta. Lähtökohdat-osassa kuvataan Martinlaakson juuria eli miten on tultu vuoteen 2014 sekä nykytilannetta, paikan henkeä ja asukasnäkökulmaa. Kehittämisen tavoitteissa on painotettu yhteisöllisyyttä, toiminnallisuutta, erilaista kestävää kehitystä sekä kaupunkikuvallisia tekijöitä. Suunnittelussa pyritään ekologisesti monipuolisen ympäristön muotoutumiseen. Hulevesien luonnonmukainen käsittely toteutetaan kaupungin hulevesiohjelman mukaisesti. Yhteisöllisyyttä pyritään luomaan suunnittelun keinoin tavoitteena elävä kaupunkikeskusta, jossa asutaan, tehdään töitä ja vietetään vapaa-aikaa. Tavoitteista totta –osassa kuvataan miten kehityskuvaa ”toteutetaan” konkreettisissa hankkeissa. Alueen kehittämisen eri lähtökohdista on esitetty periaatteet. Annetaan myös esimerkkejä toivotusta laatutasosta ja referenssikuvia onnistuneista kohteista

.

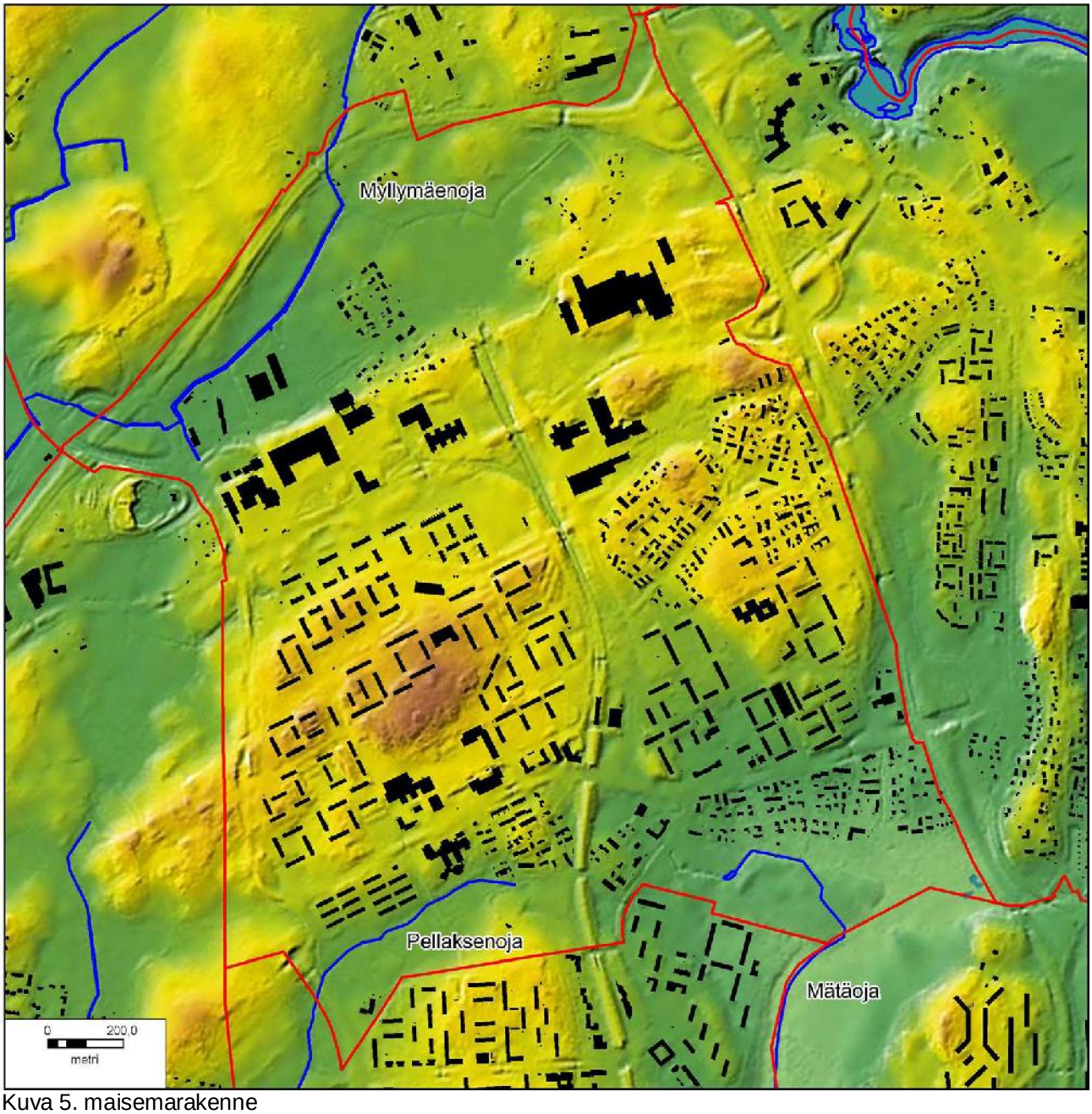
Kuva 4.Kehityskuvan rakenne

1. Lähtökohdat

1.1 Juuret

Maisemarakenne, luonto ja ympäristö

Maisemarakenne ja maiseman historialliset ominaispiirteet

Kuva 5. maisemarakenne

Martinlaakson kaupunginosan keskellä kohoaa lounaasta koilliseen suuntautuneiden osin moreenipeitteisten kallioselänteiden sarja, joista Laajavuori on suurin. Kaupunginosan pohjoisosassa on kallioperän murrokseen syntynyt savilaakso, joka on raivattu niityiksi ja sittemmin pelloiksi alkaen 1700-luvulta. Savilaaksoa on myös kaupunginosan länsipuolella Varistossa, ja nämä pellot ovat edelleen viljelyksessä. Kaakkoiskulmassa ja itäpuolella on Mätäojan laaksoon liittyvää savilaaksoa, joka on entistä peltoa. Kaupunginosan keskipaikkeilla on pienempi laakso, jossa Laajakorven kenttä on entisen pellon kohdalla.

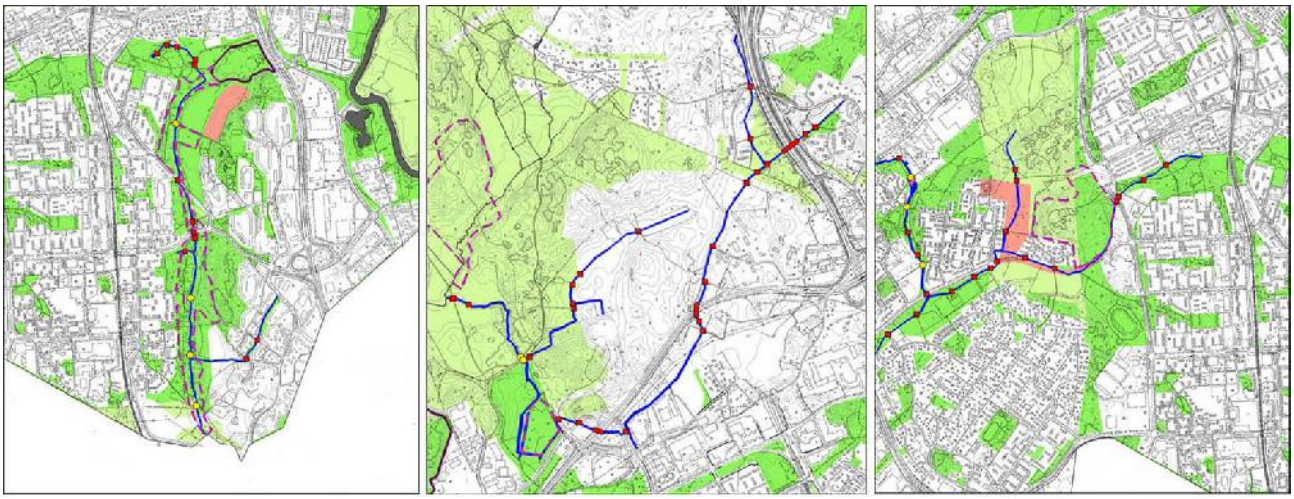
Martinlaakson selänteet ovat vedenjakajina Vantaanjoen, Pitkäjärven ja Helsingin Mätäjoen valuma-alueiden välillä. Laaksoissa virtaavat purot. Pohjoisosan läpi virtaa Myllymäenoja, joka on Van-

taan virtavesiselvityksessä tulkittu vesilain mukaiseksi puroksi. Eteläosan laaksossa vedenjakaja on radan kohdalla. Idässä vedet virtaavat Mätäojaan ja lännessä taas Pellaksenojaan ja sitä kautta Pitkäjärveen. Suuri rantatie kulkee alueen pohjoisosassa.

Hulevedet

Hulevedet kerätään alueelta pääasiassa hulevesiviemäreissä, mutta myös avo-ojakuivatusratkaisuja löytyy. Martinlaakso kuuluu sekä Mätäjoen että Pitkäjärven valuma-alueisiin. Radan itäpuolinen osa kuuluu pääasiassa Mätäjoen valuma-alueeseen ja länsipuolinen osa Pitkäjärven valuma-alueeseen.

Martinlaakson kaakkoisosan hulevedet ohjataan Jokiuomanpuistoon, josta hulevedet päätyvät Mätäojan kautta Helsingin puolelle Mätäjokeen, joka laskee mereen Laajalahdessa. Martinlaakson pohjoisosan hulevesistä osa ohjataan pohjoisosassa virtaavaan Myllymäenojaan ja osa Raappavuorilla virtaavaan Pellaksenojaan. Lounaisosan hulevedet ohjautuvat Viherpuistosta lähtevään Pellaksenojan toiseen haaraan. Sekä Myllymäenoja että Pellaksenoja laskevat lopulta Pitkäjärveen.

Kuva 6. Mätäoja, Pellaksenoja ja Myllymäenoja

Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014?

Taustaa

Martinlaakson alue on osa vanhaa Martinkylän maarekisterikylää, josta myös nimi Martinlaakso on peräisin. Jo 1600-luvulla alueella on ollut kyläkeskus ja 5 kantatilaa. Historia näkyy myös katujen nimissä, kuten Kukintie ja Kukinkuja. Ne on pyritty säilyttämään muistona eräästä paikallisesta henkilöstä Göran Bondesta, jonka kerrotaan olleen rakennuttamassa hansakauppiaiden laivaa, kugia.

Vanhat kylät Myllymäki eli Kvarnbacka ja Martinkylä eli Mårtensby sijaitsivat pääosiltaan nykyisen Vantaanlaakson alueella. (Kts. Samuel Brotheruksen kartat Helsingin pitäjän Martinkylästä vuodelta1699). Varhaisimmat tiedot Mårtenbystä löytyvät 1500-luvun alusta Räävelin (nk. Tallinna) porvareiden tilikirjoista. Myllymäen kylänpaikka sijaitsee Martinlaakson alueen koilliskulmassa lähellä Kehä III:n ja Hämeenlinnan väylän liittymää. lähellä sijaitsevat myös Mårtensbyn kalkkilouhokset. Nämä kaivannot liittyvät mahdollisesti Hämeenkylän kaivoksen tai Vantaan ruukin ympäristöön tehtyihin malminetsintöihin.[1]

Kylien kantatilat sijaitsivat alunperin Vantaanjoen mutkassa, Vantaankosken eteläpuolella pitkänä pohjois-eteläsuuntaisena vyöhykkeen. Kantatiloista Månsas on jakautunut Nedre ja Övre Månsaksen tiloihin. Näiden tilojen rakennuksia on Martinlaaksossa Isontammentien varressa. Tähän paikalle ne ovat rakentuneet luultavasti 1900-luvun alussa (ensimmäinen merkintä Pitäjän kartalla 1933). Uusimman inventointitiedon perusteella on arveltu, että Övre Månsasin vanha päärakennus

[1] Saltikoff et al. Helsingin seudun vanhat kaivokset ja louhokset

olisi rakennettu Isontammentie 4:n 1920-luvulla.[2] Tämä rakennus kuitenkin paloi vuonna 1980. Nedre Månsasin nykyinen päärakennus on vuodelta 1965 ja se sijaitsee Isontammentie 2:ssa. Nykyinen Övre Månsasin päärakennus on rakennusrekisterin mukaan vuodelta 1940.[3]

1960-luvulla kaupunkien hallitsematonta laajenemista alettiin hillitä. Pyrittiin tehokkaaseen rakentamiseen varsinaisilla kaupunkialueilla. Liikenneongelmia pyrittiin ratkomaan hajakeskittämisen periaatteella, jossa rakentaminen ryhmiteltiin tietyn kokoisiin itsenäisiin yksikköihin. Alettiin kehittää aluerakentamissopimuksia, joilla myös kunnallistekniikan rakentamisvelvoitetta siirrettiin pois maalaiskunnalta. Samalla asuntorakentaminen alkoi painottua enemmän asuinkerrostaloihin. Aluerakentamisesta tuli merkittävä toteutusmuoto. Rakennetun ympäristön tavoitteeksi tuli kaupunkimaisuus, johon pyrittiin strukturalismin keinoin. Se edellytti erilaiset rakenteiden kuten sosiaalisten kontaktien, palveluiden, teknisten järjestelmien ja liikenteen verkostojen huomioon ottamista. Tavoitteeksi tuli sekoittuneen kaupunkirakenteen muodostaminen. Uskottiin, että kompaktikaupunki olisi myös kontaktikaupunki.

Kuva 7. Martinlaakson ”alkupamaus”, Kuva 8. Ensimmäisiä rakennuksia

Varsinaista Martinlaakson kaupunginosaa alettiin rakentaa 1960-luvun lopulla. Syksyllä 1967 Salpa Oy, Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy ja Rakennustoimisto Jussi Ketola sekä muut maanomistajat solmivat Helsingin maalaiskunnan kanassa aluerakentamissopimuksen. Kunnanvaltuusto hyväksyi asemakaavaehdotuksen 25.3.1968 ja kunnallistekniset työt päästiin aloittamaan poikkeusluvin. Kaava vahvistettiin vasta 1973 ja sitä oli muunneltu välissä joiltain osin. Suurin muutos oli ratalinjauksen siirtäminen aiottua idemmäksi. Alun perin ratalinjaus oli suunniteltu Martinkeskukselle ja sieltä maanalaisena yhteytenä Laajavuoren alueen alitse. Suurin osa Martinlaaksoa rakennettiin siis poikkeusluvin. Kaavoituksen periaatteena oli luonnonläheisyys. Puita kaadettiin ainoastaan niiltä paikoilta mihin rakennettiin. Pihoille jätettiin puita ja suurimpia siirtolohkareita, mikä teki niistä hyvin luonnonmukaisia. Tonttitehokkuudet olivat keskimäärin e=0,75. Perustettiin Martinlaakson Huolto Oy, jolle koko alueen huolto keskitettiin. Se korvasi vanhan isännöitsijä- ja talonmiesjärjestelmän. Aluerakentajana Salpa Oy vaikutti myös esimerkiksi Martinlaakson uimahallin rakentamiseen. Se lahjoitti osan rakentamiskustannuksista ja oli myös sen rakennuttaja.

1970-luku oli Vantaalla hyvin kiihkeän väestönkasvun aikaa. Aluekeskuksia kehitettiin monipuolisemmiksi ja muutenkin suunnittelussa siirryttiin pienten askelten täydentävään ja korjaavaan suunnittelutapaan. Erityisesti keskustojen alueita pyrittiin tiivistämään rakentamisella. Myös palveluita tuli alueelle. Martinkeskus avattiin 1970. Rakennettiin myös kouluja ja oppilaitoksia, uimahalli ja nuorisotalo. Lahden ja Tuusulan moottoritiet valmistuivat 1973. Kiihtyvä autoistuminen alkoi tuoda esiin omat ongelmansa, joten myös joukkoliikenteeseen alettiin satsata. Monikeskuksisen kunnan sisäisen liikenteen tärkeyteen alettiin kiinnittää huomiota. Martinlaakson radan suunnittelu alkoi 1960-luvun lopulla ja rata valmistui 1975. Joukkoliikennekokeilu johti lopulta Vantaan Liikenne Oy:n perustamiseen. Syöttöliikenteen järjestäminen busseilla rautatieasemille otettiin esiin.

[2] Eskola, Vantaan vanhan rakennuskannan inventointi ”Vaari”, 2013.
[3] Vuosiluvut Vampatista

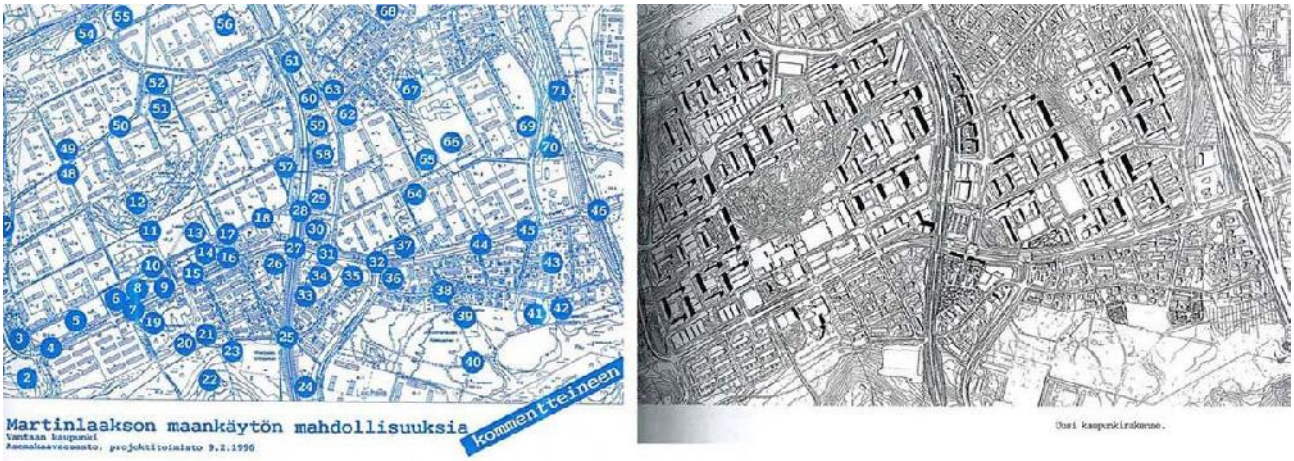
Martinlaakso oli osa suurempaa nauhakaupunki-suunnitelmaa, joka alkoi Helsingin puolelta Haagasta. Suunnitelma perustui junarataan, jonka piti jatkua Petikkoon saakka. Suunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet kokonaisuudessaan muun muassa lentomelun takia. Martinlaakson pohjois-osassa sijaitseva Vantaankosken juna-asema valmistui vasta vuonna 1991.

80-luvulla vaikutti postmodernismi suunnitteluihanne, joka pyrki tuomaan esteettiset arvot takaisin suunnitteluun. Vantaallakin suunnittelu painottui pirstoutuneen kaupunkirakenteen eheyttämiseen. Asuntoalueet tuli suunnitella tukemaan olemassa olevaa kaupunki- ja palvelurakennetta. Vanhat omakotialueet olivat usein kaupunkikuvallisesti hajanaisia ja koostuivat lähinnä tyyppitaloista.

1990-luvun kehityshanke

1990-luvulla kaupunki jaettiin viiteen palvelualueeseen, joille kaupunginvaltuusto nimesi aluetoimikunnat. Aluetoimikunta toimii asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen linkkinä kaupungin päättäjiin. Vantaata haluttiin kehittää verkostomaisina omaleimaisina yhdyskuntina. Vuonna 2000 voimaan tulleen uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on hyvän elinympäristön ja yhdyskuntien kestävän kehityksen edistäminen sekä avoimen ja vuorovaikutteisen suunnittelukulttuurin vahvistaminen.

1990-luvun puolivälissä aloitettiin Martinlaakson kehityshanke, joka liittyi valtion asuntorahaston lähiökehitysprojektiin. Asuinalueiden kehitysprojektin ASKE:n yhtenä projektialueena oli Martinlaakso. Sen tavoitteena oli parantaa peruskorjausvaiheessa olevien yhdyskuntien elinoloja. Martinlaakson alueellinen kehittämistoimikunta oli perustettu 1993. Kehityshankkeen tavoitteita ja tarpeita olivat määrittelemässä kaupungin virkamiehien lisäksi asukkaat, yritykset ja huoltoyhtiöt. Laadittiin Martinlaakson oma kehityskuva - Kylän ääni -raportti 1995. Tämän jälkeen tehtiin selvitys maankäytön mahdollisuuksista, joka oli pohjana myös myöhemmälle keskustasuunnitelmalle. Selvitys käsitti kartoituksen Martinlaakson lisärakentamis- ja ympäristön parantamismahdollisuuksista ja esiin nousseista ideoista. Raportista pyydettiin palautetta, jonka perusteella kohteille annettiin arvioitu toteuttamisluokka kiireellisyyden ja tarpeellisuuden mukaan.

Kuva 9. Kehityshankkeen raportin kuvia

Selvityksen ja mielipiteiden perusteella tärkeimmiksi hankkeiksi osoittautuivat rautatieaseman ja bussiterminaalin parantaminen sekä Martintorin aikaansaaminen Martinkeskuksen eteen. Muita tärkeitä hankkeita olivat muun muassa vanhusten palvelutalo, Kivivuorentien risteys, Martinkeskus, Laajaniityntie, aseman liikekeskus ja Jokiuomanpuiston parannustyö.

Lisärakentamisen yksi tavoite oli aikaansaada uudempi rakennuskerrostuma 60- ja 70-lukujen lähiörakentamisen jälkeen. Tarkoitus oli erottaa uusi rakentaminen keltatiilisenä. Tämä näkyi muun muassa Martinus-salin julkisivussa. Vuosina 1995-1999 alueen ilme uusiutui, kun taloyhtiöt korjasivat edullisten perusparannuslainojen avulla omia rakennuksia ja pihojaan ja kaupunki kunnosti katuja ja puistoja. Jokainen peruskorjauskohde tehtiin omana hankkeenaan ja eri kohteissa toteutettiin erilaisia korjaustapoja. ASKE:n alkumetreillä pohdittiin alueen suojelunäkökohtia, mutta suunnitelmissa päätettiin lähteä uudistuslinjalle. Martinlaakson kerrostaloalueiden uusi värikkäämpi ilme pastelli- ja luonnonsävyinen saatiin kehityshankkeen aikana. Asukkaille kesällä 2013 tehty nettikysely osoitti, että muun muassa tästä syystä alue koetaan viihtyisänä (katso kohta 1.4).

Kuvat 10-13. Kehityshankkeen aikana peruskorjattuja asuinkerrostaloja

Aseman seudun parantamista

2000-luvulla kaupunkisuunnittelu on ollut enemmän visioiden, arvojen ja strategioiden kehittelyä kaavojen laatimisen sijaan. Hierarkiasta on siirrytty verkostomaiseen kaupunkirakenteeseen. Yleisenä tavoitteena pidetään olemassa olevien alueiden eheyttämistä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävän kehityksen hengessä. Keskustojen lähialueille alettiin sijoittaa matalaa ja tiivistä asuntorakentamista.
Viime vuosina on keskitytty Martinlaakson asemanseudun kohentamiseen. Marsalkan asuinkerrostalot valmistuivat 2007. Martinlaakson uusi ostari valmistui 2011. Sen yhteyteen sijoitettu 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Kauppakeskuksen pohjoispuolelle muodostettiin 6-8-kerroksinen asuinkorttelikokonaisuus "Martinmuuri", joka tarjoaa sekä vapaarahoitteisia asuntoja että senioriasumista hyvien liikenneyhteyksien ja palveluiden ääreltä. Aseman pohjoisen sisäänkäynnin yhteyteen, Ostarin ja Martinmuurin väliin, rakennettiin pieni kivetty Laajaniitynaukio. Syksyllä 2012 valmistunut kohde oli yksi Vantaan World Design Capital Helsinki 2012 -hankkeista. Aukiolle tuotiin design-kalusteita ja -ympäristörakenteita. Hankkeen tavoitteena on ollut toteuttaa asukkaille viihtyisä ulkotila korkealaatuisen arkkitehtuurin ja muotoilun keinoin.

Viime vuosien hankkeita

Marsalkka asuinkerrostalot

Tilaaja: Apteekkien eläkekassa, Suunnittelija: Arkkitehdit Ingervo Oy
Suunnitteluajankohta: 2004, Toteutus: 2006-2007

Marsalkan asuinkerrostalot käsittävät yhteensä 126 asuntoa. Kerrostalot ovat Martinlaaksontielle päin kuusikerroksisia ja Laajaniityntielle päin kahdeksankerroksisia. Paikka on keskeinen ja kaupunkikuvallisesti merkittävä, joten julkisivujen arkkitehtuuriin on kiinnitetty erityistä huomiota. Kerrostalojen alakerrokset ovat vaaleaa savitiiltä ja yläosat vaaleaa rappausta.

Kuvat 14-15.

Martinlaakson Ostari
Tilaaja: Citycon Oyj, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy
Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

Martinlaakson aseman viereen noussut moderni arkkitehtuuri korostaa aluetta Martinlaakson keskuksena. Punatiilen käyttö julkisivuissa tekee alueen ilmeestä yhtenäisen. Uusi ostoskeskus Martinlaakson Ostari valmistui vuonna 2011. Se tarjoaa monipuoliset palvelut erinomaisten kulkuyhteyksien varrella sekä asukkaille että työmatkalaisille. Ostoskeskuksen yhteyteen on sijoitettu 140 liityntäpysäköintipaikkaa. Martinlaakson Ostarille on myönnetty ympäristösertifikaatti muun muassa rakennuksen energiatehokkuuden ansiosta. Ostarissa toimii tällä hetkellä lukuisia liikkeitä ja palveluita kuten kaksi päivittäistavarakauppaa, ravintola, apteekki, pankki, hammaslääkäri, kuntosali, kukkakauppa ja kahviloita.
Rakennuksen yhteydessä oleva 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Sen räystäslinja on muotoiltu veistoksellisesti, mikä antaa koko Martinlaaksolle uuden, omaan aikaamme sopivan silhuetin. Tornin moderneista asunnoista ja kattoterassilta avautuu huikeat näköalat ympäristöön.

Kuvat 16-18. Martinlaakson uusi ostari ja asuintorni

Martinmuurin asuinkortteli
Tilaaja: SRV Westerlund Oy, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Forma-Futura Oy
Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

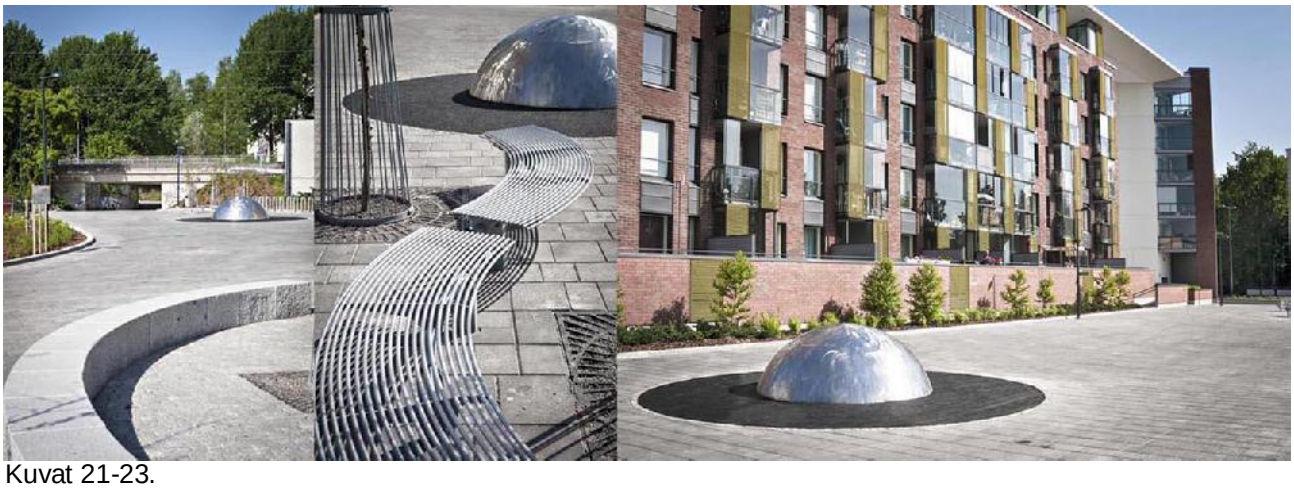
Kauppakeskuksen pohjoispuolelle suunniteltu asuinkorttelikokonaisuus sisältää sekä vapaarahoitteisia asuntoja että senioriasumista. Julkisivujen arkkitehtuurissa on pyritty yhtenäisyyteen, kuitenkin välttäen yksitoikkoisuutta ja liiallista massiivisuutta. Kivivuorentien puoleista julkisivua on jaksotettu erisävyisillä punatiilipinnoilla ja elävöitetty ikkunoiden ja lasierkkereiden sommitelmalla.
Monissa asunnoissa on lasitettu parveke, joka aukeaa taloyhtiön omalle vehreälle sisäpihalle. Korttelin yhteinen piha-alue on suunniteltu yhtenäisesti ilman raja-aitoja ja suojattu ratamelua vastaan meluesteellä. Pysäköintilaitos on rakennettu osaksi asuinkorttelin rakennusryhmää, ikään kuin muuriaiheen päätteeksi. Senioritalossa on panostettu myös yhteistiloihin.

Kuvat 19-20. Uutta asuinkerrostalorakentamista junaradan varrella (Martinmuuri)

Laajaniitynaukio
Osoite: Kivivuorentie 6, Vantaa
Tilaaja: Vantaan kaupunki / Kuntatekniikan keskus, Suunnittelija: Ramboll Finland Oy
Suunnittelu: 2011, Toteutus: 2012-2013

Martinlaakson uuden ostoskeskuksen ja Martinmuurin asuinkorttelin väliin rakennettiin keskusta-aukio, joka oli yksi Vantaan World Design Capital 2012 -hankkeista. Sen suunnittelun tavoitteena on ollut luoda ympäröivään arkkitehtuuriin sopiva korkeatasoinen kaupunkitila, joka yhdistää alueen toiminnat toisiinsa. Aukio on monikäyttöinen - osin alueellista kevyttä liikennettä palveleva ja osin oleskeluun soveltuva. Alueen käyttäjien tarpeet kuten esteettömyys on huomioitu suunnittelussa. Pyöreä oleskelualue rakennetaan aurinkoisimmalle ja suojaisimmalle paikalle. Laajaniitynaukiolle sijoitetaan lisäksi kaarevia designpenkkejä oleskeluun, teosmainen Dome -leikkiväline ja istutuksia. Laajaniitynaukio toimii viheralueena Martinlaakson tiivistyvässä kaupunkirakenteessa, ja siitä syystä alueelle suunnitellaan runsasta kasvillisuutta. Istutukset myös suojaavat aukion toimintoja radan ja kadun melulta. Kasvilajikkeiksi on suunniteltu muun muassa kauniisti kukkivia pilvikirsikoita, tuohituomia, tuoksuvia pikkujasmikkeita sekä ikivihreitä okakuusia.

Kuvat 21-23.

Martinlaakson koulun laajennus
Martinlaakson koulu laajennus on toteutettu tilakeskuksen johdolla viime vuosina. Suunnittelussa pyrittiin pitäytymään olemassa olevan rakennuksen suunnittelukielessä. Pihoilla huomioitiin muun muassa hulevesinäkökulmaa.

Kuvat 24-25.

1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)

Kaupunkikuva

Kaupunkikuva alueella on kerrostalovaltainen. Rakennuskanta koostuu suureksi osaksi betonielementtirakenteisista lamellitaloista. Osalla asuinrakennuksista on ollut julkisivuremontti, jossa muun muassa julkisivun väritystä on muutettu raikkaammaksi. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vehreä ympäristö.

Kuvat 26-27.

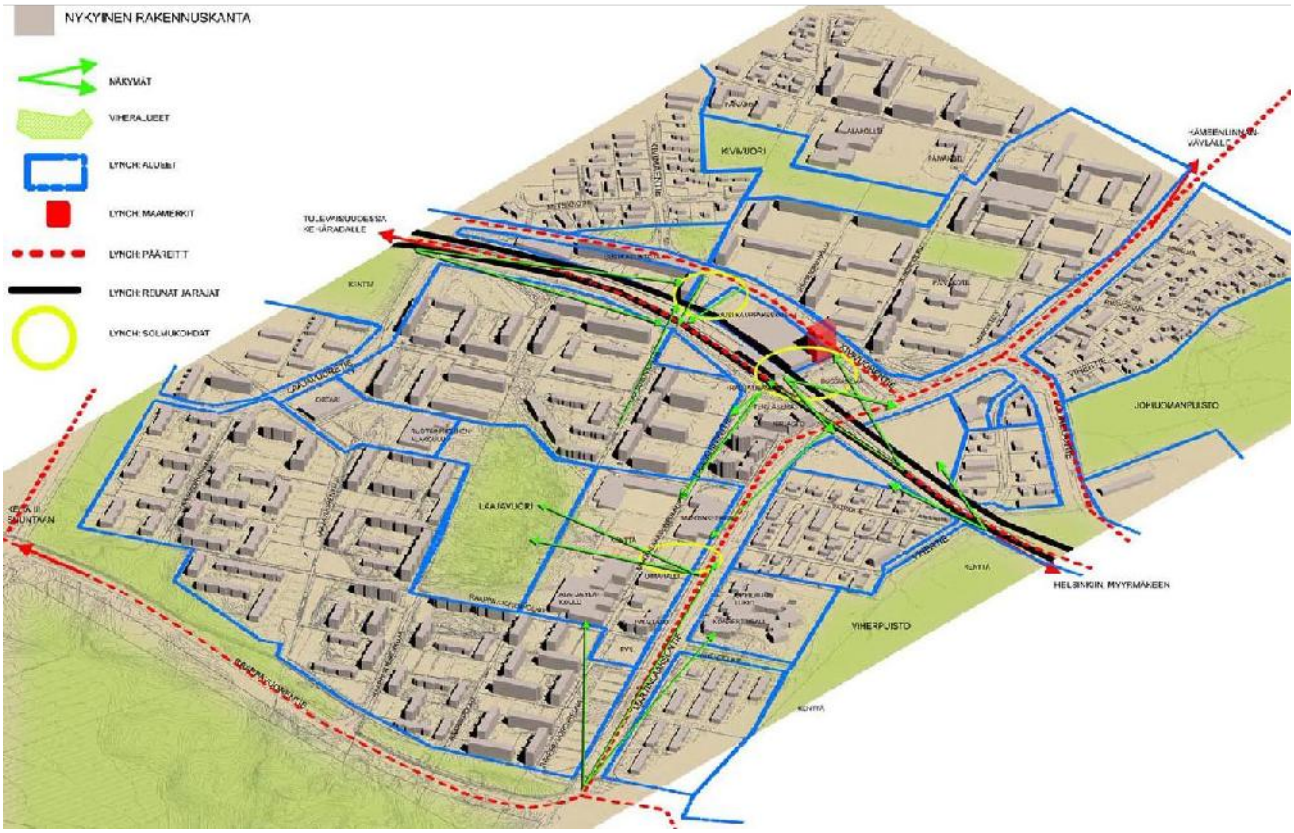
Martinlaakson rakennuskanta koostuu pääosin 5-7-kerroksisia asuinkerrostaloista. Karttakuva kuitenkin havainnollistaa, että erityisesti kaupunginosan laitamilla on runsaasti 1-2-kerroksisia pientaloja. Dominoivin rakennusmassa on uuden ostarin yhteydessä sijaitseva 14-kerroksinen asuintorni. Tämän lisäksi alueelta löytyy myös joitain 8-kerroksisia asuinkerrostaloja. (katso kuva 36)

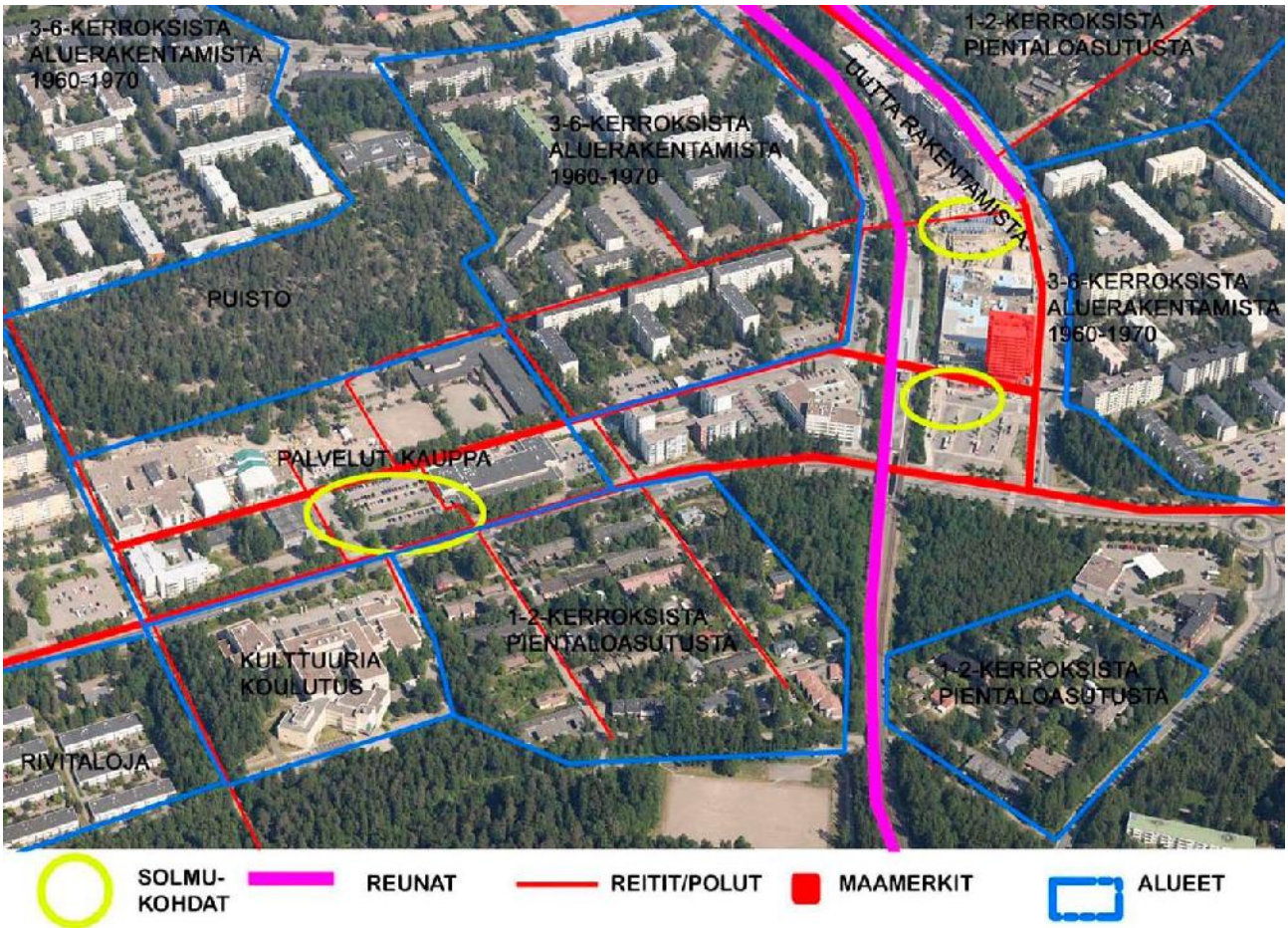
Martinlaakso on muutakin kuin betonia! Itse asiassa hyvin yleinen materiaali alueella on tiili. Tämän vuoksi myös uuden aseman seudun rakentamisen lähtökohtana oli punatiilinen keskustarakentaminen. Asuinkerrostalojen julkisivuissa on käytetty enimmäkseen rappausta ja kasettipintoja. Loppujen lopuksi varsinaista betonipintaa näkyy lähinnä siltojen ja alikulkujen rakenteissa. Martinlaakso saatetaan mielikuvissa nähdä harmaana, mutta tämä ei todellisuudessa pidä paikkaansa. Totta on, että osa katujen varsien rakennuksista on betonin harmaita, mutta esimerkiksi 60- ja 70-luvuilla rakennetut asuintalot ovat 90-luvun kehityshankkeen aikana saaneet vaaleita luonnonsävyjä ja pastellivärejä julkisivuihin. Vanhoilta pientaloalueilta löytyy runsaasti puna- ja keltatiilisiä rakennuksia. Julkisten rakennusten, erityisesti koulujen julkisivuja yhdistävät kirkkaat raikkaat perusvärit.

Martinlaakson nykytilannetta on analysoitu Kevin Lynchin teorian keinoin. Kartalla erottuvat erityyppiset alueet, maamerkit, reitit, solmukohdat, reunat ja tärkeimmät näkymälinjat. Kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Luettava ja kuviteltavissa oleva fyysinen ympäristö auttaa orientoitumaan ympäristössä ja estää eksymästä. Ihmisillä on tapana muodostaa kognitiivisia karttoja mielessään löytääkseen tien kohteeseen. Arkkitehti Kevin Lynch on tutkinut aihetta laajasti. Kirjassaan “The Image of the City” hän tulkitsee kognitiivista teoriaa suunnittelun kielelle (Lynch 1990). Lynch esitti siinä luettavuuden (legibility) käsitteen. Se tarkoittaa sitä miten helposti ihminen pystyy muodostamaan kognitiivisen kartan tietystä paikasta mielessään. Kokeidensa kautta Lynch yritti selvittää, mitkä tekijät tekevät paikasta luettavamman ja helpomman orientoitua, sekä miten kaupunkia voi kuvat jollekulle, joka ei ole aikaisemmin käynyt siellä. Lynch sai selville, että ihmiset yrittävät mielessään yksinkertaistaa fyysistä ympäristöään ja järjestää sitä viiden elementin avulla; reunat, polut, alueet, solmukohdat ja maamerkit. Nämä elementit helpottavat ihmisen kykyä muodostaa kuva ympäristöstä.

Kuvat 28-32. Kevin lynchin viisi elementtiä

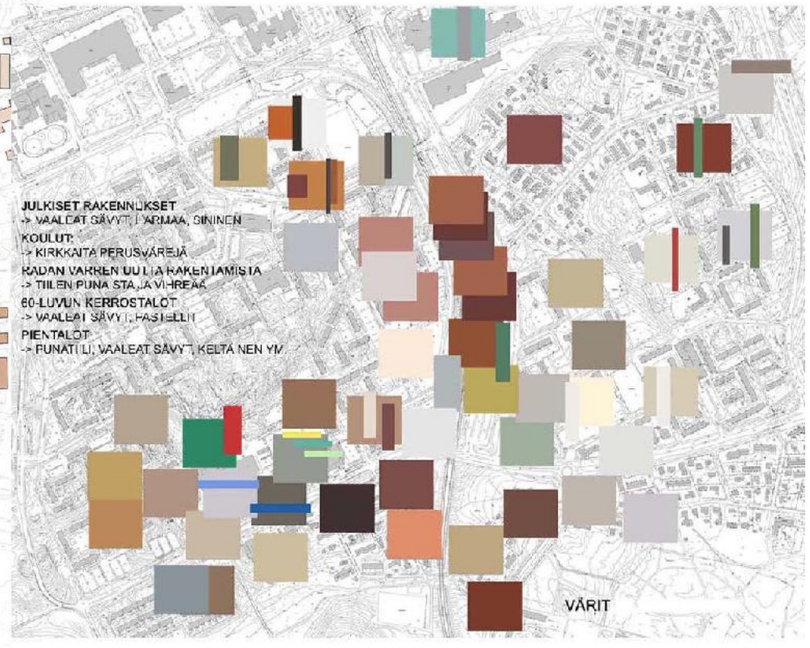
Kuvat 33-34. Analyysiä Kevin Lynchin mukaan

Kuva 35.

SANOMALAN ALUE
PIENTALOALUE
TOIMISTOJA
TEHDASALUE
PIENTALOALUE:
- MAASTON MUOTO ANTANUT HYVÄT LÄHTÖKOHDAT, KAUNISTA KUMPUILUA
- VÄLISSÄ 50-LUVUN TALOJA, JOILLAIN PIHOILLA KAUNISTA PUUSTOA
- TÄYDENNYSRAKENTAMISEN MYÖTÄ ALUEEN VEHREYS VÄHENTYNYT
- TIIVISTYNYT ALUE, PIENTALOJA MONELTA VUOSIKYMMENELTÄ
- MONET UUDEMPIEN RIVITALOJEN JA OMAKOTITALOJENKIN PIHAT HYVIN PIENIÄ
RIVITALOALUE
- YHTENÄINEN ARKKITEHTONINEN ILME
- VIIHTYISIÄ YHTEISPIHOJA
- VEHREÄ
- ONNISTUNEESTI SANEERATTUJA
HERTTONIITYNTIE
KAUPPAKUJA
OSTARIN ALUE MUODOSTAA KALLIONKIELEKKEELLÄ KUVALLISESTI OLEVAN MATALAMPIKERROKSISEN PALVELUVYÖHYKKEEN. RUOTSINKIELISEN KOULUN ALUEEN KANSSA RAKENNUS SIJOITTUU YMPÄRISTÖN NIVELKOHTAAN, JOSSA KOHTAAVAT PALVELUT, KERROSTALOVYÖHYKKEET, RIVITALOALUE SEKÄ BUSSIRETTI JA KEVYT LIIKENNE.
HENKILÖMÄKI
KÄYTTÖORENTIE
SISÄÄNTULOAUKIO MARTINLAAKSON
NÄYTTÄVÄÄ ASUNTOARKKITEHTUURIA
VIIHTYISÄ LEIKKIPIHA
RAKENNUS JÄNNÄSTÄ
UUTTA ASUNTOPIHAKEHÄMÄSTÄ
HYVÄ ESIMERKKI VIIHTYISÄSTÄ SISÄPIHASTA, ONNISTUNUT SANEERAUS VAIKKA 50-LUVUN HENKI HIEMAN VULTTUNUT, MODERNI
VAIHTELEVAA MUURIMAISTA JULKISIVUPINTAA
KIVIMÄEN KOULU
3-6-KERROKSISIA LAMELLITALOJA (1960-1970)
3-6-KERROKSISIA LAMELLITALOJA (1960-1970)
KIRKASVARINEN KOULURAKENNUS
RAKENNUKSEN PÄÄTY NÄKYY AUKION PÄÄTTEENÄ
TÖHRYINEN ALIKULKU
UUSI AUKIO
PITKÄ RAKENNUSMASSI
TURVALLISUUTTA PARANNETTU VALAISTUKSELLA
MARTINLAAKSON ALOITUSKORTTELI
SANEERATTU PASTELLISÄVYIN
UUSI OSTARI
ASEMA
UUSI MAAMERKKI
PELOTTAVA ALIKULKU
3-6-KERROKSISIA LAMELLITALOJA (1960-1970)
SISÄÄNTULO MARTINI AAKSOON
LAAJAVUORI
RAAPPAVUORENTIE
KULANTEEN PUUT MYÖS OSTAVAT HIENON TUNTUMAN
PURETTAVA KOULU
HIENOT GRANIITPORTAAT JA KIINNOSTAVAT YKSITYISKOHDAT
RIHOILLA HYÖDYNNETTY ALKUPERÄISTÄ LUONTOA
MARTINLAAKSON KOULU
HIENOSTI LAAJENNETTU VÄRIKÄS KOULURAKENNUS
BUSSI-ASEMA
ONNISTUNUTTA JUTTIA ASUNTORAKENTAMISTA
3-6-KERROKSISIA LAMELLITALOJA (1960-1970)
SCRVS ALUE
TÖHRYINEN, AHDAS JA PELOTTAVA ALIKULKU
NÄKYMIÄ JÄNNÄSTÄ
TIIVISTYNYT ALUE, PIENTALOJA MONELTA VUOSIKYMMENELTÄ
PIENTALOASUTUSTA
SEKAPUUTARHATIE
ONNISTUNUT SANEERAUSKOHDE
MARTINLAAKSONTIE
PIENTALOASUTUSTA
RAKENNUKSET SIJOITETTU MAASTOON ONNISTUNEESTI
MARTINUS SALI, UKIO, OPPILAITOS
PIENTALOASUTUSTA
SISÄÄNTULO MARTINLAAKSOON
RIVITALOALUE
VIHERPUISTO

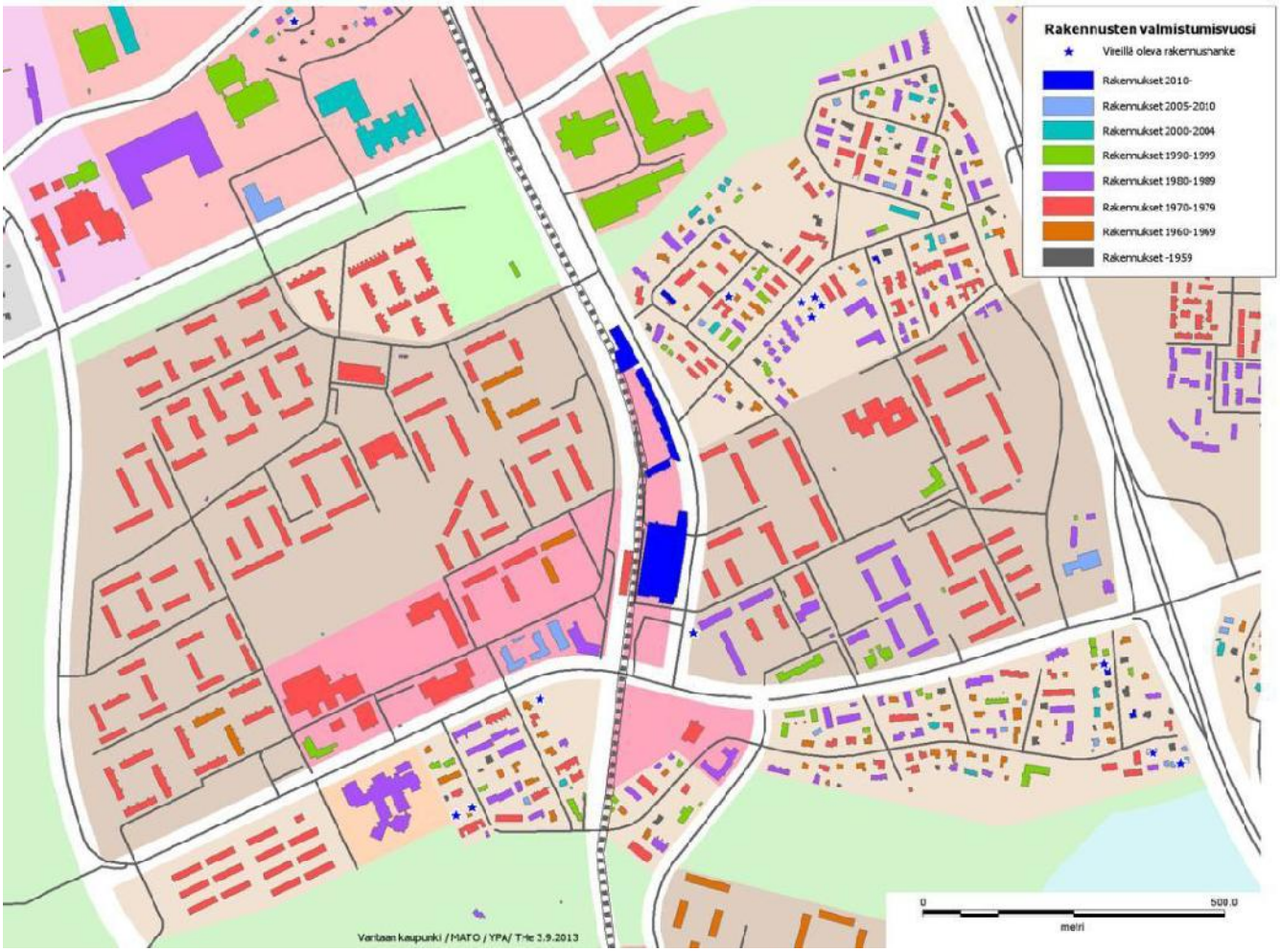

Kuva 36. Kerrosluvut, nykytilanne
Kuva 37. Martinlaakson rakennusmateriaaleja
Kuva 38. Martinlaakson värejä

Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet

Pääosa Martinlaakson rakennetusta kulttuuriympäristöstä on modernia, 1950-luvun puolivälin jälkeen rakennettua. Näin ollen rakennuskannan arvottaminen pitää suhteuttaa modernin yhteiskunnan kehitykseen, etenkin aluerakentamiseen, jonka kohteena Martinlaakso oli 1960-luvulta lähtien.

Kuva 39. Rakennuskanta valmistumisvuoden mukaan

Vantaalla modernia rakennuskulttuuria on inventoitu ja arvotettu vuonna 2002 valmistuneeesa *Vantaan Moderni rakennuskulttuuri 1930-1979* -inventoinnissa. Inventoinnissa on käytetty kolmiportaista arvotusluokittelua (arvotusluokituksen mahdollisesti muuttuessa tulee kohteet arvottaa uuden luokituksen mukaan tapauskohtaisesti):

> ***A1 –kohde**: Kohde on Vantaan rakennusperinnön kannalta (tai maakunnallisesti, valtakunnallisesti tai kansainvälisesti) merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen.*
>
> ***A2 –kohde**: Kohde on lähiympäristön kannalta merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen. Vähäiset muutokset kohteessa ovat mahdollisia.*
>
> ***B-kohteet** ovat A-kohteita vähemmän merkittäviä, mutta niistäkin on olemassa inventointitietoa.*

Aluerakentamisen päästyä käyntiin ja ensimmäisten asukkaiden saavuttua uusiin rakennuksiin 1969 Laajavuoren alueella, tuli palvelujen kehittäminen ajankohtaiseksi. Tärkeimmät julkiset rakennukset sijoitettiin Martinlaaksonpolun varteen. Martinkeskuksen kohdalle oli suunniteltu metroasema, joten se oli luonnollinen keskuksen paikka. Martinlaaksonpolun julkiset rakennukset muodostavat vielä tämän päivän Martinlaaksossa tyylillisesti yhtenäisen kokonaisuuden, jonka osia ovat Martinlaakson yhtenäiskoulu (inventointiluokitus A2 nostettu restauroinnin jälkeen A1:en),

Martinlaakson nuorisotalo (A2), Martinlaakson uimahalli (B) ja Martinkeskus (A2). Martinlaakson yhtenäiskoulusta ja nuorisotalosta on teetetty rakennushistorialliset selvitykset, joiden perusteella rakennusten kulttuurihistoriallista arvoa pohditaan maankäytön päätösten yhtydessä ja korjaus- ja muutostoimenpiteissä. Tarvittavat selvitykset kulttuurihistoriallisista arvoista tulisi täydentää myös Martinkeskuksen osalta.

Martinlaaksonpolun varressa sijaitsee myös Olavi Puusaaren vuonna 1971 rakennettu Laajavuoren ala-aste (luokitustunnus B), joka rakennusaikansa puolesta kuuluu edellä mainittuun kokonaisuuteen, mutta joka tyylillisesti kuitenkin poikkeaa muista. Rakennuksessa on todettu sisäilmaongelmia, eikä sen suojelulle ole ollut riittäviä perusteita.

Aluerakentamiseen liittyvien asuinrakennusten arkkitehtoninen yhteneväisyys on alueella hajonnut erilaisten korjausten yhteydessä. Alkuperäisen asemakaavan periaatteet voidaan kuitenkin yhä hahmottaa rakennusten sijoittelussa suurten pihojen ympärille.

Muita edellä mainitussa inventoinnissa huomioittuja rakennuskultturikohteita Martinlaaksossa ovat:

Kivimäen pientaloalue, jossa 1970-luvulla rakennetut pientalot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden (luokitustunnus B).

Martinlaaksontie 40 ja 42 rivitalot (luokitustunnus A2)

Yksittäisistä rakennuksista merkittävimpiä ovat:

Talot Helasuo ja Pihkala, Lintukallionkuja 3 ja 5, arkkitehti Juhani Kulovesi, rakennettu 1972 (A1).

As Oy Skyttä, Kukintie 8, arkkitehti Seppo Heinämäki, rakennettu 1973 (A2).

Martinlaakson alueen pohjoisosissa sijaitsevalla teollisuus vyöhykkeellä sijaitsee kaksi Vantaan kaupungin teollista rakennusperintökohdetta Sanomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia). Sanomala on saanut teollisen rakennusperinnön inventoinnissa (Vantaan kaupunki 2006) luokitustunnuksen A1 ja lämpövoimala luokitustunnuksen A2.

Martinlaakson koulu kuuluu modernin rakennuskannan inventoinnissa (Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979', 2002) luokkaan A1. Rakennuksesta on laadittu tarkempi rakennushistoriallinen selvitys ja sitä on äskettäin laajennettu. Koulu on aikansa esimerkki peruskoulurakentamisesta. Viereinen uimahallirakennus on luokkaa B.

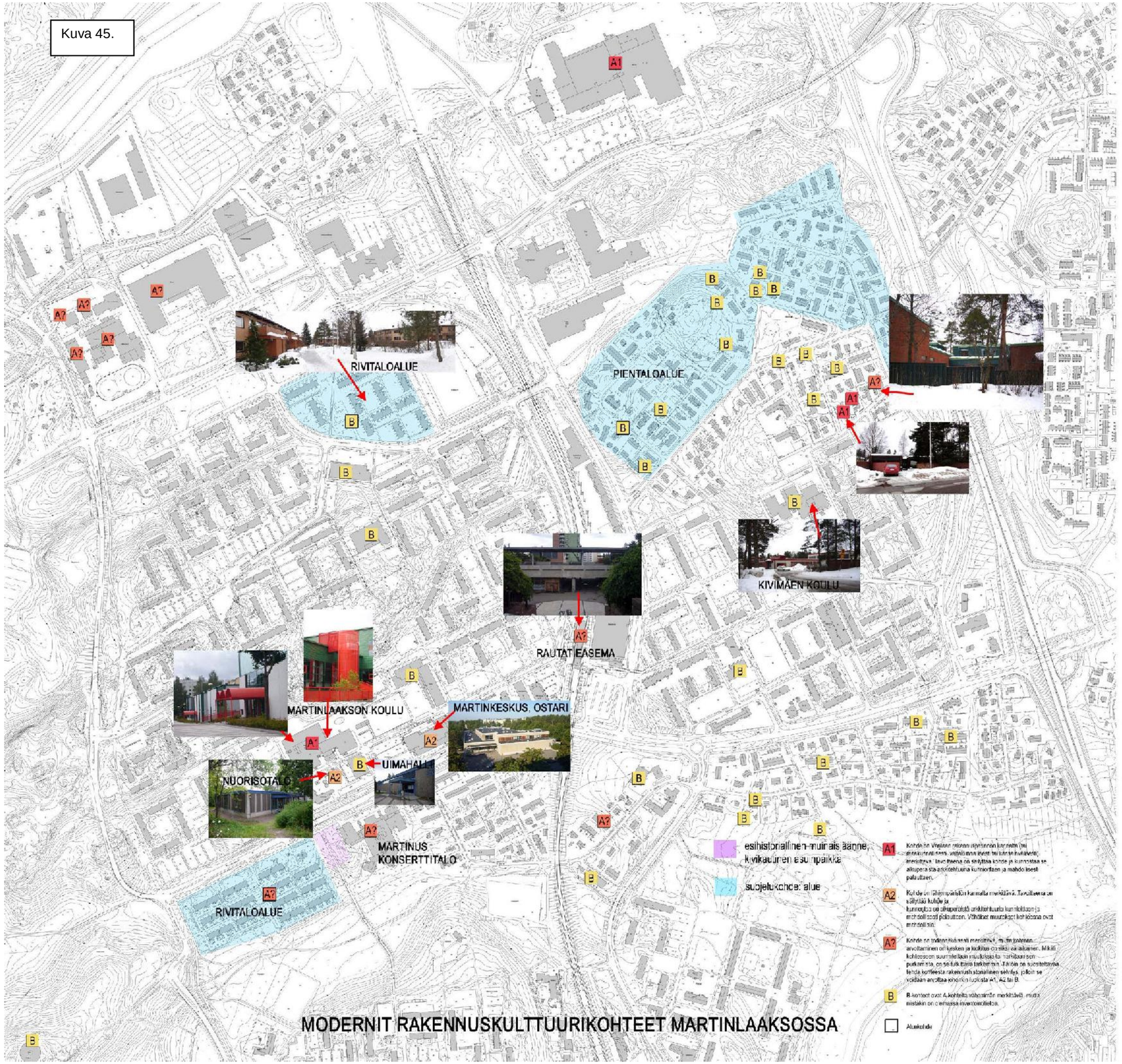

Kuvat 40-42. Martinus-konserttisal/ uimahalli/ vanha nuorisotila

Kuvat 43-44. rautatieasema/ bussiasema

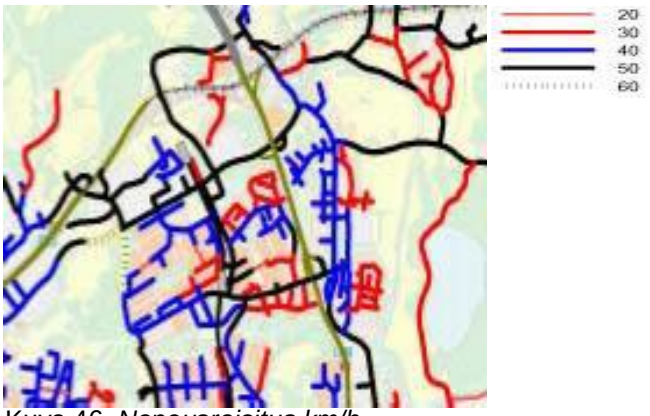
Kuva 45.

RIVITALOALUE
PIENTALOALUE
KIVIMÄEN KOULU
RAUTATIEASEMA
MARTINLAAKSON KOULU
MARTINKESKUS, OSTARI
UIMAHALLI
NUORISOTALO
MARTINUS KONSERTTITALO
RIVITALOALUE
esihistoriallinen muinais jäänne, kivikautinen asuinpaikka
suojelukohde: alue
MODERNIT RAKENNUSKULTTUURIKOHTEET MARTINLAAKSOSSA

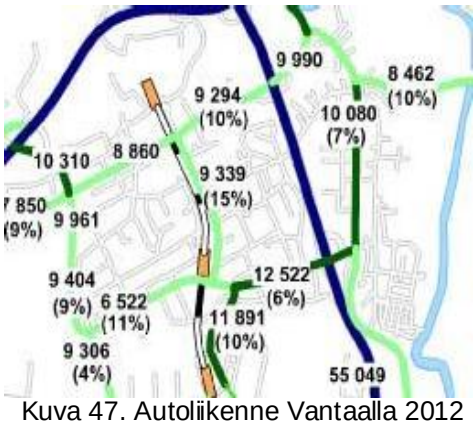
Martinlaakson liikenteen nykytila

Liikenneverkko

Martinlaakson liikenneverkko on järjestetty pääosin ulkosyöttöisesti niin, että katuverkon sisäpuoli on rauhoitettu autoliikenteeltä. Katuverkko on jäsennelty pääkatuihin, kokoojakatuihin ja tonttikatuihin. Martinlaakson reunustamat pääkadut ovat Martinlaaksontie, Raappavuorentie, Kivivuorentie ja Martinkyläntie. Pää- ja kokoojakaduilla nopeusrajoitukset ovat pääosin 40–60 km/h ja tonttikaduilla 30–40 km/h.

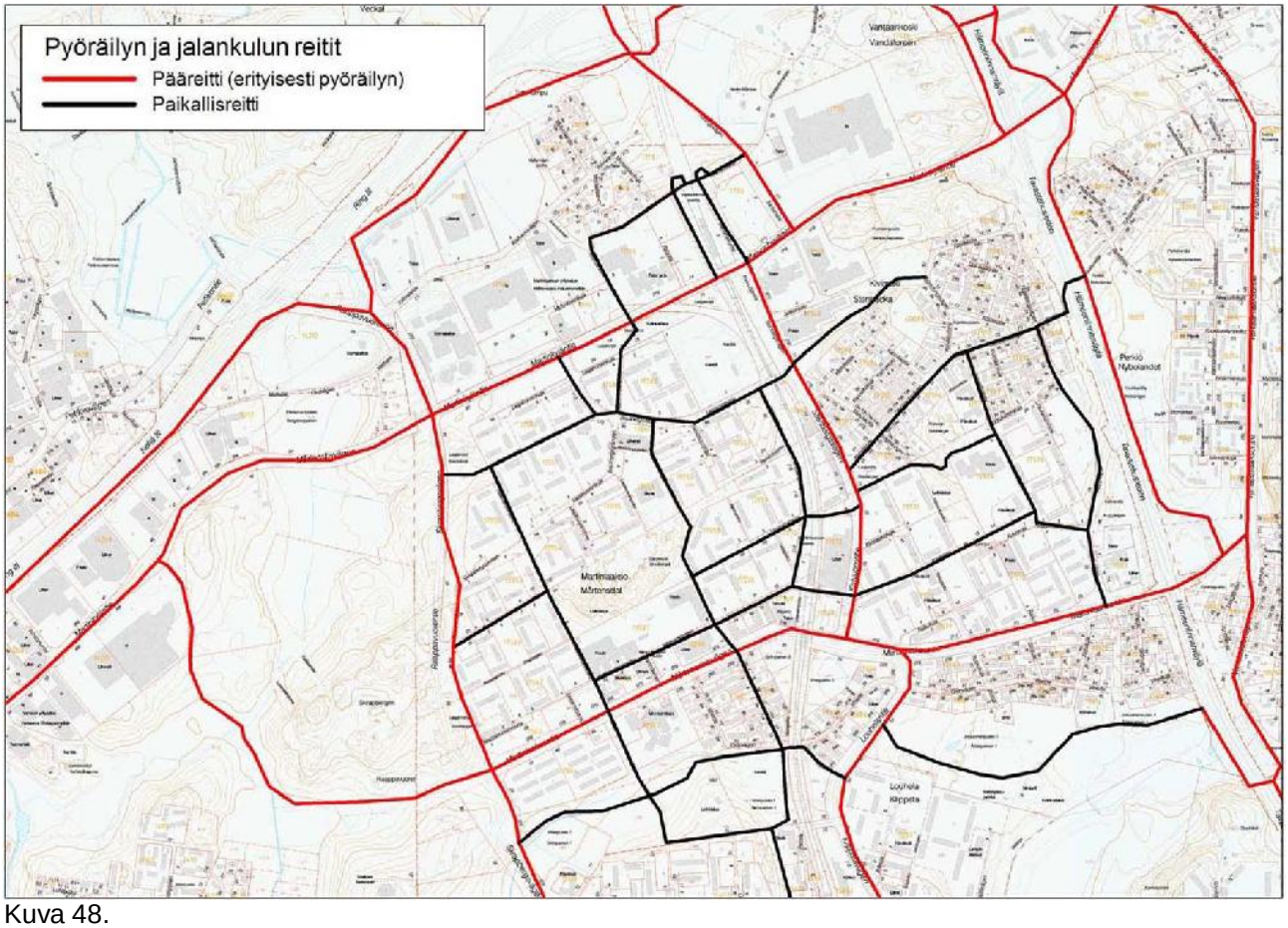

Kuva 46. *Nopeusrajoitus km/h*

Kuva 47. Autoliikenne Vantaalla 2012

Martinlaakson autoliikenteestä eroteltu jalankulun ja pyöräilyn verkko tarjoaa kattavat ja turvalliset yhteydet alueen sisällä ja lähiympäristöön. Verkko voidaan jakaa karkeasti pää- ja paikallisreitteihin. Kortteleiden keskellä kulkevat reitit ovat luonteeltaan paikallisia jalankulkuraitteja. Paikallisreiteillä pyöräily on lähipalveluille suuntautuvaa. Nopeampi ja alueelta ulos suuntautuva pyöräily sijoittuu pää- ja kokoojakatujen varsien pääreiteille. Martinlaaksonpolku toimii palvelut yhdistävänä reittinä Martinlaakson uudelta ostarilta koululle saakka.

Kuva 48.

Autoliikenteen määrät

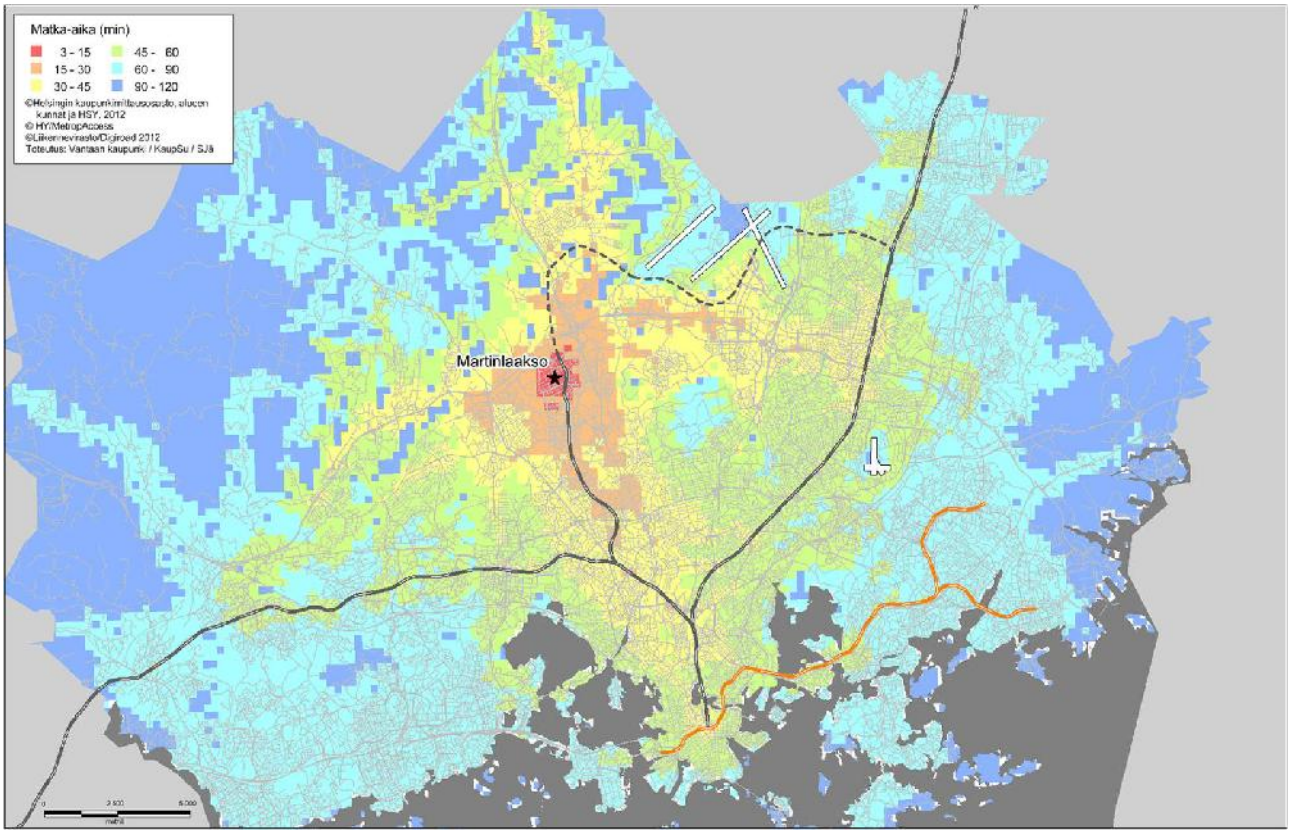
Martinlaaksontien keskimääräinen arkivuorokausiliikennemäärä oli vuonna 2012 6522 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaanliikenteen osuus oli 11 %. Ennusteliikennemäärä vuodelle 2030 Kivivuorentien puoleisessa päässä on 5500 ajoneuvoa / vrk ja Raappavuorentien puoleisessa päässä 11 200 ajoneuvoa / vrk. Ennusteliikennemäärä vuonna 2030 Martinlaaksontiellä välillä Raappavuorentie – Hämeenlinnanväylä on 15 700–25 400 ajoneuvoa / vrk (Autoliikenne Vantaalla 2012). Martinkyläntien liikennemäärät olivat 8860–9990 ajoneuvoa / vrk.

Pysäköinti

Yleisiä pysäköintipaikkoja on alueella jonkin verran. Juna-aseman liityntäpysäköintipaikat sijaitsevat ostoskeskuksen katolla pysäköintikannella. Kiinteistöjen autopaikat ovat sijoittuneet tonteille, lähinnä maantasopysäköintialueille.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelutaso on Martinlaaksossa nykyisin hyvä, ja tulevina vuosina se paranee entisestään. Vuonna 2015 valmistuu Vantaankosken radan ja pääradan yhdistävä Kehärata, jota pitkin Martinlaaksosta pääsee junalla Myyrmäen suunnan lisäksi myös esimerkiksi Tikkurilaan, lentoasemalle ja Aviapoliksen työpaikka-alueelle. Junien lisäksi aluetta palvelee varsin kattava bussilinjasto, jota käyttämällä pääsee läpi viikon esimerkiksi kauppakeskus Jumboon sekä Hämeenlinnanväylän ja Mannerheimintien varren pysäkeille. Bussiliikenteen pääkatuja Martinlaaksossa ovat Martinlaaksontie, Martinkyläntie, Kivivuorentie ja Laajavuorentie.

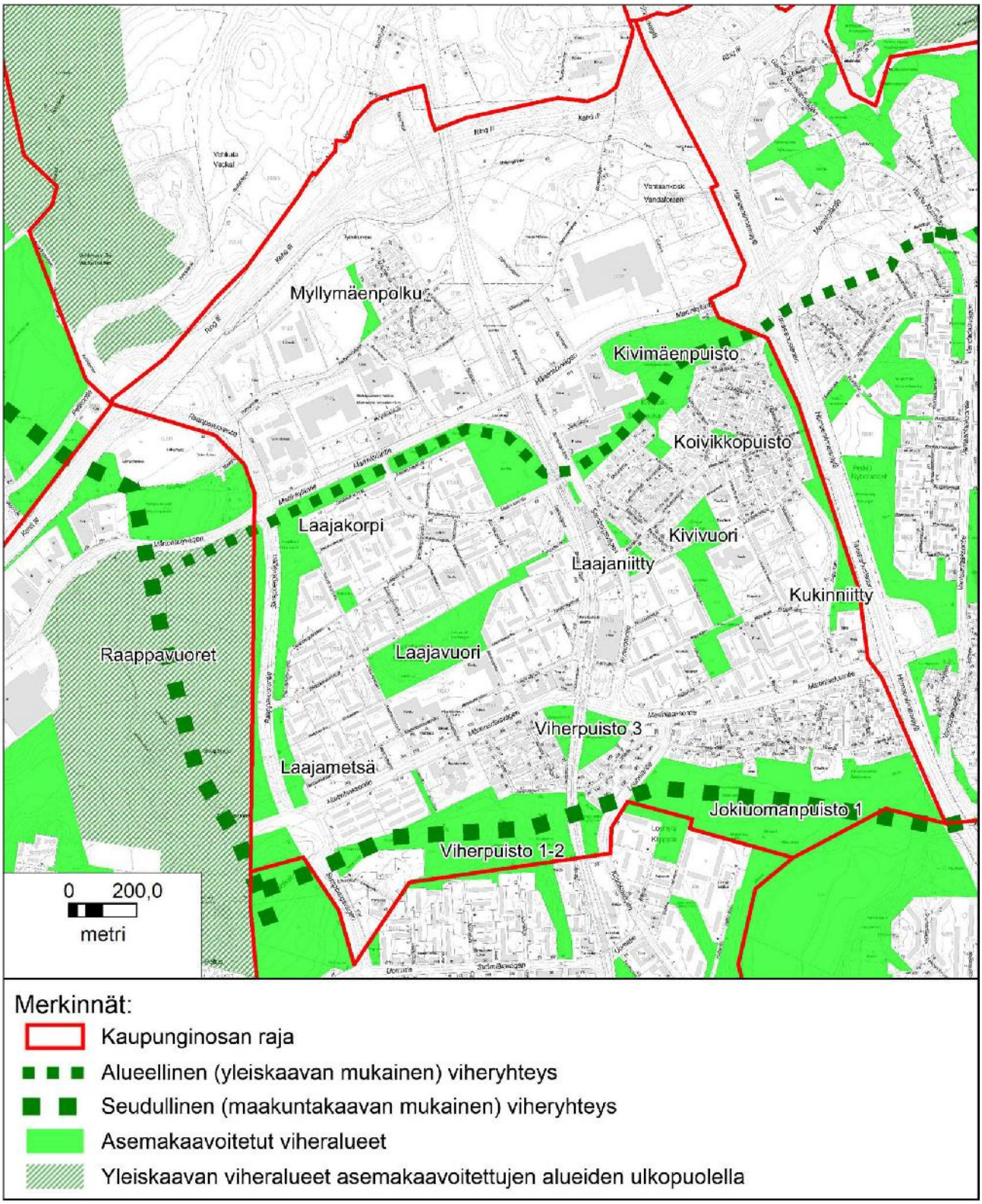

Kuva 49. Martinlaakson saavutettavuus joukkoliikenteellä lokakuussa 2013.

Liikenteen vaikutukset

Osa Martinlaaksosta on lentomelualuetta, jolla lentomelun desibelitaso on Lden 50 - 55 dB. Kansainvälisen käytännön mukaisesti asumisen katsotaan olevan terveellistä alle 55 dB meluvyöhykkeellä. Alueelle voidaan kaavoittaa uusia asuinalueita, jos melunsuojaus otetaan huomioon rakenteissa. YTV:n raportin 'Väestön altistuminen ilmansaasteille pääkaupunkiseudulla' (2007) mukaan Martinlaakson alueella olevat liikenteen ja teollisuuden päästöjen aiheuttamat pienhiukkas- ja typpioksidipitoisuudet ovat suhteellisen pieniä.

Viheralueet

Kuva 50.

Viheralueverkosto

Martinlaakso on vehreä kaupunginosa. Laajat viheralueet ovat lyhyen kävelymatkan päässä joka puolelta, kaupunginosassa on myös sisäisiä viheralueita ja kerrostalopihatkin ovat todella suuria. Asukkaat arvostavat ainutlaatuisia viheralueitaan.

Martinlaakson kaupunginosaa rajaavat etelässä ja lännessä viheraluekokonaisuudet, jotka ovat tärkeitä seudullisen viheralueverkoston osia. Kaupunginosan pohjoisosa on lentomelualuetta ja yleiskaavassa osoitettu lähinnä työpaikka-alueeksi. Tämän alueen ainoa yleis- tai asemakaavoitettu viheralue on pieni Myllymäenpolun maisemaniitty.

Kaupunginosan poikki kulkee yleiskaavan osoittama alueellinen viheryhteys, johon liittyy urheilupuisto ja laajempi Kivimäenpuiston kokonaisuus.

Radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa kaupunkirakenteen ideana on kaupungin keskellä oleva laajempi viheralue, kaupungin ”keuhkot”, eli Laajavuori, johon lukuisat leikkipaikat, koulujen ulkoilualueet ja ulkoilureitit tukeutuvat. Radan itäpuolella vastaava rooli on Kivivuoren kokonaisuudella.

Viheryhteyksien ja kaupunginosan keskeisten viheralueiden lisäksi Martinlaaksossa on liikenneväyliin rajoittuvia metsäisiä kaistaleita ja enimmäkseen leikkipaikkoina olevia pienempiä viheralueita. Viherpuisto 3:n kahdella erillisellä palalla ei ole suurta merkitystä kaupunkirakenteessa tai palveluverkossa, mutta alue on metsätyypiltään lehtoa ja siellä on pieniä noroja tai ojia, joten alueella on merkitystä luonnon monimuotoisuuden ja hulevesien hallinnan kannalta.

<u>Laajavuori</u>

Tärkeä kaupunginosan sisäinen viheralue, jonka reunoilla on useita leikkipaikkoja, ja jonka läpi menee ulkoilureittejä. Luonteeltaan alue on kallioista mäntyvaltaista metsää. Alarinteillä on kuitenkin myös rehevämpiä metsätyyppejä: Lounaiskulmassa lehtomaista kangasta, jonka pääpuulaji on rauduskoivu, mutta jossa kasvaa myös pähkinäpensasta ja metsälehmusta. Koillisin kärki on kallionaluslehto, jossa kasvaa männyn ohella vaahteraa ja joitain tammia.
Pohjoisreunalla ja kaakossa on tuoretta kangasta.

Maisemakuvaltaan hyvin kaunista metsää, kuitenkin sulkeutuneena metsätilana pelottava. Asukkaat ehdottivat polkuja ja penkkejä.

<u>Kivivuori</u>

Radan itäpuolella kaupunginosan sisäinen viheralue, jossa leikkipaikka ja kenttiä. Kallion lakialue ja kalliopaljastuma on säilytetty. Metsäinen alue koulun ja päiväkodin vieressä.

Pohjoisosa kalliometsää, eteläosa lehtomaista kangasmetsää. Pääpuulaji kalliometsässä mänty ja etelässä kuusi.

<u>Kivimäenpuisto</u>

Kivimäenpuistossa on kallioalueita, joilla kasvaa mäntyjä ja alavampia osia, joissa on avointa nurmikkoa ja metsäisiä osia, joihin on istutettu muun muassa tammia. Puistoon on istutettu myös alppiruusuja. Puistossa on pieni korpi. Martinkyläntien varressa on tuoretta kangasta, jonka pääpuulajina rauduskoivu.

Koivikkopuisto

Leikkipaikaksi rakennettu, palvelee lähialueen asukkaita.

Viherpuisto 3

Lehto, varttunutta metsää, pääpuulajeina haapa, harmaaleppä ja hieskoivu, myös vaahteraa.
Alueella on metsälain mukainen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä kasvupaikka, noro.

Laajaniitty

Pohjoisosa on suojaviheralueen luonteista metsikköä. Eteläosa on rakennettu leikkipaikaksi.

Kukinniitty

Suojaviheraluetta, jolla kulkee asfaltoitu käytävä. Kallioita, joilla kasvaa mäntyjä ja tuoreita ja lehtomaisia kangasmetsiä. pääpuulajeina rauduskoivu, haapakuusi. Eteläisimmässä osassa raitaa kasvava lehto.

Jokiuomanpuisto 1

Savilaaksoon perustettu viheraluekokonaisuus, jossa on mm. koira-aitaus, matonpesupaikka, minigolf, leikkipaikka ja viljelypalstoja. Erilaisia avoimia pintoja: käyttönurmikkoa, niittynurmea ja maisemapeltoa. Mätäoja alkaa täältä. Viheralueella on myös luonnonsuojelualuetta, joka on suota (korpea ja nevaa) ja lehtoa. Myös suojelualueen vieressä on lehtometsää.

Viherpuisto 1 ja 2

Metsäinen viheraluekokonaisuus, jossa on kaksi isoa pallokenttää, talvisin luistinrataa, ja leikkipaikka. Saviseen laaksoon on syntynyt lehtoa ja korpea, joissa kasvaa mm. kuusia, haapoja ja hieskoivuja. Pellaksenojan latva on täällä. Hiekkaisella ja silttisellä rinteellä on lehtomaisia kangasmetsää, jossa kasvaa mm. kuusia ja rauduskoivuja.

Laajakorpi

Raappavuorentiehen ja Martinkyläntiehen rajoittuva viheralue. Pohjoinen Martinkyläntien vieressä oleva osuus on osa viheralueverkostoa. Tämän osuuden koillisin osa liittyy urheilupuistoon. Pääosin täyttömaalla olevalla viheralueella on koirapuisto, käyttönurmikoita ja pari pientä metsikköä, joissa kasvaa mm. rauduskoivuja, tammia ja mäntyjä.

Raappavuorentiehen rajoittuva osuus on asutusta suojaavaa metsää, tyypiltään kuusivaltaisia tuoreita kangasmetsiä. Kalliota on paikoin louhittu siten, että leikkaukset näkyvät hyvin tieltä.

Laajametsä

Viheralueen maaperä on pääosin moreenia ja kalliota ja kallio on paikoitellen myös näkyvissä. Luonteeltaan alue on asutusta suojaavaa metsää, joka on tyypiltään kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää. Asutuksen tuntumassa on myös leikkikenttä ja käyttönurmikkoa. Laajakorven ja -metsän alueilla kulkevalla ulkoilureitillä on metsän tuntua, vaikka metsäkaistale onkin kapea.

1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä

Väestö

Martinlaakso on asukasmäärältään Vantaan toiseksi suurin kaupunginosa, jossa asui vuoden 2013 alussa reilut 11 800 henkeä. Kaupunginosan väestönkehitys oli pitkään laskusuuntainen: väestö vähentyi 30 vuodessa yli 3 000 asukkaalla saavuttaen alimman tasonsa 11 132 asukasta vuonna 2006. Sen jälkeen Martinlaakson väestö lähti uuteen kasvuun osin täydennysrakentamisen ansiosta ja kaupunginosassa oli vuoden 2013 alussa asukkaita 11 804. Väestön ikärakenne on nykyisin vanhusvoittoinen.

1.1.2013	Martinlaakso	Vantaa
asukkaat	11 804	205 312
0-6 v.	8,0	9,1
7-15 v.	8,3	10,2
16-64 v.	64,2	67,2
65+ v.	19.5	13,4
vieraskieliset	14,4%	11,9%

Taulukko 1. Ikärakenne

Työpaikat

Työpaikkaomavaraisuus oli noussut Vantaalla keskeiseksi tavoitteeksi 1970-luvun alkupuolella. Työpaikkoja oli osoitettu runsaasti erityisesti Kehä III:n varteen. Työpaikkaomavaraisuus on edelleen pysynyt Vantaan tavoitteena nykypäiviin asti.

Martinlaaksossa on runsaasti työpaikkoja, yli 5 300. Työpaikat ovat sekä julkisella että yksityisellä sektoreilla. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt huomattavasti aina vuodesta 1980 lähtien. Monet työpaikat sijaitsevat Kehä III:n eteläpuoleisella yritysalueella, joka sai 1970-luvulla alkunsa Martinlaakson voimalaitoksesta ja Sanomalasta. Vantaankosken aseman ympärille on Sanomalan lisäksi sijoittunut myös muuta korkeaan tietotaitoon, ympäristöosaamiseen ja informaatiotuotantoon erikoistunutta osaamista.

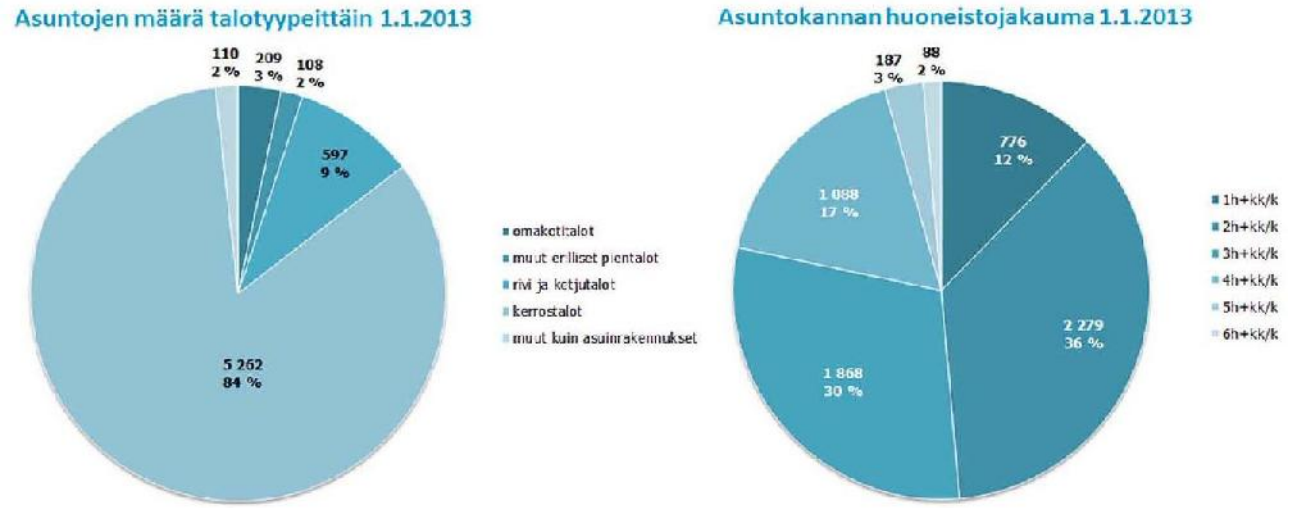
31.12.2010	Martinlaakso	Vantaa
työpaikat	4 787	103 955
työvoima	5 306	99 594
työpaikkaomavaraisuus	90,2%	104,3%
työttömyys (31.12.2011)	10,1%	8,5%

Taulukko 2. työpaikat

Asuminen

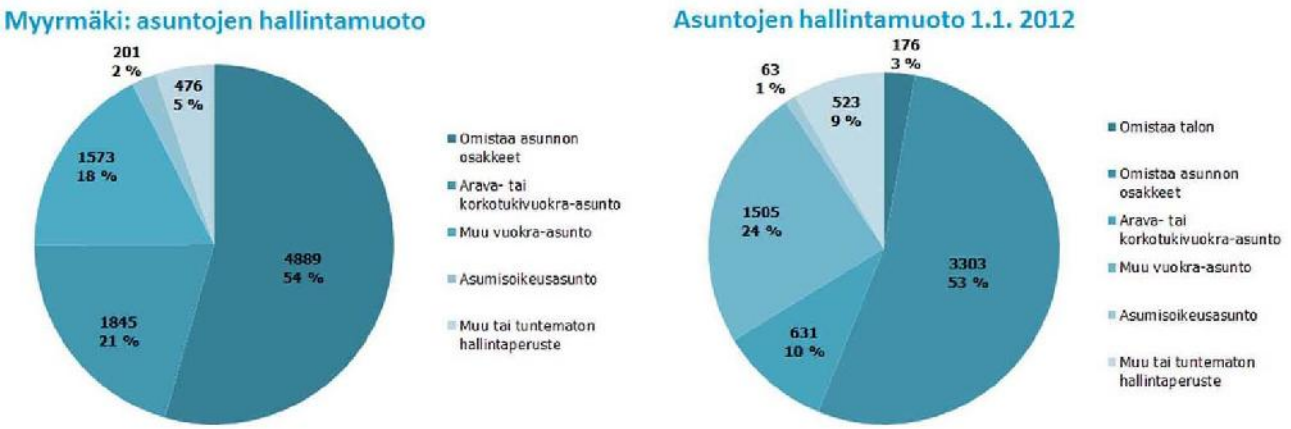
Viime vuosina Martinlaaksossa on rakennettu asuntoja erityisesti aseman ympäristöön, jonne on noussut uusia omistus- ja vuokra-asuntoja sekä vuonna 2012 avatun Martinlaakson ostarin yhteyteen ja tuntumaan junaradan itäpuolelle.

Asuntoja Martinlaaksossa oli vuoden 2013 alussa yhteensä 6 286, joista 5 262 (84% asuntokannasta) kerrostaloissa, 317 (5% asuntokannasta) omakoti- ja muissa erillisissä pientaloissa sekä 597 (9% asuntokannasta) rivi- ja ketjutaloissa. Martinlaaksossa asuntokannan huoneistojakauma on pienasuntovoittoinen. Lähes puolet asunnoista on yksiöitä tai kaksiota ja kolmioiden osuus on 30 prosenttia. Yli neljän huoneen perheasuntoja on reilut 20 prosenttia asuntokannasta.

Taulukko 3. Asuntojen määrä talotyypeittäin 1.1.2013, Asuntojen huoneistojakauma 1.1.2013

Asuntojen hallintamuodoissa korostuu omistusasuminen, jonka osuus on 56 prosenttia. Arava- ja korkotukivuokra-asuntoja on 10 prosenttia ja vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja 24 prosenttia asuntokannasta. Asumisoikeusasuntoja on vain prosentti ja hallintamuoto on tuntematon noin 9 prosentilla asuntokannasta.

Taulukko 4. Asuntojen hallintamuoto 1.1.2012

Vantaan suuralueista Myyrmäessä on tällä hetkellä eniten yli 65-vuotiaita asukkaita. Heitä on noin 18 prosenttia alueen väestöstä. Senioreiden osuuden ennustetaan pysyvän Myyrmäessä suuralueista suurimpana myös seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Vuonna 2023 ikääntyneitä on suuralueella jo yli 22 prosenttia väestöstä. Myyrmäen suuralueella sijaitsee myös eniten yksinasuvia yli 65-vuotiaita, noin 3350 asuntokuntaa. Myymäessä ja Martinlaaksossa väestön ikääntyessä kasvaa väistämättä tarve esteettömille ja elämäntilanteen mukaan muunneltaville asunnoille. Yksinasuvien senioreiden suuri määrä aiheuttaa myös kysyntää pienille ja kohtuuhintaisille asunnoille.

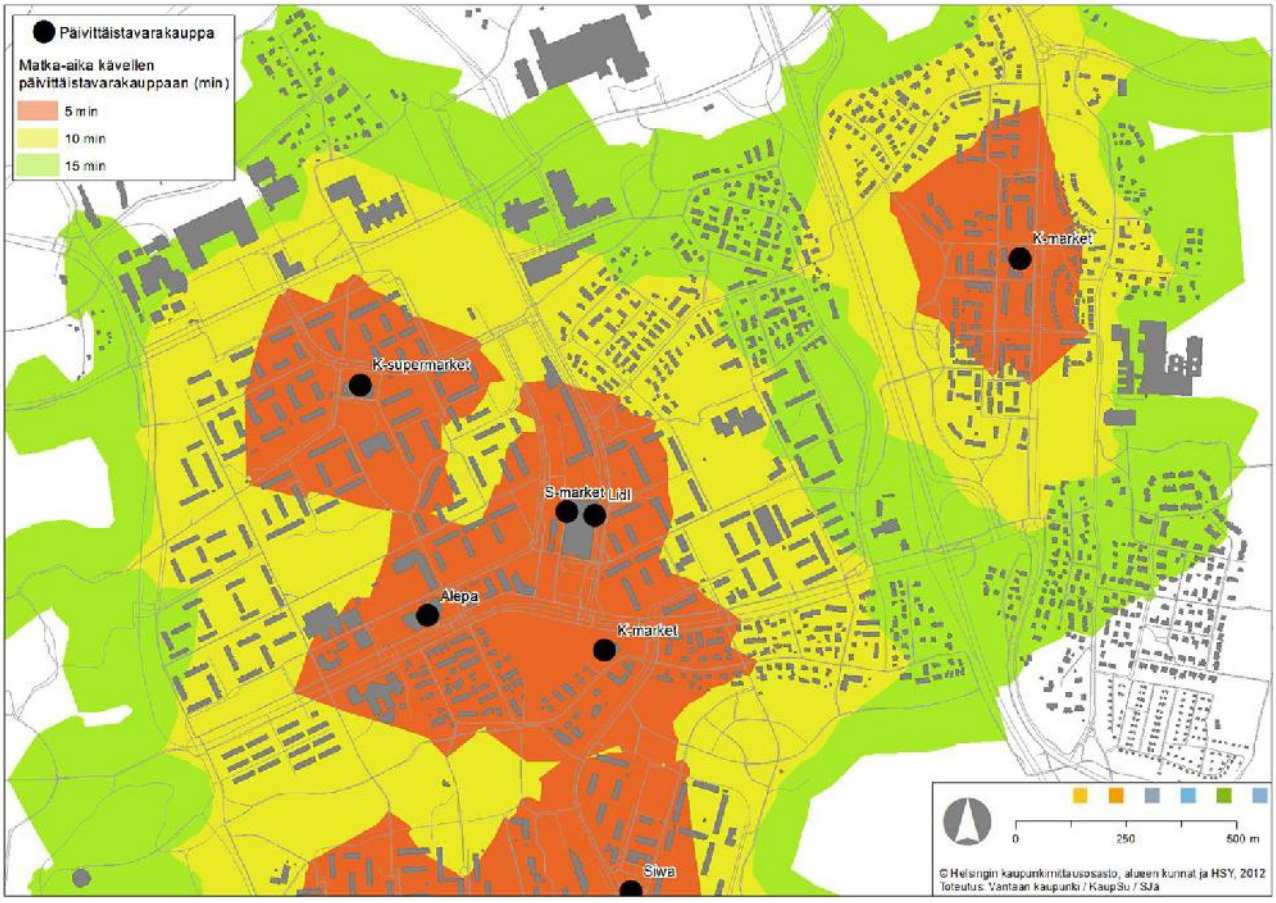
Palvelut

Nykyään Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet nykyään mm. konserttitalo Martinus ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Vuonna 1988 valmistuneessa julkisten tilojen rakennuskompleksissa Martinmiilussa toimii kunnallisia palveluita kuten kirjasto ja terveysasema.

Kaupalliset palvelut

Martinlaaksossa on hyvät päivittäistavarakaupan palvelut. Päivittäistavarakaupan myyntialaa on asukasta kohden selvästi enemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin, vaikka myynti asukasta kohden onkin keskimääräistä pienempää (KSV 2013). Alueen viisi päivittäistavarakauppaa ovat hyvin saavutettavissa ja ne sijaitsevat rakenteellisesti järkevästi alueen eri osissa keskeisillä paikoilla (kuva 51). Keskimäärin päivittäistavarakauppa on saavutettavissa alueella reilussa kuudessa minuutissa (450 metriä), minkä johdosta saavutettavuus on merkittävästi parempaa kuin Vantaalla keskimäärin.

Martinlaakson ostarissa sijaitsee muutamia erikoiskaupan myymälöitä, mutta lähimmät suuret erikoiskaupan keskittymät sijaitsevat Pakkalan Jumbossa, Myyrmäen Myyrmannissa sekä naapurikuntien kaupan keskittymissä. Tilaa vaativaa kauppaa suunnittelualueella ei ole.

Kuva 51. Päivittäistavarakaupan saavutettavuus kävellen Martinlaaksossa.

Muu palvelurakenne

Martinlaaksossa opiskellaan eri kouluissa ja oppilaitoksissa. Martinlaakson juuri laajennetussa yhtenäiskoulussa on luokat ensimmäisestä yhdeksänteen. Kivimäen koulussa sekä Mårtensdalin ruotsinkielisessä alakoulussa on luokat kuudenteen asti. Martinlaakson lukio toimii Martinus-salin yhteydessä, samoin kauppaoppilaitos Mercuria. Alueen kouluihin tullaan opiskelemaan myös kauempaa. Lähin ammattikorkeakoulu Metropolia sijaitsee parin kilometrin päässä Myyrmäessä.

Kuva 52. Martinlaakson palvelutilanne 24.1.2014

Päiväkodit

Päiväkodiksi määritellään kiinteistö tai huoneisto, jossa on kotialueita samalla tontilla yhdessä tai useammassa rakennuksessa. Mikäli tontilla on useampi rakennus, nimitetään päärakennusta päiväkodiksi ja toista rakennusta lisärakennukseksi. Päiväkotitila taas on kotialue erillään päiväkodista tai muun kuin päivähoitotoiminnan yhteydessä (esim. esiopetusryhmä koululla). Tämän määritelmän mukaan Martinlaakson alueella on kahdeksan päiväkotia, yksi lisärakennus ja kolme päiväkotitilaa.

Jokiuoma, Martintupa ja Metsikköpolku ovat vuokrapäiväkoteja, Laajavuori, Martinkeskus ja avoin päiväkoti Soittorasia osaketiloja. Muut ovat kaupungin omia rakennuksia. Laajavuori ja Martintupa sijaitsevat kerrostalon alakerrassa, Martinkeskus purettavassa ostokeskuksessa. Muut sijaitsevat kaupungin omilla tonteilla, Metsikköpolku Kivimäen koulun kanssa samalla tontilla ja Lintukallio sekä Kivimäen päiväkoti samalla tontilla. Kivimäen ja Laajavuoren kouluilla toimii esiopetusryhmä. Jokiuoma, Metsikköpolku, Lintukallio ja Timotei ovat ns. 10 – päiväkoteja, joita tehtiin 1980 -90 lukujen taitteessa 10 kappaletta sarjatuotantona edullisesti tiukalla mitoituksella vastaamaan päivähoitotarpeen äkkinäiseen lisääntymiseen. Alueella toimii myös kaksi yksityistä päiväkotia, joista toisen kanssa Vantaan kaupungilla on vuoteen 2016 asti voimassa oleva ostopalvelusopimus. Näissä päiväkodeissa on tällä hetkellä hoidossa noin 40 lasta, mikä on 5,2 % alueen päivähoidossa olevista lapsista.

1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)

Martinlaakson asumiskulttuuri

Aulis Nylund on kirjassaan Martinlaakso – lähiön arkea ja juhlaa kuvannut Martinlaakson asumiskulttuuria ja elämänmenoa monien vuosikymmenien ajalta. Suuri osa Martinlaaksoon 70-luvulla rakennetuista asunnoista oli Asuntohallituksen lainoittamia Arava-asuntoja. Myös vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja rakennettiin.

Taloyhtiöissä on alusta saakka ollut talkoohenkeä. Esimerkiksi Laajaniityntie 10:n asukkaat viimeistelivät piha-alueensa itse. He halusivat myös säästää taloyhtiön kuluissa hoitamalla itse paikoitusalueen sähköistyksen vaatimat kaivuutyöt. Tämä kaikki loi hyvää yhteishenkeä asukkaiden kesken. Asukkaisen hyvää yhteishenkeä kuvaa myös monina vuosina vietetyt Martinlaakson rakentamisen vuosijuhlat sekä erilaiset pihajuhlat. 2000-luvulta lähtien on järjestetty jo perinteeksi muodostuneita Martinmarkkinoita. Tällöin Martinkeskuksen kauppiaat ja paikalliset yhdistykset esittäytyvät ja muutakin ohjelmaa on tarjolla.

Kuvat 53-54.

Martinlaaksossa toimii lukuisia yhdistyksiä ja harrasteryhmiä. Samana vuonna 1974 kun Vantaan kauppala muuttui Vantaan kaupungiksi perustettiin Martinlaakson asukasyhdistys. Se on toiminut aktiivisesti muun muassa kaavoitusasioissa. Vantaan lähiönäyttämö perustettiin 1979 ja se on toiminut aina näihin päiviin saakka. Asukkaat ovat aktivoituneet yhdessä muun muassa Töhryille Stop-projektissa yhteistyössä kaupungin kanssa. 2000-luvun tienoilla laitettiin alulle myös alueesta kertovat nettisivut, jonka tavoitteena oli luoda paikallinen tieto- ja keskustelufoorumi. Tällä hetkellä kaupunginosakohtaisia nettisivuja ylläpitää Martinlaakson asukasyhdistys.

Kuvat 55-57.

Martinlaaksossa asuu tai on asunut monia tunnettuja suomalaisia kuten Jorma Hynninen, Annikki Tähti, Virve Rosti ja Christal Snow. Martsari on tullut tunnetuksi myös formulakuskiemme Mika Häkkisen ja Mika Salon ansiosta, jotka ovat molemmat viettäneet lapsuutensa Martinlaaksossa. Mikä Häkkinen on jopa saanut keskustaan oman aukion voitettuaan ensimmäisen maailmanmestaruuden. Aukion avajaiset oli vuonna 1999 oli suuri media tapahtuma. Paikalla oli muun muassa formulaselostaja Matti Kyllönen.

Kuvat 58-60.

Haastattelumateriaalia

Asukashaastatteluja Martinlaaksossa
Kehityskuvaa varten oli tarve saada näkemys alueen asukkaiden sekä erityisesti lasten ja nuorten ajatuksista Martinlaaksosta. Kaupunkisuunnittelussa harjoittelijana ollut sosiologian opiskelija Paula Mäki työsti haastatteluja osana Pro Gradu-tutkielmaansa, jonka tarkoitus oli selvittää, millaisia ovat nuorten hengailupaikat vantaalaisessa Martinlaakson lähiössä. Tehtävänä oli tarkastella hengailupaikkojen ominaisuuksia nuorten, asukkaiden ja tilan näkökulmasta. Tutkielma sijoittuu kaupunkitutkimuksen ja maantieteellisen nuoruudentutkimuksen kentälle ja on otteeltaan laadullinen.

Haastattelututkimuksen aineiston muodosti Martinlaakson koulun oppilailla täytetty kyselylomake sekä alueen asukkaiden ja nuorten kanssa tehdyt teemahaastattelut. Haastattelut ja kyselyt tehtiin pääosin syksyllä 2011.

Tutkimus osoitti, että nuorten hengailussa on kyse ensisijaisesti sosiaalisesta toiminnasta, ystävien tapaamisesta ja uusiin ihmisiin tutustumisesta. Hengailupaikkoja valittiin aineiston perusteella sen mukaan, että ne olivat tarpeeksi avoimia halutulle toiminnalle sen lisäksi, että siellä liikkui mahdollisimman paljon muita ihmisiä. Julkiset tilat olivat tutkimustulosten perusteella avoimempia nuorten hengailulle kuin puolijulkiset tilat. Puolijulkiset tilat ovat tärkeitä erityisesti kylmällä ja sateisellä säällä, jolloin ulkotiloissa oleskelua ei pidetty miellyttävänä. Asukkaat kiinnittivät nuorten hengailuun huomiota lähinnä silloin, kun se koettiin häiritsevänä. Siten suurin osa nuorten joutilaasta oleskelusta vaikutti sosiaalisesti hyväksytyltä. Hengailupaikat tunnistettiin yleensä ympäristöjen visuaalisesta epäjärjestyksestä, kuten tageista ja graffiteista, tai juhlivista, humaltuneista tai kovaäänisistä nuorista. Visuaalisen epäjärjestyksen pelättiin olevan uhka myös sosiaaliselle järjestykselle. Sosiaalisesti epäjärjestäytyneeksi miellettyä paikkaa pidettiin pelottavana ja sitä mielellään vältettiin. (Mäki 2012)

Teemahaastattelut
11 teemahaastattelua käsitti lähinnä aikuisväestöä, iältään 19 – 91 vuotiaita. Aihealueita olivat palvelut, liikkuminen, ulkoilu- ja harrastusmahdollisuudet, sosiaaliset paikat, pelon paikat, epämiellyttävät paikat ja lempipaikat.

Tuloksia teemahaastatteluista (haastateltavien kommentteja ***kursiivilla***):

Palvelut

”Kannattaa käydä näissä lähikaupoissa, että ne pysyisi – ainakin ruokakaupat.”

”Ja se on yks lohtu (uudet asukkaat), että sitten pitäis olla terveyspalvelut lähellä”

- Koettiin pääosin hyviksi
- Kaivattiin laboratoriota ja postia, vaate- ja kenkäkauppoja, Alkoa, yleistavarakauppaa, ravintolaa ja tasokasta baaria.
- Haettiin yleisimmin Myyrmannista, sen jälkeen Helsingistä tai Jumbosta

Liikkuminen

”Meil on hyvät yhteydet ihan mihin paikkaan vaan: lentokentälle, Hesaan, Espooseen. Et täs on hirveen hyvät nämä bussi ja junayhteydet.”

- Kävellen ja pyörällä: lähipalvelut, Myyrmäki, koulumatkat
- Julkisilla: työmatkat, kauppareissut, vapaa-aika, Myymäki, Helsinki, Tikkurila, Espoo
- Autolla: kauppareissut (Jumbo & Myyrmanni), mökkimatkat, työmatkat

Vilkkaat kävelyreitit ja ulkoilualueet

- Vilkkaana kävelyreittinä korostui Martinlaaksonpolku koululta asemalle. Se koettiin sosiaalisena paikkana, jonne voisi sijoittua asuntoja ja esimerkiksi kahvila.
- Raappavuorenpolkua pitkin Martinlaaksontien ali jatkaen Viherpolkua saavutetaan suosittu ulkoilualue Viherpuisto
- Puistoalueet toimivat ulkoilualueina. Raappavuorenpuistoon toivottiin jopa puutarhapalstoja. Koillinen pientaloalue koettiin tärkeänä kävelyalueena.
- Liikenteellisesti vaaralliseksi paikaksi osoittautui Raappavuorentien ja Raappavuorenkujan risteys.

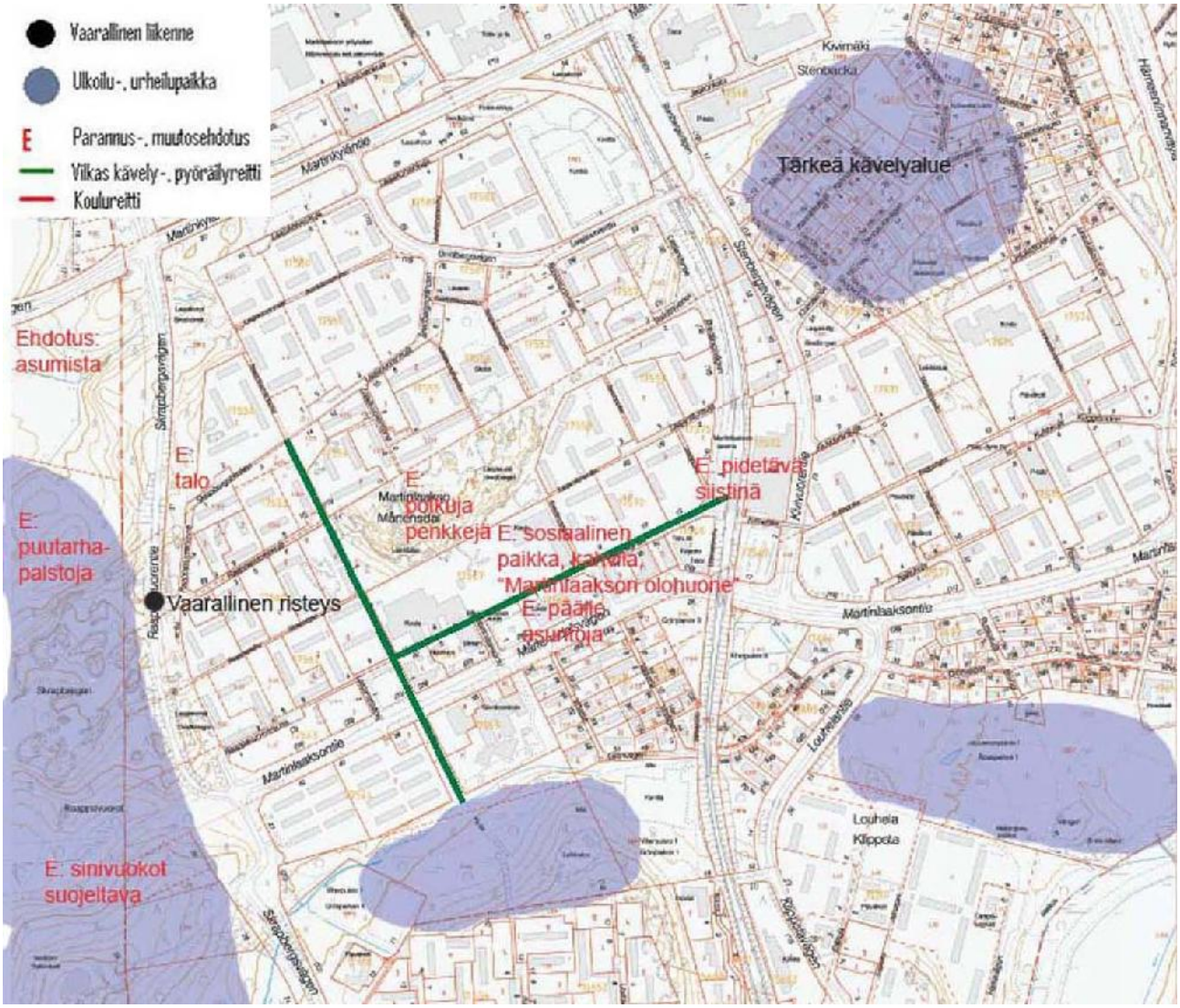
Pelon paikat

”Asemalla en niinkään liiku. Sitä meillä pidetään, et se on rauhaton. - -. Ei mun kimppuun ole koskaan käyty. Ehkei ne ole katsoneet niin vanhaksi, että tuon kimppuun pitäisi käydäkään”

” Kyllä mä aina kyttään, ettei kukaan seuraa mua. Kyllä mä varuillaan olen.”

”Jos mä tulen tuolta noin ja ovat tässä näin niin kyllä lähden hiljalleen käveleen toiseen suuntaan kotiin, mä pääsen montaa kautta kotiin”

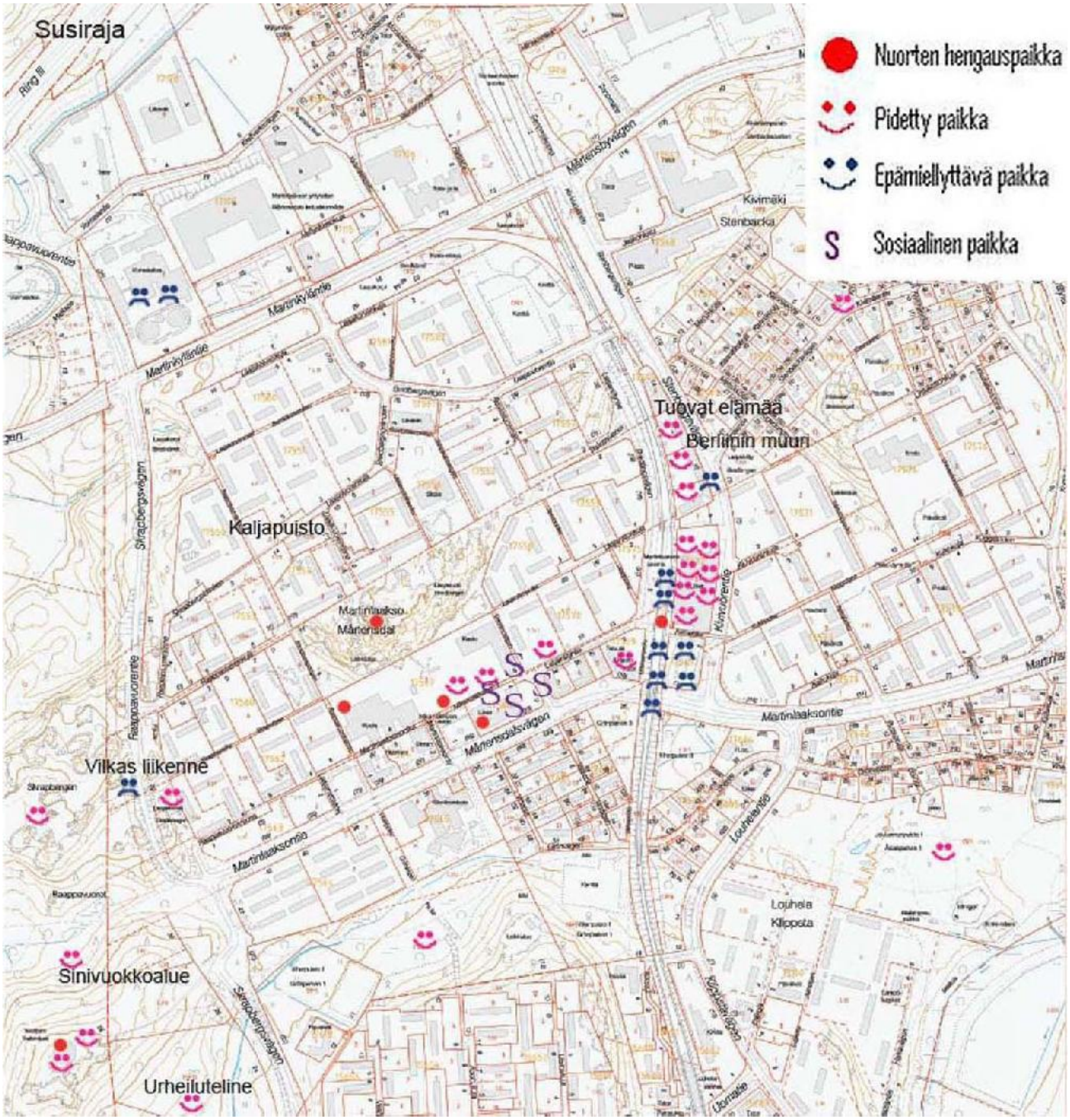
- Pelottavaksi koettu paikka oli erityisesti asemanseutu illalla.

Kuva 61.

Erilaisia paikkoja

- Aikuisten kokemia nuorten hengailupaikkoja olivat mm. kauppakeskusten seudut, koulun ympäristö sekä Laajavuoren puisto.
- Martinkeskus koettiin sosiaaliseksi paikaksi.
- Martinlaaksonpolun ympäristö sekä uusi kauppakeskus ja asuinrakentaminen radan toisella puolella koettiin pääosin pidetyksi paikoiksi.
- Epämiellyttäviksi koettuja paikkoja olivat mm. rautatie- ja bussiasema sekä kauempana voimalaitoksen alue.

Kuva 62.

Nuorten kyselylomake

12 täytettyä kyselylomaketta saatiin paikalliselta koululta 13 – 15 vuotiailta oppilailta. Tämän lisäksi tehtiin 2 kävelyhaastattelua. Aihealueita olivat nuorten hengauspaikat, liikenteen vuoksi vaaralliset paikat, epämiellyttävät paikat, lempipaikat, koulureitti ja yleisimmät reitit sekä ulkoilupaikat.

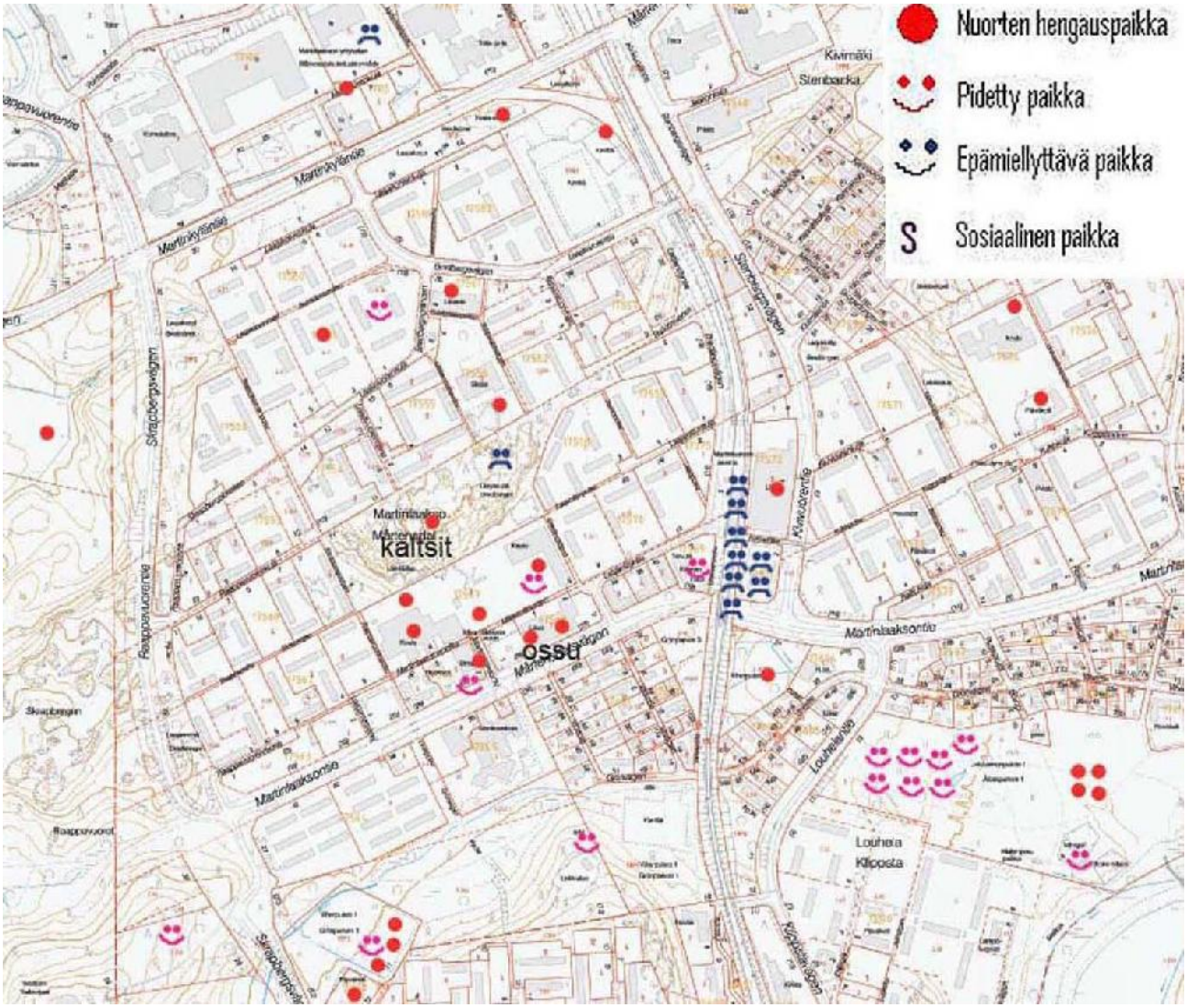
Tuloksia nuorten haastatteluista:

Koulu- ja vapaa-ajan reitit

- Koulureitit sijoittuivat kyselyssä väliaikaisen koulun reiteille, joten tulevaisuudessa lasten koulureitit tulevat näyttämään erilaisilta kuin tässä kyselyssä. Martinlaaksonpolun merkitys koululaisten reittinä todennäköisesti olisi suurempi, jos kysely tehtäisiin nyt, kun Martinlaakson koulun laajennus on jo käytössä.
- Vapaa-ajan reitteinä korostuvat yhteydet Myyrmäkeen.
- Vaarallisina paikkoina koettiin erityisesti Martinlaaksontien ylitykset.

Erilaisia paikkoja

- Nuorten hengailupaikkoina erottuivat erityisesti Martinlaakson polun ympäristö koululta aseman suuntaan sekä puistoalueet, jotka myös olivat pidettyjä paikkoja.
- Aseman seutu koettiin epämiellyttävänä

Kuva 63.

Johtopäätöksiä

Martinlaaksonpolku korostui sekä kulkureittinä että sosiaalisena paikkana. Näyttäisi siltä, että alueella on helpompi liikkua pohjois-etelä – suunnassa kuin itä-länsi-suutaisesti osittain johtuen junaradan jakavasta vaikutuksesta. Viheralueet korostuivat vapaa-ajan kulkureiteissä. Vehreät kävelypolut innostavat ulkoiluun. Viheralueen halutaan olevan lähellä. Sen sijaan nuoret ovat valmiita menemään kauemmaksikin. Aseman huono maine rajoittaa asemanseudun käyttöä etenkin illalla. Uuden asuinrakentamisen koettiin tuovan Martinlaaksoon elämää ja ehkäisevän palvelujen siirtymistä. Uuden liikekeskuksen odotetaan parantavan palveluja. Jatkossa voitaisiin tutkia uuden liikekeskuksen vaikutuksia asukkaiden kulutuskäyttäytymiseen ja arkeen sekä erityisesti nuorten osalta Martinlaakson koulun laajennuksen vaikutusta.

Osallistuminen 1

Kehityskuvatyö laitettiin vireille toukokuussa 2013. Osallisille lähetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma kirjeitse tai sähköpostilla. Mielipiteitä saapui niukasti, kirjeitse 3 kpl ja sähköpostitse 3 kpl.

- Kivimäen alueen asukkaat vastustavat Kivivuorenkallion puistoalueen sekä Kivimäen koulun viereisen puistoalueen ottamista täydennysrakentamiseen.
  ➔ *Kehityskuvassa näille aluelle ei ole määritelty täydennysrakentamista.*

- As Oy Martinkukon sekä As Oy Vihertie 43:n asukkaat toivovat junaradan itäpuolisen Viherpuiston säilyttämistä puistona.
  ➔ *Alue on yleiskaavan keskustatoimintojen aluetta ja täten osoitettu täydennysrakentamiseen. Tontin tarkemmassa suunnittelussa voidaan kuitenkin ottaa huomioon viereinen pientaloalue uudisrakennusten sijoittelussa ja rakennusmassan madaltumisena pientaloalueen suuntaan. Jatkosuunnittelussa tutkitaan myös voidaanko kulku tontille järjestää suoraan Martinlaaksontieltä.*

- Pitkään Martinlaaksossa asunut pariskunta toivoi erityisesti seniori-ikäisille sopivia korkeatasoisia, uusia kerrostaloasuntoja Länsi-Vantaalta.
  ➔ *Martinlaaksoon on suunnitteilla senioreiden erityisasumista vanhan nuorisotalon tontille. Myös Laajavuorenvuoren koulutontin tontinluovutuskilpailun suunnitteluohjeissa kannustetaan löytämään sellaisia ratkaisuja, jotka mahdollista eri-ikäisten laadukkaan asumisen korttelissa. Myös Myyrmäkeen on suunnitteilla senioriasumista.*

- Laajaniityntie 10:n asukas toivoo uuden rakentamisen noudattavan aluerakentamisen periaatteita. Hän kritisoi myös uutta Kivivuorentien varren punatiilistä rakentamista epäsopivaksi Martinlaaksoon.
  ➔ *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri.*

Työpajatyyppiseen asukastilaisuuteen osallistui 15 asukasta. Sen sijaan netin asukaskyselyyn vastattiin runsaasti. Vastauksia saatiin 289. Kannanottoja muilta tahoilta ei osallistumis- ja arviointivaiheessa saapunut.

Asukastilaisuus 1: asukkaiden mielikuvat alueesta, imago, ideointi

Martinlaaksossa pidettiin työpajatyyppinen asukastilaisuus 4.6.2013. Paikalla oli kaupungilla 11 virkamiestä ja asukkaita noin 15. Kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Asemakaavasuunnittelija Johanna Rajala kertoi lyhyesti kehityskuvatyön taustoista. Tämän jälkeen jakauduttiin kolmeen ideointiryhmään, joissa jokaisessa on 4-5 kaupungin asiantuntijaa ohjaamassa ja kirjaamassa ideointia: Kullakin ryhmällä oli oma teemansa, jota työstettiin ryhmissä. Työpisteet vaihtuivat 20 minuutin välein siten, että lopuksi jokainen oli osallistunut kunkin työpisteen työskentelyyn. Lopuksi ryhmien koordinaattorit esittelivät tuotokset. Ryhmien aiheita olivat Martinlaakson imago, liikkuminen Martinlaaksossa ja Martinlaakson rakentaminen. Imago-ryhmässä pohdittiin, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietittiin mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet ja heikkoudet.

Alla olevat kommentit on kerätty työpajan aikana ja ne edustavat eri osallistujien mielipiteitä:

1. Martinlaakson imago

Halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan?

Mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet?

- Vihreys, ulkoilumahdollisuudet, keskuspuisto
- Lasten hyvät harrastusmahdollisuudet
- Löytyy erityyppisiä asuntoja
- Luonnonläheisyys tärkeintä
- Laajavuori, idyllinen
- Viheryhteydet
- Palvelut löytyy mm. palvelutalo
- Martsarin kaltsit, keltsut ja ostaritapaamiset
- Asunnonyhtiö järjestää: Martinmarkkinat
- Vanha ostari
- Vahva kotiseuturakkaus
- Hyvät liikenneyhteydet -> lentokenttä, poikittaisliikenne, suorat, sujuvaa arkea niin on lapsiperheen hyvä olla ja turvallisuus
- Martsarin henki -> hyvää kotiseutua
- Monimuotoisuus
- Urheilukenttä
- Uimahalli
- Vihreätä
- Isot pihat
- Palvelut ja neuvolat
- Mika Häkkisen aukio
- Martinlaaksossa asuu paljon julkkiksia, mm. muusikoita
- Kulttuuria: Martinus-Sali
- nuorisotila uusittu, uusi skeittipuisto
- inhimillinen mittakaava
- vaihtelevuus, väljyys

Martinlaakson heikkoudet?

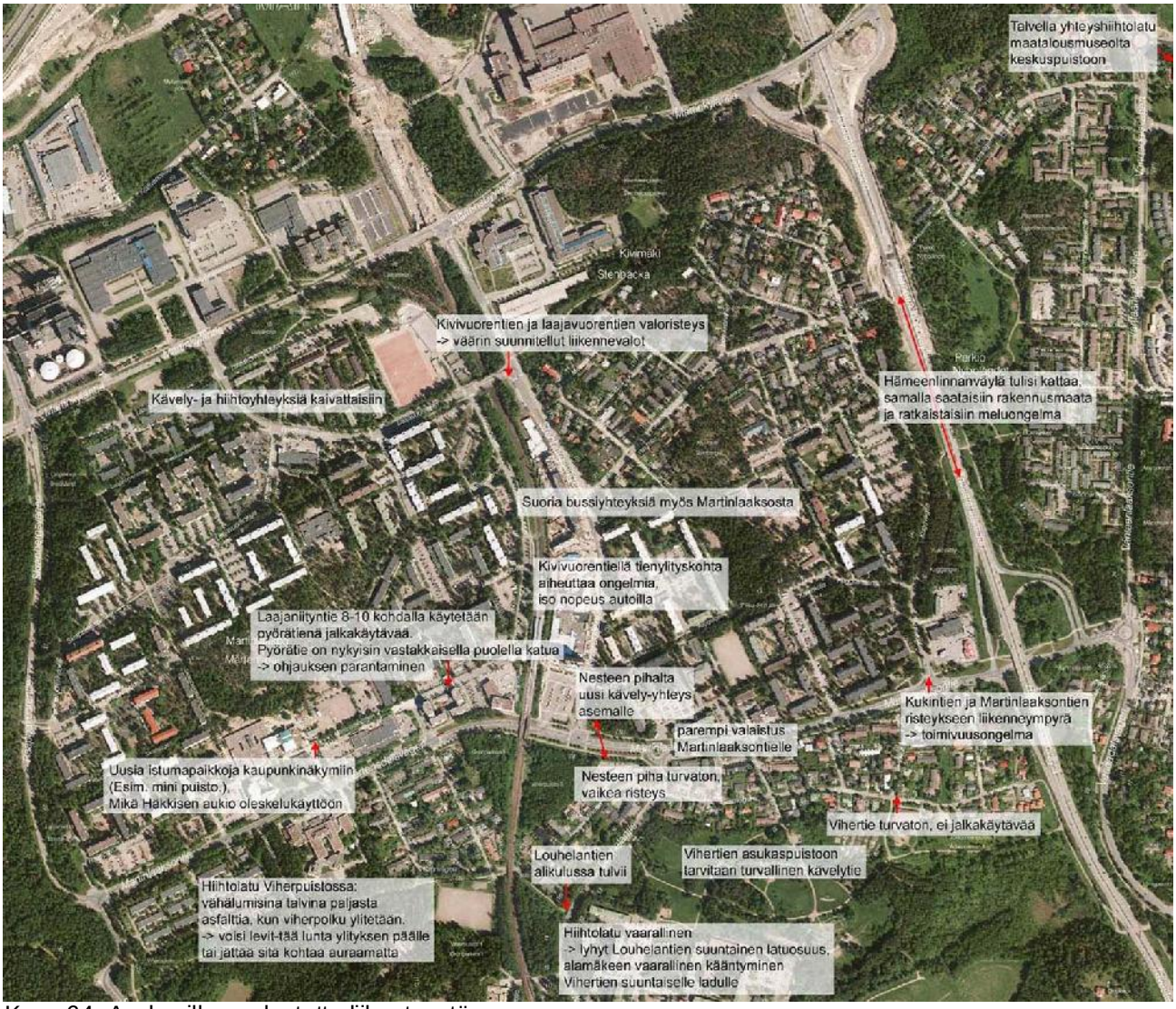
- Martinlaakson asema ja sen lähiympäristö, turvaton paikka, asemarakennus haisee ja epäsiisti
- alikulut epäsiistejä
- Kivimäen koulu kamala -> jotain tehtävä
- Slummiutumisen vaara
- Julkiset palvelut huononevat
- Alikulku pelottava ja kauhea
- Asema huono, pilaa imagon
- alueella liian vähän työpaikkoja
- rapistuneet rakennukset
- Osa Martinlaaksolaisista ei arvosta omaa aluettaan tarpeeksi

Iskulauseita:

- “Takaisin juurille”, ”Tavallisten ihmisten paikka”, “Sujuva arki”, “Martsarin henki”, “Vaahteroiden kaupunki”, “Pieni ja idyllinen”, ”Mika-Mika-Maa”, ”Mainio Martsari”, ”Juuret Martinlaaksossa”

2. Liikkuminen Martinlaaksossa

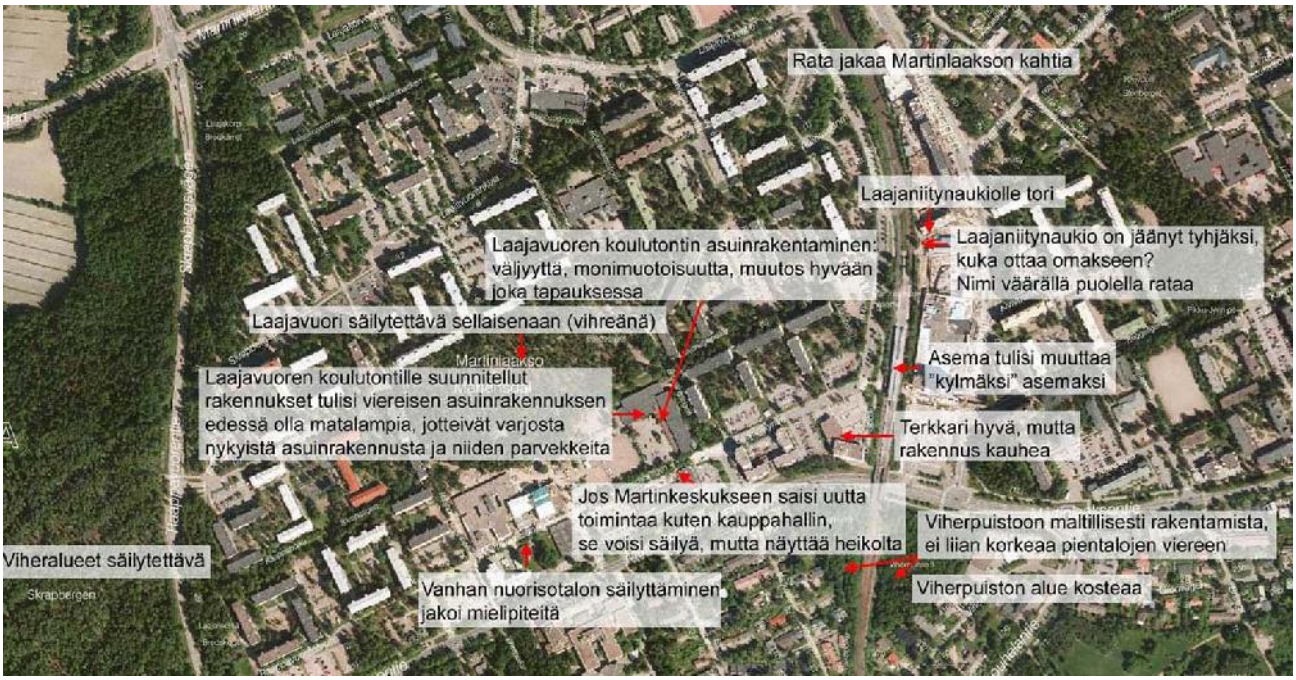
- Hiihtolatu Viherpuistossa: vähälumisina talvina paljasta asfalttia, kun viherpolku ylitetään. -> voisi levittää lunta ylityksen päälle tai jättää sitä kohtaa auraamatta
- Laajaniityntie 8-10 kohdalla käytetään pyörätienä jalkakäytävää. Pyörätie on nykyisin vastakkaisella puolella katua -> ohjauksen parantaminen
- Martinlaakson aseman porrastilanne vajavainen, autojen paikoitus puutteellinen
- Kävely- ja hiihtoyhteyksiä kaivattaisiin
- Kivivuorentien ja laajavuorentien valoristeys -> väärin suunnitellut liikennevalot
- Yleisesti talvikunnossapito huonoa jalankulkuteillä ja isot lumikasat ovat näköesteenä teillä
- Talvikunnossapito parempi kuin edellisenä vuonna
- Yleisesti asfaltit huonossa kunnossa
- Hiihtolatu vaarallinen -> lyhyt Louhelantien suuntainen latuosuus, alamäkeen vaarallinen kääntyminen Vihertien suuntaiselle ladulle
- Vihertien asukaspuistoon tarvitaan turvallinen kävelytie
- Nesteen piha turvaton, vaikea risteys
- Vihertie turvaton, ei jalkakäytävää
- Kukintien ja Martinlaaksontien risteykseen liikenneympyrä -> toimivuusongelma
- Uusia istumapaikkoja kaupunkinäkymiin (Esim. mini puisto.)
- Mikä Häkkisen aukio oleskelukäyttöön
- Talvella yhteyshiihtolatu maatalousmuseolta keskuspuistoon
- Suoria bussiyhteyksiä myös Martinlaaksosta
- Nesteeltä Kukinniityn kevyenliikenteen raitti vantaanlaakson puolelle huonokuntoinen ja alikulku pelottava
- Louhelantien alikulussa tulvii
- Kivivuorentiellä tienylityskohta aiheuttaa ongelmia, iso nopeus autoilla

Kuva 64. Asukasillan palautetta liikenteestä

3. Martinlaakson rakentaminen

- Jos Martinkeskukseen saisi uutta toimintaa kuten kauppahallin, se voisi säilyä, mutta näyttää heikolta
- Laajavuoren koulutontille suunnitellut rakennukset tulisi viereisen asuinrakennuksen edessä olla matalampia, jotteivät varjosta nykyistä asuinrakennusta ja niiden parvekkeita
- Martinlaakso on parantunut, harmaus vähentynyt
- Laajaniitynaukiolle tori
- Rata jakaa Martinlaakson kahtia
- Marsalkan asuinrakennukset: hyvä kun rakennusmassojen väliin jätettiin matalampi osa
- Palvelut tulisi turvata kun rakentaminen lisääntyy
- Ruokakauppa tulisi Martinkeskuksen tontilla säilyttää, Martinkeskus monelle tärkeä paikka, mutta kunto huono, uuteen vaikea luoda samanlaista henkeä
- ei liian tiivistä rakentamista, väljyys säilytettävä
- Viherpuiston alue kosteaa
- Martinkeskuksen purkaminen ok, joitain muistumia voisi jättää
- Nykyisiä piha-alueita tulisi parantaa
- kaupallinen vetovoima rajallinen, lähellä Myyrmäki ja Jumbo
- Martinkeskuksen tontille ei kapakoita
- Viheralueet säilytettävä
- Laajavuori säilytettävä sellaisenaan (vihreänä)
- Vanhan nuorisotalon säilyttäminen jakoi mielipiteitä
- Tori Martinlaaksoon
- Laajavuoren koulutontin asuinrakentaminen: väljyyttä, monimuotoisuutta, muutos hyvään joka tapauksessa
- Viherpuistoon maltillisesti rakentamista, ei liian korkeaa pientalojen viereen
- Asema tulisi muuttaa ”kylmäksi” asemaksi
- Terkkari hyvä, mutta rakennus kauhea
- Laajaniitynaukio on jäänyt tyhjäksi, kuka ottaa omakseen? Nimi väärällä puolella rataa
- Palvelut pitäisi pysyä ajantasaisina

Kuva 65. Asukasillan palautetta rakentamisesta

Työpajassa syntyneitä muita ideoita Martinlaakson kehittämisestä:

- Hämeenlinnanväylä tulisi kattaa, samalla saataisiin rakennusmaata ja ratkaistaisiin meluongelma
- Martinlaaksoon ilmoitustaulu
- Koululaisten maalausprojekteja
- Torielämää Martinlaaksoon
- Lisää työpaikkoja, toimistotilaa, varastotilaa
- Mika Häkkisen aukiosta tehtävä näkyvämpi
- lisää erikoiskauppoja

Nettikysely

Martinlaakson kehittämisestä tehtiin nettikysely asukkaille touko- ja kesäkuun aikana. Pienimuotoisella kyselyllä kartoitettiin asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson nykytilasta ja alueen kehittämisestä. Kyselyllä haettiin suuntaa antavia linjoja ja ideoita kaupunkisuunnitteluun ja tekeillä olevaan Martinlaakson kehityskuvaan. Aihealueita olivat mielikuvat, Martinlaakson imago ja tulevaisuus. Vastauksia saatiin yhteensä 289. Vastaajista 54 % asuu Martinlaaksossa, 13 % vastaajista on töissä Martinlaaksossa. Muu osa on lähinnä opiskelijoita ja koululaisia, jotka eivät asu Martinlaaksossa.

Suurin osa vastaajista (72%) kaipasi Martinlaakson imagoon muutosta. Eniten imagon muutosta toivottiin rautatieaseman ja sen lähiympäristön suhteen. Alue koettiin yleisesti rauhattomaksi ja epäsiistiksi. Yleisilmeeltä osa vastaajista (erityisesti alueella vierailevat) koki Martinlaakson betoniseksi, harmaaksi ja tylsäksi. Haluttaisiin lisää väriä, virikkeellisyyttä ja toimintaa. Martinlaaksossa asuvat sen sijaan kokivat alueensa värikkäänä ja viihtyisäksi. Vehreän luonnonläheisyyden toivottiin säilyvän.

Muutamia kommentteja ja ehdotuksia imagon parantamiseksi:

- Raikkautta, kansainvälisyyttä lisäämällä kahviloita, ravintoloita, liikkeitä ja palveluita.
- Martinlaaksolaisten itse tulisi kunnioittaa omaa asuinaluettaan, monet väheksyvät
- Tietynlaista pirteyttä, nykyinen julkisivu ja maine on väsynyt. Ei liikaa uutta ja modernia, vaan perinteikästä 'kylä-henkeä'. Lisää vihreyttä talojen keskelle.
- Alueelle pitäisi löytää joku "oma juttu", joka erottaa Martinlaakson muista pk-seudun alueista.
- Infoa Martsarista maailmalle, PRää, viherrakentamista ja kaupunkiviljelyä, kulttuurien kohtauspaikkoja

Martinlaakso koettiin hyväksi paikasta asua erinomaisten liikenneyhteyksien sekä palvelujen ja luonnon läheisyyden takia. Sen sijaan aseman seudun turvattomuus, osittainen rähjäisyys ja lähiömäisyys koettiin asumisviihtyvyyttä alentavina tekijöinä.

Kysyttiin, mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta. Yli puolet vastaajista koki uuden ostarin (54% vastaajista) vastaavan mielikuvaa parhaiten. Myös Martinlaakson koulun julkisivu (31%), värikkäät perusparannetut talot (24%), Martinkeskuksen ostari (23%), uimahalli (21% vastaajista) ja Martinlaaksontien alikulku (18% vastaajista) edustivat vastaajien mielikuvia. Naisille viheralueiden merkitys oli hieman suurempi kuin miehille, joille sen sijaan Martinkeskus oli tärkeämpi kuin naisille. Alle 20-vuotiaista peräti 71 % koki uuden ostarin voimakkaimpana mielikuvana alueesta. Yli 65-vuotiaden vastauksissa korostuivat kuvat asuinalueista, esimerkiksi värikkäät perusparannetut talot ja asuinalueen sisäiset kävelyraitit. Monet heistä ovat asuneet alueella vuosikymmeniä ja kokevat oman asuinkorttelinsa positiivisena mielikuvana alueesta. Yleisesti alueella asuvat valitsivat luonto- ja asuinalueaiheisia kuvia enemmän kuin ne, jotka eivät asu alueella. Heillä vastauksissa korostuivat enemmän alueen ohi kulkiessa vilahtavat maisemat kuten Martinlaaksontien varsi.

Kuvat 66-71. Kuvia kysymyksestä *'mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta'*

Kysymyksessä Martinlaaksoa edustavista materiaaleista ehdotettiin eniten seuraavia: maalattu pinta (48% vastaajista), betoni (41%), oranssinruskea tiili (30%), pesubetoni (27%) ja vaalea tiili (24%). Martinlaaksoa edustavissa väreissä nousi esille harmaan eri sävyjä, punaruskeat sävyt, pastellisävyt ja luonnon sävyt. Nuoret kokivat alueen värit hieman harmaampina kuin seniorit, joiden vastauksissa korostuivat erityisesti luonnonsävyt.

Kuva 72.

Martinlaaksoa kuvattiin eniten sanoilla *luonnonläheinen* (42%), *harmaa* (38%), *ihan kiva* (31%), *ja-lankulkuystävällinen* (30%), *keskinkertainen* (26%), *viihtyisä* (26%), *monikulttuurinen* (23%) ja *sot-kuinen* (18%). Nuorilla korostui sana *'harmaa'*, senioreilla erityisesti *'luonnonläheinen'*.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia merkitsemään eri asioita vahvuuksiksi, mahdollisuuksiksi, heikkouk-siksi tai uhkiksi swot-analyysin tavoin. Muun muassa *'Täydennysrakentamisella lisää asukkaita'* koki vahvuutena tai mahdollisuutena 58% vastaajista, heikkoutena tai uhkana sen koki 32% (EOS 10%). Muita mahdollisuuksia/vahvuuksia olivat esimerkiksi aktiiviset asukkaat, tuleva kehärata, Myyrmäen läheisyys, viheralueet ja pyöräilijäystävällinen kaupunginosa. Heikkouksina nousi esiin keskeneräisyys sekä autopaikkojen ja yhteistilojen puute. Uhkiksi mainittiin muun muassa kasvava lentomelu, liian tiivis rakentaminen, nuorison virikkeiden vähäisyys ja palveluiden lakkautusuhat. Suuret parkkialueet, aluerakentamisen aikainen arkkitehtuuri ja Martinkeskuksen tontin kehittämi-nen jakoivat mielipiteet.

Suuri osa vastaajista toivoi uuden rakentamisen olevan arkkitehtuuriltaan Martinlaakson vanhaan rakennuskantaan sopivia, tähän päivään ”päivitettyjä”, maustettuna väriruiskein. Haluttiin ekologis-ta, vaihtelevaa ja ”vihreää” rakentamista.

Kuvat 73-76.

Martinlaaksonpolkua asemalta koululle on tarkoitus kehittää virikkeellisenä ja turvallisena kevyen liikenteen raittina. Kysyttiin mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi. Eniten ehdotettiin seuraa-via: penkkejä (49%), kiinteitä istutuksia (41%), katukahviloita (40%), puita (33%), torielämää (31%), lisää valaisimia (29%), vesielementti (25%).

Kommentteja Martinlaaksonpolun kehittämisestä:

- Mika Häkkisen aukiolle leikki-formula-auto lapsille. Pelkkä paalu on säälittävä.
- Säilytetään Martinlaaksonpolun vihreys, polku voisi olla jonkinlainen olohuone
- Kukkia, kenties vaihtuva taide-sermi tai vitriini! Paikallisten taidetta esiin ilostuttamaan! Koululaisetkin suoltavat taidetta jota olis kiva nähdä.
- kesätori olisi todella mukava.
- Voisi yrittää luoda omaa "pikkukaupunki" tyyliä.
- Nuorille ja teineille jotain tekemistä ettei niiden tarvitse siirtyä paikasta toiseen kun aina ajetaan pois.
- Taidetta, piirroksia, erilaisia viherkasveja ja joku osa polusta voisi olla "sisustettavissa" aina kuluvan vuoden ajan mukaan.
- Martinlaaksolaisuus. Ei sitä että kopioidaan muualta vaan tehdään omanlainen
- Ikäkausien ja kulttuurien kirjo.
- Siisteyttä ja julkisivujen parannusta
- Turvallinen liikkuminen myös ikäihmisille

Kuvat 77-81. Kuvia kysymyksestä '*Mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi'*

Martinlaakson kehittämisestä esitettiin monia hyviä ideoita. Tässä muutamia:

- Martinlaaksoa pitäisi kehittää lähiöstä kaupungiksi.
- siistimpi aseman seutu, palveluiden parantaminen, viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista. Väriä rakennuksien seiniin
- Aseman uudistus. Epämääräistä sakkia vetävät sisätilat ja pimeät alikulut tulisi uudistaa rohkeasti.
- Nuorille suunnattua toimintaa ja tiloja, tavoitteena heidän oman asuinalueensa arvostuksen nosto ja siitä vastuunkanto
- Martinlaakson ympäristö pitäisi kohentaa, virikkeellisyyttä lisätä, puukotuksista ja ampumisesta aiheutunut ikävää kohua Martsarista, uusi Ostoskeskus hyvä alueelle kuten myös uudet talot. Läpikulkupaikka liikaa, alueelle omaleimaisuutta lisää vrt. Kartanonkoski.
- Aluetta saneerattaessa vanhan säilyttäminen, mutta rakennuksien värikkyyden lisääminen. Myös väljähkö asemakaava tulisi säilyttää Myyrmäen tapaan. Myrtsi on asukasystävällinen alue viheralueineen. Olemassaolevaa hyvää ei saa hukata aluetta uudistettaessa.
- Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta!
- Sotkuisten, vanhentuneiden rakennusten (Martinkeskus ja juna-asema) purkaminen tai kunnostaminen.
- yhteisiä tiloja, korttelitiloja, pieniä, kaikille avoimia :)

Vastaukset on esitetty tarkemmin liitteessä 2. Keväällä 2014 on tarkoitus tehdä toinen nettikysely, jossa asukkaat voivat karttapohjaisen kyselyn avulla kertoa tarkemmin mielipiteensä alueen kehittämisestä.

Yhteenveto osallisten näkemyksistä

Asukkaiden ja muiden osallisten tärkeimmät huomiot ja näkemykset tiivistyvät seuraavasti:

- Halutaan siistimpi ja turvallisempi aseman seutu.
- palveluiden parantaminen, lisää myös yhteisöllistä tilaa
- viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista.
- Väriä rakennuksien seiniin
- Martinlaakso voisi profiloitua ekologisena kaupunginosana

Paikan henki – Martinlaakson luonne

Nykytila-analyysien, haastatteluiden ja asukaskyselyiden perusteella Martinlaakson luonne tiivistyy seuraaviin kohtiin:

Vahva paikallinen yhteisöllisyys - martsarilaisuus:

- juuret aluerakentamisen alkuajoilta, erityinen kotiseuturakkaus, "tavallisten ihmisten paikka"

Luonnonläheinen Martinlaakso:

- puistot, isot yhteispihat

Harrastusten ja vapaa-ajan Martinlaakso:

- Kulttuuritarjontaa arvostetaan: Martinus-sali, paikallisia teatteriryhmiä
- Formulat – Mika Häkkinen ja Mika Salo
- runsaasti harrastusmahdollisuuksi, mm. skeittipuisto, uimahalli, urheilukenttä

Kaupunkikuva muutakin kuin betonia!

- Runsaasti punatiilisiä rakennuksia, asuinkerrostaloissa pastellisävyjä, väljä rakenne
- Tutustumalla paikkaan lähemmin mielikuva Martinlaaksosta paranee

Paikallinen yrittäjyys

- pienliikkeet, Martinmarkkinat

2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet

2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?

”Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta! ”

”Lisää vihreyttä talojen keskelle”

”jäljellä olevat viheralueet tulee säilyttää”

Kestävä kehitys on ympäristöongelmien ratkaisuun kehitetty toimintamalli, jonka päämääränä on turvata tuleville sukupolville yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on. Kestävään kehitykseen pyritään esimerkiksi valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla: ”*Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheytettäessä parannetaan elinympäristön laatua*.”

Yhdyskuntasuunnittelussa kestävän kehityksen tavoitteita on pyritty toteuttamaan erityisesti raideliikenteeseen perustuvalla kaupunkirakenteella. Kaupunkirakennetta asemien lähellä tiivistetään, jotta mahdollisimman monilla ihmisillä olisi mahdollisuus liikkua julkisilla kulkuneuvoilla tai kävellen ja pyöräillen, ja siten vähentää moottoriajoneuvoliikenteestä aiheutuvia moninaisia ympäristöhaittoja.

Kestävän rakentaminen ja rakennusten käyttö on yksi merkittävä päämäärä kaupungin ilmastonmuutostyössä. Kaupunki edistää tätä tavoitetta ohjaamalla ja tukemalla energiatehokasta uudis- ja korjausrakentamista, parantamalla kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta ja selvittämällä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Martinlaakson 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä. Alueen tulevassa asemakaavoituksessa pyritään etsimään ja luomaan mahdollisuuksia aiempaa vähäpäästöisempään elämään ja rakennettuun ympäristöön. Alueen asemakaavoituksessa tullaan hyödyntämään kaavojen ilmastovaikutuksia ja ekotehokkuutta arvioivia työkaluja, ja alueen kehittämisessä matalahiilisemmäksi selvitetään muun muassa uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia, esimerkiksi aurinkosähkön- ja lämmön hyödyntämisen osalta.

Samalla, kun ennen väljiä alueita rakennetaan tiiviimmiksi, menetetään kuitenkin joitain arvoja. Tiiviissä kaupunkirakenteessa on vähemmän tilaa veden luonnolliselle kierrolle, eri lajien elinympäristöille, ihmisten ulko-oleskelulle ja pientalojen pihoille.

Viime aikoina keskusteluun on nostettu ekosysteemipalvelujen käsite. Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon hyötyjä ihmisille. Ne voidaan jakaa tuotanto- ylläpito-, sääntely- ja kulttuuripalveluihin. Ekosysteemipalvelujen näkökulma voi uudella tapaa nostaa esille kaupungin eirakennettujen alueiden välttämättömyyden. Kaupunkien viheralueiden ekosysteemipalveluita ovat esimerkiksi ilman puhdistaminen, pienilmaston säätely, melun torjunta, hulevesien johtaminen, kuivatus ja puhdistus sekä virkistäytyminen ja maisemasta nauttiminen.

Erilaiset kestävästä kehityksestä tai ekologisuudesta johdetut tavoitteet ovat siis ristiriidassa keskenään. Kaupunkia rakennettaessa näitä tavoitteita on kuitenkin sovitettava sellaiseksi kokonaisuudeksi, joka on riittävän hyvää kaikista eri näkökulmista.

Sateet tulevat ilmastonmuutoksen myötä lisääntymään. Kaupungissa on siis varattava tilaa, jossa vesi voi viipyä, haihtua ja puhdistua ennen kuin se virtaa vesistöihin. Veden näkyminen maisemassa täyttää samalla myös esteettisiä tavoitteita.

Viherkerroin on menetelmä, jota on hyödynnetty ulkomailla ja myös Suomessa kaupunkiympäristön ekologisuuden arviointiin. Esimerkiksi Helsingille kehitetty viherkerroin on laskentatyökalu, jonka avulla voidaan arvioida viherpintojen ja -elementtien hyötyjä hulevesien säätelyn ja muiden

ekosysteemipalvelujen kannalta (Viherkerroinmenetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille. Loppuraportti 29.11.2013).

Tiiviissä kaupungissa luonnon monimuotoisuudelle ja virkistäytymiselle on luotava edellytyksiä myös katoille, kansille ja seinille. Viherkatoista voidaan luoda monimuotoisia biotooppeja, joilla on elintilaa esimerkiksi niittyjen lajistolle, joka maatalouden muutosten myötä on käynyt maatalousympäristöissä harvinaiseksi.

Martinlaaksossa:

- Tiivistetään kaupunkirakennetta kävelyetäisyydellä asemasta.
- Rakennetaan nykyisille pysäköintikentille tai rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.
- Säilytetään viheralueiden verkosto, jossa ekologiset yhteydet ja yhtenäiset ulkoilureitit ovat mahdollisia.
- Säilytetään rakentamattomia metsäisiä alueita ja maaperää sekä pihoilla että viheralueilla.
- Luodaan viihtyisää kävely-ympäristöä ja sujuvia pyöräilyreittejä.
- Kehitetään kestävää hulevesien hallintaa.
- Kannustetaan viljelemään pihoilla tai katoilla.
- Kannustetaan rakentamaan viherkattoja.

Kuvat 82-83. Kallioselänteiden kerrostalojen isoja, luonnonläheisiä pihoja.

2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva

Ekologisen kaupungin tavoitteet (luvussa 2.1.) koskevat kaupungin kokonaisuutta, myös ulkotiloja, mutta lisäksi on ajateltava myös ulkotilojen toiminnallisuutta ja viihtyisyyttä. Ihmiset tarvitsevat käytettäviä puistoja, katuja, aukioita, pihoja, nurmikoita, pelipaikkoja, leikkipaikkoja, oleskelupaikkoja, terasseja ja urheilu- ja kuntoilupaikkoja. Erilaisista hyvän ympäristön tavoitteista johtuu tässäkin ristiriitoja: esimerkiksi hulevesien hallinnan kannalta hyvä piha, joka on täynnä isoja puita, voi olla liian varjoisa ollakseen viihtyisä.

Pientaloalueilla on perinteisesti viihdytty omilla pihoilla. Pientaloalueiden tiivistyessä saattaa kuitenkin käydä niin, että taloilla ei enää olekaan pihoja, joilla mahtuisi leikkimään tai viljelemään. Tiiviiden pientaloalueiden yhteydessä on oltava kulutusta kestäviä julkisia leikki- ja oleskelupaikkoja viljelymahdollisuuksia unohtamatta. Martinlaaksossa on hyvä puistoleikkipaikkojen ja puistokenttien verkosto ja lisäksi kaksi uutta toimintapuistoa. Jokiuomanpuistossa on viljelypalstoja.

Viheralueiden palveluverkkosuunnitelma on esitetty Vantaan viheralueohjelmassa 2011-2020.

Martinlaaksossa:

- Parannetaan viheralueiden käytettävyyttä.
- Rakennetaan kaupunkimaista ulkotilaa – luodaan sosiaalista tilaa.

Täydennysrakentamisten yhteydessä myös viherympäristöä kehitetään.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 1:
Alueiden luonne ja kehittämistavoitteet

Kallioselänteiden kerrostaloalueet

Näillä alueilla on säilynyt kallioselänteiden alkuperäistä maastoa ja kasvillisuutta. Kalliopaljastumat, joita on varsinkin radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa, ovat hienoja elementtejä pihoilla.

Kerrostalokortteleiden suuret pihat täyttävät monia tavoitteita: niillä on tilaa monipuoliselle kasvi- ja eläinlajistolle, tilaa ihmisten leikkiin ja oleskeluun ja tilaa veden kierrolle.

Näillä alueilla suuret pihat säilytetään. Alueita voidaan täydennysrakentaa, mutta ei pihoille vaan pysäköintialueille tai liikennealueille.

Pihojen hoidossa ja kehittämisessä kannattaa hyödyntää alkuperäisen luonnon elementtejä ja säilyttää kaikki kalliopaljastumat. Kasvillisuutta voisi rikastaa nykyistä enemmänkin ja istuttaa kunkin paikan olosuhteissa viihtyvää monipuolista kasvillisuutta. Puista kannattaa säilyttää esimerkiksi kaunismuotoisia mäntyjä. Varjostavia puita voidaan tapauskohtaisesti harkiten poistaa.

Tasankojen ja laaksojen kerrostaloalueet

Radan itäpuolella oleva tasangolle ja soistuneelle metsämaalle rakennettu osuus Martinlaaksosta kestää muutoksia. Jopa täydennysrakentamista pihoille voisi täällä tutkia.

Radan länsipuolinen alue on rakennettu laakson pohjalle. Alue on täyttömaalla, joten pihoilla ei ole alkuperäisiä luonnonelementtejä.

84. Pieniä viljelypalstoja kerrostalopihalla Hammarby Sjöstadissa toukokuussa 2013.

Viljely kerrostalopihoilla

Kerrostalopihoilla voisi olla asukkaiden pieniä viljelypalstoja. Palstoille järjestetään aurinkoinen ja suojaisa paikka ja riittävästi kasvualustaa. Kasteluun kerätään kattovesiä. Esimerkiksi yrttien viljely onnistuu vallan mainiosti kallioisillakin pihoilla.

Yhtenäiset rivitaloalueet

Nämä rivitaloalueet ovat eheitä kokonaisuuksia.

Pientaloalueet

Martinlaakson pientaloalueet ovat aikojen saatossa tiiviiksi rakennettuja monikerroksisia, mutta paikoin myös epäyhtenäisiä alueita. Pientaloalueiden tiivistyessä edelleen on kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota uusien rakennusten sijoitteluun. Rakennukset pitäisi sijoittaa siten, että jokaiseen taloon tai asuntoon kuuluu myös piha. Pihoja pitäisi rajata siten, että syntyy yksityisiä oleskelupaikkoja. Pientalot pitäisi myös rakentaa useampaan kuin yhteen kerrokseen, jotta pihatilaa säästyisi.

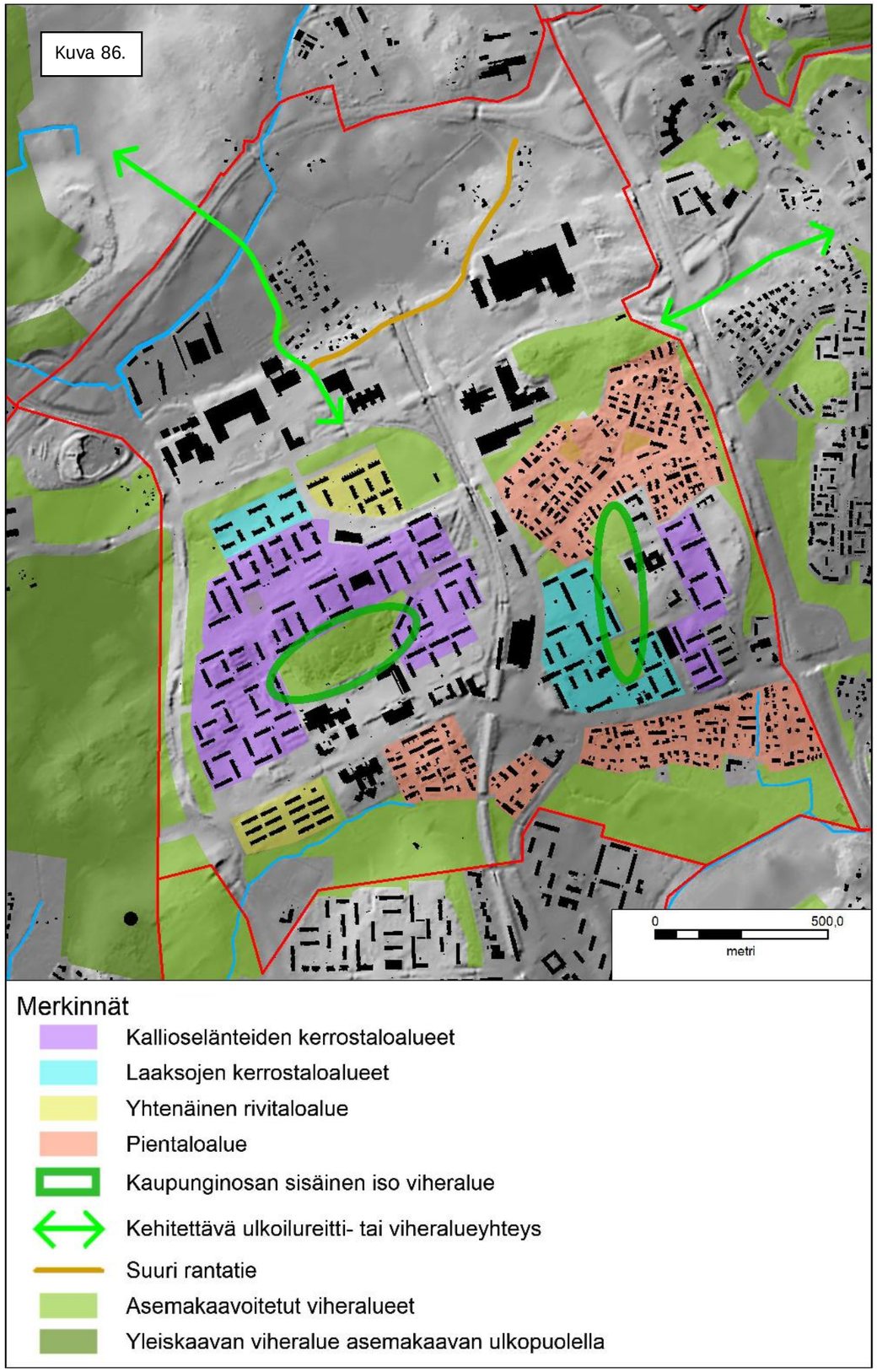
Maaston muodot, avokalliot ja puusto on otettava huomioon rakennusten sijoittelussa. Selänteelle rakennetulla pientaloalueella on kaunista vanhaa puustoa, erityisesti mäntyjä, joita tulisi säästää.

Pientaloalueet ovat suosittuja kävelyalueita. Pihojen istutukset luovat viihtyisyyttä kävely-ympäristöön.

Helpointa ja luontevinta pienimuotoinen viljely on omalla pihalla asunnon vieressä, kun kasvien hoito ja käyttö on lähellä. Viljelyyn tarvitaan aurinkoa, joten rakennukset tai puut eivät saisi liiaksi varjostaa oman pihan viljelypalstaa.

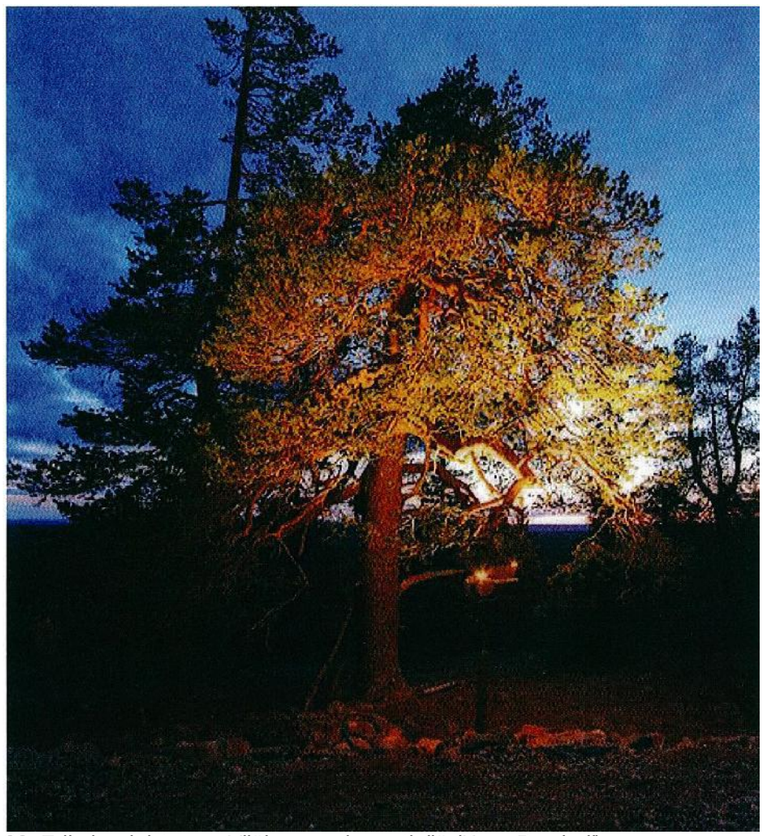

85. Maaston muotoihin kauniisti sovitettu pientaloalue näkyy ulkoilureitiltä Viherpuistosta.

87. Laajavuoren kalliometsää.

88. Erikoisvalaistu puu Ylläksen maisematiellä (Kuva:Ramboll)

Laajavuoren ja Kivivuoren kokonaisuudet säilytetään ja niitä kehitetään. Lähtökohtana on alkuperäinen kallioselänne ja sen kasvillisuus. Kulkua ohjataan perustamalla uusia ulkoilupolkuja. Paikoin maisemaa voidaan avartaa puustoa karsimalla. Puistoihin suunnitellaan erikoisvalaistus. Esimerkiksi kaunismuotoisia vanhoja mäntyjä ja kalliopintoja voidaan valaista. Lisää istuskelupaikkoja tehdään polkujen varsille.

Laajempiin yhteyksiin liittyvät viheralueet

Raappavuoret - Laajakorpi – Kivimäenpuisto – Vantaanlaakso

Viheryhteyttä vahvistetaan toiminnallisesti ja ekologisena yhteytenä. Yleiskaavan osoittaman viheryhteyden kohdalle on myös asemakaavoitettava viheralueita Vantaanlaakson kaupunginosassa. Yleiskaavan mukainen ulkoilureittiyhteys pitäisi toteuttaa.

Jokiuomanpuisto 1 – Viherpuisto 1-2

Vakiintuneet viheralueet säilytetään ja niitä kehitetään edelleen. Jokiuomanpuistoa on kehitetty viime vuosina. Sinne on perustettu kosteikkoja ja tehty istutuksia.

Täydennysrakennettavat viheralueet

Viherpuisto 3:a rakennettaessa otetaan huomioon alueen luontoarvot. Kasvullista maata pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon. Maaperän kasvukykyä hyödynnetään pihan istutuksissa. Hulevedet käsitellään alueella ja niitä ohjataan oleviin kosteisiin painanteisiin.

Martinlaakson pohjoisosa

Myllymäenojan uoma, joka sijaitsee alueella, tulee säilyttää avoimena, ja sille pitää varata riittävästi tilaa. Alueelle pitää asemakaavoittaa riittävästi alueen sisäisiä viheralueita.

Työpaikkarakentamisen pihoilla tulee olemaan suuri merkitys ekosysteemipalvelujen tarjoajina. Pihoilla pitää olla läpäisevää pintaa ja monimuotoista kasvillisuutta.

89. Lapsi leikki hulevesikosteikossa Freiburgissa.

90. Vehreät reitit: Syysväriä Kukinpolun varrella.

91-92. Vehreät reitit: ulkoilureitti Laajametsän viheralueella ja Kukinpolku.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 2: Reitit, hulevedet ja ympäristön kehittämisajatukset

Urbaani syke - Ulkotila yhdistyy rakennusten alimpien kerrosten liiketiloihin, työtiloihin ja etupihoihin ja levenee välillä aukioiksi. Ulkotila rakennetaan laadukkaaksi ja viihtyisäksi käyttäen erilaisia pintamateriaaleja, kasvillisuutta, kalusteita ja valaistusta.

Vehreät reitit - Kevyen liikenteen turvallinen ja viihtyisä verkosto säilytetään ja sitä kohennetaan. Raittien valaistus ja pinnoitteet ovat paikoin kunnostuksen tarpeessa. Mahdollisuuksien mukaan rakennetaan pyöräilylle erilliset kaistat. Usein tonteilla oleva kasvillisuus tekee kävelyreitistä miellyttävän. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä säilytetään tonttien kasvillisuutta kävelyreittien varrella.

Uusi vehreä reitti

Uusia ulkoilupolkuja – linjausta tarkennetaan jatkossa

Maiseman kauniita kohtia muualla kuin asemakaavoitetulla viheralueella. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä tutkitaan tarkemmin säilytettävä maasto ja kasvillisuus sekä rakentamisen liittyminen maisemaan.

Hulevedet:

Nykyiset avo-ojat

Kadut, joille on mahdollista rakentaa hulevesipainanteita tai hulevesien biosuodatusta

Uusi hulevesiaihe tontilla tai puistossa. Tässä on esitetty joitain, muuallekin voidaan tehdä.

Ympäristöä kehitetään:

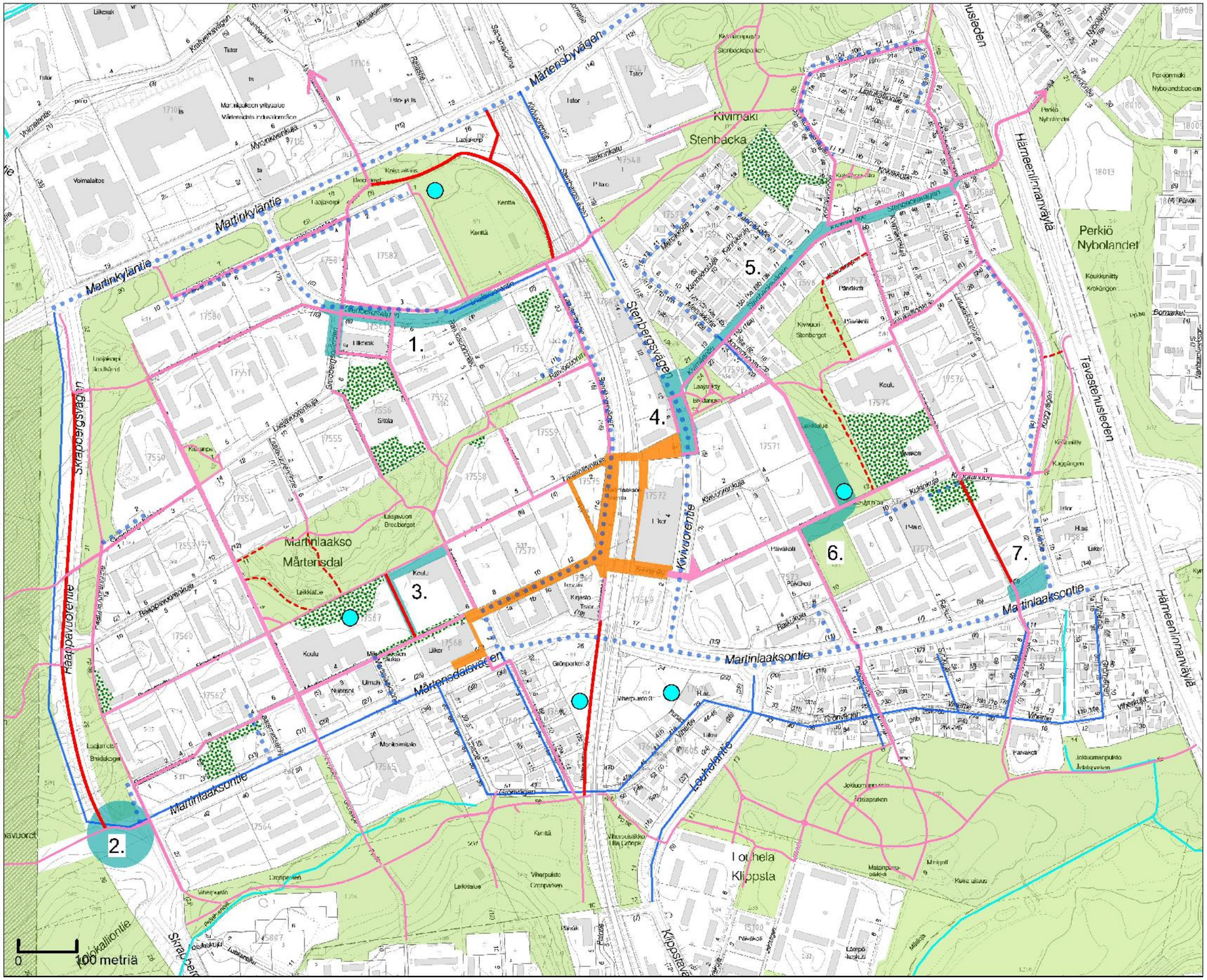
1. Laajavuorentien pohjoisreunalla tonttien monipuolinen kasvillisuus muodostaa kauniin reunan katutilalle. Katupuina on vaahteroita. Eteläpuolella maiseman muodostavat osin epämääräisesti rajautuvat pysäköintialueet, kioskit ja kulunut maasto. Aluetta pitäisi kehittää kokonaisuutena ja samalla luoda viihtyisä kävelyympäristö.
2. Kiertoliittymä suunnitellaan osaksi kaupunkikuvallista kokonaisuutta. Punaisella merkitty uusi vehreä reitti on tässä pyörätie, jonka tarkempi linjaus suunnitellaan Raappavuorentien mahdollisen saneerauksen yhteydessä.
3. Alueen täydennysrakentamisen yhteydessä suunnitellaan uusi reittiyhteys Martinlaaksonpolulta Laajavuorelle. Tontin ulkotilat liitetään luontevasti Laajavuoreen ja raitteihin.
4. Kävely-yhteys Laajaniitynaukiolta Laajaniitylle ja Kivimäentielle pitäisi tehdä nykyistä sujuvammaksi. Jos Kivivuorentielle jossain vaiheessa tehdään avoin hulevesijärjestelmä, voidaan samalla myös kulkureittejä tutkia.
5. Kivimäentielle pyöräilylle ja jalankululle omat reitit ja istutuksia.
6. Kentän ympäristö on kunnostuksen tarpeessa. Pikku-Jyrin puistoa kentän ja Kukinpolun välissä kehitetään puistomaiseksi: valoisammaksi ja paremmin kulutusta kestäväksi. Hulevesien viivyttäminen Kivivuoren lounaisosassa olisi mahdollista.
7. Kukintien ja Martilaaksontien kulmasta rakennetaan kaupunkikuvallisesti korkeatasoinen.

Taustalla:

Asemakaavoitetut viheralueet

Yleiskaavan viheralueet ilman asemakaavoitettuja alueita

Puro

Kuva 93.

Hulevedet kaupunkiympäristössä

Pitkäjärven valuma-alue on tulvimisherkkää aluetta. Kivistön, Keimolan ja Vehkalan rakentuminen tulevat lisäämään valuma-alueen virtaamia nykyisestä ellei hulevesien imeytystä ja viivytystä tehdä jo niiden syntypaikalla. Uusilla asuin- ja työpaikka-alueilla panostetaan hulevesien hallintaan, mutta samanaikaisesti on tärkeää viivyttää hulevesiä myös jo rakentuneilla alueilla. Martinlaaksossa hulevesiä muodostuu etenkin kerrostalojen kattopinnoilla ja asfalttipintaisilta pysäköintialueilta ja pysäköintilaitoksista. Kuten uusilla alueilla, myös Martinlaaksossa tulee uudis- ja täydennysrakentamisessa noudattaa Vantaan hulevesiohjelmaa. Martinlaaksossa virtaa yhteensä kolme vesilain mukaista vesistöä; Myllymäenoja, Mätäoja ja Pellaksenoja. Tulevaisuuden suunnittelussa ja kaavoituksessa tulisi näille vesistöille jättää riittävästi tilaa, jotta niiden eliöstön elinolosuhteita ei heikennettäisi.

Hulevesien hallintaa tonteilla

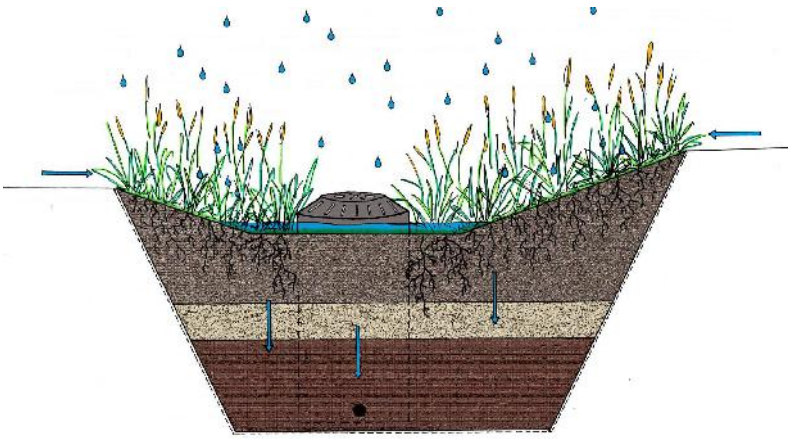
Hulevesiohjelman mukaisesti hulevesien muodostumista pyritään ensisijaisesti vähentämään. Määrää voidaan vähentää korvaamalla vettä läpäisemättömiä pintoja läpäisevillä materiaaleilla. Asfalttipäällysteisiä alueita, kuten pysäköintialueita ja tontin kulkuyhteyksiä, voidaan korvata esimerkiksi kivituhkalla tai nurmikiveyksellä, jotka päästävät vettä lävitseen. Katot voidaan toteuttaa viherkattoina tai kattopuutarhoina, jotka paitsi kuluttavat vettä myös tasaavat rakennuksen lämpötilan vaihteluita ja mahdollistavat kattojen hyötykäytön myös asukkaille. Muodostuvaa hulevettä voidaan hyödyntää keräämällä katoille satavaa vettä saaveihin, jolloin vettä voidaan käyttää pihalla kasteluun. Mahdollistamalla tonteille kaupunkiviljelypalstoja, lisätään vettä kuluttavien kasvien määrää, yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä.

Kuvat 94-95. Viherkatto vähentää muodostuvan huleveden määrää ja hulevesiallas viivyttää hulevesiä.

Jos huleveden syntyä tai hyötykäyttöä ei saada riittävässä määrin toteutettua, tulee hulevesiä imeyttää tai ainakin viivyttää pihoilla. Viivytyksen jälkeen hulevedet ohjataan yleiseen hulevesijärjestelmään. Viherpainanteet sekä rehevä ja monipuolinen kasvillisuus lisäävät kasvillisuuden ja eliöstön monimuotoisuutta samalla, kun rakenteet viivyttävät ja puhdistavat hulevesiä.

Kuva 96. Poikkileikkaus hulevesiä suodattavasta rakenteesta.

Hulevesien hallintaa katualueilla

Katualueilla hulevesiä voidaan imeyttää ja viivyttää säilyttämällä nykyisiä avo-ojia ja painanteita sekä lisäämällä näitä rakenteita katujen kunnostuksen yhteydessä. Katujen saneerauksen yhteydessä voidaan ajoradan reunakivet poistaa ja viherkaistaa madaltaa painanteeksi, jonne kadun hulevedet ohjataan. Hulevesien laatua saadaan parannettua ohjaamalla kadulle satavia vesiä painanteisiin, joissa kiintoainesta saadaan laskeutettua painanteen pohjalle ja ravinteita ja raskasmetalleja sidottua kasvillisuuden avulla. Näillä toimenpiteillä parannetaan vastaanottavan puron vedenlaatua ja sitä kautta puron eliöstön elinolosuhteita. Viherpainanteet lisäävät turvallisuutta erottamalla kevyen liikenteen kulun ajoradasta. Samalla ne lisäävät myös katualueiden vehreyttä ja sitä kautta viihtyisyyttä.

Kehityskuvan yhteydessä arvioitiin pintakuivatukseen soveltuvia katuja sekä katuja, jotka jo nykyisin toimivat tässä tarkoituksessa. Nämä kadut on esitetty kartalla s. 45. Katujen saneerausten yhteydessä tulee tarkemmin tarkastella todelliset mahdollisuudet pintakuivatuksen toteuttamiselle tai nykyisten rakenteiden säilyttämiselle.

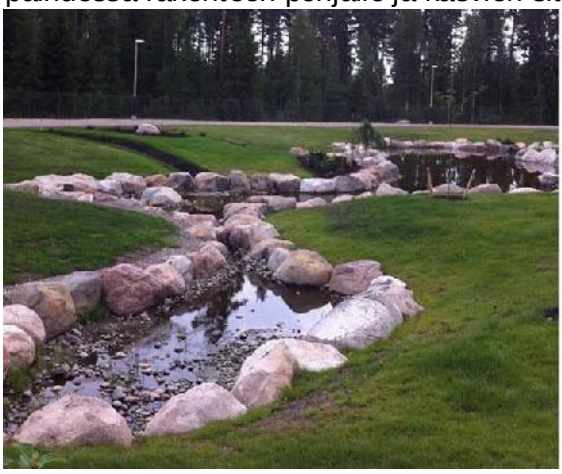

Kuvat 97-98. Kaupunkimainen hulevesikanava sekä hulevesiä imeyttävä pihakatu.

Hulevesien hallintaa puistoissa

Tonteilta ja katualueilta hulevedet päätyvät ojissa ja hulevesiviemäreissä puistoissa sijaitseviin puroihin. Mikäli tonteilla ja katualueilla ei saada riittäviä hulevesien hallintatoimenpiteitä suoritettua ja puron alajuoksulla on tulvimisongelmia, voidaan puistoon suunnitella hulevesien viivytysaltaita tai kosteikkoja. Näillä rakenteilla saadaan vesiä viivytettyä, mutta myös puhdistettua kiintoaineiden painuessa rakenteen pohjalle ja kasvien sitoessa vedestä ravinteita ja raskasmetalleja.

Kuvat 99-100. Hulevesiaiheita puistoissa Hyvinkäällä ja Haminassa

2.3 Eheä kaupunkikuva

Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

1. URBAANIN SYKKEEN ALUEET

Urbaanin sykkeen alueille sijoittuu runsaasti uutta asuinrakentamista ja palveluita. Pääpaino on Martinlaakson koululta asemalle vievällä raitilla, josta pyritään tekemään asukkaiden yhteinen ”ulko-olohuone”. Raitin tärkeys asukkaille tuli esille jo haastatteluissa, nettikyselyssä ja asukasillassa. Raitin suunnittelussa tulee olla vahva kevyen liikenteen näkökulma ja turvallinen kulku erityisryhmille. Raitti sisältää erilaisia virikkeitä kauppakeskukselta koululle, kuten esimerkiksi kävelyraittia, aukioita, pihakatua, jne…

2. KAUPUNKIMAISET, TÄYDENTYVÄT KATUJULKISIVUT

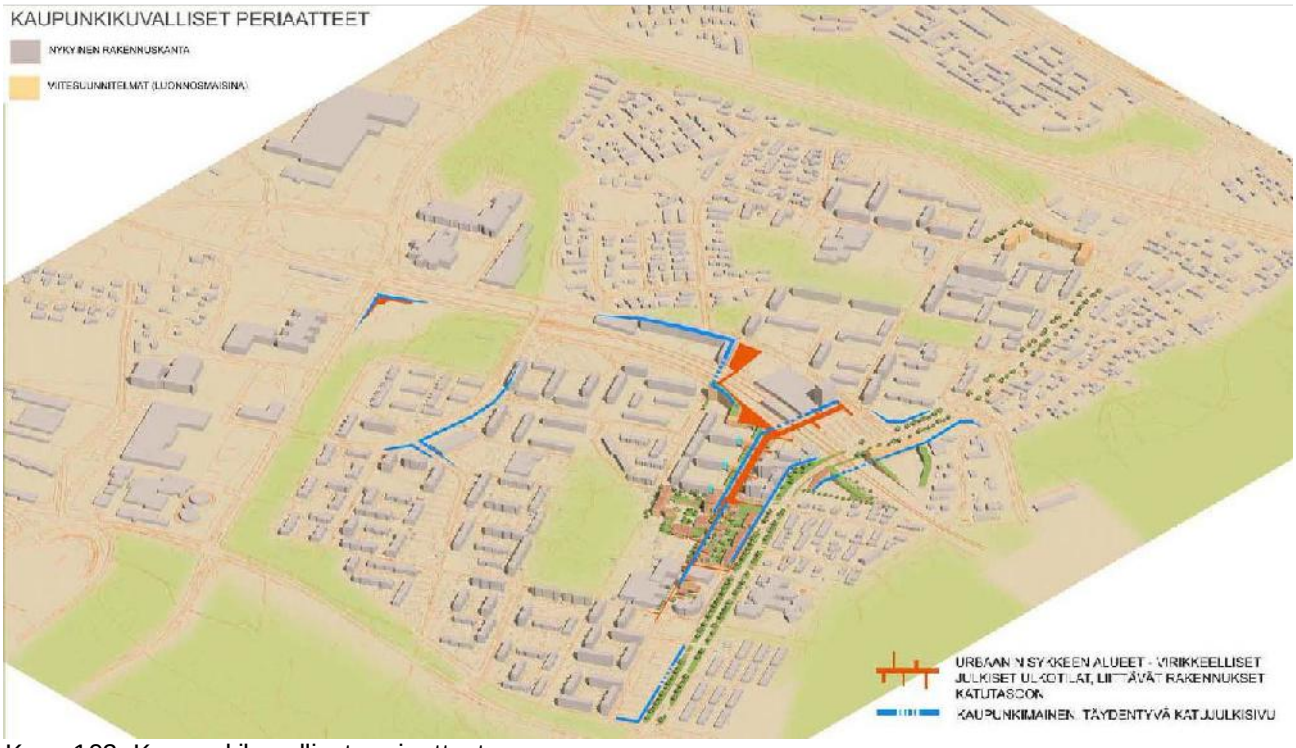
Luodaan yhtenäisyyttä raittien varrelle ja kaupunkikuvallisesti tärkeille katujulkisivuille. Martinlaakson itä- ja länsipuoliskot ”kudotaan” yhteen kaupunkisuunnittelullisin keinoin radan aiheuttaman estevaikutuksen eliminoimiseksi. Martinlaaksontielle pyritään luomaan yhtenäinen ja täydentyvä katujulkisivu, joka kuitenkin sisältää myös yllätyksellisyyttä ja kerroksellisuutta. Katutilassa säilytetään bulevardimaisuus ja otetaan huomioon jalankulkijan, pyöräilijän, autoilijan ja julkisen liikenteen käyttäjän näkökulmat.

3. MAAMERKIT JA MERKITTÄVÄT KAUPUNKIKUVALLISET KIINNEKOHDAT

Korkeammat rakennukset toimivat maamerkkeinä. Ne tulee havaita jo kaukaa. Kaupunkikuvalliset kiinnekohdat helpottavat ympäristössä liikkujaa jäsentämään ja hahmottamaan aluetta. Niitä ovat esimerkiksi korkeampi rakennuksen osa, erikoinen julkisivu, muusta rakenteesta poikkeava kattomuoto, materiaali, sommittelu tai väritys. Saapumiskohdat Martinlaaksoon ovat kaupunkikuvallisesti tärkeitä paikkoja. Ne pyritään suunnittelemaan arkkitehtuuriltaan mielenkiintoisiksi kiintopisteiksi ja tunnistettaviksi Martinlaakson ”kulmapisteiksi”. Tulijalle välittyy ajatus Martinlaaksoon saapumisesta ja alueen identiteetistä. Alueen sisällä 8-kerroksiset asuintornit jaksottavat kävelyraitin vartta asemalta koululle. Tornit pyritään suunnittelemaan rungoltaan kapeiksi, jotta ne eivät varjosta pohjoispuolisia alueita. Tornien välistä aurinko pääsee vapaasti paistamaan pohjoispuolen tonteille.

Kuva 101. Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

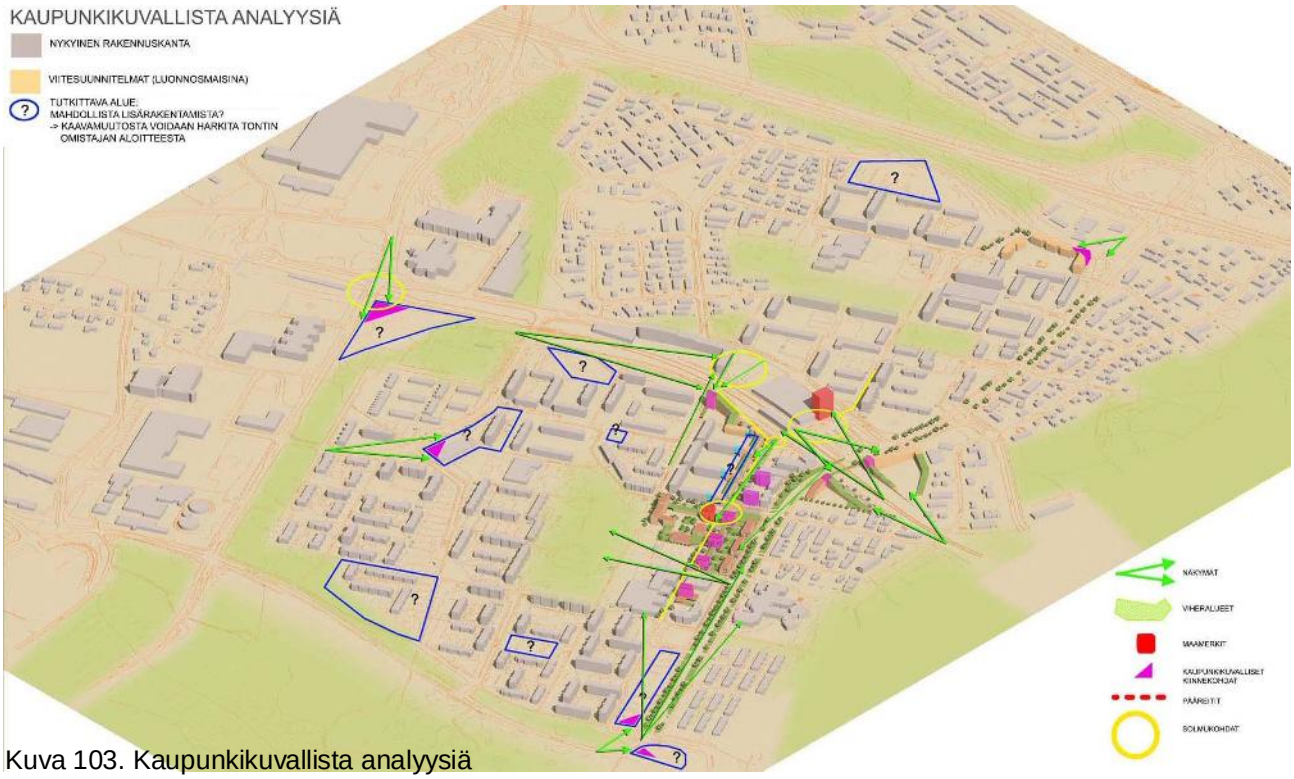

Kuva 102. Kaupunkikuvalliset periaatteet

Kaupunkitilan hahmottaminen

"Luettavan" ja ymmärrettävän ympäristön luominen auttaa ihmistä orientoitumaan ja selkeyttää tilan ymmärtämistä. Samalla paikan erityispiirteet tulevat esille ja se ymmärretään oma paikkanaan, joka on erilainen kuin muut paikat. Paikka voidaan identifioida tai muistaa tietyn muiston tai kokemuksen kautta.

Kokonaissuunnitelmassa olemassa olevat ja uudet pikkuaukiot ja torialueet pyritään yhdistämään mielenkiintoiseksi sarjaksi erilaisia urbaaneja kaupunkitiloja, Ne toimivat myös pieninä sosiaalisina solmukohtina. Raittia jaksottaa sarja erityyppisiä aukioita: uuden ostarin edusta – ”Martinaukio” – Mika Häkkisen aukio. Välillä kaupunkitila tiivistyy ja kuljetaan porttimaisten tilojen läpi. Välillä tila aukeaa vihreille pihoille ja virkistysalueiden suuntaan. Tärkeät näkymälinjat muun muassa Laajavuoren puiston suuntaan pyritään säilyttämään.

Kuva 103. Kaupunkikuvallista analyysiä

Kuva 104. Näkymä Martinlaaksontieltä: viitteellinen kuva Martinkeskuksen tontin uudesta rakentamisesta

Kuva 105. Viitteellinen kuva Martinkeskuksen ja Laajavuoren tonttien uudesta rakentamisesta

Arkkitehtuuri

”Tietynlaista pirteyttä, nykyinen julkisivu ja maine on väsynyt. Ei liikaa uutta ja modernia, vaan perinteikästä 'kylähenkeä'. Lisää vihreyttä talojen keskelle”

”siistimpi aseman seutu, väriä rakennuksien seiniin”

”Martinlaaksolaisuus. Ei sitä että kopioidaan muualta vaan tehdään omanlainen”

Täydennysrakentamisen arkkitehtuurille asetetaan kehityskuvassa tiettyjä vaatimuksia. Pyritään luomaan sellaisia suunnitteluratkaisuja, jotka sopeutuvat muun muassa paikalliseen rakennusperintöön, historiaan ja maisemaan. Täydentyvien katujulkisivujen linjoille sekä kaupunkikuvallisesti tärkeille paikoille sijoittuva rakentaminen edellyttää erityistä panostusta rakennusten arkkitehtuuriin. Materiaali- ja värivalinnoissa tulee huomioida olemassa oleva rakennuskanta. Julkisissa ja kaupallisissa rakennuksissa mukaan lukien asuinrakennusten kivijalkaliiketilat voidaan käyttää kirkkaita perusvärejä erottamaan ne selkeämmin muusta rakenteesta.

Rakennetusta ympäristöstä tulisi löytää vaihtelevuutta siten, että yhdessä se kuitenkin muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden. Asunto- ja talotyypit voivat olla erilaisia kunhan niitä yhdistää jokin elementti. Yksittäinen asunto voidaan tietyin ehdoin suunnitella hyvinkin omaleimaiseksi ja toisista erottuvaksi. Yksittäiset asuntoarkkitehtuurit voivat antaa alueelle erityisluonnetta, josta se muistetaan.

Myös asukkaille tehdyn nettikyselyn palautteesta on saatu hyviä huomioita. Kuten kyselyn palauteosiossa todettiin, suuri osa vastaajista toivoi uuden rakentamisen olevan arkkitehtuuriltaan Martinlaakson vanhaan rakennuskantaan sopivaa, tähän päivään ”päivitettyjä”, maustettuna väriruiskein. Haluttiin ekologista, vaihtelevaa ja ”vihreää” rakentamista.

Vantaa valmistelee uutta arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa. Työ tehdään vuoden 2014 aikana. Edellinen arkkitehtuuristrategia valmistui vuonna 2007. Valtioneuvosto hyväksyi 17.12.1998 valtakunnallisen arkkitehtuuripolittisen ohjelman, joka toimii ohjeena kaupunkien ohjelmatyössä. Ohjelmassa todetaan mm. että jokaisella kansalaisella on oikeus nauttia hyvästä ympäristöstä ja korkeatasoisesta arkkitehtuurista. Arkkitehtuuripolitiikan keinoin pyritään parantamaan rakentamisen laatua, antamaan sisältöä kestävän kehityksen periaatteisiin kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä lisäämään avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta. Nämä ovat myös maankäyttö-ja rakennuslakiuudistuksessa keskeisiä tavoitteita.

Kuvat 106-109. Asukaskyselyssä eniten valitut kuvat asuntoarkkitehtuurista

Rakennusperinnön turvaaminen, suojelukohteet

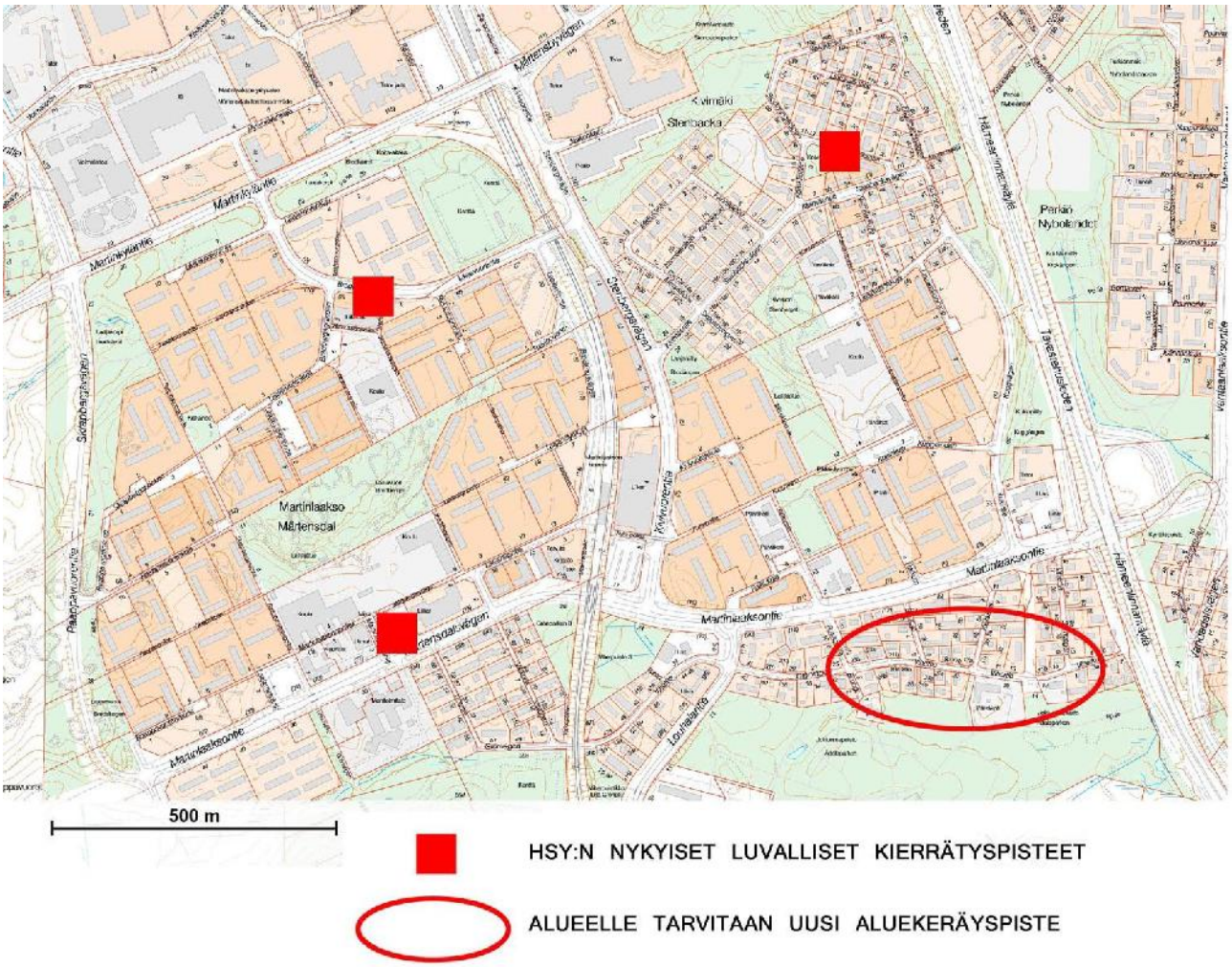
”Aluetta saneerattaessa vanhan säilyttäminen, mutta rakennuksien värikkyyden lisääminen”

Kulttuurihistorian kannalta merkittävimmät julkiset rakennukset keskittyvät Martinlaaksonpolun varrelle. Kiistattomin suojelukohde on Martinlaakson koulu. Yleisesti rakennusten suojeluperusteet tulee aina määritellä kaavatyön yhteydessä riittävin selvityksin. Maankäytön suunnittelussa tehdään tarvittaessa alueellisia ja rakennuskohtaisia kulttuuriympäristöselvityksiä.

Muuta

Tarkemmassa asemakaavasuunnittelussa erityisesti uusille asuinalueille tulee varata riittävät lumitilat. Samalla tulisi tutkia mihin voidaan sijoittaa mahdolliset lumien kaatopaikat. Kaavahankekohtaisesti voidaan esittää lumikuormille myös lähisiirtopaikkoja.

Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusien kierrätyspisteiden sijainnit on esitty kuvassa 110.

kuva 110. Aluekeräyspisteet

Eheyttä täydennysrakentamisella

" Martinlaaksoa pitäisi kehittää lähiöstä kaupungiksi"

"Lisää asukkaita tiivistysrakentamisen avulla. Kokeiluja esim. taloyhtiöt joissa olisi vähemmän autopaikkoja. Parkkitalojen tai -luolien rakentaminen jolloin vapautuisi tilaa asuntorakentamiselle. Uusien talojen kivijalkoihin liiketiloja."

"Viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rakentamista"

" Isoja puistomaisia pihoja ja ympäristöjä hyvien palveluiden äärellä."

"Yksi tärkein parannus olisi koirapuiston nykyaikaistaminen."

Pitkällä tähtäimellä Martinlaaksosta halutaan kehittää parhaimmat ominaispiirteensä säilyttävä vehreä ja tiivis, puutarhamainen kaupunki, jossa uudis- ja täydennysrakentaminen muodostaa selkeitä kaupunkimaisia kortteleita. Alkuperäinen kaupunkisuunnittelullinen ajatus Martinlaaksossakin oli kontaktikaupunki - tiivistä vastareaktiona metsäkaupungille. Nyt tiivis tiivistyy entisestään. Kehityskuvan yhteydessä tutkitaan alueella jo vireillä olevia rakentamisen alueita sekä ehdotetaan potentiaalisia täydennysrakentamisen paikkoja (lähinnä yleiskaavan pohjalta). Tällä hetkellä vireillä olevat asemakaavat ja asemakaavamuutokset mahdollistavat noin 68 000 k-m2 uutta asumista. Tämä tarkoittaa vähintään 1700 uutta asukasta. Lisäksi muut täydennysrakentamiseen tutkittavat alueet vireillä olevien hankkeiden lisäksi käsittävät enimmillään noin 40 000 – 50 000 k-m2 uutta asuinrakentamista, mikä tarkoittaisi noin 1000 - 1250 uutta asukasta. Uusi rakentaminen täytyy kuitenkin ajoittaa tarkasti siten, että alueet rakentuvat vähitellen, eikä kaikkea kerralla. Kaavamuutoksia voidaan harkita tontin omistajan aloitteesta.

Vireillä olevia ja muita potentiaalisia täydennysrakentamiskohteita

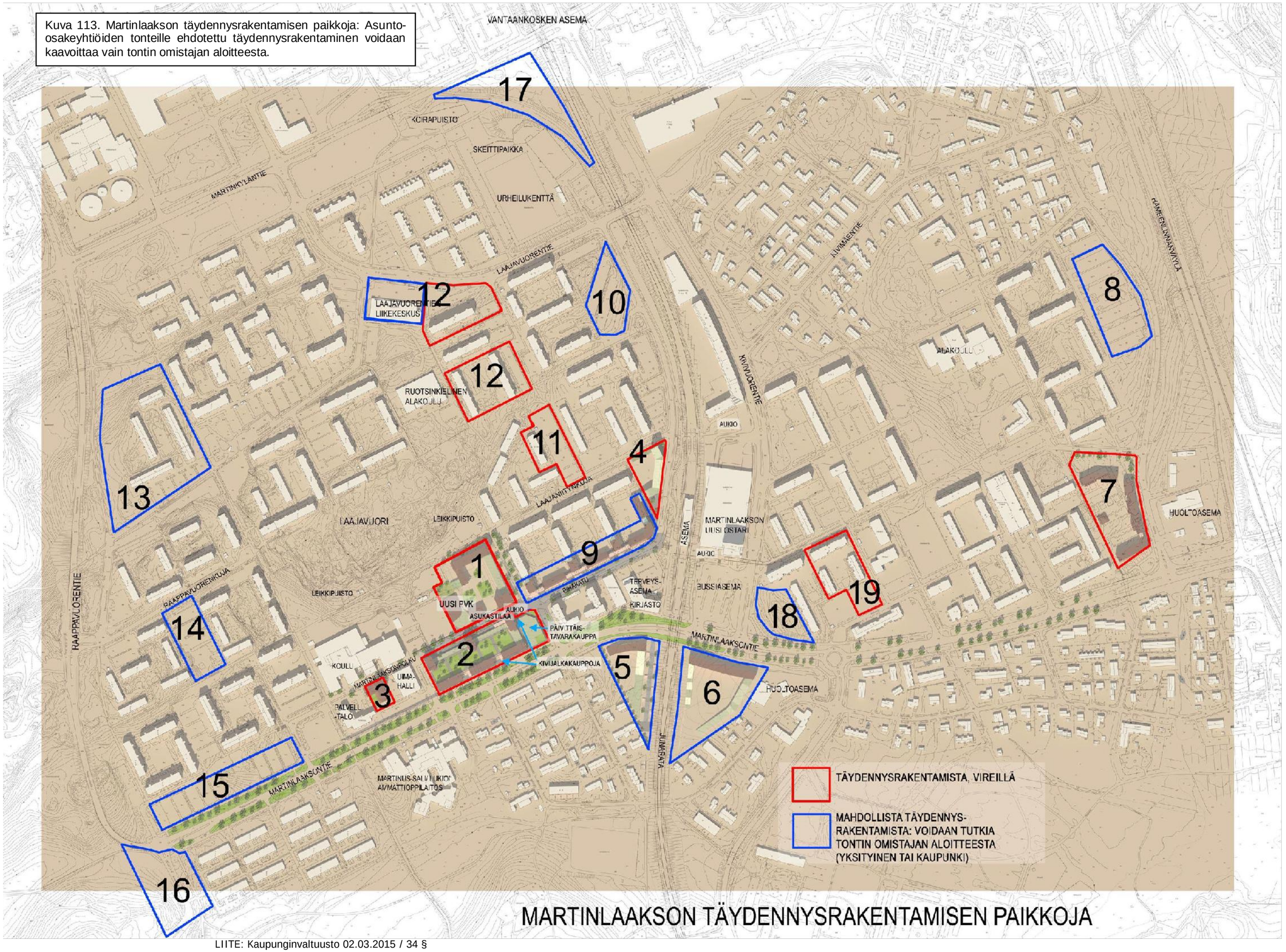
Kartalla on merkitty vireillä olevia kaavahankkeita sekä ehdotettuja täydennysrakentamisen paikkoja. Merkintä kartalla ei välttämättä tarkoita, että paikka tullaan rakentamaan, vaan tutkitaan, onko tontille mahdollista täydennysrakentaa. Myös muille kuin ehdotetuille paikoille voidaan ehdottaa täydennysrakenrtamista kehityskuvan periaatteiden mukaisesti. Asukastyöpajassa sekä karttapohjaisella nettikyselylllä kysyttiin myös asukkaiden mielipiteitä ja ehdotuksia rakentamisen paikoista.

Kuvat 111-112. Kuvia asemakaavamuutoksesta 002159, vammaisten ja senioreiden erityisasumista

Kuva 113. Martinlaakson täydennysrakentamisen paikkoja: Asunto-osakeyhtiöiden tonteille ehdotettu täydennysrakentaminen voidaan kaavoittaa vain tontin omistajan aloitteesta.

MARTINLAAKSON TÄYDENNYSRAKENTAMISEN PAIKKOJA

1 Laajavuoren koulun tontti, ”Elämänkaarikortteli”

- vireillä, asemakaavamuutos 002031, tontinluovutuskilpailu keväällä 2014
- Rakentamisen aloitus n. 2017
- n. 18 000 kem2 asumista
- 450 asukasta
- liiketilaa n. 200 kem2, päiväkoti, jonka yhteyteen yhteisöllistä tilaa
- Tontti kaupungin omistuksessa
- Laajavuoren koulu puretaan huonokuntoisuuden vuoksi. Viereinen Martinlaakson koulu on peruskorjattu ja laajennettu äskettäin. Vapaaksi jäävälle Laajavuoren koulun tontille on tarkoitus suunnitella asuinrakentamista sekä päiväkoti ja yhteisöllistä tilaa.

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallisten ja maisemallisten tavoitteiden toteutuminen. mm. liittyminen katutilaan ja muihin rajapintoihin
- Toiminnallisuus: mm. laadukas piha, toimintojen yhteensovittaminen, kivijalkakauppojen sijoittaminen, liikenteellinen sujuvuus, esteettömyys
- Asumismuotojen monipuolisuus
- Pihan laadukkaat suunnitteluratkaisut, mm. hulevedet.
- Yhteisöllisyyteen liittyvä suunnittelufilosofia: Päiväkotiin suunnitellaan sali, jossa on mahdollisuus pelata sählyä (20x10 m), ruokailutila (60-70 m2) ja kotikeittiö (20 m2). Näitä tiloja voidaan vuokrata kuntalaisille vapaa-ajan käyttöön. Tiloihin järjestetään erillinen sisäänkäynti.
- Päiväkodin yhdistäminen muuhun rakenteeseen (asuinkortteli ja koulu)
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Suunnitelman keskeinen lähtökohta on luoda Martinlaaksoon keskustakortteli, jossa kohtaavat eri-ikäiset ja eri elämänvaiheessa olevat ihmiset sekä palvelut ja virikkeellinen urbaani katuympäristö.
- Alue suunnitellaan yhdessä eteläpuolisen Martinkeskuksen tontin uuden asuinrakentamisen kanssa. Kulku elämänkaarikorttelin parkkipaikoille järjestetään maanalaisena Martinlaaksonpolun ali. Samalla taataan jalankulkijoiden kannalta turvallinen kulkuyhteys koululta asemalle.

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Laajavuorentien koulun paikan avoimuus säilytettävä*
- *Tärkeä Martinlaakson visuaalinen elementti ovat vaahterat! Jo Martinlaakson logo on muotoiltu vaahteranlehden ympärille. Tätä historiallista visuaalista omaleimaisuutta kannattaa ja pitää säilyttää.*
- *Martinlaaksonpolun varren kehittäminen tärkeää*
- *Laajavuoren koulun tilalle rakennettavat kohteet on suunniteltava niin, etteivät ne varjosta Laajaniityntie 8:n taloa enempää kuin nykyinen koulurakennus.*
- *Vanha koulu kannattaa purkaa ja rakentaa asumista tilalle.*
- *matalahko rakentaminen, jottei avaraa yleismaisemaa menetettäisi*
- *Pelialue säilytettävä*

2 Martinkeskuksen tontti

- vireillä, asemakaavamuutos 002178
- Rakentamisen aloitus n. 2016
- n. 18 000 kem2 asumista
- 450 asukasta
- liiketilaa n. 1000 kem2
- Tontti osin yksityisen, osin kaupungin omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinkeskuksen paikalle on tutkittu erilaisia vaihtoehtoja, mm. purkavia ja säilyttäviä. Nykytilassaan ostari ei voi kauan toimia. Se on jo melkein tyhjentynyt liikkeistä.
- Kaupungin teettämän Ostari-inventoinnin (Helasvuo & Vainio, 2008) jatkotyössä Martinkeskus on ehdotettu kategoriaan, jossa se voidaan purkaa, jos se on alueen kokonaisuuden kehittämisen kannalta toimivampi ratkaisu kuin säilyttäminen. Kaupunki on esittänyt ensisi-

jaisena vaihtoehtona tontille uutta asuinrakentamista, päivittäistavarakauppaa sekä kivijalkaliikkeitä. Vaihtoehdot tutkitaan tarkemmin ja tarvittavat lisäselvitykset teetetään kaavatyön yhteydessä.

- Martinlaakson kaupunkikuvallisten ja maisemallisten tavoitteiden toteutuminen. mm. liittyminen katutilaan ja muihin rajapintoihin, asuinkortteleiden suhde Martinlaaksonpolkuun
- Uusi rakentaminen täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- Päivittäistavarakaupan sijoittuminen ja sisäänkäyntien suuntaus
- huoltoliikenne, asiakaspysäköinti, asiakasliikenne, missä ihmisvirrat?
- kivijalkakauppojen toteutuminen, minkä tyyppistä liiketilaa?
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Alue suunnitellaan yhdessä pohjoispuolisen elämänkaarikorttelin (nykyisen Laajavuoren koulutontin) uuden asuinrakentamisen kanssa. Kulku elämänkaarikorttelin parkkipaikoille järjestetään maanalaisena Martinlaaksonpolun ali. Samalla taataan jalankulkijoiden kannalta turvallinen kulkuyhteys koululta asemalle.

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Martinkeskukseen uimahalli, ihan tavallinen*
- *Martinkeskusta ei tule purkaa. Päivittäistavara- ja pientarvikeliikkeitä Martinkeskukseen. HOK-Elannon ylivalta liikekeskuksen hallinnossa poistettava. Kirpparit pois, kunnon liikkeitä tilalle.*
- *Laajaniityntie 1:n, 8:n, Laajavuoren koulun ja vanhan Ostarin välinen aukio vaahteroineen ja muistolaattoineen on kaupunkikuvallisesti ja kaupunkihistoriallisesti Martinlaakson olennaisin paikka. Tämä pitää ehdottomasti säästää entisellään.*
- *Martsarin vanhan ostarin tilalle uusi ostari, johon yhdistettynä asuntoja, vanha alkaa olla jo aikansa nähnyt. Rakennuksessa voisi olla ravintoloita/kahviloita ja muutamia pienempiä kauppoja. Tässä voisi olla joku pienempi ruokakauppa.*
- *Toivottavasti tulee niitä kivijalkapuoteja/kahviloita/elämää*
- *Tärkeää, ettei liiketilojen kustannukset kohoa niin, ettei kivijalkakauppoja (päivittäistavara) saadakaan vanhan ostoskeskuksen tilalle.*
- *Vanha ostari säilytettävä ja ehostettava!*
- *Ulkoa käytäviä liikkeitä / kauppoja / kahviloita kävelytien varteen*
- *Jos vanha ostoskeskus puretaan, liiketiloja tuskin kannattaa enää keskittää jonnekin uuteen liikerakennukseen, vaan ripotella katutasoon esim. Martinlaaksonpolun ympärille.*
- *säästetään ostari ja tehdään siitä liikuntatila*

3 Erityisasumista

- vireillä, asemakaavamuutos 002159
- Rakentamisen aloitus n. 2015
- n. 3 000 kem2 vammaisten ja senioreiden asumista
- n. 70 asukasta
- Tontti kaupungin omistuksessa
- Huonokuntoinen nuorisotalo on tarkoitus purkaa ja paikalle rakennetaan erityisasumista omalle tontilleen.

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- esteettömät ja hyvät yhteydet virkistysalueisiin ja palveluihin
- viihtyisä piha
- julkisen liikenteen pysäkit ja parkkipaikat vieraille
- Asemakaavamuutoksen yhteydessä tutkitaan myös mahdollista VAV:n vuokra-asuntojen sijoittamista erityisasumisen yhteyteen.

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *purettavaan nuorisotaloon väliaikainen ruokajakelupiste (Vahti ry)*

4 kolmiotontti asumiseen

- vireillä, asemakaavamuutos 001946
- Rakentamisen aloitus 2018 jälkeen
- 3 500 – 4 500 kem2 asumista: tontilla 17575/1 sijaitseva nykyinen paikoitusalue muutetaan asuinkerrostalotontiksi
- 90-115 asukasta
- Tontti yksityisen omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- junaradan läheisyys: melu, näkymät, asuntotyypit
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttää maanalaista/pihakannen alaista pysäköintiä
- Uusi rakennusmassa tulee sijoittaa siten, että tontin länsipuolelle saadaan suojaisa ja aurinkoinen piha-alue, ja että asuntojen suuntaus olisi valon saannin kannalta mahdollisimman hyvä.
- Asuinrakennuksen korkein osa voisi toimia kaupunkikuvallisena kiinnekohtana Laajaniitynaukion päätteenä.

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *joutomaata*
- *kolmiotontti hyvä paikka rakentamiseen*
- *Nykyinen pysäköinitialue on yksityisessä omistuksessa eikä sinne voi kaavoittaa toistaiseksi mitään täydennysrakentamista.*
- *Tontti on yksityisaluetta ja sille on omistavilla taloyhtiöillä muuta käyttöä.*

5 Täydennysrakentamista radan länsipuolelle

- ei vielä vireillä
- n. 5 000 kem2 asumista
- n. 125 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- junaradan läheisyys: melu, tärinä, näkymät, asuntotyypit
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkatilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä*
- *Säilytettävä puistomaisena*
- *Radan ympäristö on hyvä ottaa käyttöön, nykyiset pusikot eivät ole edes virkistyskäytössä.*

6 Täydennysrakentamista radan itäpuolelle

- ei vielä vireillä
- n. 10 000 kem2 asumista
- n. 250 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- junaradan läheisyys: melu, tärinä, näkymät, asuntotyypit
- tulee rakentaa liiketilaa katutasoon Martinlaaksontien puolelle
- soveltuisi hyvin autottomille
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkatilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä*
- *ei liian korkeaa ja ihan kadun varteen, puro ja satakieli turvattava*
- *Säilytettävä puistomaisena*

7 Sato:n asuinkortteli

- vireillä, asemakaavamuutos 002209
- Rakentamisen aloitus n. 2016
- n. 11 700 kem2 asumista
- n. 290 asukasta
- Tontti yksityisen omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- melu, pihan suuntaus

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *uusi rakentaminen matalaa*
- *Rivitalot ovat vanhoja ja huonokuntoisa. Suunnitteilla olevat talot ovat aika korkeita.*
- *Tässä on hyvä mahdollisuus kehittää edustavaa "porttia" Martinlaaksoon Hämeenlinnan-väylän suunnasta tultaessa.*
- *Uudet asuintalot vanhojen tilalle.*

8 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. 10 000 kem2 asumista
- 250 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- suhde liikennemeluun
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Erinomainen paikka uudelle kerrostaloalueelle. Autopaikat rakennusten alle.*
- *en kannata*
- *Liikenteen melu? Muutoin sopiva täydennyspaikka.*

9 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- 2-8 -kerroksista?
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Suhde katutilaan: Laajaniitynkadun luonne pihakatuna tai pihakatumaisena katuna
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *korkeat talot ruutukaavassa -> tuulitunnelit*
- *autopaikat mietityttävät*
- *osa asukkaista vastustaa jyrkästi*
- *Laajaniityntie 8 - 12 tonteille ei tulla sallimaan täydennysrakentamista. Asuntojen arvo putoaa välittömästi mikäli kuvitteellinen rakennuksien muuri toteutetaan taloyhtiöiden omistamille tonteille.*
- *Nykyinen pysäköintialue on yksityisessä omistuksessa eikä sinne voi kaavoittaa toistaiseksi mitään täydennysrakentamista.*
- *Kuvitteellinen pihakatu ei onnistu. Liian kallis toteuttaa. Taloyhtiöt eivät salli rakentamista tonteilleen. Pihojen avoimmuus säilytettävä. Talomuuri pihojen eteläsivuille täysin absurdi ajatus.*
- *Sopii hyvin parkkikentille, rakennukset voisivat rajata katutilaa ja tarjota hieman liiketiloja.*
- *matalaa rakentamista, jottei väylästä tulisi kuilumainen ja kolkko*
- *ei missään tapauksessa täydennysrakentamista Laajaniityntielle*
- *Uudisrakennukset Laajaniityntie 8-12:n tonteille voidaan suoralta kädeltä unohtaa. Asukkaat eivät halua luopua viheralueistaan. (Alueen vihreys on olennainen asia miksi täällä asutaan!)*

10 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. 5 000 kem2 asumista
- n. 125 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Onko todellista potentiaalia? Onko nykyisten taloyhtiöiden kannalta taloudellisesti mielekästä / kestävää? Olisiko tässä kaupunkipientalokorttelille paikka? Pysäköintijärjestelyt? Vai skyscaper / urbaani olohuone / toiminnallinen kylätalo…*
- *Louhimalla nykyisen parkkipaikan Raiviosuonrinteen tasolle saadaan siihen 3 tasoinen parkkihalli ja sen päälle asuntoja kolmeen -neljään kerrokseen. U-muotoisen asuintalon sisäpiha (pitkä sivu Raiviosuonrinteen suuntainen) liittyisi päiväkodin leikkipihaan.*
- *Alueelle on muutenkin vaikea pysäköidä autoja, joten parkkihalli on ainoa mahdollinen rakennus kyseiselle tontille. Raskaalle liikenteellekkin voisi harkita muutamaa hyvin suunniteltua paikkaa kyseiseltä tontilta tai ainakin lähistöltä.*

11 Täydennysrakentamista tutkitaan

- vireillä, asemakaavamuutos 002245 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- n. x kem2 asumista -> tarkentuu suunnittelun edetessä
- n. x asukasta -> tarkentuu suunnittelun edetessä

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä
- Suunnittelussa tulee huomioida erityisesti viereisten asuinrakennusten sijainti

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- -

12 Sato/ Raiviosuonmäki

- vireillä, asemakaavamuutos 002249 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- n. 10 700 kem2 uutta asuinkerrosalaa (huom! osa vanhaa rakennuskantaa korvataan, hankkeen kokonaiskerrosala n. 18 000kem2)
- n. 270 uutta asukasta
- Tontti Sato:n omistuksessa

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Täydentää Laajavuorentien katujulkisivua
- Päivittäistavarakauppa palveluna edellytetään säilytettäväksi
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- *Täydennysrakentamisellä tässä kohteessa voitaisiin merkittävästi parantaa lähiympäristön laatua, joka on tällä hetkellä aika huono.*
- *Onhan tossa tilaa vaikka mille, mutta nyt toi kohta on ihanan avara. Jos nyt jotain pitää rakentaa, niin jokin hyvin matala rakennus esim. nykyiselle kukkakaupalle ja mahdollisesti jollekkin toiselle pienelle liikkeelle.*
- *Jos liiketalo puretaan, pitää varmistaa että pohjoisessa Martsarissa on tulevaisuudessa myös palveluita lähellä.*
- *Erittäin pieni maapläntti, ei mitään järkeä rakentaa! Mahtuu ehkä yksi talo.*

13 Täydennysrakentamista tutkitaan

- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- aluetta rajaavan metsävyöhykkeen ja ulkoilureitin suhde täydennysrakentamiseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana
- -

14 Täydennysrakentamista tutkitaan
- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:
- Uuden rakentamisen tulee sopeutua olemassa olevaan korttelirakenteeseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana
- *en halua tuohon rakennettavan taloa*

15 Täydennysrakentamista tutkitaan
- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:
- Keskeinen kohta Martinlaaksoon saavuttaessa, kaupunkikuvallisesti tärkeä alue
- Täydentää Martinlaaksontien katujulkisivua
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana
- *Kannatettavaa täydennysrakentamista. Ehkä näitä lähialueen kortteleita voitaisiin täydentää muiltakin osin pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyillä?*

16 Täydennysrakentamista tutkitaan
- ei vielä vireillä
- voidaan tehdä asemakaavamuutos yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:
- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- uudet liikennejärjestelyt ja pikaraitiovaraus
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä
- suuret liikennemäärät suhteessa asumisen luonteeseen ja sijoittumiseen

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana
- *Raappavuorentien suoristus n 16 kohdalla, tontti vapautuu rakentamiseen*

17 Täydennysrakentamista tutkitaan
- ei vielä vireillä
- tutkitaan asumiseen
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:
- Martinlaakson kaupunkikuvallinen kulmapiste
- uudet liikennejärjestelyt ja pikaraitiovaraus
- edellyttäisi pysäköintilaitosta tai maanalaista pysäköintiä

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana
- *hyvä paikka rakentaa*
- *pitääkö skeittipaikka siirtää?*
- *Tyhjä kulma, johon voi rakentaa, mutta vain siten, että soveltuu urheilupuistoon hyvin.*
- *Kentät eivät saa kärsiä, tärkeitä alueita alueen lapsille.*

18 Täydennysrakentamista tutkitaan
- ei vielä vireillä
- tutkitaan asumiseen
- n. x kem2 asumista, x asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:
- kaupunkikuvallisesti tärkeä kohta, yhdistyy aseman seutuun

- edellyttäisi maanalaista pysäköintiä
- maastonmuodot haastelliset

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- ehdotus tämän paikan täydennysrakentamiseen tullut asukaskyselyn kautta

19 Täydennysrakentamista pysäköintialueelle

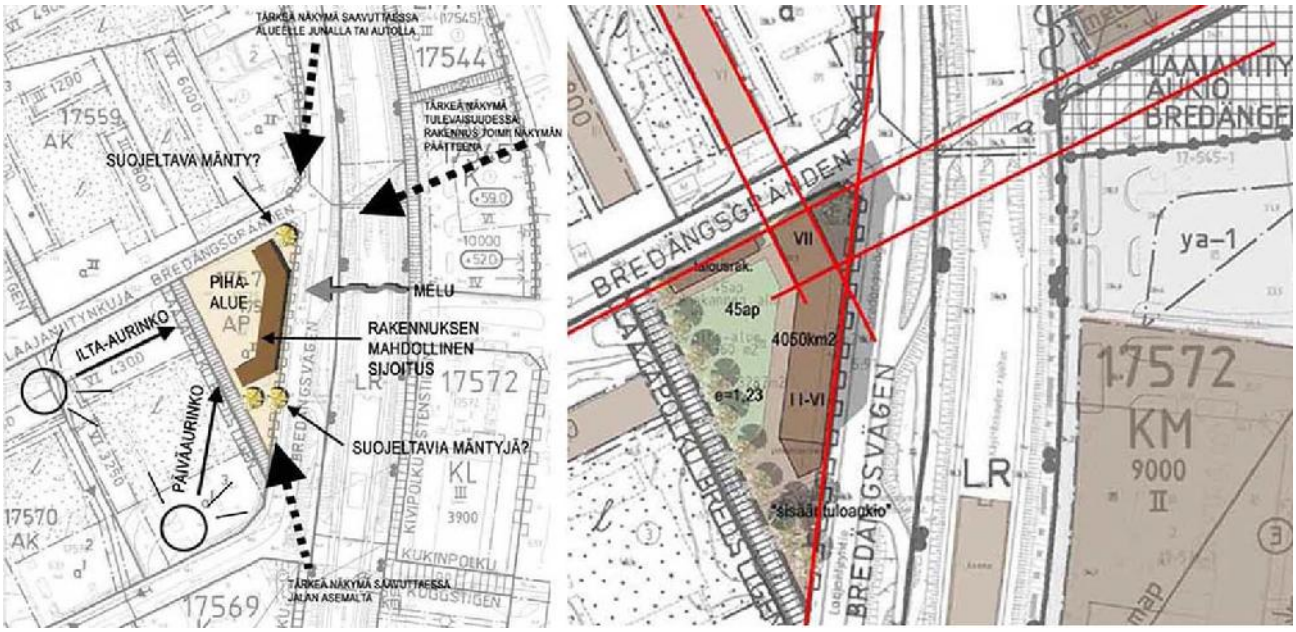
- vireillä, asemakaavamuutos 002257 (tullut vireille raportin nähtävillä olon jälkeen)
- uusi kuusikerroksinen kerrostalo nykyiselle pysäköintialueelle
- n. 2000 kem2 asumista, 50 asukasta

Erityistä suunnittelussa huomioitavaa:

- mm. pihan jäsentely

Asukaspalaute raportin nähtävilläolon aikana

- -

Kuva 114. kaupunkisuunnittelun luonnos tontinkäytöstä, kaavamuutos 001946 Laajaniitynkuja 2, täydennysrakentamiskohde 4

Kaavatalous

Kaavataloudella tarkoitetaan lähinnä maankäytön muutoksen aiheuttamia kustannuksia ja tuloja. Asemakaavan muutos aiheuttaa kunnalle ainakin kaavoituskustannuksia, yhdyskuntateknisen huollon (infra) rakentamistarpeita, mahdollisesti myös esirakentamista. Näitä peritään maanomistajilta kaavoitus-, toteuttamis- ja kunnallistekniikan sopimuksilla. Maanomistaja hyötyy silti kaavoituksella saatavasta rakennusoikeuden myynnistä, kunta puolestaan kiinteistö-, ja tuloveroina.

Myös palveluiden turvaaminen on olennainen osa tiivistyvässä palvelurakenteessa. Palvelut voidaan tuottaa tehokkaammin, kun niiden käyttäjiä on riittävästi. Palvelujen järjestämistä on viime vuosina kaupungin talouden parantamiseksi tehostettu, mikä on tarkoittanut esimerkiksi päiväkotien ja koulujen yhdistämisiä.

Martinlaakso on jo sen verran tiiviisti rakennettu alue, että täysin uutta infrarakentamista ei juurikaan tarvita; kadut, kaukolämpö-, vesi- ja viemärijohdot ynnä muut ovat jo hyvin pitkälti valmiiksi rakennettuja. Näiden kapasiteettia pitää tietysti tutkia ja tarpeen tulla lisätä, mutta ylipäätään tiivistyvä yhdyskuntarakentaminen tulee kaupungille edulliseksi ja sen edistäminen on toivottavaa. Myös autoilun tarpeen vähentäminen tiivistämällä rakentamista hyvien joukkoliikenneyhteyksien lähellä on kannatettavaa muun muassa ilmastovaikutusten vuoksi.

Rakentamisen taloudellisuus

Hankalaksi taloudellisen yhtälön saamisen toimivaksi varsinkin asunto-osakeyhtiöillä tekee etupäässä pysäköinti. Nykyiset laajat parkkikentät ovat olleet edullisia rakentaa ja ylläpitää, mutta tuhlaavat hyvää rakennusmaata. Nykyisten autopaikkojen korvaaminen rakenteellisella pysäköinnillä (kansiratkaisut, pysäköintilaitos, parkkihalli) on kallista, mutta tilalle saatava rakennusoikeus kompensoi tätä.

Karkeasti voidaan sanoa, että yhden maantasopaikan rakentamiskustannukset vaativat rakennuttajalle kymmenen neliön rakennusoikeutta ja on asunnon myyntihinnassa mitattuna kahden asuinneliön hinta. Rakenteellisen pysäköinnin hinta vaihtelee ratkaisusta riippuen ja on nelin- tai jopa kuusinkertainen maantasopaikkaan verrattuna.

Tulevaisuudessa todennäköisesti käy niin, että autopaikkojen rakentamiskustannuksia siirretään entistä enemmän autopaikkojen tarvitsijoille, mikä toisaalta helpottaa taloudellista yhtälöä rakennuttajan kannalta.

Esimerkki tiivistävän täydennysrakentamisen kannattavuudesta, Laajaniityntie 8-12

Esimerkissä on pohdittu aivan aseman vieressä sijaitsevien kolmen asunto-osakeyhtiön parkkipaikalle sijoittuvaa uutta rakentamista. Paikka on kaupunkikuvallisesti ja myös toiminnallisesti merkittävä.

Suunnitelma perustuu tilanteeseen, jossa viereinen koulutontti rakennetaan suunnitelman mukaisesti niin, että tontin alle rakennetaan pysäköintitaso. Täältä tehtäisiin yhteys viereiselle tontille ja läpi koko korttelin niin, että toinen kulkuaukko olisi Laajaniityntien ja Laajapolun risteyksen läheisyydessä. Jos tämä on vaikea toteuttaa voidaan Laajaniityn koulutontin sijasta toiseksi liittymäksi tutkia myös Laajaniityntien länsipäätä.

Tämän maanalaisen pysäköintirivin päällä olisi kansi, jonka päällä on myös pysäköintiä. Lisäksi Laajaniityntie 12 tontin pohjoispuolelle Laajaniitynkujan varteen tulisi uusia maantasopaikkoja. Lisäksi uusia maantasopaikkoja voitaisiin osoittaa Laajaniityntien ja Laajaniitynpolun kulmaan. Liiketilojen autopaikat sekä vieraspysäköinti voitaisiin ensisijaisesti saada järjestymään kadun varteen.

Autopaikkojen määrä on laskettu uudella normilla, joka on Vantaan keskusta-alueilla kokeiluluontoisesti käytössä vuoden 2018 loppuun asti. Tällöin autopaikkojen (ap) minimimäärä uusilla asuinrakennuksilla on 1 ap / 130 k-m². Vuodesta 2011 voimassa ollutta normi on kerrosneliöillä laskettuna melko sama, mutta siinä rajoituksen luo asuntojen lukumäärään sidottu normi 0.6 ap / asunto. Kumpaakin normia käytettäessä olemassa olevien autopaikkojen määrä on säilytetty.

Laajaniityntien varteen tulisi kaksi neljäkerroksista kerrostaloa ja itäosaan kuudesta kahdeksaan kerroksinen kerrostalo. Nämä eivät merkitsevästi varjostaisi olemassa olevien talojen reunustamia isoja pihoja, mutta näkymiä asunnoista ne tietysti muuttavat.

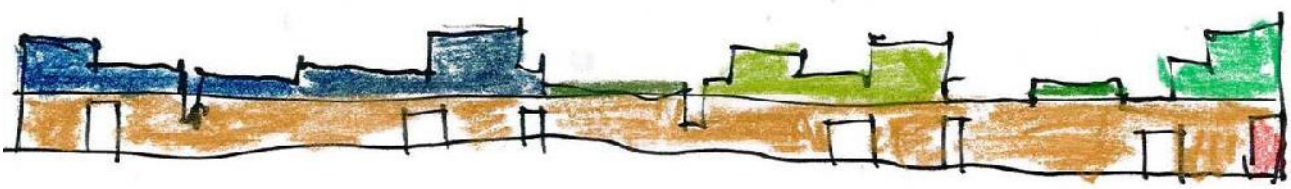
Tällaisella ratkaisulla saataisiin noin 12 000 k-m² - 14 000 k-m² uutta asuinkerrosalaa sekä lisäksi jonkin verran (esim. 600 k-m²) liiketilaa. Asuntoina tämä tarkoittaa 160 - 190 asuntoa (nykyisissä taloissa 288 asuntoa).

Taloudellinen vaikutus tonttien omistajille riippuu jonkin verran pysäköintijärjestelyistä: jos kaikki autopaikat toteutettaisiin rakenteellisena pysäköintinä, autopaikkojen rakentamiskustannukset söisivät rakennusoikeuden myynnistä saatavan tulon niin pieneksi ettei hanke olisi houkutteleva maanomistajalle tai rakennuttajaliikkeelle. Sen sijaan jo 40 maantasopaikan järjestäminen aikaansaa yli puolen miljoonan euron tulot mikä tekee noin 1700 euroa per nykyinen asunto. Myös tehokkaammalla rakentamisella saattaa olla tuloja nostava vaikutus.

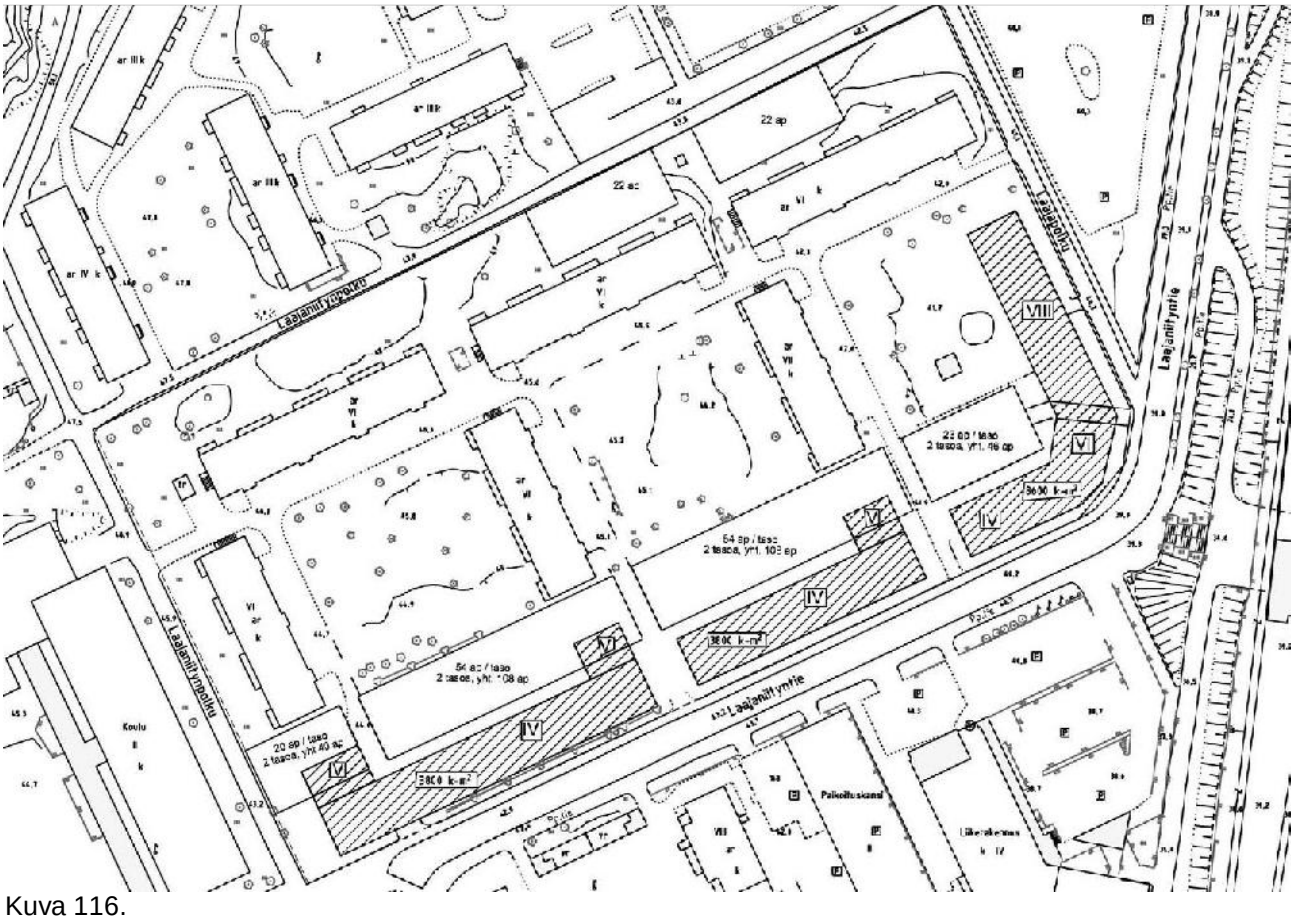
Karkea laskelma ei sisällä esimerkiksi johtosiirtoja tai kaupungille maksettavaa kehittämiskorvausta. Tässä voi olla nykyisen käytännön ongelma: asunto-osakeyhtiöillä ei ole mahdollisuuksia päästä kannattavaan tulokseen tiivistämishankkeissa, jos kaupunki edellyttää kehittämiskorvauksena puolta tulevasta rakennusoikeuden arvosta rahana. Esimerkiksi Helsingissä kehittämiskorvausta lasketaan vasta miljoona euroa ylittävältä osalta.

Asunto-osakeyhtiöiden saaminen mukaan tällaisiin hankkeisiin saattaa olla vaikeaa, koska ne vaativat asiantuntemusta sekä rakennuttamisesta että esimerkiksi asunto-osakeyhtiölaista ja vaivaa sekä laajaa yksimielisyyttä osakkaiden kesken.

Seuraavissa kuvissa rakennusmassoja on sijoitettu likimääräisesti ajatelluille paikoille.

Kuva 115.

Kuva 116.

Kuva 117. Näkymä aseman suunnalta Laajaniityntielle: viitteellinen kuva Laajaniityntien varren potentiaalisesta täydennysrakentamisesta

2.4 Sujuva ja turvallinen liikkuminen

”Turvallinen liikkuminen myös ikäihmisille”

”Martinlaakson vahvuus on hyvä joukkoliikenne”

”Alueella (ja alueelta) työssäkäyvien ihmisten liikkumistarpeiden (julkinen liikenne, yksityisautoilu ja kevyt liikenne) kartoitus ja niiden huomiointi suunnittelussa”

”Autot pois pyöräteiltä ja jalkakäytäviltä”

”Jättäkää Martinlaaksonpolku rauhaan ja pankaa kuriin autoilijat, jotka ajavat ostarin ylätasanteelle koulun ja lastentarhan vierestä.”

”Vihertielle jalkakäytävä.”

”Pyörätiet kuntoon,myös puistotiet.”

”Jos Martinlaaksoa kehitetään viihtyisämmäksi ja jalankulkuystävällisemmäksi, voisin tulevaisuudessa siirtää pyöräilylenkkini sinne ja jopa harkita muuttavanikin sinne, sillä Martinlaaksosta on hyvät julkisen liikenteen yhteydet muualle, esim. Helsinkiin ja Tikkurilaan.”

Kehityskohteita

Tavoitteet

Tavoitteena on edistää liikennejärjestelmän kestävyyttä ja tehokkuutta. Tulevaisuuden liikennejärjestelmä tarjoaa kaikille tasa-arvoiset liikkumismahdollisuudet ja tyydyttää kuljetustarpeet. Liikennejärjestelmä aiheuttaa vähemmän haittoja ihmisille ja luonnolle. Liikennejärjestelmä hyödyntää eri kulkumuotojen positiiviset vaikutukset Martinlaakson kehitykseen.

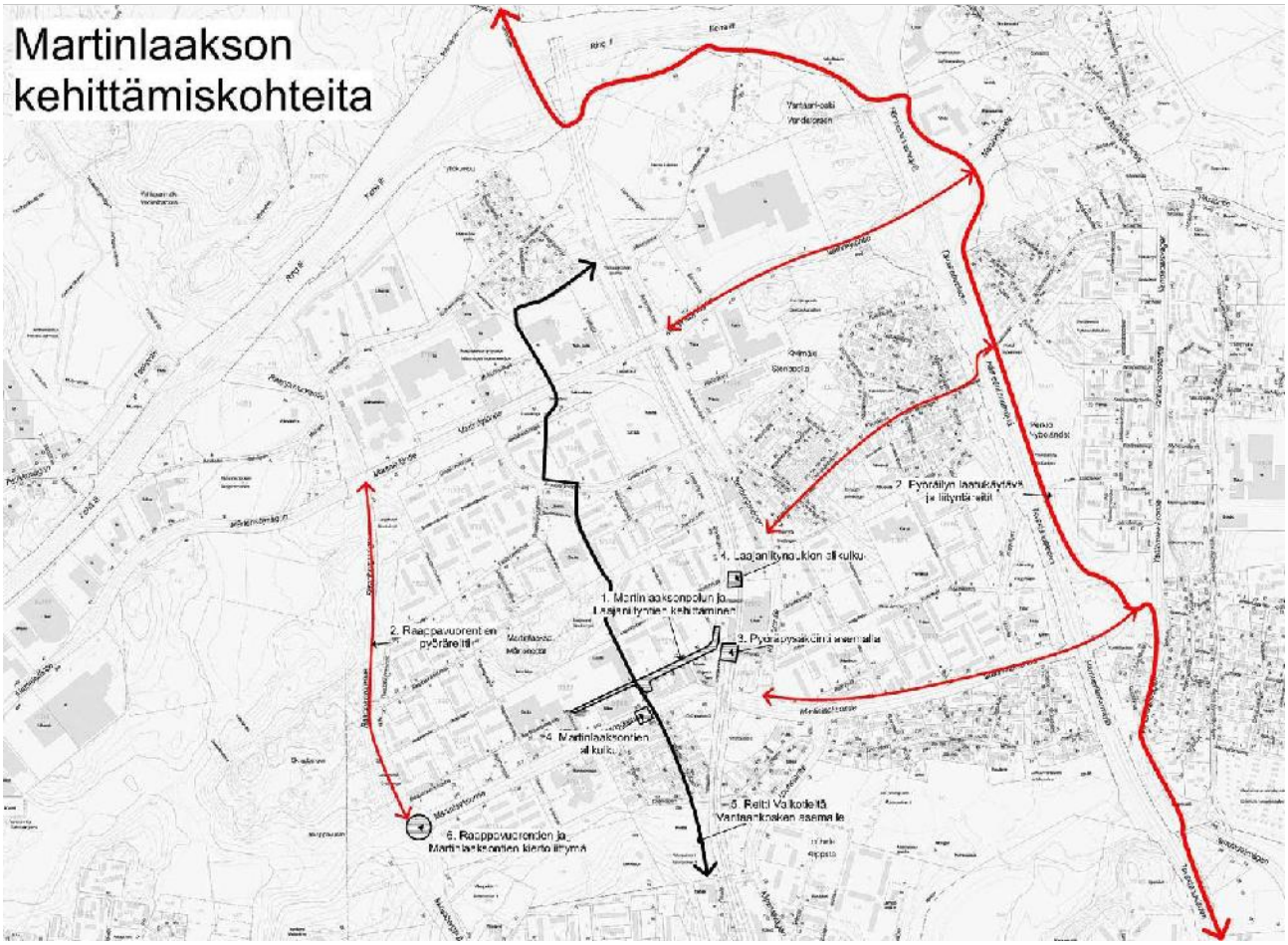
Tavoitteena on, että yhä useampi matka tehdään jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikissa ikäryhmissä. Eri kulkumuotoja yhdistetään entistä useammin ja matkanteon valinnanmahdollisuudet lisääntyvät. Myös autoliikenteen tarpeet turvataan.

Liikennejärjestelmää tulee tarkastella kokonaisuutena, jolloin eri katuluokista muodostuu liikkujille loogiset ja katuympäristö ohjaa liikkujaa turvalliseen liikennekäyttäytymiseen. Tarpeellisia kehityssuunnitelmia ovat muun muassa:

- nopeusrajoitusten tarkistaminen,
- autopysäköinnin järjestäminen,
- joukkoliikenteen parannukset ja pikaraitiolinjauksen suunnittelu,
- jalankulun ja pyöräilyn verkkosuunnitelmat,
- pyöräpysäköinti sekä
- esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden parannuskohteet.

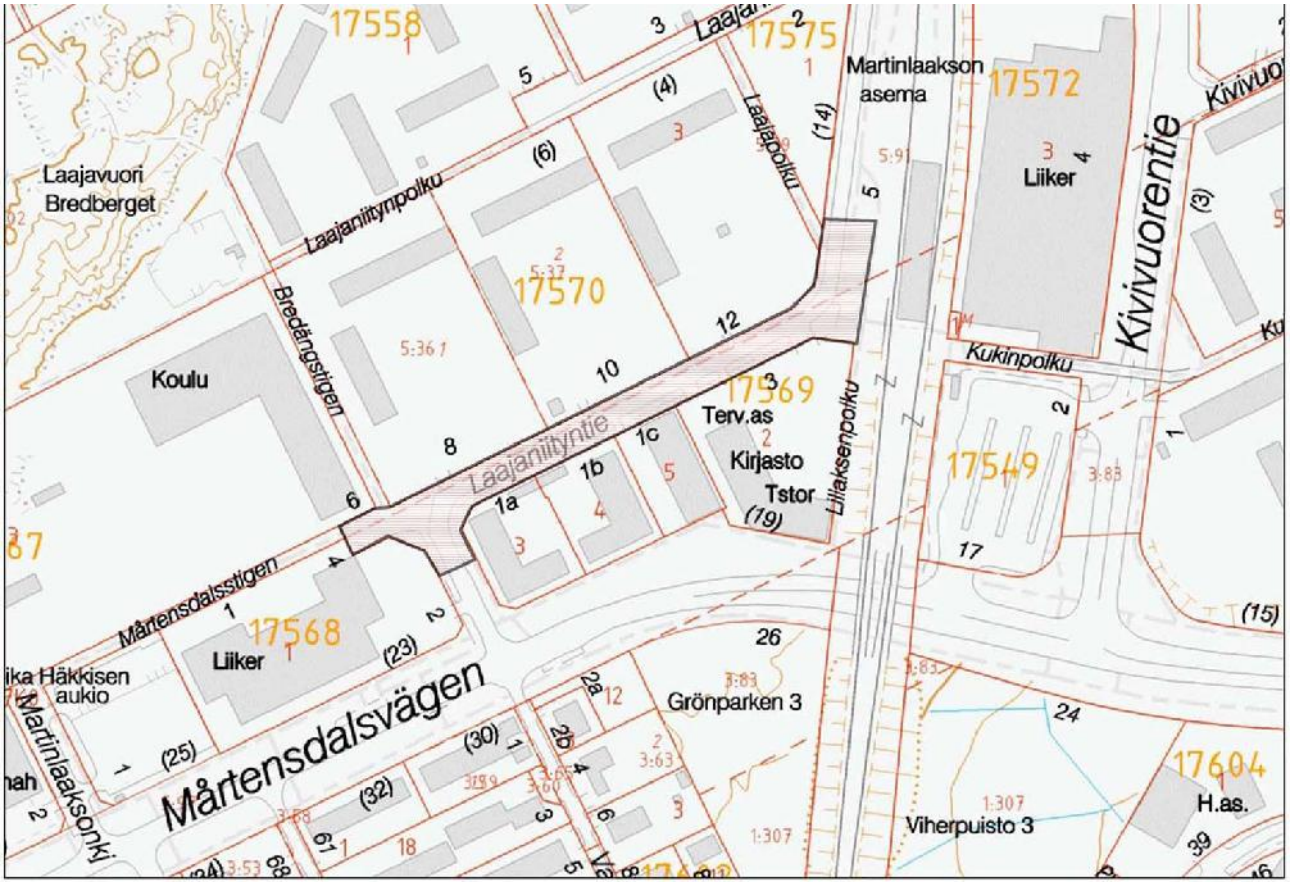
Yleiset kehittämiskohteet

Työn aikana tutkittiin tarkemmin Martinlaakson alueen kehittämiskohteita.

Kuva 118. Kehittämiskohteita

1. Laajaniityntien pihakatu

Kuva 119. Laajaniityntie

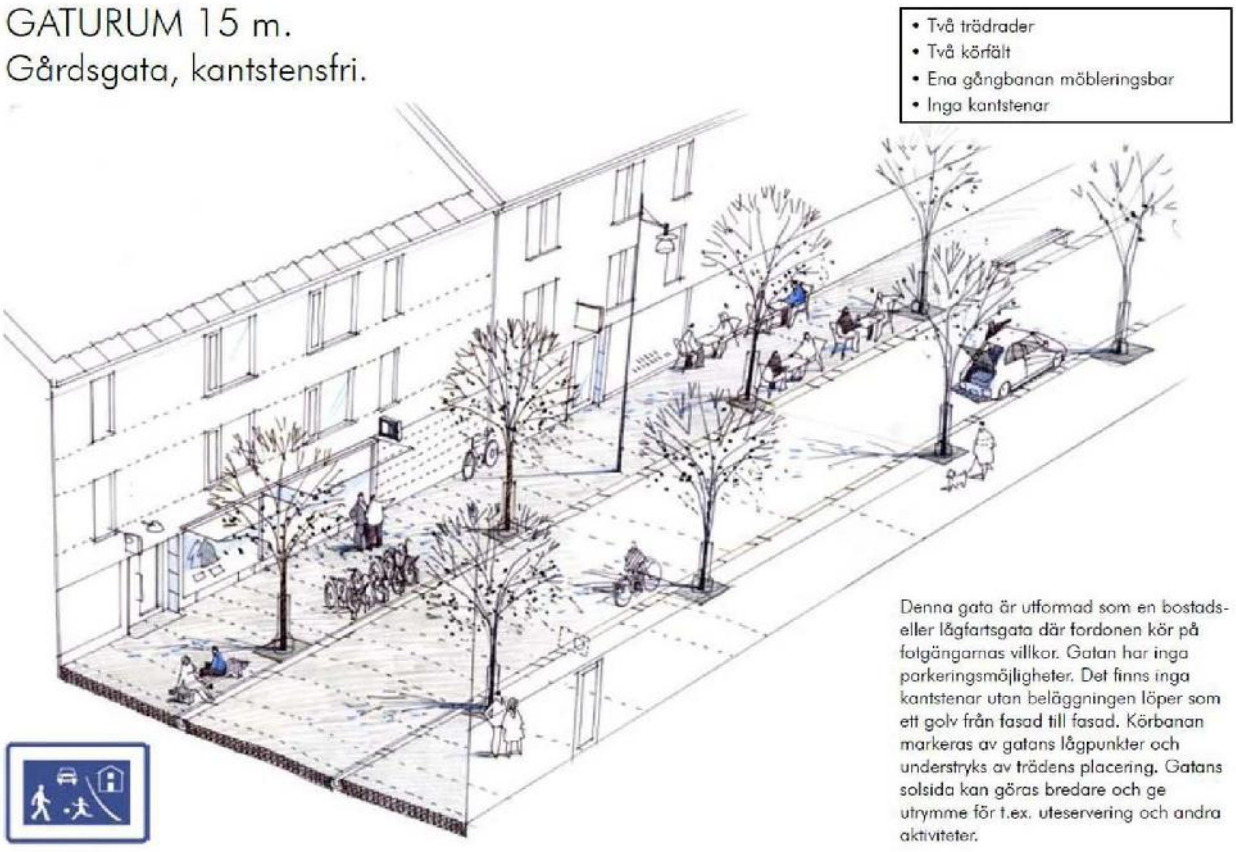
Laajaniityntie on nopeusrajoituksella 30 km/h oleva paikallinen kokoojakatu. Laajaniityntie on tärkeä jalankulun reitti Martinlaakson asemalle ja ostoskeskukseen. Martinlaaksonpolulta aseman kulmalle on noin 200 metriä. Katu toimii Martinlaaksonpolun jatkeena, mutta tällä hetkellä katu ei houkuttele kävelemään. Suoralla kadulla ajonopeudet saattavat helposti nousta yli nopeusrajoituksen.

Kuva 120. Laajaniityntie aseman suunnalta, Kuva 121. Laajaniityntie asemalle päin, Kuva 122. Laajaniityntie talvisena sunnuntaiaamuna

Martinlaaksonpolun kävelyreittiä asemalle on tarkoitus kehittää sosiaaliseksi tapahtumaraitiksi. Laajaniityntiellä on perusteltua säilyttää mahdollisuus ajaa moottoriajoneuvolla muun muassa viereisten asuinrakennusten asukaspysäköinnin, julkisten palveluiden ja pelastusteiden takia. Jalankulun, pyöräilyn ja ajoneuvoliikenteen sovittaminen kadulle viihtyisästi ja turvallisesti voidaan tehdä hillitsemällä liikenteen nopeuksia katuympäristön luonteen avulla.
Ruotsalaisessa Trafik för en attraktiv stad -suunnitteluohjeessa (TRAST 2006) on esimerkkejä eri katutyypeistä. Ohjeessa hyödynnetään laajalti ns. shared space-suunnittelufilosofiaa, jossa eri liikennemuotoja ei erotella toisistaan liikennemerkein ja väylin, vaan kadun kalusteiden ja materiaalien avulla osoitetaan pääasiallinen kulkupaikka. Katuympäristön luonne viestittää liikkujaa ajamaan hiljaa ja ottamaan muut huomioon. Liikenneympäristö on eri liikkumismuodoille tasa-arvoinen ja turvallinen (Mattsson 2010.).

Kuva 123. Pihakatu TRAST-ohjeessa (TRAST 2006)

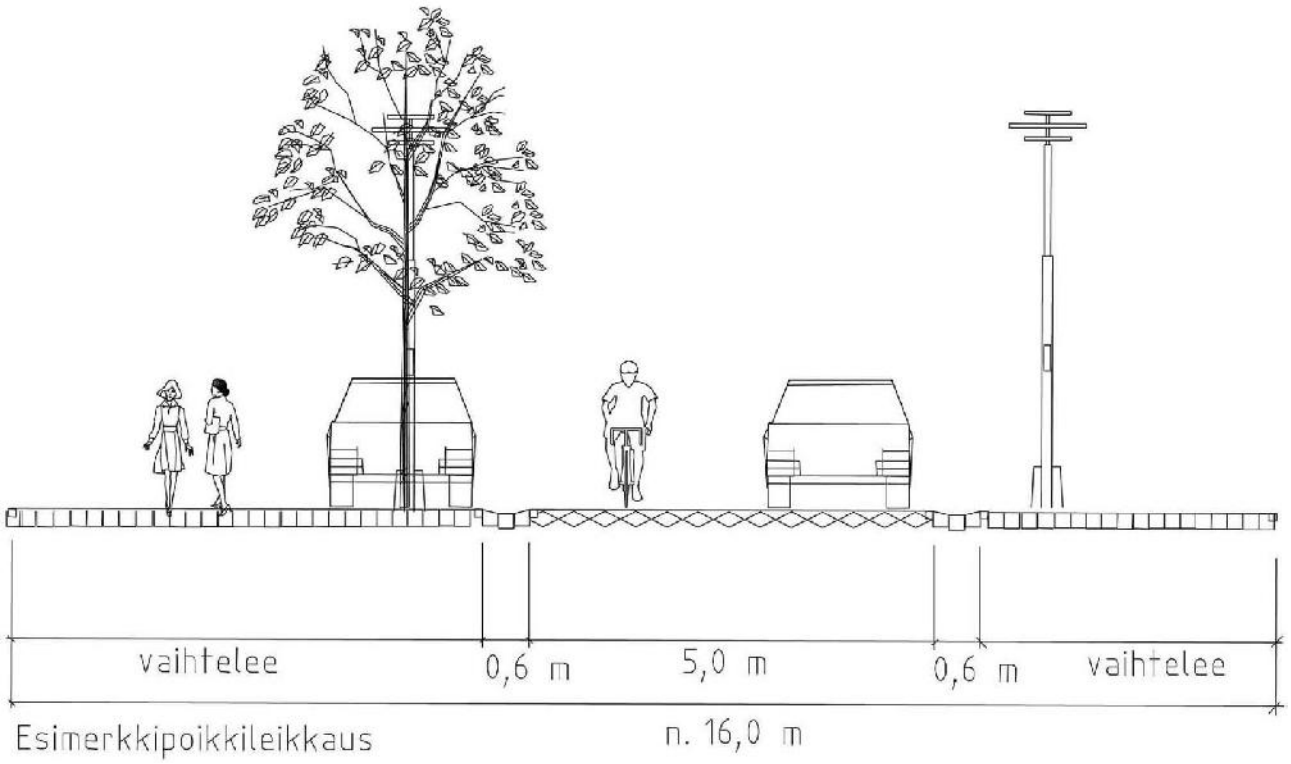

Kuva 124. Luonnonmukaista hulevesien hallintaa kadulla Berliinin Stralaussa. Kadun hulevedet valuvat painanteeseen, jossa on rehevää kasvillisuutta. Laajaniitynkujan hulevesien hallintaa voitaisiin toteuttaa tämän tapaisesti.
Kuva 125. Bussi- ja huoltoliikenteelle sallittu kauppakatu Kemptenissä Saksassa

Jos Laajaniityntien pohjoispuolelle sijoitetaan lisärakentamista, on myös Laajaniityntien luonnetta helpompi muuttaa. Laajaniityntien katutila on leveydeltään noin 16 metriä ja kadulla liikkuu liikennelaskennan perusteella suunnilleen samassa suhteessa autoja, jalankulkijoita ja pyöräilijöitä, joten se on otollinen pihakatumaiselle kadulle. Liikenteellisten ratkaisujen toimivuus tulee tarkastella erikseen tutkimusten avulla. Vaikka lisärakentaminen ei heti toteutuisikaan, tulisi Laajaniityntien luonnetta silti tutkia lähiympäristösuunnitelmassa.

Laajaniityntiellä moottoriajoneuvoille ja polkupyörille varattu kadunosa voidaan rajata muusta tilasta materiaalieroin, vesikouruin, pollarein, istutuksin ja kalustein. Nykyisin kadulla ei ole sallittu pysäköintiä. Asiakaspysäköintiä varten voisi osoittaa paikkoja esimerkiksi puiden välistä. Pihakatumainen osuus alkaa ja loppuu molemmissa päissä aukioilla, joissa ajoväylä voidaan rajata esimerkiksi pollareilla.

Kuva 126. Esimerkkipoikkileikkaus Laajaniityntiestä pihakatuna

2. Pyöräilyverkon kehittäminen ja pyöräilyn laatukäytävä

Martinlaakson autoliikenteestä eroteltu kevyen liikenteen verkko mahdollistaa alueen sisäisen liikkumisen turvallisesti ja nopeasti. Lyhyillä matkoilla pyöräilynopeudet ovat vähäiset ja liikkujien kesken aiheutuu vähän ongelmia.

Haasteita aiheutuu siellä, missä pyöräilynopeudet ovat suuremmat ja matkat pidempiä. Raappavuorentien suuntainen pääpyöräreitti kulkee talojen vierestä, jolloin varsinkin alamäessä nopeat pyöräilijät voivat aiheuttaa turvattomuuden tunnetta. Nykyisin pyöräilijöiden nopeuksia hillitään kukkalaatikoiden avulla. Lisäksi reittiä on vaikea hahmottaa, kun katua ei ole vieressä. Raappavuorentien mahdollisen saneerauksen yhteydessä pääpyöräreitti tulisi sijoittaa lähemmäksi katua.

Ongelmallisimmat paikat ovat alueen pääkaduilla, joissa pyöräliikenne risteää autoliikenteen kanssa ja joissa jalankulkuliikenne on vilkasta. Liikkujien nopeuserot aiheuttavat usein ongelmia yhdistetyillä jalankulku- ja pyöräteillä. Pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus tulee taata suunnitteluratkaisujen avulla.

Kuva 127. Pyöräilijöitä hidastamaan tehdyt kukkalaatikot Raappavuorenreunalla
Kuva 128. Kivivuorentiellä pyöräilyn tila on ahtaalla

Hollannissa ja Tanskassa etenkin työmatkapyöräilyä on pyritty edistämään tarjoamalla erityisen laadukkaita reittejä kaupunkien ja kaupunginosien välillä. HSL:n seudullisten pääpyöräreittien ja laatukäytävien määrittelytyössä (HSL, 2012) Helsingistä Kivistöön kulkevan laatukäytävä kulkee Martinlaakson kautta. Laatukäytävä on pitkämatkaisen pyöräilyn pääreitti, joka yhdistää tärkeimpiä asutus- ja liikekeskustoja toisiinsa ja jossa pyöräilylle taataan normaalia korkeampi palvelutaso. Laatukäytävälle asetettiin työssä eri maankäytön alueille erilaiset laatutasotavoitteet. Jalankulku erotellaan pyöräilystä selkeästi ja liittymäjärjestelyissä pyöräliikennettä suositaan aina kun se on mahdollista.

Laatukäytävän linjausvaihtoehtoja tutkittiin tarkemmin syksyllä 2013. Nykyinen nopea yhteys kulkee Hämeenlinnaväylän vartta ja sen kehittäminen on mahdollista pienillä investoinneilla. Reitti kuitenkin sijaitsee Martinlaaksosta hieman syrjässä, mikä vähentää sen houkuttelevuutta.

Toisena vaihtoehtona laatukäytävän tarkasteltiin kulkevan Louhelantieltä Kivivuorentietä pitkin edelleen Vantaankosken asemalle. Louhelantiellä ja Martinlaaksontien lyhyellä osuudella laatukäytävän sijoituksessa ei ollut ongelmia. Kivivuorentiellä laatukäytävän rakentaminen edellyttäisi kuitenkin paljon erilaisia toimenpiteitä, sillä katutilaa on niukalti.

Tarkastelussa ehdotettiin lopulta laatukäytävän sijoittamista Hämeenlinnanväylän varteen ja liityntäreittien kehittämistä.

3. Pyöräpysäköinti

Pyöräpysäköinnin tarjonta on olennainen osa pyöräilyn edistämistä. Uudisrakennuksissa tulee edellyttää helppokäyttöisien ja säältä suojattujen pyöräpaikkojen tarjontaa. Suurimmat pyöräpysäköintitarpeet kohdistuvat kouluihin, julkisiin palveluihin ja ostoskeskuksen alueelle.

Martinlaakson aseman pyöräpysäköinti ei vastaa nykyajan laatuvaatimuksia. Telineet ovat osittain rikki ja niihin saa pyörän vain eturenkaasta kiinni, mikä helpottaa pyörän varastamista. Viereisen ostoskeskuksen edessä on pyörätelineitä, jotka ovat myös ahkerassa liityntäpysäköintikäytössä runkolukitusmahdollisuuden vuoksi. Aseman kunnostuksen yhteydessä pyöräpysäköinnin laatuun ja riittävyyteen tulee kiinnittää erityisesti huomiota.

Kuva 129. Ostoskeskuksen hyvät pyörätelineet Kuva
Kuva 130. Martinlaaksontien alikulku
Kuva 131. Martinlaaksontien alikulku

4. Alikulut

Monet alueen alikuluista ovat saneerauksen tarpeessa. Erityisesti Martinlaaksontien alittava alikulku Valkotien vieressä on epäkäytännöllinen ja ahdas. Näkemäolosuhteet aukon reunalla ovat huonot, alikulkuun johtavat portaat ovat jyrkät ja varsinkin liikuntaesteiselle vaikeasti kuljettavat. Alikulku voisi toimia paremmin, jos reitistä pääsisi suoraan esimerkiksi kauppakeskuksen pihalle ja Martinlaaksonpolulle. Myös Laajaniityntieltä uudelle Laajaniitynaukiolle johtava alikulku kaipaa ehostusta.

5. Reitti Valkotieltä Vantaankosken asemalle

Myyrmäenraitilta Martinlaaksoon kulkeva reitti radan länsipuolta jatkuu Valkotien kautta. Valkotie on läpiajettava tonttikatu, jossa ei ole jalkakäytävää. Jalkakäytävän rakentaminen Valkotielle palvelisi reitin toimivuutta ja lisäisi jalankulkijoiden turvallisuutta.

Martinlaaksonpolulta pohjoiseen reitti yhdistää Martinlaakson etelä- ja pohjoisosan aina Vantaanlaakson asemalle asti. Reitti ei kuitenkaan hahmotu helposti. Reittiä voidaan parantaa muun muassa pienillä liikenneturvallisuustoimenpiteillä, valaistuksella ja viitoituksella.

6. Raappavuorentien ja Martinlaaksontien kiertoliittymä

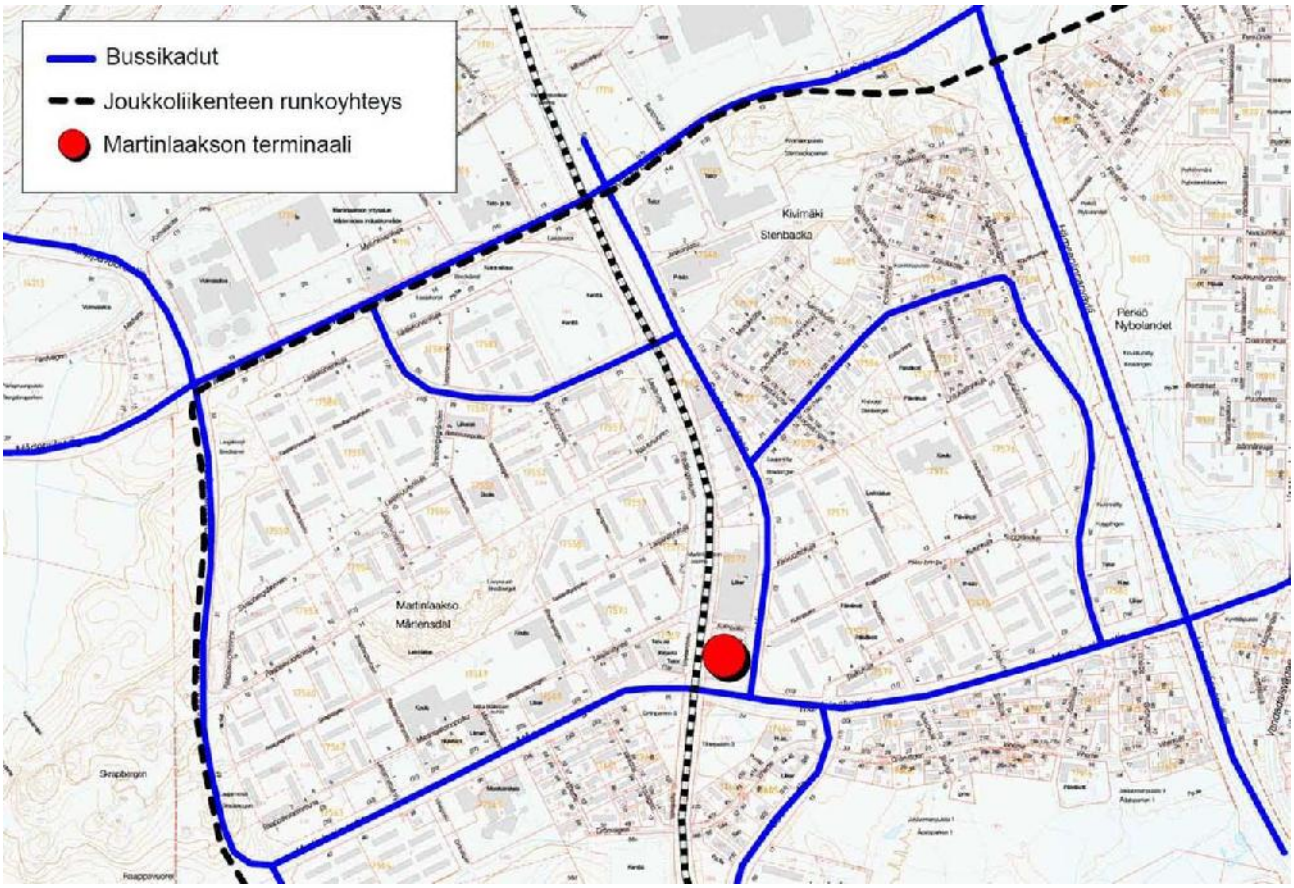
Raappavuorentien ja Martinlaaksontien välinen risteys on liikkujille haastava, sillä Raappavuorentie laskeutuu jyrkästi ja nopeudet ovat korkeat. Paikkaan on suunniteltu kiertoliittymää, joka parantaisi liikenneturvallisuutta.

Joukkoliikenteen kehittäminen

Runkoyhteys

Yleiskaavaan on merkitty joukkoliikenteen runkoyhteys Martinlaaksontieltä Raappavuorentielle. Tätä yhteyttä on tutkittu toteutettavaksi joko busseilla tai pikaraitiotienä. Linjaus kulkee Martinlaakson reunoja pitkin, mutta pysäkkien vaikutusalueet ulottuvat alueen sisälle. Runkolinjan pitkän pysäkkivälin johdosta Martinlaakson alueen kohdalle pysäkkejä tulisi todennäköisesti yksi Raappavuorentielle ja kaksi tai kolme Martinkyläntielle, jolloin alueen länsi- ja pohjoisreunan asukkaiden joukkoliikenteen palvelutaso nousee huomattavasti. Runkoyhteydellä voisi kulkea sen toteutuessa Myyrmäestä Martinlaakson kautta Pakkalaan, lentoasemalle, Tikkurilaan ja sieltä edelleen Hakunilaan ja Länsimäkeen.

Runkoyhteyden toteutumisaikataulusta ei ole suunnitelmia, mutta todennäköisesti se toteutuu ensimmäisessä vaiheessa tiheänä bussiyhteytenä. Kulkumuodosta riippumatta runkoyhteyden palvelutasoon kuuluu pysäkkien korkeatasoisuus ja esteettömyys sekä hyvät ja selkeät kävelyreitit pysäkeille.

Kuva 132. Martinlaakson bussikadut ja runkoyhteysvaraus.

Martinlaakson terminaali

Martinlaakson terminaali toimii bussi- ja raideliikenteen solmukohtana, joka sijaitsee Martinlaakson keskustassa uuden ostoskeskuksen edessä. Alueella on joitakin toiminnallisia ongelmia, joiden ratkaisemiseksi on käynnistetty suunnittelu. Pääpainona on bussien liikennöinnin sujuvoittaminen pienillä laiturien uudelleenjärjestelyillä sekä paikan löytäminen alueen saattoliikenteen lyhytaikaisille pysäköintipaikoille, jonka lisäksi tutkitaan taksiaseman siirtämistä keskeisemmälle paikalle.

Näiden pienten, nopeasti toteutettavien toimenpiteiden lisäksi terminaalista halutaan kehittää pidemmällä aikavälillä viihtyisä kaupunkitila, joka valaistuksen ja vihersuunnittelun avulla antaa kuvan turvallisesta ja mukavasta ympäristöstä. Myös terminaalin esteettömyyteen ja ajantasaiseen matkustajainformaatioon halutaan panostaa jatkossa.

Rautatieasema

Martinlaakson asema on pitkään herättänyt keskustelua muun muassa rähjäisyyden ja turvattomuuden takia. Esillä on ollut myös aseman muuttaminen niin sanotuksi kylmäasemaksi. Tällöin asemahalli purettaisiin. Nyt tekeillä olevassa aseman peruskorjauksen hankesuunnitelmassa (Tilakeskus) asema säilyy toistaiseksi lämpimänä asemana. Muuttaminen kylmäasemaksi olisi kallista. Asema on myös luokiteltu rakennushistoriallisesti arvokkaaksi, joten osittainen purkaminen ei tulisi kysymykseen. Asema on puhdaslinjainen aikakautensa betoniarkkitehtuurin edustaja, eikä kunnostuksessa saa hävittää aseman alkuperäistä arkkitehtuuria ja ilmettä. Hankesuunnitelmassa on esitetty rakenteiden ja pintojen kunnostamista ja uusimista sekä tarkistetaan asemalla olevien huonetilojen käyttöä verrattuna tilatarpeisiin. Myös valaistusta ja esteettömyyttä parannetaan. Asemahallista tehdään avarampi ja valoisampi. Pintoja graffitisuojataan. Peruskorjaustarve perustuu tilojen nykyisen huonon kunnon lisäksi Vantaan lähijuna-asemien kehittämisselvityksessä (YTV 2008) esitettyihin asemien turvallisuutta, esteettömyyttä, viihtyisyyttä sekä asematilojen käytön helppoutta parantaviin toimenpide-ehdotuksiin. Osa kunnostuksista on jo tehty.

Kuvat 133-135. Rautatieaseman nykytilanne

Pysäköinnin kehittäminen

Ajoneuvojen asukaspysäköinti järjestetään tonteilla tai erillisissä pysäköintilaitoksissa. Kaupunki haluaa edistää pysäköintilaitoksien rakentamismahdollisuuksia keskuksissa varmistamalla niiden kaavalliset edellytykset. Mahdollisten pysäköintilaitosten tai –alueiden tulee olla korkeatasoisesti toteutettuja ja sopia kaupunkikuvaan. Rakennushankkeeseen ryhtyvän on kyettävä suunnittelemaan pysäköintipaikkojen riittävä määrä ottaen huomioon rakennuksen koko elinkaari: kaupunki asettaa normeillaan asukaspysäköintipaikkojen osalta ainoastaan vaatimuksen vähimmäismäärästä ja toivoo suunnittelussa kiinnitettävän huomiota myös vieraspysäköinnin toimivuuteen. Asukaspysäköinnin oletettu tarve on aseman lähistöllä pienempi kuin vastaavasti kauempana sijaitsevilla alueilla, mutta siihen vaikuttaa myös moni muu tekijä. Polkupyörän käyttöä kulkumuotona edistetään muun muassa suunnittelemalla riittävän kokoiset laadukkaat ja helposti käytettävät pyörän varastointimahdollisuudet ja muut oheistilat tonteille.

Kuva 136. Pysäköintitalo Kemptenissä.

Esteettömyys

Mahdollisuus itsenäiseen liikkumiseen on keskeinen elämänlaadun tekijä, eikä ympäristön tulisi sulkea ketään ulkopuolelle vaan mahdollistaa kaikkien yhdenvertainen toiminta. Esteetön, kaikille soveltuva liikkumisympäristö on itsenäisen ja omatoimisen elämän edellytys (Vantaan esteettömyysohjelma). Myös Vantaalla esteettömyys tarkoittaa kaikkien mahdollisuutta liikkua ja toimia omien halujensa ja tarpeidensa puitteissa. Esteettömyys ei tarkoita vain liikuntaesteisten mahdollisuutta liikkua kaupungissa, vaan se sisältää myös kaikki aistivammaiset sekä henkilöt, joiden havainnointi- ja toimintakyvyssä on rajoitteita. Erilaiset ihmiset tarvitsevat siten erilaisia asioita esteettömyyden toteutumiseksi. Jollekin riittää korjaukset fyysisessä ympäristössä, toiset tarvitsevat kuljetuspalveluita ja avustajaa. Esteetön ympäristö on hyväksi kaikille kuntalaisille, sillä se helpottaa myös esimerkiksi lastenvaunujen ja matkalaukkujen kanssa liikkumista.

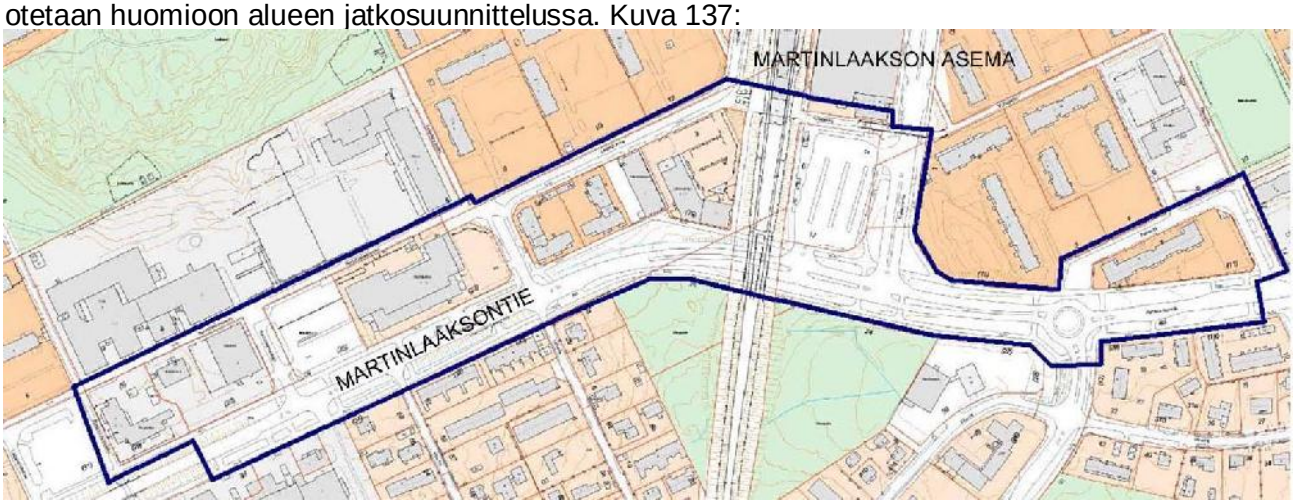
Ympäristö tai yksittäinen rakennus on esteetön, kun se on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä, ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin ja kerrostasoihin on helppo kaikkien päästä. Tilat ja niissä olevat toiminnot ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja loogisia. Esteetön ympäristö auttaa kaikkia tilojen käyttäjiä, sillä esimerkiksi tavaroiden kuljettaminen, siivous ja tilojen huolto helpottuvat fyysisesti esteettömässä ympäristössä.

Esteetön joukkoliikenne kattaa koko matkaketjun. Se koostuu monesta osatekijästä, muun muassa kaikkien käytettävissä olevista liikennevälineistä ja niitä palvelevista pysäkki- ja laiturirakenteista sekä asema- ja terminaalirakennuksista ja informaatiojärjestelmistä. Turvallisuus vähentää tapaturmia. Esteettömyys ei yleensä tule rakennusvaiheessa kalliimmaksi, vaan vaatii vain hyvää suunnittelua ja suunnitelmien toteuttamista. Esteetön ympäristö mahdollistaa itsenäisen asumisen tai asioimisen henkilöille, jotka huonosti toimivassa ympäristössä olisivat toisten avun varassa.

Vantaan kaupunki edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta huomioimalla esteettömyyden suunnittelun lähtökohtana. Joukkoliikenteen esteettömyyttä edistetään yhteistyössä HSL:n kanssa. (Vantaan vammaispoliittinen ohjelma ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2012-2016) Kaupunki tekee yhteistyötä vammaisneuvoston ja vammaisjärjestöjen kanssa vammaisten ihmisten osallisuuden kehittämiseksi päätöksenteossa. Kestävän kehityksen periaatteet ovat mukana Vantaan kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa.

Martinlaakson kehityskuvan esteettömyystavoitteet

Martinlaaksontien varteen uimahallin ja palvelutalon väliin suunnitellaan vammaisten erityisasumista. Alueen rakentaminen esteettömäksi ympäristöksi on haaste. Tavoitteena on Martinlaaksontien pysäkkien (Martinlaaksonkujan kohdalla) muuttaminen esteettömiksi. Martinlaakson aseman seudun esteettömyyden toteuttaminen on suuri tulevaisuuden haaste. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille kuvan 137 mukaisesti. Selvityksessä on määritelty rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa. Kuva 137:

2.5 Elinvoimainen Martinlaakso

”Raikkautta, kansainvälisyyttä lisäämällä kahviloita, ravintoloita, liikkeitä ja palveluita”

”Taidetta, piirroksia, erilaisia viherkasveja ja joku osa polusta voisi olla "sisustettavissa" aina kuluvan vuoden ajan mukaan”

”kesätori olisi todella mukava”

” Uusia tarhapaikkoja, lapsiperheitä tullut lisää ja kaikki eivät mahdu päiväkoteihin, ilmaisharrastusmahdollisuuksia nuorille, leikkipuistoja joihin olisi mahdollista myös koti äitien päästä lastensa kanssa päivällä ja uusia leikki paikkoja.”

Keskeinen osa elinvoimaista kaupunkia ovat elinvoimaiset ja omaleimaiset asuinalueet. Kasvavan kaupungin ideaalissa kehitys ei saa rajoittua vain sen historiallisen, hallinnollisen tai kaupallisen keskustan kehittämiseen vaan myös asumispainotteisia suuralueita tulisi kehittää ja vaalia osana monikeskuksista kaupunkikokonaisuutta.

Erityiseen tärkeää tämä on yhdyskuntarakenteeltaan sirpaleiselle ja aidon monikeskuksiselle Vantaalle. Kaavoittajien, rakennuttajien ja asukkaiden yhteisin toimin tuleekin huomioida se että sekä uudet että vanhat asuinalueet kehittyvät viihtyisiksi, omaleimaisiksi ja ihmisiä kiinnostaviksi asuinalueiksi joihin asukkaan voivat samaistua, kiintyä ja juurtua.

Asuinalueen kiinnostavuutta, toiminnallisuutta ja elinvoimaa lisäävät alueen yleisen viihtyisyyden, ympäristön turvallisuuden sekä liikkumisen helppouden rinnalla sieltä saatavissa olevat palvelut - niin julkiset kuin yksityiset. Myös alueen omaleimaisuutta tukevat tapahtumat ja yhteisöllisyyttä lisäävät kohtaamisen tilat ja kaupunkiympäristöt ovat merkittävä osa niin alueen kiinnostavuuden kuin maineenhallinnan näkökulmasta.

Uusien ja jo olemassa olevien asuinalueiden kehittämisessä olisi tärkeää turvata tai ennemminkin lisätä paikallista kivijalkayrittäjyyteen sopivaa, ihmisten kohtaamista mahdollistavaa ja kiinnostavaan viipyilyyn kannustavaa ja ihmismittakaavaista kaupunkiympäristöä. Paikallista kaupallista rakentamista tukemalla voidaan turvata myös asuinalueiden viihtyisyys, ympärivuorokautisuus sekä soveltuminen myös mahdollisimman hyvin myös ikäihmisille sekä autottomille talouksille.

Kaupunkien ja asuinalueiden välisessä eräänlaisessa asukaskilpailussa tärkeään asemaan nousee erottautuminen omaleimaisella ja kiinnostavalla tavalla. Siksi niin uusille kuin erityisesti vanhemmille asuinalueille keskeinen kilpailuetu olisi kyky luoda alueelle omintakeista profiilia, korostaa sille omaisia tunnuspiirteitä tai vahvuuksia (asumismuotoja, profiloivia työpaikkakeskittymiä, oppilaitoksia, harrasteympäristöjä, kaupunkikulttuurin muotoja, tms), huolehtia näitä vahvuuksia tukevasta mainetyöstä sekä rakentaa niitä tukevia kiinnostavia, ihmismittakaavaisia julkisia tiloja.

Virikkeellinen ja eloisa keskusta

Yhteisöllisyys, sosiaalinen aspekti suunnitteluun
Suunnittelun keinoin pyritään luomaan yhteisöllisyyttä tavoitteena elävä kaupunkikeskusta, jossa asutaan, tehdään töitä ja vietetään vapaa-aikaa. Alueelle suunnitellaan solmukohtia, joissa ihmisten "polut" risteävät, sekä turvallisia paikkoja, joissa asukkaat tapaavat toisiaan ja viettävät vapaa-aikaa. Näitä solmukohtia ovat esimerkiksi aukiot, raitit, pihakadut, yhteispihat. Tavoitteellisessa kaupunkikeskustassa asuu eri-ikäisiä ihmisiä ja erilaisia perhekuntia, myös yksin eläviä. Asemakaavoilla pyritään tarjoamaan monipuolinen talotyyppien ja niiden yhdistelmien, huoneistojakauman ja hallintamuotojen tarjonta. Ajatuksena on, että alueen sisällä voidaan muuttaa ihmisen elinkaaren mukaisesti; yksiöstä kaksioon, kaksiosta perheasuntoon jne. Tämän takia asuntojen muunneltavuuden tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Yhteisöllisyyden syntymiseen tarvitaan aikaa. Suunnittelulla voidaan kuitenkin luoda potentiaalinen kasvualusta yhteisöllisyydelle.

Ihmisten välistä kanssakäymistä voidaan lisätä suunnittelun keinoin, esimerkiksi sekoittamalla toimintoja ja käyttötarkoituksia (’mixed land uses’/ ’mixed uses’). Ihmiset myös haluavat viettää aikaa sellaisissa tiloissa, missä inhimillinen ja pieni mittakaava. Tämän vuoksi on tärkeää, että kävelykatujen ja aukioiden rakentamisessa kiinnitetään huomiota katutason mittakaavaan ja arkkitehtuuriin. Vaikka aukiota ympäröivät tai kävelykadun viereiset rakennukset olisivatkin korkeita, tulee katutasolle silti välittyä inhimillinen mittakaava. Tämä voidaan saavuttaa esimerkiksi terassoimalla rakennusmassaa (kuva 138) tai kiinnittämällä erityistä huomiota katutason julkisivun suunnitteluun (kuvat 138-142).

Kuvat 138-139.

Kuvat 140-142.

Kadun varren kivijalkakerroksen sekä varsinaisen katutilan tulee tarjota erilaista informaatiota ja virikettä ympäristöstä. Näitä ovat erilaiset kadun varren yksityiskohdat, elämykset ja ”visuaaliset kohokohdat".

- *Esimerkkejä:*
  - ihmiset: lapset leikkivät, hääparin seuraaminen, katumuusikot, tapahtumat
  - pikkukaupat ja niiden näyteikkunat, näyttelyt, lehtikioskit ja niiden lööpit, valokuvanäyttely ikkunassa
  - opasteet, kyltit, tienviitat
  - kadun kalusteet: pysähtymispaikat, penkit, katulamput, jne.
  - arkkitehtuuri: värit, materiaalit, muodot, sommittelu

Kuva 143.

Erilaiset tapahtumat ja aktiviteetit tuovat ihmisiä kaupunkitiloihin; kaduille, toreille ja aukioille. Julkisten tilojen sijainti on tärkeä. Asuinalueilla tämä tarkoittaa lähinnä puoli-julkisia ulkotiloja, kuten pikkukatuja ja aukioita. Aukion vetovoima on usein juuri sen sijainnissa. Tori tai aukio tulisikin sijaita kevyen liikenteen solmukohdassa palveluiden vieressä. Aukion tai torialueen suunnittelun kannalta tärkeitä asioita ovat mikroilmasto luominen, valoisuusolosuhteet sekä kadun kalusteiden luonne ja sijoittelu. Aukiolla tulisi olla jotain aktiviteetteja, jotain visuaalista mitä seurata tai jotain mitä kuunnella, haistaa tai koskettaa. Ihmisen tulisi voida käyttää kaikkia aistejaan ympäristön havainnoimiseen.

Ympäristön havainnointi eri aistien avulla (Jan Gehl: 2001):

- *Kuulo*
  - alle 7 m: melko tehokas/ 7-35 m: luentosalit/ yli 35 m: kuuleminen heikkenee
  - keskustelu, lasten leikkiminen, musiikki, askeleet, ulkoilman äänet, eläimet, luonnonäänet: tuuli, sade jne.
- *Hajuaisti*
  - alle 1m: heikot tuoksut iholta, hiuksista ja vaatteista/ 2-3m: parfyymi/ 5-30m: tuoreen leivän tuoksu, kahvipaahtimo etc.
- *Näkö*
  - 100m: erottaa ihmisen hahmon
  - 70-100m: erottaa sukupuolen, summittaisen iän ja tekemisen
  - 30m: kasvon piirteet, tarkempi ikä/ 20-25m: tunteet ja mieliala
  - 1-3m: yksityiskohdat
- *Tunto*
  - pintamateriaalit, luonto
- *Tasapaino*
  - portaat, luiskat, rampit, parvekkeet ym.

Urbaanin sykkeen alueen katutilojen tarkemmassa suunnittelussa hyödynnetään Jan Gehlin (2001) huomioita onnistuneesta julkisesta ulkotilasta:

Hyödynnetään sosiaalisia etäisyyksiä suunnittelussa:
- 0-0.45m: intiimi
- 0.45-1.3m: henkilökohtainen (läheiset ystävät, perhe)
- 1.3-3.75m: sosiaalinen (keskustelu tuttujen esim. naapurien kanssa)
- 3.75-…m: "julkinen" etäisyys

Ulkona oleskelua edesauttavat suunnittelulliset tekijät (Jan Gehl):
- *Käveleminen*:
  - enintään 400-500m etäisyys
- *Seisoskelu*:
  - pollarit/ jotain, johon nojata/ auringonsuojat/ pylväät/ jne.
  - suojattu paikka, ei esillä: "selusta turvattu"
- *Istuskelu*:
  - syöminen, juominen, lukeminen, pelien pelaaminen, auringonotto, ihmisvilinän seuraaminen, juttelu
  - penkit, suihkulähteiden reunat, aidanteet, muurit, istutuspenkkien reunat, portaat
  - vähintään 100 m välein sijoitettuna

Aktiviteetit:
- *1. Pakolliset tärkeät aktiviteetit*
  - työmatka
  - koulumatka
  - kauppamatka
  - bussin odottelu
- *2. Vapaaehtoiset aktiviteetit*
  - ulkona jaloittelu, lenkkeily, kävely
  - istuskelu auringossa
  - ihmisvilinän seuraaminen
- *3. sosiaaliset aktiviteetit*
  - lasten leikkiminen
  - tervehtiminen
  - keskustelut
  - yhteisölluiset aktiviteetit, kyläjuhlat jne.
  - passiiviset kontaktit: “nähdä ja kuulla”

Sosiaaliset kontaktit
- *Intensiteetti*
  - läheiset kontaktit – ystävät – tutut – sattumalta tavatut kontaktit – passiiviset kontaktit
  - mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin kaikilla näillä tasoilla
  - ihmisiä yhdistää: sama matka, kiinnostukset kohteet, naapuruus – sama pihapiiri, kulttuuritausta, asuinpaikka yleensä, yhteiset ongelmat tai ilonaiheet

Erityisryhmien huomioiminen katutilan suunnittelussa
Erityisesti lapset tarvitsevat sellaisia inspiroivia ympäristöjä, jotka antavat haasteita ja virikkeitä ajattelulle ja luovuudelle. Tulisi suunnitella paikkoja, jotka tukevat lapsien kehitystä, mutta eivät eristä heitä muista ikäryhmistä. Asuinalueiden asuntojakauman tulisi olla mahdollisimman monipuolinen ja tarjota asumistoimintoja eri-ikäisille. Hyvin suunnitellussa asuinympäristössä asukkaat tapaavat toisiaan helposti esimerkiksi yhteispihalla, syntyy epävirallisia keskusteluja ja opitaan myös katsomalla ja seuraamalla muita.

Nuorille tulisi tarjota erilaisia hengailupaikkoja, sellaisia joissa he saavat halutessaan olla omassa rauhassa, mutta myös sellaisia, joissa nuoret ovat osana vilkasta kaupunkiympäristöä, siellä missä ”tapahtuu”. Myös senioreille on tärkeää saada olla siellä missä on elämää ja muita ihmisiä. Esimerkiksi kauppareissun tulisi olla turvallinen, virikkeellinen matka, jonka varrella törmää tuttuihin ja voi piipahtaa hetkeksi kahvittelemaan toriaukion viereiseen pikkukahvilaan, josta näkee muiden eläkeläisten kerääntyneen viereiseen pöytään pelaamaan shakkia.

Katutilan esteettömyys takaa turvallisen liikkumisen kaikille. Esimerkiksi liikuntarajoitteisen asukkaan elämänpiiri laajenee, kun hän voi turvallisesti liikkua asunnostaan vaikkapa ostarille.

Kuva 144. Näkymä Laajaniityntieltä Martinlaaksonpolulle: viitteellinen kuva uudesta aukiosta, jonka ympärille sijoittuu kivijalkaliiketiloja

Kuva 145. Näkymä Martinlaaksontieltä: viitteellinen kuva Martinkeskuksen tontin uudesta rakentamisesta

Asumisen kehittäminen, asumisvaihtoehtoja

Elämänkaariasuminen

Elämänkaariajattelussa otetaan huomioon ihmisten mahdollisuus asua ja viihtyä tutuksi tulleella alueella elämäntilanteiden ja asumistarpeiden muuttuessa. Asumisen elinkaaren suunnittelussa on oleellista huomioida alueen toimintojen ja palvelujen monipuolisuus, asuntotyyppien ja hallintamuotojen vaihtelevuus, esteettömyys sekä tilojen muunneltavuus. Asuntojen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota rakennuksen elinkaareen ja tarkoituksenmukaisiin materiaalivalintoihin. Tätä suunnittelufilosofiaa pyritään hyödyntämään Laajaniityn koulutontille sijoittuvan asuntorakentamisen tontinluovutuskilpailussa.

Kuvat 146-147. Kuvia Kampin elämänkaarikorttelista, jonne sijoittuu muun muassa omistusasumista, vuokra-asumista, palvelutalo ja päiväkoti

Senioriasumisen trendit

Ikääntyneiden asumista kotona mahdollisimman pitkään tuetaan määrätietoisesti ja kaupunki pyrkii tuomaan tarvittavat palvelut asiakkaiden omaan kotiin. Seniori-ikäisiä kannustetaan yhä vahvemmin miettimään oman asuntonsa esteettömyyttä ja muunneltavuutta jo hyvissä ajoin. Yli 65-vuotiaan väestöryhmän toiveet ja tarpeet asumisen suhteen vaihtelevat kuitenkin keskenään hyvin paljon. Myös mahdollisuudet vaikuttaa omaan asumiseen vaihtelevat varallisuuden määrän ja käytettävissä olevien tulojen mukaan.

Senioriasumisen markkinat ja kysyntä ovat selvässä kasvussa. Senioritaloja, joissa korostetaan esteetöntä asumista ja usein myös yhteisöllistä elämäntapaa, on jo olemassa erilaisilla hallintamuodoilla. Senioritalot muistuttavat pitkälti aivan tavallisia omistus-, vuokra- tai asumisoikeusasuntoja, mutta niihin on tarvittaessa mahdollista ostaa yksityisiä palveluja tai sitten kunta voi tuottaa ne kotihoidon palveluna. Mikäli omassa kodissa ei enää pärjää esimerkiksi muistisairauden seurauksena, on mahdollisuutena erilaiset yksityiset tai kunnalliset palvelutalot ja tehostetun asumispalvelun yksiköt.

Erilaisten elämäntapojen ja asumistoiveiden myötä tarvitaan useita ratkaisuja ja konsepteja ikääntyneiden asumisen rahoitusmalleihin, hallintamuotoihin ja yhteisöllisyyden vaihtoehtoihin. Vaihtoehtoina voi olla esimerkiksi senioreille suunnattuja omia taloja ja kampuksia tai toisaalta taas eri-ikäisiä ihmisiä yhdistäviä useamman sukupolven asumismalleja.

Pelkkä uusien esteettömien asuntojen rakentaminen ei riitä ikääntyvän väestön asuntotarpeeseen, vaan muutoksia täytyy tehdä myös olemassa olevaan asuntokantaan. Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmassa vuosille 2013–2017 yhtenä neljästä toimenpiteestä mainitaan esteettömyyden parantaminen ja asuntojen korjaaminen. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi hissien jälkiasennus ja asuntojen korjausavustukset. Olemassa olevan asuntokannan muuttaminen ja korjaaminen esteettömäksi ovat pitkälti asunto-osakeyhtiöiden aktiivisuuden varassa, mutta neuvontaa muutosprojekteihin ja avustushakemuksiin on saatavissa kaupungilta ja järjestöiltä.

Palvelut

Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoittuu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaaksontien varteen tulisi suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu.

Urbaanin sykkeen alue yhdistää uuden Martinlaakson ostarin ja uuden suunnitteilla olevan ”pikkukeskuksen” palveluineen. Myös raitin varrelle asuinkerrostalojen katutasoon tulee sijoittua pikkuputiikkeja ja pienyrityksiä. Martinkeskus on esitetty kehityskuvassa korvattavaksi asuinrakentamisella, jonka yhteyteen sijoitetaan päivittäistavarakauppa ja kivijalkaliikkeitä. Samalla Martinkeskuksen ostarin sisäkauppakäytävä korvataan uudella aukiolla, joka toimii asukkaiden uutena ulko-olohuoneena.

Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella. Päivittäistavarakauppa ja erikoiskauppa ovat kasvaneet voimakkaasti Uudellamaalla 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmen aikana. Kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa, joskin sen uskotaan hidastuvan (Uudenmaan liitto, 2012). Vastikään laadittujen yleispiirteisten palveluverkkoselvitysten (Uudenmaan liitto, 2012; KSV 2013) perusteella liiketilan tarpeen ennustetaan kasvavan merkittävästi pääkaupunkiseudulla, joskin verkkokaupan kasvun ennakoimisen vaikeus hankaloittaa todellisen tarpeen arvioimista. Selvityksessä käytettyjen arvioiden perusteella uusi asukas kasvattaa liiketilatarvetta karkeasti taulukon 5 mukaisesti. Luonnollisesti luvut ovat vain suuntaa antavia arvioita, mutta niiden avulla voi karkeasti hahmottaa myös Martinlaakson teoreettista liiketilapotentiaalia. Erikoiskaupan ja tilaa vaativan kaupan kysynnästä valtaosa ohjautunee kuitenkin edelleen seudun suurempiin kaupallisiin keskittymiin.

Taulukko 5. Väestönkasvusta aiheutuva teoreettinen lisätarve liiketilalle.

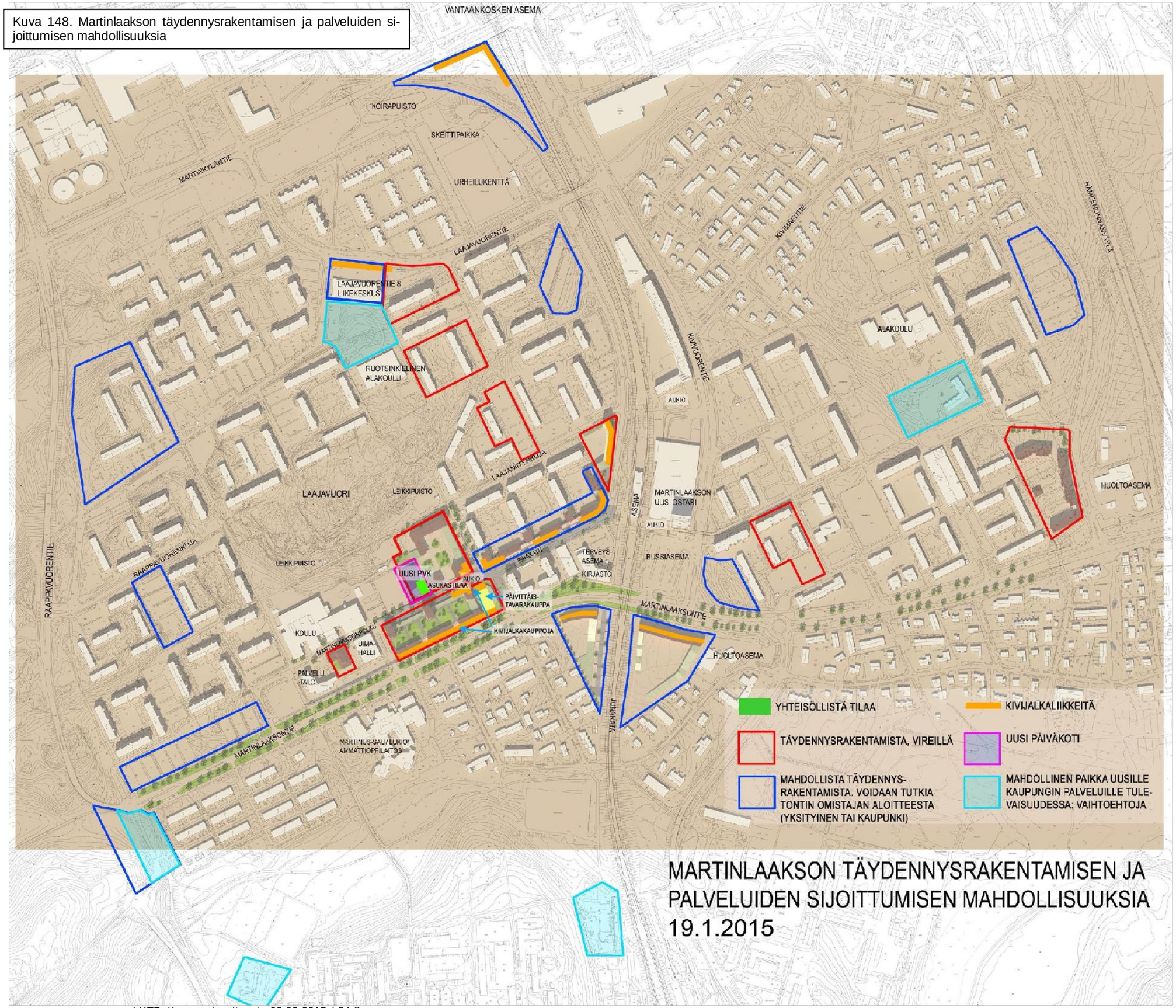
	per 1 asukas	per 1000 asukasta
Päivittäistavarakauppa & Alko	0,47 k-m2	473 k-m2
Tilaa vaativa kauppa	0,97 k-m2	965 k-m2
Muu erikoiskauppa	1,21 k-m2	1206 k-m2
Kaupalliset palvelut	1,06 k-m2	1058 k-m2

Martinlaakson alueen päiväkotiverkoston kehittämishanke kytkettiin mukaan kaupunkisuunnittelun syksyllä 2012 käynnistämään Martinlaakson kehityskuvahankkeeseen, jonka yhtenä osa-alueena oli palveluiden parantaminen. Selvitykseen kuului Martinlaakson alueen olemassa olevien päiväkotitilojen kartoitus, alueen päivähoidon tarpeen selvittäminen ja päiväkotien määrän ja kokojen optimointi suhteessa lasten määrään ja sijoittumiseen alueella seuraavan 10 -20 vuoden aikana.

Väestöennusteen 2013 -2023 mukaan koko Myyrmäen suuralue tarvitsee päivähoitoikäisten lasten (10 kk-6v.) määrän kasvusta johtuen uutta hoitokapasiteettia noin 180 lapselle ja Martinlaaksossa päivähoitopaikkojen painopisteen siirtämistä keskusta-alueella ja radan länsipuolelle. Tässä yhteydessä on selvitetty tonttivaihtoehtoja mahdollisille uusille päiväkodeille. Lisäksi Martinlaakson toimitilaverkko tarvitsee uudistamista, jolla saadaan terveellisiä ja turvallisia uusia tai peruskorjattuja tiloja. Osa päiväkodeista on esitetty korvattaviksi. Nämä ovat teknisesti ja rakenteellisesti huonokuntoisia, toiminnallisesti huonoja sekä usein myös taloudellisesti kestämättömiä. Yksityisiä päiväkoteja olisi mahdollisesti tulossa alueelle lisääkin, jos niille pystytään osoittamaan soveltuva tontti.

Jatkossa asukasluvun kasvaessa tutkitaan takemmin myös kouluverkon kunto ja koulupaikkojen riittävyys koko Myyrmäen suuralueella.

Kuva 148. Martinlaakson täydennysrakentamisen ja palveluiden sijoittumisen mahdollisuuksia

2.6 Asukkaiden oma kaupunki – asukkaiden kädenjälki

”yhteisiä tiloja, korttelitiloja, pieniä, kaikille avoimia :)”

”Kukkia, kenties vaihtuva taide-sermi tai vitriini! Paikallisten taidetta esiin ilostuttamaan! Koululaisetkin suoltavat taidetta jota olis kiva nähdä”

”Alueelle pitäisi löytää joku "oma juttu", joka erottaa Martinlaakson muista pk-seudun alueista.”

”Mika Häkkisen aukiolle leikki-formula-auto lapsille. Pelkkä paalu on säälittävä”

On ilmeistä, että yhteisöllisyyden käsite liittyy läheisesti ihmisten sosiaalisiin tarpeisiin ja heidän mahdollisuuksiin tavata muita ihmisiä ja olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa päivittäin. Kun asukas on luonut sosiaalisen verkoston, hän voi luottaa siihen, että saa apua ja tukea muilta vaikeissa tilanteissa tai vaikka seuraa muista asukkaista. Esimerkiksi harrastustoimintaa voidaan järjestää yhdessä, jos asuinalueella on yhteisöllistä tilaa. Yksinäinen eläkeläinen voi tuntea olonsa turvalliseksi tietäen, että lähellä asuu tuttuja ihmisiä. Vanhemmat voivat jättää lapsensa leikkimään asuntojen ympäröimälle yhteispihalle tietäen, että kustakin asunnosta voi pitää leikkialuetta silmällä. Tietyillä suunnitteluratkaisuilla, kuten luomalla alueelle eriasteista yksityisyyttä, on mahdollista luoda ympäristöä, jossa luonnollinen valvonta toimii hyvin.

Asukkaiden kädenjälki

Kaupunkisuunnittelun haasteena on luoda suunnittelulle sellaiset kehitykset, johon myös asukkaat voivat tarttua ja vaikuttaa lopputulokseen. Asukkailta saatu palaute, ns. hiljainen tieto tai kollektiivinen viisaus, ovat parhaimmillaan tärkeitä rakennuspalikoita suunnitteluprosessissa. Kun ryhmä ihmisiä toimii yhteisen tavoitteen eteen, he muodostavat luonnollisesti ystävyyssiteitä ja on todennäköistä heidän kesken syntyy ajan mittaan yhteisöllisyyttä. Heillä saattaa olla samankaltaisia mielikuvia alueestaan ja he puhuvat naapurustostaan "meidän paikkana", "meidän katuna" tai "meidän talona". Kehityskuvan tavoitteena on, että asukkaat voivat kokea saaneensa jollain tavoin vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin ja kehityslinjoihin. Pelkällä fyysisen ympäristön suunnittelulla ei voida luoda paikan henkeä, vaan korkeintaan asettaa alustan, jolla paikan henki voi potentiaalisesti alkaa kasvaa. Usein kaikkein muistetuimmat ja mielenkiintoisimmat ympäristön elementit ovat niitä suunnitelmiin jätettyjä "aukkoja", jotka asukkaat ovat ajan myötä täyttäneet (kuva 148).

Kuva 149.

3. Tavoitteista totta – Visio

3.1 Yhteenveto kehittämisperiaatteista:

Viheralueiden kehittämisen periaatteet

- Säilytetään viheralueiden verkosto, jossa ekologiset yhteydet ja yhtenäiset ulkoilureitit ovat mahdollisia.
- Säilytetään rakentamattomia metsäisiä alueita ja maaperää sekä pihoilla että viheralueilla.
- Luodaan viihtyisää kävely-ympäristöä ja sujuvia pyöräilyreittejä.
- Kehitetään kestävää hulevesien hallintaa.
- Kannustetaan viljelemään pihoilla tai katoilla.
- Kannustetaan rakentamaan viherkattoja.
- Parannetaan viheralueiden käytettävyyttä.
- Rakennetaan kaupunkimaista ulkotilaa.

Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet

- Keskustaan suunnitellaan urbaanin sykkeen alueita, joille sijoittuu runsaasti uutta asuinrakentamista ja palveluita.
- Luodaan yhtenäisyyttä raittien varrelle ja kaupunkikuvallisesti tärkeille katujulkisivuille.
- Kaupunkitilan havainnointia parannetaan kaupunkikuvallisilla kiinnekohdilla, jotka helpottavat ympäristössä liikkujaa jäsentämään ja hahmottamaan aluetta.

Täydennysrakentamisen periaatteet

Yleiset

- Tiivistetään kaupunkirakennetta kävelyetäisyydellä asemasta.
- Täydennysrakentaminen tulee vaiheistaa suhteessa päiväkoti- ja koulupalveluihin.
- Monipuolistetaan asuntotarjontaa.
- Täydennysrakentamisen tulee olla liikenteellisesti, maisemallisesti ja ekologisesti järkeviä toteuttaa.
- Täydennysrakentamisen tulee olla ekotehokasta sekä taloudellisesti kannattavaa.
- Asuntorakentamisessa tulee pyrkiä monipuoliseeen asuntotyyppien ja hallintamuotojen tarjontaan.
- Asuinrakennusten elinkaaren suunnittelussa tulee huomioida esteettömyys sekä tilojen muunneltavuus.
- Liiketilan sijoittaminen asuinrakennusten kivijalkaan ”urbaanin sykkeen” alueella (Martinlaaksonpolun alkupään uusi aukio + Laajaniityntien pihakatumainen osuus, Martinkeskuksen tontin Martinlaaksontien puoleinen osuus)
- Ajoneuvojen asukaspysäköinti järjestetään tonteilla tai erillisissä pysäköintilaitoksissa. Kaupunki haluaa edistää pysäköintilaitoksien rakentamismahdollisuuksia keskuksissa varmistamalla niiden kaavalliset edellytykset.
- Rakennushankkeeseen ryhtyvän kyettävä suunnittelemaan pysäköintipaikkojen riittävä määrä ottaen huomioon rakennuksen koko elinkaari.
- Polkupyörän käyttöä kulkumuotona edistetään muun muassa suunnittelemalla riittävän kokoiset laadukkaat ja helposti käytettävät pyörän varastointimahdollisuudet ja muut oheistilat tonteille.
- Uusille asuinalueille tulee varata riittävät lumitilat ja lumikuormien lähisiirtopaikat.

Kaupunkikuva

- Kaupunkimaiset, täydentyvät julkisivut tärkeimpien raittien ja katujen varrella
- Kulttuurihistoriallisten arvojen huomioonottaminen inventoiduissa kohteissa sekä julkisissa rakennuksissa tulee huomioida tapauskohtaisesti.
- Mahdollisten pysäköintilaitosten tai –alueiden tulee olla korkeatasoisesti toteutettuja ja sopia kaupunkikuvaan.
- Kaupunkikuvallisesti tärkeille paikoille halutaan luoda kaupunkimaisempaa korttelirakennetta.

Täydennysrakentamisen arkkitehtuuriset periaatteet

- Rakennusten julkisivujen käsittely kaupunkimaisesti, materiaalien, aukotuksen ja jäsentelyn osalta
- Maantasokerroksiin katujen puolella tulee sijoittaa toiminnallisesti aktiivisia tiloja, esimerkiksi liiketiloja, kerhohuoneistoja, yhteistiloja tms
- Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.
- Suunnittelussa tulee huomioda Vantaan arkkitehtuuripoliittiset periaatteet.

Sijoittuminen

- Sijoittuminen yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille
- Rakentamisen keskittäminen Martinlaaksonpolun varteen
- Rakennetaan nykyisille pysäköintikentille tai rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.
- Pyritään säilyttämään aluerakentamisen aikaista korttelirakennetta ja sisäpihoja, uutta rakentamista ei vehreille sisäpihoille, korkeintaan rajaamaan pihaa
- Taloyhtiöiden laajat parkkipaikka-alueet, joille mahtuisi täydennysrakentamista -> Neuvotellaan tontin omistajien kanssa, selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan. Kaavamuutosta voidaan harkita tontin omistajan aloitteesta.
- Uusi rakentaminen ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa naapuritaloille, esimerkiksi varjostusta koko päivän ajan.

Sujuvan ja turvallisen liikkumisen periaatteet

- Tavoitteena on, että yhä useampi matka tehdään jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikissa ikäryhmissä.
- Suunnittelun lähtökohtana tulee olla esteetön ja tasavertainen liikkumisympäristö kaikille ihmisille.
- Kehitetään jalankulun ja pyöräilyn reitistöä ja pyöräpysäköintiä
- Tehdään toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi, mm. nopeusrajoitusten tarkistaminen
- Aseman seudun lyhytaikaista pysäköintiä kehitetään
- Martinlaakson rautatieaseman ja bussiterminaalin alueen toiminnallisuutta ja turvallisuutta parannetaan.
- Laajaniityntien katutilaa Laajaniitynpolulta rautatieasemalle kehitetään turvalliseksi ja virikkeelliseksi raitiksi myös jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

Elinvoimaisen Martinlaakson kehittämisperiaatteet

- Keskusta-aluetta kehitetään virikkeellisenä ja omaleimaisena alueen ytimenä: Urbaanin sykkeen alueelle sijoitetaan erikokoista liike- ja toimistotilaa asuinrakennusten katutasoon.
- Palveluita keskitetään erityisesti Martinlaaksonpolun ja Laajaniityntien varteen, raitille uudelta ostarilta koululle.
- Martinlaaksoa kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa omaleimaiseksi, muista keskustoista erottuvaksi ja tunnistettavaksi alueeksi.
- Järjestetään enemmän yhteistyötä alueen yrittäjien kanssa.

Asukkaiden oma kaupunki - kehittämisperiaatteet

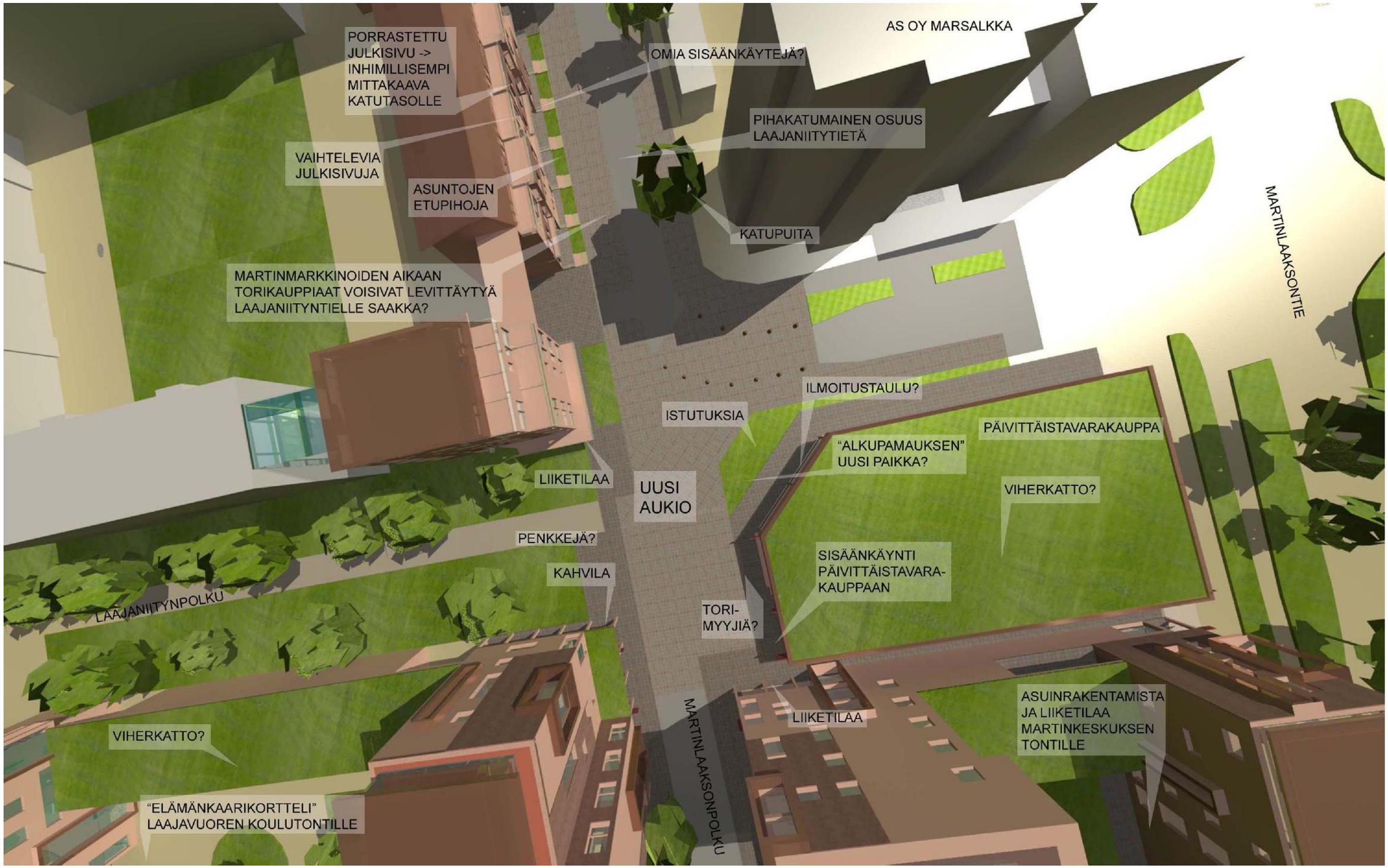
- Asemakaavoissa edistetään yhteisöllisiä ratkaisuja ja kannustetaan rakentamaan yhteistiloja tai kylätaloja
- Asukkaita ja muita osallisia kuullaan asukastilaisuuksia ja ideoidaan miten, asukkaiden kädenjälki voisi paremmin näkyä kaupunkiympäristössä
- Laajavuoren koulun tontille sijoittuvan päiväkodin yhteyteen suunnitellaan sali, jossa on mahdollisuus pelata sählyä, ruokailutila ja kotikeittiö. Näitä tiloja voidaan vuokrata kuntalaisille vapaa-ajan käyttöön. Tiloihin järjestetään erillinen sisäänkäynti.

VIITESUUNITELMA 19.1.2015
NYKYINEN RAKENNUSKANTA
VIITESUUNNITELMAT (LUONNOSMAISINA)
+ MYÖS VIREILLÄ OLEVAT HANKKEET
TUTKITTAVA ALUE: MAHDOLLISTA LISÄRAKENTAMISTA?
-> KAAVAMUUTOSTA VOIDAAN HARKITA TONTIN
OMISTAJAN ALOITTEESTA
VANTAANLAAKSON ASEMA
TULEVAISUUDESSA KEHÄRADALLE
KENTTÄ
JUNARATA
"MARTINMUURI"
LAAJANTYMUKIO
ASUNTOJA SUUNNITTELLA
MARTINLAAKSON OSTARI
KIVIMAENTIE
KIVIVUORI
PÄIVÄKOTI
ALAKOULU
ASUNTOJA SUUNNITTELLA
HÄMEENLINNAN-VÄYLÄLLE
KIVIVUORENTIE
PÄIVÄKOTI
PÄIVÄKOTI
SINIKUJA
RUSKOKUJA
VIHERTIE
JOKIUOMANPUISTO
LOUHELANTIE
RAUTATIEASEMA
BUSSIASEMA
TORI
KIRJASTO
YLEISKAAVAN MUKAISTA TÄYDENNYSRAKENTAMISTA
YLEISKAAVAN MUK TÄYDENRAK
PALVELUTALO TAKKAPAJUPPI
ASUNTOJA KIVIJALKA KAUPPOJA
LAAJAVUORENKUJA
LAAJAVUORENKUJA
LAAJAVUORENKUJA
LAAJAVUORETIE
OSTARI
RUOTSINKIELINEN ALAKOULU
LAAJAVUORI
KEHÄ III SUUNTAAN
KENTTÄ
UIMAHALLI
ERITYIS-ASUMISTA
ALA- JA YLÄ-KOULU
PALVTALO
KONSERTTISALI
OPPILAITOS LUKIO
PYS.
VIHERPUISTO
VIHERPOLKU
KENTTÄ
HELSINKIIN, MYYRMÄKEEN
MARTINLAAKSONTIE
RAAPPAVUORENPOLKU
RAAPPAVUORENTIE
RAAPPAVUORENKUJA
RAAPPAVUORENKUJA
RAAPPAVUORENPOLKU
RAAPPAVUORET
KAUPUNKIKUVALLINEN SISÄÄNKÄYNTI MARTINLAAKSOON

Kuva 150.

LAAJAVUORI
MARTINLAAKSONTIE
JUNARATA
ASEMA
UUSI OSTARI
LAHVILA
KOSKI

Kuva 151.

Kuva 152. Tulevaisuuden visio Martinlaaksonpolun päätteenä olevasta aukiosta. Huom! Laajaniityntie varren rakentaminen toteutuu vain tontin omistajan aloitteesta (ideointia: Kauhanen, Muukka, Olkkola, Rajala)

3.3 Nähtäville, osallistuminen 2

Kehityskuvaraportti ja sen liiteaineisto käsiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 24.2.2014. Kaupunginhallitus päätti 3.3.2014 asettaa nähtäville 30 päiväksi (19.3.-17.4.2014.) MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätyn Martinlaakson kehityskuvaraportin 014200, sekä oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot.

Asukastilaisuus 2: työpajatyyppinen asukastilaisuus 8.4.2014
Nähtävilläoloaikana järjestettiin työpajatyyppinen asukastilaisuus, jossa osalliset saivat kommentoida kehityskuvan visioita ja ideoita. Martinlaakson koululla järjestetyssä tilaisuudessa keskusteltiin hyvässä hengessä alueen kehittämisestä. Paikalla oli kaupungilta peräti 21 virkamiestä ja asukkaita noin 50.

Asukasilta aloitettiin yllätysnumerolla kulttuurin parissa; Kirjailija ja filosofi Pauli Artturi Luttinen esitti runojaan tilaisuuden alkuun. Sen jälkeen kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Laine tiivisti omassa esityksessään kaupunkisuunnittelun näkökulman lauseeseen ”*lisää Martinlaaksoa Martinlaaksoon*”, mikä selvästi miellytti asukkaita. Kaupunkisuunnittelujohtajan puheenvuorossa korostui myös paikan hengen ymmärtäminen suunnittelussa sekä asukkaiden kädenjälki. Elinkeinojohtaja Jose Valanta kertoi elinvoimaisista keskustoista ja yleisesti Vantaan uudesta elinkeino-ohjelmasta. Valannan mukaan kaupunkikeskustojen tulisi erottautua omaleimaisella ja kiinnostavalla tavalla. Martinlaaksossakin on tärkeää luoda alueelle omintakeinen profiili ja korostaa sille ominaisia tunnuspiirteitä ja vahvuuksia. Asukasyhdistyksen puheenvuorossa yhdistyksen puheenjohtaja Timo Saarinen toi esille asukkaille tärkeitä kehittämistarpeita kuten asemanseudun paikoitustilanteen parantamisen. Kehityskuvan eri osiot esiteltiin monen suunnittelijan voimin. Puhuttiin muun muassa ulkotiloista, liikenteestä, esteettömyydestä, hulevesistä, palveluista ja täydennysrakentamisesta. Tietopalvelupäällikkö Päivi Rapo kertoi osallisuuden toteuttamisessa käytettävästä nettipohjaisesta karttakyselytyökalun periaatteista. Vantaan kaupunki on mukana pilottiorganisaationa, joka kokeilee Valtiovarainministeriön SADe-hankkeeseen liittyvää Harava-kyselytyökalua muun muassa Martinlaakson kehityskuvan yhteydessä.

Esitysten jälkeen jakauduttiin kolmeen työpajaryhmään, joissa jokaisessa oli kaupungin asiantuntijoita ohjaamassa ja kirjaamassa ideointia: Kullakin ryhmällä oli oma teemansa, jota työstettiin ryhmissä. Työpisteet vaihtuivat 15 minuutin välein siten, että lopuksi jokainen oli osallistunut kunkin työpisteen työskentelyyn. Lopuksi ryhmien koordinaattorit esittelevät tuotokset. Ryhmien aiheita olivat elinvoimainen Martinlaakso, ulkotilat ja liikenne sekä kaupunkikuva ja asuminen. Kehityskuvassa esitetty urbaani syke viritti paljon keskustelua ja ideoita.

Yhteistyö illan aikana koettiin sekä asukkaiden että virkamiesten osalta positiiviseksi ja rakentavaa keskustelua käytiin hedelmällisin tuloksin. Raitti asemalta koululle miellettiin alueen ”aortaksi”. Urbaanin sykkeen alueen toivottiin osin jatkuvan uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka. Asiaa tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen. Asemanseudulle haluttiin enemmän taidetta, mm. alikulkuihin maalattuja taideteoksia. Yleisesti ottaen keskusteluissa katsottiin positiivisesti tulevaisuuteen. Uudeksi sloganiksi ehdotettiin ”mahdollisuuksien Martinlaakso”. Kulkuyhteyksien solmupisteeseen haluttaisiin kahvilla, jonne olisi helppo mennä. Toivottiin, eetä virkamiehet luottaisivat asukkaisiin ja antaisivat heille myös vastuuta ja tehtäviä oman alueensa suunnittelussa ja ideoinnissa. Palautteiden perusteella raportin osioita on päivitetty. Kaikki työpajan tuotokset ja palautteet on koottu tämän raportin erilliseksi liitteeksi 4.

kuva 153. työskentelyä työpajassa

Mielipiteet ja lausunnot

Lausuntoja saatiin 3 kpl ja mielipiteitä 5 kpl. Lausunnot ja mielipiteet sekä niiden vastineet on esitetty tarkemmin liitteessä 5.

Lausunnot lyhyesti:

HSL HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE: Jatkosuunnittelussa tulee turvata Martinkyläntien ja Kivivuorentien seudulliset pääpyöräilyreitit. Pysäköinti alueella on suunniteltava siten, että se ei rajoita täydennysrakentamisen mahdollisuuksia hyvän joukkoliikennepalvelun alueella. Asia tulee ottaa huomioon kaavojen pysäköintinormeissa. Martinlaakson asemaa suunniteltaessa tulee huolehtia esteettömyydestä ja turvallisuudesta. Aseman yhteyteen tulee esittää riittävästi liityntäpysäköintipaikkoja pyörille ja autoille. Bussiterminaalin ja aseman välille tulisi toteuttaa uusi aikataulunäyttö. Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteykseen ehdotetaan kiertoliittymää.

➔ *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille. Mahdollisimman suuri osa pysäköintiä pyritään toteuttamaan rakenteellisina ratkaisuina (kuten pihakannen alle tai pysäköintitalona).*

➔ *Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteyksessä ei ole tilaa kiertoliittymälle, koska Martinkyläntien eteläpuolella kulkevalla puistokaistaleella on varauduttu pikaraitiotiehen. Liittymän sujuvoittamiseksi tarkastellaan muita vaihtoehtoja, kuten valo-ohjausta. Martinlaakson bussiterminaalin laitureita tullaan kehittämään ja lisäämään polkupyörien pysäköintipaikkoja Martinlaakson asemalla. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös aikataulunäyttötarpeet. Raappavuorentien ja Martinkyläntien raitiotievaraus otetaan huomioon alueen asemakaavoissa.*

HSY HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT: Kehittämisperiaatteisiin tulisi lisätä energianäkökulma sekä rakentamisen uudistuotannon että korjausrakentamisen osalta. Kehityskuvassa tulisi käsitellä kiinteistöjen jätehuollon järjestäminen. Kiinteistökohtaisessa jätekeräyksen järjestämisessä tulee varautua jätteiden lajitteluun asianmukaisin tiloin. Aluekohtaisten kierrätyspisteiden sijoittelussa tulee ottaa huomioon HSY:n ohjeet. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää uuden vesihuollon tarve ja sen kustannukset sekä huomioida riittävät tilavaraukset putkille ja laitteille.

➔ *Alueen tulevissa asemaavoissa voidaan mahdollisesti hyödyntää matalahiilisen aluekehityksen tukityökaluja. Uudis- ja korjausrakentamisen osalta noudatetaan periaatteita, joihin Vantaan kaupunki oin sitoutunut. Erityisesti 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä. Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusien kierrätyspisteiden sijainnit esitetään liitekartassa, jos liitetään raporttiin. Nykyiset vesihuoltolinjat otetaan huomioon kaavahankkeiden yhteydessä.*

➔ *Tarkistukset: Kehitysraporttiin lisätään kohta kiinteistöjen jätehuolto liitekuvineen sekä tekstiä kestävästä rakentamisesta kohtaan 2.1 ekologinen kaupunki.*

Myyrmäen aluetoimikunta: Myyrmäen aluetoimikunta pitää Martinlaakson kehityskuvaa lähtökohdiltaan hyvänä. Aluetoimikunta toivoo, että Martinlaaksonpolusta tehdään elävä väylä, eräänlainen ”Martinlaakson aortta”, jonka varrella on mm. liiketiloja ja kahviloita vanhan Martinkeskuksen palveluja korvaamaan. Elävä väylä voisi jatkua Kukinpolulta Vesitorninmäelle saakka. Martinlaakso ei saa jakautua Länsi- ja Itä-Martinlaaksoon, vaan yhteyttä radan eri puolten välillä on vahvistettava. Lisäksi toimivaa ja esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä pidetään tärkeänä. Martinlaakson asemalta länteen olisi parannettava esteetöntä yhteyttä korkeiden portaiden ohi Martinpolun varren liikkeisiin, uimahallille, Martinukseen jne.

Jos Martinkeskus puretaan, Alepan tilalle on saatava korvaava kauppa ja myös rakennusaikainen tilapäinen vähittäiskaupan sijainti olisi ratkaistava.

Martinlaakson historian ja tarinallisuuden hyödyntäminen nähdään tärkeänä alueen omaleimaisuuden vahvistamisessa.

➔ *Urbaanin sykkeen alueen jatkumista uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen.*

➔ *Esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä tutkitaan Viherpuiston täydennysrakentamisen yhteydessä. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta.*

➔ *Martinkeskuksen purkamisen yhteydessä voidaan tutkia kaupan väliaikaista sijoituspaikkaa.*

➔ *Martinlaakson historiaa, asukkaiden ajatuksia ja muun muassa formula-teemaa voidaan hyödyntää jatkosuunnittelussa esimerkiksi rakentamiseen liittyvän taiteen tai ympäristötaiteen keinoin.*

Saadut **mielipiteet** lyhyesti:

Mielipide 1: toivomus Metsikköpolun ja Kukinpolun kulmassa olevan "puiston" kunnostuksesta

➔ *Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.*

Mielipide 2: Martinlaakso kaipaa eniten palvelujen kehittämistä. Alueelle on turhaa muodostaa enää uusia ”keskustoja”. Kehityskuvan viitteellisen talomuurin rakentaminen Laajaniityntien pohjoispuolelle yksityisten taloyhtiöiden tontille ei tule onnistumaan. Yksimielisyyttä kolmessa eri taloyhtiössä ei varmasti saada.
Martinlaakso on alun pitäen mielletty luonnonläheiseksi, väljästi rakennetuksi, viihtyisäksi, valoisaksi ja yhtenäisen ominaisilmeen omaavaksi kerrostalovaltaiseksi lähiöksi. Uudet Kivivuorentien varren rakennukset kuten tornitalo, uuden ostarin parkkitalon tiilimuuri ja tummanpunatiiliset asuinkerrostalot vinoräystäineen ovat jo pilanneet alueen valoisan vaaleasävyisen kokonaisilmeen. Viheralueet tulee säilyttää nykyisellään.
Monimuotoisen ja melkoisia korkeuseroja käsittävän maiseman vuoksi liikuntarajoitteisilla saattaa olla monin paikoin hankaluuksia. Erityisesti siirtyminen radan länsipuolelta itäpuolen palveluiden saavuttamiseksi on hankalaa.
Vieraspysäköinti on koko alueella erittäin hankalaa ja vaikeaa toteuttaa, kun kadunvarsipysäköintikin on yleisesti kiellettyä.
Täydennysrakentaminen todetaan Martinlaakson kaltaisessa lähiössä lähinnä kirosanaksi, koska sillä vain tuhotaan alueen luonnonläheisyys, väljyys ja viihtyvyys. Laajavuoren koulun tontille rakentamisessa on huomioitava lähirakennusten ominaispiirteet ja sävyt. Martinkeskus on säilytettävä jo Vantaan kaupungin rakennusperintö-dokumentin esittämällä tavalla ja sen palveluita parannettava läntisen alueen asukkaita paremmin palvelevaksi. Martinlaaksolla on oma 70-luvun kokonaisarkkitehtuuri. Se tulee säilyttää ja huomioida myös kaikissa korjaus- ja täydennysrakentamistoimenpiteissä. Valtaosin taloyhtiöt ovat jo suurelta osin parantaneet alueen ilmettä omilla peruskorjauksillaan.

➔ *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri. Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.*

➔ *Asunto-osakeyhtiöiden tonteille ehdotettu täydennysrakentaminen voidaan kaavoittaa vain tontin omistajan aloitteesta. Tällöin neuvotellaan tontin omistajien kanssa, sekä selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan.*

➔ *Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille. Selvityksessä on määritelty rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.*

➔ *Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoittuu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaaksontien varteen on tarkoitus suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Myös paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu osana kehityskuvaa. Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella.*

➔ *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.*

Mielipide 3: Asumme Martinlaaksossa omakotitalossa osoitteessa Viherkuja 7. Samassa osoitteessa on 5 samanlaista asuntoa. Talomme on rakennettu HYVIN lähelle Hämeenlinnantietä ja meluhaitta on erittäin huomattava. Erittäin ikäväksi asian tekee se, että taloa ostaessamme vuonna 2006 sekä välittäjä, että rakennusliike vakuuttivat meille, että meluvalli ollaan rakentamassa aivan lähiaikoina. Tämä tieto oli ratkaisevassa asemassa ostopäätöstä tehdessämme.

➔ *Hämeenlinnanväylä on valtion tie. Siksi meluntorjunta on valtion vastuulla. Rakentaminen sijoittuu vanhalle asemakaava-alueelle vuodelta 1975, jolloin tulevaa melua ei ole voitu huomioida kaavassa. Kiinteistövälittäjän olisi pitänyt selvittää alueen meluolosuhteet eikä antaa väärää tietoa tuleville asukkaille. Asukkaiden tulisi ottaa asiasta yhteyttä valtion viranomaisiin.*

Mielipide 4: Kävisin mielelläni kivijalkakaupoissa, vaikka niissä olisi kalliimpaa kuin suurissa ostoskeskuksissa. Ajatus Laajaniityntie tekemisestä kävelykaduksi asemalta koululle on loistava. Yksityisautoilua ei tule suosia ja mitä järkeä on pitää kallista tonttimaata autojen parkkipaikkana? Ylipäätään Martinlaakson tulisi profiloitua vihreänä, urbaanina kaupunginosana. Täydennysrakentaminen ok, että saadaan hieman urbaanimpi katukuva mutta ei liian korkeita taloja, mieluusti korkeintaan kolme- tai nelikerroksisia.

➔ *Kivijalkaliiketilojen syntymistä pyritään edistämään ns. urbaanin sykkeen alueilla. Rakentamisen kerroskorkeudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavojen yhteydessä.*

Mielipide 5: Aluetta kun kehitellään, ehdottaisin skeittipuiston laajentamista suureksi freestyleparkiksi joita vantaalla ei ole, Helsingissä on useita jotka ovat todella suosittuja. Scootaus on vahvasti nousussa 8-14v keskuudessa, skeittaus ja BMX -pyöräily hieman vanhemmilla. Asia vaikuttaisi varmasti nuorien ja lapsiperheiden kiinnostukseen alueeseen.

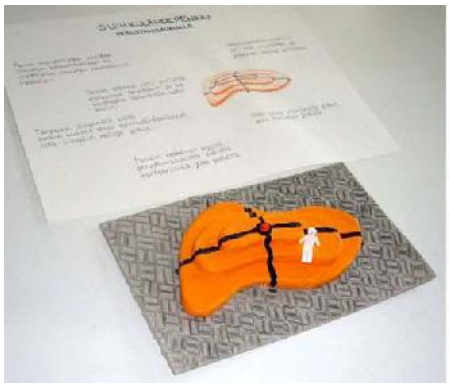
➔ *Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Asiaan voidaan palata, kun Vantaankosken asemanseutua kehitetään. Tähän liittyy Martinkyläntien ja Kivivuorentien risteyksen eteläpuolisen alueen mahdollinen täydennysrakentaminen. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.*

Kysely asukkaille: karttapohjaisen palautejärjestelmän pilottiprojekti Harava

Karttapohjaisella nettikyselyllä kartoitettiin Martinlaakson asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson kehityskuvassa esitetyistä periaatteista. Aihealueita ovat muun muassa täydennysrakentamisen paikat, reitit, esteettömyys ja palvelut. Vastauksia saatiin yli sadalta henkilöltä. Suurin osa vastaajista oli Myyrmäen suuralueelta, mutta myös alueella työskentelevät ja ohikulkevat vastasivat kyselyyn. Ikäjakaumaltaan vastaajat edustivat kaikki ikäluokkia. Kyselyn palautteet on koottu tämän raportin erilliseksi liitteeksi 6. Niihin palataan aluekohtaisesti, kun kyseistä aluetta asemakaavoitetaan.

Nuorten osallisuus - Taidekilpailu lukiolaisille kehityskuvan periaatteista

Toukokuussa 2014 järjestettiin taidekilpailu Martinlaakson lukiolaisille yhteistyössä asukaspalveluiden, Myyrmäen aluetoimikunnan ja koulun opettajan kanssa. Kilpailu toteutettiin osana kuvaamataidon kurssia. Kysyimme lukiolaisilta, mitä kehityskuvassa esitetty ”*urbaani syke*” heille merkitsee. Toteutustapa oli vapaa. Moni nuorista oli uudistanut Mika Häkkisen aukiota, toiset taas olivat suunnitelleet erilaisia kadunkalusteita, joita voitaisiin käyttää aukioilla. Kilpailuraati oli todella vaikuttunut lukiolaisten hauskoista ideoista. Myyrmäen aluetoimikunta lahjoitti ennen kesää kaikille leffaliput. Voittajat saavat palkinnot Myyrmäen aluetoimikunnan järjestämässä asukastilaisuudessa 10.9. Lisäksi kuvaamataidon oppilaat olivat tehneet ryhmätöinä erilaisia kuvakollaaseja, siitä minkälaisen ympäristön he kokevat miellyttävänä ja mitä he toivoisivat näkeväänsä Martinlaakson katukuvassa.

Kuva 154. Kilpailun voittaja Maiju Lindberg on ideoinut orgaanisen muotoisen suihkulähdepenkin aukiolle
Kuva 155. Ote kilpailun toiseksi tulleesta ehdotuksesta

Myös saman lukion maantieteen kurssin kanssa tehtiin yhteistyötä. Aiheena yhdelle oppitunnille oli sovittu paikkatiedot sekä Kevin Lynchin teorian soveltaminen kaupunkisuunnitteluun. Esitysten jälkeen oppilaille annettiin erilaisia tehtäviä, muun muassa mielikuvakartan piirtäminen Martinlaaksosta. Tulokset analysoitiin yhdessä tunnin lopussa.

Kokemuksia yhteistyöstä lasten ja nuorten kanssa

Lasten ja nuorten kanssa tehdystä yhteistyöstä on ollut ihan konkreettista hyötyä Martinlaakson kehityskuvatyölle. Muun muassa kyselyiden kautta olemme saaneet vahvistusta suunnittelun suurille linjoille ja esittäneet ratkaisuja myös nuorilta saadun palautteen perusteella. Nuorten havainnot ympäristöstä olivat nokkelia ja ytimekkäitä. Pyrimme huomioimaan nuorten ajatuksia myös jatkosuunnittelussa.

Kuva 156. Muuta kilpailun satoa

3.4 Johtopäätöksiä

Kehityskuvaraporttia on päivitetty saadun palautteen, kyselyiden tulosten ja muun osallisuusmateriaalin perusteella:

- Kohtaa Martinlaakson kehityskuvan esteettömyystavoitteista on täydennetty
- Kehitysraporttiin on lisätty kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuvineen.
- Täydennysrakentamisen periaatteisiin on tehty lisäys ekotehokkuudesta sekä riittävistä lumitiloista ja lumikuormien lähisiirtopaikoista asuinalueille.
- Vireillä olevan uuden asuntokerrosalan määrää on tarkennettu sivulla 53 ’Eheyttä täydennysrakentamisella’
- Kehityskuvaraporttiin on lisätty tekstiä kestävästä rakentamisesta kohtaan 2.1 ekologinen kaupunki.
- Viitteellisiin selostuksiin täydennysrakentamispaikoista (1-19) on lisätty raportin nähtävilläolon aikana saadut asukaspalautteet kustakin kohteesta
- Karttaa täydennysrakentamispaikoista on päivitetty vireillä olevien kohteiden ja kahden uuden kohteen (18,19) osalta (kuva 113)
- Karttaa Martinlaakson täydennysrakentamisen ja palveluiden sijoittumisen mahdollisuuksista on päivitetty vireillä olevien täydennysrakentamiskohteiden osalta (Kuva 148)
- Havainnekuvaa (kuva 150) yleissuunnitelmasta on päivitetty vireillä olevien kohteiden osalta

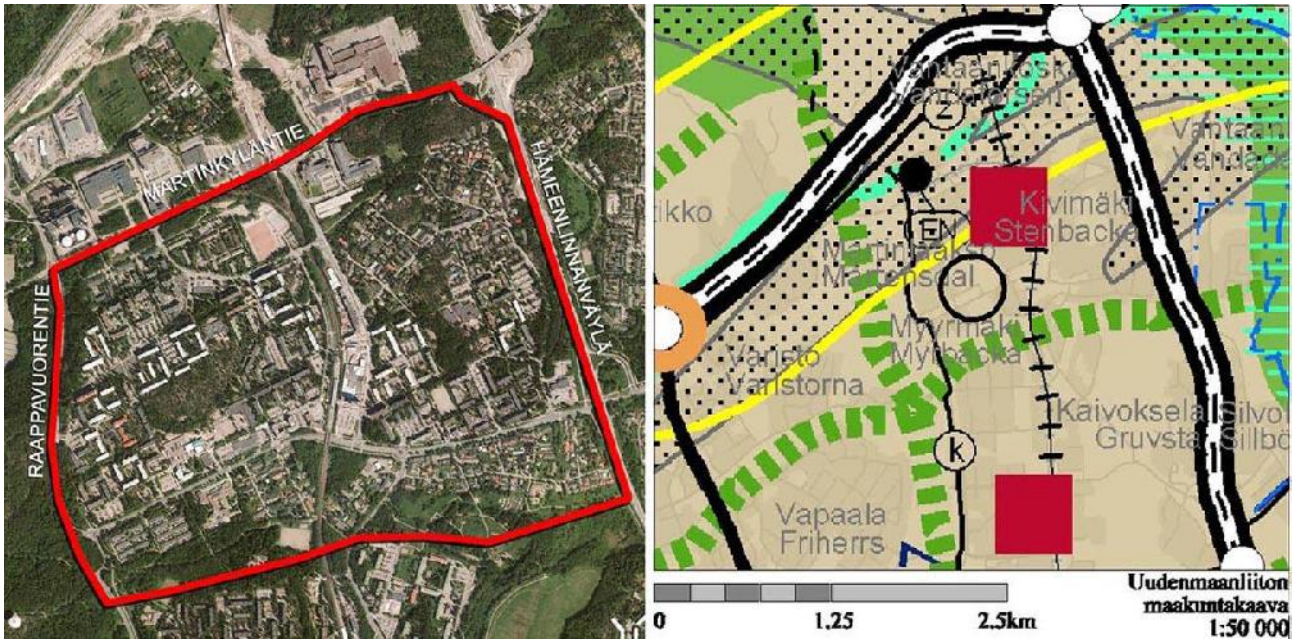
Martinlaakson kehityskuvaan tulee palata alueella vireillä olevissa asemakaavoissa, asemakaavamuutoksissa tai muissa suunnitelmissa. Tällöin tulisi tarkistaa aluekohtaisesti, mitä kehitystoimenpiteitä tai rajoituksia on kyseiselle paikalle kehityskuvassa esitetty.

4. Liitteet

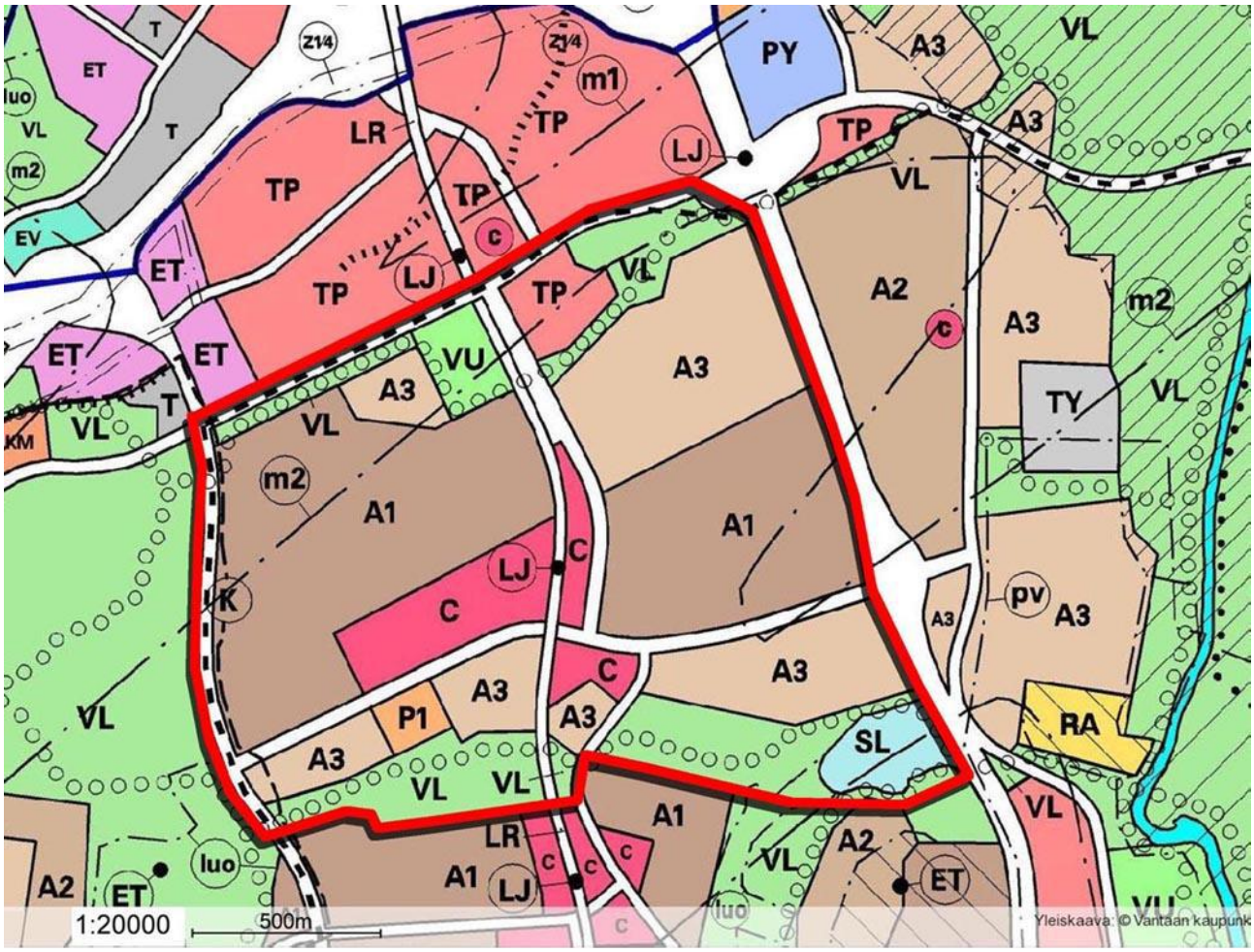
Liite A. Kaavatilanne
Liite B. Työryhmän kokoonpano
Liite C. Lähteet
Liite D. Kuvalähteet
Liite E. Erilliset liitteet

A. Kaavatilanne

Maakuntakaavassa (YM 8.11.2006) alue on keskustatoimintojen aluetta. Valmisteilla olevassa 2. vaihemaakuntakaavassa Martinlaakso ei ole enää keskusta vaan tiivistettävää aluetta.

Yleiskaavassa (Kv 17.12.2007) alue on pääosin keskustatoimintojen aluetta (C) ja tehokkaan asumisen aluetta (A1). Alueen etelä- ja pohjoisosassa on myös pientaloaluetta (A3).

Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset

A1 — **Tehokas asuntoalue**
Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja.

A3 — **Pientaloalue**
Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti pientaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja.

C — **Keskustatoimintojen alue**
Alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuville työpaikkatoiminnoille.

P1 — **Palvelujen alue**
Alue varataan yksityisille ja julkisille palvelutiloille. Alueella voidaan sallia urheilulaitoksia, majoitus- ja ravitsemustiloja sekä näyttely-, koulutus-, virkistys- ja kulttuuritiloja. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä.

TP — **Työpaikka-alue**
Alue varataan työvoimavaltaisia ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia toimisto-, tuotanto- ja palvelutyöpaikkoja varten.

VL — **Lähivirkistysalue**
Alue varataan yleiseen virkistystoimintaan ja lähiulkoluun. Alueella sallitaan ulkoilua tai muuta yleistä virkistystoimintaa palveleva rakentaminen. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattava toimenpide on luvanvaraista kuten maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä on säädetty.

Ohjeellinen ulkoilureitti

VU — **Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue**
Alue varataan urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajantoiminnoille. Alueella sallitaan näihin toimintoihin liittyvä rakentaminen, ei kuitenkaan suurten urheilulaitosten rakentamista.

SL — **Luonnonsuojelualue**
Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu tai rauhoitettava luonnonsuojelualue. Alueen suojelu turvataan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla, kunnes luonnonsuojelulainsäädännön mukainen rauhoitus astuu voimaan. Alueella sallitaan ainoastaan sen käyttötarkoitusta palveleva vähäinen rakentaminen. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muu näihin verrattavissa oleva toimenpide on luvanvaraista siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä on säädetty.

K — **Maakaasun runkojohto**

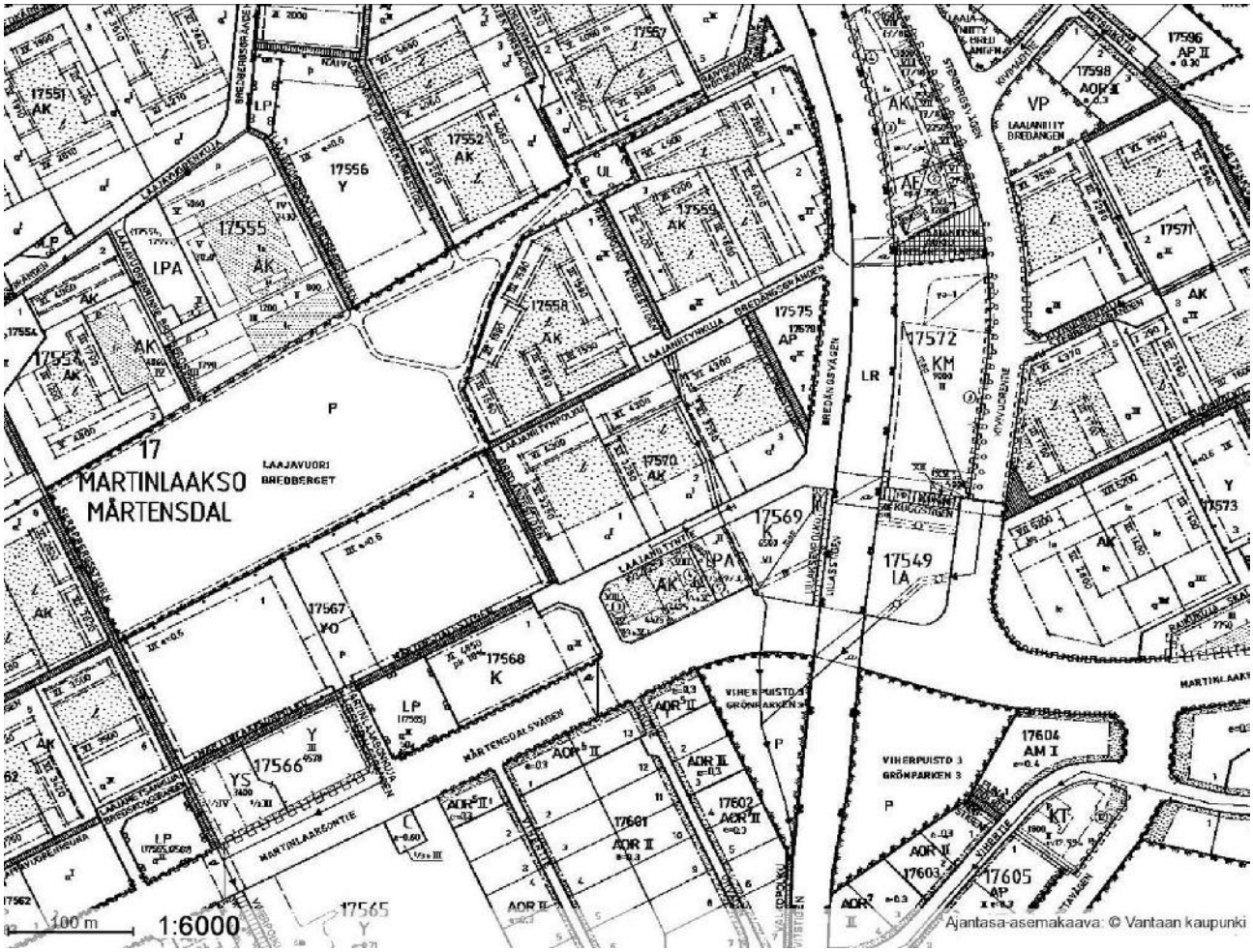
LJ — **Joukkoliikenteen terminaali**
Alueella varaudutaan raideliikenteen tai linja-autoliikenteen terminaalirakennusten ja pysäkkialueiden sekä liityntäpysäköinnin tarpeisiin.

Ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys

m2 — **Lentomeluvyöhyke 2 (LDEN 55-60 dB)**
Alueella ei sallita uuden asutuksen eikä uusien sairaaloiden, hoitolaitosten, vanhainkotien, päiväkotien, oppilaitosten rakentamista tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haitoille. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista.

m3 — **Lentomeluvyöhyke 3 (LDEN 50-55 dB)**

Asemakaavatilanne: alueen asemakaava koostuu monella vuosikymmenellä tehdyistä asemakaavoista ja asemakaavamuutoksista. Pääosin alueella sijaitsee asuinkerrostalojen korttelialueita (AK), liike- ja toimistorakennusten korttelialueita (K), rivitalojen ja erillisten pientalojen korttelialueita (AOR) ja asuinpientalojen korttelialueita (AP). Julkisten ja yleisten rakennusten korttelialueet ovat merkitty asemakaavaan Y-alkuisin tunnuksin. Viheralueet on merkinnällä P tai VL.

B. Työryhmän kokoonpano

Nimi	Toimenkuva	Osuus/ vastuualue/ kommentointi
Kaupunkisuunnittelu:		
Heikkola Joni	yleiskaavasuunnittelija	kaupalliset palvelut, osayleiskaavallinen näkemys
Jaakola Ari, kevät 2012 asti	tietopalvelupäällikkö	haastattelututkimuksen kommentointi
Järvi Mikko	kaavoitusinsinööri	täydennysrakentamisen kannattavuus, kaavatalous
Jäppinen Sakari	yleiskaavasuunnittelija	kaupalliset palvelut, osayleiskaavallinen näkemys
Kallaluoto Timo	aluearkkitehti	taustat, 90-luvun kehityshankkeet, yhteydenpito eri tahoihin, suunnitteluedellytysten varmistaminen
Kauhanen Jyrki	asemakaavasuunnittelija	täydennysrakentamisen ideointi
Laine Tarja	kaupunkisuunnittelujohtaja	kannustus ja kommentointi, yhteydenpito eri tahoihin, suunnitteluedellytysten varmistaminen
Muukka Laura	maisema-arkkitehti	nykytilanteen analyysi, ekologinen kaupunki – periaatteet, ulkotilojen kehityskuva, täydennysrakentamisen ideointi
Mäki Paula	harjoittelija	asukashaastattelut

Olkkola Anne	asemakaavasuunnittelija	täydennysrakentamisen ideointi
Pentinmikko Anitta	kehityspäällikkö	”sparraus”, keskustojen yleisen kehittämisen periaatteet
Rajala Johanna	asemakaavasuunnittelija	analyysit, täydennysrakentamisen ideointi, kokonaisuuden ja raportin kokoaminen, työn organisointi, havainnekuvat
Rapo Päivi, kevät 2013 alkaen	tietopalvelupäällikkö	haastatteludatan hyödyntäminen (Harava-pilottikohde)
Shala Agon	kesätyöntekijä	Martinlaakson lähiympäristön kehittämiseen liittyvä ideointi ja luonnostelu, mm. Mika Häkkisen aukion parannusehdotukset
Elinkeinopalvelut:		
Jose Valanta	elinkeinojohtaja	Elinvoimaiset keskustat
Kuntatekniikka:		
Burjam Heidi	maisema-arkkitehti	viheralueet, julkiset ulkotilat
Heiska Ilari	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, paikoitus
Hiltula Mira	insinööriharjoittelija	esteettömyys
Hulkko Tiina	liikenneinsinööri	joukkoliikenneasiat
Jääskeläinen Paula	Kehitysinsinööri	Kunnallisteknisten sopimusten valmistelu
Keskinen Hanna	maisema-arkkitehti / puistosuunnittelupäällikkö	viheralueet, julkiset ulkotilat
Komulainen Elina, kevät 2013 alkaen	suunnitteluinsinööri	hulevedet, tekniseen huoltoon liittyvät kysymykset
Koskinen Emmi	liikenneinsinööri	joukkoliikenneasiat, esteettömyys
Orava Marika, syksy 2012 asti	vesihuollon suunnittelupäällikkö	hulevedet, tekniseen huoltoon liittyvät kysymykset
Pasanen Teppo	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, kevyt liikenne, Laajaniityntien ideointi
Virtanen Jaana	liikenneinsinööri	liikenneasiat yleisesti, esteettömyys
Rakennusvalvonta:		
Kärki Matti	lupa-arkkitehti	kaupunkikuva, täydennysrakentamisen ideointi
Kaupunginmuseo*:*		
Moberg Jaana, syksy 2012 asti	rakennustutkija	suojelukohteet
Vuojolainen Anne/ Paavola Susanna, 2013 alk.	rakennustutkija	suojelukohteet
Yrityspalvelut:		
Henriksson Tomi	asumisen erityisasiantuntija	asuntopolitiikka, asumisen kehittäminen
Hurme Tuula	Asumisasioiden päällikkö	asuntopolitiikka, asumisen kehittäminen
Virkkunen Heikki	Projektijohtaja	keskustojen kehittäminen
Koivisto Sakari	Projektijohtaja	keskustojen kehittäminen
Ympäristökeskus:		
Vähämäki Jaakko	Johtava ympäristösuunnittelija	ympäristöasiat
Tilakeskus:		
Juolahti Mikko	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Tanner Ritva	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Törmä Arja	Rakennuttaja-arkkitehti	kaupungin omistamien kiinteistöjen hallinta ja käyttö
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:		
Mellais Asta	suunnittelija	Palveluympäristö ja toimitilat

Sivistystoimi, rakentamisasiat:		
Kurki Aimo	toimistoarkkitehti	Koulujen ja oppilaitosten palveluverkko
Riehunkangas Päivi	suunnittelija	Varhaiskasvatuksen palveluverkko
Asukkaat:		
Martinlaakson asukasyhdistys		kommentointi, työpajoihin osallistuminen tms.
Asukkaat		kommentointi, työpajoihin osallistuminen tms.
Yritykset:		
Martinlaakson Ostari/ Citycon		kommentointi, työpajoihin osallistuminen?
muita?		
Muuta:		
Myyrmäen aluetoimikunta		kommentointi, työpajoihin osallistuminen?

C. Lähteet

- Gehl, Jan (2001), *Life between buildings – Using public space*, The Danish Architectural Press, Skive
- Hirvonen, Sari (2005). *Ruraali Urbaani - Vantaan kaupunkisuunnittelun historia*. Vantaan kaupunkisuunnittelu 8/2005, C18:2005
- HSL Helsingin seudun liikenne, *Helsingin seudun pääpyöräilyverkon ja pyöräilyn laatukäytävien määrittely*, HSL:n julkaisuja 21/2012, 2012.
- KSV (2013). Helsingin yleiskaava. *Helsingin palveluverkkoselvitys sekä tavoiteverkko 2050*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2013:10.
- Lynch, Kevin (1990), *The image of the city*: The M.I.T. Press, Cambridge, USA
- Mattsson, Ruut-Maria. *Shared Space –suunnittelumetodin soveltaminen ja käyttömahdollisuudet Suomessa.* Diplomityö, Tampereen teknillinen yliopisto, 2009.
- Mäki, Paula. *Kaupunkitila osana nuorten arkea - Hengailun tiloja suomalaisessa lähiössä*. Pro gradu –tutkielma, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto 2012
- Nylund, Aulis. *Martinlaakso – arkea ja juhlaa*, Martinlaakson Asukasyhdistys ry, 2009
- Paavola, Susanna. *Rakennuskulttuuri Martinlaaksossa*, Vantaan kaupunginmuseo, 28.5.2013
- TRAST, Trafik för en attraktiv stad. Trafikverket. 2006, http://www.trafikverket.se/PageFiles/56347/gatutyper_en_exempelsamling.pdf
- Uudenmaan liitto (2013). *Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava. Kaupan palveluverkon mitoittaminen ja vaikutusten arviointi*. Uudenmaan liiton julkaisuja E-125 – 2013.
- *Vantaa alueittain 2010*
- YTK ryhmätyö 2011: *suunnittelukäsitykset case Vantaa*

D. Kuvalähteet:

- Arkkitehtitoimisto Rouhiainen: 16-18, 66
- Asukastilaisuudesta kerätys kommentit: 64-65
- Henriksson Tomi: 39, taulukot 1-4
- Hiltula mira: 137
- http://www.trafikverket.se/PageFiles/56347/gatutyper_en_exempelsamling.pdf : 113
- Jäppinen Sakari: 49, 51, taulukko 5
- Järvi Mikko: 116
- Kauhanen Jyrki: 115
- Komulainen Elina: 94, 99, 100
- Lehikoinen Elina: 96
- Liikennesuunnittelu, Vantaan kaupunki: 132
- '*Martinlaakso – arkea ja juhlaa*' –Kirjasta, Nylund, Aulis. 8, 53-60
- Muukka Laura: 5, 11-13, 42, 50, 82-83, 112, 124
- Muukka Laura ja Rajala Johanna: 35,

- Mäki Paula: 61-63
- Niskanen Petteri: 153
- Niva Seppo: 95, 98
- Martinlaakson kehityshanke 1996: 9
- Olkkola Anne: 138-140, 142
- Pasanen Teppo: 48, 118-122, 125, 126, 128-131, 136
- Raami Pertti: 14,15,19-27, 40, 44, 67
- Ramboll Oy: 88
- Salpa Rakennuttaa –lehti 1968: 7
- Vesanen Sari: 97
- Ympäristökeskus, Pienvesiselvitys: 6
- Muut kuvat: Johanna Rajala

E. Erilliset liitteet

- Liite 1. Asukashaastatteluita
- Liite 2. Nettikysely Martinlaakson kehittämisestä, touko- ja kesäkuu 2013, vastaukset ja palautteet
- Liite 3. Paavola, Susanna. *Martinlaakson rakennusperintö*, Vantaan kaupunginmuseo, 7.2.2014
- Liite 4. Asukastyöpajan palautteet 8.4.2014
- Liite 5. Mielipiteet ja lausunnot kehityskuvaraportista 19.1.2015
- Liite 6. Harava – karttapohjaisen nettikyselyn palaute 4.12.2014

Martinlaakson kehityskuva, nro 014200, Asukastilaisuus 2, 8.4.2014 klo 17-19.30

Alla olevat kommentit on kerätty työpajan aikana ja ne edustavat eri osallistujien mielipiteitä aiheen mukaan:

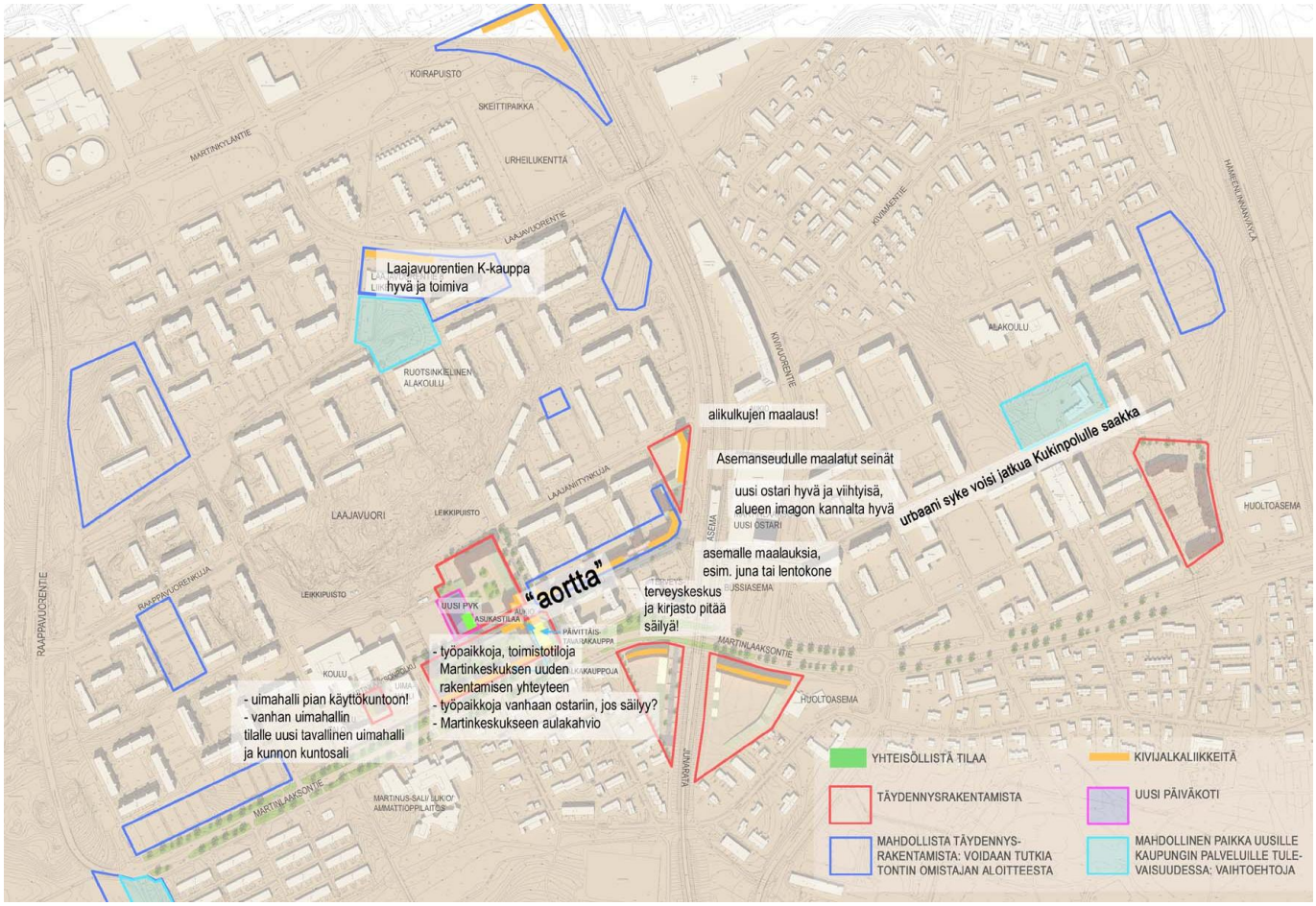
1. Elinvoimainen Martinlaakso

➔ *Keskustojen kehittäminen, palvelut, yritykset, yrittäminen*

➔ *Asukkaiden oma kaupunki: Osallistuminen, kyselyt, yhteisöllisyys*

Kommentit kartalla:

- *uusi ostari hyvä ja viihtyisä, alueen imagon kannalta hyvä*
- *aortta*
- *toimitiloja (toimistot) Martinkeskuksen tontin rakentamisen yhteyteen*
- *Laajavuorentien K-kauppa hyvä*
- *vanhan uimahallin tilalle uusi tavallinen uimahalli ja kunnon kuntosali*
- *urbaani syke voisi jatkua Kukinpolulle saakka*
- *työpaikkoja, toimistotiloja Martinkeskuksen uuden rakentamisen yhteyteen*
- *terveyskeskus ja kirjasto pitää säilyä!*
- *työpaikkoja vanhaan ostariin, jos säilyy?*
- *uimahalli pian käyttökuntoon!'*
- *asemalle maalauksia, esim. juna tai lentokone*
- *alikulkujen maalaus!*
- *Martinkeskukseen aulakahvio*
- *Asemanseudulle maalatut seinät*

Muut kommentit:

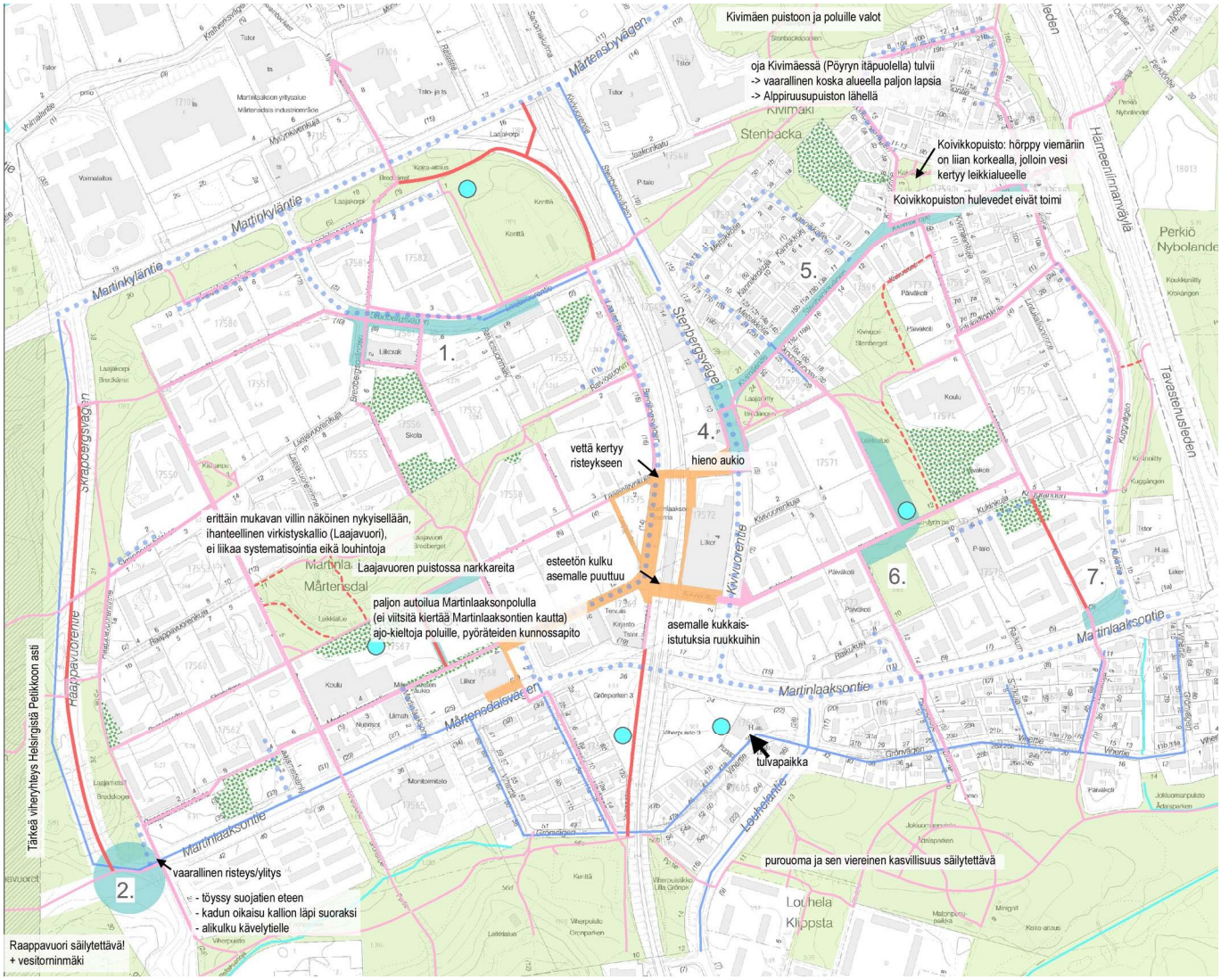
- lisää asukkaita jotta palvelut säilyy
- ei saa jämähtää vanhaan, pitää katsoa eteenpäin
- sekoittunutta rakennetta, asuminen, työpaikat, palvelut
- Alepalle olisi hyvä osoittaa tilapäinen kivijalkaliiketila, joka rakennettaisiin ennenkuin Martinkeskus puretaan, länsiosien (Raappavuoren viereiset) asukkaat tarvitsevat sitä
- vanhusten perhepäivähoito
- kokonaisuus uimahalli- asema- ostari
- lisää kuntopolkuja
- alikulkuja voisi maalata
- Martinlaakson tulisi olla avoin ja kutsuva myös nuorille
- nuorille kilpailukykyiset asuntomahdollisuudet
- Martinlaaksoa pitää kehittää, ei pidä jämähtää vanhaan
- vaikea saada ihmisiä liikkeelle yhdistystoimistaan
- uusi slogan: mahdollisuuksien Martinlaakso
- haluttaisiin kahvilla, jonne on helppo mennä, kulkuyhteyksien solmupisteeseen
- luotetaan ihmisiin, annetaan vastuuta ja tehtäviä
- esteetön keskusta-alue tärkeä
- Martinkeskuksen Alepa voitava siirtää väliaikaispaikkaan, jos Martinkeskus puretaan, paikan oltava tarpeeksi lännessä, jottei kaukana asemasta asuvat ala autoilla ostoksille
- kivijalkakauppoja tarvitaan (elintarvikkeet), tuleeko kivijalkakauppojen paikkoihin kaljakuppiloita?
- outlet/kirppiskeskus
- Pelätään ettei uusia liiketiloja tule alueelle, ettei alue houkuttele tarpeeksi
- vanhan ostarin palvelut -> Martinkeskus enemmän suojeltava kuin asema (historia), kunnon peruskorjaus tarvittaisiin, mutta omistajat ei halua, ei toimi nykyään
- Martinkeskus pitää purkaa, ei samanlaisia virheitä uudestaan, pitää tehdä toiminnallisia
- muitakin työpaikkoja kuin kauppoja, monimuotoista
- ruoan jakelupiste vähäosaisille
- ne, jotka haluavat urbaania sykettä eivät asu Vantaalla
- ihmiset eivät kiinnostu asukasyhdistyksestä
- väylä ostarilta uimahallille -> kaupat tulisi keskittyä kävelytien varrelle, elämän virta -> voisi jatkua asemalta Kukinpolulle, hyvä auraus ja hiekoitus, turvallinen
- eri toimintojen rypäs, tukevat toinen toisiaan
- miten elinvoima houkuttelisi nuoria? – hintataso, kulkuyhteydet, palvelut, korkeatasoiset koulut
- kirjasto ja terveyskeskus tarvitaan tulevaisuudessakin
- Vantaalaisille asukasyhdistyksille yhteistä seminaaria toivottiin
- martsarilainen yhteisöllisyys? ei pidä lähteä negatiivisuudesta, mahdollisuuksien Martinlaakso
- miten nuoret kiinnostuisivat?
- pitää luottaa ihmisiin, he osaavat tehdä itse! (vertaa Myyrmäki liike)
- elävä kaupunki, missä ihmiset luontaisesti kulkee (ei liika elävää tilaa, jos ei ihmisiä, jotka käyttävät)
- tarvitaan kahvila, johon on helppo mennä (vertaa Pemböle)
- lapsiperheitä muuttaa alueelle paljon, turvallisia paikkoja kohdata
- seurakunta ja ratahallintokeskus mukaan suunnitteluun
- elinvoimaisuus: väylä ostarilta asemalle, aortta, kirjasto, raitilla helppo liikkua, olisi sisäkatu… , vanhukset -> vaikeita kohtia, aseman kytkeminen ostarille, terveyskeskus, Kukinpolulle jatke, Martinkeskus on surullinen -> parantaa voi vain purkamalla
- Alueen kehittäminen tärkeämpää kuin paikalleen jämähtäminen
- Martinlaakson länsipuolelle kauppa
- Martinlaakson itäosaankin haluttaisiin asukastilaa
- Martinlaaksoon torialue
- Martinkeskus: palveluita paljon aikoinaan, kirpparit, jotain pitää tehdä, parempi kuin vanha, toisista merkkipilari, Alepa ei riitä, uusi on tärkeää, tarvitaan muutoksia
- Pitää luottaa ihmisiin
- Tiloja toimintaan: esim. toppahousutanssit, lapsiperheiden kohtaaminen
- raitti/aortta uimahallilta asemalle: asumista, kauppoja, ravintolat, kirjasto, uimahalli, terveysasema
- lisää liiketilaa Martinlaakson länsiosaan
- Martinlaaksossa tulisi olla riittävät kaupalliset palvelut, pelkkä päivittäistavarakauppa ei riitä
- liikenteellisesti hankala paikka nykyään

2. Viheralueet ja liikenne

- ➔ *Vihreä Martinlaakso: Viheralueet, hulevedet, kaupunkiviljely, viherkatot ym.*
- ➔ *Sujuva ja turvallinen liikkuminen: Kadut, raitit, esteettömyys, joukkoliikenne, pysäköinti*

Ulkotilat, kommentit kartalla:

- *Kivimäen puistoon poluille valot*
- *Koivikkopuisto: hörppy viemäriin on liian korkealla jolloin vesi kertyy leikkialueelle*
- *erittäin mukavan villin näköinen nykyisellään, ihanteellinen virkistyskallio (Laajavuori), ei liikaa systematisointia eikä louhintoja*
- *paljon autoilua Martinlaaksonpolulla (ei viitsitä kiertää Martinlaaksontien kautta), ajokieltoja poluille, pyöräteiden kunnossapito*
- *asemalle kukkaisistutuksia ruukkuihin*
- *töyssy suojatien eteen, kadun oikaisu kallion läpi suoraksi, alikulku kävelytielle*
- *oja Kivimäessä (Pöyryn itäpuolella) tulvii -> vaarallinen koska alueella paljon lapsia -> Alppiruusupuiston lähellä*
- *vaarallinen risteys/ylitys*
- *Raappavuori säilytettävä! + vesitorninmäki*
- *vettä kertyy risteykseen*
- *esteetön kulku asemalle puuttuu*
- *hieno aukio*
- *Laajavuoren puistossa narkkareita*
- *Koivikkopuiston hulevedet eivät toimi*
- *Tärkeä viheryhteys Helsingistä Petikkoon asti*

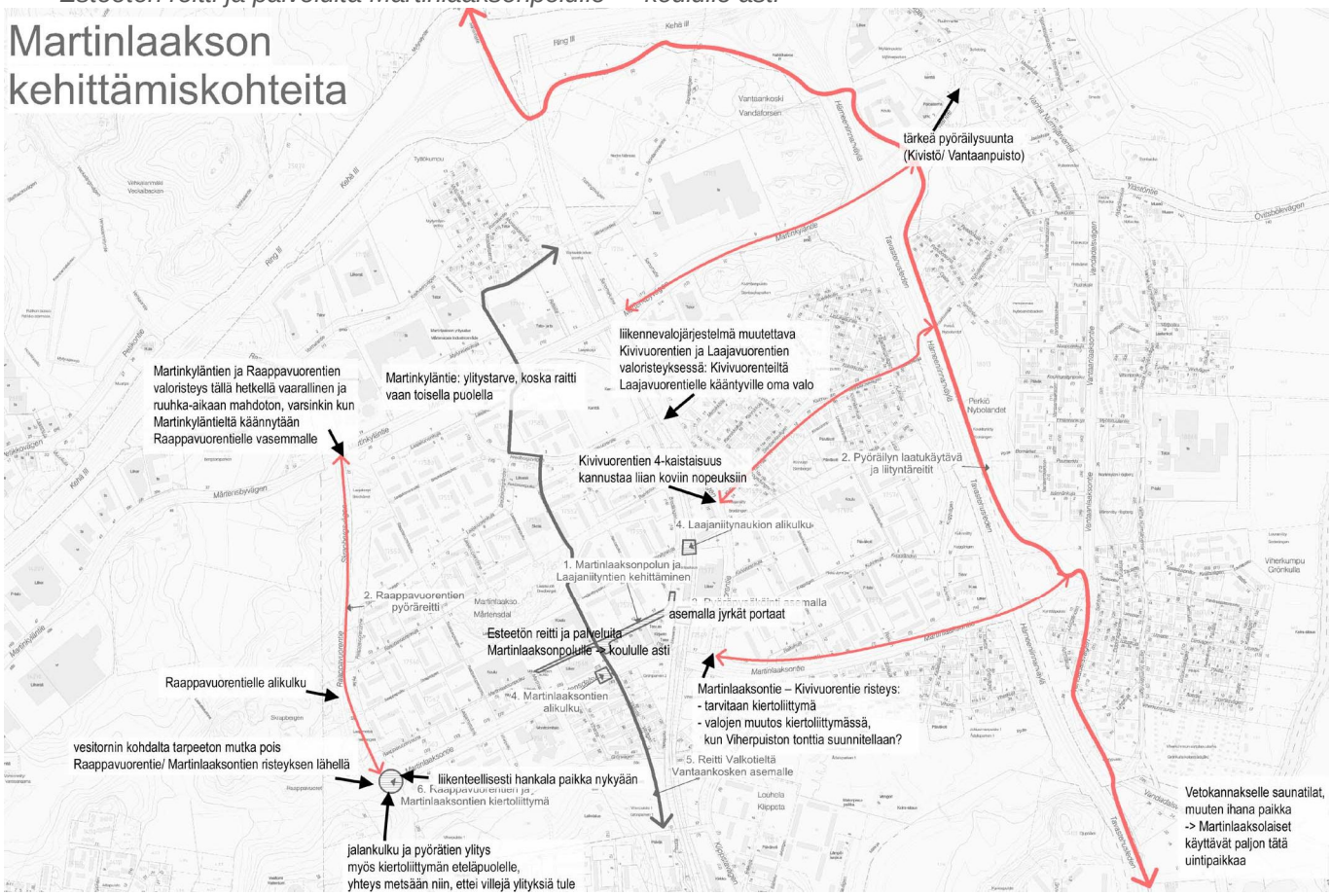

Ulkotilat, muut kommentit:

- Kehityskuva näyttää hyvältä viheralueiden kannalta
- valoja Kivimäen puistoon
- kaupalliset palvelut puuttuvat lounaisosasta Martinlaaksoa, Martinkeskuksen palvelut parannettava, opastus monitoimitalolle junalta on puutteellinen
- hyvää on ”autoton” keskusta-> kevyen liikenteen väylä, luonnonläheisyys ei ole tiivistämistä -> voiko sitä säilyttää, mäet vähentävät liikkumista mäkien poikki
- luonnonläheisyys teemaan sopiva kasvillisuus -> ei vieraita lajeja
- esteetön pääsy kauppaan hankalaa, rakennusten sisäinen esteettömyys!, Kivivuorentien uudet talot jakavat mielipiteitä
- suosittuja taloyhtiöitä
- kävelykatu tosi hyvä ajatus
- jos Martinkeskusta ei pureta, sisätiloja viihtyisämmiksi, esim kasveilla
- kuntoliikkujien huomiointi (nyt ei mainittu), valaistusta, hiihtoreittejä, vaelluspolkuja
- lisää väriä betonipintoihin, puumateriaali
- kuntopolut ei parhaassa mahdollisessa kunnossa.
- Raappavuori + vesitorninmäki säilytettävä
- bensa-aseman lähellä olevat viheralueet säästettävä
- tarvitaan kestäviä penkkejä, on tehty ilkivaltaa

Liikenne, kommentit kartalla:

- *Vetokannakselle saunatilat, muuten ihana paikka -> Martinlaaksolaiset käyttävät paljon tätä uintipaikkaa*
- *vesitornin kohdalta tarpeeton mutka pois Raappavuorentie/ Martinlaaksontien risteyksen lähellä*
- *asemalla jyrkät portaat*
- *Martinkyläntien ja Raappavuorentien valoristeys tällä hetkellä vaarallinen ja ruuhka-aikaan mahdoton, varsinkin kun Martinkyläntieltä käännytään Raappavuorentielle vasemmalle*
- *jalankulku ja pyörätien ylitys myös kiertoliittymän eteläpuolelle, yhteys metsään niin, ettei villejä ylityksiä tule*
- *liikennevalojärjestelmä muutettava Kivivuorentien ja Laajavuorentien valoristeyksessä, Kivivuorenteiltä Laajavuorentielle kääntyville oma valo*
- *tärkeä pyöräilysuunta (Kivistö/ Vantaanpuisto)*
- *Raappavuorentielle alikulku*
- *Martinlaaksontie – Kivivuorentie valojen muutos kiertoliittymässä, kun Viherpuiston tonttia suunnitellaan?*
- *Kivivuorentien 4-kaistaisuus kannustaa liian koviin nopeuksiin*
- *Kivivuorentie/ Martinlaaksontien risteys -> liikenneympyrä*
- *Martinkyläntie: ylitystarve, koska raitti vaan toisella puolella*
- *Esteetön reitti ja palveluita Martinlaaksonpolulle -> koululle asti*

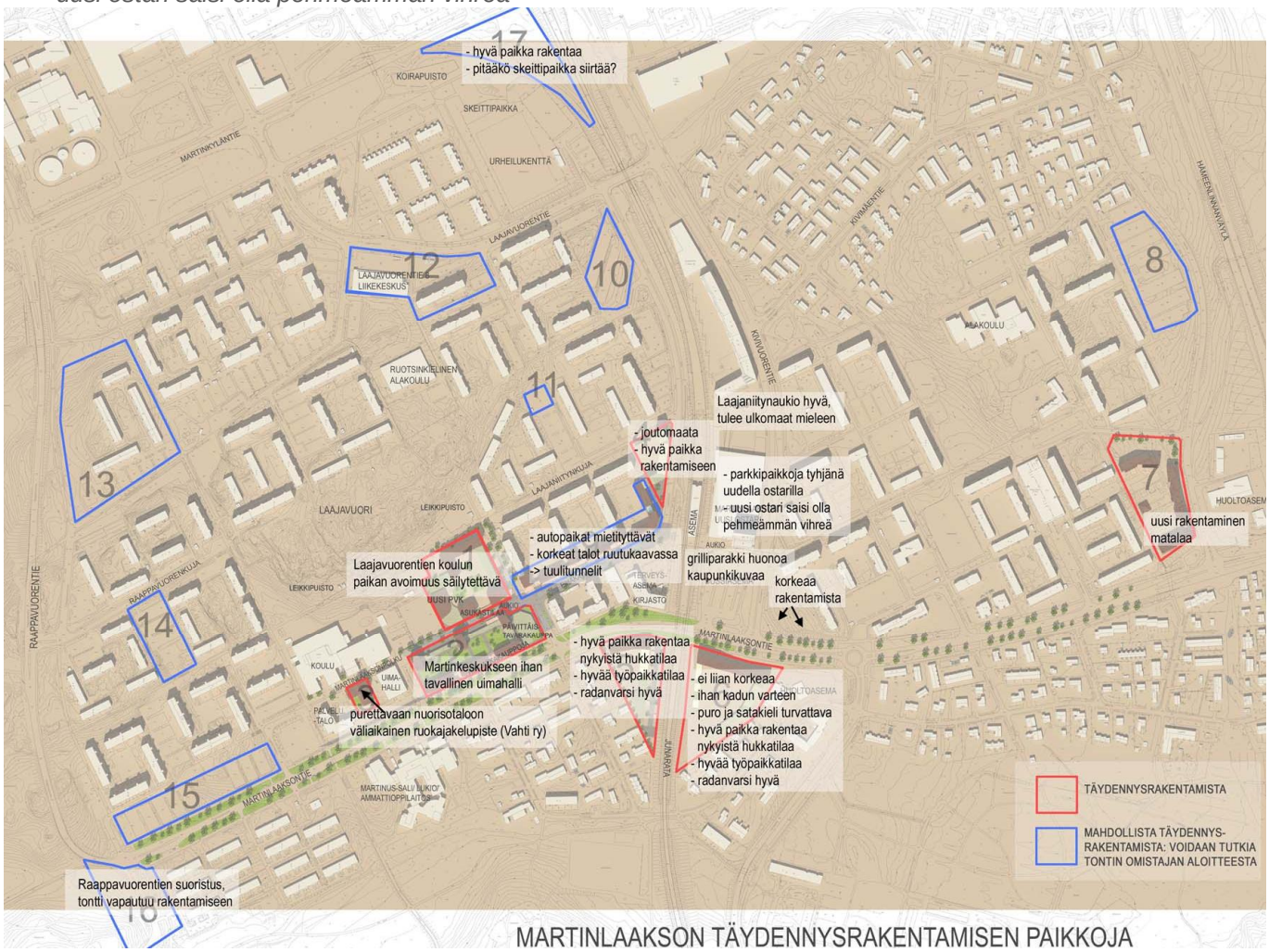
Liikenne, muut kommentit:

- Bulevardimaisia teitä
- Vantaalla tapahtuu – infotaulut uusiksi, nykyiset epäsiistejä
- liikuntavälineitä kaikenikäisille -> purettavan koulun tilalle, Raappavuoreen ”pölkkyjen” tilalle/lähelle
- raittiverkosto hyvä
- tunneleissa näkyvyys huono
- alikulkujen näkymät/peilit? Kaivokselassa malli
- kivijalkaliikkeiden pysäköintiratkaisut?
- Väriä hyvä olla, muttei kovin rajuja
- vaarallisen jyrkkä ylikulku Kivivuorentien yli
- tärkeä yhteys radan varrella Myyrmäkeen asti, laatutason nostaminen (nyt kuoppainen hiekkatie)

3. Kaupunkikuva ja Asuminen (*Täydennysrakentaminen, rakennusperintö, arkkitehtuuri, asumistrendit, ym.)*

Kommentit kartalla:

- *Täydennysrakentamispaikka nro 1: Laajavuorentien koulun paikan avoimuus säilytettävä*
- *Täyd.rak.paikka nro 2: Martinkeskukseen uimahalli, ihan tavallinen*
- *Täyd.rak.paikka nro 3: purettavaan nuorisotaloon väliaikainen ruokajakelupiste (Vahti ry)*
- *Täyd.rak.paikka nro 4: joutomaata*
- *Täyd.rak.paikka nro 4: kolmiotontti hyvä paikka rakentamiseen*
- *Täyd.rak.paikka nro 5 ja 6: hyvä paikka rakentaa nykyistä hukkatilaa, hyvää työpaikkatilaa, radanvarsi hyvä*
- *Täyd.rak.paikka nro 6: ei liian korkeaa ja ihan kadun varteen, puro ja satakieli turvattava*
- *Täyd.rak.paikka nro 7: uusi rakentaminen matalaa*
- *Täyd.rak.paikka nro 9: korkeat talot ruutukaavassa -> tuulitunnelit*
- *Täyd.rak.paikka nro 9: autopaikat mietityttävät*
- *Täyd.rak.paikka nro 16: Raappavuorentien suoristus n 16 kohdalla, tontti vapautuu rakentamiseen*
- *Täyd.rak.paikka nro 17: hyvä paikka rakentaa*
- *Täyd.rak.paikka nro 17: pitääkö skeittipaikka siirtää?*
- *parkkipaikkoja tyhjänä uudella ostarilla*
- *grilliparakki huonoa kaupunkikuvaa*
- *Laajaniitynaukio hyvä, tulee ulkomaat mieleen*
- *korkeaa rakentamista*
- *uusi ostari saisi olla pehmeämmän vihreä*

Muut kommentit:

- voiko Martinlaakso olla hyvä kaikille ikäryhmille?
- kauppojen sijainti -> kivijalat takatilaa
- kuntopolku & hoito
- vanha ostari: siinä on vielä vanha luettelo liikkeistä, jotka ovat muuttaneet uuteen ostariin, luettelo on harhaan johtava
- työpaikkoja/atk-palvelut: lisää, tärkeitä, nuoria lisää: hintataso kilpailukykyistä, vantaan asunnotto-mat/paikallista ruokajakelua, mukaan paikalliset brändit
- liikkumisen virrat selvitettävä
- lisää kahviloita
- pysäköinnin riittävyys, kustannukset, varjostukset, liityntäpysäköinti
- sukupolvenmuutokset elävöittäneet ja nuorentaneet, uusi syntyminen
- ei paljon linjasaneerattuja taloja, joten samalla tasolla vanhat 2000–2500 e/m2, uudet 4000 e/m2
- kerroksellisuus, esihistoria, keskiaika, Göran Bonde!
- uusi rakentaminen ei saa varjostaa nykyistä rakennuskantaa
- Laajaniityntien täydennysrakentaminen kiinnostaa
- Kukinpolku rähjäinen, voi kauppaa tulla?
- puistomaista arkkitehtuuria, tyylikästä, hillittyä, ei räikeää, levotonta
- tuuliefekti Laajaniityntien varrella?
- assan grilliparakki hirveä
- Miten rakennusaikaiset palvelut järjestyvät?
- Martinlaaksonpolun julkisten rakennusten käsittely kokonaisuutena -> paikoitus Martinlaaksontieltä, Kivivuo-rentie toimii liikenteellisesti
- uusi uimahalli samalla kuin muut ympäröivät uusiutuu
- Martinlaaksonpolku ajorata – kääntöpaikka
- toimistorakentamista äänivalleiksi isoille väylille
- asemalle rajoitettu kulku: ”suljettu lipunmyynti”
- pysäköintipaikkojen riittävyys turvattava
- kivivuorentien varren uusi asuntorakentaminen jakaa mielipiteitä
- Laajaniitynaukio kiva -> kuin ulkomailla
- ei parkkipaikkoja naapurikuntalaisille paitsi lentomelualueille
- Martsarissa linja-autoasema, joka toimii (miksi suunnitella Myrtsiin)
- uusi ostari järkyttävän näköinen
- enemmän senioreille (vertaa päiväkodit)
- Ei massiivisia korkeita kerrostaloja (vertaa Martsarin ostarin massiivitalot)

Kaupunginhallitus 3.3.2014 päätti asettaa nähtäville 30 päiväksi (19.3.-17.4.2014.) MRA 30 §:n mukaisesti 24.2.2014 päivätty Kehityskuvaraportti 014200, Martinlaakso 17 / Martinlaakson kehityskuva, sekä oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot Martinlaakson kehityskuvasta nro 014200, Martinlaakso. Lausuntoja saatiin 3 kpl ja mielipiteitä 5 kpl.

NRO 1: Reijo Vainio, 10.4.2014

Lausunto:
Liitteenä olevista tiedostoista selviää toivomus Metsikköpolun ja Kukinpolun kulmassa olevan "puiston" kunnostukseen liittyvät toiveeni - joiden täyttymistä olen odottanut vuodesta 1971, jolloin siitä maksoimme asuntokaupan yhteydessä. (Liitteenä olevissa kuvissa alue on selvästi vettynyt)

Vastine:
Martinlaakson ulkotilojen kehityskuvassa alueelle on asetettu seuraavia kehittämistavoitteita:
- *Paikkaan on osoitettu uusi hulevesiaihe tontilla tai puistossa.*
- *Samalla on todettu, että kentän ympäristö olisi kunnostuksen tarpeessa. Pikku-Jyrin puistoa kentän ja Kukinpolun välissä tulisi kehittää jatkossa puistomaiseksi: valoisammaksi ja paremmin kulutusta kestäväksi. Hulevesien viivyttäminen Kivivuoren lounaisosassa olisi mahdollista.*

Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.

Tarkistukset:
-

NRO 2: Aulis Nylund, 10.4.2014

Lausunto:
1. ELINVOIMAINEN MARTINLAAKSO
♦ Keskustojen kehittäminen, palvelut, yritykset, yrittäminen
♦ Asukkaiden oma kaupunki: osallistuminen, kyselyt, yhteisöllisyys
Martinlaakso kaipaa eniten palvelujen kehittämistä. Alueelle on turhaa muodostaa enää uusia ”keskustoja”. Yksi keskusta on jo – bussiterminaalin ja uuden ostarin alue. Laajaniitynaukiolle pitäisi tehdä jotain. Nyt se seisoo tyhjän panttina. toritoimintaa ja tapahtumia. Laajaniityntien aukio puolestaan on alueen varsinainen juhlapaikka lipputankoineen ja muistolaattoineen.
Laajaniityntien muuttaminen ”pihakaduksi” tai ”raitiksi” on erittäin hankalaa toteuttaa. Aseman puoleisessa mutkassa jyrkät portaat tai hankala huonosti hoidettu kiertotie.
Kehityskuvan viitteellisen talomuurin rakentaminen Laajaniityntien pohjoispuolelle yksityisten taloyhtiöiden tontille ei tule onnistumaan. Yksimielisyyttä kolmessa eri taloyhtiössä ei varmasti saada.
Palvelut Martinlaaksossa ovat jopa heikommat kuin pienessä kirkonkylässä (esim. Loppi). Kaupalliset palvelut ovat hajautettuna liian kaukana toisistaan. Esimerkiksi Martinkeskuksessa oli aikaisemmin sekä S-ryhmän että K-ryhmän kaupat rinnakkain. Uuden ostarin palvelut ovat radan länsipuolen liikuntarajoitteisille erittäin vaikeasti tavoitettavissa (taksilla pääsee parhaiten suoraan muualle). Pienliikkeitä ja pienyrityksiä ei juurikaan ole.
Asukkaiden osallistuminen erilaisiin tapahtumiin on verrattain laimeaa. mm. mmutaman aktiivin turvin toimivan asukasyhdistyksen järjestämät Martinmarkkinat toimivat juuri niin kauan kuin rahaa riittää (kirjan myynnistä saaduilla tuloilla).
Yhteisöllisyyttä löytyy taloyhtiöissä erilaisten omien talkoiden, vuosijuhlien ja kirpputorien muodossa. Tietyissä taloyhtiöissä kauemmin asuneet asukkaat tuntevat hyvin toisensa.
Laajavuoren laulu on hyvä esimerkki alueen luonnoläheisen ilmeen toteuttamiseksi ja ”Martsarin hengen” luomiseksi omalla tavallaan.

2. VIHERALUEET JA LIIKENNE

♦ Vihreä Martinlaakso: viheralueet, hulevedet, kaupunkiviljely, viherkatot ym.

♦ Sujuva turvallinen liikkuminen: kadut, raitit, esteettömyys, joukkoliikenne, pysäköinti

Martinlaakso on alun pitäen mielletty luonnonläheiseksi, väljästi rakennetuksi, viihtyisäksi, valoisaksi ja yhtenäisen ominaisilmeen omaavaksi kerrostalovaltaiseksi lähiöksi. Uudet Kivivuorentien varren rakennukset kuten tornitalo, uuden ostarin parkkitalon tiilimuuri ja tummanpunatiiliset asuinkerrostalot vinoräystäineen ovat jo pilanneet alueen valoisan vaaleasävyisen kokonaisilmeen. Viheralueet tulee säilyttää nykyisellään.

Hulevesistä ei Martinlaaksossa juurikaan ole ongelmia, koska alue on niin monimuotoinen korkeuseroineen. Kaupunkiviljelylle tai viherkatoille ei juurikaan ole mahdollisuuksia Martinlaakson kerrostaloalueilla.

Martinlaakso suunniteltiin jo alun alkaen jalankulkijoille (myös koululaisille) turvalliseksi liikkua, koska koko Laajavuoren ympäristö on täysin autoilusta vapaata aluetta. Laajaniityntien muodostaminen ”raitiksi” on selostettu kohdassa 1.

Monimuotoisen ja melkoisia korkeuseroja käsittävän maiseman vuoksi liikuntarajoitteisilla saattaa olla monin paikoin hankaluuksia. Erityisesti siirtyminen radan länsipuolelta itäpuolen palveluiden saavuttamiseksi on hankalaa (myös lapsiperheille). Myös eräissä asuinkerrostaloissa hissit sijaitsevat eri tasossa kuin asunnot. Joukkoliikenne on nykyisellään erittäin hyvä Martinlaakson sijainnin vuoksi. Vieraspysäköinti on koko alueella erittäin hankalaa ja vaikeaa toteuttaa, kun kadunvarsipysäköintikin on yleisesti kiellettyä.

3. KAUPUNKIKUVA JA ASUMINEN

♦ Täydennysrakentaminen, rakennusperintö, arkkitehtuuri, asumistrendit ym.

Täydennysrakentaminen todetaan Martinlaakson kaltaisessa lähiössä lähinnä kirosanaksi, koska sillä vain tuho-taan alueen luonnonläheisyys, väljyys ja viihtyvyys. Jo toteutuneilla täydennysrakentamisilla (ks. edellinen kohta) on Martinlaakson ominaisilme tuhottu. Länsipuoli on vielä säästynyt. Laajavuoren koulun tontille rakentamisessa on huomioitava lähirakennusten ominaispiirteet ja sävyt. EI MITÄÄN AKKITEHTONISTA SOOLOILUA!

Martinkeskus on säilytettävä jo Vantaan kaupungin rakennusperintö-dokumentin esittämällä tavalla ja sen palveluita parannettava läntisen alueen asukkaita paremmin palvelevaksi (tatuointiliike? – kenellä vanhuksella on tarve).

Martinlaaksolla on oma 70-luvun kokonaisarkkitehtuuri. Se tulee säilyttää ja huomioida myös kaikissa korjaus- ja täydennysrakentamistoimenpiteissä. Valtaosin taloyhtiöt ovat jo suurelta osin parantaneet alueen ilmettä omilla peruskorjauksillaan.

Vastine:

- *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri. Nykyisen rakennuskannan korjausrakentamisessa tulee säilyttää kunkin aikakauden arkkitehtuurille ominaiset piirteet.*
- *Asunto-osakeyhtiöiden tonteille ehdotettu täydennysrakentaminen voidaan kaavoittaa vain tontin omistajan aloitteesta. Tällöin neuvotellaan tontin omistajien kanssa, sekä selvitetään rakentamisen kannattavuus ja soveltuminen kaupunkikuvaan.*
- *Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille. Selvityksessä on määritelty rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.*
- *Kehityskuva osana on tutkittu nykyisten ja uusien palveluiden sijoittumista alueelle. Palveluita sijoittuu erityisesti Martinlaaksonpolun varteen, raitille uudelta ostarilta koululle. Nykyisellä Martinkeskuksen tontilla esitetään asuinrakentamisen lisäksi päivittäistavarakauppa ja kivijalkakauppoja elävöittämään katutilaa. Myös Martinlaaksontien varteen on tarkoitus suunnitella elävää katutilaa, kivijalkakauppoja ym. Myös paikkoja uusille kaupungin palveluille on tutkittu osana kehityskuvaa. Martinlaakson väestömäärän kasvaessa kasvaa myös vähittäiskaupan sekä kaupallisten palveluiden kysyntä, jonka johdosta myös liiketilaa tarvitaan todennäköisesti lisää alueella.*
- *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.*

Tarkistukset: -

NRO 3: Anna-Riikka ja Marko Rintala, 15.4.2014

Lausunto:
Asumme Martinlaaksossa omakotitalossa osoitteessa Viherkuja 7. Samassa osoitteessa on 5 samanlaista asuntoa. Talomme on rakennettu HYVIN lähelle Hämeenlinnantietä ja meluhaitta on erittäin huomattava. Lapset valittavat, että pihalla ollessa täytyy keskustellessa huutaa, että tulee kuulluksi. Pihalla oleskeleminen on meluhaitan vuoksi erittäin epämiellyttävää, eikä siellä paljon tule oleskeltuakaan. Kesällä ei voi kuvitellakaan pitävänsä ikkunoita yöllä auki, kun äänet kuuluvat aivan suoraan korvan juuresta. Pyykkejäkään pihalla ei voi kuivata, kun autojen pakokaasut likaavat ne.

Erittäin ikäväksi asian tekee se, että taloa ostaessamme vuonna 2006 sekä välittäjä, että rakennusliike vakuuttivat meille, että meluvalli ollaan rakentamassa aivan lähiaikoina. Tämä tieto oli ratkaisevassa asemassa ostopäätöstä tehdessämme. Olen suorastaan ällistynyt siitä, että miten ihmeessä asuinrakennus on edes voitu rakentaa näin lähelle huomattavaa melusaastetta? Mitä asialle voidaan tehdä? Joka tapauksessa jotain on tehtävä, että asumisesta tulisi edes jotenkuten siedettävää.

Vastine: *Hämeenlinnanväylä on valtion tie. Siksi meluntorjunta on valtion vastuulla. Rakentaminen sijoittuu vanhalle asemakaava-alueelle vuodelta 1975, jolloin tulevaa melua ei ole voitu huomioida kaavassa. Kiinteistövälittäjän olisi pitänyt selvittää alueen meluolosuhteet eikä antaa väärää tietoa tuleville asukkaille. Asukkaiden tulisi ottaa asiasta yhteyttä valtion viranomaisiin.*

Tarkistukset: -

NRO 4
Kimmo Kontturi, 28.4.2014

Lausunto:
Kiva, että asukkailta kysytään mielipiteitä alueiden kehittämisestä. Tässäpä omiani Martinlaakson kehityskuvasta nro 014200:
1. Kävisin mielelläni kivijalkakaupoissa, vaikka niissä olisi kalliimpaa kuin suurissa ostoskeskuksissa.
2. Ajatus Laajaniityntie tekemisestä kävelykaduksi asemalta koululle on loistava. Yksityisautoilua ei tule suosia ja mitä järkeä on pitää kallista tonttimaata autojen parkkipaikkana? Ylipäätään Martinlaakson tulisi profiloitua vihreänä, urbaanina kaupunginosana.
3. Täydennysrakentaminen ok, että saadaan hieman urbaanimpi katukuva mutta ei liian korkeita taloja, mieluusti korkeintaan kolme- tai nelikerroksisia.

Vastine: *Kivijalkaliiketilojen syntymistä pyritään edistämään ns. urbaanin sykkeen alueilla. Rakentamisen kerroskorkeudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavojen yhteydessä.*

Tarkistukset: -

NRO 5
Nimetön mielipiteen lähettäjä, 30.4.2014

Lausunto:
Aluetta kun kehitellään, ehdottaisin skeittipuiston laajentamista suureksi freestyleparkiksi joita vantaalla ei ole, Helsingissä on useita jotka ovat todella suosittuja. Scootaus on vahvasti nousussa 8-14v keskuudessa, skeittaus ja BMX -pyöräily hieman vanhemmilla. Asia vaikuttaisi varmasti nuorien ja lapsiperheiden kiinnostukseen alueeseen.

Vastine: *Ulkotilojen kehittämistarpeet voidaan ottaa esille, kun lähialueita kaavoitetaan. Asiaan voidaan palata, kun Vantaankosken asemanseutua kehitetään. Tähän liittyy Martinkyläntien ja Kivivuorentien risteyksen eteläpuolisen alueen mahdollinen täydennysrakentaminen. Alueiden yksityiskohtaisemmasta jatkosuunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa kuntatekniikka.*

Tarkistukset: -

NRO 6
HSL HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE, 26.5.2014

Lausunto:

Martinlaakson kehityskuvatyön tarkoituksena on määrittää kaupunginosan kehittämisen periaatteet asemakaavoituksen lähtökohdaksi. Kehityskuvan tarkastelualuetta rajaavat pohjoisessa Martinkyläntie, idässä Hämeenlinnanväylä, lännessä Raappavuorentie sekä etelässä viheralueet. Kehityskuvassa on käsitelty monipuolisesti alueen imagoa, keskusta-alueen kehittämistä, täydennysrakentamista sekä liikenneasioita.

Olemassa olevien alueiden tiivistäminen hyvän joukkoliikennepalvelun tuntumassa on Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maankäytön tavoitteiden mukaista. Joukkoliikenteen hyvä palvelutaso paranee alueella entisestään Kehäradan valmistuttua, jolloin avautuu mm. nopea yhteys lentokentän alueelle. Myös alueella olevat monipuoliset palvelut sekä keskusten kehittäminen keskustoiksi tukevat autotonta elämäntapaa. Autoliikenteen rauhoittaminen ja kävelyalueiden laajentaminen sekä shared space -tyyppiset ratkaisut lisäävät keskustan viihtyisyyttä ja tukevat palveluiden saavutettavuutta kävellen.

Alueen nykyinen autoliikenteestä eroteltu jalankulun ja pyöräilyn verkko tarjoaa hyvät yhteydet lähipalveluihin. Jatkosuunnittelussa tulee turvata Martinkyläntien ja Kivivuorentien seudulliset pääpyöräilyreitit (PÄÄVE). Pyöräilyä voidaan edistää myös esimerkiksi kattamalla tärkeimmät pysäköintipaikat ja varustamalla ne runkolukittavilla pyörätelineillä.

Pysäköinti alueella on suunniteltava siten, ettei se rajoita täydennysrakentamisen mahdollisuuksia hyvän joukkoliikennepalvelun alueella. Asia tulee ottaa huomioon kaavojen pysäköintinormeissa. Hyviä keinoja pysäköinnin tehostamiseen ovat mm. keskitetty pysäköinti, vuoroittaispysäköinti ja nimeämättömät pysäköintipaikat.

Martinlaakson asemaa kehitettäessä tulee huolehtia esteettömyydestä ja turvallisuudesta. Aseman yhteyteen on Helsingin seudun liityntäpysäköintistrategiassa (2012) esitetty 155 polkupyörä- ja 83 autopaikkaa vuonna 2020. Viereisen bussiterminaalin ja aseman välille on tarpeen toteuttaa aikataulunäyttö palvelemaan sekä junan että bussien käyttäjiä.

Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteys on joukkoliikenteen kannalta ongelmallinen, koska Laajavuorentieltä tuleva bussiliikenne joutuu odottamaan pääsyä ruuhkaiselle Martinkyläntielle. Risteykseen rakennettava kiertoliittymä ratkaisisi ongelman. Raappavuoren- ja Martinkyläntietä pitkin kulkeva raitiotievaraus Martinlaakson keskustassa tulee huomioida asemakaavoissa.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

Johanna Vilkuna
osaston johtajan sijainen

Vastine: *Uusi rakentaminen suunnataan yleiskaavan mukaisille täydennysrakentamisalueille, erityisesti nykyisille pysäköintikentille. Rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille. Mahdollisimman suuri osa pysäköintiä pyritään toteuttamaan rakenteellisina ratkaisuina (kuten pihakannen alle tai pysäköintitalona). Martinkyläntien ja Laajavuorentien risteyksessä ei ole tilaa kiertoliittymälle, koska Martinkyläntien eteläpuolella kulkevalla puistokaistaleella on varauduttu pikaraitiotiehen. Liittymän sujuvoittamiseksi tarkastellaan muita vaihtoehtoja, kuten valo-ohjausta. Martinlaakson bussiterminaalin laitureita tullaan kehittämään ja lisäämään polkupyörien pysäköintipaikkoja Martinlaakson asemalla. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös aikataulunäyttötarpeet.*
Tarkistukset: -

NRO 7
HSY HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT, 30.5.2014

Lausunto:

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä. Hiilineutraaliuteen tähdättäessä Martinlaakson kehittämisperiaatteisiin tulisi lisätä energianäkökulma sekä uudistuotannon että korjausrakentamisen osalta; Martinlaakson rakennuskanta on pitkälti 1960–70-luvuilta, ja korjausrakentamisen ja energiaremonttien kautta saatava energiansäästövaikutus voi olla hyvinkin suuri.

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategiassa on nostettu esiin kestävät raidesolmut. Toimivat, tehokkaat ja houkuttelevat raideliikenteen matkaketjut tarjoavat vähäpäästöisen liikkumisvaihtoehdon. Martinlaakson alueella on erittäin hyvät edellytykset vähentää liikenteen ilmansaaste- ja kasvihuonekaasupäästöjä kehittämällä juna- ja kevyen liikenteen käyttöä.

Täydennysrakentamisessa on muistettava ottaa huomioon liikenteen ilmanlaatu- ja meluhaittojen torjunta rakennusten ja toimintojen sijoittelussa sekä esimerkiksi julkisivujen avautumisessa häiriöttömämpään suuntaan. Asemanseutujen elävöittäminen tulisi olla yksi tavoite asemanseutujen suunnittelussa.

Martinlaakson kehityskuvassa ei ole käsitelty kiinteistöjen jätehuollon järjestämistä. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida myös alueen jätehuollon järjestäminen liikennejärjestelyineen ja asianmukaisine tiloineen. Yksinkertaisimmillaan jätehuollon järjestelyissä tulee varautua kiinteistökohtaisiin jätetiloihin, jotka mahdollistavat jätteiden lajittelun, mutta tarkastelussa on hyvä selvittää myös muut vaihtoehdot.

Kiinteistökohtaisten keräysten ulkopuolelle jäävien asukkaiden lajittelumahdollisuuksia lisätään hyödynnettävien jätteiden (esim. paperi, kartonki, lasi, metalli) kierrätyspisteverkostolla. Verkostoa ollaan parhaillaan uusimassa pääkaupunkiseudun kunnissa. Kierrätyspisteiden tulee olla ihmisten luontaisten kulkureittien sekä jäteautoliikenteen kannalta helposti saavutettavissa paikoissa. Hyviä sijoituspaikkoja yleisesti ovat mm. kauppa- ja ostoskeskukset sekä torit.

HSY:llä on kolme luvallista kierrätyspistettä Martinlaakson kehityskuvan alueella:

- Laajavuorenkuja 2: iso kierrätyspiste syväkeräysastioin
- Martinlaaksontie 25: iso kierrätyspiste pintakeräysastioin
- Koivikkotie/Koivikkopuisto: paperinkeräyspiste syväkeräysastialla

Kiinteistökohtaisen keräyksen vuoksi Martinlaakson alueella tarvitaan jatkossa 1 iso kierrätyspiste. Toivottavaa olisi, että Laajavuorenkuja 2:n kierrätyspiste säilyisi. Paperipisteitä olisi hyvä saada vähintään 1 lisää Vihertien omakotitaloalueelle. Koivikkotien/Koivikkopuiston paperipisteen toivotaan säilyvän.

Martinlaakson alueella yhdistyy useita runkovesijohtoja, jotka tulee erityisesti huomioida alueen kehittämisessä ja tiivistämisessä. Mikäli maankäytön muutokset aiheuttavat merkittävää muutostarvetta olemassa oleville vesihuoltojärjestelmille, tulee ratkaisuja miettiä ja niistä sopia yhdessä HSY:n kanssa.

Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee selvittää uuden vesihuollon tarve ja sen kustannukset sekä huomioida riittävät tilavaraukset vesihuollon putkille ja laitteille. Alustava vesihuollon yleissuunnitelma tulee laatia kaavoituksen yhteydessä ja esittää osana kaavaselostusta.

HSY:n oikeus sijoittaa, ylläpitää ja huoltaa vesijohto- ja viemäriverkkoa tulee huomioida alueen suunnittelussa sekä toteuttamista koskevissa sopimuksissa.

HSY pitää erittäin hyvänä periaatteita hulevesien kestävästä hallinnasta, viheralueiden verkoston säilyttämisestä sekä viherkattojen rakentamisen edistämisestä. Ne edistävät ekologisen kaupungin ja viihtyisän kaupunkiympäristön lisäksi ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin varautumista. Ilmastonmuutoksen myötä hellejaksojen arvioidaan lisääntyvän, mikä on hyvä ottaa huomioon täydennysrakentamisessa. Alueen suunnittelun yhteydessä tulee kaupungin hulevesiohjelman/-strategian mukaisesti selvittää alueella muodostuvien hulevesien imeytys- ja viivytysmahdollisuudet ja huomioida niiden vaatimat tilavaraukset sekä laatia hulevesien hallintasuunnitelma.

Vesihuoltopalveluiden teknisen ja taloudellisen järjestämisen kannalta merkittävin tekijä on tiivis yhdyskuntarakenne. Vesihuoltopalveluiden järjestämisen näkökulmasta maankäytön suunnittelun tulisi pääsääntöisesti tukeutua nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen sitä tiivistämällä ja laajentamalla. Voidaankin todeta, että Martinlaakson kehittäminen ja tiivistäminen on vesihuollon näkökulmasta tehokasta ja taloudellista.
Yhteyshenkilöt tarvittaessa ovat:

HSY:n kehittämisyksikkö, projektipäällikkö Jussi Pirinen, puh. 09 1561 3013,
jätehuolto, projekti-insinööri Suvi Anttonen, puh. 09 1561 2436,
seutu- ja ympäristötieto, projektipäällikkö Pia Tynys, puh. 09 1561 2047,
vesihuolto, yksikön päällikkö Toni Haapakoski, puh. 09 1561 3319

Vastine:
Kestävän rakentaminen ja rakennusten käyttö on yksi merkittävä päämäärä kaupungin ilmastonmuutostyössä. Kaupunki edistää tätä tavoitetta ohjaamalla ja tukemalla energiatehokasta uudis- ja korjausrakentamista, parantamalla kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta ja selvittämällä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Martinlaakson 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä.

Alueen tulevassa asemakaavoituksessa pyritään etsimään ja luomaan mahdollisuuksia aiempaa vähäpäästöisempään elämään ja rakennettuun ympäristöön. Alueen asemakaavoituksessa tullaan hyödyntämään kaavojen ilmastovaikutuksia ja ekotehokkuutta arvioivia työkaluja, ja alueen kehittämisessä matalahiilisemmäksi selvitetään muun muassa uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia, esimerkiksi aurinkosähkön- ja lämmön hyödyntämisen osalta.

Kiinteistöjen jätehuolto käsitellään tapauskohtaisesti kiinteistöittäin. Nykyisten ja ehdotettujen uusien kierrätyspisteiden sijainnit esitetään liitekartassa, jos liitetään raporttiin. Nykyiset vesihuoltolinjat otetaan huomioon kaavahankkeiden yhteydessä.

Tarkistukset: Kehityskuvaraporttiin lisätään tekstiä kestävästä rakentamisesta sekä kohta kiinteistöjen jätehuollosta liitekuvineen.

NRO 8
Myyrmäen aluetoimikunta, 10.4.2014

Myyrmäen aluetoimikunta pitää Martinlaakson kehityskuvaa lähtökohdiltaan hyvänä. Aluetoimikunta toivoo, että Martinlaaksonpolusta tehdään elävä väylä, eräänlainen ”Martinlaakson aortta”, jonka varrella on mm. liiketiloja ja kahviloita vanhan Martinkeskuksen palveluja korvaamaan. Väylästä voisi muodostua kaikenikäisten martinlaaksolaisten kohtaamispaikka liikuttaessa eri palvelupaikkoihin. Martinlaaksontie puolestaan olisi bulevardi autoille.

Elävä väylä voisi jatkua Kukinpolulta Vesitorninmäelle saakka. Martinlaakso ei saa jakautua Länsi- ja Itä-Martinlaaksoon, vaan yhteyttä radan eri puolten välillä on vahvistettava. Lisäksi toimivaa ja esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä pidetään tärkeänä. Myös katkeamaton yhteys ulkoilijoille Myyrmäen vesitorninmäen yli Petikon ulkoilualueelle tarvitaan. Martinlaakson asemalta länteen olisi parannettava esteetöntä yhteyttä korkeiden portaiden ohi Martinpolun varren liikkeisiin, uimahallille, Martinukseen jne. Aseman Ostarilta itäpuolelle olisi rakennettava uusi, nykyistä loivapiirteisempi ylikulkusilta Kivivuorentien yli itään. Nykyisellä sillalla on tapahtunut useita pahoja liukastumisia.

Jos Martinkeskus puretaan, Alepan tilalle on saatava korvaava kauppa ja myös rakennusaikainen tilapäinen vähittäiskaupan sijainti olisi ratkaistava. Ei saa muodostua tilannetta, jossa läntisimmän Martinlaakson asukkaat joutuvat autoilemaan kauppaan.

Martinlaakson historian ja tarinallisuuden hyödyntäminen nähdään tärkeänä alueen omaleimaisuuden vahvistamisessa. Mika Häkkisen aukiota pitää kehittää, sinne voisi rakentaa esimerkiksi betonisen formula-auton, joka kiinnostaisi lapsia. Alueen geologista historiaa (Vantaanjoen muinainen uoma Mätäoja ja sen sivujoki, puro Viherpuiston ja Martinlaakson välissä, jatkuu läpi Jokiuomanpuiston), arkeologisia löytöjä (mm. kivikautinen punamultahauta ja liedenpohja Martinuksen kulmalla) ja keskiajan/uuden ajan alun historiaa, (Göran Bonden ja muiden talonpoikaispurjehtijoiden kauppamatkat Tallinnaan ym.) voisi hyödyntää esim. julkisivuelementteinä uusien talojen seinissä Martinlaaksonpolun varrella lomittaen sitä nyky-Martinlaakson syntyvaiheiden tarinoilla (formula-Mikat, 70-luvun Suomen suurin ala-aste 1200 oppilaineen, Laajavuoren koulun laulu ym.).

Lisäksi aluetoimikunta pitää tärkeänä Martinlaakson uimahallin kunnostusta. Hallille on tarvetta erityisesti koululaisten (kolme suurta koulua, yli 1000 oppilasta: Martinlaakson yhtenäiskoulu, Martinlaakson lukio ja Mercuria kauppaoppilaitos) ja ikäihmisten keskuudessa.

Martinlaaksontien risteyksen kiertoliittymä pitää rakentaa pikaisella aikataululla ja siitä pitää tehdä riittävän laaja, jotta liityntäliikenteen bussit mahtuvat kunnolla kääntymään.

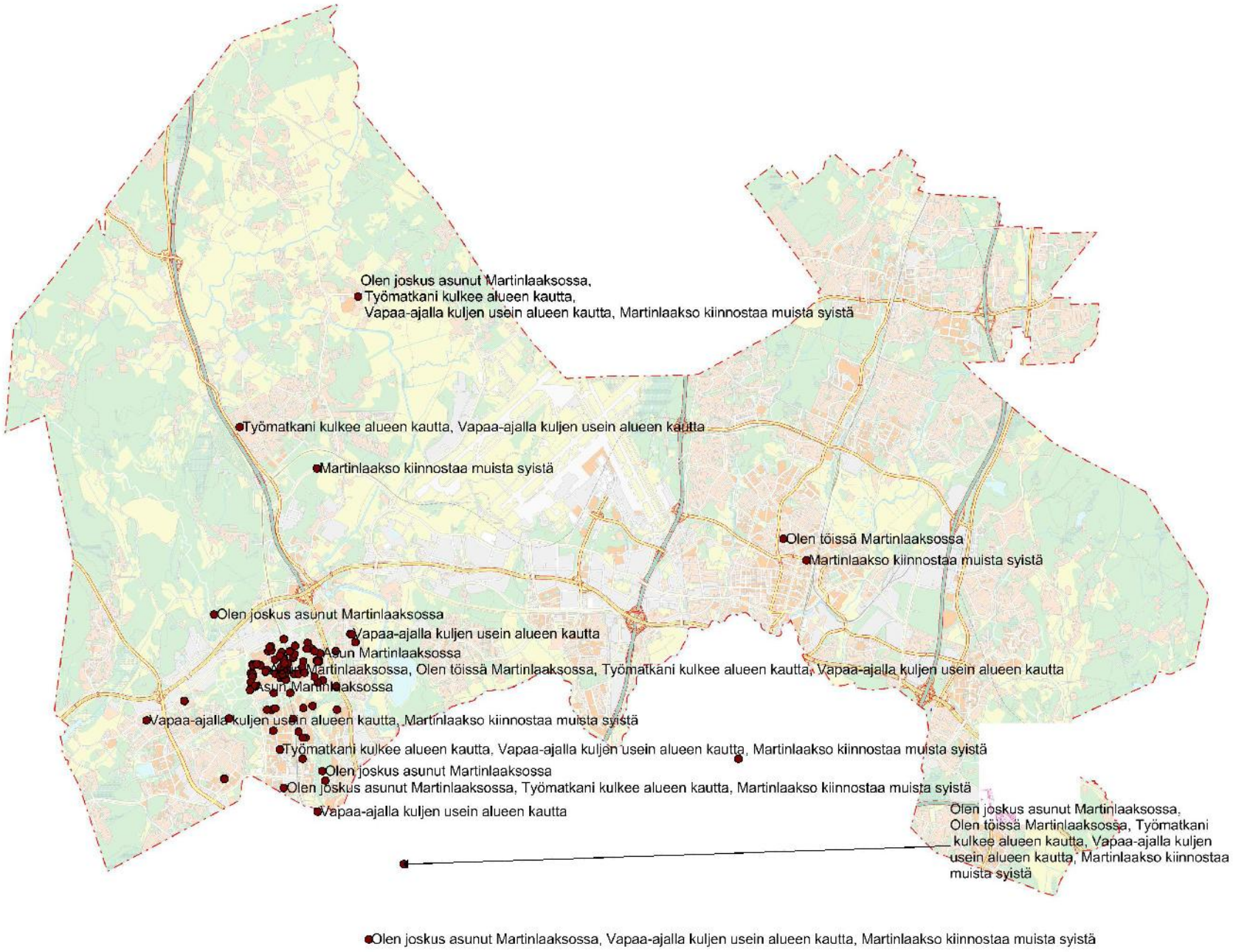
Vastine:
Urbaanin sykkeen alueen jatkumista uuden kauppakeskuksen itäpuolelle Kukinpolulle saakka tutkitaan tarkemmin asemakaavoissa, jotka rajoittuvat raittiin asemalta Kukinkujalle. Tällöin asukkaita tulisi kuulla asiasta uudelleen.

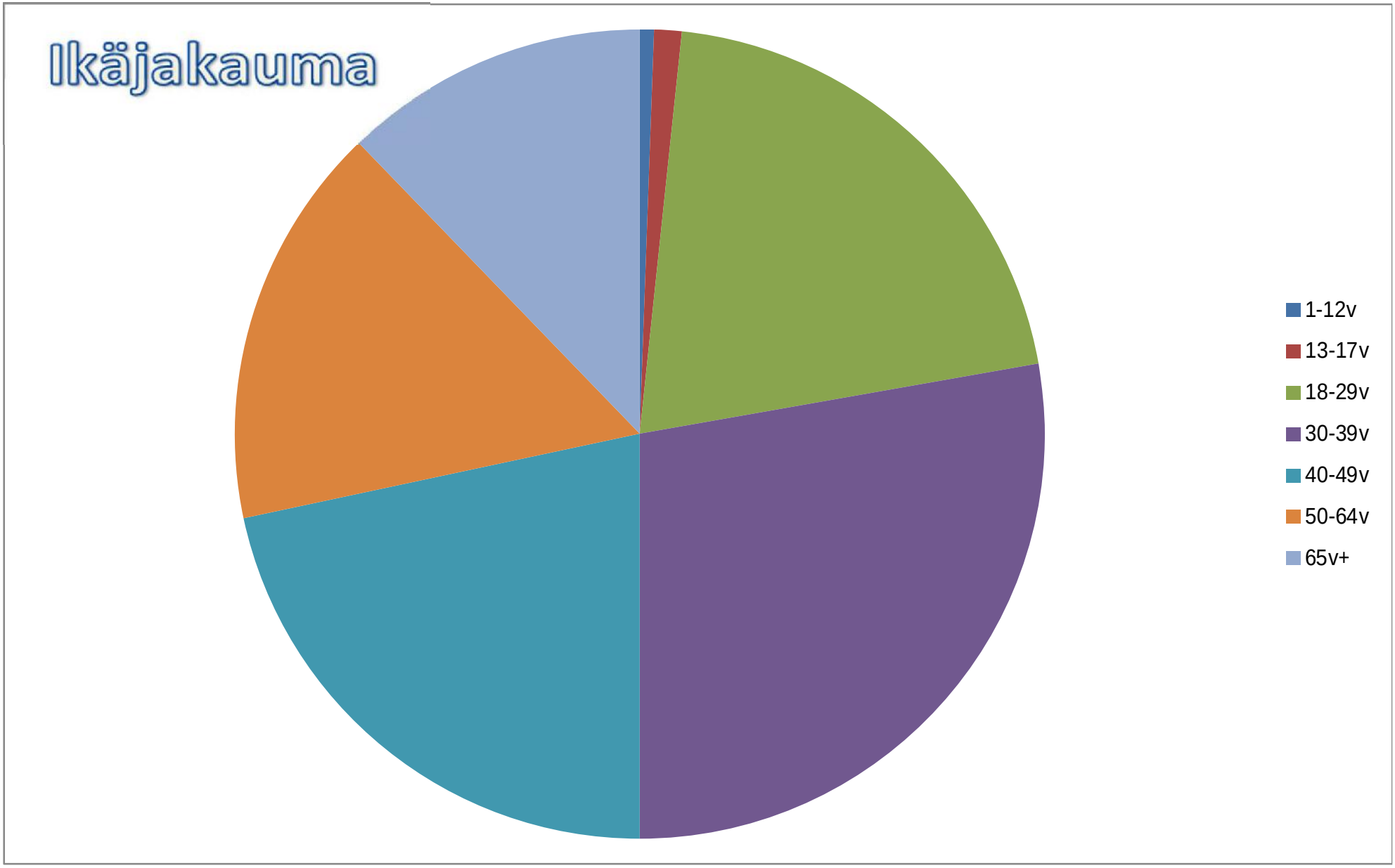
Esteetöntä kävelyreittiä Myyrmäkeen Viherpuiston ja radan välissä tutkitaan Viherpuiston täydennysrakentamisen yhteydessä. Vantaan liikennesuunnittelu on tehnyt esteettömyyskartoituksen Martinlaakson keskusta-alueesta. Alue sijoittuu vanhusten palvelutalojen ja keskeisten palvelukohteiden välille (raportin sivu 73). Selvityksessä on määritelty rajatun alueen kulkuväylien, risteyksien, ennalta määriteltyjen palvelukohteiden sisäänkäyntien sekä joukkoliikennepysäkkien esteettömyyden nykytila. Nykytila-analyysin pohjalta on esitetty toimenpide-ehdotukset esteettömyyden parantamiseksi alueella. Selvityksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon alueen jatkosuunnittelussa.

Martinkeskuksen purkamisen yhteydessä voidaan tutkia kaupan väliaikaista sijoituspaikkaa. Martinlaakson historiaa, asukkaiden ajatuksia ja muun muassa formula-teemaa voidaan hyödyntää jatkosuunnittelussa esimerkiksi rakentamiseen liittyvän taiteen tai ympäristötaiteen keinoin. Martinlaakson uimahallin korjaustyöt ovat valmistuneet ja se on avattu käyttäjille.

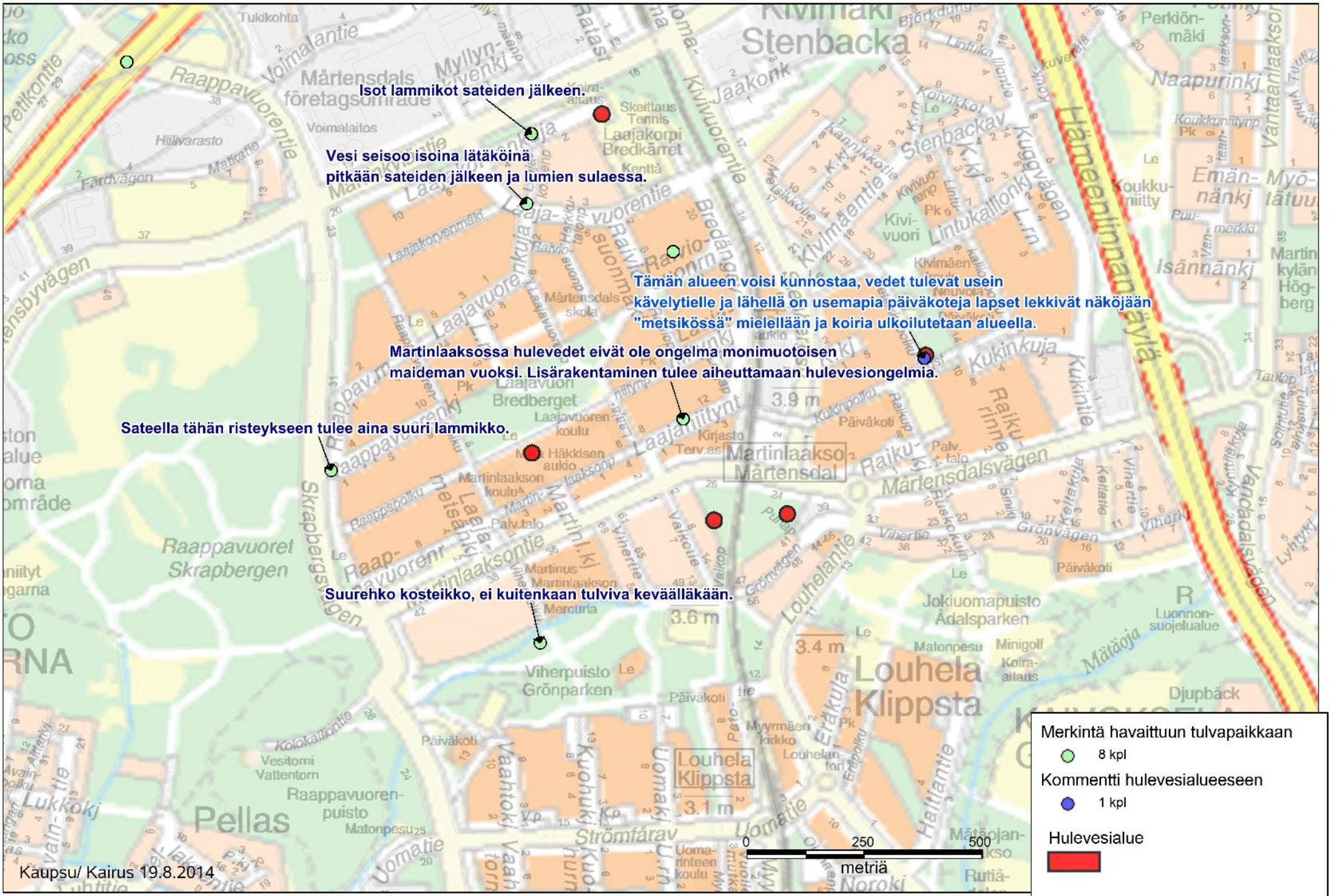
Tarkistukset: -

Osoita kotisi kartalla. (103 kpl)

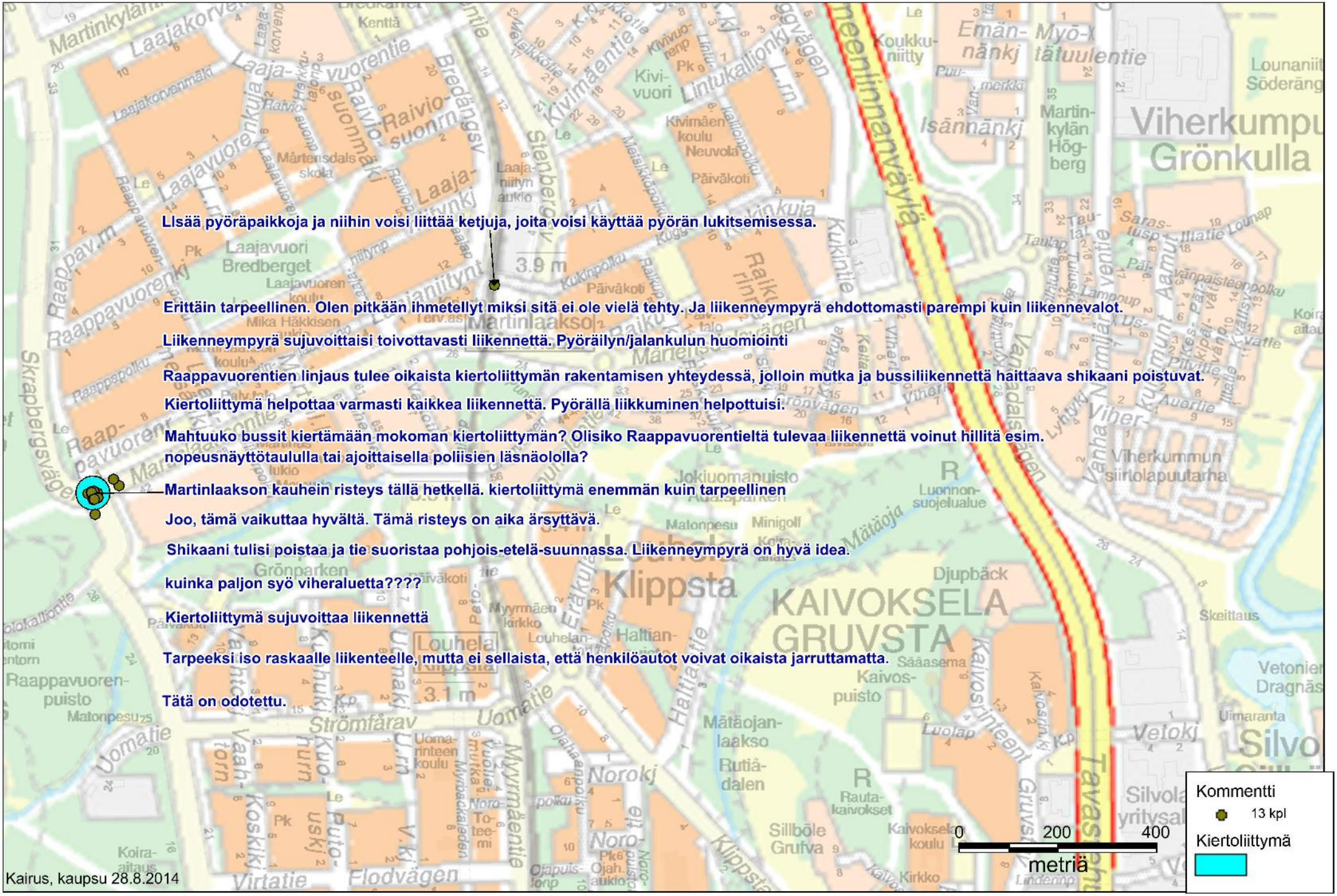

Ikäjakauma
1-12v
13-17v
18-29v
30-39v
40-49v
50-64v
65v+

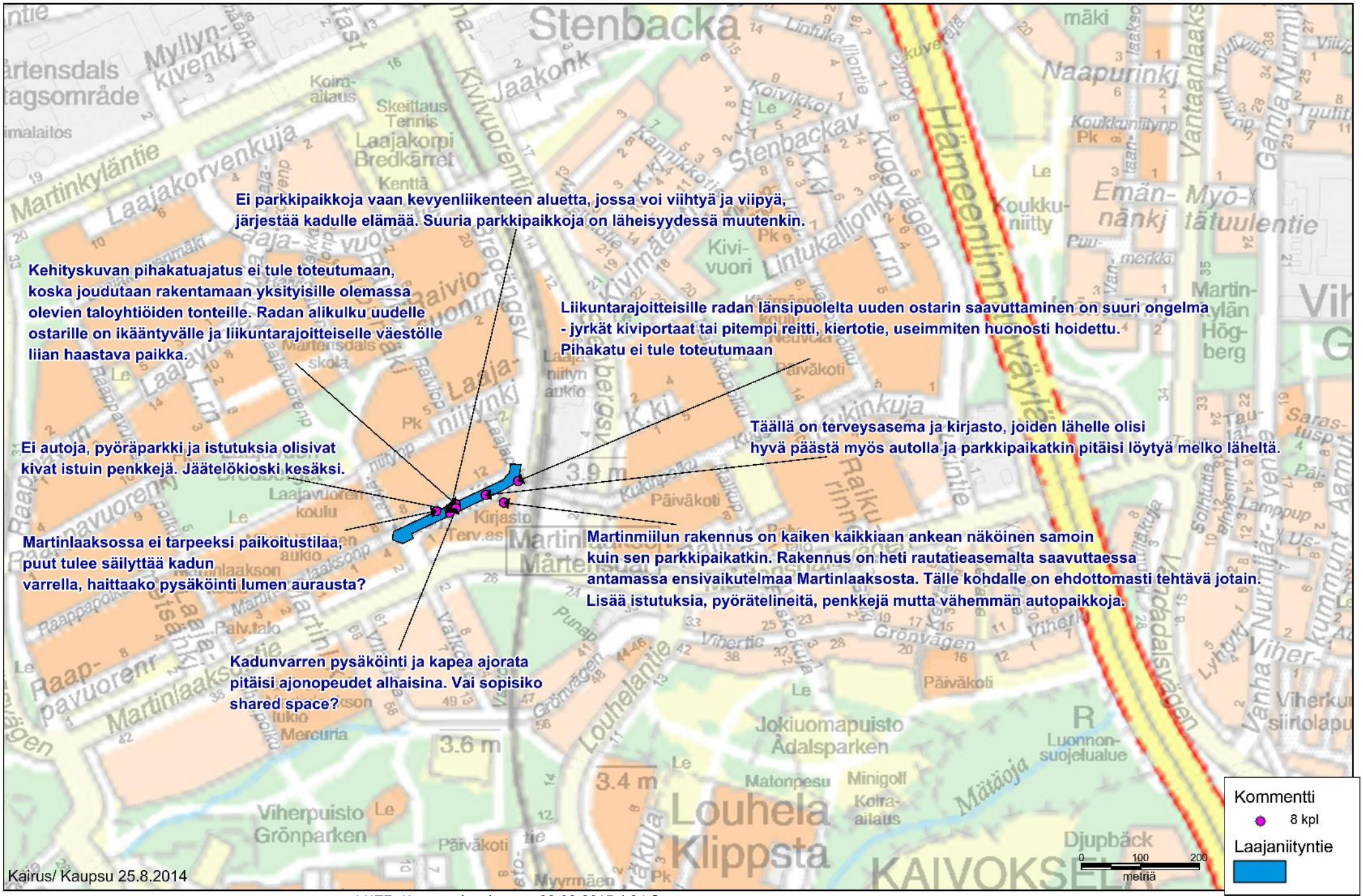
Kommentoi hulevesialueita ja tulvapaikkoja

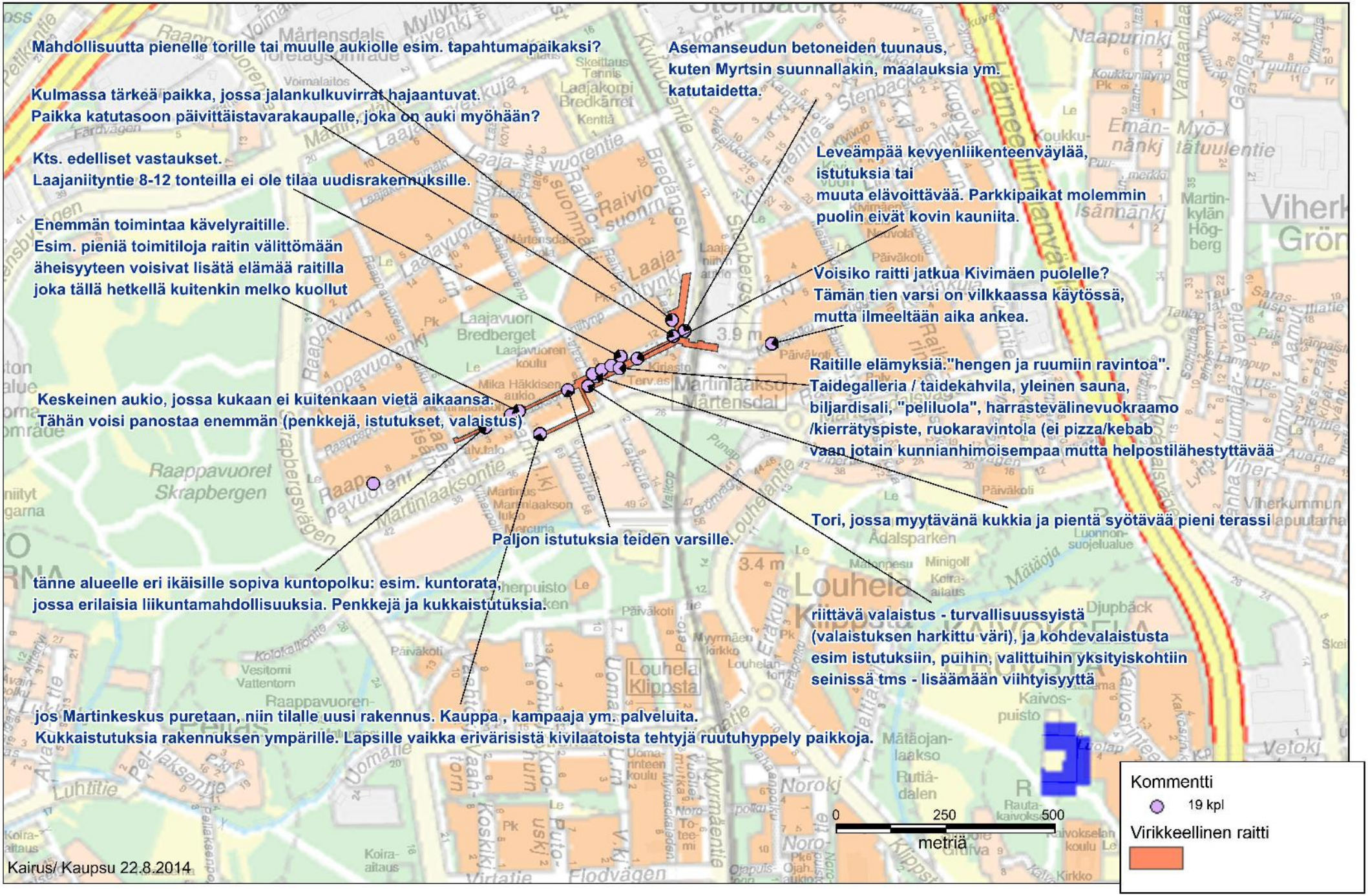
Kommentoi uutta kiertoliittymää (sininen ympyrä).

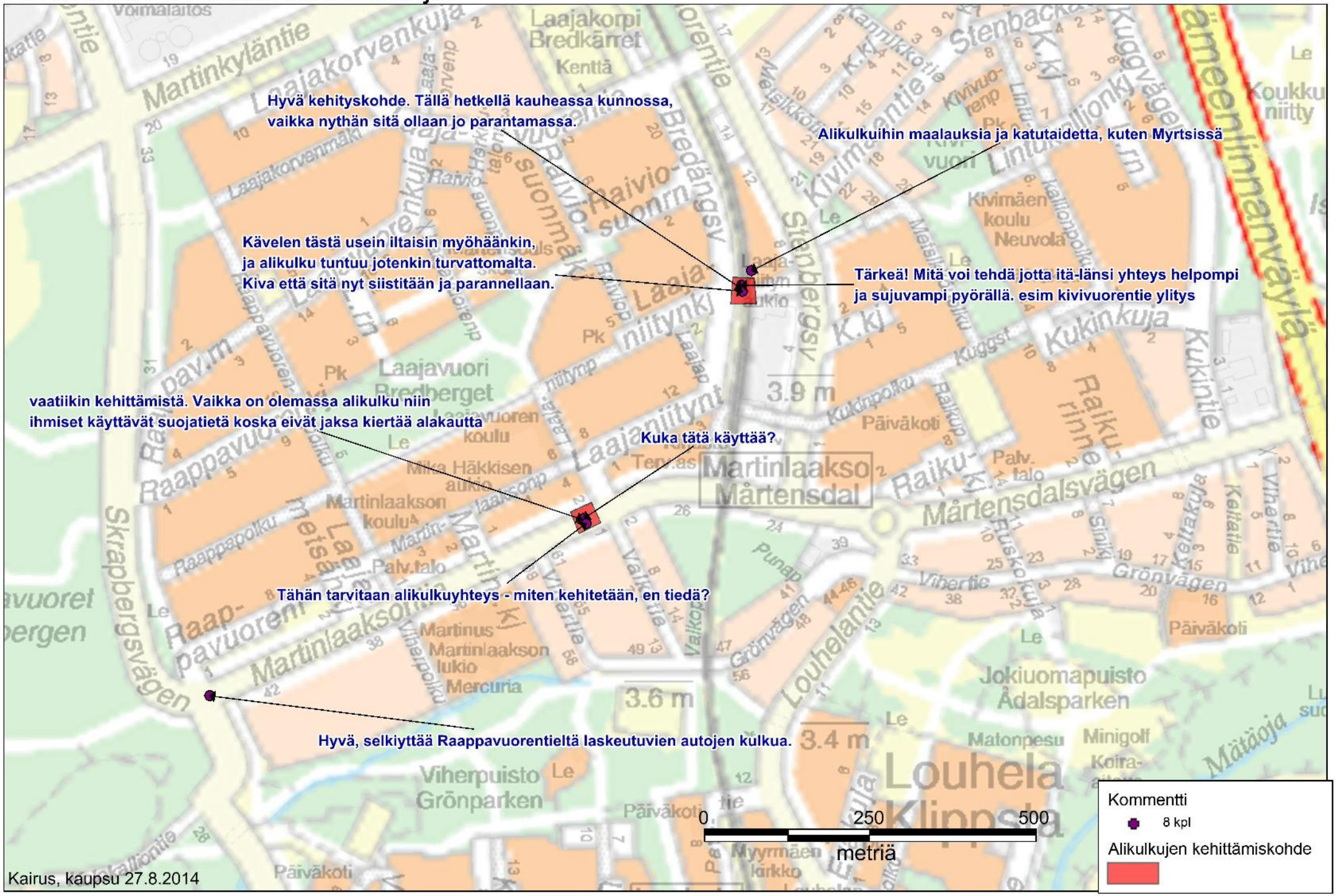
Kommentoi Laajaniityntien osuudelle ideoitua pihakatumaista osuutta (sinisellä merkitty alue)
Tulisiko tällä osuudella olla esimerkiksi kadunvarren autojen pysäköintipaikkoja, pyöräpysäköintiä, oma pyöräkaista, puita, tms.

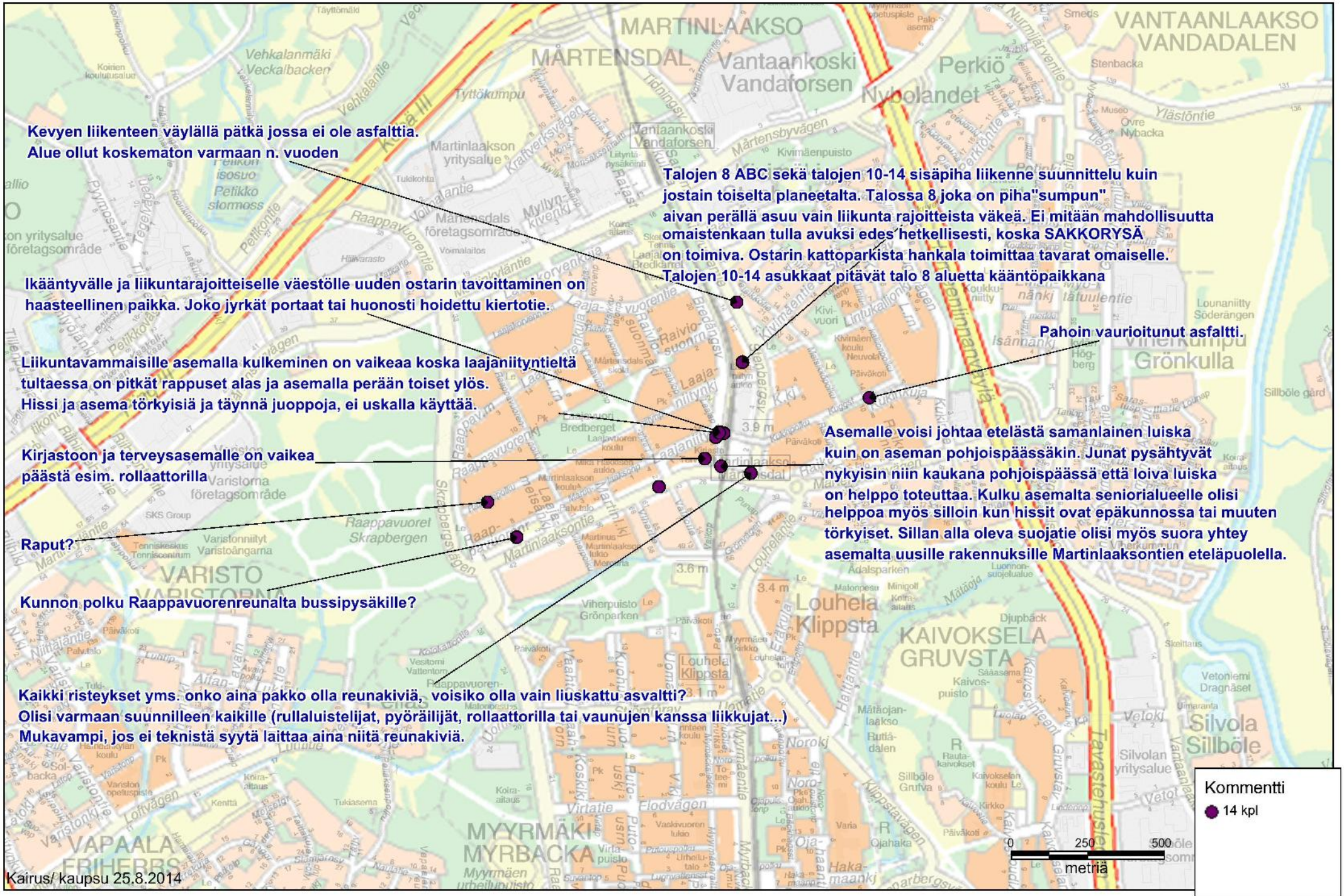
Esitä omia ideoita raitin varrelle

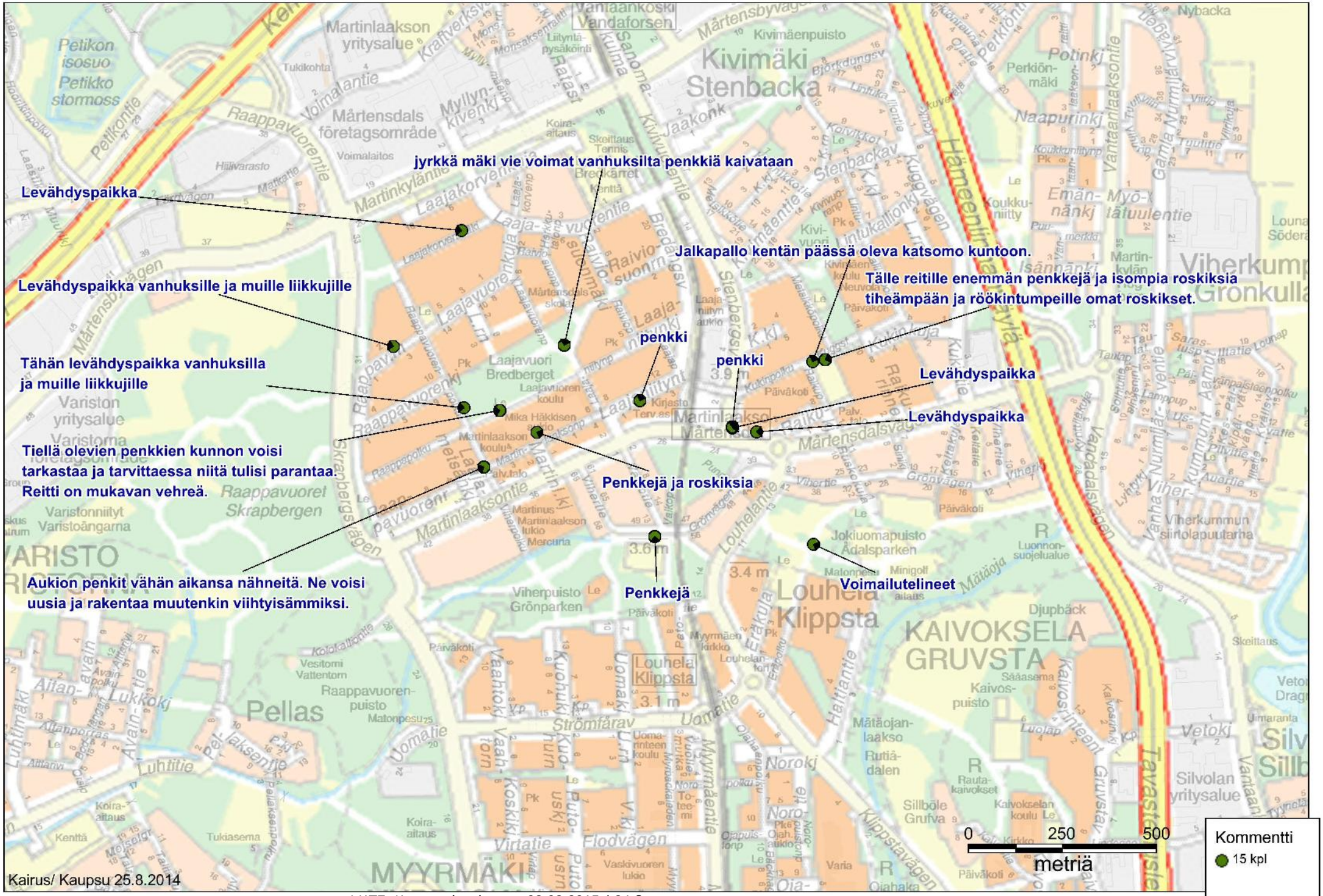
Kommentoi kehitettäviä alikulkuja

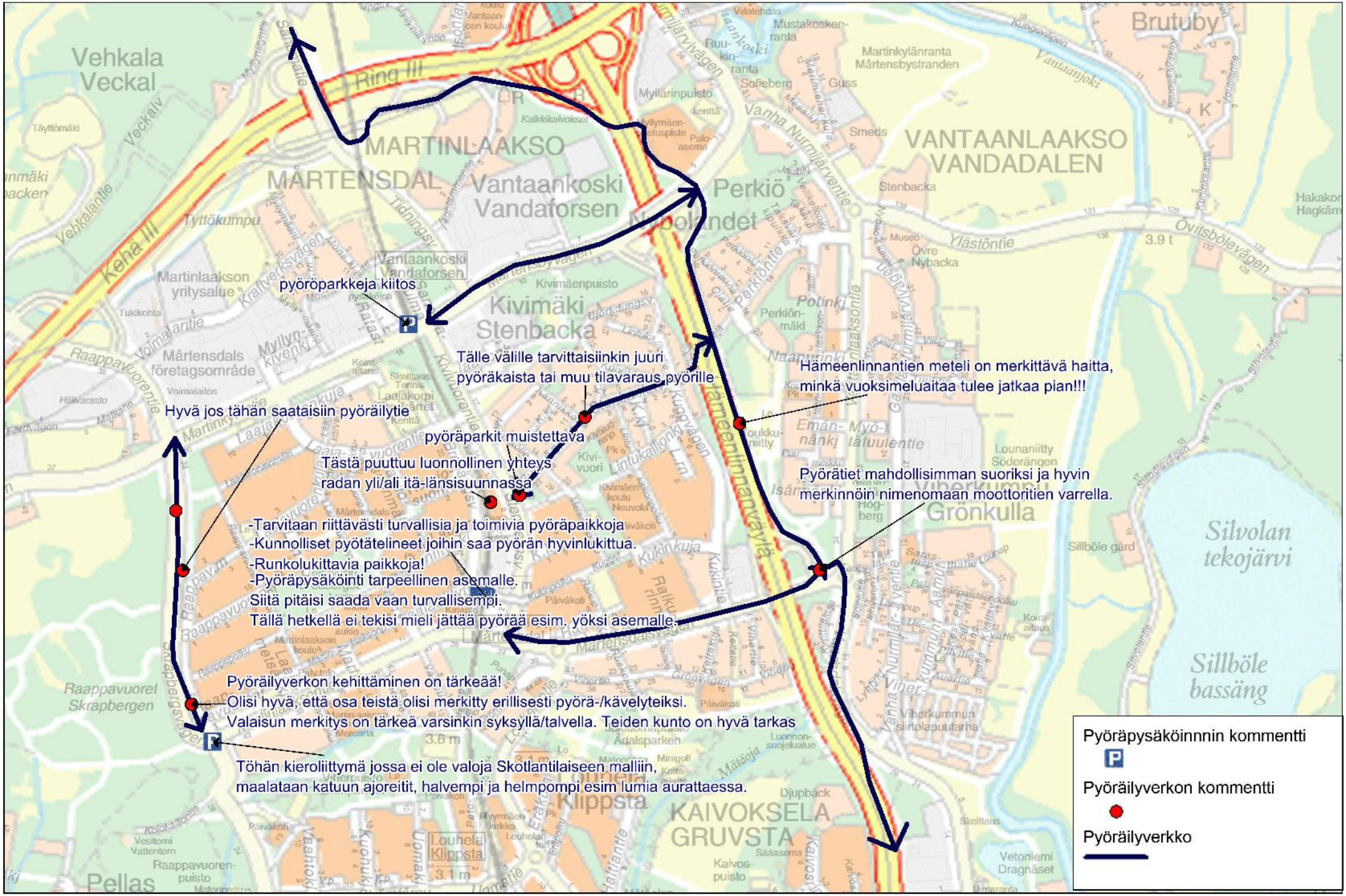
Näytä kartalta esteettömyyden kannalta ongelmallisia paikkoja?
Esim. korkea reunakivi, jyrkkä kohta, vaurioitunut tien kohta, muu este, esteettömän reitin katkeaminen tms.

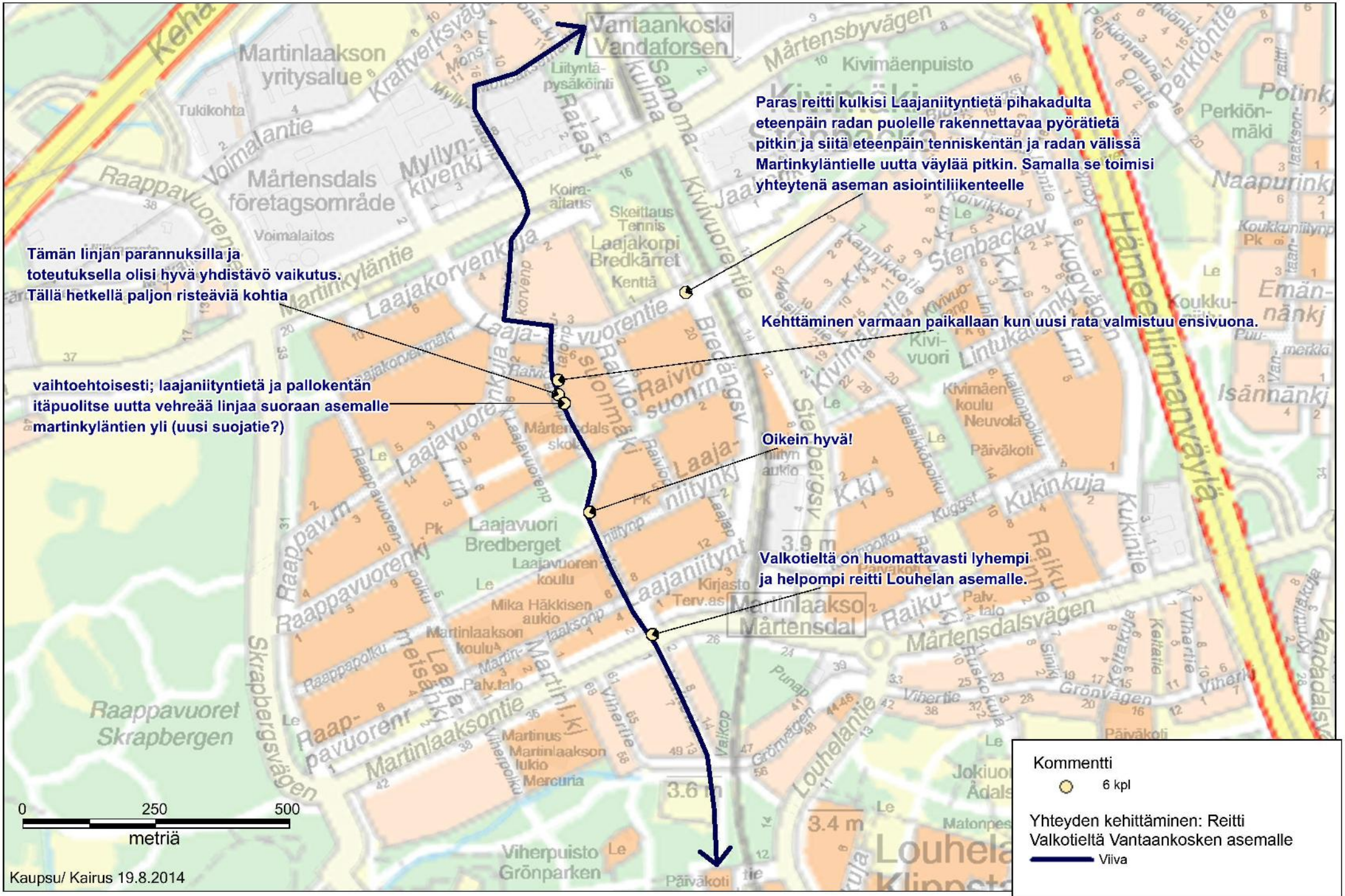
Ehdota levähdyspaikkaa. (penkki, katos tms.)

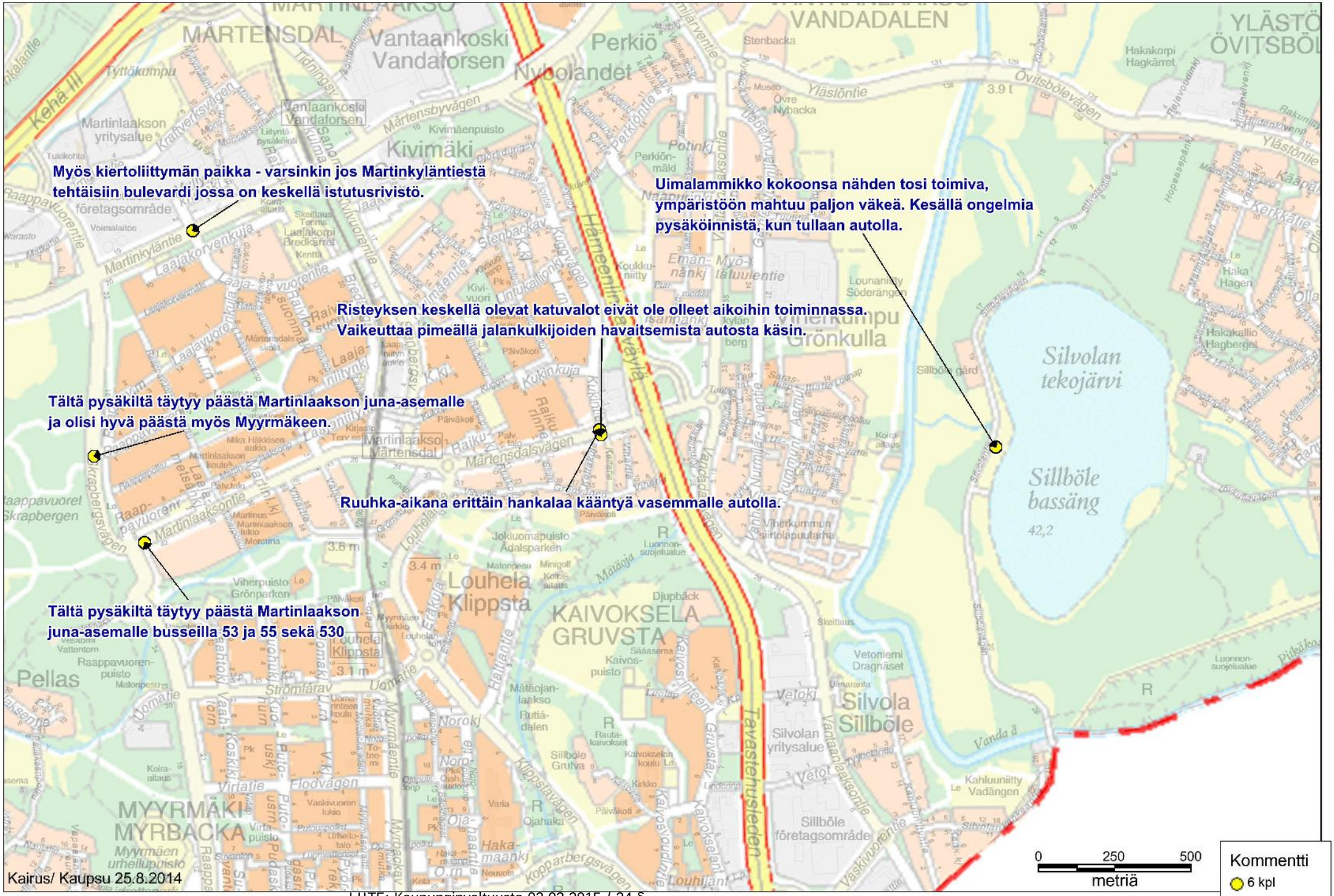
Kommentoi liikenteen kehittämiskohteita

Kommentoi Valkotie-Vantaankoski -yhteyden kehittämistä

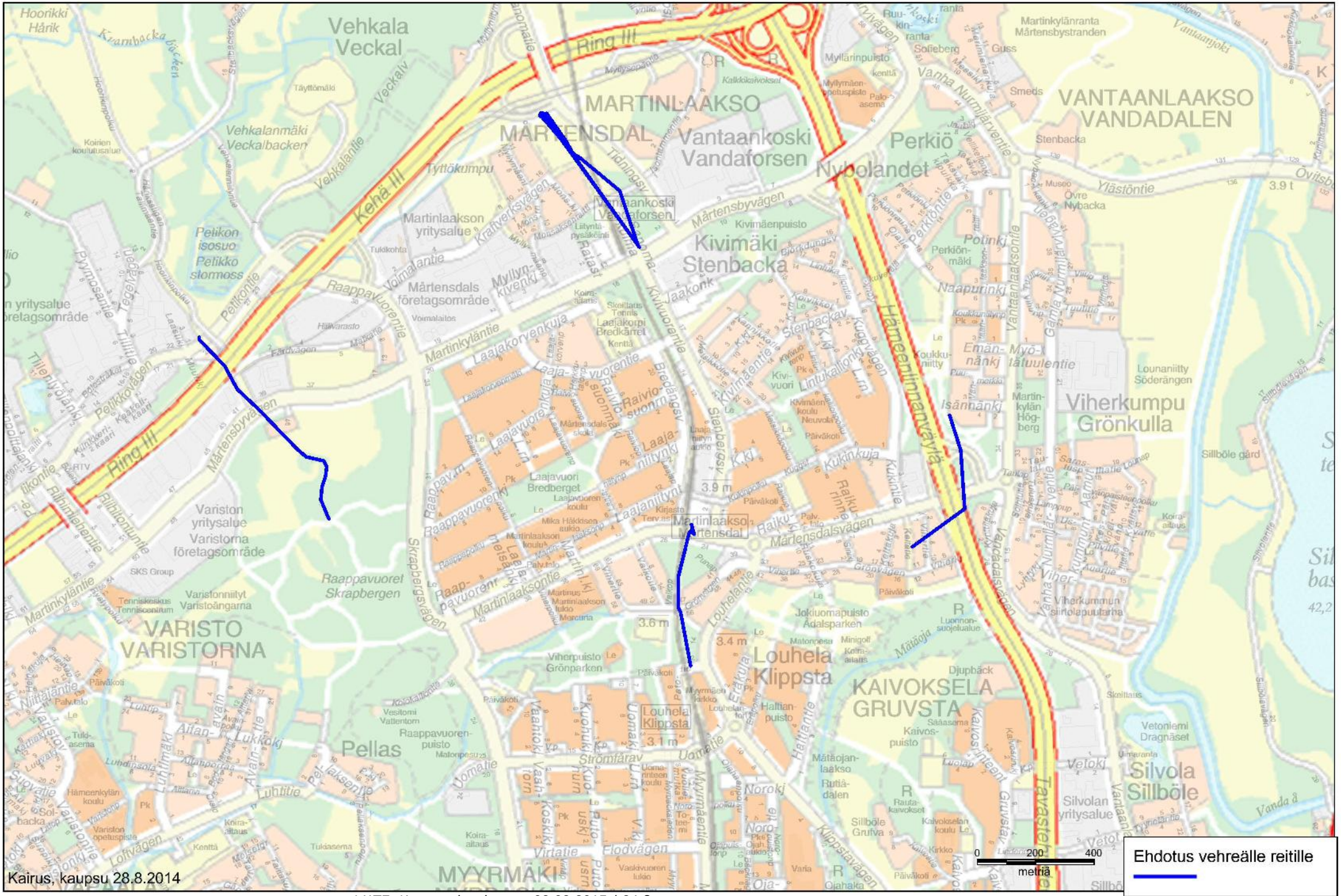
Muita huomioita liikenteestä?

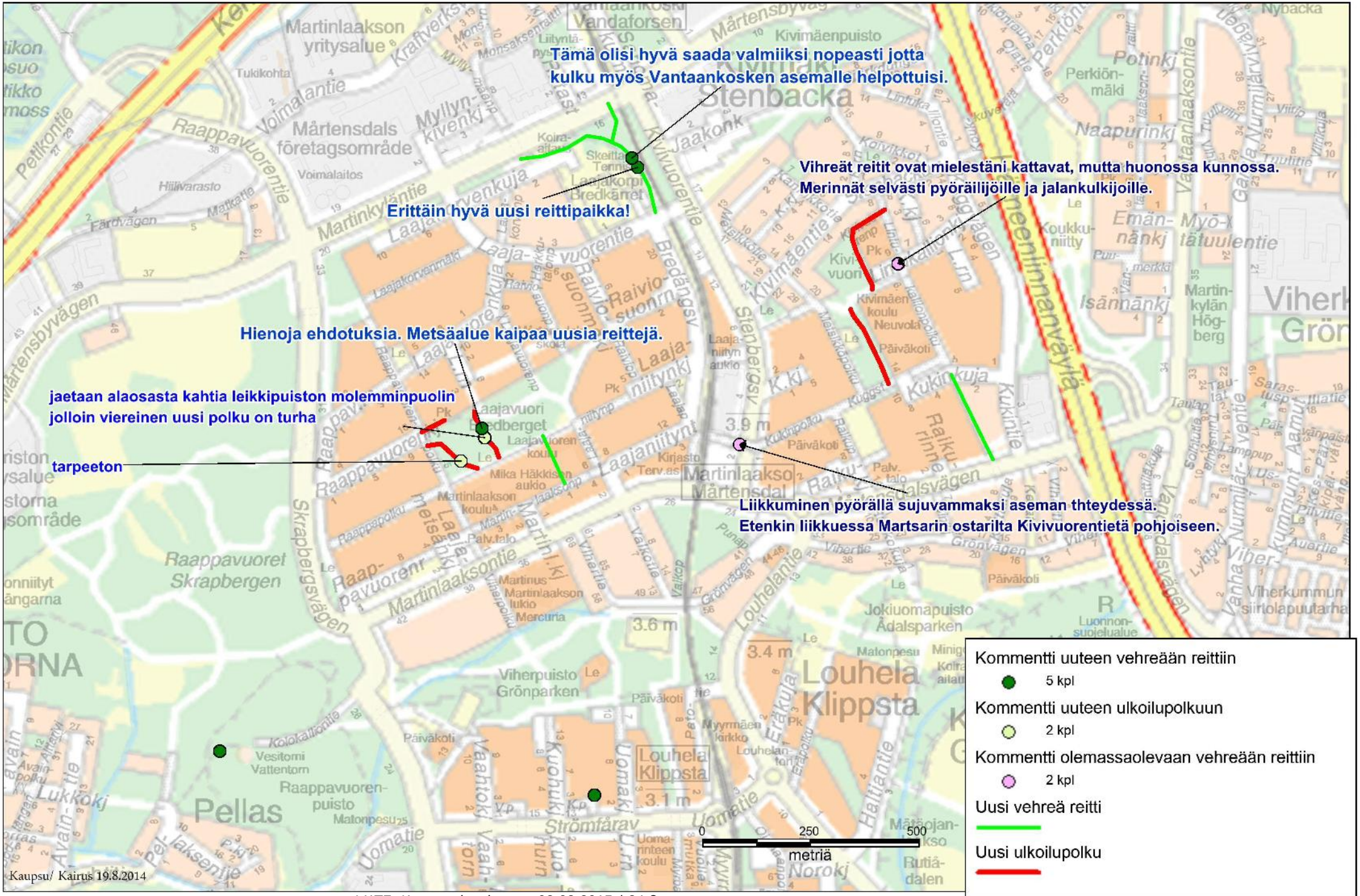
Kommentoi viherympäristön kehittämisalueita

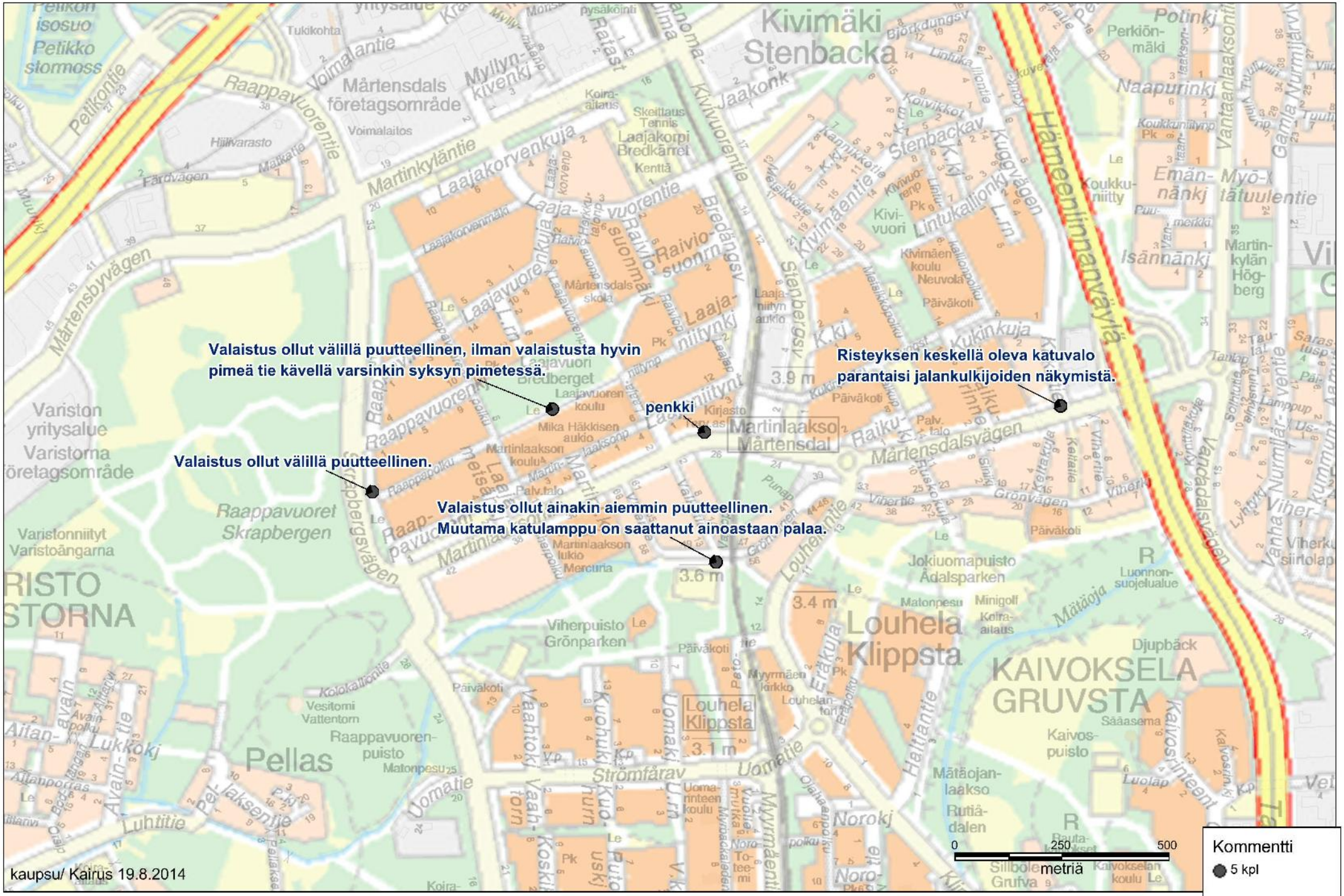
Ehdota uutta vehreää reittiä.

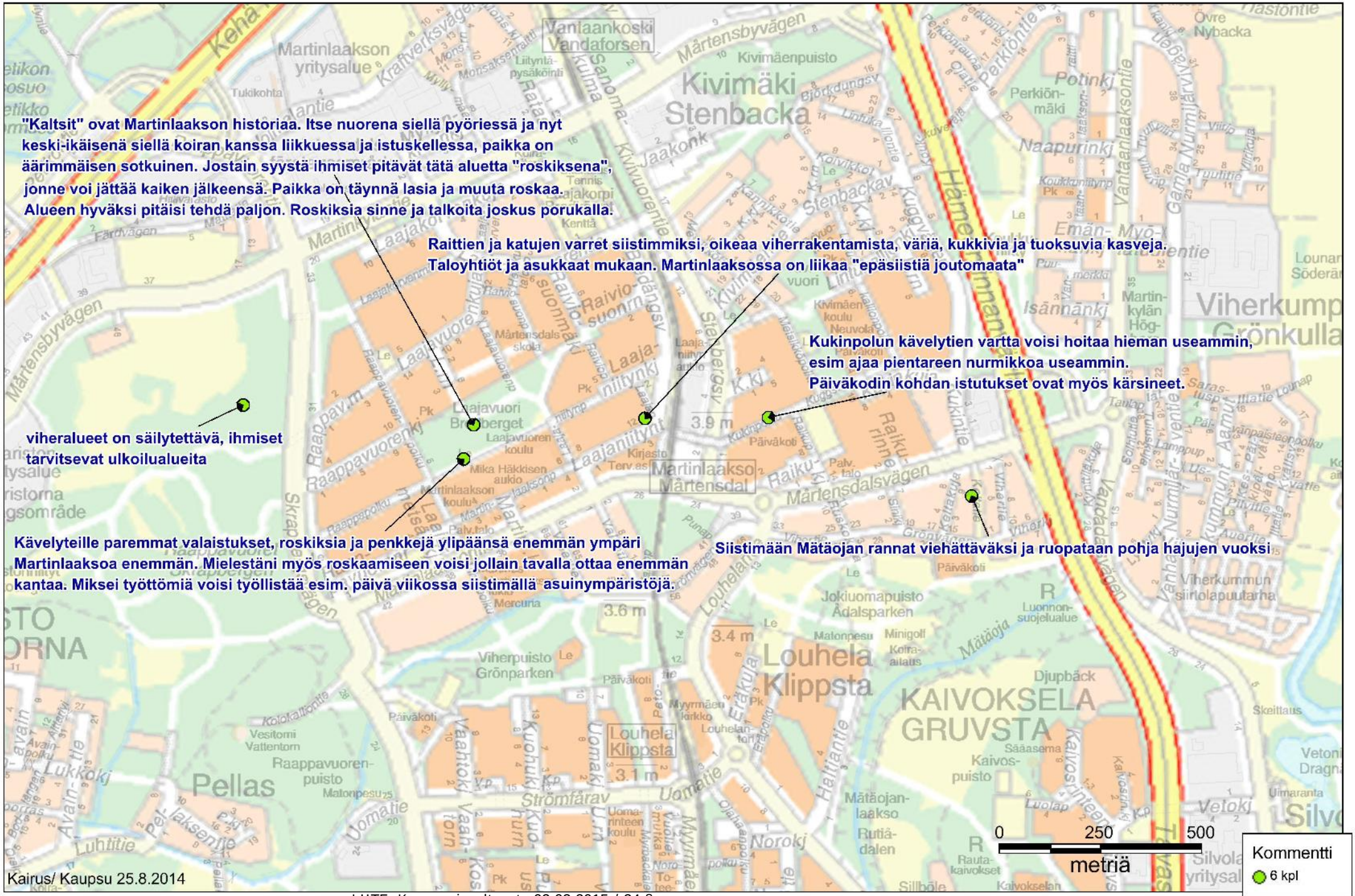
Kommentoi vehreitä reittejä

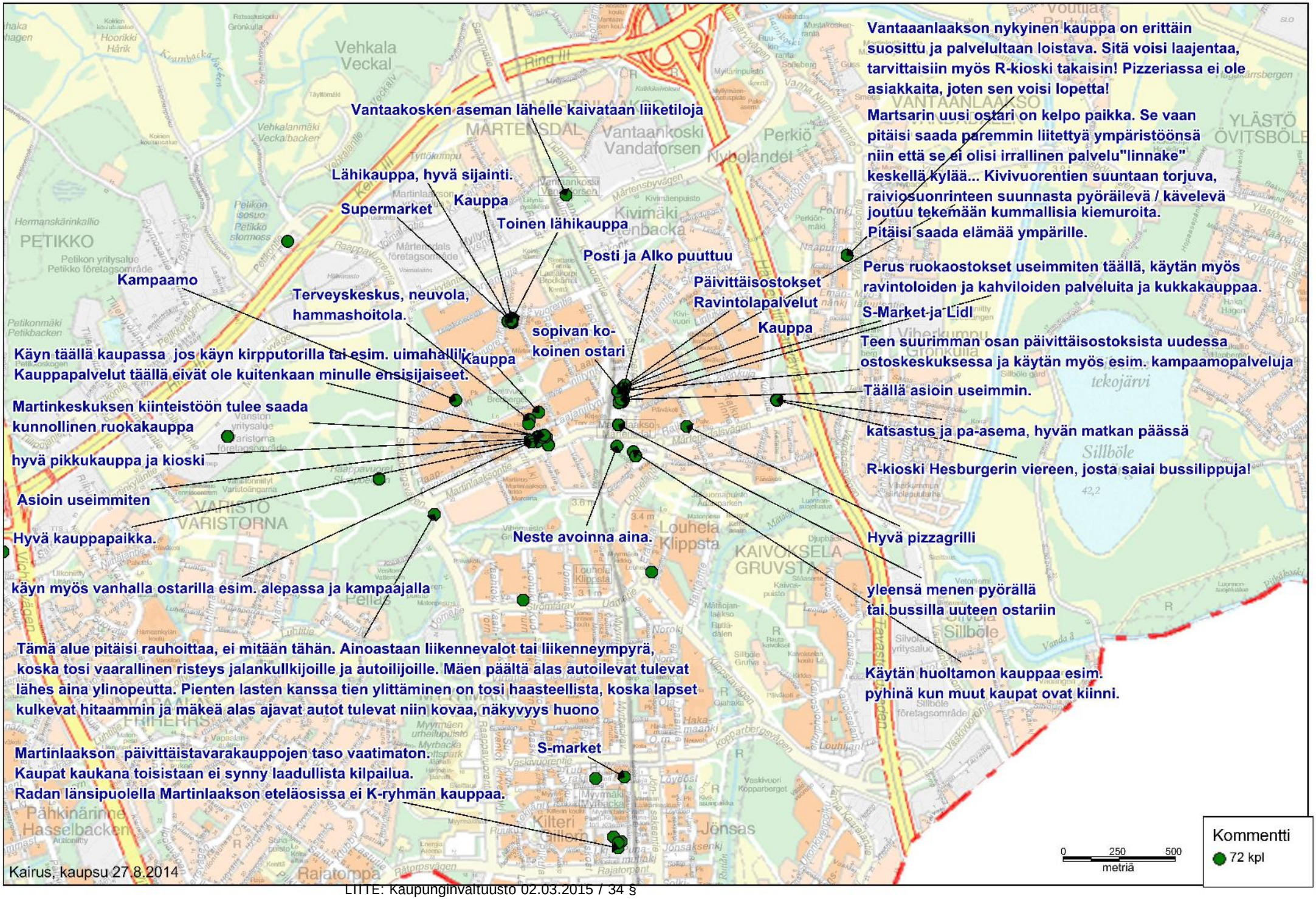
Näytä kartalta paikat, joissa on puutteellinen valaistus.

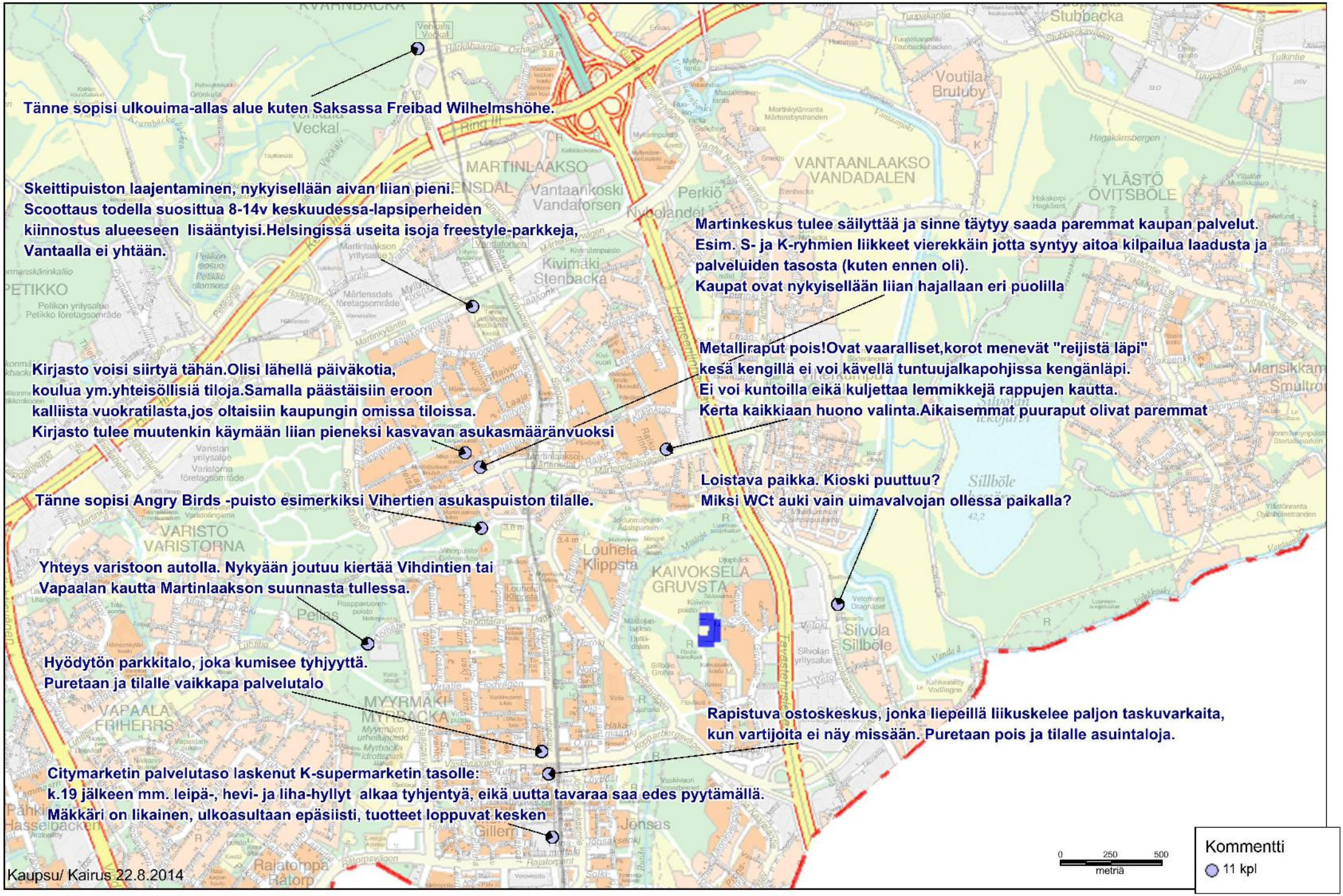
Muita huomioita viherympäristöstä?

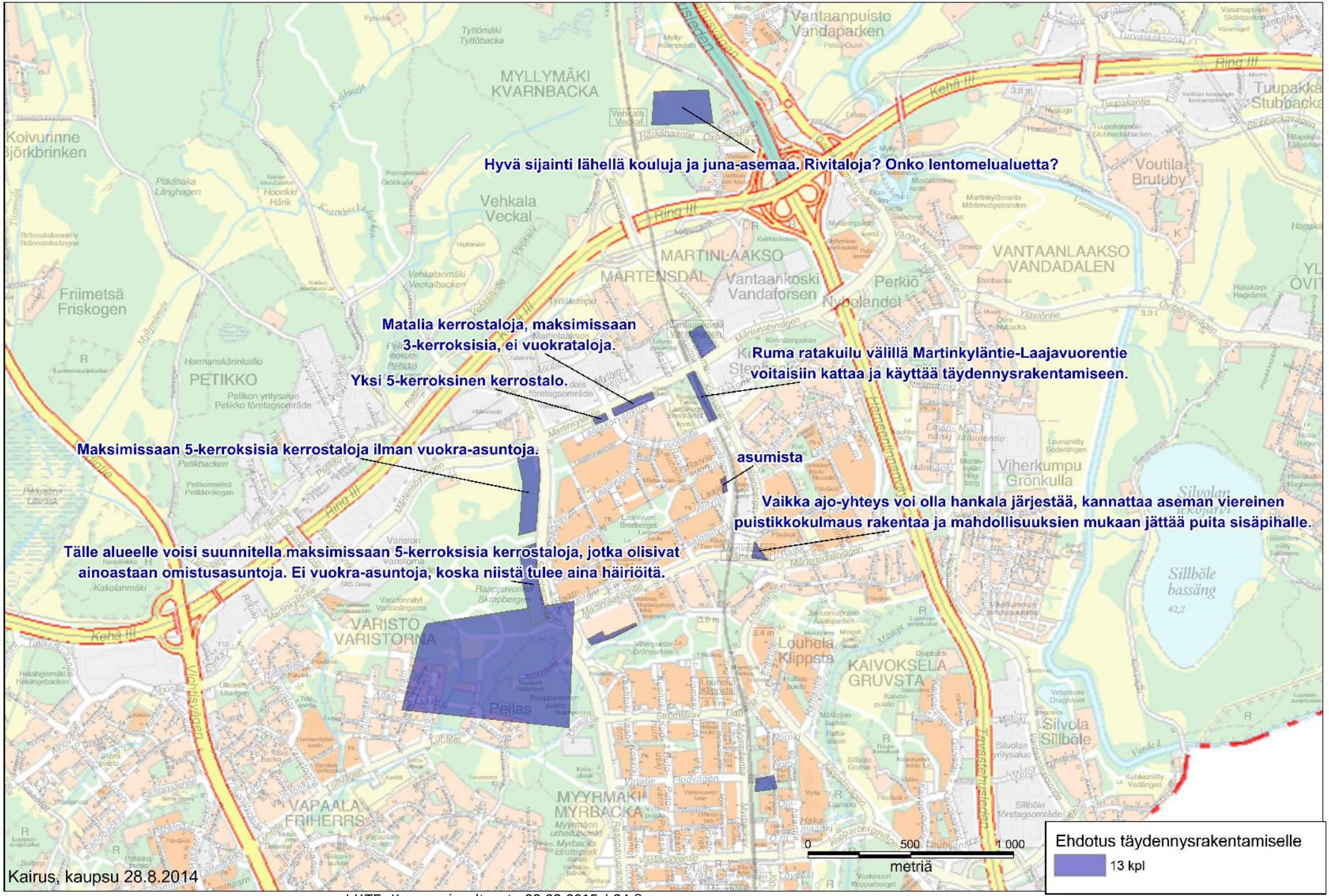
Merkitse kartalle kolme kauppapaikkaa, jossa asioit useimmiten? Voit merkitä halutessasi yksittäisen kaupan tai laajemman kaupallisen keskittymän.

Parannusehdotukseni tai muu huomio kartalla koskien palveluita

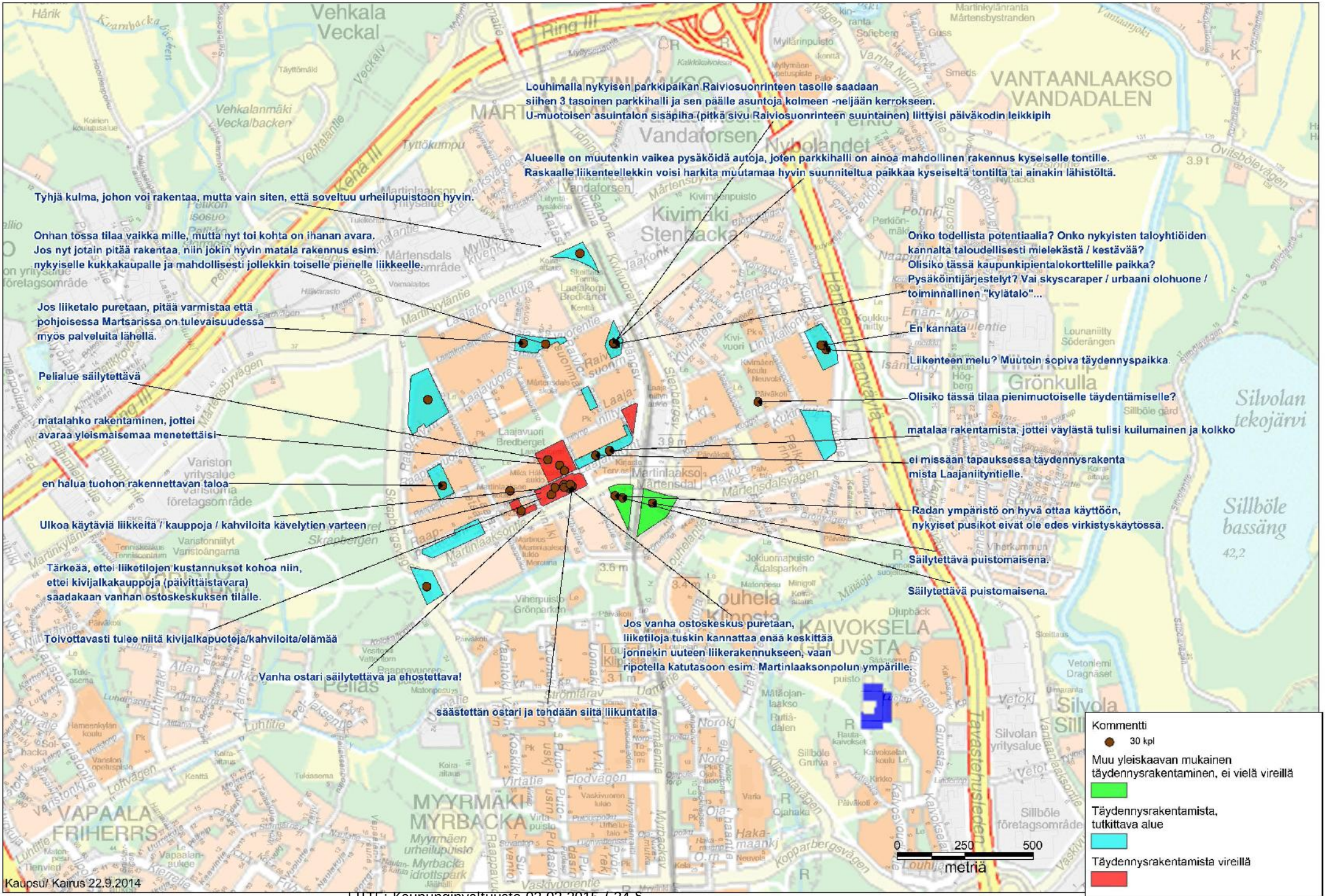
Ehdota täydennysrakentamisen aluetta (muu kuin ehdotettu)

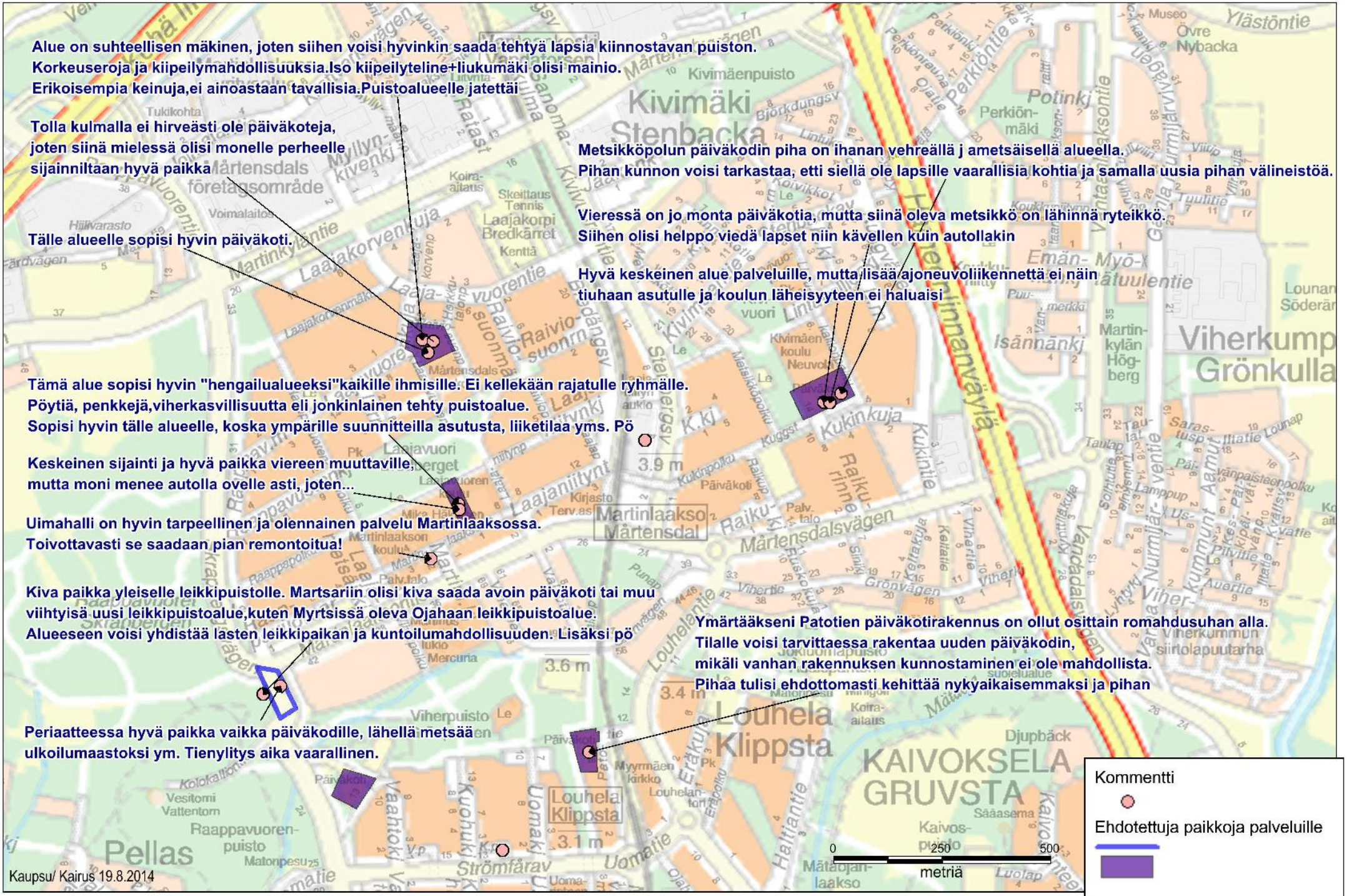
Kommentoi täydennysrakentamiskohteita. 1/2

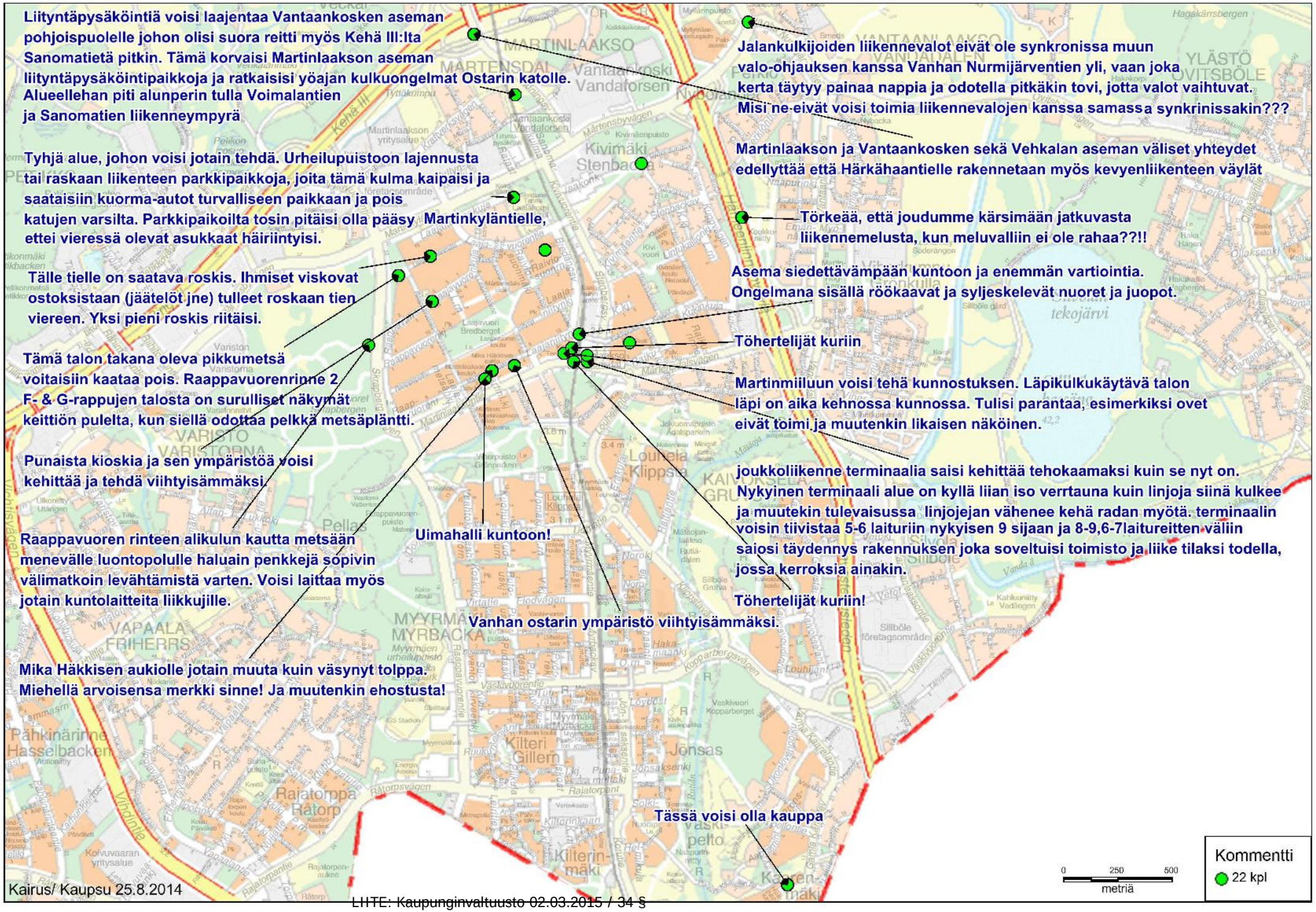
Kommentoi täydennysrakentamiskohteita. 2/2

Kommentoi viitesuunnitelman ehdotettuja paikkoja kaupungin uusille palveluille, kuten päiväkodeille

Mitä muuta haluat kartalta kertoa? (2 kommenttia poistettu)

Kairus/ Kaupsu 25.8.2014

41068 Mitä muita ajatuksia kehityskuva herättää?

Minun puolestani saa rakentaa kohtuukorkeaakin rohkeasti. Uimahallin tulevaisuus, länsi-Vantaalla paljon käyttäjiä! Viljelypalstasuunnitelmia, niitä oli ainakin jonkin verran kaivattu. Asukastila oli suunnitelmissakin, hyvä! Paljon kaikenlaisia kivoja ajatuksia, toteuttamaan toivottavasti päästään. Lähipalvelut tärkeitä, esim. terveyspalvelut.

Martinlaaksoon kaibataan torni taloja lisää asemien läheisyyteen 12-40 kerroksisia rakennuksia!!

Laajavuoren koulun tilalle on suunniteltu asuinrakennuksia. Miten on suunniteltu näiden talojen pysäköintipaikoille ajo? Tontille pääsemiseksi pitää ajaa Martinlaaksonpolulla, joka on kävelytie, koska suoraa ajolinjaa ei ole tontille ilman pienen matkan ajoa Martinlaaksonpolulla. Meneekö pysäköintipaikoille reitti alikulkutunnelina, jotta autoliikenne ei joudu kulkemaan kävelykadun kautta? Martinlaaksontien ja Raappavuorentien risteys on tehty niin hölmösti, kuin voi vain olla, koska mutkamäen alaosan kohdalla on risteys neljään suuntaan ja suojatiet ovat kaikkiin suuntiin kyseisessä risteyksessä. En ole missään muualla maailmassa nähnyt risteystä, mikä olisi tehty suoraan mutkassa tulevan mäen alle. Risteyksen kohtaa pitäisi muuttaa turvallisuussyistä. Martinlaakson uimahalli on kiinni, koska katto ei ole kunnossa. Nyt kun Martinlaakson uimahalli todennäköisesti remontoidaan, olisi järkevää tehdä samalla isommat muutokset uimahalliin, eli tehdä siitä nykyvaatimusten mukainen uinti/vapaa-ajankeskus, missä olisi esim. poreallas/terapia-allas ja höyrysauna. Toivottavasti remontti saadaan nopeasti rahoitetuksi ja työt saadaan nopeasti tehdyksi.
Martinlaakson kehitys vaikuttaa hyvältä varsinkin kun nyt selvästi siihen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Tilaakin Martinlaaksossa on uusille maankäyttöratkaisuille ja yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen on alueella hyvät lähtökohdat monissa paikoissa. Mielestäni Martinlaaksolla on erinomainen mahdollisuus kehittyä elinvoimaiseksi ja 'vähä-autoiseksi' lähiöksi. Martinlaakso-Myyrmäki akselia tulisi kehittää myös enemmän yhdessä. Alueet ovat hyvin paljon vuorovaikutuksessa keskenään ja liikennettä on puolin ja toisin huomattavasti. Alueiden tulisi olla yhtenäisemmät varsinkin kevyenliikenteen osalta.

Vantaankosken asemalle paremmat kulkuyhteydet, urheilukentän lähettyvillä asuville.

Joukkoliikenne on muutakin kuin rataa pitkin tapahtuvaa. Koko ajan kuitenkin Martinlaaksontietä kulkevien bussien määrää on vähennetty. Siitäkin huolimatta, että suuri osa Martsarin vanhuksista asuu juuri tuon tien varrella ja käyttää nimenomaan bussia liikkumiseen. Asemalta esim. Raappavuorenreunalle illalla kävéleminen ei todellakaan houkuttele, edes meitä hieman nuorempia.

Asema javanha ostari maan tasalle!

Hyviä ajatuksia, kunhan otetaan huomioon myös ympäristö ja liikenne suunnittelussa vanhukset ja liikuntarajoitteiset palvelujen käyttäjät. Heitä on paljon ja määrä tulee lisääntymään hyvin pian. He valitsevat asuinpaikan arkielämän sujuvuuden kannalta parhaan mahdollisen, ei niinkään näköalan ja neliöiden mukaan.

Nykyisellään olevat puistot/puutarhat pitää säilyttää mukaan lukien Jokiuoman puito. Koulujen pihoille enemmän vartiointia "nuoret kuuntelevat" musiikkia huomattavan kovalla. Nuorille joku paikka minne mennä. Heidän pitäisi ise osallistua suunnitteeluun ja huoletia paikasta yhdessä. Isoja kauppoja ei tarvita pieni puutarha kauppa olisi kuitenkinpaikallaan. Muuten olen viihtynyt Martinlaaksossa olen "alkuperäisasukkaita".
Vaikuttaa hyvältä.

Yleisilmeen tulisi olla siistimpi ja aluetta parantaa, jotta se houkuttelisi enemmän uusia asukkaita. Leikkipuistoja lisää lapsille ja viheralueita tulisi kehittää. Talot siistimmän näköisiksi. Osa kerrostaloista, esimerkiksi Raiviosuonrinteellä/-mäellä ovat hyvin rapistuneen näköisiä. Tekevät alueesta karun näköisen. Tällöin pelkkä viheralueiden kunnostaminen ei riitä. Uimahallikaan ei ole mistään uusimmasta päästä ulkonäoltään ja vanha nuorisotalo on elähtäneen näköinen. Sen tilalle voisi tehdä esimerkiksi iltapäiväkerhontilat tms? Alikulkutunneleihin oli jo aloitettu tekemään maalauksia, mikä on hyvä juttu.

Toivottavasti Martinlaaksosta kehittyy yhteisöllisempi, avoimempi, elävämpi kaupunginosa, jossa ihmisten olisi helppo ja mukava siirtyä kotikoloistaan "kylälle" toimimaan, harrastamaan, oleilemaan, viihtymään...

Betoniylivoimaisuudesta pitäisi päästä eroon uusien rakennusten osalta. Kuitenkin niin, että sopivat vanhan sekaan. Valaistukseen kiinnitettävä huomiota - tällä hetkellä betonin ja kalsean valaistuksen yhdistelmä herättää turvattomuutta. Myös matalaa täydennysrakentamista voisi harkita sinne, minne se muun rakennuskannan osalta sopii, ettei lähiömäisyys korostu liikaa. Rakentaminen ja sen pääomasijoitus pitää olla taloudellisesti sellaista, ettei se vaikuta palveluiden heikentymiseen pitkällä välillä (esim. liian korkeat liiketilavuokrat karkottavat pienyrittäjät)
Kaikenlaisia.

Myös Seutulan alue tarvitsee peruspalveluja, koska yksi kaupungin suurimmista yksittäisitä työpaikoista on siellä ja väestöä sen vuoksi alueella paljon. Kauppaa tarvitaan!!!! Vantaanlaakson ostarin kaupan suurentaminen ja tyhjäkäynnillä käyvien palvelujen poistaminen sieltä mm. pizzeria ja pubi! Hämeenlinnantien meluvallia tulee jatkaa etelään. Törkeää, että alueen asukkaat altistetaan jatkuvalle liikenteen melulle lentomelun lisäksi. Terveysvaikutus on merkittävä!!!
Kiva kun Martsaria kehitetään asukkaille mukavammaksi. En ole autoilija joka lähtee suuriin marketteihin ostoksille, joten arvostan hyviä palveluita kävelymatkan päässä. Uusi ostoskeskus ja nopea junayhteys Helsinkiin oli raktaisevia syitä miksi päätin muuttaa Martinlaaksoon muutama vuosi sitten. Asema, kirjaston rakennus ja vanha ostoskeskus ovat aika rähjäisiä ja vähän epäsiistin oloisia. Hyvä kun uimahalli saadaan viimein korjattua!

Laajaniityntien täydennysrakentaminen taloyhtiöiden parkkipaikoille on aiheuttanut aikamoista kalabaliikkia. Nyt asukkaat ovat sitä mieltä että kaupunki pakottaa rakentamaan tonteille lisää taloja. Täysin kuolleena syntynyt ajatus. Mihin laitetaan kaikki autot??? Maanalainen paikoitus ei ole mikään ratkaisu. Se on liian kallis.

Martinlaakson aseman remontti ei voi odottaa eikä pelkkä pintasilaus auta asiaa yhtään. Asema on ruma kuin mikä ja kerää nykyisellään epämääristä ainesta. Asemahalli tulisi remontoida liiketilaksi (kauppahalli?) ja sulkea kulku sen kautta kokonaan. Hissi voisi olla samanlainen kuin Vantaankosken asemallakin ja sen tulisi laskeutua suoraan aseman alikäytävään. Kun aseman keskellä on hissi ja portaat sekä kummassakin päässä kulkuluiska niin hallin kautta kulkua ei tarvita. Hissi voidaan määritellä myös yksityisalueeksi jonka käytöstä tehdään samanlainen sopimus kuin autoparkistakin: astumalla hissiin käyttäjä hyväksyy hissin käyttöehdot joihin kuuluu myös sisään astuneen kuvaaminen sekä vahingonkorvausvelvollisuus. Uskon, että ne jotka hissiä tarvitsevat, hyväksyvät nämä ehdot sen ilmaisesta käytöstä. Jos ei voi ehtoja hyväksyä niin ei ole pakko astua hissiin. Yksityisalue voisi olla vuokrahissi jota Liikennevirasto/Ratahallintokeskus tai kaupunki siis vuokraa hissiyhtiöltä elinkaarimallilla.

Martinlaaksossa parasta on vihreä luonto, jota ei saa tuhota taloja rakentamalla!

klv valaistus on liian usein riippuvainen viereisen ajoradan valaistuksesta välissä kasvavat lehtevät vaahterat varjostavat ja käytännössä monin paikoin klv on valaisematon! ratkaisuna ehdotan puiden korvaamista matalilla pensailla ja siellä missä mahdollista tievalotolpiin liitetään lisäorsi kohti klv:ää (klvn pinnoitteen laatu on sitten omaa luokkaansa etenkin nyt kun elisa ym firmat ovat repineet väylät kulkukelvottomaan kuntoon jo monena kesänä)

35 § Asemakaavamuutos 002229, 61. Tikkurila / Orvokkitie 20

VD/6164/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/ATI/MKO/SRU/JB

Asuinkerrostalorakentamista Valkoisenlähteentien eteläpuolella sijaitsevien 40–50-luvulla rakennettujen omakotitalojen tilalle. Alueen rakennusoikeus kasvaa noin 1 760 k-m².

Asemakaavamuutos koskee osa korttelia 61305, kaupunginosassa 61, Tikkurila.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa osa korttelia 61305.

Tonttijako ja tonttijaon muutos koskee osa korttelia 61305.

Alue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosassa Orvokkitien ja Valkoisenlähteentien risteyksessä, Valkoisenlähteentien eteläpuolella.

Kaavan hakija
Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu

Maanomistus
Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu ja Asunto Oy Vantaan Orvokkitie 18 B

Kaavan valmisteluun osallistuneet
Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi kaavaehdotuksen valmisteluun on osallistunut arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty konsulttina.

Yleiskaava
Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tehokasta asuinaluetta, A1.

Asemakaavan muutos
Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Osa asuinrakennusten (A) ja osa rivitalojen (AR) korttelialueista muutetaan asuinkerrostalojen (AK) ja asuinrakennusten (A) korttelialueiksi. Kaavamuutoksen myötä määräala 1049-M601 liitetään kiinteistöön 1049 (Orvokkitie 18 b). Näiden kiinteistöjen rakennusoikeus ei muutu kaavamuutoksessa. Alueella sijaitsevat 40–50-luvuilla rakennetut omakotitalot ja 50-luvulla rakennettu myymälärakennus puretaan. Kaavamuutoksella mahdollistetaan kahden uuden asuinkerrostalon rakentaminen. Voimassa olevan asemakaavan rakennusoikeus kasvaa 1 760 k-m², kun asuinkerrostalojen korttelialueen kokonaisrakennusoikeudeksi tulee 2 600 k-m². AK-korttelialueen tehokkuudeksi tulee e=1,0, asuinrakennusten korttelialueen (A) tehokkuus säilyy entisellään e=0,35. Alueelle tulee yhteensä 50–60 asuntoa.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 3.3.2014. Työn edetessä kaavamuutosalue laajeni ja asemakaavamuutostyöstä tehtiin uusi osallistumis- ja arviointisuunnitelma 26.5.2014.

MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan kaupungin asukaslehdessä ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin ensimmäisen kuulemisen aikana yhdeksän kappaletta ja toisen kuulemisen aikana kahdeksan kappaletta. Saadut mielipiteet on esitetty kaavaselostuksessa.

Kaupungin maapoliittiset linjaukset
Asemakaavatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 17.12.2012).

Sopimus
Asemakaavan muutokseen liittyy toteuttamissopimus.

Muutoskustannukset maksaa hakija Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu ja kaupunginhallitukselle tullaan esittämään vahvistettavaksi maksuluokka 3 (8 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (705 €), yhteensä 8 705 €.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 13.10.2014 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 13.10.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002229 sekä tonttijako ja tonttijaon muutosehdotus, 61 Tikkurila / Orvokkitie 20,
b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot,
c) vahvistetaan maksuluokka 3 ja todetaan, että hakija Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu maksaa muutoskustannukset (8000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (705 €), yhteensä 8705 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 20.10.2014 § 29

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 13.10.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002229 sekä tonttijako ja tonttijaon muutosehdotus, 61 Tikkurila / Orvokkitie 20,
b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot, ja
c) vahvistaa maksuluokka 3 ja todeta, että hakija Kiinteistö Oy Tikkurilan kruunu maksaa muutoskustannukset (8 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (705 €), yhteensä 8 705 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus ja tonttijakoehdotus sekä tonttijaon muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 12.11.–11.12.2014. Tänä aikana jätettiin 1 muistutus. Asunto Oy Oksanmäki 4:sen jättämän muistutuksen johdosta kaavamääräyksiä on tarkistettu ja täydennetty uudella kaavamääräyksellä.

Kaavalausunnot
Kaupunginhallitus päätti 20.10.2014 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 1 kpl ja saatiin 0 kpl.

Tehdyt tarkistukset
Kaavamääräyksiin on lisätty kaavamääräys: ”Koko alueen jätehuoltoliikenne tulee hoitaa Orvokkitien puolelta.”.

Tehdyt tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 19.1.2015 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) annetaan liitteen mukainen vastine muistutukseen ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.1.2015 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002229 ja tonttijakoehdotus sekä tonttijaon muutosehdotus, 61 Tikkurila / Orvokkitie 20.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 45

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa liitteen mukainen vastine muistutukseen ja tehdään esitetyt tarkistukset, ja
b) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.1.2015 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002229 ja tonttijakoehdotus sekä tonttijaon muutosehdotus, 61 Tikkurila / Orvokkitie 20.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 35

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä 19.1.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002229 ja tonttijakoehdotus sekä tonttijaon muutosehdotus, 61 Tikkurila / Orvokkitie 20.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaavamuutoksen selostus 19.1.2015
- Muistutus ja vastine 19.1.2015
- Kunnallistekniikan rakentamissopimus / asemakaavamuutos 002229 KOY Tikkurilan Kruunu, 20.1.2015

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: aluearkkitehti Asta Tirkkonen, puh. 09 8392 6185
kaavasuunnittelija Minna Koskinen, puh. 09 8392 3440
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupunki
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

002229

Orvokkitie 20, Tikkurila 61

Orvokkitie 20 Valkoisenlähteentien suunnasta kuvattuna syksyllä 2014

Asemakaavamuutoksen selostus, tonttijako ja tonttijaon muutos, joka koskee 19.1.2015 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002229. Kaavoitus on tullut vireille 3.3.2014.

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos:	kaupunginosa 61, Tikkurila
	koskee osa korttelia 61305
(Kumoutuva asemakaava	koskee osa korttelia 61305)

Kaavamuutoksen laatijan nimi ja yhteystiedot:
Minna Koskinen, p. 8392 3440, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Ilmoitus vireille tulosta on annettu 3.3.2014. Vantaan kaupungin asukaslehdessä oli ilmoitus kaavoituksen alkamisesta 15.3.2013.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Orvokkitien kaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosassa Orvokkitien ja Valkoisenlähteentien risteyksessä, Valkoisenlähteentien eteläpuolella.

Ilmakuva Tikkurilasta 2013

1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus

Asemakaavamuutos nro 002229, Orvokkitie 20. Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Osa asuinrakennusten (A) ja osa rivitalojen (AR) korttelialueista muutetaan asuinkerrostalojen (AK) ja asuinrakennusten (A) korttelialueiksi.

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 0,33 ha. Kaavamuutoksen myötä alueen rakennusoikeus kasvaa noin 1760 k-m². Suunniteltu aluetehokkuus asuinkerrostalojen korttelialueella (AK) on e=1,0. Asuinrakennusten korttelialueen (A) tehokkuus säilyy entisellään, e=0,35.

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- Asemakaavan seurantalomake 22.12.2014
- Asemakaavan muutosehdotus ja poistettavat merkinnät 19.1.2015
- Asemakaavamerkinnät ja määräykset 19.1.2015
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 3.3.2014 (Erillinen asiakirja)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, toinen kuuleminen 26.5.2014 (Erillinen asiakirja)
- Meluselvitys 27.6.2014, Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy (Erillinen asiakirja)
- Muistutusten koonti 19.1.2015 (Erillinen asiakirja)

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- Asemakaavamuutoshakemuksen on tehnyt Koy Tikkurilan kruunu. Kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.12.2013. Kaavamuutoshakemuksessa esitettiin, että asuinrakennusten (A) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten (AR) korttelialueet muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK).

- Orvokkitie 20 asemakaavamuutostyö käynnistyi 3.3.2014 työnumerolla 002229. Kaavamuutostyön vireille tulosta tiedotettiin Vantaan kaupungin asukaslehdessä 15.3.2014 sekä kirjeellä maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Mielipiteet pyydettiin 7.4.2014 mennessä. (MRL 62 §)

- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä Koy Tikkurilan kruunun kanssa. Pohjana on ollut arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rädyn laatimat luonnokset, joita on työn kuluessa kehitetty edelleen.

- Työn edetessä kaavamuutosalue laajeni ja asemakaavamuutostyöstä järjestettiin uusi kuuleminen 26.5.2014. Mielipiteet pyydettiin 30.6.2014 mennessä. (MRL 62 §)

- Koy Tikkurilan kruunu teetti kaavamuutosalueesta meluselvityksen 27.6.2014. Meluselvityksen on laatinut Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy.

- Kaupunkisuunnittelulautakunta teki 13.10.2014 kaupunginhallitukselle esityksen MRA 27 §:n mukaisesta nähtäville panosta ja lausuntojen pyytämisestä.

- Kaupunginhallitus päätti 20.10.2014 asettaa kaavaehdotuksen nähtäville 30 päiväksi ja oikeutti kaupunkisuunnittelua pyytämään tarvittavat lausunnot.

- Kaavaehdotus oli nähtävillä 12.11.–11.12.2014.
- Nähtävillä olo aikana saatiin yksi muistutus.
- Kaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto.
- Kaavamuutosta voi seurata myös kaupunkisuunnittelun kotisivuilta osoitteessa: http://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus_ja_maankaytto

2.2 Asemakaavan muutos

Osa asuinrakennusten korttelialueesta (A) ja osa rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueesta (AR) muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Kaavamuutoksen myötä määräala 1049-M601 liitetään kiinteistöön 1049 (Orvokkitie 18b). Näiden kiinteistöjen rakennusoikeus ei muutu kaavamuutoksessa. Alueella sijaitsevat 40–50-luvuilla rakennetut omakotitalot ja 50-luvulla rakennettu myymälärakennus puretaan. Kaavamuutoksella mahdollistetaan kahden uuden asuinkerrostalon rakentaminen. Kerrostalot ovat korkeudeltaan 3-5-kerroksisia. Voimassa olevan asemakaavan rakennusoikeus kasvaa 1760 k-m². AK-korttelialueen tehokkuudeksi tulee e=1,0. Asuinrakennusten korttelialueen (A) tehokkuus säilyy entisellään: e=0,35.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

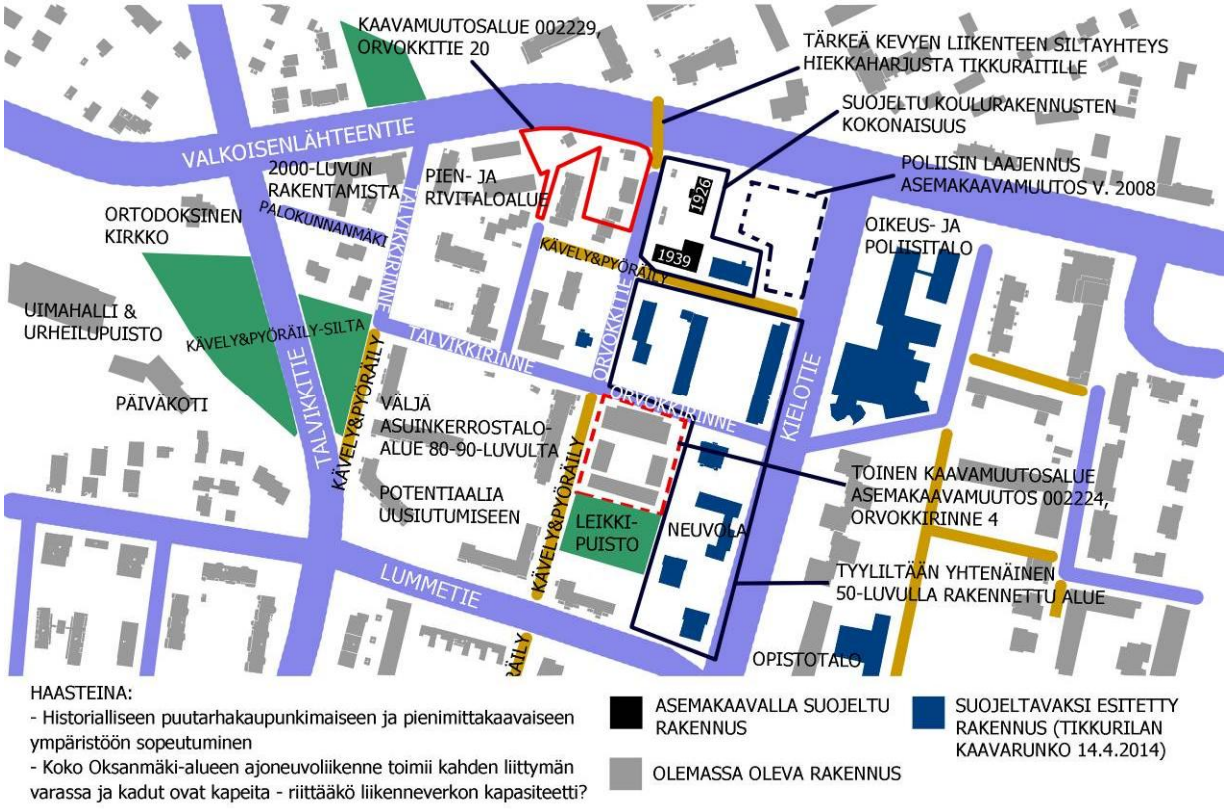
Maanomistaja aloittaa olemassa olevien rakennusten purkamisen ja uudisrakennusten rakentamisen, kun kaavamuutos on saanut lainvoiman. Kaavamuutokseen liittyy sopimus.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Alue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosan pohjoisosassa, Oksanmäellä, joka on rakentunut nykyiseen muotoonsa vuosien 1950–90 välisenä aikana. Alueen asuntovaltainen lähiympäristö edustaa Tikkurilan vanhinta ja yhtenäisintä osaa. Kaavamuutosaluetta rajaa pohjoispuolella uudehko, vilkasliikenteinen katuyhteys, Valkoisenlähteentie.

3.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja – rakenne

Kaavamuutosalue sijoittuu Keravanjoen savilaakson ja Hiekkaharjun selänteen rajamaille, jossa maasto kohoaa etelän suunnasta pohjoiseen siirryttäessä ja vaihtuu savimaasta moreenin kautta hiekkaperäiseksi. Lähialueen kasvillisuutta leimaavat kookkaat männyt.

Topografia

Maaston korot vaihtelevat alueella +23,0 ja +25,0 metrin välillä. Maasto laskee kaavamuutosalueen keskiosassa itä-länsi suuntaisesti. Muuten alueen sekä itä että länsipuoliskot ovat maastoltaan melko tasaiset. Alueen pohjoispuolella kulkeva Valkoisenlähteentie on kaavamuutosalueen maanpintaa matalammalla: tien korko kaavamuutosalueen läheisyydessä on noin +21,0.

Maaperä

Kaavamuutosalueen itäpuoli on maaperäkartan mukaan maaperältään moreenia (Mo) ja länsipuoli hiekkaa (Hk). Maalajin vaihtuminen sijoittuu alueen keskivaiheille, kaavamuutosalueen kapeimpaan kohtaan.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Tikkurilan alueella oli vuoden 2013 alussa runsaat 4900 asukasta. Väestön sosiaalista rakennetta kuvaa kasvava ikääntyvien määrä, pienet ruokakunnat ja työssäkäyvät aikuiset. Väestön ennustetaan kasvavan noin 600 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä (Tilastokeskus ja Vantaan väestöennuste 2013). Ikärakenteen ennustetaan säilyvän nykyisen kaltaisena.

Yhdyskuntarakenne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavamuutosalue sijaitsee Hiekkaharjun ja Tikkurilan kaupunginosien rajan tuntumassa. Pohjois-Tikkurila ja Hiekkaharju ovat asuntovaltaisia, paikoittain melko väljiä rivi- ja kerrostaloalueita. Lähialueen kaupunkikuvassa on edelleen nähtävissä 1950-luvun noppamaisten ja rapattujen rakennusten kokonaisuus. Alueelle rakennettiin 1950-luvulla nykyisin neuvolana toimiva terveyskeskus ja maalaiskunnan ensimmäiset kerrostalot As Oy Lohenpyrstö ja As Oy Kultapyrstö. Alue on täydentynyt 1960–90-luvuilla rivi- ja kerrostaloin. Orvokkitien pohjoispäädyssä sijaitsee 1920- ja 1930-luvuilla rakennettujen koulurakennusten kokonaisuus.

Orvokkitien koulu kevättalvella 2014

Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutosalueen lähistöltä löytyvät kattavat julkiset palvelut. Noin 500 metrin säteeltä löytyvät mm. peruskoulu, lukio ja useampi päiväkoti, Vantaan aikuisopisto, Poliisi- ja oikeustalo ja Tikkurilan urheilupuisto monipuolisine urheilupalveluineen. Lähialueen kaupalliset palvelut keskittyvät, muutamaa kivijalkaliiketilaa lukuun ottamatta, Kielotien varteen, Tikkuraitille ja uuden asemakeskuksen, Dixin läheisyyteen.

Työpaikkoja oli Tikkurilassa vuonna 2011 noin 6200.

Virkistys

Tikkurilassa on Vantaan kaupunginosista vähiten virkistysalueita asukasta kohti. Määrää korvaa kuitenkin hyvä raittiverkosto. Tikkurilan sisäiset puistot ovat niin sanottuja ”postimerkkipuistoja”, jotka ovat saaneet muotonsa palstoittamalla syntyneestä kaupunkirakenteesta. Laajemmat virkistysalueet ja -reitit sijoittuvat Keravanjoen, Kylmänojan ja Rekolanojan varsille.

Kaavamuutosalueella sijaitsee 50-luvulla rakennettu myymälärakennus, kuva otettu syksyllä 2014.

Liikenne

Orvokkitie ja Oksanmäki ovat tonttikatuja, joista autoliikenne kulkee Talvikkirinteen ja Orvokkirinteen kautta Kielotielle. Liikennettä kaduille tuottavat asuinrakennusten lisäksi Orvokkitien koululla sijaitseva Vantaan musiikkiopisto ja kuvataidekoulu sekä Talvikkirinteessä sijaitseva kuntoutuskeskus, jonne ajo tapahtuu Oksanmäeltä.

Kevyt liikenne

Orvokkitie 20:stä on suora yhteys Orvokkitietä pitkin Tikkurilan keskustaan. Kielotielle johtaa Oksanmäki, joka jatkuu Orvokkitien koululta kevyen liikenteen väylänä. Länteen, Tikkurilan urheilupuistoon johtaa kevyen liikenteen väylä siltaa pitkin Talvikkirinteestä Talvikkitien yli. Pohjoiseen Orvokkitie jatkuu kevyenliikenteen väylänä Valkoisenlähteentien yli siltaa pitkin.

Joukkoliikenne

Kaavamuutosalue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa. Alueelta on noin kilometrin matka Tikkurilan asemalle, joten hyvät raideyhteydet ovat kohtuullisen kävelymatkan päässä. Lähimmät bussipysäkit löytyvät Lummetieltä ja Kielotieltä noin 200–300 metrin päästä kaavamuutosalueesta.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Vesijohto DN100 on rakennettu Oksanmäelle, josta se tulee noin 40 metrin matkan kaava-alueelle rasitekujaa pitkin. Oksanmäeltä vesijohto liittyy Orvokkirinteen kautta Kielotien runkovesijohtoon, joka kuuluu Tikkurilan painepiiriin.

Tikkurilan painepiiri saa vetensä Helsingin Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta, josta vesi pumpataan Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta Tikkurilaan.

Alueen verkostopainetta ylläpidetään Tikkurilan vesitornilla, jonka ylin vedenpinnankorkeus HW = +80.00 m ja alin vedenpinnankorkeus on LW = 72.00 m. Vesitornin varastotilavuus on 6700 m³. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +85.00 m (merenpinnasta).

Jätevesiviemäröinti
Jätevesiviemäri DN200 kulkee vesijohdon yhteydessä. Viemäri laskee eteenpäin Orvokkirinteen kautta Tikkurilan runkoviemäriin, josta vedet johtuvat Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Suutarilasta vedet johtuvat lopulta Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti
Kaava-alueelle ei tule nykyisellään hulevesiverkostoa vaan hulevedet haihtuvat ja imeytyvät pääsääntöisesti tontilla.

Kaukolämpö
Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle.

Ympäristöhäiriöt

Liikenne- ja lentomelu
Tikkurilantien tiemeluennuste 2030 -kartan mukaan kaavamuutosalueelle kohdistuu 50–64 dB:n liikennemelu. Liikennemelu on voimakkainta alueen pohjoisreunassa, Valkoisenlähteentien välittömässä läheisyydessä. Melutasot vaimenevat etelän suuntaan siirryttäessä.

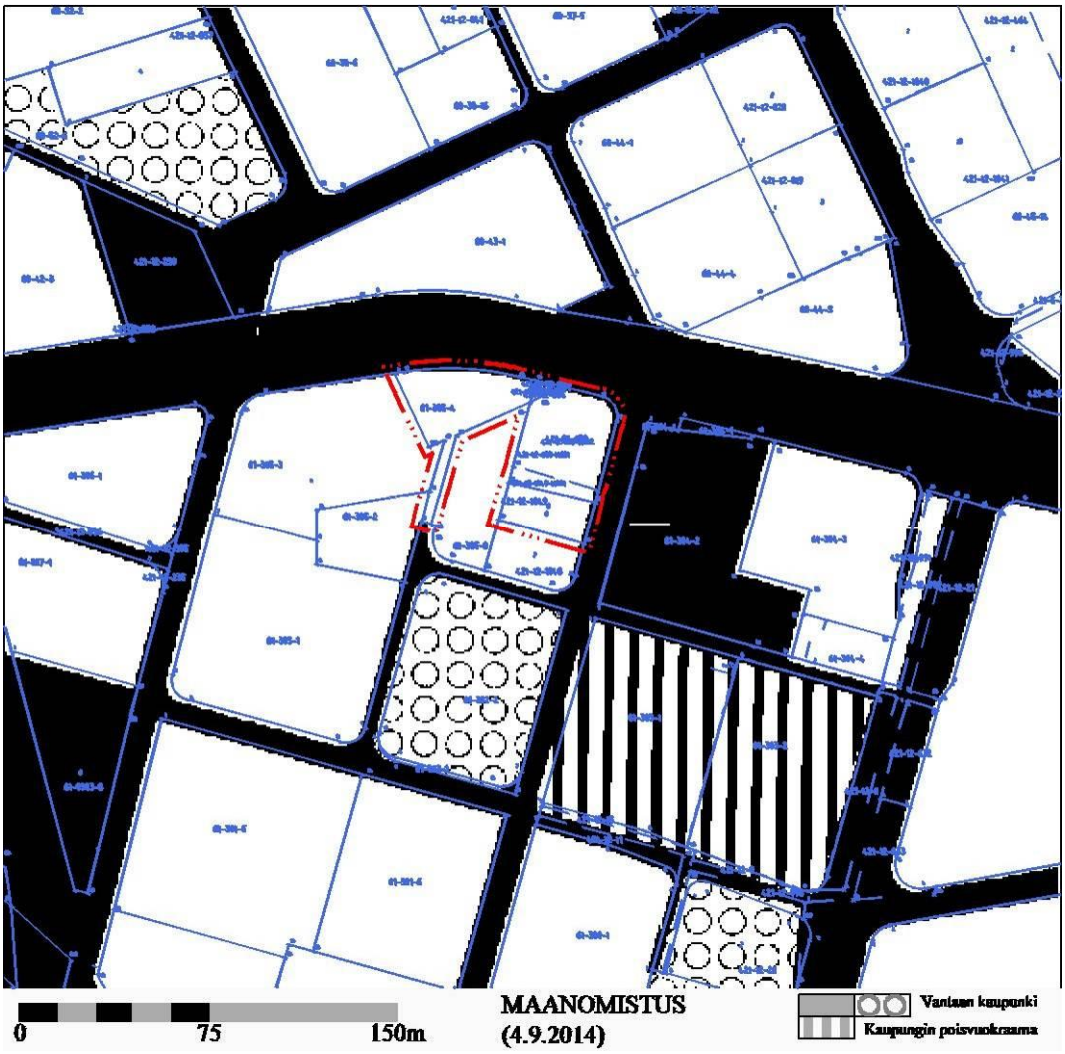
Kaavamuutosalue ei sijaitse lentomelualueella.

Valtioneuvoston päätöksellä melutason ohjearvoista (993/1992) A-painotettu ekvivalenttitaso LAeq saa enintään olla asuinhuoneissa klo 7-22 (päiväohjearvo) 35 dB ja klo 22-7 (yöohjearvo) 30 dB.

Kaavamuutosalueen pohjoispuolella kulkeva Valkoisenlähteentie syksyllä 2014

3.1.4 Maanomistus

Alueen maanomistajia ovat Koy Tikkurilan kruunu ja Asunto Oy Vantaan Orvokkitie 18b.

3.1.5 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

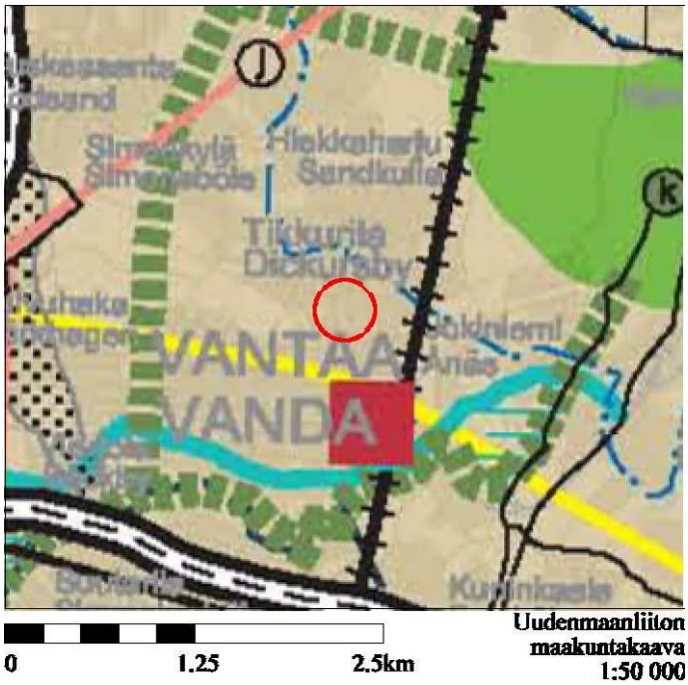
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 30.10.2000 päättämien (tarkistettu 13.11.2008) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteena on mm., että asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta.
Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

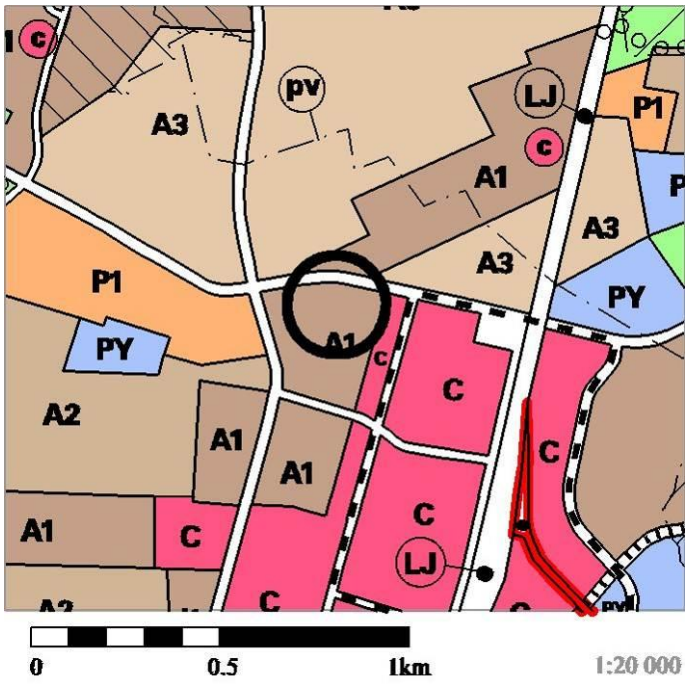
Maakuntakaava (YM 8.11.2006)

Uudenmaan maakuntakaavassa alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Ympäristöministeriö on vahvistanut kaavan 8.11.2006. Kaavamuutos on maakuntakaavan mukainen.

Ote maakuntakaavasta

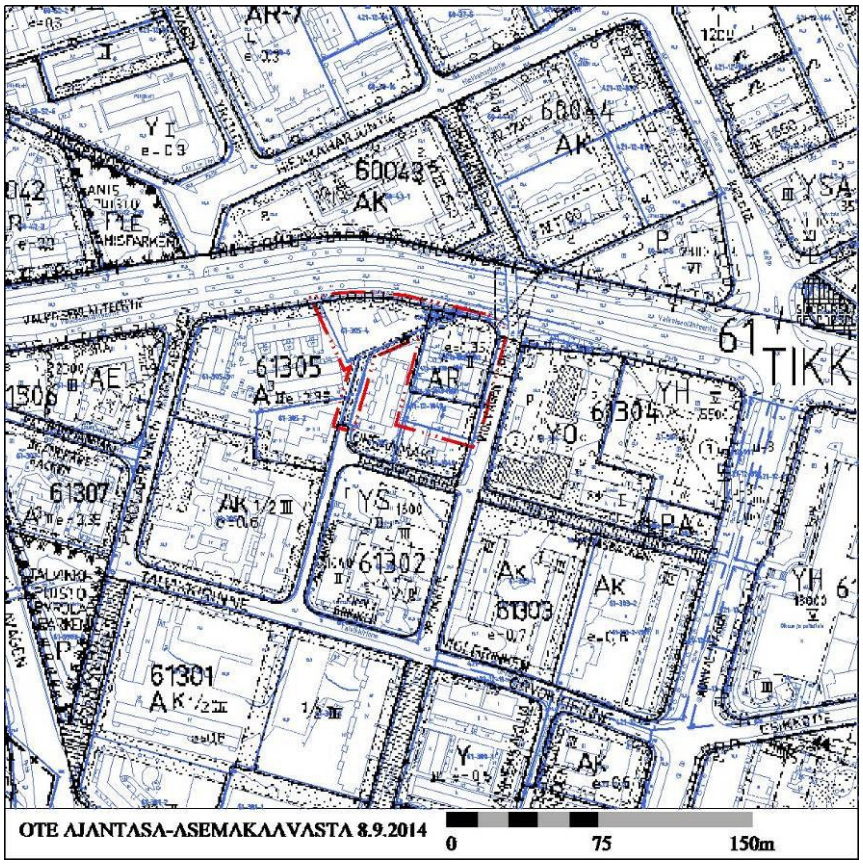
Yleiskaava (KV 17.12.2007)
Alue on merkitty yleiskaavaan tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1). Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja. Alueen länsipuolella sijaitsee joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa raitiotienä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan 17.12.2007. Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

Ote yleiskaavasta

Asemakaava (SM 29.4.1981, KV 30.9.1996)
Alueella voimassa oleva asemakaava nro 610500 (Tikkurila IX) on vahvistunut sisäasiainministeriön päätöksellä 29.4.1981. Suunnittelualue on siinä osoitettu asuinrakennusten korttelialueeksi (A). Osaan korttelia 61305 on tehty kaavamuutos nro 001290, jossa asuinrakennusten

korttelialue on muutettu rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi. Kaavamuutos nro 001290 on hyväksytty kaupungin valtuustossa 30.9.1996.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Muut suunnitelmat

Kunnan asettamat tavoitteet

<u>Vantaan taloussuunnitelman 2013–2016 strategiset tavoitteet ovat mm. seuraavia:</u>

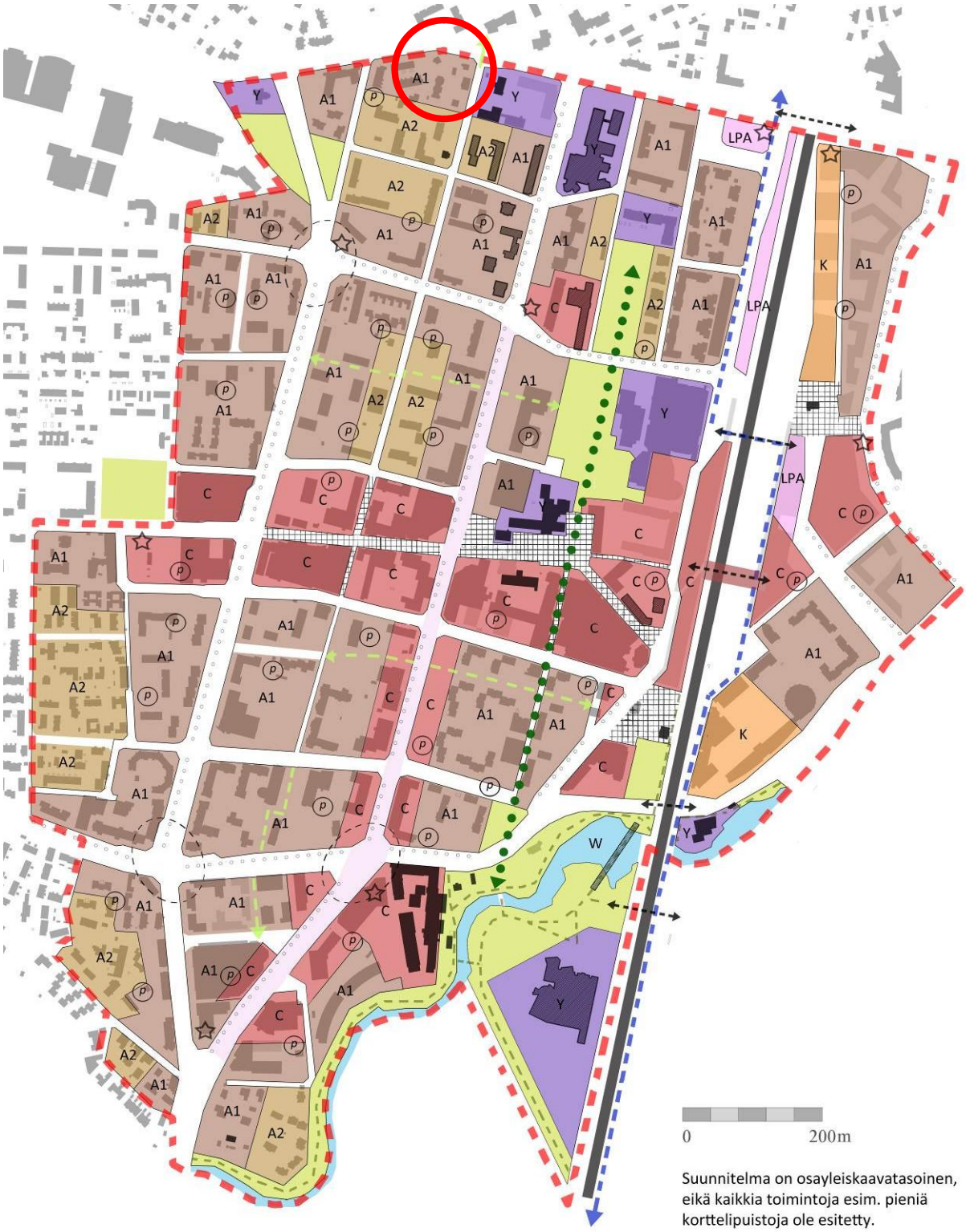
- Edistetään toimivan ja kestävän kaupunkirakenteen toteutumista kaupunkirakennetta eheyttämällä ja tiivistämällä, kestäviä liikkumismuotoja edistämällä.
- Koko kaupunkiorganisaatio osallistuu kaupunkikuvan kehittämiseen – kaupungin veto-voimaisuus asuinpaikkana paranee.

<u>Vantaan arkkitehtuuristrategian (kv 30.1.2006) toimenpiteitä:</u>

- Voimistetaan alueen identiteettiä.
- Suunnitellaan uudenlaisia asuntoja ja asuntoalueita.
- Kohennetaan olemassa olevaa ympäristöä.

<u>Tikkurilan kaavarunko (KALA 14.4.2014)</u>

- Vahvuudet (sijainti, historia, vehreys) hyödynnetään
- Imagoa ja kaupunkikuvaa kohennetaan
- Asukkaita ja palveluja lisää
- Kävely ja pyöräily osaksi kaupunkielämää
- Väriä kaupunkiin

Orvokkitie 20:n kaavamuutosalue on merkitty Tikkurilan kaavarunkoon tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1, ensisijaisesti kerrostaloille)

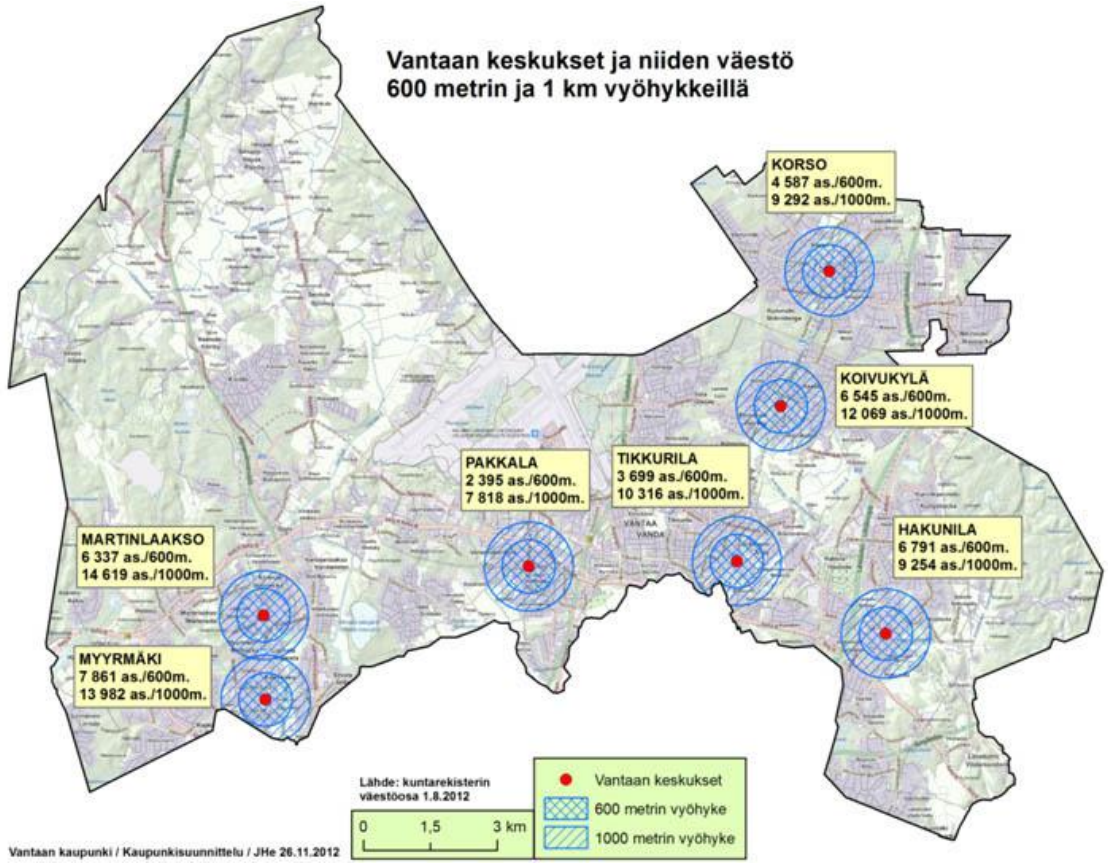

Tikkurilan kaavarunkokaaviossa käytettyjen merkkien selitykset

4 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen vuosille 2012-2015 sekä Vantaan asunto-ohjelman 2009-2017 tavoitteena on 2000 uuden asunnon rakentaminen vuosittain Vantaalle. Tikkurilan keskusta on erinomaisten raideliikenneyhteyksien varrella, mutta nykyisellään Vantaan muihin keskuksiin verrattuna se on suhteellisen harvaan asuttu alue. Keväällä 2014 kaupunkisuunnittelulautakunnassa esitellyssä Tikkurilan kaavarunkotyössä Tikkurilan todetaan omaavan potentiaalia kasvaa oikeaksi kaupunkikeskustaksi. Monipuolisten, kävelyetäisyydellä sijaitsevien palveluiden läheisyyteen halutaan tehottoman asuntokannan tilalle monipuolista asuinkerrostalorakentamista, keskitettyä ja rakennettua pysäköintijärjestelmää ja kivijalkaliiketiloja.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavamuutoshakemuksen on tehnyt Koy Tikkurilan kruunu. Kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.12.2013. Orvokkitie 20:n asemakaavamuutostyö oli kaupunkisuunnittelun kevään 2014 työohjelmassa työnumerolla 002229.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto (rautatie- ja vesialueet), Museovirasto jne.
- Rajoittuvat naapurikunnat
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, TUKES, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne jotka katsovat olevan osallisia.

4.3.2 Vireille tulo

Ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta on annettu 3.3.2014

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu jokaiseen vantaalaiseen kotiin jaettavassa Vantaan kaupungin asukaslehdessä 15.3.2014 sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

MRL 63§:n mukainen asemakaavan muutoksen nro 002229 osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 3.3.2014. Alueen asukkaiden mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti. Määräaikaan 7.4.2014 mennessä jätettiin yhteensä 9 mielipidettä. Naapureiden ja lähialueiden asukkaiden mielipiteissä (4 kpl) kritisoitiin suunnitelman tehokkuutta: alue nähdään pientaloalueena, jolle ei sovellu kolmea kerrosta korkeampi kerrostalorakentaminen. Naapureiden mielestä suunniteltu kaavamuutos ei ole oikeudenmukainen lähistön muita asukkaita kohtaan. Se ei huomioi naapureiden pihoja eikä sovellu tehokkuutensa vuoksi suojelukohteen (Orvokkitien koulu) viereen. Kaikissa lähialueen asukkaiden mielipiteissä oltiin myös erityisen huolissaan alueen liikennejärjestelyiden ja pysäköintipaikkojen riittävyydestä.

Vantaan kaupunginmuseo ei esitä olemassa olevien rakennusten suojelua niiden vaatimattomasta luonteesta johtuen. Museo on käynyt dokumentoimassa valokuvaamalla rakennukset.

Museovirastolla ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomautettavaa kaavamuutoksesta.

Senaatti kiinteistöt muistuttaa, että kaavamuutosalueen läheisyydessä sijaitsee Vantaan oikeus ja poliisitalo sekä kiinteistö 92-61-604-3, joka on hankittu ja kaavoitettu Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen pääpoliisiaseman tulevia toimitilatarpeita varten. Poliisin sijainti lähistöllä muodostaa turvallisuusriskin, sekä asukkaille että poliisille. Yksityisyyden varmistamiseksi sujuvat ja turvalliset liikenneyhteydet tulee ottaa ennalta huomioon. Kerroskorkeudet, ikkunoiden ja parvekkeiden suuntaukset tulee määrittää kaavaan niin, ettei ikkunoista, parvekkeilta eikä rakennusten katolta synny suoraa näköyhteyttä poliisin työtiloihin, pihalle eikä sisäänkäynteihin. Lisäksi Senaatti kiinteistöt kehottaa varmistamaan, että suunnitelmaan varataan riittävästi pysäköintipaikkoja tuleville asukkaille ettei pysäköinnistä synny paineita poliisin käytössä oleville pysäköintialueille eikä poliisin läheisille katualueille.

Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskus muistuttaa, että asemakaavan muutosta laadittaessa on tehtävä meluselvitys. Meluntorjunta on hoidettava tontilla. Kuntatekniikan keskus antaa hankkeen rakennuslupaa varten kunnallistekniikan lausunnon, jossa otetaan kantaa 2011 rakennettuun meluaitaan. Asemakaavan muutosta laadittaessa on otettava huomioon liikenteen aiheuttamat päästöt (pakokaasut, katupöly).

HSY katsoo, että alueelle rakennettu vesihuolto, vesijohto ja jätevesiviemäri, riittävät kapasiteetiltaan oletettavasti myös kaavamuutoksesta aiheutuvalle kulutuksen kasvulle. Tontilla olevan vesihuoltohaaran omistussuhteet ovat osin epäselviä ja niistä on varmistuttava. Haaran loppupää ja tontilla oleva paloposti jäävät suunnitellun rakennusalan alle.

Työn edetessä kaavamuutosaluetta laajennettiin ja muuttuneesta kaavamuutosalueesta järjestettiin uusi kuuleminen. Uusi osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 26.5.2014. Mielipiteitä saapui määräaikaan (30.6.) mennessä 8 kappaletta. HSY, Museovirasto, Senaatti kiinteistöt, Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskus ja Vantaan kaupunginmuseo toivat esiin uusissa mielipiteissään samat huomiokohdat kuin aikaisemmassa kuulemisessa. Naapureiden uusissa mielipiteissä (3 kpl) oltiin entistä suuremmissa määrin huolissaan alueen liikennejärjestelyiden toimivuudesta tulevaisuudessa. Asukkaat toivoivat kadunvarsipysäköinnin kieltämistä alueella ja liikennejärjestelyjen uudelleen suunnittelua laajemmalla aluekokonaisuudella. Vaikka uudessa kuulemisessa esitetyissä suunnitelmissa kerroskorkeutta oli laskettu ja rakennusoikeutta vähennetty, pitivät naapurit suunnitelmaa edelleen epäoikeudenmukaisena ja ympäristöönsä sopimattomana, liian tehokkaana rakentamisena.

Suunnitteluyhteistyö

Kaavamuutosta on valmisteltu yhteistyössä Koy Tikkurilan kruunun edustajien ja heidän konsulttinsa (arkkitehtuuritoimisto Klemetti ja Räty) sekä Vantaan kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Nähtävillä olo – muistutukset, vastineet ja lausunnot

Asemakaavamuutosehdotus 002229 oli nähtävillä 12.11. – 11.12.2014. Nähtävillä olo aikana saatiin yksi muistutus.

Asunto Oy Oksanmäki 4:n jättämässä muistutuksessa oltiin huolissaan:

- alueen liikennejärjestelyiden, erityisesti Oksanmäki – tien pohjoisosan, toimivuudesta ja turvallisuudesta lisääntyvien liikennemäärien jälkeen
- suunniteltujen uudisrakennusten sopimisesta kapealle, kiilamaiselle tontille
- suunniteltujen parkkipaikkojen riittävyydestä
- suunnitellun rakentamisen sopimisesta Valkoisenlähteentien läheisyyteen
- Lisäksi aluetta toivottiin suunniteltavan osana laajempaa kokonaisuutta.
- Alueen jätehuoltoliikenne edellytettiin järjestettäväksi Orvokkitien puolelta.

Vastineeksi muistutukseen on esitetty seuraavat huomiot:

Suunniteltu kaavamuutos lisäisi toteutuessaan Oksanmäki -kadun liikennettä 7 henkilöauton verran. Orvokkitien liikenne lisääntyisi 13 henkilöauton verran. Asuinkerrostalojen korttelialuetta (merkintä AK) palvelevien autopaikkojen suunniteltu määrä perustuu tällä hetkellä käytössä olevaan pysäköintinormiin 1 autopaikka / 130 k-m².

Kaavamuutoksen toteutuminen toisi Oksanmäki -kadulle vain asukasliikennettä. Alueelle ei ole suunnitteilla liike- tai palvelutiloja, jotka voisivat tuoda alueelle asiointiliikennettä. Alueen kaikki huoltoliikenne on ohjattu Orvokkitielle kaavamääräyksin. Muistutuksessa mainittu Oksanmäki-

tien pohjoispää on yksityisessä maanomistuksessa, eikä täten kuulu kaupungin katusuunnittelun ja kunnossapidon piiriin. Kaavamuutosalueen liikennejärjestelyitä on suunniteltu yhteistyössä Vantaan kaupungin liikennesuunnittelun asiantuntijoiden kanssa. Alueen liikenneverkon kapasiteetti on kaavatyön aikana katsottu riittäväksi sekä nykyiselle että suunnitellulle liikenneverkon käyttäjämäärälle.

Suunniteltu kaavamuutos koskee kaavamuutoshakemuksessa esitettyä aluetta. Kaupungilla ei ole resursseja suunnitella yksityisessä maanomistuksessa olevia maita ilman maanomistajan kaavamuutoshakemusta ja tähän liittyvää kaavatyöstä aiheutuvia maksuja koskevaa maksusitoumusta. Kyseenomaisessa kaavamuutoksessa kaavamuutosalueen kaksi omistajatahoa ovat keskenään kirjallisesti sopineet kaavamuutostyöstä aiheutuvien kustannusten jaosta.

Kaavamuutostyön aloitusvaiheessa alueelle oli suunnitteilla 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo. Lähialueen asukkaiden mielipiteiden mukaisesti suunnitelman kerroskorkeutta on kaavatyön aikana madallettu ja suunnitelman rakennusoikeutta on pienennetty. Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä, oikeusvaikutteinen yleiskaava ohjaa kaavamuutosalueen rakentamista nykyistä käyttöä tehokkaammaksi. Alue on yleiskaavassa merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi A1, mikä tarkoittaa sitä, että alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja.

Alueen pohjoispuolelle sijoittuvan Valkoisenlähteentien nykyisten ja ennustettujen liikennemäärien vaikutusta kaavamuutosalueeseen on tutkittu kaavatyön aikana meluselvityksellä. Suunnitellulla rakennusten sijoittelulla on saavutettu riittävän alhaiset melutasot oleskelu- ja piha-alueille. Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyysvaatimuksia on tarkennettu meluselvityksen tulosten perusteella kaavamääräyksin. Kerrostaloratkaisussa on mahdollista suunnatta suunnitellut asuinhuoneistot meluttomampaan ilmansuuntaan ja hoitaa rakennusten ilmanvaihto koneellisesti pihan puolelta.

Rakennusten sopeutumista tontin korkeuseroihin ja suunnittelualueen muotoon on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä tarvittavin rakennuspiirroksin.

Kaavamuutosehdotuksesta pyydettiin yksi lausunto Senaatti kiinteistöiltä. Määräaikaan mennessä ei saatu yhtään lausuntoa.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilan kaavarunkoalueella. Yhtenä kaavarunkotyön päätavoitteena on Tikkurilan asukasmäärän kasvattaminen. Kaavamuutosalue on merkitty kaavarunkokarttaan tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1). Myös voimassa oleva yleiskaava ohjaa alueen rakentamista nykyistä tehokkaammaksi. Kaavamuutoksen tavoitteena on kaavarungon ja yleiskaavan periaatteiden mukaisesti tehostaa alueen maankäyttöä kaupunkimaisella asuntorakentamisella.

Kaava-alueen pohjoispuolella kulkeva vilkasliikenteinen Valkoisenlähteentie asettaa uudisrakentamiselle ja sen piha-alueille omat vaatimuksensa melutasoerojen ja pienhiukkaspäästöjen osalta. Lähiympäristön ajallisesti rikas rakennuskanta luo alueelle omanlaisensa identiteetin ja mittakaavan. Tavoitteena on, että uudisrakentaminen soveltuu tyyliltään sekä vilkkaasti liikennöidyn kadun varteen, että olemassa olevaan ympäristöön ja sen mittakaavaan.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

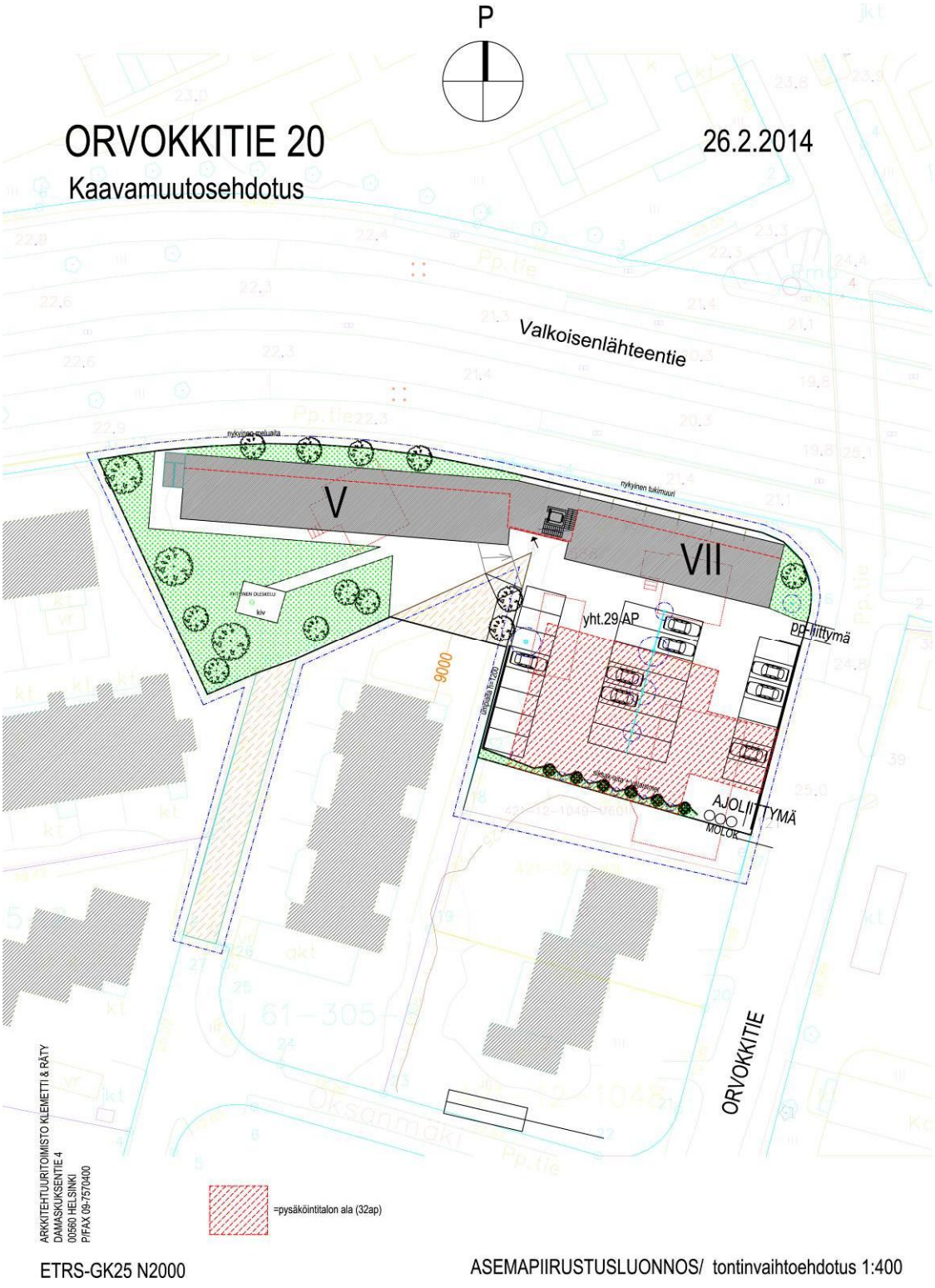
Asemakaavan suunnittelun lähtökohtana käytettiin arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Rädyn tekemiä luonnoskuvia.

Havainnekuva uudisrakennuksesta, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty (OAS 3.3.2014)

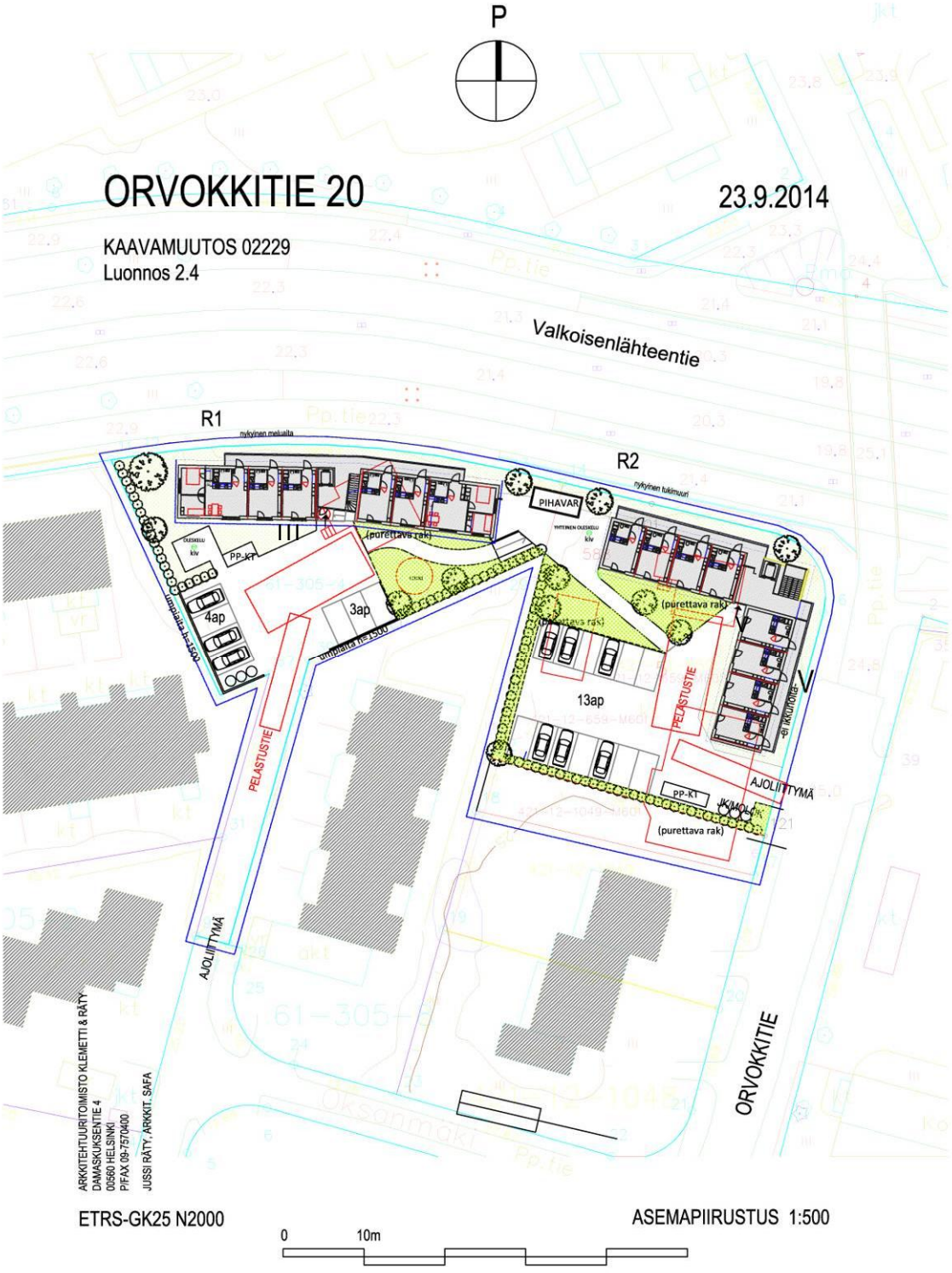
Kaavamuutostyön alkuvaiheessa suunnitteilla oli yksi yhtenäinen 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo, joka sijoittui Valkoisenlähteentien suuntaisesti. Suunniteltu kerrostalo oli rungoltaan hyvin kapea, sivukäytävätalo, jonka kaikki asunnot avautuivat etelän suuntaan. Ratkaisulla haettiin muurimaista, Valkoisenlähteentien liikennemelua hyvin torjuvaa uudisrakentamista, joka toimisi ympäristöstään tyyliltään poikkeavana maamerkkinä ja Tikkurilan suuraluetta rajaavana reunarakennuksena.

Lähialueen asukkaiden mielipiteissä suunnitelmaa pidettiin liian tehokkaana ja ympäristöön sopimattomana. Lisäksi asukkaat olivat huolissaan suunniteltujen autopaikkojen riittävyydestä ja alueen katuverkon toimivuudesta tulevaisuudessa. Katso tarkemmin mielipiteet kohdasta 4.3.3.

Havainnekuva pihapiiristä, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty (OAS 3.3.2014)

Suunnitelmaa kehitettiin eteenpäin kuulemisessa saatujen mielipiteiden mukaisesti: kerroskorkeutta madallettiin ja rakennusoikeutta vähennettiin. Suuren yhtenäisen rakennusmassan tilalle tuli kaksi erillistä rakennusta. Alueen länsipuolelle, lähinnä olemassa olevia naapureita suunniteltiin enintään kolmekerroksista rakentamista. Valkoisenlähteentien ja Orvokkitien kulmaan katsottiin mahdolliseksi korkeampi 5-kerroksinen rakentaminen.

Myöhäisempi havainnekuva pihapiiristä, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty

Suunnitelmien jatkokehittelyssä muokattiin myös laajaa yhtenäistä pysäköintikenttää pienemmiksi osiksi ja pelastusajoneuvolle mitoitettiin tarpeelliset nostopaikat.

Havainnekuva uudisrakennuksista Valkoisenlähteentien suunnasta, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty 23.9.2014

Havainnekuva uudisrakennuksista pihan puolelta katsottuna, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty 23.9.2014

4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Valittu kaavaratkaisu on kompromissi Tikkurilan kaavarungon ja voimassa olevan yleiskaavan tavoitteiden sekä alueen asukkaiden toiveiden kesken. Kaavaratkaisussa on pyritty huomioimaan olemassa oleva ympäristö ja sen ainutlaatuiset ominaispiirteet kaava-alueen poikkeuksellisen muodon ja haasteellisen sijainnin mahdollistamissa puitteissa.

Havainnekuva uudisrakennuksista, arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty 23.9.2014

5 Asemakaavan kuvaus

5.1 Kaavan rakenne

Kaavamuutosalueen pohjoispuoli on asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), jonka rakennusalat sijoittuvat Valkoisenlähteentien ja Orvokkitien suuntaisesti, lähelle katualueita. Rakentaminen saa olla asuinkerrostalojen korttelialueen itäpuolella enintään viisikerroksista ja länsipuolella enintään kolmekerroksista. Asukaspysäköinti sijoittuu AK-korttelialueella rakennusalojen eteläpuolelle, maantasoon. Alueen keskelle ja länsireunaan on varattu tilaa istutettavaksi alueen osaksi. Asuinkerrostalojen korttelialueelle ajetaan Oksanmäeltä ja Orvokkitieltä. Kaavamuutosalueen eteläisin osa jää edelleen asuinrakennusten korttelialueeksi (A). Asuinrakennusten korttelialueen rakennusala on laaja eikä sille ole määritelty tarkempia pysäköinnin tai istutusten paikkoja tässä kyseenomaisessa asemakaavamuutoksessa.

5.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen korttelialueen kokonaisrakennusoikeus on 2600 k-m². Asuinrakennusten korttelialueen rakennusoikeus ei muutu kaavamuutoksessa. Voimassa olevaan asemakaavaan nähden alueen rakennusoikeus lisääntyy 1760 k-m². Kaavamuutosalueelle tulee arviolta 50–60 asuntoa. Asukkaita tulee 52, kun asukasta kohden lasketaan 50 k-m².

Autopaikkojen vähimmäismäärä on:
asuinkerrostalojen korttelialueella: 1 autopaikka / 130 k-m²
asuinrakennusten korttelialueella: 2 autopaikkaa / asunto

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kokonaisratkaisulla ja kaavamääräyksillä on varmistettu rakentamisen korkea laatutaso ja uudisrakennusten sopeutuminen nykyiseen ympäristöönsä.

Uudisrakentamisessa pyritään seuraamaan ympäröivien rakennusten väri- ja materiaalimaailmaa. Kaupunkimaista täydennysrakentamista tavoitellaan siten, että uudisrakennukset sijoittuvat katualueiden läheisyyteen ja pysäköintikentät jaetaan pienempiin osiin.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

AK Asuinkerrostalojen korttelialue

Asuinkerrostalojen korttelialueen näkyvä sijainti mäen päällä sekä historiallisen ja asemakaavalla suojellun Orvokkitien koulun läheisyys edellyttävät uudisrakennuksilta arkkitehtonisesti korkeatasoista suunnittelua ja toteutusta. Lähialueen 50-luvun rakennusten julkisivujen värimaailmaa ja ilmettä mukaillen, tulee uudisrakennusten julkisivujen olla pääosin vaaleat ja lämpimänsävyiset. Pääasiallisina julkisivumateriaaleina tulee käyttää muurattua tiiltä ja/tai rappausta. Mikäli rakennukset toteutetaan sivukäytävätaloina, tulee kadun puoleisten sivukäytävien ilmentää tavanomaisia asuinkerrostalon julkisivuja ikkunamaisine aukotuksineen.

Oikeus- ja poliisitalon läheisyys asettaa kaavalle omat vaatimuksensa: asuntojen avaamista poliisi- ja oikeustalon suuntaan tulee välttää. Oikeus- ja poliisitalon suuntaan avautuvia näkymiä on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä alueleikkauksin. Tutkimusten myötä näkymien avautumista päädyttiin rajoittamaan kaavassa siten, että 4. kerroksen yläpuolella tulee näköyhteys poliisi- ja oikeustalon suuntaan peittää materiaalivalinnoin tai muin suunnittelun keinoin.

A Asuinrakennusten korttelialue

Asuinrakennusten korttelialueen määräykset on ajantasaistettu.

5.4 Kaavan vaikutukset

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos nykytilan, voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvatun tilanteen välillä. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Kaavamuutosalueelle on tulossa 50–60 uutta asukasta.

Yhdyskuntarakenne

Kaavamuutoksella tehostetaan Tikkurilan yhdyskuntarakennetta. Ratkaisu tukee tavoitetta tiivistää kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, mikä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista.

Kaupunkikuva

Kaavamuutoksessa uudisrakentaminen on sovitettu ympäristöön. Katso kohta 5.2 ja 5.3.1. Kaava luo edellytykset valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti hyvälle kaupunkikuvalle.

Asuminen

Alueelle tulee arviolta 50–60 asuntoa. Valmistuessaan asunnot helpottavat pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Kaava-alue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa.

Hanke noudattaa valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Työpaikat, elinkeinotoiminta ja palvelut

Kaavamuutosalueella sijaitsevan, 50-luvulla rakennetun myymälärakennuksen purkaminen vähentää alueen palvelun tarjontaa hiukan. Toisaalta asukasmäärän lisäys tukee jäljelle jäävien ja olemassa olevien palveluiden säilymistä. Tikkurilan kaupalliset palvelut sijaitsevat kohtuullisen kävely- tai pyöräilymatkan päässä Tikkuraitilla ja uuden asemakeskuksen läheisyydessä.

Virkistys

Kaavamuutos ei pienennä alueen virkistysalueiden määrää eikä katkaise olemassa olevia viheryhteyksiä. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskättöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Orvokkitie 20 sijaitsee kadun päässä ja suurin osa tontin liikenteestä tulee kulkemaan Orvokkitien kautta. Toinen tonttiliittymä tulee Oksanmäelle, jonka kautta ajetaan Talvikkirinteeseen ja edelleen Kielotielle. Autoliikennettä uusi asuminen tuottaa noin 60 ajon/vrk, millä ei ole merkittävää vaikutusta katuverkon toimivuuteen. Kaavaratkaisu perustuu alueen hyviin joukkoliikenneyhteyksiin. Hyvien bussiyhteyksien lisäksi Tikkurilan matkakeskus sijaitsee kävelymatkan, noin kilometrin päässä.

Vesihuolto

Oksanmäeltä kaava-alueelle tulevat vesijohto ja jätevesiviemäri uusitaan 40 metrin matkalta ja samassa yhteydessä rakennetaan uusi hulevesiviemäri niiden rinnalle.

Kaava-alueella muodostuvia hulevesiä tulee viivyttää/imeyttää tontilla ennen niiden johtamista hulevesiviemäriin. Tontille tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Katso kohta 5.2

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Tieliikennemeluennusteen mukaan vuonna 2035 suurin kaavamuutosalueelle kohdistuva melutaso on päivällä 64 dB ja yöllä 55 dB. Tämä on otettu huomioon määräämällä kadunpuoleisille julkisivuille vähintään 35 dB:n ääneneristävyys. Suunnitellut uudisrakennukset torjuvat Valkoisenlähteentien liikenteen aiheuttamaa melua, eikä pihojen oleskelualueiden sallitut melutasot näin ollen ylity. Lentomelu on otettu huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 28 dB:n ääneneristävyys. Kaavamuutos ei aiheuta ympäristöhäiriöitä alueelle.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kasvihuonepäästöt

Alue sijoittuu kävely- ja pyöräilyetäisyydelle Tikkurilan kaupallisista palveluista ja juna-asemasta. Kaavamuutos tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta ja tukeutuu olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin.

5.4.3 Yhteenveto

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö. Uudisrakentaminen on suunniteltu olemassa olevan ympäristön ehdoilla. Tällöin kaupunkirakenteesta muodostuu ajallisesti kerrostunutta ja monipuolista.

Ratkaisu on ekologisesti kestävällä pohjalla: se täydentää jo rakennettuja alueita eikä vaadi uusia laajoja investointeja infrastruktuuriin. Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa, kunnallistekniikkaa ja nykyisiä palveluja kuten kouluja ja päiväkoteja. Hanke edistää pääradan varren tiivistymistä.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Lentoliikennemelu on otettu huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 28 dB:n ääneneristävyys. Valkoisenlähteentien tieliikennemeluennusteet on otettu huomioon määräämällä kadunpuoleisille julkisivuille vähintään 35 dB:n ääneneristävyys tieliikennemelua vastaan.

6 Asemakaavan toteutus

Maanomistaja aloittaa olemassa olevien rakennusten purkamistyöt ja uudisrakennusten rakentamisen, kun kaavamuutos on tullut voimaan.

Kaavamuutokseen liittyy toteuttamissopimus.

7 Asemakaavatyöhön osallistuneet

Koy Tikkurilan kruunu
Tommi Saari
Hannu Holma
Irene Riihimäki

Arkkitehtuuritoimisto Klemetti & Räty
Jussi Räty

Vantaan kaupunki
kaavasuunnittelija Minna Koskinen
asemakaavasuunnittelija Ritva Kotilainen
aluearkkitehti Asta Tirkkonen
liikenneinsinööri Samuli Haveri
suunnitteluinsinööri Antti Auvinen
suunnitteluinsinööri Harri Keinänen
lupa-arkkitehti Päivi Teerikangas
suunnitteluavustaja Kimmo Kangas
kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala

VANTAA KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu, asemakaavoitus

Vantaalla 19.1.2015

Asta Tirkkonen
Aluearkkitehti

Minna Koskinen
Kaavasuunnittelija

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	22.12.2014
Kaavan nimi	002229 Tikkurila 61 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	03.03.2014
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002229
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,3265	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	0,3265

Ranta-asemakaava **Rantaviivan pituus [km]**

Rakennuspaikat [lkm] **Omarantaiset** **Ei-omarantaiset**

Lomarakennuspaikat [lkm] **Omarantaiset** **Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,3265**	**100,0**	**1730**	**0,53**	**0,0000**	**1730**
A yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

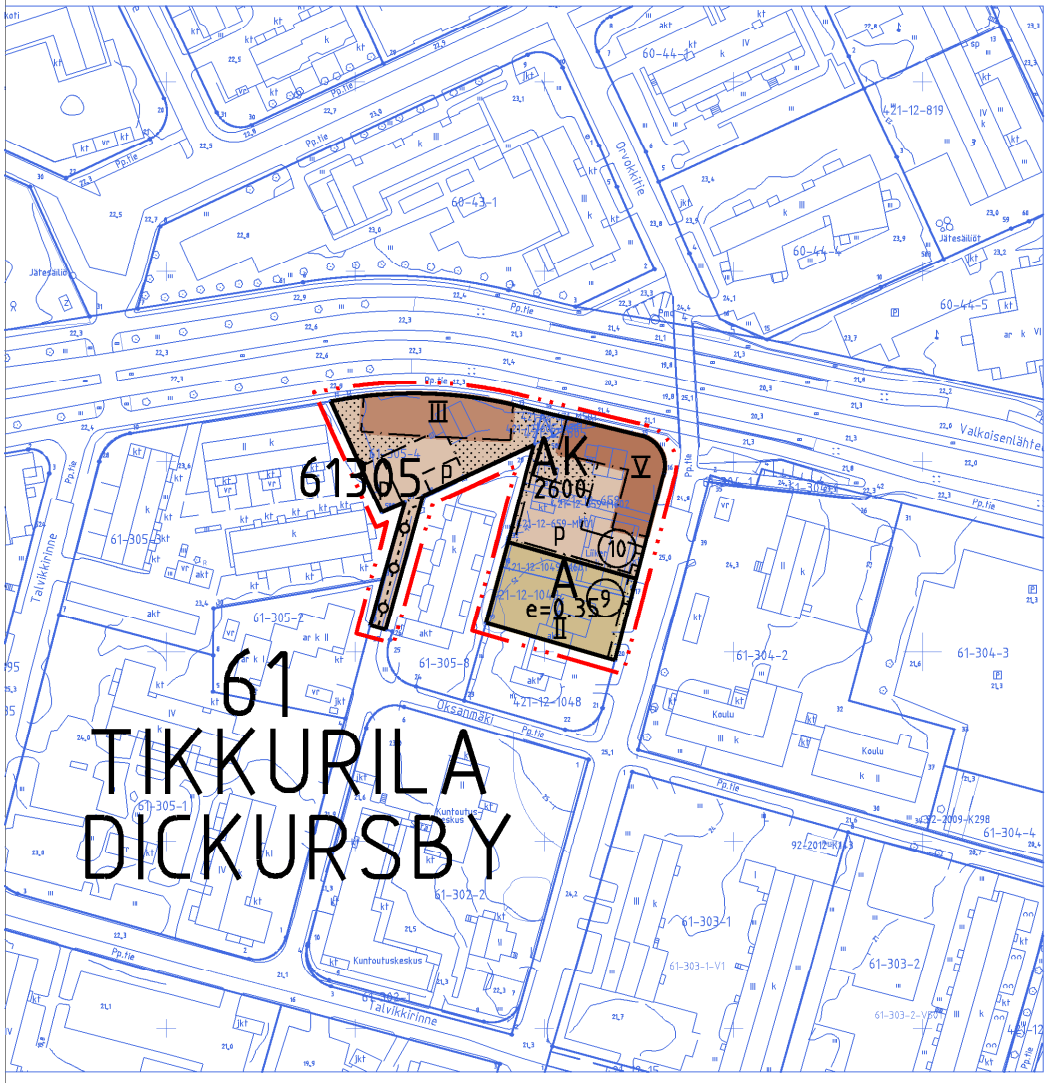
Alamerkinnät

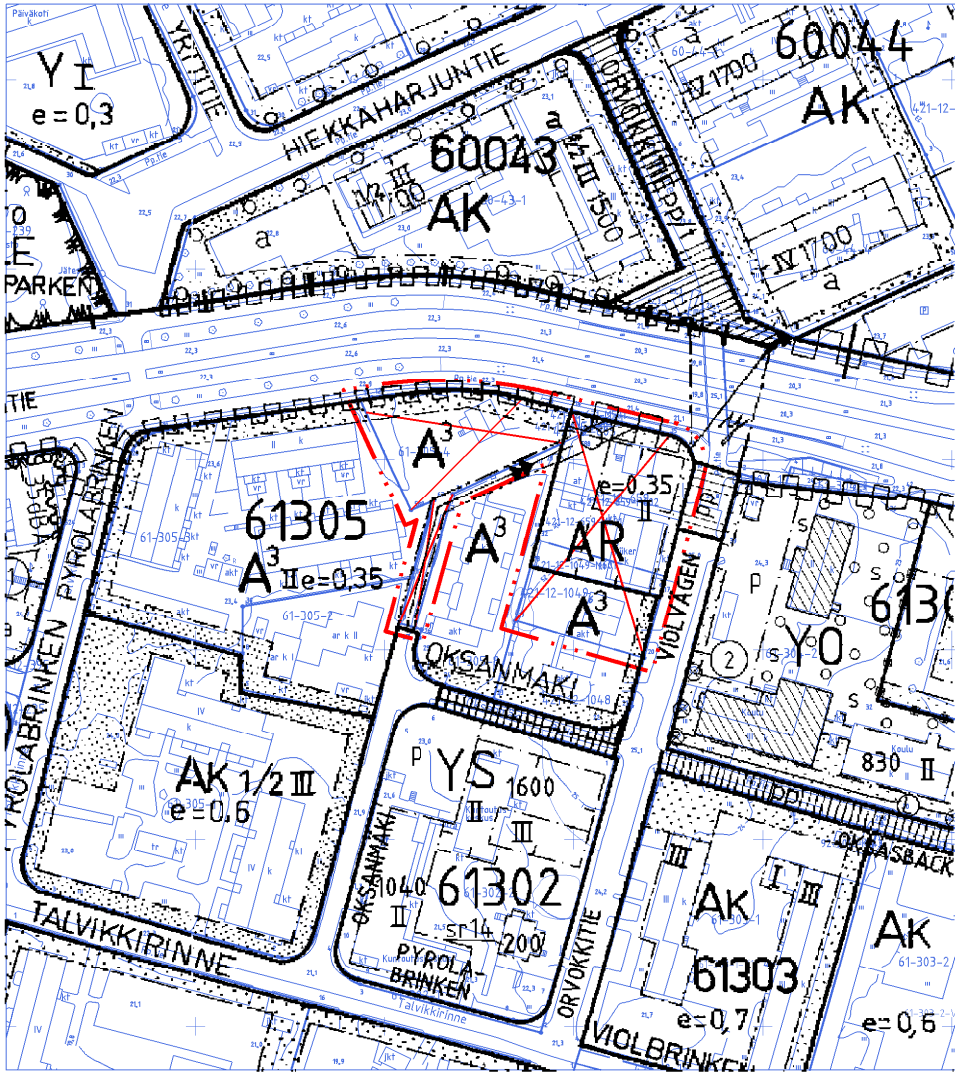
Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,3265**	**100,0**	**1730**	**0,53**	**0,0000**	**1730**
A yhteensä	0,3265	100,0	1730	0,53	0,0000	1730
A	0,0780	23,9	-358	-0,46	-0,1022	-358
AK	0,2485	76,1	2600	1,05	0,2485	2600
AR	0,0000		-512		-0,1463	-512
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

0 50 100m

POISTETTAVAT MERKINNÄT

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer
002229	19.1.2015	687502

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 61

TIKKURILA

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 61305.

Tonttijako ja tonttijaon muutos
Osa korttelia 61305.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 61

DICKURSBY

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 61305.

Tomtindelning och ändring av tomtindelningen
Del av kvarteret 61305.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

— · · · — 3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

A **Asuinrakennusten korttelialue.**

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentoliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 28 dB.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:
Asunnot 2 ap/asunto

AK **Asuinkerrostalojen korttelialue.**

Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat ja porrashuoneiden 15 k-m²/porrastaso ylittävän osan saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Nämä tilat eivät mitoita autopaikkoja.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Asuntojen korvausilma tulee ottaa pihan puolelta.

Asuntojen avaamista poliisi- ja oikeustalon suuntaan tulee välttää. 4.kerroksen yläpuolella tulee näköyhteys poliisi- ja oikeustalon suuntaan peittää materiaalivalinnoin tai muin suunnittelun keinoin.

Koko alueen jätehuoltoliikenne tulee hoitaa Orvokkitien puolelta.

Melusuojaus
Valkoisenlähteentien puoleiseen julkisivuun ei saa sijoittaa parvekkeita.

Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyyden tieliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 35 dB.

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentoliikennemelua ΔL vastaan on oltava vähintään 28 dB.

Katto
Rakennuksissa on käytettävä harja- ja/tai lapekattoa.

Katon tulee olla tummanharmaa tai punaruskea.

Rakennuksissa on oltava avoräystäät.

Katolle rakennettavien tilojen julkisivumateriaalien tulee olla yhtenäisiä rakennuksen muiden julkisivumateriaalien kanssa.

Julkisivut
Rakennusten tulee olla arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkealuokkaisia ja vähäeleisiä.

Mikäli rakennukset toteutetaan sivukäytävätaloina, tulee sivukäytäväjulkisivujen ilmentää tavanomaisia asuinkerrostalojen julkisivuja ikkunamaisine aukotuksineen.

Pääasiallisena julkisivumateriaalina tulee olla paikalla muurattu tiili tai rappaus. Puuta ja lasia saa käyttää.

DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för bostadshus.

Ljudisoleringen ΔL i mot flygbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 28 dB.

Minimiantalet bilplatser:
Bostäder 2 bp/bostad

Kvartersområde för flervåningshus.

Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen och den del av trapphusen som överskrider 15 m²-vy/trappavsats får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Dessa utrymmen räknas inte vid dimensioneringen av bilplatser.

Trapphusen ska ha dagsljusinsläpp.

Bostädernas ersättningsluft ska tas från gårdssidan.

Man bör undvika att bostäderna öppnar sig mot polis- och tingshuset. Utsikten mot polis- och tingshuset ovanför 4 våningen ska döljas genom materialval eller andra planeringsåtgärder.

Hela områdets trafik i anslutning till avfallshanteringen ska skötas från Violvägens sida

Bullerskydd
På fasaden mot Vitbäcksvägen får inte balkonger placeras.

Ljudisoleringen mot trafikbuller ΔL i fasaderna mot gatan ska vara minst 35 dB.

Ljudisoleringen ΔL mot flygbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 28 dB.

Tak
I byggnaderna ska sadel- och/eller pulpettak användas.

Taket ska vara mörkgrått eller rödbrunt.

Byggnaderna ska förses med öppen takfot.

Fasadmaterialet till utrymmen som byggs på taket ska stämma överens med byggnadens övriga fasadmaterial.

Fasader
Byggnaderna ska vara högklassiga och sparsmakade till sin arkitektur och till sina material.

Ifall byggnaderna byggs som loftgångshus ska loftgångsfasaderna likna fasaderna på vanliga bostadsvåningshus med fönsterlika öppningar.

Det huvudsakliga fasadmaterialet bör vara platsmurat tegel eller puts. Trä och glas får användas.

	Maantasokerroksen julkisivu ei saa antaa umpinaista vaikutelmaa.	Fasaden i markplanet får inte ge ett slutet intryck.
	Julkisivujen tulee olla yleisilmeeltään vaaleat ja lämpimänsävyiset.	Fasaderna ska huvudsakligen gå i ljusa och varma färgnyanser.
	Pihat Alueelle tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma.	**Gårdar** För området ska utarbetas en separat dagvattenplan.
	Piha-alueelle on varattava tontin yhteinen leikki- ja oleskelualue.	På gårdsområdet ska reserveras ett gemensamt lek- och vistelseområde för hela tomten.
	Istutettavalle tontin osalle saa sijoittaa välttämättömiä kulkureittejä.	På den tomtdel som planteras får nödvändiga färdrutter placeras.
	Auto- ja polkupyöräpaikat Helposti käytettäviä polkupyöräpaikkoja on varattava vähintään 1 kpl/asunto.	**Bil- och cykelplatser** Det ska reserveras minst 1 lättillgängliga parkeringsplatser för cyklar/bostad.
	Autopaikkojen vähimmäismäärät: Asunnot 1 ap/130 k-m²	Minimiantalet bilplatser: Bostäder 1 bp/130 m²-vy
	Auton säilytyspaikalle saa sijoittaa jätekatoksen.	På bilens förvaringsplats får ett sopskjul placeras.
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
	Osa - alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Ohjeellinen alueen tai osa - alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
⑨	**Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.**	**Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
61	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
TIKK	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
61305	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
2600	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
II	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.**
e=0.35	**Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.**	**Exploateringstal dvs. förhållandet mellan våningsytan och tomtens yta.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
	Istutettava alueen osa.	**Del av område som bör planteras.**
P	**Pysäköimispaikka.**	**Parkeringsplats.**
P	**Ohjeellinen pysäköimispaikka.**	**Riktgivande parkeringsplats.**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.**

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område ska en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

_____
Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.

Vantaalla / Vanda __.__20__

_____
Kaupungingeodeetti / Stadsgeodet

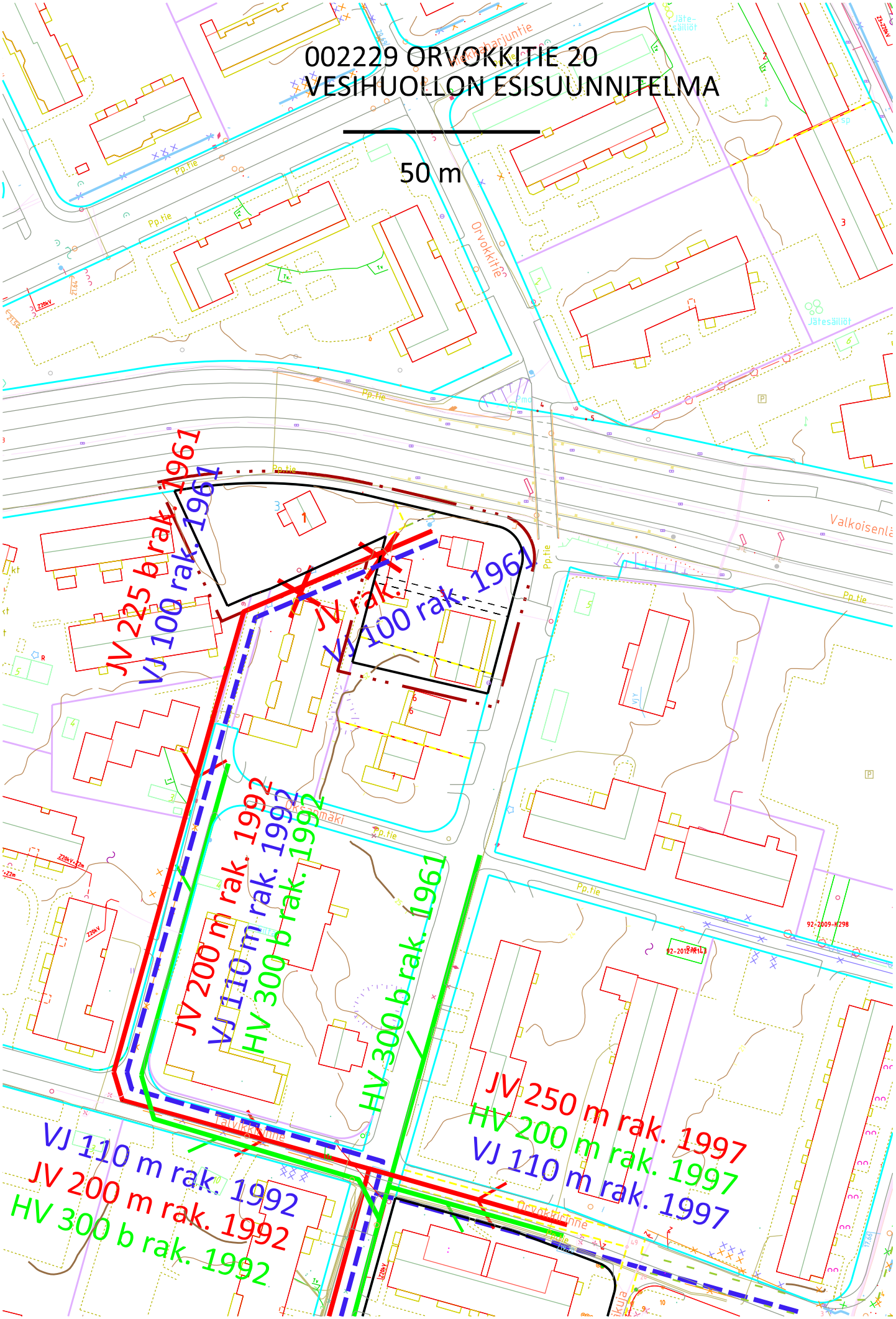
Mätningsavdelningen

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

002229 ORVOKKITIE 20
VESIHUOLLON ESISUUNNITELMA
50 m
JV 225 b rak. 1961
VJ 100 rak. 1961
JV rak.
VJ 100 rak. 1961
JV 200 m rak. 1992
VJ 110 m rak. 1992
HV 300 b rak. 1992
HV 300 b rak. 1961
JV 250 m rak. 1997
HV 200 m rak. 1997
VJ 110 m rak. 1997
VJ 110 m rak. 1992
JV 200 m rak. 1992
HV 300 b rak. 1992
Orvokkitie
Pp.tie
Jäte-säiliöt
Valkoisenlä
Talvikkitie
Orvokkitie
92-2009-K298

VANTAAN KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu/ATI, MKO

ASEMAKAAVAN MUUTOS NRO 002229
ORVOKKITIE 20
61 TIKKURILA
MUISTUTUS JA VASTINE
19.1.2015

Asemakaavan muutosehdotus nro **002229 / Orvokkitie 20, Tikkurila** on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä **12.11. – 11.12.2014.** Tänä aikana jätettiin **yksi** (**1 kpl) muistutus.**

ASUNTO OY OKSANMÄKI 4

Muistutus:

ASIA: KAAVATYÖ NUMERO 002229; ORVOKKITIE 20, ASEMAKAAVAN JA TONTTIJAON MUUTOS

Asunto-Osakeyhtiömme esitti 27.6.2014 päivätyllä kirjeellä mielipiteemme Vantaan kaupungille otsikossa mainitun asemakaavan ja tonttijaon muutokseen. Esitimme kirjeessä näkökantamme siitä, että liikennöinti ja liikkuminen kapeimmillaan 3,20 metriä leveällä Oksanmäki- tiellä tulee mahdollisen asemakaavamuutoksen toteutuksen myötä tekemään tien varressa olevilta tonteilta ja tonteille liikkumisen erittäin turvattomaksi, hankalaksi ja ongelmalliseksi, sekä nykyisille, että tuleville uusille asukkaille. Tiemme pohjoisosa on niin kapea, että tiellä ei voi nytkään kaksi henkilöautoa ohittaa toisiaan, vaan toisen on peruutettava ensin toisen tieltä pois lähimpään pihaan tai tien haaraan. Lisäksi tähän tien kapeimpaan kohtaan peruutetaan yhtiömme kuudelta parkkipaikalta. Tien kapeimman kohdan risteyksestä kuljetaan ja ajetaan kiinteistöihin Oksanmäki 8, Vantaan Perhekuntoutuskeskus, Oksanmäki 4 ja Oksanmäki 6 (ainoa kulku- ja ajoreitti). **Oksanmäki- tie on aikanaan rakennettu palvelemaan pientalokorttelialueen tonttiliikennettä. Tiemme on pohjoispää on suunniteltu omakotitaloa ja sen pientä liikennetarvetta varten.** Suunnitellussa uudessa tilanteessa tietä ja sen pohjoispäätä tulisi jatkossa käyttämään päivittäin ainakin 35 taloutta lisää nykyisten käyttäjien, sekä lisääntyvän huolto- ja asiointiliikenteen lisäksi. Lisäksi rinnakkaisen Orvokkitien pohjoispään liikenne kasvaisi suunnitelman mukaan 40 taloudella. Korttelialueellemme tulisi näin olleen 75 uutta, säännöllistä tienkäyttäjätaloutta. Alueella on lisäksi Orvokkiten Koulu, Vantaan kaupungin Perhekuntotuskeskus, sekä AA-kerho, sekä eteläpuolella korttelialuettamme Viola, mistä on tehty myös uusi asemakaavasuunnitelma. Koko korttelialueelle johtaa vain yksi tie; Orvokkirinne. Korttelialueen pohjoispuolelta ts. Valkoisenlähteentieltä ei ole sallittua ajoliikennettä alueelle. Tällä hetkellä myös Orvokkirinne on jo niin tukkoinen, johtuen osittain tien varteen ympäri vuorokauden parkkeeratuista autoista, että tietä ajettaessa joudutaan jo nyt käyttämään ohitustilanteissa Orvokkirinteen jalkakäytävää.

Huomioon ottaen jo nyt liikenteellisen tilanteemme alueella ja kun alueella on myös iltaisin ja viikonloppuisin runsasta asiointiliikennettä ja autoparkkitarpeita yllä mainittujen yleisöpalvelupisteiden myötä, emme voi parhaalla tahdollakaamme ymmärtää, miten nyt suunniteltu kasvava liikkumis-, asiointi-

ja huoltoliikenne voidaan saada toimimaan alueellamme asukkaiden viihtyvyyttä ja turvallisuutta olennaisesti vaarantamatta.

Nyt vireillä oleva asemakaavan muutos korttelialueellamme koskisi vain neljää hankkeeseen liittyvää tonttia. Mielestämme suunniteltu asemakaavan muutos rajatulle korttelialueen osalle ja kiinteistöömme rajoittuvalle kiinteistölle ei **kohtele myöskään oikeudennmukaisesti ja tasavertaisesti kiinteistöämme ja kiinteistömme asukkaita.** Nykyiselle kiinteistöömme rajoittuvalle omakotitalotontille suunnitellaan 900 krs-m2:n asuinkerrostaloa ja tähän tonttiin suunnitelmassa yhdistettäville kolmelle omakotitalotonteille 1635 krs-m2 eli yhteensä 2600 asuinkrs-m2. Naapuriimme suunniteltu 3- kerroksinen kerrostalo ei sovellu millään muotoa nykyiselle kapealle kiilamaiselle omakotitalotontille. Tontti on liian kapea näin massiiviselle rakentamiselle. Kiinteistön korkoero tontin pohjoispuolella, sekä tontin pohjoisrajalla kulkeva Tikkurilan yksi pääväylistä (Valkoisenlähteentie) rajoittaa jo itsessään tontin tämänkaltaiseen rakennuskäyttöön soveltumista. Kiinteistön kaikille asukkaille pitäisi olla myös riittävä piha-alue leikkipaikkoineen ja viheralueineen kelvollisen ja hyvän asumisviihtyvyyden aikaansaamiseksi. Lisäksi kiinteistölle suunnitellut 10 autopaikkaa Oksanmäki-tien päähän eivät ole riittävät näin suurelle asukas- ja kerros-m2-määrälle. Myöskään huolto- ja asiointiliikenne tontilla ei tule toimimaan, koska esim. kuorma-autojen kääntyminen tontilla ei onnistu tilanpuutteen takia. Huoltoliikenne jouduttaisiin hoitamaan poikkeuksetta peruuttamalla pois tontilta. Oksanmäki-tien pohjoispäähän (leveys siis maksimissaan 3,20 metriä) on suunniteltu tien molemmin puolin lisäksi 1,50 metriä korkeita umpiaitoja. Nämä aidat toteutuessaan peittävät entisestään näkyvyyttä tiemme päässä, mikä lisää riskejä liikenneonnettomuuksiin.

Asunto-Osakeytiömme edustajien tapaamisessa 26.11.2014 Vantaan kaupungin kaupunkisuunnittelun edustajien, arkkitehtien Asta Tirkkosen ja Minna Koskisen kanssa yhtiömme sai lupauksen, että suunnitelmassa nyt olevan Oksanmäki-tien päähän piirretyn jätekatoksen ja siihen suunniteltujen kolmen molokkin paikka siirretään suunnitelmassa Orvokktien puolelle, sinne piirretyn jätekatoksen ja molokkien yhteyteen. Tämä muutos parantaa liikenneöintiongelmia Oksanmäki-tiellä, mutta ei kuitenkaan poista kasvavaa liikkumis- ja liikennöintiongelmaa. Johtaako tämä osittainen asemakaavamuutos korttelialueellamme viihtyisään, ihmisläheiseen ja toimivaan asumiseen koko korttelialueellamme? Ovatko suunnitelmat tontin rakentamisen toteutuksesta kestäviä tällä hetkellä ja tulevaisuudessa?

Asemakaavaehdotuksessa Oksanmäki-tie on merkitty pelastustieksi. Pelkkä pelastustiehän tämä tiemme ei tule suunnitelmassa olemaan, vaan toinen tähän kiinteistöön johtava ajotie. Olemme esittäneet kantamme jo aiemmin Vantaan kaupungin myöntämään aiempaan rakennuslupaan tälle kyseessä olevalle tontille. Siinä suunnitteilla oli silloin rakentaa tontille 375 krs -m2:n kerrostalorakennus. Jo silloin teimme valituksen myönnettyyn rakennuslupaan. Syynä silloin oli suunnitellun rakennuksen sopimattomuus kapealle kiilamaiselle tontille, tontin suuri korkoero, tontin rajalla kulkeva Tikkurilan valtaväylä, piha-alueen

ja parkkipaikkojen riittämättömyys, sekä tontille suunnitellun liikenteen ohjaaminen yksinomaan kapean ja jo nyt raskaasti liikennöidyn Oksanmäki-tien kautta. Teimme valituksen rakennuslupapäätöksestä myös hallinto-oikeuteen, missä myönnetty rakennuslupapäätös kumottiin. Nyt asemakaavasuunnitelmassa on rakentaa tälle tontille 2,4 kertainen rakennus edelliseen kumottuun lupaan nähden. Liikenne Oksanmäki-tiellä kasvaisi jo aiemmin kumottuun lupaan nähden siis vielä 2,4 kertaiseksi. Käsityksemme on, että jos asemakaavassa ainoastaan näiden neljän tontin käyttötarkoitusta muutetaan suunnitellulla tavalla, korttelialueemme kaikkien tulevien ja nykyisten asukkaiden ja kiinteistöjen omistajien asumisviihtyvyys, liikenteen toimimattomuus ja suorainaisten liikenneonnettomuuksien kasvava riski alueella lisää alueen turvattomuutta ja päivittäiseen asumiseen liittyviä käytännön ongelmia. Mielestämme keskeisin asia toteutettavissa asemakaavamuutoksessa on saada kaavoituksen piiriin riittävän suuri aluekokonaisuus, jotta liikennejärjestelyt saadaan toimiviksi asukkaille ja kiinteistöissä asioiville, taataan asumisviihtyvyys ja –turvallisuus, riittävän suuret tonttien viheralueet, lasten leikkipaikat asukkaille ja riittävä määrä autojen parkkipaikkoja vieraspaikkoineen. Maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:ssä on määritelty lain Yleinen tavoite: *" Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle, sekä edistetään ekologisesti, taloudelliesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä."* Mielestämme nämä yllä perustelemamme asiat eivät toteudu edes osittain tässä asemakaavan muutohankkeessa. Kiinteistömme asukkaat joutuvat tahtomattaan päivittäisessä elämässään törmäämään näihin lukuisiin käytännön ongelmiin, mitä muutohankkeen hyväksyminen ja mahdollinen toteuttaminen aiheuttaa. Näiden syiden takia emme voi tonttinaapurina hyväksyä suunniteltua asemakaan muutoshanketta edes osittain.

Vastine:
Suunniteltu kaavamuutos lisäisi toteutuessaan Oksanmäki -kadun liikennettä 7 henkilöauton verran. Orvokkitien liikenne lisääntyisi 13 henkilöauton verran. Asuinkerrostalojen korttelialuetta (merkintä AK) palvelevien autopaikkojen suunniteltu määrä perustuu tällä hetkellä käytössä olevaan pysäköintinormiin 1 autopaikka / 130 k-m².

Kaavamuutoksen toteutuminen toisi Oksanmäki -kadulle vain asukasliikennettä. Alueelle ei ole suunnitteilla liike- tai palvelutiloja, jotka voisivat tuoda alueelle asiointiliikennettä. Alueen kaikki huoltoliikenne on ohjattu Orvokkitielle kaavamääräyksin. Muistutuksessa mainittu Oksanmäkitien pohjoispää on yksityisessä maanomistuksessa, eikä täten kuulu kaupungin katusuunnittelun ja kunnossapidon piiriin. Kaavamuutosalueen liikennejärjestelyitä on suunniteltu yhteistyössä Vantaan kaupungin liikennesuunnittelun asiantuntijoiden kanssa. Alueen liikenneverkon kapasiteetti on kaavatyön aikana katsottu riittäväksi sekä nykyiselle että suunnitellulle liikenneverkon käyttäjämäärälle.

Suunniteltu kaavamuutos koskee kaavamuutoshakemuksessa esitettyä aluetta. Kaupungilla ei ole resursseja suunnitella yksityisessä maanomistuksessa olevia maita ilman maanomistajan kaavamuutoshakemusta ja tähän liittyvää kaavatyöstä aiheutuvia maksuja koskevaa maksusitoumusta.

Kaavamuutostyön aloitusvaiheessa alueelle oli suunnitteilla 5-7-kerroksinen asuinkerrostalo. Lähialueen asukkaiden mielipiteiden mukaisesti suunnitelman kerroskorkeutta on kaavatyön aikana madallettu ja suunnitelman rakennusoikeutta on pienennetty. Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymä, oikeusvaikutteinen yleiskaava ohjaa kaavamuutosalueen rakentamista nykyistä käyttöä tehokkaammaksi. Alue on yleiskaavassa merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi A1, mikä tarkoittaa sitä, että alueelle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja.

Alueen pohjoispuolelle sijoittuvan Valkoisenlähteentien nykyisten ja ennustettujen liikennemäärien vaikutusta kaavamuutosalueeseen on tutkittu kaavatyön aikana meluselvityksellä. Suunnitellulla rakennusten sijoittelulla on saavutettu riittävän alhaiset melutasot oleskelu- ja piha-alueille. Kadunpuoleisten julkisivujen ääneneristävyysvaatimuksia on tarkennettu meluselvityksen tulosten perusteella kaavamääräyksin. Kerrostaloratkaisussa on mahdollista suunnatta suunnitellut asuinhuoneistot meluttomampaan ilmansuuntaan ja hoitaa rakennusten ilmanvaihto koneellisesti pihan puolelta.

Rakennusten sopeutumista tontin korkeuseroihin ja suunnittelualueen muotoon on tutkittu kaavamuutoksen yhteydessä tarvittavin rakennuspiirroksin.

Tarkistukset:
Asunto Oy Oksanmäki 4:sen muistutuksen johdosta kaavamääräyksiin on lisätty kaavamääräys: ”Koko alueen jätehuoltoliikenne tulee hoitaa Orvokkitien puolelta.”

VD 8371/2014

Kala 13.10.2014 § 24

Khall. 20.10.2014 § 30

KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS/
Asemakaavan muutos nro 002229, kaupunginosa 61, Tikkurila

KOY Tikkurilan Kruunu on hakenut asemakaavan muutosta Tikkurilan (61.) kaupunginosassa omistamilleen kiinteistöille 92–61-305-4, 92-421-12-659-M601, 92-421-12-659-M602, 92-421-12-671-M501, 92-421-12-605-M501 (jäljempänä sopimusalue). Alueella voimassa olevissa asemakaavoissa nro 610500 (vahvistettu sisäasiainministeriössä 29.4.1981) ja 001290 (vahvistettu Kaupunginvaltuustossa 30.9.1996) sopimusalue on osoitettu asuntorakennusten korttelialueeksi (A^3) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueeksi (AR), jolle rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 870 k-m^2. Sopimusalue on osoitettu ohjeellisesti liitteessä nro 1.

Asemakaavan muutosehdotuksessa nro 002229 **sopimusalueelle on osoitettu 2600** k-m^2 asuinkerrostalojen korttelialueen (AK) rakennusoikeutta. Kumoutuvaan asemakaavaan verrattuna sopimusalueelle tulee näin ollen lisää rakennusoikeutta yhteensä 1730 k-m^2 ja käyttötarkoitus muuttuu. Sopimusalueella sijaitseva nykyinen liikerakennus ja kaksi (2) asuinrakennusta on tarkoitus purkaa ja tilalle rakentaa kerrostaloasuntoja.

Asemakaavan muutokseen nro 002229 liittyen Vantaan kaupunki ja KOY Tikkurilan Kruunu ovat neuvotelleet ja sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja yhtiön osallistumisesta kunnallistekniikan korvauksista.

1. OSAPUOLET

1.1 **Vantaan kaupunki**
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).

1.2 **KOY Tikkurilan Kruunu** (Y:2534813-4),
c/o Äyritie 8 A,01510 Vantaa
(jäljempänä Yhtiö).

2. TARKOITUS

Kaupunki ja Yhtiö sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Osapuolet toteavat, että sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on jo pääosin toteutettu. Oksanmäen kadulta pohjoiseen kulkevalle vesihuollon rasitealueelle on rakennettava uusi hulevesiviemäri. Yhtiö on tietoinen siitä, että hulevesiviemärin rakentamisesta vastaa HSY.

4. OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvauksena yhteensä kolmesataakahdeksantuhattakahdeksansataaviisikymmentäseitsemän (308 857) euroa.

Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi asemakaavan muutosehdotuksen nro 002229 tultua voimaan ja maksetaan Kaupungin lähettämän erillisen laskun mukaisesti.

Yhtiö asettaa summaltaan yhteensä kolmensadankahdeksantuhannenkahdeksansadanviidenkymmennenseitsemän (308 857) euron suuruisen kotimaisen pankkilaitoksen omavelkaisen pankkitakauksen tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, joka kuitataan vastaanotetuksi tämän sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa. Kaupungin tulee vapauttaa vakuus välittömästi tämän sopimuksen velvoitteiden tultua hyväksytysti vastaanotettua.

5. VESIHUOLTOVERKOSTOON LIITTYMINEN

Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset maanomistaja on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtymälle.

6. SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

7. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Vantaan käräjäoikeudessa.

8. SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.

Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

9. SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutosehdotus nro 002229 on tullut voimaan.

Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutosehdotus nro 002229 ole tullut voimaan 31.12.2016 mennessä.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutosehdotuksen nro 002229, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauk-

sessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan sopijapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

Tätä kunnallistekniikan rakentamissopimusta on laadittu kaksi (2) yhtäpitävää kappaletta, yksi KOY Tikkurilan Kruunu:lle ja yksi Vantaan kaupungille.

Vantaalla 20.päivänä tammikuuta 2015

Vantaan kaupungin
puolesta valtakirjalla

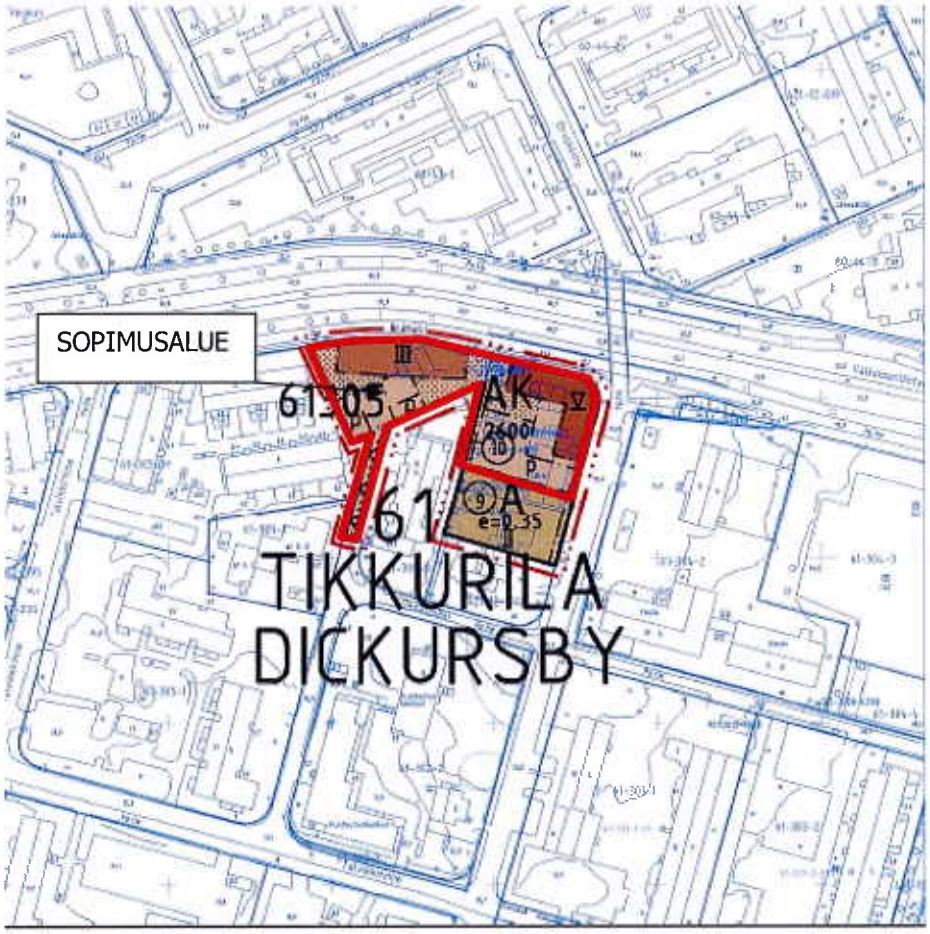
Leea Markkula-Heilamo
Yrityspalvelujohtaja

KOY Tikkurilan Kruunu:n
valtuuttamana

Tommi Saari
Hallituksen jäsen

LIITE - Liite nro 1: sopimusalue

LIITE NRO 1.
SOPIMUSALUE (PUNAISELLA RAJATTU)
ASEMAKAAVAN MUUTOS NRO 002229

VALTAKIRJA

Vantaan kaupunginhallitus valtuuttaa tällä valtakirjalla yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamon allekirjoittamaan Vantaan kaupungin puolesta kunnallistekniikan rakentamissopimuksen KOY Tikkurilan Kruunu kanssa.

Kaupunginhallitus on päättänyt kaupungin sitoutumisesta sopimukseen kokouksessaan 20.10.2014 (§30). Sopimukset liittyvät asemakaavamuutokseen nro 002229.

Vantaalla 19. päivänä tammikuuta 2015

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Kari Nenonen
kaupunginjohtaja

Kai Ketelimäki
kaupunginlakimies

36 § Asemakaavamuutos 002217, 15 Myyrmäki / Louhelan Eräkuja 2

VD/3914/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/TKA/SRU/JB

Eräkuja 2:n tontilta puretaan kaksikerroksinen toimistotalo (965 k-m2) ja tontin pohjoisosaan rakennetaan uusi kuusikerroksinen asuinkerrostalo (3 000 k-m2). Rakennus sijoitetaan niin, että se ei tule Eräkuja 1:n oleskelutilojen eteen. Kerrostalo jättää tilaa Myyrmäen kirkon ympärille ja sijoittuu poikittain Eräkujaan nähden välittäjäksi 1960-luvun seitsemänkerroksisten kerrostalojen ja 2010-luvun viisikerroksisen kerrostalon väliin.

Asemakaavamuutos koskee korttelia 15103, kaupunginosassa 15 Myyrmäki.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa osaa korttelista 3.

Tonttijako koskee korttelia 15103

Alue sijaitsee Louhelassa osoitteessa Eräkuja 2.

Kaavan hakija
Ermari Oy.

Maanomistus
Ermari Oy ja Vantaan kaupunki.

Kaavan valmisteluun osallistuneet
Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavaehdotuksen valmisteluun on osallistunut YIT Rakennus Oy ja sen konsulttina Arkkitehdit T. Grönlund Oy.

Yleiskaava
Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alue on keskustatoimintojen aluetta C.

Asemakaava
Ermari Oy hakee asemakaavamuutosta siten, että virasto- ja hallintorakennusten korttelialue YH muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK.
Kaupungin tavoitteena on täydennysrakentaminen ja keskustojen kehittäminen.
Voimassa olevassa asemakaavassa virasto- ja hallintorakennusten korttelialueen YH tonttitehokkuus on e = 0,40, siitä laskettu rakennusoikeus 965 k-m2 ja suurin kerrosluku kaksi.
Paikalla on nyt kaksikerroksinen toimistorakennus (1 020 k-m2), alun perin rakennusliike Puolimatka Oy:n pääkonttori, joka on valmistunut 1971.
Uusi asuinkerrostalo sijoittuu Eräkujaan nähden poikittain, jolloin se ei tule itäpuolisen kerrostalon oleskelutilojen ikkunoiden eteen. Talo sijoittuu kuitenkin pohjoispuolisen kerrostalon makuuhuoneiden ikkunoiden eteen, mutta näistä asunnoista jää yhä vapaat näkymät sekä itään että länteen. Uudesta kerrostalosta saadaan vapaat näkymät etelään ja länteen. Myös kirkon ympärille jää tilaa. Uuden kuusikerroksisen asuintalon itäpuolella on viisikerroksinen asuintalo ja pohjoispuolella seitsemänkerroksinen asuintalo, jossa on lisäksi maanpäällinen kellari.
Kerrostalo vastaa keskusta-alueelle kohdistuvaan kysyntään. Taloon voidaan rakentaa noin 43 asuntoa, joiden keskipinta-ala on 60 k-m2 (arvio). Asuinkerrostalon suurin sallittu kerrosluku olisi kuusi ja rakennusoikeus 3 000 k-m2. Tällöin rakennustehokkuus nousee nykyisestä e = 0,4:stä tehokkuuteen e = 1,23. Osa nykyisestä kiinteistöstä muuttuu katualueeksi.
Autopaikat sijoitetaan tontille, osin katuja rajaavaan katokseen. Autopaikkoja tulee rakentaa 23 kpl (1 ap / 130 k-m2, kokeilu Kala 9.12.2013).
Louhelan kaupunkikuva muodostuu Louhelantielle näkyvistä kerrostalojen päädyistä. Uusi asuinkerrostalo täydentää 2012 rakennettua Louhelan keskustaa. Kerrostalon korkeus on sovitettu naapuritonttien viisi- ja seitsemänkerroksisiin kerrostaloihin. Ratkaisussa on otettu huomioon nykyisten asuntojen näkymät. Eräkujan itäpuolisen kerrostalon näkymät jopa paranevat, kun nykyinen kaksikerroksinen toimistotalo puretaan. Ratkaisu säilyttää kirkon merkityksen kaupunkimaisemassa.
Asemakaavamuutoksessa tontti muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK. Rakennusoikeudeksi annetaan 3 000 k-m2 ja suurimmaksi sallituksi kerrosluvuksi kuusi. Eräkujaa rajataan autokatoksin, joihin tulee viherkatot. Louhelantien puolella bussipysäkki rajataan tontista kaksimetrisellä muurilla, joka on graafista betonia.

Naapurit ovat vaikuttaneet rakennuksen sijoitukseen.
Asemakaava sisältää tonttijaon.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 20.11.2013.
Yleisötilaisuudet pidettiin 14.1.2014 ja 18.3.2014.
MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan asukaslehdessä ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta.
Mielipiteissä toivottiin erityisesti rakennuksen sijoittamista poikittain Eräkujaan nähden niin, että rakennus ei sijoitu Eräkuja 1:n oleskelutilojen eteen. Tämä on huomioitu rakennuksen sijoituksessa.
Kaikki mielipiteet vastineineen on esitetty kaavaselostuksessa.

Kaupungin maapoliittiset linjaukset
Asemakaavatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 17.12.2012).
Kaavatyö kohdistuu keskusta-alueelle ja tuottaa uutta asuntokerrosalaa (3 000 k-m2, noin 43 asuntoa).

Sopimus
Asemakaavaan liittyy toteuttamissopimus.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 15.9.2014 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 15.9.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002217 sekä tonttijakoehdotus, 15 Myyrmäki / Louhelan Eräkuja 2.
b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:
Merkittiin, että jäsen Tiina-Maaria Päivinen poistui työsuhdejääviyden perusteella kokoushuoneesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 22.9.2014 § 32

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 15.9.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002217 sekä tonttijakoehdotus, 15 Myyrmäki / Louhelan Eräkuja 2, ja
b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavan muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 15.10.–13.11.2014, jolloin jätettiin yksi muistutus, jossa Asunto Oy Vantaan Opaali kannatti nähtävillä ollutta kaavamuutosehdotusta.

Kaavalausunnot
Kaupunginhallitus päätti 22.9.2014 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot.
Lausuntoja ei ollut tarpeen pyytää.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 8.12.2014 § 15

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) annetaan liitteen mukainen vastine muistutukseen,
b) muutoskustannukset maksaa hakija Ermari Oy ja maksuluokaksi vahvistetaan 3 (8 000 €),

c) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, 15.9.2014 päivätty asemakaavan muutosehdotus nro 002217, 15 Myyrmäki / Eräkuja 2,
d) lähetetään tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä niille, jotka ovat sitä MRL 67 §:n mukaisesti pyytäneet.

Käsittely:
Merkittiin, että jäsen Tiina-Maaria Päivinen poistui palvelussuhdejääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 26.1.2015 § 46

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa liitteen mukainen vastine muistutukseen,
b) että muutoskustannukset maksaa hakija Ermari Oy ja maksuluokaksi vahvistetaan 3 (8 000 €),
c) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, 15.9.2014 päivätty asemakaavan muutosehdotus nro 002217, 15 Myyrmäki / Eräkuja 2, ja
d) lähettää tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä niille, jotka ovat sitä MRL 67 §:n mukaisesti pyytäneet.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 36

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä 15.9.2014 päivätty asemakaavan muutosehdotus nro 002217, 15 Myyrmäki / Eräkuja 2.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaavan muutoksen selostus 15.9.2014
- Muistutusten vastineet 8.12.2014
- Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja esisopimus määräalan luovutuksesta / Asemakaavamuutos nro 002217 / Ermari Oy, 20.1.2015

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: aluearkkitehti Timo Kallaluoto, puh. 8392 2675
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa
Kaupunkisuunnittelu

Louhelan Eräkuja 2

Toimistorakennuksen tilalle asuinkerrostalo

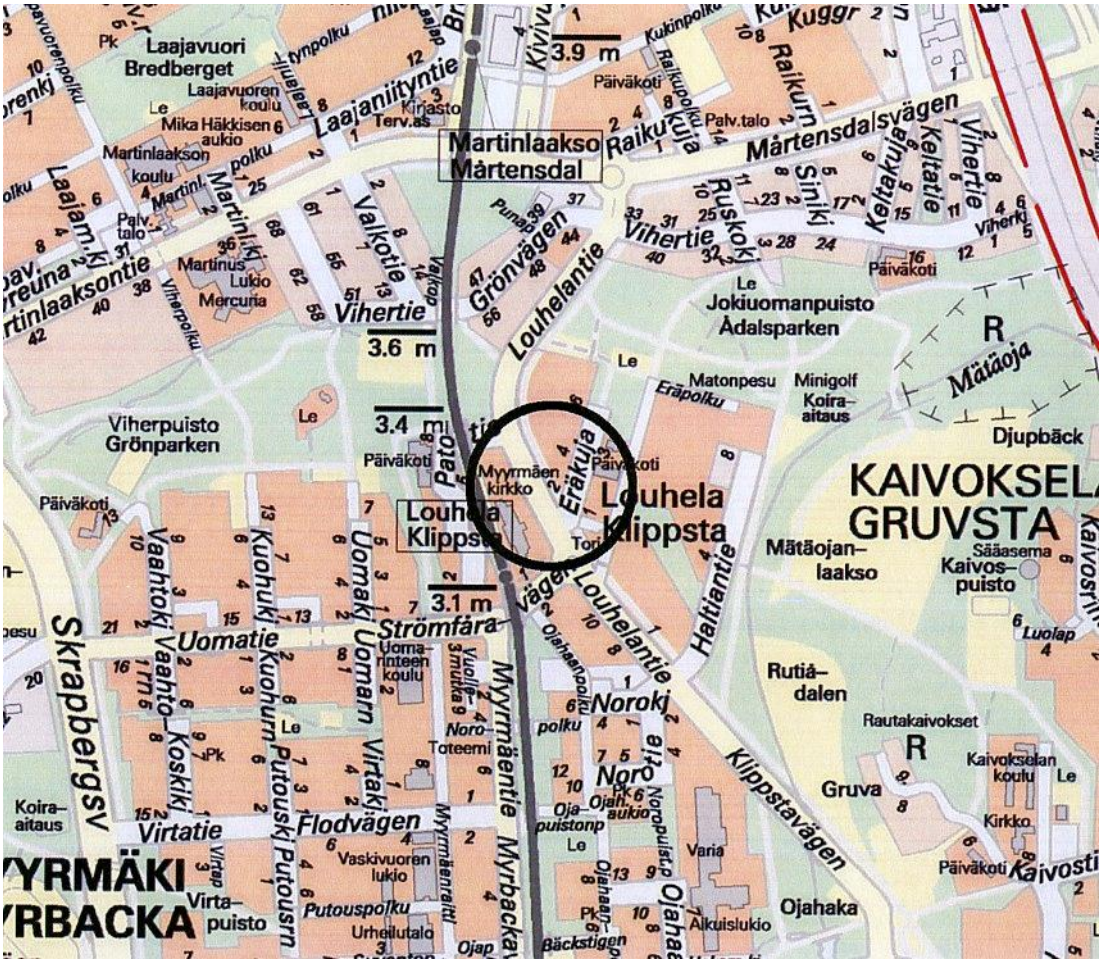
Asemakaavan muutoksen selostus sekä tonttijako,
joka koskee 15.9.2014 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002217

1. Perus- ja tunnistetiedot

Asemakaavamuutos
Vantaan kaupungin 15. kaupunginosa Myyrmäki
Kortteli 15103 sekä katualuetta.
(Kumoutuvan asemakaavan osa korttelia 3 sekä katualuetta)

Tonttijako
Kortteli 15103

Kaava-alueen sijainti
Louhela, Eräkuja 2

Sijainti ja suhde kaupunkirakenteeseen.

2. Tiivistelmä

Ermari Oy hakee asemakaavamuutosta siten, että virasto- ja hallintorakennusten korttelialue YH muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK.

Yleiskaavassa alue on keskustatoimintojen aluetta C. Kaupungin tavoitteena on täydennysrakentaminen ja keskustojen kehittäminen.

Voimassa olevassa asemakaavassa virasto- ja hallintorakennusten korttelialueen YH tonttitehokkuus on e = 0,40, siitä laskettu rakennusoikeus 965 k-m2 ja suurin kerrosluku kaksi.

Paikalla on nyt kaksikerroksinen toimistorakennus (1 020 k-m2), alun perin rakennusliike Puolimatka Oy:n pääkonttori, joka on valmistunut 1971.

Uusi asuinkerrostalo sijoittuu Eräkujaan nähden poikittain, jolloin se ei tule itäpuolisen kerrostalon oleskelutilojen ikkunoiden eteen. Talo sijoittuu kuitenkin pohjoispuolisen kerrostalon makuuhuoneiden ikkunoiden eteen, mutta näistä asunnoista jää yhä vapaat näkymät sekä itään että länteen. Uudesta kerrostalosta saadaan vapaat näkymät etelään ja länteen. Myös kirkon ympärille jää tilaa.

Uuden kuusikerroksisen asuintalon itäpuolella on viisikerroksinen asuintalo ja pohjoispuolella seitsemänkerroksinen asuintalo, jossa on lisäksi maanpäällinen kellari.

Kerrostalo vastaa keskusta-alueelle kohdistuvaan kysyntään. Taloon voidaan rakentaa noin 43 asuntoa, joiden keskipinta-ala on 60 k-m2 (arvio). Asuinkerrostalon suurin sallittu kerrosluku olisi kuusi ja rakennusoikeus 3 000 k-m2. Tällöin rakennustehokkuus nousee nykyisestä e = 0,4:stä tehokkuuteen e = 1,23. Osa nykyisestä kiinteistöstä muuttuu katualueeksi.

Autopaikat sijoitetaan tontille, osin katuja rajaavaan katokseen. Autopaikkoja tulee rakentaa 23 kpl (1 ap / 130 k-m2, kokeilu Kala 9.12.2013).

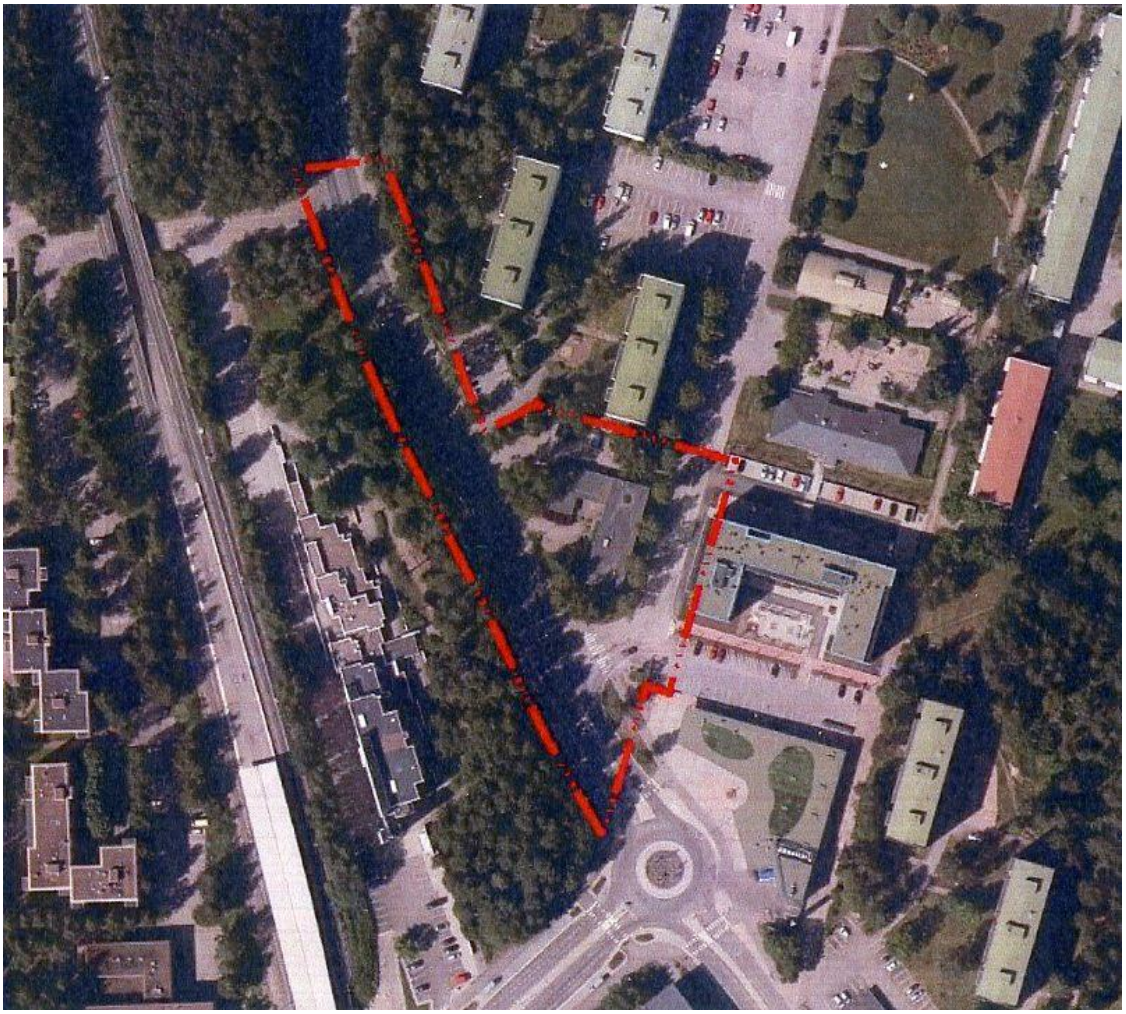
Louhelan kaupunkikuva muodostuu Louhelantielle näkyvistä kerrostalojen päädyistä. Uusi asuinkerrostalo täydentää 2012 rakennettua Louhelan keskustaa. Kerrostalon korkeus on sovitettu naapuritonttien viisi- ja seitsemänkerroksisiin kerrostaloihin. Ratkaisussa on otettu huomioon nykyisten asuntojen näkymät. Eräkujan itäpuolisen kerrostalon näkymät jopa paranevat, kun nykyinen kaksikerroksinen toimistotalo puretaan. Ratkaisu säilyttää kirkon merkityksen kaupunkimaisemassa.

Asemakaavamuutoksessa tontti muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK. Rakennusoikeudeksi annetaan 3 000 k-m2 ja suurimmaksi sallituksi kerrosluvuksi kuusi. Eräkujaa rajataan autokatoksin, joihin tulee viherkatot. Louhelantien puolella bussipysäkki rajataan tontista kaksimetrisellä muurilla, joka on graafista betonia.

Naapurit ovat vaikuttaneet rakennuksen sijoitukseen.

Asemakaava sisältää tonttijaon.

3. Lähtökohdat

Ortoilmakuva kaava-alueelta (2013), Louhelan katot ovat yleensä vihreitä peltikattoja. Uuden asuinkerrostalon (Eräkuja 1) ja ostoskeskuksen katot ovat vihreää katto-huopaa. Ostoskeskuksen katolla on lisäksi tekonurmea.

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

Alueen yleiskuvaus

Louhelan keskusta sijoittuu Myyrmäen ja Martinlaakson keskustojen väliin. Sijainti Kehäradan varrella ja lähellä Hämeenlinnanväylää tarjoavat nopeat ja monipuoliset yhteydet pääkaupunkiseudulle. Kehäradan valmistuttua 1.7.2015 yhteydet lentoasemalle ja muihin seudun keskuksiin paranevat merkittävästi.

Suunnittelualue sijaitsee Louhelan keskustassa Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä uuden Louhelan ostoskeskuksen naapurissa, vastapäätä Myyrmäen kirkkoa. Tontilla sijaitsee tällä hetkellä vuonna 1971 valmistunut kaksikerroksinen toimistorakennus. Alue rajautuu pohjoisessa 1960-luvulla rakennettuihin seitsemän-kerroksisiin kerrostaloihin.

Kaavamuutosalue soveltuu asuntorakentamiseen hyvin, koska palvelut, virkistys-alueet ja joukkoliikenteen pysäkit ovat lähellä.

Näkymä Louhelantieltä. Vasemmalla muutoskohde ja oikealla vuonna 2012 valmistunut asuinkerrostalo. – *Anne Olkkola 2013.*

Luonnonympäristö

● Maisemarakenne ja maisemakuva

Kaavamuutosalue sijoittuu Louhelan asuntoalueen luoteisreunalle tasaiseen maastokohtaan. Ympäröivät asuinrakennukset on sijoiteltu väljästi puustoiseen, vaihtelevaan maastoon. Maasto laskee pohjoiseen päin. Lännessä näkyy pienellä mäellä koivikon läpi Myyrmäen kirkko. Lähietäisyydellä on myös Mätäojanlaakson merkittävä maisemakokonaisuus.

● Maaperä ja pohjavesi

Tontti sijaitsee pintamaalajikartan mukaan täyttöalueella. Täyttökerroksien paksuudesta, laajuudesta, puhtaudesta ja materiaalista ei ole tarkempia tietoja. Vanhan rakennuksen kohdalla tehdyn pohjatutkimuksen mukaan luonnollinen maaperä on alueella savea. Pintakerroksen alapuolella on ollut noin 2 – 5 m paksu savikerros. Savikerrostuma on ollut osittain pehmeää savea. Alueen pohjaveden-pinnan tasosta ei ole tarkkaa tietoa. Alueella ei saa alentaa pohjavettä.

● Rakennettavuus

Tulevat rakennuksien todennäköisin perustamistapa on paalutus. Pihamaat ja johtorakenteet rakennetaan tarvittaessa pohjanvahvistettuina (kevennys/stabilointi).

● Kasvillisuus

Kaavoitettavaa tonttia rajaavat koivut ja yksittäiset havupuut. Pääosin rakentamaton tontin osa on asfaltoitu. Suunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei ole merkittäviä luontokohteita.

Rakennettu ympäristö

Alue sijaitsee Louhelan keskustassa, Louhelantien ja Eräkujan kulmassa. Alueella sijaitsee vuonna 1971 rakennettu kaksikerroksinen toimistotalo (1 020 k-m2), joka on alun perin rakennusliike Puolimatka Oy:n toimitalo. Pohjoisessa ja idässä alue rajautuu seitsemän- ja viisikerroksisiin asuinkerrostaloihin (1968, 2012). Kaakkois-puolella on Louhelan ostoskeskus (2012). Louhelantien länsipuolella kohoaa Myyrmäen kirkko (1983, arkkitehti Juha Leiviskä).

Louhelan asuinkerrostalot ovat vaaleita pääosin yhdensuuntaisia lamellitaloja 1960-luvulta. Nykyinen julkisivuväritys on kuitenkin 1990-luvulta.

Louhelan kaupunkirakennetta. Ilmakuvasta (2011) puuttuvat vielä uusi ostoskeskus ja asuinkerrostalo.

Kulttuurihistorialliset kohteet

Ei ole.

Väestön rakenne ja kehitys Myyrmäessä

Kaavamuutosalue kuuluu Myyrmäen kaupunginosaan, jossa asuu tällä hetkellä noin 15 565 (1.1.2013) asukasta. Väkiluku on saatu pidettyä täydennysrakentamisella viime vuosikymmenen varsin vakiona. Vuonna 2023 kaupunginosassa ennustetaan asuvan 16 513 asukasta. Perheiden keskikoko on pieni Vantaan muihin alueisiin verrattuna, vain 1,8 henkeä. Väestö on vanhusvoittoista. Lapsia ja nuoria asuu Myyrmäessä vähän. Myyrmäen suuralueen asukasluku on 52 005 henkeä (1.1.2013) ja sen ennustetaan kasvavan 55 402 asukkaaseen vuoteen 2023 mennessä. (Vantaan kaupunki, tietopalveluyksikkö).

Kerrostalovaltaisen alueen väestötiheys on Vantaan korkein eli noin 5562 asukasta/km2 (2010). Koska asuntokunnat ovat Myyrmäen alueella enimmäkseen 1 – 2 hengen talouksia, pienasuntojen kysyntä, erityisesti keskustoissa palvelujen ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien lähellä, on suurta.

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Louhela on osa rautatiehen ja Hämeenlinnanväylään tukeutuvaa kaupunkirakennetta, alun perin yksi Helsingin maalaiskunnan "metsälähiöistä".

Kaava-alue on osa alkuperäistä Louhelan rakennuskaavaa (arkkitehti Nils Kostiainen 1965), joka toteutettiin yhteistoimintasopimuksella Helsingin maalaiskunnan ja Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:n kanssa.. Asuinrakennukset on suunnitellut arkkitehti Aarne Ehojoki (1913-1998). Eräkuja 2:ssa sijaitseva purettavaksi suunniteltu toimistorakennus on rakennettu vuonna 1971 ja sen on suunnitellut Puolimatkalta arkkitehti Jorma Lahti.

Rakennuskaavan runkona on Louhelantie, josta erkaantuu kaksi pistotietä ja jalankulkutie. Rakennukset on sijoitettu suorakulmaiseen koordinaatistoon. Kerrostalojen välissä on matalammin rakennettu välivyöhyke. Talojen sijoittelu on etelään päin avointa, mutta pohjoiseen päin pihat on suljettu poikittaisilla rakennuksilla.

Modernin kaupunkirakentamisen periaatteisiin kuuluu virtaava tila ja avoin rakentamistapa. Tyypillisiä piirteitä ovat mm. erilliset rakennukset ja korttelien nurkkien jättäminen auki. Toimistorakennus on sidoksissa aluekokonaisuuteen, muttei tyyliltään ole yhtenäinen Aarne Ehojoen Louhelaan suunnitteleman rakennuskannan kanssa. Alue kokonaisuus on myös muuttunut 2012 rakennettujen uuden asuinkerrostalon ja ostoskeskuksen rakentamisen yhteydessä.

Nykyisin Louhela on osa Myyrmäkeä, joka on kasvanut seudulliseksi aluekeskukseksi.

Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Muutosalueen viereen, Eräkujan toiselle puolelle valmistui vuonna 2012 uusi ostoskeskus, jossa on päivittäistavarakauppa, konditoria-kahvila, kampaamo ja grilli. Päiväkoti ja Myyrmäen kirkko sijaitsevat viereisissä kortteleissa ja lähikoulu noin 500 m päässä Uomatiellä.

Myyrmäen keskusta on seudullisesti merkittävä kaupan keskus. Siellä sijaitsevat mm. Myyrmannin ja Isomyyrin kauppakeskukset. Martinlaakson aseman viereen on rakentunut 9000 kem^2 suuruinen kauppakeskus.

Myyrmäki tarjoaa aluekeskuksena monipuoliset julkiset palvelut: Myyrmäkitalo, peruskoulut, Vaskivuoren lukio, VAKES / Myyrmäen opetusyksikkö, Metropolia / Teknillinen ammattikorkeakoulu, Vantaan aikuisopisto, Myyrmäen sosiaaliasema ja terveysasema, Myyrinkoti ja päiväkodit. Myyrmäessä en myös paljon työpaikkoja ja yhteydet seudun työpaikka-alueisiin ja muihin keskustoihin ovat hyvät.

Virkistys

Eräkuja johtaa noin 200 m pohjoisempana sijaitsevaan Jokiuomanpuistoon. Siellä on muun muassa matonpesupaikka, minigolf-rata ja koira-aitaus. Idässä, noin 100 m päässä, on Haltianpuisto, joka liittyy Mätäojan laakson laajoihin virkistysalueisiin. Lähivirkistysalueiden kautta on yhteydet Raappavuorelle, Myyrmäen urheilupuistoon, Vantaanjoelle ja Helsinkiin. Myyrmäen urheilupuisto on seudullisesti merkittävä liikuntapaikka.

Asuminen

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Liikenne

● Autoliikenne

Kaava-alue rajautuu Louhelantien pääkatuun ja Eräkujan tonttikatuun. Louhelantietä kulki 14 456 ajon/vrk vuonna 2013.

● Joukkoliikenne

Louhelan rautatieasemalle on noin 200 metriä. Kehärata valmistuu 1.7.2015. Eräkujan bussipysäkeiltä on yhteyksiä Helsinkiin, Espooseen ja eri puolille Vantaata. Bussilinjasto muuttuu syksyllä 2015.

Näkymä Eräkujaa pitkin Jokiuomanpuistoon. Vasemmalla Eräkuja 4:n asuinkerrostalo. *– Anne Olkkola 2014.*

● Kevyt liikenne

Kevyen liikenteen reitti, yhdistetty jalkakäytävä-pyörätie, kulkee Louhelantien varrella. Nykyinen jalkakäytävä-pyörätie on kapea ja sitä tullaan leventämään. Eräkujaa pitkin pääsee lähivirkistysalueiden ulkoilureiteille, jotka yhdistyvät seudullisiin reitteihin. Myös Louhelan asemalle on hyvä kevyenliikenteen yhteys.

Tekninen huolto

Tontille on valmis kunnallistekniikka.

● Vedenjakelu

Kaava-alue kuuluu Myyrmäen painepiiriin. Painepiirin vesisäiliöinä toimii Myyrmäen yläsäiliö, jonka tilavuus on 4 500 m^3. Vesi syötetään Myyrmäen painepiiriin etelästä Helsingistä Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Kaivokselan ja Myyrmäen paineenkorotuspumppaamoiden kautta. Vesijohtoverkon ylin painetaso kaava-alueella on noin +98.00 ja alin painetaso noin +86.00.

● Viemäröinti

Kaava-alue on rakennetun jätevesiviemäriverkon piirissä. Alueen jätevedet johdetaan Myyrmäen jätevedenpumppaamolle ja edelleen Länsi-Vantaan viemäriverkoston kautta Espoon viemäriverkostoon ja Suomenojan jätevedenpuhdistamolle.

● Sadevesiviemäröinti

Kaava-alueen sadevedet johdetaan hulevesiviemäreissä Louhelantien hulevesi-viemäreihin. Louhelantien hulevesiviemäri purkaa vedet Mätäojanlaaksoon, josta vedet päätyvät vesistöksi luokiteltuun Mätäojaan.

● Kaukolämpö

Kaava-alueen kiinteistö on liitetty kaukolämpöön pohjoispuolisen kiinteistön kautta.

● Sähköverkko

Korttelialueella on Vantaan Energian pienjännitemaakaapeleita.

Ympäristöhäiriöt

● Lentomelu

Alueen lentomelutaso on Lden 50 - 55 dB, mikä edellyttää asunnoilta ΔL 32 dB ääneneristävyyttä sekä toimistoilta ja muilta hiljaisilta työtiloilta ΔL 28 dB ääneneristävyyttä. / Ilmailulaitos 4.12.2002: vuosien 2003 – 2025 ennusteiden verhokäyrä. (www.finavia.fi; kartta.vantaa.fi; Vantaan rakennusjärjestys § 57, Kv 15.11.2010)

● Katumelu

Vantaan ympäristökeskus on selvittänyt pääkatujen melua 2012 ja laatinut meluennusteen vuodelle 2030. Ääneneristävyysvaatimus saadaan rakennusjärjestyksestä, kun melutaso on alle 65 dB.

Katumelu v. 2012, päivä.
45-50 dB. 50-55 dB. 55-60 dB. 60-65 dB.
65-70 dB. 70-75 dB. Yli 75 dB.
Vantaan ympäristökeskus 2012.

Katumelu v. 2030, ennuste.
Vantaan ympäristökeskus 2005.

Louhelantien katumelu v. 2030 ja sen huomioon ottaminen

Etäisyys katualueen rajasta (m)	0 - 16	16 - 33	33 - 54	yli 54
Katumelutaso v. 2030 (dB)	60 - 64	55 - 60	50 - 55	alle 50
Tarvittava äänitasoero ΔL asunnoissa (dB)	35	30	–	–

Vantaan ympäristökeskus 2005; Vantaan rakennusjärjestys Kv 15.11.2010.

● Rautatiemelu

Rautatiemelu on tontilla alle 50 dB.

Maanomistus

Kiinteistön 92-414-1-70 omistaa Ermari Oy; osa Eräkujan katualueesta kuuluu kiinteistöön.
Kiinteistön 414-1-71 (Louhelantien katualuetta) omistaa Vantaan kaupunki.
Kiinteistön 414-2-35 (Eräkujan katualuetta) omistaa Vantaan kaupunki.
Kiinteistön 414-2-33 (Eräkujan katualuetta) omistaa Asunto Oy Vantaan Opaalli / YIT Rakennus Oy.

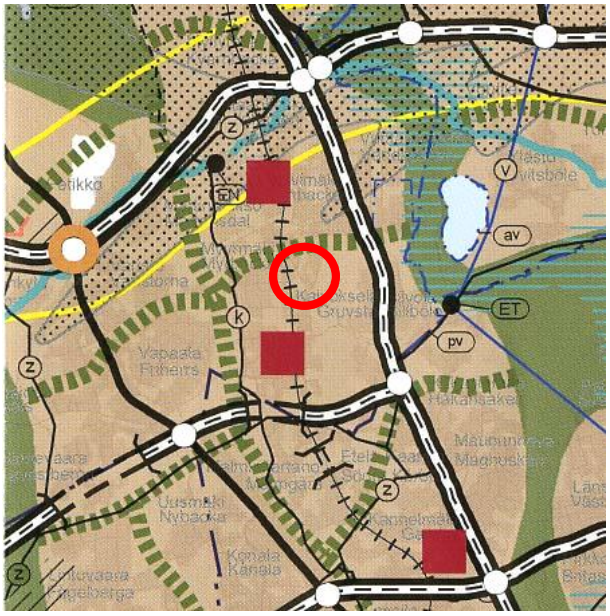
3.2 Suunnittelutilanne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Tavoitteita ovat mm. edellytykset asuntotuotannolle, hyvälle elinympäristölle ja edistää raideliikenteeseen tukeutuvaa eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Valtioneuvosto 13.11.2008. – Kaavamuutos on tavoitteiden mukainen.

Maakuntakaava

Uudenmaan maakuntakaavassa kaavamuutosalue on taajamatoimintojen aluetta. Kaava-alueen pohjoispuolelle on merkitty viheryhteystarve. Ympäristöministeriö 8.11.2006. – Kaavamuutos on maakuntakaavan mukainen.

Ote Uudenmaan maakuntakaavasta.

- Taajamatoimintojen alue.
- Keskustatoimintojen alue.
- Virkistysalue.
- Viheryhteystarve.
- Seutuliikenteen rata.
- -(K)- Maakaasun runkoputki.
- -(V)- Raakavesitunneli.
- Lentomelualue.
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde.
- Kehäkaupungin kehittämisvyöhyke.
- Kaavamuutosalueen sijainti.

Toinen vaihemaakuntakaava

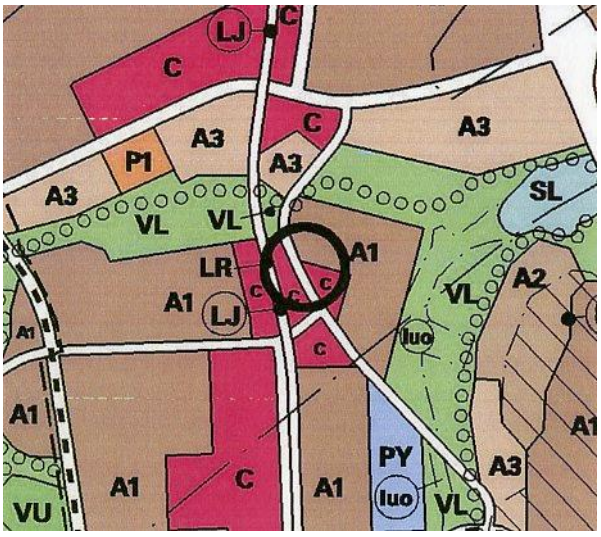
Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava (maakuntahallitus 20.3.32013) on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Maakuntakaavan tavoitteena on rakentamisen keskittäminen raideliikenteen yhteyteen. – Kaavamuutos on toisen vaihemaakuntakaavan mukainen.

Neljäs vaihemaakuntakaava

Neljäs vaihemaakuntakaava käsittää 26 kuntaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 9.12.2013 – 15.1.2014.

Yleiskaava

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa suunnittelualue on keskustatoimintojen aluetta (C). Yleiskaavamääräyksen mukaan alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuville työpaikoille. Yleiskaavan tavoitteita ovat tiivistäminen, täydentäminen ja eheyttäminen. – Kaavamuutos on yleiskaavan mukainen.

Ote Vantaan yleiskaavasta.

- **A1** Tehokas asuntoalue.
- **A2** Matala ja tiivis asuntoallue.
- **A3** Pientaloalue.
- **C** Keskustatoiintojen alue.
- **LR** Rautatien alue.
- **P1** Palvelujen alue.
- **PY** Palvelujen ja hallinnon alue.
- **SL** Luonnonsuojelualue.
- **VL** Lähivirkistysalue.
- (**LJ**)- Joukkoliikenteen ternimaali.
- (**luo**)- Luontosuhteiltaan arvokas alue
- o o o o Ohjeellinen ulkoilureitti.
- ——— Alueen raja.
- – · – · – Osa-alueen raja.
- Kaavamuutosalueen sijainti.

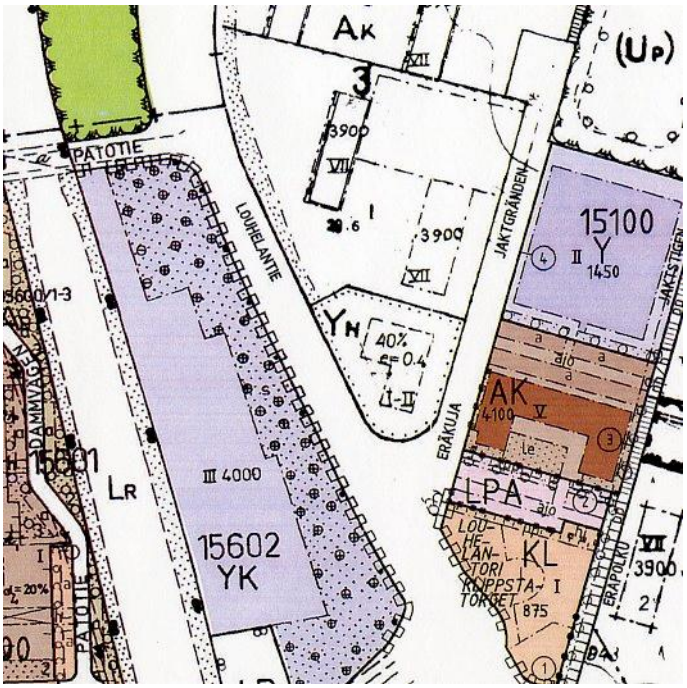
Yleiskaavaa voi katsoa: **kartta.vantaa.fi**

Asemakaava

Alueen ensimmäinen asemakaava on Louhelan rakennuskaava, joka on vahvistettu Uudenmaan lääninhallituksessa 1.7.1965. Alueelle on tehty rakennuskaavamuutos numero 001620, joka on vahvistettu lääninhallituksessa 9.8.1968. Rakennuskaavasta on tullut asemakaava lakimuutoksessa 1.1.2000.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualue on virasto- ja hallintorakennusten korttelialuetta (YH), jossa 40 % alueesta saa käyttää rakentamiseen ja jossa tonttitehokkuus (kerrosalan suhde rakennuspaikan alaan) on e = 0,40. Kun kiinteistöstä on korttelialuetta 2 374 m2, niin nykyinen rakennusoikeus on 950 k-m2. Suurin sallittu kerrosluku on 1 – 2 kerrosta.

Osalla suunnittelualuetta, katualueella Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä, on voimassa asemakaava 152100, joka on tullut voimaan 8.9.2010 (Kv 24.5.2010).

Ote ajantasa-asemakaavasta.

AK	Asuntokerrostalojen korttelialue.
AK	Asuinkerrostalojen korttelialue.
KL	Liikerakennusten korttelialue.
LPA	Autopaikkojen korttelialue.
Y	Yleisten rakennusten korttelialue.
YH	Virasto- ja hallintorakennusten korttelialue.
YK	Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue.
15100	Korttelin numero.
4000	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.
e = 0,4	Tonttitehokkuus eli kerrosalan suhde tontin alaan.
V	Suurin sallittu kerrosluku (roomalaisin numeroin).

Ajantasa-asemakaavaa, karttoja ja ilmakuvia voi katsoa: **kartta.vantaa.fi**

Rakennusjärjestys

Vantaan rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010, voimaan 1.1.2011.

Tonttijako- ja rekisteri

Kiinteistöt ovat Vantaan kiinteistörekisterissä.
Kiinteistöjen rajat eivät täysin vastaa vanhan rakennuskaavan rajoja.

Pohjakartta

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen 1284 / 1999 vaatimukset.

Rakennuskiellot

Ei ole.

Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

- Hirvonen, Sari; Ruraali urbaani - Vantaan kaupunkisuunnittelun historia. Vantaan kaupunkisuunnittelu 8/2005, C18:2005.

4. Asemakaavan suunnittelun vaiheet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman havainnekuva. Näkymä Myyrmäen kirkon tontilta, etualalla Louhelantie, vasemmalla uusi asuinkerrostalo ja oikealla vuonna 2012 valmistuneet asuinkerrostalo ja Louhelan ostoskeskus. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 2013.*

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Kaavamuutoshakemus

Ermari Oy, asiamiehenä YIT Rakennus Oy / Kari Kuittinen, haki 13.9.2013 Eräkuja 2:n tontille asemakaavamuutosta ja tonttijakoa asuinkerrostalon rakentamiseksi.

Kaavamuutoksen tavoitteet

Kaavamuutoksen lähtökohtana on suunnitella asuntorakentamista Louhelantien ja Eräkujan risteykseen, Eräkuja 2:n tontille, nykyisen kaksikerroksisen toimistorakennuksen paikalle. Asuinrakennuksen kerroskorkeus olisi kuusi kerrosta.

Kaupungin tavoitteena on sovittaa uusi asuinkerrostalo nykyisen toimistorakennuksen paikalle siten, että se kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti tukee ja täydentää nykyistä ympäristöä. Paikka on näkyvä ja kaupunkikuvallisesti merkittävä. Kaavamuutoksella tehostetaan Louhelan keskustan ja juna-aseman lähistön maankäyttöä.

Yleiskaavan (2007) tavoitteita ovat tiivistäminen, täydentäminen ja eheyttäminen. Kyseessä on yleiskaavan keskusta-alue, joten kaupungin tavoitteena on saada alueelle katutasoon myös liike- tai toimistotilaa.

Suunnitteluohjelma

Kaavamuutos sisältyy kaupunkisuunnittelun kevään 2014 suunnitteluohjelmaan, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta 20.1.2014 hyväksyi ohjeellisena.

Kuva osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Alustava havainnekuva asuinkerrostalosta Eräkuja 2. Havainnekuvassa Louhelantietä rajaa autokatos, jossa on viherkatto. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 3.10.2013*

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Museovirasto
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL
- Johtoverkkojen ylläpitäjät Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj
- Kunnan jäsenet ja ne, jotka katsovat olevansa osallisia.

Ensimmäinen osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma julkaistiin 20.11.2013. Kaavamuutostyön aloittamisesta ilmoitettiin 20.11.2013 kirjeellä tai sähköpostilla maanomistajille, naapureille, viranomaisille ja yhteisöille ja julkaistiin internetissä sekä 30.11.2013 Vantaan kaupungin asukaslehdessä. Asemakaavasuunnittelija oli tavattavissa myös puhelimitse. Yleisötilaisuus pidettiin Uomarinteen koulussa 14.1.2014 klo 17.00. Mielipiteet ja tavoitteet pyydettiin kirjaamoon 24.1.2014 mennessä. (MRL 62 §)

Ensimmäisessä osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

1. Leena ja Pentti Lindén, saapunut sähköpostitse 6.1.2014

Me Eräkuja 1:den A-portaaseen muuttaneina asukkaina haluamme esittää mielipiteenämme ao. kaavamuutoksesta seuraavaa:

Uudisrakennus Eräkuja 2 on suunniteltu rakennettavaksi viisikerroksisena vastapäätä niin ikään viisikerroksista asuintaloa Eräkuja 1. A-portaan asunnot sijaitsevat Eräkujan suuntaisina. Talossa on sisäänvedetyt parvekkeet. Uudisrakennus tulee estämään auringon valon pääsemisen näihin huoneistoihin täysin ja pimentää näin merkittävästi Eräkuja 1:den huoneistoja. Näköalaksi muodostuu uudisrakennuksen seinä ja suora näköyhteys vastapäisen talon huoneistoihin. Vantaan yleiskaavan tavoitteissa kerrotaan painotettavan erityisesti asumisen laatua. Tämä painotus ei toteudu millään tavoin Eräkuja 1:den A-portaasta asuntonsa ostaneiden osalta. Asunnot olivat hankintahinnaltaan Vantaan näkökulmasta varsin kalliita.

Uudisrakennus tulee merkittävästi vaikuttamaan asunnon arvoon, koska näköala katoaa kokonaan ja uudisrakennus tekee asunnoistamme pimeitä. Erityisesti tämä korostuu, koska useimpien asuntojen ainoat ikkunat ovat sisäänvedettyjen parvekkeiden takana.

Eräkuja ! [1]:den kaavaratkaisussa painotettiin erityisesti rakennustaiteellisesti arvokasta kirkkoa sekä sen ympäristöä ja todettiin, että rakennuksen tulisi soveltua arkkitehtonisesti sekä kirkkoon että asuintaloihin. Samoin todettiin, että ratkaisu säilyttää kirkon merkityksen kaupunkimaisemassa ja että lännestä näkyy pienellä mäellä koivikon läpi Myyrmäen kirkko. Todettakoon, että ainoaksi näköalaksemme muodostuu kaavamuutoksen jälkeen uudisrakennuksen seinät ja naapurien ikkunat.

Vantaan yleiskaavan tavoitteissa kerrottiin painotettavan erityisesti asumisen laatua. Tämän painotuksen toivoisi näkyvän myös jo rakennetun ympäristön osalta asumisen laadun säilyttämisenä. Viisikerroksinen uudisrakennus vaikuttaa merkittävästi paitsi asuntomme hintaan myös keskeisesti asumismukavuuteen muuttamalla asuntomme pimeäksi ja täysin näköalattomaksi.

Uudisrakennus on Eräkujan suuntaisena liian lähellä Eräkuja 1 eivätkä ikkuna- ja parvekelinjat voi olla täysin toisiaan vastapäätä. Rakennus ei myöskään voi peittää kaikkea näköalaa niin, ettei auringonvalo lankea lainkaan vastapäisen talon parvekkeille. Kaavamuutoksen jälkeenkin Eräkuja ! [1]:den A-portaan asukkailla tulee olla laajempi näkymä kirkolle päin.

Kuten toteatte, keskeinen haaste asemakaavatyössä on lisärakentamisen liittäminen toiminnallisesti olemassa olevaan ympäristöön ja tavoitteena on lähiympäristön korkea laatutaso. Meidän Eräkuja 1:den A-portaan asukkaiden mielestä tällä esitetyllä kaavamuutokselle keskeiseksi mainittuun haasteeseen ei kyetä vastaamaan eikä tavoite korkeasta laatutasosta osaltamme toteudu. Päinvastoin asumisemme laatu tulee laskemaan merkittävästi. Jos olisimme tienneet ko. kaavamuutoksesta, emme olisi ostaneet tätä huoneistoa. Täydennysrakentaminen on kaupungille edullista, samoin tehokkuuden nostaminen, mutta odotamme kaupungilta moraalista vastuuta ja alueella jo asuvien vantaalaisten asumisen laadun huomioon ottamista aivan eritasoisesti kuin mitä tämä suunnitelma osoittaa.

► *Eräkuja 2:n täydennysrakentaminen on esitetty Eräkuja 1:n kaavamuutoksen selostuksessa.152100 / 25.1.2010, joka on yhä nähtävillä kaupunkisuunnittelun internet-sivuilla. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehdoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Palautteen johdosta uusi asuinrakennus on käännetty poikittain Eräkujaan nähden, jolloin talo ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.*

2. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL, saapunut sähköpostitse 9.1.2014

Alue sijoittuu noin 200 m päähän Vantaankosken radan Louhelan asemasta, mikä tarjoaa korkeatasoisen joukkoliikennepalvelun sekä Helsingin keskustan että Kehäradan suuntaan. HSL palvelee tätä aluetta myös useilla linja-autolinjoilla: Louhelantiellä kulkevilla linjoilla alueelta on hyvät yhteydet mm. Myyrmäen aluekeskukseen. HSL pitää vanhojen asuinalueiden täydennysrakentamista järkevänä. Näin saadaan olemassa oleville palveluille lisää käyttäjiä.

Asemakaavamuutos mahdollistaa katoksen sijoittamisen kaava-alueen ainoalle linja-autopysäkille. HSL pitää myös tärkeänä sitä, että rakennustöiden yhteydessä nykyisen ajoratapysäkin tilalle rakennetaan pysäkkisyvennys.

Kaavassa tulee pyörätien leventämisen yhteydessä ottaa huomioon se, että pyörätie kannattaa rakentaa Pääpyöräilyverkkotyössä (PÄÄVE) määritellyn mukaisena eli laatukäytävänä.

HSL:llä ei ole tarvetta antaa lausuntoa kaavoitusprosessin myöhemmissä vaiheissa.

► Katualueen mitoituksessa on otettu huomioon bussipysäkin katos ja levennettävä jalkakäytävä-pyörätie. Pysäkkisyvennystä ei esitetä, koska pysäkille pysähtynyt bussi on ohitettavissa, kun pysäkki sijoitetaan riittävän etäälle suojatien keskikorokkeesta.

3. Yleisötilaisuus Uomarinteen koululla 14.1.2014, läsnä 35 allekirjoittanutta.

Tilaisuudessa esiin nousi vastustusta osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa alustavasti esitettyyn uuden rakennuksen sijoittumiseen tontille Eräkujan suuntaisesti. Eräkuja 1:n asukkaat kokivat, että uusi asuinrakennus tulisi liian lähelle. Monet asunnot parvekkeineen suuntautuvat Eräkujalle päin, jolloin asunnoista menisi valoisuus, näkymät kirkolle, avaruus ja yksityisyys. Varsinkin Eräkuja 1:n asukkaat toivoivat, että jatkossa tutkitaan vaihtoehtoa, joka sijoittuu suunnittelualueen pohjoisosaan, itä-länsisuuntaisesti. Asukkaat myös tiedustelivat, miksei Eräkuja 2:n asuinrakennusta kaavoitettu ostoskeskuksen ja Eräkuja 1 kaavatyön (152100, Kv 24.5.2010) yhteydessä. Kaavoittaja toi esille, että kaavatyössä tutkituissa vaihtoehdoissa, jotka esiteltiin kaavaselostuksessa, myös Eräkuja 2:n tontille oli tutkittu asumista. Myös kyseisen kaavan (152100) asukastilaisuudessa asiasta oli keskusteltu. Asukkaat toivoivat voivansa vaikuttaa vielä kaavatyöhön ja tontinkäyttövaihtoehtoihin.

► Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehdoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähden poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.

4. Solveig ja Vesa Särkelä, saapunut 16.1.2014

Haetun asemakaavamuutoksen johdosta haluamme esittää seuraavaa.

Asemakaavamuutoksen tarkoituksena on saada uusi asuinkerrostalo toimistotalon paikalle Eräkuja 2:een. Arviointisuunnitelmassa esitetään perusteluiksi kaupunkikuvaan, maisemaan, yhdyskuntarakenteeseen ym. liittyvät seikat eli pääpaino on ulkoisissa seikoissa. Arviointisuunnitelmassa ei mainita tärkeintä eli ihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyviä seikkoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 mom. mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle ym. ja 3 mom. mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen.

Lain 135 §:n mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksiä asemakaava-alueella on mm. että 6) rakennusta ei sijoiteta tai rakenneta niin, että se tarpeettomasti haittaa naapuria....

Nykytilanne
Eräkuja 1:ssä on noin vuosi sitten valmistunut YIT:n rakentama viisikerroksinen asuinkerrostalo ja sitä vastapäätä on purettavaksi aiottu matala kaksikerroksinen toimistorakennus. Suunniteltu rakennus tulisi toimistotalon tilalle Eräkujan suuntaiseksi eli vastapäätä uutta asuinrakennusta. Eräkujan puolella sijaitsevat nykyisten asuntojen oleskelutilat ja joidenkin asuntojen makuutilatkin. Ei ole siis

yhdentekevää, mitä ikkunoista näkyy. Asuntomme sijaitsee toisessa kerroksessa vastapäätä toimistotaloa siten, että Eräkujan puoleinen seinä on kokonaan eli noin 8 metriä ikkunaa ja sisäänvedettyä parveketta ja kahden pienen huoneen ikkunat ovat pohjoiseen päin. Kesäisin toimistorakennuksen edessä olevat suuret koivut peittävät ison osan rakennuksesta ja saamme nauttia puiden vihreydestä. Lisäksi matalan rakennuksen yllä näkyvät taivas ja puiden latvat, jotka luovat viihtyisyyttä. Koska toimistorakennuksessa oleskellaan yleensä vain toimistoaikana, yksityisyyttä on enemmän kuin jos paikalla olisi asuintalo.

Nykyisin Eräkuja 1:n alempien kerrosten asukkaat näkevät aamuauringon heijastuksen toimistotalon seinästä, mutta onneksi ilta-aurinko pääsee paistamaan toimistotalon katon yli asuntoomme. Olemme olleet tietoisia toimistotalon sijainnista, mutta emme nyt suunnitelluista muutoksista. Ennen ostopäätöksen tekemistä ja sen jälkeenkin kävimme usein katsomassa, miten aurinko ja valo tulevat uuteen asuntoomme. Jos uudet suunnitelmat olisivat olleet tiedossamme, emme olisi ostaneet po. huoneistoa.

Mikä tulee muuttumaan?
Toimistotalon tilalle on suunnitteilla massiivinen 5-kerroksinen asuintalo. Jos se tulee samalle paikalle kuin toimistotalo eli noin 21 metrin etäisyydelle Eräkuja 1:n asunnoista, tuleva rakennus peittäisi kokonaan vastapäisen rakennuksen, vähäinenkin näköala eli taivas peittyisi, ilta-aurinko ei pääsisi valaisemaan kuin muutamaa yläkerran asuntoa ja kesäisinkin joutuisimme olemaan hämärässä ja pahimmassa tapauksessa käyttämään sähkövalaistusta. Mitään luontoa, vastapäisiä puita ei olisi, vaan mahdolliset istutettavat puut, jos niitä edes tulee, olisivat vuosia matalia. Nyt asuntoihin näkyy vain toimistoista, mutta siellä katseet ovat työnteossa ja tietokoneissa. Suunnitellusta rakennuksesta näkisi ylemmistäkin kerroksista alemman kerroksen asuntoihin ja tietenkin yläkerran asuntoihin, joten asukkailla ei olisi mitään yksityisyyden suojaa. Tuntuu, että tunkeudutaan ihan iholle saakka. Vastavuoroisesti siis katsoisimme sisään toistemme ikkunoista aina wc:hen saakka ja näkyvyyttä yritettäisiin peittää aina alhaalla olevilla säleverhoilla tai mitä erilaisimmilla kretongeilla. Elikkä puolin ja toisin yksityisyyden tarvetta, joka on ihmisen perustarpeita, yritetään kaikin keinoin suojella. Tämä taasen merkitsee valoisuuden heikentymistä entisestään ja epämukavuutta. Nykyisin yksityisyyden suojaamisen tarve on teknologian kehittymisen myötä tullut entistä tärkeämmäksi ja muutoinkin sitä halutaan suojella. Siitä puhutaan yhä useammin mediassa ja myös rakentamisen yhteydessä sen vaikutuksesta hyvinvointiin ja viihtyvyyteen ym.

Suomessa suuri osa vuodesta on pimeää, siksi valoisuudella on erittäin suuri merkitys ihmisten mielialaan, terveyteen ja hyvinvointiin. Rakennusten välinen lyhyt etäisyys ja suuri rakennusmassa vaikuttaisivat asukkaiden mielialaan aiheuttaen ahdistusta. Se, että valoisuus käytännöllisesti katsoen kokonaan häviää, on niin merkittävä seikka, että sen pitäisi estää rakennusluvan myöntämien 5-kerroksiselle asuinrakennukselle. Eräs rakennusliike teki rakennushankkeensa osalta kyselyn asunnon ostoon vaikuttavista tekijöistä ja tärkeimpiä olivat rakentamisen laatu, ikkunan esteettömät näköalat ja valoisuus. Nämä pätevät myös yleisesti asunnon ostoon. Uuden rakennuksen myötä näitä ostovaikuttimia ei enää olisi, mikä vaikeuttaisi asunnon myyntiä ja alentaisi myyntiarvoa. Kukapa haluaisi asua koko vuoden keinovalaistuksessa tai hämärässä.

Maankäyttölain 54 §:n 2 ja 3 mom. edellytykset viihtyisälle elinympäristölle eivät täyty ja tapahtuisi elinympäristön laadun sellainen merkityksellinen heikkeneminen, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Nyt ei ole kysymys Helsingin keskustasta, vaan Vantaasta ja Louhelasta, josta vastaavaa tiheää rakentamista ei yleensä löydy. Rakennukset on sijoitettu alueella siten, että ne ovat sopivasti lomittain toisiinsa nähden ja etäisyyttä on riittävästi. Maanomistajan / rakennuttajan tarve saada asuinrakennus tilalle perustuu ilmeisesti kaavamuutoksesta saatuun taloudelliseen hyötyyn. Muuta perustetta en näe. Tällöin kyllä

kaavoittajien tulee ottaa nykyisten asukkaiden etu ensisijaisesti huomioon ja yleisestikin kasvanut kritiikki tiheää kaavoitusta kohtaan.

Eräkuja on pysäköintikieltoaluetta, lastentarhan kohdalla on pieni kadunpätkä, johon voi pysäköidä 30 min ajaksi. Ajorata jalkakäytävineen on suhteellisen kapea, minkä vuoksi suunniteltu rakennus, jos se rakennetaan samalle paikalle kuin toimisto-rakennus, tulee vain noin 21 m etäisyydelle vastapäätä olevasta rakennuksesta eli aivan liian lähelle. Rakennus ei ole myöskään linjassa vierekkäisen talon kanssa.

Haettuun asemakaavamuutokseen ei tulisi edellä esitetyillä perusteilla suostua, uusi rakennus ei saisi missään tapauksessa olla korkeampi kuin nykyinen toimisto-rakennus.

Mikäli terveyteen ja viihtyisään elinympäristöön vaikuttavat seikat jätetään kaikesta huolimatta huomioon ottamatta, ainakin rakennuksen suunta tulisi muuttaa itä/länsi suuntaiseksi lähelle tontin rajaa ja siten että se ei peittäisi koko ikkunaseinää.

Ehdotus tontin uudeksi käyttötarkoitukseksi
Tulevat suunnitelmat auton käytön vähentämiseksi (tietullit, kilometrivalvonta ym.) olisi hyvä ottaa huomioon tälläkin alueella siten, että Louhelan aseman lähettyviltä löytyisi riittävästi liityntäpaikoitusta junan käyttäjille. Nykyisin niitä ei ole lainkaan. Kirkon vieressä on noin 30 yleistä parkkipaikkaa, jotka ovat hyvin varattuja. Niinpä toimistorakennuksen tontti tulisi pikemminkin suunnitella yleishyödylliseen käyttöön junan liityntäpaikoitusalueeksi kuin massiiviseksi rakennukseksi. Jos tähän havahdutaan myöhemmin, huomataan, että riittävän lähellä ei ole sellaista aluetta, joka voitaisiin tähän tarkoitukseen käyttää.

► Rakentaminen sijoittuu yleiskaavan (2007) keskusta-alueelle, jossa tehokas maankäyttö on perusteltua. Täydennysrakentaminen on yleiskaavan keskeisiä periaatteita. Eräkuja 2:n täydennysrakentaminen on esitetty Eräkuja 1:n kaava-muutoksen selostuksessa.152100 / 25.1.2010, joka on yhä nähtävillä kaupunki-suunnittelun internet-sivuilla. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttö-vaihtoehdoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähden poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen. Rakennuksen sijoitus määritellään tässä tapauksessa asemakaavassa, ei vasta rakennusluvassa. Liityntäpysäköintipaikkoja on myös Martinlaaksossa ja Vantaankoskella.

5. Vantaan kaupunginmuseo / Marjo Poutanen, vs. museonjohtaja, Susanna Paavola, rakennustutkija, saapunut 17.1.2014

Eräkuja 2:ssa sijaitseva purettavaksi suunniteltu toimistorakennus on rakennettu vuonna 1971. Tontti on osa alkuperäistä Louhelan rakennuskaavaa, joka toteutettiin yhteistoimintasopimuksella Helsingin maalaiskunnan ja Rakennustoimisto A. Puoli-matka Oy:n kanssa. Rakennuksen on suunnitellut Puolimatkalta arkkitehti Jorma Lahti. Puolimatkalla oli rakennuksen valmistuttua omia toimitilojaan rakennuksessa, mutta sittemmin yritys rakensi itselleen uuden toimistotalon toiselle puolelle Louhelantietä.

Suunnittelualueella on asemakaava, joka on astunut voimaan 24.5.2010. Kaupunginmuseo on osallistunut tämän kaavan valmisteluun ja lausunut kaavoituksen yhteydessä Louhelan alueen merkityksestä ja todennut, ettei kattavaa inventointia Vantaan kerrostaloalueista aluekokonaisuuksina rakennushistorian näkökulmasta ole Vantaalla tehty. Näin ollen myös Louhelan arvioiminen alue-rakentamiskokonaisuutena ja sen arvo suhteessa Vantaan muihin lähiöihin on toistaiseksi tekemättä. Vaikka toimistorakennus on sidoksissa aluekokonaisuuteen, ei se tyyliltään ole yhtenäinen Aarne Ehojoen Louhelaan suunnitteleman rakennus-

kannan kanssa. Kokonaisuutta heikentää vielä Louhelan vanhan ostoskeskuksen häviäminen. Näin ollen rakennuksen suojelulle ei ole riittäviä perusteita, eikä kaupunginmuseolla ole siten huomautettavaa kaavasta.

► *Louhelan aluerakentamiskokonaisuutta on arvioitu Louhelan keskuksen kaavaselostuksessa 152100 (Kv 24.5.2010), joka löytyy kaupunkisuunnittelun internet-sivuilta ja kaupungin sivuilta www.vantaa.fi/paatokset.*

6. Museovirasto / yli-intendentti Helena Taskinen, intendentti Teija Tiitinen, saapunut sähköpostitse 20.1.2014

Museoviraston ylläpitämän muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettujen kiinteiden muinaisjäännösten rekisterin perusteella kaavamuutosalueella ei ole lain tarkoittamia kohteita. Koska kyseessä on rakennettu tontti, jonka pihamaata on jo pitkään muokattu, ei ole myöskään todennäköistä, että paikalta löytyisi uusia ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Näin ollen Museovirastolla ei ole kaavaan huomauttamista. Kaavaa ei myöskään ole tarpeen lähettää Museovirastoon uudelleen nähtäväksi sen myöhemmissä käsittelyvaiheissa.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta lausunnon asemakaavan muutoksesta antaa Museoviraston ja Vantaan kaupunginmuseon välisen yhteistyösopimuksen perusteella Vantaan kaupunginmuseo.

► *Vantaan kaupunginmuseolta on saatu erillinen kannanotto (edellä nro 5).*

7. Vantaan Opaalin hallitus, saapunut sähköpostitse 22.1.2014

Louhelaan tontille osoitteessa Eräkuja 2 haetaan asemakaavamuutosta, jonka tavoitteena on mahdollistaa asuntorakentaminen. Suunnitelmassa esitetään, että tontin rakennusoikeus olisi noin 2500 kerrosneliömetriä ja rakennuksen kerrosluku viisi.

Kyseistä tonttia vastapäätä sijaitsevan asunto-osakeyhtiö Vantaan Opaalin, Eräkuja1 hallitus on käsitellyt asemakaavamuutossuunnitelmaa ja haluaa tuoda esille seuraavaa:

Suunnitelmassa on tontin rakennusala esitetty siten, että uusi 5- kerroksinen asuinrakennus sijoittuisi kapean Eräkujan suuntaisesti vastapäätä Eräkuja 1:n A-portaan asuntoja noin 18 metrin etäisyydelle. Vantaan Opaali vastustaa jyrkästi esitettyä suunnitelmaa (jatkossa vaihtoehto A) ja vaatii, että tätä suunnitelmaa ei viedä eteenpäin. Pääsuunnitelmaksi tulee ottaa uuden rakennuksen sijoittaminen poikittain Eräkujaan nähden lähelle tontin pohjoisreunaa (vaihtoehto B).

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 pykälän 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle ja 3 momentin mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Lain 135 pykälän mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksiä asemakaava- alueella on mm. että kohta 6: rakennusta ei sijoiteta niin, että se tarpeettomasti haittaa naapuria.

Jos esitetty vaihtoehto A toteutettaisiin, aiheutuisi Eräkuja 1:n A- portaan asukkaille todella merkityksellistä elinympäristön laadun heikkenemistä. Tämä ei ole mitenkään perusteltua, koska on olemassa toinen rakennuksen sijoitusvaihtoehto B, joka aiheuttaa naapureiden elinympäristön laatuun vaihtoehtoa A selvästi vähäisempää heikkenemistä.

Tällä perusteella esitetty vaihtoehto A on Maankäyttö- ja rakennuslain vastainen!

Vaihtoehto B on vaihtoehtoa A parempi monessa suhteessa kokonaisuuden kannalta.

Perusteluja:

On täysin kestämätön ajatus sijoittaa uusi asuinrakennus samansuuntaisesti Eräkujan toisella puolella sijaitsevan Eräkuja 1 A- portaan rakennuksen kanssa. Näin sijoitettuna uusi rakennus pimentäisi A- portaan asunnot ja muuttaisi nykyisen kauniin näköalamme näköaloiksi uuden rakennuksen asuntoihin. Uuden rakennuksen asunnoista olisi vastaavasti suora näköyhteys Eräkuja 1:n asuntoihin. Tällaista ei voida hyväksyä asumisviihtyisyyden ja yksityisyydensuojan kannalta. On otettava huomioon, että Eräkuja 1 A- portaan asuntojen olohuoneet ja parvekkeet sekä osittain myös makuuhuoneet avautuvat länteen päin Eräkujalle. Pitäisikö meidän A-portaassa asuvien sulkeutua sälekaihtimien taakse hämärään säilyttääksemme yksityisyyden suojan?

Missään ainakaan Myyrmäen suuralueella ei ole sijoitettu taloja ikkunalinjat vastakkain vaan aina kulmikkain viereisiin rakennuksiin nähden. Miksi tässä tapauksessa poikettaisiin tästä selkeästä kaavoitusperiaatteesta? Alueella vastakkain saman suuntaisesti sijaitsevat rakennukset ovat oleellisesti kauempana toisistaan kuin mikä olisi lopputulos, jos vaihtoehto A toteutettaisiin.

Vaihtoehto B on kaupunkikuvan kannalta parempi kuin vaihtoehto A. Poikittain Eräkujaan nähden sijoitettu rakennus sulkee korttelin samaan tapaan kuin Eräkuja 6:n asuintalo Eräkujan pohjoispäässä. Näkymä kirkolta pohjoiseen päin muodostuu selkeämmäksi.

Useimmat asunnot aukeavat esittämässämme vaihtoehdossa etelään ja ovat siten – samoin kuin piha – aurinkoisempia kuin vaihtoehto A:ssa. Tonttiliittymä kadulta voidaan vaihtoehto B:ssä sijoittaa niin haluttaessa Eräkujalle. Louhelantielle sijoitettava vaihtoehto A:n tonttiliittymä on vaarallinen vilkkaan liikenteen takia ainakin käännyttäessä Martinlaaksosta päin tultaessa vasemmalle pihaan. Ko. tonttiliittymän vaarallisuutta lisää vielä Louhelantien bussipysäkki. Vaihtoehto B:ssä asunnot sijaitsevat myös jonkin verran kauempana bussipysäkistä ja siten bussien jarrutus- ja kiihdytysäänistä.

Haitta, joka uudesta vaihtoehto B:n mukaisesta rakennuksesta aiheutuu Eräkuja 4:n asukkaille, on huomattavasti pienempi kuin mitä vaihtoehto A aiheuttaisi Eräkuja 1:n asukkaille. Kokonaisuuden kannalta on vaihtoehto B on oleellisesti parempi kuin vaihtoehto A.

Kaavaselostuksen kohdasta ” Miten kaavamuutoksen vaikutuksia arvioidaan ” puuttuu tärkeä kohta: Miten kaavamuutos vaikuttaa lähialueen asukkaiden elinympäristön laatuun mm. asumisviihtyisyyteen. Se on kuitenkin hyvin oleellinen asemakaavamuutoksen vaikutuksia arvioitaessa!

Esitämme, että Eräkujan suuntaiseen uuteen asuinrakennukseen perustuvaa vaihtoehto A:ta ei viedä eteenpäin vaan jatkosuunnittelun pohjaksi otetaan esittämämme Eräkujaan poikittain sijoittuva vaihtoehto B.

Haluamme, että taloyhtiöllemme tiedotetaan aina, kun asemakaavaehdotusta kehitetään eteenpäin.

Vantaan Opaalin hallitus: Ilkka Pere, Hallituksen puheenjohtaja, Mai Koivula, Annette Asikainen, Eero Halonen, Seppo Ronni

► Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014 tontinkäyttövaihtoehdoista, joita on arvioitu myös tässä kaavaselostuksessa. Eräkuja 2:n uusi talo on käännetty Eräkujaan nähden poikittain siten, että se ei tule suoraan Eräkuja 1:n asuntojen ja parvekkeiden eteen.

8. Helsingin seudun ympäristöpalvelut –kuntayhtymä HSY, Jukka Saarijärvi, yksikön päällikkö, saapunut 22.1.2014

Aluetta palvelevat yleiset vesijohdot ja viemärit on rakennettu valmiiksi. Verkosto-yhteydet ovat Eräkujalla (vj 110 m 1986, jv 250 m 1986) ja Louhelantiellä (hv 300 B). Muutosehdotus ei edellytä niiden lisärakentamista tai siirtämistä. Lisäksi asema-kaavamuutosalueella on poistuvaa toimistorakennusta palvelevia yksityisiä tonttijohtoja.

9. Pirjo Suni, liikenneinsinööri 23.1.2014
Asemakaavan muutosalue rajautuu Louhelantiehen ja Eräkujaan. Nykyisen toimisto-rakennuksen tilalle tulee asuinkerrostalo. Asemakaavan muutosta laadittaessa on tehtävä meluselvitys (tie- ja raideliikenne, lentomelu). Meluselvityksessä melutasot on laskettava ajoneuvoliikenteen osalta keskiarkivuorokausiliikenteellä (KAVL). Meluntorjunta on hoidettava tontilla.

► Lento-, katu- ja rautatiemelutilanne on selostettu edellä. Selvitysten perusteella asuntojen ääneneristävyydeksi määrätään 35 dB, kuitenkin 16 m lähempänä Louhelantietä 32 dB. Lisäksi parvekkeet on lasitettava ja Louhelantietä vastaan on rakennettava 2 m korkea melumuuri ja autokatos.

10. Asunto Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4 / Louhelan Huolto Oy, Tiina-Maaria Päivinen, isännöitsijä, saapunut 24.1.2014

Asunto Oy Kaarenmäki haluaa mielipiteenään esittää seuraavat huomiot:
1. Eräkuja 4 A-portaan päätyhuoneistojen päätyikkunat ovat makuuhuoneen ikkunoita. Tämä tieto tulee huomioida rakennuksen tehokkuutta (korkeutta) ja tontilla sijoittumista suunniteltaessa.
2. Eräkuja 2 ja Eräkuja 4 tonttien rajaviiva ja mahdolliset rasitteet tulee tarkistaa suunnittelun aikana. Tällä hetkellä Eräkuja 4 väestönsuojan poistumistie sijaitsee Eräkuja 2 puolella.
3. Eräkujan ja Louhelantien risteysalue, joka on koko Eräkujan sisäänajoväylä, tulee suunnitella turvalliseksi ja viihtyisäksi.
4. Esitämme, että kaupunki järjestää keväällä toisen asukastilaisuuden, jossa tarkentuneita suunnitelmia selostetaan. Erityisesti Eräkuja 2 leikki- ja oleskelu-paikkojen sijainti ja autopaikkojen sijoittuminen tulee esitellä osallisille.

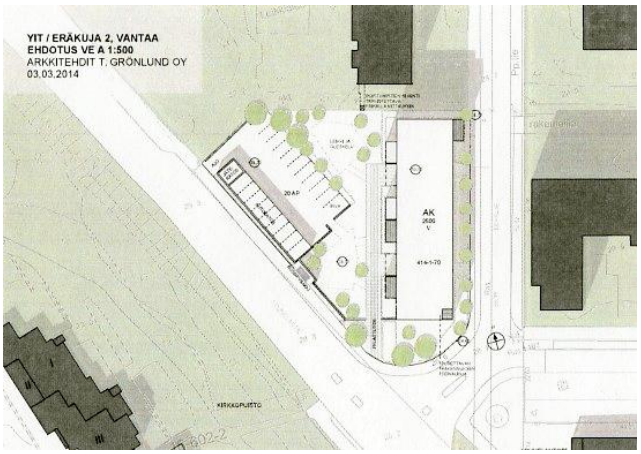
► Kyseessä on yleiskaavan keskusta-alue, jossa tehokas maankäyttö on perus-teltua. Tontinkäyttövaihtoehtoja on tutkittu ja luonnokset on lähetetty taloyhtiölle 7.3.2014. Järjestetty uusi yleisötilaisuus 18.3.2014. Tontinkäyttövaihtoehdot on arvioitu tässä selostuksessa. Rakentaja (YIT) siirtää väestönsuojan uloskäynnin.

Tutustumiskäynti

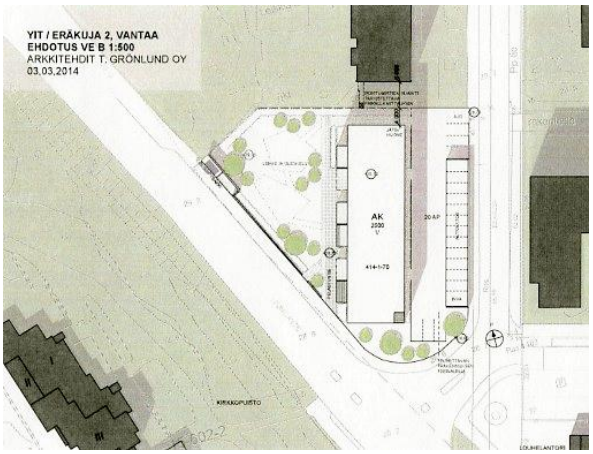
21.1.2014 asukkaiden pyynnöstä tutustuminen As Oy Vantaan Opaalin näkymiin kolmesta asunnosta.

Toinen osallistuminen ja vuorovaikutus

Kaavoituksen vaihtoehdoista ja yleisötilaisuudesta ilmoitettiin osallisille sähköpostilla ja kirjeellä 7.3.2014 sekä Vantaan asukaslehdessä 15. – 16.3.2014. Laadittuja vaihtoehtoja esiteltiin Uomarinteen koulussa 18.3.2014 klo 17.00. Mielipiteet pyydettiin kirjaamoon 7.4.2014 mennessä.

Vaihtoehto A, talo Eräkujan suuntainen, pysäköinti Louhelantien puolella.

Vaihtoehto B, talo Eräkujan suuntainen, pysäköinti Eräkujan puolella.

Kirjeessä 7.3.2014 ja asukastilaisuudessa 18.3.2014 esiteltyjä havainnekuvia uudesta vaihtoehdosta C, jossa kuusikerroksinen uudisrakennus sijoittuu Eräkujaan nähden poikittain eikä tule nykyisten Eräkuja 1:n parvekkeiden eteen. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 4.3.2014*

Toisessa osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

11. Asukastilaisuus Uomarinteen koululla 18.3.2014 klo 17.00:
Läsnä oli aluearkkitehti ja 32 allekirjoittanutta osallista.

Mielipiteet aluearkkitehdin muistiosta:

- Vantaan Opaali (Eräkuja 1) ei vastusta täydennysrakentamista sinänsä, mutta halutaan ratkaisu. Vastustettiin vaihtoehtoa A, myös B on samanlainen, jota vastustetaan jyrkästi. Sen sijaan kannatetaan vaihtoehtoa C, joka on paras. A:ssa ja B:ssä ikkunat ovat samansuuntaisia, niihin näkee [naapurin] ikkunoista sisään. Lisäksi peittävät auringonvaloa. Eräkuja 1 A-rapussa on 14 asuntoa Eräkujalle päin, keittiö, olohuoneet ja parvekkeet, joissain myös makuuhuoneet ovat Eräkujalle päin. Näkymät asunnoista toiseen. Valoisuus ja avarat näkymät ovat viiden merkittävimmän tekijän joukossa, kun asuntoa hankitaan.
- Myös Eräkuja 1:stä näkymät kirkkoon ja kirkkopuistoon menetettäisiin.
- Vanhat asunnot Louhelassa ovat läpitalon huoneistoja, mutta Opaalissa näkymiä on vain yhteen suuntaan.
- Eräkuja 4 on unohdettu kokonaan. 10 metrin päässä on makuuhuoneiden ikkunoita. A-vaihtoehdossa talot ovat limissä. [C] ei hyvä.
- Opaalissa kaikki oleskelutilat ovat Eräkujalle päin, mutta Eräkuja 4:stä vain yhden makuuhuoneen ikkunat ovat etelään päin. C-vaihtoehto on kokonaisuuden kannalta parempi.
- Eräkuja 4:llä pienempi miinus. Jos rakennus olisi Eräkujan suuntainen, niin eletään pimeässä [Opaalissa]. Valoisuus on erittäin tärkeä. Naapuritalo [toimistotalo] häipyy. Viherkatto [autokatoksissa] on kiva.
- Vanha Louhela on väljästi rakennettu. Vaihtoehto C on pienin haitta.
- Asutaan 1. kerroksessa. Klo 14 jälkeen aurinko paistaa, klo 17 jälkeen ei paista.
- Vaihtoehdossa A sisäänmeno looginen Eräkujan kautta.
- Ilmeisesti YIT:llekin kelpaa vaihtoehto C. – Kyllä. Toki Eräkuja 4:n näkymä kärsii, mutta onneksi se ei ole päänäkymä.
- Mietitään vielä kerroksia (joita on kuusi). Kun aurinko kääntyy, niin talo tulee eteen.
- Ei ole piirretty tötteröitä [katolle ilmastointikoneita ja hissikonehuoneita].
- Miettikää, kuinka aurinko kiertää. Eräkuja 4 saa tuskin koskaan aurinkoa sisään.
- Jos päädytään C-vaihtoehtoon, niin saa olla kuusi kerrosta, niin tyytyisin siihen.
- Ei vaikuta Eräkuja 4:n aamuaurinkoon.
- Ei omia intressejä. Louhelan talot rakennettu. Talon pääty. Kerroksia tullut lisää. Talo on liian massiivinen, pyramidimallinen. Pitää pienentää ja lyhentää. Suunta on oikea.
- Iloinen, että suunta on pystytty kääntämään. Iloinen, että on asukkaita kuultu.
- Joku vuosi sitten esillä, että Louhela tiivistettäisiin. Nyt samoja tavoitteita toteutetaan.
- Rakennus olisi sopusuhtaisempi, jos olisi lyhyempi. Olisiko rakennusta mahdollista lyhentää?

► Kaavamuutoksen pohjaksi on valittu vaihtoehto C, joka täyttää täydennysrakentamistavoitteen ja aiheuttaa naapureille vähiten haittaa.

12. Vantaan Opaalin hallitus, 25.3.2014
Asunto-osakeyhtiö Vantaan Opaali, Eräkuja 1, on antanut lausuntonsa naapuritontin Eräkuja 2 tontinkäyttösuunnitelmista 21.1.2014. Vantaan Opaalin hallitus on edelleen em. lausunnossa esille tuotujen näkökohtien kannalla.

Esitämme tässä näkemyksemme asukastilaisuudessa 18.3.2014 esitetyistä tontinkäyttövaihtoehdoista.

Vantaan Opaali kannattaa vaihtoehtoa C, joka sijaitsee poikittain Eräkujaan nähden. Vastustamme jyrkästi vaihtoehtoja A ja B.

Perusteluina esitämme:

Vaihtoehdoissa A ja B uusi asuinrakennus sijaitsisi Eräkujan toisella puolella vastapäätä Eräkuja 1:n A-portaan asuntoja siten, että ikkunalinjat olisivat samansuuntaisia. Eräkuja 1:n A-portaan 14 asunnon olohuoneet, keittiöt, parvekkeet ja useimmat makuuhuoneet eli pääasialliset oleskelutilat ovat Eräkujalle päin. Huoneistoista toisiin olisi suorat näkymät, mikä ei ole hyväksyttävissä asumisviihtyisyyden ja yksityisyyden suojan kannalta.

Lisäksi Eräkujan suuntaiset rakennukset pimentäisivät pahasti Eräkuja 1:n asunnot ja hävittäisivät tämänhetkisen luonnonmaiseman.

Tehtyjen tutkimusten mukaan asunnonostajille valoisuus ja avarat näkymät kuuluvat tärkeimpien valintakriteereiden joukkoon.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan asemakaava ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen.

Esitetyt vaihtoehdot A ja B aiheuttaisivat Eräkuja 1:n asukkaille todella merkityksellistä elinympäristön heikkenemistä. Vaikka vaihtoehto C:kin aiheuttaa elinympäristölle heikkenemistä, on se esitetyistä vaihtoehdoista kokonaisuuden kannalta selvästi paras.

Vantaan Opaalin hallitus pitää ainoana mahdollisena jatkotyön pohjana vaihtoehtoa C.

Haluamme, että taloyhtiöllemme tiedotetaan aina, kun asemakaavaehdotusta kehitetään eteenpäin.

Vantaan Opaalin hallitus, 25.3.2014

► Kaavamuutoksen pohjaksi on valittu vaihtoehto C, joka täyttää täydennysrakentamistavoitteen ja aiheuttaa vähiten haittaa.

13. Tuulikki ja Risto Rinne, 7.4.2014
Olemme ehdottomasti vaihtoehto C puolella. Kerroksia ei pitäisi olla kuin viisi. Korkeampi rakennus varjostaisi tosi pahasti meidän taloamme.

► Kaavaehdotus perustuu vaihtoehtoon C. Uusi talo sijaitsee Eräkuja 1:n luoteispuolella ja varjostaa Eräkuja 1:n luoteisnurkkaa vain talviaikana 20.3. – 29.3. klo 18.32 jälkeen ja kesäaikana 30.3. – 18.9. klo 19.32 jälkeen (2014). Eräkuja 1:n lounaisnurkkaa uusi talo varjostaa vain kesäaikana 6.5. - 9.8. klo 21.30 jälkeen (2014). Tällöin aurinko paistaa kuitenkin jo matalalta ja kaupunki on yleisesti varjoinen. Uusi talo ei varjosta lainkaan 19.9. – 19.3. (2014), koska aurinko ehtii laskea. Tontilla on myös varjostavia puita.

14. Asunto Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4 / Louhelan Huolto Oy, Tiina-Maaria Päivinen, isännöitsijä, sähköposti saapunut 3.7.2014:

As Oy Kaarenmäki, Eräkuja 4, on saanut rakennusluvan, lupatunnus 14-0630-D, piha-alueiden kunnostukseen. Työ sisältää mm. salaojien uusimisen. Urakassa tullaan työskentelemään myös naapuritontin puolella, koska vss-poistumisluukku ja iv-putki sijaitsee ko. tontilla, kts. liitekuva. YIT tulee rakentamaan Eräkuja 2 tontille uuden kerrostalon. Rakentamisen suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon naapuriyhtiön vss-luukun ulottuminen tontille.

Alla olevassa Olkkolan viestissä viitataan siihen, että merkintää rasitteesta ei ole. Koko aluehan on aikanaan ollut Puolimatkan omistuksessa, joten rasitesopimuksia tuskin on tehty.

As Oy Kaarenmäki on toimittanut liitteenä olevan mielipiteen kaupungille kaavatyön yhteydessä, kts. mielipiteen kohta 2. [Liitteenä mielipide nro 10, katso se.]

► *Asia on ilmoitettu 3.7.2014 YIT:lle / Kari Kuittinen.*

MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu

MRL 66 § mukainen viranomaisneuvottelu ei ollut tarpeen.

4.4 Asemakaavamuutoksen tavoitteet

Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Tavoitteena on sovittaa uusi asuinkerrostalo nykyisen toimistorakennuksen paikalle siten, että se kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti tukee ja täydentää nykyistä ympäristöä. Paikka on näkyvä ja kaupunkikuvallisesti merkittävä. Tavoitteena oli myös saada liike- tai työtilaa maantasokerrokseen. Kaavamuutoksella tehostetaan Louhelan keskustan ja juna-aseman lähistön maankäyttöä.

Kaupungin tavoitteet

Vantaan tasapainotetun strategian kriittiset menestystekijät:

Kaupunkikasvun hallinta: Kaavoitus ja rakentaminen suunnataan siten, että teknisten palveluiden runkoverkostot ja peruspalvelut ovat tehokkaassa käytössä ja niiden ylläpito taloudellisten resurssien rajoissa.

Valtuustokauden 2013-2016 strategisia päämääriä ovat mm.:

”Kaupunkirakenne ja palvelurakenne tukeutuvat raideliikenteeseen ja joukkoliikenteeseen”, jonka mittarina on mm. asukasmäärän kehittyminen asemien läheisyydessä.

”Keskustat ovat eläviä, uudistuvia ja turvallisia”, jonka mittarina on mm. keskustojen valmistuvien kaavojen kerrosala/ vuosi.

Vantaan Maankäytön sitova tavoite vuodelle 2014 on tehostaa keskustojen ja juna-asemien lähistön maankäyttöä.

● Vertailu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava, joten vertailu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan ei ole tarpeen (MRA 25 §). Asemakaavamuutos edistää asuntotuotantoa, täydentää kaupunkirakennetta ja hyödyntää olevaa joukkoliikennettä ja kunnallistekniikkaa eikä ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Asemakaavamuutos on myös maakuntakaavan mukainen.

● Vertailu yleiskaavaan
Asemakaavamuutos sijoittuu yleiskaavan keskustatoimintojen alueelle, joka sallii asumista, ja on oikeusvaikutteisen yleiskaavan mukainen.

● Vertailu voimassa olevaan asemakaavaan
Virasto- ja hallintorakennusten korttelialue (YH) muuttuu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Rakennusoikeus ja kerrosluku kasvavat.

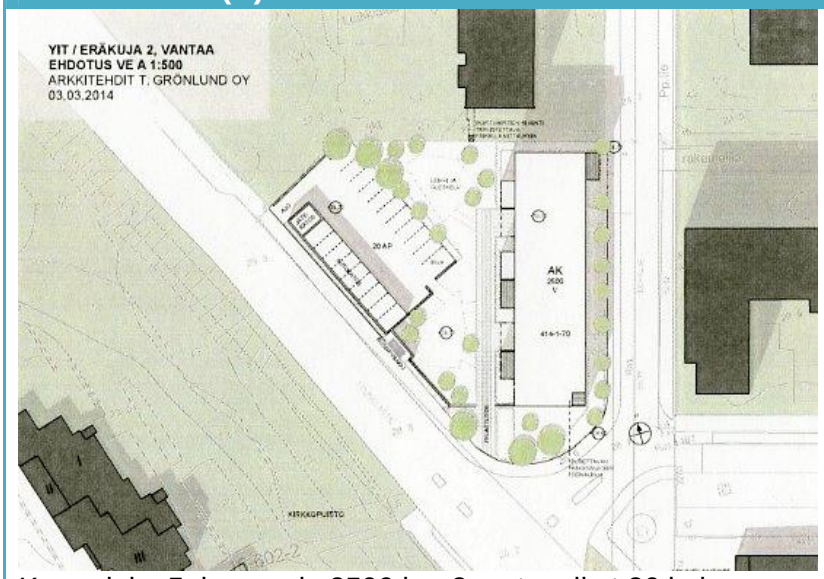
● Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet
Tavoitteena oli kaavoittaa uudisrakennus täydennysrakentamistavoitteen mukaisesti, mutta aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa naapureille.

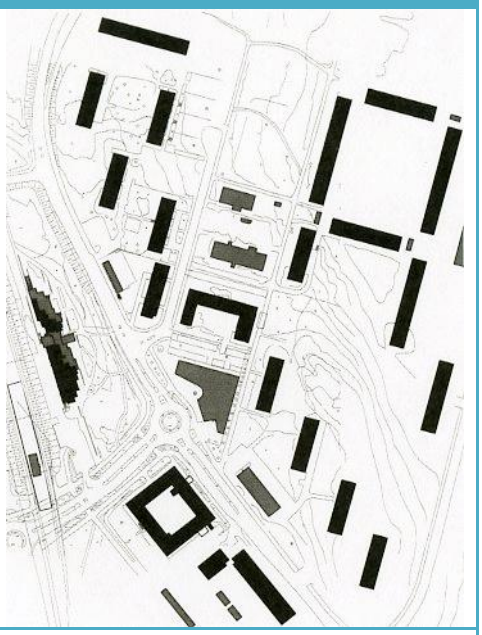
4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Kaava-alueelle tutkittiin eri vaihtoehtoja kuinka asuinkerrostalo, pysäköinti- ja piha-alue sijoittuisivat tontille. Vaihtoehdot suunnitteli Arkkitehdit T. Grönlund Oy yhdessä YIT Rakennus Oy:n ja kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

Kaupunkisuunnittelussa käytyjen neuvottelujen sekä asukastilaisuuksissa ja mielipiteissä saadun palautteen perusteella jatkosuunnittelun pohjaksi valittiin vaihtoehto 6 (C).

Vaihtoehto 1 (A)

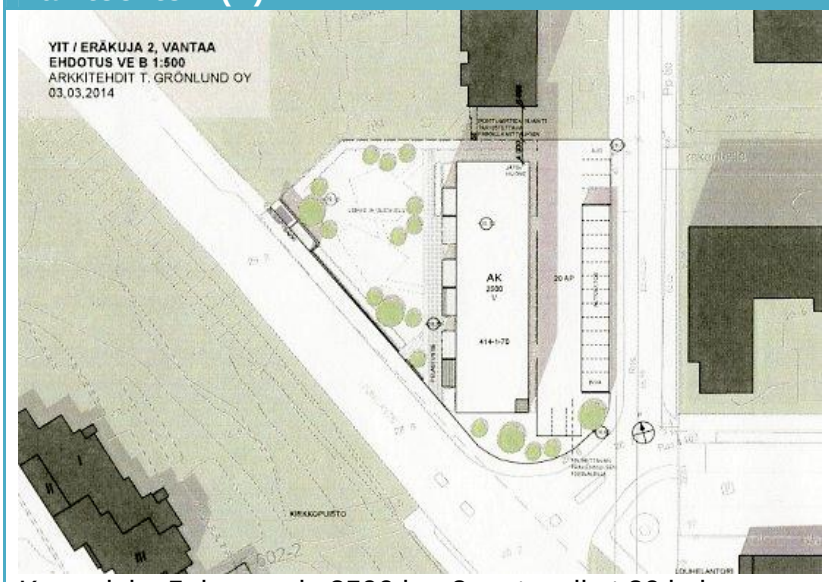

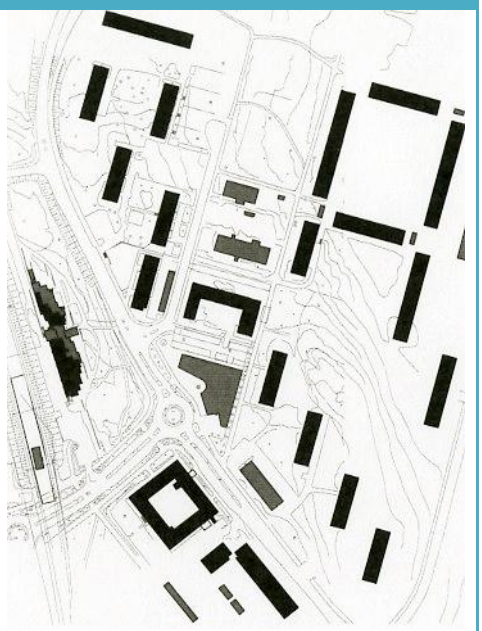
Kerrosluku 5, kerrosala 2500 k-m2, autopaikat 20 kpl

Plussaa
+ Ehdotus noudattaa Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta ja on myös nykyisen toimistotalon suuntainen
+ Muodostaa Louhelan keskustasta eheän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden Louhelantieltä katsottuna, kun kolme uutta päätyä ovat samassa linjassa
+ Esitetyn kaltainen ja suuntainen massa oli Eräkuja 1:n asemakaavan 152100 vaihtoehtotarkasteluissa (joskin massa oli Eräkuja 1:n siiven pituinen, eli nyt esitettyä lyhyempi)
+ Leikki- ja oleskelupiha sijoittuu riittävän kauas Louhelantiestä
+ Autokatos muodostaa pihalle melusuojaa
+ Uuden talon parvekkeet pääosin länteen päin

Miinusta
– Uusi asuintalo tulisi Eräkuja 1:n asuntojen näkymien ja parvekkeiden eteen (osa Eräkuja 1:n asunnoista suuntautuu yksinomaan Eräkujalle länteen)
– Peittää, varjostaa, vie avaruutta ja parvekkeiden yksityisyyttä Eräkuja 1 kadun puoleisilta asuinnoilta
– Tontilleajo vilkkaalta Louhelantieltä

Vaihtoehto 2 (B)

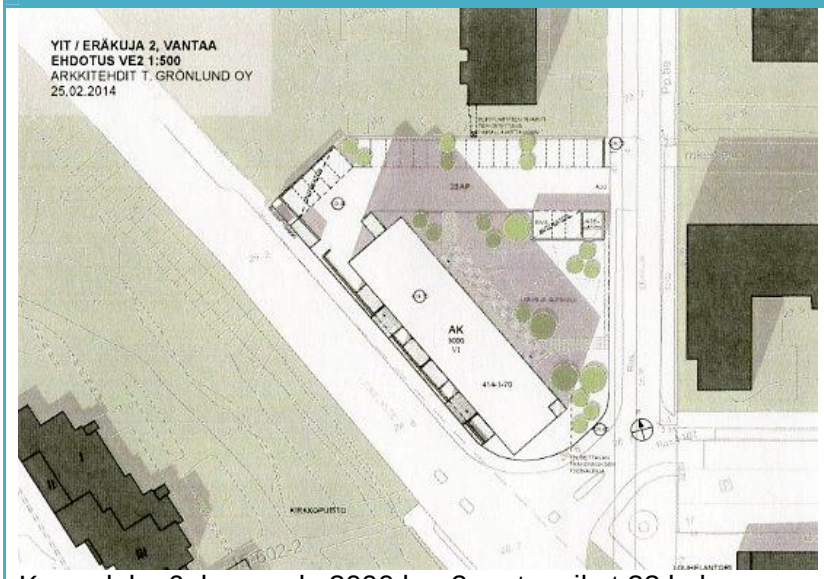

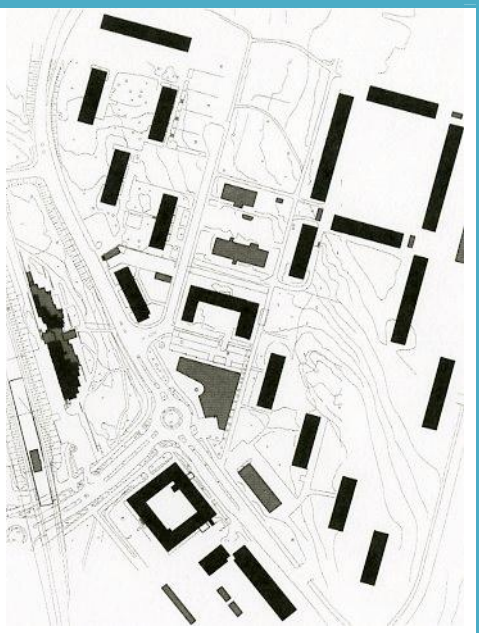
Kerrosluku 5, kerrosala 2500 k-m2, autopaikat 20 kpl

Plussaa
+ Uusi talo kauempana Eräkuja 1:n talosta
+ Liittymä Eräkujalta
+ Varjostus kadulle ja parkkipaikalle, ei pihalle
+ Eteläpääty merkitsee risteyksen

Miinusta
– Talo tulee Eräkuja 1:n ja 4:n eteen
– Katutilaa rajaa autokatos.
– Talojen välissä on vain asfalttia ja autokatos

Vaihtoehto 3

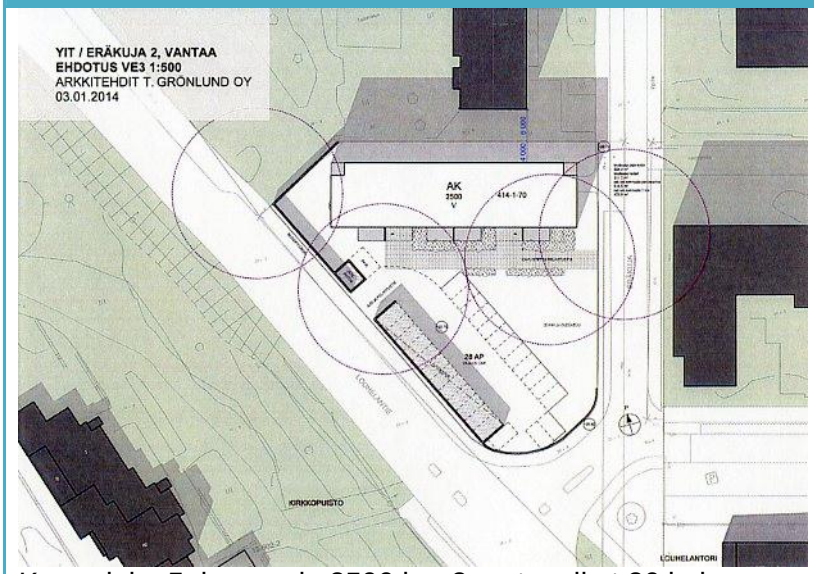

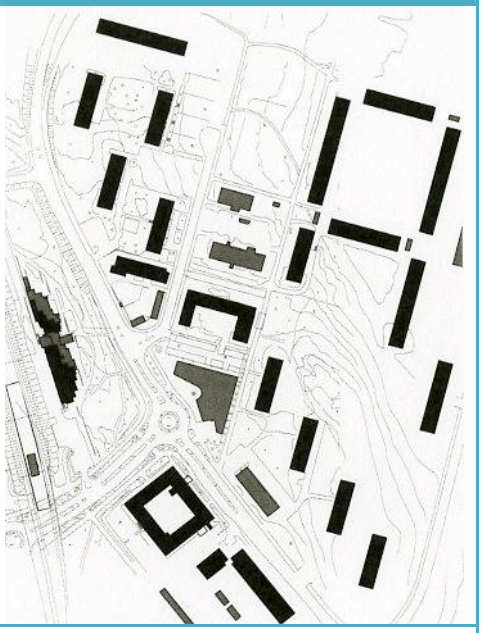
Kerrosluku 6, kerrosala 3000 k-m2, autopaikat 23 kpl

Plussaa
+ Talo rajaa Louhelantietä, mutta muut saman-suuntaiset rakennukset ovat kaukana
+ Talo **s**uojaa pihaa melulta
+ Maisemat, parvekkeet kirkolle lounaaseen
+ Etäisyys Eräkuja 1:een ja 4:ään isompi
+ Eräkuja 1:n asuntojen valoisuuden ja näkymien pääasiallinen säilyminen
+ Massa ei katkaise Eräkuja 4:n maisemia ja pihatilan avautumista etelään
+ Ajoliittymä Eräkujalta

Miinusta
– Ehdotus ei noudata Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta
– Suhde kirkkoon, jääkö kirkolle tarpeeksi tilaa?
– Talo kilpailee kirkon kanssa.
– Parvekkeet bussipysäkin kohdalla pääkadulle
– Piha koko päivän talon varjossa
– Talo varjostaa pihaa
– Bussipysäkki aivan ikkunoiden edessä

Vaihtoehto 4

Kerrosluku 5, kerrosala 2500 k-m2, autopaikat 20 kpl

Plussaa

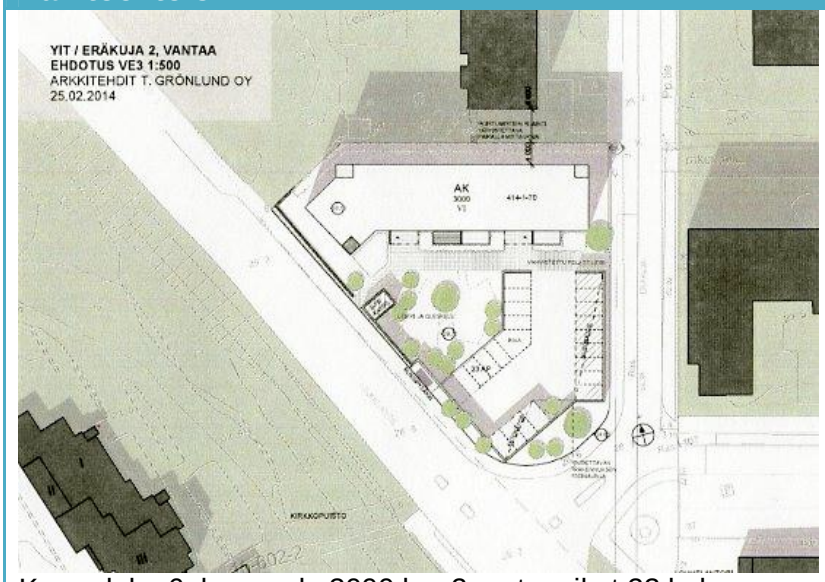
+ Asukkaiden toive, ei heikennä Eräkuja 1:n asuntojen näkymiä, valoisuutta jne.
+ Jättää kirkolle tilaa

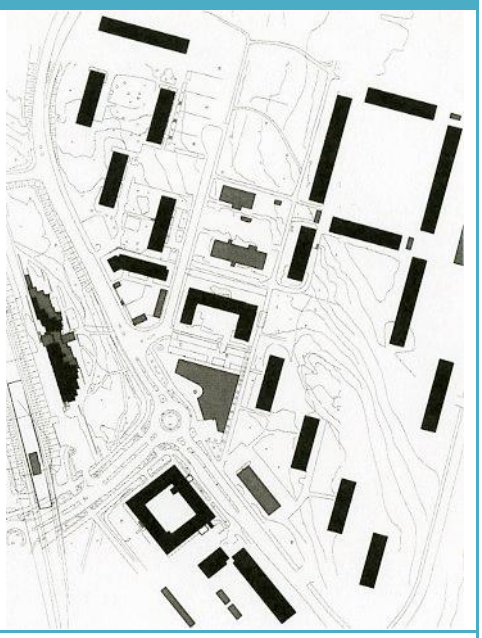
Eräkuja 1:n taloyhtiön listaamia plussia:
+ Uudet ja vanhat asukkaat saavat paremmat näkymät asunnoista, eikä massa pimennä olemassa olevia asuntoja
+Tonttiliittymä voidaan sijoittaa Eräkujalle
+ Asunnot kauempana Louhelantiestä
+ Uusien asuntojen parvekkeet etelään

Miinusta

– Ehdotus ei noudata Louhelan alkuperäistä kaupunkirakenteellista ideaa talojen suuntauksesta; itä-länsi-suuntaisia massoja on vain kortteleiden pohjoisosissa.
– Poikittainen massa sulkee Louhelantielle avautuvat pihatilat ja rajaa vanhan korttelin Louhelantiestä.
– Kaupunkikuvallisesti huonoin, ei rajaa eikä jäsennä keskeistä kaupunkitilaa etelässä, Louhelantien ja Eräkujan risteyksessä, Louhelan keskustassa.
– Autokatoksen / muurin tulisi kiertää mahd. koko etelä kärki pihan melusuojauksen takia (kaupunkikuva?!).
– Uuden rakennuksen ikkunat tuijottavat vanhan talon seinää.
– Heikentää jonkin verran Eräkuja 4:n maisemia kirkolle ja lounaaseen.
– Varjostaa Eräkuja 4:n pihaa
– Tontilleajo vilkkaalta Louhelantieltä

Vaihtoehto 5

Kerrosluku 6, kerrosala 3000 k-m2, autopaikat 23 kpl

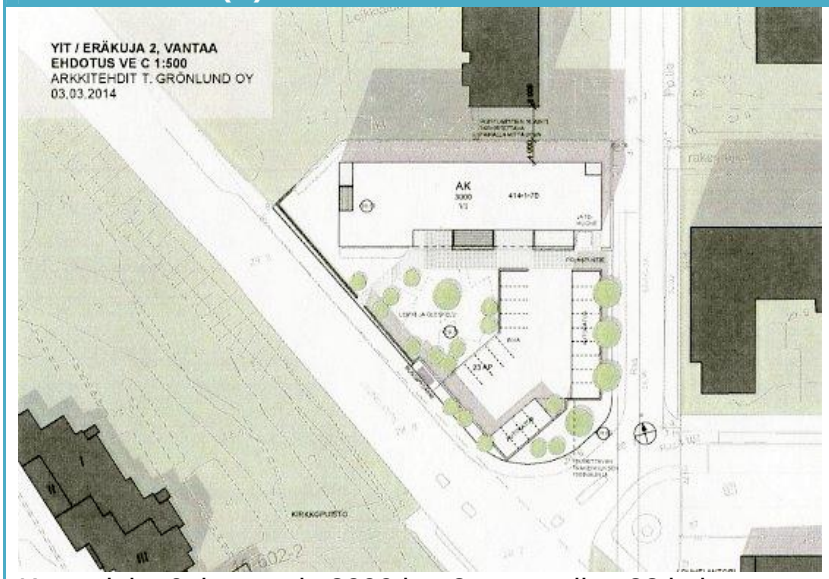
Plussaa

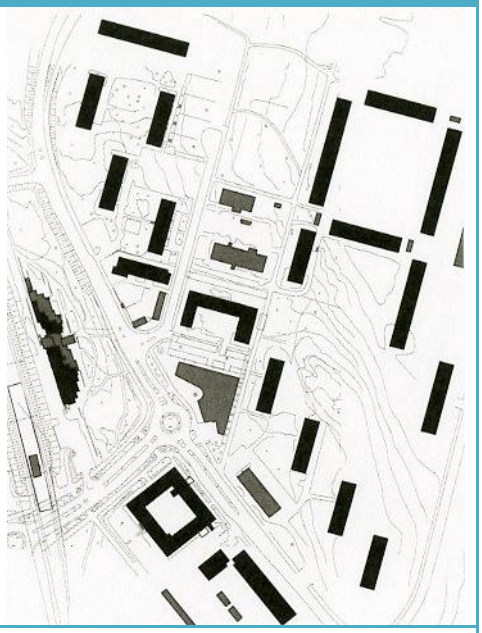
+ Talo ei ole Eräkuja 1:n edessä
+ Parvekkeet pihalle etelään
+ Suojaisa ja valoista sisäpiha
+ Parantaa myös Eräkuja 1:n alimpien kerrosten tilannetta

Miinusta

– Talo on Eräkuja 4:n makuuhuoneiden ikkunoiden edessä, mutta muiden huoneiden näkymät säilyvät
– Päädyn kääntö Louhelantietä vastaan jää yksittäiseksi aiheeksi
– Yksi parveke on varjossa

Vaihtoehto 6 (C)

Kerrosluku 6, kerrosala 3000 k-m2, autopaikat 23 kpl

Plussaa

+ Uusi asuintalo jää kauas Eräkujan risteyksestä, jolloin kaupunkikuvan muodostuminen jää autokatoksen varaan.
+ Talo ei sijoitu Eräkuja 1:n ikkunoiden eteen
+ Saadaan enemmän asuntoja kuin vaihtoehdoissa 1 – 4.

Miinusta

– Uusi asuintalo sijoittuu Eräkuja 4:n makuuhuoneiden ikkunoiden eteen, mutta muiden huoneiden näkymät säilyvät

Vaihtoehdoista saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

Naapurit olivat lähes yksituumaisesti vaihtoehdon 6 (C) kannalla, mikä valittiin kaavaehdotuksen pohjaksi. Vaihtoehto jättää tilaa arvokkaan kirkon ympärille.

Asemakaavamuutoksen suunnittelu

Kaavamuutoksen laati aluearkkitehti *Timo Kallaluoto*.
Kaavoitukseen osallistuivat
asemakaavasuunnittelija, arkkitehti *Anne Olkkola*,
asuntotuotannon kehittämispäällikkö *Tuula Hurme*,
tonttipäällikkö *Armi Vähä-Piikkiö*,
lupa-arkkitehti *Matti Kärki*,
liikenneinsinöörit *Jaana Virtanen*, *Pirjo Suni*
suunnitteluinsinööri *Elina Komulainen*,
maisema-arkkitehti *Laura Muukka*,
asumisen erikoisasiantuntija *Tomi Henriksson*,
kaavoitusinsinööri *Mikko Järvi*,
suunnitteluavustajat *Tarja Itätalo*, *Merja Hokkanen*.

Maanomistajan asiamiehenä toimi YIT Rakennus Oy / *Kari Kuittinen*.

YIT:n konsulttina toimi Arkkitehdit T. Grönlund Oy / *Tapio Grönlund*, *Anna Koskiahde*.

Luonnoksia on käsitelty Länsi-Vantaan aluetiimissä 5.3.2014 ja 19.3.2014.

5. Asemakaavan kuvaus

Näkymä Louhelantieltä etelästä. Graafisesta betonista tehty autokatos kehystää etelään avautuvaa asuinrakennusta. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 18.3.2014, täydennys Kallaluoto 24.7.2014.*

Kaavaratkaisu

Asemakaavamuutoksella muodostetaan asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK) ja katualuetta. Kaavamuutos mahdollistaa noin 43 uuden esteettömän ja parvekkeellisen asunnon rakentaminen, joiden keskipinta-ala on 60 h-m2 (arvio). Uusi kerrostalo sijoittuu poikittain Eräkujaan nähden, jolloin se häiritsee naapureiden näkymiä mahdollisimman vähän ja jättää avaran tilan arvokkaan kirkon ympärille.

Rakennusoikeutta olisi 3 000 k-m2 (kerrosneliömetriä) ja suurin kerrosluku kuusi (VI). Kaava-alueen kokonaispinta-ala on 8313 m2, josta asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK) on 2 438 m2 ja katualuetta 5975 m2. Tontin rakennusoikeus nousee nykyisen asemakaavan mukaisesta noin 965 k-m2:stä 3 000 k-m2:iin, jolloin tehokkuusluku olisi e = 1,23. Suurin sallittu kerrosluku on kuusi (VI).

Rakennusoikeudesta 200 k-m2 saa olla liike- ja toimistotiloja. Kaavassa annettavan kerrosalan lisäksi saa rakentaa porrashuonetiloja kussakin kerroksessa ja portaassa 15 m2 ylittävän osan, asukastiloja enintään 15 % rakennusoikeudesta sekä teknisiä tiloja.

Pysäköinti toteutetaan tontilla maanvaraisesti. Osa autopaikoista sijoittuu katuja rajaaviin autokatoksiin, joihin tulee viherkatot.

Kaavaratkaisun perustelut

Kaavamuutos on oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja kaupungin maankäyttötavoitteiden mukainen. Tontti sijaitsee Kehäradan aseman lähellä, joten tontin tehokas maankäyttö on perusteltua. Sijaintinsa puolesta paikka on keskeinen, sijaitsee lähellä palveluita ja soveltuu hyvin asumiseen. Melutilanne on otettu asemakaavassa huomioon.

Näkymä etelästä. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 18.3.2014.*

Liikenne

Kaavassa sovelletaan kaupunkisuunnittelulautakunnan 9.12.2012 hyväksymää pysäköintikokeilua, jonka mukaan autopaikkoja on varattava 1 km etäisyydellä Myyrmäen ja Martinlaakson rautatieasemista vähintään 1 ap / 130 k-m2.

Tontilla on nyt 12 autopaikkaa. Kaavamuutos tuottaa 23 autopaikkaa. Nykyinen liikennetuotos on noin 24 ajon/vrk, kaavamuutoksen mukainen liikennetuotos on noin 40 ajon/vrk, joten kaavamuutos lisää liikennettä noin 16 ajon/vrk.

Louhelantielle varataan lisää katualuetta bussipysäkkiä ja pysäkkikatosta varten. Liikkumisturvallisuutta paranee, kun Louhelantien varren jalankulku- ja pyörätietä levennetään ja Louhelantieltä poistuu ajoliittymä.

Kaupunkikuva

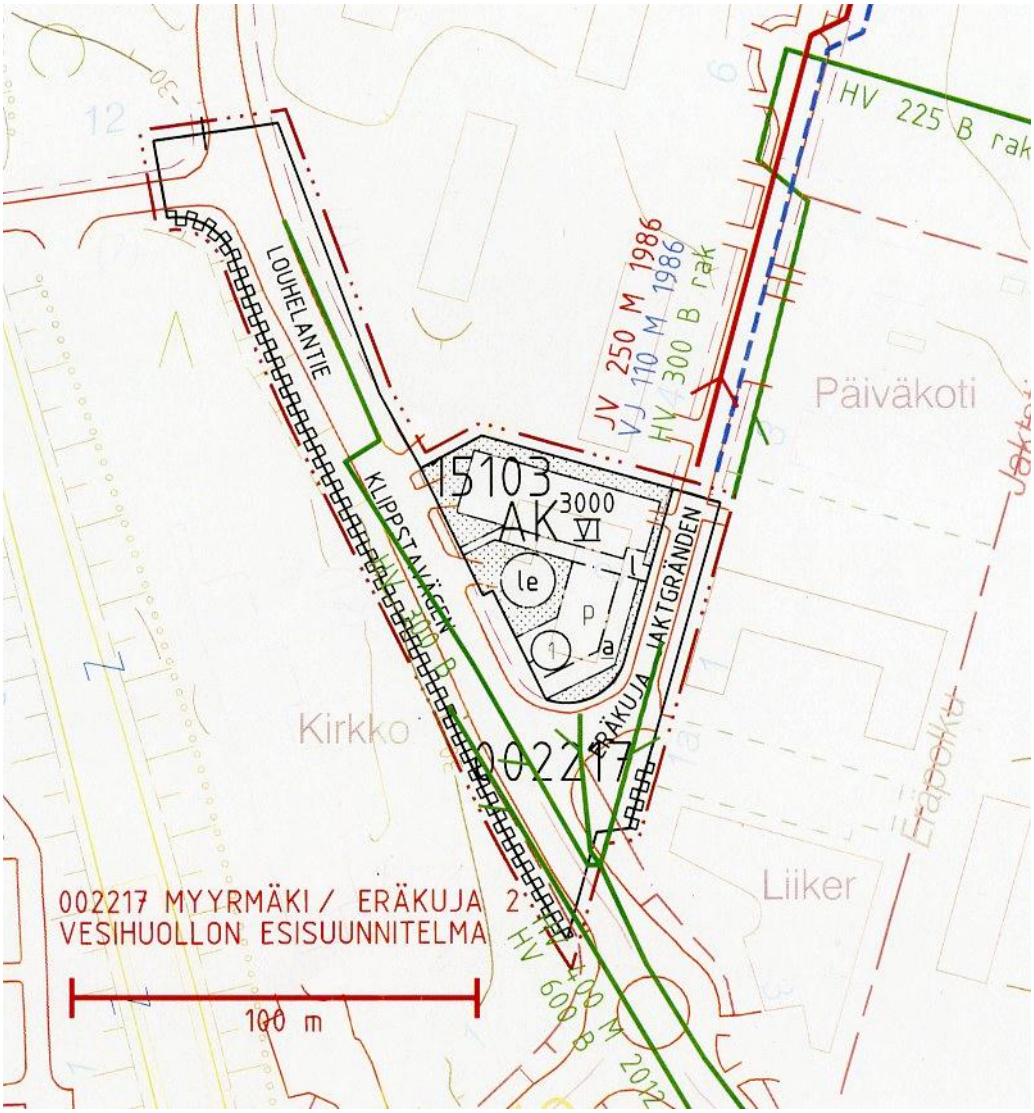
Louhelan keskusta täydentyy asuinkerrostalolla, jonka julkisivumateriaaleiksi määritellään vaalea rappaus. Kadun varteen voidaan rakentaa liike- tai toimistotilaa. Tonttia rajataan autokatoksin, muurein ja istutuksin.

Asuminen

Tontille rakennetaan noin 43 uutta esteetöntä asuntoa, joiden keskipinta-ala on noin 60 h-m2 (arvio).

Palvelut ja työpaikat

Nykyisten toimistotilojen tilalle rakennetaan asuntoja ja asukkaita palvelevia tiloja. Katutason liike- tai toimistotiloihin sijoittuu mahdollisesti uusia työpaikkoja.

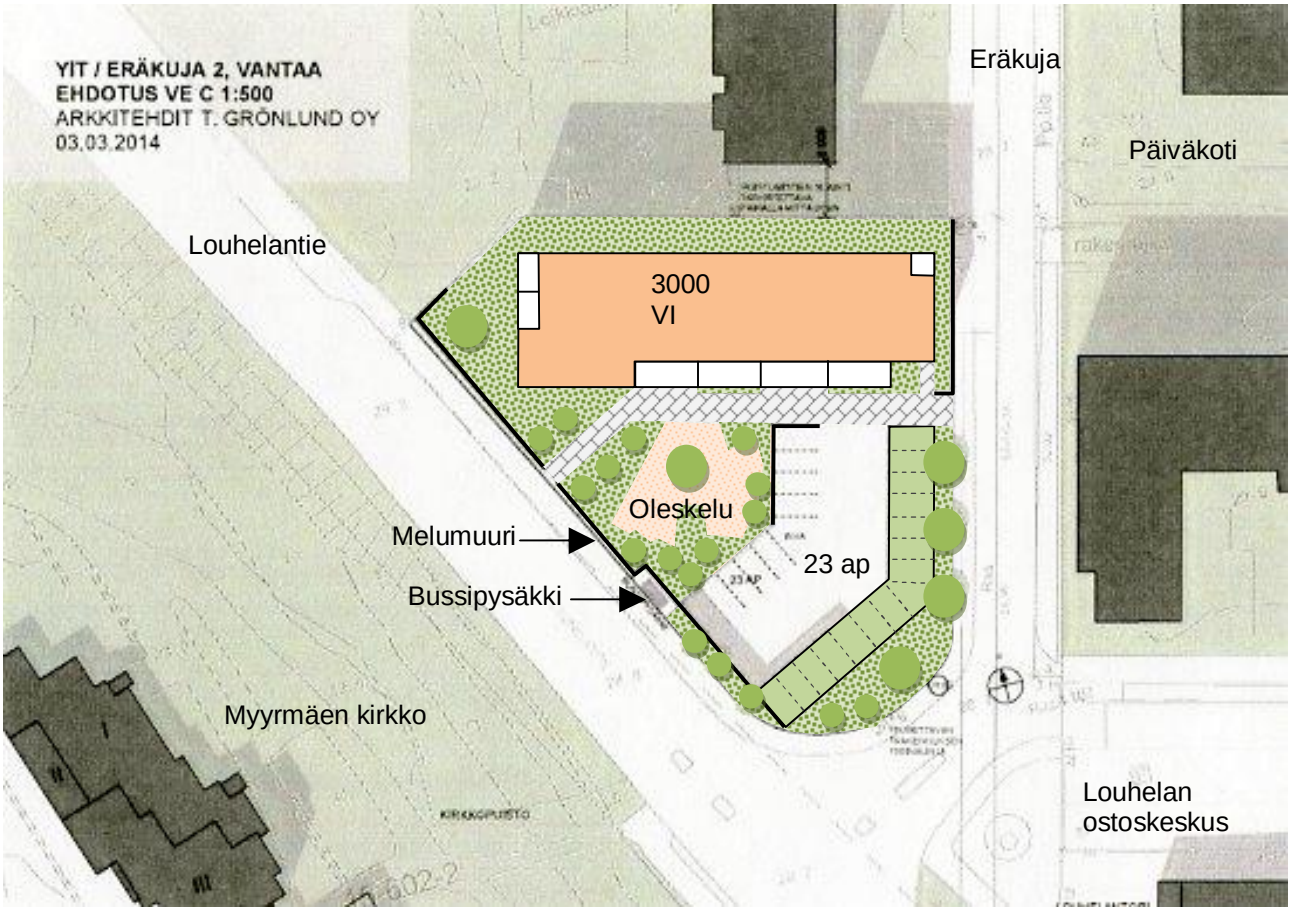

Vesihuollon esisuunnitelma. – *Elina Komulainen 26.8.2014.*

Vesihuolto

Kaavamuutos ei aiheuta yleisen vesihuollon rakentamista ja nykyisen verkoston kapasiteetti on riittävä. Tontin vesihuolto liitetään Eräkujan vesihuoltoverkostoon. Hulevesien osalta tontti voi liittyä Eräkujan tai Louhelantien hulevesiviemäreihin.

Muodostuvia hulevesiä tulee imeyttää tai viivyttää tontilla ennen vesien johtamista yleiseen verkostoon. Hulevesien hallintarakenteet tulee mitoittaa 10 minuutin sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha. Tontilta saa poistua mitoitussadetilanteessa samansuuruinen virtaama kuin sieltä poistuisi luonnontilassa. Tonttien tasaus tulee suunnitella siten, että tulvatilanteessa vesi voi kertyä piha- ja pysäköintialueille hetkellisesti. Tämä tulvamitoitus tehdään 30 minuuttia kestävälle sateelle, jonka rankkuus on 167 l/s/ha. Tätä suurempia sadetilanteita varten tulee suunnitella hallittu tulvareitti tontilta yleisille alueille. Tontin hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupaa haettaessa.

Asemapiirros, luonnos. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 3.3.2014, täydennys Kallaluoto.*

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kaavassa annetaan määräyksiä rakennuksen arkkitehtuurista, liittymisestä kaupunkikuvaan, pysäköinnistä, istutuksista ja piha-alueen järjestelyistä. Määräyksillä pyritään yhtenäiseen ja eheään kaupunkikuvaan vuonna 2010 Eräkujan itäpuolelle valmistuneen rakennuksen kanssa.

5.3 Aluevaraukset

Asuinkerrostalojen korttelialue AK

Alueelle saa rakentaa kuusikerroksisen 3000 suuruisen asuinkerrostalon, josta liike- ja toimistotiloja saa olla 200 k-m2.

Katualueet

Nykyisestä kiinteistöstä muodostetaan osin Louhelantien ja Eräkujan katualueita.

Tonttijako

Asemakaava sisältää tonttijaon.

Ympäristön häiriötekijät

Asuntojen ääneneristävyydeksi ΔL lento- ja katumelua vastaan määrätään vähintään 32 dB, mutta 16 metriä lähempänä Louhelantietä kuitenkin vähintään 35 dB. Parvekkeet on lasitettava. Pihamelua torjutaan 2,0 metriä korkealla betonimuurilla.

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Kaavaan liittyy riittävät kaavamääräykset, joten erillinen rakentamisohje ei ole tarpeen.

Maankäytön muutos

Nykyinen koko tilan pinta-ala on 3381 m2, siitä rakennuskaavatontin pinta-ala on noin 2413 m2, josta laskettu rakennusoikeus noin 965 k-m2.
Uuden tontin pinta-ala on 2438 m2 ja rakennusoikeus 3 000 k-m2.
Nykyisestä kiinteistöstä tulee kaupungin katualueeksi 943 m2.

Nimistö

Nykyiset kadunnimet
- Eräkuja – Jaktgränden (1968), nimeämisperuste ei ole tiedossa.
- Louhelantie – Klippstavägen (1968), asuinalueen mukaan.

5.4 Kaavamuutoksen vaikutukset

Vaikutukset maisemaan ja yhdyskuntarakenteeseen

Hanke on kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukainen. Uudisrakentaminen sijoittuu jo rakennetulle alueelle eikä sillä ole laajoja maisemallisia vaikutuksia eikä vaikutusta alueen luontoarvoihin. Hanke on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä, sijoittuu olevien palvelujen ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien yhteyteen ja hyödyntää olevaa yhdyskuntatekniikkaa.

Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan

Kaavamuutos täydentää Louhelan keskustan kaupunkirakennetta. Hankkeen myötä puretaan nykyinen kaksikerroksinen toimistorakennus ja rakennetaan uusi kuusikerroksinen asuinkerrostalo autokatoksineen. Hankkeella on paikallisia vaikutuksia katunäkymiin ja näkymiin nykyisistä asunnoista. Kirkon ympäristö jää avoimeksi ja uusi rakentaminen kehystää kirkkoa. Suhdetta nykyisiin asuinkerrostaloihin on arvioitu vaihtoehtotarkastelussa.

Vaikutukset liikenteeseen

Louhelantien liikenneturvallisuus ja -sujuvuus paranee, kun Louhelantien tonttiliittymä poistuu ja jalankulku- ja pyörätietä levennetään. Katualueen mitoituksessa on huomioitu katoksen sijoittaminen bussipysäkin yhteyteen. Eräkujan liikenne kasvaa noin 70 ajon/vrk, mikä ei vaikuta Louhelantien ja Eräkujan katuliittymän toimivuuteen.

Sosiaaliset vaikutukset

Hanke tarjoaa uusia kysyntään vastaavia esteettömiä ja parvekkeellisia asuntoja. Tontille muuttaa uusia omistusasunnon hankkivia asukkaita. Alueesta tulee elävämpi eri vuorokaudenaikoina, kun asuminen syrjäyttää toimistorakennuksen, joskin tämä yksipuolistaa Louhelaa toiminnallisesti. Kehärata tulee kuitenkin yhdistämään Louhelan laajoihin yritysalueisiin, aluekeskuksiin ja lentokenttään.

6. Asemakaavan toteutus

Asemakaavaan liittyy toteuttamissopimus.

Asuntotontin toteuttaa YIT Rakennus Oy ja rakentaminen voi alkaa, kun kaavamuutos tullut voimaan ja rakennushanke on saanut rakennusluvan.
Katualue siirtyy kaupungin omistukseen.
Louhelantien katualueen muutokset ja bussikatoksen rakentaminen edellyttää katusuunnitelmaa, joka tulee erikseen nähtäville.
Asemakaava ei aiheuta uutta vesihuollon rakentamista.
Rakennusluvasta ilmoitetaan naapureille ja rakennuspaikalla (MRL 133 §).
Asuinkerrostalon on arvioitu valmistuvan 2015 – 2016.

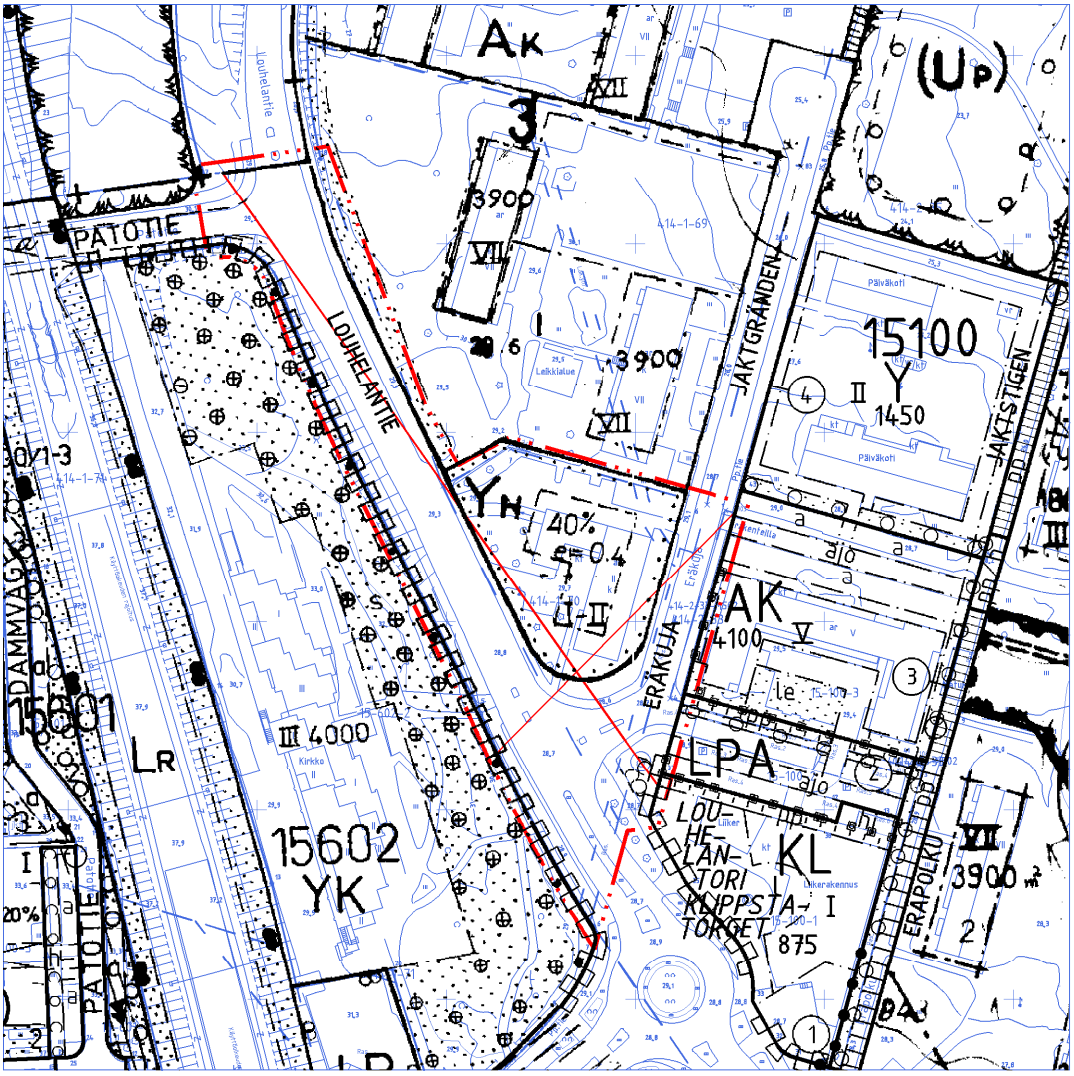
Vantaalla 15.9.2014

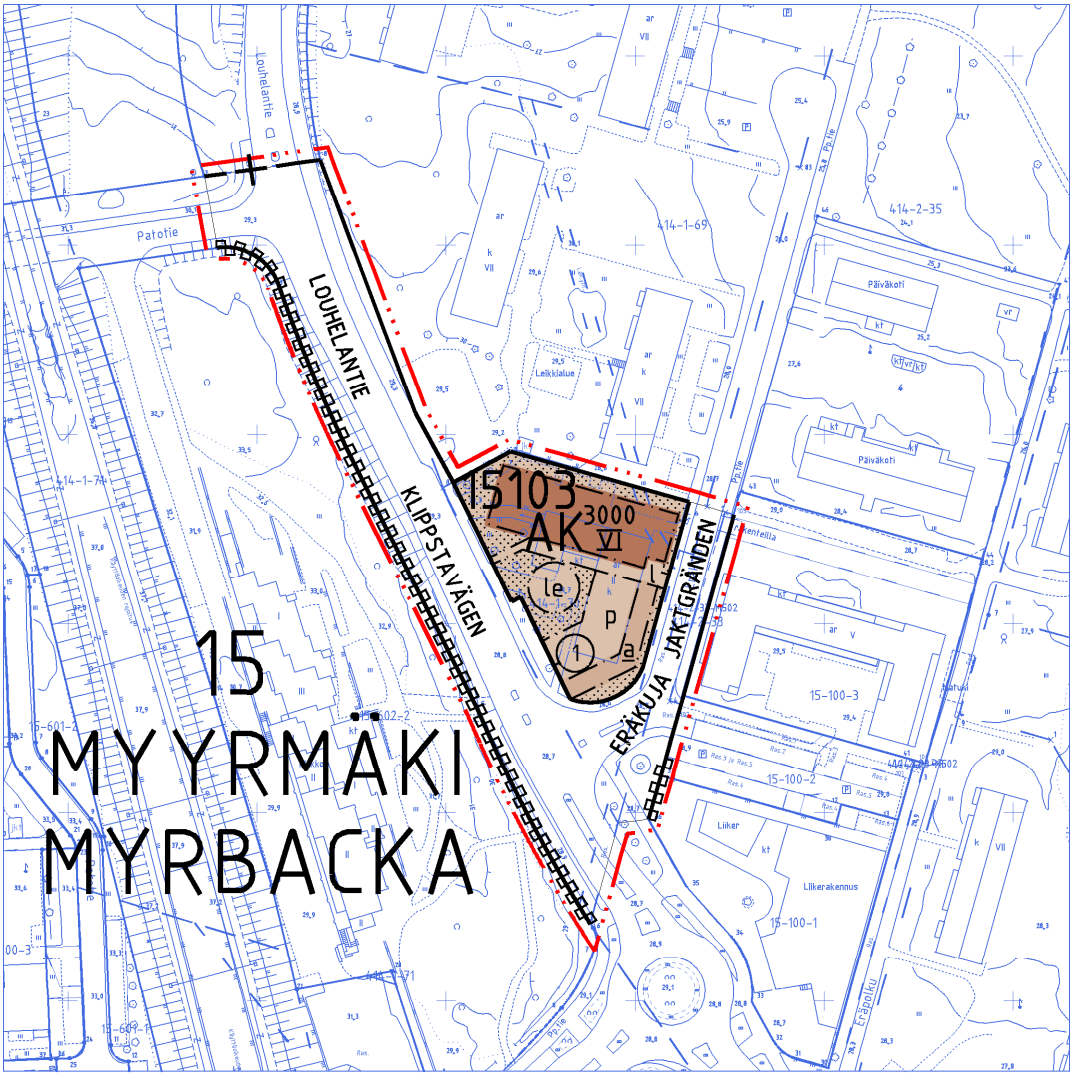
VANTAAN KAUPUNKI
Kaupunkisuunnittelu
Länsi-Vantaan asemakaavayksikkö

Timo Kallaluoto
Aluearkkitehti

Laatijan yhteystiedot:
Vantaan kaupunki, kaupunkisuunnittelu, Timo Kallaluoto, Kielotie 28, 01300 Vantaa
p. (09) 8392 2675, timo.kallaluoto@vantaa.fi

Asemakaavan muutosehdotus

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

0 50 100m

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer	1 / 3
002217	15.9.2014	684491, 684492	

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 15

MYYRMÄKI

Asemakaavan muutos
(Entinen Louhela rakennuskaava)

Kortteli 15103 sekä katualuetta.
(Osa kumoutuvan asemakaavan korttelia 3 sekä katualuetta.)

Asemakaavan muutos
Katualuetta.

Tonttijako
Kortteli 15103.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 15

MYRBACKA

Ändring av detaljplanen
(Ändring av den gamla byggnadsplanen för Louhela)

Kvarteret 15103 samt gatuområde.
(En del av kvarter 3 samt gatuområdena i den plan som upphävs.)

Ändring av detaljplanen
Gatuområde.

Tomtindelningen
Kvarteret 15103.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

— · · · — 3 m kaava- alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK Asuinkerrostalojen korttelialue.

Rakennusoikeus
Rakennusalalla saa olla maantasokerroksessa liike- ja toimistotiloja enintään 200 k-m² rakennusoikeudesta.

Asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi saa rakentaa asumista palvelevia asunnon ulkopuolisia varastoja, väestönsuoja-, huolto-, askartelu-, sauna- ym. tiloja yhteensä 15 % sallitusta kerrosalasta.

Porrashuoneiden 15 k-m² ylittävän osan kussakin kerroksessa saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Asemakaavassa osoitetun kerrosalan ja kerrosluvun lisäksi saa rakentaa teknisiä tiloja, jotka tulee sovittaa rakennuksen arkkitehtuuriin.

Jokaisesta porrashuoneesta tulee olla suora uloskäynti leikki- ja oleskelualueelle.

Parvekkeet ja erkkerit eivät saa ylittää rakennusalueen rajaa.

Asuinrakennukseen tulee sijoittaa jätehuone, jossa tulee olla riittävät tilat jätteiden lajitteluun.

Polkupyöräpaikkoja on varattava vähintään 1 kpl / asuinhuone, joista 50 % helposti käytettäviä.

Katot ja julkisivut
Rakennusten ja katosten tulee olla arkkitehtonisesti korkeatasoisia ja tehty korkealuokkaisista materiaaleista.

Asuintalon tulee olla arkkitehtuuriltaan moderni, suoraviivainen ja vähäeleinen.

Rakennuksissa tulee olla loiva pulpetti- tai tasakatto, jonka kaltevuus saa olla enintään 1:8.

Kattomateriaalin tulee olla asuinkerrostalossa vihreä kattohuopa sekä autokatoksissa ja talousrakennuksissa viherkatto.

Asuinrakennusten julkisivujen umpiosien tulee olla pääosin rapattuja ja värityksetään vaaleita. Parvekkeiden ja terassien taustaseinät saavat olla puuverhoiltuja ja tummempia.

DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

Byggnadsrätt
På byggnadsytan i bottenplan får vara affärs- och kontorslokaliteter i högst 200 m²-vy av byggnadsrätten.

Utöver den våningsyta som anvisats i detaljplanen får byggas sådana förråd, skyddsrum, service-, hobby- och bastuutrymmen samt andra utrymmen utom bostaden, vilka betjänar boendet, på sammanlagt 15 % av den tillåtna våningsytan.

Utöver den våningsyta som anvisats i detaljplanen får byggas trapphus som överskrider 15 m²-vy i varje våning.

Trapphus ska ha naturligt ljus.

Utöver den våningsyta och det våningsantal som anvisats i detaljplanen får byggas tekniska utrymmen, som ska anpassas till byggnadens arkitektur.

Varje trapphus ska ha en direkt utgång till lek- och vistelseområdet.

Balkonger och burspråk får inte överskrida gränsen för byggnadsytan.

Bostadsbyggnaden ska förses med ett avfallsrum, som har tillräckliga utrymmen för avfallssortering.

Cykelplatser ska reserveras minst 1 st. / bostadsrum, av vilka 50 % lättillgängliga.

Tak och fasader
Byggnaderna och skärmtaken ska vara arkitektoniskt högklassiga och gjorda av högklassiga material.

Bostadshuset ska ha en modern arkitektur, rätlinjig och sparsmakad.

Byggnaderna ska ha ett svagt sluttande pulpettak eller flackt tak, vars luting får vara högst 1:8.

Takmaterialet ska vara grön takfilt i bostadsbyggnaden och gröntak i bilskyddar och i ekonomibyggnader.

De slutna delarna av byggnadernas fasader ska huvudsakligen vara putsade och i ljusa nyanser. Balkongernas och terrassernas fondväggar får vara träklädda och mörkare till färgen.

Ikkunat tulee sijoittaa pääosin mahdollisimman lähelle julkisivun ulkopintaa. Ikkunoissa tulee olla mahdollisimman vähän puitejakoja.	Fönstren ska placeras huvudsakligen så nära fasadytan som möjligt. Fönstren ska ha så få spröjsindelningar som möjligt.
Maantasokerroksen julkisivu ei saa antaa umpinaista vaikutelmaa.	Fasaden på marknivån får inte ge ett slutet intryck.
Porrashuoneiden ja maantasokerroksen julkisivuissa tulee käyttää laajoja lasipintoja.	I fasaderna i trapphusen samt i bottenplanet ska användas stora glasytor.
Parvekkeet on lasitettava.	Balkongerna ska inglasas.
Autokatoksen seinät tulee olla 2,0 metriä korkeita meluseiniä ja graafista betonia, jonka yli viherkatto leijuu. Autokatos tulee rakentaa yhtenäiseksi.	Väggar i bilskydd ska vara 2,0 meter höga bullerväggar och av grafisk betong, vars över gröntaket svävar. Bilskydd ska byggas enhetligt.
Asuntojen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL lento- ja katumelua vastaan tulee olla vähintään 32 dB, mutta Louhelantietä vastaan 0 - 16 metriä katualueen rajasta kuitenkin vähintään 35 dB.	Ljudisoleringen ΔL mot flyg- och gatutrafikbuller i bostädernas ytterväggar ska vara minst 32 dB, men mot Klippstavägen 0 - 16 meter från gatugränsen ändå minst 35 dB.
Pihat Istutettava alueenosa tulee istuttaa puin, pensain ja varvuin.	**Gårdarna** Del av område som ska planteras, ska planteras med träd, buskar och ris.
Säilytettävät puut on suojattava rakentamisen aikana.	De träd som ska bevaras måste skyddas under byggandet.
Tontti tulee rajata katurajalla asuintalon kohdalta Louhelantietä ja Eräkujaa vastaan noin 0,5 metriä korkealla muurilla, joka on päällystetty luonnonkivellä.	Tomten ska gränsas på bostadshusets del av gatugränsen mot Klippstavägen och Jaktgränden med ca 0,5 meter högt mur som har yta av natursten.
Leikki- ja oleskelupaikka tulee rajata Louhelantietä vastaan 2,0 metriä korkealla melumuurilla, joka on graafista betonia.	Lek- och vistelseplats ska gränsas mot Klippstavägen med 2,0 meter högt bullermur som är av grafiskt betong.
Kulkuyhteydet Louhelantieltä ja Eräkujalta asuintalon sisäänkäynneille on kivettävä.	Gångförbindelser från Klippstavägen och Jaktgränden till bostadshusets ingångar ska stenas.
Piha- ja pysäköintialueet tulee jäsentää erilaisilla pinnoitteilla, istutuksin ja kiveyksin.	Gårds- och parkeringsområdena ska delas upp med olika slags ytbeläggningar, planteringar och stenläggningar.
Kulkutiet on kivettävä ja rajattava reunakivellä tai tukimuurilla istutusalueista.	Gång- och cykelvägarna ska stenläggas och avgränsas med kantsten eller en stödmur från planteringsområdena.
Katoksettomat autopaikat on kivettävä ja pysäköimispaikka on rajattava reunakivellä tai tukimuurilla kulkuväylistä ja istutusalueista.	Bilplatser utan takkonstruktion ska steläggas och parkeringsplatsen ska avgränsas från gång- och cykelvägar och planteringsområden med kantsten eller en stödmur.
Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys, mikä tulee esittää rakennusluvassa.	På området ska ordnas så att dagvetten fördröjs, vilken ska visas i byggnadslov.
Autopaikkoja on varattava vähintään 23 kpl.	Bilplatser ska reserveras minst 23 st.
Kaupunginosan raja.	Stadsdelsgräns.
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
Osa - alueen raja.	Gräns för delområde.
① Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.	Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.
Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
15 Kaupunginosan numero.	Stadsdelsnummer.
MYY Kaupunginosan nimi.	Stadsdelens namn.
15101 Korttelin numero.	Kvartersnummer.
ERÄKUJA Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.	Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.
3000 Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
VI Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.
a Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.	Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.
Rakennusala.	Byggnadsyta.
a Auton säilytyspaikan rakennusala.	Byggnadsyta för förvaringsplats för bil.
le Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.	För lek och utevistelse reserverad del av område.
l Laatoitettava tai kivettävä alueen osa.	Områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.
Istutettava alueen osa.	Del av område som bör planteras.
Katu.	Gata.
p Pysäköimispaikka.	Parkeringsplats.
Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.	Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden.

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING 3 / 3

För kvarteren på denna detaljplans område ska en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen 1284 / 1999 vaatimukset.

Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.

Vantaalla / Vanda __.__20__

Kaupungingeodeetti / Stadsgeodet

Mätningsavdelningen

Baskartan fyller de anspråk som förordningen om planläggningsmätning 1284 / 1999 kräver.

Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	07.07.2014
Kaavan nimi	002217 Myyrmäki 15 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	20.11.2013
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002217
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,8413	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	0,8413

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,8413**	**100,0**	**3000**	**0,36**	**0,0000**	**1891**
A yhteensä	0,2438	29,0	3000	1,23	0,2238	2846
P yhteensä						
Y yhteensä	0,0000		0		-0,2388	-955
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,5975	71,0			0,0150	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,8413**	**100,0**	**3000**	**0,36**	**0,0000**	**1891**
A yhteensä	0,2438	29,0	3000	1,23	0,2238	2846
AK	0,2438	100,0	3000	1,23	0,2238	2846
P yhteensä						
Y yhteensä	0,0000		0		-0,2388	-955
YH	0,0000		0		-0,2388	-955
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,5975	71,0			0,0150	0
Kadut	0,5975	100,0			0,0150	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

VANTAAN KAUPUNKI

ASEMAKAAVAN MUUTOS-EHDOTUS NRO 002217
15 MYYRMÄKI

MUISTUTUS JA VASTINE
Kaupunkisuunnittelu/TKA

8.12.2014

Kaupunginhallitus 22.9.2014 hyväksyi nähtäville asemakaavan muutosehdotuksen nro 002217, Myyrmäki. Kaavaehdotus oli nähtävillä 15.10. – 13.9.2014. Muistutuksia saatiin 1 kpl.

Tiivistelmä

Muistuttaja	Muistutus	Tarkistukset
Asunto Oy Vantaan Opaali	Muita kuin nähtäville hyväksyttyä vaihtoehtoa (6) on mahdoton hyväksyä.	–

Asunto Oy Vantaan Opaali

Muistutus

Asemakaavamuutos 15.9.2014 on hyväksytty ehdotuksen mukaisena kaupunkisuunnittelulautakunnassa 15.9.2014 ja kaupunginhallituksessa 22.9.2014. Hyväksytyssä suunnitelmassa on uusi 6-kerroksinen asuinrakennus sijoitettu poikittain Eräkujaan nähden lähelle tontin pohjoisreunaa.

Asunto Oy Vantaan Opaali, Eräkuja 1, puoltaa voimakkaasti hyväksyttyä rakennuksen sijoitusvaihtoehtoa ja siis vaihtoehtoa 6 (C). Muut vaihtoehdot ovat mahdottomia hyväksyä. Perustelut on esitetty aikaisemmassa lausunnossamme 21.3.2014, sähköposti 25.3.2014.

Pyydämme tiedottamaan yhtiömme hallitukselle asemakaavamuutoksen etenemisestä ja lopullisesta hyväksymisestä.

Vastine

Kaavaehdotus (vaihtoehto 6, C) viedään sellaisenaan hyväksyttäväksi.

Tarkistukset

–

Kala 15.9.2014 §20
Khall. 22.9.2014 §33

VD 7663/2014

KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS JA ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA
/Asemakaavan muutos nro 002217, Louhelan Eräkuja 2

Ermari Oy (Y:0401225-2) on hakenut asemakaavan muutosta omistamalleen Vantaan kaupungin Pohjois-Kaarelan kylässä sijaitsevalle K 3 T 2 –nimiselle tilalle (kiinteistötunnus 92-414-1-70, jäljempänä sopimusalue). Sopimusalue on osoitettu ohjeellisesti liitteessä A1.

Osalla sopimusaluetta on voimassa asemakaava nro 001620 (vahvistettu lääninhallituksessa 9.8.1968) ja osalla asemaakaava nro 152100. Asemakaavaan nro 152100 (vahvistettu kaupunginvaltuustossa 24.5.2010) sisältyvä osuus sopimusalueesta on osoitettu katualueeksi ja asemakaavaan nro 001620 sisältyvä osa sopimusalueesta on osoitettu virasto- ja hallintorakennusten (asemakaavamerkintä YH) korttelialueeksi ja sille rakennusoikeutta 960 k-m^2. YH-kortteliin on kuitenkin saatu toteuttaa 1020 k-m^2.

Asemakaavan muutoksella nro 002217 sopimusalue muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), jolle tulee rakennusoikeutta 3000 k-m^2. Asemakaavan muutokseen nro 002217 liittyen Vantaan kaupunki ja Ermari Oy sopimusalueen omistajana ovat neuvotelleet ja sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja kunnallistekniikan korvauksista. Esisopimuksella kiinteistön luovutuksesta varmistetaan asemakaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen eli katualueiden luovutus kaupungille.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. OSAPUOLET

1.1 **Vantaan kaupunki**
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).

1.2 **Ermari Oy** (Y:0401225-2)
Välitalontie 25, 00660 Helsinki
(jäljempänä Yhtiö).

2. TARKOITUS

Kaupunki ja Yhtiö sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

3.1 Osapuolet toteavat, että asemakaavan muutosalueelle on lähtökohtaisesti rakennettu kunnallistekniikka. Aluetta palvelevan Louhelantien jalkakäytävän leventäminen ja siihen liittyvät kaistajärjestelyt Kaupunki toteuttaa, kun liikenteellinen tarve sitä edellyttää.

3.2 Asemakaavan muutos nro 002217 edellyttää melumuurin rakentamista ja Louhelantiellä olevan nykyisen bussipysäkin siirtoa ja bussipysäkkikatoksen rakentamista melumuurin

välittömään läheisyyteen. Melumuurin ja rakennettavan bussipysäkkikatoksen sijainti on osoitettu ohjeellisesti liitteessä A2.

3.3 Yhtiö laatii kustannuksellaan melumuurin rakennussuunnitelman. Rakennussuunnitelma on hyväksytettävä Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskuksessa sekä haettava tarvittavat sijoitusluvat mahdollisesti katualueelle ulottuville rakenteille. Melumuuri perustuksineen tulee suunnitella siten, että Louhelantien bussipysäkki perustuksineen voidaan sijoittaa kaupungin määrittämälle vähimmäis-/enimmäisetäisyydelle Eräkujan ja Louhelantien risteyksestä. Yhtiön tulee rakentaa/rakennuttaa melumuuri kustannuksellaan em. rakennussuunnitelman mukaisesti. Melumuuri perustuksineen jää Yhtiön omistukseen ja kunnossapitoon.

3.4 Kaupunki huolehtii bussipysäkin suunnittelusta ja rakentamisesta, kun melumuuri on rakennettu. Pysäkki katoksineen jää kaupungin omistukseen ja kunnossapitoon.

4. OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

4.1 Yhtiö maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvauksena lisääntyneestä rakennusoikeudesta yhteensä viisisataayhdeksänkymmentäkuusituhattasata (596 100) euroa.

4.2 Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi neljän (4) kuukauden kuluttua asemakaavan muutoksen nro 002217 voimaan tulosta ja maksetaan Kaupungin lähettämän erillisen laskun mukaisesti.

4.3 Yhtiö asettaa yhteensä viidensadanyhdeksänkymmenenkuudentuhannensadan (596 100) euron pankkitakauksen tai muun kaupungin hyväksymän vakuuden tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, joka kuitataan vastaanotetuksi tämän sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa.

4.4 Yhtiö ja Kaupunki ovat sopineet, että Kaupunki palauttaa vakuuden kahdessa osassa. Viisisataaneljäkymmentäkuusituhattasata (546 100 €) euroa palautetaan, kun yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus on kokonaan maksettu ja viisikymmentätuhatta (50 000) euroa palautetaan, kun sekä yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus on kokonaan maksettu että kohdassa 3.3 mainittu melumuurin rakennussuunnitelma on hyväksytty kaupungin kuntatekniikan keskuksessa.

5. VESIHUOLTOVERKOSTOON LIITTYMINEN

5.1 Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset maanomistaja on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

5.2 Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtiölle.

6. SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

7. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Vantaan käräjäoikeudessa.

8. SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

8.1 Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.

8.2 Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

9. SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

9.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutos nro 002217 on tullut voimaan.

9.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutos nro 002217 ole tullut voimaan 31.12.2016 mennessä.

9.3 Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 002217, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa

9.4 Kumpikaan sopijapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

Tämän esisopimuksen perusteella sitoutuvat tämän sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet **Ermari Oy** (Y:0401225-2, jäljempänä Luovuttaja) ja **Vantaan kaupunki** (jäljempänä Kaupunki) tekemään kohdassa B. I määriteltyjen edellytysten täyttyessä seuraavan sisältöisen luovutuskirjan jäljempänä kohdassa B.II mainituista alueista ja ehdoilla sekä noudattamaan lisäksi kohdassa B.III mainittuja ehtoja.

B. I LUOVUTUSKIRJAN EDELLYTYKSET

Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002217 on tullut voimaan.

B.II LUOVUTUSKIRJA

Luovuttaja:

Ermari Oy (Y: 0401225-2)
Välitalontie 25, 00660 HELSINKI
(jäljempänä Luovuttaja).

Luovutuksen saaja:

Vantaan kaupunki
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).

Luovutuksen kohde:

N. 998 m^2:n suuruinen määräala Vantaan kaupungin Pohjois-Kaarelan kylässä sijaitsevasta K 3 T 2 -nimisestä tilasta RN:o 1:70, kiinteistötunnus 92-414-1-70 (jäljempänä Määräala). Määräala on merkitty ohjeellisesti oheiseen karttaliitteeseen B1.

Määräala on asemakaavan muutoksen nro 002217 mukaista katualuetta.

Luovutuskirjan ehdot:

Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. LUOVUTUSHINTA

Luovutus on vastikkeeton.

2. OMISTUS- JA HALLINTAOIKEUS

Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkellä.

3. KIINNITYKSET, RASITTTEET JA MAKSUT

3.1 Kiinteistöä 92-414-1-70 koskevasta, 20.1.2015 päivätystä rasitustodistuksesta ilmenee, että kiinteistöön kohdistuu seuraava kiinnitys:

1) 28.6.2013 kiinnitetty panttikirja asianumerolla MML/125146/72/2013 määrältään 100 000 €.
Luovuttaja suostu siihen, että Kaupunki poistaa em. kiinnityksen Kaupungille luovutettavalta Määräalalta ja sitoutuu luovuttamaan Kaupungille luovutustilaisuudessa sellaiset asiakirjat (panttikirjan tai pantinhaltijan kirjallinen suostumus kiinnityksen poistamiseen), joiden nojalla Kaupunki voi kiinnitykset poistaa.

Luovuttaja vakuuttaa ja vastaa siitä, että kiinteistöön 92-414-1-70 ei kohdistu luovutuksen hetkellä mitään muita kuin edellä mainittu kiinnitys.

3.2 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkeä edeltävä aika. Luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

4. KOHTEESEEN TUTUSTUMINEN

Kaupunki on tarkastanut Määräalan, sen alueen ja rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

5. ASIAKIRJOIHIN TUTUSTUMINEN

5.1 Kaupunki on tutustunut saamaansa Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartat.

5.2 Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

6. IRTAIMISTO JA RAKENNNUKSET

6.1 Tähän luovutukseen ei sisälly irtaimistoa eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimustakaan.

6.2 Määräala luovutetaan ilman rakennuksia ja rakennelmia.

7. MAAPERÄ

Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia.

Tällöin Luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista ja työn tekemisestä sovitaan erikseen.

B.III MUUT ESISOPIMUKSEN EHDOT

1. ESISOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä esisopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Lopullinen luovutuskirja tehdään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun kohdassa B. I mainittu luovutuksen edellytys on täyttynyt.

Esisopimus lakkaa olemasta voimassa,
- kun lopullinen luovutuskirja on allekirjoitettu tai
- luovutuskirjan edellytykset ovat täyttymättä 31.12.2016.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2016 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 00217, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan osapuoli ei esitä minkäänlaisia korvausvaatimuksia siinä tapauksessa, että esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

2. ESISOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Luovuttaja sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Määräalaa koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin kaikilta niiltä osin, kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä.

Luovuttaja vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet

täytetyiksi. Jos Luovuttajat eivät ole siirtäneet velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Luovuttajat vastaavat tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

Tätä kunnallistekniikan sopimusta ja esisopimusta määräalan luovutuksesta on laadittu kolme (3) yhtäpitävää kappaletta, yksi Vantaan kaupungille, yksi Ermari Oy:lle ja yksi julkiselle kaupanvahvistajalle

Vantaalla 20. päivänä tammikuuta 2015

Vantaan kaupungin
puolesta valtakirjalla

Leea Markkula-Heilamo
yrityspalvelujohtaja

Ermari Oy:n
puolesta

Erkki Mustonen
hallituksen puheenjohtaja

Marianne Pudas
toimitusjohtaja

LIITTEET:

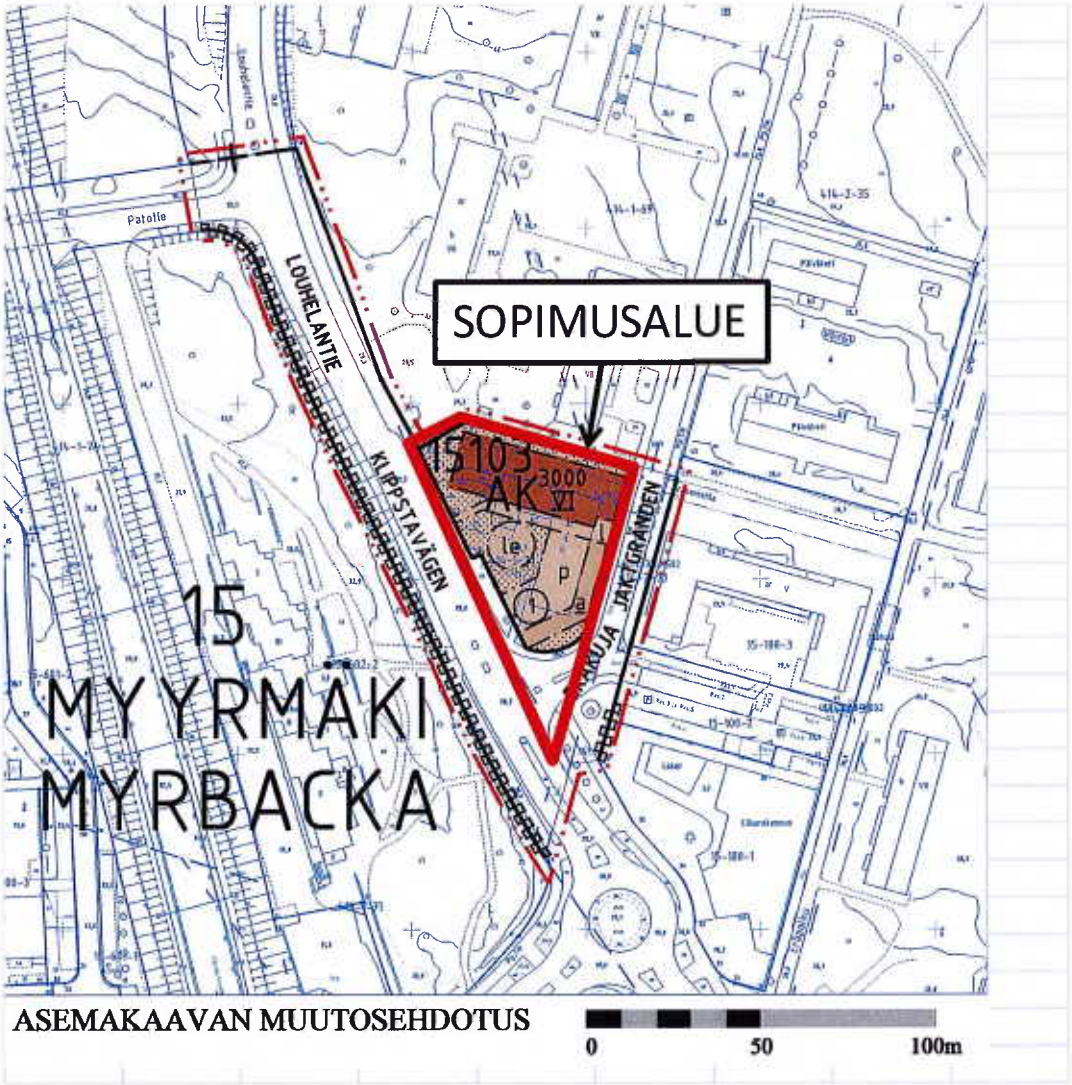
- Liite A1: Sopimusalue
- Liite A2: Rakennettava bussipysäkki ja melumuuri
- Liite B1: Luovutuksen kohde

Julkisena kaupanvahvistajana todistan, että yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamo Vantaan kaupungin puolesta valtakirjalla ja hallituksen puheenjohtaja Erkki Mustonen ja toimitusjohtaja Marianne Pudas Ermari Oy:n puolesta ovat allekirjoittaneet tämän kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovutuksesta ja, että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä sopimuksia vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että sopimukset on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

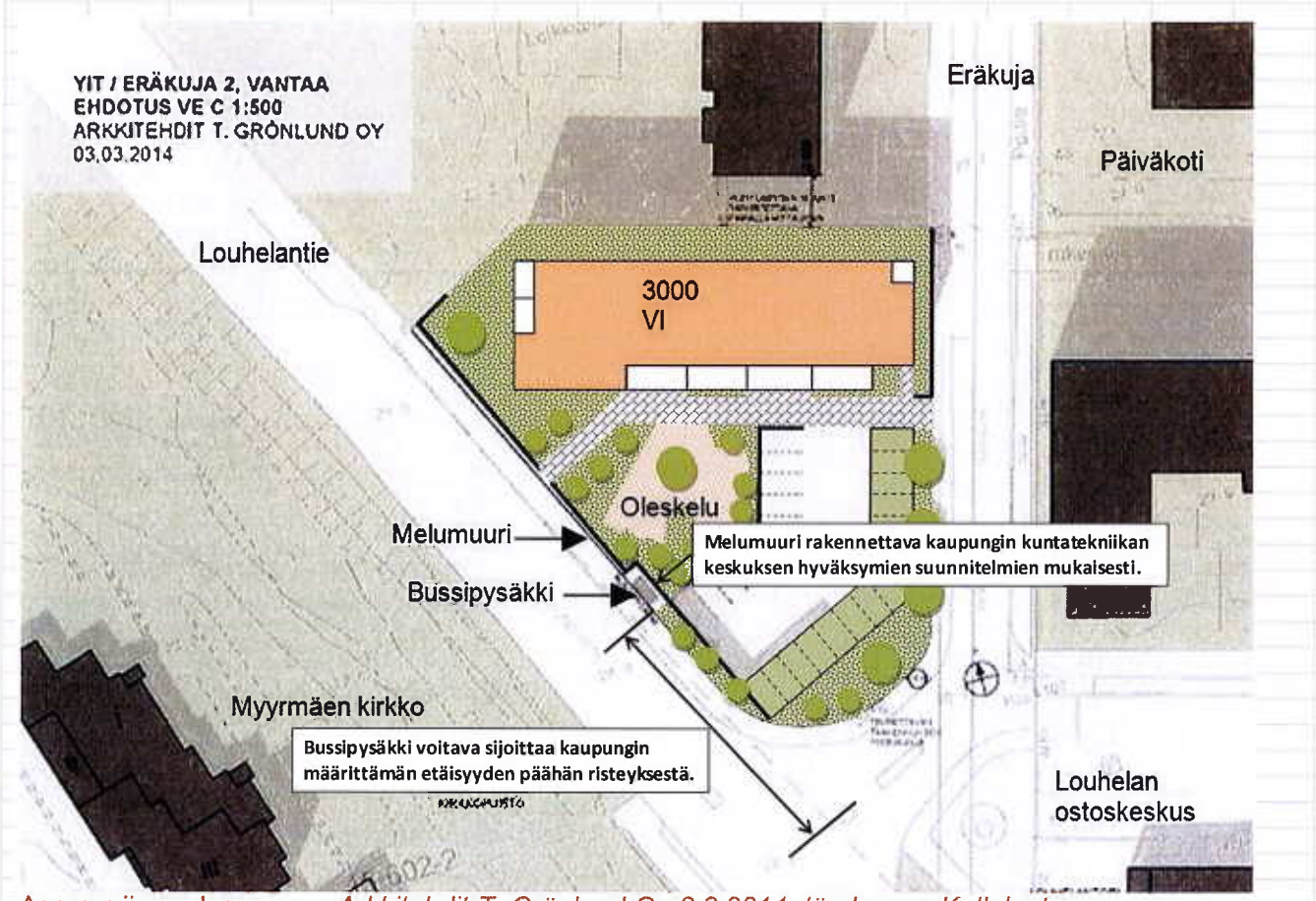
Vantaalla 20. päivänä tammikuuta 2015

Orvo Valtonen
Maanmittausteknikko
0927/16

LIITE A1
ASEMAKAAVAMUUTOS NRO. 002217 (11.8.2014)
SOPIMUSALUE (PUNAISELLA RAJATTU)

LIITE A2
ASEMAKAAVAMUUTOS NRO. 002217
RAKENNETTAVA BUSSIPYSÄKKI JA MELUMUURI
BUSSIPYSÄKIN SIJAINTI OSOITETTU OHJEELLISESTI, TARKKA SIJAINTI HUOMIOITAVA MELUMUURIN RAKENTAMISESSA.

Asemapiirros, luonnos. – *Arkkitehdit T. Grönlund Oy 3.3.2014, täydennys Kallaluoto.*

KOHTEEN SIJAINTI

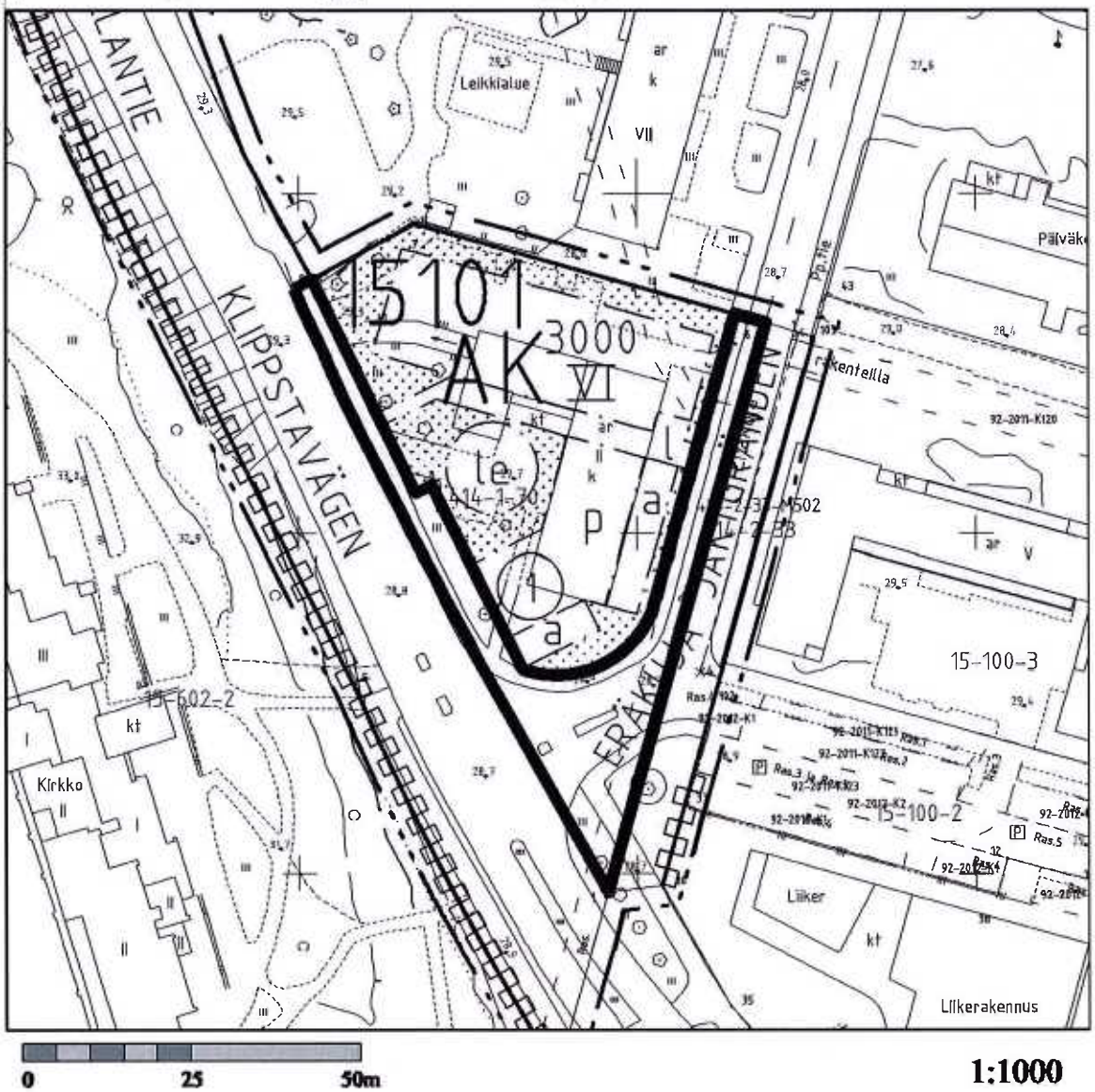
ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (katualue) / ERMARI OY

YPA/AVP

Kaupunginosa: MYYRMÄKI (15)

Kylä: POHJOIS-KAARELA (414)

n. 998 m^2:n suuruinen määräala tilasta: 92-414-1-70

VALTAKIRJA

Vantaan kaupunginhallitus valtuuttaa tällä valtakirjalla yrityspalvelujohtaja Leea Markkula-Heilamon allekirjoittamaan Vantaan kaupungin puolesta kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalan luovutuksesta Ermari Oy:n kanssa.

Kaupunginhallitus on päättänyt kaupungin sitoutumisesta sopimukseen kokouksessaan 22.9.2014 (§33). Maankäyttösopimus liittyy asemakaavamuutokseen nro 002217.

Vantaalla 19. päivänä tammikuuta 2015

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Kari Nenonen
kaupunginjohtaja

Kai Ketelimäki
kaupunginlakimies

37 § Asemakaavamuutos 002202, 68 Koivuhaka, Kuriirikuja 3

2008/10.02.04.01/2013
J-VN/TLA/ATI/SAO/SRU/JB

Kaavamuutoksella ajantasaistetaan asemakaava poikkeamispäätösten mukaisen ratkaisun mukaisesti. Kaavamuutoksella erillispientalojen korttelialue (AO) muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR).

Asemakaavamuutos koskee osaa korttelista 68143, kaupunginosassa 68, Koivuhaka.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa korttelia 68143.
Kaavamuutos koskee kahta kiinteistöä: 92-68-143-7 ja 92-68-143-8.

Alue sijaitsee Puutarhatien ja Kuriirikujan välissä, Tikkurilantien eteläpuolella.

Maanomistus
Kaavamuutosalue on yksityisessä omistuksessa.

Kaavan valmisteluun osallistuneet
Kaavatyö on tehty kaupungin työnä. Kaavatyössä on hyödynnetty maanomistajan konsulttina käyttämän Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettusen poikkeamislupasuunnitelmia.

Kaavaan liitetyt hakemukset
As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy, asemakaavamuutoshakemukset nro. 002202 ja 002203 (saapumispvm 21.5.2013).

Yleiskaava
Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa matalaa ja tiiviistä asuntoaluetta (A2). Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti pienkerrostaloja ja kytkettyjä pientaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 ja korttelin länsireuna lentomeluvyöhykkeellä m2. Kuriirikuja on osoitettu historialliseksi tieksi. Tikkurilantielle on osoitettu pikaraitiotievaraus.

Asemakaavan muutos
Kaava-alue sijaitsee keskeisellä paikalla Tikkurilantien, Tuusulanväylän ja Kehä II:n tuntumassa hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Alueen tiivistäminen on tullut ajankohtaiseksi lentomelun vaikutuksen vähennyttyä.
Maanomistaja on jo rakentanut uudisrakennukset poikkeamispäätösten ja rakennuslupien perusteella vuosina 2012 ja 2014. Uudisrakennuksina on kolme rivitaloa ja yksi luhtitalo (20 asuntoa). Pysäköintialueet sijoittuvat kahteen osaan tonttien kadunpuoleisiin reunoihin. Voimassa olevaan asemakaavaan nähden alueen rakennusoikeus on kasvanut 480 k-m². Kaavamuutosalueen kokonaisrakentamisoikeus on 1 684 k-m². Asuinkerros- ja pientalojen korttelialueen (AKR) tehokkuudeksi tulee e=0,35.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 9.9.2014.
MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä tuli määräaikaan 6.10.2014 mennessä tuli neljä kappaletta, joista kolmessa mielipiteessä ei ollut osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan eikä siinä esitettyyn kaavaluonnokseen huomauttamista. Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskuksen (6.10.2014) mielipiteessä oli pyyntö meluselvityksen tekemisestä. Melu on kuitenkin huomioitu jo rakennusten sijoittelussa sekä kaavamääräyksissä selostuksessa esitetyllä tavalla.

Kaupungin maapoliittiset linjaukset
Asemakaavatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 17.12.2012).
Kaavatyö tuottaa 20 rivi- ja luhtitaloasuntoa, josta uutta asuntokerrosalaa on 480 k-m2.

Sopimus
Asemakaavan muutokseen ei liity toteuttamissopimusta. Tarvittavat sopimukset on tehty ja korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä.

Muutoskustannukset maksaa hakija As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy.
Vahvistettavaksi tulee maksuluokka 1B (yhteensä 2 500 €).

Kaupunkisuunnittelulautakunta 10.11.2014 § 14

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 10.11.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002202, 68 Koivuhaka / Kuriirikuja 3,
b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot ja
c) vahvistetaan maksuluokka 1B ja todetaan, että hakija As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy maksaa muutoskustannukset 2 500 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 17.12.2014–15.1.2015. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 10.11.2014 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja ei ollut tarpeen pyytää.

Kaavaselostuksen tarkistukset
Asemakaavan muutoksen selostusta on tarkistettu siltä osin, että tämän asemakaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Kaupunkisuunnittelujohtaja esittää 22.1.2015 kaupunginhallitukselle, että saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 10.11.2014 päivätty, 9.2.2015 tarkistettu asemakaavamuutosehdotus 002202, 68 Koivuhaka / Kuriirikuja 3.

Kaupunginhallitus 9.2.2015 § 62

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 10.11.2014 päivätty, 9.2.2015 tarkistettu asemakaavamuutosehdotus 002202, 68 Koivuhaka / Kuriirikuja 3.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 37

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä 10.11.2014 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002202, 68 Koivuhaka / Kuriirikuja 3. Asemakaavamuutoksen selostusta on tarkistettu 9.2.2015.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asemakaavamuutoksen selostus 10.11.2014. Selostusta on tarkistettu 9.2.2015.

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: aluearkkitehti Asta Tirkkonen, puh. 8392 6185,
asemakaavasuunnittelija Satu Onnela
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupunki
Maankäytön ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

002202 KOIVUHAKA 68
KURIIRIKUJA 3

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 10.11.2014 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002202. Kaavaselostusta on tarkistettu 9.2.2015. Kaavoitus on tullut vireille 6.9.2014.

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Tunnistetiedot

Kaavamuutoksen nimi: Kuriirikuja 3, työnumero 002202

Asemakaavan muutos:	kaupunginosa 68, Koivuhaka
	koskee osaa korttelista 68143
(Kumoutuva asemakaava	koskee korttelia 68143)

Kaavamuutoksen laatijan nimi ja yhteystiedot:
Satu Onnela, p. 09-8392 2478, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kaavoitus on tullut vireille 6.6.2014.
Ilmoitus vireille tulosta 9.9.2014.
Ilmoitus kaavoituksen alkamisesta Vantaan kaupungin asukaslehdessä 6.9.2014.
Kaavoituslautakunta 10.11.2014
Kaupunginhallitus 9.2.2015
Kaupunginvaltuusto

SISÄLLYS

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 1
1.1 Tunnistetiedot 1
1.2 Kaava-alueen sijainti 2
1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus 2
1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista 3
1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista 3

2 TIIVISTELMÄ 4
2.1 Kaavaprosessin vaiheet 4
2.2 Asemakaavan muutos 4
2.3 Asemakaavan toteuttaminen 4

3 LÄHTÖKOHDAT 5
3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 5
3.2 Suunnittelutilanne 13

4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET 17
4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve 17
4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset 17
4.3 Osallistuminen ja yhteistyö 18
4.4 Asemakaavan tavoitteet 18
4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 19

5 ASEMAKAAVAN KUVAUS 21
5.1 Kaavan rakenne 21
5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 22
5.3 Aluevaraukset 22
5.4 Kaavan vaikutukset 22
5.7.Nimistö 26

6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS 27
6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet 27

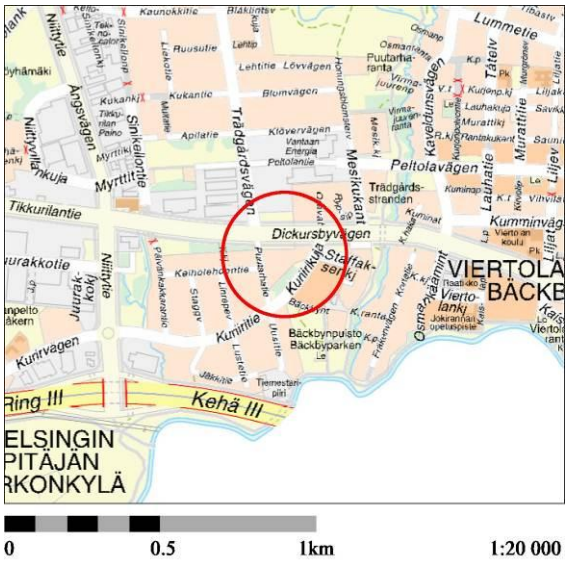
1.2 Kaava-alueen sijainti

Kaavamuutosalue sijaitsee Koivuhaan kaupunginosassa Puutarhatien ja Kuriirikujan välissä, Tikkurilantien eteläpuolella.

Kaavamuutos koskee kahta kiinteistöä: 92-68-143-7 ja 92-68-143-8.

Kaavamuutosalue Tikkurilan ilmakuvalla 2013.

1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus

Asemakaavamuutos Kuriirikuja 3, työnumero 002202.

Kaavamuutoksen tarkoituksena on Tikkurilan kaupunginosan maankäytön tehostaminen ja asukasmäärän lisääminen. Asemakaavamuutoksella ajantasaistetaan asemakaava vastaamaan kohteeseen hyväksyttyjä poikkeuslupia: erillispientalojen korttelialue (AO) muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR).

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 0,48 ha. Kaavamuutoksen myötä alueen rakennusoikeus kasvaa noin 480 k-m². Suunniteltu aluetehokkuus asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueella (AKR) on e=0,35. Uusia asukkaita tulee noin 40.

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- Asemakaavan seurantalomake 10.11.2014
- Asemakaavan muutosehdotus ja poistettavat merkinnät 10.11.2014
- Asemakaavamerkinnät ja määräykset 10.11.2014
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 09.09.2014 (Erillinen asiakirja)

1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista

- Poikkeamislupa nro 68-0034-12-POP
- Poikkeamislupa nro 68-0095-12-POP
- Vantaan yleiskaavan meluselvitys. Ramboll Finland Oy, 2007.
- Vantaan kaupungin ympäristömeludirektiivin mukainen meluselvitys. Sito Oy, 2012.

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- Kaava-alueelle tuli 25.8.2008 vireille kaavahanke työnumerolla 002002. Hankkeessa käsiteltiin koko korttelin kehittämistä. Tuolloin kaavahanke kuitenkin keskeytyi, sillä kaikilla korttelin maanomistajilla sillä erää ei ollut tarvetta muuttaa kaavaa omalta osaltaan. Kiinteistöjen 92-68-143-7 ja 92-68-143-8 rakentaminen mahdollistui poikkeamispäätöksin (24.5.2012 ja 21.3.2013).
- Asemakaavamuutoshakemukset 002202 ja 002203 on tehnyt As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu edustajanaan Mestarinikkarit Oy. Kaavamuutoshakemukset on kirjattu saapuneeksi 21.5.2013. Kaavamuutoshakemuksissa esitettiin, että erillispientalojen (AO) korttelialuetta muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR) ja lisäksi kaavamääräyksiä tarkennetaan. Asemakaavamuutoksella on tarkoitus ajantasaistaa asemakaava vastaamaan kohteeseen hyväksyttyjä poikkeuslupia. Molemmat kaavahakemukset käsitellään samalla kaavahankkeen työnumerolla 002202.
- Kuriirikuja 3:n asemakaavamuutostyö käynnistyi 09.09.2014 työnumerolla 002202. Kaavamuutostyön vireille tulosta tiedotettiin Vantaan Sanomissa 06.09.2014 ja Vantaan kaupungin asukaslehdessä 11.10.2014 sekä kirjeellä maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Mielipiteet pyydettiin 06.10.2014 mennessä. (MRL 62 §)
- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy kanssa. Pohjana on ollut Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettusen laatimat rakennuslupapiirrokset.
- Kaupunkisuunnittelulautakunta päättänee 10.11.2014 asettaa kaavan MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 päivän ajaksi ja valtuuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään kaavaehdotuksesta lausunnot.
- Kaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto (tarkistettu 09.02.2015).
- Kaavamuutosta voi seurata myös kaupunkisuunnittelun kotisivuilta osoitteessa: http://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus_ja_maankaytto

2.2 Asemakaavan muutos

Erillispientalojen korttelialue (AO) muutetaan asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueeksi (AKR). Kaavamuutoksen myötä ajantasaistetaan asemakaava poikkeamispäätösten mukaisen ratkaisun mukaisesti. Poikkeamispäätöksellä on mahdollistettu kahden uuden rivitalon ja yhden uuden asuinkerrostalon rakentaminen. Uudet asuinrakennukset ovat korkeudeltaan 2-kerroksisia. Voimassa olevan asemakaavan rakennusoikeus kasvaa 480 k-m². asuin ja pientalojen (AKR) korttelialueen tehokkuudeksi tulee e=0,35.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Uudisrakennukset on jo rakennettu poikkeamispäätöksen (25.4.2012 ja 21.3.2013) ja rakennusluvan (24.5.2012 ja 25.4.2013) perusteella. Maankäyttösopimuksen mukaiset korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

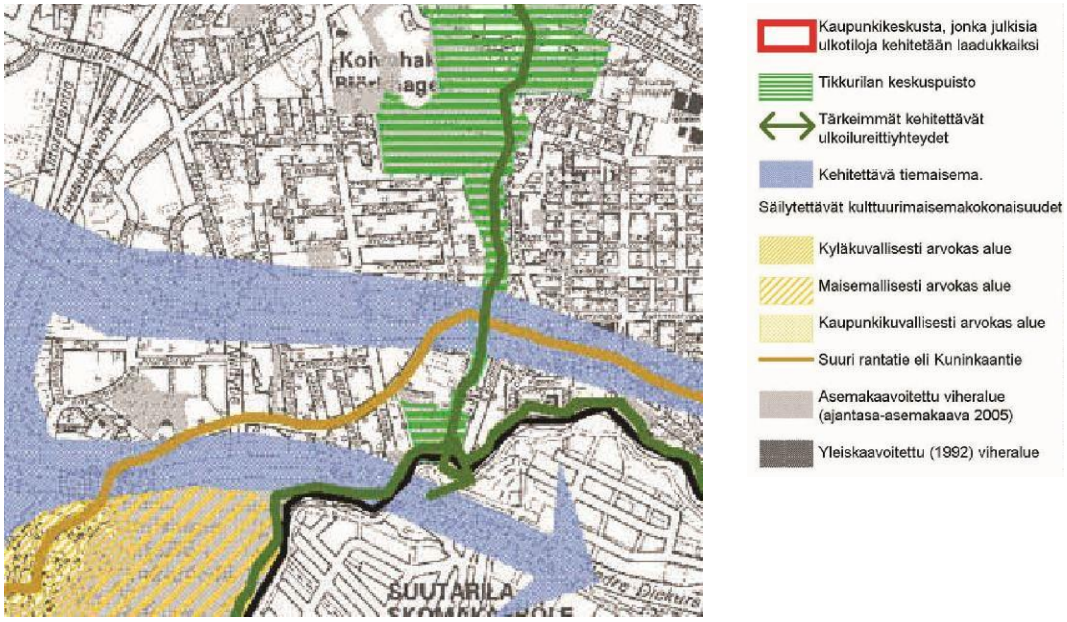
Alue sijaitsee Koivuhaan eteläosassa. Alue on liikenteellisesti ja joukkoliikenteellisesti erinomaisella paikalla isojen liikenneväylien, Kehä III:n ja Tuusulanväylän tuntumassa. Kaavamuutosalueen pohjoispuolella on vilkasliikenteinen ja bulevardimaiseksi katuyhteydeksi tavoiteltava Tikkurilantie. Kehä III ja Tuusulanväylä ovat alle kilometrin päässä. Idässä sijaitsee Tikkurilan keskusta palveluineen ja lännessä lentokentän ja Aviapoliksen alue. Luoteispuolella on Koivuhaan yritysalue.

Alue määriteltiin vielä vuoden 1992 yleiskaavassa lentomelualueeksi, minkä takia siellä ei ennestään ole kehitetty tiiviimpää kaupunkirakennetta. Vuoden 2006 yleiskaavassa aluetta eivät enää koske meluarvot ylittävä lentomelu, sillä lentoreittien lisäksi konekanta on muuttunut. Siten kaava-alueen kehittäminen tiiviimmän asumisen kohteena on mahdollista.

Maisemallisesti keskeisiä kohteita kaava-alueen lähiympäristössä ovat historiallinen Suuri rantatie, kehitettävä Tikkurilantien tiemaisema sekä läheinen Tikkurilan keskuspuisto ja joenvarren ulkoilureittiyhteys.

3.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja – rakenne

Ote maisemallisesta kehityskuvasta, Tikkurilan kehityskuva 2006.

Alue sijoittuu Keravanjoen ja Kylmäojan laakson savitasangolle. Vuonna 1870-1871 mitatussa Senaatin kartassa näkyy, että alue on ollut osin peltoa ja osin niittyä. Kaava-alue on sijainnut Suuren rantatien varrella.

Nykyään vanhat peltoalueet ovat kasvaneet umpeen. Korttelin piha-alueilla on puutarhakasvillisuutta ja Kuriirikujan varressa ryhmä isoja mäntyjä. Korttelin keskellä on pintavesistä muodostunut lampi.

Kaavamuutosalue sijaitsee Kylmäojan valuma-alueella, lähellä Keravanjoen liittymiskohtaa. Kylmäojan valuma-alue kuuluu Keravanjoen valuma-alueeseen. Alue ei ole pohjavesialuetta.

Luonnonolot ja –arvot

Kaavamuutosalue on ollut piha-alueena jo 1930-luvulta lähtien. Itäosassa puusto on saanut kasvaa vapaasti 1980-luvulta nykyisten uudisrakennusten rakentamiseen saakka, 2010-luvulle. Naapurikiinteistöllä Kuriiritien varressa on komeita mäntyjä.

Alue on tasainen: korttelin maaston korot vaihtelevat +14,3 ja 16,0 metrin välillä ja kaava-alueen maasto noin +15,0 ja +15,8 metrin välillä. Kaavamuutosalueen eteläpuolella sijaitsevan lammen pinta on korkeudella +13,4.

Kaavamuutosalueella ei ole merkittäviä luonnonarvoja.

Maaperä

Kaavamuutosalue on savialuetta (Sa), Kaavamuutosalue sijaitsee Viertolan laajan savialtaan alueella. Heikosti kehittyneen kuivakuorikerroksen alla olevan pehmeän savikerroksen paksuus on noin 5-10 metriä. Savikerros on kuormitettaessa voimakkaasti kokoonpuristuvaa. Saven leikkauslujuus on alhainen, paikoin alle 10 kPa. Alimpana maakerroksena on tiiviydeltään vaihteleva kerrostuma hiekkaa, soraa ja moreenia. Pohjaveden painetaso on noin 2 metrin syvyydellä maanpinnasta eli noin 0,5 metriä alkuperäisen tason alapuolella. Savikko saattaa siten olla hitaan painuman tilassa ilman ulkoista kuormitustakin, mikä tulee ottaa huomioon tonttijohtojen ja piha-alueiden suunnittelussa.

<u>Rakenteiden perustaminen</u>

Talot on perustettu paaluilla kovaan pohjaan. Paalupituudeksi on arviolta 8-14 metriä nykyisestä maanpinnasta. Tonttijohtojen ja liikennöitävien alueiden perustamisessa voidaan joutua pohjanvahvistustoimenpiteisiin. Mahdollisten kellareiden kuivatuksella ei ympäristön painumaherkkyyden vuoksi sallita pohjavedenpinnan pysyvää alentamista.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Koivuhaan kaupunginosassa oli vuoden 2014 alussa 1960 asukasta. Väkiluku on pysynyt vakaana viimeisen kymmenen vuoden aikana. Väestön ennustetaan kasvavan noin 2600:aan vuoteen 2024 mennessä. Koivuhaassa kouluikäisiä asuu hieman keskimääräistä vähemmän, mutta muuten ikärakenne on aika tasapainoinen. Ikärakenteen ennustetaan säilyvän nykyisen kaltaisena (Tilastokeskus ja Vantaan väestöennuste 2014).

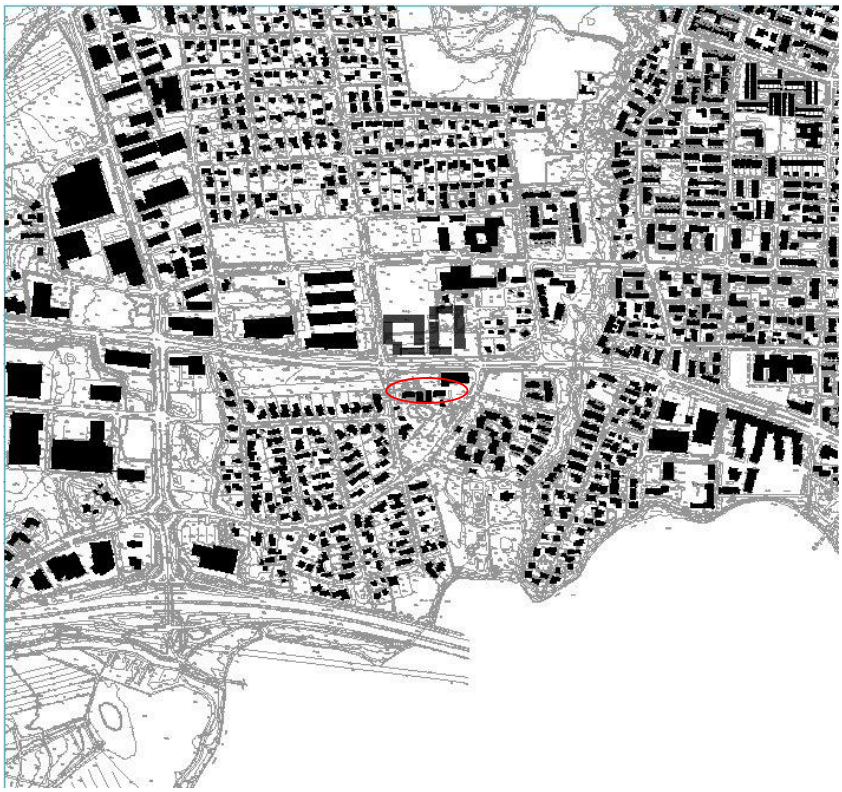
Yhdyskuntarakenne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavamuutosalue sijaitsee Koivuhaan kaupunginosan eteläpäässä.

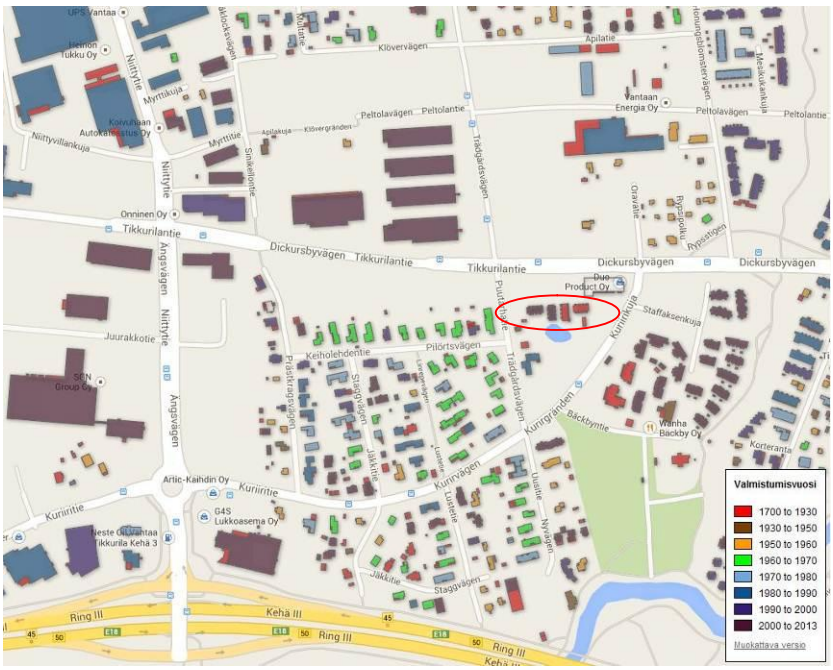
Korttelissa 68143 on ollut rakentamista jo vuoden 1933 pitäjänkartassa. Korttelin länsipuolelle on syntynyt osittain jo 50-luvulla, mutta pääosin 60-luvulla ja sen jälkeen pientalorakentamista. Kaava-alueen itäpuolen kerrostalot ja luoteenpuoleinen Koivukylän yrityskeskus on rakennettu 2000-2010-luvuilla. Tikkurilantien pohjoispuolelle rakennetaan parhaillaan kerrostaloja.

Kuriirikujan länsipuolella sijaitsee vuonna 1889 valmistunut Bäckbyn kartano, joka on Museoviraston inventoinnissaan vuonna 2005 mainitsema kylätontti.

Korttelissa on ollut ennestään omakotitalo (rak.vuosi 1922) ja paritalo (rak.vuosi 1983) sekä nyt 2010-luvulla rakentunut liike- ja varastorakennus. Korttelin asemakaavassa on lisäksi toistaiseksi rakentumattomia liike- ja toimistorakennusten (KTY) tontteja.

Kaavamuutosalueen rakentamisen suhde ympäröivään kaupunkirakenteeseen.

Rakennuskannan ikää Google Maps-palvelun päällä Helsinki Ragion Infoshare (Jani Hannén, 2013). Tikkurilantien pohjoispuolelle parhaillaan rakentuvat kerrostalot puuttuvat vielä kartalta.

Kaupunkikuva

Kaavamuutosalue sijaitsee pientalo-, kerrostalo ja teollisuusrakentamisen risteyskohdassa, toisaalta historiallisen Kuninkaantien ja tulevaisuudessa kehittyvän Tikkurilantien äärellä.

Kuvia kaava-alueen lähiympäristöstä, 2014.

Palvelut ja työpaikat

Kaavamuutosalueen lähistöltä, noin kilometrin säteeltä löytyvät mm. Viertolan peruskoulu ja muutamia päiväkoteja ja musiikkiopisto. Muutamien kivijalkaliiketilojen lisäksi lähialueen kaupalliset palvelut keskittyvät noin 1,5 kilometrin päähän Tikkurilan keskustaan Kielotien varteen, Tikkuraitille ja asemakeskuksen läheisyyteen sekä Tammiston-Pakkalan alueelle. Kuriiritien ja Niittytien risteyksessä on päivittäistavarakauppa.

Keskeisten väylien risteyksessä sijaitsevassa Koivuhaassa on paljon yritysaluetta. Vuonna 2011 Koivuhaassa oli liki viidennes Tikkurilan suuralueen työpaikoista, 4094 työpaikkaa. Suurimpia yrityksiä ovat Heinon Tukku Oy, Ajasto Oy:n painotalo sekä Vantaan Energia. Koivuhakaan on syntynyt yksi pääkaupunkiseudun autokaupan keskuksista.

Virkistys

Kaava-alueen läheisyydessä on useita puistoalueita ja niitä pitkin pääsy Keravanjoen laajan virkistysreitin varteen.

Parin sadan metrin päässä kaava-alueesta itään on Kylmäojan varren kapea virkistysalue, joka yhdistää Tikkurilan keskuspuiston Keravanjoen rantaan. Keravanjoen rantaan on noin 400 metriä, jota kautta on yhteydet laajempiin seudullisiin virkistysalueisiin.

Liikenne

Kaavamuutosalue sijaitsee keskeisten Tikkurilantien, Tuusulanväylän sekä Kehä III:n tuntumassa.

Kivistöstä lentokentän ja Tikkurilan keskustan kautta Vanhalle Porvoontielle ulottuva Tikkurilantie on Vantaan merkittävimpiä itä-länsisuuntaisia yhteyksiä. Tikkurilantie on tulevaa K2-bulevardia, joka yhdistää Lentoasemaa ja Tikkurilan keskustaa toisiinsa. Bulevardiajatuksen pohjalta Tikkurilantien varteen pyritään saamaan tiivistä kaupunkirakennetta.

<u>Kevyt liikenne</u>

Puutarhatietä lukuun ottamatta ympäröivillä katualueilla on kevyen liikenteen väylät ja niitä pitkin yhteys laajempaan kevyen liikenteen verkostoon.

<u>Joukkoliikenne</u>

Kaavamuutosalue on joukkoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa. Alueelta on noin 1,5 kilometrin matka Tikkurilan asemalle. Lähimmät bussipysäkit ovat Tikkurilantien ja Puutarhatien risteyksen tuntumassa sekä Kuriirikujalla. Pysäkeiltä kulkevat Vantaan sisäiset linjat mm. Tikkurilan asemalle 46, 54, 55, 57, 60, 61, 68 ja seutulinja 611 Helsingin keskustaan.

Kaava-alue sijoittuu myös aivan Tikkurilantielle yleiskaavassa (kh 2007) linjatun pikaraitiotien tuntumaan.

Vesihuolto

Kaavamuutosalueella on rakennettu vesihuolto, johon uudisrakennukset on voitu kytkeä tonttijohdoilla. Kaava-alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja NW = +72.00) sijaitsee Simonkylässä. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +85.00 mvp (merenpinnasta). Jätevedet johdetaan Keravanjoen ali Helsinkiin Suutarilan jätevesipumppaamolle ja sieltä Helsingin verkostossa Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemäreitä on kaikilla ympäröivillä kaduilla. Kaava-alueen hulevedet johdetaan Tikkurilantien runkoviemäriin, joka laskee Kylmäojaan. Kylmäoja yhtyy Keravanjokeen. Tontin 7 sadevesiviemäri kulkee pohjoispuolella sijaitsevan kiinteistön 92-421-1-1652 kautta.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle.

Ympäristöhäiriöt

Tieliikennemelu

Kaava-alueen rakennukset on toteutettu vuosina 2012 ja 2014. Kaava-alueen uudisrakennuksissa on käytetty asemakaavan voimassaolevia melumääräyksiä: ”asuinhuoneiden ulkokuoren äänieristys liikennemelua vastaan on oltava vähintään 40 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 38 dB.”

Valtioneuvoston päätöksellä melutason ohjearvoista (993/1992) A-painotettu ekvivalenttitaso LAeq saa enintään olla asuinhuoneissa klo 7-22 (päiväohjearvo) 35 dB ja klo 22-7 (yöohjearvo) 30 dB. Melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB.

Vantaan yleiskaavan yhteydessä tehtiin meluselvitys (26.2.2007) vuoden 2005 tilanteesta sekä ennusteen vuodelle 2030. Kaava-alue kuuluu yleiskaavassa täydennysrakentamiselle suositeltuihin alueisiin, jotka ovat osittain lasketuilla melualueilla. Yleiskaavan meluselvityksen mukaan melu voidaan huomioida rakennusten sijoittelussa. Osalla alueita on mahdollisesti tehtävä erillisiä meluntorjuntarakenteita. Parvekkeet ja piha-alueet tulee suunnata poispäin meluisista kaduista. Myös asuinhuoneistojen suunnittelussa voidaan pyrkiä sijoittamaan makuuhuoneet rakennuksen hiljaiselle puolelle.

Vantaan kaupungin ympäristömeludirektiivin mukaisessa meluselvityksessä (13.2.2012) nykytilanteen meluarvoja päivitettiin. Tämän selvityksen perusteella tieliikenteen suositellut meluarvot kaava-alueen ulkotiloissa eivät ylity, vaan jäävät alle 55 dB. Sisätilat vaativat edelleen melun huomioimista kaavamääräyksissä.

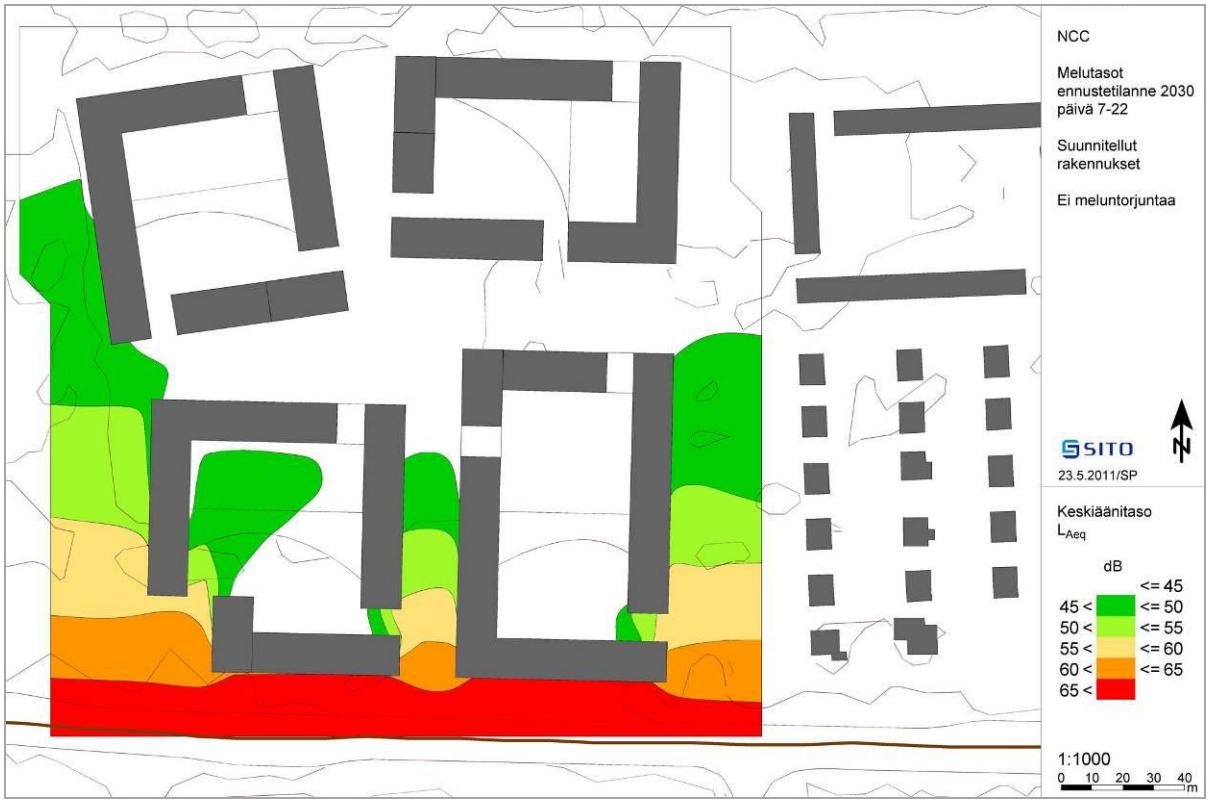
Sito Oy teki Tikkurilantien pohjoispuoliseen kortteliin 68161 oman meluselvityksen (23.5.2011), jossa on ennustettu tieliikennemelua kohteessa vuonna 2030.

Osa korttelin 68161 rakentamisesta on heti Tikkurilantien pohjoispuolella, 20 metrin päässä tiestä. Tikkurilantien lähimmillä julkisivuilla melutasot eivät ylitä yöllä 60 dB:ä, mutta päivällä julkisivuihin kohdistuu 66 dB:n keskiäänitaso LAeq. Vantaan kaupungin rakennusvalvonnan rakentamisohjeen "Rakennuksen ulkovaipan ääneneristävyysvaatimukset" mukaan asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden delta L tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB. Kuriirikuja 3:n/Puutarhatie 3:n rakennukset on tehty ulkokuoreltaan vielä tätä eristävämmin ja sijaitsevat kauempana Tikkurilantiestä.

Korttelin 68161 piha-alueilla melutasot jäävät päivällä alle ohjearvon 55 dB, ja suurelta osin melutasot ovat alle 45 dB. Yöllä melutasot jäävät alle 45 dB:n, mikä on uusien asuinalueiden yöajan ohjearvo. Erillistä meluntorjuntaa ei tarvita. On kuitenkin huomioitava, että lähinnä Tikkurilantietä sijaitseville julkisivuille ei tulisi rakentaa parvekkeita. Muille seinustoille parvekkeet voidaan rakentaa, mutta ne tulisi lasittaa niiltä osin kuin ohjearvot (päivällä 55 dB ja yöllä 45 dB) ylittyvät.

Tässä yleiskaavatasoista ennustetta tarkemmassa selvityksessä päiväarvojen yli 55 dB:n melukäyrien on arvioitu ulottuvan noin 60 metrin päähän tien keskiviivasta ja yöarvoilla yli 45 dB:n käyrän noin 80 m päähän keskiviivasta. Kuriiritie 3/Puutarhatie 3:n rakennuksia ulottuu lähimmillään 55 metrin päähän Tikkurilantiestä. Piha-alueet on kuitenkin pääosin suunnattu poispäin Tikkurilantiestä. Lisäksi pohjoispuoliselle tontille on asemakaavan mukaan mahdollista

rakentaa kolmikerroksinen rakennus, joka toteutuessaan pienentää meluarvoja piha-alueilla huomattavasti.

Vertailua varten meluennuste 2030 Tikkurilantien pohjoispuoliselle korttelille 68161. Päiväarvot. SITO 23.5.2011.

Vertailua varten meluennuste 2030 Tikkurilantien pohjoispuoliselle korttelille 68161. Yöarvot. SITO 23.5.2011.

Raideliikenteen melu
Kaava-alueelle ei ulotu raideliikenteen melua.

Lentomelu
Uusi asuinrakentaminen sijoittuu kokonaisuudessaan yleiskaavan mukaiselle lentomelualueelle m3, mikä tarkoittaa, että lentomelun tasot alueella ovat Lden indeksillä ilmaistuna välillä Lden 50-55 dB. Uudet rakennetut pysäköintipaikat korttelialueen länsiosassa sijoittuvat osittain lentomelualueelle m2. Melualueella m2 (Lden 55-60 dB) ei sallita uuden asutuksen tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haitoille. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen tai vähäinen täydentäminen on mahdollista.

Vantaan kaupungin rakentamisvalvonnan rakentamisohjeen "Rakennuksen ulkovaipan lentomelun ääneneristysvaatimukset" mukaan m3-alueella asuinhuoneiden kattorakenteiden, ulkoseinien sekä ikkunoiden ja muiden rakenteiden tulee olla sellaisia, että lento- ja liikennemelun ulko- ja sisämelutasojen erotus ΔL on vähintään 32 dB. Liike- ja toimistohuoneiden ulkovaipan äänen eristysvaatimus voi olla 5 dB alempi.

Pilaantuneet maat
Korttelissa 68143 on aikanaan sahatoiminnan takia pilaantuneita maita KTY-tontin kohdalla. Maaperätutkimuksissa on todettu kynnysarvon ylittäviä pitoisuuksia arseenia ja nikkeliä sekä alemman ohjearvon niukasti ylittävä pitoisuus arseenia.

Korttelin pohjoisosassa on sijainnut kasvihuoneita. Kasvihuoneiden alueelle on rakennettu uudisrakennuksia vuonna 2014.

Seveso II– kohteet: Kemikaaleja käsittelevät ja varastoivat tuotantolaitokset
Seveso II-direktiivin mukaan vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevästä ja varastoivasta laitoksesta tulee huomioida kaavoituksessa. Okmetic Oy:n tuotantolaitos sijaitsee yli 900 metrin päässä kaava-alueesta.

Okmetic on 10.5.2012 teettänyt seurausanalyysin kolmen 200 litran fluorivetyhappotynnyrin samanaikaisesta rikkoontumisesta ja leviämisestä pihamaalle. Kuvattu tapaus edustaa pahinta mahdollista skenaariota tuotantolaitoksella. Selvityksen mukaan AEGL-3 (60 min) pitoisuus ulottuu 190 metrin päähän ja AEGL-2 (60 min) pitoisuus 265 m päähän päästölähteestä. Tukesin oppaassa tuotantolaitosten sijoittamisesta on selostettu, mitä nämä pitoisuudet tarkoittavat käytännössä ja miten terveysvaara voi arvioida.

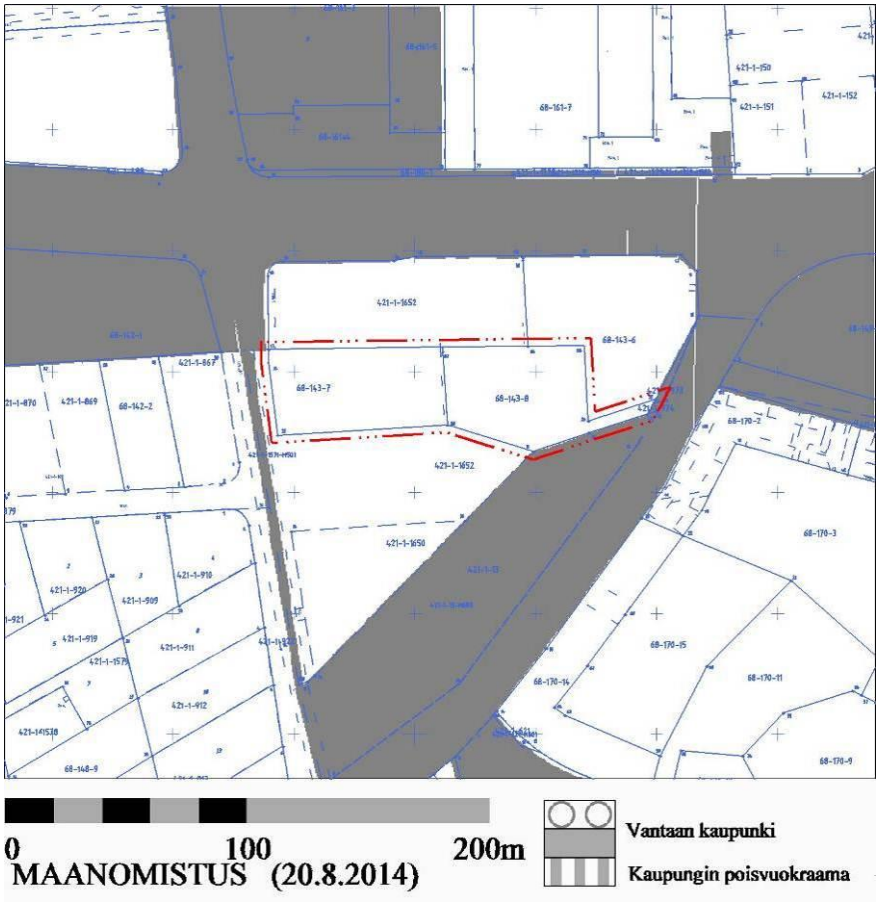
Tässä tapauksessa kaavahanke sijaitsee kuitenkin huomattavan etäällä onnettomuustilanteen vaara-alueista, joten Tukes ei näe tarvetta asettaa mitään rajoituksia kaavoitukselle (Timo Talvitie, 27.8.2014).

Sosiaalinen ympäristö

Tikkurilan palvelualueen väestön sosiaalisen rakenteen piirteisiin kuuluu mm. aikuisvaltaisuus, yksin eläminen, lapsettomat avopariperheet ja työttömyys. Tikkurilan palvelualue on myös muuttoliikenteen aluetta, mikä vaikuttaa hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten juurtumiseen, ihmissuhteisiin ja yhteisöllisyyteen.

3.1.4 Maanomistus

Alueen maanomistajia ovat As Oy Tikkurilan Kruunu ja As Oy Tikkurilan Tiara/Mestarinikkarit Oy. Vantaan kaupungin maanomistus on merkitty karttaan harmaalla.

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
Valtioneuvoston 30.10.2000 päättämien (tarkistettu 13.11.2008) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteena on mm., että asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta.
Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

Maakuntakaava (YM 8.11.2006, 2. vaihemaakuntakaava, maakuntavaltuusto hyväksynyt 20.3.2013)
Uudenmaan maakuntakaavassa alue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Vahvistamattomalla 2. vaihemaakuntakaavalla alue on erityisesti osoitettu tiivistettäväksi. Molemmissa maakuntakaavan vaiheissa Kuriirikuja on merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeäksi tieksi. Kaava-alueen länsiosa kuuluu lentomelualueeseen 2. Keravanjoen ja Kylmä-

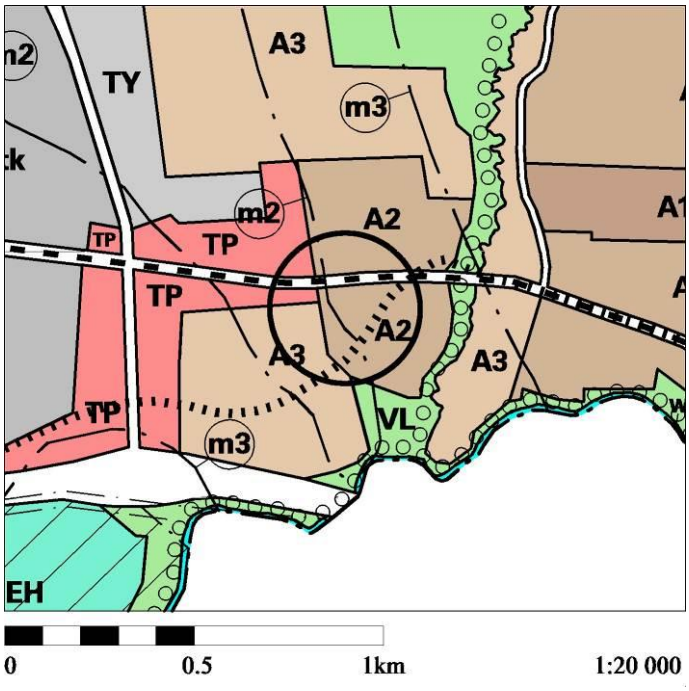
ojan varteen on osoitettu viheryhteystarve. Ympäristöministeriö on vahvistanut uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006, vuonna 2013 hyväksytty 2. vaihemaakuntakaava on vielä vahvistettavana. *Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.*

Ote epävirallisesta maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta, jossa on kuvattu molemmat maakuntakaavan vaiheet.

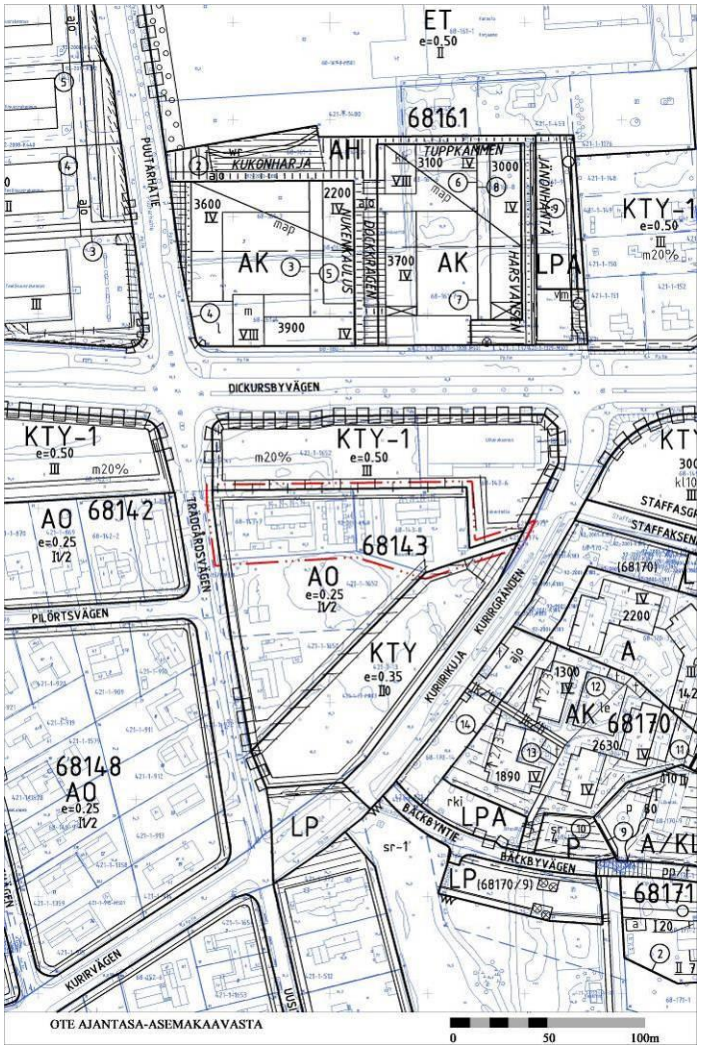
Yleiskaava (KV 17.12.2007)

Alue on merkitty yleiskaavaan matalaksi ja tiiviiksi asuntoalueeksi (A2). Alueelle saa rakentaa ensisijaisesti pienkerrostaloja ja kytkettyjä pientaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja. Alue on lentomeluvyöhykkeellä m3 ja korttelin länsireuna lentomeluvyöhykkeellä m2. Kuriirikuja on osoitettu historialliseksi tieksi. Tikkurilantielle on osoitettu pikaraitiotievaraus. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan 17.12.2007. Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

Ote yleiskaavasta

Asemakaava (SM 30.12.1998, KV 3.11.1998)

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Alueella voimassa oleva asemakaava nro 681000 (KOIVUHAKA 3 C) on vahvistunut sisäasiainministeriön päätöksellä 30.12.1998. Suunnittelualue on osoitettu siinä erillispientalojen korttelialueeksi (AO). Kortteliin sijoittuu myös liike- ja toimistorakennusten ja/tai ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (KTY-1).

Vantaalla voimassa oleva kokeilulaki (Laki kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta 21.12.2010/1257) mahdollistaa suuremman rakennusoikeuden myöntämisen ja voimassa olevaa kaavaa tiiviimmän ratkaisun. Kaavamuutoksella kiinteistön pääkäyttötarkoituksena tulee jatkumaan asuminen.

Rakennusjärjestys

Vantaan kaupungin rakennusjärjestys on kaupunginvaltuuston hyväksymä 15.10.2011 ja tullut voimaan 01.01.2011.

Rakennuskielto

Alueella ei ole rakennuskieltoa.

Muut suunnitelmat

Tikkurilan kehityskuva, 1.2.2006.
Kehityskuvaan laaditun kaupunkikuva-analyysin mukaan kaava-aluetta ympäröivä pientaloalue on arvotettu kehityskelpoiseksi ympäristöksi, jolla on hoidettu kokonaisilme ja ihmiselle miellyttävä mittakaava. Hienovaraisesti kehittämällä alueelle voidaan luoda korkealaatuista, yhtenäistä kaupunkikuvaa. Tikkurilantien pohjoispuoli sen sijaan määriteltiin kehityskuvassa korjattavaksi ympäristöksi, jonka yleisilme on epäsiisti ja ihmisen mittakaava puuttuu. Ympäristö vaatii erityisiä kehittämistoimenpiteitä. Tikkurilantien pohjoispuolelle rakentuukin parhaillaan asuinkerrostaloja, joten ympäristö kehittyy asutummaksi.

K2 Vantaa, selvitys kaupunkibulevardin idealuonnoksesta Tikkurilantielle, Arkkitehtitoimisto Kai Wartiainen, 29.1.2002.

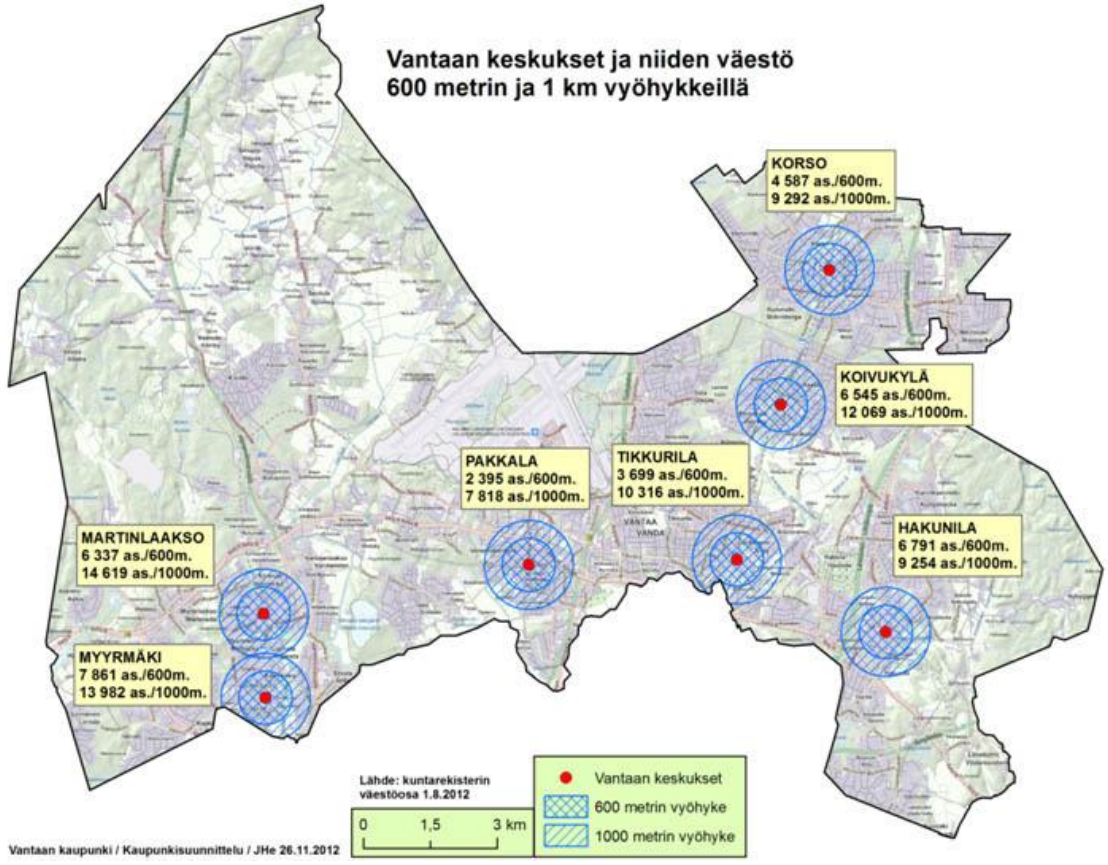
- Tikkurilantie on tulevaa K2-bulevardia, joka yhdistää Lentoasemaa ja Tikkurilan keskustaa toisiinsa. Väylään liittyy pikaraitiotien linjaus.
- Bulevardiajatuksen pohjalta Tikkurilantien varteen pyritään saamaan tiivistä kaupunkirakennetta ja maantasoon toimintoja, joilla syntyy kaupunkielämää.

4 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen vuosille 2012-2015 sekä Vantaan asunto-ohjelman 2009-2017 tavoitteena on 2000 uuden asunnon rakentaminen vuosittain Vantaalle. MAL-neuvotteluissa syksyllä 2014 asuntotuotantotavoitetta on nostettu vielä 25 %. Sekä asunto- että työpaikkarakentamista painotetaan joukkoliikennekäytävien ja keskustojen läheisyyteen.

Kaava-alue sijaitsee keskeisellä paikalla Tikkurilantien, Tuusulanväylän ja Kehä II:n tuntumassa hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. Lentomelun vaikutuksen vähennyttyä alueen tiivistäminen on tullut ajankohtaiseksi.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavamuutoshakemukset on tehnyt As Oy Tikkurilan Tiara ja As Oy Tikkurilan Kruunu/Mestarinikkarit Oy. Kaavamuutoshakemukset on kirjattu saapuneeksi 21.5.2013. Asemakaavamuutostyö on ollut kaupunkisuunnittelun työohjelmassa vuosina 2008 ja 2009 laajempana kokonaisuutena (työnro. 002002). Tuolloin kaavahanke kuitenkin keskeytyi, koska kaikki korttelin maanomistajat eivät kokeneet muutosta tarpeelliseksi. Kahden kiinteistön osalta vastaavat muutokset tehdään asemakaavaan nyt koskevan poikkeamispäätöksen pohjalta.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto (rautatie- ja vesialueet), Museovirasto jne.
- Rajoittuvat naapurikunnat
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, TUKES, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne jotka katsovat olevan osallisia.

4.3.2 Vireilletulo

Ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta on annettu 06.09.2014 työnumerolla 002202.

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu jokaiseen Vantaan Sanomissa 6.9.2014, jokaiseen vantaalaiseen kotiin jaettavassa Vantaan kaupungin asukaslehdessä 01.11.2014 sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

MRL 63§:n mukainen asemakaavan muutoksen nro 002202 osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 05.09.2014. Alueen asukkaiden ja muiden osallisten mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti. Määräaikaan 06.10.2014 mennessä tuli neljä lausuntoa. Museovirasto (25.09.2014), Helsingin seudun ympäristöpalvelut- kuntayhtymän HSY:llä (6.10.2014) sekä Vantaan kaupunginmuseolla (2.10.2014) ei lausuntojensa mukaan ollut kaavaan huomauttamista. Vantaan kaupungin kuntatekniikan keskuksen (06.10.2014) lausunnossa vaatimus meluselvityksen tekemisestä. Melu on kuitenkin huomioitu jo rakennusten sijoittelussa sekä kaavamääräyksissä.

4.3.4 Suunnitteluyhteistyö

Kaavamuutosta on valmisteltu yhteistyössä As Oy Tikkurilan Tiaran ja As Oy Tikkurilan Kruunun edustajana toimivan Mestarinikkarit Oy:n ja heidän konsulttinsa (Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen) sekä Vantaan kaupungin asiantuntijoiden kanssa.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tikkurilantien eteläpuolella lähellä Keravanjoen vartta.

Kaavaratkaisussa on huomioitu sijoittuminen erityyppisen ja eri vuosikymmenten rakentamisen risteyskohtaan sekä Tikkurilantien läheisyyteen. Kaava-alueen pohjoispuolella kulkeva vilkasliikenteinen Tikkurilantie asettaa uudisrakentamiselle vaatimuksia melutason osalta.

4.4.2 Kunnan asettamat tavoitteet

Vuonna 2013 hyväksytty 2. vaihemaakuntakaava sekä voimassa oleva yleiskaava (2007) ohjaavat alueen rakentamista nykyistä tehokkaammaksi. Kaavamuutoksen tavoitteena on yleiskaavan periaatteiden mukaisesti tehostaa alueen maankäyttöä kaupunkimaisemmalla asuntorakentamisella.

Vantaan taloussuunnitelman 2013–2016 strategiset tavoitteet ovat mm. seuraavia:

- Edistetään toimivan ja kestävän kaupunkirakenteen toteutumista kaupunkirakennetta eheyttämällä ja tiivistämällä, kestäviä liikkumismuotoja edistämällä.
- Koko kaupunkiorganisaatio osallistuu kaupunkikuvan kehittämiseen – kaupungin vetovoimaisuus asuinpaikkana paranee.

Vantaan arkkitehtuuristrategian (kv 30.1.2006) toimenpiteitä:

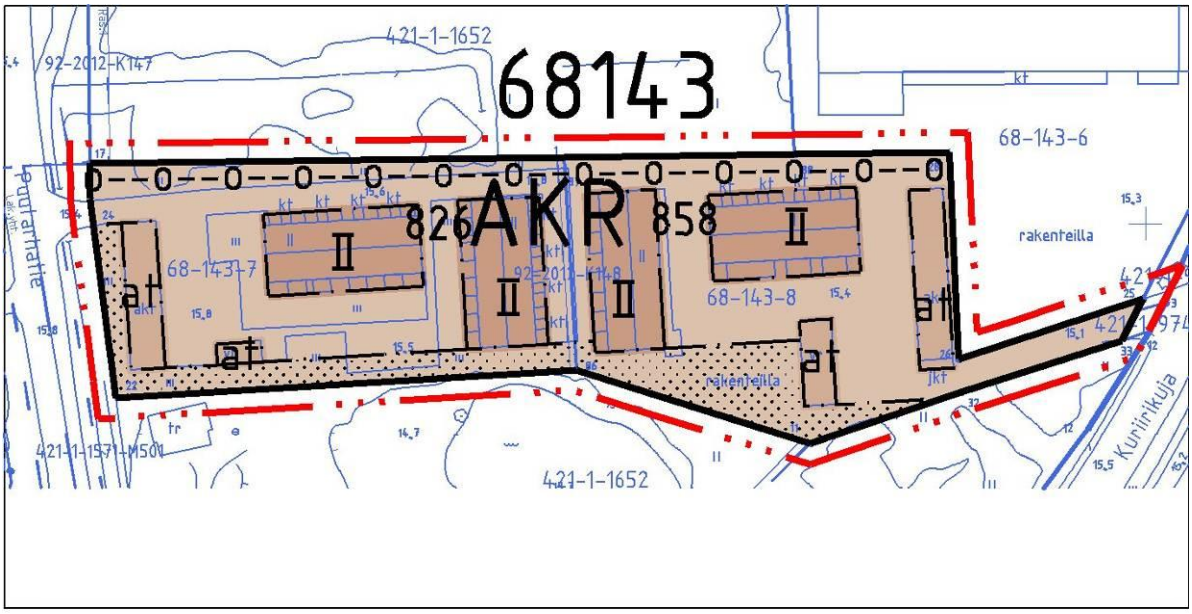
- uuden rakentamisen tulee vahvistaa vantaalaista identiteettiä, olla laadukasta ja edistää viihtyisän kaupunkiympäristön syntymistä.
- Suunnitellaan uudenlaisia asuntoja ja asuntoalueita.
- Kohennetaan olemassa olevaa ympäristöä.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Kaavamuutoksella ajantasaistetaan alueen asemakaava vastaamaan poikkeamispäätösten (2012,2013) perusteella rakennettua kohdetta. Asemakaavan suunnittelun lähtökohtana käytettiin Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettusen tekemiä rakennuslupapiirroksia.

Valokuva uudisrakennuksesta elokuussa 2014.

Asemakaavaluonnos 28.8.2014.

Kohteeseen on toteutettu kaksikerroksisena kolme rivitaloa ja yksi luhtitalo. Pysäköintialueet sijoittuvat kahteen osaan tonttien kadunpuoleisiin reunoihin. Rakennuksissa on valkoinen lautaverhoilu ja harjakatto. Pysäköinti sijoittuu katoksiin. Piharakennusten pintamateriaali vastaa asuinrakennuksia.

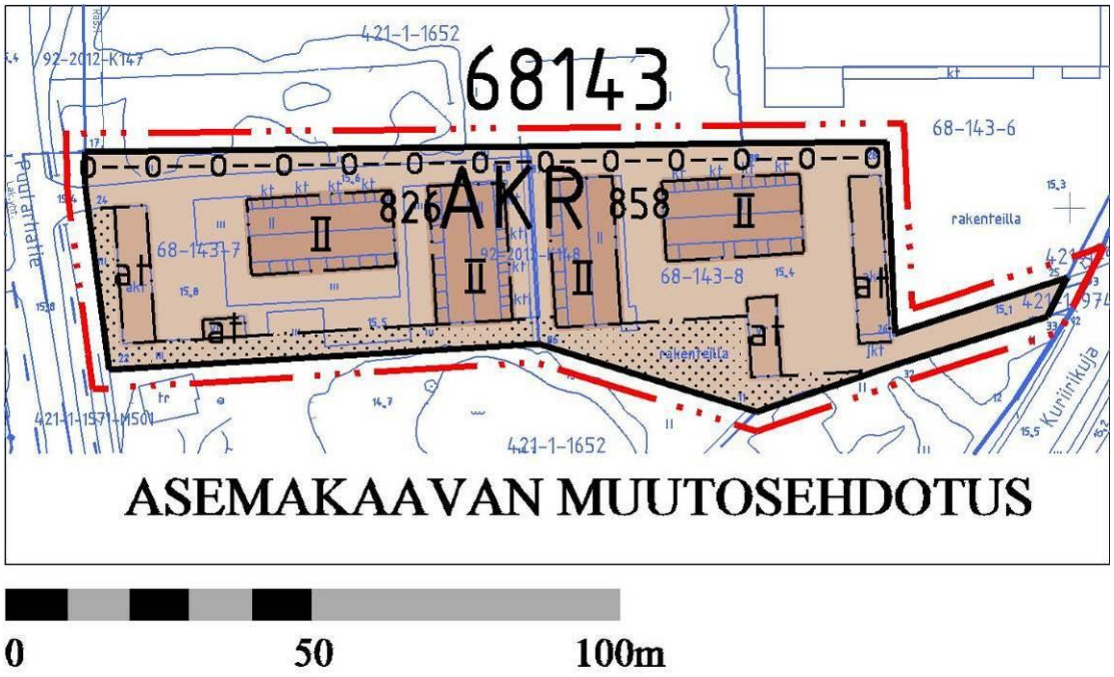
4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Kaavaratkaisussa on huomioitu sijoittuminen jo 40-luvulta lähtien rakentuneen erillispientaloalueen, 2000-luvulla rakennettujen kerrostalojen ja liike- ja toimistorakennusten risteyskohtaan sekä Tikkurilantien läheisyyteen.

5 Asemakaavan kuvaus

5.1 Kaavan rakenne

Asemakaavamuutoksessa muodostuu kahden tontin verran asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialuetta (AKR). Kaavamuutosalue sijoittuu Tikkurilantien eteläpuolisen liike- ja toimistorakennusten korttelialueen (KTY) sekä erillispientalojen korttelialueen (AO) väliin.

5.1.1 Mitoitus

Kaavamuutosalueen kokonaisrakennusoikeus on 1684 k-m². Voimassa olevaan asemakaavaan nähden alueen rakennusoikeus lisääntyy 480 k-m². Asuinkerros- ja pientalojen korttelialueen (AKR) tehokkuudeksi tulee e=0,35. Kaavamuutosalueelle tulee 20 asuntoa. Asukkaita tulee 42, kun asukasta kohden lasketaan 40 k-m². Rakennuksiin saa myös sijoittaa sellaista toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista.

Autopaikkojen vähimmäismäärä on:

- rivitaloille: 1,5 autopaikkaa/asunto + vieraspaikka
- kerrostaloille (luhtitalot): 1 autopaikka/asunto
- työtilat: 1 autopaikka/2 työntekijää

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden erotus liikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 32 dB. Ulkotiloille ei ole annettu erillisiä melumääräyksiä, mutta niiden sijoittelussa tulee huomioida Tikkurilantien läheisyys pohjoisessa.

5.1.2 Palvelut

Asukasmäärän muutos on melko pieni, joten se ei edellytä julkisten palveluiden verkoston laajentamista.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kokonaisratkaisulla ja kaavamääräyksillä on varmistettu rakentamisen laatutaso ja uudisrakennusten sopeutuminen nykyiseen ympäristöönsä.

Asumisen viihtyisyyttä tavoitellaan siten, että pysäköinti sijoittuu katoksiin ja on jaettuna kahteen pienempään osaan. Piha-alueet säilyvät siis leikki- ja oleskelualueena, joilla ei ole autoliikennettä.

Hulevedet on huomioitu siten, että pysäköintialueita lukuun ottamatta pihamateriaalina tulee käyttää vettä läpäiseviä materiaaleja. Asemakaavaan on myös merkitty istutettava alueen osa.

Tontin 7 eteläpuolisella kiinteistöllä 412-1-1652 sijaitsee luonnonlampi. Mestarinikkarit Oy rakentaa naapurin toiveesta rakenteellisen aidan erottamaan lammen ympäristön uudisrakennusten piha-alueesta. Näin piha-alue on lapsiperheille turvallisempi. Tontin pohjoisosassa rakentamista toistaiseksi Tikkurilantien näkymästä ja tulevaisuudessa mahdolliselta uuden rakennuksen pihapiiristä rajaa pensasaita.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

AKR Asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue

Kaksikerroksiset asuinrakennukset (kolme rivitaloa ja yksi luhtitalo) sijoittuvat tontin keskelle tontin pohjoisosaan. Yhteiset piha-alueet sijoittuvat tonttien eteläosaan. Pysäköintialueet erottavat pihat kaduista molemmilla puolilla korttelia: taloyhtiöistä toiseen ajetaan Kuriirikujan ja toiseen Puutarhatien kautta. Alueen etelä- ja pohjoisreunoihin on varattu tilaa istutettavan alueen osiksi.

Uudisrakentamisessa pyritään seuraamaan ympäröivien rakennusten materiaalimaailmaa. Julkisivumateriaalina (myös autokatoksissa) tulee käyttää puuta tai paikallamuurattua tiiltä, joka voidaan myös rapata. Rakennusten julkisivut tulee tehdä korkealuokkaisista materiaaleista yhtenäistä rakennustapaa noudattaen. Rakennuksissa on käytettävä harjakattoa, myös pulpettikaton osia sallitaan. Yhtenäisen ilmeen vuoksi asuinrakennusten kerrosluku on kaikille asuinrakennuksille tasan II.

5.3.2 Katualueet ja lähivirkistysalueet

Kaavamuutosalue ei sisällä virkistys- ja katualueita.

5.4 Kaavan vaikutukset

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos nykytilan, voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvatun tilanteen välillä. Arvioinnissa on myös tarkasteltu 13.11.2008 valtioneuvoston hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteidenvaltakunnallisten (VAT) toteutumista. Tavoitteisiin kuuluu mm. eheytyvä yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun, sekä virkistyskäytön ja luonnonvarojen huomioimisen tavoitteet kaavoituksessa.

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö. Uudisrakentaminen on suunniteltu olemassa olevan ympäristön ehdoilla. Tällöin kaupunkirakenteesta muodostuu ajallisesti kerrostunutta ja monipuolista.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, noin 40 asukasta. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain erillispientaloja, jolloin asukasmäärä olisi pienempi, noin 10-20.

Kaavamuutoksen toteuduttua alueella on noin 40 uutta asukasta. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Yhdyskuntarakenne

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin e=0,35). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut useamman vuosikymmenen ajan rakentamatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain tehokkuudeltaan e= 0,25 rakentaminen.

Kaavamuutoksen myötä Koivuhaan yhdyskuntarakennetta tehostuu. Ratkaisu tiivistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. ¨

Ratkaisu on ekologisesti kestävällä pohjalla: se täydentää jo rakennettuja alueita eikä vaadi uusia laajoja investointeja infrastruktuuriin. Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa, kunnallistekniikkaa ja nykyisiä palveluja kuten kouluja ja päiväkoteja.

Kaupunkikuva

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin e=0,35). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut useamman vuosikymmenen ajan rakentamatonta. Pohjoisen ja kaakonpuoliset liike- ja toimistorakentamiselle (KTY) tarkoitetut tontit ovat toistaiseksi rakentamattomia.

Voimassa olevassa kaavassa kortteli jatkuu länsipuolisen korttelin tavoin erillispientaloalueena.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalueen rakentaminen sitoo yhteen länsi- ja eteläpuolisen erillispientaloalueen sekä pohjois- ja itäpuoliset kerrostaloalueet. Kaavamuutoksessa uudisrakentaminen on sovitettu ympäristöön (katso kohta 5.2 ja 5.3.1.). Kaava luo edellytykset valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti hyvälle kaupunkikuvalle.

Asuminen

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, yhteensä 20 asuntoa. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle sallittaisiin vain erillispientaloja, jolloin asukasmäärä olisi pienempi, noin 10-20.

Kaavamuutoksen myötä asunnot helpottavat pääkaupunkiseudun pientalomaisten asuntojen pulaa keskusta-alueen ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä.

Työpaikat, elinkeinotoiminta ja palvelut

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella ei ole työpaikkoja tai palveluita.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueelle ei ole määritelty työpaikkoja tai palveluita.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalueelle on mahdollisuus sijoittaa toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista. Asukasmäärän lisäys ei edelletä lähialueelle lisää palveluntarjontaa. Tikkurilan ja Aviapoliksen palvelut ja työpaikat ovat hyvin saavutettavissa ilman henkilöautoa, joten hanketta voidaan pitää VAT:n mukaisena.

Virkistys

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista (noin e=0,35). Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut yksityisomistuksessa.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalue on määritelty erillispientalojen korttelialueeksi (AO).

Kaavamuutos ei pienennä alueen virkistysalueiden määrää eikä katkaise olemassa olevia viheryhteyksiä. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Nykytilanteessa Kaavamuutosalue sijaitsee keskeisten Tikkurilantien, Tuusulanväylän sekä Kehä III:n tuntumassa. Kaava-alueelta on kattavat julkisen ja kevyen liikenteen yhteydet Tikkurilan keskustan juna- ja bussiasemalle sekä muihin suuntiin Vantaalla.

Voimassa olevassa kaavassa mahdollistetaan liittyminen kaavamuutosalueelta Kuriirikujalle sekä Puutarhatielle.

Kaavamuutoksen myötä liikenneratkaisuihin ei tule muutoksia. Asuinkerrostalojen ja pientalojen korttelialueen (AKR) sisällä autoliikenne rajoittuu korttelin reunoille. Liikenneratkaisu on VAT:n hengen mukainen.

Vesihuolto

Nykytilanteessa Kaavoitettavan alueen vesihuolto on kytketty olemassa olevaan verkostoon. Jätevesiputki kulkee pohjoispuoleisen, kiinteistön 92-421-1-1652 kautta. Rakentaminen perustuu pääosin voimassa olevaan kaavaan, jossa ei ole hulevesimääräyksiä.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole vesihuoltoon liittyviä määräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä alueelle tulee uusia hulevesimääräyksiä. Tältä osin on huomioitu VAT:in tavoitteet elinympäristön laadusta ja tulvavaaraan varautumista.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella ei ole ennestään rakennettua kulttuuriympäristöä eikä muinaismuistoja.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole aihetta koskevia määräyksiä.

Kohteessa ei ole erityisiä rakennetun kulttuuriympäristön arvoja tai muinaismuistoja. Ympäröivän rakentamisen huomioimista on käsitelty kohdassa 5.2. Hanke ei vaaranna VAT:n kulttuuriperintöä koskevia tavoitteita.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista ja rakennettua piha-aluetta. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut entistä pihamaata eikä sillä ole ollut erityisiä luontoarvoja.

Ympäristöhäiriöitä ovat kaava-alueella aiheuttaneet tieliikenne- ja lentomelu. Kaavamuutosalueelle ei kohdistu muita merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalue on rakennettua pientaloaluetta eikä kaavassa ole aiheeseen liittyviä kaavamääräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä kaavamuutosalue on rakennettua kerrostalo- ja pientaloaluetta.

Kaavamuutosalueelle kohdistuva liikenne- ja lentomelu on huomioitu kaavamääräyksissä. Kaavamuutosalueelle ei kohdistu muita merkittäviä ympäristöhäiriöitä. Kaavamuutos ei aiheuta ympäristöhäiriöitä alueelle.

Sosiaalinen ympäristö

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista asutusta, yhteensä 20 asuntoa. Ennen poikkeamispäätöstä kaavamuutosalue on ollut asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueella sallitaan erillispientaloasuminen.

Kaavamuutoksen myötä asuntoja voidaan rakentaa useampia kuin aiemmassa asemakaavassa, joka ohjasi aluetta erillispientaloasumiseen. Rivi- ja luhtitaloasumisessa yhteisiä, jaettavia tiloja on myös enemmän.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Nykytilanteessa kaavamuutosalue on laajuudeltaan ainoastaan 0,48 ha eikä sen kohdalle sijoitu luonnonarvoiltaan merkittävää ympäristöä. Ennen poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista kaavamuutosalue on ollut entistä pihamaata.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole luonnonympäristöön viittaavia kaavamääräyksiä. Korttelin tehokkuus on e=0,25.

Kaavamuutoksen myötä tonttien maankäyttö tehostuu (e=0,35). Kaavamääräyksissä on huomioitu hulevesien imeyttäminen maaperään sekä istutettavia alueen osia. Maisemallisesti asuinrakentaminen sijoittuu korttelin keskelle ja sen etelä- ja pohjoisosia rajaavat istutettavat alueet. Länsi- ja itäreunat korttelista on rajattu autokatoksin.

Ilmastonmuutos

Nykytilanteessa alue sijoittuu kävely- ja pyöräilyetäisyydelle Tikkurilan kaupallisista palveluista ja juna-asemasta.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole ilmastonmuutokseen viittaavia määräyksiä. Ehdotetun rakentamisen tehokkuus on sijaintiin nähden matala (e=0,25).

Kaavamuutos tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta ohjaamalla rakentamista joukkoliikenneyhteyksien varrelle keskustan tuntumaan ja tukeutuu olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin. Kaavamuutoksessa varaudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin hulevesimääräyksin.

5.4.3 Ympäristön häiriötekijät

Liikenne- ja lentomelu on otettu kaavassa huomioon määräämällä asuinhuoneiden ulkokuorelle vähintään 35 dB:n ääneneristävyys. Ulkotiloille ei tarvita erillisiä melulta suojaavia rakenteita, mutta Tikkurilantien läheisyys tulee huomioida ulko-oleskelutilojen sijoittelussa. Korttelin pohjoisosaan on ajantasakaavan mukaan mahdollista sijoittua vielä kolmikerroksinen rakennus, joka pienentää kohteen meluarvoja huomattavasti.

Kaava-alueen uudisrakennuksissa on käytetty ajantasakaavan voimassaolevia melumääräyksiä: ”asuinhuoneiden ulkokuoren äänieristys liikennemelua vastaan on oltava vähintään 40 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 38 dB.”

5.7.Nimistö

Kaavamuutoksen myötä alueen nimistöön ei tule muutoksia.

6 Asemakaavan toteutus

Maanomistaja on jo rakentanut uudisrakennukset poikkeamispäätösten ja rakennuslupien perusteella vuosina 2012 ja 2014. Tarvittavat korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä.

6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet

Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Kruunu ja Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Tiara/Mestarinikkarit Oy
Jussi-Pekka Salmi

Arkkitehtuuri oy Lehtinen Miettunen
Lasse Lehtinen
Sakari Miettunen

Vantaan kaupunki
Asemakaavasuunnittelija Satu Onnela
Aluearkkitehti Asta Tirkkonen
Liikenneinsinööri Pirjo Suni
Suunnitteluinsinööri Antti Auvinen
Ympäristöinsinööri Höglund Krister
Geotekniikkainsinööri Janne Karppinen
Suunnitteluavustaja Kaija Kopra
Kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala

VANTAA KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu, asemakaavoitus

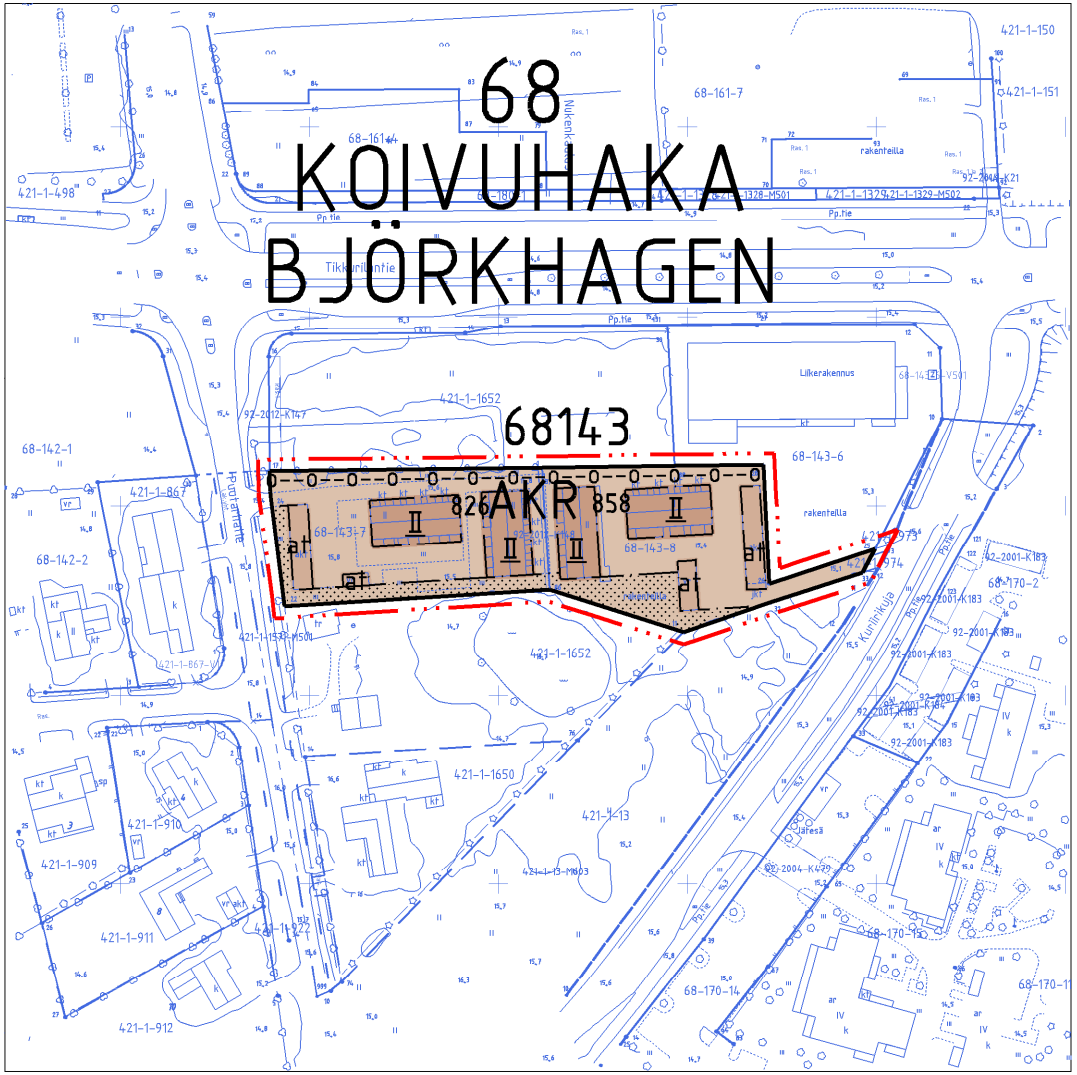
Vantaalla 10.11.2014, tarkistettu 09.02.2015

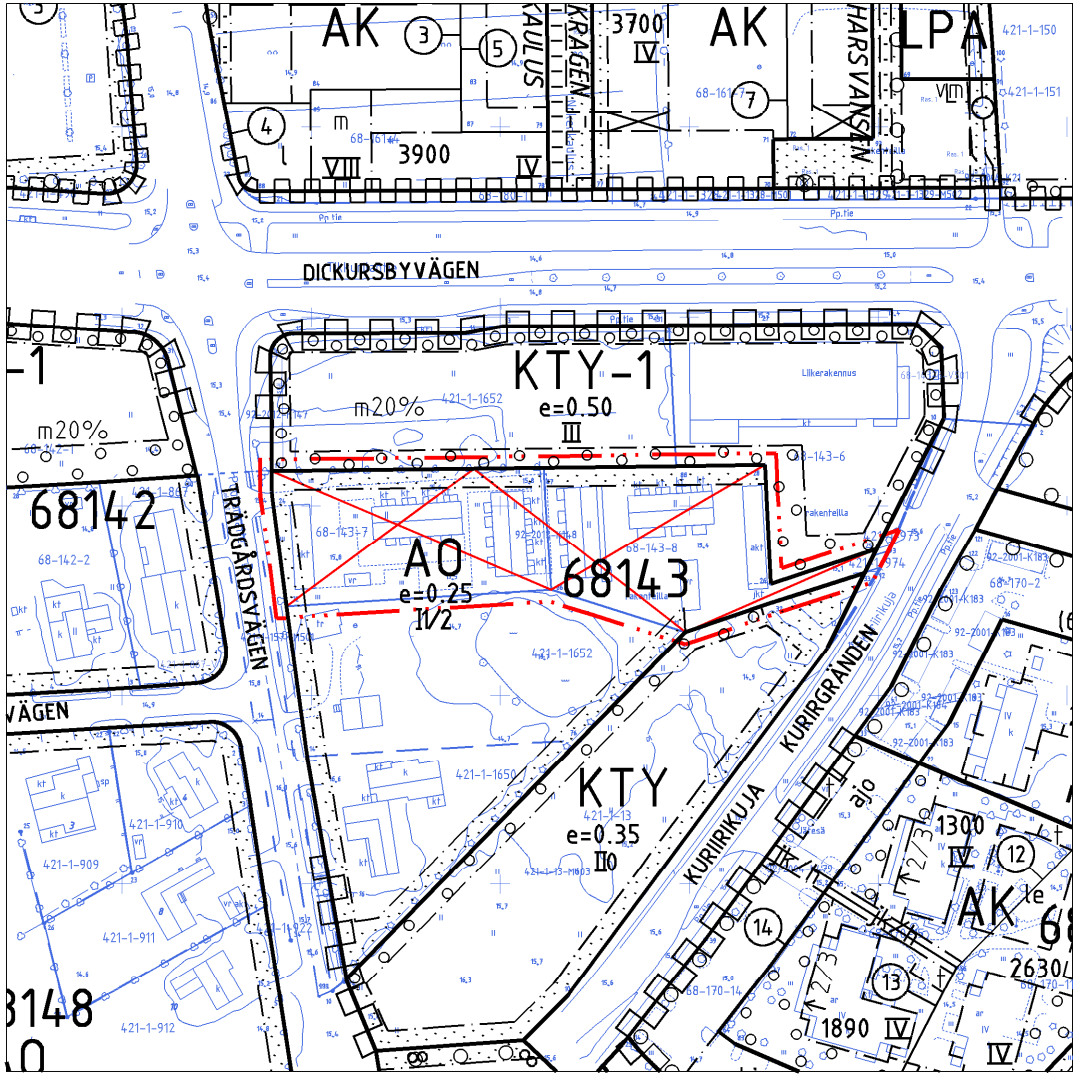
Asta Tirkkonen
Aluearkkitehti

Satu Onnela
Asemakaavasuunnittelija

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

POISTETTAVAT MERKINNÄT

0 50 100m

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer
002202	10.11.2014	686500

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 68

KOIVUHAKA

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 68143.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 68

BJÖRKHAGEN

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 68143.

1:2000

	ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:	DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:
— · · · —	3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.	Linje 3 m utanför planområdets gräns.
AKR	Asuinkerrostalojen, rivitalojen tai muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.	Kvartersområde för flervåningshus, radhus eller andra kopplade bostadshus.
	Rakennuksiin saa sijoittaa sellaista toimisto- ja työtilaa, joka ei häiritse asumista.	I byggnaderna får placeras kontors- och arbetslokaler av sådant slag som inte stör boendet.
	Pysäköintialueita lukuun ottamatta pihamateriaalina tulee käyttää vettä läpäiseviä materiaaleja.	Med undantag för parkeringsområdena ska vattengenomsläppliga material användas som gårdsmaterial.
	Rakennusten julkisivut tulee tehdä korkealuokkaisista materiaaleista yhtenäistä rakennustapaa noudattaen.	Byggnadernas fasader ska byggas av högklassiga material och ett enhetligt byggnadssätt iakttas.
	Julkisivumateriaalina tulee käyttää puuta tai paikallamuurattua tiiltä, joka voidaan myös rapata.	Som fasadmaterial ska användas trä eller tegel murat på plats som också kan putsas.
	Rakennuksissa on käytettävä harjakattoa, myös pulpettikaton osia sallitaan.	Byggnaderna ska förses med sadeltak, även partier med pulpettak är tillåtna.
	Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikenne- ja lentomelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.	Ljudisoleringen mot trafik- och flygbuller ΔL i bostadsrummens ytterskikt ska vara minst 35 dB.
	Ulko-oleskelualueet tulee suunnata poispäin Tikkurilantien liikennemelusta.	Utevistelseområdena ska riktas bort från trafikbullret på Dickursbyvägen.
	Autopaikkojen vähimmäismäärät: Kerrostalot 1 ap/asunto Rivitalot 1,5 ap/asunto Työtilat 1 ap/2 työntekijää	Minimiantalet bilplatser: Flervåningshus 1 bp/bostad Fristående småhuser 1,5 bp/bostad Arbetslokaler 1 bp/2 arbetstagare
———	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
—·—·—	Osa - alueen raja.	Gräns för delområde.
—x—x—	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
68 KOIV 68143	Kaupunginosan numero. Kaupunginosan nimi. Korttelin numero.	Stadsdelsnummer. Stadsdelens namn. Kvartersnummer.
826	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.
II	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.

II	Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.	Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.
	Rakennusala.	Byggnadsyta.
at	Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen ja / tai auton säilytyspaikan.	Byggnadsyta där ekonomibyggnad och / eller förvaringsplats för bil får placeras.
	Istutettava alueen osa.	Del av område som bör planteras.
-o--o--o--o-	Säilytettävä / istutettava pensasaita.	Häck som skall bevaras / planteras.
	TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	**TOMTINDELNING** För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Mittausosasto

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.

Vantaalla / Vanda __.__20__

Mätningsavdelningen

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	21.10.2014
Kaavan nimi	002202 Koivuhaka 68 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	09.09.2014
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002202
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	0,4821	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	0,4821

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,4821**	**100,0**	**1684**	**0,35**	**-0,4821**	**-1205**
A yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,4821**	**100,0**	**1684**	**0,35**	**-0,4821**	**-1205**
A yhteensä	0,4821	100,0	1684	0,35	-0,4821	-1205
AO	0,0000		0		-0,4821	-1205
AKR	0,4821	100,0	1684	0,35	0,0000	0
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

38 § Sirpa Kauppisen ja 24 muun valtuutetun aloite väistötilamahdollisuuksien kartoittamiseksi laajemmin

VD/2250/00.02.00.03/2015

Valtuutettu Sirpa Kauppinen ja 24 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”**Valtuustoaloite väistötilamahdollisuuksien kartoittamiseksi laajemmin**

Esimerkiksi Länsi-Vantaan Hämeenkylän koulussa 55 opettajasta oirehtii 50 jatkuvista korjauksista huolimatta. Pähkinärinteen koulu vaatii 3 remonttia, joista ensimmäisen 5 miljoonan remontin lisäksi koulu vaatii julkisivuremontin (mm. tiilit murentuneet) ja putkiremontin (jo nyt putket ovat paukahdelleet ja viemäri haisee).

Myös muissa alueen kouluissa on korjaustarpeita. Pidempiä Variston koulun kaltaisia ”ulko-opetusjaksoja” ei kannata järjestää.

Koska suunnitellut paviljongit ovat kalliita, ehdotamme että mahdollisista väistötiloista tehdään laajempi kartoitus kustannusarvioineen, jossa huomioidaan luovemmin kaikki tilat, joita voidaan hyödyntää remonttien organisoinnissa.”

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 38

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

39 § Tarja Eklundin ja 28 muun valtuutetun aloite kaupunkilaisten yhdenvertaisten liikkumismahdollisuuksien turvaamiseksi

VD/2252/00.02.00.03/2015

Valtuutettu Tarja Eklund ja 28 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Vantaan kaupungin on terävöitettävä julkisen liikenteen osalta edunvalvontaa HSL:n hallituksessa kaupunkilaisten yhdenvertaisten liikkumismahdollisuuksien turvaamiseksi. Asukkaita on kuultava paremmin.

Itä-Vantaata etenkin Vaarala, Hakunila, Sotunki, Kuninkaanmäki, Itä-Hakkila ja Nikinmäki akselilla ei junaliikenne palvele joten sieltä pitää olla toimivat bussiyhteydet sekä Tikkurilaan että Helsingin suuntaan jatkossakin. Alueet täydennysrakentuvat vilkkaasti.

Nykyinen linja 87 muuttuu linjaksi 587. Reitti Länsimäki–Hakunila–Itä-Hakkila–Hakkila–Koivukylä–Korso–Leppäkorpi säilyy muuten ennallaan, mutta linjaa nopeutetaan jättämällä Peijaksen lenkki pois. Lenkistä on kuulemma aiheutunut merkittävälle matkustajamäärälle noin 3–5 minuutin pidennys matka-aikaan.
Asolanväylän pysäkeiltä on matkaa Peijaksen sairaalalle noin 300–400 metriä. Peijaksen mäelle pääsisi vaihdollisilla yhteyksillä esimerkiksi Tikkurilan ja Koivukylän kautta. Kuinka paljon matka-aika lisääntyy ja kuinka vaihtobussien vaihtovälit sopivat toisiinsa ei ole huomioitu.

87 bussiyhteys on ollut ainoa Hakunilan suuraluetta palveleva suora yhteys Peijakseen. Bussi kulkee vain kerran tunnissa suuntaansa joten muutaman minuutin pidennys matka-aikaan ei liene kohtuuton. **Tämä päätös pitää muuttaa.**

Myös HSL:n suunnitelmat vammaisten tai lastenvaunujen kanssa liikkuvien maksuttoman liikkumisen rajoittamisesta tai Eläkeläisalennuksien poistamisesta joukkoliikenteessä pitää unohtaa. Erikoiskuljetukset tulevat aina kalliimmiksi.

Me allekirjoittaneet edellytämme vantaalaisilta edustajiltamme HSL:n hallituksessa ja kaupungin hallituksessa että kaupunki vaatii aloitteen mukaisesti linjan 587 (87) reitin kulkemista edelleen Peijaksen sairaalan pysäkkien kautta sekä vammaisten ja muiden lippualennuksia saavien erityisryhmien etujen pitämistä ennallaan.”

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 39

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

40 § Faysal Abdin ja 38 muun valtuutetun aloite Peijaksen sairaalan opasteista

VD/2253/00.02.00.03/2015

Valtuutettu Faysal Abdi ja 38 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

”Peijaksen sairaalaan on hyvät joukkoliikenneyhteydet. Bussiyhteyksien lisäksi Peijaksen sairaalaan pääsee junalla Rekolan aseman kautta, joka on kävelymatkan päässä. Rekolan juna-asemalta puuttuu kokonaan sairaalaopasteet. Ensimmäinen pienikokoinen kyltti on juna-aseman lähellä, mutta se on näkymättömässä paikassa.

Uusien asiakkaiden kulun helpottamiseksi esitän, että Rekolan juna-asemalle tehdään tarkoituksenmukaiset Peijaksen sairaalan opasteet ja samalla sen lähialueella olevat opasteet kunnostetaan.”

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 40

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

41 § **Kokouksen päättäminen**

Kaupunginvaltuusto 2.3.2015 § 41

Päätös:
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 24.00.

Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus

Valitusoikeus

Valtuuston päätökseen haetaan muutosta valittamalla.

Valituksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Sen lisäksi päätökseen, joka koskee **yleiskaavan, asemakaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä**, valituksen saa tehdä

- Uudenmaan ympäristökeskus ja muu viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa,
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä tai rakennusjärjestyksellä on vaikutuksia sekä
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- valtuusto on ylittänyt toimivaltansa; tai
- päätös on muutoin lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään **Helsingin hallinto-oikeudelle**.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista.

- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä tai kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä. Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan kuitenkin tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää tai nähtäville asettamispäivää ei lueta määräaikaan.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jolloin virastoissa ei työskennellä, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valituskirje on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta, sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle Helsingin hallinto-oikeudelle viraston aukioloaikana.

Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Tällöin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille ennen valitusajan päättymistä.

Omalla vastuulla valituksen voi toimittaa valitusajan kuluessa myös faksina tai sähköpostina.

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 97 euroa.

Yhteystiedot:
Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Puhelin: 0295642000
Faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00 – 16.15

Muutoksenhakuohje 2. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn kunnan viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 81 ja 83 §:issä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Määräaika oikaisua koskevien vaatimusten tekemiselle

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

- **Asianosaisen** katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

  Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

  Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hakemukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu ja/tai oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginvaltuusto
Asematie 7
01300 Vantaa
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnysarvon.

3.1 Oikaisuohje

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintalain 81-83 §:n mukaan **hankintayksikölle** kirjallisen hankintaoikaisun. Hankintaoikaisun voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisun tekoaika

Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginvaltuusto
Asematie 7, 01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

3.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:
asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai
siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden kuluessa** hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa 6.1 mainittuun osoitteeseen.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
puh. 029 56 43300
fax. 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Virka-aika: ma - pe klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 4. Valituskielto

4.1
Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei kuntalain 91 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

4.2
Tässä kokouksessa tehdystä **päätöksestä § - , joka koskee kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:ssä mainittuja asioita**, ei saa hakea muutosta valittamalla.

4.3
Tässä kokouksessa tehtyyn, **hankintaoikaisua koskevaan päätökseen** § -, ei saa hakea muutosta.

4.4
Tässä kokouksessa tehdystä **päätöksestä § - , joka koskee kunnallisen kansanäänestyksen toimittamista**, ei saa valittamalla hakea muutosta (kuntalaki 99 §).